Porto zapłacono ryczałtem.

СЕ ЮВИЛЕЙНЕ ЧИСЛО „НОВОЇ ЗОРІ“ МАЄ 24 СТОРІН І КОШТУЄ 50 СОТИКІВ.

Рік X. Львів, неділя, 6 січня 1935. Ч. 1 (799)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.I. п. - Тел. 165-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто Ч. Пл. Краків 405.867

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

Привіти „Новій Зорі“ від Князя Церкви і від робітника

Лист Преосвященого

Константина Богачевського Епископа для католиків Українців у Злучених Державах Північної Америки.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Довідуємося, що в найблизшім місяці зачинається десятьліття істнування „Нової Зорі". Пригадую собі недавні часи перед війною, коли в рекреаційній салі Духовного Семинаря при вул. Коперника сидів на кріслі старенький о. Пралат Ізидор Дольницький. Старенький Дзядзьо питався: „А що там пишуть?" Я а часом дехто з інших отців відчитував Дзядзьови цікавіші місця з „Діла", а Дзядзьо питався: „А що на те „Галичанин"?" Відтак перечитувано вибрані статті з „Руслана." При поодиноких статтях Дзядзьо висловлювався критично про нашу пресу. Ліберали мали свою пресу, москвофіли видавали щоденник, радикали здобулися на орґан, а ми з болем відчували, що католицької преси у нас нема, Се, що в добрих часах неможливим було, сповнилося во время післявоєнного лихоліття. Посідаємо поважну католицьку пресу, передовсім „Нову Зорю". Я чув слова признання для „Нової Зорі" від ріжних осіб тут в Америці, і сю думку вповні поділяю. „Нова Зоря" для мене ще тим цінніша, що подає точні інформації з українського життя. З приводу десятьліття сею дорогою пересилаю мої щирі побажання найкрасшого розвою. Ваша праця, Високоповажаний Пане Редакторе, стала школою католицької журналістики серед Українців. З подивом і признанням гляджу на ваші успіхи.

Остаю з висловами пошани щиро відданий

† КОНСТАНТИН Епп.

Стемфорд, дня 28 падолиста 1934.

ПРЕОСВ. ГРИГОРІЙ ХОМИШИН
Епископ Станиславівський
*Перший і Головний Опікун і Фундатор сучасної католицької преси. *25 III 1867.*

ВАСИЛЬ ЛІМНИЧЕНКО

З ВІРОЮ В ХРИСТА

*

У моїх стіп з усіх сторін
Обривно, шумно, рійно, —
А в серці з вірою в Христа
Святочно і спокійно...
У моїх стіп, ген, наокіль
Бурун реве стихійно,
А в серці, що живе Христом,
Врочисто і спокійно.
Бо в серці з вірою в Христа
Мов у торнад засновках:
Хоч довкруги жахіття, смерть,
Там тихо, ніби в сховках...

*

Лист робітника

Привіт зза Океану.

За кілька тижнів будемо святкувати 10-літні роковини народження „Нової Зорі". Всі ми добре памятаємо ті часи. Майже вся наша тодішна преса, як в краю так і на еміґрації, писала так, що не годен було визнатися, що добре, а що зле. Про одну і ту саму річ писали в понеділок чорне, в середу біле, а в суботу красе-сорокате. Трудно було знайти, в тих часах, одно число української ґазети, де не булоб лайки на нашу Церкву і на наших найвисших Провідників церковних. Було богато наших людей, що з болем серця дивилися на те все і предсказували страшну будучність, що могла була прийти, коли такий стан потревавби був дальше.

І як вифлеємська звізда, що появилася на небі, щоби вказати дорогу тим, що йшли з поклоном до народженого Ісуса, так і десять літ назад появилася в місті Львові „Нова Зоря", що вказала одну ясну і просту дорогу, якою маємо йти, коли не хочемо цілком пропасти.

„Нову Зорю" читаю від першого числа і не жалую тих кілька долярів кождого року, бо „Н. Зоря" є для мене добрим провідником і найлучшим учителем. Радію, що „Н. Зоря" за тих кілька літ зробила так богато добра для нашого народу по обох сторонах океану, бо ті злії-недобрії люде, що перед кількома роками показували хибні дороги і голосили фальшиві науки, нині цілком збанкротували. Одні вдарилися в груди і вернулися в наші ряди, а другі мовчать.

В десятиліття народження „Нової Зорі" бажаю всім її видавцям, редакторам і співробітникам дожити тої радісної хвилі, щоб весь Український Народ обеднався коло тої Великої Ідеї, яку голосить „Нова Зоря". Я вірю, що та хвиля вже недалеко, бо ви ніколи не забували на Бога і є надія, що Бог буде дальше благословити Вашу працю.

І. Сторонський.

Филаделфія, 27. XI. 1934.

Привіт світського інтелігента

Вельми Шановна Редакціе!

„Слава Ісусу Христу". — Вступаючи з бодрим духом в ювилейний, — жаль, що тільки десятий рік свойого горопашного істнування, звольте, Високоповажані Панове, від мене, що теж має честь причислятися до гурту Ваших прихильників і працьовників приймити щиросердечні вислови подяки за девять трудовитих літ в Христовому винограді, та не менше щирі побажання — Божого Благословенства для дальшого успішного розвою „Нової Зорі" та слідом її для всеї української католицької преси.

„Нова Зоря" була на нашому галицькому відлозі першим пресовим дзвоном, котрий на вид занепаду в нашому народі католицького світогляду і католицької етики — вдарив на трівогу!

А коли нині в десятиліття цього першого сміливого гомону католицького слова в печатаній українській мові скількість українських католицьких орґанів зросла і їх значіння в нашому громадянстві змоглося, коли суто католицький світогляд в томуж громадянстві поширився, поглибився і скріпився, коли гурт його явних приклонників з дня в день помітно більшає, — перша пальма тієї заслуги припадає безумовно „Новій Зорі" як найпершому орґанові української католицької преси, котра щиро католицьким насвітлюванням явищ і подій реліґійного, політичного, суспільного, економічного і мистецького життя — промощує єдину дорогу, яка розбитий український нарід може провести до кращої будучности.

Дай, Милосердний Господи, щоб на цій дорозі зединилися в одну незбориму силу всі загади і почини всього українського Народу і всієї української католицької преси — для яснішої долі українського народу й української уніятської Церкви!

Боже благослови „Новій Зорі" в ювилейне десятьліття обильними успіхами, як і цілій українській, католицьким духом овіяній пресі і всім її працівникам і прихильникам — на „Многі Літа!"

Печеніжин, дня 30 грудня 1934.

Др Василь Маковський.

СІЧЕНЬ — МІСЯЦЬ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ

№ 1214

В 10-ліття „Нової Зорі“

Чи твоя богобоязнь не повинна бути твоєю надією, а невинність шляхів твоїх упованням твоїм? Згадайже сам, хто погибав безвинний і праведних коли викорінювано? — Святе Письмо.

„Нова Зоря“, найстарша з сучасних українських католицьких ґазет, що займаються не тільки релігійними справами, а всім життям до політики включно, зачинає десятий рік своєї праці. Се не конче великий круг літ в житті нації, держави, Церкви. Та се великий круг літ в житті одиниці й покоління. А подвійно й потрійно великий, коли взяти під увагу неспокійні часи, в котрих живемо і котрі викидають з себе мов у калейдоскопі дійсно незвичайні і страшні події, типи, рухи. В спокійних часах цілі століття не приносять таких змін, які тепер приносять десятиліття. А до всего того ґазета, котра варт імени ґазети, мусить заняти становище, все те мусить вона освітлити зі своєї точки погляду. І так вона мусить робити зі всім, від великого почавши, на дрібницях скінчивши. Особливож тяжко робити се, коли не тільки предмет обсервації захоплений таким круговоротом подій але й підмет, коли дуже трудно переводити обсервації без внутрішного болю, бо й ми жива частинка того, що змінюється, кривавиться, вється в судорогах і смертельній тривозі. З тих всіх причин десятиліття ґазети, яка реагує на весь круговорот життя і хоче мати вплив на його формування, се дуже великий час. І се почування перебутого тяжкого і бурливого часу нехай буде оправданням нашим, що уважаємо десятий рік нашої ґазети її ювилейним роком. То значить, хочемо в сім році оглянутися поза себе й освідомити собі, як виглядали наше оточення й наша суспільність тоді, коли зачав виходити наш часопис і як виглядають тепер.

Редакція часопису се центр, в котрім найскорше збігаються всякі вісти, поголоски, слухи, замисли, пляни, оцінки, підозріння, кличі — своїх і чужих, приятелів і ворогів, словом, збігається все, що приносить життя. Воно часом дуже шарпає нерви і не все можна навіть відтяжити собі тягар виявленням того, що знаємо або чого додумуємося на підставі деяких фактів. А що живемо в часах безоглядних і до того в часах цілковитої безборонности нашого народу, то подвійно тяжко бє в нас все те, що бє в нашу Церкву і нашу націю, що нераз загрожує їх істнуванню на нашій великій землі. І в таких дуже тяжких хвилях ми маємо остою в нашій вірі і в тих думках, які так коротко, а так виразно висловлює св. Письмо. Тому ми навели ті думки на самім початку наших розважань. Вони в відношенні до нас мають також таке значіння: у своїй праці ми можемо помилятися, можемо нераз робити блуди, але ніколи свідомо не робимо зла в нашім публичнім житті. І се почування нашої невинности дає нам силу видержувати нераз напір ріжних преріжних чинників, між ними нераз і таких, які повинні нас у наших змаганнях підпирати, а не на нас напирати. Ми переконані, що й весь наш нарід стане такою силою, що його не зможуть викорінити, коли бодай значна його частина буде безвинна в публичній діяльности своїй, — коли матиме бодай щиру тугу за тою безвинністю перед обличчам Всевідучого. І тоді молодь нашого народа буде погідно дивитися в будучність свою, без огляду на те, чи великі чи малі хмари заслонять небо над нею й закриють її обрій, бо потрібне їй світло вона матиме в собі, світло найвисше і найлучше, бо надприродне. І тому ми так богато місця присвячували весь час нашому жіноцтву і нашій молоді. І не тільки місця але й тепла, не зважаючи на ті коновки грязюки, які від деякої частини молоді весь час лилися на нас, не зважаючи навіть на фізичні напади на наш редакційний льокаль і на наших співробітників.

Весь ритм нашого збірного життя вказує на те, що мимо всего кріпнуть серед нашої суспільности добрі прикмети і меншають злі. Мимо всего більшає число людей, котрі стидаються вже брати часопис „зебездурно“, більшає число тих, що мають почуття відповідальности за свої слова і приречення, більшає все, що становить завдаток моральної сили і кращої будуччини.

А тепер пару слів про кінцеве та не останне, як каже англійська приповідка. „Нова Зоря“ се на нашім ґрунті очевидно новий тип католицького часопису, бо він виріс на зовсім новім ґрунті. Се ґрунт нашого безженного духовенства, ґрунт вперве управлений Преосвященим Григорієм, Епископом Станиславівським. Без Його тяжкої праці на тім ґрунті булаб „Нова Зоря“ рішучо неможлива. Не помігби ніякий добір редакційних сил і не помоглиб ніякі фундування. Що річ мається дійсно так, про се свідчать численні вискази на ту тему такого великого ума, яким був покійний Стефан Томашівський. Він нераз говорив в нашій редакції про те, як мусів застановити видавання свого органу зовсім не з матеріяльних причин і зовсім не з браку думок чи матеріялу, бо він сам був в силі дати одно і друге, тільки з браку созвучности хочби невеличкої ґрупи людей, які малиб якесь значіння в суспільности: без такого ґрунту ніякий орґан публичної думки неможливий і не потрафить його вести навіть публіцист тої міри що Томашівський. Або інакшими словами кажучи: в часі коли Томашівський пробував видавати свій консервативний орґан, ще не скріпнлася була на стільки та делікатна стебелина, котру засадив і доглядав Преосв. Григорій Хомишин, щоб видержати на собі передовсім морально той тягар, який все получений з новим типом праці. А тепер та стебелина вже скріпла і стала деревцем. Прийде час, що вона стане могутним деревом, бо до неї очевидно належить будучність. Перед нами з мраки ненависти і поговору, загальної неохоти і недовіря виринає в щораз більшій скількости і — дасть Бог — виринатиме в щораз лучшій якости новий тип нашого католицького священика, без (дуже в сих часах тяжкого) тягару родинного, свобідний і незалежний, освічений і витривалий, здібний до боротьби й офензиви навіть серед найтяжших обставин моральних і матеріяльних. Сим ми не хочемо сказати, що наше жонате духовенство не має ніяких заслуг, або що воно не видавало з себе типів великої благородности, робучости і самопосвяти, тільки кажемо, що новий тип нашого безженного католицького духовенства, який твердою та благословенною рукою впровадив в Церкві і народі нашім Преосвященний Григорій, зможе дати як тип розмірно більше праці для скріплення Церкви і для добра нації та що такого нового типу священика особливо вимагають нові часи, тверді часи пожарів і руїни моральної та матеріяльної.

Тільки обсервуючи наростання того нового типу безженних священиків можна зрозуміти й появу такого типу часопису, яким є „Нова Зоря“. Тут діло не в редакції чи в редакторі, а ґрунті, на якім спирається редакція.

Словом, обсервуючи найбільшу зміну, якої в нашій Церкві довершив Преосв. Григорій Хомишин тим, що дав почин до переведення целібату й послідовно його перевів, маємо враження, що серед нашої суспільности наростає нова сила, під оглядом моральним дуже велика сила. Та нова сила відповідно до якости духа, якого мав і має її творець і перший орґанізатор, щораз більше пригадуватиме тих римських жовнірів, котрих в часі вибуху Везувія забули стягнути з їх постерунків, а може їх командант сам погиб заки вспів їх стягнути з небезпечних позицій. І вони робили свою службу дальше. Робили службу, хоч зверха падав горячий попіл і засипав весь край довкруги, хоч утікло все, що жило, хоч червона лява котилася нестримно шляхами і полями заливаючи все довкруги, — вони стояли на позиціях своїх і робили службу свою й попадали в правильних відступах при милевих каменях на шляху, і на тисячеліття збереглися в попелі і ляві, збереглися як доказ неймовірної моральної сили здисциплінованих людей.

Віримо, що такого типу бойовників, що з розясненим обличчам і з усміхом ґимнуть на найтящі позиції, видаватиме в щораз більшій мірі і в щораз кращій якости той ґрунт, котрий вперве управив на нашій землі Преосв. Григорій серед загального нерозуміння, підозрівання й витя та зневаг, управив на славу Божу і для добра народа свого. Одним з плодів того ґрунту є очевидно й наш боєвий орґан. Він може за твердий. Та тверді часи, в котрих живемо і котрі ще ґрядуть. Віримо, що велика більшість плодів, які видасть новоуправлений ґрунт, буде однородна духом своїм і видержить серед огню і крови — при Церкві Христовій, при Скелі Петровій, при народі своїм.

А. Ч.

Привіти „Новій Зорі“

Високоповажаний Пане Доктор!

З нагоди десятьліття істнування „Нової Зорі“ складаю щирі побажання якнайкрасшого розвою і поширення. Під Вашим смілим проводом „Нова Зоря“ стала показчиком правдивого життя Українців. Тут за океаном згадують нераз так духовні як світські Вашу прозорливість і ясність суду в справах, Вашу трудолюбивість і надзвичайну відвагу в осудженню навіть власних помилок. Желаю кріпкого здоровля і повних успіхів в хосенній праці.

о. Павло Процько, в. р.
(Ректор Української Католицької Високої Школи у Стемфорді, Кон. — Прим. Ред. „Н. З.“).

До Хвальної Редакції
Часопису „Нова Зоря“
у Львові.

Минає десять літ від появи вашого часопису. І я — тоді напівліберал — був між тими, що приняли ваш часопис як не вороже, то зі скептицизмом і недовірям. З часом, особливо коли Ваша Редакція перейшла під керму одного з найкращих наших конструктивних публіцистів—Вп. Дра Осипа Назарука, ломилися леди недовіря. Вашою найбільшою заслугою, що завдали Ви дуже болючий, може і смертельний удар нашому лібералізмові, і то так релігійному, як і політичному. Бажаючи Вам найкращого дальшого розвою, шлю щирий привіт в 10-ліття Вашого Ювілею.

Перемишль, 28. грудня 1934.
проф. Дмитро Ґреґолинський.

До Хвальної Редакції
Часопису „Нова Зоря“
у Львові

В десятьліття публіцистичної діяльности, якою Ви доконали пролому в ліберальстичній думці нашої суспільности і тим положили підвалини під тривкий, конструктивний, державницький світогляд під омофором Католицької Церкви — шлемо щирий братній привіт з побажанням, щоб „Нова Зоря“ в короткім часі перемінилася в щоденник. Свідомість, що тих десять літ видавання „Нової Зорі“ дало такі овочі, нехай буде для Вас найбільшою надгородою і признанням та заохотою до дальшої успішної праці.

Перемишль, 28. грудня 1934

З католицьким привітом
За Редакційну Колеґію
„Українського Бескиду“
М-р Юліян Костюк.

ЗАВДАННЯ КАТОЛИЦЬКОГО ЧАСОПИСУ

З приводу першого десятьліття „Нової Зорі".

Кождий католицький часопис, котрий стоїть на основах надприродної віри і катол. Церкви, мусить сповняти два головні завдання.

Перше завдання се оборона засад віри, етики і Церкви супроти всяких ворожих і розкладових течій, поширюваних в суспільности ворожою пресою і всякого рода шкідливими видавництвами, без огляду на те, чи та преса просто ворожа й атеістична, чи ліберальна, або упозорована звідними кличами фальшивого патріотизму і звихненого націоналізму. Преса в нинішних часах се побіч капіталу першорядна сила, котра править світом. Вона настроює думання і формує переконання людства, вона, можна сказати, править людською совістю, і то тим більше, коли зважиться занепад знання засад віри, легковаження і навіть нехтування всякої етики та при тім всім плиткість думання і брак розумного й основного розважування у загалу людства. Преса, яка взяла розбрат з засадами надприродної віри й етики, без огляду на те, чи вона просто ворожа, чи упозорована звідними кличами, — напоєна одним духом і стремить в більшій або меншій мірі до одної цілі т. є. до нищення Божого царства на землі. Та преса витворює ріжні партії, уґруповання й орґанізації, які нераз між собою сваряться і на себе нападають в орґанах своєї преси. Одначе в однім вони згідні і разом лучаться, а саме — коли ходить про поборювання справ катол. Церкви. Нарід, котрий не має правдиво катол. преси, яка гамувалаб і вказувалаб на шкідливий і небезпечний вплив ворожої преси, зведений, блудить по манівцях і напевно скорше чи пізніше мусить загинути. І тому катол. часопис мусить сильно придержуватися засад надприродної віри й етики, мусить вжитися в життя катол. Церкви і перенятися її духом, коли хоче сповнити своє таке конечне завдання т. є.: стояти на сторожі правди і її боронити перед всякими будьто отвертими ворожими наступами, будьто хитрими затіями і підступами ворожих чинників і впливів. Друге головне і конечне завдання катол. часопису є офензива в тім значінні, щоб поширювати і поглиблювати здійснювання засад віри й етики у всіх ділянках людського життя, т. є. на полі просвітнім, економічнім, політичнім, словом, в цілім правдиво культурнім розвою людства. Се тим більше конечне, що не тільки ліберали, радикали, соціялісти і большевики перечать істнування Бога і Його вплив, але навіть між віруючими людьми щораз більше поширюється деістичний погляд, немовби Бог мав свою сферу ділання, а чоловік свою, до котрої Боже Провидіння не повинно мішатися. І тому трафляються многі віруючі, навіть католики, котрі вправді признають потребу сповнення своїх формальних релігійних обовязків зглядом Бога в неділі і свята, але позатим в будні дні і в своїй суспільній діяльности уважають себе незалежними і диспензованими від приписів віри й етики. Тут катол. часопис може більше зділати, ніж навіть проповідник в церкві, котрий у всі суспільні справи не може входити, ні їх подрібно розбирати, бо може наразитися на підозріння, посуджування та навіть многих собі зразити. Впрочім він всіми спеціяльними світськими справами не обовязаний займатися і їх студіювати. Проповідник обовязаний голосити загальні норми віри й етики і їх примінення, але подрібно розводитися в світських справах, до того ще в даних обставинах і хвилі се не вказане, ба навіть може бути шкідливе і може наразити його на неприємні колізії.

Президія Т-ва Безженних Священиків ім. Св. Священомученика Йосафата в Станиславові, котре видає „Нову Зорю". Від лівої: 1) о. Іван Слезюк, 2) о. кан. Роман Лободич, 3) о. Д-р Авксентій Бойчук, Ректор Дух. Семинарії 4) о. Д-р Василь Василик, 5) о. Семен Лучак.

Пропаґування католицьким часописом засад надприродної віри й етики у всіх ділянках суспільного життя конечне передовсім в тім народі, котрий не отримав повного і ясного освідомлення в засадах надприродної віри й етики і котрий не вжився як слід в життя катол. Церкви.

Коли зверну увагу на часопис „Нова Зоря", то з вдоволенням признаю, що він в першім десятилітті свого істнування вповні сповнив своє одно і друге завдання. Перед появою „Нової Зорі" не було у нас ніякого (кромі чисто релігійних видавництв) часопису, котрий боронивби і поширював католицький світогляд. У нас взяли були прилюдну опінію в монополь часописи чужі і ворожі для церковних справ. Хоч між ними була гризня, одначе вони все лучилися разом, коли ходило про виступ проти католицьких справ.

У нас вже дійшло до сего, що можуть радикали, соціялісти і комуністи поширювати свої кличі й засади, основувати свої установи і творити свої орґанізації, але коли катол. Епископ поважиться піднести справу оснування католицьких орґанізацій і установ, то повстає загальний крик, мобілізується спільний наступ лівої і так званої „правої" преси... Та не тільки Епископа, але кождого, хто хотів заступати і поширювати католицькі справи, обезброювано — він мусів зносити всякі напасти і навіть не мав можливости боронити себе.

З тих всіх причин поява катол. часопису „Нової Зорі" показалася дуже конечна і хосенна. „Нова Зоря" стала доброю гальмою проти зухвалих розмахів ворожої преси. „Нова Зоря" дала товчок до кристалізування здорових напрямів в нашій суспільности. „Нова Зоря" викликала здорові рефлексії у людей доброї волі. „Нова Зоря" головно причинилася до витворення діференціяції між позитивними і розкладовими течіями. Се вже значить дуже богато в духовім уздоровленні народу. Бо де духовий хаос і замішання, там найлекше і найскорше приймаються ворожі, шкідливі і небезпечні кличі і засади.

Вплив „Нової Зорі" показався тим хосенніший, що український нарід вже в заранні не був озорений ясним світлом надприродної віри, не був оживлений життям католицької Церкви. Св. Володимир казав охрестити нарід в Дніпрі й оголосив урядово про ухристіянення всего нашого народу. Тимчасом давні поганські вірування не були зовсім викорінені і нарід жив своїми забобонами.

У нас не було Апостолів, які голосилиб віру, не було мучеників, котрі зі своїх костей і крови положилиб солідну і тривку будівлю духового життя народу.

У нас не було навіть монашества зорґанізованого в належний систем духової дисципліни, як се бачимо в катол. Західній Церкві.

Тодішня Византія дала нам тільки зверхну форму ритуалізму, а не дала повного життя з віри. Під тим ритуалізмом крився східний деспотизм з одного боку, а рабський сервілізм з другого боку. Вислід з того: духовий розклад.

Щодо голошення віри св. Андреєм Апостолом на київських горах, то се тільки леґенда. Св. Андрея надужила найперше Византія, щоб суперничати з Римом, відтак Москва в суперництві з Царгородом і вмовила ту леґенду в український нарід, щоб перепинити поширення катол. віри і нашого вкоріненя в католицькій Церкві. Се знаменито доказав покійний Стефан Томашівський на основі історичних жерел і тому він слушно сказав: „Для зрозуміння історичних взаємин між византійською Церквою і римською нічо не є так характеристичне як леґенда про св. апостола Андрія. Зпоміж імен усіх апостолів Христових імя самого тільки Андрія дочекалося того, що стало неначе символом найбільшого лиха, яке постигло Вселенську Церкву — її роздвоєння". (Вступ до історії Церкви на Україні. Записки Чина Св. Василія В. Том IV. Випуск 1—2. Стор. 1—16).

Ізза сеї причини не можна дивуватися, коли у нас зійшло буйне жниво всяких розкладових течій, почавши від лібералізму, скінчивши на скрайнім соціялізмі, а всякий здоровий посів або здоптаний, або ледви животів.

Духовенство також далося немов загіпнотизувати випаром тої нездорової атмосфери. Впрочім інакше не могло бути, бо загал нашого духовенства виходив з давної нашої ґенеральної семинарії, котра не давала належного духовного виховання, котра була, можна сказати, гірша ніж військова касарня, бо й військова касарня має дисципліну, яка відповідає своїй цілі.

Найвисший отже був час, щоб появився католицький часопис, який бувби зброєю проти ворожих і шкідливих впливів та заразом прояснював затемнений духовий горизонт на всіх ділянках суспільного розвою нашого народу. І тому поява „Нової Зорі" як катол. часопису стрінулася з радістю людей доброї волі, а діяльність і вплив „Нової Зорі" зазначилися вже великим і очевидним успіхом.

З мого боку висловлюю мої горячі побажання з приводу вступу в 10-й рік істнування і праці часопису „Нової Зорі" з тим, щоб сей часопис витривав на занятім досі становищі та щоби простолінійно, неустрашимо і без всяких зайвих та шкідливих компромісів дальше боронив і поширював засади надприродної віри й етики, як також життя катол. Церкви на всіх полях діяльности українського народу і тим способом причинився до його життевого розвою та двигнення.

† Ґригорій
Станиславівський Епископ.

О. Т. ГАЛУЩИНСЬКИЙ ЧСВВ

Оснування й початки „Нової Зорі“

На тлі попередних спроб видавання католицької преси в українській мові.

Хто клав основи під давну укр. католицьку пресу. — Преса старого типу. — „Руский Сіон“. — „Душпастир“ — „Мир“ — „Руслан“ — „Нова Рада“ — Боротьба проти целібату — Заснування Української Католицької Організації (УКО). — Перший Редакційний Комітет „Нової Зорі“. — УКО се початки нашої Католицької Акції. — Т-во Безженних Священиків ім. Св. Священомученика Йосафата у Станиславові перебрало на себе видавництво „Нової Зорі“. — Ідеольогічне обличча „Нової Зорі“ під оглядом релігійно-церковним. — Боротьба „Нової Зорі“ проти т. зв. „византійства“. — За ідеали католицизму та за духове здоровля української нації.

В перше десятьліття „Нової Зорі“ не буде без значіння оповісти кілька фактів про повстання сього журналу в звязку з першими починами у нас католицької преси. Не маю на приміті писати історію української католицької преси, хочу лиш загально згадати про деякі важніші видавництва й так перейти до справи оснування „Нової Зорі“

1. Основи до католицької української преси поставив дуже заслужений тяжко скривджений та до нині ще належито не оцінений великий наш Митрополит і Кардинал Сильвестер Сембратович.[1]) Уже 1870 р. видає Він „Руский Сіон“, відтак „Душпастиря“, практичні богословські журнали, що змістом і формою нічим не уступали тодішним заграничним богословським журналам. Крім тих чисто богословських журналів Кардинал Сембратович оснував перший християнський національно-політичний часопис „Мир“ (1887), відтак враз з покійним Олександром Барвінським перший наш щоденник правого напрямку „Руслан“. Сей останній держався аж до великої всесвітньої війни, до 1914 р., поки російська інвазія не завісила його, як і прочі тодішні українські часописи.

Хоч „Мир“ і „Руслан“ годі назвати католицькими журналами в нинішньому значінні того слова, всеж таки оба ті часописи, передовсім „Руслан“, все відносилися позитивно до всіх справ Церкви, до нашої Єрархії й Апостольської Столиці. „Руслан“ був довший час одинокий наш часопис, де можна було боронити Апостольську Столицю і наших Епископів, так часто й ординарно клеветаних і шкальованих на сторінках національно-ліберальної, радикальної і русофільської преси. До популярної католицької преси тої доби треба зачислити досить поширений і радо читаний між народом „Посланник“ покійного вже О. Джулинського, як також тижневик „Основа“, що повстав яких десять літ перед всесвітною війною.

Також відновлений Василіянський Чин не міг не спостеречи, що без популярної релігійної літератури, а передовсім без релігійного періодика не можна в сих часах і думати про правильне релігійне освідомлювання мас. Се дало почин до започаткування 1896 р. видавництва релігійного місячника „Місіонар“, що одинокий з передвоенної доби удержався до нині й належить до найбільше поширених і почитних релігійних журналів у Галичині. „Місіонар“ за 38 літ свого істнування положив дуже великі заслуги над розбудженням католицької свідомости в нашім народі. Не можна поминути тут і „Ниву“, котра свого часу передовсім в часі, коли редактором був пок. о. Д-р Онуфрій Волянський, знаменито відповідала своєму завданню і різко боронила католицькі засади перед наступом національної ліберальної преси.

Так стояли справи до війни, зглядно до розвалу Австрії.

2. По занятті Львова польськими військами в листопаді 1918 р. завішено всі українські національні дневники, лиш одинокий соціялістичний „Вперед“ мав дозвіл виходити. По якімсь часі вдалося о. проф. Застирцеві виєднати дозвіл на видавання часопису „Нова Рада“. Здавалося, що се була найвідповідніша й конечна пора оснувати модерний католицький дневник в українській мові Істнування одного ще й до того соціялістичного дневника загрожувало не аби як і так дуже слабоньким релігійним основам нашої української суспільности. Люди хотіли конечно щось читати, а що не було нічого іншого, брали соціялістичний дневник, що мусіло впоювати в читачів ложні й нездорові засади й погляди соціялістичної теорії навіть у тих, що в засаді були противні соціялізмові. Справді лячно було дивитися, як під нашими церквами у Львові розпродували „Вперед“, і як наші люди розхапували його, щоб мати бодай якісь вісти про тодішні так далекосяглої ваги для нас події. „Нова Рада“, котра не мала за собою ніякої поважнішої групи, крім того досить слабо редагована, не могла ніяк зрівноважити соціялістичного „Вперед“, не говорячи вже про випертя його. Ось тоді за почином деяких одиниць завязався досить численний Комітет з духовних і світських, котрий поставив собі завдання конечно здобути якийсь дневник з виразним християнським напрямом. Мені припало постаратися про дозвіл на новий часопис, котрий мав називатися „Правда“. Я вніс відповідне письмо до львівської дирекції поліції. Та заки наспіла відповідь, названий Комітет набув від о. проф. Йос. Застирця „Нову Раду“. Тов. україн. дівчат ім. св. Йосифа, котре тоді щойно зачало було орґанізуватися, відступило безплатно свої кімнати на приміщення Редакції й Адміністрації того часопису. Оскільки нині пригадую собі, Редакція того дневника була головно в руках о. Д-ра Ярослава Левицького й Д-ра Н. Чубатого.

Тай „Нова Рада“ не устоялася довго, хоч за розмірно короткий час мала понад три тисячі передплатників: бо вона мала богато противників, головно тому, що її напрям був католицький; та що тоді не було інших часописів, богато людей, хоч неохотно, всеж таки передплачували її. Та з огляду на національно-політичне становище „Нової Ради“ вона часто попадала в конфлікт з цензурою і поліцією. Се був час, коли справа Східної Галичини не була ще вирішена й ми всі оманювалися надією, що як не будемо мати повної незалежности, то одержимо бодай дуже широку автономію. Саме та надія була причиною, що Редакція „Нової Ради“ займала досить різке становище в національно-політичних питаннях. Конфіскати сипалися одна за другою, вкінці прийшла загроза, що як часопис не змінить свого становища в питаннях національно-політичних, то його завісять. Та видно урядові не було дуже на руку переводити завішення сього одинокого часопису, тому завізвали голову видавничого Комітету о. прелата Л. Куницького на спеціяльну конференцію до Воєвідства. В тій конференції брали участь такі впливові тоді люди як: Віцевоєвода Зімни, ґенерал львівського військового округа Лямезан, директор поліції Райнлендер та певно ще інші, котрих собі нині не пригадую. Між условинами, які уряд ставив „Новій Раді“, основна точка була та, щоби в часописі не називати польський уряд окупаційним. За сю уступку обіцяли полишити часопис. О. пралат Л. Куницький уважав невідповідним приняти сю условину—і на другий день „Нову Раду“ завішено. Тоді я скористав з даного мені дозволу на видавання тижневика „Правда“ і передав дозвіл тому самому видавничому Комітетові. Тай „Правда“ не могла довго удержатися з тих самих причин і по кількох місяцях Комітет був примушений зліквідувати і се видавництво. Се діялося в часі між 1919—1921 рр.

3. З 1922 р. розпочалася в Галичині боротьба проти частинного переведення так потрібного й корисного для Церкви целібату духовенства. Та боротьба головно у слідуючих роках прибрала дійно застрашаючі розміри. Хто не памятає нападів і наклепів, які постійно появлялися у перемиській „Українській Голосі“ та в „Ділі“ то від Редакції, то ще частіше від священиків. Хто не памятає напр. виступів п. Дмоховського, котрі він на глум підписував як кавалєр ордеру „Pro Pontifice et Ecclesia“.[2]) Хто не тямить також таких виступів у „Ниві“, орґані чисто священичім, як „Respice finem“. Крім того в наших духовних семинарах орґанізовано боївки, страйки й сецесії; а національна преса, навіть „Нива“ не лиш не пятнувала тої дикої форми пайдократії та анархії, але ще всі орґани брали се в оборону й оправдували. Це все діялося на глум високим духовним заведенням, а на втіху й радість ворогам нашого народа й Церкви. Крім того уряджувано демаґоґічні віча в Перемишлі, у Львові і Станиславові, на котрих виголошували реферати, просто незгідні з духом і засадами Церкви, не дозволяли на ніяку дискусію, лиш терорризували публику, щоб без ніякої дискусії приймала резолюції через т. зв. аклямацію. Справді здавалося, що анархія запанувала в нас цілком і що вулиця вдирається вже до святилища.

Саме в тім часі не було ні одного українського часопису, ні одної платформи, де булоб можна забрати голос в обороні безпощадно топтаних Епископів перед славнозвісними „оборонцями привилеїв східного обряду“. — Богато спокійних та серіозних людей просто відчувало потребу часопису, де можна булоб протиставитися тій розхристаній і на демаґоґію обчисленій боротьбі проти Церкви й Апостольської Столиці та проти нашої Єрархії; де можнаб було річевими арґументами вияснити нашій суспільности шкідливість такої боротьби та навпаки показати якраз великий хосен, добро й навіть конечність під нинішню пору таких заряджень як безженність духовенства.

Так склалося, що на мене припало дати почин новому католицькому часописові. Та заки я міг приступити до діла, передтим порадився я компетентних осіб і одержав не лиш дозвіл але й повну заохоту від тодішнього о. Протоігумена покійного о. А. Калища ЧСВВ, котрий до кінця життя завсігди морально піддержував й де міг боронив мене перед всякого роду напастями й несправедливими наклепами та очорнюваннями.[3]) Я вповні був свідомий ваги й відповідальности того кроку; я знав, що тим наражуся на острі, безпощадні й кривдячі наступи ліберальних часописів, головно від т. зв. „Чорної Ради“, що кермувала

---

[1]) Висловом знехтування та скривдження памяти покійного Кардинала Сембратовича може бути знана брошура: „Три Синодальні Архіереї“. А всеж нікола наша гр.-кат. Церква в Галичині так не розвинулася і не скріпилася як за ту розмірно коротку добу, коли Галицьким Митрополитом був Кардинал Сильвестер Сембратович. Згадати лиш такі далекосяглі події як Провінціональний Львівський Собор; остаточне довершення реформи Василіянського Чину; новий духовний семинар у Львові; оснування осібної Папської Української Колегії в Римі. Також на національно-політичнім полі покійний Кардинал Сембратович мав не аби які заслуги. Йому треба завдячити заломання русофільства; повстання „Дністра“; великої „Педаґоґічної Бурси“ і пр. Якби тоді священство було зрозуміло думку свого Митрополита та підперло його працю і відтак продовжало його напрям, ми нині певно не малиб таких болючих і упокорюючих обявів як поява апостазії до православія серед нашого католицького населення в Галичині.

[2]) Другий такого покрою кавалєр ордеру „Pro Pontifice et Ecclesia“ появився в Америці. Се п. М. Югас (старший). Нічого отже дивного, що на довгі літа можуть бути замкнені всякі церковні відзначення навіть для дійсно заслужених Українців.

[3]) Згадаю лише про переписку покійного о. Протоігумена з Редакцією „Укр. Голосу“, що безоглядно й кривдяче нападав на мене.

тою цілою безсовісною боротьбою; я предчував, що се буде, як ще нині кажуть деякі люди, „траґедія мого життя“.[4])

Для оснування часопису треба мати яке таке матеріяльне забезпечення і ще важніше моральне опертя о якусь відповідну орґанізацію. І так дня 4. жовтня 1925 р. на осібне запрошення прибуло до Львова 9 священиків з трьох наших епархій, щоб нарадитися, чи не створити Католицької Орґанізації та не видавати католицький часопис. Не думаю переповідати тут цілої дискусії та ріжних предложень, що збереглися в протоколах того нашого довірочного засідання. Ті протоколи маю тут перед очима. Та думаю, що вони ще довірочні і без згоди дотичних осіб годі публікувати, тому обмежуся лиш на загальні факти. Скажу те, що приявні порішили одноголосно: створити католицьку орґанізацію під назвою Укр. Катол. Орґ. (УКО), зглядно (УХО) і вибрали тимчасовий орґанізаційний Комітет; видати відозву до всіх людей доброї волі, що схочуть приступити до наміреної Орґанізації або бути її прихильниками; вислати відповідне звідомлення до всіх трьох ВПреосвящених Ординаріятів, подати цілий плян орґанізації і просити одобрення; постаратися про відповідні фонди й чим скорше зорґанізувати Редакцію тижневика „Нова Зоря“.

На III-ім засіданні Орґанізаційного Комітету дня 14 грудня 1925 р. вибрано Редакційний Комітет, до котрого крім мене ввійшли: Д-р Ярослав Гординський, Д-р Микола Чубатий і Д-р Олександер Надраґа. На Редактора Комітет приняв п. Антона Лотоцького. Таким чином з днем першого січня 1926 появилося перше число „Нової Зорі“. Крім п. Лотоцького при Редакції „Нової Зорі“ працювали в першім році: Д-р Ярослав Левицький, П. Роман Гайдук, п. Іван Гладилович і інші, яких тепер уже не памятаю. Щоб забезпечити напрям й ідеольоґію часопису та зберегти виключний вплив церковних кругів, не можна було ніяк сперти часопис на т. зв. акційну спілку або кооперативу, ані на звичайнім статутовім товаристві. В однім і другім разі могли до такої кооперативи або товариства увійти люди всяких переконань та ріжних поглядів — і напрям часопису бувби залежний від якогось Виділу, зглядно від припадкової більшости на Загальних Зборах.

Якраз в тім часі на поклик св. Отця зачалися в католицькім світі перші починн орґанізування Католицької Акції. Треба було отже створити якусь таку орґанізацію, щоб по своїй сути й цілях підготовувала і в нас Католицьку Акцію. Кождий бачить, як се було тяжко дібрати відповідну форму для такої Орґанізації, яка рівночасно відповідалаб адміністраційним законам. Тут з вдячністю мушу згадати велику поміч покійного меценаса Д-ра В. Охримовича. Він виробив спеціяльний правильник для УКО. На чолі цілої орґанізації стояв Центральний Комітет у Львові. Відтак мали творитися місцеві кружки, котрі в першій мірі підлягали т. зв. Окружним Комітетам, а ті знова Центральному Комітетові у Львові. Та лекше було опрацювати правильник і формальну сторону УКО як перевести таку Орґанізацію в життя, поглибити її та поширити по цілім краю. Я сам обїхав важніші місцевости в Галичині, скликував наради, засновував місцеві кружки й Окружні Комітети, тощо. Одначе справа не йшла, як з початку ми надіялися у нашім оптимізмі. Головна трудність се цілковита недостача відповідної ідеольоґії, спертої на яснім і свідомім католицькім світогляді. Не бракувало також упереджень, які розсівали всякі демаґоґічні елєменти та всякі наші партії. Найзвичайнішим і найдешевшим їх аргументом було, що се основується „клєрикальна угодова партія“, хоч всі знали, що УКО се аполітична й строго ідеольоґічна Орґанізація.. По майже цілорічній праці мимо всяких нарад та зїздів треба було прийти до переконання, що на сій Орґанізації ніяк не можливо сперти так ідеольоґічну як і матеріяльну сторону видавництва „Нової Зорі“. Отже треба було шукати іншого опертя. Ще не час росказувати прилюдно всі заходи, пляни, трудности й заводи. Здавалося, що доля „Нової Зорі“ не буде інакша від долі богатьох інших спроб наших часописів. То значить, що по пару літах існування мусить упасти, бо не знайде ні підпертя ні зрозуміння в ширших кругах.

Тоді Комітет звернув увагу на недавно основане в Станиславові Товариство безженних священиків ім. Свщ. Йосафата. Цілком слушно ми заключали, що ті молоді ідейні священики зрозуміють вагу католицької преси в наших часах. І дійсно, ми не завелися в наших надіях. По нараді у Львові я виїхав у тій справі до Станиславова й за одобренням Преосв. Григорія Хомишина предложив я цілий плян на засіданні Виділу Тов. ім. св. Йосафата, котрого головою був тоді Впреподоб. о. Пралат Ф. Щепкович, чоловік високо освічений (помер з кінцем 1934 р.). По вислуханні мого предложення та по переведенні дискусії цілий Виділ Т-ва безженних священиків згодився та вирішив, щоб я приїхав з відповідним рефератом на Загальні Збори Товариства, де справа переняття на власність Товариства „Нової Зорі“ мала бути остаточно вирішена. І дійсно по моїм рефераті й по дискусії Загальні Збори Т-ва безженних священиків одноголосно приняли на себе цілий тягар видавання „Нової Зорі“. Се в історії сього часопису була дійсно рішаюча хвиля. Заразом се рішення видало свідоцтво ідейности й жертволюбивости першого покоління нашого безженного клиру й дало повне забезпечення католицького напряму „Нової Зорі“.

4. Остає ще сказати дещо про ідеольоґічний напрям „Нової Зорі“ і то під оглядом церковно-релиґійним. Національно-політичний і культурний полишаю іншим більше компетентним під тим оглядом. „Нова Зоря“ від першого числа до тепер виступала й виступає отверто й явно як католицький часопис і намагається у всіх ділянках держатися точно католицьких засад і поглядів. В першій мірі Комітет постарався про одобрення того часопису всіми нашими Впреосв. Ординаріятами. І кождий навіть противник мусить признати, що „Нова Зоря“ отверто й мужно держала свій католицький прапор і з католицького становища постійно оцінювала біжучі справи і події.Очевидно, до католицького часопису не можна примінювати тої самої міри, що приміром до богословської розправи або книжки. Вже через те, що в такій часописі пишуть ріжні люди про буденні актуальні справи, може трапитися і трапляється при найлучшій волі не один промах або необережний висказ, головно в полеміці, звичайно „квоад модум“ а не „квоад рем“.

Зі сказаного ясно, що „Нова Зоря“ повстала в часі розбурханої й дуже тяжкої боротьби. Тимсамим мусіла вона відразу заняти вперед оборонне, відтак офензивне становище супроти тих орґанів та напрямів, що підкопували релиґію, повагу катол. Церкви та її Єрархії, що розбивали карність та під позором якоїсь „оборони прав гр.-кат. Церкви“ ширили просто бунт і неімовірний хаос. Найприкріша під тим оглядом була полеміка з „Нивою“. Оскільки пригадую собі перший конфлікт між „Новою Зорею“ та „Нивою“ повстав з приводу розвязання славнозвісного перемиського „казусу“. Коли в Перемишлі Управа виховного катол. Інституту без відома й відтак помимо заборони місцевого Епископа дозволяла в кімнатах Інституту на схизматицькі Богослуження, „Нива“ — як відомо — помістила „розвязку“ тодішнього гр.-кат. Богословського факультету, що з точки богословсько-моральної такий поступок Управи був — оправданий. Очевидно таке становище Богословського факультету проти заборони місцевого Епископа було просто неможливе. Надто й арґументи там наведені не мали стійности. Навпаки, пізніші події показали наглядно й болючо,що становище місцевого Ординарія було правильне й конечне з огляду на добро Церкви й небезпеку згіршення вірних. Між арґументами, що їх навели в тій розвязці було також сказане, що православя тепер по війні стратило свою аґресивну силу для наших вірних... Та нині бачимо, яка се була тяжка помилка. Нині православя загрожує нам не лиш на Лемківщині, де його культивовано віддавна під русофільським плащиком, але й у самім серці Галичини, чого болючий примір маємо в Галичі. Нині вже ясно видно, що „Нова Зоря“ виступаючи проти такого нарушення авторитету й карности мала повну рацію.

Друга площина, на якій часто приходило до різкої полеміки, се так зване „византійство“ на нашім церковно-релиґійнім ґрунті. Се не нехтування чи заперечування візантійської культури й її впливів у 1000-літній історії нашої Церкви, як се потім свідомо чи несвідомо підсували „Новій Зорі“; але се сума скривлених засад і поглядів на церковно-релиґійні справи, що вродилися в Візантії, довели Церкву до схизми, до повного цезаропапізму й сервілізму перед світською властю з особлившим національно-релиґійним кольоритом до гордої закостенілости й майже неспосібности до направи. Се той національно-політичний дух візантійського цісарства на церковнім полі, який відтак переняла царська Москва, а чого останки ще залишилися у нас як сумна спадщина довголітньої схизми нашої Церкви. Се „византійство“ проявляється у певного рода нехіті й недовірю до Апостольської Столиці та до її заряджень, що при даних обставинах провадить до явного непослуху, як сего сумні приміри маємо в Америці; або до таких абсурдів як Комітети „оборони прав“ гр-кат. Церкви, — розуміється „оборони“ перед своїми Епископами й Римом!... Зате є властивий, просто сервілістичний, послух для світських проводирів і світських установ. Се „византійство“ проявляється пересадним перецінюванням зовнішних форм і національного моменту в церковно-релиґійнім житті, а занедбання властивого духа, звідси береться та якась штивність і брак гнучкости в примінюванні до нових обставин. Той, сказатиб, атавізм по схизмі тим небезпечніший, чим більше тяжкі часи приходиться переживати для Церкви.

Се тертя було головно в перших літах „Нової Зорі“. Тепер настав спокій, бо чорні хмари відступства й ворожнечі зі сторони сильних сього світу щораз більше засувають виднокруг нашої Церкви й кажуть обєднати всі сили до успішної оборони під проводом церковної Єрархії а головно в повнім послусі, довірю й любові до Найвисшого Пастиря Церкви св. Отця.

Пишучи сей нарис, не мав я на меті ні дразнити нікого ні викликувати нову полеміку. Лише з огляду на десятиліття „Нової Зорі“ хотів я зазначити для історичного перегляду її початків бодай здебільшого те, що конечне для зрозуміння тих початків і для зрозуміння боєвого характеру того нашого пресового орґану, зродженого в огні дуже тяжкої боротьби за високі ідеали католицизму й за духове здоровля української нації.

---

[4]) Між іншими очерненнями оскаржили мене зовсім фальшиво, що нібито я збирав підписи на скаргу проти Ексц. Митрополита й вислав до Риму. — Знана також одна летючка, що її розіслано з дотичним числом „Діла“, де було сказано не менше як те, що я вирікся батька й братів та пішов на службу — ворогам Церкви й народу. Не дивно, що така безіменна летючка появилася, але дуже дивно, що Редакція „Діла“ могла згодитися на те, щоб такий пашквіль розіслати зі своїм дневником...

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

За оголошення Редакція не відповідає.

Роля „Нової Зорі"

і справа політичного отверезіння українського громадянства в Галичині.

Зміст: Наша національно-державна катастрофа в 1918—1923 рр. і непримиримe становище українського громадянства в Галичині. — Наслідки: 1) Запанування скрайних напрямів: УВО; радянофільства; націоналізму; 2) Неприродна роля молоді: пайдократія; 3) Українська політика під знаком негації: вона не хоче ні автономії ні укр. університету — Загроза повільного національного самогубства. — Виступ „Нової Зорі" на публичну арену. — Її боротьба : 1) з комунізмом і радянофільством; 2) з УВО. — 3) З втяганням молоді в політику; 4) з націоналізмом. — Критика в „Н. Зорі" офіціяльної української політики. — Критика УНДО-ия. — „Н. Зоря" показує шлях до виздоровлення нації. — Вона освідомляє укр. громадянство: 1) про сумну дійсність; 2) про головну причину тої сумної дійсности. — Висновки з того освідомлення. — Поклик до позитивної праці. — „Н. Зоря" видвигає постулят національно-територіяльної автономії укр. земель у Польщі. — Як поставилося зразу укр. громадянства до „Н. Зорі"? — Різка кампанія проти політичного співробітника „Н. Зорі", проф. Ст. Томашівського. — Перелім. — Українське громадянство вступає на шлях, яким ішла „Н. Зоря". — Відворот укр. громадянства від радянофільства. — Критичне відношення укр. громадянства до підпілля і пайдократії. — Українська Парляментарна Репрезентація за територіяльну автономію. — Велика моральна побіда „Нової Зорі".

Велика національно-державна катастрофа, яка після зриву 1918 р. зустрінула українське громадянство в Галичині, вивела його на деякий час з політичної рівноваги. Бо не зважаючи на очевидну програну найперш на полі бою (1919 р.), відтак і на арені заграничної політики (1923 р.), українське громадянство в Галичині ще ряд літ не могло усвідомити собі дійсного стану річи, не могло освоїтися з новою дійсністю та не могло витягнути з тої нової дійсности відповідних консеквенцій. Воно й далі стояло супроти тої дійсности на воєнній стопі і — поносило всі наслідки війни.

На ґрунті такого непримиримого становища українського громадянства в Галичині супроти дійсного стану річи стали буйно розвиватися серед нього ріжні скрайні політичні напрями, підземні і явні. Так тоді великими успіхами в симпатіях молоді нашого краю могла похвалитися Українська Військова Орґанізація (УВО). Таксамо тоді був час найвищого розвою в нас т. зв. радянофільства, яким була перенята майже поголовно вся старша галицька інтеліґенція. Крім тих двох напрямів належить згадати ще крайний націоналізм, котрий пропаґував д-р Д. Донцов і котрий також знаходив богато запалених сторонників, головно серед молоді.

Зокрема, що торкається нашої молоді, то вона, як найбільше чутливий і горячий елемент, вибилася була в таких умовинах серед нашого громадянства на перший плян і стала відгравати в нас неприродну ролю, якій назва: пайдократія.

Розуміється, коли загал українського громадянства стояв супроти дійсности на неґативнім становищи, то таке саме становище мусіла займати й офіціяльна українська політика в краю і в державі. Тому в тім періоді українська офіціяльна політика не виставляє ніяких позитивних постулятів але обмежується самими неґаціями. Однаково: в краю і в Соймі, у Варшаві.

Дуже характеристичним показчиком у тій справі може служити нпр. справа національно-територіяльної автономії в Польщі. Отже ряд літ по остаточнім прилученню українських земель до Польщі ні українські партії в Галичині, ні українські посли у варшавськім Соймі не виставляли домагання національно-територіяльної автономії наших земель у Польщі. Навпаки одні і другі маркували своїм поведенням незаінтересованість внутрішним устроєм держави, в якій опинилося около 7 міліонів Українців. Неймовірне, але правдиве.

Ще більше характеристичним показчиком може служити справа заснування українського університету у Львові. Отже коли та справа виринула була тоді на порядок дня, то віче українського студентства у Львові заявилося проти(!) українського університету... Таксамо не голосували за внесенням на заснування українського університету у Львові українські посли у варшавськім Соймі, коли таке внесення поставили були одного разу в Соймі польські соціялістичні посли...

Причина такого становища українського громадянства була: замикання очей на дійсність.

Річ ясна, що таке становище українського громадянства в Галичині мусіло мати „відповідні" наслідки. Ті наслідки були для нас з кождим роком чим раз прикріші. Бож ми були взагалі слабшою стороною і з кождим роком ставали ще слабшими. Тому таке становище українського громадянства було рівнозначне з повільним національно-політичним самогубством. Те самогубство було тим трагічніше, що було осяяне авреолею патріотизму та переконанням про національну користь (!) із нього. В імя патріотизму і в переконанню, що робить національно корисне діло, винищувала себе передовсім українська молодь, котра мала прийти на зміну попередному поколінню.

Все те було очевидне. Та загал українського громадянства в Галичині був так загіпнотизований пануючою в нас тоді всевладно політичною психозою, що треба було не аби якої відваги, щоб виступити з критикою тої психози. Бо такий виступ вважався тоді за рівнозначний з національною зрадою.

В таких умовах виступила на публичну арену „Нова Зоря", що почала виходити від 1926 р. у Львові як орґан Української Христіянської Орґанізації.

Як жеж поставилася „Нова Зоря" до всіх згаданих вище анормальностей нашого політичного життя?

Відповімо відразу: поставилася вповні критично.

Отже передовсім „Нова Зоря" виступила проти всевладного панування в українськім життю взагалі неґативізму. Бо неґативізм тільки руйнує, а не будує. Що се так, то виказано в „Новій Зорі" в цілім ряді статтей, в яких взято під увагу не тільки нашу сучасність, але й нашу минувшину. В тих статтях, як у зеркалі, читачі побачили головну причину наших невдач в минувшині і в сучасности.

Виходячи з такого основного становища, „Нова Зоря" послідовно виступала проти всіх скрайних політичних напрямів і груп, які розсаджували українське громадянство в Галичині.

Отже передовсім „Н. З." поборювала різко безбожний і руїнницький комунізм, що пробував прищепитися в нашім краю. У звязку з тим не могла „Н. Зоря" дивитися пасивно, як серед українського громадянства в Галичині в певнім часі процвитали буйно симпатії до большевиків, т. зв. радянофільство. Боротьба з комунізмом і радянофільством се друга політична справа, якій „Н. Зоря" присвячувала особливу увагу.

Не меншу увагу звертала „Н. Зоря" і на підпольну орґанізацію УВО. Бо як радянофільство серед українського старшого громадянства, так УВО було в певнім часі дуже поширене серед української молоді. Боротьба на сім відтинку була особливо важка. Бо тут треба було виказувати шкідливість тої підпольної націоналістичної орґанізації якраз молоді, котрій з природи річи саме таємність і різкий націоналізм УВО особливо припадали до вподоби. „Н. Зоря" поборювала весь час політичний терор.

Та не тільки проти втягання молоді до УВО виступала „Н. Зоря". Наш часопис виступав з засадничих причин також проти втягання молоді в політику взагалі. Бо передчасне втягання молоді у політику не тільки не приносить користи національній справі, але — навпаки — шкодить їй. Бо відтягає молодь від науки і політично деморалізує її.

Богато уваги присвятила „Н. Зоря" тій сорті крайно неґативного націоналізму, яку пропаґує др Дмитро Донцов. У ряді статтей ми виказали, як на долоні, все ідейне нехлюйство і велику шкідливість того донцівського націоналізму.

Острій та слушній критиці піддала „Н. Зоря" також чільну українську політичну партію в Галичині, т. зв. УНДО, й офіціяльну українську політику в Польщі. Обом тим справам присвятила „Н. Зоря" цілий ряд основних статтей, яких автором був пок. проф. др Ст. Томашівський.

Та „Н. Зоря" не тільки поборювала політичний і суспільний неґативізм серед українського громадянства в минувшині і в сучасности. Вона вказувала хорому політично українському громадянству шлях до виздоровлення. Той шлях се: 1) усвідомлення собі в цілім обемі трагічної дійсности, в якій нині знайшовся український нарід майже на всім просторі своїх обширних земель; 2) усвідомлення собі головної причини такого нинішнього положення українського народу; 3) витягнення з одного і другого відповідних висновків.

Що торкається першої точки, себто свідомости українського громадянства в Галичині про положення українського народу під нинішню пору, то та свідомість, хоч як се не дивно, була до недавна далеко не повна... Свідчить про се наглядно згадане вже вище радянофільство, яким іще до недавна було перенято українське громадянство в Галичині. Отже положення величезної більшости українського народу в СССР уявляв собі загал українського громадянства в Галичині до недавна таким, що се не тільки не викликувало серед нього неприхильного відношення до спричинників того положення, себто большевиків, але — навпаки — викликувало навіть прихильний настрій до них...

Величезну вагу для уздоровлення політично хорого українського громадянства в Галичині мало і має питання про головну причину нинішнього трагічного положення українського народу. Тому на вияснення того питання звернула „Нова Зоря" особливу увагу, присвячуючи йому ряд статтей, що обговорювали минувшину і сучасність. В тих статтях „Н. Зоря" виказувала на основі певних історичних фактів, що головна причина всіх наших найбільших національних катастроф в минувшині і в сучасности була не поза нами, але в нас самих. Тому головно від нас самих залежить і буде залежати, щоб подібних катастроф не було більше ні в сучасности, ні в будучности.

Зокрема „Н. Зоря" раз-у-раз звертала увагу українському громадянству на те, що поліпшити положення українського народу можна тільки пильною позитивною працею на всіх ділянках нашого національного життя. Та щоби така праця була можлива й успішна, треба створити відповідні політичні умовини. До створення таких умовин навіть в рамках теперішньої дійсности й кликала „Н. Зоря" українське громадянство в Польщі, зокрема українські політичні чинники в Галичині. Тому ще в 1928 р. „Н. Зоря" виставила як начальну точку української політики в Польщі домагання національно-територіяльної автономії всіх українських земель у Польщі — найвище, що можна здійснити в рамках несвоєї держави. Також тій справі був присвячений в „Н. Зорі" ряд статтей пок. проф. д-ра Ст. Томашівського.

Та як приняло українське громадянство в Галичині критику і позитивізм „Н. Зорі"?

Хто стежив в останніх роках за нашим публичним життям, зокрема за українською пресою, той певне памятає

ще те „приняття". Се була одна могутня симфонія обурення, лайок, напастей аж до — погроз включно. Зокрема гураганний огонь отворила тогочасна українська краєва преса проти головного політичного співробітника „Нової Зорі" та безпощадного критика тогочасної української політики в краю і в державі — проти пок. проф. д-ра Ст. Томашівського. Як наша преса атакувала тоді того чоловіка, про се свідчать між ін. фальшування його слів, як також пресові процеси, які перед часом загнали його до гробу...

Та після смерти проф. Ст. Томашівського наступає серед українського громадянства в Галичині п е р е л і м. Очевидні фатальні наслідки української політики в Польщі з одного боку та фізичне винищування українського племени в СССР з другого боку — зробили нарешті своє. Українське громадянство в Галичині побачило наглядно, що становище „Н. Зорі" се в даних умовах одиноке розумне становище, яке громадянство повинно займати. І ми були вже свідками кількох відворотів українського громадянства з дотогочасних його політичних позицій — на позиції, які від давна займала і займає „Н. Зоря". Отже найперше прийшов відворот від т. зв. радянофільства, з якого нині серед українського громадянства в Галичині нема вже й сліду. Відтак прийшло критичне відношення до підпілля. Вкінці як льогічний висновок з одного і другого — зміна української політики в Польщі. Та зміна виявилася наглядно в тім, що найбільша українська партія в краю й українське представництво у варшавськім Соймі виступили нарешті з домаганням національно-територіяльної автономії українських земель у Польщі, про що так іще недавно не хотіли й чути та за що нас так довго лаяли...

Ми не приписуємо собі особливших заслуг в політичнім отверезінню українського громадянства в Галичині. Ми стверджуємо тільки безперечний історичний факт, що те отверезіння вже наступило та що воно пішло п о л і н і ї „Н о в о ї З о р і". А се безперечний доказ, що політична лінія „Н. Зорі" зовсім правильна. Що вона йшла та іде по лінії інтересів українського народу та що ми цілими літами наперед передбачували, як розвинуться події і вказували своїй суспільности, що робити. Не наша вина, що нас тоді не слухали, але тяжко зневажали.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Веселе Різдво в Анґлії

Анґлійці обходили Різдво сего року дуже весело й гучно, під знаком незвичайного оптимізму. Мимо того, що в Анґлії є около 2 міліони безробітних, Анґлійці вірять сильно, що їх край на найліпшій дорозі до економічного розцвиту. Традиційним звичаєм приятелі і знакомі обдаровували себе взаїмно ріжними дарунками, нераз дуже оригінальними. Так прим. преміер Мекдонелд одержав від приятеля з полудневої Африки... прегарну живу антильопу, з котрою не знає, що має зробити. Свята се добра нагода заманіфестувати тісний звязок між метрополією та її кольоніями й домініями по цілім світі. Сей звязок улекшує знаменито радіо. Отже наперед трансмісія биття дзвонів з Вифлеєму, з Бомбаю, з Нової Зеляндії, з Оттави, з Ірляндії та з катедри у Вестмінстері в Лондоні. Потому святочні побажання виголошувані до мікрофонів по найдальших закутках світа. Один рибак з Тасманії відбув 1000 км дороги, щоби приїхати до м. Сідней в Австралії і зложити побажання королівській родині іменем своїх земляків. Король племени Зулюсів, на чолі 8.000 войовників, відспівав перед мікрофоном гимн в честь анґлійського короля. Складали побажання і трапері (мисливі) з Канади і шкотські верховинці й офіцири серед індійської джунґлі. А потому король Юрій V, сидячи при коминку в своїй палаті в Sandringhaus'i, виголосив до мікрофону коротку промову, котру вислухали міліони людей на обох півкулях. — Лондонські купці робили золоті інтереси в передсвяточнім часі. Від десятьох літ не нотували такого живого руху по крамницях як сего року. Великий рух був на зелізничих двірцях і на летунських площах. Подвоєно і навіть потроєно число поїздів, кораблів і особових літаків. Словом, Анґлія мала радісне Різдво Христове.

Понад усім нехай буде мила тобі Правда вічна, немила нехай тобі завжди буде твоя велика нікчемність. (Тома Кемпійський, книга III, 4, 3).

В. ЛІМНИЧЕНКО

Картини з війни

(Уривок з повісти).

...По четвертій клясі захопила мене війна. Перша вістка про війну врадувала мене, бо несла з собою вигляди на ріжні незбагнені й невидані переміни. Так бодай уявлялося мені видиво воєнної завірюхи. Та ця радість скоро обернулася в смуток. Бо на війну йшов і мій батько.

На мості ми розставалися, пращаючи його й не знаючи, чи ще коли побачимося. Я плакав і втирав сльози, а батько гладив мене по голівці і врваним голосом приговорював:

— Не плач, дитинко, не плач! Це не лише твій тато, але й чужі тати, диви, кілько їх богато, йдуть цісареви служити. Помагай мамі і не забувай того, що навчився!

Пішов. Пішло їх з нашого села кілька сот.

За ними стелилася по дорогах хмара порохів. А за ногами мого тата поволікся в широкий світ сирітський смуток його сина, що гірко плакав на дубовім мості...

В три місяці потім над нашим селом вперве згоготіли гармати. В тих перших гоготах було щось таке, що прорвало душу, було щось страшне і несамовите. Тому й не диво, що ціле село втікло в доокільні ліси. Підчас тієї утечі я зустрівся зі смертельним жахом. І відчув цю історичну грозу, що не від нині, а з давніх давен зявлялася з гимном наїздників над українською землею, мов туча.

І коли вже в пізну ніч серед гущавин ліса тріщав на ватрах хворост, при огнях сиділи зажурені втікачі і без слова вслухувалися в пошуми ліса. Вслухувалися в таємний шепіт сосон, що переймали з вітру вісти з опущеного села і склонювали своє віття над бідними людьми, що втікали не від звірів та не від стихійних сил природи, а від живих, правдивих людей.

З ними і я шукав захисту перед людьми...

По повороті з ліса я застав на своїй постелі мертвого жовніра. Лежав з обкервавленим ротом, а в непримкнутих очах мав два сталеві блески. Ті два застиглі блески в очах були такі холодні, як дві замерзлі сльози. Ті два блески були два студені леза, що ранили душу.

Хто бачив би їх, а ненавчився б цінити в житті мир, цей був би хіба не людина...

Був я тоді свідком одної події. В невеличкій долинці лежав собі з руками на грудях мертвий жовнір. З уложення тіла й зі спокою на лиці видно було, що це була людина добра й лагідна. Я майже певен, що з нього був дбайливий батько дітей і добрий муж своєї дружини. Мені здавалося, що його останні слова це були вимовлені імена діточок: Михайлику, Петрусю...

Прийшли якісь люди з нашого села й почали обшукувати його кишені. А що на грудях було щось тверде, розпороли блюзу, думаючи, що там заховані якісь монети. А це була мала іконка Богородиці...

Мені було жаль того мертвеця, котрому й по смерти не дали спокою. І я тоді сердешно плакав. А на уста рвалися гіркі слова:

— Це якесь кодло...

Вже тоді мав я деякі сумніви щодо вальорів культури. Тямлю, що вже й тоді мені здавалося, що людяність зчаста це тільки зверхня поволока людей, бо в їх нутрі гніздиться з в і р.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Спомини про „Нову Зорю“

Про заснування „Нової Зорі" довідався я на Вел. Україні 21 лютого 1926 р. Написав мені про се о. Йосафат Скрутень, предкладаючи мені, щоб я для неї написав дещо про життя на Україні. Про напрям „Нової Зорі", навіть про її появу я нічого не чув, і не знав навіть, хто її оснував, але на просьбу о. Скрутня зачав я дещо збирати. Я був тоді в місточку Озаринці Могилівської Округи. Саме тоді виходив у Харкові „Український Православний Благовістник", орган управи синодальної церкви. З того органу можна було мати поняття про життя тої церкви, чи радше тої орієнтації. Я діставав той журнал від монаха о. Георгія кілько разів приїздив до Лучинця, де він управляв парохією в місточку. Се був офіційний орган того відлому правосл. церкви. Крім того журналу орієнтації синодальної, діставав я летючки писані на машині з другої православної церкви, орієнтації тихонівської, або старо-православної, від о. Василя Ясинського, настоятеля собора в Могилеві Под., де крім того собора (бувша уніятська церква) в центрі міста, орієнтації тихонівської, була ще гарна церква грецька в романському стилю. В ній служили давніше грецькі монахи з Афону. В тій церкві правили священики орієнтації синодальної і при ній осів архієпископ тої орієнтації Лолій Юрієвський і від того часу стала та церква архієрейським собором. Була в Могилеві ще церква Покрова Преч. Богородиці. Тут була українська автокефалія. На передмістю від Брониці була давна полкова церква, яку обслуговував священик синодальний. Пята була церква „На Островах", за містом, видно, що колись Дністер творив тут острови. Українська автокефалія видавала тоді свій журнал: „Віра й життя". З тих трох орієнтацій і з їх органів і з устних оповідань священиків, можна було мати поняття про реліґійний рух всіх тих церков.

На основі тих журналів і устних вияснень та докладів я міг зладити кілька статтей для „Нової Зорі" і вислав їх до Львова на руки о. Скрутня. Вони були поміщені в „Новій Зорі" в 1926 р. як оригінальні дописи кореспондента з Вел. України. Всі мої дописи йшли з Большевії звичайною почтою і не пропала ні одна, хоч я висилав їх навіть не всі поручено. Таксамо вислав я цілу низку дописів про Липківщину або про українську лжеєрархію. Всі листи дійшли і редакція поміщувала ті статті.

В 1929 році не було вже доброго паперу на Україні, тому дописи писав я на ріжних картках навіть на пакунковім папері, що дуже заливав. „Український Прав. Благовістник" мав лиш титул по українськи, всі статті були по російськи, лиш деколи була стаття по українськи. В 1929 р. заборонила радянська влада всі реліґійні видавництва, тому й „Укр. Благовістник" перестав виходити, таксамо й „Життя і Віра", орган укр. автокефалії. Я дуже бажав мати хоч одно число „Нової Зорі", і просив о. Скрутня, щоби вислав мені хоч відтинки на Україну, однак не дістав нічого з відтинків. О. Скрутень був дуже обережний в писанню листів, не писав ніколи нічого політичного, а богато для мене цікавих вісток з Чина. Аж коли я вернув до Львова, вручив мені о. Скрутень дотичні вирізки статтей про церковні справи на Україні. Се було для мене ліпше. Ся обережність була дуже вказана, бо навіть вирізки з часописів могли бути причиною переслідувань особливо якби в вирізку знайшли були щось проти радянської власти, тоді можна було попасти до ЧК за інформування заграниці про політичне положення в Совдепії. А тоді й плач не поможе що ти не винен і що то не ти писав, бо „Москва слезам не верить".

Раз дістав я посилку книжок з книгарні НТШ у Львові. Між книжками був псалтир (псальми) перекладений на українську мову. Від мене відкупив зараз ті псальми о. Василь Ясинський за 3 руб. Коли я вдруге замовив книжки, то почта доручила мені лише ембаляж (папір, в котрім були ті книжки — а самі книжки сконфісковано в уряді цловім в Москві). Я вносив скаргу, додав до скарги гербовий знак (штемпель) за 2 рублі, але з Москви відповіли мені, що конфіската була „по закону". І книжки пропали а я мусів заплатити книгарні НТШ. Я записав собі „Працю" з Бразилії але не дістав ні одного числа. Одні лише „Записки ЧСВВ" діставав я правильно. Ніколи їх не конфіскували, аж до 1930 р., що досить дивне, бо „Записки ЧСВВ" приходили навіть не розтяті. Я посилав „Записки ЧСВВ" одному німецькому священикови десь на Таврії і він пильно їх читав, потім і собі їх замовив. Та його потім увязнили. Може й тому, що в нього знайшли „Записки ЧСВВ". За „Нову Зорю“ навіть за вирізки можна було побачити Мурмань, Кем і Соловки.

Мені велика з того честь, що я від самого початку істнування „Нової Зорі“ зачисляюся до її прихильників і співробітників.

В 10-літя її оснування бажаю Редакції найкращого розвою найстаршого українського католицького часопису.

Перегодом втікали ми перед цією гадиною в пивницю місцевої, мурованої школи. Ховалися перед людьми в уніформах та перед їх стрільнами. Мама з меншими дітьми бігли попереду, а я біг за ними, двигаючи в лівій руці якийсь клунок, а правою тримаючи руку сестрички Ганусі.

В половині дороги Гануся шарпнула мене знагла за руку, повисла на ній всім своїм тягарем і тихо застогнала:

— Юрцю...

Я глипнув на неї і зустрівся з її благаючими очима:

— Юрцю!...

В благанні тих очей тремтів смертний жах: — Юрцю!...

А Юрця напав великий страх, бо тоді пекольним свистом свистали кулі...

І Юрцьо насилу вирвав рамено з рук сестрички, що судорожно, мов кліщами, чіплялася останньої надії, — і втік, утік від рідної сестрички.

Й аж третього дня, по трівозі, відшукав край дороги мале тільце з простягненими рученятами та з блідими губами, на яких застиг останній, скорбний поклик:

— Юрцю!...

Гумор. В школі. — Івасю, скажи, що діялося перед потопою? — Всі когути піяли на дощ.

Від 1. січня 1935 року

всі розумні мами і господині порадять своїм дітям і своїй домашній прислузі складати свої ощадности на премійні книжечки в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

на які по році можуть припасти нагороди від 25 — 100 золотих.

Привіт з села

„Новій Зорі“ в її 10-ліття.

Хіба це справді вже 10-ий рік виходить „Нова Зоря" і тілько вже літ я її передплачую? А передплачую її від 1-го числа.

Зовнішний вигляд „Н. Зоря" за той час кілька разів зміняла, а внутрішнього — себто напрямного — витичного не змінила ні разу!

Від свойого гасла: Все відновити в Христі! Sentire cum ecclesia (catholica) „Н. Зоря" ні на момент не відступила. В цім гаслі міститься й буде міститися аж до здійснення — наша віра, що прийде час, коли дозріє в нас сила до свойого державного життя, — віра, що головною підставою нашого державного життя може бути тільки реліґія й Церква, як нічим незамінима школа дисципліни.

Прикрі були початки видавання, ширення й пропаґування ідеї „Н. Зорі". Видавців, передплатників і пропаґаторів її ідеї відсуджувано від національної чести, ба навіть взагалі від чести. На мене, що від початку приляг всею душею до „Н. Зорі", що її — де міг і — як міг поширяв і що майже весь час її істнування співробітничаю в ній, в останніх роках вже менше, не лиш між світськими інтеліґентами, але й між духовенством, показувано колись пальцями майже, як на народнього зрадника.

Та повищий клич „Н. Зорі": Все відновити в Христі! бодрив мене у тому упокоренні. Я вірив, що Христос, в якого честь, і народ, в якого користь сей клич „Н. Зоря" піднесла, — не позволить її й пропаґаторам її ідеї вкритися соромом.

І дійсно „Н. Зоря" та з нею й її прихильники вкрилися не соромом, а славою.

Ідеї голошені „Н. Зорею" з ділянки нац. політичної, — показалися суто національними й нині приняті загалом української суспільности. Нині й українські максималісти вдоволилисяб територіяльною автономією, котру перша проголосила „Н. Зоря", та — не хочуть нам того дати.

Теж віднова всего в Христі помалу поступає вперід. Нині вже в більшості українських установ панує Христово-католицький дух. У всім тім львина заслуга „Н. Зорі" і за це все належиться її в її ювилейний рік щира подяка.

Тож поклін Тобі „Нова Зоре" в десять-ліття Твойого істнування, поклін Тобі за Твою ясну й шляхотну напрямну та незломний хід до неї, за Твої терпіння з приводу будування Тобою всякого життя на основах Христово-католицьких, поклін Тобі за Твою муравлину працю на всіх ділянках життя Церкви й Народу!

Поклін теж в те велике свято й тим, що в тобі працювали, бо завдяки їх проводові в розвязці ріжних важних питань осягнула Ти в так розмірно невеликому часі такий великий престіж, який посідаєш.

„Нова Зоре"! Провадь нас дальше по цьому шляхові, по якому ведеш нас вже 10-ий рік, а з певністю доведеш нас до найвищого національно-католицького Ідеалу — до: Вільної — Соборної — Української — католицької Держави.

о. М. Вовчик.

Привіт „Новій Зорі“

До Хвальної Редакції

Часопису „Нова Зоря"

У Львові.

В десяту річницю твердої праці в службі пресового апостольства шлю мій щирий привіт враз з побажанням Божого благословення на майбутнє.

Перемишль, 28. грудня 1934.

о. Петро Голинський

катехит.

ОСИП НАЗАРУК

По наших монастирях

В Краснопущі

Зміст: — В прозрачній імлі і зелені. — Як діяє св. Письмо в кождій мові? — Чому так розкладаються теперішні держави і що їх ще держить? — Церковця в Краснопущі. — Дорогі останки давної краси. — Соняшник чи лотос? — Мистець Василь „роду руського“. — Найцінніший цикль іконостасних образів в цілім нашім краю. — Опис церковці у Краснопущі. — Твори маляря Дідушенка. — Яке значіння слова „unmöglich“? — Мистець між братчиками. — Кладовище серед ліса на поляні повній цвітів і суниць. — Про дуже цінну пропаганду за богоугодним життям. — Про о. Будзиловича, секретаря Епископа на Холмщині і про польського офіцира. — Пригоди монахів з большевиками. — Мир Христовий.

Сегодня 26 червня 1929 р. Тепер година 6.30 вечером.

Сиджу в келії монастиря св. Іоана Предтечі ЧСВВ. в Краснопущі. Тихо як в усі. А дощик січе монотонно по лісах довкруги, по садах монастирських, по саджавках і грядках його. Імла заснувала все довкруги, але така якась прозрачна, що виразно видно зелень з вікна й одинокий ніжнорожевий кущ квіток невідомої мені назви.

Світить лямпа на моїм столі. А передімною припадком розложена книга, яку я тут застав: Мешлера „Життя Ісуса“ в німецькій мові, міцно оправлена. Перекинув я листок її й читаю:

„Es war eben das Fest der Tempelweihe zu Jerusalem, und Winter. Und Jesus wandelte im Tempel in der Halle Salomons. Da umgaben ihn die Juden und sprachen zu ihm: „Wie lange hältst du uns hin? Wenn du Christus bist, so sag es uns frei heraus!“ Jesus antwortete ihnen: „Ich sage es euch und ihr glaubet es nicht. Die Werke, die ich im Namen meines Vaters wirke, diese geben Zeugniss von mir: aber ihr glaubet nicht; denn ihr seid nicht von meinen Schafen. Meine Schafe hören meine Stimme: ich kenne sie, und sie folgen mir nach. Und ich gebe ihnen das ewige Leben und sie werden in Ewigkeit nicht verloren gehen und niemand wird sie aus meiner Hand reissen.“ (Евангеліе Іоана 10, 22—29).[1])

Дивне те св. Письмо. В кождій мові діляє таксамо сильно. А хто оповне свій ум думкою його, той здобуває внутрішний мир. А той його внутрішний мир творить і зовнішний, кладучи нераз такі тривкі, віками триваючі, основи мира як отсей монастир.

Хто з нас тут згадувавби сегодня Іоана Собіського, якби не його грамота з 1665 р., котрою він, ще заки став королем, визначив у Розгадівських лісах біля Поморян місце для заложення монастиря монахам „релігії грецької“, значить монастиря, призначеного для місцевого населення, іншої релігії, ніж та, до котрої під ту пору належав рід Собіських, колись наш.

В нинішних часах націоналізму булоб се неможливе, бо всяке скріплювання організації людей іншої релігії уважається тепер шкодою для людей своєї народности і своєї віри — типово недержавний спосіб думання. І якраз тому так хитаються сучасні держави. Якраз тому вони такі безсильні супроти розкладових течій. Якраз тому розкладаються вже не тільки держави, але й суспільности, розкладається людське пожиття. Все, що їх ще внутрішно держить, походить з давних часів: тепер витворюють тільки механічні, зовнішні способи вдержування суспільного життя людей. І коли не буде повороту суспільного духа до тих сильніщих, внутрішних звязків, то ніяка сила не вспіє здержати повного розвалу людської культури й цивілізації.

Йду оглядати церковцю. Вона злучена безпосередно з монастирем. Вхід з монастирського коридора просто до головного вівтаря.

Перше, що бє в очі, се золотистий блиск Царських Врат. Тут був оден з найкращих іконостасів у Галичині, та з пожежі вратовано тільки його царські двері й не всі різьблені іконостасні колюмни. Оглядаю докладно дорогі останки давної краси. Кожда половинка Царських Воріт з одного одностайного дерева, липи, що виразно видно з другої (не позолоченої) сторони, заосмотреної в зелізні штаби. Міряю тут ті двері: кожда половина має $3^1/_2$ моєї пяди.

Різьба глибока. Представляє винну літорость з грознами винограду і якийсь другий овощ, не то соняшник, не то лотос. У кождій половині Царських Врат по три, разом шість, медаліонів прегарної роботи: Ісус Христос, Мати Божа і чотири евангелисти. Се останки малярських праць артиста Василя, „роду руського“, любимця короля Собіського. Хто він був? Де виховувався? Що більше зробив? Якже мало в нас студій над минувшиною нашої культури!

Весь іконостас перетиканий золоченими колюмнами, уратованими від пожежі (дороблена тільки одна, як інформували мене опроваджуючі оо. Василіяне), робить величаве враження. Він мігби сміло стояти в найкращій катедрі, а то головно ізза своїх старих образів, спроваджених з Деревача, коло Щирця (де тепер уже нема монастиря). Ніде правди діти: ні в одній з наших теперішних катедральних церков нема таких цінних іконостасних образів як у Краснопущі... Образи ті представляють звичайний іконостасний цикль: 12 апостолів, празники Господні й Богородичні, пророки, Мати Божа з Ісусом, Христос як цар слави і — тут одна надзвичайність — замість Тайної Вечери намальоване положення в гріб Ісуса.

Оглянув я докладно той іконостас і зачав оглядати церкву. Се властиво велика каплиця: простокутник, без ніяких бічних рамен. Малював її перед війною наддніпрянський маляр Дідушенко (той сам, що в часі війни малював у нутрі також церкву Монастиря ОО. Василіян в Бучачи). Тут дав він цикль образів, що представляють сотворення світа — наслідування такогож циклю образів у Володимирськім Соборі в Київі. Просте, але робить враження. Орнаментика скрізь доволі гарна й удатна. Стеля покрита зображеннями ангелів. Всі однакові, але кождий з інакшим символом. Долівка чистенька з кольорових, правильних плиток. Два бічні вівтарики і взагалі все внутрішне урядження церкви так гарно прибране, що рідко де можна у нас зустрінути таку старанність у церкві. Не диво, що коли німецьке військо, перейшовши в часі війни значну часть краю, дійшло сюди й побачило сю чисто й гарно удержану церкву, запитало, що се за церква й коли одержало відповідь, що греко-католицька, українська — здивовані Німці відповіли:

— „Unmöglich!...“ (Неможливе).

В тім однім слові криється порядна критика нашого загального недбальства в удержуванню церков.

А ще гірше в наслідках наше недбальство в поширюванні релігійної літератури, тої життедайної води для одиниць і цілих народів! Якже мало в наших церквах людей з молитвенниками в руках! Якже мало в наших домах св. Письма!... А прецінь та найлучша книга всего людства така сильна, що може вдержати при життю цілий нарід, хочби його не знати як гнобили, — коли він тільки по католицьки вглибиться в духа тої книги і буде виконувати те, що вчить Євангелія... Йду і думаю над тим, чи бодай у кождім нашім священичім домі є св. Письмо... Як гадаєте, панове знавці народа свого і верхів його?...

З хорів робить ся церковця особливо гарне враження. Річ в тім, що вона найясніща на хорах і ясність у напрямі до головного вівтаря разураз меншає. Се надає сій церкві внутрі оригінального й поважного вигляду. Всі її вікна вітражові. Всіх вікон 9, з чого 7 однакових.

Молодий братчик Нижник, родом з Лаврова, по фаху столяр і різьбар, опроваджує нас разом з о. Мальчинським, сином Холмщака, також по захристії й показує ріжні осклені роботи власного виробу, дуже гарно виконані. Мабуть ніхто не подивляє тих робіт у відлюдній Краснопущі. Та бачить їх совісне й гарне виконання око Боже: і в нім жерело правдивої сатисфакції мистця.

На другий день була прегарна погода і я разом з о. ігуменом Галущинським оглянув прекрасні монастирські ліси довкруги монастиря, удержані в нутрі як парки: скрізь чищені, позамітані. Зачали ми від монастирського кладовища на поляні лісом замкненій з чотирох сторін. Уяви собі, читачу, безмежний спокій на совяшній поляні, повній цвітів і пахучих суниць. На середині троха камяних хрестів і плит (на одній з них старий певинно комічний надпис „Tu spoczywają zwłoki....., przeżywszy lat...“).... більше деревляних хрестиків з берези без ніякого надпису. Сі останні — над скромними могилами монахів.

Скромність се безперечно добра річ, і для культивування її богато монаших чинів хоронить своїх померших членів без ніяких надписів. Та мені здається, що се здалеко посунена скромність. Бо кладовища дуже часто тривкіші від найтривкіших будівель: нищаться й занепадають не тільки монастирі й величаві церкви, але й великі міста, а кладовища з камяними памятниками тривають довгі віки, нераз тисячеліття, особливо коли вони укриті в таких затишних місцях як отсе, в лісах, на боці від великих шляхів. І чомуж позбуватися добровільно утривалення памяти тих, що своє життя віддали на службу Богу й людям? Таж утревалення їх памяти се оден з найлучших способів пропаганди за таким богоугодним життям! Алже померший уже не зазнає гордости ізза згадки його імени, а живий Чин, котрий згадає свого помершого члена, виставляє собі тим тільки гарне і добре свідоцтво дбайливости й пієтизму. Певно що не треба ні дорогих марморів, ні коштовних виробів, ні великого каміння на могилах монахів. Чим воно булоб дороще і більше, тим скорше його не сталоб — і шкода коштів та заходів. Але скромний, невеличкий, по можности масивний камінь, зі скромним надписом, з родовим назвиском і місцем уродження помершого та скількістю літ прожитих на світі і в Чині — се булаб неоцінима пропаганда за богоугодним життям: дуже скромна і дуже сильна. Особливо важно булоб подавати місце уродження помершого: воно сильно діляє на тих, котрі походять з тих самих околиць і припадком заблукають на такий гріб. І коли побачать вирите в камени імя чоловіка, котрий побачив світло сего світа в тій самій околиці, що й вони (а тут просять ізза могили за одну коротеньку молитву), — то тільки виїмково закамянілий грішник і безбожник не стрепенеться душею на такий вид. І не одна глибша застанова над собою не одної людини, не одно внутрішне очищення, поправа або й навернення до віри й Церкви наступилоб на вид таких скромних але тривких памятників. Мертве каміння з живим словом може бути віками жерелом живого й доброго життя. І чомуж не користуватися ним? (Дальше буде).

[1]) А був саме празник обновления і була зима. І ходив Ісус у церкві, у притворі Соломоновім. І тут обступили його Жиди й говорили Йому: „Як довго будеш душі наші тримати (в непевности)? Коли ти Христос, скажи нам отверто!“ Відповів їм Ісус: „Я сказав вам, але ви не вірите. Діла, котрі я творю во імя Отца мого, вони свідчать про мене. Но ви не вірите, бо ви не з моїх овець. Вівці мої слухають голосу мого і я знаю їх і вони йдуть за мною. І я даю їм жизнь вічну і вони не загинуть во віки і ніхто не вирве їх з моєї руки“.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Мгр. ЮЛІЙ ГРАБОВИЧ

Мукачівський Епископ Андрій Бачинський

З приводу двісталіття його уродин.

ЗМІСТ: Один з творців українського життя на Закарпатті. — Молоді літа Андрія Бачинського. — Доля гр. кат. Церкви на Закарпатті тому 200 літ. — Боротьба за самостійне гр. кат. епископство в Мукачеві. — Лист цісаревої Марії Терези до папи Климентія XIII за утворення гр.-кат. епископства в Мукачеві. — Папська булля про канонізацію мукачівської гр. кат. епархії. — Нова епоха Закарпаття — Андрій Бачинський мукачівським Владикою. — Оснування гр. кат. вікаріятів у Пряшеві, Мармароші та Шатмарі. — Андрій Бачинський се перший інформатор Марії Терези про Українців в Галичині. — За гр. кат. Митрополію в Австрії. — З Мукачева до Ужгороду — Духовний семинар і його бібліотека в Ужгороді. — Чому не дійшло до створення одної гр.-кат. Митрополії для всіх Українців Австро-Угорщини? — Освітна праця Еп. А. Бачинського. — Еп. Бачинський пробує навязати взаємини навіть з Великою Україною. — „Української нації перша оздоба".

Дня 14 листопада 1932 р. минуло двіста літ від дня уродин корифея нашої національної свідомости на Закарпаттю, мужа великого серця і розуму, невтомного борця за самостійність української церковної Єрархії, мукачівського епископа Андрія Бачинського.

Ті два століття були повні політичних і соціяльних змін і переворотів. Умовини суспільного життя змінилися, українська нація пережила добу свого відродження — а мимо сего стремління і змагання Андрія Бачинського все ще для нас актуальні і близькі. Його здобутки і надбання для українського народу ще тепер становлять основу нашого духового і національного життя на Закарпатті. За останних сто літ Закарпатська Україна пережила лютий гнет мадярського сусіда, а що його видержала, се у великій части діло і заслуга Андрія Бачинського. Зубожілий, позбавлений всякого захисту й оборони міг верховинний український нарід остати вірним рідній мові і вірі своїх предків маючи на очах примір такого непохитного патріотизму і любови до свого народу, якими відзначався Андрій Бачинський. Тому в річницю його уродин клонять голову перед його тінями не лиш горожани Закарпатської України, але всі Українці, котрим та часть української землі близька і дорога.

I.

Андрій Бачинський уродився 14 листопада 1732 р. в селі Бенятино, ужгородського комітату, де його батько Теодор був парохом. По скінченню гімназії Єзуїтів в Ужгороді перенісся на фільософію й теольоґію до Тирнави. Вже в часі своїх студій молодий Андрій звернув на себе увагу свойого середовища як людина не лиш незвичайно талановита, але і своїми прикметами хрустального характеру. Пізніщий основатель епархіяльної бібліотеки вже як студент був книголюбом і цілою душею віддавався науці.

Висвячено його в Мукачеві перед покінченням богословії. Опісля вернув він ще на два літа до Тирнави для покінчення студій. По повороті з Тирнави одержав становище сотрудника Юрія Лабадоша, пароха в Гайду-Дорозі. З того часу починається його душпастирська праця, триваюча 12 літ. Небаром Юрія Лабадоша покликано до Мукачева на становище генерального вікарія. Тоді Андрій Бачинський вступив в його місце пароха й архидіякона.

В ті часи український нарід Закарпаття складався лише з двох соціяльних кляс: селянської маси і священиків, живучих в не надто ліпших економічних відносинах від селян. На чолі українського клєру стояв греко-кат. епископ з осіддом в Мукачеві, котрий одначе не був епископом діецезіяльним, лишень in partibus infidelium і рівночасно апостольським вікарієм. Юрисдикційно підлягав римо-кат. епископові ягерському. Одинокою орґанізацією нашого народу за Карпатами була тоді його греко-кат. церковна Єрархія.

Греко-кат. Церква на Закарпаттю і її Єрархія на початку сімдесятих років 18 століття опинилася в незавидному положенню. Дістала два удари, зі сходу і з заходу. В р. 1760 мали місце в Мадярщині великі заворушення на тлі соціяльно-економічнім, а саме проти церковної десятини і податків. У звязку з цими заворушеннями наш нарід переходив на православну віру. Одним з головних аргументів дуже рухливого православного священика Софрона був закид, що уніяти не мають свойого епископа, лише підлягають латинському епископові в Ягрі. І унія потерпіла тоді великі втрати.

А майже рівночасно, бо 18. V. 1763 ягерський епископ граф Карло Естерґазі, уважаючи унію за перехідну стадію до латинства, видав декрет, котрим мукачівського епископа звів до становища свойого вікарого для греко-катол. обряду та заборонив йому без свойого спеціяльного дозволу висвячувати священиків, іспитувати парохів, будувати церкви, вибудувані посвячувати і т. д. — Також греко-кат. парохів зводив цей декрет до становища вікарих латинських священиків.

Цего рода обмеження й пониження влади мукачівського епископа як також узалежнення греко-кат. священиків від латинських парохів — при рівночасно жиючій ще в народі традиції православної віри — могло закарпатську унію довести до цілковитого розвалу.

Тому тогочасний епископ Михайло Мануїл Ольшавський присвятив весь свій труд, всю працю останних літ свойого життя справі усамостійнення та визволення греко-кат. мукачівської діецезії від супремації ягерського латинського епископа.

Велике діло вимагало великих людей. І найблищим довіреним співробітником і постійним дорадником епископа Ольшавського в його праці над здобуттям незалежности для нашої закарпатської церкви став Андрій Бачинський, молодий архидіякон з Гайду-Дорога. Нераз минали їм обом і цілі ночі на обговорюванню способів доцільного переведення наміченої ними акції. Переконуючі мусіли бути їх арґументи, коли цісарева Марія Тереса, мимо сентименту, який відчувала для „другої своєї вітчини" Мадярщини і для Мадярів, станула по стороні еманципаційних змагань нашої Церкви і рішилася оснувати самостійне греко-кат. епископство в Мукачеві. Дня 30. IV. 1766 пише Марія Тереса до папи Климентія XIII. про своє рішення та просить його о канонізацію сеї нової діецезії. Що історія й місцеві відносини Закарпаття не були їй чужі, се видно з арґументів, котрі наводить у свойому листі. Цісарева представляє папі, що Українці на Закарпаттю вже від часів Корятовича мали своїх епископів, що український нарід приняв унію ще в р. 1649, що самих здібних до сповіди є 119.107 Українців, що вони мають 675 парохів і 839 церков, що православні Українці у східному Закарпаттю мають свойого епископа і врешті, що се буде найліпший спосіб, щоб уникнути спорів між епископами ягерським та мукачівським. Надто Марія Тереса повідомляє папу, що це оснування нової діецезії відбудеться без зменшення доходів епископа ягерського, бо новому епископові призначує 5.000 фльоренів дотації з державного скарбу. Того самого дня вислала Марія Тереса лист з тими самими аргументами до кардинала Альбанія в Римі з проханням, щоб інстанціонував у Папи в тій справі.

Про хід подій повідомляв еп. Ольшавського Ґнат Волочко, ґенеральний прокуратор ЧСВВ в Римі. А події ці зовсім не пішли бажаним шляхом, бо папа звернувся за опінією в цій справі до ягерського епископа графа Карла Естергазого. Опінія очевидно була фатальна. Аж в 113 пунктах епископ Естергази сформулував свій спротив. І справа оснування самостійного гр.-кат. Епископства в Мукачеві упала мимо бажань гр.-кат. клиру Закарпаття та всупереч волі австрійської цісаревої.

В р. 1767 помер еп. Ольшавський, не діждавшися сповнення своїх плянів. Його наслідником став Іван Брадач. Зі зміною на владичім престолі звязок між Андреєм Бачинським та мукачівським центром не лиш не припинився, але став ще більше живий; вкінци еп. Брадач переніс Бачинського до Мукачева, іменуючи його своїм каноніком.

В тому самому менше-більше часі наступила і зміна на престолі Апостольської Столиці. Папа Климентій XIII. помер 2. II. 1769 р., а його місце заняв папа Климентій XIV. Вже в вересні 1769 р. вислав еп. Брадач Андрея Бачинського до Марії Терези в справі відновлення старань о канонізацію мукачівської епархії. Посольство Бачинського на двір віденський не лишилося без успіху. Марія Тереса поновила свої старання в Римі. З огляду одначе на спротив ягерського епископа папа Климентій XIV. зажадав надіслання до Риму всіх актів цеї справи. Та заки ще надійшли ті акти до Риму папа рескриптом з дня 24. XI. 1770 р. висказав свою згоду на предложення цісаревої. І дійсно буллею „Eximia Regalia Principium" з дня 19. IX. 1771 р. канонізовано мукачівську епархію і греко-кат. церковна Єрархія на Закарпаттю стала зовсім самостійна. Мукачівський епископ від тої хвилі підлягав лише примасови Мадярщини архиепископови в Острігомі.

Булля ця починає нову епоху в життю нашого Закарпаття. Історичне значіння цеї події величезне. Далекозорі патріоти епископи Ольшавський і Брадач та їх співробітник Андрій Бачинський неначе передбачили, що прийдуть часи, коли греко-кат. обряд і українська національність будуть на Закарпаттю однозначними (синонімами), коли одиноким заборолом перед денаціоналізацією буде наша самостійна греко-кат. Церква. Що українське Закарпаття осталo українським, що присуд смерти, виданий мадярським імперіялізмом і централізмом на українство за Карпатами за тяжко було виконати, — це в першій мірі заслуга тих, що хотіли й уміли здобути церковну незалежність.

Коли еп. Іван Брадач ненадійно помер дня 5.VI. 1772 р., весь наш клир вибрав Андрія Бачинського ґенеральним вікарим і його наступником. Вже декретом з 5. VIII. 1772. Марія Тереса номінувала вибраного, а консекрація відбулася з початком мая 1773 р. в двірський каплиці у Відні в присутности цісаревої та її родини. Консекрував Василь Боживкович, еп. свидницький, пізніше крижевацький.

З тою хвилею розпочалась довголітна праця Бачинського вже як Владики для добра нашої Церкви і народу.

Далі буде.

Дійти до католицизму не можна з самої консеквенції, бо той крок у своїй суті рівнозначний з дуже великою, новою любовю до Спасителя. Тільки в ній блисне в душі остання певність щодо Церкви. (Конвертитка Ґертруда Лє Форт у творі „Хустина Вероніки").

Різдво Христове в українськім селі в 1701 р.

„Czego in disunione nigdy nie cierpiało duchowieństwo, teraz in sancta cierpić musi unione"

Так пише еп. Й. Шумлянський до гетьм. І. Яблоновського.

Пишуть російські історики та за ними повторяють і деякі українські, що наші предки, приймаючи Унію, робили се передовсім тому, щоб „поліпшити своє положення". Бо тоді, — так пишуть ті історики — коли православні були постійно наражені на переслідування, до уніятів „власть імущі" ставилися прихильно, трактували їх на рівні з латинниками і навіть протеґували. Се мало відноситися передовсім до духовенства, що переходило на Унію. Воно ніби користувалося ріжними привилеями, які ставили його в далеко краще положення, ніж те, в якім було духовенство православне, що терпіло всякі пониження. Тому власне, пишуть згадані вище історики, наші предки й покидали православну віру та приймали Унію.

Ми зовсім не заперечуємо того факту, що формально положення уніятів, зокрема уніятського духовенства, ніби було зрівнане з положенням латинників, зокрема з положенням латинського духовенства. Уніяти повинні були користуватися однаковими правами з латинниками. Зокрема не повинно було бути ніяких ріжниць у відношенню представників світської влади до духовенства уніятського, отже таксамо католицького, як і латинське.

Так повинно було бути. Та як було в дійсности?

В дійсности було якраз навпаки.

Не будемо переповідати тут цілої мартирольоґії Унії в старій Річипосполитій. Та мартирольоґія має свою окрему довгу історію, яка жде ще на свого історика. Вона починається вже з хвилею приняття Унії в Берестю 1596 р. і тривае весь час істнування старої Річипосполитої аж до її упадку при кінці 18 ст. Весь той час Унія була виставлена на ріжні, більші і менші, противенства, яких зазнавала з ріжних сторін.

Серед католицької частини українського громадянства панує переконання, що мартирольоґію, з якою звязана Унія за старої Річипосполитої, спричинив їй оден тільки фанатизм православних. Таке переконання панує в нас передовсім завдяки культови св. священомученика Йосафата, котрий впав жертвою православного фанатизму. Та таке переконання одностороннє. Унія терпіла не тільки від фанатизму православних, але і від тих, від котрих повинна булаб мати якраз опіку .Терпіла від католиків у католицькій державі...

На потвердження того є богато фактів і документів. Ті факти і ті документи безсумнівні. Бо вони вповні автентичні.

Оден такий документ, що представляє оден такий факт, подаємо нижче. Се лист львівського уніятського епископа Йосифа Шумлянського до польського великого коронного гетьмана І. Яблоновського, писаний зі Львова дня 25 січня 1701 р. Текст того листу, якого оригінал зберігається в архіві м. Львова, такий:

Jaśniewielmożnemu, mnie wielce miłościwemu panu i dobrodzieiowi, Jm. panu Janowi Jabłonowskiemu, kasztelanowi Krakowskiemu, hetmanowi wielkiemu koronnemu, Barskiemu Międzyrzeckiemu et caet. staroście, panu, panu i iedynemu memu dobrodzieiowi.

Z Lwowa, 25 Januarii 1701 anno.

Iaśnieoświecony moy miłościwy Panie i iedyny Dobrodzieiu!

Ponieważ iuż Pan Bóg szczęśliwie dał stanąć wmości memu miłościwemu panu i dobrodzieiowi w Warszawie, y seym za zgodą iw. w. panów Litewskich, pewnie do conclusiey mieć się będzie szczęśliwey; przypominam wm. memu miłościwemu panu i dobrodzieiowi ziednoczenie ritus mei, aby było w pamięci pana mego miłościwego y dobrodzieia, iako tego, in quo post Deum, vivimus et movemur.

Donoszę przy tym straszny criminał i gwałt Dapłana unita mego, który perpatravit im. pan kaniłowicz starosta Borecki w dobrach matki swoiey, im. pani woiewodziny Podolskiey, w Małych Dzieduszycach, w ten sposób: W same święte Bożego Narodzenia Ruskich świąt, z małey rzeczy urażony im. p. starosta Borecki na bracią rodzoną kapłana Małych Dzieduszyc, posłał do cerkwi ludzi swoich, i od ołta.za kapłana sta waiącego na celebracyą porwać kazał; do dworu zaprowadzonemu temuż kapłanowi dać kazał sto kijów; zawołał potem: „a bracia tego popa gdzie są?" odpowiedziała czeladź, że w cerkwi zostali i zamknęli się. Im. pan starosta Borecki, wpadszy sam na konia, z ludźmi swoiemi, cerkiew siekierami kazał otworzyć. Owi niebożęta skryli się do ołtarza; uchwyciwszy się ołtarza świętego, miłosierdzia wołali. Bez respektu tedy carskiemi drzwiami wpadłszy, z ołtarza Pańskiego wszystko zrzuciwszy, venerabile na ziemie rozsypawszy (horrendum!) swawolna czeladź, ani na s. Sakrament nie respektowawszy, wlekła tych ludzi, nogami deptała; drzwiami carskiemi wywlekłszy, zabijali y za wmarłych porzuciwszy, criminał ten skończyli in praesentia samego im. pana starosty Boreckiego. Ujmuią się tedy szlachta dziedzice tychże Małych Dzieduszyc; do Żydaczowa dla protestacyi y obdukcyi iadą: nie kazano przyimować ani protestacyi ani obdukcyi, dla racyiey, że im. pan kolegat takie rzeczy zrobił. Przywieziony tedy tu do Lwowa kapłan. Kazałem, praevia protestatione contra Officium Żydaczoviense, uczynić protestacyą, zapisać obdukcyą i to nieszczęśliwe factum wmości memu miłościwemu dobrodzieiowi, iako protektorowi, panu i dobrodzieiowi Uniey Świętey, donieść, co z tym czynić daley. Iedni radzą im. pana... do Trybunału, ad regestrum Arianismi, o takowy gwałt kapłana unita y cerkwi świętey; drudzy, aby iegomość xiądz arcybiskup Lwowski excommunikować gwałtowników kazał, prosić. Z czym wszystkim recurro do pańskiey waszmości mego miłościwego dobrodzieia rady] y pańskiey protekcyi, i do im. xiędza Nunciusza o tymże piszę. Zmiłuy się dobrodzieiu, ne ad finem pereamus. Czego in disunione nigdy nie cierpiało duchowieństwo, teraz in sancta cierpić musi unione; a mnie serce kraie się, y na takowe patrząc bezprawia umierać bez czasu muszę. To doniosłszy, upadam do nóg dobrodzieia mego iako życzliwy do życia mego iaśniewielmożnego pana y miłościwego dobrodzieia sługa.

Iosephus Szumlański, episcopus Leopoliensis, Haliciensis et Camenecensis Podoliae i Administrator Kijowski" [1])

Таке діялося на саме наше Різдво в селі Малих Дідушицях, жидачівського повіту, в Галичині, в 1701 р.

Чи треба до наведеного листа еп. Й. Шумлянського ще якогось пояснення? Ясна річ, що не треба, бо зміст того листа такий вимовний, що всяке пояснення зайве.

Та хтось мігби замітити, що описана в листі подія не конче мусить свідчити про мартирольоґію Унії. Бо вона може бути тільки виїмком, правда, дуже сумним, одначе всеж таки виїмком.

На се замітимо слідуюче:

1) Що жахлива подія в Малих Дідушицях в 1701 р. не була тільки виїмком, се видно виразно з самого листа еп. Шумлянського. Бо в тім листі еп. Шумлянський говорить дослівно: „Czego in disunione nigdy nie cierpiało duchowieństwo, teraz in sancta cierpić musi unione". А се значить, що те, що описане в листі, не було одиничне, але що подібне терпіло тоді наше уніятське духовенство взагалі.

2) Та не тільки наведений вище лист еп. Шумлянського свідчить про мартирольоґію Унії й уніятського духовенства в старій Річипосполитій. Є ще й інші свідоцтва тої мартирольоґії. Ось що пише про се найновіший біограф еп. Шумлянського др М. Андрусяк:

В тім часі маємо досить часто скарги Шумлянського і підвладного йому духовенства з приводу надужить польської шляхти. Дня 16 липня 1703 скаржуться в камянецькім городськім уряді генеральний офіціял камянецької катедри й угорницький ігумен Кирило Шмулянський і дворянин львівського епископа Юрій Голинський на Альберта Кухарського, Михайла Домбровського та їх спільників; бо, коли, епископ прибув до Камянця, щоби ширити між духовенством та народом унію і відбував на основі прав і привилеїв дня 15 липня з зібраним духовенством в присутности численної шляхти діецезальні наради, вони зневажили епископа, офіціяла, присутну шляхту і духовенство а гусятинського наставника навіть ударили. В тім самім городськім уряді дня 17 мая 1704 р. протестують вікарій камінецької катедри Атаназій Пшерорський і студеницький парох Теодор Буцко проти Валентого Залеского, адміністратора дібр київського воєводи Потоцкого, з того приводу, що він не допускає згаданого пароха до його церкви в Студенці, не позволяє йому відправляти там богослуження, зневажає його та грозить йому смертю, а церкву опечатав. Як видно, каже згаданий автор, права уніятів залежали подекуди від відношення до них арендаторів дібр.[2])

3) Та не тільки поодинокі арендатори дібр у старій Річипосполитій понижали Унію й уніятське духовенство. Те понижування йшло також з найвищих установ держави. Свідоцтвом того понижування є між ін. нпр. недопущення уніятського епископату до Сенату старої Річипосполитої, хоч уніятська церква була формально зрівнана з католицькою, котрої епископат засідав у Сенаті і хоч у Сенаті признавано місце також православним ерархам. Так було аж до самого упадку старої Річипосполитої, бо конституція 3-го мая, як відомо, вже не увійшла в життя.

Таке було відношення до Унії й уніятського духовенства в старій Річипосполитій. Те відношення свідчить наглядно, як дуже тодішні господарі польської держави не розуміли ваги Унії як помосту, по якім могло наступити не тільки обєднання цілої України з католицькою Церквою й західно-европейською культурою, але й обєднання з католицькою Церквою — цілого Сходу, що Апостольський Престол мав надію осягнути якраз через Україну. Не треба аж великої бистроумности, щоби зрозуміти, які величезні наслідки малоб таке обєднання для всіх: для католицької Церкви, для України, для Польщі, для Сходу, для цілої Европи взагалі. Всі вони зовсім певно не переживалиб нині того жаху, котрий переживають і тої непевности будуччини.

Таке було „розуміння" ваги Унії колись. А чи інакше воно нині?...

[1]) Supplementum ad Historica Russiae Monumenta, ex archivis a ac bibliothecis extraneis deprompta, et a Collegio Archaeographico edita. — Дополненія къ Актамъ Историческимъ, относящимся къ Россіи. Собраны въ иностранныхъ архивахъ и библіотекахъ и изданы Археографическою Комиссіею. Petropoli — С. — Петербургъ, 1848. Ст 220—221, акт LXXX.

[2]) M. Andrusiak: Józef Szumlański, pierwszy biskup unicki lwowski (1667—1708). Zarys biograficzny. (Archiwum Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Dział B. F. XVI. Zeszyt 1.). We Lwowie, 1934. Ст. 122—123.

Українці!

Важкі господарські часи придавили український нарід. Та ще важче давлять його душу всякі інші умовини. Але глибока віра у світле майбутнє української нації додає їй силу видержливости. Цю віру в народі треба переливати з покоління в покоління, щоб не було прірви в розвитку нації, щоб не затемнювався її світлий Ідеал. Нехай же ця думка освітить нашу зубожілу землю так, як перед тисячліттями Зоря Вифлиємська освітила вбогу стаєнку в часі Христового Народження. Вже друге півстоліття трудиться всенароднє Товариство Рідна Школа серед українського народу, щоб підготовити покоління до змагань за наші всенаціональні ідеали. Десятки тисяч молоді вона сповиває теплом свого виховання в сотнях своїх шкіл і всякого роду заведеннях. Колиж рознесеться по сільських загумінках чи міських вуличках радісна різдвяна пісня — коляда чи щедрівка: коли зайдуть до вас старші чи молодші громадяни з побажаннями від Рідної Школи, — тоді не відмовте їм свого датку. Бо він піде на науку, на одіж, на страву для вбогої української дітвори, що стоїть під покровом Рідної Школи. Нехай у той святочний день і Рідна Школа відчує, що її оцінюють як доброго й вірного друга всього українського народу, а в першій мірі — його молоді. Нехай Рідна Школа, скріплена й піддержана масовими датками побачить у дні Різдва Христового вокруг себе всенароднє обєднання, щоби з того приводу „Нова радість стала". — Гол. Управа Рідної Школи.

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ"! Адреса: „Правда", Львів ул. Гродзіцких 2. І. пов.

о. ІРИНЕЙ НАЗАРКО ЧСВВ.

„Новій Зорі” в альбом

Ріжні опінії ріжних людей з ріжних околиць.

I.

Була остра зима.

В справах Марійських Організацій приїхав я до одного провінціонального міста. Місцевий парох — старший, загально шанований священик і діяч виїхав до мене на зелізничу стацію. Був чудовий зимовий вечір. Стрілою мчалися санки, злітаючи стрімголов до головної вулиці міста. Пакісний вітер сік наші обличча без милосердя.

„Що нового чувати у Львові?“ Питав о. парох.

„Нічого замітнішого”.

„А може маєте з собою які нові часописи, бо заки до нас дібється якийсь часопис, то вістка подана в ньому у Львові вже перестаріла“.

„Маю тільки „Нову Зорю”, ще теплу зпід машини.”

„Знаменито! Се моя улюблена ґазета. Читаю її від першої до останної стрічки, бо вважаю її нашою найліпшою ґазетою“.

„Під яким оглядом?” — питаю.

„Під кождим: так під оглядом змісту, як і форми й навіть технічного укладу та ломання. Се не тільки моя особиста думка, але всіх священиків нашого деканату”.

Санки заїхали на подвіря. Ми висіли не покінчивши своєї розмови.

II.

Зима вступалася весні.

Все таяло, розгорталося, дихало пробудженим життям. Два наші інжинєри й я їхали до П. Добувши щойно закуплені часописи, ми звели розмову на їх ідеольоґію. Тимчасом зелізниця боязко почала віздити на міст. Ми виглядали крізь вікно.

„Гляньте, отче, на ріку”, промовив до мене один інжинір. „Як вона напнулася, щоб переломати лід, що її оповив! Вона злизує його зпід споду, а сонце злизує його згори. В леді вже поробилися діри і щілини, він тріскає, відривається і тяжкими кригами паде в воду”.

Поїзд минув ріку, а вимовний інжинір, знаний зі свого бесідничого хисту кінчив: „Таке саме завдання в нашому католицькому житті сповняє „Нова Зоря”. Тим вона зискала собі щирого прихильника в моїй особі“.

III.

Великий піст — се для священиків-місіонарів справжня ґарівка. Нераз увесь час посту без перерви треба перевести поза домом переїзджаючи на реколекції з одної місцевости в другу. Перемучений кількома серіями реколєкцій та бажаючи дізнатися, що нового скоїлося у Львові, зайшов я до базару, щоб купити ґазету. Між ґазетами порався вже давний знайомий радник місцевого суду.

„Здорові були! Ви теж певно по часопис?“

„Відгадали”.

„Беріть свіжу „Нову Зорю!“

„Чому саме „Нову Зорю” так реклямуєте?”

„Бо вважаю її нашою найліпшою амвоною правди. Крім того ся ґазета се по мойому найповажніша трибуна католицької думки в нашій суспільності”.

IV.

„Як бажаєте часопису, який інформувавби вас про біжучі справи всебічно і з католицького становища, то запренумеруйте собі „Нову Зорю”. В ній справді є що читати“. Так сказав в добірному товаристві один наш церковний достойник.

V.

З приводу місяця „Доброї Преси“ говорено богато про католицький щоденник.

„Думаю, що католицьким щоденником повинна бути „Нова Зоря“, бо вона стоїть на чисто католицькій платформі і крім того вона найкраще редаґована зі всіх наших ґазет“, — сказав молодий маґістер прав, добре обзнакомлений з редакційним ділом.

„Не зівсім погоджуюся з вами, пане маґістре“ — почав старий професор. Дотично „Нової Зорі“ я поробивби деякі дистинкції між її ідеольоґією і тактикою. Ідеольоґія „Нової Зорі“ безперечно добра, одначе тактика не все похвальна. Редактори „Нової Зорі“ в тактиці придержуються старого німецького принципу „biegen oder — brechen“ (зігнути або — зломати), а сього рода тактичний принцип нераз зражує людей до самої ідеольоґії. З культурними людьми XX-ого ст. кождий часопис повинен поводитися культурніше“.

На сі заміти відповів молодий студент з питомою собі вервою: „Я вповні погоджуюся навіть з тактикою „Нової Зорі“, бо сего рода тактика сьогодні к о н е ч н а. Мусимо покінчити вже раз з пасивністю нашого католицизму. Не сміємо вдоволятися тільки решткою прав, що нам зволять дати вороги! Не сміємо обкроювати католицизму, зробивши його системою солодкавого сентименталізму. Нам не вільно на все добродушно усміхатися, але треба різько пятнувати, відважно реаґувати на всі пониження Христа і Його Церкви. Настає час загально католицької о ф е н з и в и. А та офензива знайде своє різьке оформлення також в тактиці“.

Студент говорив з очевидним зворушенням. Дехто крадьком сміявся, дехто глядів на молодого промовця з милосердям. Та при відході майже всі йому ґратулювали.

Так справді було в одному місті.

VI.

Кращим і веселішим життям втішалося наше Закарпаття тоді, як мені довелося там заїхати. Навіть ред. Голіян вертавби тоді з Закарпаття з кращими враженнями, ніж вернув сьогодні. Тоді говорено богато про автономію, про нового ґубернатора — щирого Українця, тоді ще маяли жовто-блакитні прапори в дні національних свят, всюди видніли українські написи й вивіски, гомоніла українська мова. З невгомонною радістю серця заїхав я до одного священика, знаного зі своєї „народовецької роботи“. Саме тоді в рухливого пан-отця відбувалася нарада в справі відчинення нової школи в селі.

Після полудня ми всі вийшли на прохід. Перед нами знімалися веселі, сонцем залиті гори і многонадійні виноградники.

Спинаючись під гору ми звели розмову на закарпатську пресу. „Нам конечно потрібна одна католицька, мудра ґазета. Ось як ваша „Нова Зоря!“ При підмозі такої „Нової Зорі” в короткому часі ми проломилиб увесь кацапський і схизматицький рух”, — сказав пан-отець.

„Айно — айно”, підтвердили вчителі і брат священика, доктор прав.

Я нахилився над кущ винограду. Він уже дозрівав.

„Буде гарне винобрання”, замітив я.

„Хто зна? Дощ може ще знищити все”, відповів учитель. В моїй думці родилася сумна анальоґія ще сумнішої евентуальности.

VII.

Прегарні токайські гори. Довкруги самі винниці. Наш Коцюбинський назвавби ці гори горами зеленого вина. В товаристві одного словацького священика та одного еміґранта з Великої України, тепер доцента заграничного університету, приїхав я до нашого відомого діяча, що в токайських горах має гарний маєток. Говорили ми на ріжні теми. Коли розмова зійшла на пресу, господар не міг знайти слів похвали на адресу „Нової Зорі”. Одначе доцент університету не в усьому погоджувався з господарем.

„Признаю, що „Нова Зоря” добре і цікаво редаґована. Та в двох точках я не погоджуюся з нею. Хоч я приклонник монархізму, одначе не можу простити „Новій Зорі” того, що вона в своїх монархістичних тенденціях орієнтується тільки на особу Скоропадського та за ним розпинається. По друге не розумію як можна погодити католицизм з фільосемітизмом, з яким не скривається „Нова Зоря”... І почалася довга завзята дискусія...

Примітка Редакції „Нової Зорі“. Дуже дякуємо Впр. о. Назаркови за таку оригінальну й цікаво написану збірку опіній про наш орґан. Признаємося щиро, що ми аж такої доброї опінії не сподівалися. Признаємося, що наша тактика була часом за остра. Та се річ темпераменту, який надзвичайно тяжко опановувати, особливо, коли є дійсно не малі причини до вибухів того темпераменту. На запит, як можна погодити католицизм з фільосемітизмом, відповідаємо покищо коротко: „Так, як се нераз робить на наших очах Апостольська Столиця”. Колись сподіваємося написати про се більше. А про наше становище до легального (для В. України) монархізму писали ми вже докладніше нераз і навіть видали окрему брошуру п. з. „На Спокійнім Океані”. Тут скажемо лише загально: Цікаво, чи згаданий вище доцент признає напр. католицизм без признавання Папи, чи тільки так собі — буяє в ньім?...

Конференція

українських політичних партій у справі Національного Конґресу.

У часі від 24 до 28 грудня 1934 р. відбулася у Львові конференція представників 7-ох українських політичних партій, а саме Українського Національно-Демократичного Обєднання, Української Соціял-Демократичної Партії, Української Народньої Обнови, Української Партії Соціялістів Революціонерів, Української Радикально-Демократичної Партії й Української Соціял-Демократичної Робітничої Партії з Великої України у справі скликання Всеукраїнського Національного Конґресу. Учасники конференції вели підготовну працю до Конґресу на пленарних засіданнях і в комісіях програмовій, орґанізаційній і технічній. — Конференція устійнила політичну платформу праці на ньому і підготовила схему орґанізації та учасництва в Конґресі. — Конференція рішила скликати Конґрес найпізніше до кінця вересня 1935 р. й обговорювала справу місцевости, в котрій відбудеться Конґрес. — Для здійснення своїх постанов конференція покликала до життя Підготовний Конґресовий Комітет.

Комерс в честь гостей зза кордону.

В четвер 27 грудня 1934 р. львівські політичні орґанізації, котрі брали участь у передконґресових нарадах, гостили святочною вечерою своїх співтоваришів праці, що приїхали споза кордонів. У вечері взяло участь коло 70 передових львівських громадянок і громадян. В часі вечері від господарів витав дорогих Гостей пос. др Дм. Левицький, від широких кол львівського громадянства інж. дир. А. Палій. Іменем гостей відповідав їм і дякував за гостину проф. К. Маціевич. Вечера пройшла в дуже гарному настрою.

Людина радіоапаратом

В Квібеку в Канаді привезли до шпиталя умово хорих жінку, котра твердила, що вічно чує людські голоси і музику. Думали, що вона терпить на галюцинації. Та відтак переконалися, що вона чує цілу програму нюйорської радіостації. Як се діється, що хора чує радієві програми без ніякого відбірчого апарату — се питання, над яким ломлять собі голови лікарі в Квібеку.

ДР. СТЕПАН ГОДОВАНИЙ

Зі споминів про „Нову Зорю"

За границею і в краю на провінції.

Коли „Нова Зоря" зачала виходити я був закордоном на студіях. Якраз в тім році (1926) кінчив я студії на фільософічнім факультеті чеського університету в Празі. В Празі була т. зв. академічна читальня, в котрій було дуже богато газет і журналів в ріжних мовах. Були там також українські краєві, еміґрантські й американські газети. З краєвих „Діло", „Новий Час", з еміґрантських „Український Прапор" з Відня, „Українське Слово" з Берліна, з американських „Свобода" і інші, „Нової Зорі" я там не стрічав. Та не лиш те, але наша ліберальна і націоналістична преса так незамітно згадала про появу „Нової Зорі", що я навіть не завважив, що вона зачала виходити. Від 1918 р. я був закордоном, отже мене захопила була еміґрантська горячка підсичувана еміґрантською й американською пресою. Не тільки мені, але взагалі всім, що перебували довше закордоном, більше подобався різкий тон української еміґрантської преси, як стушований цензурою тон краєвої преси. Еміґрантська преса грала на національних інстинктах ненависти до ворога. Тому всім більше подобалася. Щодо світових політичних подій, то ми найрадше читали чеську і німецьку пресу, бо вона нам приносила скорше всякі вісти, ніж наша преса з краю. Добре і цікаво редаґована чеська преса робила на мене сильне вражіння.

Вже в Празі познакомився я з чеською католицькою пресою. Можна сказати припадково. Я мешкав в п. П., чеського католика, котрий належав до чеської католицької партії до т. зв. „Лідове страні" (Людової партії) і читав органи тої партії „Лідове Листі" і „Пражскі Вечерник". Коли бувало прийду вечером до дому, то перечитую собі згадані часописи. А нераз п. П. розпитував мене чи в нас „в Галичі", як він казав, є така католицька партія і чи вона має свої католицькі часописи. Розуміється, я мусів казати, що в нас нема нічого подібного. Мені сподобалася орґанізованість чеських католиків. Вони мали свою добре зорґанізовану катол. політичну партію, що мала сотки тисяч членів, мали свої дві ґазеті, мали велику орґанізацію спортову „Орел", котра відбувала повітові і краєві здвиги. Отже мені імпонувала політична і суспільна праця чеських католиків.

В половині 1926 р. я вернув до Галичини і мені здавалося, що й ми повинні наслідувати Чехів ві всім: їх політичне життя, їх орґанізованість. Я ще надихався був тою чеською атмосферою то й не звертав уваги на те, що в нас зовсім інакші умовини праці. Повернув я до дому, на село. Отже де зайти як не до священика?

В домі священика о. В. М. побачив я перший раз „Нову Зорю" може яке 30-те або 40-кове число. В нас десятки літ не було інакшої преси, лише т. зв. національна редаґована ліберадами і то так для інтеліґенції як і для народа. Тож не дивно, що як зачала виходити нова католицька ґазета, то натрафила на твердий камінистий ґрунт, як те евангельське зерно, що впало на неурожайну опоку. Оскільки собі пригадую, то „Нову Зорю" передплачувало всего кілька священиків в цілім великім деканаті.

По читальнях були лише: „Свобода", „Громадський Голос", „Народна Справа", „Український Голос" з Перемишля. Щоб котра Читальня Просвіти в моїх сторонах передплачувала „Нову Зорю" про се я тоді не чув.

Яке вражіння зробило на мене перечитання кількох чисел „Нової Зорі"? Тяжко собі пригадати нині по тілько літах перше вражіння. У всякім разі я втішився, що і в нас повстала католицька преса й орґанізація, котра буде гамувати наших радикалів і ріжних сельробів. На ту тему я говорив нераз з о. В. М. і з іншими отцями, в котрих я бував. Мої співбесідники признавали мені слушність, але додавали, що в нас — мовляв — „вже досить партій". Їх лякало те, що через повстання ще одної католицької орґанізації повстане — мовляв — „розбиття", котре тоді навівало на наших провідників на провінції просто панічний страх. Священики читали традиційно „Діло", котре до того було щоденником, отже могло скорше приносити вісти.

Колиж я зачинав балачку з першим ліпшим селянином і згадував католицьку ґазету, то селяни відповідали, що знають „Свободу", котра вже виходить тілько літ, приходить до читальні і її охочо читають в читальні. До того всего між світською інтеліґенціею було упередження до католицької ґазети ще й тому, бо вони все католицьке мішали з клерикальним. Крім того пригадували собі передвоєнного „Руслана" і все, що католицьке називали „угодовим". Отже „Нова Зоря" зразу була обмежена тільки до дуже незначного круга людей. А решта суспільности воліла читати „Діло", народ „Свободу". Мій знакомий о. В. М. діставав „Нову Зорю" правильно (чи мав які залеглости в Адміністрації, не знаю) і я кілько разів бував у нього, перечитував „Нову Зорю". Аж в третім році свого істнування „Нова Зоря" стала цікавіша. Тоді почали писати в ній Д-р Томашівський, Заїкін, Ів. Кревецький, Д-р Назарук. (Вже пізніше звернув я увагу на цікаві статті наших монахів особливо оо. Галущинського й Карівця, п. Моха, час до часу Д-ра Пеленського. Дуже цікаві були також статті ріжних криптонімів). Я найрадше читав статті з відділу „Література-Наука-Мистецтво", історичні статті особливо Д-ра Томашівського, та його політичні статті. Він зачав в 1928 р. домагатися зміни нашої політики супроти Польщі. Як показали пізніші події, Томашівський мав слушність, але в тім часі, коли він писав свої статті (1928 р.), на провінції дуже на него негодували. Пригадую собі, як деякі просто переставали передплачувати „Нову Зорю" за її „угодове становище". В гуртках провінціональних інтеліґентів велися горячі дискусії на тему хто має слушність „угодовці" (тут мали на думці ґрупу „Новозорян") чи націоналісти. Трудно було вияснити нашим людям справу автономії, коли тоді ще були не прогомоніли гасла самоозначення народів. Тимбільше було трудно, що натиск противника на низи все був і є куди більший як натиск на центральні місця. Оскільки собі пригадую, то світська інтеліґенція не любила „Нової Зорі" за її автономізм. Провінціональні інтеліґенти вірили і народови втовкали довгий час в голову, що Антанта і Союз Народів „дадуть" нам самостійність. А тут прийшла „Нова Зоря" і голосила: „То все обман! Не вірте тим гаслам! Вони вам нічого не дадуть!" Такі спамятування, писані в „Н. Зорі", страшно дратували провінціональних інтеліґентів. Дальше не подобався нашим інтеліґентам ясний і рішучий католицизм „Нової Зорі". Негативні погляди про „Нову Зорю" всуґерувала нашим людям ліберальна преса, котра грала на націоналізмі і сенсації, тому знаходила і досі знаходить лекший доступ до читачів. Та часи змінилися. Вже в 1930 р. я був свідком, як Загальні Збори одної Читальні Просвіти ухвалювали пренумерувати до Читальні „Нову Зорю". Після підготовки поодиноких виділових читальні голова читальні о. парох поставив на Заг. Зборах відповідне внесення. Зараз знайшлися опоненти, котрі казали, що читальня — мовляв — не має грошей „на тілько ґазет", хоч передплачували до читальні богато ріжних ґазет і журналів того самого ліберального толку. Були й більше отверті, котрі казали, що їм не треба „таких ґазет". І хто зна чи Збори булиб ухвалили передплачувати „Н. Зорю". Аж тут встає один член і каже: „Панове члени! Думаю, що колиб „Нова Зоря" була така, як ви гадаєте, то її не конфіскувалиб. А от я недавно дістав від о. пароха „Нову Зорю" і бачив, що ціла сторінка була сконфіскована. Як думаєте, панове члени, чи та біла сторінка не значить, що й „Нова Зоря" то наша католицька і патріотична ґазета?!" — Той член вратував положення. Після тих його кількох слів Збори майже одноголосно ухвалили передплату. Біла пляма промовила красше ніж всі наші виводи і пояснення...

Тепер вже можна часто стрінути на провінції наших інтеліґентів, що читають „Нову Зорю" і навіть голосно її хвалять. Процес зміни поглядів йде звичайно дуже помалу. Та нема, що дивуватися, бо тільки ліберальна і радикальна преса виховувала досі наш нарід і нашу інтеліґенцію поверх пів століття. Треба тепер також з півстоліття відробляти те, що наробила ворожа Церкві преса. Та всежтаки зміну вже сегодня можна відчути. На початку, як зачала виходити „Нова Зоря", то на світського чоловіка, котрий читав „Нову Зорю", дивилися як на жалюгідне сотворіння, просто з погордою. Та літа праці не пішли на марне. В 1934 році я вже сам чув, як світські інтеліґенти попитували за „Новою Зорею". Казали: „Чи не маєте послідного числа? Цікавий я, що пише". Говорили: „Нова Зоря" вміє виривати проблєми з життя, не є анемічна." А такі голоси значать дуже богато. 9 літ „Нова Зоря" переважно розбивала скалу упереджень і неґації. В другім 10 літтю стоїть перед „Новою Зорею" велике завдання будувати також позитивну проґраму й орґанізацію католиків по всім краю.

Розкол у протестантизмі

З урядового німецького протестантського костела („Райхскірхе") виступили недавно краєві костели Палятинату, Гесії, Шаумбурґ-Ліппе, Шлезвіґу і Гольштину. Безсумнівною заповідю дальших виступлень є факт, що суперінтенденти евангелицьких церков Баварії, Баденії, Надренії, Вестфалії, Ганноверу, Віртемберґії та Шлеська не взяли участи в недавній конференції суперінтендентів в Берліні.

Люксусовий комплєт окрас на ялинку

богато вибраний для ділковитої прикраси ялинки обіймає понад 100 штук фантазійних різнокольорових скляних прикрас, золоті і срібні ґірлянди, зірки, ангелики, русалки, ангельське волосся, нитки, студені огні, свічки, ліхтарики, сніг, гарний рефлєктор з чародійним блеском на вершок ялинки і богато ін. нов. Ґатунок „Пріма" зл. 6·25. Ґатунок „Люксус" зл. 8·65. Ґатунок „Найвисший" зл. 11. — Висилаємо почтою в скринці в безпечнім опакуванню за посліплатою. Адреса: Fabryka „GOLDWASER", Warszawa I. skr. 864/N. Z.

о. РОМАН ЛУКАНЬ ЧСВВ.

Значіння показчика

З приводу показчика „Нової Зорі".

Працюючи науково, часто зазнаємо труднощів, коли часописи й журнали, що виходили нераз довгі десятки років, або й кілька-томові книги не мають змісту своїх річників, не мають показчиків печатаних у них річей. Тому неодин мусить собі завдати труду та призначити немало часу, щоб дошукатися якої статті, напр. у відомих російських виданнях: „Христіанское Чтеніе" (С.-Петербургъ 1821 — 1915), „Странникъ" (С. Петербургъ, від 1860 р.), „Душеполезное Чтеніе" (Москва, від 1860 р.), „Русская Старина" (С.-Петербургъ, від 1880 р.), „Кіевская Старина" (від 1882 р.), „Церковныя Вѣдомости" (С.-Петербургъ, від 1887 р.). З галицьких часописних видань XIX — XX вв., що не діждалися змісту своїх річників, згадаймо хочби отсі: „Зоря Галицька" (1848 — 1857), „Слово" (Львів 1861 — 1887), „Науковый Сборникъ" (Львів 1865 — 68), „Правда" (Львів 1867 — 1897), „Литературный Сборникъ" (Львів 1869 — 1897), „Сіонъ Рускій" (Львів 1871 — 1880), „Діло" (від 1880), „Душпастырь" (Львів 1887 — 1898), „Записки Наук. Тов. ім. Шевч." (від 1892 р.)[1]), „Місіонар" (Жовква, від 1897 р.), „Літературно-Науковий Вістник" (Львів 1898 — 1932)[2]), „Нива" (Львів, від 1904 р.) і віденський „Вѣстникъ для Русиновъ австр. державы" (1849 — 1866) та бразилійська „Праця" (Прудентополіс, від 1912 р.) і б. ін. Кілько тут іще роботи жде на нас і то конечної роботи!

Правда, часописи, що вийшли до 1893 р., знайшли своє місце в відомій 2-томовій „Галицко-рускій Библіографіи XIX-го столѣтія (1801—1886)". І. Львовъ 1888 і II. Л. 1895 і в 3-томовій „Українській Бібліографії Австро-Угорщини" за роки 1887—1893 (Львів 1909—1911) найбільшого галицького бібліографа, пок. Івана Єм. Левицького. Але там подані лише часописні статті й важніші надруковані праці. Всього отже змісту не подано. — По 1893-ім році своєї надрукованої бібліографії ще не маємо. Ся ділянка стоїть у нас облогом. Тому і в книжкових виданнях і в пресі з своїх часів трудно нам тепер зорієнтуватися.

З книжок, що не мають свойого показчика, згадаю цінну 6-томову працю Антона Петрушевича (Сводная Галицко-русская Лѣтопись 1600—1800. Львовъ, 1874—1897). Хто мав до діла з тою працею, знає добре, як тяжко в ній чогось дошукатися. Далеко лекше зорієнтуватися, навіть без показчика, в відомій кількадесятьтомовій [3]) „Bibliograf-ї Polsk-iй" K. Estreicher-a, напр. у томі XX-ім ст. 378—379, sub voce: „Kuncewicz Jozafat" подані видання в честь св. Йосафата і про нього, на кінці маємо ще поазбучний відсилач до ріжних авторів, що писали про св. Йосафата. Не так воно в А. Петрушевича. В нього історичний матеріял, декуди й дуже цінний, розкинений у ріжних місцях, бо автор писав свою працю в хронольогічнім порядку, по роках, дотого ще нераз її доповнював у своїх „Дополненіях". Історичні відомості про одну й ту саму особу (напр. про о. Брилинського, митр. Л. Кишку, о. П. Коса, о. К. Сорочинського й ін.) або про один і той самий монастир (напр. у Добромилі, Жовкві, Крехові, Кристинополі, Лаврові, Львові, Улашківцях) розкинені в богатьох місцях згаданої великої праці. Хоч автор заповідав, що надрукує „азбучный указатель именъ личныхъ, географическихъ и предметовъ, находящихся въ Сводныхъ Галичско-русскихъ Лѣтописяхъ XVII. и XVIII. столітій", [4]) однак він не появився ще й досі.

Пишу се, щоб показати, що та ділянка в нас дуже занедбана. Погляньмо на чужищів. Богословський часопис „Theologisch — praktische Quartalschrift" (Linz, від 1848 р.) видав досі три свої Generalregistr'и (1848—1891, 1892—1900, 1911—1930). Зробили те саме також відомі „Stimmen aus Maria — Laach". — Польські „Misje Katolickie" (Краків) видали три свої „Spis'и rzeczy" (1882—1891, 1892—1901, 1902—1912). Єзуїтський „Przegląd Powszechny" (Краків) діждався досі аж сімох „Spis'ів rzeczy" (від 1884—1927) і тепер приладжує повний свій показчик за 50 років. Відомий польський „Kwartalnik Historyczny" (Львів) має два свої Indeks'и. Перший (1887—1896) роботи M. Perlbach'a, другий (1887—1922) зладили M. Rutkowski і K. Maleczyński. „Sodalis Marianus" видав свій „Spis treści" за перших 25 років (1902—1926). Навіть „Gazeta Lwowska" має свої великі три-томові [5]) бібліографії п. н. „Stulecie Gazety Lwowskiej 1811—1911" враз з бібліографією своїх додатків: „Rozmaitości" (1817—1848 і 1854—1859), „Dodatek" (1850—62 і 1867—69), „Dodatek miesięczny" (1872—73) і „Przewodnik Naukowy i Literacki" (1873—1910). [6])

Як се влекшує, ба взагалі уможливлює наукову працю Полякам і як се скріплює їх культурну силу, що оживляє всю націю, зрозуміє основно тільки той, хто сам працював у згаданих областях і — надармо шукав за справами, яких потребував...

В нас, крім змістів річників часописів, поданих у згаданій Бібліографії Ів. Левицького та крім згад. „Показчика до Записок НТШ. Т. I—XX" і „Покажчика змісту Літературно-наукового Вістника томів I—XX", появилися ще тільки: „Азбучный Выказъ предметовъ находячихъся въ Вѣстнику Епархіи Перемыскои одъ р. 1889—1901". Уложив о. Л. Несторовичь. Перемышль 1902. 21. За наступні роки згад. „Вѣстника" вийшов відомий показчик о. Романа Крупи. Списи річників „Львівських архиєпарх. Відомостей (1889—1898, 1899—1930) зладили о. Юл. Твардієвич і о. М. Галянт [7]). — Загальні показчики змісту в кількох річниках львівської „Ниви" появилися недавно в самій „Ниві".

Тілько всього в нас із змістів річників нашої преси, зроблених ще до того нефахово, крім у Бібліографії Ів. Левицького та крім „Показчика до Записок НТШ. Т. I—XX" і „Покажчика змісту Літературно-наукового Вістника томів I—XX".

Брак спису річей у своїй пресі відчуває в нас кождий, що працює науково. Той брак відчуває й історик і бібліограф і публіцист і студент, що пише магістерську або докторську працю. Відчуваємо всі! Відчуваємо брак спису річей не тільки у своїй давній пресі, але навіть у новій, з останніх років. Зазнав його підписаний, збираючи розкинені всюди матеріяли для василіянської Бібліографії. Деякі вже тепер пошукують спису річей, надрукованих у „Записках ЧСВВ", які виходять щойно від 1924 р. і досі появилися в 8 книгах.

Тому з великою радістю витаємо показчик змісту річників, показчик праць, друкованих 9 років у „Новій Зорі", який зробить велику прислугу нашим бібліографам і науковим робітникам самі собою і може як приклад для інших.

---

[1]) 1898 р. появився „Показчик до Записок НТШ. Т. I—XX". Від т. XXI—CLIII Показчика ще не маємо.

[2]) Доманицький зладив „Покажчик змісту Літературно-наукового Вістника але тільки до томів I—XX (1898—1902)". Львів 1903.

[3]) Сеї дуже цінної в науковім світі Бібліографії видано досі 29 великих томів + 4 томи. Дальші томи в друку.

[4]) Див. А. С. Петрушевичъ. Сводная Галичско-русская Лѣтопись съ 1772 до конця 1800 года. Львов. 1889. VII.

[5]) Третій том обіймає три великі частини.

[6]) Бібліографію „Przewodnika Naukow'ogo i Literack'ogo (1873—1910), що виходив аж до наших часів і містив цінні історичні праці, між ін. праці Wołyniak'a про василіянський Чин на українських землях, зладив Dr Fr. Krcek. Вона вийшла 1914 р. у Львові як III частина третього тому та обіймає стор. XXII+678.

[7]) Не знаю, чи вийшов напечатаний показчик змісту „Вістника станиславівської епархії". Тому про нього тут не згадую.

Різдвяна промова Св. Отця

Св. Отець відповідаючи на святочні желання Колеґії Кардиналів сказав між ін., що побіч радісних фактів були й сумні випадки й явища. Віджили змаганя поширити нове поганство моральне, суспільне й державне. Нині йде страшна пропаганда, котра може стягнути Божу кару на ґрішників, тому св. Отець візвав всіх вірних до молитви. З радісних подій минулого року згадав св. Отець Евхаристійні Конґреси в Буенос Айресі і Мельбурні. Ті конґреси, се найвідповідніша форма почитання Божеської Евхаристії, котру так страшно ображують душі засліплені й зіпсуті ґріхами. Дальше згадав св. Отець Міжнародний Конґрес Правників. Він злучив канонічне право зі світським правом і створив християнське право. Се нове добродійство, котре Бог дав людству за посередництвом Церкви. Се треба підкреслити особливо в нинішних часах, коли появилися ріжні теорії про расове право, про право націй, так як би справедливість не була загальна. Богато говорять тепер про зброєння і війну. Прикро згадувати се на Святий Вечір, в котрім гомонить пісня „Слава во вишних Богу а на землі мир". Ся пісня неха стане загальною молитвою. Кажуть, що хто хоче мира, мусить мир приготовляти, а зброєння се тільки охоронні засоби перед війною і ґарантія мира. Хочемо — казав св. Отець — і бажаємо в се вірити, бо колиб дійсність була інша як наше бажання, булоб се жахливе. Коли бажаємо мира, взиваймо мира, молімся за мир. Колиж є такі, котрі в приступі самогубної і злочинної манії волілиб війну ніж мир, то мусимо молитися до Всевишнього: Розжени народи, котрі бажають війни. Одначе все воліємо мати в серці й на устах іншу молитву, котрою відповідаємо на ваші бажання і желання: Слава Богу на висоті а на землі мир, мир, мир!... (КАП).

Різдво в Ватикані

На свят-вечір св. Отець відправив опівночи З Служби Божі в своїй приватній каплиці в окруженні своїх найближших. Також перший день Різдва провів св. Отець в кругі своїх найближших і доперва на другий день свят приймав желания від комендантів прибічної сторожі і шляхотської ґвардії, з котрими спільно фотоґрафувався. (КАП).

Свята анґлійського короля

Анґлія се країна традиції. А після традиції королівська родина в Анґлії має бути в ночи під Різдво Христове на богослуженні в малій церковці невеличкого села Сандрінгем, куди та родина приїзджає також на вакації. Для членів королівської родини резервують в сільській церковці дві-три передні лавки, — а всі інші місця займають місцеві люди. Сего року, мимо порядної студені й вітру зїхалося коло 10.000 Анґличан, щоб тільки подивитися, як королівська родина входитиме в сільську церковцю. А першого дня Різдва король Великої Британії устроює звичаєве „Боже Деревце" для дітей всіх слуг свого двора. Сего року „Боже Деревце" уряджено особливо гарно, мабуть тому, що занялася тим княжна Марина. Всі діти слуг одержали дарунки з рук самого короля. А вечером в парадній салі королівського замку уряджено баль для двірської служби на рівних правах з принцами королівської крови.

Показчик змісту

всіх дотеперішних річників „Нової Зорі“.

ВСТУП І ПОЯСНЕННЯ

I.

Отсей показчик ділиться на дві частині: перша обіймає два перші річники „Н. З.“ (1926 і 1927), друга дальших 7 річників. Поділ оправданий тим, що перші два річники виходили під редакцією Впр. о. Ректора Д-ра Теодосія Тита Галущинського, а всі дальші під редакцією Д-ра Осипа Назарука. Відповідно до індивідуальности редакторів і часопис мав інакше обличча.

Розбиття сього матеріялу на окремі відділи довершено на основі пляну, ухваленого Редакцією, в дечім його змінивши. Сей поділ — може надто подрібний — має проте свої рації, хочби для того, щоби виказати, що головно газету цікавило, на що одна і друга Редакція клала більшу вагу і под.

Через те, що часописний матеріял нераз дуже мішаного змісту, не все можна було його вмістити певно в сякий чи такий то відділ так, щоби про таке поміщення не можна було мати іншої гадки. Нераз прим. полемічні статті йшли не до відділу полеміки, а до іншого відділу, коли треба було радше підчеркнення змісту, ніж полемічної форми, — і под. Через те читач списку буде нераз приневолений шукати річи під ріжними відділами; се зле, але на вміщення одного гасла в ріжних відділах не було місця, бо показчик і так довжезний.

До показчика втягнений тільки важніший матеріял, головно статті. „Важніші“ були річи, яких зміст або форма мали більше непересічне значіння. Натомісць поминено неоригінальний матеріял, який беруть з пресових аґенцій або з інших часописів, головнож політичні й буденні новинки. Виїмок зроблено для всіх справ Впр. Основників часопису та самої газети.

Зібраний матеріял зложено в згадані відділи й підвідділи не в поазбучнім а в льогічнім порядку, то гасел то вартостей, а коли річей одного такого роду було більше, то в часовім порядку, як вони йшли одна за другою в порядкових числах часопису. Виїмок з того один. ври відділі „Красне письменство“: тут річи йдуть за поазбучним порядком їх авторів, бо тут рішає не так зміст як імя автора.

II.

Щоб зоріентувати читача списуп рорід матеріялуй місце де його шукати, взято такі підстави. Перш за все йде автор (розстріляним), дальше назва річи (звичайним письмом). Коли заголовок не давав уявлення про зміст, то дане, хоч очевидно не всюди, ближче пояснення в скісних дужках / /.

За тим іде означення часописної форми річи. І так: 1) Статтей (розум. статтю як матеріял величини від одного лому-„шпальти“ вгору) не означувано взагалі. 2) Дописи, коли їх не зазначено загально в підвідділі-гаслі „Дописи“, означено буквою Д. 3) Новинки й дрібниці зазначено буквою Н. 4) Фейлєтони буква Ф, малі фейлєтони букви Мф. 5) Вірш буква В. 6) Афоризми А. 7) Рецензії Р, рецензійні замітки Рз. 8) Світлини (фотоґрафії) Св.

За тими поясненнями йде цифра, яка подає, в котрім числі (-ах) часопису річ міститься. Числа подано не річні, а тяглі (від початку істнування часопису). По тих числах можна зоріентуватися, в котрім річнику (й році) була річ поміщена. Отже чч. 1—51 се перший річник (1926) часопису; чч. 52—103 другий рік (1927); чч. 104—203 третій рік (1928); чч. 204—300 четвертий рік (1929); чч. 301—400 пятий рік (1930); чч. 401—498 шестий рік (1931); чч. 499—598 семий рік (1932); чч. 599—698 восьмий рік (1933); чч. 699—798 девятий рік (1934) „Нової Зорі“. Поодинокі гасла-статті ділить від себе не точка, а — для лекшої переглядности — значок Ѳ.

Чч. 1—12 (включно) „Н. З.“ виходили в форматі 23.5 × 31.5 цм., всі дальші в ф. 29.5 × 42.2 цм. Для унаглядненння вигляду першого числа подана репродукція його першої сторінки. Подібно виглядали й дальші числа двох перших річинників. Перші два річники видавав і редаґував: Комітет У.Х.О. під головуванням Впр. о. Ректора Д-ра Т. Тита Галущинського ЧСВВ. Відповідальний редактор: п. Роман Гайдук. Печатався часопис у друкарні Вид. С-ки „Діло“.

І. РЕЛІҐІЯ — ЦЕРКВА — ДУХОВЕНСТВО

Загальні й мішані теми — Наука й історія Церкви

„Бог предвічний народився“... /Час відновити все в Христі/ 1 Ѳ Др Олександер Надрага: Під різдвяний вечір /Відродження в Христі спасе наш нарід/ 1 Ѳ Др Олександер Надрага: До христіянізації нашого народу /через організації/ 67-68 Ѳ Різдвяні звичаї в Вифлиємі та в Назареті 52-53 Ѳ Христос воскрес! /Воскресення — надія одиниць і народів/ 17 Ѳ (+): Спаситель світа 52-53 Ѳ Д. І. Б.: Великдень в Єрусалимі 67-68 Ѳ о. Т. Галущинський: Воскресення 67-68 Ѳ Золоті зерна із Пастирських Послань Митрополита А 2 Ѳ Др Микола Чубатий: На передодні нового релігійного життя на Україні 17 Ѳ Др Микола Чубатий: Сіль Нації /ціль релігій для Українців/ 67-68 Ѳ (+): Народність і Церква 28-29 Ѳ о. Лев Ваньо: Кладім підвалини /під державність/ Ф 94 Ѳ Релігійна свобода в державі 31 Ѳ Ѳ Як довго живуть люде на світі? 32 Ѳ Я. Л.: Як повстала земля? Ф 80, 81, 83, 84, 85, 89, 90 Ѳ Р. Ю. Бензи: Ісус Христос — Бог і чоловік Ф 28 Ѳ /о. Маєр, Т. І. — о. Лев Ваньо/: Дух світа цього... Ф 91, 92, 95 Ѳ Ѳ Конрад Кірх Т. І.: Борці за віру на Сході ф 41, 42, 43, 44, 45, 47 Ѳ — :Ефрем Сиріець Ф 48, 49, 50, 51 Ѳ —: Василій Ф. 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 62, 63 Ѳ —: Йоан Золотоуст Ф 64, 65, 66 Ѳ —: Йоан Дамаскин Ф 71, 72 Ѳ І. К.: Початки християнства на Україні Ф 74 Ѳ І. К-ч: Предтеча Ісидора Н 57 Ѳ Великдень на Україні XVII. в. 67,68 Ѳ о. др Йосиф Застирець: Останній Зїзд епископів-представників Унії в Радомислі 1781 р. Ф. 100.

Сучасне релігійно-церковне життя: а) католиків; б) некатоликів

Свято Христового Царства /що се таке/ 3, 4 Ѳ Ѳ /УНІЯ/: За зєдинення Церков /вискази Папів і кард. Мерсіе/ 7 Ѳ Від Апостоляту Східної Церкви (Львів, Коперника 36) /„Восьмидні“ за некатоликів/ Н 2 Ѳ Після смерти о. Івана Дженокія /відношення Покійного до укр. справи/ 5 Ѳ Бельґійський монах /Soelen/ про Унію /з його відчиту/ 17 Ѳ р. ч.: Конґрес в справі Унії у Відні Д 21, 22, 23 Ѳ Скр.: Catholica Unio /Ucrainae, Т-во/ Н 32 Ѳ о. Омелян Ґорчинський: Моя місійна поїздка на Підляше а енунціяція Еп. Г. Пшедзецкого на Евхаристійнім Конґресі в Шікаго 36 Ѳ Н. Ч: Реліг. рух на Волині /відношення до Унії/ 47 Ѳ И. Скр.: Впр. о. Кирило Каралевський Н 48 Ѳ о. Н. Ч.: Унійний рух на Підляшу Н 52-53 Ѳ (+): На уніоністичні теми 82, 83 Ѳ Пятий Белеградський Зїзд 86, 87 Ѳ Ѳ /ВАЖНІШІ ПОДІЇ/: Новий гр.-кат. епископ /о. др. Григорій Лакота/ Н 8 Ѳ Преосв. Др Григорій Лакота, Епископ-Помічник Перемиський 18 Ѳ М. Ч.: Крижевацький владика у Козарацу Д 1 Ѳ Зміна проводу в гр.-кат. Духовнім Семинарі у Львові /уступив о. Ректор Т. Галущинський/ Н 2 Ѳ Збірний памятник 300-літн. ювилею св. свщм. Йосафата /нова церква в Перемишлі/ 46 Ѳ Нарада гр.-кат. Епископату у Львові 100 Ѳ Ѳ /ТОВАРИСТВА/: Богословське Наукове Товариство /Заг. Збори/ у Львові Н 18 Ѳ Науковий Збір Б/огосл./ Н/аук./ Т-ва /у Львові/ Н 97 Ѳ (В. Я.): Заг. Зб. Т-ва Катехитів /у Львові/ 87 Ѳ (В. К.): Марійське Т-во Молоді /звіт/ Н 19 Ѳ З діяльности Марійського Т-ва Молоді /зїзд Провідників/ Н 26 Ѳ З життя наших катол. товариств /Марійського Т. Пань і Укр. Дівчат ім. св. Йосифа у Львові/ 39 Ѳ о. П. Маркевич: Марійський тиждень /молоді й дітей/ 70 Ѳ Бучач. Марійське Свято Д 76 Ѳ о. Василь Стрільбицький: В справі Марійського Союзу 84 Ѳ Ос. С.: Зїзд Провідників Марійського Т-ва Молоді 88 Ѳ Ѳ /АКЦІЯ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ“ Й ІН. ПРОТИ ВЛАДИК. ПРОТИАКЦІЯ Й ПОЛЕМІКА/: Голос священства в справі виступів у перемиськім „Укр. Голосі“ /протест/ Н 6 Ѳ Про що пишуть часописи /мниме затвердження целібату Апост. Столицею/ 13 Ѳ Наклепи в часописах /на Преосв. Богачевського/ 28 Ѳ Священик: Сумно й погано /напад о. С. В. в „Ділі“ на Владик/ Н 35 Ѳ Проф. Іван Кухта: В обороні Преосв. Епископа о. Йосафата Коциловського 42, 44 Ѳ о. Мих. Вовчик: До укр. кат. Духовенства /залишіть нерозплачувати Укр. Голос“/ 43 Ѳ о. Іннокентій Рудавський: В обороні Високопреосв. о. Епископа Йосафата Коциловського /справа Щадині/ 45 Ѳ Громадянин: Справді „трагічні відносини“! В справі Дівоч. Інстит. в Перемишлі 46 Ѳ (+): Справді „трагічні відносини“ /в Перемишлі/ 47 Ѳ о. М. Вовчик: Нарада Духовенства в Перемишлі /проти наклепів на Владику Йосафата/ 47 Нарада Духовенства перемиської епархії /звіт і резолюції/ 48 Ѳ Ще в справі наради Духовенства в Перемишлі /Дописи/ 49 Ѳ За повагу духовенства /про нараду духов. в Перемишлі/ 55 Ѳ Письмо Св. Конґреґації для Східної Церкви /в справі скарги на Преосв. Йосафата/ 76 Ѳ Конференція членів Т-ва „Пер/емиська/ Еп/архіяльна/ Поміч“ Д 97 Ѳ Самбір. Довірочна нарада священиків цілого повіту Д 102 Ѳ Ѳ /З РЕЛІҐ.-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ В КРАЮ. Дописи з місцевостей/: Ѳ Бучач 83 Ѳ Винятинці 81 Ѳ Волче 72 Ѳ Войславичі (пов. Сокаль) 83 Ѳ Дрогобич 57 Ѳ Камінки Малі 78 Ѳ Колтів 80 Ѳ Кудринецький деканат 83 Ѳ Лемківщина 57 Ѳ Правосл. аґітація на Лемківщині 86 Ѳ о. З. Ф.: Православія на Лемківщині 93 Ѳ о. Ал. Стеранка: На загроженім фронті 101 Ѳ Св. Білостоцьке місце Страдаючої Матери Божої в Лісках к. Белза 75 Ѳ Молодятин 60 Ѳ Плауча велика к. Озірної 61 Ѳ Пристань (пов. Жовква) 69 Ѳ Рябе (ад Гошів, повіт Ліско) 76 Ѳ Сокаль 98 Ѳ Станиславів 59 Ѳ Благословлення каплиці ОО. Редемптористів в Станиславові Н 82 Ѳ Стрілки, старосамбір. деканату 78 Ѳ Суходіл 74 Ѳ о. С. Гребенюк: Чудом спасся Д 63 Ѳ Ѳ /РИМ/: І. Л.: Епископські свячення в Римі 65 Ѳ —; Великі торжества в честь св. Кирила в Римі 71 Ѳ —: Благословення Св. Вітця для Панської Укр. Колеґії в Римі 81 Ѳ Ѳ /ВЕЛИКА УКРАЇНА/: Церковні відносини в совітській Росії й сов. Україні 12, 13 Ѳ Церковні справи на Великій Україні 25, 26, 27, 28, 29 Ѳ О. Б.: Новий етап на старім шляху /правосл. Церква в відношенні до Совітів/ 88 Ѳ Ѳ /АМЕРИКА/: Церковні відносини серед американських Українців 30 Ѳ (+): Церковні відносини в Зед. Державах 64, 65 Ѳ Листи з Америки /Аргентини і Бразилії про реліґ. положення Українців/ Д 38 Ѳ З церковних відносин в Півн. Америці /реліґ. боротьба в пресі/ 39 Ѳ Гостина Ап. Делеґата в канадійських Українців Н 97 Ѳ Ѳ /КАТОЛИЦЬКЕ ЖИТТЯ В ІНШИХ КРАЇНАХ/: Переслідування катол. Церкви в Югославії 3 Ѳ Михайло Фірак: Хорватський католицький рух Ф 26, 27 Ѳ о. Л. В.: Евхаристійний Конґрес у м. Чікаго 27 Ѳ Ѳ /СЕКТИ Й БОРОТЬБА З НИМИ/: Американські „місіонарі“ /сектанти й їх робота/ 4 Ѳ Др Фріц Вірц: Помічення невтрального. Думки про культурну боротьбу в Чехословаччині 6 Ѳ Син Церкви: /Сектарі в/ с. Молодятин, пов. Печеніжин, Д 12 Ѳ Нехристіянська робота /евангеликів/ 14 Ѳ Почалося! /реліґ. боротьба, евангелики в освітленні радикалів/ 17 Ѳ о. Николай Корбутяк: Ратуймо душу народу Д 54 Ѳ Клясичний куріоз /Антін Крушельницький в обороні сектантів/ 70 Ѳ Послання до Духовенства Високопреосв. Митрополита. Про поборювання ворожої Церкві пропаґанди /комунізму й сектантства/ Н 73 Ѳ Канадійський Нестор: Що ми думаємо про протестантизм в Галичині 90 Ѳ Пролетарське вільнодумство 30 Ѳ (Rudolf J. Meyer): Вільнодумний ліберальний католицизм. 38, 40, 41. Ѳ Боротьба з неморальністю 16 Ѳ о. В. Мельник: Ратуймо серце! 24 Ѳ /о. др. Ярослав Левицький: Секти й сектанти/: Дослідники біблії /сектарі/ 6, Чи можна їх брати поважно? Дещо про „дослідників Біблії.“ 7, Чи Біблія є одиноким жерелом віри? 8, Католицька Церква й Біблія 9, Чи зближається кінець світа? 10, Що кажуть „дослідники Біблії“ про кінець світа?

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

11, Про тисячілтнє царство і пекло 12, Що таке „секти"? 17, Секта баптистів 19, Що таке адвентисти? 21, Наука Адвентистів 22, 23, Секта методистів 25 Θ /о. др. Ярослав Левицький/: Спіритизм Ф 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 69, 70, 73, 75, 76, 77, 78.

Організація — Католицька діяльність — Католицька Акція — Соціяльне питання й Церква

/У. Х. О./: /Р. Гайдук/: Організуймося /в У. Х. О./ 1 Θ Громадянству під увагу /за членство в У. Х. О./ Н 5 Θ свящ. Х. Н.: Кілька гадок під розвагу /потреба УХО/ 32, 34 Θ (+): Українська Християнська Організація /становище й огляд праці, „Нова Зоря"/ 33 Θ (+): Наша Організація /інформації про ціль/ 35. Θ Потреба Укр. Христ. Дому у Львові 43 Θ (+): За минулий рік /УХО і „Нова Зоря"/ 54 Θ В обороні наших ідеалів /УХО проти комунізму в укр. установах/ 57 Θ Повітові організаційні збори УХО в Перемишлянах Д 65 Θ За христ. ідеї (Звідомлення учасника наради Духов. в Перемишлянах) 69 Θ Довірочна нарада УХО в Золочеві Н 74 Θ Іван Гладилович: Розбудова „катол. акції" /УХО/ 85 Θ І. Зїзд Організаторів УХО 95 Θ Ів. Анецко: По зїзді організаторів У. Х. О. 96 Θ о. Григорій Давосир: Позїздові рефлєксії Д 96 Θ Огляд часописів /„Гром. Голос" про УХО/ 99 Θ З нашого /УХО/ організаційного руху /з Борщеві, Сокалі й Рожанці Вижній/ Д 100 Θ Сокаль /оснування кружка УХО/ Д 102 Θ Іван Гладилович: В боротьбі з хаосом /УХО/ 103 Θ о. А. Бенцін: Старий Самбір /організ. нарада в справі УХО/ Д 103 Θ Θ /БРАЦТВА, ДЯКИ Й ІН./: свящ. Йосиф Осташевський: Значіння церк. брацтв у душпаст. праці 60, 61 Θ о. Василь Навроцький: Світла і тіні з нашого церковно-народнього життя. Обнова брацтв 75, 76 Θ о. Александер Стефанович: Про церковні дзвони 17 Θ О. С.: Хитрі оборонці /дяків — євангелики/ Д 27 Θ З дяківських справ /відношення духовенства до домагань дяків/ 34 Θ о. М. В.: Послухаймо й другої сторони! /Дяківські домагання до духовенства/ 45 Θ Θ /КАТОЛИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ/: о. Михайло Фірак: Католицьке життя між Словінцями Ф 75, 76, 77 Θ (+): Потреба поглиблення катол. праці 71 Θ О. Б.: Криза інтеліґенції 98 Θ Католицька акція і політична партія /з „Осссрваторе Романо"/ 12 Θ (+): В якім розумінню можна говорити про катол. політику 58 Θ Духовенство й політика /дискусія в польській пресі/ 32 Θ К. К.: Катол. Церква і Союз Народів 21 Θ Антисемітизм і християнство 27 Θ Θ /СУСПІЛЬНЕ ПИТАННЯ/: Знамя правдивого християнства /суспільний дух катол. Церкви/ 72 Θ Завдання катол. інтеліґенції /супроти національности і пролетаріяту/ 55 Θ І. Л.: З катол. соціяльного тижня в Квебеку в Канаді 94 Θ Церква супроти суспільного питання Ф 5, 6, 7, 8, 9, 10 Θ о. Іван Рудович: Митрополит Шептицький і робучий народ Ф 4.

II. КУЛЬТУРА — ОСВІТА — ВИХОВАННЯ

Загальні й мішані теми

Подорожній: Про що пишуть часописи /„Wspólzawodnictwo kultur"/ 34 Θ Культ Франка 40 Θ О. Б.: „Нове життя" — чи культурна загибіль /в СССР/ 86 Θ І. Свєнціцкий: Твір великого життя /Національний Музей/ 2 Θ Католицьке відродження Франції 41.

Виховання — Школа — Вчительство

За католицьку школу 37 Θ І.: Про поглиблення освітної праці 64 Θ Управа Вакаційних Осель: Сонця дітям 64 Θ Боротьба за душу дитини /ідеал вихов. у соціялістів/ 66 Θ Молодий священик: При кінци шкільного року 77 Θ Основи виховання 92, 93 Θ Віроісповідна чи безвіроісповідна школа? 94 Θ (—): Важні завдання нової Голови. Управи „Р. Школи" 96 Θ о. Л. Куницький: Збори У. П. Т-ва 97, 98 Θ Боротьба за школу /в Альзації і „Р. Шк."/ 99 Θ (—): Плекаймо характери й силу волі! 27 Θ о. В. Мельник: Діточі бібліотеки 26 Θ (—): Беззахистні діти в Радянщині 51 Θ о. Василь Мельник: Виховні сили /преса, книжка, театр/ 79.

Народня просвіта

І. Крипякевич: З освітної літератури /„Нар. Просвіта" і „Бібліотечний Порадник"/ Ф 49 Θ Важна справа /за членство в „Просвіті"/ 5 Θ Перед Зборами „Просвіти" /голоси „лівої" преси й наше становище/ 49 Θ На Збори! /„Просвіти"/ 50 Θ До Духовенства в Епархії /Відозва Епископів про Заг. Зб. „Просвіти"/ Н 100 Θ Л. Є.: Ратуймо Т-во „Просвіта" /перед лібералізмом/ 100 Θ Перед Заг. Збор. „Просвіти" 100 Θ (—): На Загальні Зб. „Просвіти"! 102 Θ Заг. Збори Т-ва „Просвіта" у Львові 103.

III. ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Загальні й мішані теми

о. М. Х.: Наша статистика /як до неї дійти/ Н 50 Θ Жиди і ми! 22 Θ (в. л.): Конечно потрібна санація /моральної атмосфери укр. інтеліґенції/ 33 Θ Θ (+): Поважна небезпека /від краєвого комунізму/ 51 Θ /БОЛЬШЕВИЗМ І ЗАВДАННЯ УКР. ЗАХОДУ/: Большевизм про державність /на основі кн. В. Кучабського „Большевизм і суч. завдання укр. Заходу"/ 12, Новий большевицький світ /на основі цит. книжки Кучабського/ 20, Завдання українського Заходу супроти большевизму 24, 25, 26 Θ Θ Еміґраційна горячка /її небезпеки/ 8 Θ В. К.: Під парцеляцію Н 4.

Українці під Польщею

/ДОПИСИ З ЖИТТЯ В КРАЮ/: Богородчани Н 14 Θ Вовче жукот. пов. 70 Θ Волосате 44 Θ Волянка-Тустановичі 6 Θ Гаяняни 63, 79 Θ Гуцульщина 44 Θ Дрогобич 61 Θ Збараж 40 Θ Зборів 21 Θ Королівка к. Борщева 58 Θ Костяшин 49 Θ Лопушанка Хомина 52-53 Θ Мельниччина (Усте епископське) 52-53 Θ Молодятин 14 Θ Недоля укр. села /вилив рік/ 87 Θ Оліїв 52-53 Θ Підлисся. Х. Н.: Під памятник М. Шашкевича Ф 81 Θ Перемишль 46 Θ Перемишляни 52-53 Θ Підбірцік. Льв. 7 Θ Потоцишська 58 Θ Рудки 82 Θ Самбір 75 Θ Сихів 58 Θ Станиславів 4, 92 Θ Стрілиська Нові 63 Θ Трушевичі 44 Θ Яворів 64.

Українці в СССР

(т. д.): На радянській Україні /українізація, Церква/ 1 Θ Підбій України большевиками 15 Θ Чи Радянська Україна є державою? 16 Θ Большевицька „українізація" 17 Θ Українське державництво на Рад. Україні 22 Θ Н. Б.. Радянське село будиться 29 Θ /М. Ковалевський/: Україна в Радянському Союзі (Січ іїт червоної нежолі) Ф 98, 99.

Українці в Чехословаччині

(+): Ворожий Українцям напрям чеської політики на Закарпатщині 37 Θ А. Б.: Відродження Закарпаття 84.

Українці на еміграції в і країнах Европи

Український Науковий Інститут /в Берліні, відозва за жертвами/ 41 Θ Відкриття студентського дому Укр. Наук. Інст. в Берліні Н 78 Θ Весілля в родині Гетьмана Н 84 Θ Ш. Л.: Віденське життя Д 52-53 Θ Югославія (Босна) /Відїзджають ОО. Студити/ Д 20 Θ —ий: Пращання Ап. Адміністратора Босни о. Мітрата Базюка Н 49.

Українці в Америці

Михайло Чемний: Огляд народної роботи в Америці /Детройт, Мин./ Д 40, 41 Θ М. Чемний: Торжество посвячення Окружного Січового Прапора /22. VIII. 1926 в Детройті/ Д 42, 43 Θ Михайло Чемний: Причини ослаблення укр. життя в Америці Д 52-53 Θ А. Махорук: З церковно-народніх відносин в Зедин. Державах Д 55 Θ о. Й. Олеськів: Релігійний большевизм серед Укр. в Зед. Державах Д 62 Θ Др Осип Назарук: Листи з Америки 73, 74, 76, 77, 78 Θ Всесічовий Зїзд у Детройті Н 74 Θ Шестий Зїзд Зедин. Січей Америки й Канади Н 83 Θ Кінець „Обєднання Укр. Організацій" в Америці 99, 101 Θ Θ З життя Українців-католиків в Канаді /зїзд у Йорктоні/ 33 Θ о. Й. Олеськів: З канадійського Вавилону /реліг. боротьба/ 60 Θ Канадійський Нестор: Йорктон — твердиня Українців-католиків Д 74 Θ Вінніпеґ, центр Українців Канади 72 Θ Гетьманське свято в Вінніпеґу Н 72 Θ Θ Виділ Т-ва „Просвіти": З Бразилії („Робота" п. Карманського і наслідки її. Просять книжок) Д 6 Θ Кольопіст: Бразілія (Робота п. Карманського й компаній. Схизма в Бразилії) Д 37 Θ Кривавi вибори в Прудентополіс Н 65 Θ Посвячення угольного каменя під укр. церкву в Куритибі Д 65.

IV. ПОЛІТИКА

Загальні й мішані теми

Ф. В. Ферстер: Політика і моральність. Ф 16, 18, 21 Θ Літописець: Епільоґ. (З приводу трагічн. смерти С. Петлюри). 21 Θ В. З-кий: Розвал галицької політично-громадської думки і його причини 77 Θ В. З-кий: Консервативні верстви громадянства і їх значіння 78 Θ о. Др В. Бабин: Потреба організації консервативних сил 79 Θ Літописець: Галицький консерватизм? 80 Θ Володимир Галицький: До питання потреби консервативної укр. орг. в Галичині 81 Θ /В. З-кий/: До теми про гал. консерватизм 84 Θ о. Др В. Бабин: Ще в справі потреби організ. укр. консерв. партії 90 Θ Θ Літописець: Чого нам бажати: війни чи мира? 61 Θ Як у нас пишуть політичні комунікати Д 62.

Звіти з політичних процесів

Українські повстанці /УНПО/ перед судом /в Рівному/ Н 4 Θ Суд над 12 молодими Українцями за приналежність до УВО 26.

Чужі справи

/Р. Гайдук/: Римське питання 95 Θ (І. Л.): Римське питання і політика Італії 99, 100 Θ Мих. Ф-ак: Криза югославянського правительства 17 Θ Ш. Ц.: Недоля Хорватії 20 Θ Мих. Фірак: Югославія перед виборами 82 Θ М. Фірак: Югославія по виборах 90 Θ Роман Метельський: Зі світа /Страйк в Англії. Плебісцит в Німеччині/ 28 Θ (+): Непевне положення на европейському Сході 34 Θ Закордонна політика большевиків 97 Θ В. З.: Паневропейський конґрес 38 Θ Др В. Залозецький: Німеччина та її відношення до европейського Сходу 45 Θ С. Ч.: У пятиліття рапальського договору 70 Θ (б): „Круглий стіл" 91 Θ (а): Перед важним рішенням /французькі католики перед виборами/ 93.

V. СУЧАСНІ СУСПІЛЬНІ, ПОЛІТИЧНІ Й ДЕРЖАВНИЦЬКІ НАПРЯМИ

Загальні й мішані теми

Перший і останній державницький закон /добро загалу/ 48 Θ Др В. Залозецький: Добра влада і релігія 30 Θ Ер. Ар.: Розвиток монархістичної думки в Баварії 7 Θ Скріплення монархістичного руху в Польщі 9 Θ Ф. В. Ферстер: Ленін і Мусоліні Ф 12 Θ Літописець: Від Страсти до Світлости. (Передвеликодні думки про укр.-нац. справу) 17 Θ (+): І. XI. 1918 /упадок нашої державности через брак етичних та релігійних сил/ 42.

Будова державности на християнських основах

/Проф. Ігор Лоський/: На забуту тему /питання релігії й його роля при відбудові укр. держави/ 15, 16 Θ Др Володимир Залозецький: Свідомість території Ф 28 Θ Др Володимир Залозецький: Значіння гетьманської ідеольогії 35, 36 Θ Др В. Залозецький: Націоналістична й патріотична ідеольогія 37 Θ (б): Закон землі 85 Θ Укр.-російські дискусії на еміграції /Микотин. Кочубей, Дм. Дорошенко/ 65 Θ Головна Гетьманської Управи: Письмо до Редакції /спростув. накленів у „Die Welt am Montag"/ 95.

Націоналізм

Як зберігти народність? /За Ф. В. Ферстером/ Θ Націоналізм і інтернаціоналізм 61. 62, 63 Θ (о. б.): Рух „укр. націоналістів" 103.

Лібералізм — Демократія

/Др. Й. Еберле/: Криза демократії 25 Θ В. З.: Франція перед катастрофою 29 Θ О. Б.. Франція де Монзі і „наслідниця Малени" 94 Θ Оправдання злочину /процес Шварцбарта/ 95 Θ Хто завинив /бандит. напад на священика, радикальні вилини/ Д 86.

Марксизм:

а) соціялізм б) большевизм і радянофільство

Релігія й соціял-демократія /зїзд с. д. з Лінцу/ 46 Θ В. Степанович: На услугах у жидівської преси /„Рада" і „Руль"/ Д 66 Θ На могилах борців /про Укр. Партію Праці/ 74 Θ (—): Новий напрям серед російської еміграції /евразійство/ 60 Θ З большевицького болота /безвірництво й занепад моралі/ 5 Θ Большевицька практика 14 Θ П. Н.: Большевицька законність" 18 Θ Чи можлива еволюція большевизму? 19 Θ (+): Сумерк большевизму 30 Θ І. Ф-ий: Відносини в Радянщині /статті Балдяна/ 35 Θ Н. Р-сі: Радянщина та Комінтерн 43 Θ Н.: Большевизм і Церква /за Філен-Міллера „Geist u. Gesicht des Bolschewismus"/ 67-68 Θ Н.: „Великий звір" /большевизм/ 69 Θ Н-ч.. Боротьба з большевизмом 73 Θ Червона небезпека 75 Θ З царства антихриста /боротьба з релігією/ 78 Θ Революційна техніка большевизму 81, 82, 83 Θ /Д-р. Кайфман/: Внутрішня неспійність большевизму 89 Θ Отверезіння /ідята щодо большевизму/ 91 Θ (о. Б.: Комуністичний дробій /Сталін — Троцький/ 102.

VI. ПРЕСА

Загальні й мішані теми

Післанництво катол. преси /з „Оссерваторе Романо"/ 9 Θ Знаменні слова св. Отця Пія XI про пресу Н 4 Θ Пастирський лист Преосв. Йосафата про пресу 9 Θ Др Осип Назарук: Що таке преса 67-68 Θ Головне жерело деморалізації /зла преса/ 8 Θ Л. К.: Невтральна преса 33. Іван Гладилович: Чинник відродження /добра преса/ 88 Θ о. Марко Гіль: З деканального /Бучач/ соборчика /про значіння кат. преси/ Д 73 Θ Михайло Фірак: Хорватська христіянська преса Ф 19.

Пресовий апостолят

/„НОВА ЗОРЯ"/: До наших Читачів! /Яке завдання „Нової Зорі"/ 1 Θ Як тепер складати передплату на „Нову Зорю"? /через почтові урядн/ Н 2 Θ Дописи до „Нової Зорі" /право редакції до змін і скорочень/ Н 3 Θ Збільшення обєму „Нової Зорі" /з 8 на 12 стор./ Н 4 Θ Адміністрація: „Як то робиться" /про ґуртову почт. оплату часописів і т. п./ Н 7 Θ Комітет УХО: На поміч рідній катол. пресі! /пресовий ланцюх/ Н 56 Θ Зміна адреси „Нової Зорі" Н 83 Θ о. Мих. Вовчик: Слово до передплатників „Нової Зорі" /язва післяплатників"/ Д 88 Θ Θ /„ПРАВДА"/: Пекуча потреба катол. преси 67-68 Θ о. Микола Корбутяк: О українсько-катол. часопис для народу! 60 Θ о. Михайло Вовчик: Ще про укр.-катол. часопис для народу Д 61 Θ „Правда" новий часопис для народа Н 71 Θ Наш новий часопис „Правда" Н 73 Θ Θ Справа на часі /парохіяльні бібліотеки/ 72 Θ Наш „місяць книжки" 89 Θ Комунікат Центр. Комітету „Місяця" Укр. Катол. Преси Н 99 Θ /Олександер Мох/: Місяць католицької преси 101 Θ /Олександер Мох/: Як підготовити „місяць преси" 103 Θ Θ Новий укр. катол. часопис в Америці /„Катол. Провід"/ Н 88 Θ Новий укр. катол. часопис /„Братський Вістник"/ Н 90 Θ „Добра Книжка" часопис присвячений поширенню української книжки ч. 2-4 Рз 92 Θ Благословення наших Владик з нагоди трийцятьліття „Місіонаря" Н 75 Θ Дяківський орґан /„Голос Дяків", хиби/ Н 7 Θ В справі орґану дяків /спростування: „Голос Дяків" не є офіц. орґ. дяків/ Н 10.

Огляд преси

Про що пишуть часописи /„Про Шевч. роковини": — „Дух землі і його мова" — „Релігія й рідна мова"/ 10 Θ Огляд часописів /Донцов фальшує у ЛНВ Липинського, „Н. Зорю", „Поступ"/ 87.

VII. БІБЛІОҐРАФІЯ

Бібліографічні замітки Рз 97, 98, 100, 101 Θ Θ /ВАЖНІШІ РЕЦЕНЗ. КНИЖКИ/: Dr J. Dornreich: Katholischer Literaturkalender Рз 45 Θ „Добра Книжка" часопис присвячений поширенню української книжки Рз 46, 92 Θ Bücherschatz 1927 Verl. Herder Рз 46

Ө Ө о. Ю. Гірняк: Дві „Вистави укр. книжки і преси" /в Станиславові/ 98 Ө Нове видавництво /ОО. Василіян ромун. пров. „Cuvantul Adevarului"/ Н 59.

VIII. НАУКА

Фільософія

Др. В. Залозецький: Два світогляди /індивідуалістичний і універсалістичний/ Ф 22 Ө /R. J. Meyer/: Фальшивий і правдивий поступ 69, 71, 72 Ө Пролетаріят і релігія 15.

Географія — Етнографія — Історія

Кріза білої раси /зміст статті дра О. Еберна в „Hochland'i"/ 8 Ө /В. Шухевич/: Гуцульські великодні звичаї 67-68 Ө Ө І. К-ч: Нові історичні видавництва Рз 47 Ө І. Крипякевич: З історії Укр. Держави 52-53 Ө Проф. Д. Дорошенко: Як було проголошено Гетьманство у Київі 29. IV. 1918 року Ф 59, 60, 61 Ө Др Іван Крипякевич: Де шукати жерел до історії церков і парохій Ф 70 Ө І. К.: З історії укр. фавни Ф 84 Ө О. Б.: Про Анну Ярославну Ф 91 Ө Проф. Вячеслав Заїкин: Михайло Острозрадський. З нагоди 125-ліття його народження Ф 41.

IX. СПОМИНИ Й ПОДОРОЖІ

о. В. Мельник: Враження з Зарваниці Ф 30 Ө о. В. Лициняк: Як Бог охоронив нас від наглої смерти Ф 91 Ө Дяк Іван. Спомини зперед 100 літ Ф 73 Ө о. др Йосиф Застирець: Зі споминів про Маркіяна Шашкевича Ф 96 Ө /В. Лукич:/ Іван Франко а релігія 67-68 Ө ***: Історична хвиля. Спомин /засід. львів. Делегації У. Н. Ради 29. IX. 1918/ 42.

X. РЕЦЕНЗІЇ — ЛІТЕРАТУРНЕ ЖИТТЯ

Катря Гриневичева: Непоборні (Ал.) Н 24 Ө Омелян Каїм: Книга пророка Йони Рз 62 Ө І. Карпович: Через мечі до життя Рз 84 Ө о. Л. Куницький: На вічний шлях Рз 70 Ө „Від Везувія до пісків Сагари" (Осип Василевич) Ф 50 Ө Др Кость Левицький: Історія політ. думки гал. Українців (Я. В.) Рз 50 Ө Антін Лотоцький: Кужіль і меч Рз 94 Ө о. Андрій Мельник: Мати Марія Матінка наша Рз 27 Ө „Місіонар" — ювил. число /30 літ „Міс."/ Рз 70 Ө о. Іван Рудович: Ісус у серцях дітий (свящ. Евген Громницький) Рз 41 Ө Степан Семчук: Воскресення (—ін—ий) Р 80 Ө Слово про Церковь Христову (В. С.) Рз 71 Ө о. П. Швілінський: Популярні катехитичні проповіди, ч. І. Рз 31 Ө Vademecum українського студента Рз 35 Ө Проф. др Л. Берг: Новые религіозные пути русскаго духа Рз 61 Ө Mitteilungen des Ukr. Wissenschaftlichen Institutes in Berlin (І. Гладилович) Рз 76 Ө Dr H. Sacher: Staatslexikon I-er Band Рз 45 Ө Schmitt, Dr Alois: Katholische Apologetik Рз 77 Ө X. Dr Piotr Stach: Komunizm w pierwotnem chrześcijaństwie a czasy obecne (Й. Й.) Рз 29 Ө Stjernstedt M.: Die von Sneckenström Рз 52-53 Ө Ks. J. Winkowski: Prakt. podręcznik duszpasterstwa w szkole średniej Рз 62 Ө Zürkinden O.: Wie der Herr so güt gewesen Рз 63 Ө Ө тд.: Гумористичний вечір товариства наукових викладів /авторський вечір Я. Цурковського/ Н 17 Ө А. Дмитрович: На літературному безпутті /Рад. Укр./ Ф 17.

XI. КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Поезії, вірші, поезії в прозі

Ярослав Вільшенко: Зерна А 8 Ө —: Жива жертва В 74 Ө —: Із поклоном В 52-53 Ө —: Не будь невірний, а вірний! В 67-68 Ө —: Поклін Героям В 23 Ө —: У різдвяну ніч. Легенда В 52-53 Ө о. М. Д.: Молитва Українського Народу в день Христового Різдва В 1 Ө А. Дичковська: На пращання Владиці Мф 93 Ө о. Іван Заверуха: „Ангел вопіяше..." В 69 Ө —: „Воскресення день...!" В 67-68 Ө —: В старім гнізді В 80 Ө —: Послідне Цілування В 52-53 Ө —: Святий Вечер В 1 Ө —: Слеза на гріб Преосв. Йосифа Боцяна В 47 Ө —: У захисті В 1 Ө —: Ювілейний Привіт в честь І. Е. Впреосв. Влад. Митрополита Кир Андрея В 3 Ө Василь Лімниченко: Зі збірки „Вавилонська неволя" В 24, 26 Ө —: До Твоїх ніг... В 31 Ө о. Евген Мацелюх: Молитва Соломона В 20 Ө А. Радомський: З Новим роком В 52-53 Ө Грицько Трух: Ісусе, лишися з нами! В 17 Ө свящ. Павло Штокалко: До праці! В 16 Ө —: Псальми CXXVI В 13, CXXXVI В 15 Ө —: Христос твое уповання В 14 Ө —: Щастя В 10.

Оповідання

Климентій Брентано: Із хроніки мандрівного школяра Ф 79 Ө Я. Вільшенко: Про калинові луги Ф 94 Ө І. Второпа: Переображення Ф 84, 85, 86 Ө Др Іван Клюг: „...Бо їх є Царство Небесне" Ф 92, 93 Ө —: Брат Ангел Ф 13, 14, 15 Ө —: Останній шлях Івана Гонтаря Ф 5, 6, 7, 8 Ө —: Ці, що стоять перед небесними воротами Ф 9, 10, 11, 12 Ө Др І. Клюг-Лотан: Остання їзда брата Павла Ф 22, 23, 24, 25, 26, 27 Ө —: Слава світа Ф 31, 32, 33, 34 Ө др І. Клюг-Ал.: Шпитальна кімната ч. 9 Ф 35, 36, 37, 38, 39, 40 Ө Василь Лімниченко: Відпуст Ф 80 Ө Антін Лотоцький: Великодні дзвони Ф 17 Ө —: Доброгостова дочка Ф 67-68 Ө —: Ось таке то диво було в Зелену Суботу... Ф 74 Ө —: Під калиною під червоною... Ф 42 Ө —: Свят-вечір Джорджа Сміта Ф 52-53 Ө —: Справжне геройство Ф 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103 Ө —: Усусуське серце Ф 1 Ө —: Як Ясне Сонечко гасло... Ф 82 Ө Митрофанко: В польовій каплиці Ф 83 Ө І. Мудрий: Огники, що світять... Ф 87, 88, 89, 90 Ө А. Плепел: Сам саміський Ф 20 Ө о. В. Р. Рабій: Юда Ф 66 Ө Христовий воїн /з польського/ Ф 29.

Дотепи й анекдоти

Тото Долото: Відплатився 17 Ө т. д.: „Вуличня голота" 52-53 Ө Веселий куток Мф 7, 8, 10, 13, 15, 17.

XII. МИСТЕЦТВА

Архітектура — Малярство — Різьба

І. К-ч: Нова праця про дерев'яні церкви: W. R. Zaloziecky: Gotische und barocke Holzkirchen in den Karpathenländern Рз 52-53 Ө о. др Й. Застирець: Про обнову львівської Успенської церкви.

Спів і музика

о. Северин Сапрун: Дмитро Бортнянський як творець і реформатор Ф 34, 35 36, 37 Ө —: Св. Іван Дамаскин Ф 52-53, 54 Ө —: Справа церковного співу 56, 57 Ө —: Прикмети церковного співу Ф 67-68, 69.

XIII. ПРАВО Й СОЦІОЛЬОГІЯ

Перед реформою супружа Ф 14, 15, 16, 18, 19, 21, 23, 24, 25 Ө Закон про адміністрацію церковних дібр 32 Ө Репресійний пресовий закон 44 Ө Ө Др Алеш Ушенічнік: Ідеї в соціольогії 29. Етика а соціольогія 30. Християнська соціольогія 31, 32, 33. Етичні ідеї в соціольогії 38, 39, 40, 43, 44, 45. Лібералізм в соціольогії 46. Соціялізм і комунізм 47, 48. Соціялізм, лібералізм а християнська суспільна ідея 49, 50. Як розвивалися суспільно-господарські форми 51.

XIV. ГОСПОДАРСЬКЕ ЖИТТЯ

(—): День ощадности 43 Ө Орест Озерянський: Чи справді бойкот і антисемітизм? 70.

XV. РУХ ЗА ТВЕРЕЗІСТЮ

о. В. Яремкевич: Проч з алькоголічними напитками! /в священ. домах/ Д 57 Ө Виховуймо молодь у тверезости 58.

XVI. ВІЙСЬКОВІ СПРАВИ

Мілітаризм в С. С. С. Р. 4.

XVII. ЖІНОЧИЙ РУХ

Українська жінка в кооперації 17.

XVIII. МОЛОДЬ — СТУДЕНТСЬКІ СПРАВИ

З організаційного руху У. Х. Орг. /сходини студентів/ Н 6 Ө Українська Христ. Студентська Організація при УХО у Львові /наміри і праця/ Д 13 Ө Іван Гладилович: Новий студент 14 Ө Іван Гладилович: В справі краевої організації студентства 19 Ө Ів. Аненко: Кооператива „Студентська самопоміч" 24 Ө Ст. Ст.: Зі студенського життя /Сход. в справі перебрання Акад. Дому/ 25 Ө —: /Боротьба за У. В. Ш. платформою всіх студ./ 34 Ө —: Студенству під розвагу /проти буч/ 27 Ө І. Г.: Загальні Збори „Студ. Громади" 48 Ө ...н.: Вісти з Югославії /20-ліття кат. акад. Т-ва „Домагой" у Загребі/ Н 49 Ө І. Крипякевич: Студентський Вісник „Поступ" Рік VI, ч. 1—10 Н 51 Ө Ів. Аненко: Огляд річної діяльности УХСО 52-53 Ө Студентське життя /УХСО/ Д 56 Ө А. Б.: Конференція христ. студентства в ЧСР. 84 Ө Ів. Гладилович: З новим академічним роком 92 Ө Зі студентського життя Н 92 Ө Студент: Зі студентського життя Д 96.

XIX. СПОРТ І ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ

о. Ілія Братик: Руханкові Товариства /„Сокіл" і „Луг"/ 79.

XX. ВСЯКІ ЗВІТИ

(а л.): Загальні збори Т-ва „Просвіта" ві Львові 1.

XXI. ЮВИЛЕЇ — РОКОВИНИ — ОБХОДИ

Великі роковини Митрополита Андрея Шептицького 1901 — 1926 2 Ө Ол. Ід.: Свято нашого Митрополита /25 ліття вступл. на престол/ Н 3 Ө т. д.: Ювилей нашого Митрополита /Академія в „Нар. Домі" й свято в Дух. Семин./ 9 Ө Загреб, Югославія. (Святочна Академія в честь митроп. А. Шептицького в Загребі) Д 13 Ө Марійське Тов. Пань у Львові /сходини в 25 ліття Митрополита/ Н 13 Ө Двайцятьліття учит. семинарії СС. Василіянок в Яворові 45 Ө Свято відкриття Укр. Наук. Інституту в Берліні 46 Ө Ювилей Володимира Лукича Левицького Н 50 Ө Безсмертна влада. В 5-тиліття Св. О. Пія XI на Апост. Столиці 59 Ө Трудяща ювилятка /М. Володимира Филевич ЧСВВ/ Н 60 Ө Ювилей 30 літн. наукової праці /дра Володимира Левицького/ Н 65 Ө Пятьдесятьліття уродин Преосв. Никити Будки, епископа Українців Канади Н 79 Ө Шістьдесятьліття священства /о. Олександра Бачинського/ 101 Ө Ө Г.: У 65-ту річницю смерти Тараса Шевченка /роботящим рукам... перелоги орать/ 11 Ө Тим, що полягли за Вітчину 23 Ө о. Володимир Яценків: В память героїв /листопад/ 94.

XXII. ПОЛЄМІКА

Некультурність чи несовісність? /характеристика полеміки проти целібату п. Р. Дмоховського/ 3 Ө (—): Хай і „Українському Голосові" стане ясно... /проти ріжних замітів „У. Г." на адресу „Н Зорі"/ 9 Ө Чи не провокація? /целібатова полем. з „Укр. Голосом"/ 16 Ө „Невидима рука" /проти „Укр. Голосу"/ 18 Ө Погромницька агітація /мимо „Н. Зорі" в „Гром. Голосі"/ 25 Ө Три „укази" /проти „Укр. Голосу"/ 44 Ө Де скандал? /про перемиську „Віру" в освітленні „Укр. Голосу"/ Д 56 Ө Спростування /Укр. Центр. Коміт. Допомоги Емігр.-Укр. в Перемишлі/ Д 60 Ө В. Завізіон: Для чиїх рибалок вони мутять воду 64 Ө Огляд часописів /„Укр. Голос" і „Діло" в перемиській справі/ 99 Ө о. Т. З.: Компромітуючий виступ /„Діла" про письмо Св. Конгр. Сх. Церкви/ 78 Ө „Діло" і його інформації /„Жертва целібату"/ Н 93 Ө Шантаж /„Укр. Голосу"/ 96 Ө Ө „Східно-славянський обряд" /проти статті такої назви кс. А. Креси в міс. „Ateneum Kapłańskie"/ 10 Ө о. І. Братик: Під чужим /латинським/ впливом /про відпусти/ 85 Ө Наше шкільництво /в обороні шкіл СС Василянок/ 24 Ө Ө свящ. П. Острожний: Слово до духовенства Косівщини /не усуватися від народньої роботи, так зискаємо симпатії народу/ 36 Ө о. Л. Микитюк: Замітки до статті о. П. Острожного /священики не є пасивні

Ціна числа 35 сот.

НОВА ЗОРЯ

Орган Української Христіянської Орґанізації,
виходить що тиждня.

Число 1. Львів, 7. січня 1926. Рік І.

До наших Читачів!

В день Різдва Христового заговстила до Ваших хат „Нова Зоря", тижневик Української Христіянської Організації.

Яке завдання матиме цей часопис? — спитає неодин. Вже в першім випусту інформаційного письма „Наші Вісти" — подали ми в головних зарисах напрям праці Укр. Хр. Орг. Ті самі ідеї поширяти буде й наш часопис подаючи притім важнійші біжучі справи з нашого народнього життя і з всесвітнього католицького руху. Ми не думаємо закривати наших замірів, не бажаємо йти підступом, хитрістю, але явно й отверто.

Головним нашим завданням буде підносити й будити релігійне освідомлення через поширювання, поглиблювання і оборону католицького світогляду на всіх областях життя. В першій мірі хочемо боронитися проти напору більшевизму, проти новомодного сектанства і злобних нападів на католицьку Церкву.

Надто бажаємо враз з иншими народними установами співділати у національнім освідомлюванню найширших кругів українського населення, поширати правдиву освіту, що є відблиском відвічної Божої правди.

В суспільному питанню наш часопис стоятиме на принципі науки католицької Церкви і так співпрацювати до справедливої реформи невідрадних суспільних відносин.

Боронитимемо наші народні права й установи перед насильством і несправедливістю, а політичним народним партіям йти з помічю виборотн українському народови належну йому свободу і самостійність.

Новорічна щедрівка.

В Галицькій Землі
Новая Зоря
Зійшла за моря.
Щасть Божеє!

Ясним промінням
Тьму просвітала
Людей збудила,
Щасть Божеє!

А ти на небі
Ясная зоре!
Не йди за моря.
Щасть Божеє!

Лиш привсенька
Сміти від нині
Нашій Вкраїні!
Щасть Божеє!

Так виглядала перша сторінка першого числа „Нової Зорі" з дня 7 січня 1926 р.

в народній роботі/ Д 39 Θ Праця чи байдужність /священиків у світських установах/ 55 Θ Θ Чи новий документ про Ісуса Христа? /вияснення „Нов. Часови“/ 26 Θ По Народнім Зїзді /Унідо, проти акатол. замітів Д. Паліева/ 47 Θ Θ „Рішення“ гр. кат. Богосл. Факультету у Львові в справі уладження православного Богослуження в бурсі ім. св. о. Николая в Перемишлі 52-53 Θ В імя правди й справедливости /до рішення гр. кат. богосл. факульт. у Львові про перемиські справи/ 56 Θ Θ З Великодних відкрить /комуністів у „Світлі“/ 69 Θ Огляд часописів /„Рада“ — „Клерикальна угодовщина“/ 101 Θ Іван Нестор: Безпартійність чи наївність? /деякі німецькі погляди на справу нашої державности/ 56.

XXIII. ЦІКАВА ВСЯЧИНА

Новітні богатирі Ф 11 Θ На „prima Aprilis“ /коректа/ Н 14.

XXIV. НЕКРОЛЬОҐИ

Александер Барвінський 51 Θ (—) Смерть патріярха литовського відродження /дра Івана Басановича/ 62 Θ Смерть дра Володимира Бачинського Н 72 Θ о. Антоній Бескид Н 77 Θ о. Семен Біленький 50 Θ о. Андрей Білецький Н 20 Θ Преосв. о. Др Йосиф Боцян 46 Θ о. Van de Gehuchte /Ч. П. І./ Н 6 Θ Володимир Гнатюк Н 40 Θ о. Іван Гордієвський Н 80 Θ Петро Гриньовський, професор учит. семин. у Львові Н 56 Θ о. др. Іван Гробельський Н 17 Θ о. Іван Дидик Н 70 Θ о. Петро Дуркот Н 69 Θ о. Олексій Заячківський Н 46 Θ о. Іван Йосиф Топір Калинський Н 54 Θ Роман Ковалів, ґімн. учитель 47 Θ о. Микола Крайчик З 48 Θ о. Іван Дамаскин Николай Литвинович Н 6 Θ Болеслав Літинський, емер. надрадник суду у Львові Н 70 Θ о. Анастасій Лотоцький Н 12 Θ Лев Лотоцький Н 42 Θ о. Дмитро Луговий 51 Θ о. Володимир Лукасевич Н 73 Θ о. Михайло Мотюк Н 27 Θ о. Іван Олесницький Н 22 Θ Антонина Осиповичева, артистка 47 Θ о. Володислав Пассинович Н 69 Θ І. Свенціцкий: Володимир Пещанський 34 Θ о. Микола Прокопович 51 Θ Др Іван Стефанович, сотник-лікар УГА 51 Θ о. Порфірій Ступницький Н 47 Θ о. Авксентій Александер Титла ЧСВВ Н 41 Θ Ілярій Чапельський Н 95 Θ о. Венедикт Яніцький, ЧСВВ Н 41 Θ о. Петро Яцишин Н 49.

XXV. СПИС ІЛЮСТРАЦІЙ

/Воскресення Христове/ 17 Θ Преосв. Др. Ґригорій Лакота Св 18 Θ Тим, що полягли за Вітчину 23 Θ Христос раждается! 52-53 Θ Ісус являється Томі 67-68 Θ Нарада греко-катол. Епископату в Митроп. Палаті у Львові Св 100.

(Зміст дальших річників буде більший обемом. Помістимо його в дальших числах „Нової Зорі“).

Знова відчинено в льокалі кооперативного ресторану „Вітаміна“ Львів, Костюшки ч. 3.

Новий український ресторан

„Вітаміна“

якого управа запрошує вічливо до ласкавих відвідин Вельмишановне громадянство. — Гарно прибрані кімнати, чемна і скромна обслуга, кухар із заграничною практикою, добірний, здоровий та дешевий харч дають повну запоруку, що навіть найвибагливіші гості будуть цілковито вдоволені.

Снідання, обіди, вечері до ласкавого вжитку П.Т. Гостей. 205а-2—12

Лікарський фейлетоник.

Як віддихати зимою?

Коли прийде холодна пора року, богато людей хорує на простуду. Одна з дуже важних причин сих частих простуд се невідповідне віддихання. А саме треба все віддихати носом, бо тоді воздух переходить довшу дорогу і до легенів доходить вже огрітий і очищений з куряви. Віддихання устами має ще інші злі наслідки. Коли воздух дістанеться до легенів прямо, тоді богато куряви та з нею і бактерії дістаються не лише до легенів, але також роблять свою нищительську роботу в устній ямі. Притім болона устної ями висихає і тріскає. Терплять також зуби, які занадто остуджуються, коли уста відчинені. Ба, що більше, люди віддихаючі лише устами захоровують часто на нестравність, бо поликають непережовані страви, щоб набрати віддиху. Вкінці треба зазначити, що віддихання устами — все поверховне, внаслідок чого ґазова переміна в легенях упосліджена і се утруднює також працю серця. Спробуйте постійно віддихати носом — і по якімсь часі побачите, що будете чутися значно лучше.

Д-р ОСИП НАЗАРУК

Замітки католицького редактора

На маргінесі 10-ліття „Нової Зорі“.

Здається мені, що цілий герший рік видавання „Нової Зорі“ я її й на очі не бачив, бо я був тоді в Америці, а на тамошні прерії не легко доходила преса з нашого старого краю, а ще до того католицька і ще до того нова. Щойно в другім році її видавання попало мені в руки пару чисел „Н. Зорі“ і я зараз написав для неї „Листи з Америки“, котрі напечатано в чч. 73, 74, 76, 77, 78. Мені тоді і в сні не снилося, що я колись буду редактором „Нової Зорі“, бо я взагалі не думав вертати до Европи. Тай вернувши до Европи, не думав я займатися редаґуванням ґазет. Як воно зложилося, що я таки попав на той шлях, опишу колись докладніше, бо тепер підготовка до Всеукраїнського Національного Конґресу і по два засідання денно забирають мені весь час, а тут треба ще рівночасно редаґувати по два числа „Нової Зорі“ тижнево і приготовляти велике ювилейне число... Отже скажу тільки коротенько, як я дивлюся на мою працю в „Новій Зорі“.

Колись дивився я на всяку публичну працю так як учив Іван Франко, котрий казав:

„Кождий думай, що на тобі
Міліонів стан стоїть.
Що за долю міліонів
Мусиш дати ти одвіт...“.

Від часу коли я літ тому 13 одержав в Канаді невеличкий твір Томи Кемпійського і бодай раз на тиждень вчитуюся в нього та все знаходжу нові розумні річи в тій невеличкій книжечці, дивлюся я на такі річи якраз навпаки як дивився Франко і до якогось часу я з ним. А саме Тома Кемпійський вчить: „Нехай ніщо з того, що робиш, не видається тобі великим. З того, що не вічне, нічого не вважай великим ані дорогоцінним, ані захоплюючим, ані гідним розголосу, ні величавим, ані вартим хвали та бажання“. (Кн. III, розділ 4, уступ 3). Се не значить, що я не привязую ваги до своєї праці. Навпаки, якби мене хто запитав, що я робивби, якби знав напевно, що завтра буде судний день, останний день людства, я не знайшовби лучшої відповіди, як та, котру на таке питання дав відомий французький католицький публіцист Вейо: „Я ще видавби одно число католицького часопису і повідомивби в нім суспільність, що завтра буде кінець світа“.

Між становищем Івана Франка і Томи Кемпійського є очевидне противенство. Та хто вдумається в оба ті становища, той мабуть мусить прийти до переконання, що хто в житті стане на становищі Франка, той кромі вироблення в собі неймовірної зарозумілости ледви чи зробить щось справді трівке й добре. Отже я не думаю, що на мені міліонів стан стоїть, як думав колись, і не думаю що за долю міліонів мушу дати я одвіт. Навпаки, я бувби задоволений, якби дав за себе „одвіт“. Свою роботу виконую по можности старанно — от і все.

Розуміється, мені приємно читати ті привіти, що наспіли до „Нової Зорі“ з приводу її 10-ліття, та заразом ніяково було містити в ґазеті ті похвали. Отже найяркіші з них предложив я найповажнішим людям нашої організації, щоб вирішили, чи такі річи містити. Сказали помістити — і я тут помістив. Підчеркую, що я рішучо не сподівався аж таких признань з ріжних сторін. Я дуже дякую за ті незаслужені признання, розкладаючи їх на своїх співробітників в пропорції, яку колись сподіваюся представити у своїх редакторських споминах (бо з тої области не маємо ще майже нічого).

Цікаво, що ніхто але то буквально ніхто не звернув досі уваги на найбільшу недостачу „Нової Зорі“: брак оригінальної й цікавої католицької белетристики — кромі одного одинокого Маковського. Кілько разів про те думаю, все маю враження, що ми подібні до малих котят, котрі ще не отворили добре очей, щоб на світ подивитися. Бо добрі й цікаві белетристи се люди з отвертими очима, котрі вміють дивитися на світ Божий і вміють щось про него сказати. По тій недостачі добрих і цікавих публіцистів (і мемуаристів!) пізнати молодість і незрілість нашої нації чи радше її провідної верстви, а зокрема пізнати молодість нашого католицького руху. На се дозрівання повинна бути звернена пильна увага. Тоді можливий гарний успіх, бо люди м. ін. тим ріжняться від сліпих котят, що в людей свідомість і свідоме змагання приспішує розвиток.

На тім покищо кінчу свої невеличкі замітки в надії, що в друге 10-ліття мабуть уже мій наслідник в редакції зможе виказатися також оригінальною й цікавою католицькою белетристикою.

У Львові, в грудні 1934.

Ювилей Т-ва „Зоря“

В неділю 30. XII. 1934 р. відбувся ювилейний обхід пятьдесятьліття Т-ва українських ремісників, промисловців і торговців „Зоря“ у Львові. В суботу 29. XII. 1934 р. відбувся зїзд відпоручників Філій Т-ва „Зоря“, на котрий прибуло 68 делеґатів, що заступали 19 філій. В неділю 30. XII. о год. 7.30 рано зібралися члени „Зорі“ і гості в домівці „Зорі“ при вул. Вірменській 25 і звідти рушили походом до катедри св. Юра. В поході несено 7 прапорів (зорянський старий і новий, львівської „Сили“ й „Волі“ та трох філій „Зорі“ з краю). Попереду йшла і грала орхестра „Зорі“. В церкві св. Юра Преосв. Іван Бучко в сослуженні о. мітр. Базюка й о. прал. Куницького відправив Сл. Божу, в часі котрої грала орхестра „Зорі“.Опісля Преосв. Іван Бучко посвятив новий ювилейний прапор „Зорі“. Церква була виповнена вщерть українським міщанством і представниками наших львівських установ. Після посвячення прапору три представники „Зорі“ відвідали ВПреосв. Митрополита Андрея, котрий поблагословив прапор і побажав Т-ву успіхів в дальшій праці. В полудне в салі „Народного Дому“відбулася святочна академія з ріжнородною програмою. Голова „Зорі“ п. Сидорак виголосив вступне слово, в котрім підкреслив заслуги основателя й першого голови Товариства пок. інж. Нагірного. Присутні вшанували память пок. Нагірного повстанням з місць. Мішаний хор „Зорі“ відспівав Франка-Стеценка „Єднаймося“. Другу промову виголосив перший і довголітний секретар „Зорі“, президент Д-р К. Левицький. Він підкреслив важну працю перших піонірів в орґанізації нашого міщанства і подав дороговказ для праці на будуче. Ще виступав мужеський хор „Зорі“. Потому секретар „Зорі“ п. Хомяк відчитав привіти. Після привітів деклямувала панна Демчуківна спеціяльно на сей обхід написану поему. На закінчення всі учасники відспівали національний гимн. На академію прибули Владики Кир Іван Бучко й Кир Никита Будка, представники українських центральних установ, делеґати філій „Зорі“ з краю і богато гостей. П. Гнатковський дириґував хорами. При фортепяні був проф. Б. Кудрик. — Тов. „Зоря“ се одно з наших найбільше пожиточних товариств, які взагалі посідаємо. Провід його в руках чоловіка розумного, тактовного і відданого Церкві, тому Т-во вповні заслуґує на найбільше попертя всеї суспільности.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ОГЛЯД ПРЕСИ

Що має більшу вартість ніж факти?

Оцінка трьох важних подій у трьох містах.

У французькім кат. місячнику „Messager“ появилася гарна стаття знаного кат. публіциста Карла Парра під наголовком „Женева, Марсилія, Буенос Айрес“. Справа убийства короля Югославії стає вдруге дуже актуальна зогляду на процес проти убийників. Стаття Парра звучить як слідує:

Всі наші читачі й приятелі зжахнулися з приводу подвійного убийства в Марсилії, що наповнило болем Югославію та Францію. Зайве описувати сцену, про яку преса й кінематографи оповіли в подробицях.

Не сумніваємося, що всі молилися за короля й міністра, що погибли побіч себе. Може й ті, що молилися вдома, почули радіем надіслані з Білгороду й Парижа релігійні богослужения й молитви, які відправили при обидвох домовинах Епископ помічник Й. Е. Кардинала Вердіє й сербський архимандрит. Один і другий, король і міністр, померли сповняючи свої обовязки, виконуючи свої функції. Бог, що все знає, помилує їх. Вони померли тоді, коли працювали для світового мира. Він дасть їм вічний мир.

Не маючи наміру робити тут порівнання, що могловби бути болюче для тих, котрі їх оплакують, без ніяких політичних плянів, які далекі моїй думці, почуванням і меті сього орґану, нехай буде нам вільно тільки пригадати з приводу сеї кровавої драми ту драматичну стрічу, якої видовищем була Женева в другій половині вересня.

Союз Народів отворив свої наради. Треба було рішити велику квестію: чи приняти СССР до свойого окруження, чи ні й чи СССР буде мати стале місце в Раді. Знаємо, що сталося. Забавилися, як кажуть, і прихильники Росії забезпечилися наперед перед шахом. Тож 38 европейських держав голосувало за допущенням, 7 держав здержалося від голосування, що означало чемненьке ні, а тільки 3 держави Голяндія, Португалія та Швайцарія відважно сказали „ні“.

Бо повстала моральна проблема більшої ваги як усі політичні міркування й дебати, що тягнулися вісім днів. Та проблема зависла над цілою справою; чи совість позволяє допустити до Союза Народів державу, якої перша доґма се атеїзм і то атеїзм аґресивний і воюючий; чи годиться приняти нарід, якого ідеал діяметрально противиться людському суспільному ідеалови, відколи він зносить приватну власність й родину?

Сю квестію поставив делеґат Швайцарії, Мотта з точки погляду незалежного від усякої дипльоматії та з подиву гідною відвагою. Се була найкраща хвиля цілого засідання; голос совісти приглушив на одну годину крик і політичні рахунки.

„Швайцарія, заявив він,*), завсігди бажала універзалізму Союзу Народів. Вона має тільки симпатії для російського народу. Та має більші мотиви спротивитися цілою силою допущенню правительства Москви до С. Н. так довго, як довго пануючий уряд буде урядом совітським, якого кандидатура сьогодня предложена. Швайцарія знає добре основну противорічність принципів, на котрих спочивае її моральне життя й її публичні установи, знає засади, які сов. Росія голосить і пропаґує по цілім світі. Противорічність в релігійних, моральних, суспільних, політичних і економічних справах! Дух гельветський обурюється з причини війни проти Бога, проти релігії, проти родини. Обурюється їзза комуністичних метод щодо невільництва робітників. Він уважає, що жахливий голод, який сьогодня так терпить населення Росії, походить головно зі схибленої в своїх основах суспільної системи. Через свою міжнародню пропаґанду рос. комунізм є постійним ворогом всіх цивілізованих народів. Ніщо не позволяє поважно заперечити живу єдність і солідарність совітського правительства з рос. ком. партією і третим інтернаціоналом. Ніщо не уповажняє нас повірити, що сьогоднішне совітське правительство інспіроване іншими основними засадами як вчорашне правительство. Певні знаки, що появилися на небі Далекого Сходу, могли піддати правителям Москви деякі дотепер нечувані потягнення, але вона впрочім не змодифікує своїх моральних, суспільних і політичних концепцій ані характеру своєї всесвітної пропаґанди. Швайцарія може суперничати з іншими державами хіба тільки в горячім пошукуванню моральної величи. Се, що може зробити, зробить. Ніхто ніколи не скаже, що Союз Народів приняв СССР до себе однозгідним голосом. На слідуючий день по приняттю СССР до Женеви ще остануть Швайцарії інші обовязки. Полишаться живі симпатії для Грузії, Вірменії, Україні й інших народів, які нищить совітська тиранія. Треба буде безустанно сторожити, щоби Женева не перемінилася на огнище руїнницької пропаґанди.“

У великій мовчанці загально зібраної, уважної авдиторії, голос Мотти ставав сильнійший і ще поважнійший, хоч дрожав зі зворушення:

„Особливож сподіємося, що піднесуться голоси, коли сов. делеґати знайдуться в Женеві, щоби в імя совісти зажадати пояснення від правительства. Вони винесуть на денне світло сю антирелігійну пропаґанду, що не знає собі подібної у літописях людського роду й яка покриває болем і слезами цее християнство і всіх людей, що вірять в Бога і взивають Його справедливости.“

При останних словах промови Мотти повстала правдива буря оплесків на салі, здобуваючи собі представників преси й публіку, продовжаючись гримучим ентузіязмом.

Богато з тих, що тоді з резиґнацією, зі стидом у душі й задля почуття політичної конечности прийшли голосувати за допущенням Совітів, облекшило свою совість виказуючи свій подив і вдячність чоловікові характеру, якого огнений протест виразив так вимовно невдоволення християнства й болючий скандал цивілізованого людства. Свідки сеї сцени пережили справді торжественну годину історії наших часів. Се був образ боротьби двох сил або двох прапорів.

Та ось М. Л. Барту, наш французький міністр заграничних справ, котрий і відповів Мотті, був головним ініціятором домагання Совітів. То його голосом говорила політика й тільки політика. Напевно, що сей, що оголошував себе нераз вільнодумцем, не обстоював релігійної свободи, але провідною й все тою самою зіркою, що освічувала й показувала Совітам через нього дорогу до С. Н., була політика й ще раз політика.

Він виразив своє положення сим ляпідарним висказом: „Я політична людина й дивлюся тільки на факти.“ Не прочував тоді марсилійського факту...

Тепер в приявности його мертвого тіла думки стаються мелянхолійні з приводу сих слів, висказаних перед кількома тижнями і наводять сумні спомини.

Так той, що замордував короля й міністра, як і ті, що узброїли його руки й дали приказ убити, можуть числити на ту саму засаду й через неї спробувати оправдати свій злочин: „Ми політичні люди і глядимо тільки на факти. Се факт, що істнування короля заваджає нашій політиці, тому його позбудемося; ніщо не переможе політичної рації й тому горе королеви, коли він має злу охорону.“

Куди йде світ, коли тільки факти мають значіння, се наглядно показує брутальність атентатчика в Марсилії, сила й скорострільність. Женева (ідеольоґічно) лучиться з Марсилією.

Як мило було читати пару днів по убийстві в журналах описи величного й дотепер незрівнаного міжнар. Евхар. Конґресу в Буенос-Айрес, де злучені народи добровільно відновлювалися при Ґосподній трапезі й жертівнику, на котрім папський Леґат приносив безкровну жертву... Більшу вартість як факти має право, совість, мораль, віра, яка осуджує або одобрює факти. Передовсім се знаходимо при Ісусі Христі, поза котрим мораль хитається, совість нидіє, а право й обовязок є тільки пустим словом.

Те все сталося наглядним, коли так можна сказати, при кінці Служби Божої, коли нараз в мовчанці глибокій наче підчас освячення, „спікер“ звістив міліонови присутних вірних:

„Послухайте, Його Святість Папа говорить!“ І з віддалі 12.000 кл. говорив голос, голос солодкий і сильний, далекий і близький, що прилітав до ушей і розвеселив всі серця.

Св. Отець сказав:

„Христос, Цар Евхаристійний побіджає.
Христос, Цар Евхаристійний панує.
Христос, Цар Евхаристійний рядить.

Христос, Цар Евхаристійний, ласкавий для наших синів Аргентини і для всіх вірних злучених з ними, тріюмфує. Коби дав Господь, щоби спокійний тріюмф нашого найлагіднішого й наймилішого Царя, Його Побіда, Царство й Панування поширилися зі славної землі Аргентини у всіх частях світа й у всіх душах!... Щоби так сей бідний світ, прибитий недавним пролиттям братньої і навіть королівської крови, знайшов правдивий, постійний і вільний від всякого зла спокій у Христовім Царстві, де панує мир Христа!“

В світлі й спокою Буенос-Айресу драма Марсилії порушена тим, що говорить в імя Господа нашого Ісуса Христа, прояснилася світлом любови й надії;

Христе, Спасителю світа, помилуй нас!

Переклав Павло Миськів ЧСВВ.

*) Cf. „Etudes“ 5. X. 1934.

Гумор. Малий Ромко: Мамо, якого рода Европа? — Жіночого. — Ну, а чому в ґазетах пишуть „Паневропа“?

Совітський гумор. — Кому на Руси солодко?

— Одному Ґоркому.

— Котрий найвеселіший край?

— Росія: там всім радуються: дадуть бараболю — радуються; дадуть пшоно — радуються; радуються з того, з чого ніде не радуються.

Гумор. — Касю, чому у вас раз-у-раз дзвонить будильник? — Моя пані хоче, аби люди думали, що вона справила собі телєфон.

Пропамятна вистава УСС

З приводу 20-ліття вимаршу в поле Українських Січових Стрільців Національний Музей у Львові при вул. Мохнацького ч. 42 уладив виставу стрілецьких памяток, дорогу для кождого Українця. Вже на сходовій клітці Національного Музею звертають увагу та викликують веселі й болючі спомини побільшені світлини І. Іванця і ін. часто безіменних стрілецьких фотографів. Є там світлини зперед 20 літ: Січові стрільці на здвизі в 1914 р., вправи Січовиків. Численні світлини з життя УСС в Карпатах, на Закарпатті, на Поділлі і т. д. З портретів більше знаних осіб між УСС бачимо: сотн. К. Ґутковського, Софію Галечко, от. Гр. Коссака, от. Воєвідку, сотн. Дудинського і ін.

В першій салі найбільше образів О. Куриласа, ряд портретів стрілецьких старшин: Степанівної, Дудинського, Мельника, Вариводи, Цяпки, Носковського, Камінського, Гіриняка, Дідушка, Горука і ін. Крім того є ряд образів з фронту. Ю. Буцманюк виставив кілька олійних портретів. Є дві картини пок. Назарака про бій в Семиківцях, в темних тонах, що добре представляють страхіття війни. В скляній шафці виставлені стрілецькі документи, печатки, відзнаки, однострої та зброя. — В другій, найбільшій салі є образи Іванця, Перфецького, Геца, Куриласа, побільшені фотографії, карикатури Сорохтея. Є манекіни в однострояx УСС, зброякріси, шаблі, багнети, шолом з тризубом і т. д. — В третій, найменшій салі є образи Буцманюка (між ними звертає увагу ч. 280 „Колишній УСС— монах ЧСВВ“, мабуть о. Трух), рисуяки Сорохтея, Геца, Обаля, Куриласа, О. Кульчицької. Звертають увагу ґрафіки Масютина: Гетьмани Хмельницький і Мазепа, стилізовані на зразок старих ґравюр з 17 ст. Загальну увагу звертає табло: „Жіноцтво в леґіоні УСС“.

Та вистава властиво дуже скромна. Але що вона ґустовно уложена і викликає в нас глибокі враження, то не хочеться її по огляненні опускати. Переходимо ще раз від самого початку. Якийже расовий тип: портрет вістового Федька Паніжевського. Яка сила і тугість бе від нього! Такий тип може бути зломаний тільки — пропаґандою... Такий сам расовий тип Вуйка Леонтовича. — А далі — Національна Рада. Чи знаєте, що за 20 літ ніхто не спромігся написати ні одної брошурки про неї...

Звертає увагу портрет аристократичної з вигляду пані Сіякової з дрібненькими руками, з делікатним, спокійним обличчам. Її чоловік пішов на найпоганішу роботу, яку собі можна уявити: вислуговатися большевикам. А та жінка вірно пішла за ним. Яка шкода, що та делікатна жінка не мала на тілько моральної сили, щоб охоронити свого чоловіка від зла. Може тому видно такий сум в її благороднім обличчі.

Цікава картина: В гостині в Турків. Якже богато між нашими Турків по крові — і навпаки! „Tat twam asi“ (То є ти), старе гіндостанське гасло людини про людину. — А далі які з обличча величаві та інтересні типи стрільців: Ґорук, Дудинський, Гр. Коссак, Н. Гірняк, Букшований! Від строгого католика аж до большевика включно. Се знак, яка ще слаба була наша національна ідеольоґія в часі, коли творено леґіон: вона не могла стопити ріжні типи в один ґранітний блюк. А ідеольоґія не твориться в огні боїв, — тоді вона вже мусить бути. Чи бодай тепер памятаємо про се?

Величава битва кінноти УСС. — Велика світлина з Семиковець. — Оригінальна грамота іменування на поручника В. Калини з підписом диктатора Петрушевича. Чудна картина країни над Золотою Липою (ч. 248). Щераз впадає в очи сильний портрет монаха кисти Буцманюка (ч. 280). — Страшна та в своїм жаху величава картина „Тиф на Україні“ кисти Обаля (ч. 255).

Якийсь молодий ще стрілець побачивши кріс в куті, не видержав, взяв його до рук і зачав робити вправи, показуючи 13-літньому хлопцеви, як орудувати крісом. Якже мало бракувало нам до вдержання своєї держави. — Тільки трохи більше — виробленого духа... Все інше було, особливож безліч було людського матеріялу, здорового, сильного.

Ціла вистава має дві характеристичні риси. В ній добре представлене наше малярство з часів війни і дуже слабо представлена наша воєнна публіцистика й письменство. А шкода, бо й се є. Треба було тільки зібрати його. А ще одна саля в Музеї булаб і на те знайшлася.

І. С. — А. Ч.

Нові видання

о. Іван Бугера: **„Науки на свята“** частина перша. Львів, 1934. стр. 38.

Наша вбога проповіднича література збогачується все новими творами. Ось перед нами перша частина святочних проповідей о. Бугери, доброго проповідника і діяча на Лемківщині. Про святочні проповіди каже реторика, що вони повинні бути клясичні, як під оглядом змісту й форми, так під оглядом проголошення. Клясицизм проповіди проявляється в гармонії змісту з формою, думки з почуванням, осібних частин з собою і з цілістю, врешті проголошення з внутрішною вартістю. о. Бугера старається з немалим успіхом скоп кретизувати цей клясицизм у своїх проповідях. Його проповіди відзначаються справді глибоким змістом, богацтвом нових думок, спертих на св. Письмі і розумі та бездоганною формою. На жаль тим гарним проповідям недостає одної важної прикмети. Автор не вміє вчутися належно в духа даного свята і вслід за тим до деяких свят натягає теми, які стоять в досить далекім звязку з тими святами. Думаю, що тема гріха з Йорданом, чи тема спасіння душі зі Стрітенням лучиться надто далеко, кожде свято має свій окремий настрій, а великий секрет доброго проповідника проявляється в тім, що в дане свято він уміє вдарити в належні струни душі і цей настрій зістепенувати. Якби о. Бугера звернув більшу увагу на цей психольогічний момент у слідуючих частинах своїх проповідей, ми малиб справді гарні, бо глибоко змістовні святочні проповіди.Думаємо, що Автор не заведе наших надій При кінці зазначу й те, що більше треба вважати на коректу, бо в першій частині коректа жахлива.

о. Ір. Назарко ЧСВВ.

о. П. Кисіль ЧСВВ.: **Непорочне зачаття Пречистої Діви Марії.** Видавництво ЧСВВ. в Жовкві, книжка CLXXXIV. Друкарня ОО. Василіян у Жовкві. — 1935. Сторін 59. Формат: 16.5×12 цм. Кольорова окладинка.

Се перша в нас того рода книжечка, в якій приступно обговорено богословські основи догми про непорочне зачаття Пречистої Діви Марії. Книжечка надається до поглиблення релігійного духа в народі.

Альманах Українських Богословів виданий з нагоди 150-ліття Гр.-кат. Духовної Семинарії у Львові і 85-ліття існування Читальні Богословів 1783—1849 — 1933. Зібрав Олександер Буць. 1934. Видає Товариство „Читальня Українських Студентів Богословії ім. М. Шашкевича у Львові“. Формат 25×18 цм. Стор. 144. 23 ілюстрації. — Зміст: Передмова; Вітай, святине Духа! — Роман Дурбак; Мережки думок: Гурток поетів-богословів. — А. Шекерик-Доників; Поезії: Р. Лиско: Божа ідея; Р. Дурбак: Пробудителеві Галицької Землі, Орю, У стіп мовчазного Сфінкса, У розкоші говіння, До рож крізь терня, Гіркий Свят-Вечір, Юнакові, Друзям, Під шепіт віт і клекіт вод, На чужині; Ю. Процюк: Вона входить у храм, Настрої, Чиж плакати, коли серед терпінь болю, Моїй матері; С. Саламон: Хрустальні хвилі акордів, І день гарний, і сонце біле, Вірю; В. Самофал: Немов би нині; А. Шекерик-Доників: Весняному вітрові, Мир, Протест, Смерека і я, На гробі матери, Вечір; Нариси: В голоді і холоді — Роман Дурбак, Безробітний — Ю. Юрків, На груні — Д. Микитюк, Чому Гуцули люблять давні звичаї — А. Шекерик-Доників. Минуле й сучасне. Спогади. Богословський Кружок в 1911—1913 роках — о. Й. Осташевський; Освітний рух у Духовній Семинарії ок. 1910 року — о. П. Каблак, Два прелеґенти — о. Й. Осташевський; Перша українська семинарська орхестра — о. М. Бобовник; Галевий обід емінентистів у Кардинала Сембратовича — о. Др В. Масцюх; З минулого читальні богословів — о. Др. Й. Застирець. Статті: Читальня українських студентів-богословів ім. М. Шашкевича. Її діяльність у роках 1926—1935 — Я. Ніжникевич; Члени Виділу й Контрольної Комісії Т-ва „Читальня українських студентів Богословії ім. М. Шашкевича у Львові“; Кооператива „Визволення“ — Р. Салагуб; Члени Надзірної Ради й Управи Кооперативи „Визволення“; Ідеї, що були спонукою до відновлення Читальні богословів — о. Др Л. Глинка; Погляд на історію Читальні богословів (У 85-ліття істнування) — О. Буць; Брацтво Входа в Храм Пречистої Діви Марії — П. Цап. Пояснення до ілюстрацій. Зміст книжки. Ілюстрації чч. 1—23 (окрема прилога).

Форма видання дуже елеґантна, папір гарний. Щодо змісту, то оцінку його подамо пізніше. Тут зазначимо лише те, що зміст дуже ріжноманітний.

Der Grosse Herder. Nachschlagewerk für Wissen und Leben. 4., völlig neubearbeitete Auflage von Herders Konversationslexikon. 12 Bände und 1 Welt und Wirtschaftsatlas. Lex. 8° Freiburg im Breisgau, Herder. — IX. Band: Osman bis Reuchlin. Mit vielen Bildern im Text, 37 Rahmenartikeln und 20 Bildseiten. (VI S., 1756 Sp. Text und 124 Sp. Beilagen: 14 mehrfarbige Stadt bzw. Planbeilagen, 5 mehrfarbige Kunstdrucktafeln, 13 Schwarzdrucktafeln, und 3 einfarbige Tiefdrucktafeln, 2 mehrfarbige Offsettafeln; zusammen 1774 Bilder.) 1934. In Halbleder 34.50 M.; in Halbfranz mit Kopfgoldschnitt 38 M.

Девятий том „Великого Гердера“ неменше цікавий від попередних. Се справді необхідний тип лексикона, що не тільки інформує, але дає пораду й поміч в життевій практиці. Кождий том „Великого Гердера“ се неоцінимий життевий помічник, що дає відповіди на найважніші питання з ділянок духової та практичної. Він помагає його читачеви виробити собі католицький світогляд. В рамових статтях відповідає на основні проблеми, що мають непроминаючу вартість як також на актуальні справи щоденного життя. На 1750 шпальтах дрібного друку є така безліч інформацій, що годі подати навіть найважніші. Крім статтей, богато ґрафічних і ілюстрованих додатків, що пояснюють текст. Подам тільки деякі важніші гасла: Ostasien, Ostern, Osternbräuche, Österreich, Ostgalizien, Ostgalizische Frage, Pädagogik, Pantheismus, Papier, Papst, Pelze, Persönlichkeit, Pflicht, Pferde, Pflanzen, Philosophie, Photographie, Plastik, Politik, Post, Preussen, Radio, Raphael, Recht, Reich, Religiöse Erziehung, Rembrandt, Renaissance і т. д. і т. д. Богато знаменитих біографій: Павло, цілий ряд Піїв, Пилип, Плятон, Расін і ін. Гарні образи до гасел: папір, футра, коні, фльора землі, недуги ростин, гриби, полярні досліди, порцеляна, Рафаель, Рембрандт і ін. Краєвиди і мапи країв і міст: Палестина, Париж, Персія, Прага і т. д.

Українські справи реферовані ріжно. І так в гаслі „Österreich“ на ст. 40—41 пишеться, що: „Українці, („Рутенен“) колись „Тирольці Сходу“, в останнім десятиліттю перед світовою війною були податні на сильну російську пропаґанду“- Тимчасом було якраз навпаки, бо перед війною русофільство в Галичині, піддержуване вшехполяками з кождим роком здавало позиційна користь українства.

Іван Дурак

Політична гумореска.

В однім царстві, в однім государстві жив-був Іван Дурак.

Пропив Іван раз якось в шинку одержаний у фабриці зарібок, лишив собі всего три копійки. По дорозі до дому вступив до крамниці, фунт хліба на завтра купити. А склепар відразу каже:

— Нині, брате, фунт хліба коштує не три копійки, тільки чотири. Сам знаєш, війна зачалася. Все подорожіло.

— Як чотири? — розсердився Іван. Давай за три кровопийнику!

Побуяв Іван в крамниці, не купив хліба, вийшов злий як чорт на вулицю. А напроти него сам Карло Маркс. Йде. Бородою трясе.

— Чому ти зажурився, Іване? питає.

— Та, ось, так і так, бородо, хліб подорожів на копійку. Маю три, а крамар жадає чотири.

— Сему горю легко помогти, товарищу, каже Карло. Додаткову копійку накинули тому, щоб кормити буржуазне правительство і капіталістів. Ти, Іване, піди, скинь правительство, вбий сто тисяч капіталістів, сто тисяч дідичів, сто тисяч офіцирів, сто тисяч урядників, заключи з неприятелем мир — і хліб буде тоді коштувати не тільки три копійки, а дві.

— Та що ти? здивувся Іван.

— Правду кажу. Тиж дурень, як відомо. А що дурні розуміють? От дам я тобі сіру вовчицю, Комуну. Сідай на неї, вхопися за хвіст і на тім самім конику можеш обїхати всю державу.

Сів Іван на вовчицю, свиснув по молодецьки. І став сікти кровопийців. Правительство скинув, капіталістів повбивав, дідичів попалив, офіцирів розстріляв, урядників з лиця землі стер. Два-три міліони народу знищив.

— Ну, отже, сказав дурень, коли повернув до Карла. Все я зробив як треба. Кілько коштує тепер хліб? Дві копійки?

— Стрівай, товаришу, стрівай, — сказав Карло. Дуже ти прудкий. Ось тобі покищо пайок на цілий місяць: фунт круп, чверть фунта сала, два фунти хліба. Сідай на вовчицю, їдь на ріку Дніпро і збудуй там Дніпрельстан. Збудуєш Дніпрельстан, скінчиш — і зараз хліб подешевіє. Буде коштувати не то що дві копійки, а рівно одну.

Почухався Іван в потилицю, сів на Комуну, поїхав до ріки Дніпра. Зачав будувати. А пайок скоро вийшов.

Здивувся дурень, що пайок вийшов, стягнув ремінець, став кінчити роботу натще. І коли збудував Дніпрельстан, вернувся до Карла.

— Все зроблено як треба, каже він. Дніпрельстан готовий. Почому тепер хліб?

— Підожди, не спішися, відповідає Карло. Ось тобі в надгороду покищо карточка. Видиш, яка гарна? Тут все докладно приписано, що ти маєш їсти і як. А щоби ціну на хліб ще більше знизити, сідай на вовчицю, їдь і зачинай будувати такі села, щоби мужики були в них не мужики, лише робітники, і щоб поля були не поля, тільки фабрики і щоби ніхто не знав, де чия земля і де чия корова. Збудуй сотню тисяч таких сел і вертай. Хліб буде вже коштувати не копійку, а не більше як пів копійки.

Зітхнув Іван. Закректав... Та що мав робити? Взяв карточку, сів на Комуну, рушив в дорогу. І зачав будувати села.

Охляв дурак в часі роботи. Щоб діставати провізію на карточку і не стояти в хвості — навіть оженився. А як минув час, як скінчив він свої будови, довідався, що карточки всюди знесені — і вернув до дому щасливий і радісний. Не пішов навіть до Карла питатися, як і що. Зі знесенням карточок все стало ясне, як на долоні.

Ліг дурень спати, відпочав. Пробудився. І каже до жінки. На тобі, мила, копійку. Йди купи два фунти хліба.

— Чи ти, дурню, збожеволів?

— Як збожеволів? Яж капіталістів повбивав?

— Ну, повбивав.

— Дніпрельстан збудував?

— Збудував.

— Нові я села побудував?

— Побудував.

— Отже кілько тепер коштує фунт хліба?

— Крім тебе, дурня, всі знають кілько: два рублі!

А. Ревніков.

На ст. 59 пишеться: Ostgalizien, der östl., von Ruthenen besiedelte Teil von Galizien, poln. Woiwodschaften Stanislau, Tarnopol u. Lemberg.

Дальше на ст. 59 е статейка „Ostgalizische Frage“, в котрій добре поінформований автор подав коротенько історію Східної Галичини від 1918 до 1923. В ній зазначено, що мимо міжнародного зобовязання й ухвали варшавського сойму Сх. Галичина досі не має ні автономії ні українського університету.

Під гаслом „Przemyśl“, зазначено, що се „polnischeKreisstadt“, що має 40% Жидів і 15% Українців, гр. кат. катедру й духовну семинарію, що се осідок гр. кат. Епископа.

Нема ні згадки про першого станиславівського епископа Юл. Пелеша, автора великої праці про унію в німецькій мові. Нема також про Епископа Іпатія Потія, подвижника Унії. Нема згадки ні про одного з Петрушевичів, про Пулюя, про Потебню й ін. Зате е коротка згадка про Петлюру, „українського генерала“, про Поділля, Покуття, Полісся. Се свідчить, що ніхто з наших католицьких кругів не подбав про систематичне заосмотрення „Великого Гердера“ в українські річи. Се треба зробити бодай при кінці, в додатках.

Зовнішнє оформлення „Великого Гердера“ се останне слово друкарської техніки: папір, друк, фотоґрафії, кольорові образи, рисунки — все першорядне.

Жінка. Двотижневик. Львів, 1 січня 1935. Ч. 1. Рік І. Ціна 60 сот. Ст. 8. — Се очевидно ліціистичний орган. З нашого католицького становища можна тільки побажати, щоб наше католицьке жіноцтво старалося мати вплив на сей орґан — тимбільше що й католицькі орґанізації жінок брали участь в Українськім Жіночім Конґресі, на припорученя котрого покликано до житя сей орґан. Під оглядом редакційним перше число „Жінки“ доволі складне, тільки титул за тяжкий і кольористика його очевидно не дібрана. Папір добрий. Про зміст сего орґану вискажемо нашу думку, коли появиться більше чисел.—А. Ч.

Готовсь. Підручний календарець українського юнацтва на звичайний рік 1935. І. Річник опрацював Андрій Гарячий. Львів, 1934. Видання „Українського Юнацтва“ ч. 1. Львів, вул. Петра Скарги 5. Ст. 96, формат 118×84 мм. Ціна 20 ґр. — Сей календарець виданий вже другим накладом се маленька енцикльопедія для українського юнацтва. Мимо маленького формату, сей календарець богатий змістом. Крім календарної частини, церковного, астрономічного й історичного календаря є ряд таких рубрик як: пригадки й термінарик, є відомости з житя природи, спорту і т.д. Девіза календарця: „З Христом за Україну — Готовсь!“

За зединення Церков

Св. Отець призначив на місяць січень 1935 р. місійну інтенцію за „Унію молитов“, за зединення Церков. Тому 25 літ протестанти кинули думку „Унії молитов“ за зединення Церков: католицької, ріжних протестантських і схизматицьких. Сю думку приняли горячо католики. По спільному порозумінню рішили щороку відправляти осьмидневні молитви за зединення всіх християнських Церков від 18 до 25 січня. Сю практику затвердив і поблагословив Пій X. Папа Венедикт XV поручив її всім вірним, приписуючи до неї в 1916 р. відповідні молитви та відпусти. Злука всіх християнських Церков і спертя їх на Петрову Скалу набирає великого значіння тепер, коли воююче безбожництво мобілізує отверту боротьбу проти Христа. (КАП). — Український нарід в Галичині має свою велику місію в ділі зединення Сходу з Апостольською Столицею.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Галицькі ОО. Василіяни в останнім часі відбули численні місії. І так в Яструбичах к. Кристинополя (о. К. Полішко й о. М. Шипітка, 6 — 14. X.), Васильківцях к. Копичинець (о. Й. Чепіль і о. Д. Ковалюк, 20 — 27. X.), Лелюхові к. Мушини (в Лемківщині) (о. Й. Лучинський і о. П. Жупанський, 31/X — 8/XI), Лужку Долішнім к. Дрогобича (о. Євген Нищий і о. Йосиф Галабарда, 3—11. XI.), Войковій к. Мушини (о. Й. Лучинський і о. П. Жупанський, 9—15. XI), Ляховичах Зарічних к. Журавна (о. К. Полішко й о. М. Шипітка, 10—18. XI), Золочеві, в василіянській церкві (о. Р. Криницький і о. Я. Сенківський, 17—25. XI) й Демні к. Миколаєва н/Дн. (о. К. Полішко, о. П. Жупанський і о. Р. Лукань, 13—19. XII) й реколекції в Ричигові к. Комарна (о. К. Полішко, 27. X—4. XI), Цуцилівцях к. Жидачева (о. М. Шипітка, 1—8. XI), Зимній Воді к. Львова (о. К. Полішко й о. Й. Лучинський, 4—10. XII) й Розгадові к. Поморян (о. Й. Галабарда, 16—19. XII.). — Крім того відбулися реколєкції для студентів у Малій Семинарії у Львові (о. І. Назарко, 25—27. X.), для СС. Служебниць у Львові (о. Й. Лучинський, 19—21. XII), для СС. Василіянок у Львові, на вул. Длуґоша (о. Й. Загвійський, 22—27. XII) й для СС. Йосафаток у Львові (о. Я. Сенківський, 22—27. XII). — (л).

З Монастириск. Дня 9 грудня 1934 відбувся тут в честь св. свящ. Йосафата святочний концерт. Його влаштували члени місцевого церковного хору. Сей хор вже має свою тривалу традицію славну від часу, як до Монастириск прийшов на пароха о. сов. Л. Білинський, що потребу хору в нашому місті поставив побіч дуже важних условин успішного душпастирювання. Хор зіспіваний, голоси прекрасні. Тому й не диво, що на тім святі місцеві вірні переповнили простору салю вщерть. Не було лиш тих кількох, що для них св. Йосафат був голосом „вопіющим во пустині“. Святочну промову, змістом глибоку й річеву виголосив о. М. Ґамула, підносячи велику ідею жертви Святого аж до кривавої смерти, навязуючи до нинішної совісної праці духовенства, що також паде жертвою ріжних інтриґ і демаґоґій аж до геройського терпіння, що тут і там ломить морально а то й фізично не одного душпастира. Відтак наступили продукції хору під управою о. М. Ґамули: „Католицький шлях“, „Ридайте плачте“ Бруха, „Пісня слави“ Кишакевича, „Помилуй мя Боже“ Бортнянського. Хор викликав у приявних велике вражіня. Слідували й деклямації діточок з Рідної Школи. Приявні надгороджували маленьких декляматорів грімкими оплесками за їх сердечність в слові та за виразні виголошення поодиноких слів. Повище свято показало наглядно, що є в нас могутня моральна сила до ідейного католицького життя, якого нам і сусіди позавидувалиб. Лиш тут і там брак доброї волі, що нераз зовсім безпотрібно нищить найкращі посіви праці дійсно чесних і добрих людей. Особливо молодому хорові побажатиб найкращих успіхів, щоби під умілою управою о. М. Ґамули доходив до щораз кращих успіхів на Божу хвалу й добро нашого народу.

Долина. Парохіяни міста Долини заохочені своїм парохом, послухали заклику духовної Влади і дуже численно сповняють приписані умови, щоб осягнути ювилейний відпуст. Умови відпусту стоять постійно виписані на церковних дверах, як також роздано масово книжечку з умовами відпусту, щоб кожний мав нагоду користати з благодатей ювилейного року. Крім приватних відвідин церкви, відбулося 10 відвідин процесійних, щоб більша скількість людей могла доступити відпусту, беручи участь в процесії. На Непорочне Зачаття Пр. Д. Марії ціле пополудне до пізної ночи кількох священиків слухало сповіди. В неділю 23/XII пополудни відбувся величавий процесійний похід з міської церкви до церкви св. Михаїла на передмістю Загірє, відтак до церкви св. Николая на передмістю Гусаків і закінчився в міській церкві. В кожній церкві відправлено ювилейний молебен. В поході взяли участь майже всі парохіяни і навіть деякі Поляки. Далеко лунав спів розмоленої маси народу, поважно посувався похід вулицями міста і був нашою могутною релиґійною маніфестацією. Та найкращий успіх — це збільшена побожність парохіян, скріплене привязання до своєї катол. віри й обряду та збільшена відпорність на лихі впливи, що йдуть зі всіх сторін.

Кому вільно носити чорні ряси?

Найвисший Суд оповістив в однім зі своїх оречень пояснення в справі одягу духовних осіб римо-катол. Церкви. Покликуючись на відповідні приписи конкордату з Апостольською Столицею, Найвисший Суд видав оречення, що право уживати чорну реверенду прислугує лише римо-катол. священикам. Отже коли реверенду носять інші особи, то роблять се безправно, допускаючись проступку, передбаченого в арт. 29 закону про проступки. Такий чин треба кваліфікувати як проступок проти приписів про безправне ношення одягів і відзнак, що є каране. — Се оречення Найвисшого Суду має поважне значіння, бо сектанти неоднократно вводять у блуд католицьку суспільність уживаючи одягів католицького духовенства. (КАП). — Розуміється, наше гр.-кат. духовенство і духовенство вірменського обряду як католицьке також обняте постановами конкордату. Дивно, що КАП вистилізував інформацію, не підчеркнувши сего.

Що робить Крат

Лише лускає оріхи...?

„Курєр Львовскі“ в ч. 357 А пише: „Вже від кількох літ Крат приїздить до Косова, щоби досліджувати волоські оріхи, бо він спеціяліст в ділянці овочарства. Крат подає способи щеплення і запилювання оріхів у цвіті, бо хоче витворити їх стандартові ґатунки в Польщі. Потрібне знання набув в часі свого побуту в Америці. З поступования Крата можна заключати, що він зовсім змінився. Політично не заанґажований, займається виключно досліджуванням оріхів і закупом їх на вивіз. Торговельну діяльність улекшує йому звязок з канадійськими фірмами“. — Такі наївні „погляди“ печатає — провідний орґан вшехполяків... Веселе воно, тсй Кратовий „оріховий промисл“...

Міжнародна вистава колисок

В звязку з народинами доньки італійського престолонаслідника, княжни Марії Пії, в Ґенуї заложили дім матерей з публичних збірок. На ціли того дому ґенуенський клюб „Ліцеум“ рішив уладити в половині січня с. р. оригінальну міжнародну виставу колисок. Вона відбудеться в „Паляццо Дукале“ та обійме експонати зі всіх країв. Ініціятиву „Ліцеум“-а підперли горячо посольства, консуляти і приватні особи. Деякі народи пришлють не лише колиски, але уладять цілі нутра селянських хат своїх країв. (КАП). — Думаємо, що й наші колиски, особливо гуцульські, повинні бути на тій виставі.

Гумор. — Ох, ті податки від собак! Чи Ви також маєте пса? — Пан і пані рівночасно: Ні, на таке не можемо собі позволити. Коли щось рухається під дверми, то самі гавкаємо.

Гумор. — Я вже взяв три лекції анґлійської мови. — Но і добре тобі йде? — Дуже добре! Вже дещо розмовлюся з таким Анґлійцем, що взяв три лекції нашої мови.

Новий Виділ

Т-ва безженних священиків.

На Звичайних Загальних Зборах Товариства безженних священиків ім. св. священомученика Йосафата, що відбулися 27 грудня 1934 р. у Станиславові, вибрано отсей новий Виділ Товариства:

I. Виділові:

1) о. Др. Бойчук Авксентій, предсідатель.
2) о. Лободич Роман, заст. предсідателя.
3) о. Др. Василик Василь, касієр.
4) о. Лукач Симеон, секретар.
5) о. Слезюк Іван, контрольор.
6) о. Луцик Іван.
7) о. Кисілевський Зиновій.
8) о. Микитюк Володимир.
9) о. Вальницький Юліян.

II. Заступники виділових:

1) о. Валіхновський Дмитро.
2) о. Панчишин Іван.
3) о. Бурнадз Лев.

III. Контрольна Комісія:

1) о. Паливода Теодор.
2) о. Погорецький Іван.
3) о. Дуткевич Іван.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЗА КОНСОЛІДАЦІЮ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ СИЛ. Під таким заголовком оповістив Д-р Дмитро Левицький статю в „Ділі“ ч. 13.900. В ній слушно доказує, що консолідація сил стала в нас національною конечністю і що висловом її має бути Всеукраїнський Національний Конґрес. Шановний Голова Укр. Парл. Репрезентації пише також, що Конґрес мавби створити „авторитет, який кермувавби нашим політичним життям“. На нашу думку той авторитет повинен бути створений але тільки для видавання опінії, а не для роблення політики, бо тоді той авторитет очевидно не годен встоятися.

НОВИМ ҐУБЕРНАТОРОМ ЗАКАРПАТТЯ іменований п. Грабар посадник м. Ужгорода. („Русское Слово“).

ЗА ОСВОБОДЖЕННЯ РАБІВ в совітській тюрмі народів зібрався в Нью-Йорку великанський мітінґ (віче), в тій самій салі „Купер Юніону“, в котрій Лінкольн вперве виступив з зазивом освобождення рабів в Америці. Президіював С. М. Інґерман, горячо реферували Алджерон Лі, І. Д. Лєвін, М. Стоцький, с. р. Калашніков, А. Браїловський. Комуністи пробували розбити віче, але їх порядно побито й розігнано. В часі віча горячо витали дочку Льва Толстого, Олександру, котра оповіщує правду про страшну червону катівню народів.

ДО ВАРШАВИ має небаром приїхати президент ґданського сенату Ґрайзер в товаристві сенатора для господарських справ Гута. Вони зложать офіціяльну візиту польському правительству.

МІНІСТР БЕК був на послуханню в шведського короля Ґустава та відвідав шведського міністра закордоних справ Зандлєра. (ПАТ).

ҐЕНЕРАЛ А. І. ДЕНІКІН вертаючи з Югославії в Париж виголосив в Празі три виклади й оден на довірочних зборах. Се той сам ґенерал, котрий мав силу освободити Рідний Край від большевиків, але змарнував ту силу на боротьбу з Україною й Кавказом, а тепер блукає по чужині і ревно плаче.

В МОСКВІ відбувся процес проти вбийника Кірова Николаєва і 13-ох товаришів. Розправа відбувалася при замкнених дверях. Не допустили ніяких представників преси, ні большевицької ні закордонної. Николаєв заявив на розправі, що усунув з Росії нікчемну людину, а інші підуть його слідом. Суд засудив Николаева й його товаришів на розстріл. Присуд виконано.

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКЕ ПОВСТАННЯ вибухло в совітській части Туркестану. Повстанці провадять партизантку. Совітські військові відділи розстріляли богато туркестанських селян. Втікачі з Туркестану переходять до Персії, Афганістану і Монґолії. (ПАТ).

ДО БАСЕЙНУ САРИ приїде 10. І. 1935 р.: 350 Швайцарів, 350 Голяндців, 250 Люксембурців, котрі мають в дні плебісциту обняти провід над виборчими бюрами. Згадані чужоземці мають зложити присягу перед плебісцитовою комісією. Плебісцит відбудеться 13 січня 1935 р.

КИТАЙСЬКА АРМІЯ нанкінського правительства веде кріваві бої з китайськими комуністами в східній частині китайської провінції Квей-Чав.

В ТУРЕЧЧИНІ відбудуться вибори до парляменту в 1935 р., в котрих перший раз візмуть участь турецькі жінки.

НОВИНКИ

Веселих Свят желаємо нашим ВП. Передплатникам і Читачам, Прихильникам і Противникам.

Слідуюче число „Нової Зорі“ вийде зараз по святах з датою 13 січня 1935 р.

Привіти, прислані в 10-ліття „Нової Зорі“ в поезії та в прозі, не всі могли увійти в се число. Деякі з них будуть поміщені в дальших числах „Нової Зорі“.

До всіх бувших і теперішних ВП. Співробітників „Нової Зорі”. Просимо уважно перечитувати Показчик змісту „Нової Зорі“, котрий зачинаємо печатати в сім числі. Хто запримітить в тім „Показчику“ свій допис, свою статтю або хочби дрібну новинку без підпису або під псевдонімом, нехай буде ласкав повідомити Редакцію, що се його робота, бо при кінці „Показчика“ мають бути відшифровані всі таємні знаки, криптоніми, анонімн й псевдоніми, розуміється, коли ВП. Автори згодяться на те.

УКТОДІ (Українське Товариство Допомоги Інвалідам) бажає в імені інвалідів УГА Веселих Свят і щасливого Нового Року усім Добродіям, Членам, Жертводавцям, Прихильникам та людям доброї волі. Коли радість засяде до Вашого стола, памятайте, щоби вона завитала також під стріху українського інваліда.

Головна Рада УКТОДІ.

Різдво у Святій Землі. На сегорічне Різдво прибуло до Св. Землі тілько паломників, що повстали поважні труднощі в їх приміщенні. У Вифлиємі в навечеря Різдва вже від ранку, тисячні маси вірних залягли вузькі вулиці міста. Опівночі латинський патріярх Єрусалиму відправив Службу Божу в Печері Різдва. Вифлеєм давно вже не бачив такої маси вірних.

Святкуймо без алькоголю! Замість алькогольних напитків нехай з приводу Празника Різдва Христового на святочному столі кождої української хати й кождого українського товариства та забавового комітету красується артистично виконана карта Рідної Школи, звільняюча від алькогольних напитків. Такі карти можна набути по попереднім зложенні датку (бодай 2 зл.) в Кружку або в Головній Управі Рідної Школи у Львові, вул. Словацького 14. — ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

На Свята — струцлі, маківники, найліпше печиво, хліб всякого рода, біле печиво поручає кооперативна пекарня **„Золотий Колос”** вул. Янівська ч. 77, тел. 92-17. 221—1—1

Різдво в Америці обходили як за найліпших літ „проспериті“. Передсвяточні торговельні обороти були висші на 35% від м. р.

Веселих Свят і щасливого Нового Року бажає всім своїм відборцям дирекція кооперативи „Суспільний Промисл“.

Коляда на РШ в Тернопільськім воєвідстві відбудеться від 6 до 15 січня с.р. включно. Тернопільське воєвідство дозволило на прилюдну збірку на Рідну Школу рескриптом з дня 29. XII. 1934. Л. Б. Б. 3/94/34.

Ніч під Новий Рік обходила Варшава дуже весело. На вулицях був такий рух як в день. Про легкодушність варшавяків свідчить факт, що всі льомбарди у Варшаві були день перед тим переповнені: мешканці столиці заставляли в них що могли, аби тільки погуляти в ніч Сильвестра.

Святу Землю навістила повінь получена з ураганом. Околиця між Яффою і Гайфою зовсім залита. В Гайфі ураган знищив богато домів. Вода в тім місті залила навіть поверхові доми і забрала з них меблі. Зелізничий тор з Палестини до Єгипту зірваний. Округ Натанії відрізаний від світа.

Помаранчі подешевіють. В біжучім сезоні мають привезти до Польщі 1.000 ваґонів помаранч. Після обнижки цла помаранчі будуть коштувати 1.25 до 1.50 за 1 кґ. або 20 до 30 ґр. за штуку. Тепер помаранчі коштують по 80 ґр. за штуку.

Нові ціни цукру. Мін-во скарбу устійнило, що найвисша ціна за квінтал білого кришталу буде 75.50 зл. Споживчий податок від 100 кґ. цукру виноситиме 5 зл., додаток від того податку 3.50 зл. від 100 кґ. цукру.

Важне для учительства. Кураторія Львівської Шкільної Округи пояснила представникови Головної Управи Рідної Школи, інсп. В. Кузьмовичеви, що учительство РШ і державне може брати участь в неполітичній громадянській діяльности на культурно-освітнім, економічнім і кооперативнім полі. За те не будуть потягати його до якоїнебудь службової відповідальности. Се вияснення подано до відома відповідним органам адміністраційної влади.

На стипендії для студентства мін-во освіти призначило 1,381.800 злотих, з того 346.500 зл. для львівських студентів. З Українців на львівськім університеті дістали стипендії: правничий виділ: А. Дрогомирецький, А. Гладилович, М. Костецький, І. Стерник; ґуманістичний виділ: В. Годис, І. Керницький, К. Матейківна, В. Пачовський, В. Процик і Е. Завалинський; матем.-природничий виділ: Л. Гела, В. Скиба, Т. Микитка. Стипендії одержали ще: абсольвентка К. Стефанюківна і докторанти: мґр. Я. Рудницький і мґр. Ол. Монцібович. Як на загальне число Українців, що студіюють на львівськім університеті, то се капля в морі.

Звільнили читальні й філії від стемплевих оплат. Міністерство скарбу звільнило Т-во „Просвіту“ від стемплевих оплат, як також від оплат з титулу спадкового податку і даровизн. Відтепер всі читальні й філії „Просвіти“ будуть звільнені від стемплевої оплати на всяких поданнях вношених до влади нпр. заложення читальні, філії, аматорські вистави, фестини, концерти і т. д.

У Львові зачав виходити новий польський тижневик „Нове Часи“. Се орґан політичної ґрупи ББ. Перше число вийшло з датою 21. XII. м. р. Часопис печатаний на прекраснім папері. Статі переважно непідписані. Дух часопису ляїцистичний. Про зміст його поговоримо коли вже довше виходитиме.

По Львові ходять поголоски, що управа й рада жидівського кагалу у Львові має бути розвязана і що кагалом буде управляти іменований урядом комісар.

В Одесі увязнили 12 червоних старшин ґенерального штабу за державну зраду. Вони стануть перед воєнним судом.

Новорічні свинки. В богатьох краях Середної Европи купують свинки на Новий Рік. Як відомо, свинки після старого повіря мають приносити — щастя.

150 Паперці і тутки повноватки
ШТ. В КОРОБЦІ Є НАЙКРАЩІ І НАЙДЕШЕВШІ!
Жадайте всюди! Жадайте всюди!
„КАЛИНА”

На цілій кулі земній нема такого народу, в котрім булаб така культурна людина, яка хочби раз на рік не спровадила хоч одної-двох книжок перед Різдвом Христовим. Тим власне стоїть тепер культурна продукція й без того мусить упасти.

Нова католицька фільма. Ватиканський орган „Осерваторе Романо“ завів окрему фільмову рубрику. В ній м. ін. заповідає близьку появу фільми „Свята Земля“. В тій фільмі має бути представлене життя в Палестині тепер і за часів Ісуса Христа.

Кара Божа. У віденськім шпиталі помер комуніст Балеіка. Він зізнав, що в дні Божого Тіла мав висадити у воздух вівтар при одній з вулиць Відня. Одначе при робленні бомби наступив вибух і Балеіка втратив обі руки та перебував від тоді у шпиталі, де й помер у тяжких муках.

Знаний знавець Сходу професор Ячуда видав книжку „Точність біблії“. В ній доказує, що автори поодиноких частей біблії описували події під свіжим вражінням, а не на підставі передань інших.

Соняшні проміні як паливо. Д-р Аббаті, директор обсерваторії у Вашинґтоні, винайшов апарат для використання соняшних промінів. При помочи того апарату, що полягає на системі вгнутих зеркал, можна за 20 мінут довести оливу до стану кипіння. Спеціяльний годинник реґулює соняшні проміні і не дає їм розпорошуватися. При помочи того апарату можна варити харчі і навіть пускати в рух малі машини.

Чай подорожів внаслідок підвишки цла на дешевші ґатунки.

Сніг впав в Кракові.

За надужиття в Касі Хорих в Шуґіні засудив апеляційний суд у Варшаві дир. Бальковского на 2 роки тюрми за недостачу нагляду, урядника того самого назвиська також на 2 роки, урядників Альбіна і Струманя по 3 роки.

„Полєн“. Так називається велика книжка про Польщу (404 ст.), котру написав Німець Альберт Ґотліб, жонатий з Полькою. Книжка повна найвисших похвал для Польщі й Поляків.

79 французьких ґенералів опустить армію в 1935 р., бо осягнуть приписаний до емеритури 62-й рік життя. Між ними буде й ґенерал Вейґан.

Каву в Німеччині перший раз запарили в місті Мерзебурґу в р. 1637. Та пити її було неможливо, бо господиня замість на воді запарила каву на — буйльоні. Вже в р. 1647 була перша кавярня в Гамбурґу, в р. 1694 друга в Липську „Цум арабішен Кафе-Бавм“. Вона істнує по сей день.

Кілько де пють вина? У Франції випадає 145 літрів вина на голову, в Італії 92, в Еспанії 88, в Швайцарії 45, у Греції 35, в Ромунії 20, в Австрії 15, в Польщі 0.07. Зате тут намагають більше горівкою.

Як пють в Америці? В першім році після знесення прогібіції в Злучених Державах Північної Америки державні доходи з податків від вина, пива й інших алькоголічних напитків принесли около 370 міліонів долярів. В 15 стейтах продажа алькоголю ще дальше недозволена. Пива не вільно продавати тепер тільки в двох стейтах: Алябана й Ґеорґія.

Льви втікли з мандрівного цирку в м. Фінфкірхен (Печ) та скрилися в лісах. Вони нападають ночами на загороди і забирають худобу. Досі схопили понад 80 штук худоби. Населення жие в паніці.

Гумор. — Пані! Кладу моє серце біля ваших стіп. — Не шкодить, дівчина і так завтра позамітає.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

„Наслідство Соломона” називається нова велика праця археольоґа Джона Ґарстенґа, що вийшла в Лондоні. В ній представлені всі старинности Палестини від найдавніших часів.

Американський письменник Тревіс Іштґем видав нову повість „Погибше покоління“. Тим поколінням уважає він тих, що вродилися по заключенні мира й перед загальною депресією.

Вивіз книжок з Німеччини понизився в минулім році на 17%, ввіз на 13%.

„В сідлі через Манджурію“. Так називається цікава книжка швайцарського Німця Ліндта, котрий з гумором описує їзду по тім занархізованім краю серед бандитів.

В Амстердамі вийшла нова книжка Еміля Людвіґа п. з. „Ґінденбурґ“.

Гумор. Перехвалив. — У торговельника псів. — Чи сей пес чуйний? — Дуже. Як схочете коли заснути, то наперед треба йому дати порошок на сон.

Гумор. Лікар: Шановна Пані, Вам не треба буде їздити зелізницею до купелів, бо я запишу Вам такий лік, що зараз Вас уздоровить. — Пацієнтка (до себе): Довго ти ждатимеш, заки я той лік зажию.

Гумор. Знаний англійський сатирик Бернард Шов приніс до видавця новий твір п. з. „Підручник соціялізму для жінок“. Видавець запитав: „А який буде наклад?“ — „Відповідно до інтеліґенції читачок“. — „То значить?“ — „Обмежений“.

Гумор. — Чую, що Ваш синок, пані, дуже музикальний. — Так, прошу пані, він вже тепер грає твори на 4 руки — одним пальцем...

Біржа. Зміни незначні.

ВИҐРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 100.000 зл. на чч. 120717, 157289, 172733; — 50.000 зл. на чч. 179183, 15247, 80949; — 20.000 зл. на чч. 60649, 133655, 169314; — 10.000 зл. на чч.115463, 130926, 176303, 5685, 167599, 177679, 86230, 88476, 49238, 52805, 177850; — 5.000 зл. на чч. 63919, 5291, 40637, 109698, 47644 99835, 103467, 6412, 78826, 135217; — 2.000 зл. на чч. 30953, 59351, 134196, 27354, 32910, 40110, 79527, 136366, 20070, 15581, 69079, 109682, 159743; — 1.000 зл. на чч. 27443, 80983, 86333, 127272, 128936, 75218, 103847, 107476, 153632, 166845, 6272, 20190, 37022, 51351, 89875, 100920, 104560, 121861, 147280, 132150, 132394, 150630; — 500 зл. на чч. 33825, 33661, 61311, 67221, 67769, 72819, 90775, 120525, 146966, 155685, 3373, 4761, 10204, 24617, 27999, 45198, 70768, 80617, 102583, 108171, 112116, 114604, 132796, 140220 141927, 154175, 174893, 33406, 38801, 61262, 76949, 83304, 78810, 103250, 129219, 138281, 1401, 2252, 46048, 47208, 53972, 60661, 129366, 157018, 166230; — 400 зл. на чч. 20754, 35993, 45261, 45222, 59069, 59838, 74356, 88602, 92682, 133760, 143602, 8210, 6555, 13077, 22989, 24613, 29105, 42641, 45264, 96521, 103643, 118442, 138291, 140342, 144704, 155271, 161805, 175944, 8858, 9242, 10688, 10738 24053, 33194, 46501, 48394, 57771, 59885, 71304, 71564, 93894, 95198, 115430, 121460, 129282, 137304, 137926, 138362, 143518, 154382, 154699 174023, 2105, 6803, 9460, 16418, 25324, 33484, 35240, 45198, 110178, 131177, 136064, 142961, 143904, 156642, 162655; — 300 зл. на чч. 5810, 17912, 21901, 22151, 31330, 38563, 39825, 40794, 46639, 50185, 53745, 61298, 67697, 71907, 75873, 89289, 107275, 119540, 125716, 139060, 143584, 153649, 160630, 173002, 7438, 11692, 21788, 35723, 36458, 54909, 65741, 70135, 99736, 123420, 132973, 134258, 135385, 144283, 168259, 168590, 171109, 172959, 13714, 21776 53303, 65984, 87194, 113716, 115191, 123346, 140237, 156769, 159216, 160024, 170252, 47938, 57127, 58098, 61548, 80383, 81027, 88188, 99776, 101212, 109032, 109574, 112763, 119281, 120073, 127378, 131304, 148235, 154534, 164188.

З приводу ювилею „Нової Зорі“ всі книжки і брошури її видання продає Адміністрація аж до Великодня сего року за половину ціни. Потому ціна знов буде піднесена. Просимо користати з того для закладання парохіяльних бібліотек. „Венеція“ 3 зл.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотека Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3зл.
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. Украіни-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0·40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0·30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0·40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0·50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0·40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей“ на засланні**	0·80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0·40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3·00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0·20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі**	1·50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1·00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2·00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість)	12·00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0·50
Проф. Л. Коплєр: **Реліґія й політика**	1·80
О. Томашівський, історик, політик, публіцист	1·00
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді)	0·80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1·30
Станислав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси**	1·00
Гадяцький Договір	0·50
Осип Назарук: **Націоналізм Донцова**	0·60

НАЙКРАЩИМ СВЯТОЧНИМ ДАРУНКОМ
для кожної господині є знані з доброї якости
ЦИКОРІЯ ЛУНА
ПІДМІШКА КАВИ „ПРАЖІНЬ“
і СОЛОДОВА КАВА ЛУНА
виробу кооп. фабрики
Суспільний Промисл
ЛЬВІВ XV ЦЕРКОВНА 2

НОВИНА! **НОВИНА!**

Недавно вийшла нова книжка
Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 гр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі" за попередним надісланням грошей.

споживайте як найбільше пастеризованого молока

маслосоюзу

і інших його першоякісних виробів.

Вже відчинені

сальони жіночого і мужеського фризієрства
уладжені з найбільшим комфортом
Львів, вул. СИКСТУСЬКА ч. 14.
Поручаюсь надалі ласкавій увазі моїй Впов. Клієнтелі і відвідати прошу
ТЕОДОР КУТКОВСЬКИЙ
давніше пл. Марійська ч. 4. (Европейський Готель) і Бляхарська 11. Телефон 106-88.
211а 1—1.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.
КАПЕЛЮХИ ШАПКИ
поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? **Вибір великий!**

ВИНОГРАДНІ ВИНА угорські, еспанські, французькі й африканські, червоні, по найнижших цінах поручає заприсяжений доставець богослужебних вин
В. ҐЛОВІК Л Ь В І В ул. Собіського 32.
Почтою висилаємо в живностевих пачках по 5 і 10 бутельок. Цінники на жадання
204а 2—5

КІНА

АДРІЯ: Чарлі Чаплін на війні.
АТЛЯНТИК: Петербурські ночі.
КАСІНО: Світ сміється.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: Тепер і все та ревія.
МІРАЖ: Дівча з Будапешту.
МУЗА: Сини пустині.
СТИЛЕВЕ: Напа і ревія.
УТІХА: Грізна стріча і ревія.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

НАСІННЯ **МИЛО** **НИТКИ** **ПЛАХТИ НА ВОЗИ**
доставляє
214а 1—1
Центросоюз, Львів, Зіморовича 20/22.

Михайло Фляйшер
Фабричний склад паперу
Телефон ч. 40-87. — ЛЬВІВ, вулиця Сикстуська 23. — Телефон ч. 40-87.
Централя: Краків, улиця Кармелітська 6. — Телефон 106-38.
Поручає всілякі папери для друкарських цілей, папери бездеревні концептові, до писання, перґаміни, картони і т. д.
220а 1—1

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ
Акційна Спілка
Львів, вулиця Словацького ч. 14.
Телефон ч.: 3-82, 52-92. **Телеґрафічна адреса:**
Конто в ПКО Варшава ч.: 149.000. **ЗЕМЛЕБАНК — ЛЬВІВ.**
„ „ „ Львів „ 500.170.
Жировий рахунок в Банку Польськім у Львові.
Акційний капітал зол. 5,000.000. — Власна каменица.

ВИКОНУЄ всякі банкові чинности,
ПЕРЕВОДИТЬ інкасо у всіх місцевостях в краю і на чужині,
КУПУЄ і ПРОДАЄ цінні папери, девізи, валюти по курсі дня на найкорисніших умовинах.
ПОЛАГОДЖУЄ перекази заграницю до всіх місцевостей світа,
ПРИЙМАЄ і ВИПЛАЧУЄ вклади в золотих і в золотих в золоті, та доляри на біж. рахунок.
У всіх краях Европи й Америки власні кореспонденти. 216а1—1.

Будуть гості твою хату
Й гостину хвалити
Як на свяша даш їм, драте,
Львівське пиво пити.

Тільки тоді будуть свята
Веселі й щасливі,
Коли будуть проходити
При львівському пиві

Чи можеш ти жити в свята
Весело й щасливо,
Як на столі святочному
Бракне львівське пиво?

Кожний, хто гостей приймає
Кожна, кожна хата
Мусить мати львівське пиво
У себе на свята.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагу Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 13 січня 1935. Ч. 2 (800)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городзицких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.К.О. Краків 405.867

Вияснення Преосв. Григорія

В справі наших культурних і кооперативних установ.

Довідуюся, що моя „Відозва про орґанізаційні основи католиків", видана з приводу мого Пастирського Листу про Католицьку Акцію й перепечатана в 778 числі „Нової Зорі", викликала в деяких кругах нашої суспільности побоювання, чи не мав я на думці централь наших культурних і кооперативних установ, коли писав про жерела, з котрих переважно загрожують небезпеки Церкві і вірі. Отсим заявляю, що такі побоювання зовсім безпідставні, бо я не то згаданим централям не зробив ніякого закиду в тім напрямі, але навіть що до низових клітин згаданих орґанізацій виразно зазначив, що вони тільки в части стали пляцівками і домівками орґанізацій ворожих Церкві і вірі. Не маю звичаю робити безпідставні закиди. Низовим орґанізаціям на місцях зробив я тяжкі закиди — хоч не всім — бо є до того підстави. Централі навіть поборювали нездорові прояви в частині орґанізацій на місцях, деякі з них ізза таких проявів навіть порозвязували. Сі факти радо признаю. І власне тому підчеркую безпідставність побоювань, немовби я підозрівав централі згаданих орґанізацій в ширенні затій ворожих Церкві і вірі. Розуміється, сим тільки простую безпідставні побоювання, а не відкликаю нічого, спеціяльно не відкликаю того, що я написав у згаданій відозві про конечність основувати по парохіях т-ва „Скала" під забезпеченим впливом Церкви. Се пречінь не може разити людей доброї волі ні нашу катол. суспільність взагалі, особливо коли взяти під увагу, що ніхто в тій суспільности не противився основанню анальоґічних тільки ворожих Церкві й вірі радикальних орґанізацій.

В Станиславові, 9. І. 1935.

† Григорій, Епп.

З НОВИМ РОКОМ

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

видає знову ПРЕМІЙНІ ОЩАДНОСТЕВІ КНИЖЕЧКИ, для яких призначені нагороди від 25-100 зл. Подробиці в окремих проспектах, які на бажання Банк висилає безплатно.

Вибори до сойму сего літа

З Варшави доносять, що теперішний сойм по ухваленні конституції та виборчої ординації замкне свою каденцію. Може ще ухвалить також новий пресовий закон, але можливо, що той закон вийде вже як розпорядок президента РП. В кождім разі новий пресовий закон має бути впроваджений в життя перед початком виборчої кампанії. Вибори до нового сойму відбудуться правдоподібно в літі 1935 р. Новий сойм мавби зібратися вже в осени с. р. в цілі ухвалення буджетового прелімінара на слідуючий рік.

Сибірська зима в Галичині

Якраз від наших Різдвяних свят маємо в Галичині правдиву сибірську зиму. В цілім краю морози доходять до 30 ст. Цельзія. В ріжних сторонах краю позамерзали люди в дорозі. На Підгірю показалися масово вовки і добуваються до людських осель. Внаслідок сильних морозів потріскали телеґрафічні дроти, автобусова комунікація припинена, потяги ходять з великим опізненням, навіть поспішні. По містах тисячі людей повідморожували собі вуха, носи, руки. Поготівля рятункової стації у Львові давало лікарську допомогу в сотках випадків так, що врешті не стало ліків. В ріжних місцях Львова палять вогонь, щоби прохожі могли загрітися. Державний метеорольоґічний інститут у Варшаві заповідає, що морози будуть ще більші і потревають довший час. Тому, що сніг маленький або взагалі його нема, люди їздять возами, але рух слабий. В церквах людей ізза морозу небогато. Священики навіть в неділю правлять звичайно тільки читані Служби Божі, бо люди довше не видержують.

Можливість вибуху війни в 1935 р.

В новорічнім числі „Ізвєстій" появилася стаття Карла Радка про можливість вибуху війни в 1935 р. Радек пише, що ситуація на Далекім Сході поважна, бо Японія вже явно змагає там до геґемонії. Рівночасно японська преса пише, що СССР лагодиться до війни і що тепер фортифікує Владивосток подвійною лінією фортів. У пристані сього міста є під сю пору 10 підводних суден і 8 торпедовців. — Очевидно обі сторони лагодяться поспішно до війни.

Будуть рівночасно робити маневри на тім самім морі.

Команда воєнної фльоти Злучених Держав Півн. Америки оповістила, що відбуде сегорічні маневри в північній части Спокійного Океану. Приблизно в тім самім місци і в тім самім часі оповіщує свої сегорічні маневри також Японія.

Панамський канал загрожений?

Аґенція Райтера доносить: Таємна поліційна служба в Вашінґтоні мала одержати відомости, що шлюзи Панамського каналу мають бути знищені. Супроти того канал одержав спеціяльну охорону.

Американці фортифікують С. Франціско.

Аґенція Райтера повідомляє, що Американці поспішно фортифікують Сан Франціско, щоб охоронити се місто перед воздушним нападом.

Обезпечення від близнюків

Одно обезпеченеве товариство в Будапешті впровадило обезпечення вразі уродження близнюків. Коли обезпеченому трафиться такий „випадок", товариство платить на виховання й образування близнюків аж до 18 року життя. Коли в родині були вже раз близнята, родичі мусять платити подвійну асекураційну премію. — Та, як відомо, обезпечення се добра річ і все оплачується.

ІДЕОЛЬОҐІЯ

винародовлювання Українців в Польщі.

Як її формулує всепольський публіцист?

Винародовлення Українців в Польщі, яке Ґертих пропаґує у своїй книжці*), він не тільки оправдує морально. Він намагається сперти те винародовлення також на „ідейних" основах. Тому сформулованню ідеольоґії винародовлення Українців в Польщі Ґертих присвячує в своїй книжці окремий розділ п. з. „За створення ідеольоґії".

Нечувано важна річ, так починає Ґертих той розділ, се усталення ідейних підстав акції винародовлення. Бо найбільша небезпека, яка тій акції може ґрозити, булаб тоді, колиб та акція пішла по лінії найменшого опору й приєднувала до польського табору людей, котрі зривалиб з сепаратизмом з безідейних мотивів — зі страху або жадоби зробити на тім інтерес. Бо тоді витворилобся таке, що в сепаратистичнім таборі будуть ґуртуватися ідейні, отже менше чи більше вартісні елєменти, а в польськім (поза корінними Поляками) — виключно тільки шумовиння. А майже ніколи не буває, читаємо далі, щоб напрям, за яким заявляються тільки безідейні, опортуністичні, каріерович'вські або прямо продажні елєменти, міг побідити на дальшу мету напрям, що має безінтересовних, ідейних і готових на жертву сторонників. Тому мусимо, каже автор, широким масам чужомовного населення, які хочемо притягнути до польськости, дати передовсім — в е л и к у і д е ю, котра моглаб ті маси розпалити і пірвати.

Не є се, каже Ґертих далі, зовсім так трудно, якби могло на позір здаватися. А не трудно передовсім тому, що ідейний підклад окраїнних сепаратистичних рухів ще не надто міцний. Далі автор дуже різко характеризує український національний рух й українських національних діячів в Польщі, відмовляючи першому і другим майже всякої ідейности й моралі!...

„Роля, — наводимо слова Ґертиха дослівно, — яку в сепаратистичнім руху відіграють знані й іншим суспільностям, одначе нігде так не розпаношені герої бровнінґа і „червоного когута", що в національній боротьбі мордують скритоубійчо противників та підпалюють їм оселі, — або здобувають засоби на власні національні цілі, роблячи нпр. напад на Богу духа вищого листоноша — доказує — особливо супроти прихильного відгуку, який подібні факти знаходять серед загалу громадянства, настроєного сепаратистично — що сепаратистична ментальність виказує у високім степені атрофію морального змислу, — що сепаратистичній ідеї досі просто брак морального хреб-

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 780, 784, 788 і 792

та. Нині пересічний сепаратистичний діяч (не говоримо про виїмки) се або спритний кар'єрович, що виїздить у гору на довірю має, або також наскрізь деструкційний оказ парвенія, що кермується виключно негативними спонуками і почуттями, що ненавидить цілий світ, що має душу гайдамаки і різуна. Тип оживленого горячим запалом, жертвенного і безінтересовного національного працівника, повного благородности у своїй поставі, — котра рівночасно повна національної гордости і достоїнства, що випливає з національного післанництва, як найдальше посуненої особистої скромности, — тип тих наших Стельмахів і Мяркін на Шлеську або Масариків в Чехії, так характеристичний для всяких визвольних рухів в народів, що зовсім або від давна позбавлені самостійного національного життя, — не відіграє в сепаратистичнім руху на наших окраїнах майже ніякої ролі (шановна постать Митрополита Шептицького се чи не одинокий здецидовано додатний виїмок у галерії визначніших провідників сепаратистичного табору на наших окраїнах). Тим більше невідомий між ними тип лицаря без страху і пороку, рівночасно героя і мученика, що такий типовий для наших повстань у XIX ст. і для нашої повстанчої ідеольогії".

Ми нарочно навели дослівно характеристику українського національного руху, яку дає зажертий ворог української нації. Бо та характеристика, як не можна краще, характеризує — самого автора: його обзнайомлення з предметом, про котрий береться говорити та видавати осуд. Як бачимо, те „обзнайомлення" стоїть на рівені відомого брукового краківського „Курерка Ілюстрованого". Та таке „обзнайомлення" з українським національним рухом — типове для всіх вшехпольських шовіністів і перенятих їх духом людей з інших польських таборів.

Щож можна сказати з приводу такої характеристики українського національного руху? Передовсім, що торкається згаданих на вступі „героїв бровнінґа", то треба замітити, що як виказали численні процеси УВО в останніх літах, ті „герої" виховувалися і взорувалися на відповідній літературі і традиції — польській... А характеристика загалу українських національних діячів — як жеж дуже нагадує вона характеристику, яку ще так недавно давали німецькі гакатисти самим Полякам! І то під кождим оглядом: від „польніше Віртшафт" починаючи і на „міндервертіґе Націон" кінчаючи... Так характеризували тоді німецькі гакатисти Поляків з тих самих мотивів, з яких так схарактеризував нас тепер Ґертих: щоб оправдати свою неморальну акцію винародовлювання й убивання другої нації.

Та йдім далі за Ґертихом.

Якуж ідею дамо нашому чужомовному окраїнному населенню? питає Ґертих.

І відповідає: Ідея, котра має бути атракційна, котра має роз'ентузіязмувати товпу, наповнити її любовю та зробити готовою до жертв — повинна мати дві сторони: позитивну і неґативну.

Такої ідеї, каже далі Ґертих, ми не потребуємо щойно творити: та ідея накидується сама. Се — з позитивного боку — любов до одідиченого по предках стану річи на окраїнних землях: християнської(!!) релігії, спертого на християнських(!!) основах цивілізаційного життя, усталеного традицією устрою, як також споконвічного факту співжиття (а якого співжиття? Ред. „Н. З.") з польським населенням і політичної приналежности до Польщі. З неґативного боку: оборона стану річи перед знівеченням зовнішним чинником. Вістря нашої (польської) ідеольогії, продовжує автор, не повинно, річ ясна, звертатися передовсім проти сепаратизму, бо сепаратизм безпосередно нічим окраїнному населенню не загрожує. Він загрожує тільки посередно: тим, що ослаблюючи Польщу, вбиваючи клин між два братні племена, нівечучи оборонний фронт передмуря християнства — влекшує успіх зовнішнього чинника. Тому за головного неприятеля, неначе пра-неприятеля, мусимо признати той зовнішний чинник: большевизм.

„Се відвічна наша роля в історії — наводимо Ґертиха дослівно — роля Поляків взагалі, однаково „Ляхів" як і Русинів, — що постійно стоїмо на оборонім бастіоні Европи... Нині стоїть знов, як колись, Річпосполита „antemurale christianitatis", а в ній, як континґент оборонців і працівників, знов як Ляшки так і Русини. А поза граничною стіною знов чужий світ, від якого на Европу і Польщу йде подуя знищення. Змінилися подробиці — змінився півмісяць на червону звізду, — але суть річи остала та сама. Може навіть і далі богато річий зміниться, — може напр. держава совітів завалиться, — одначе защіплена комуністична ідея надто міцно війшла вже в кров молодої ґенерації за червоним кордоном, щоб небезпека розкладу, що йде зі Сходу, нашого морального і цивілізаційного життя, розкладу, що має вже і в нас не одно підземне огнище, могла скоро зникнути. Супроти небезпеки (в певних історичних хвилях політичної, завсіди — цивілізаційної) зовні, — колись мусулманської небезпеки, а нині большевицької, — чимже є ріжниці, що ділять нас і Русинів?

Наведений щойно уступ про небезпеку, яка грозить Полякам й Українцям зі сторони большевицького сходу, і про історичне завдання обох народів в обличі тої грізної небезпеки се найглибше подуманий і найважніший уступ в цілій книжці Ґертиха. Бо в тім уступі автор торкнув справу, котра має для Поляків і Українців першорядне значіння. Се прямо „бути чи не бути" о б и д в о х народів.

Одначе в и с н о в о к, який робить Ґертих з тої небезпеки, зовсім фальшивий. Бо не акція винародовлення Українців скріпить Польщу в її обороні перед большевицькою небезпекою зі сходу, але якраз навпаки — зріст української національної свідомости. Акція винародовлення Українців, яку пропагує Ґертих, не тільки не скріпить відпорної сили Польщі супроти большевизму, але ту силу очевидно ослабить. Бо значна скількість енергії обох народів буде зужита замість проти большевизму — на взаїмне поборювання.

Таксамо зовсім фальшивий і дальший висновок Ґертиха, коли він пише:

„І якіж є точки стичности між Русинами в нас і Русинами по тамтій стороні кордону? Мова не завсіди є суттєвим чинником в життю народів. На совітській Україні, чи Білій Руси, в комуністичній школі, в організаційних комірках комсомолу, здалека від впливів Церкви, в згідлім відмеженню від всякої традиції, в ненависти зрештою до української національної ідеї — виростає зовсім нова людська порода: покоління большевиків, що говорять по руськи (чи по російськи, жидівськи, білоруськи). Коли всіємо перешкодити збольшевиченню, хочби тільки в частинних формах (напр. в формі ослаблення релігійности), також руського населення в нас — то між Русинами в Польщі і закордонним населенням не буде й мови про почуття духової єдности. Таксамо в Босні, за турецьких часів, православні Серби не почувалися до найлекшої лучности з боснійськими магометанами, що також говорили по сербськи. Коли Русини в Польщі остануть народом, що належить до релігії й цивілізації християнської — все, крім дуже зрештою подібної мови, буде лучити їх з Польщею, ніщо — з совітською Україною і Білорусю. А Русинів і Білорусинів в Польщі є надто мала горстка, щоб могли самі одні, без опертя о закордонну територію, збудувати собі на підставі окремішности мови самостійне життя. Їх національне злиття з Польщею стане тоді неминучою конечністю".

Вже вище сказали ми, що наведений щойно висновок Ґертиха з панування нині на Вел. Україні большевизму таксамо зовсім фальшивий, як і попередний його висновок про боротьбу з большевизмом взагалі. А фальшивий той висновок передовсім тому, що повне знівечення українського національного почуття на Вел. Україні, не зважаючи на всі заходи большевиків, нині вже у т о п і я, про що світ і большевики переконуються раз-у-раз зовсім наглядно. Свідчать про се аж надто вимовно якраз події, які саме в останніх часах мали і мають місце на Вел. Україні. Ті події се безчисленні і жорстокі переслідування большевицькою Москвою Українців якраз за те, що не хочуть зректися своєї національної індивідуальности, але бажають бути тим, чим вони є з природи: Українцями. Та національні переслідування Українців Москвою не новина для нас. Україна має вже під тим оглядом свої традиції. Ті переслідування, як взагалі національні переслідування, не тільки не знівечать українського національного почуття, але — навпаки — тільки ще більше скріплять його.

Та ще з іншої причини висновок Ґертиха зовсім фальшивий. Бо він не взяв під увагу наслідків для Польщі, колиб Велика Україна затратила своє національне обличча та стала на завсіди большевицькою країною. А ті наслідки булиб зовсім подібні до наслідків, які вже раз відбилися траґічно на Польщі, коли з України поплила до неї струя анархії в XVII — XVIII ст. Тому в інтересі Польщі є якраз н а ц і о н а л ь н а а не большевицька Україна за Збручем.

Значнішу частину обговорюваного розділу Ґертих присвячує доказуванню, що серед українського народу є живі традиції лучности з Польщею. В тій ціли наводить він кілька українських ніби дум, в яких є прихильне відношення до старої Польщі. Та майже всі ті „думи" не народні, але штучні, хоч і попали в збірники українських народних пісень. А деякі з них склали навіть автори Поляки з аж надто очевидною ціллю, напр.:

На широкім полі білий орел вбитий:
Пішли ж наші Ляшки Французам служити.
Костюшко Французам за надежду служить,
Ох, як же він дуже тяжко за Польщею тужить.
Домбровського пришлють на(с) всіх визволити:
Не будем Москалям від душі платити...

І се має бути українська народна дума!...

З сего видно, що вшехпольський „учений", котрий береться творити ідеольогію для цілого народу, точно таксамо розуміється на народній творчости як і на політиці.

Допис з Полісся

Апостольська Візитація в Городні.

Дня 21. XI. 1934 р. в день св. Архангела Михаїла гр.-католицьку парохію при церкві Пресв. Тройці в Городні візитував Ексцелєнція Преосвященний Николай Чернецький. Мимо великої непогоди і болота церков парохіяльна була переповнена прихожанами і незєдиненими. Візитація ця так вірним як і незєдиненим принесла богато духового корму. Понад 300 душ вірних приступило до св. Тайн. Кромі вечірні, утрені і св. Сл. Божої всі присутствували і на ювилейнім молебні. Всі зібрані в церкві слухали трох проповідей Преосвящ. Миколою виголошених. Одну виголосив о. Петро Татаринович.

Ві второк о год. 6 вечером Його Преосвященство Николай в сослуженні кількох священників і двох діяконів відправив вечірню зі всеночним. В середу, в день св. Арх. Михаїла, по утрені Преосвященний Николай в сослуженні чотирох священників і двох діяконів відслужив Архиєрейську св. Сл. Божу і сейчас по св. Сл. Божій відправив ювилейний молебен. В четвер рано на кольонії в каплиці, віддаленій від церкви на 3 км. Його Преосвященство відправив архиєрейську св. Сл. Божу і ювилейний молебен. По скінченні молебня Преосвященний Николай роздавав всім присутнім образки, а дітям гостинця.

Для збільшення візитаційного Архиєрейського торжества в Городні на запрошення місцевого душпастиря о. Івана Тилявського кромі Його Преосвященства Николая приїхали до Городна слідуючі отці: о. Кирило, директор виділу східнього в Пінську, і професор семинарії дух. в Пінську й ігумен монастиря ОО. Капуцинів в Любешові, о. Петршиковскі, лунинецький дек., о. Татаринович зі Століна, о. Нікон (Студит) з Хуторів Мерлінських, о. Матей (Студит) з Колків, о. Онашко з Ольпеня, о. Сава (Студит) з Шустки, діякон Авім з Ковля і діякон Ангел з Любешова.

Кромі апостоль. візитації в Городні Преосвященний Николай посітив ще Пінськ і Ольпень. В Пінську 18-го а в Ольпеню 25. XI. на честь святого священомученика Йосафата торжественно при співучасти кількох священиків відслужив Архиєрейську св. Сл. Божу і голосив слово Боже. — о. І. Т.

150 Паперці і тутки повноватки
ШТ. В КОРОБЦІ Є НАЙКРАЩІ І НАЙДЕШЕВШІ!
Жадайте всюди! Жадайте всюди! **„КАЛИНА”**

ОГЛЯД ПРЕСИ

В справі кооперативи „Народня Опіка“

Вістник Станиславівської Епархії приніс отсю замітку:

Подається до відома, що у Львові, вул. Сикстуська ч. 39 а, основано кооперативу з відп. уділами: „Народня Опіка“. Програма діяльности (Витяг зі Статуту):

„Народня Опіка“ веде свою діяльність лише між членами, на всіх землях Польщі, де мешкають Українці. Членами можуть бути всі особи української народности, в віці від 18—60 літ обох полів (жонаті, замужні й вільного стану). Між приступаючими в члени особами з одної громади мусить бути половина в віці до 40 літ. Не можуть бути приняті в члени особи старші понад 60 літ й обложно хорі в часі тревання недуги. Членський уділ виносить 1 зл., вписове 20 гр. разом — 1.20 зл. Понад цю квоту член кооперативи за її зобовязання нічим більше не відповідає. — Допомоговий фонд „Народньої Опіки“ ділиться на три части: 1) Допомоги на випадок смерти члена або його дружини. 2) Лікарська поміч для членів на випадок недуги й допомога на лічення. 3) Допомоги на старість і на випадок нездібности до праці.

Ад 1) Допомоги на випадок смерти члена або його дружини. На цей Фонд складають члени „Народньої Опіки“ місячні складки по 50 гр. Можна вилачувати також наперед. При виплаті за чвертьрік згори складка виносить 1.30 зл., на піврік 2.50 зл., на рік 5 зл. Допомоги з цього Фонду виносять: а) На випадок смерти члена 100 зл. б) На випадок смерти дружини члена (мужа чи жінки) 50 зл. в) На кошти похорону члена 20 зл. г) На поминальні Богослуження по членах 5 зл. Допомоги для родини помершого члена виплачує „Народня Опіка“ особі, яку член при вступленні до кооперативи уповажнив до цього. Як такого уповноваженя нема — до рук спадкоємців, що для тієї цілі установлять спільного повновласника. Допомогу на кошти похорону й на поминальні Богослуження виплачує „Народня Опіка“ на руки мужа довіря, де мешкав член. Підмоги признається лише тоді, коли член вступив до „Народньої Опіки“ найменше на три місяці перед тим, яки заіснував випадок смерти його або його дружини й цілий час влатив правидьно складки на „Допомоговий Фонд“. Виплату підмог переводить „Народня Опіка“ лише в міру засобів Допомогового Фонду й тому її акція в тім напрямі вповні залежна від точного вплачування членами складок на той Фонд. — Ад 2) Допомога на випадок недуги. Другий етап діяльности „Народньої Опіки“ буде обнимати поміч для членів на випадок недуги. В тих повітах (околостях), де кількість членів осягне 2.000 осіб, будуть переведені районові зібрання членів для заснування повітових амбулаторій „Народньої Опіки“, в яких будеться давати лікарські поради членам. В міру засобів Допомогового Фонду буде „Народня Опіка“ удільовати членам лікарську поміч також у місцях замешкання членів, доставляти по знижених цінах ліки та давати грошеві підмоги на лікування членів. — Ад 3) Допомога на старість і на випадок нездібности до праці.

По приступленні до „Народньої Опіки“ такої кількости членів, яка буде забезпечувати правильний доплив повітової суми складок, буде предложений Загальним Зборам „Народньої Опіки“ проект виповаженя для членів допомоги на старість і на випадок утрати здібности до праці. Для удержання постійного звязку між членами в цілому краю буде „Народня Опіка“ видавати власний бюлетин, який буде висилати до кожного села на руки мужа довіря для кождого члена. В бюлетині будуть подавані відомости про приступлення членів, про вилату складок, про всі смертні випадки між членами і признані підмоги та про всякі організаційні справи „Народньої Опіки“.

Дирекція „Народньої Опіки“

Повисшу кооперативу, котра веде свою допомогову акцію виключно на основах добродійности, поручається Вел. Духовенству і вірним.

Від Епископського Ординаріяту у Станиславові.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС“ ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК сини

Чого хоче комінтерн?

Паризький щоденник „Матен“ приніс отсю статтю Пилина Барреса: Чого очікує Москва від свого повороту до Европи? З ким Франція має діло, приймаючи представників російського (?) правительства? Таж є дві Росії. Є російський народ, що живе на величезній території й має традиційну політику. З такою Росією не трудно уявити політичне порозуміння. Одначе є купка доктринерів комунізму, що панує над величезною країною. Чого вони тепер хочуть? Чи вони по давному віддані комунізмови? І як вони дивляться на вступлення совітського правительства у взаємини з чужими державами?

На нашу думку ті взаємини передбачають повну відмову від всякої комуністичної діяльности поза границями Росії. Нації повинні твердо знати, що вони мають діло з Росією але не з комуністичною партією. Іншими словами російське (?) правительство повинно обмежити діяльність комуністичної партії і комінтерну на російську територію.

Не трудно всего того зажадати від совітів. Та їм богато трудніше на се згодитися. Не так то легко відречися світової революції після того, як її приготовляли 16 літ. Російські делегати в останніх місяцях робили Франції дуже суттєві заяви. Одначе Франція жадає ще більше. Вона знає, що в світі є ще дуже богато огнищ революції, в цілости годованих Москвою. Франція знаменито знає, що у Франції є партія і пропаганда, котрі існують виключно зі щедрости Москви. — Коли ми признаємо необхідність зближення з Росією, ми повинні зажадати від совітів повної і дійсної відмови від всякої діяльности внутрі Франції іменем комінтерну чи якогоб то не було другого імени.

Коли тимчасове французько-російське порозуміння має перемінитися на інше, довше, у виді або східного пакту або якімсь іншім, воно не може скластися інакше, як після приняття такої передумови: Росія? Нехай! Але комунізм — ніколи!...

Наша програма

Під таким заголовком „Rola Katolicka“, що ма днях зачала виходити в Перемишлі, оповістила в 1 ч. отсю свою програму:

Кождий новий часопис старається в першім числі представити своїм читачам ціль, задля котрої виходить і програму своєї публіцистичної праці. І ми так робимо віддаючи в руки наших читачів діецезійний тижневик „Католицьку Рілю“. Перше завдання часопису буде подавання практичних і пристунних статтей з области нашої св. католицької віри; будемо обговорювати особливо ті догми, котрі вимагають розумового вияснення й уосновання. Побіч тих правд віри спеціяльну увагу присвятимо християнській моралі, щоб ясним вложенням її засад виразно означити наше католицьке становище супроти струй нинішнього безбожництва. Наш часопис хоче дістатися до всіх вірних Поляків-католиків перемиської діецезії, особливож до народу так селянського як і робітничого. Йому присвячує тижневик більшість статтей, головно з обсягу проблем релігійно-суспільних і рільничих. — „Католицька Рілля“ не служить ніякій політичній партії, ніякому сторонництву, лиш бажає служити суспільній справедливости, що випливає з Божого права.

Не помиймо і науково-освітної ділянки. Хочемо влекшити читачам пізнання світа, в котрім живемо, тому будемо містити короткі популярні статті з природи й техніки, бо виходимо з заложення, що хто лінше пізнає велич і будову всесвіту, той скорше зрозуміє і буде глибше почитати свого Сотворителя. Окреме місце призначує часопис обговоренню політичних подій — так з краю як і зза границі — особливо тих, котрі мають більший вплив на долю нашої батьківщини. Беручи під увагу сучасне господарське положення світа, будемо старатися в міру сиромоги містити статті про спроби уздоровити господарку нашої держави й інших держав. — Часопис середних розмірів як „Католицька Рілля“ повинна не лише умораль нювати читача й учити, але також давати йому пагоду до милої й годящої розривки. В тій цілі будемо печатати повісти й оповідання. — В міру розвою нашого часопису, оскілько фінанси редакції на се дозволять, будемо його прикрашувати ілюстраціями. Редакційні співробітники доложать всіх старань, щоб сей наш часопис міг і занїкавити читача і бути для него хосенним дорадником.

Спір про союз

між Францією і СССР.

Паризька „Репіблік“ привесла отсю статтю П. Домініка: Головні основи французької політики се порозуміння з Англією і порозуміння з Італією. Одначе відомо, що Англія така заінтересована комбінаційною політикою СССР, Туреччини й Персії як також акціями совітів в Туркестані, що вона надто проявила прихильність до Японії, заклятого ворога СССР.

Також відомо, що Італія й Туреччина — далеко не приятелі, що Італія і слухати не хоче про балканський союз. Все те — діло дипльоматів. І все те не перешкоджує тому, щоб Райхсвера до сеї пори придавала величезне значіння союзови з совітами.

З другої сторони один італійський генерал бачить в новім російськім летунстві новий вид старої козацької кавалерії, котра давними часами окружала неприятельські армії та своєю численністю та хоробрістю нераз наводила жах на Европу.

Першорядне летунство, українське збіжжа, донецький уголь, бакинська нафта, вкінці для Туреччини повне панування над Середземним Морем — все те заслугує на увагу

„Жіноча Доля“ про відозву Владики

В 21 ч. коломийського часопису „Жіноча Доля“ з 1934 р., ст. 10—11, між сумними справами: пожежі в маєтку Ольги Кобилянської, загрози Ревіз. Союзови Укр. Кооператив і некарности частини соколів стрічаємо таке:

„Другою, так сказати нашою внутрішньою справою, що також заенокоїла громадянство, є відозва станиславівського Владики. Вона закликає священство своєї діецезії творити по селах нового роду Епархіяльні читальні під назвою „Скала“. Трудно припустити й погодитися з тою думкою, щоб тут була мета — ослаблювати таку велику й заслужену Інституцію, як тов. „Просвіта“ із своєю більш як 60-літньою неоціненою діяльністю. Радше буде так, що по селах зачнуть існувати подвійні культурно-освітні осередки, що будуть між собою ворогувати, зовсім не шляхотно (чому ?) суперничати. Досвід (який досвід ?) каже нам, що ні народові, ні церкві на добро це не може вийти. Провалля, що ділить духовенство від народу на Волині, Поліссі, дає нам страшну науку. Де населення не йде разом із своїм духовним проводом, вкрадається національна деморалізація, релігійне відступництво, а то й цілковита безвіра. До цього моглоб дійти й у нас, колиб духовенство почало форсувати окремі парохіяльні читальні“. Примітка Ред. „Н. Зорі“. Чи не лучше відразу сказати, що найвищі церковні верхи повинні все радитися ляїцистичної преси, котра пропагує таких „католиків“, як відомий розбивач нерозривности подружжа Рессель, як відома „католичка“ Еллен Кей і под. Бо інакше... „вкрадається національна деморалізація, релігійне відступництво, а то й цілковита безвіра“... Ні, ВП. Пане! Того, що добре й між читальнями „Просвіти“, ніхто не думає валити або ослаблювати, — читальні „Скали“ нового типу призначені якраз до тих місцевостей, де шириться деморалізація ріжного рода.

Ти підносиш голову свою аж до неба — і Твій вершок неспалений. Ти визнаєш вічність — і душа твоя не знає, що таке страх. Ти маєш певність — і німота не опанує уст твоїх. (Конвертитка Гертруда Лє Форт у „Гимнах до Церкви“).

List otwarty

prof. St. Grabskiego.

Під таким заголовком приніс вшехпольський „Курер Львовскі“ в ч. 10 з с. р. початок дуже інтересного приподнього листування відомого вшехпольського діяча Ст. Грабского з проф. Гломбіньским, презесом львівського комітету „народовой партії“. Лист проф. Грабского в цілости займається справою відношення Поляків до Українців. Він цікавий своєю цинічною отвертістю в признанню, що вшехпольська партія змагає до упривілеювання своїх членів і постійного панування над нами. Та ще більше інтересний той лист як доказ, що навіть в таборі затроєнім вшехпольським шовінізмом будиться між Поляками політичний розум, який домагається зміни у відношенню до нас. Якраз з тим домаганням політичного розуму жалісно полемізує проф. Ст. Грабский. Се поучаюче листування подамо докладніше в дальших числах „Нової Зорі.“

Різдвяна промова

Св. Отця Пія XI.

В навечеря Різдва дня 24. XII. м. р., як се буває кождого року, Колеґія Кардиналів зложила святочні желання св. Отцю. Від Колеґії Кардиналів промовляв Емін. Кардинал Ґраніто Пінятелі дель Бельмонте, теперішний декан св. Колеґії. Емін. Декан у своїй промові подав вперед перегляд широкої діяльности св. Отця за попередний рік. Передовсім згадав за поширення ювилею св. Року на цілий світ, про Евхаристійний Конґрес у Буенос Айрес, про міжнародний Конґрес католицьких каноністів у Римі й відновлення та впорядкування найбільшої святости Італії т. є. Назаританського Дому в м. Льоретто. Закінчив словами, що ціла Колеґія Еміненцій Кардиналів в дусі переноситься до того св. комнатки в Льоретті, що була свідком Благовіщення і благає Боже Дитя Ісуса, щоб відвернуло від народів те все, що таким великим болем переймає серце Христового Намісника. — Св. Отець відповів: Передовсім заявляємо Вам, улюблені Брати, що дуже милі й дорогі для Нас ваші желання, ваші обітниці й ваші найшляхотніші почування. Враз з вами радіємо не лиш тими подіями, які він вибрав з цілої низки потішаючих фактів але також тими сумними справами, що густо-часто переплітаються з відрадними. По правді показалося благословенним — як про се свідчать всі, — се продовження і поширення Святого Року на цілий світ. Се продовження ювилею відкуплення благословенне тим, що стало правдивим поширенням і приміненням овочів самого Відкуплення для тілько душ і то якраз в добі, коли в світі вибухають течії противні Відкупленню. Сі течії по 19 віках відкуплення, того нового християнського життя і християнського спасіння, треба назвати проголошенням нового поганства в усіх ділянках життя: моральній, суспільній і державній. Сі жахливі прояви наповняють нас ляком перед тяжкими немінучими наслідками, бо Боже милосердя обернеться в справедливість, яка прийде розбудити душі, вколисані сном смерти. Тому всім добрим синам, котрі тішуться його ласками Відкуплення, пригадуємо великий і конечний обовязок т. є молитву за нещасні засліплені душі й так позбавлені таких великих скарбів і добродійств. А відтак згадка про Евхаристійний Конґрес у Буенос Айрес, сей дійсний блаженний образ мира, що був кілька днів немов відблеском неба на сій нещасній землиці. Взявши під увагу здвиг народу на Конґресі і роздумування, що бодай в тих кількох днях і серед такого великого окруження Христос наш Бог і наш Цар, відібрав велику повесть, хоч вправді не таку, яка Йому належиться, та певно найбільшу, яку колинебудь віддано Йому на землі, — роздумування над сим се потішаючий мотив далекойдучих надій; тим паче, що сей блаженний образ мира знайшов свій відгомін і відблеск у Евхаристійнім Конґресі в Мельбурні. Се нова спонука радости. Ся радість і потіха тим більша й тим конечніша, чим тяжші зневаги злобні й засліплені душі наносять Нашому Господеві Ісусові Христові, Богу, що замешкав між нами в Тайні любови. Се велика потіха, яку відчуваємо всі на вид Евхаристійних Конґресів, що разом з молодечим запалом Католицької Акції приготовляють час до часу в ріжних місцях гарне й величаве приняття для небесного Царя утаєного й рівночасно бажають тим задосить учинити за тілько зневаг, заподіяних Ісусові в Тайні Його любови. Згадаю на сім місці також значіння міжнародного правничого Конґресу, який вшанував 700-ліття Декреталіїв Ґригорія IX. та 1400-ліття Кодексу Юстиніяна, що відтак злучені разом обіймали ціле канонічне й цивільне законодавство. В сей спосіб Конґрес пригадав цілому світові, яке велике добро дала людству католицька Церква, даючи йому християнське право; правдиво надлюдське діло, в якому співпрацювала Божа рука при помочі Своєї Церкви. Впрочім сей Конґрес був дуже на часі, бо якраз тепер всі говорять про справедливість і право; якраз тепер серед неспокійної атмосфери наших днів можна чути такі вислови, як: право раси, право національности, неначеб справедливість і закон не мали глибших і ширших основ, лиш ті партикулярні й місцеві звичаї. Справедливість усе розсуджує і ся правда така наглядна, що вже поганському умові Ціцера сам розум, саме здорове відчуття піддали, що „не закони творять справедливість, але справедливість творить закони і то справедливі закони". Вкінці згадка про Преч. Діву Марію. Її солодке імя розрадувало серце св. Отця. Спомин Марії при кінці року, се найлучша запорука всякого добра; запорука й покров і найпевніше прибіжище. Марія — се мати милосердя і слушно можна сказати, що се Мати Відкуплення. Візванням Її імени множуться добродійства Божі на сій бідній землі, такій сумній, такій неспокійній. Світ занепокоєний щораз жахливішою кризою. А до того всього лиха, що його спричинила криза так у приватнім як і публичнім житті, долучуються якісь неясні але широко розповсюднені слухи про війну, а бодай про воєнні зоруження. Се все спричинює загальну дісоріентацію так, що не можна нічого певного сказати. Якраз сьогодня навечеря Того дня, коли так на Небі як і над захмареною землею зазвенить різдвяний гимн: „Слава на висотах Богу, а на землі мир людям доброї волі". Ще ніколи сей спів не був такою Нашою горячою молитвою, таким горячим Нашим бажанням як сьогодні, як буде завтра в устах цілої Церкви й її видимої Голови щирою молитвою і сердечним бажанням. Кажуть „Si vis pacem para bellum", тому в тих всіх воєнних приготуваннях можнаб не доглянути воєнних замірів, лиш передхорону, запоруку мира, забезпеку перед нападами і т. д. Бажаємо того, щоб Ми могли все так вірити і сього сподіватися, бо дійсність противна сьому бажанню булаб занадто лячна. Коли світ дійсно бажає мира, то Ми закликуємо до мира, благословимо мир, хочемо мира і молимося за мир. Та колиб знайшовся хто — нехай се припущення лишиться неможливим, бо се булаби очевидний обяв самогубства й чоловікоубийства — що волівби не мир, а війну, то Ми маємо іншу молитву, яка на жаль конечна: „Dissipa gentes, quae bella volunt..." Навпаки, Ми бажаємо мати завсігди в серці й на устах сю першу молитву і сею молитвою хочемо подякувати за ваші синівські побажання, а саме: „Слава на висотах Богові, а на землі мир, мир, мир..." Так св. Отець закінчив свою різдвяну промову. В ній звучить струна яснішої надії на лучші часи, заразом біль батьківського серця на вид недолі людства, що її спричинили самі люди знехтуванням Божих правд і Божих законів.

Подав о. Т. Г.

Подвійне життя

Брукові письменники і кінові сценаристи на Заході надзвичайно люблять ту саму тему: Про подвійне життя.

То вийде захоплюючий англійський роман про таємничого незнакомого, котрий одну часть днів присвячує убивствам, а другу добродійности. То появиться гостра французька пєса про суддю, котрий в ролі злодія обкрадає свою власну домівку і потім сам себе судить.

Нариси з подвійного життя так подобаються публиці, що не лише вигадливі романописці, але також репортери умисно перебільшують число таких перемін у своїх замітках про дивні психольоґічні случаї. Від роздвоєння особовости переходять деколи до розтроєння або й до розчетверування.

А міжтим до чого всі ті літературні видумки і ті всі брехні репортерів, коли перед очима Европи країна, в котрій подвійне життя увійшло в буття, зробилося щоденним явищем?...

От взяти наприклад хочби недавне засідання Союзу совітських письменників, на котрім ухвалено резолюцію з приводу убийства Кірова.

Яка авантурнича тема!

Я представляю:

Очи у всіх горять. Лиця поорані морщинами страху. Алексій Толстой так зворушений, що не може говорити. З його уст серед ридань вириваються лиш окремі, неартикуловані звуки:

— Кі... Кі... Кіров!

Тихий Леонов у люті. Гримає кулаком по столі і кричить: — Смерть ворогам! Всіх карати смертю!

Ілля Еренбург в нападі ненависти до ворогів працюючої кляси паде з крісла, вється в конвульсіях. Дрожачими від зворушення руками піднимає його Маріета Шабінян і тоненьким голосочком пищить:

— Менше болю, більше ненависти, Ілля! Будемо памятати, що обовязок кождого з нас — мобілізуватися!

І в тім часі, коли на зборах письменників відбуваються такі душу роздираючі сцени, члени всесоюзного театрального товариства в свою чергу голосно плачуть на надзвичайнім засіданні.

З будинку ІКТРМС доносяться на вулицю їх тяжкі стони. Прохожі в зачудованні задержуються. Міліціонери розганяють товпу: „Чого ви зібралися? Не чуєте? Яблочкіна, Качалов і Москвин побиваються за Кіровом".

Розігнані прохожі йдуть дальше, доходять до Академії Тимірязева, — а звідтам також крики і стогнання. Се плачуть члени Академії: Прянишніков, Каблуков, Лубяко, Віліямс.

В нормальній суспільности, де роздвоєння особовости річ рідка, подібний плач булби очевидно всюди: і на зборах і вдома і ранком і вечером. Та в СССР — інакше. По скінченім засіданні Еренбург і Толстой вийшли на вулицю і завернули в глухий переулок... І Еренбург таємничо усміхається:

— Ох, сильно ті чорти перепудилися, Альоша. Сталін, кажуть, аж захорів

— Ех, Ілюшка, Ілюшка! Мало їх мерзавців бють!

Або звернулися академіки до партії і зажадали суворої розправи з контрреволюцією. Підписалися. Розійшлися домів.

І відразу зачинається загадочна друга сторона подвійного життя.

— Ну, що Петрику, — питається жінка. Ухвалили резолюцію?

— Ухвалили, щоб їм ні дна ні покришки!

— Тихіше... Зажди, замкну двері. Ну і що, ти зойкав на засіданні?

— Зойкав. Ревів. Як підляка.

— А сльози на очах показалися?

— Сліз не міг я витиснути. Зате я ревів: Смерть! Смерть!

— Ах, Петрику, Петрику... Колиж їх всіх перебють? Та покищо все таки благаю: старайся Петрусю. Не заведи нас... Коли ще котрогонебудь кокнуть, не стісняйся, плач, ридай. Пригадай собі, що котрийсь з них іще цілий і ридай. Пречінь від тої думки не тяжко заплакати, миленький!

* * *

Так. Безконечне число подвійного життя можна бачити тепер в совітській Росії. Дома — людина в однім виді. На роботі — в другім. На засіданні — в третім. На кождім кроці двійники, трійники, чотирники... А тут (в Европі) чомусь аж дотепер думають, що роздвоєння особовости рідка фантастична тема. І пишуть...

Коби вони поглянули на життя з СССР!...

А. Ренніков.

Привіти „Новій Зорі”

ВІД РЕДАКЦІЇ „МІСІОНАРЯ“

До Хвальної Редакції „Нової Зорі” у Львові.

Найстарший католицький орґан „Місіонар” пересилає свої найщиріші побажання для Редакції „Нової Зорі”, яка вже десятий рік поширює і поглиблює католицьку свідомість серед нашої суспільности. „Нова Зоря“, як орґан політичний має приступ до тих кол нашої суспільности, до котрих не має ні приступу, ні впливу „Місіонар“. Праця „Нової Зорі” і її боротьба за католицькі ідеали, яких „Н. З.“ невтомно боронить вже 10-тий рік свого існування, се велика поміч також для „Місіонаря“.

Як редактор „Місіонаря” хочу піднести один момент в справі Начального Редактора „Нової Зорі”. Памятаю добре, як ми були на Вел. Україні, то літом 1919 р. звернувся до мене п. Др. Назарук, тоді редактор „Стрільця” в Каменці Под., щоби я приготовив для „Стрільця” статтю з релиґійної ділянки, про наш Чин і його обнову. Отже вже від тоді маю доказ, що теперішний редактор „Нової Зорі” цінив Церкву як релиґійний чинник і заразом як культурний. Ставши редактором „Нової Зорі” поклав у програму своєї письменничої і публіцистичної діяльности католицьку ідею. Він зробив се як перший зі світських. Завдяки його відвазі приступили другі високі уми нашої суспільности, як пок. Др. Вол. Охримович*), проф. Томашівський і др. і створили кружок світської католицької інтеліґенції. Тій католицькій ідеї служить редактор „Нової Зорі” вірно, стаючи при кождій нагоді в обороні прав католицької Церкви, авторитету Апостольської Столиці, в обороні нашої Єрархії, в обороні католицької моралі поширюючи католицький світогляд серед нашої суспільности. Овочем тої послідовної його праці є те, що наші люди з інтеліґенції, що до недавна сторонили від назви католик, а називалися лиш християнами, тепер явно приступають в ряди католиків. З назвою приходить щораз більше поглиблення католицького світогляду. Се видно хочби з того, що наша преса і наші політики зачинають щораз більше числитися з католицизмом. Се безперечно заслуга „Нової Зорі”.

Бажаючи на порозі нового десятиліття „Нової Зорі” як найбільших успіхів для того католицького часопису, редакція „Місіонаря” складає свій щирий привіт Начальному Редакторови і всьому Перзоналови Редакції „Нової Зорі” і просить Бога: Укріпи Боже те, що Ти в нас учинив (Пс. 67. 29).

В єдности католицької ідеї і любови свого Народу „Місіонар” шле свій дружний привіт.

За Редакцію „Місіонаря”
о. М. Каровець ЧСВВ.

ВІД ВПР. о. ЙОСИФА МАРИНОВИЧА

До Хвальної Редакції Часопису „Нова Зоря” у Львові.

Пригадуючи собі памятну нараду 9 священиків з трьох наших епархій в 1925 р. над видаванням українського католицького часопису — прошу приняти в 10-ліття появи „Нової Зорі” щирий привіт.

Нехай Бог допоможе, щоби в другім десятиліттю стала „Нова Зоря” як найскорше щоденником.

Український католицький щоденник піддержаний морально і матеріяльно цілим духовенством — жонатим і безженним — всіх наших Епархій — це в час грізний для гр. кат. Церкви й української нації — наказ хвилі.

Щасть Боже в дальшій тяжкій праці!

Військо, дня 1 січня 1935.

о. Йосиф Маринович.

*) Пок. Др. В. Охримович вже передтим оповістив спеціяльну брошуру про свое навернення. — Ред. „Н. Зорі“.

Значіння преси

Французький католицький часопис „Ля ві інтелєктуель“ („Інтелєктуальне Життя”) уладив весною 1934 р. анкету про причини безвірства. На ту анкету відповів м. і. А. Руллєт і обговорив у своїй відповіди значіння преси в повставанню й поширюванню безвірства. Він каже, що протикатолицька преса попихає суспільність до цілковитого відхристіянізування, зматеріялізування і „відчоловічення” аж до цілковитого озвіріння і варварства. Так звана невтральна преса, байдужа на справи віри, причиняється в великій мірі до морального збайдужніння, до розвалу родинного життя і до легковаження всякої скромности тай навіть до погорджування нею, а робить се тому, що головне своє завдання бачить в виказуванню „неактуальности” справи Бога і, що за сим йде, в спиханню Його в забуття. Наука з того така, що треба дбати про католицьку пресу а тамтої не читати. („Роля Кат.”).

Злука англіканців з Римом

В Дабліні (Ірляндія) промовляв недавно англіканський „архиепископ” Йорку Д-р Темплє про обєднання англіканців з католиками. Він заявив, що ріжниці поглядів не дадуться усунути на кількох нарадах. Треба поширювати погляд, що люди, котрі визнають Христа як Сина Божого, мусять лучитися і помагати собі взаїмно у всім, що для них спільне. Лучше бути ще трохи розлученими, ніж занадто поспішитися до обєднання. (КАП).

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

Знова відчинено в льокалі кооперативного ресторану „Вітаміна“ Львів, Костюшки ч. 3.

Новий український ресторан

„Вітаміна“

якого управа запрошує вічливо до ласкавих відвідин Вельмишановне громадянство. — Гарно прибрані кімнати, чемна і скромна обслуга, кухар із заграничною практикою добірний, здоровий та дешевий харч дають повну запоруку, що навіть найвибагливіші гості будуть цілковито вдоволені.

Снідання, обіди, вечері до ласкавого вжитку П.Т. Гостей. 205a-2—12,

Масові самовбивства комуністів

Розстріл убийника Кірова.

З Москви доносять: Пізною ніччю закінчився процес Николаєва, убийника Кірова і тов. Їх зараз розстріляли. В урядових установах і фахових союзах дальше переводять чистку з незвичайною строгістю. В самій Москві появилися тисячі безробітних урядників комуністів. Ситуація їх надзвичайно тяжка, бо їх не тільки увільнили з посад, але й виключили з партії. Морози тяжкі, роботи знайти годі, їсти нема що, отже комуністи масово стріляються. За пару днів занотовано чотириста самоубийств.

Приватні скарби в СССР

Як їх перевезти в „буржуазні” краї?

Богато заможних людей, що втікали з Росії й України перед наступом большевиків, закопали там свої родинні дорогоцінности, золоті і срібні річи, гроші, клейноди і т. д. Розуміється, тільки власники тих приватних скарбів знають докладно місця, де сховали ті свої річи. Отже деякі з них поручили приватному сербському детективови Мілошеви Марковичеви, щоб порозумівся з большевицьким правительством в справі „поділу” тих скарбів. Маркович заключив з берлінським полпредством договір, на підставі котрого правительство СССР має дістати 60% тих укритих скарбів, а 40% можуть одержати власники. Маркович зачав свою оригінальну роботу від Москви і вже прислав депешу до Сербії, що відкрив оден золотий скарб вартости 4 міліони франків.

Лікарський фейлетоник.

Як відживлятися зимою

Загально думають, що зимою треба більше їсти ніж літом, бо зимою орґанізм тратить богато тепла й тому потребує більше „топлива”. Отже зимою їдять богато поживних харчів, товщів і білків, менше огородовин і овочів. Се зовсім хибне, бо пересічно людина зимою менше зуживає енергії (з виїмком лещетарів, дроворубів і т. д.). Люди зимою переважно перебувають в опалюваних кімнатах. Колиж і виходять на двір, то забезпечуються перед утратою тепла. Зимовою порою сон буває довший як літом, бо довші ночі. Спалювання в орґанізмі й виділювання легенями вуглевого квасу значно більше вдень як вночі. Літом спимо коротше, перебуваємо більшу часть дня на дворі, більше рухаємося та пріємо. Літом видаток енергії нашого тіла бодай двічи більший як зимою. Тому треба відповідно до того примінити скількість харчів. Зимою споживаємо переважно: мясо, яйця, молоко, товщі, каші, хліб, солодощі, менше огородовин і овочів. Більшість тих харчів або зовсім не має вітамін або дуже мало, зате забогато білка й товщів. Притім інтеліґенти пють зимою богато чаю, кави і при нагоді алькоголь. Крім того зимою є богато свят, коли інтеліґенти відживляються ще обильніше. Те все має вплив на переміну матерії. До того ще крім споживання такої значної скількости харчів інтеліґент терпить на постійний брак доброго воздуха в домі, в бюрі, в каварні, кіні, театрі, на зібраннях і т. д. Внаслідок того орґанізм не може спалити надміру харчів і в крови повстають т. зв. „недопалки”, ріжні занечищення, кепська переміна матерії і т. д. Все те погано впливає на здоровля, бо занечищує кров, творить підложжа податне для ріжних заразливих недуг, особливо для грипи і ріжних терпінь, артретичних і нервових. Селяни харчуються зимою доволі скромно, інтеліґенти за обильно,що пізніше мститься. Зимою вистарчить їсти на половину менше ніж літом. Також не треба пити забогато плинів, бо зимою менше пріємо і наводнений орґанізм менше відпорний. Тому, що зимою менше вітамін в харчах, треба знати, де за ними шукати. Найбільше вітамін в зелених і коріневих огородовинах (зимові салати, головки капусти, ріпа, редьква, морква, бруква, хрін, петрушка, цибуля, чісник, бураки й ін.). Велике значіння мають квашені огородовини: капуста й огірки. Вони зберігають не лише вітаміни, але і квас і молочні бактерії, дуже пожиточні при травленні. Коли нема свіжих огородовин, треба заступити їх сушеними. Богато вітамін є в цитринах, помаранчах, фіґах і т. д. Зимою треба пильно уважати на добір харчів, бо тоді повільніша переміна матерії і злі наслідки відживлювання скоро виступають. Щоби мати добру переміну матерії, треба споживати тричі тілько огородовин, бульби й овочів як харчів білкових, збіжевих і товщів. (За д-ром А. Тарнавським з Косова).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Дві радісні вістки

З новин нашого письменства.

1) Ц. к. Окружна Головна Школа в Лаврові 1788 /89-1910/ 11.— Се простора наукова історична монографія проф. Івана Филипчака й о. Романа Луканя ЧСВВ на основі архівних документів. Вже друкується тепер у великім ювилейнім V-ім томі „Записок ЧСВВ“ у Жовкві й небаром появиться в осібній відбитці, якої наклад буде невеликий. Праця та обіймає 10 аркушів друку великої вісімки. Богато тексту і приміток напечатано гарним петітом. Передмову написав о. Р. Лукань ЧСВВ. В ній подав короткий начерк василіянських шкіл у нас від княжих часів, особливо в XVIII-ім віці, в двох василіянських областях: литовській св. Тройці й українській Покрову Преч. Діви Марії. Автор подав виказ всіх місцевостей, що в них Василіяни вели свої школи й дати, коли вели, зачерпнуті з рукописів, що зберігаються в василіянських архівах. З галицьких місцевостей у тім виказі бачимо отсі: Бучач, Віцинь, Гошів, Добромиль, Дрогобич, Загвіздя, Збараж, Краснопущу, Крехів, Крилос, Львів, Перемишль, Підгірці, Погоню,Самбір, Спас, Стрий, Теребовлю, Щеплоти. В усіх тих місцевостях були василіянські монастирі, в них відбувалися студії: реторичні, фільософічні й богословські. Одну сторінку дрібного друку присвятив автор василіянським реторичним, фільософічним і богословським студіям у Лаврові (від 1740—1784). В примітках маємо цікаві відомості про шкільні василіянські рукописи й про деяких Василіян, що вчили в своїх школах. Передмова займає 4 й пів сторони дрібного друку.

Після неї наступає передмова проф. Филипчака й історія ц. к. Головної Окружної Школи в Лаврові від 1788 до 1911 р. На основі архівного матеріялу, котрий упорядкував о. Р. Лукань ЧСВВ, подає проф. Филипчак повну історію славної василіянської школи в Лаврові, її розвій і працю в ній за директорів: о. К. Гутковського, о. М. Говинського, о. Д. Мединського, о. Н. Сидоровича, о. С. Меховича, о. М. Максимовича, о. Н. Проскурницького, о. Т. Білецького, о. О. Крайківського, о. Ю. Ганкевича, о. Н. Панковича, о. М. Лотоцького, о. Я. Березовського, о. Д. Жуковського, о. Є. Ломницького, о. Т. Куницького й ін. — Учителювали в лаврівській школі найліпші василіянські педагогічні сили. Про се свідчать списи вчителів у ній за ввесь час з примітками про них. Деякі з приміток довгі й цінні, напр. про о. М. Говинського, о. М. Маціевського, о. Є. Ломницького. Про останнього примітка найдовша, бо займає $3^1/_2$ сторінки гарного петіту. З тої примітки довідуємося між ін., що о. Є. Ломницький був визначний член фільософічного Кружка в Петрограді, до якого належали Д. Фільософов, В. Самойло й ін. В тій примітці порушена також справа, хто правдивий творець і законодавець Згромадження СС. Служебниць Пр. Д. М. Н. З. Як списи вчителів і примітки про них, так довгі списи учеників у лаврівській школі за весь час її й примітки про деяких визначних з них зладив о. Р. Лукань ЧСВВ. Се робота, що тривала кілька літ. З тих списів учеників довідуємося, що в лаврівській школі вчилася молодь не лише з Галичини (з Долинщини, Золочівщини, Коломийщини, Львівщини), але також з Підкарпатської Руси. З пізніших Василіян училися в Лаврові відомі: о. Н. Цихольський, о. А. Тарчанин, о. Ю. Скобельський, бр. Й. Мицак і ін. Училися в лаврівській школі між ін.: добродій Т-ва „Просвіта“ С. Дубравський, славний учений слявіст Ом. Калужняцький, судовий радник і посол П. Лінинський, радник двору Л. Максимович, о. мітрат М. Подолинський, о. М. Боберський, авдитор З. Павлюх, о. Ів. Гмитрик, о. І. Стояловський, о. К. Федорович, о. М. Ортинський, радник д-р І. Копач, о. А. Федоряк і б. і. Про них усіх присвячено місце в осібних примітках з історичними відомостями про них. З тих визначних мужів сьогодня ще живуть о. ювилят І. Стояловський, о. Ів. Гмитрик, д-р І. Копач і о. А. Федоряк. Після монографії йдуть Додатки. Тут між ін. поміщено статистику учеників у лаврівській школі та спогади про неї З. Павлюха, В. Стояловського, о. І. Гмитрика, о. І. Стояловського, А. Качмарського, д-ра І. Копача та о. А. Федоряка. При кінці монографія матиме богато фотографічних знимок.

Наклад сеї дуже цінної праці з історії нашого шкільництва дуже малий.

2) Альманах василіянських богословів. Річник І. З приводу 50-літнього ювилею реформи василіянського Чина (1882—1932). Зібрали: Ніль Саварин, Маркіян Когут і Роман Лукань, ЧСВВ. Кристинопіль, 1933. Друкарня ОО. Василіян у Жовкві. Видавництво Чина св. Василія В. у Жовкві. Книжка CLXV.

Три роки тому, саме в січні 1932 р. василіянські богослови в Кристинополі задумали з приводу 50-літнього ювилею реформи свойого Чина видати свій Альманах, що тепер уже друкується й незабаром появиться. — На зміст того „Альманаху“, першого від часу реформи, складаються отсі праці: 1) о. проф. Ізидор Луб, ЧСВВ. Передмова. 2) о. Ір. Назарко, ЧСВВ. Пропамятні роковини. 3) Роман Лукань, ЧСВВ. Початки добромильських Василіян. 4) Маркіян Когут, ЧСВВ. Значіння реформи василіянського Чина 1882. 5) Іван Кревецький. Видавництво Чина св. Василія Великого в Жовкві. 6) о. Мелетій Лончина, ЧСВВ †. До історії добромильської віднови. 7) о. Ю. Д., ЧСВВ. Із моїх спогадів. 8) Севастіян Сабол, ЧСВВ. (Зореслав). Рання молитва, Молюсь Тобі, Душа, Вечірні багри, Не жаль мені, Творець заплакав. 9) о. Ігнатій Недільський, ЧСВВ. Заспів, В обіймах вічности, Блукав всесвіт, Настрої, Захід сонця. 10) М. Зорян. В поході століть: Піеви XI., Буря, Перша неділя, Місто, Сестра-жалібниця, Свята з Lisieux, Свято над Сяном, Мов самоцвіти, У тиху ніч, Pargay-le-Monial, На гробах мучеників-уніятів, На стрічу Весні, Гей вперід, В першу пятницю, На свято Христового Серця. 11) о. І. Недільський, ЧСВВ, М. Зорян і о. М. Федорів, ЧСВВ. З пісень в ювилейнім році. 12) о. Йосафат Скрутень, ЧСВВ Пів століття василіянської історії (1882-1932). 13) о. Роман Лукань, ЧСВВ. Бібліографія наукових писань реформованих Василіян. 14) М. Когут, ЧСВВ. Ювилейна врочистість у василіянськім монастирі в Варшаві. 15) Никита Федорович, ЧСВВ. Ювилейні василіянські свята в Добромилі й Кристинополі. 16) Р. Лукань, ЧСВВ. Ювилейний літопис галицьких Василіян. 17) Р. Лукань, ЧСВВ. Спис умерлих реформованих Василіян. 18) Бібліографія й нові видання. — В сім відділі взяли участь о. М. Каровець, ЧСВВ., о. Ісидор Луб, ЧСВВ., о. Іриней Назарко, ЧСВВ., о. М. Когут, ЧСВВ., о. Василь Ваврик, ЧСВВ., п. Теофіль Коструба, о. Р. Лукань, ЧСВВ., о. Віталій Байрак, ЧСВВ., о. Й. Камінський, ЧСВВ. і ін. Між ін. маємо простору рецензію Т. Коструби на всі томи „Записок ЧСВВ“. Врешті останній відділ се 19) Знимки численних Василіян і всіх сьогодняшніх василіянських монастирів ураз із короткою історією їх усіх і списом літератури про них. — Як бачимо, Редакція „Альманаху“ завдала собі богато труду й не дивно, що згад. „Альманах“ довго друкується. Але сього року він уже появиться. Адреса Редакції: Львів, Жовківська 36/І. На ту адресу просимо присилати замовлення, всякі письма й книжкові та часописні видання для відділу зазначеного під 18).

Нові видання

Католицька Акція Вістник Генерального Інституту Католицької Акції Гр. кат. Гал. Церк. Провінції. Рік II. Львів, січень 1935. Число 1 (2). Зміст: Іван, Епископ-пом. львівський: Католицька Акція й політика. — Д-р М. Дзерович: Після Українського Жіночого Конґресу. — Араміс: Що католикові читати. — Правильник Ген. Інст. К. А. — Католицька Акція в світі. — Нові видання. — Хроніка. — Се орган пожиточний. Приносить поруч ідеольоґічних статтей також практичні вказівки, як пр. статтю Араміса „Що католикові читати.“ Ся праця коштувала особливо богато труду. Досі не було в нас докладніших вказівок на тій области. А. Ч.

Від Нового 1935 Року виходить в Жовкві дуже корисна, надзвичайно цікава й дешева науково-популярна **„Бібліотека релігійної освіти“**, що має за ціль дати читачам змогу поглибити своє релігійне знання. Що другий місяць буде виходити одна книжечка величини около 2 аркушів друку в формі 16-ки. Отже на рік вийде шість таких книжечок. Зміст „Бібліотеки рел. освіти“: правди католицької віри й моралі як також розбірка життевих питань, що вяжуть ся з релігією. Цілорічна передплата виносить з почтою зл. 1.80. Поодинока книжечка коштує 20 сот., з почтою 30 сот. (В „Місіонарі“ за січень с. р. подано ошибочно вищу ціну). Просимо зголошуватися з передплатою! Перше число п. н.: „Оттон Когавс: **Судьба світа в світлі віри.** З німецької мови переклав о. Ізидор Луб ЧСВВ“ — вже вийшло з друку. (Ціна 20 сот. з почтою 30 сот.). Видавництво Чина Св. Василія В. в Жовкві.

Рідна Мова. Науково-популярний місячник присвячений вивченню української мови. Січень 1935. ч. 1 (25). Рік III. Зміст: І. Огієнко: Історія вивчення складні. І. Панькевич: Українські говори Закарпаття. М. Гнатишак: Артизм творів Степана Руданського. М. Пушкар: Зміна о, е на і в говорі с. Головчинець Залісецького повіту. Б. Кобилянський: Фонетичні та семасіологічні трансформації в місцевих словах. Життя слів. „Мовний Порадник“ для Редакторів, Видавців і Робітників пера, лист 4: Ще про апострофа. І. Велигорський: Говірка с. Серафинець, Городенського повіту. До Передплатників, Читачів і Прихильників „Рідної Мови“: Місяць січень — місяць розбудови „Рідної Мови“. Чистота й правильність української мови, відповіді на запитання наших Читачів. Новини з української мови. Мова наших видань. Златоструй української мови. Дописи Прихильників рідної мови. Розділ для самоуків і дітей: „Рідне Слово“, Початкова граматика укр. літературної мови. — Адреса „Рідної Мови“: Варшава IV, вул. Стальова 25 м. 10.

Андрій Жук: **Кредитова кооперація і орґанізація ощадностей.** Львів 1934. Накладом Товариства „Ощадність“ у Львові, кооп. з обм. пор. Сторін 64. Формат 165×120 мм. Ціна 60 грошів.

Микола Голубець: **Рік грози і надій 1914.** „Українська Бібліотека“, Ч. 4. (16) а. Квітень 1934. Львів. Накладом Івана Тиктора. Формат 176×126 мм. Сторін 128. Кольорова окладинка Ю. Кріенка. — Оцінку сеї праці подамо пізніше.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

З ЖУРНАЛІСТИЧНОГО ОБОВЯЗКУ нотуємо вістку, яка кружляє за кордоном СССР, а саме, що Постишев, тепер диктатор України, тому проявляв таку „енергію“, щоб зискати собі опінію, що він мігби заступити Сталіна. В такім розпаленні пристрастей як тепер видно в СССР, і за кордоном назвиско Постишева виринає щораз частіше в кругах ріжного рода радянофілів. На нашу думку прихильники Постишева перечислилися, бо диктатором усего СССР як був, так і є Сталін.

МІЖ ІТАЛІЄЮ ТА ФРАНЦІЄЮ прийшло до порозуміння. Французький міністр закордонних справ Ляваль був в часі наших різдвяних свят в Римі і переговорював з диктатором Італії Мусолінім. Внаслідок сих переговорів підписано умови, котрі торкаються інтересів обох держав в Африці й акти про спільний погляд обох правительств на европейські справи.

ГОЛОСУВАННЯ В БАСЕЙНІ СААРИ відбудеться в 860 виборчих льокалях. В кождім виборчім льокалі буде урядувати комісія зложена з невтрального провідника, 2-ох лавників і їх заступників з членів голосуючих партій. Голосування буде тревати від 8 год. рано до 8 год. вечер. Потому до 24-ох годин мають почислити голоси в м. Саарбрікені. До обчислювання покликано 450 осіб. Вислід голосування буде відомий 15 січня с. р.

В БАСЕЙНІ СААРИ заборонили всякі походи й маніфестації аж до скінчення плебісциту.

ПОВНОВЛАСНИК ГІТЛЄРА для справ басейну Саари заявив, що се чиста видумка, неначеб гітлерівці приготовляли концентраційні табори для своїх противників. Мир між Францією й Німеччиною більше варт, ніж всі сепаратисти в басейні Саари разом взяті. Населення Саарщини вже натерпілося за 16 літ досить і не потребує ніяких концентраційних таборів.

ПРОЄКТ РЕФОРМИ ФРАНЦУЗЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ підготовляє премієр Франції Фляйден. Він предложить сей проєкт в найблизшім часі французькому парляментови.

В ЛЕНІНГРАДІ відбулися сходини послів чужих держав, щоб устійнити становище супроти закидів большевицького правительства, неначеб убийник Кірова мав звязки з одною з сусідних держав.

В МОСКВІ Й ЛЕНІНГРАДІ ГПУ увязнило 43-ох комсомольців в віці від 14 до 16 років.

ГУБЕРНАТОРОМ КАТАЛЬОНІЇ іменували відомого монархістичного діяча адвоката Мануеля Портеля Валлядареса.

ТРИПОЛІТАНІЮ ТА КИРИНАЇКУ злучили в одну кольонію (італійську). Столиця злучених кольоній буде в м. Тріполісі.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕНАТ предложив Філіпінам приняти статут домінії замість самостійности а то з огляду на положення на Спокійнім Океані. Предсідник філіпінського сенату мав згодитися на те предложення під умовою, що Злучені Держави дадуть Філіпінам позичку.

ВІЙНА ЗА ПУЩУ ГРАН ЧАКО між Болівією й Параґваєм не переривається. Коло м. Монтез відбулася недавно кріавa битва, в котрій по стороні Параґвайців брало участь 30.000 жовнірів. Болівійські війська мали здержати наступ параґвайської армії.

В М. АМЕДАБАБІ (Індія) застрайкувало 200.000 робітників тому, що промисловці обнизили їм платню. До страйкарів приєднався Ґанді.

ЯПОНСЬКІ ВЛАСТИ УВЯЗНИЛИ 175 комуністів в великім японськім промисловім осередку Наґоя.

НОВИНКИ

Просимо не забувати, що січень се місяць католицької преси. Що в тім місяці робити, оповістив станиславівський Ординаріят в 798 ч. „Нової Зорі“.

З Риму повідомляють, що св. Отець приняв французьких журналістів. В промові до них підкреслив велике значіння преси в творенні публичної опінії. Преса — говорив св. Отець — се велика, коли не найбільша сила наших днів. Деякі твердять, що найбільша сила се опінія, одначе се блуд, бо більша від неї преса, що уробляє її, коментує її, поглиблює та оповіщує по цілім світі. А коли преса має таку велику силу, то треба памятати, що з тим вяжуться великі обовязки й велика відповідальність. Св. Отець не сумнівається, що журналісти завсіди мають перед очима ті обовязки й ту відповідальність.

В Станиславові збірка на РШ відбудеться в неділю 13 с. м. Станиславівське воєвідство дозволило перевести збірку датків на Рідну Школу в днях від 11 до 20 січня с. р.

Шкільна Кураторія у Львові видала обіжник до дирекцій всіх підлеглих їй шкіл і до загалу учительства в справі опіки над шкільною молодю. Обіжник каже, що молодь, котра не має теплої одежі й обуви, дальше молодь, котра доходить або доїздить з віддалених частей міст і сіл, може не ходити до школи в часі великих морозів. Замикати школи можна лише тоді, коли ніяким способом не можна огріти салі до 10 степенів тепла.

Державний ліцей з українською мовою навчання відкриють в Черниці, пов. Жидачів, у станиславівському воєвідстві (стація Пісочна на зелізничій лінії Львів-Стрий). Наука зачнеться з початком нового шкільного року 1935/36. Час тривання науки — 3 роки. До 1 кл. сего ліцею приймають кандидатів від 17 до 21 року по укінченні 6 кл. середної школи. Подання вносити до 10 лютого с. р. в Кураторії Львівської Шкільної Округи (Львів, Кармелітська ч. 2). Річна оплата 220 зл. Про звільнення від оплати рішає мін-во освіти. Для кандидатів на І рік мін-во освіти організує від 15 лютого до 30 вересня с. р. скорочену практику в шкільних державних господарствах і в господарствах самоуправних рільничих шкіл. До подання про приняття треба долучити подання про визначення практики в одній з рільничих шкіл. (Агенція „Всхуд“).

На Закарпатті краєве правительство відкликало недавну заборону шк. інспектора Я. Вондрачека вивішувати український жовто-блакитний прапор на шкільних будинках побіч державного чеського прапору. Український прапор має висіти з лівого боку від державного прапору, не може бути більший від нього, ні висіти висше від нього.

Найбільші морози в Польщі панують на східних окраїнах. На Виленщині є 34 степенів Цельзія морозу. До села Гуменки приїхала селянська однокінка. На возі знайшли замерзлі трупи селянина Кирилюка та його дочки. Вони вертали з місточка віддаленого кількадесять км. від села.

В Борославі морози доходили до 28 степенів Цельзія. Богато копалень мало значні втрати через ушкодження рур, бо мусіло обмежити працю.

На Різдво в Москві було 34 степенів Цельзія морозу. Найбільший мороз був в Челябінську, 45 степенів.

Страшна зелізнича катастрофа в СССР. На лінії Москва-Ленінград поспішний поїзд наїхав на другий поспішний поїзд між стаціями Торбіно і Бялка. 11 ваґонів розторощених. 17 осіб погибло на місці, 6 осіб померло в шпиталі, 58 тяжко ранених, 23 легко ранених. Увязнили 8 зализничників, співвинних у катастрофі. Є вістки, що катастрофу спричинено нарочно, бо тими поїздами їхали високі совітські достойники.

З приводу ювилею „Нової Зорі“ всі книжки і брошури II видання продає Адміністрація аж до Великодня сего року за половину ціни (з виїмком „Венеції“). Потому знов ціна буде піднесена. Просимо користати з того для закладання парохіяльних бібліотек.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Організації:

		Ціни в зл.:
Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3зл.
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. датки)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0·40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Давід**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Іяб.: **Хто такий був Лютер?**	0·30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0·40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0·50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0·40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей“ на заславині**	0·80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0·40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтелігенція**	3·00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літург. мови**	0·20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі**	1·50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім веркалі.** Критичні замітки	1·00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2·00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість)	12·00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0·50
Проф. Л. Коплєр: **Релігія й політика**	1·80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1·00
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді)	0·80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1·30
Станислав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси**	1·00
Гадяцький Договір	0·50
Осип Назарук: **Націоналізм Донцова**	0·60

Виграні державної клясової льотерії: 100.000 зл. на чч. 138458, 82112; — 50.000 зл. на чч. 134352, 149716, 176554; — 20.000 зл. на чч. 26717, 140449, 127655; — 10.000 зл. на чч. 59614, 63524, 96701, 115083, 122487, 96584, 103944, 107609, 169433, 19174, 26660, 85932 161212, 178599, 9980, 44524, 79529, 114755, 120679, 151952, 154462, 2548, 93424; — 5.000 зл. на чч. 21801, 24499, 35269, 139665, 165394, 33090, 67796, 94813, 148073, 157126, 163885, 77354, 94345, 119479, 128472, 150121, 157617, 172323, 11407, 14904, 25257, 26919, 74754, 84941, 107842, 115381, 121847, 139347, 27270, 67280, 108935, 120492, 126796, 140459, 166901, 173521, 23416, 83777, 157948, 162879, 171899, 176317, 52493, 64181, 78584, 101700, 134039, 136782; — 2.000 на чч. 152742, 155732, 156664, 157364, 107626, 108383, 129855, 127993, 932, 11049, 15590, 20517, 36695, 59024, 62816, 78325, 83033, 84601, 86702, 110172, 119458, 121256, 128852, 131495, 168072, 174849.

По убийстві Кірова закликано до Москви совітських дипльоматів з ріжних столиць Европи. Шість з них не вернуло вже на свої становища. Що з ними сталося, ніхто не знає. Мабуть те, що з Крушельницькими.

На Чорному Морі шаліє сніжна буря. Богато кораблів взиває помочи.

В Мельбурні (Австралія) така спека, що в часі походу скавтів-дівчат зімліло 300 учасниць.

НОВИНА! **НОВИНА!**

Недавно вийшла нова книжка
Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 гр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попередним надісланням грошей.

§. 19

На основі § 19. обовязуючого пресового закону прошу оголосити в найближчому числі „Нової Зорі“ на тому самому місці і тими самими черенками спростування неправдивого твердження, надрукованого в замітці „Inde іта?“ у відділі „новинки“ на 8-ій сторінці сотного числа „Нової Зорі“ з дати: Львів 30. грудня 1934.

Неправдою є, що „Мудрий се недокінчений студент, який не мав ніде й ніколи ніякої публіцистичної практики, а в своїй зарозумілости відразу відважився приняти місце шефа-редактора в щоденнику.“ Зате правдою є, що Василь Мудрий покінчив фільософічні студії, (Де і коли? — Ред. „Н. З.“), що публіцистичною працею займається від 1920 р., що публіцистичну практику відбував у „Громадській Думці“, „Громадському Віснику“ і в „Ділі“, в якому почав постійно працювати від осени 1923 р., а від 1-ого лютого 1927 р. займає в ньому на пропозицію Вид. Спілки „Діло“ становище головного редактора, яке приняв не з „зарозумілости“, але тому, що почував себе в силі вести цей щоденник.

Неправдою є, що „під його „редаґуванням“ „Діло“ впало так низько, як ще ніколи не стояло,“ а зате правдою є, що „Діло“ за його редаґування гідно сповняло і сповняє свою національну місію і гідно репрезентує українську публіцистику. Василь Мудрий головний редактор „Діла“.

Се „спростування“ в свій час належно освітимо. — Ред. „Нової Зорі.“

Гумор. — Бачу, приятелю, що тобі щось долягає. — Так, бо моя жінка не говорить зі мною вже 7 днів. А знаю, що коли вона гнівається, то не говорить зі мною 8 днів. — Отже незабаром буде говорити. — Та я власне тим так журюся.

Гумор. — Я чув, що твоя жінка мала пригоду з автом, чи сталося щось поважного? — Та де! З авта і з моєї жінки злізло тільки троха фарби.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·24 зл. Золотий доляр 8·91—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·72; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 21·90; 1000 ром. левів 34·00—35·50 зл.; 100 австр. шілінгів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 25·85 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·75 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 10. І. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. —·—, зл., за 1 л. молока 16 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 4·00 зл. Тенденція на масло, вичікуюча, на молоко, сметану, яйця вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр. Позатим зміни незначні.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Лев Шумський,** гр. кат. парох в Даляві, помер дня 19 грудня 1934 р. в 43-ім році трудолюбивого життя.

В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Образочки святих потрібні на Йордан, прекрасні нові взори висилаємо по одержанні грошей. Ціна 100 шт. мішаних: зл. 1.80, 1.50, 2.20, 2.60, 3.50 і 4.50. На порто залучити 1 зл., длятого ліпше брати кількасот. Грійники до чаш і рук для священиків по зл. 5. з запасами вуглянів. **Новість!! Українська Книгарня, Чортків,** ул. Міцкевича 9, телєф. ч. 50. 224—1—1

ВИНОГРАДНІ ВИНА угорські, еспанські, французькі й африканські, червоні, по найнизших цінах поручає заприсяжений доставець богослужебних вин

В. ҐЛОВІК **ЛЬВІВ** **ул. Собіського 32.**

Почтою висилаємо в живностевих пачках по 5 і 10 204а бутельок. Цінники на жадання. 2—5

КІНА

АДРІЯ: В погоні за чорною маскою.
АТЛЯНТИК: Петербурські ночі.
КАСІНО: Світ сміється.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: Велика подія та ревія.
МІРАЖ: Дівча з Будапешту.
МУЗА: Сини пустині.
СТИЛЕВЕ: Нава і ревія.
УТІХА: Якою мене бажаєш і ревія.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля
помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

500 злотих надгороди!!!

Великий конкурс фірми „Польський Консумент“.

1	Надгорода	200	злотих	в готівці;	4	Надгорода	60	злотих	в готівці;
2	„	100	„	„ „	5	„	40	„	„ „
3	„	80	„	„ „	6	„	20	„	„ „

В ціли зеднання собі клієнтів серед широких верств консументів постановили ми оповістити конкурс з грошевими надгородами за добру розвязку загадки. Правильну розвязку треба надіслати рівночасно разом з замовленням на один з нище вичислених реклямових найліпших комплєтів.

У вісім вільних клітох треба вставити довільні числа від 1—9 в сей спосіб, щоб сума їх у всіх напрямах дала число 15 (здовж, вшир і впоперек).

Наші реклямові комплєти лише за зл. 11·10

висилаємо: 1 одяг мужеський готовий, гладкий або десеневий, після жадання, з добрим викінченням, або 3 метри матерії на одяг мужеський, дуже модний, повної подвійної ширини (140 цм), 1 светер мужеський, зимовий в жакардових десенях з довгими рукавами, 1 сорочку мужеську з гарним сатиновим викінченням або 1 пару калісонів, 1 шаль мужеський вовняний, 1 пару зимових рукавичок у всіх розмірах, 1 пару мужеських скарпиток і 3 мужеські хустинки до носа з гарним коліровим шляком.

Лише за зл. 11·30

висилаємо: 4 метри матеріялу на суконку дамську зимову або 1 сукню дамську готову, модно й гарно вшиту з доброї зимової матерії, 1 пару пантофлів дамських (подати розмір обуви), 1 хустку зимову в гарні колірові крати ясні або темні, 1 светер дамський зимовий, наймодніший в теперішнім сезоні, 1 сорочку дамську мадаполямову з гарною вставкою „Толєдо“ (краска після жадання), 1 пару дамських реформ з доброго трикоту, 1 пару дамських панчіх, 1 шаль вовняний дамський і 3 хустинки дамські батистові з шовковою обвідкою.

Лише за зл. 23

висилаємо: 1 штуку полотна білого 17 метрів на білля всякого рода фірми „І. К. Познаньскі“ Сп. Акц., 6 метрів флянелі білизняної мягкої й пушистої на білля, шляфроки й піжами, 6 метрів зефіру в модні пружки на сорочки мужеські денні, 6 метрів кремового полотна на простирала, постіль і т. д. і 9 метрів полотна ручникового, чисто білого в кістку або 12 ручників вафлевих з френзалями.

Кождий хто надішле правильну розвязку шаради разом з замовленням на один з вище згаданих комплєтів, буде поміщений на лісті учасників при поділі надгород.

Поділ надгород відбудеться в прияві лодзького реєнта в дні 15 лютого 1935 р.

Згадані комплєти висилаємо за почтовою післяплатою на листовне замовлення. Платиться при відборі товару на почті. БЕЗ РИЗИКА. Коли товар не подобається, приймаємо назад і ЗАРАЗ звертаємо гроші.

Адресувати:

Firma „Polski Konsument“, Łódź, Al. Kościuszki, Nr. 36—90.

Кождий повинен використати оказію, бо купуючи комплєт першорядних товарів одержує також грошеву надгороду за розвязку шаради.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редаґу Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 17 січня 1935. Ч. 3 (801)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ц. Краків 405.867

Англійська петиція

в справі положення Українців в Галичині.

Ряд англійських послів і політичних діячів вислав 20 грудня 1934 р. довшу петицію до Союза Народів в справі положення Українців під Польщею. Петицію підписало 20 осіб, в тім 14 послів і бувших послів В петиції звертається увагу, що в 1935 р. має настати зміна польської конституції. Коли вона ввійде в життя, Українці не будуть мати заступників в сенаті. Вправді мін. Бек заявив в Женеві 13 вересня 1934 р., що інтереси меншин остануть під охороною основних законів Польщі, одначе низка фактів, які сталися впродовж останних кількох місяців, доказує, що в Польщі тих законів не придержуються і тих прав не шанують. Тому петиція домагається, щоб Союз Народів зарядив доходження чи то висилаючи осібну місію, чи яким іншим способом, щоби розслідити положення Українців в Польщі. „Ми сподіємося — кінчиться петиція — що Союз Народів розгляне ті справи скоро і докладно".

Побіда Німеччини в Саарі

В плебісциті в Саарі взяло участь 96 до 98% управнених до голосування а в богатьох місцевостях навіть 100%. Зпоза границь Саари прибуло до голосування около 80.000 людей на тій підставі, що мешкали в Саарі в 1919 р. А що ее країна невеличка, отже в готелях панувало таке переповнення, що за переночування на голій долівці платили по 40 франків. Харчі підскочили в ціні трикратно. В дні голосування заборонили продавати алькоголь, вивішувати прапори й надписи та взагалі агітувати. Війська англійські і шведські обсадили границю Саари від Німеччини, італійські від Франції, голяндські відтинок границі німецько-французької, англійський полк з Лянкашіру відтинок в напрямі Льотарингії. Кромі того міжнародні війська робили внутрішну службу. По вулицях ходили патролі, перед кождим виборчим льокалем стояла сильна сторожа. Та в цілім краю не було потреби ні разу інтервеніювати в часі голосування. Показується, що можна вже уладжувати плебісцити без фізичного насильства. Щойно по голосуванню прийшло в ріжних місцях до бійок. За прилученням Саари до Німеччини заявилася величезна більшість населення (коло 90%). В Німеччині велика втіха. Долю Саари рішить Рада Союзу Народів незабаром.

Три нові православні Епископи

Польське правительство затверджує епископа для правосл. Церкви в Америці.

На останній сесії Св. Синоду в Варшаві під проводом митрополита Діонізія вибрано архимандрита Івана Лавриненка, члена консисторії в Гродні, епископом української православної Церкви в Злучених Державах Півн. Америки і Канаді на місце померщого Й. Жука. Архимандрита Теофана Протасевича, члена варшавсько-холмської консисторії, вибрано еп. більським і другим вікарним епископом холмсько-люблинської епархії. Архимандрита Пантелеймона Рудика вибрано епископом з полишенням на становищі намісника Почаївської Лаври. Після затвердження їх польським урядом відбудеться харітонія нових епископів. — Що скажуть на те православні-націоналісти в Америці?

„Разом встати!.." „Разом сісти!.."

Московський кореспондент „Соціялістіческаво Вестніка" описує таку подію з життя в СССР: Приїхав Калінін в оден з сільських совітів. І виголошує довгу промову, в котрій вихвалює большевицьку владу. В часі його промови председатель сел. совіта зчаста кричить: „Разом встати!"... „Разом сісти!"... Всі встають і сідають. Калінін здивований говорить дальше. Коли скінчив промову, запитав председателя чому він перервав. Председатель відповів коротко: „Сплять, гадюки!" — З того ясно, як там нудять нещасних селян.

Одинокий безбожник на цілу округу

Московський часопис „Рабочій Край" повідомляє, що в колхозах Іваново-Вознесенської Округи діти уладжують грошеві збірки на місцеве духовенство. В м. Коврові голова безбожників заявив, що ні в місті ні в його околицях нема ніякої протирелігійної орґанізації. „В цілій окрузі одинокий безбожник — се я"... — Видно, що безбожництво вже зовсім переїлося народови.

Предсказання проф. Ресселя

Коли й від чого наступить кінець людства?

З Ню-Йорку доносять: Проф. Анрі Рессель, голова Т-ва для підпирання наук, предсказав кінець людства за... міліярд літ. На його думку людство не погибне ні від огню, ні від студені, тільки — задушиться. Скількість кисня в атмосфері все меншає. Хоч життя приноровлюється до того, то всетаки колись настане час, коли воно стане неможливе і все, що живе на землі, вигине зовсім. Се наступить приблизно за міліярд літ. Тоді земля стане зовсім мертва і буде подібна до місяця... (Пророкувати на міліярд літ наперед дуже вигідно, бо хто його годен сконтролювати, що тоді буде або не буде?).

СІЧЕНЬ — МІСЯЦЬ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ

Добрі відсотки
Найбільшу певність
Інтратний інтерес
Спокійну голову
Трівке опроцентування
Естетичну книжечку
Резерву на старість
будете мати — складаючи свої ощадности
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ
„ДНІСТЕР"
ЛЬВІВ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

„Нова Ера"

в споминах Олесницького і в дійсности.

З приводу статті в „Батьківщині".

В ч. 1 з 1935 р. „Батьківщини" появилася велика стаття п. з. „Спомини і дійсність." В тій статті непідписаний автор наводить виїмки зі споминів дра Е. Олесницького, що саме друкуються в „Ділі", та з одної політичної статті проф. М. Грушевського зперед 25-и літ, а саме місця, в яких згадані діячі різко критикують сучасну їм українську політику в Галичині згл. в Австрії: Олесницький укр. політику в галицькім Соймі т. зв. „нову еру" з 1890 р., Грушевський укр. політику в австрійськім парляменті з 1909 р. А наводить автор ті критики, з котрими вповні годиться, на те, щоби ствердити, що подібну політику ведуть галицькі Українці також нині, та щоб таксамо різко скритикувати ту політику.

За щож Олесницький і Грушевський критикували українську політику в Галичині згл. в Австрії з перед 44 і 25 літ.? Отже, що торкається української політики з 1890 р. і критики Олесницького то в „Батьківщині" читаємо слідуюче:

ТОМУ 44 РОКИ.

З молодших українських громадян мало хто знає, що це була так звана „Нова ера". А про неї варта згадати, бо історія часто повторяється. Якраз тепер „Діло" друкує спомини пок. Евгена Олесницького, які скоро повинні вийти окремою книжкою. В тих споминах пок. Е. Ол. широко розповідає про часи „нової ери" (1888 — 1890 роки), яка зловіще завважила на розвитку українського народу в Галичині і спинила на довший час його політичне відродження. В ті часи були серед Українців в Галичині два табори: народовецький (український) і староруский (москвофільський). Поволи але певною ходою добував собі впливи український напрямок. — Свої сили черпав від народу, не орієнтувався він ні на Москалів ні на Поляків і тим власне побивав зґанґреноване орієнтацією на Москву москвофільство. Поляки, що тоді мали усю владу над Галичиною в своїх руках, занепокоїлися зростом українського напрямку і продумували над тим, як його спинити. Намісником Галичини став граф Казімєж Бадені, спритний політик і дипломат. Він саме рішив перейти до рішучих засобів, щоби українство остаточно скомпромітувати. З одної сторони Бадені повів супроти Українців безоглядну політику шикан і репресій, **а з другої він старався розбити солідарну опозицію Українців та витворити між Українцями партію, яка далаби зловитися польським політикам на угодові пропозиції, через що уряд (австрійський) згодився би і надальше полишити українську справу в Галичині, як домашню квестію до полагодження Полякам.**

(Спомини Е. Олесницького, „Діло" з 27 грудня 1934 р.).

До цеї цілі ужив Бадені Олександра Барвінського, який в 1889 році почав свою акцію. Серед тодішної української інтелігенції найшов він добрий ґрунт. Постійні переслідування українського і москвофільського руху по-

ляками, змучили інтелігенцію і вона зачала тужити за такою партією, щоби без страху до неї можна було належати і яка тішиласяби ласками Поляків. Словом — йшло тоді про так звану „леґалізацію" українського життя, тепер таку моду і таку подібу до ситуації зперед 44-ох років.

До Барвінського приєднався тодішний митрополит Сембратович і навіть Романчук. Угодовецький напрямок — здавалося — побіджував на всіх фронтах. У 1890 році виголосив посол Романчук в галицькім соймі засадничу промову від імені народовецької партії (тодішнього УНДА), а підпер його митроп. Сембратович. Промови тих бесідників були наскрізь угодові, а їх текст був уложений на конференції в Баденього. **Це була різка капітуляція українства перед Поляками.**

„Нова ера" — пише Е. Олесницький — **викликала в краю великий заколот. Виступили проти неї (нетільки москвофіли — пропущено в „Батьківщині"), але й значна частина народовців, яка дивилася глибше в справу і розуміла, що та політика принесе українській справі велику шкоду. І так було дійсно. Нова ера була для української справи, зокрема для народов. партії великим нещастям і рівночасно великою перемогою для Поляків і для Баденія. Народовецька українська партія утратила те значіння і ту силу, до якої вже була дійшла, ту симпатію, яку мала серед народу майже неподільно. З партії, що стояла принціпіяльно по стороні громадських свобід, зійшла вона на становище не то вже угодової, але обдуреної при угоді.**

А Бадені щойно тоді зачав гуляти. Прийшли славні баденівські вибори і переслідування всього, що українське.

Але нам цікаво, як тоді заховувалися українські маси, від імені яких посли і єпископи підписували угоди. Українські маси збунтувалися. Угодова народовецька партія втратила всякі впливи. Народ заявився проти угодовецької політики. По стороні угоди остали тільки скомпромітовані одиниці. — Але угодовий сморід на довгі роки спинив природний розвиток української політичної думки.

Так оцінив українську політику з 1890 р. у своїх споминах др. Е. Олесницький. З тою оцінкою вповні годиться непідписаний автор у „Батьківщині". І не тільки годиться. Він ту оцінку ще від себе підмазує на чорніше.

Щож можна замітити на таку оцінку?

Отже передовсім треба ствердити відомий нині історичний факт, що ініціятиву до т. зв. нової ери з 1890 р. дав не ґраф Казимир Бадені з польської сторони і не Олександер Барвінський зі сторони української, але зовсім хто інший. Більше ще. Та ініціятива вийшла навіть не зі Львова і не з Галичини. Вона вийшла — з Великої України, докладніше: з Києва, від двох найвизначніших тоді представників українства взагалі: проф. В. Антоновича й Ол. Кониського. То вони намовили тодішних галицьких українських політиків заключити угоду з Поляками, котра має назву: нова ера. То вони давали з Києва докладні інструкції в тій справі Ол. Барвінському, котрий виконував їх у Львові. То вони весь час патронували тій угоді і навіть самі помагали їй чинно.

Якими раціями кермувалися В. Антонович й Ол. Кониський, пропаґуючи і на деякий час фактично переводячи українсько-польську угоду на терені Галичини? Дати докладну відповідь на отсе питання нині ще не можна. А не можна тому, бо переписка в тій справі обох згаданих великоукраїнських діячів передовсім з їх уповноваженим у Галичині Ол. Барвінським досі ще не оповіщена. Не оповіщені також спомини з того часу самого Барвінського. Та в загальнім нарисі ті рації ми знаємо. Се було бажання скріпити українство, коли вже не можна було на Вел. Україні, то бодай у Галичині — і тим самим зробити його чинником поважнішим, ніж воно було досі. Бо треба тямити, що саме тоді заносилося на війну між Росією та її західними сусідами та що у звязку з тим виринув був у Німеччині плян відірвання Вел. України від Росії та створення київського королівства. Той плян, як се вже відомо нині, повстав був у голові найвизначнішого тоді державного мужа Европи, кн. Бісмарка, котрий тряс тоді цілим европейським континентом.

Тому представлення т. зв. нової ери як політичного акту з вузько-галицьким характером, при котрого повстанню головну ролю відіграв з польської сторони ґр. К. Бадені а з української Ол. Барвінський, не відповідає дійсности. Тому також не можна й оцінювати її з вузько-галицького партійного становища.

Тай здобутків „нової ери" не слід легковажити. Бо колиб ті здобутки обмежилися були тільки на ту одну катедру на львівськім університеті, котру заняв висланник ініціятора „нової ери", проф. В. Антоновича — проф. М. Грушевський з Києва, то й того булоб досить, щоб до „нової ери" ставитися позитивно. Бо створення на львівськім університеті, як уступка „новій ері", катедри історії Сх. Европи (в дійсности: України) та покликання на неї проф. М. Грушевського се здобуток на всеукраїнську міру. Передовсім се уможливлення написання 9-томової монументальної „Історії України-Руси" — першого наукового обоснування українства. А далі: се піднесення української науки — завдяки праці тогож проф. М. Грушевського в львівськім Науковім Товаристві ім. Шевченка — на такий високий рівень, на якім вона передтим ніколи не стояла, і без тої катедри та без проф. Грушевського й досі у Львові не сталаб. Се видно аж надто наглядно якраз тепер, коли не стало у Львові ні катедри, котру займав проф. М. Грушевський, ні його самого. Отже той здобуток „нової ери" треба оцінювати з повагою, яка йому належиться.

Та здобутки „нової ери" не обмежилися тільки одною катедрою на львівськім університеті і покликанням на неї проф. М. Грушевського. Крім катедри історії Сх. Европи і покликання проф. М. Гр. Українці дістали ще оден дуже важний здобуток, якого значіння таксамо виходить поза вузькі межі Галичини. Той здобуток се рішуче зукраїнізування т. зв. „руського" шкільництва в Галичині — у всеукраїнськім дусі. Зверхній вияв того зукраїнізування се передовсім шкільні підручники української мови і літератури, котрі склав представник „нової ери" Ол. Барвінський при визначній помочи з Києва (Кониського, Куліша). А далі: введення в галицькі (і буковинські) школи й уряди суто українського т. зв. фонетичного правопису, котрий уже на перший погляд відріжняє українську книжку від московської. Отсе зукраїнізування досі „руського" шкільництва в Галичині було великим ударом у бік обединителів однаково: в Петербурзі, Москві, Києві і Львові. Тому з такою скаженістю вдарили в о н и на „нову еру" і на її українських творців.

Тоді засновано також одну нову українську ґімназію.

Та й на тім здобутки „нової ери" не обмежилися. „Нова ера" дала нам дещо також від економічним оглядом. Так завдяки „новій ері" Українці одержали концесію на асекураційне товариство „Дністер". Так „Наукове Товариство ім. Шевченка" одержало друк шкільних книжок та субвенції на наукові видання. А яке се має значіння, видно наглядно знов якраз нині, коли ні того ні другого нема.

Так представляється „нова ера" з точки погляду здобутків, на які не звертають уваги ті, що її критикують. Вона дуже пригадує собою реформу Чина СВВ., до якої Українці таксамо поставилися неґативно, а яка вийшла нам на користь.

Неґативна критика „нової ери" себто українсько-польської угоди в 1890 р. особливо дивна в такого політичного діяча як пок. др. Е. Олесницький. Бож поза пок. Ол. Барвінським ніхто з визначніших українських політиків у Галичині не мав в останніх роках перед війною більшої слави політичного реаліста, себто угодовця, як саме пок. др. Е. Олесницький. І слава та не була безосновна. Бо якраз др. Евген Олесницький був тим українським політиком, з котрим переговорював в справі польсько-української угоди ще пок. ґр. Андрій Потоцький, котрий в тій цілі приїздив навіть спеціяльно зі Львова до Стрия. Правда. По смерти ґр. А. Потоцького ті переговори на деякий час припинилися. Та кілька літ пізніше їх піднято на ново — знов при найближчій участи дра Е. Олесницького. Вкінці, як відомо, ті переговори закінчилися на рік перед вибухом війни заключенням на терені галицького Сойму зовсім формальної угоди. Одним з творців тої угоди був — Олесницький.

Все те ми пригадуємо не на те, щоби робити з того докір пок. др. Е. Олесницькому. Навпаки. Його участь в переговорах в справі заключення українсько-польської угоди напередодні вибуху війни в 1914 р. й саме заключення тої угоди вважаємо політично розумним актом. Ми тільки стверджуємо диссонанс між дром Е. Олесницьким як політичним критиком і дром Е. Олесницьким як політичним практиком.

З того виходить, що політичні принципи, які пок. Олесницький представив нашій суспільности у своїх споминах, зовсім противні його політичній практиці. Що більше. З того ясне, що навіть такий ум, яким був пок. Олесницький, не встерігся від загальної хиби великої більшости наших інтелігентів, котрі на словах страшенно „принціпіяльні", „опозиційні" і навіть „революційні", а на ділі надзвичайно угодові. Наші замітки про сей факт оповістимо аж по написанню статті про другого представника української інтелігенції, недавно помершого проф. М. Грушевського, на котрім суперечність між принципами і практикою показалася ще яркіше. Тоді подамо також наші завваги про нездорове становище „Батьківщини" до того хоробливого прояву нашого публичного життя.

ЛИСТИ НАПОЛЕОНА

100 літ лежали в незамкненій скриночці.

На припорученя республиканського уряду Франції Анґлієць Маґґс купив за 100.000 фунтів ст. на ліцитації в Лондоні 315 листів Наполеона до його другої жінки Марії Люізи, дочки австрійського цісаря. Третого дня по тім купні Маґґс передав директорови Національної Бібліотеки в Парижі замкнену коверту з надписом. „Довірочне". Відомо тільки загально, що в коверті є м. ін.: опис того, як і де відкрито ті листи тай імя їх останнього посідача, котрий віддаючи їх, застеріг собі, що деякі річи мають на завше остати таємницею для публики. Згадані листи Наполеона мають таку історію: По упадку Наполеона його жінка Марія Люіза вийшла заміж за герцоґа де Плезанс-Ґуасталля. Вона не хотіла переховувати у себе листів Наполеона й віддала їх ґен. Найпергови. В замку роду Найпергів у полудневій Австрії перележали ті листи в незамкненій скриночці старого бюрка. За той час змінялися власники замку, але ніхто не рішився навіть в руки взяти пачку старих листів, пліснею покриту. Аж теперішний власник замку рішився розглянути запліснілу пачку паперів, бо шукав за доказами блищих взаємин свого предка з Марією Люїзою. І так знайшов він листи Наполеона. А за тими листами шукали богато літ ріжні учені, м. ін. член Академії Наук Массон, та надармо. Історичне значіння тих листів дуже велике, бо Наполеон полюбив молоденьку жінку з високого роду (хоч вона його не любила) і писав їй правду про найважніші справи внутрішної й заграничної політики. Та відчитати ті листи дуже трудно, бо Наполеон писав їх власноручно, а його письмо ставало з віком все більше невиразне. Не могла його листів читати й Марія Люіза тай уживала в тій цілі знавця письма. А тепер відчитують ті письма аж чотири спеціялісти. Інтересна ще одна подробиця. Коли республиканський уряд Франції купив на ліцитації ті памятки по найбільшим монарху Франції й коли се проголошено, всі присутні Анґлійці з пошани до французького правительства встали і стояли довшу хвилю... Порівнайте з тим плюгавлення монарха України в наших часах і то такого, про якого писав С. Томашівський, що в сих часах не було й нема в нас такого діяча, якого можнаб поставити не то понад нього а побіч нього.

ОСИП НАЗАРУК

По наших монастирях

В Краснопущі

2) Чому слова Спасителя: „Йдіть і научайте всі народи!“ мають бути неужиті якраз на місцях, де вони можуть робити найглибше враження? Таж тільки рідкі виїмки навіть між інтеліґентними людьми мають час і нагоду, щоб заінтересуватися людьми, які колись в монастирі жили і працювали. А тут стоялиб на публичнім виді немов таблиці з їх коротесенькими життєписами, які не одного й не одну потягнулиб до глибшого зацікавлення тим, що тягне до духового життя — і до Бога.

От у сім монастирі кінчила своє життя дуже цікава особистість: Василіянин о. Будзилович, секретар одного з наших епископів на мученичій Холмщині. Той монах помер тут у глибокій старости і 30 літ не виходив з краснопущанського монастиря. Ніхто ніколи не чув нарікання з його уст. Пережив він ще й українсько-польську війну 1918—1919 рр. Коли Поляки заняли Галичину й польське військо вступило в краснопущанський монастир, командуючий офіцир зажадав легітимацій від монахів. Старенький о. Будзилович не мав нових документів, але витягнув зі своєї скриночки ще документ свого свячення на Холмщині й показав офіцирови. Той переглянув, усміхнувся і сказав:

— „Człowiek jeszcze z napoleońskich czasów!“ Тай вийшов спокійно з монастиря, нічого не зареквірувавши, не забравши навіть дуже дорогоцінних образів Собіського і його жінки Марії, котрі належать до найкраще збережених образів тої монаршої пари.*)

Кілько таких і ще більше інтересних типів наших людей жило тут за сотки літ істнування сего монастиря! Тут істнував навіть якийсь час богословський факультет — по скасуванню нашої богословії й фільософії у Львові в 1810 р. Потому й тут його заборонено.

До год. $1^1/_2$ того дня оглянув я взірцеве господарство монастиря: після найновіших вимог уряджені стайні на безроги, рогату худобу і коней, пчолярню американської системи (в однім будиночку), млин на Золотій Липі, цегольню і став з коропами ($2^1/_2$ морговий). Монастир має всего 80 моргів поля і 105 гектарів ліса, а підпомагає також ціле сільце Краснопущу (коло 50 домів!). Якби його не стало, то громада — мимо розділу монастирської землі — попалаб зараз у крайну нужду, бо вона убога. А тепер має заробки при монастирських підприємствах. Тут большевики моглиб дечого навчитися, що значить колєктивна господарка, ведена релігійними людьми. Безбожні люди очевидно до колективізму не надаються.

В часі большевицької інвазії ся околиця була приблизно місяць під владою большевиків. Тоді якимсь чудом урятувалися наші монахи від смерти. Большевицькі партизани кілька разів підступали нічю під монастир і тільки під загрозою, що будуть до них стріляти, відступали. А одного дня приїхав большевицький полковник з адютантом, розвідати, як мається річ з нічними нападами. Наші монахи запросили гостей на обід і полковник з адютантом відїхав. Незабаром прибіг монастирський слуга і сказав, що чув, як полковник говорив до свого адютанта:

— „Такі хороші люде, а мусять чи мають умерти!“

Докладно не міг переповісти його слів. Монахи занепокоїлися. По нараді постановили забарикадуватися кількакратно внутрі й коли буде напад, утечи критим виходом, заки большевики розберуть барикади. Одначе барикади мали зробити аж під ніч, бо досі ще ніколи не було нападу перед нічю. Та сим разом ще сонце стояло на небі як на подвірю задудніло. То приїхали два большевицькі солдати, узброєні від голови до стіп, з ручними ґранатами і т. д. Не було вже часу ні барикадуватися, ні навіть двері замкнути. Большевики увійшли до монастиря й заявили, що мають наказ, тут заночувати. Хоч можна їх було підозрівати, чи вони не отворять дверей нападаючим в ночи, — годі їх було викинути. Отже дали їм вечеру і ждуть у смертельнім страху. В ночи з ріжних сторін ліса, що довкруги обіймає монастир, далися чути вистріли. По короткім часі підступили до брами большевицькі партизанти з криком: „Одчиняй!“ Їм і відчинили ті два большевицькі солдати, що приїхали в день, але — відразу навели на них револьвери з відповідними погрозами. Партизани як стій відступили...

— „Вони нас знають, що ми не жартуємо!“ сказали. „Тільки ми не знали хто вони. А тепер як уже знаємо, то скоро з ними справимося, трохи потому“.

Таку пригоду мали наші монахи.

А в часі війни сей монастир був між двома фронтами. Ще досі видно окопи краєм ліса з одного і з другого боку. Перестрілка йшла понад монастир. Які тільки війська втікали сюди то всі кидали зброю й амуніцію в монастирський став. І маса тих річей назбиралося там. Кождий хлопець у селі мав зброю. І стріляннна відбувалася — правильна. Тай богацько каліцтва з неї було між населенням. А на Великдень то так стріляли, якби битва була. Раз військо цілу компанію жовнірів прислало, щоб розброїти село — але се йому розуміється не вдалося. Село стріляло дальше на забаву, поки амуніції стало...

Загальне враження з сего монастиря таке, що він зразково господарський. І тут є бібліотечка з дуже старими друкамі. Та головна його вартість у взірцевім господарстві і здоровім положенні серед лісів. Сам монастир довкруги має богато сонця, бо він немов на великій поляні, в долі, між двома пасмами горбів, лісом покритих. Він ясний, веселий, так своїм положенням, як і виглядом, так на коридорах, як і в келіях. Весь критий бляхою, стіни ясні, в формі ломаної підкови. На Івана тут великий відпуст. Сей монастир дуже надається на місце прощ. На його великім подвірю стоїть на місци, де колись стояла стара церковця, симпатична подоба Матери Божої, оточена високим і буйним, гарно удержаним живоплотом — приблизно на середині між монастирем і його дзвіницею, котра має оригінальну капличку з малюнками. Під тою капличкою б'є живе жерело. Шкода, що його замуровано: якби воно вибухало в самій капличці, то се надавалоб їй особливої принади.

Сей монастир веселий навіть в часі дощу! Сегодня по полудні знов падав дощ. Я зайшов в часі дощу до огороду, щоб переконатися, що то за цвіти блідорожевої краски, про які я згадав на початку. То були прегарні братки. А біля них чудні сині незабудьки і всякі інші цвіти. Хто хоче знайти спокій, тому можна сказати: Поїдь до монастиря ЧСВВ у Краснопущі й помолися там щиро та скромно Богу всевідучому, котрий лічить усякий біль, навіть біль душі...

І знов приходять на думку слова Спасителя. Наведу їх в мові книжки, яку маю тут під рукою:

„Den Frieden hinterlasse ich euch, meinen Frieden geb ich euch: nicht wie die Welt gibt, gebe ich ihn euch. Euer Herz betrübe sich nicht und fürchte nicht“...*)

Думаю, що у всій літературі людства не можна знайти більше успокоюючих, більше бальсамічних і гоячих слів ніж отсі слова Спасителя. Перечитайте їх ще раз і ще раз в обидвох мовах, роздумайте їх і пийте з них сік успокоєння, такий дуже потрібний в сих часах тривоги і жаху. Хтож з людей, хочби наймогутніших, може дати такий мир в душі? Хто так може забезпечити перед непевністю, трівогою і жахом? Особливо наше покоління, котре бачило, як падали наймогутніші царі світа сего, династії та престоли, — покоління, котре пережило найбільшу війну й найбільшу революцію чи радше найбільший бунт, який колинебудь бачило людство. Воно все в непевности і трівозі, бо ніхто з сего покоління навіть у приближенні не знає, що буде завтра і чи знов не здійметься заверюха ще страшніша ніж була та, котру ми пережили. Отже для такого покоління особливо цінні вище наведені слова Спасителя. Вони, добре зрозумілі і приняті в душу, дають правдивий мир без огляду на те, що наступить.

„Мир оставляю вам, мій мир даю вам, не так як світ дає, я даю його вам...“ Якіж наївні ті люди, котрі хочуть знищити Церкву й установи її, які охороняють і плекають все, що звязане з солодкою наукою Спасителя. А до тих установ в першій мірі належать монастирі. А між ними один з найлюбіших, тихий і мирний монастир у Краснопущі з найгарнішим іконостасом і найминілішим кладовищем, які я бачив в цілім краю нашім.

„Мир оставляю вам, мій мир даю вам, не так як світ дає, я даю його вам...“ Раз на завше вбилися ті слова Господні в мої спомини, вбилися у звязку з монастирем у Краснопущі, з його чистим лісом і з його цвітами на чотирокутній полянікладовищі.

Чи сучасне нам людство ще настільки здорове, щоби вміти боронити заборол науки Спасителя? Не знаю. Коли не оборонить їх, не матиме ніякого мира, бо пустий мир, який дає сей світ, пустий як мідь брязкаюча, пустий як оріх, з котрого червак виїв зерно...

„Мир оставляю вам, мій мир даю вам, не так як світ дає, я даю його вам...“

*) Король Собіський має на тім образі вигляд типового Українця, східнього виразу обличча.

*) „Мир оставляю вам, мій мир даю вам: не так як світ дає, я даю його вам; щоб серце ваше не тривожилося і не лякалося“. (Еванг. Йоана, глава 14, уступ 27).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

Лікарський фейлетоник.

Перевтома

Її прояви подібні до божевілля.

Професор психольоґії університету в Вашінґтоні виголосив виклад в університеті у Вірджінії про вислід своїх 7-літних студій над перевтомою. Він доказував на численних прикладах, що перетомлений працею чоловік виказує всі прояви і наслідки подібні до умової недуги: незручність, непорадність, неувагу, цілковитий заник памяти в ріжних справах, манію переслідування, галюцинації (привиди), надмірну безоглядність супроти інших людей, напрасні вибухи темпераменту і т. п. Ті хоробливі наслідки перевтоми може усунути довший сон, одначе не все. Часами по такім сні наступає реакція, також дуже подібна до іншого рода проявів умової недуги. І так в тій стадії перетомлений працею чоловік нібито вже відпочавши виказує надмірну рівнодушність, легкодушність у виконуванні своїх обовязків, лінивство або ненормальну веселість. Такий стан може тревати кілька годин або й кілька тижнів. З тих всіх причин дуже вказана міра також у праці. Коли хто сам не може вдержати тої міри, на того повинно вважати його оточення, щоб не перепрацьовувався.

ОГЛЯД ПРЕСИ

List otwarty prof. St. Grabskiego

„Курієр Львовскі" приніс в ч. 10 з с. р. статтю під повисшим заголовком. До тої статті додала редакція „Курієра Львовского" свою замітку. Замітку і статтю подаємо в перекладі:

„Ми одержали від п. проф. Станислава Грабского отвертий лист в справі політики „Народового Сторонництва" супроти Русинів, звернений до п. сенатора Ст. Гломбіньского. Після порозуміння з п. сенатором Гломбіньским, котрий ко сей лист прирік відповісти в „Курієрі", містимо письмо проф. Грабского, застерігаючи собі по відповіди п. сенатора Гломбіньского заняття становища в питаннях порушених в „Отвертім листі". — Ред. „К. Л.".

До Предсідателя Львівського провінціяльного Комітету Народового Сторонництва проф. Гломбіньского. Вельмишановний Презесе! Двацять літ працювали ми разом в Демократично-Народовім Сторонництві перед війною, а після війни в Союзі Людово-Народовім над скріпленням польського характеру східної Галичини (в оригіналі звичайно Малопольщі) і над утревалленим її органічного звязку з рештою польських земель.

Незабутньою Твоєю заслугою є те, що в 1906 р., коли Австрія вводила загальні вибори до парляменту, Ти потрафив успішно забезпечити польське населення східної Галичини перед майоризацією зі сторони Русинів впроваджуючи до виборчої ординації постанову, що в національно мішаних округах будуть вибирані два посли: один з більшости і другий з меншости. В той спосіб польське населення в тих округах, в котрих творило 25—30%, зискало рівний голос з дваразн численнішим руським населенням. Ти не допустив також до задуманого віденським правительством адміністраційного поділу Галичини мимо того, що значна частина Польського Кола готова була вгнутися перед пресією двірської котерії.

А я, як управитель організації Сторонництва і Краєвого Комітету Народової Ліги, помагав Твоїй парляментарній і соймовій політиці, ініціюючи на попертя Твоїх внесень і протестів віча, демонстрації, ухвали міських і повітових рад, як також делегації народових організацій в цілім краю.

Памятаю раз по ряді таких демонстрацій запитав мене Намісник, що задумую зробити з Русинами в Галичині. Я відповів, що провідною думкою Народової Демократії є, аби по розпаді Австрії Галичина ввійшла до Польщі як нерозривна цілість з рішучою польською перевагою. І була се провідна думка не лише нашого Сторонництва, але всіх польських патріотичних організацій у східній Галичині: Сокола, Т. С. Л, рільничих Кулок, Гарцерства, Бартошових Дружин, Народових Організацій, Львівської Стрільниці, Скал, Гвязд... Отже коли українське військо опанувало знечевя в листопаді 1918 р. Львів і всі міста та повіти на схід від Сяну — ціла та наша суспільність від дітей і жінок по старців, від соціялістів до консерватистів вхопила за зброю, аби вдержати національно-державну єдність східної Галичини з Польщею.

* * *

Ми побідили. Але Англія не хотіла признати тої побіди вповні. Вона вимогла в 1922 р. на нашім правительстві внесення до Сойму закону, котрий постановляв уведення до 2-ох літ широкого територіяльного самоврядування в воєвідствах східної Галичини. І знов Ти своїми поправками до сего закону забезпечив, на случай колиб вона ввійшла в життя, польське населення перед чисельними руськими більшостями. Бо на Твоє внесення Сойм ухвалив, що воєвідські соймики: львівський, тернопільський і станиславівський будуть складатися з двох кол: польського і руського, чисельно рівних, при чім ряд найважніших справ для самоврядного життя бувби полагоджуваний за згодою обох кол, а справи, котрі відносяться виключно до одної національности, полагоджувалоб кожде коло зокрема.

Одначе після упадку кабінету Льойд Джорджа англійська дипльоматія перестала цікавитися Українцями. Отже також пізніші наші правительства і сойми відложили справу самоврядування в східній Галичині до хвилі ухвалення нової організації територіяльних самоврядувань в цілій Польщі. Натомість разом з п. Тгугутом я за Твоєю згодою я опрацював і перевів в Соймі в 1924 р. мовні закони, котрі знесли права руської мови, як другої урядової мови в бувшій Галичині і признали родичам 20-ох дітей, котрі жадалиб науки в польській мові, такий самий голос, як родичам 40 дітей, котрі домагалисяб науки в руській мові. Впродовж тих 20 літ, незалежно від того, які ми займали становища, завсіди наша думка й журба однаково зверталася до східної Галичини, до запевнення в ній польській суспільности передової та провідної ролі в життю не лише політичнім, але й загально культурнім і господарськім сеї дільниці. При переміні Союзу Людово-Народового в Народове Сторонництво (але вже не Демократично-Народове) усунули мене з рядів організації. Мимо того я не перестав працювати для Сторонництва і пером на шпальтах його щоденників, особливо „Курієра Львовского", і промовами на організованих ним вічах, національних обходах і курсах. Бо хоч я не погоджувався зі всіми поглядами і починами нової партії — не здібний признати демократизації національної політики, за котру ми боролися через цілу першу четвертину сучасного століття за масонсько-жидівську видумку XIX століття, — то проте я вірив, що Народове Сторонництво се дальше найсильніша опора переваги польської сили над експанзією українського націоналізму в наших полуднево-східних воєвідствах. Вправді серед „молодих" у Варшаві й Познані пропагували чимраз сильніше погляд, що разом з відзисканням державної незалежности вже непотрібне скріплювання польської суспільности у східній Галичині — зате треба розвивати як найширшу польсько-руську співпрацю культуральну й господарську, щоб нею асимілювати Русинів і єднати їх для Польщі. Одначе запевняли мене що Головна Управа Сторонництва відкинула той погляд, а приняла опрацьовану Тобою програму польської окраїнної політики, засадничо згідну з тезами, котрі я кілька разів подрібно уосновував в „Курієрі Львівскім".

Отже коли на деннім порядку Сойму стануда справа нової організації самоврядування міського, громадського й повітового, я промовляв про неї на вічах Народового Сторонництва і Кресових Комітетів у всіх майже більших містах трох наших воєвідств. І всюди ухвалювано при дуже численній участи селян, міщан, робітників, домагання, щоб самоврядні закони запевнили польському населенню абсолютну більшість в міських радах а в громадських радах, коли Поляки творять нижше 30% — одну третю, а коли є їх 30—50% половину мандатів. Дослівно такісамі резолюції ухвалювано і на вічах посла Корнецкого як також на вічах ще кількох інших послів Народового Сторонництва. Одначе в Соймі підчас дискусії над самоврядними законами Народове Сторонництво не поставило ніяких внесень зміряючих до забезпечення польського населення перед майоризацією з руської сторони. Інформували мене довірочно, що се сталося з причини спротиву „молодих". Та трудно мені було в те повірити.

* * *

Одначе нині видається мені се на жаль правдоподібним.

На запрошення редакції „Курієра Варшавського", написав я до його святочного числа статтю про національні меншини.

Я сказав в ній те, що я все казав, а саме, що тривалу приналежність східної Галичини до Польщі може запевнити лиш одно: сильніша від української експанзія польської цивілізації, отже скорший і сильніший зріст господарської, культуральної і чисельної сили польської ніж української. Та до того треба знов: 1) аби Поляки мали законно собі запевнену всюди, в громадах, з повітах, самоврядуваннях, в воєвідствах ролю п а н у ю ч о г о н а р о д у, котрого голос не може бути змайоризований, 2) щоб не лише земельні посілости, але також міські нерухомости як також польські і руські підприємства були признані за власність не лиш одиниць але й відповідних національних корпорацій; 3) щоби польська держава явно, отверто і як найщедріше підпомагала промислову, торговельну й організаційно-культуральну польську підприємчивість". В тім самім числі „Курієра Варшавского" один з найвизначніших публіцистів „молодих" п. Войцех Залєскі зложив слідуючу заяву: „Вважаємо Русинів за н а п р а в д у повноправних членів польського народу". 30 грудня м. р. запротестувала остро „Газета Варшавска", начальний орган Народового Сторонництва, — але не проти узнання Русинів за повновартних членів польського народу, що в послідовности мусілоб довести до отворення перед ними нарівні з правдивими Поляками: доступу до всяких державних урядів у східній Галичині — тільки проти програмових жадань, котрі я висказав. „Газета Варшавска" осуджує їх, бо на її думку вони означають „трактування руського хлопа, як горожанина другої кляси", бо „правна заборона або в певних случаях утруднювання набувати землю збудить в руського хлопа таке почуття кривди, що воно унеможливить йому і його дітям стати Поляками".

Отже начальний орган Народового Сторонництва жадає нині продажі польської землі в руські руки. І не бачить він в тім кривди польського народу, коли буде меншати його стан посідання землі, лиш боїться почуття покривдження Русинів, колиб їм утрудняли викупно польської землі. Вся наша тільколітна боротьба за польську землю для польських хлопів — осуджена. І осуджене всяке правне упривілеєння польської людности. Борони Боже, аби ті, що проливали свою кров в обороні Львова і східної Галичини, мали більші права від тих, що воювали проти Польщі і скористають з кождої нагоди, щоби спробувати відірвати від Річипосполитої полуднево-східні воєвідства. Бо зі всего найважніше, щоб руський хлоп не почувся горожанином другої кляси. Вільно Мусоліньєви ділити родовитих Італійців на упривілеєну фашистівську еліту і решту горожан низшого ряду. І захоплювалася сим часто „Газета Варшавска", як доказом банкроцтва демо-лібералізму. Та в Польщі не може бути горожанами першої кляси навіть загал Поляків. Одначе в такім разі треба буде хіба також скасувати привілеї польської мови, устійнені вже мовними законами та привілеї родичів, котрі домагаються польської науки в школах.

Мабуть ще вимовніша стаття тоїсамої „Газети Варшавскої" з 1 січня с. р. Автор її представивши, що видалення Коновальця з Берліна й „погамування правительством Совітів розбуджених надій", викликає „спад самопочуття і загальну депресію" серед Русинів — кінчить свої виводи закликом: „В такім положенню простий обовязок, щира, невимушена любов до братного племени приказують нести йому поміч".

А мабуть першим ділом тої помочі малоб бути поручуване п. Гертихом в „Мислі Народовій" з 6 січня с. р. розбиття створеного Тобою львівського воєвідства, щобн „щезла з ним штучна польська більшість".

Таким язиком промовляла перед кількома роками санаційна преса, котра громила „ендецький шовінізм", який нібито утруднював державну асиміляцію Русинів. Одначе досвід повчив навіть найгорячіших приклонників тої асиміляції, що єдине тревале спертя польських правительств на національно мішаних окраїнах це сила місцевої польської суспільности. Також завдяки сему громадські вибори випали в нас назагал вдоволюючо.

І в такій власне хвилі „Газета Варшавска" і „Мисль Народова" готовлять нам тут „поміч братному племени", щоб піднести „самопочуття" Русинів, усунути „штучні польські більшости", знести перешкоди в набуванню польської землі.

Сторонництво Народове у Львові має кількасот членів — але коло 10 тисяч однодумців, котрі підпирають його пресу, голосують на його ліста при всяких виборах, ходять на його віча.

Як один нині з тих приятелів, не найменше діяльних, прошу Тебе, любий Презесе, скажи щиро й публично, що те все значить? Чи ціла дотеперішна програма народової політики на наших окраїнах, котрій ми служили тілько літ вірно й витривало, тепер перекреслена Народовим Сторонництвом? Чи може воно має дві ріжні програми: одну для віч в східній Галичині — а другу для Варшави й Сойму? Чи може — що давби Бог — се тільки проба накинення Народовому Сторонництву поглядів суперечних з його суттевою програмою, проба, котру зуміеш рішучо знівечити!

Прошу Тебе публично відповісти на ті дошкульні питання не лише в імя давної нашої співпраці — але тому, що приятелі Сторонництва мають право знати, чи дальше підпираючи його не працюють на річ якоїсь нової угоди з Русинами.

Колись пілсудчики робили її — проти Росії. Нині готовлять її „молоді" в Народовім Сторонництві — п р о т и Ж и д і в.

Одначе як перша, таксамо й друга направду звернуласяб єдино проти польської експанзії тут на наших окраїнах. Боронитися перед тою угодою мусимо в кождім разі.

С т а н и с л а в Г р а б с к и й.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Сей лист старого вшехпольського агітатора і ненависника нашого народу стає в теперішних відносинах дивним і дуже цікавим маніфестом заслїплених шовінізмом вшехполяків, звернеким проти уздоровлення відносин в польській державі і проти забезпечення самого істнування могутної польської держави на будуче. Се властива консеквенція ненависти, яка криється в кождім націоналізмі: вона зразу бунтує своїх проти чужих, але вкінци настроює і чужих і своїх проти будучности власного народу і власної держави. З увагою будемо слідити дальше, як на сей хоробливий прояв ненависти зареагує польська публична опінія і правляча верства.

Проти совітського террору

Головна управа „Провидіння", організації Українців католиків в Америці, вислала телєґраму до президента Злучених Держав Півн. Америки Росвелта і до державного секретаря Корделла Голма у Вашинґтоні такого змісту: „Апелюємо до Вас ужити Ваших заходів для інтервенції в справі Українців на совітській Україні, котрих тратять без суду в часі нового террору, встановленого московським урядом". Сей протест підписали: о. Антін Лотовнч, голова, п. Антін Цурковський. секретар.

Цікаві процеси

за спадок по лат. епископови.

В Перемишлі відбулися два великі процеси в звязку зі спадковою масою по пок. римо-кат. Епископі Анатолеви Новакови. Повновласником епископських дібр був довго адвокат Щепаньский, кревний Епископа. Одначе генеральним спадкоємцем пок. Еп. Новака став Чин ОО. Салезіян. До двох книжочок ПКС на 5.000 долярів зголосили претенсії і Щепаньский і ОО. Салезіяни, котрі вкінці виграли а Щепаньский ще заплатив судові кошти 1.800 зл. Знов інж. Шпитковский виробив плян на катол. дім, котрий мав будувати пок. Еп. Новак, одначе смерть перешкодила йому. Інж. Шпитковский зажадав за плян 14.000 зл. і виграв процес в першій інстанції.

На могилі молодого місіонаря

Пращальне слово на похороні о. Михайла Тадея Пристая Ч. С. Ізб., виголошене Ігуменом Сшанславівської Обителі О. О. Редемптористів дня 18 грудня 1934.

14 літ минає, як до Станиславова приїхали ОО. Редемптористи, а нині перший Редемпторист лишає нас на віки. Се наш співбрат о. Михайло Пристай. О як сумно пращатися з тими, котрих любилося на земли! Ми знаємо які правдиві ті слова, що нам співали в день наших облечин: „Як добре і приємно мешкати братії разом"...

Але надія відриває наші заплакані очі від тої розкритої могили і підносить ген високо, де мешкають блаженні, де св. Альфонс вірний своїй обітниці в користь тих, котрі умирають в Згромадженню, вже вийшов на стрічу свойому синові і запровадив його до трону приготованого святим місіонарям, які працювали у винниці Христовій. Так, „щасливі, котрі умирають у Господі, бо діла їх підуть за ними". Справді, дорогий Померший працював для Бога підчас свого короткого, але повного заслуг життя. Від зарання своєї молодости вправлявся в християнських чеснотах. Він був потіхою своїх дорогих родичів. А вони були щасливі, що могли пожертвувати його Богу. Вже в гімназійній лавці він зачав мріти про вищий ідеал. Чув голос Ісуса, який його кликав до свого дому. І відповів без отягання. Відбуті реколєкції при кінци студій дали доказ, що серце рвалося до місіонарського життя, щоби працювати на славу Божу і для добра душ. І віддав себе цілковито. В монастирському мовчанню, в новіціяті в Голоску коло Львова, приготовлявся він через рік до життя молитви і злуки з Богом. 4 роки перевів у Бельгії, де приготовлявся до апостольської праці. Дня 15 серпня 1929 р. його студії увінчано великою ласкою священства. І від тоді зачинається його життя, повне в овочі, яке скінчилося тому 2 дні, але його добрі діла пішли з ним щоби свідчити в його користь перед Найвищим Суддею живих і мертвих. Його місіонарське життя не було довге, але він віддав все що мав; свої праці, духа і серце, ба навіть своє мізерне здоровля для добра душ і духовного відродження свого дорогого народу, який він так горячо любив. Кілька місій, які він дав в монастирях в Голоску і Тернополі показали його ревність. Душі, спасені проповідями, або потішені у сповіді, ніколи не забудуть того добродійства, яке він їм зділав. І Бог почислив його труди, які він поніс задля слави Божої і записав в книзі життя ті навернення, яких він довершив. Після св. Августина, хто спасе одну душу, той і своє спасення має запевнене. Та сего було замало для него, він бажав спасти маси. В 1932 р. Настоятелі післали його до Ковля на Волинь працювати над наверненням наших незєдинених братів. То була найтяща і найневдячніша праця. Там нема таких вигод як тут. Бог бачив його ревність і почислив кроки, якими він ходив від села до села з тяжкою валізкою з церковними ризами, щоби в бідній шопі відправити Службу Божу. І так він приносив добро своїм словом і ревністю для того бідного і нераз невдячного народу, який або не міг, або не хотів дати йому куска чорного хліба за його ревність. Зморений працею приїхав він до Станиславова. Ви його бачили і чули його проповіди, ви були свідками його любови до Ісуса й Марії, а ті, котрі слухали його ради в сповідальниці, відходили з полекшою на серці і з новими силами, щоби працювати над своїм спасенням. За те все, дорогий Співбрате, ми всі тобі дуже вдячні. До побачення в нашій небесній вітчині, куди ти пішов, щоби разом з нашими святими співбратами святкувати празник Непорочного Зачаття нашої Небесної Неньки. Ти показав нам шлях до тої вітчини. Молися за нас, щоб колись і ми всі могли тішитися на віки, Амінь.

Справа голоду в СССР

і Союз Народів.

„Оссерваторе Романо" доносить, що секретар міжнародного комітету помочі голодуючим в СССР д-р Аменде звернувся до Союзу Народів з пригадкою, що в 1933 р. норвезький делеґат д-р Мовінкель поставив справу голоду в СССР перед зібранням Союзу Народів, та йому тоді відповіли, що СССР не належить до Союзу Народів і тому ся справа не може бути предметом нарад Союзу Народів. Тепер — заявляє д-р Аменде — СССР вже належить до С. Н., а справа не терпить проволоки бо з України надходять щодня відомости про загрозу нової голодової катастрофи. Західноевропейські Жиди потворили вже всюди комітети для несення помочи своїм одноплемінникам в СССР. В звязку з заявою д-ра Аменде, всі допомогові орґанізації, що входять до згаданого міжнародного комітету, на чолі котрого стоїть віденський кардинал Інніцер, подвоїли зусилля, щоби хоч в части помогти жертвам комуністичної господарки.

З сойму

На першім по святах засіданні буджетової комісії сойму радили над будж. прелімінарем МЗС (мін-ва загр. справ). Референт посол ББ Валєвский ствердив, що буджет МЗС виносить всего 40 міл. зл., отже 17 міл. менше ніж досі. Доходи МЗС впали до 11.055.000. МЗС обороняло видалюваних з Франції польських робітників. Покликано до життя Світовий Союз Поляків і розвинено заходи, щоб охоронити перед асиміляцією польську молодь на еміґрації. — Опозиція критикувала головно польсько-німецький договір. Представник Жидів посол Розмарін хвалив польське МЗС за опіку над Жидами в гітлєрівській Німеччині. — Відтак комісія радила над буджетом МС (мін-ва справедливости). Референт посол ББ Зайдлєр. Він підчеркнув, що незабаром законодавство в цілій Польщі буде єдине і заявив, що число вязнів росте. Се головно наслідок крізи. Поправновиховних заведень було в 1932 р. 4, тепер є 9, незабаром буде 15. — З опозиції посол НПС Недзялковский домагався м. ін. узасаднення правного істнування концентраційного табору в Березі. — Посол Ліво (Клюб народови) говорив про натиск адм. властей на судівництво і прокураторію, про політичну діяльність суддів, про високі судові оплати і про Березу. — Український посол Загайкевич представив ряд справ, м. і. запитував, чому Польща не інтервеніює в СССР, хоч там розстрілюють Українців, горожан Польщі.

Жид. посол Розмарін твердив, що на терені львівської апеляції є антисемітські тенденції та виступав проти введення коморників у Сх. Галичині. — Посол Санойца відповідав опозиції, що вона оперує загальними твердженнями. Відтак промовив мін. справедливости Міхаловский. Він заявив, що декрет про табор відокремлення не тільки згідний з формою конституції але обороняє також її зміст. Бо се головний обовязок правительства запевнити спокійним горожанам безпеченство перед несфорними елементами. Колиж не вистарчають звичайні середники репресії, то треба ужити надзвичайних, щоби протиставитися анархії та сваволі. Хто рахує на нерішучість правительства, той гірко заведеться. Якби правительству у властивій хвилі забракло сили, щоби протиставитися звироднілим формам політичної боротьби, то не знати, чи ті, що тепер критикують правительство, могливи спокійно займатися критикою. Те, що зроблено, запевнило горожанам спокій, правительству можливість праці, державі безпеченство і тривкість. — По виводах референта буджет ухвалено.

В дискусії над буджетом мін-ва комунікації промовляв з українських послів п. З. Пеленський. Він заявив, що повені довели до нужди населення і що майже нема вже Українців в державній службі. Відмовляють навіть полекшей на українські зїзди, хоч дають їх москвофілам. — На те відповів посол Буткевич, що орґанізаторки українського зїзду жінок розіслали запросини на зїзд в мовах українській і французькій та повідомляли, що „зїзд відбудеться в Станиславові, українська територія — actualment a sur la Pologne". (Посол Бурда з ББ кричить: „За таке до Берези Картузької!"). — Потому міністр відчитав назви українських орґанізацій, що скористали зі знижок.

МИХАЙЛО ЗОЩЕНКО

Спорт і здоровля

Совітська гумореска.

Люди говорять, що зимовий спорт впливає дуже корисно на здоровля. Се правда. Про те переконався я сам на собі.

Сеї зими я зовсім втратив апетит, я взагалі не хотів більше їсти, я просто не мав охоти до того. Я зіщуплів в страшний спосіб. Навіть блохи вже не хотіли мене гризти. Слово чести! Лікар опукав мене і сказав:

„Ваші нерви — капут! Мусите щоденно совгатися. Тоді ваша недуга помандрує там, де росте перець. І блохи — сказав — знов зачнуть вас гризти".

Я не легковажив недуги й побіг приспішеним кроком до крамниці зі спортовими приладами та зараз купив пару лижв і відповідні черевики.

Ціла приємність коштувала мене всего 19 рублів. Мусите знати, що се майже якби дароване, бо я дістав пару добрих, майже сталевих лижв а й черевики були дуже елеґантні. Виріб московський. Спеціяльні черевики до лижв. Вправді один обцас відпав зараз слідуючого дня підчас совганки, але само собою розуміється, що ніхто не може вимагати, що такий обцас „вічно" держався.

І те, що з хвилею коли зломився обцас, я зломив ногу, також ще нічого не значить, бо я міг зломити ногу й тоді, колиб обцас не був зломився.

Чейже йде взагалі про щось інше. Йде про здоровий спорт. Я не совгався з десять днів, а наслідок був надзвичайний, просто приголомшуючий. Я потовстів, став грубий. І нервову систему генерально відрепарував.

Вправді деякі кажуть, що се не заслуга совгарського спорту, але зовсім звичайний вислід довгого лежання з причини зломання ноги. Та се очевидно глупота. Отже совганка не має мати ніякого значіння? чейже колиб я не пішов на лід, то ніколи не дістався б до шпиталя.

Говоріть що хочете — зимовий спорт се дуже важна рін. Почекайте но, — нехай тільки виздоровлю — заберуся до лещет! Може ще собі щось поломлю...

Зїзд сіоністів-ревізіоністів

В Кракові відбувся 6-ий світовий зїзд Союза сіоністів-ревізіоністів в присутности коло 4.000 учасників. Президент того союза В. Жаботинський виголосив більшу промову про положення Жидів у світі й сіонізм. Про Гітлера і його режім Жаботінський сказав: „Ворог світа осуджений і ніщо його не спасе".

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Другий З'їзд ОО. Провідників Марійських Організацій. Другий день З'їзду почався теж Службою Божою, яку відправив о. крил. др. Лаба. О год. 9-тій почалися пленарні наради. Перший реферат п. н. „Методика праці в Марійських Дружинах середношкільної мужеської молоді" виголосив о. проф. Осип Лещук з Рави Руської. Сей реферат був дуже гарно опрацьований і був доказом широкого знання найновішої Марійської літератури у прелеґента. Відтак о. ігумен Й. Лучинський ЧСВВ виголосив реферат п. н.: „Методика праці в Марійських Дружинах служниць". Глибоке знання обставин та психіки служниць цікавили цей реферат. Після короткої перерви слідував реферат о. Іринея Назарка ЧСВВ п. н. „Роля духовного Провідника в Марійських організаціях молоді", цікавий своїм підходом до теми та влучними ілюстраціями з життя укр. Марійських Дружин. Вивязалася цікава дискусія на тему спільного органу Марійських Дружин, на тему істнування кружків, відношення до Кат. Акції і т. д. В дискусії, що протягнулася майже до год. 2, забирало голос 12 учасників, між ними Преосвящ. Никита. — Пополудневі наради почалися в год. 3 рефератом о. Осипа Осташевського п. н. „Марійські Дружини і реколекційний рух". Реферат був совісно опрацьований і гарно виголошений, одначе годі вповні погоджуватися з надмірно песимістичним змалюванням нашої дійсности.—Кінцевий реферат наскрізь практичний, спертий на резолюціях З'їзду Марійських Товариств Пань, виголосив о. Я. Сеньківський ЧСВВ п. н. „Головні напрямні дружинної праці в Марійських Організаціях інтеліґентного жіноцтва". Після того вивязалася жива дискусія в звязку з фінансовим станом Мар. Т-ва Молоді, в справі відзнак, „Нашого Приятеля", реєстрації Марійських Дружин і т. д. Понад 30 учасників забирало голос в тій дискусії. Відтак вибрано Президіяльну Раду Марійського Т-ва Молоді для цілої нашої церковної провінції. Крім презеса о. Ір. Назарка ЧСВВ до цеї Ради увійшли: о. крил. Др. Лаба, о. крил. директор Лициняк, о. крил. Дзерович, о. ігумен Й. Лучинський ЧСВВ, о. проф. Др. Конрад, о. проф. Горникевич, о. проф. Голинський і о. проф. Микитюк. До Надзірної Ради увійшли о. крил. Громницький, о. канц. Ґалянт і о. проф. Зятик. Між іншим ухвалено відбувати З'їзди ОО. Провідників що три роки, уложити подрібний статут Обєднання Мар. Дружин, звернути особлившу увагу на стисле реколекції, зактивізувати Марійські Союзи, зорґанізувати абсольвентів і т. д. З'їзд вислав щиру подяку на руки о. Протоігумена Ст. Решетила ЧСВВ за працю, яку вкладає Чин св. Василія В. в розвій українського Марійського руху. Також вислано привіт о. Др. Маркевичеві ЧСВВ, основникові і першому презесові МТМ. Відтак о. проф. Голинський подякував о. Назаркові за скликання та зорґанізування цього з'їзду та в імени всіх зложив щире признання за працю в таких важких часах. З'їзд приняв се довготреваючими оплесками. Вкінці прийшов до слова о. Ір. Назарко ЧСВВ. Він висловив свою радість з причини гарного перебігу з'їзду, подякував Преосвященим Епископам, всім учасникам, особливо прелеґентам і дискутантам та горячим зазивом до розвитку нашого дружинного руху замкнув З'їзд. Всі учасники відспівали „Достойно єсть" і удалися до каплиці на благодарне богослуження. Підчас богослуження о. др. Теодорович ЧСВВ виголосив проповідь до учасників. Св. Сповідь закінчила це гарне торжество. Учасники пращаючись жаліли, що цей з'їзд тревав так коротко. Їхали домів з сильною постановою, щоби всю свою душу та своє священиче серце вложити в розколихання найживішого Марійського руху серед нашої молоді на її добро і на славу Матері „руського краю". Число учасників хиталося між 59—67. Довших звітів з поодиноких рефератів не подаємо, бо на основі рішення з'їзду всі реферати вийдуть окремою книжкою, що буде присвячена Матірній Марійській Дружині в Римі „Пріма Прімарія" з приводу ювилею її 350-ліття. Се буде перший методичний підручник, що обійме цілість дружинного життя серед всіх станів. Се перша конкретна користь з того з'їзду. Друга се та, що він згуртував представників зі всіх трьох Епархій. Таких з'їздів треба нам більше, одначе нехай вони відбуваються наперемін в усіх осідках наших Владик.— *Свій.*

У василіянській церкві у Львові, Жовківська 36, в неділю 13 с. м. на закінчення старого року святочно відправлено всеночне (литію) від год. 4—5½ ввечері. Правив Впр. о. Секретар І. Готра ЧСВВ. Після литії проповідь мав Впр. о. Протоігумен Ст. Решетило ЧСВВ. Велике число вірних вислухало її з великим хісном для своїх душ. Потім у приняві пресв. Тайн вірні відспівали „Тебе Бога хвалим" і „Под Твою милость". Після того ще довго співали колядок. Се тривало до 8 год. веч. Людей була велика скількість. В церкві не стало місця для всіх. Богато людей верталося й відійшло до інших львівських церков, богато людей лишилося перед церквою й там, хоч було студено, уважно слухали проповіди. До пізної ночі того дня тривала св. Сповідь. — В понеділок 14 с. м. на св. Василія В. і в перший день Нового Року від год. 6 до 9 рано відправляли Читані Служби Божі. В год. 10 почалася врочиста співана Служба Божа за розвій василіянського Чина й навернення незєдинених. Правив Впр. о. Протоігумен Ст. Решетило ЧСВВ. Діяконували: о. Я. Сеньківський ЧСВВ. і о. Ір. Назарко ЧСВВ. Після Євангелія проповідь про св. Василія В. сказав о. Ір. Назарко, ЧСВВ. Хоч се був наш святочний день в тижні (у Львові не пізнати нашого свята в тижні!), вірні заповнили всю церкву. В згад. двох днях львівські ОО. Василіяни висповідали в своїй церкві 574 осіб. До св. Причастя приступило 823 осіб. — По співаній Службі Божій відбувся в монастирі скромний обід, на який запрошено представників наших культурних, просвітних, економічних і ін. установ і нашої преси. Весь час обіду проминув серед милого й святочного настрою й гарних промов. Промовляли: голова „Просвіти" Др. І. Брик, голова „Р. Школи" Проф. І. Галущинський. Впр. о. Протоігумен Ст. Решетило ЧСВВ., редактор „Нової Зорі" Др. О. Назарук, і б. посол В. Целевич. — (л).

Селянські сини на університеті

Професор краківського університету Станислав Кот оповістив в тижневику „Пяст" статтю такого змісту: В Кракові є такі селянські сини на університеті, що мають лиш одну сорочку. Коли її перуть або сушать, не виходять з дому. Мешкають звичайно по кількох в одній кімнаті, щоб оден міг вийти в скомплетованім одягу, інші мусять сидіти в дома в білизні. Богато їх не їсть обідів тижнями або й місяцями. Оден вже 3 роки не їв обіду. Тому богато їх має горячку з ослаблення й голоду. Такі тижнями лежать в ліжку. Не оден дістає сухоти. Пересічний буджет такого студента виносить 80 сотиків денно. За те купує 1 кґ. хліба 32 с., 10 дкґ. цукру 13 с., 10 гр. чаю 2 і пів сот. Коли не має і тих 80 сот., то редукує наперед масло, потому чай, вкінці цукор. Остає хліб і вода. В останніх часах їзза кризи число селянських дітей в університетах і ґімназіях сильно впало. До краківської ґімназії, де колись було богато селянських синів, сего року тільки оден селянин привіз свого сина, але довідавшись, що коштуватиме оплата, забрав його до дому. Проф. Кот взиває 1000 людей, щоб давали по 4 зл. місячно для забезпечення від голоду селянських дітей на університеті. — Так виглядають селянські діти державного народу. А щож говорити про недержавні народи?

Свята Земля

давно і тепер.

В часі Христового Різдва і Йордану мимохіть очі кождого звертаються на Св. Землю. В тому часі про Св. Землю йдуть часті розмови, про неї більше пишеться в часописях та взагалі охотніше читається її описи. Шкода тільки, що сьогодня Св. Земля має нечисленну скількість християн та ще меншу скількість католиків. Справді вже в часах апостолів і зокрема після усунення Жидів населення Св. Землі було переважно християнське. З проголошенням свободи віри пишалися тут величаві церкви по містах були епископства і християнське життя процвітало незвичайно гарно. Та такий стан не тривав довго. Незабаром Свята Земля стала місцем невпинних боротьб. Вже в 614 р. заняли її Перси, притім знищили богато божих храмів. Потім настали ще гірші часи. З приходом Магометан церкви перемінено в мечети, християн переслідували та силою змушували переходити на іслям. На великий жаль не помогли і хрестоносні походи, котрі хоч поклали богато жертв то все-таки не принесли тривалого визволення. Отже не диво, що Св. Земля щораз більше затрачувала християнське обличчя. Тепер у Св. Землі жиє около 90.000 християн, з того 40.000 католиків, що належать до чотирьох обрядів: латинського, маронітського, мелхітського і сирійського. Латиняни мають у Св. Землі свого Патріярха, що резидує в Єрусалимі; ОО. Францішкани творять т. зв. сторожу Св. Землі. — Маронітн мають тут теж свойого Патріярха, що резидує в одному монастирі на Ливані. Їх назва походить від св. Марона († 423). Вже в 16 ст. всі Мароніти були католиками. Натомість самі Мароніти є тої гадки, що вони все були в злуці з кат. Церквою. — Мелхіти мають свого Патріярха з осідком в Дамаску. До кат. Церкви належать фактично від 18 ст., коли Патріярх Кирило V (1709) признав формальну повагу Св. Отця. Назва походить від єврейського слова „мелєк", звязана з приняттям постанов халкедонського собору (451 р.).—Сирійці зєдинилися з кат. Церквою в 17 ст. Їх Патріярх резидує в Бейруті. — З нехристіян найчисленніші в Св. Землі Магометани (около 800.000), серед котрих останніми часами ослаблюється релігійний фанатизм і ростуть симпатії до католицизму. На другому місці стоять Жиди. Коли зважимо, що взагалі в Азії є тільки 2% населення католиків, а 3% християн-некат. то у Св. Землі так католиків як і християн-некатоликів поважне число. Та коли пригадаємо собі, що в цілому світі є 19% католиків а тільки 18% христ.-некат., то в Свяятій Землі християн а зокрема католиків замале число. Тож тепер особливіше виринає бажання, щоб усе населення Св. Землі побачило ясніше світло Вифлеємської Зорі.

Е. М.

Цвинтар самоходів

Наслідок небувалої кризи в Америці.

В Ню-Йорку часто можна побачити самохід, покинений власником. Тепер зареєстрували на вулицях Ню-Йорку 10.969 покинених самоходів. Їх власники їзза кризи не мали грошей на удержання машин і на бензину а не було кому продати тих авт. Управа Ню-Йорку ухвалила утворити 17 самоходових цвинтарів. В тих місцях власники самоходів можуть їх палити або просто покидати без ніякої заплати. Для стягнення на той цвинтар самоходів, покинених на вулицях, магістрат асиґнував 150.000 долярів. Рівночасно асиґнували 150.000 долярів на збирання і закопування мертвих звірят. Як подає поліція, в Ню-Йорку 15 грудня було 15.000 мертвих звірят, в тім числі один слон, покинений власником мандрівного цирку, задубілий з голоду.

ЗЇЗД РІДНОЇ ШКОЛИ

2) Студ. Атаманюк: Чи фальшиве твердження, що все залежить від грошей? Я наведу оден повіт, де зібралося втроє більше грошей, коли над ним попрацювалося. Тепер замінено клич учити кличем виховувати. В державних школах більше візитацій ніж в РШ. Ми не вміємо обертати грошем. Перед нами виринає питання доцільности середнього шкільництва. Бачимо пречінь, для кого працюють ті семінаристки, що на них нарід ложив свій гріш. Учителі РШ животіють, не мають за що купити книжки ні часопису, не йдуть з духом часу. Богато наших молодих педагогічних сил марнується. Чи не вина тут і Рідної Школи, що вона не звернула уваги молодим людям, яких людей вона буде потребувати. Учителі на місцях се альфа й омега в усіх справах. Промовець порушує ще справу святкування ріжних річниць, дальше справу шкідливої ривалізації деяких шкіл і т. ін.

Студ. М. Коржан: Маємо поважний недобір. Внутрішня позичка недописала. Треба застановитися над санованням господарки. Еміграція присилає мало, бо вона не погоджується з деякими потягненнями РШ. Бесідник наводить приклад, що оден фірман з Левандівки зложив одну позичку й оден директор поважної нашої установи теж одну. Відтак навсдить інші приклади на тему господарки на місцях.

Студ. Пришляк (з Миколаєва н/Д): Стверджуємо, що РШ зростає, та се не заслуга Гол. Управи. Се праця самочинна як вияв ідейности низів. Учительство РШ боїться анґажувати до суспільної праці. Воно мало активне і мало ідейне. Фреквенція в школах упала на одну четверту. Се тому, що оплати за високі. Їх треба знизити для селянських дітей. Нехай наші інтеліґенти повиписують своїх дітей з чужих шкіл. Бесідник критикує нашу інтеліґенцію по селах (також священство), але застерігається, що говорить лише про свої сторони.

Учит. Приймак (зі Стрия): Повітові Союзи Кружків РШ в розпучливім положенні, бо всі гроші забирає Гол. Управа, а сільські кружки не хочуть підлягати Повіт. Союзам. Тому треба потворити дійсні Повітові Союзи. Журнал „Рідна Школа“ не відповідає свому завданню. Його абсолютно ніхто не читає! Там лише повно цифр і статистики. РШ повинна ввійти в контакт з видавцями діточої літератури.

Делеґат з Коломиї п. Новак: Належалоб завести евіденцію персоналу РШ на зразок державних заведень. На опорожнені місця розписувати конкурси. — Проф. Похмурський: Мушу спростувати нарікання, які я тут почув на школу, учителів, інспекторів. Так зле не є. Заяв за даним директором ніхто згори не накидує, бодай я про се нічого не чув. Закид, що учительство не сповняє свого завдання, безпідставний. Ми учителі РШ служили ідеї своєї нації, тому не могли дістати посади ніде інде. Ми малиб бути безідейні? Закид щодо інспекторів теж неоправданий. Коли інспектори малиб більше їздити, то се потягнулоб більші кошти. А відомо вам, що РШ богато грошей не має. Се, що вони роблять, роблять добре; — п. Чепіль: Чув я закид, що Гол. Управа нічого не робить, а все діється „самочинно“. Чи Головна Управа має може піти з буком і „наганяти“ гроша Рідній Школі? Вонаж дає директиви, вона пропаґує, шле обіжники і т. д. Се не діється самочинно. Вважаю потрібним створити повітові союзи й оподаткувати кружки відповідними квотами; — п. Малицька: Хочу спростувати думку одного з панів, котрий говорив про якісь обіжники в справі залишення на місці одного з директорів. Се неправда. В одній школі в кругах учительства дійсно вийшов такий проект, але я рішучо стверджую, що ніхто нікому не наказував се зробити.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УВЯЗНЕННЯ У ЛЬВОВІ відбулися недавно в звязку з убивством поліційного аґента Яцини в Жовкві. Закидають увязненим у Львові, що вони намовляли до вбивства.

В ҐРАЦУ (Австрія) військовий трибунал засудив 13 націонал-соціялістів на кару тюрми від 1 до 15 літ.

ДО ПАРИЖА приїхав австрійський делеґат б. віцеканцлер Шміц. Він має переговорювати з французьким премієром Флянденом і міністром закордонних справ Лявалем в справах закордонної політики.

МІНІСТР ҐЕББЕЛЬС (Німеччина) заявив, що німецька армія, держава, партія й нація творять нині нероздільну цілість, котра здобуде признання в світі. Німеччина бажає миру і вже дала світови доволі доказів про свою волю жити мирно. Німеччина наладнала взаємини з Польщею і старається довести до згоди з Франціею.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО відібрало на неозначений час почтовий дебіт двом швайцарським щоденникам: „Національцайтунґ“ і „Ное Ціріхер Цайтунґ“.

В БЕРЛІНІ УВЯЗНИЛИ 40 провідників орґанізації гітлерівської молоді.

В КОВНІ (Литва) відбулася комуністична демонстрація під будинком політичної тюрми. Демонстранти домагалися випущення політичних вязнів.

ШВЕДСЬКИЙ КОРОЛЬ відкрив сесію парляменту („Ріксдаґу“). Він ствердив поправні взаємини Швеції з іншими краями. Господарське життя Швеції поліпшується, безробіття меншає. Має повстати фонд 30 міліонів корон на будову помешкань для родин з більшим числом дітей. Новий закон обмежить продукцію зброї та воєнного матеріялу.

В СССР УВЯЗНИЛИ в послідній часі ще 3 тисячі осіб. Московське ҐПУ буде їх судити при замкнених дверах.

В МОСКВІ революційний суд засудив на смерть нічного сторожа Новікова за те, що підпалив фабрику воєнних знарядів. Новіков заявив на розправі, що підпалив тюрму з ненависти до совітського режіму.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ФРАНЦІЇ має незабаром зетатизувати промисл, особливо моторовий. („Ль' Інформасіон“).

ПРЕМІЄР ФРАНЦІЇ Фляндeн на запит представника орґану „Кандід“, що сказати тим Французам, котрі зачинають захоплюватися диктатурою Ґітлєра, відповів: Французи за інтеліґентні на те, щоби згодилися на панування диктатури, котра заселює тюрми, параліжує язики й засуджує все населення на життя в мовчанці і жаху.

МІНІСТР ЛЯВАЛЬ (Франція) відбув довшу нараду з делеґатом Туреччини міністром Тевфік Арасом.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО остерегло Троцкого, що жне в Франції, щоб не мішався до ніякої політичної діяльности, бо інакше виселять його з Франції.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило перевести реорґанізацію армії. Йде про пристосування оборони Лондону та околиць до сучасних здобутків воєнної техніки. Плянують утворення 100 нових військових формацій разом около 40.000 людей, котрі будуть узброєні протилетунськими арматами і рефлєкторами.

МУСОЛІНІ (диктатор Італії) приняв на послуханню абіссинського конзуля і відбув з ним довшу нараду. Мусоліні запевнив абіссинського посла, що Італія не має ніяких ворожих замірів супроти Абіссинії й бажає вдержати з нею добросусідські взаємини.

МАДЯРСЬКІ ВЛАСТИ замкнули богато церков православних Сербів. Майно тих церков конфіскують, священиків засилають в монастирі. Такі вісти подає сербська ґазета „Време“.

В БОЛҐАРІЇ міністр внутрішних справ розвязав орґанізацію македонської молоді і націоналістичну орґанізацію з протижидівським забарвленням.

МІЖ ЮҐОСЛАВІЄЮ Й СССР має прийти незабаром до нормальних дипльоматичних зносин. Переговори в тій справі ведуться.

В СОЛУНІ (Ґреція) застрайкувало 400 тютюневих робітників. На знак солідарности застрайкувало около 2000 робітників також в інших фабриках в Солуні.

СТРАЙК МОРЯКІВ вибух недавно на кораблях воєнної фльоти Злучених Держав Північної Америки, які мали покинути порти над Атлянтійським Океаном і мехіканським заливом. Причина страйку: конфлікт за платню і час праці. Крім того моряки домагаються, щоби правительство дозволило їм творити власні професійні орґанізації.

ЯПОНСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила недавно заговір, знайшла вибухові матеріяли, пальну і січну зброю. Заговірники хотіли замордувати в часі свята Хризантем князя Сайондзі визначного державного мужа Японії, Макіна сторожа цісарської печати і Такагаші міністра фінансів. Крім того задумали убити двох найбільших японських капіталістів, Мітсуї й Івасакі.

НОВИНКИ

На наш Новий Рік зачав падати у Львові перший більший сніг. Коли той сніг падав також в цілім краю, то матимемо гарну санну і лещетарі будуть мати свою приємність.

Св. Отець приняв на приватнім послуханню головного рабіна Будапешту д-ра Гевезія.

Церковним асистентом АЕпархіяльного Інституту Катол. Акції іменував Ексц. Митрополит на підставі § 13 „Конституційного Статуту Катол. Акції“ Преосв. Кир Никиту Будку. Досі Преосв. Никита був Делеґатом Митрополичого Ординаріяту при Головній Раді Українського Католицького Союзу. Тепер матиме змогу узгіднити діяльність обох тих установ.

Помер примас Анґлії кардинал Франсис Борн в 73-ім році життя. В 36-ім році став він епископом, в 42-ім архиепископом, в 50-ім кардиналом. Похорон відбувся при участи всего католицького духовенства Анґлії, представників короля, правительства й амбасад майже всіх держав. Непроглядні маси вірних віддали останню прислугу примасови Анґлії.

„Наша Земля“, суспільно-політичний орґан Перемиської Волости, зачав виходити в Перемишлі від початку сего року. Се тижневик Унда. Реферуючи статтю ґр. Лубеньского в краківськім „Часі“ про наших Владик, додає від себе: „Богові слава, на всіх трох Владичих Престолах нашої Провінції сидять добрі Сини своєї нації і батьківщини. Дав би Бог так і на будуче“. З того видно, що редакція покищо в руках тактовних людей. Та вже тим, що сей орґан виходить в Перемишлі, зробить він очевидно конкуренцію старшому „Українському Бескидови“. Тому на нашу думку далеко лучше було оснувати другий орґан для наших західних земель в Сяноці.

В Перемишлі п. Ольга Кульчицька сестра відомої нашої малярки, відкрила офіційно від 1 с. м. виробництво килимів (Ринок 28). Килими сестер Кульчицьких мають вже в нас свою славу. Рисунок килиму робила малярка Олена, технічне виконання Ольга Кульчицька. Сі килими відомі загально з численних виставок не тільки в краю але і закордоном, в Данціґу, Празі і Шікаґу. Килими Кульчицьких можна набути в крамницях „Достави“.

Гумор. „Несталий характер“. — Уяви собі, назвав мене свинею й ослом! — Він все мав несталий характер і тому не міг рішитися на одно...

Процес за вбийство мін. Перацького відбудеться незабаром. Так заявив мін. справедливости Міхаловский на засіданні буджетової комісії сойму. Безпосереднього виконавця замаху не зловили, тільки всіх його помічників.

Новим начальником особового бюра у Львівській Шкільній Кураторії іменований на місце п. Веринського б. начальник виділу Шкільної Кураторії в Лодзі п. Владислав Зайдлєр. П. Веринський став віцепрезидентом м. Львова.

Право ревізії одержало дальших 8 ревізорів РСУК-а, м. ін. всі три директори РСУК-а пп. Остап Луцький, Іван Филипович і Микола Капуста.

Нове обтяження Народного Дому. Преса повідомляє, що комісар Нар. Дому посол Міхал Бачиньскі старається за нову позичку для Нар. Дому в висоті 160.000 зл..... Проти нового обтяження Нар. Дому мали запротестувати навіть москвофіли, розуміється надармо.

В Раві Руській відбулося торжественне відкриття портрету бл. п. Ольги з Князів Лещукової в домівці філії Союзу Українок. Салю наповнили делеґації місцевих і сільських установ з Равщини. Сен. О. Кисілевська відслонила портрет. Після реферату п. Гуляківної про життя і працю Покійної промовляли: голова філії Просвіти, голова філії Союзу Українок і сен. О. Кисілевська. Покійна Ольга Лещукова, жена гр.-кат. катехита, се взір жінки суспільної діячки.

„Гуцульська Різьба“, перша кооператива українських різьбарів, повстала в Косові. В члени її вписалося 35 різьбарів. Вписове 5 зл., уділ 50 зл.

В Станиславові суд засудив на 3 місяці б. учителя з Ямниці Дмитра Савчака за те, що мав глузувати собі з Поляків. Савчак вернув недавно з Березі.

Замерзла на смерть 41-літна Анна Скребанець на дорозі коло Стопчатова.

Вибух бомби під Веринею. Невідомі люди закопали в Верині хрест на місці, де в 1932 р. зловлено Біласа й Данилишина. Поліцай казав усунути той хрест. Підчас усування хреста вибухла бомба закопана під хрестом. Один громадський сторож погиб, другий ранений. Підчас вибуху бомби надійшов побережник Іван Сенишин. Ті, що закопали хрест розброїли його, завели до ліса і застрілили. Поліція зловила вбийників. Таке доносить польська преса.

Плямистий тиф вибух в Небилові, пов. Калуш.

Вовки появилися великими тічнями на Поліссі та на Виленщині. Вони роблять великі шкоди убогому місцевому населенню.

В Ромунії острі морози. В Кішиневі замерзло 6 осіб. На Буковині впали такі великі сніги, що в богатьох місцях здержано зелізничий рух.

В Югославії впали великі сніги. Комунікація між Сараєвом і Дубровником перервана. Також в Дальматії коло Сплїту впали великі сніги.

Страшні морози панують на Сибірі. Над горішним Амуром занотували 50 степенів Цельзія морозу. Зате на Кримі є 18 степенів тепла.

До берегів Чорного Моря прибиває буря в ріжних місцях останки розбитих суден. Число жертв в людях невідоме.

Гумор. — Учителька: — Івасю, скажи мені, чому риби не говорять? — Івась: — Ану, нехай пані всадять голову до води, чи зможуть говорити!

Вовки на Буковині появилися великими тічнями. Вони нападають на людей на дорогах і добуваються до хат. На одно село напало кількадесять голодних вовків, котрі роздерли богато худоби. Коло стації Жінія вовки напали на начальника стації, що йшов з жінкою до села і покусали їх. Коли вони втікли на стацію, вовки облягли стацію. Щойно жандарми прогнали вовків крісовим огнем. Богато вовків вбили.

В польських вязницях є тепер 52.000 осіб.

Ґрипа шириться в Ковні, столиці Литви. Занедужало понад 5.000 осіб.

Ліквідують старі німецькі часописи. В 1934 р.перестали виходити в Баварії: „Байріше Штатсцайтунґ“ і орґан баварських католиків „Байрішер Курієр“.

По 325 літах перестав виходити „Мінхенер-Авґсбурґер Абендблят“.

Гумор. „Кретин“. — Касуню, чи твій наречений бльондин чи бронет? — Ні, він кретин. — Якто кретин? — Бо має таке блискуче волосся як крет.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 50.000 зл. на чч. 94007, 124656, 134334; — 10.000 зл. на чч. 1737, 83220, 44276, 125015, 140548, 166032, 1986, 39101, 45519, 119407; — 5.000 зл. на чч. 3750, 7066, 19221, 161426, 163157, 5106, 17797,39715, 90591, 155738, 1701, 52135, 89960, 90211, 117427, 138373, 151158, 176115, 19063, 77043, 83731, 99144, 108601, 120882, 144486, 16383; — 2.000 зл. на чч. 28086, 31273, 33651, 34906, 65293, 73983, 85296, 89362, 104293, 106640, 110016, 117168, 126097, 130033, 140747, 141265, 150862, 171143, 2469, 3067, 5362, 26517, 40521, 42288, 54814, 58597, 62518, 68746, 74015, 84079, 88342, 90318, 92336, 95032, 103531, 105915, 107508, 109397, 124494, 156257 157546 158227 179068 5083 17694 18732 29054 37685 78577 81662 97485 103750 117522 121869 122898 133548 137671 146597 153679 10491 12798 18447 24582 38836 39552 41626 45299 54701 56448 70058 70728 71282 73279 86895 87111 97680 107201 116519 127591 132551 135031 142173 145755 149713 150697 155928 166171 166395 166556 168654 170462 25783 26017 33145 41433 45054 56911 63048 86461 98181 110431 128052 133740 134280 140326 161879 167947 171853 174257 174377 3871 11464 20058 28091 33874 36331 39980 45100 52886 63148 69774 71903 78840 95287 101340 102528 104925 106284 106927 116958 128429 134790 137220 156047 157666, 160903, 162064, 172932, 179847; — 1000 зл. на чч. 840, 2647, 4206, 6728, 8188, 9843, 15097, 16578 22213, 28009, 35443, 35799, 36300, 45384, 45468, 52240, 54231, 55917, 60895, 61603, 61825, 62257, 67584, 72468, 84408, 97791, 98168, 101192, 113155, 127635, 130235, 154512, 156717, 162530, 169619, 173507, 54666, 60605, 73696, 75306, 84978, 85403, 11235, 19471, 24543, 32994, 36819, 41753, 48984, 138020, 148061, 151792, 156651, 92255, 96317, 111761 119108, 122367, 127993, 2089, 21955, 28472, 30170, 34184, 35792, 36175, 43770, 43927, 47350, 48643, 53512, 63210, 69293, 73619, 78176, 84849, 85249, 91862, 92918, 96230, 96551, 98105, 100736, 105231, 108113 111806, 120245, 122938, 130285, 131681, 138709, 139200, 140769, 146244, 150303, 150327, 152915, 159423, 160677, 162340, 175076, 2617, 3673, 5739, 5759, 31266, 42638, 43967, 46812, 54765, 65285, 66704, 67142, 67643, 70880, 71304 75782, 85232, 85680, 87340, 89176, 92761, 96519, 101555, 104956, 110511, 113286, 114967, 123159, 125406, 125514, 130168, 137324, 143092, 153227, 154443, 154655. 157603, 162001 170312, 170757, 175417, 342, 5372, 6274, 6422, 7750, 8091, 9993, 16235, 22024, 23562, 31080, 34445, 36434, 38330, 51374, 54589, 60516, 60907, 69009, 77331, 82558, 87856, 88630, 92722, 97178, 101427, 102157, 109181, 109759, 111543 112251 113251, 114963, 114172, 119684, 131655, 131663, 134944, 137408, 135658, 138523, 139299, 139834, 141844, 146707, 147258, 147981, 151291, 161717, 168985, 169160, 170862, 178885, 252, 4067, 6842, 15548, 23258, 24978, 27806, 29341, 29769, 33273, 34290, 45119, 45808, 53455, 54485, 54503, 57773, 59995, 62316, 63735, 64109, 68239, 72219, 86676, 87589, 90783, 93010, 97062, 98410, 107714, 109028, 112577, 115514 117991, 125420, 128094, 136019, 140435, 148267, 151993, 156858, 156973, 158331, 165942, 172815, 6176, 12540, 13732, 15875, 20386, 28719, 46093, 43336, 53175, 56658, 59836, 65422, 65628, 77101, 81992, 85614, 90886, 96898, 107041, 108063, 109267, 112727, 116668, 118155, 122320, 124725, 129542, 131203, 136661, 140419, 154779, 167995, 416, 6182, 9955, 13763, 22199, 27594, 34221, 41631, 42230, 50637, 61932, 64187, 67306, 70867, 74460, 75931, 77583, 78589, 79213, 86771, 100381, 114590, 119044, 122094, 122116, 129062, 138337, 147515, 147615, 149220, 149520, 154858, 161114, 172180.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·24 зл. Золотий доляр 8·91—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·72; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 21·90; 1000 ром. левів 34·00—35·00 зл.; 100 австр. шілінгів 99·50 зл. анг. фунт стерл. 25·85 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·75 зл.

ЗБІЖЖА.

	Підволочиська від	Підволочиська до	Львів від	Львів до
Пшениця одноц.	16·50	16·75	17·00	1·725
„ збірна	15·25	15·50	16·75	17·00
Жито одноц.	13·50	13·75	15·25	15·50
„ збірне			14·75	15·00
Ячмінь одност.	14·00	14·25	—·—	—·—
„ на мливо	13·25	13·50	14 25	15·50
Овес одноц. незаслоч.	12·75	13·25	14·75	15·25
„ „ заслоч.			13·00	13·25
„ збірний засл.	9 25	9·50	11·25	11·55
Кукурудза краєва	16·00	16·50		
Бараболі	2·75	3·00		
Фасоля біла	17·00	21·00		
„ краса	16·00	16·50		
Горох пільний	22·00	25·00		
Гречка на мливо	12·50	12·75		
Гречані крупи	24·00	25·00		
Просо	15·00	16·50		
Пшоно	29·00	31·00		
Пеняцак	22·00	23·00		
Лен (95%)	45·00	46·00		
Сімя конюшне	23·75	24·25		
Рілак зимовий	39·50	41·40		
„ літний	34·00	37·00		
Конюшина черв.	105·00	115·00		
Мак синій ям.	37·00	42·00		
„ синий	31·00	32·00		
Пшенична мука I сорт. A			32 50	33·00
Житня мука I сорт. до 55%	21·75	22·25	26·00	26·50
Висівки пшен. без мішка	7·50	7·75		
„ житні „ „	7·50	7·75	7·25	7·50
„ ячмінні „ „	8·00	8·25	9·50	10·00

Тенденція звишкова.

Набіл: Маслосоюз платив 15. I. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. —·—, зл., за 1 л. молока 16 сот., за 1 л сметани 60 сот., за 1 копу яєць 4·00 зл. Тенденція на масло вичікуюча, на молоко і сметану слаба, на яйця сильна. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

КІНА

АДРІЯ: В погоні за чорною маскою.
АТЛЯНТИК: Петербурські ночі.
КАСІНО: Світ сміється.
КОПЕРНИК: Смерть відпочиває.
МАРУСЕНЬКА: Велика подія та ревія.
МІРАЖ: Гільтайська трійка.
МУЗА: Сини пустині.
СТИЛЕВЕ: Тайна малої Шерлі та ревія зі Стефою Стадниківною.
УТІХА: Смерть і заглада й ревія.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення помищуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — Здрукарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 20 січня 1935. Ч. 4 (802)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Побільшення німецької сили

З хвилею прилучення области Саари до Німеччини наступить очевидне побільшення німецької сили. Хоч простором та область невеличка, всего 1881 кв. км., має вона поверх 800.000 населення, в тім 72% католиків. Се одна з найбогатших областей на земній кулі. Головне богацтво тої области становить добрий камяний уголь в величезній скількости: в однім тільки 1928 р. добули його 13.600.000 тон. Кромі того є в тій области високо розвинений зелізний промисл (перерібка довоженої руди) як також промисл скляний і керамічний. Цікаво, що німецька господарська запопадливість потрафила зберігти в тій високо промисловій країні богато гарних лісів. Справедливість вимагає признати, що за французької окупації винищено тих лісів розмірно не богато. Під оглядом історично-політичним область Саари ніколи не становила окремої цілости, частина її належала до Прусії, частина до Баварії. З приводу побільшення німецької сили прилученням области Саари містимо передовицю в сім числі „Нової Зорі" під заголовком „Маса і сила в німецькій політиці".

Вислід голосування в басейні Саари.

Плебісцитова Комісія оповістила слідуючі висліди саарського плєбісциту: Управнених до голосування — 539.541; відданих голосів — 528.005 (або 97.90 процент); неважних голосів — 2.249; за статус кво — 46.513 (8.87%); за Францією — 2.124 голосів (0.04%); за Німеччиною 477.109 або в відсотках: 90.08%. — На загал всі сподівалися побіди Німеччини, але ніхто не припускав, що німецька побіда буде аж така велика. В Европі зробило се велике враженія.

Промова канцлера Гітлєра.

Коли канцлєр Гітлєр довідався про вислід плебісциту в басейні Саари, виголосив коротку промову радієм до населення Саарщини. Він сказав м. і.: Ваше рішення уможливлює мені скласти заяву для успокоєння Европи. Після прилучення басейну Саари до Німеччини Німеччина вже не буде мати ніяких територіяльних домагань супроти Франції. Ми бажаємо — говорив канцлєр Гітлєр, — щоби кінець такої сумної кривди причинився до успокоєння европейських суспільностей. Німеччина рішена запевнити собі рівноправність, одначе вона готова також зробити все, щоби привернути правдиву солідарність народів супроти сучасних небезпек. — Преса підносить мировий тон сеї промови.

Англійська преса про плєбісцит

Голос „Сендей Таймсу".

Зміст передовиці лондонського „Сендей Таймсу" (стаття писана ще заки був відомий вислід голосування): Саарська область в подавляючій більшости заселена Німцями, отже патріотизм гратиме рішаючу ролю в плєбісциті. Для Европи взагалі і для Франції та Німеччини зокрема булоб найбільшим щастям, якби за поворотом до Німеччини заявилася велика більшість народу. Гітлєр нераз говорив, що Саара то одинока перепона зближення між Берліном і Парижем. Анґлія має надію, що плєбісцит усуне одну з головних перепон в замиренню Европи. — Так пише найповажніша преса Великої Британії.

Голос протинімецької „Сендей Рефері".

Звичайно протинімецька ґазета „Сендей Рефері" пише: Нема сумніву, який буде вислід голосування. Та на підставі загальних засад не повиннося бажати іншого висліду як повороту Саари до Німеччини з тим, щоб вожди гітлєризму по людськи обійшлися з населенням тої области.

Голоси „Сендей Діспачу" й „Обсервера".

Саарський нарід верне до Німеччини і тим самим щезне одно з найгірших огнищ неспокою в Европі. — „Обсервер" не висказує наперед своєї думки, але пише, що навіть у Франції рахуються з тим, що більшість населення Саари заявиться за поворотом до Німеччини. — Мимо партійних ріжниць побідив патріотизм.

Замкнуть доступ до адвокатури

Польська преса доносить: В мін-ві справедливости приготовляють новелю до виданого недавно закона про устрій адвокатури. Приписи про доступ до адвокатури мають бути такі острі, що в практиці означають замкнення адвокатських ліст. Здається, буде м. і. припис, що адвокатом можна стати доперва по 5-літній безплатній аплікації в суді та по 2-літній державній служби.

Боротьба слонів з поїздом

Незвичайна пригода сталася недавно в Африці, в Уґанді. Там урухомили нову зелізничу лінію. Перший поїзд стрінувся з непередбаченою перешкодою. На зелізничім шляху появилася нагло громада слонів, що загородили дорогу поїздови. Слонів не можна було нічим настрашити, тому поїзд вернувся до найближчої стації. Там всів до нього відділ поліціянтів з машиновими крісами і поїзд рушив знов в напрямі слонів. Коли поїзд наблизився до слонів, поліціянти відкрили вогонь з машинових крісів. Се помогло. Чотирох слонів вбито, решта втекла. — Слонів, як відомо, не переконують делікатні аргументи.

КОЛИ ТИ КАТОЛИК, ТО В МІСЯЦІ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ ПІДІПРИ ЇЇ.

ТРУДИСЯ І ЩАДИ, А НЕ ЗАЗНАЄШ БІДИ! навчає українська приказка — тому складай свої ощадности

В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Спеціяліст жіночих хоріб і акушерії

Др. Володимир Станецький

ординує

у Львові, вул. Хоруґвини 12 II пов.

(бічна Академічної).

Телефон 89-89.

227а — 1—3.

Маса і сила

в німецькій політиці

Їх історичний огляд з приводу відзискання области Саари. — Який вплив мала Україна на зріст значіння Берліна?

В новіших часах для означення німецької держави Німці стали уживати терміну Reichsmacht („державна потуга"). Сей термін ліпше віддає зміст уживаного на Заході поняття „empire", яке символізує суцільний державний орґанізм з кріпко сцентралізованою, динамічною енергією, очевидно віддаючи не статичну енергію, але енергію в руху, що росте й ворушить центр і з ним масу та її ментальність. Ся так тепер в політиці понимана динаміка в цілій своїй повноті може промінювати тільки з такої маси, в якій містяться всі її розкинені части й яка домінує своєю цілістю. Бо тільки єдність творить лад і правильність ритму. Недостача єдности витворює хаос і розстрій. Беручи річ стисло, дотеперішне поняття „Райхсмахт" не вичерпувало свого змісту; воно крило в собі ще ціль: доповнити себе соборністю маси та скуванням її такою сильною структуральною звязю й такою згущеною духовістю, щоби ніяка інша зовні ділаюча сила не могла розсадити цілости.

Духовість ведена наукою має орґанізувати енергію, має дати державній масі дисципліну й рух, життя. Коли духовість, культура, цивілізація не вміють опанувати маси і надати їй потрібного руху, тоді наступає розклад маси і з ним розклад цивілізації.

Чим рух сильніший і темп його скорший, тим тертя слабше. То значить, що тоді, кажучи політичним терміном, слабне партійність.

Такі вимоги прикладає до державної маси соціольоґ Брук Адамс у передмові до книжки: „Передництво Америки".

Не інакші погляди має й великий німецький історик Л. Ранке. Він теж подібно очеркує істоту державної енергії. Його твердження, яке наука (соціольоґія)приняла як один зі своїх основних законів, голосить: „Внутрішнє життя держав і їх внутрішня розбудова в переважній мірі залежать від взаємин держав зі собою й зі світом". Як видимо, повища теза підносить лучбовий, вза-

єминовий рух до вартости такої категорії, яка одинока може дати державній масі спійність та істнування. Позірно воно так не виглядає, але як придивимося докладніше тому „скромному афоризмови“, то побачимо, що в змістовнім обсязі його є дійсно богато правди. Маємо тут „географію мас“, себто пригідність положення маси, яке уможливляє їй легкі взаємини зі світом. Маємо тут на увазі передовсім продукцію дібр і розвоження їх по світі з одної сторони та привіз чужих дібр до себе з другої сторони. З торгово-замінним рухом йде все в парі накопичування богацтва як капіталу для дальшої продукції та для придбання дібр культури й середників оборони. Очевидно, коли взаємини зі світом вносять силу в державний організм, то безумовною конечністю є розбудова поединчої, елястичної, дешевої й поступової адміністрації державного механізму.

Приложім повисшу тезу історика до німецької державної маси. Передовсім возьмемо під увагу ті факти, які німецька політична думка під сю пору представляє як головні політичні гріхи Німців в минувшині. Коли середновічне німецьке цісарство в довголітній боротьбі з папством за владу й за Італію не змогло опанувати Італії та через неї добитися до найбільше оживленого середземного моря, то воно стратило через се безпосередний звязок з найвартнішим тоді водним шляхом, в який вливалися дорогові артерії Азії й Африки.

Подібна подія мала місце в новіших часах на півночі. З хвилею коли німецька континентальна маса не старалася чи не вміла притягнути до свого корпусу свої німецькі племена Фризів, Батавів, Хамавів і т. п., племена, які опісля виступили переважно під назвою Голяндців-Нідерляндців та Бельгійців, то відтоді були для Німеччини стрчені гирла Рену й довга лінія морського побережжа з добрими пристанями. То значить, що Німці стратили браму на океан і на широкий кольоніяльний світ, який через те здобули Англійці, Голяндці і Французи. Замкнене Балтійське море не мало для Німеччини великого значіння, бо його значіння з природи річи більше льокальне й не давало безпосереднього контакту з універсальним світом.

Німеччина спізнилася дещо зі своїм виступом на історичну ниву. Коли римська держава розліталася, Германи доперва з первісного життя переходили до осілого...

В ранній середньовіччині германський нарід не проявляв сильного гону до моря. Динамо, творба державности звязані з полудневим континентом Европи з шуканням ріллі-поля. Шукання моря се вже гін пізнішого часу, се туга сильніше удержавленої маси й більше розвиненої економії.

Батько Рен... й море, каже географ А. Кірхгоф, були для Німеччини найсильнішими вязаннями її єдности й сили. Особливо Рен від самого початку, коли над ним осілися німецькі племена, найможутніше працював для ідеї обединання: він був і є властивим хребтом німецької енергії. Він своєю комунікацією й товаровим обміном продовж своєї течії й области вязав, вирівнував, поконував і вигладжував партикуляризми враз з їх відосередочними стремліннями. Рен перший витворив круг спільних інтересів, спільних поглядів німецького народу. То він, батько Рен филями своєї струї виплекував для західної Німеччини культуру й богацтво, що стали притягаючою силою також для дальших східних частин, навіть мимо деяких географічних перепон.

Та німецький Рен має також оден трагічно дразливий пункт: його устя не є в руках Німеччини, а в руках відірваних від Німеччини її саських потомків, теперішніх Нідерляндців. Се незагоєна рана на тілі й на сумлінні німецького народу.

Море, хоч Німеччина не мала повної океанічної лінії, давало їй знову передництво й універсальність в торговлі й руху, яких не осягнув ні оден зі словянських народів. Море в житті держав, як каже той сам висше згадуваний географ, дає три нічим незаступні дари: незалежність, єдність, могутність. Морська спільна торгівля, витворчість, комунікація звязують наймогутніше сильним молотом творчість думки й найміцніше сковують приналежність частей.

Auch unseres Reiches Herrlichkeit liegt stark verankert im Weltmeer*), закінчує сей автор свою одну працю (Mensch und Erde).

Так звучить гльорифікація торговлі й її середника комунікації. Тепер подумаймо, яку участь ми Українці маємо в тій важній царині нашого державного життя? І як ми давніше думали йно про „посади“, занедбуючи сей важний нерв життя й доперва під примусом біди звернулися до сего жерела.

Географія маси, положення, клімат і богацтво землі все мали той вплив на чоловіка й на його творчість, але деякі недомагання природи культура збірного чоловіка вміє виправляти. Певно, се залежить від раси, то значить від її спосібности й культурности. Що на слабу єдність, або на нецілковиту обединаність Німеччини або України впливав також географізм землі, який і тут і там мав тенденцію витворити інкогеренцію (неспійливість) маси. А відомо, інкогеренція стремить до областної економії. В середніх віках, коли не було комунікації, порушуваної парою, коли потяговою силою був товар, тоді ріки служили за найдешевшу і найвигіднішу моторову силу. І коли вони не розпливалися з одної центральної височини, як се є у Франції або почасти в Росії та в Англії, а плили рівнобіжно або розбіжно, то здовж тих рік часто розділених високими або гористими вододілами, осілий чоловік виплекував свою осібну економію та племінність. У нас на Україні головні ріки в своїх горішніх течіях навіть дуже значно відклоняються від себе а доперва в долішному бігу наближуються до себе, впадаючи переважно до спільного Чорного Моря. Та на жаль, простір зближених корит і морського побережжа замість бути кондензатором людностевої маси й енергії, терпить на посушність і давніше не був як слід опанований. Колиж порівнати обі маси з собою, то щедріші користи є по німецькій стороні. Клімат земельної маси є там вогкіший, земля богатша в промислові крущі й захистніша для чоловіка. Обі згадані маси по російській найпростірніші в Европі були для чоловіка через свою величину тяжкі до опанування й тим самим довше зберігали консерватизм і спізнювали рух. Народам великим і розміщеним на великих просторах приходиться тяжше сконсолідувати, як народам менше чисельним а зате розміщеним на вигідніших позиціях. Зате будучність належить до народів, котрим тяжше зорганізуватися, бо простір меншає через нові винаходи і через збільшування густоти населення. Коли, в якім часі й оскільки географізм сильніший від волі й розуму раси, се ледзи чи можна означити.

Ніяка людська маса не може істнувати без свого серця, яке є заразом її мозком і центром її енергії. Якіж центри управляли німецькою масою?

Від кінцевого середньовіччя аж до розвязання римського цісарства німецької нації з початком 19 століття (1806 р.) орґанізаційним творчим центром був Відень, положений над Дунаєм, на перехресті шляхів. Його розріст і провід обґрунтовували такі факти, як се, що він був осідком пануючих монархів з роду Габсбургів. А далі те, що полуднева Німеччина була давніше найбільше промисловою і торговельною частиною Німеччини завдяки своїм металевим скарбам і звязкам з Венецією та з подунавем. Вкінци Відень завдячував богато турецькій небезпеці. Від 70 р. 19 століття перейшов на долю Берліна наша Хмельниччина мала великий вплив. Хмельниччина цілковито розшматувала систематику політичних сил середущої, східної та північної Европи, кидаючи свої світла і свої тіни дальше ніж здається. В 1657 р. ослаблена козацькою революцією Польща звільняє пруські провінції зі своєї суверенности й від того часу немов блискавично Берлін йде в своїй політичній карієрі до могутности, до великодержавности — („Гросмахт“). Вкінці доходить Берлін до... угрунтования свого примату в Европі, а потім навіть прямує до світового імперіялізму, доки в 1918 р. у своїй надто поспішній мандрівці до могутности не заломився.

Бранденбурґська мархія, опісля так зване пруське королівство, як відомо, розрослося в спілці з Росією, в опозиції до Швеції й Польщі. Паровий мотор в фабриці й зелізниця надали пруській масі, богатій в уголь і зелізо, незвичайної енергії. Сею енергією з додатком крови переведено в семім десятку 19 століття після погрому Австрії та Франції під цісарством Гогенцолєрнів нове сконсолідування німецької маси та надано їй сильнішу спійливість і незвичайно скорий темп руху. Тим Берлін взяв верх над Віднем.

Здається, що політика поручувана Бісмарком, політика континентальна й дальшого обєднування німецької маси, булаб може довела Німеччину до цілі. Бо тоді Німеччина булаб не мала перед часом двох фронтів, континентального й морського, тільки один фронт: континентальний, на котрім булиб обєднані всі Німці. Величезність цілої 80 міліонової маси рішилаб сама собою питання кольоніяльне на користь Німеччини пригнічуючи своїм тягарем Францію й Англію. Тепер на те бісмарківське становище вертає т. зв. Третя Німеччина під гітлєризмом. Головна карта в її грі: політично-військовий географізм.

Розвязка теперішньої проблєми заломання Німеччини залежить тільки від розуму, культури та нових винаходів німецького духа. Чи по Бісмарку здержаний дещо розгін енергії через поведення Вільгельма II дасться справити новій Німеччині через перемонтування та здемократизування державного механізму, чи поможе великому плянови німецька наука яким своїм винаходом на полі техніки,... побачимо мабуть вже незабаром.

Давному Німцеві приписує Ранке, великий історик і знаток душі свого народа, тенденцію більше розсівати енергію як її скуплювати. Се уважає він головним, основним блудом німецької душі.

Нема сумніву, що Гітлєр вспів закінчити шкідливий для Німеччини процес розсівання її сили. Відзискання области Саари в теперішних обставинах кінчить для Німеччини устійнювання границь її маси на Заході. Тим самим сила Німеччини з природи річи зачне зі щораз більшим розмахом звертатися на Схід. *)

В. Г.

*) Також величавість нашої держави сильно вкорінена в світовім морі.

*) Гл. критичні статті тогож автора п. з. „Німці й Україна на тлі европейської політики“ в ч. 776 і „Розмах Німців (На чім полягає їх сила і їх слабість)“ в ч. 777 „Нової Зорі“.

Надужиття при зелізницях

З Варшави повідомляють: Власти відкрили великі і широко розгалужені надужиття при зелізницях в дирекції варшавській особливо на ст. Ловіч. Переведено численні ревізії й увязнено ряд осіб. Схоплено великий матеріял доказовий, що надужиття тревали від ряду літ. Робили їх зелізничі урядники в порозумінні з приватними особами. Держава понесла великі шкоди. Ревізії й увязнення відбуваються дальше.

Націоналістам під увагу

Що пише Муссоліні про взаємини між Церквою та державою.

Неначе доповнення цілого ряду статтей про взаємини між державою та Церквою, писаних з приводу появи в „Новім Часі" націоналістичної ідеольогії п. з. „В тіни хреста й меча", хочу тут подати, що пише про ті взаємини найбільший під нинішню пору державний муж Беніто Муссоліні. Його погляди се не лиш вислід історичних студій на сю тему, що виразно пробивається з його виводів, але передовсім се досвід дванацятьлітнього проводу одної з великих держав Европи й то проводу, що в подив вправляє світ і що дав почин до зовсім нового державного устрою в світі. Слова Муссолінія се не лиш теоретична теза, а глибоке пересвідчення, що спонукало його в Італії розвязати се пекуче питання, що й довершено в т. зв. Лятеранським пакті.

Ось в паризькім світової слави дневнику „Le Figaro"[1]) появилася стаття Беніта Мусолінія п. з. „Церква й держава", котрої мотто становлять його слова, сказані в одній парляментарній промові: „Хто підкопує або ломить релігійну єдність краю, сей поповнює злочин обиди народу" (crimine di lesa Nazione). Ся стаття се правдоподібно відповідь на анкету, яку розписав сей часопис в справі застрашаючого, зорганізованого наступу безбожництва, про що свого часу була осібна допись в „Новій Зорі"[2]).

Ось думки Муссолінія: Ціла історія західної культури від часів римської імперії до наших днів, від Діоклеціяна до Бісмарка, вчить, що кілько разів яка держава виступила до боротьби з релігією, за кождий раз мусіла в тій боротьбі програти держава. Боротьба проти релігії се боротьба проти чогось, що не дається схопити, проти чогось недоторкаємого. Се явна війна з духом якраз там, де той дух найглибший і найбільше інтимний. Історія вчить, що навіть найсильніша зброя, якою розпоряджує держава, безсильна проти Церкви: передовсім проти католицької Церкви, котра з такої боротьби все виходить побідоносно.

Держава може побідити другу державу, надаючи їй новий устрій або відбираючи їй територію. Держава може вимагати военного відшкодування, може побіджену націю приневолити приняти накинені їй закони і політичні й економічні. Бо коли держава виступає до війни з другою державою, тоді стає перед матеріяльною дійсністю, яку можливо заатакувати, розбити, обкроїти і переміняти. Колиж противником є релігія, тоді нема определеної мети до наступу. Звичайний пасивний опір священства й вірних вистарчає, щоби знівечити найскрайніший наступ держави.

Бісмарк повних вісім літ провадив завзято боротьбу проти Церкви т. зв. „Культуркампф" під кличем „Los von Rom". Він увязнив богато епископів і священиків, позамикав сотки церков, розвязав всі католицькі орґанізації; а вислід тої боротьби був такий, що в короткім часі число католицьких послів у „Райхстагу" зросло понад сотку, Віндгорст зискав світову популярність, а моральна неустрашимість німецьких католиків знайшла в світі загальне признання і підпертя. Вкінці зелізний канцлер і основник німецького цісарства мусів капітулювати перед Папою Львом XIII.

Не більше щаслива була також політика Наполеона I. Найтяжшою похибкою великого Корсиканця було не що інше, як брутальне поступування супроти двох Папів і Ватикану.

Після фашистівського розуміння релігія має повну свободу; вона зовсім незалежна у власнім домі. Муссоліні признає, що йому й на думку не приходило творити якусь державну релігію, або ту релігію, що її визнають Італійці, старатися зробити слугою держави. Завдання держави се не творити нове евангеліє, ні нові доґми, ні руйнувати відвічні Божі правди й заступити їх новими, за якими нібито промовляє „раса, кров чи який небудь інший „нордизм". Фашистівський уряд стоїть на тім, що всякі релігійні справи — поза його компетенцією. До нього належить спомагати Церкву й релігію в тім всім, що впливає на поліпшення релігійного і політичного ладу. В нашій добі на землях „білої культури" є лише два льоґічні становища держави до Церкви: або толерувати всі церкви, що є на даній території, як се має місце в Зл. Держ. Північ. Америки; або договорами чи конкордатом управильнити взаємини між державою і Церквою, як се зробила Італія.

Особливо поучаюча під тим оглядом історія Італії в добі між рр. 1870 — 1929. З початку італійський уряд проголосив позірний закон запоруки Ап. Столиці, на який ніколи не годилися Папи; опісля просто ігнорував католицьку Церкву. Пуста формулка Кавура: „Свобідна Церква в свобідній державі" показалася зовсім невідповідна для того краю, що має честь держати в себе столицю релігії, яку визнає 400 міліонів вірних на цілім світі. Сю формулку приняв опісля Джолітті, що в своїх геометричних рахунках прирівнював Церкву й державу до двох рівнобіжних у безконечність ліній, що ніколи не зійдуться. Крім сих кличів і формулок не бракувало й скрайних елементів, що вславилися низькою демаґоґією та антиклерикальною діяльністю провокували маси до насильств. Та вони ніколи не змогли захопити імпонуючої маси католиків, зовсім глухих на того рода аґітацію. Щойно 1929 р. Лятеранський договір усунув се непевне положення і розвязав зовсім вдоволяючо т. з. „римське питання". Минуло від тої хвилі 6 літ. Не бракувало й тоді скептиків, що сумнівалися в довготривалість сього трактату — а предсказували катастрофу. Правда, 1931 р. було мале непорозуміння, та воно закінчилося зовсім мирно. Відтоді нічо не заколотило горожанського й релігійного мира, яким тішиться Італія. Треба ще додати, що від тоді настала сердечна праця обох могутніх сил, що зрештою мають одну мету: людство.

Дальше говорить Муссоліні про управильнення взаємин між Церквою та фашистівським урядом. Церква на властивім собі полі ділання має в Італії необмежену нічим свободу. Буває й таке, що обі сили стрінуться і тоді бажана співпраця, що при добрій волі все дасться осягнути. Се очевидне, що засідання Кардиналів не буде дискутувати над величиною і помірами армат ані над поемністю панцирників; але й ради міністрів не може братися до дискусії над св. Богословією і релігійними правдами віри. Держава, що бажає щиро оминути всяке замішання і всякий конфлікт між своїми горожанами, мусить вистерігатися якого небудь вмішування в справи чисто релігійні. Історія свідчить, що ніяке правління не було таке всецільне й авторитативне, як сучасне фашистівське в Італії. І ніяке не є більш заздрісне за свою всеціліть і престіж. І якраз тому вистерігається воно вмішуватися в справи, що лежать поза його компетенцією. Всі держави, що не вміли поняти сеї великої правди, мусіли скорше чи пізніше признати свою помилку. Тому Муссоліні в своїй промові на засіданні сойму в пятому році правління свідомо заявив: „хто підкопує або ломить релігійну єдність краю, той довершує злочину обиди нації".

Подав о. Т. Г.

[1]) Думки Муссолінія взяті з італійського перекладу, що появився в „Оссерваторе Романо" з 20 грудня 1934. ч. 294.

[2]) Порівнай: „Нова Зоря" з 14 жовтня 1934 ч. 78.

Вчися, сину, радше чужу, як свою волю виконувати. (Тома Кемпійський, III, 21, 3).

Знова відчинено в льокалі кооперативного ресторану „Вітаміна" Львів, Костюшки ч. 3.

Новий український ресторан

„Вітаміна"

якого управа запрошує вічливо до ласкавих відвідин Вельмишановне громадянство. — Гарно прибрані кімнати, чемна і скромна обслуга, кухар із загранічною практикою, добірний, здоровий та дешевий харч дають повну запоруку, що навіть найвибагливіші гості будуть цілковито вдоволені.

Снідання, обіди, вечері до ласкавого вжитку П.Т. Гостей. 205a-2—12,

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Рік 1934 в житті катол. Церкви. (Прибуло 13 нових діецезій). Білянс подій в 1934 р. в освітленні закордонної і краєвої преси випав відемно, гороскопи на будучність не дуже оптимістичні. В ділянці міжнародного співжиття брак запорук тривалого мира. Внутрішні відносини в богатьох державах напружені. Господарська кріза і безробіття придавлюють народи тяжким бременем. Політичні й господарські відносини відбиваються в деякій мірі і на житті Церкви, як напр. фізичні терпіння мають свій вплив на нашу психіку. Дійсно політична і господарська кріза каже богатьом дошукуватися властивих жерел сучасних недомагань і видіти моральну сторону кризи, одначе богатьох зводить на бездоріжжа і робить їх податними для протирелігійної та революційної акції. Радощі і терпіння Церкви спільні кождому вірному католикови, бо він належить до великої родини, котрій проводить Отець християнства. Розширення Ювилею Відкуплення на весь світ. Міжнародний Евхаристійний Конгрес в м. Буенос Айрес і міжнародний конгрес католицьких правників в Римі се три радісні події катол. світа в 1934 р. Змінчиві політичні відносини в Европі, особливо в Німеччині й Австрії причиняли немало жури кермуючим ватиканським чинникам. Справа виконання конкордату підписаного Німеччиною викликувала богато труднощів. Гарним моментом було ратифікування Австрією конкордату, її нова конституція, сперта на християнських основах, висловлених в Енцикліці „Квадраґезімо Анно". Постепенно взаємини з Німеччиною поліпшилися. Німецький католицизм скріпився і йде до побіди. — В Еспанії положення прояснилося. Ґрупа католиків Ґіль Роблєса побідила при виборах і здобула рішаючий вплив на правительство Еспанії. Астурійська комуністична революція спричинила богато жертв, одначе не змогла здержати католицького відродження Еспанії. — Тяжке положення католицизму в СССР. — В Мехіку зросла филя переслідувань релігії. Богато мехіканських католиків мусіло емігрувати. — До потішаючих проявів треба зачислити ряд евхаристійних конгресів, що відбуваються нераз в краях, свіжо здобутих для католицизму, як напр. Австралія. Евхаристійний культ свідчить про зростаючу з дня на день филю релігійного відродження. Вона йде через цілий світ і здобуває щораз більше місця для впливу катол. Церкви і слави Христа. Один з проявів того релігійного відродження се останне інтервю Муссолінія, оповіщене у паризькім часописі „Фіґаро". Премієр Італії каже, що хто виступає проти Церкви, допускається проступку проти держави і просто зради нації. — В 1934 р. прибуло в катол. Церкві 13 нових діецезій. Загальне число діецезій зросло з 1154 на початку 1934 р. до 1167 в дні 31. XII. 1934. Число Апостольських Адміністратур зросло з 256 на 266. Число членів кардинальської колеґії зменшилося з 56 на початку м. р. до 52; в тім 26 Італійців і 26 інших. Померли кардинали: Ерле, Морі, Ґаспарі і Борн. В 1934 р. іменовано около 60 нових епископів, померло около 50. (КАП).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Відповідь проф. Ст. Ґломбіньского

В „Курері Львовськім" ч. 11А поміщена „Відповідь проф. Ст. Грабскому на отвертий лист". Вона зачинається: „Кохани Колего!" Після вступу про „Стронництво Народове" і „Младих" проф. Ст. Ґломбіньский переходить до мерітум справи. Він пише:

„Тепер приступаю до справи руської і т. зв. української. Під австрійською займанщиною та справа була накинена польському народови радикальною руською пропагандою, котра змагала до опанування Східної Галичини, викинення Поляків „за Сян", вивласнення польських землевласників при помочі рільних страйків і захопленням мільонової маси польських селян, осілих від століть на Червенській Землі, до руської національности як руських „латинників". Так як в 1848 р. центральна австрійська бюрократія через намісника Стадіона намагалася роздути національний рух серед Русинів і кинула його проти Поляків, так з кінцем 19 століття та сама бюрократія після упадку Казимира Баденія намагалася знищити політичний вплив Поляків в Австрії підбурюванням і підпиранням всяких руських претенсій. В тій акції взяв живу участь також новий греко-католицький митрополит о. Андрей Шептицький, котрий в 1901 р. доручив цісареві Францові Йосифови довірочний меморіял. В нім домагався переміни польського університету у Львові на тримовний, т. є. німецько-польсько-руський. В тім горячім часі дав я ініціятиву до організації „Стронництва Демократично-Народового" у Львові при сильній піддержці тодішної редакції „Слова Польского". Та партія „приймаючи за точку виходу єдність польського народу, його право і здібність до незалежного політичного істнування, рішила стреміти до здобуття для польської суспільности в австрійській займанщині як найбільшої самостійности політичної, культурної і господарської, а всюди де чужі елементи ведуть себе неприязно супроти нас або виповідають війну польському елементови, поборювати рішучо всякі їх ворожі сепаратистичні змагання, відпирати замахи на наші інституції національні та цивілізаційні, змагати до забезпечення наших прав і інтересів також там, де творимо чисельну меншість і боронити польськости нашого люду всюди, де вона загрожена" — З тих наведених тут дослівно програмових указівок (напрямних) партії випливає, що наше програмове становище в руській справі мало оборонний характер. З нього випливало змагання до забезпечення політичної єдности краю, оборони польського люду перед винародовленням і т. зв. крадіжю душ, не допускання до переходу польської землі в непольські руки, підпирання польського осадництва, будови костелів і польських шкіл, запевнення Полякам належного їм впливу в самоуправних тілах, ународовлювання(?) польського міщанства, скріплювання Поляків під оглядом матеріяльним і культурним.

Та програма вдержалася на дальше й обовязує досі в „Стронництві Народовім" мимо радикальної зміни політичних обставин по осягненні самостійности, обовязує тим більше, що руський напір проти Поляків і проти польської держави не зменшився але скріпився, приняв виразні форми ірредента як самостійницький український рух за самостійну а наразі автономну „Західну Україну". Той протипольський напрям, що виступає явно поза обовязок горожанської вірности Річипосполитій, отже безправний і каригідний, не тільки не дозволяє нам в нічому відступити від тої мінімальної програми оборонного характеру, але навпаки, вимагає позитивного забезпечення політичних впливів польському народови на своїй землі у всіх союзах і публичних установах. Бо не можна допустити, щоби публичними справами в Польщі кермували елементи сепаратистичні та ворожі польській державности. Тому Ти слушно підносив на численних вічах природне управнення Поляків як господарів сього краю і конечність їх забезпечення правним шляхом. Пануючі політичні обставини не дозволили нам в соймі і сенаті перевести те забезпечення в таких розмірах, як ми домагалися і як домагається польський люд; одначе деякі уступки осягнули ми зі сторони пануючої більшости у виді поділу гмін на виборчі округи та запевнення окремого статуту для Львова.

Обставина, котрою дорікаєш у своїм листі, що серед наших молодих творяться в руській справі інші програми то доповняючі нашу програму то навіть суперечні з нею, не повинна нас дивувати. Таж наша програма зродилася в австрійській займанщині як природна програма, але частинна, що не числилася ні з цілістю справи руської чи української, ні з новими проблемами, які Польща має перед собою, обіймаючи крім Червенської Землі також інші простори на сході, з котрих два воєвідства, волинське й поліське, перше переважно замешкане Русинами, друге Білорусинами чи Поліщуками, мають непольську більшість. Ті справи з природи річи живо обговорюють у пресі та у виданнях інших партій, вони мають голосний відгомін закордоном, пануючі круги трактують їх в хиткий і в ріжний спосіб. Отже їх не може оставити на боці табор, що змагає до „Великої Польщі". Добре памятаємо, що в початках нашої держави панувала в лівім таборі федеративна ідея, хибно представлювана як мнима „ягайлонська ідея". Таж перший урядовий проект польської конституції, ота „конституційна декларація" з травня 1919 р. передбачувала устрій, спертий на „союзі" („zrzeszeniu") сусідних держав, увільнених з російського ярма. Досі маємо публіцистів того табору на чолі з б. міністром закордонних справ Леоном Василевским, котрий не тільки крізь пальці дивиться на українські змагання до відірвання від Польщі Червенської Землі, Холмщини, Підляшша, Волині й Полісся, але прим. у статті „Кононктуральні висновки" в „Бюлетині Польсько-Українськім" потішав Українців, що лише наразі міжнародна кононктура не сприяє здійсненню їх ідеї щодо совітської Росії. Подібно інший публіцист, Станислав Лось, в книжці „За конструктивну політику на Червоній Руси" поручає вже не Русинам але Польщі толерування самостійницької української ідеї, що сягає по східні области Польщі навіть скріплювання сили Русинів на польських землях, заложення Академії Наук і руського університету у Львові і т. д. — мимо пануючого сепаратистичного руху. Урядові круги знов, мимо повного банкрощтва ідеї державного виховання в давнішій Австрії, не тратять надії, що державне виховання зможе викорінити національну ідею і запобічи її наслідкам. Добре знаємо, що ті надії нездійсними, бо горожанське виховання мусить спиратися на національній ідеї, інакше се пустий звук і не має творчої сили. Поблажливість з польської сторони, нерішуча політика і передовсім заохочуючі публікації в роді згаданих і очевидний зріст української сили і пропаганди на Червенській Землі й на Волині спричинили, що національна і правнодержавна пожадливість Українців зросла, що сягає вже(?) по Лемківщину аж до татряньских воріт мимо свого зникаючого(?) числа ,що домагається від держави зачати підготовні чинности для будучої Великої України через створення наразі в нутрі Польщі автономічної української области на цілім терені, на котрім мешкають „Українці", хочби були в значній меншости(?) і хочби там саме руське населення не хотіло(?) слухати про Україну. (Звертаємо увагу на несовісні баламуцтва, якими тут обильно кормить свою власну суспільність старий ендек Ґломбіньский. І такий чоловік був довгі літа професором, що мав вплив на молодь... Ред. „Н. З.).

Щож на те все мають сказати наші „молоді", що мають ідеал „Великої Польщі"? Очевидно не можуть згодитися на самовбийче нищення національного ідеалу руками самих Поляків і бажають витворити якусь позитивну програму в руській справі, котра не конче мусить ставати всупереч з дотеперішною нашою програмою, але обіймає цілість тої справи на просторі Польщі. Перша публікація з їх сторони се була програма національної асиміляції, розвинена А. Гертихом, що консеквентно вірний тій програмі і в пізніших своїх статтях мимо того, що та програма частинно суперечна з нашою програмою і політикою на Червенській Землі. Програма національної асиміляції не нова і можна її успішно примінювати там, де існують умовини до того.. Одначе вона небезпечна і може стати самовбийча там, де умовини асиміляції сприяють противній стороні. Ідея національної асиміляції панувала в б. Галичині серед польських дідичів ціле 19 століття аж до хвилі появи „Народової Демократії". Польський дідич не признавав окремішности руського народу, постійно уважав руську мову за діялект польської мови, властивий сільському людови, казав говорити польському хлопови по руськи (?! Цікаво, що булоб, якби якийсь веселий шляхтич на Познанщині сказав говорити польському хлопови по руськи?—Ред. „Н. З."), сам промовляв в тій мові до служби і до хлопів (яка велика кривда для пана! Ред. „Н. З."), будував церкви для „хлопів" замість костелів (бо костелів на селах не мав для кого будувати! — Прим. Ред. „Н. З."), а сам їздив торжественно в свято до міста до костела. З такого асиміляційного посіву зібрали ми сумне жниво. Польський хлоп забув говорити по польськи (Вшехпольська теорія подає до вірування, що в Галичині все селянство було колись польське лише забуло говорити по польськи. А чомуж не забуло говорити по польськи в корінній Польщі? — Ред. „Н. З.") і говорив руською мовою як хлопською навіть в польських селах. Дієцезальні записки виказали втрату мільона польських душ на тій землі, переважно внаслідок переписання їх на гр. кат. обряд через брак костелів. (З того виходилоб, що відпорність польського народу безнадійно слаба. — Ред. „Н. З."). Польський хлоп асимілювався в користь руської національности і досі асимілюється там, де не має костела і підпертя національної польської сторони; часто також зприводу террору розполітикованих Українців. Щойно демократично-народовий рух і поміч латинського епископату на сій землі спричинили національне відродження польського люду з початком 20 століття. Про се нехай памятають ті молоді, котрі хотіліб бачити з ідеї асиміляції одиноке радикальне средство розвязки руської справи.

Другий радикальний молодий, на котрого статтю в „Курері Варшавскім" вказав ти, Войцех Залєский не належить тепер до „Стронництва Народового", одначе пише, як випливає зі змісту його статті, лише про політику щодо Русинів, котрі уважаються політично за Поляків, вірних польській державі. Щодо Поляків руського походження (gente Rutheni) дійсно трудно булоб примінювати якісь правні обмеження. Зате щодо нельояльних горожан той молодий автор дуже суворий і більше безоглядний від нас. Бо на його думку „ті, що не можуть стати Поляками, повинні покинути наші землі; (По таких висловах пізнати, що їх автори й публікатори се люди несеріозні. — Ред. „Н.З.). інші стануть співтворцями Великої Польщі".

Я старався, Коханий Колего, вияснити становище моє і „Стронництва Народового" в справах, які ти порушив у своїм отвертім листі. Може мої уваги причиняться до розпорошення Твоїх сумнівів, також незабаром доповнять програму партії. Я не торкнувся спорідненних справ, яких Ти не порушив, а саме нашого становища в часі змагань до самостійної України поза межами польської держави, особливо, що рішаючий голос в тій справі мають самі тамошні Українці. А всім, що мали або мають сумніви щодо трафности нашої руської політики в австрійській займанщині, відновім запитом: Що булоби з Червенською Землею по світовій війні, коліб не національне відродження на тій землі, переведене перед війною головно заходом нашого народового табору?

Львів, дня 10 січня 1935. Станіслав Ґломбіньский.

Примітка Ред. „Н. З.": Відповідь проф. Ґломбіньского бліда і слаба тай мало цікава, хоч тема дуже інтересна й життєва. Се доказ, що умовість вшехполяків збутвіла і спорохнявіла. Зате дуже цікаво реагує польська публ. опінія на ту справу. Займемося тим в дальших числах „Н. Зорі".

Похибка. В огляді преси в 3 ч. „Нової Зорі" на стороні 4, в стрічці 42-ій здолу шпальти першої замість „вона ввійшла в життя" має бути „він увійшов в життя".

Зіновєв і Каменєв

перед воєнним судом.

В Ленінґраді станули перед воєнною колеґією Найвисшого Суду СССР Зіновєв, Каменєв і 17 товаришів. Акт обвинувачення вповні, що рівночасно з контрреволюційною і терористичною групою, котра вбила Кірова, працювала друга контрреволюційна група „Московський Центр". До нього належали крім його основника Зіновєва, Каменєв, Євдокімов, Герціґ, Бакаєв, Куклін і ін. Вони вдержували звязки з „Ленінґрадським Центром" і знали про його терористичні наміри. Тому члени „Московського Центра" відповідають не тільки морально й політично, але також карно. Зіновєв заявив по вбивстві Кірова, що мусить схилити голову по тім, що сталося. Всі підсудні, члени комуністичної партії, призналися до приналежности до опозиції й до вини. Чека мусіла їм дати доброго часу в слідстві... Так зачинають від неї терпіти й ті, що її орґанізували. Цікаво, коли московський націоналіст Постишев возьме на тортури Грузина Сталіна...

Вуличні бійки в м. Саарбрікен

З Парижа доносять: В два дні по голосуванні перестала виходити преса комуністів і соціялістів. Льокаль соціялдемократичної партії обступили численні ґрупи приклонників Ґітлера. Кілька членів „Німецького Фронту" пробувало вдертися до середини. Під охороною поліції соціялісти втекли зі свого льокалю. Почалися вуличні бійки. В місті сконцетровано анґлійське військо. Йому на поміч приїхали італійські відділи на тягарових автах. До поважніших інцидентів не дійшло, тільки в м. Карльбіль ранено місцевого провідника „Німецького Фронту".

Як надули совітську владу

До торговельної місії у Варшаві зголосилися три варшавські купці: Давид Вільденбавм, Аба Зискін і Мечислав Майснер. Вони заявили, що оснували торговельну спілку „Нафхем" і взяли для неї від місії товари на міліон зл. вартости, заплативши векслями. Коли прийшов час платности тих векслів, показалося, що ті векслі мають підписи жебраків або фікційні назвиська. Тоді Зискін утік, Майснер тяжко занедужав а Вільденбавма увязнили, але ніяких грошей він не мав. Так виглядає „соціялістична торговля" совітів...

Первісна людина

в світлі наукових дослідів.

Під таким заголовком проф. Др. Ю. Полянський виголосив виклад в салі „Української Бесіди" у Львові. Се був четвертий виклад з циклю „Академічних Вечорів". Прелеґент ілюстрував свій виклад епідіяскопом. За одну годину прелеґент перейшов таку велику скількість матеріялу, імен, назвищ, теорій так, що можемо подати тільки головний хід його думок.

Справа походження людини вирунула в научній дискусії тоді, коли Дарвін опублікував свій твір про походження людини. Богато вчених посвятило дуже богато енергії та часу сьому питанню. Дарвін не мав доказового матеріялу, не мав кісток найпервіснішої людини. Їх знайдено доперва 50 літ пізніще. В його розпоряджені був лише т. зв. неандертальський череп, знайдений в півд.-захід. Німеччині в місцевости Неандерталь. Одначе ся знахідка нічого не доказувала в справі походження людини. Доперва, коли Дібуа знайшов на острові Яві (Азія) кістки первісної людини і назвав її „Pithecanthropus erectus" себто малполюд прямий, счинився великий науковий шум. Думали, що ся знахідка представляє посередне звено між чоловікоподібними малпами і людиною. Поважніші вчені здержувалися з остаточною оцінкою знайдених кісток. З приводу знайдення мнимого „малполюда" найбільше шуму наробили всякого рода аґітатори, (ліберальні і соціялістичні) журналісти, малярі та різьбарі. З якоюсь дивною заїлостю відтворювали вони карикатурні образи первісного чоловіка. Дехто думав, що справа походження людини вже остаточно рішена. В рр. 1905 — 1914 знов знайдено деякі дальші важні кістки. Та сим разом богато вчених, які передтим заганялися в твердженні про походження сучасної людини від малпочоловіка з Яви, виявили дещо наукової здержливости і більше критицизму. І так знайдено відломки черепа, що його зачислили до „півлюдини" (hemianthropus), та пізніше показалося, що се череп справжньої малпи. Коло Гайдельберґу в Німеччині знайдено також сензаційну щелепу примітивної людини. Незабаром показалося, що се пренеандертальський вид людини. Коло самої неандертальської людини знаходжено все камяні вироби та попелища: се доказ, що неандерталець був повною людиною. В Анґлії знайдено фраґменти людських кісток у дуже старих дилювіяльних верствах. Знаменитий зоольоґ Вудвард „відреставрував" на основі знайдених кількох шматків черепа і кусків щелепа гіпотетичне сотворіння та назвав його „Пралюдиною Давзона" (Еоантропус Давзоні).

Одначе при блищій аналізі фахівців виявилося, що фраґменти черепа належать майже сучасній людині — лондонському джентельменові, а вилиця малпяча. „Пралюдина Давзона" се химера уяви, фантом зложений з чоловіка і малпи. Таке сотворіння ніколи не істнувало.

Вкінці забрав голос відкривець яванського „малполюда" — Дібуа. По 30 літах мовчанки остаточно напечатав у 1923 р. наукову моноґрафію, яка виявила справжнє лице тої знахідки.

Поємність черепа „пітекантропа" виносить по обчисленням Вайнерта біля 1000 цм³. Вона є без ніякого сумніву в границях поємности черепів сучасної людини. Черепи дорослих піґмеїв осягають мінімум 900 цм³, а сеж нормальні люди. А черепи чоловікоподібних малп не більші від 550 цм³.

Тому нема ніякої підстави класти яванського „малполюда" між людиною і малпою, бо його череп є в межах поємности людських черепів.

В рр. 1928 — 1931 знайдено в Китаї черепи т. зв. „Сінантропус пекінієнзіс". Було дивним, що в однім місці знайдено лише самі голови. Пояснювали се реліґійним культом, зглядно обрядом тілопокладення. (Чи міг бути релігійний культ у малпи? — Ред.). При дальших дослідах знайдено на тому місці паленище та богато кісткових і камяних предметів. Розвязка перейшла всякі сподівання. „Сінантропус", який є майже ідентичний з яванським „малполюдом", показується справжньою первісною людиною.

Ученик Дарвіна Гекель означив родовід чоловіка так: „Неандерталець" се найнище еволюційне звено людини; все що вище „неандертальця" се сучасна людина (або Homo sapiens), все що нище „неандертальця" се малпочоловік. Одначе нині доказано, що найстарша форма антропуса т. є „Сінантропус" се правдивий чоловік.

Останні досліди (з 1932 — 4 рр.) найбільше сензаційні і несподівані. А саме виявилося, що нинішна форма людини се прастара раса, яка в бігу віків зовсім не змінилася. А треба знати, що теперішна ґеольоґія означує вік поодиноких ґеольоґічних епох землі означеними цифрами (хронольоґія абсолютна). Епоха дилювія має 600 тисяч літ. Недавно знайдено в місцевостях Ольдвай і Канам (Африка) в равно-дилювіяльних і почасти вже в пліоценських верствах (отже зперед 600 тисяч літ) не лише кістяки наших прапредків, але при тім цілий профіль розвитку культури. І показалося, що „гомо сапієнс" се форма не нова і що та форма не змінилася впродовж 600 тисяч літ! Всі зовнішні чинники відбивалися від чоловіка мов горох об стіну.

На думку прелеґента були два основні, расові циклі людства. Оден з них т. зв. неандертальський як нездібний до життя вигинув, таксамо в природний спосіб як на наших очах вигинули деякі інші примітивні форми сучасної людини (хочби мешканці Тасманії). Друга вітка „гомо сапієнс" істнує від зарання істнування людини в майже незміненій формі.

Прелеґент звертає увагу, що морфольоґічні подібности в природничих науках не мусять бути конче основою ґенетичних звязків. Таксамо всі „родоводи" й „антропоґенетичні ряди" і „ґенеальоґічні дерева" сучасного людства сперті на одну лишень прикмету, прим. на форму чола — фальшиві і не ведуть до нічого. Яко приклад прелеґент подає ґенеальоґічну таблицю, основану на поємности черепів. Коли візьмемо під увагу, що череп антропоїдних (чоловікоподібних) малп мав максімим 550 цм, череп анґлійського перегонового коня 750 цм³, китайського чоловіка (сінантропа) 950 цм³, „неандерталя" 1450 цм, а сучасного чоловіка 1500 — 1600 то з сих чисел виходилоб, що розвоєві форми йшли від малпи через коня до чоловіка. А се крайний абсурд... Нинішна антропольоґія знає лиш людину і тварину. Малпочоловік чи малполюд се нині таксамо як за часів Дарвіна — хімера фантазії, уяви, видумки.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС" ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК сини

Сину, не будь цікавий і не роби собі непотрібного клопоту... Ти не відповідатимеш за інших, але за себе самого колись даш відповідь. (Тома Кемпійський, III, 24, 1).

З ВІДЧИТОВОЇ САЛІ

Кавалєрійський виклад

Гумореска з нашої дійсности.

Мабуть більшість Читачів погодиться зі мною, що між Галичанами все переважала піхота й артилерія й то тяжка. Рідше стрічаємо кавалериста „з крови й кости". Се вже спеціяльність наших братів Наддніпрянців оскільки вони степовики. Вправді й Галичина мала донедавна степ коло Панталихи, але щось не чувати про кавалеристів зпід Панталихи... Глухо.

Та нема правила без виїмку. Один наш галицький „расовий кавалерист" (не знаю, чи Єндик вже „обслідував" його) зеднав правдиво кавалерійську фантазію з мистецьким хистом, що досі виходило обом на добро.

Мають Поляки свого „расового кавалериста" ґен. Веняву Длугошевского, маємо й ми свого „Янця", б. поручника кінноти УСС. Він певно намалював більше расових коней, ніж мав їх якийнебудь Тугай Бей.

Недавно добрі люди або приятелі спокусили „Янця" дати відчит про „Війну й малярство". Кажуть: „Мусить хтось щось сказати і про воєнне малярство". „Янцьо" подумав і зібрав цілий табун намальованих коней від Ассирії аж до наших часів.

Відчит заповіджено в пресі на год. 6. Публика мило розчарувалася, коли в день відчиту прочитала на дверях „Бесіди", що відчит буде не о 6 год. але о 7 год. Не знав про те і сам прелеґент. Отже для „забиття" часу і для скріплення фантазії пішов „загрітися".

Год. 7.15. В салі львівської „Бесіди", де звичайно відбуваються дуже поважні відчити, сидить тепер кілька емеритованих радників, кілька достойних пань, кілька залюблених в мистецтві і в мистцях панночок, мистецький доріст обох полів, преса і т. д.

Наш прелеґент-кавалєрист представив одним духом як на долоні дві сторінки війни: неґативну й позитивну. Потім світло згасло й на екрані появилися воєнні картини з Єгипту, Ассирії, Греції, середновіччя — аж до часів Наполеона. Переважала кавалерія, бо кому хотілося тоді малювати погорджувану піхоту, котра манджає в поросі й пилі по сій долині плачу... От, „шлапаки". Не те кавалєрія!

Вона звичайно не атакує на помацки. Та наш кавалерист, хоч погасло світло, не збився з пантелику і заатакував публику шаржою енцикльопедичних пояснень про Єгиптян, Асирійців, Греків, Римлян і т. д.

З кождою новою світлиною, з кождим новим конем Янцьо оживлявся, ґестикулював проходжуючись перед фронтом публики. Бракувало йому тільки остріг. Він з кавалерійською фантазією показував ріжних коней, від диких ассирійських аж до товстих голяндських. Притім вимахував войовничо палицею так, що пані, котрі сиділи в першім ряді, почували себе як на фронті...

Для більшого ефекту прелеґент спускав іноді палицю на невинний фортепян забуваючи, що се не бубен... Також плескав в долоні, неначе коня по шиї. Словом, поводився як расовий кавалєрист по відповіднім почастунку.

По півтора годині такого „кавалерійського викладу" прелеґент потішив публику:

„Ну, значить, ми так сказати по кавалерійськи прибули до сучасної епохи" — і хотів дальше показувати, вже сучасних кавалеристів.

Одначе пані дипльоматично порадили йому відложити другу частину відчиту на інший раз, на що Янцьо, знаний з „золотого серця" дався наклонити, очевидно з огляду на гарний пол: бо піхотинцям мужеського пола він очевидно не уступивби.

Тепер про мистецтво повинні заговорити представники нашої піхоти, артилерії, маринарки, летунства і запілля. Просимо. Радо послухаємо!

Олд-Бой

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Мгр. ЮЛІЙ ГРАБОВИЧ

Мукачівський Епископ Андрій Бачинський

З приводу двісталіття його уродин.

II.

В першу чергу новий Владика приступив до реорганізації своєї територіяльно великої епархії. Щоб віддаленим і далеко на захід висуненим українським парохіям дати належну релігійну і національну опіку, оснував епископський вікаріят в Кошицях. Вікаріят цей незабаром перенесено до Пряшева. Ділом цим дав еп. Бачинський початок до сотворення другого самостійного греко-кат. Епископства на Закарпатті. Се епископство канонізовано вже по його смерти в р. 1816. І Пряшів, як столиця гр.-кат. епископства, є до нині найдальше на захід Европи висуненим церковним і культурним огнищем української нації. Крім цего оснував Епископ Бачинський також епископські вікаріяти в Мармароші і Шатмарі.

Преосв. Бачинський вмів зєднати для себе на віденському дворі приязнь і пошану. Цісарева числилася з його думкою та неоднократно засягала його ради. Він був першим Українцем іменованим дійсним тайним радником цісарським, а в р. 1789 здобув для себе і своїх наслідників та капітули місце в державній раді.

Коли наслідком першого розбору Польщі галицьку Україну прилучено до Австрії, то першим, котрий інформував цісареву Марію Тересу, що Українці Галичини се часть того самого народу, що жие на Закарпаттю, був Епископ Андрій Бачинський. І епископ самостійник став тепер хорунжим ідеї української церковної соборности. Його довголітні старання пішли тепер в напрямі сотворення зі всіх українських земель, що були в Австрії, одної греко-кат. Митрополії. Здійснення цих намірів Преосв. Бачинського булоби спрямувало історію Галичини і Закарпаття в інше русло, щасливіше. Перші заходи в тій справі поробив Преосв. Бачинський вже в р. 1773. Одначе з огляду на нестійність тодішних політичних відносин не міг осягнути повного успіху. В кождому разі приобіцяло йому австрійське правительство гідність митрополичу, коли лиш прийде до поділу руської митрополії на київську і львівську.

Завдяки старанням Бачинського Марія Тереса по розвязанню Чина Єзуїтів передала греко-кат. церкві їх ужгородський монастир і костел. Бачинський перемінив монастир на епископську резиденцію, а костел на катедральну церкву і в р. 1775 переніс осідок мукачівських епископів з Мукачева до Ужгороду. Подія ця є в історії України явищем майже виїмковим, бо українство все уступаюче перед сусідами на схід — в тому случаю перенесло осередок свойого релігійного і культурного життя на захід і огорнуло своїми лучами територію висунену 50 км. більше на захід.

* * *

Коли при реформі адміністрації Чехословацької Республики чеське правительство мало намір прилучити Ужгород до Словаччини, а столицю Закарпатської України перенести до Мукачева, Центральна Руська Національна Рада в меморіялі з дня 9 лютого 1927 р. навела як один із головних пунктів протесту проти сеї концепції, що „в Ужгороді розвиваються всі руські культурні і церковні головні інституції нашого народу“. І Ужгород остав при Закарпатській Україні. Так перенесення Преосв. Бачинським дієцезіяльної столиці до Ужгороду ще в 150 літ пізніше причинилося до уратования цего міста для нас.

Також старинний ужгородський замок, котрий до того часу займало військо, віддала Марія Тереса нашій мукачівській епархії. Замку цего ужив Преосв. Бачинський на приміщення новоосноваиого духовного семинара. Вже 3. XII. 1778 р. відбулося на ужгородськім замку святочне відкриття богословських викладів. Виклади ці до р. 1809 відбувалися по українськи, доперва по смерти Преосв. Бачинського по латині. В тому семинари знайшло приміщення 40 богословів. Щоб уможливити їм жерельні студії, оснував Преосв. Бачинський поважну бібліотеку, яка вже за його часів мала більше як 9.000 томів. Преосв. Бачинський зреорганізував також капітулу, вистарався у правительства о відповідну для неї дотацію і переніс до Ужгороду. Її торжественна інсталяція відбулася в Ужгороді 26. VIII. 1777 р.

За часів Еп. Бачинського в р. 1775 епископство мукачівське наділено посілостями теплицької Архимандрії, чим в повні забезпечено матеріяльну незалежність епископа.

Смерть львів. Владики Льва Шептицького відновила все ще неполадняну справу получення всіх греко-кат. в одну митрополію. З уваги на приречення австрійського уряду, дане Бачинському ще в р. 1774 — звернулося 5. VIII. 1779 Краєве правительство Галичини до Відня з внесенням, щоби львівське епископство піднести до митрополії, котрій підлягалиб також всі греко-кат. епископи Угорщини і Семигороду і щоб першим митрополитом іменувати Андрея Бачинського. Одначе надвірним декретом з 30. X. 1779, котрим львівським епископом іменовано Петра Біляиського, цей проект відкинено. Політичні відносини ще не були достаточно устійнені, щоб можна було креувати нову митрополію.

В р. 1790 епископ перемиський Рило і львівський Білянський пробували ще раз видвигнути цю справу, але і цим разом безуспішно. Доперва по третім розборі Польщі справа стала актуальна, бо Катерина II. переселила тодішнього гр.-кат. митрополита Ростоцького до Петербурга і заборонила йому виконувати якунебудь юрисдикцію поза границями Росії. Порозуміння з ним було можливе лише шляхом дипльоматичним.

Тому Краєве Правительство Галичини звернулося 29. IV. 1796 з внесенням до віденського правительства, щоб оснувати у Львові гр.-кат. митрополію і признати митрополитови річно 2.000 ґульденів як доповнення конґруи і щоб до цеї митрополії прилучити греко-кат. дієцезії Угорщини. Але тодішний галицький ґубернатор ґр. Ґайсрук був іншої думки. Він погоджувався на оснування митрополії, але рішучо спротивився побільшенню конґруи, бо це потягнулоб за собою скріплення політичного становища митрополита. Справу церковної соборности австрійських Українців зреферував він одним реченням, котре звучало:

Aus gleichem Grunde sollten die gr.-kath. Bischöfe von Ungarn und Siebenbürgen in dem bisherigen Zustande belassen werden, denn im widrigen Falle würde das Nationalgefühl gehoben werden, was für die Regierung nicht indifferent ist.“ *)

І рішила опінія цісарського ґубернатора. Заміри Бачинського не сповнилися і закарпатські дієцезії остали донині поза львівською митрополію.

Також з наддніпрянською Україною старався Преосв. Бачинський навязати близші взаемини. В цілі познакомления з її церковним життям вислав монахів до Київо-Печерського монастиря.

Майбутність свойого народу бачив Епископ Бачинський головно в освіті. Тому незалежно від заложения ужгородського семинара для 36 гр.-кат. клириків запевнив стипендії у Відні, Пешті і Тирнаві.

Користаючи з обовязуючого від р. 1777 розпорядку цісаревої Марії Терези т. зв. „ratio educationis“ і при помочі еп. Бачинського незвичайно працьовитий проінспектор шкільний Дмитро Попович успішно організував народне шкільництво з українською мовою навчання.

Заходом Еп. Бачинського видано в р. 1804 пятьтомову біблію і народною мовою писаний катехизм Івана Кутки, котрим користувалося закарпатське шкільництво довгий час.

За часів Еп. Бачинського переживало Закарпаття золотий вік свойого розвитку.

З літературних памятників по Еп. Бачинськім видав ще еп. Ольшавський, при співпраці Бачинського, працю п. з. „Sermo de sacra unione“, котру переложено на мови німецьку, мадярську і славяно-руську (в Печерській Лаврі в р. 1769 п. з. „Слово о святомъ между восточною и западною церквою соединеніи“). Крім цего остав по тім Владиці ще цілий ряд послань. Для нас найбільше цікаві послання Еп. Бачинського, писані на оборону рідної мови. Він взиває в них нарід до її плекання й очищування від посторонних впливів. З тих послань бє горяча любов Батьківщини і глибока журба за будучність.

Преосв. Бачинський сам в свойому окруженню послугувався виключно народною мовою. В письмах підписувався символічними ініціялами А. Б. В., що означувало не лиш Андрій Бачинський Владика, але також, при щораз більше розповсюджуваній латині, мало пригадувати українську азбуку, до котрої той Владика був дуже привязаний.

* * *

Еп. Бачинський помер дня 19. XII 1809 р. лишаючи по собі на Закарпаттю незабуту память. До нині серед простого народу Закарпатської України жива ще традиція про того великого і доброго Епископа.

Українській Церкві і нації Преосв. Андрій Бачинський добре заслужився.

Був, як пише сучасний йому історик Іван Базилевич, nationis ruthenae primum decus et ornamentum, tanquam lumen in candelabro. *)

ЖЕРЕЛА

Johann Basilewicz:
„Brevis Notitia Fundationis Theodorici Koriatovitsis“ lib. III. cap. XIII. pag. 117/20, 130 7, lib. IV. cap. VII. pag. 33., cap. XVI. p. 135. cap. XX. pag. 196.

Др. Василь Гаджега (Зборник Просвіти 1924) „Перва спроба історії Греко-кат. Мукач. Епархії“.

Евг. Недзільскій:
„Очерк Карпаторуской литературі“ Ужгород 1932 ст. 85/7.

Juljan Pelesch:
„Geschichte der Union der ruthenischen Kirche mit Rom“ том II ст. 1038/44, 657/660, 666/70.

Др. В. Бирчак:
„Літературні стремління Підк. Руси“ ст. 43.

Е. Сабов: „Хрестоматія“ ст. 57.

Кондратович:
„Історія Підк. Руси для народа“ ст. 81/4.
„Листок“ з р. 1889 ст. 197/8.
„Листок“з р. 1892 ст. 53 і 63, додаток ст.62 і 69.
„Місяцослов“ з р. 1864.

*) „З тої самої причини гр. кат. Епископів Угорщини й Семигороду треба лишити в дотепедішнім стані, бо в противнім разі піднесласяб національна свідомість, а це для правительства не байдуже“.

*) „Української нації перша оздоба і прикраса, як світло у свічнику“.

150 Паперці і тутки повноватки
ШТ. В КОРОБЦІ Є НАЙКРАЩІ І НАЙДЕШЕВШІ!
Жадайте всюди! Жадайте всюди!
„КАЛИНА”

Нові видання

Добрий Пастир, присвячений душпастирським і церковним справам. Станиславів, 1934, ч. 4, Рік IV. Ст. 241—320 + Зміст IV річника 4 ст. Формат 250×175 мм. Ціна 2.50 зл. — Зміст: о. Д-р Василь Баран: Коли відбув Ісус Христос останню пасхальну Вечерю; о. Іриней Назарко ЧСВВ: Пресвята Евхаристія й культура: В. Д.: Природний і надприродний порядок; о. Лев Бурнада: Внутрішнє життя священика; На вибрані теми: о. Ізидор Луб ЧСВВ: Згромадження ОО. Воскресінців; Велике значіння релігійно-морального виховання; Проповідь і проповідник сьогодні; Душпастирські питання й випадки; Церковний огляд; З нашого церковного й релігійного життя; Вісти з католицького світа; Нові книжки й видання. — Також ся книжка „Доброго Пастиря” стоїть на високім рівні. Особливо вдатні в ній короткі та дуже влучні оцінки ріжних книжок. Сей відділ особливо потрібний для орієнтації серед нових видань. — А. Ч.

Я. Ярославенко: **„Коляди”** на дуту орхестру. Видавництво: Музична Накладня „Торбан” ч. вип. 263. Ціна 2 зл. Добре зробило видавництво, видаючи цю збірку коляд на дуту орхестру. Збірка сих коляд видана у формі партитури по так низькій ціні повинна найтися всюди, де існують орхестри.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СЕНАТ УХВАЛИВ НОВУ КОНСТИТУЦІЮ. Дня 16 с. м. в поіменнім голосуванні сенат ухвалив нову конституцію для польської держави. Присутних було 99 сенаторів, голосувало 98, 74 за, 24 проти. Кворум виносило 56, кваліфікована більшість $^2/_3$ голосів 64. Отже нова конституція ухвалена голосами сенаторів ББ. Голосували за нею також два „хадеки” зі Схід. Галичини, Макаревич і Туліе. Референт граф Розтворовский назвав нову конституцію „побідою польського інстинкту в боротьбі з суґґестіею тотальної держави”. Притім покликався на слова марш. Пілсудського: „Я не йду на знесення сойму, хочу пошанувати теперішні форми держави”.

ГЕТЬМАН ПАВЛО оповістив у новорічнім „Хліборобськім Шляху” свій привіт п. з. „З Новим Роком”, в котрім м. ін. пише: „Ніякі перешкоди, ніякі сили ворожі не зібють мене зі шляху, що веде до здійснення Самостійної Української Гетьманської Держави; після мене продовжуватиме наше Діло мій син. Нехай Господь нам допоможе”.

МОСКАЛЬ ПОСТИШЕВ, теперішний диктатор України, виголосив недавно в Києві промову на зїзді українських совітів. Він заповів дальшу рішучу боротьбу з останками націоналістичних груп і взивав присутних до якнайбільшої сторожкости. Як відомо, Постишев се кандидат на становище Сталіна.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО підготовляється до обняття влади в басейні Саари. Канцлер Гітлер видасть 4 декрети: 1) Проклямацію про суверенність Німеччини над басейном Саари, 2) закон про нове урегульовання мит в басейні Саари, 3) закон про заміну франкової валюти на німецькі марки і 4) декрет про сплату французьких довгів саарським горожанам.

ВЕЛИКІ МАНІФЕСТАЦІЇ відбулися в цілій Німеччині з приводу німецької побіди в саарськім плебісциті.

ГОЛЯНДІЯ ДОЗВОЛИЛА на приїзд еміґрантів зі Саарщини, коли їх викинуть як небажаних чужинців.

ОСТРУ ГРАНИЧНУ КОНТРОЛЮ завела Швайцарія, щоби з басейну Саари не напливали до Швайцарії ріжні небажані елементи.

МІНІСТР ЛЯВАЛЬ (Франція) відбув в Женеві нараду з большевицьким комісарем закордонних справ Літвіновим і чеським мін. закордонних справ Бенешом. Говорили про французько-італійське порозуміння підписане недавно в Римі

ФРАНЦІЯ ЗАМКНУЛА ГРАНИЦЮ від території Саари, щоб не пустити до Франції комуністів, Жидів і інших небажаних чужинців, котрі після плебісциту втікають зі Саарщини закордон.

ЛОНДОНСЬКИЙ „ОБСЕРВЕР” доносить, що з приводу приїзду в Лондон представника Франції Лаваля правительство Великої Британії мусить застановитися над тим, яку воно дасть запоруку для безпеченства Франції в разі коли буде знесена пята часть версайського договору про ограничення німецьких зброєнь, бо публична опінія Франції не вдоволиться неозначеною обіцянкою Англії, що „буде щось зроблене”.

В ХАРБІНІ манджурська поліція викрила протияпонський заговір. На чолі заговору стояв прокуратор апеляційного суду в Кіріні Чін-Хай-Тао. Він мав звязки з китайськими кругами в Нанкіні.

НОВИНКИ

Св. Отець приняв на спеціяльній авдієнції міністра загр. справ Франції Лаваля, котрий прибув в товаристві доньки, франц. амбасадора при Ватикані і висших урядників амбасади. Розмова тривала 50 мінут. Лаваль подарував Св. Отцеви 3 прегарно видані томи історії Франції. Папа вручив доньці Лаваля золоту вервицю, Лаваля відзначив великим хрестом ордеру Пія. Після послухання Лаваль пішов до Ватиканської базиліки, де клякнув і молився перед престолом Найсв. Тайн і при конфесії св. Петра. Пополудні Лаваль зложив візиту кардиналови державному секретареви Пачелльому. (КАП). — Ворожнеча Франції до Ватикану належить вже до історії. Країна атеїстів, ліберялів і масонів удержує тепер поправні взаємини з Апостольською Столицею.

До Сянока має приїхати на Богоявлення Апост. Адміністратор для Лемківщини Впр. о. д-р В. Масцюх в цілі довершення торжественного водосвяття. Москвофіли зелізничими знижками стягають до Сянока Лемків з цілої Лемківщини. Після водосвятя має відбутися в Нар. Домі академія в честь Апост. Адміністратора. Відтак Впр. о. Масцюх відїде до Риманова, де замешкає в палаті гр. Потоцького. („Газ. Поранна”).

Стараннням українських товариств у Гемтремку, Міш. (в Америці), відбуто дня 4. XI. 1934 р. величавий обхід Свята Української Державности. У Святі взяли участь: Союз Гетьманців Державників Окр. IV, Сестринство Непор. Зачат. Преч. Діви Марії, Союз Українок і Брацтво св. Михаїла. Дохід зі свята, що виносить дол. 64.50 вислано на українських інвалідів у Львові.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбулося засідання з приводу смерти проф. М. Грушевського. Промовляли куратор інституту проф. д-р Антін Пальме і доцент д-р Борис Крупницький.

Черговий Академічний Вечір відбудеться у Львові в салі „Бесіди” в неділю 20 с. м. о год. 6 веч. Д-р К. Чехович виголосить відчит на тему: „Ідеольоґія М. Драгоманова у світлі сучасности”. Вступ для старших 49 сот., для молоді 10 сот.

Гумор. — Як пан верне з бюра, то скажи йому, що я зараз верну. — Коли, прошу пані, пан дуже гніваються, як кажу, що пані скоро вернуть.

Директором Хліборобського Ліцею з українською мовою навчання в Черниці, пов. Жидачів, іменований інж. д-р Михайло Холевчук, дотеперішний директор Т-ва „Сільський Господар”. Речинець вписів до ліцею минає 10 лютого с. р. Подання вносити до Кураторії Львівської Шкільної Округи, Львів, Кармелітська ч. 2.

Уважайте на ціну помаранч! Мін-во внутрішних справ в порозумінні з мінвом промислу й торговлі устійнило ціну еспанських помаранч вже включно з усякими оплатами для дрібної продажі на 1 зл. 30 сот. за 1 кґ. Публика повинна повідомляти владу, коли жадатимуть від неї висших цін. За те продавці будуть карані (§ 268 кк). Помаранчі дуже потрібні особливо для скріплення шкільної дітвори.

В Замарстинові, передмісті Львова, читальня „Просвіти” обходила 13 с. м. 25-ліття свого істнування. О. сов. І. Туркевич відправив Службу Божу в церкві св. Пятниць. Відповідну проповідь виголосив о. д-р Г. Костельник. На ювилейній академії промовляли заст. голови місцевої читальні п. Лозинський, представники матірного Т-ва, філій, читалень, і т. д., виступав хор „Трембіта” і ряд декляматорів.

В Тернополі суд засудив о. Петрицю з Токів на 1 рік вязниці за зізнання в процесі ізза убиття поліцїянта Гловяка.

В Чернівцях помер недавно лікар Українець д-р Володимир **Филипович** в 76 р. життя.

До редактора „Хліборобського Шляху” д-ра І. К. Гладиловича у Львові вломилися невідомі злодії на сам наш Святий Вечір і забрали 2 машини до писання, столове срібло, футро, одяги та інші річи вартости до 2.000 зл.

Старинні печери відкрили вояки КОП-у на терені Устя Епископського, в пов. Борщів, близько границі. Повідомлений про те борщівський староста выслав письмо до львівського університету, щоб прислати на місце наукову виправу для дослідів.

Уневажнюю згублену гр.-кат. метрику на імя Миколи Купльовського, уродженого 11. XII. 1915 р. в Конотопах на Україні. с. Ріпнів, о. п. Милятин Новий. — Микола Купльовський уч. VIII кл. філ. укр. ґімназії, Львів, ул. Руська 3. П. Бурса. 228a)—1—1

Б. „секретаря“ Макогона Василя Грещука з Глубічка Великого коло Тернополя увязнила польська поліція на польско-чеській границі. Грещук працював в готелі „Жоржа” у Львові, потім у Макогона. Як його „секретар” обїздив з ним Европу. Коли Макогін осів в Лондоні, прогнав Грещука, котрий без документів їздив по Европі слідами Макогона. („Вєк Нови” ч. 10.077).

Велику повінь у Канаді спричинили бурі з дощами. Вулицями міста Трурор в Новій Шкотії пливуть ріки води з ледом. Деякі ріки піднеслися 8 м над звичайний рівень.

Землетрус спричинив богато шкоди на островах моря Мармаря коло Царгороду. 364 домів зовсім знищених, 920 частинно. Померло 5 осіб, ранених 14. Частину жертв землетрусу привезли до Царгороду.

Вулькан Кракатао і Мерапі на Джаві відновили свою „діяльність”. З обох кратерів бухають безперервно стовпи диму і полумінних мрак. Населення Джави в паніці.

Гумор. „Перша поміч”. — Іван: — (на поліції) — Прошу пана інспектора ми їхали від хресту і моя баба загубила дитину, та просивбим, можеби поліція пошукала. — Інспектор: — А яку першу поміч ви зарядили, щоб відшукати дитину? — Іван: — Та яку, прошу пана; от тарахнув бабу пару раз позавуш, щоб на другий раз ліпше дитини пильнувала.

Вистава УСС

Вистава УСС, яка тепер відбувається в Укр. Нац. Музеї у Львові, стрінулася з належним заінтересуванням та успіхом у всіх кругах українського населення. Орґанізується самочинно цілий ряд прогульок. В неділю оглядали виставу 82 Луговики, що прийшли під проводом своїх організаторів Д-ра Дашкевича і п. Козланюка. Годиться піднести як примір гідний наслідування прогульку на виставу селян з села Збоїск. Прогульку зорганізував парох о. Ганас в день Нового Року. Приємно було бачити, з яким інтересом оглядали наші свідомі господарі і господині стрілецькі памятки та як уважно слухали пояснень впорядчика виставки Д-ра Іванця. Скінчилися святочні ферії і виставу буде мати нагоду оглянути шкільна молодь. Довідуємося, що вистава УСС буде уряджена також в кількох містах Галичини.

Доляр сильно йде вгору. На всіх світових біржах доляр зачав сильно йти вгору і дійшов з 5.17 до 5.33 зл. Причини тої несподіваної звишки напевно не знають, тільки припускають, що звишку викликав проєкт порозуміння Америки з Англією та Францією в справі стабілізації доляра та привернення золотої клявзулі.

Гумор. „Трафила коса на камінь“. — Пане колеґо, хто пє пиво, той дурніє. — То мене дуже дивує, бо я думав, що ви абстинент.

Гумор. — „Овації“. — Не знаю, чому наша примадонна така недобра. Таж одержала 5 кошиків з цвітами. — Ба, але заплатила за шість.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 100.000 зл. на чч. 140214, 82112; — 50.000 зл. на чч. 134536, 17654; — 20.000 зл. на чч. 45975 101842, 127655; — 10.000 зл. на чч. 2548, 93424, 154462, 29943, 38152, 60542, 91222, 99621, 113580, 161194, 171246, 82711, 127730, 45308; — 5.000 зл. на чч. 17768, 115588, 147855, 108573, 132947, 19250, 98892, 2180, 24499, 35269, 120067, 139665, 165394, 179291, 52493, 64181, 78584, 156796, 101700, 134039, 136782; — 2.000 зл. на чч. 3871, 11464, 20058, 2801, 33874, 36331, 39980, 45100, 52886, 63148, 69774, 71903, 78840, 95287, 101340, 102528, 104925, 106284, 106927, 116958, 128129, 134790, 137220, 156047, 157666, 160903, 162064, 172932, 179847; — 1.000 зл. на чч. 1720, 2013, 2815, 15467, 17249, 27957, 30076, 39336, 46510, 48744, 51991, 68007, 70358, 78454, 78614, 79913, 84054, 85273, 88894, 90665, 91666, 103929, 118218, 123994, 123003, 130555, 131726, 136912, 137568, 13988, 141822, 140443, 146973, 101704, 105698, 156798, 164129, 164831.

ЖЕРТВИ

о. Іван Лесак в Дидьовій, п. Лютовиська зл. 5 (пять) для Укр. Т-ва Опіки над Інвалідами і зл. 5 (пять) для Т-ва ремісників „Зоря“. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВЖЕ НЕ БУДУ ЖУРИТИСЯ, про що маю моїм парохіянам в свято проповідувати, бо появилися глибокі змістом

„НАУКИ НА СВЯТА“

о. ІВАНА БУҐЕРИ, частина перша, ціна 80 сот. Дохід призначений на будову церкви в Бовині пов. Перемишль. Купити можна у всіх книгарнях, або впрост у автора, що сам оплачує пересилку.

Адреса: **о. Іван Буґера, Милик (Milik) p. Muszyna.** 212a—1-3

Недавно вийшла нова книжка Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 гр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попереднім надісланням грошей.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів ул. Гродзіцких 2. I. пов.

КІНА

АДРІЯ: В погоні за чорною маскою.
АТЛЯНТИК: Петербурські ночі.
КАСІНО: Світ сміється.
КОПЕРНИК: Смерть відпочиває.
МАРУСЕНЬКА: Велика подія та ревія.
МІРАЖ: Гільтайська трійка.
МУЗА: Сини пустині.
СТИЛЕВЕ: Тайна малої Шерлі та ревія зі Стефою Стадниківною.
УТІХА: Смерть і заглада й ревія.

ВИНОГРАДНІ ВИНА угорські, еспанські, французькі й африканські, червоні, по найнижших цінах поручає заприсяжений доставець богослужебних вин

В. ҐЛОВІК Л Ь В І В ул. Собіського 32.

Почтою висилаємо в живностевих пачках по 5 і 10 204a бутельок. Цінники на жадання. 2—5

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля
помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

500 злотих надгороди!!!

Великий конкурс фірми „Польський Консумент“.

1	Надгорода	200	злотих	в готівці;	4	Надгорода	60	злотих	в готівці;
2	„	100	„	„ „	5	„	40	„	„ „
3	„	80	„	„ „	6	„	20	„	„ „

В ціли зєднання собі клієнтів серед широких верств консументів постановили ми оповістити конкурс з грошевими надгородами за добру розвязку загадки. Правильну розвязку треба надіслати рівночасно разом з замовленням на один з нище вичислених реклямових найліпших комплєтів.

У вісім вільних клїток треба вставити довільні числа від 1—9 в сей спосіб, щоб сума їх у всіх напрямах дала число 15 (здовж, вшир і впоперек).

Наші реклямові комплєти лише за зл. 13·10

висилаємо: 1 одяг мужеський готовий, гладкий або десеневий, після жадання, з добрим викінченням, або 3 метри матерії на одяг мужеський, дуже модний, повної подвійної ширини (140 цм), 1 светер мужеський, зимовий в жакардових десенях з довгими рукавами, 1 сорочку мужеську з гарним сатиновим викінченням або 1 пару калісонів, 1 шаль мужеський вовняний, 1 пару зимових рукавичок у всіх розмірах, 1 пару мужеських скарпиток і 3 мужеські хустинки до носа з гарним коліровим шляком

Лише за зл. 13·30

висилаємо: 4 метри матеріялу на сукню дамську зимову або 1 сукню дамську готову, модно вшиту з доброї зимової матерії, 1 пару пантофлів дамських (подати розмір обуви), 1 хустку зимову в гарні колірові крати ясні або темні, 1 светер дамський зимовий, наймодніший в теперішнім сезоні, 1 сорочку дамську мадаполямову з гарною вставкою „Толєдо“ (краска після жадання), 1 пару дамських реформ з доброго трикоту, 1 пару дамських панчіх, 1 шаль вовняний дамський і 3 хустинки дамські батистові з шовковою обвідкою.

Лише за зл. 25

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 метрів на 6 мужеських сорочок або на 9 дамських як також на постіль фірми „I. K. Познаньскі“ Сп. Акц., 6 метрів фляпелі білиняної мягкої й пушистої на ріжне білля, або на шляфроки й піжами, 6 метрів зефіру в модні пружки на сорочки мужеські денні, 6 метрів кремового полотна на простирала, постіль і т. д. і 9 метрів полотна ручникового, чисто білого в кістку або 12 ручників вафлевих з френзлями.

Кождий хто надішле правильну розвязку шаради разом з замовленням на один з висше згаданих комплєтів, буде поміщений на лісті учасників при поділі надгород.

Поділ надгород відбудеться в прияві лодзького ревента в дні 15 лютого 1935 р.

Згадані комплєти висилаємо за почтовою післяплатою на листовне замовлення. Платиться при відборі товару на почті. БЕЗ РИЗИКА. Коли товар не подобається, приймаємо назад і ЗАРАЗ звертаємо гроші.

Адресувати:

Firma „Polski Konsument“, Łódź, Al. Kościuszki, Nr. 36—90.

Кождий повинен використати оказію, бо купуючи комплєт першорядних товарів одержує також грошеву надгороду за розвязку шаради.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 24 січня 1935. Ч. 5(803)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Краків 405.867

Католицький робітничий щоденник в Еспанії

Згідно з вказівками Св. Отця в енцикліках і в листі до кардинала патріярха Лісбони, Католицька Акція Еспанії докладає всіх старань, щоб поширити Христову науку в ділянці виховання, в пресі та добродійних інституціях. М. ін. заложено новий католицький щоденник для робітників „Ель Трабайо" („Праця"). Сей щоденник печатається в друкарні великого катол. щоденника для інтеліґенції „Ель Дебате". Завдання „Ель Трабайо" — поширювати засади, оповіщені в папських енцикліках, в першу чергу в енцикліках „Рерум Новарум" і „Квадрагезімо Анно". Також мається поширювати ідеї великих християнських професійних синдикатів. „Акціон Популяр", на котрої чолі стоїть відомий катол. діяч Ґіль Роблес, підпирає сей новий катол. робітничий щоденник в Еспанії. (КАП). Так в інших народів вже й робітникови треба кат. дневника.

Що в молодості придбаєш, те на ціле життя маєш! Тому від молодих літ складай свої ощадности

В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Розрухи на Україні

В Одесі виїмковий стан.

Втікачі з сов. України оповідають, що в Одесі, Херсоні й Донецькім Басейні були робітничі заворушення. Робітники невдоволені зі зменшення хлібних пайків вислали телеґраму до Москви з проханням відкликати той розпорядок. Одначе відділ ҐПУ увязнив богато робітників. Населення Одеси виступило в обороні увязнених. Відділи війська розігнали демонстрантів. Було богато вбитих і ранених. В Одесі оповіщено виїмковий стан.

Яка буде виборча ординація до сойму

Польська преса доносить, що в ББ побідила думка про конечність смерти виборчу ординацію до будучого сойму на засаді корпораційній і самоурядовій. То значить, що листу кандидатів малиб устійнювати не політичні партії, але самоурядові тіла і фахові палати, рільнича, торговельно-промислова, ремісничa і т. д.. Вони в своїх округах оповіщувалиб потрійне число кандидатів, а голосуючі малиб „право" счеркувати дві третини імен кандидатів. Коли дійсно такий „майстерштік" ординації буваи ухвалений, тоді шість міліоновий відлом українського народу в Польщі бувби зовсім позбавлений свого представництва. Тоді осталиб ще тільки наші представники в Чехословаччині та в Ромунії. — В урядових кругах кажуть, що ті поголоски безпідставні, бо ще ніхто такого проекту не висував, хоч у ББ е приклонники такої системи (посли Менкарский і Мейбавм зі Львова, знані добре зі своєї „приязни" до українського народу).

Французька преса про Саару

„Матен" пише: „Безумно було рахувати на побіду, маючи за союзників соціялістів і комуністів. Досвід доказав, що кожде підприємство, що спирається на соціялістично-комуністичний бльок, засуджене на невдачу."

„Фіґаро" пише: 90% саарських голосів позволило Ґітлерови направити в оден день все, що стратив за останні місяці. До Ґітлера знов вернув престіж, порядок, котрий уже приупадав і власть, котра з кождим днем убувала... У звязку з голосуванням католиків требаб очікувати мира на фронті релиґійної боротьби, — якби в Німеччині постійно не діялися нельоґічні річи...

„Евр" пише: Геббельс сказав, що вислід голосування в Саарі се перекинення моста між двома великими народами — сусідами. Та чи не може бути навпаки? Чи не треба побоюватися, що націоналізм німців, підбадьорений успіхом, стане ще більше небезпечний?...

„Гом Либр" пише: Ґітлерівський політичний устрій, оснований на повнім знищенні голосування і на запереченні права горожанина, розпоряжати собою, — ликує з приводу висліду загального, рівного тайного голосування. Се жорстоке і ярке противорічча...

Плєбісцит в Саарі буде прецеденсом

ПАТ доносить з Лондону: Канцлер Скарбу Чемберлен промовляючи в Бельфасті в північній Ірляндії зложив дуже важну заяву щодо закордонної політики Великої Британії на будуче і виступив енергічно проти змагань політичних противників,що стараються використати потягнення національного правительства обраховані на вдержання миру для своїх власних політичних цілей. Чемберлен заявив дослівно: „Смію твердити, що те, що сталося в басейні Саари, творить прецеденс, котрий виразно вказує нам напрям і шлях, який ми повинні вибрати, щоби в відповідній хвилі в сильний і трівкий спосіб запевнити вдержання міжнародного мира. Булаб се фальшива й божевільна ощадність, коли ми боялисяб видатків, котрі необхідні, щоб запобігти повторенню війни.

Медведі перевертають телєгр. стовпи

Буває нераз, що звірята не розріжняють штучних творів від творів природи. Прим. дятлі довбають в телеґрафічних стовпах, беручи їх за висохлі пні дерев. Очевидно по якімсь часі вони залишають сю роботу, а друге покоління вже не пробує шукати поживи на тих стовпах. Недавно трапилося в Скандинавії, що по заложенні телеґрафічної лінії в лісистій околиці хтось вивертав стовпи. Показалося, що се медведі, зваблені бренінням дротів, перевертали стовпи в пошукуванні пчільних гнізд, ну й очевидно меду. Та по якімсь часі медведі переконалися, що таємне бреніння не має нічого спільного з пчолами і перестали вивертати невинні телеґрафічні стовпи.

Проф. М. Грушевський

як політичний критик і як політик.

З приводу статті в „Батьківщині".

В статті „Спомини і дійсність" *), що має підзаголовок „Тому 25 років", „Батьківщина" подає також виїмки з критики галицької української політики з 1909 р., з якою тоді виступив був проф. М. Грушевський. Також з тою критикою непідписаний автор вповні годиться, вважаючи її зовсім оправданою. Тому, що згадана критика проф. М. Грушевського таксамо цікава, як критика д-ра Е. Олесницького, як з огляду на предмет тої критики (себто тогочасну українську політику в Австрії) так і з огляду на саму особу критика (себто пізнішу й о г о політику), та з огляду на те, до чого її хоче ужити „Батьківщина", — подаємо ту критику в суттевих її уступах дослівно разом з замітками до неї „Батьківщини". Ось вона:

ТОМУ 25 РОКІВ

Здеморалізовані політикою угоди українські політики, — так починає „Батьківщина" ту частину статті — не могли вже визбутися своїх кепських навиків. Послухайте, що писав в 1909 р. про тодішню політику галицьких українських політиків зпід стягу Національно-демократичної і Радикальної Партії тодішний обсерватор Михайло Грушевський. Це вже голос зза гробу, а тим він для нас цінніший.

„Се тяжкий, непростимий ґріх галицької політики, що тяжить на ній не відніні, а від цілого останнього чвертьстоліття, то значить — на всій галицькій українській (народовецькій) політиці. Українські народовці досить рано оцінили ситуацію зовсім вірно, в тім дусі як се схарактеризовано нище: що треба домагатися не дрібних концесій, а зміни системи, не дорогою привагідних дрібних торгів, а консеквентним, витрівалим натиском, аж міродайні сфери рішаться відступити від свого трактования Галицької Руси як приватного майна польського. Але вірно оцінивши ситуацію і зробивши з неї зовсім вірний льоґічний вивід, ся галицька політика ніколи не могла устоятися на вибраній нею позиції. Все в рішучий момент спокушав її сатана „концесіями"; зачинало ся від системи, кінчилося дрібними здобутками, і за ним тратилися роки витрівалости, абстіненції, пожертвования. Адже і Баденівська угода зачалася з умови „про зміну системи", а скінчилася на „здобутках" — одно асекураційне товариство, одна ґімназія, одна катедра університетська. Точнісенько як отсе з бар. Беком: зачалося з системи, скінчилося — не знаю, як кому здається, а по моєму — на самій концесії українському земельному банку".

І так воно все, в більших чи менших розмірах.

„Сумно се, і Боже мій — як сумно! Раз помилка, другий раз помилка, але коли „двацять лѣт на ефтом самом мѣстѣ" перевертається наша політика — то се дає дуже несеріозне свідоцтво не тільки нашим політикам, а й цілій суспільности, цілому народови"...

„Сидів я на селі, де „дідичить" збанкрутований польський панок. Село ґірське, його єдиний капітал — основний і оборотовий, се смерековий ліс. Обертати сим капіталом можна, запустивши ліс на 80—100 літ і потім поділивши його на відповідне число районів та вирубуючи по одному. Се єдиний раціональний спосіб експльоатования сього капіталу, ужиткования сих камінистих „ґреґотів". Але збан-

*) Гл. „Нова Зоря" ч. 3 з 1935 р.

КОЛИ ТИ КАТОЛИК, ТО В МІСЯЦІ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ ПІДІПРИ ЇЇ

крутований панок не може так господарити. Він не може засівати сих гір лісом і чекати десятків літ, йому треба зараз, хоч кількадесять банок, і він дає на зруб тоненькі як сірники смереки, не засіває лісів, марнує ґрунт.

„Коли я придивлявся господарству отсього дідовода, мені часто пригадувалася наша галицька політика. Теж саме дідоводство. Не можуть витрівати, вичекати. Знають на память, що одинока раціональна політика, се вирeчення дрібних здобутків на користь затяжної обструкції для осягнення основних змін в системі. Але будьте певні, що від часу до часу якийсь шановний політик все утне своє: „ми нарід бідний, принціпи принціпами, а нам би паралельну тим часом“... І злими очами буде їсти вас, коли почнете доводити, що не можна ж продавати національні постуляти за паралельку чи катедру“.

„Але щож! Від часу до часу, все заходить така ситуація, що самі провідники впадають в ту дідівську путу і починають говорити на тему, що неможна сподіватися відразу перелому, „треба здобувати собі бодай етапами якусь можність дальшого розвитку“. Або патетично відкликують до соток листів, бажань і поручень, з якими звертаються до послів їх виборці, взагалі наша суспільність...

„Ніщо не дає такого свідоцтва убожества нашого політичного розвитку, як отакі резонования людей, що підймаються бути політичними провідниками нашої суспільности, а можуть з такими аргументами звертатися до неї!...

Так писав пок. Мих. Грушевський перед 25-ти літами, а з висот партійних тронів сипалися на цього громи гніву і обурення. Як він сміє нас критикувати?! Демагог! Фантаст! Але правда була за Грушевським. А це найкраще виявили дальші події — кінчить „Батьківщина“.

Щож можна сказати з приводу наведеної критики проф. М. Грушевського?

Передовсім треба ствердити, що українська політика в Австрії в 1908/9 рр. мала свою глибшу причину, ніж се виглядає на перший погляд. Як відомо, тодішнє міжнароднє положення в Европі було після анексії Босні і Герцеґовини Австро-Угорщиною в 1908 р. дуже напружене. Через якийсь час навіть здавалося, що прийде до війни між Австро-Угорщиною і Німеччиною з одної сторони а Росією і Францією, за якими стояла Анґлія, з другої сторони. В таких обставинах перед Українцями в Австрії знов стало на весь зріст питання: з Австрією чи проти Австрії, себто — з Росією? І не зважаючи на те, що в Росії від 1905 р. була вже конституція, українська державна рація казала австрійським Українцям вже тоді стати виразно і рішучо по стороні Австрії. Се й обусловило тодішню українську політику в Австрії. Та політика не могла бути в такім часі непримирима.

Інакше дивився на ту справу проф. Грушевський. Він після 1905 р. мав надію, що в Росії скорше чи пізніше положення Українців зміниться „на краще“. А піддержували ту надію ті ліберальні круги російського громадянства, з котрими тоді проф. М. Грушевський мав звязки. Тому він не був сторонником орієнтації на Австрію й Німеччину. Тому й становище австрійських Українців і напрям української політики в Австрії не знаходили в нього признання. Се виявилося особливо замітно кілька років пізніше, в 1912 р., коли знов грозила війна і в видаваним проф. Грушевським місячнику „Літературно-Науковім Вістнику“ появилася була ще різкіша критика становища австрійських Українців та коли вияснення рації такого становища „ЛНВістник“ відмовився був надрукувати. *)

Як відомо, центральні держави, на які орієнтувалися австрійські Українці, в 1918 р. не тільки визнали але й помагали чинно будувати Українську Державу, тоді як надії на Росію завели на цілій лінії...

Та не тільки зогляду на дальшу українську державну рацію політика Українців в Австрії в 1909 р. була оправдана. Вона була оправдана також з огляду на ближчу мету: постепенно скріпляти українські позиції — для добування дальших. Бо „консеквентний витрівалий натиск“, про який говорить проф. Грушевський у своїй критиці української політики в Австрії в 1909 р., можливий тільки тоді, коли є чим натискати, себто коли той, що натискає, представляє якусь політичну чи економічну силу. А коли такої сили нема, тоді... „vana sine viribus ira“ (пустий гнів без сили), як се дуже розумно ствердити вже старі Римляни. Про се ми, Українці, мали вже нераз нагоду переконатися аж надто наглядно. Переконався про се кільканацять літ пізніше зокрема також сам проф. Грушевський, коли з політичного критика став політичним практиком.

Не маємо наміру давати тут огляд політики проф. Грушевського. Ми звернемо увагу тільки на деякі найбільш характеристичні сторінки тої політики. А характеристичні вони якраз тим, що становлять — противенство до його критики. Тому на ту критику треба нині дивитися через призму тих поправок, які їй дав сам проф. Грушевський своєю політичною практикою.

Якіж ті поправки?

Першу велику поправку до колишнього свого політичного становища, з котрого писав критику української політики в Австрії, проф. Грушевський зробив тоді, коли на початку 1918 р. як президент Української Центральної Ради звернувся до Центральних Держав з просьбою дати Україні військову поміч в її боротьбі з Росією. Як відомо, Центральні Держави таку поміч Україні дали і визнали її самостійною державою. Тим своїм кроком проф. Грушевський ствердив наглядно, що орієнтація австрійських Українців на Центральні Держави, котру він колись так нівечив, не спиралася на леґенді, як се в 1913 р. писав орган проф. Грушевського „Літ.-Наук. Вістник“, але на зовсім вірнім заложенню про паралельність державних рацій Центральних Держав й України. А ствердивши се, проф. М. Грушевський ствердив тимсамим посередно також правильність основ української політики в Австрії, котрі так скритикував у статті з 1909 р. Тому злу прислугу зробила „Батьківщина“ памяти проф. Грушевського як політика, передруковуючи його політичну критику зперед 25 літ без відповідних йогож поправок.

Кажемо: поправок. Бо ті поправки не обмежуються на тій одній, що про неї ми згадали вище. Їх є більше.

І так проф. Грушевський зробив у своїй критиці з 1909 р. тодішній українській політиці в Австрії докір, що вона „ніколи не могла устоятися на вибраній нею позиції“. „Не можуть витрівати, вичекати“ — писав він тоді. А заввагу тодішніх політичних провідників, що неможнаж сподіватися відразу перелому та що треба здобувати собі бодай етапами якусь можність дальшого розвитку, проф. Грушевський назвав „дідівською путою“...

Так критикував проф. Грушевський українську політику в Австрії в 1909 р.

Якжеж інакше поступив той самий проф. Грушевський кільканацять літ пізніше, коли сам став політичним діячем і коли розходилося не про опозицію в парляменті, але про далеко більше принціпіяльну справу: про устояння на позиції державної незалежности України! Пригадаймо коротко хід подій.

В 1918 р. український парлямент, (Українська Центральна Рада) в Київі під проводом проф. Грушевського проголосила державну незалежність України. Колиж Москва у відповідь на се пішла на Україну війною, Українська Центральна Рада, таксамо під проводом проф. Грушевського, візвала на поміч Центральні Держави, які й прогнали московських большевиків з України. Та в 1919 р. Москва знов напала на Україну і заняла її. Тоді проф. Грушевський, подібно як богато інших визначних і рядових Українців, що не хотіли згодитися на панування Москви на Україні, покинув Україну й опинився на еміґрації.

Як відомо, богато визначних і рядових Українців, що тоді покинули Україну, перебувають на еміґрації по нині. Бо вони не хотять упокоритися перед московськими окупантами України. Всі вони стоять і далі на позиції державної незалежности України. Всі вони трівають і чекають.

Та проф. Грушевського між ними вже від давна не було. Він іще десять літ тому вернув на Україну. Свій поворот з політичної еміґрації на окуповану Москвою Україну проф. М. Грушевський попередив одним публичним актом, котрий по всі часи буде прикрим документом сучасного лихоліття України. Сей акт се „Відкритий лист Мих. Грушевського, закордонного делеґата УПСР (Української Партії Соціялістів Революціонерів), Голові Ради Народніх Комісарів Української Соціялістичної Радянської Республіки Х. Г. Раковському“, котрий проф. Грушевський написав з Відня дня 15 падолиста 1921 р. й напечатав тоді у виданім ним у Відні органі Української Партії соціялістів революціонерів „Борітеся — Поборете“! В тім листі проф. М. Грушевський між ін. пише (всі підчеркнення наші — Ред. „Н. З.“):

„В імя інтересів світового визволення праці від експльоатації капіталом, ми були готові переступити через трупи наших партійних товаришів, що безвинно потинули від червоних куль, через попіл наших культурних скарбів, понищених „на страх української контрреволюції“ більшовицькими ґенералами, були готові працювати під Вашим проводом, підпорядковуючи ідеольоґічні (!) й тактичні розходження інтересам сеї світової акції“...

„Ви розумієте, що я як соціяліст і демократ, який міряв завсіди все і вся інтересами трудового народу, не можу заспокоїтись на альтернативі, котрою заспокоюють себе люде байдужі на сім пункті: „або большевики дійдуть до зрозуміння ситуації і вийдуть з своєї партійної виключности, або вони впадуть“. По моєму ся альтернатива реально вірна, — але я пів'як не хотів'бн(!), щоб „болъшовики впали“, не переживши своєї системи, і потягли за собою в безвість здобутки революції і перспективи соціялізму. Як соціяліст до соціяліста, в імя спільних інтересів соціялістичної революції — того світового визволення праці і працюючих мас, яке являється нашою і Вашою спільною метою, я рішаюсь обернути сей мій відклик — первісно задуманий як приватний лист в відклик прилюдний до Вас, і з Вами — до Вашої партії, до тих, від кого залежить напрям Вашої політики:

„Поки час і можливости не стрaчені, поки реакція не перекотилась через голови наші і Ваші, — треба спільними силами всіх, зрікшись партійної виключности, скріпити (!) радянську будову і наповнити її живим змістом і живими силами, котріб забезпечили її (!) від небезпеки катаклізмів і потрясень з боку всіх темних сил, внутрішніх і зовнішніх. — Відень, 15 падолиста 1921. — З соціялістичним привітом М. Грушевський.*)

Такий лист написав проф. М. Грушевський до головного представника большевицького окупаційного уряду на Україні Х. Г. Раковського. Після оголошення такого листа проф. М. Грушевський одержав дозвіл вернути на Україну і вернув туди.

Таким чином той лист був останнім актом проф. Грушевського як політика. Був капітуляцією перед окупантом...

Так закінчив свою політичну діяльність колишній суворий критик галицької української політики, яку так картав за невидержання на позиції, з котрого уст не сходило слово „принципіяльність“...

Капітуляції проф. Грушевського перед большевиками ніяким чином не можна вважати зміною політичної тактики, бо Грушевський закінчив тим взагалі всяку українську політику. Се вже уступлення з українських політичних державницько-незалежницьких позицій. Навіть більше! Се під політичним оглядом прямо перехід на позиції большевицьких окупантів України, яких упадку Грушевський, як виразно пише в листі, не тільки не хотів, але — навпаки — хотів іще їх скріплення... І мимо того політичну критику такого чоловіка „Батьківщина“ подає ще тепер як взірець політичного розуму і політичного думання!...

*) Се вияснення появилося відтак у „Ділі“ 1913 р. ч. 250 п. з. Австро-російське напруження 1908—1912 рр. і становище австрійських Українців.

*) „Борітеся — Поборете“, 1921. № 10, ст. 1—8.

В Бозі, вищому за всі блага та дари, треба відпочивати. (Тома Кемпійський, III, 21, 1).

В СПРАВАХ КАТОЛ. ЦЕРКВИ і ЧСВВ.

Полемічні уваги до статті п. н. „Відповідь Грека" в ч. 789. „Нової Зорі".

Зміст: — Визов кинений Василіянам. — I. Хто творить ідеольоґію ЧСВВ? — Справа „бічної" ідеольоґії. — Ідеольоґія ОО. Василіян висловлена б. Протоігуменом ЧСВВ о. Філясом в „Новій Зорі". — II. Чи папські слова „Quo (ordine) vigente Ruthenorum viguit Ecclesia" се історична правда чи комплімент? — Анальоґія до: „Polonia semper fidelis"? — Папа чи будучий історик рішає, який Чин прислугується чи шкодить Церкві? — III. „Коли процвітав Чин (СВВ), процвітала руська Церква". — Моралізування Грека проти ЧСВВ в „обороні" світського клиру. — Цікавий голос французького автора про взаємини світського клиру з Василіянами. — Чи історик Кояльович заслугує на повне легковаження? — Чи дійсно „Лев XIII висказав властиво (!!) комплімент"? — Що пише російський історик Петров про ЧСВВ? — Характеристика ЧСВВ у проф. Крачковського заїдого ворога Риму. — „Унія впала разом з василіянським Чином"...

Я не спішився з нинішньою відповіддю п. Грекові, хоч письмо його адресоване до мене. Се з тої причини, що його стаття аж допрошується іншого пера, як не авторитетного пера василіянських настоятелів, то бодай когось, хто почувається — говорячи супозиціями п. Грека — мізком сучасного василіянського Чина. Чому? Мій шан. опонент впровадив в останню свою статтю нові моменти, що загачують вже за внутрішні справи Чина, ще нині недоступні для постороннїх обсерваторів. Се одне. А друге — головний зміст статті п. Грека се визов, кинений в сторону ОО. Василіян. Воно справді так. Хто вглибиться в хід думок його гнучкої діялектики, сей ясно зрозуміє, що п. Грек бризнув у вічі Василіянам тою мутною піною, що її вже віддавен збовтали на поверхні історії Унії коварні руки Москви. Автор повторив без найменшого застереження стару, добре оклепану анекдоту про латинопольонізаційні тенденції василіянського Чина в XVIII і XIX століттях.

Тому бажаю й зі своєї сторони докинути до сеї теми кілька уваг. Поки однак зачну розглядати думки п. Грека, перше перебіжу короткими словами малозначну справу, від котрої зачалася наша полеміка.

I.

Річ пішла про ідеольоґію Чина. Доторкаючи щераз сеї справи, мушу виразити щирий жаль, що годі з нашої дискусії виелімінувати треті особи, — в даному разі відомого редактора „Записок ЧСВВ", Всеч. о. Скрутня, котрому п. Грек приложив метафоричне названия „мізку повоєнного василіянського табору" (sic?). Бажаю, щоб наша виміна думок ішла виключно шляхом теоретичних міркувань з обережним виминанням навіть найдальших алюзій до якихнебудь обставин нинішної дійсности. Опрокидую саму засаду, поставлену п. Греком. Більше нічого! Отже, коли й дальше піддержую свою думку проти п. Грека, що в історичнім поході такого старого Чина як василіянський не творять ідеольоґії одиниці, — бож така ідеольоґія вже давно вироблена й оформлена монашими уставами й віковою традицією, — то тим самим нічого не бажаю сказати на уйму високих дарів того діяльного Василіянина, котрому п. Грек приписує творчість сучасної василіянської ідеольоґії. Се льояльно й з притиском підчеркую.

І так стверджую з вдоволенням, що ми вже дійшли до повної згоди в тім, що головна ідеольоґія у старих Чинах вже вироблена та що над її дальшою розбудовою працює ціла монаша суспільність. Однак п. Грек, щоб таки зберігти свое становище, придумав ще б і ч н у ідеольоґію:

„Ся остання може дуже добре істнувати побіч тамтої, „гік ет нунк", в умовинах тільки означеного простору й означеного часу, як се нині говориться, одначе лише на деякім відтинку. Назвім його собі львівським і повоєнним".

Вираз сеї ідеольоґії й її практичне сформулування, пише п. Грек,

...супонує вже працю богатьох голов, одначе її зсинтезування найліпше м а б у т ь (мое підчеркнення) потрафить перевести одиниця, що особливо глибоко вросла в історію свого Чина як о. Скрутень".

З тих слів і контексту виходить, що автор вже недоторкує спірного між нами питання, хто творить ідеольоґію й приznає, що навіть до її формулування на бічній лінії треба богато голів і — що найважніше — одиницям приписує лише талант синтезування її... Вповні пишуся на таке спрецизування справи! Однак автор ослабив свої виводи партикулою „мабуть", чим надав свойому заключенню ціху правдоподібности та здогаду.

Всеж таки у виводах п. Грека кождий спостереже — порожне місце. Вдумчивий читач спитає: пощо таке кружляння довкруги тої „бічної" ідеольоґії, чому не назвати річи по імени? Скажіть, який обєктивний зміст крие в собі отся бічна ідеольоґія: політику, обрядовість, економіку, чи що там? Тоді наглядно побачимо, хто й де проголосив се ідеольоґічне „Майн Кампф".

У п. Грека не знаходимо на се відповіди.

Щоби вже якось зліквідувати ту дискусію зроблю малу ретроспекцію в недалеке минуле. Чи повоєнна преса писала що про василіянську ідеольоґію?

Навіть богато. Було се тоді, коли у нас кипіла завзята полеміка на тему обрядових змін у Галичині. Одні називали їх імпортом російського синодалізму, другі — византійством. В такій важній справі забрали голос ОО. Василіяни. Їх ідеольоґію зясовував назовні б. протоігумен Ф і л я с, у знаменитих статтях в „Новій Зорі". Однак се не була „львівська", місцева, побічна й індивідуальна ідеольоґія... Навпаки, се був віддих, се була орієнтація століттями дідиченого василіянського інстинкту, який приходив до бесіди завсіди в час, завсіди тоді, коли небезпека загрожувала Церкві.З подиву гідною солідарністю піддержували (й нині піддержують) свій обрядовий світогляд всі чергуючіся вищі настоятелі в злуці з загалом монашої суспільности. Василіяни завсіди — й всюди зазначували се своє становище, хоч знали, я к и х мають проти себе ідеольоґічних противників. Таку повоєнну ідеольоґію не вдасться нікому зіпхнути на бічні тори....

Знає п. Грек ще яку іншу повоєнну ідеольоґію „василіянського табору"? Нехайже її назве і зясує.

II.

Тепер розгляньмо важнішу справу.

Чи папські слова: „Коли процвітав Чин, процвітала руська Церква" („Quo (ordine) vigente, Ruthenorum viguit Ecclesia") се історична аксіома чи комплімент, позбавлений всякого історичного змісту?

П. Грек твердить: к о м п л і м е н т, себто чемностева фраза без змісту (гл. „Przegląd Wileński" ч. 13. з 1934 р.) —

Я відповів Грекові:

„Автор хіба не сумнівається про правдивість сього висказу й лише для стилістичної гри слів назвав компліментом сей висказ великого папи, який містить в собі глибоку історичну правду. Сю правду майже рівночасно й ідентичними словами проголосив світові... православний російський історик, Кояльович, сучасник Льва XIII."...

Тут я навів довший цитат з Кояловича.

Одначе мій співрозмовник у статті „Відповідь Грека" („Н. Зоря" ч. 789) далі піддержує думку свою й намагається її узасаднити. Його виводи такі характеристичні, що треба їм присвятити більше уваги.

П. Грек доказує, що Лев XIII. сказав Василіянам комплімент, котрий не римується з історичною правдою. На чоло своїх доказів видвигнув порівнання такого змісту: За понтифікату папи Пія XI. часто називано Польщу „Польонія семпер фіделіс". Чи мусимо в се вірити? Ні! Се приватна опінія папи... Польща пацифікацій і забріханої неоунії, Польща патронуюча дизунійній акції на Лемківщині... може серіозно претендувати сьогодня до права почесного титулу „семпер фіделіс"?

Так, се незвичайно зручний підїзд п. Грека під сентимент українського читача! Колиб ті слова „семпер фіделіс" були вирені напр. до ірляндських туристів, не робилиб особлившого вражіння.А тут, і пацифікація... і Лемківщина... і забріхана неоунія...., а над тим всім „Польонія фіделіс"! Се викликує ефект... Підїзд під сентимент справді спритний, але підхід до льоґіки, скажім делікатно, дуже вихилястий. Чиж льоґічно можна будувати певні заключення на непевних і близше неозначених загальниках, оттаких як сей: „Часте за понтифікату Пія XI. називання Польщі — „семпер фіделіс"... У поважній дискусії сей мрачний висказ без наведення автентичного жерела, тексту й контексту — науково безвартісний. Читач не мусить вірити авторові „на слово". Він мусить провірити предметовий засяг сього цитату, мусить переконатися, скільки в нього вложено церковного авторитету або спекулятивного знання. Наведений п. Греком цитат „Польонія семпер фіделіс" може під одним оглядом містити в собі історичну правду, а під іншим оглядом може замикати в собі історичний фальш. „Польонія семпер фіделіс" ужите в тім значінні, що Польща ніколи офіційно не апостатувала від Риму так, як се зробила напр. Англія — се історична правда; навпаки висказ буде фальшивий, коли хто схоче ним компліментувати, що Польща в XVI. ст. не була ґанґренована реформацькими новинками.

На тій підставі порівнання, ужите п. Греком, дуже кульгавеньке. Слова „Quo vigente" були поміщені в урядовім документі Ап. Столиці в енцикліці (буллі) Льва XIII. й точно умотивовані. Колиб п. Грек і свої слова цитував був з якої енцикліки (буллі) та виказав їх історичну нестійність, тоді бувби вже якийсь титул підважувати вартість слів „Quo vigente". Отже з тим порівнанням п. Грека якось не везе...

Тепер на черзі другий доказ шан. автора. Автор пише:

„Quo (ordine) vigente, Ruthenorum viguit Ecclesia".

Се ласкаві слова Батька християнства, одначе се ще не є ніяка теза точно історична, ніякий канон. Богослов, соціольог, поет і меценас мистецтва промовляє тут до нас, не історик, спеціяліст від історії східної Церкви"...

І далі:

„Отже справа отверта та щойно будучий історик ЧСВВ зможе відмірити, кілько, коли, де і як Чин СВВ прислужився екуменічній Церкві".

Дай Боже пожартувати в добрий час, пане Греку! Наведені слова поражаюче ясні. Їх квінтесенція замикається в останнім реченні, що щойно будучий історик вирішить, чи василіянський Чин прислужився чим екуменічній Церкві... Слідує з того, що Ап. Столиця, яку представляє Папа, не має ніяких компетенцій до вирішування, чи який Чин або партикулярна Церква прислугується чи шкодить загальній Церкві. Оскількиж в щасливішім положенні від Льва XIII. є директор Потоцький або Сухенек-Сухецький з Департаменту Віроісповідань, котрі пасуть нині всеполяське православя, народовий косцюл і польських сектантів, бо потрафлять на підставі адміністраційних рапортів осудити, чи їх паства сприяє чи „вредить" державним інтересам...

Та се ще не все, що в порушених тут справах маю сказати. Скажу се на другий раз.—

К. П.

„Кілько подорожних не верталоб з СССР, як докладно і чистосердечно не ділилисяб вони з нами своїми враженнями, — ми нічого не довідаємося про життя в тій країні, поки там не появиться правдивий, великий романіст (повістеписатель)". — Франсуа Моріяк.

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Oręczące pytania" prof. St. Grabskiego

В „Курєрі Львовскім" ч. 12А поміщена під таким наголовком стаття д-ра Яна Перацкого, визначного адвоката й одного з провідників польських ендеків. Подаємо її в дослівнім перекладі:

Проф. Д-р Станислав Грабский, котрого назвиско вистарчить за програму, особливо у Східній Галичині (в оригіналі: „Малопольсце"), бо чейже він переорав її здовж і вшир своєю кількадесятлітною працею, будив польського духа й організував польський елемент, — оповістив в нашім „Курєрі" отвертий лист у справі політики Сторонництва Народового на сім терені, щоб одержати відповідь на докучаючі йому питання, чи та політика не змінилася.

Се небувалий факт, бо хоч проф. Грабский — як сам заявляє в листі — усунений з рядів організації Сторонництва, то чейже зачисляє себе до „не найменш діяльних приятелів" його. А приставання з деякими діячми Сторонництва могло йому влекшити одержання відповіді в справі порушеній ним, без потреби послугування формою отвертого листа, котрого поміщення в пресі він собі бажав.

Та сталося.

Презес Дільницевого Комітету п. Сенатор Д-р Гломбіньский дав п. Грабскому вичерпуючу відповідь на ті „докучливі питання" та оповіщені на іншім місці нинішного числа „К. Л." засади програми Сторонництва Народового*) усунуть напевно всякі сумніви проф. Грабского.

Одначе треба застановитися над двома справами. А то: чому проф. Грабский вибрав таку форму поставлення „дошкульних питань" і чи дійсно є підстави до дратування себе і неспокою?

В першій справі я не хотівби висловлювати своєї думки. Атже проф. Грабский зачисляється до приятелів Сторонництва. Вичуваю, що занадто мусіли йому дошкулювати питання, поставлені в „Отвертім листі", коли зробив се в пресі мимо свідомости, що Народове Сторонництво особливо в останніх часах, атакують зі всіх усюдів явні та скриті неприятелі. Про се найвимовніше свідчать статті, котрі в звязку з його листом вже появилися в пресі санаційній і жидівській. Занадто мусіли йому дошкулювати, коли він не хотів одержати на свої питання устної відповіди хочби від того самого сенатора Гломбіньского, до котрого спрямував „Отвертий лист", відповідь автентичної, бо чейже проф. Гломбіньский голова Народового Сторонництва на терені Східної Галичини.

А тепер друга справа: чи дійсно висновки виведені з кількох статтей цитованих проф. Грабским слушні і влучні?

1) Погляд п. Войтіха Залєского на шпальтах „Курєра Варшавского" висловлений в святочній анкеті (ч. 352 з 23 грудня 1934) не може обтяжувати Народового Сторонництва, бо п. Залеский не є його членом, як се вже вияснив п. сенатор Гломбіньский. Та справді щонебудь думається про виводи п. Залеского випадає жаліти, що проф. Грабский не відчитав до кінця його статті і в своїм „Отвертім листі" не повторив двох останніх речень його статті:

„Наша програма, що устійнює відношення до меншин, мусить дати повну розвязку тої справи. Тому також вона може бути дуже трудна до здійснення. Шлях до національної держави не легкий. Та чейже наша головна політична ціль, зєднити всіх мешканців польської держави в польській нації. Ті, що не можуть ніколи статися Поляками, повинні опустити наші землі, інші стануть співтворцями Великої Польщі".

2) Непідписаний автор у статті „Катастральна психольогія", поміщеній в „Газеті Варшавскій", органі Народового Сторонництва (ч. 390 з 30 грудня 1934) так зачинає свою статтю:

„В своїй статті в „Курєрі Варш.", присвяченій м. ін. руській справі, проф. Ст. Грабский висловив ряд поглядів, під котрими підпишеться обома руками кождий (польський) народовець. Одначе він висказав також крім того деякі погляди, з котрими не можна погодитися".

Потім автор виступає против вводження національного катастру й аргументує так:

„Катастральна політика не може погодитися з політичною програмою народу, котрий почуває себе господарем у власній державі. Хто господар — той уважає за своє все, що є в тій господарці, а що не міститься, се викидає з дому. Жидів хочемо викинути з нашого дому, — але Русинів уважаємо за приналежних до нашого дому. І тому не можемо відгороджуватися від них китайським муром правних перегород. Катастральна психольогія була зрозуміла в передвоєнній Галичині, коли Русини були супроти нас зовнішною силою. Але тривання в тій психольогії нині — се зменшування Польщі. Се добровільне викидання поза скобки народу того, що в будучности, в будучих поколіннях може і повинно статися його інтегральною частю".

І яка знов шкода для справи, про котру ходить, що проф. Грабский у своїм „Отвертім листі" не повторив сих уступів, а натомість повторив уступ, що догоджує очевидно намірови його полеміки, котрий не висловлює безсумнівного твердження, але сумніви й питання:

„Чи трактування руського хлопа як горожанина другої кляси, котрому правно заборонене або в деяких случаях утруднене набування землі, не викличе в нім такого почування покривдження, що воно унеможливить і йому і його дітям статися Поляками?"

Зовсім недопустиме здається мені виведення таких висновків, на які позволив собі проф. Грабский, неначеб начальний орган Народового Сторонництва жадав нині продажі польської землі в руські руки, бо ні орган Народового Сторонництва того не жадає, ні не жадає того сам автор статті.

Маю переконання, що проф. Грабский по поновнім але спокійнім відчитанні статті „Катастральна психольогія" признає мені слушність і згодиться, що зробив висновки, для котрих брак переднесилок у твердженнях автора.

3) Дійсно в ч. 1 „Газети Варшавскої" з 1 січня 1935 появилася стаття львівського кореспондента сего часопису п. А. С-кого п. з. „Рускі настрої", в котрій то кореспонденції п. С-кий (Сьвежавский? — Ред. „Н. Зорі") атакує Українців, протиставить їх загалови Русинів і безсумнівно під адресою льояльних Русинів висказує увагу про несення помочи братньому племени. От такий фейлетоновий не дуже передуманий висказ чоловіка, що власне в часі українського нападу в листопаді 1918 як комендант відтинка польського фронту ділом і власною посвятою доказав і стверднв своє становище до Українців. — І за те — на думку проф. Грабского — також має відповідати Народове Сторонництво!

4) Вкінці стаття Андрія Гертиха п. з. „За Червенську Землю", поміщена в „Мислі Народовій" з 6 січня 1935, дає також проф. Грабскому підставу до атаки на Сторонництво Народове. — Не хочу ломати копій за проектований в тій статті адміністраційний поділ Галичини, та не можу не повторити таких речень статті: „Санаційна концепція получення цілої Східної Галичини в одно воєвідство з національного становища недопустима". — „Утворення одиниці так подуманої не моглоб означати нічого іншого як лише підготовний крок до переміни того воєвідства в окрему провінцію, обдаровану автономією і віддану в руки Русинів".

А потім автор застановляється над справою поділу львівського воєвідства. Йому здається, що з оглядів чисто адміністраційних мусітиме наступити поділ; „як перевести той поділ; се булаб річ до дискусії. Можнаби предложити кілька ріжних розвязок" — і сам предкладає утворення з нинішнього львівського воєвідства двох воєвідств, львівського й перемиського, першого з 42% і другого з 61% Поляків. А свою статтю п. Гертих кінчить: „Може бути хтось вкаже якийсь лучший проект розвязки справи", „доки ніхто такого проекту не вкаже — буду обстоювати думку, що предкладана тут розвязка має найменше минусів".

І за те безпретенсіональне предложення п. Гертиха проф. Грабский обвинувачує також Народове Сторонництво й уважає се за прояв змагання до „корчення" польськости у Східній Галичині!

З таких тверджень 4 статтей, що появилися в часі 2 тижнів в „Курієрі Варшавскім", „Газеті Варшавскій" і „Мислі Народовей" висновує проф. Грабский свої „дошкульні питання", чи ціла дотеперішна програма (польської) народової політики на наших окраїнах тепер перечеркнена Сторонництвом Народовим, чи може воно має дві ріжні програми: одну для віч у Східній Галичині, а другу для Варшави й сойму (так виглядає питання приятеля Сторонництва!), — чи се тільки спроба накинути Народовому Сторонництву погляди суперечні з його суттєвою програмою.

Безсторонний читач сам оцінить, чи сі питання мають льогічну підпору у згаданих статтях. Та колиб навіть так було, — чи проф. Грабский не знає організації Сторонництва і не знає, що Сторонництво може відповідати лише за те, що заявляють його органи покликані до репрезентування, а не за полемічні, дискусійні статті, розсіяні по ріжних часописах Сторонництва або симпатизуючих зі Сторонництвом.

А чому проф. Грабский при формулуванні питань, що йому дошкулюють не зволив звернути уваги на офіційний орган Сторонництва у Східній Галичині „Курєр Львовскі"? І чому не взяв під увагу становище сего часопису, котре то становище мусілоб успокоїти всякі його муки („удренкі").

Зрештою проф. Грабский знає і про те, що „молоді", проти котрих він головно звертається у своїм „Отвертім листі", власне тому, що вони молоді, критикують, дискутують, а ми старі не погоджуючись нераз з ними, „високим летам" молодости протиставимо життевий досвід, почуття відповідальности й реальний підхід до справ.

Та чи з того випливає, що треба взагалі не допустити до ніякої дискусії, що треба закнебльовати уста, створити „кримінал думок" і зетатизувати чи „згляйхшальтувати" всяку політичну думку? Того не було в нашім Сторонництві коли в крузі його організації працював проф. Грабский, нема того й не буде також тепер, хоч се не подобається проф. Грабскому. — А реальна політика Сторонництва була і є вислідом глибоких розважань і журб за добро польського народу й батьківщини, а не вислідом тої чи іншої статейки котрогось з „молодих".

Отже тому маю глибоке переконання, що „Отвертий лист" проф. Грабского повстав з непорозуміння і запальчивости темпераменту того так дуже заслуженого діяча.

Д-р Ян Перацкі.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Ся стаття д-ра Яна Перацкого замітна трома річами: 1) З неї видно, як він уважно читає розмірно велику скількість пресових органів, 2) як він скоро реагує на те, що в них противорічне або незгідне з його поглядами, 3) як він успокоює хоробливого в своїй ненависти до Українців Ст. Грабского, впевняючи його, що ніякого попусту для нас на нашій землі не буде і ніхто про те навіть і не думає... Признаємося, за ту тверду отвертість маємо свого рода поважання до п. д-ра Я. Перацкого, бо знаємо, з ким маємо до діла: се ворог, котрий не знає пардону і вразі якби обернулася доля того пардону не буде очікувати.

*) Ті засади помістимо також. — Ред. „Нової Зорі".

„Непорозуміння" ендеції

Краківський католицький „Глос Народу" приніс в ч. 17 з с. р. статтю під повисшим заголовком. Подаємо її в перекладі разом з приміткою редакції „Глосу Народа":

„Наш кореспондент зі східної Галичини (в орнг. „Східної Малопольщі") пише нам в справі актуальної дискусії, котра йде на шпальтах преси „Народового Сторонництва". — Примітка „Глосу Народу".

В „народовім таборі" зачалася пресова дискусія на тему уложення відношень до руської справи. Сама дискусія зрозуміла і не свідчить (як би декотрі хотіли) про „розламові" тенденції. Зате незрозуміле чому не переведено її внутрі партії, лише на шпальтах щоденників.

Кожде життєве питання вимагає час до часу нового передумання і нового уложення відношень до него, бо умовини, серед котрих се питання розвивається, підлягають з часом — зміні. Так само є і з „руською справою". Інше вона мала обличча за австрійських часів, інше в перших роках польської держави, інше тепер. Нині зайшли три случаї, котрі кажуть, справі на ново приглянутися і витягнути з тої „конфронтації" нові заключення. А саме нині: 1) руська суспільність назагал „зукраїнізувалася", 2) зорганізувалася сильніше від нас господарсько, 3) вичеркнула зі своїх рахунків радянофільську орієнтацію.

Сі події не дозволяють нам ні ігнорувати український рух, ні відноситися до него виключно негативно, лише змушують нас шукати позитивного способу розвязки сеї проблєми. І отсе причина й потреба програмової дискусії. Найзагальніший зміст тенденцій „ревізіоністів" в отсім: не боротися з Українцями негативним шляхом (утрудняючи їм їх культурно-господарський розвій), лише позитивною дорогою — скріпленням пульсу польського життя на окраїнах.

З сим першим „непорозумінням" лучиться інше: потреба окремої окраїнної політики в відношенню до санації і правительства. Не зрікаючись нічого зі своїх ідеольогічних заложень, окраїнні діячі хочуть мати на оці головно оборону і скріплення польськости на окраїнах, а не партійну боротьбу. В тій ціли заложили тижневик „Червенська Земля", в котрім пишуть Казимир і Володислав (видавець) Сьвірскі, Станислав Гломбіньский, Станислав Римар, Карло Вєрчак і ксьондз Блотніцкий. Ще більше видний прояв тої відрубної політики се співпраця діячів народових з санаційними діячами на терені „Тов. розвою східних земель", як се є в тернопільськім воєвідстві.

На сю тему є також „непорозуміння" і дискусії, але се не є ніякі розламові тенденції. В живім таборі мусить бути життя, стагнація думки, то признака смерти.

Фр. Бл.

Отець Олекса Пристай відступником?

Америк. „Свобода" ч. 5. з 8 січня 1935 р. приносить отсю вістку: Картерет. — Українська православна церква Північної Америки оповістила, що вона вибрала о. Олексу Пристая другим епископом, себто наслідником пок. епископа о. д-ра Жука. Згідно з постановами цієї церкви кандидата приняли наперед священики церкви, потім парохії. О. Пристай був принятий до церкви у грудні минулого року. Висвячення має відбутися в близькій будучности.

Старим довжникам звертаємо увагу, що можуть одержувати дальше „Нову Зорю", коли тепер пришлють цілорічну передплату, з котрої половина піде на довг.

Збори Народної Торговлі

Дня 31 грудня 1934 відбулися в салі „Сокола“ річні Загальні Збори „Народної Торговлі“. О год. 11 перед пол. Др Федак відкрив збори і покликав на секретаря п. Березовського. На салі около 100 осіб, членів і делегатів. Д-р Федак сказав між ін.: Отвираю 49 Загальні Збори „Н. Т.“. Нині минає 50 літ її істнування. Передовсім витаю тих членів, що від оснування „Н. Т.“ працювали в ній, то є: дир. Леся Кульчицького, презид. Д-ра К. Левицького і радника Із. Громницького та запрошую їх до почесної президії.

Після того інж. Павликовський виголосив промову, в котрій подав історичний огляд діяльности „Народної Торговлі“. Він сказав м. ін.: 50 літний ювилей Н. Т. святкуємо скромно. Передовсім витаю наших учителів і провідників. Господарське положення нашого народу в 80-тих роках мин. століття було дуже важке. Ширилося зубожіння народних мас. Тодішні наші провідники старалися тому зарадити. „Народна Торговля“ се перша українська кооператива в Галичині. Інж. В. Нагірний підготовив її оснування проголосивши в „Ділі“ в 1882 р. кооператистичну програму. В 1884 р повстала „Н. Торговля“, що мала стати осередком для української торговлі. Аж в 1904 р. повстав Ревіз. Союз Українських Кооператив і зачав організувати споживну кооперацію на підставі рочдельської системи. „Н. Т.“ розвивалася гарно. В 1914 р. мала вже 19 складів (філій), 1244 членів (в тім 150 кооператив), уділи й резервові фонди виносили понад чверть міліона австрійських корон, торги доходили до півтретя міліона корон. Війна не перервала праці. Деякі склади були спалені, деякі були замкнені, але організація як цілість не переставала працювати. „Н. Т.“ була чи не одинока українська організація, що не переривала праці в краю, навіть в часі московської окупації. Після війни дир. Заячківський відбудував і поширив організацію. В 1922 р. Н. Т. змінила статут. Від 1926 р. Н. Т. працює для міст, але обслугує також сільські кооперативи, особливо в тих повітах, де нема повітових союзів кооператив. Від р. 1926 дотепер „Н. Т.“ доставила кооперативам товарів за більше як 40 міліонів злотих. Нині Нар. Торговля має 28 складів (а 32 станиці продажі). Торги всіх складів, котрі обслугують переважно міського споживача, виносять с. р. 2.800.000 зл. „Н. Т.“ перша перейшла на Волинь в 1927 р. й оснувала в Луцьку свою складницю. Тепер „Н. Т.“ обслугує на Волині 82 кооперативи організаційно, а 175 товарово. „Н.Т.“ вдержує звязки з професійною організацією українських купців і промисловців. Також український промисл має в Н. Т. підпертя й відборця на свої продукти. Вступаючи в 51 рік своєї праці, „Н. Т.“ хоче стати централею складів. Сподіємося, що в другім 50 літтю „Н. Т.“ здобуде середнього споживача по містах. — Промова інж. Павликовського тривала около 45 мінут. Потому зачалися ділові наради.

Д-р Федак згадав померших членів Н. Т.: Романа Сосновського і Йосифу Паньківську. Присутні вшанували память покійних повстаням з місць і одномінутовою мовчанкою. — З черги на внесення посла Пеленського відчитано з протоколу попередних Заг. Зборів лише ухвали. Потому виголосив обширний реферат дир. Б а р и л я к. Він сказав м. і.: Праця нашої організації йшла в крізі. Загальний вислід кращий як в минулому році. Усамостійнено поодинокі ділянки праці: праження кави, пивницю, усамостійнено й розвинено насінний відділ. В червні 1934 р. Н. Т. заключила умову зі спіртовим монополем на утворення спіртової гуртівні в Сокалі. Загальний торг в 1934 р. виносив 6,259.000 зл., в 1933 р. 8,551.000зл., отже торги зменшилися о 26,80%. Торги складів в 1933 р. виносили 5,736.000 зл., а в 1934 р. лиш 4,490.000 зл., отже зменшилися о 1,146.000 зл. Торги Н. Т. з Центросоюзом зменшилися в порівнанню з 1933 р. на 48%, отже майже на половину! Торг Н. Т. з місцевими кооперативами зменшився з 447.000 зл. на 377.000 зл., отже спад виносить 80.000зл., або 18%. Торги Н. Т. з приватними купцями виносили в 1933 р. 433.809 зл., в 1934 р. впали на 290.672 зл. Спад виносить 33%. Торги Н. Т. з прочими: в 1933 р. 155.488 зл., в 1934 р. 135.144 зл. Спад виносить 22.343 зл., або 14.40%. Гуртові торги зменшилися сильно тому, бо вимагають великого готівкового капіталу і вони менше дохідні як подрібна продажа. Зате торги з членами зросли в порівнанню з 1933 р. о 55%. Вторговано з членами в 1934 р. 794.992 зл. Всі доходи „Н. Т.“ виносять 614.039 зл. Народна Торговля відписала частину нестягаємих довгів. До сегорічного білянсу не входить ніяка страта й ніяка надвижка. Курсова ріжниця 128.000 зл. призначена на случай якби курс американського доляра піднісся. Ся сума не є до розділу, се резерва на случай, якби „Н.Т.“ мусіла звернути доляри своїм вкладчикам. „Н. Т.“ має також вірительности в долярах. — В сім році Н. Т. навязала контакт з українськими купцями. В тім ділі працює один постійний урядовець, котрий обіздить купців. Крім того Н. Т. сповняє місію педагогічну: вона вишколює купецьких фахівців. Референти „Н. Т.“ беруть участь в навчанню на кооперативних курсах. Бібліотека „Н. Т.“ має 580 томів. Кождий склад Н. Т. має свою бібліотеку. „Н. Т.“ передплачує 13 фахових часописів. Відбувся курс для 10-ох начальників складів. В Н. Т. відбули вишкіл 67 учеників; 26 осіб вишколила Н. Т. на торговельних помічників. В часі шкільних ферій відбули торговельний вишкіл 3 учителі і 7 учеників. Н. Т. обслугує сільські споживчі кооперативи в отсих містах і повітах: Луцьк, Володимир, Мостиска, Турка, Сянок і ін.

(Далі буде.)

Новий лад в Естонії

В Таліні, столиці Естонії, відбулося недавно велике зібрання, в котрім взяли участь члени естонського правительства й около 1000 представників самоврядних організацій. Президент Естонії Петс виложив основи будучого державного ладу в Естонії. Естонія одержить нову конституцію, сперту на засадах корпоративного ладу. В тій ціли скличуть конституанту, до котрої ввійдуть представники фахових палат, самоврядних союзів, національних меншин, Церкви, висших шкіл, війська, судівництва, учасників визвольних змагань, вкінці представники всего народу вибрані загальним, рівним і тайним голосуванням. Дотеперішний парлямент буде розвязаний. Замість політичних партій прийдуть до голосу всякі фахові угруповання. Найвищим законодатним органом буде рада представників фахових палат. (КАП).

Отже щастя є лише в Бозі, більше ніде, — бо щастя се спокій, котрий знаходить сотворіння в осяганні або в осягненні своєї кінцевої цілі і спертого на тім гармонійного розвою та заспокоєння найблагороднішіх і сутнєвих способностей. (А. Фос у творі „Думки й поради для образованих молодців“. Книга І, розділ 7).

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.

1136 — В лѣто sxмд (= 6644). Приведъ Ярополкъ брата своего Андрѣя изъ Володимеря и да ему Переяславль, а Изяславоу, сыновьцю своему Володимеръ. Того же лѣта приде Всеволодъ съ всею братьею к Переяславлю и стояша подъ городомъ три дни и бишася... и почютиша Ярополка идоуча, идоша на верхъ Соупоя и тоу пристроившася, дождаша ихъ. И въскорѣ Ярополкъ с дружиною своею и съ братьею, ни вои своихъ съждавше, ни нарядившеся гораздо, оустремишася боеви, яко не стояти Олговичемъ противу нашеи силѣ. И бывшю съступлению обѣма полкома и бишася крѣпко, по воскорѣ побѣдиша Половци Олговѣ и погнаша по нихъ Володимерича дроужина лоутшая, а князи ихъ Володимеричи бьяхуся со Олговичи. Тогда же Василко Леоновичь чаревичь оубьенъ бысть и бысть брань люта и мнози от обоих падаху... Всеволодъ же, перешедъ Десну, ста противоу Вышегорода с вои. Ярополкъ же нача съвькоупляти воѣ на нь... Паки же Олговичи с Половци переидоша Днѣпръ декабря въ кѳ (= 29) и почаша воевати от Трьполя около Красна и Васильева и до Бѣлагорода, оли же и до Деревъ и чресъ Лыбѣдь стрѣляхуся...

1137 — В лѣто sxмс (= 6645)... Иде Юрьи Ростовоу.

1139 — В лѣто sxмз (= 6647)... Приведе Всеволодъ Олговичь Половцѣ к Прилоукоу и взя ины городы, поима Посоульское. Ярополкъ съзвася съ братьею своею и съ сыновци своими събрася и съ Соуждалци и Ростовчи, с Полочаны и Смолняны и король Оугры посла помощь Береньдичевъ л (= 30) тысящь и Тоуровцѣ и собра вои многы и поиде Черниговоу. Всеволодъ же...оубояся и людие Черниговци въспиша къ Всеволодоу: „ты падѣешися бѣжати в Половцѣ а волость свою погубиши, то к чемоу ся опять воротишь? Лоуче того останися высокоумья своего и проси си мира“... Всеволодъ же то слышавъ вниде в ся и поча слати с молбою къ Ярополкоу, прося мира оу Ярополка. Ярополкъ... створи с нимъ миръ.

1140 — В лѣто sxми (= 6648). Поиде Всеволодъ Олговичь из Вышегорода къ Кыеву, изрядивъ полкы, и пришедъ ста оу города в Копыревѣ конци и нача зажигати дворы, иже соуть предъ городомъ в Копыревѣ кончи... А Вячьславъ противоу не изииде, не хотя крове пролияти, но створися мнии и высла к немоу митрополита, река ему тако: „иди опять Вышегородоу, а язъ днесь идоу въ свою волость, а то тобѣ Киевъ. И створи тако Всеволодъ, иде Вышегородоу опять въ тъ день Вячьславъ иде во свою волость в Туровъ. Всеволодъ же вниде в Киевъ...

Сѣдшю Всеволодоу Киевѣ и тогда нача слатися къ Володимеричемъ и ко Мьстиславичева, хотя мира с ними и вябяше князя Изяслава, Мьстислава изъ Володимеря. И не въсхотѣша ко Всеволодоу того створити, но съсылахоуться сами межи собою, хотяче на нь поити Киевоу. Всеволодъ же не жда того, паиде на Андрѣя къ Переяславлю съ братомъ своимъ Святославомъ, а Изяслава Давыдовича посла с Половци, Ивана Василковича и Володаревича, из Галича Володимѣрка на Вячеслава, на Изяслава, на Мьстиславича посла, самъ же иде къ Переяславлю на Андрѣя и съ братомъ Святославомъ: надѣя бо ся силѣ своеи, самъ хотяше землю всю держати, искаше подъ Ростиславомъ Смоленьска, а подъ Изяславомъ Володимира. И посла воѣ на Изяслава къ Володимироу, река: „иди из Володимера“. И дошедше Горинки, пополовшився воротишася... И стояше на Днѣпрѣ Всеволодъ и посла Всеволодъ брата своего Святослава с полкы к Переяславлю и оусрѣтоша Андрѣева дроужина и бишася с нимъ. И поможе Богъ Андрѣевичемъ на Святослава и гониша по нихъ... И заоутра миръ створиста Всеволодъ съ Андрѣемъ...

Изяславъ же ида съ сынами и воева волость Вячеславлю и възъвратитися опять Ляховъ же Володимѣрскоую землю, помогаюче Всеволодоу...

(Далі буде).

ЗЇЗД РІДНОЇ ШКОЛИ

3) Делеґат з Самбора п. Сілецький: Найбільше тут делеґатів зі Львова, отже мало говориться про справи повітові. Звичайно повітові союзи творить горстка місцевої інтелігенції. Про втягнення до них ремісників і міщан нема мови. Навпаки того елементу не хочуть допускати. Тому треба потворити дійсні повітові союзи кружків.

Др. Рибак з Перемишля: Говориться про все, лише не про головне, а саме майже ніхто не говорить в справі внутрішної позички. Як відомо, доси субскрибовано лише 150 тисяч зол. Речинець субскрипції скінчився. Сю акцію проваджено в сезоні, коли ніхто не мав часу. Предкладаю продовжити речинець субскрипції до червня 1935 р. (Загальні оплески).

Пані Баранова: Треба конечно виготовити і видати підручник ведення діточих садків і самоосвітних кружків позашкільного виховання. Коли ми ходили за внутрішною позичкою, то в однім знанім і богатім домі 3 рази нам замкнули двері перед носом, натомість оден бідний інвалід сам зложив позичку... (Оплески).

Др Троян: Все, що тут порушували, се справи дуже делікатні з огляду на теперішну владу. В одній школі була урядова візитація і по ній сказали, що „вшистко там дише ненавісцьон“. Дуже тяжко нести прапор чесно і гідно. Я поговоривби з п. Рутком на ті теми. Зпочатку був дух і праця, та тепер треба ще й грошей. Хто веде шкільну політику, сидить на дуже і дуже прикрім стільці. (Голоси: Досить! Ще один кандидат до Варшави!) Часть публики оплескує бесіду Дра Трояна. — Пані Червоняковa: Я почула тут закид, що учительство РШ мало ідейне. Той пан, що зробив нам сей закид, не обзнакомлений з працею в РШ. Ми учителі РШ вкладаємо в свою працю всі наші сили і ніхто навіть не запитає, чи стає нам тих сил. Ми ідейні — і люди захоплені нашою працею. — Делеґат з Дрогобиччини п. Кулик говорить, що урядовець РШ в Дрогобичі був згаданий в процесі Барановського. На сім терпить РШ, бо люди відвертаються від такого панка.

Редактор Целевич: Найкраще критикувати і ще до того на Загальних Зборах. Коли молоді тепер критикують, то чому не забирають голосу на засіданнях Виділу РШ? Представники молоді вибрані до Виділу РШ обмежуються лише до обсервації. З нинішної критики виходить, що злий дух РШ се інсп. Кузьмович, бо — складав у Варшаві чолобитню. Се передовсім неправда. Ніякої чолобитні в Варшаві він не складав. Був у рідношкільних справах і то за відомом Управи. Чому в такім разі не чіпають Управи, а одного чоловіка? Зрештою, чи з владою не треба говорити? Саме йшло про хліборобський ліцей, що його має утворити польський уряд. Впрочім, кілько то молодих приходить, щоби йти до влади інтервенювати в їх особистих справах! Скажу більше. Той сам молодий чоловік, що найбільше виступає проти інсп. Кузьмовича, здав матуру заходами якраз того інсп. Кузьмовича (Повстає крик: „Неправда! Брехня!“. Предсідник взиває до порядку). Ми спокійно слухали, як говорили молоді люди. Отже майте і ви трохи терпцю вислухати се, що говоримо ми. Думаєте, що патріотизм полягає на тім, щоби богато й остро говорити? Я уважаю, що треба менше говорити, більше робити. Є ріжні положення нації. Всего не дасться вирішити на вічу.

Делеґат з Галича п. Марчак говорить, що треба видавати рідношкільний журнал для низів, бо між членами РШ богато бідних селян, для яких дотеперішний журнал „Рідна Школа“ не надається; — п. Метелич нарікає на протекціонізм, коли тимчасом по селах богато безробітних інтеліґентів.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Йорданські торжества у Львові. В день Богоявлення Преєв. Кир Никита Будка відправив Архієрейську Службу Божу в сослуженні висшого духовенства в церкві св. Спаса при вул. Краківській у Львові. Околол 10 год. вирушив похід на Ринок. В поході йшли: процесії зі всіх львівських церков, богослови з хором, Пані з Марійського Т-ва Пань, студ. з „Обнови“, Т-ва „Зоря“ і „Воля“ з прапорами і орхестрами, представники наших установ і тисячі вірних. В окруженні численного духовенства йшов Преосв. Кир Никита Будка. Водосвяття відбулося при криниці напроти льокалю „Нової Зорі“ і „Правди“. Співав гарно хор богословів під управою В. Жолкевича. Мимо сильного морозу народу було дуже богато. Після водосвяття вирушив похід довкола Ринку. Преосв. Кир Никита кропив вірних свяченою водою. Хори церков співали колядки, орхестри грали колядки. Водосвяття закінчилося коло 11 год. Потім в церкві св. Спаса відправлено тиху Службу Божу, підчас котрої хор під управою радн. Купчинського дав концерт колядок. — Рівночасно на Марійській площі відбулося водосвяття для гр.-катол. вояків львівського гарнізону. Чину водосвяття довершив о. Яросевич в сослуженні кількох священників гр.-кат. і римо-кат. обряду. Крім представників цивільної та військової влади були ще львівські „русскіе“, невеличкий хор, і велике число цікавої публики. Грала орхестра 19 полку піхоти, почесна сотня дала тричі сальву. Після водосвяття подавано достойникам свячену воду до пиття. Священики покропили ряди війська. — При вул. Курковій відбулося водосвяття православних. Архімандрит о. Філяфей (у величезній мітрі з жовтої бляхи з образками але без хреста) і ще один батюшка (без бороди з анґлійськими вусами в фіолетнім колпаку) посвятили воду в криниці напроти палати Дідушицьких. Почесна чета уланів дала тричі сальву, військова орхестра грала „Єще Польска не згінела“. Православних було дуже мало. Не видно було наших православних еміґрантів з Наддніпрянщини. Вони були переважно на Ринку разом з гр.-католиками.

Свято Йордану в Перемишлі відбулося величаво. Після Архієрейської Служби Божої вирушила з катедри многотисячна процесія на Сян під проводом Преосв. Кир Йосафата Коциловського, Епископа помічника Григорія Лакоти і численного духовенства, де посвячено воду. — Окреме свято Йордану уладжено для гр.-катол. вояків. Після Богослуження процесія з капеляном о. Ваврином, представниками влади, почесною сотнею війська вирушила на Сян, де посвячено воду. — Окремо святили воду в Сяні православні. (ПАТ).

Йордан в Сяноці. Апостольський Адміністратор для Лемківщини Впр. о. д-р Василь Масцюх прибув до Сянока 18 с. м. о год. 20.30. На двірці привитали його повітовий староста д-р Скварчиньский і делеґації. Ап. Адміністратор заїхав на гр.-кат. приходство, де замешкав. Дня 19 с. м. Ап. Адміністратор відправив торжественне богослуження в церкві в сослуженні 8 священиків. На богослуженні були: старости з Сянока, Ліска, Коросна й Нового Санча, представники місцевих властей і урядів, почесна сотня війська з прапором і орхестрою, понад 10.000 населення з Сяніччини, делеґації з цілої Лемківщини від Турки по Новий Санч. Після богослуження процесія вирушила над Сян, де відбулося водосвяття. На гр.-кат. приходстві відбувся обід в честь Ап. Адміністратора. Вечером відбулася Академія в Нар. Домі при участи лемківського хору з Криниці. (ПАТ).

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ“! Адреса: „Правда“, Львів ул. Гродзіцких 2. І. пов.

З життя краю

Католицька Акція на селі.

Над сподівання цікавиться нарід Католицькою Акцією на селі. Що раз численніше горнеться він до церков, де обговорюють справи Католицької Акції на основі Пастирського Листу Ексцеленції станиславівського Владики. З особлившою увагою слідить народ за проповідями. Духові початки Католицької Акції, можна сказати, вже маємо. Нарід духово переймається останним способом ратунку. Видить, що всякі спроби поза Церквою завели. За починами духа можна сподіватися діл.

Слідно се було на сходинах церковного брацтва в селі Живачеві дня 25.XI. 1934 р. в день св. свщмч. Йосафата для обговорювання справ Католицької Акції. По двох рефератах: „Роля церковних брацтв в Католицькій Акції“ (о. Ілля Братик) й „Узагальнення (?) парохіян в церковних брацтвах (Микола Слезюк) отворено живу дискусію. Над важними справами дискутовано до пізної ночі. Ухвалено узагальнити парохіян в церковних брацтвах з виїмком декотрих до часу їх поправи. Підношено загально: створити з парохіян в брацтвах мур проти нападів духа неспокою на добро парохіян дочасне і вічне. Ширити в селі акцію чеснот, по котрих слідують благородні діла. Ухвалено приняти до брацтва чесних парохіян, що стоять переважно осторонь від справ Церкви і громади та оживити їх духом Божої праці. Прибуло понад 100 нових піонірів Католицької Акції. Незабаром прибудуть піонірки-сестриці.

Можемо з досвіду вказати іншим селам що найкращим початком Католицької Акції буде оживлення церковних брацтв. З ними вже можна приступати до праці. Бо їх вже маємо. Розширити їх ще і на молодь. Одначе вибити з них погляд, що ціхою їх організації й інсіґніями має бути в церкві лише асистенція і свічка. Зробити з них перших пробоєвиків у великій ідеї Католицької Акції: Се початок духової революції, тепер конечної в народі. Солідарний.

Японія суне в глибину Азії

ПАТ доносить з Пекіну: Головна кватира японських військ у Квантунгу повідомляє, що японські війська в Джеголю разом з летунською ескадрою виступлять незабаром проти китайських військ ґен. Сунґа, котрий в р. 1934 безправно заняв територію, сягаючу до ріки Татар. Та земля буде прилучена до цісарства Манджурії. — З Гсін-Кінґу доносять, що японська армія вже в поході. Перед нею летять ряди военних літаків. (Річ ясна, що тут розходиться о дві богаті провінції, Джеголь і Чагар).

Лікарський фейлетоник.

Осторожно

з квасною водою проти пухлини!

Успішним середником проти пухлини є квасна вода (знана також під назвою Бурової води, бо винайшов її лікар Буров). Купується її також у формі пастильок. Пастилька розпущена у відповідній кількости води не є шкідлива. Ужита невідповідно може пошкодити. А саме довкола обкладу з квасної води треба конче дати якийсь непромакальний бандаж (прим. з Більротового батисту). Коли цього не зробиться, то вода випаровує і концентрація квасного обкладу стає тоді за сильна й починає атакувати клітинну тканину. Досвіди німецького лікаря дра Шнека виказали, що Бурову воду можна зовсім добре заступити миляною водою й виваром з румянку. Оба ці середники знані з давен-давна в нашій народній медицині.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

4 УКРАЇНСЬКІ СОЦІЯЛІСТИЧНІ ПАРТІЇ, радикально-соціялістична і с. р. та с. д. галицька і наддніпрянська ухвалили створити спільний блюк. Се має бути перший етап до повного зединення українського соціялістичного руху.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН львівський суд засудив дві молоді Українки: Мартиняківну на 4 роки тюрми і Головківну на 3 роки тюрми.

В ЖЕНЕВІ польський мін. Бек відбув наради з французьким міністром закордонних справ Лявалем, з ромунським мін. закордонних справ Тітулєском і з високим комісарем Союза Народів у Ґданську Лестером.

НА ЛИТОВСЬКІЙ ГРАНИЦІ концентруе Німеччина три дивізії війська, змоторизовані відділи і 60 компаній штурмових відділів. На те Литва покликала 2 річника під зброю. Естонія мала згодитися на перемарш совітських військ. („Юнайтед Прес“).

ОРҐАН ВАТИКАНУ в справі протижидівської пропаґанди в школах Прусії. „Ілюстраціоне Ватікана“ виступає проти уживання в пруських школах „Підручника жидівської справи“ пера померщого протижидівського і протихристіянського аґітатора Теодора Фріча. Той орґан пише також, що в звязку з ратифікацією німецького конкордату секретар стану кардинал Пачеллі доручив німецькому правительству протестаційну ноту, в котрій виступає проти дискримінацій у відношенні до Жидів, що приняли християнство.

В БЕРЛІНІ зачалися французько-німецькі торговельні переговори.

НІМЕЧЧИНА РОЗБУДОВУЄ ЛЕТУНСТВО. Англійська ґазета „Дейли Мейл“ оповістила, що Німеччина буде мати в найблизшім році 25 тисяч літаків! Тепер вже має 60 тисяч летунів.

ПРОВІДНИКИ „СТАТУС КВО“ в Саарщині Брави, Гофман і Гектор внесли петицію до Союзу Народів, в котрій просять, щоб Союз Народів, вказав їм, де вони моглиб схоронитися перед гітлєрівськими репресіями, коли Саарщина верне до Німеччини.

ДО М. МЕЦ (Франція) прибуло на днях 538 еміґрантів з области Саари. Їх примістять в Штрасбурзі й Тулюзі.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вручило ноту Союзові Народів, в котрій пригадує Союзови Народів, щоби він занявся еміґрантами з области Саари.

КРІВАВА БІЙКА між австрійськими леґіоністами і гітлєрівцями вибухла в баварській місцевости Айблінґ і Фурт. Є богато ранених.

В ҐРАЦУ (Австрія) трибунал засудив 3-ох націонал-соціялістів на кару смерти за бомбові атентати. Чотирох інших засудили на 6 до 10 літ тяжких робіт.

НАЙВИСШИЙ СУД СССР засудив б. голову комуністичного Інтернаціоналу Зіновєва на 10 літ тяжкої тюрми, Каменева на 5 літ тюрми; Ґертіка, Кукліна і Сахова кождого на 10 літ тюрми, Шарова, Евдокімова, Бакаєва, Ґорченіна і Царкова на 8 літ тюрми; Фйодорова, Ґерцберґа, Ґессена, Тарасова, Перімова, Анічева і Файвіловіча на 6 літ тюрми; Башкірова, Брава, Комія на 5 літ тюрми. Крім того трибунал рішив сконфіскувати приватне майно засуджених. Якби так Зіновєв і Каменев не були Жиди, їх розстрілялиб.

СОВІТСЬКА ВЛАДА звернула Америці таємний архів її посольства, приблизно від часів Наполєона. Архів той містився в 50 скринках.

АНҐЛІЯ ПІДГОТОВЛЯЄ будову трох нових летунських портів на північний схід від Лондону. Після їх вибудування Анґлія матиме безперервну летунську лінію, котрої бази будуть розміщені здовж побережжа що 50 км.

Подяка

Отсим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові за скоре і без зайвих трудношів виплачення повної обезпеченої суми по мойому бл. п. мужові о. Миколі Кравців, парохові в Лопатині.

Скоре й акуратне виплачення обезпеченої суми амер. долярів 500. — уповажнює мене порученя це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові найширшим кругам української суспільности.

ОЛЕНА КРАВЦІВ

ЕСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО приказало сконфіскувати майно соціялістичного фахового союзу в Астурії. Згаданий союз брав участь в недавній еспанській революції.

В ШВАЙЦАРІЇ народне зібрання (сойм і сенат) вибрало Рудольфа Мінгора президентом швайцарської федерації на 1935 р.

ШВЕДСЬКА ФАБРИКА ЗБРОЇ Бофорс виконала гармату, котра стріляє до літаків на висоті 7.000 м. і дає на мінуту 135 стрілів. Вона прикріплена на самоході, що їде зі скорістю 60 км. на годину.

БЕЛЬҐІЙСЬКІ УРЯДНИКИ влаштували велику демонстрацію в Брісселі проти правительственного проекту обнижки платень.

БЕЛЬҐІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила в м. Брісселі болгарського террориста Дмитра Радулевича, котрий послав болгарському послови в Брісселі лист з вироком смерти.

З ЮГОСЛАВІЇ доносять, що адютантом 12-літнього короля Петра II іменовано поважного ґенерала Антича, брата югославянського посла в Ромунії.

ЮГОСЛОВЯНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО оповістило амнестію, на основі котрої випустили з вязниць 64 політичних вязнів і застановили 26 пресових процесів.

БОЛГАРСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила недавно тайну друкарню, в якій друкували комуністичний орґан. В м. Гаскові поліція зліквідувала комуністичну ячейку. Крім того поліція перевела численні увязнення. Між увязненими богато військових.

ЖАТ (Жидівська Аґенція Телеґрафічна) доносить з Солуня: Довідуємося з міродайних жерел, що грецька антисемітська орґанізація ЕЕЕ (Етнікі Енассіс Елладес) працює в тіснім контакті з німецьким міністерством пропаґанди. Централя ЕЕЕ одержує правильно інструкції з Німеччини.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ оповістив декрет про приступлення Злучених Держав Півн. Америки до Міжнародного Трибуналу в Газі. Зараз після того сенатор Джонсон запротестував проти того рішення в американськім сенаті кажучи, що се означає приступлення Злучених Держав до Союзу Народів.

КОМУНІСТИ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ФЛЬОТІ. Адмірал Губо заявив на морській комісії, що в американській военній фльоті викрили богато комуністичних ячейок.

ҐЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК вибух в м. Гавані на острові Кубі в середній Америці. В кількох дільницях дійшло до кривавих бійок. Вибухло понад 30 бомб.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТР ЛУЧБИ оповіщує, що сего літа зачнеться правильна комунікація літаками між Японією та її островами на Спокійнім Океані. Літаки на вісім осіб летітимуть що два тижні з почтою і пасажирами.

КАТАСТРОФА японського військового потягу сталася на лінії Мукден—Шанґгайкван. 12 японських жовнірів убитих і 18 ранених.

В МАНДЖУРІЇ японські власти зловили провідника китайських повстанців Сін-Шуна. Він виконав богато нападів на потяги. Сін-Шун на чолі повстанчої ґрупи т. зв. „Залізного брацтва крови“ нераз бився з японськими військовими відділами. Японська преса твердить, що Сін-Шун діставав зброю, амуніцію та ґроші від большевиків.

НОВИНКИ

Секретаріят ЧСВВ Галицької Области оповіщує, що зголошення в справі великопістних реколєкцій приймає до кінця січня с. р. на адресу: Секретаріят ЧСВВ. Львів, Жовківська ч. 36. — На зголошення по озн. речинці Секретаріят відповідати не буде.

Традиційна Йорданська Вечера відбулася в салях „Української Бесіди“ при участи коло 100 студентів(ток) і представників старшого громадянства. Вечеру благословив і желання студентству складав о. прал. Куницький. Промови виголосили проф. Ластовецький, студ. Волошин і Рудко. Серед співу колядок, щедрівок і товариської ґутірки присутні провели час до півночі.

В 17-ліття проголошення самостійности України відбудеться великий концерт в неділю 27 с. м. о год. 11.30 в салі Великого Театру у Львові. В концерті візьмуть участь м. і.: Олександра Кривицька, Марія Сокіл, Мих. Голинський, хор „Сурма“, орхестра Львівської Фільгармонії. Дохід призначений на будову захороки для сиріт і бідних дітей еміґрантів з Вел. України. Білети можна купити в книгарні „Просвіти“, Руська 1.

Традиційний вечір уладжує „Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках“ у Львові в салях „Нар. Дому“ й „Бесіди“ в понеділок 4 лютого с. р. при участи п. Софії Свірської й оперового співака М. Голинського та хору „Сурми“. Відтак танці під проводом проф. Зимака. Стрій візитовий. Вступ від особи 3 зл., для студенства 1.50 зл. Запрошення можна одержати у крамниці „Тека“, вул. Трибунальська 1.

Хто дістав літературні надгороди? Жюрі покликане Т-вом українських письменників і журналістів у Львові признала за 1934 р. першу літературну нагороду в сумі 600 зл. Уласові Самчукови за „Волинь“, другу нагороду, 400 зл. Юрієви Косачеви за збірку віршів „Черлень“ і повість „Сонце в Чигирині“, трету нагороду, 300 зл. Б. І. Антоничеви за збірку віршів „Три перстені“. Крім того жюрі виріжнило видані 1934 р. твори Ю. Липи, Е. Маланюка і В. Софронова.

Апост. Адміністратор для Лемківщини Впр. о. д-р В. Масцюх мав звернутися до емеритованого капеляна о. Василя Кузьми з предложенням співпраці; о. Кузьма мавби стати парохом Кракова або професором лемківської духовної семинарії. („Діло“ ч. 3.914).

В Косові повстала нова жіноча кооператива „Жіночий Труд“. В короткім часі вписалося до неї 120 членів, переважно жінок. Уділ 10 зл., вписове 1 зл. „Жіночий Труд“ вестиме ґалянтерійну і блаватну крамницю.

Римсько-катол. Епископські Курії звернулися до Найвисшого Адміністраційного Трибуналу з домаганням передати їм православні святині й добра колись римо- і греко-католицькі.. М. ін. домагаються Почаївської Лаври... (Ґонец Вечорни“, ч. 220).

Американська „Свобода“ приносить зі Скрентону (Па.): Місцеві американські ґазети доносять, що національна українська католицька церква в Америці встановила своїм епископом о. Константина Курилла. (— То відомий руїнник Мишуґа, котрий має в руках „Свободу“, баламутить наш нарід в Америці, немовби там була якась „національна“ катол. церква з „епископом“ Куриллом. В дійсности це одна з сект. — Ред. „Н. Зорі“).

В Мінську (Біла Русь) помер академік Микола Бльодуха. Він уродився 1878 р. в Мінській ґубернії. Після скінчення середної школи і політехніки занявся науковою працею. По війні й революції жив постійно в Мінську, де працював в Інституті Білоруської Культури, відтак в Білоруській Академії Наук. Покійний написав богато наукових праць з области ґеольоґії. Він був визначним представником білоруської науки.

На Україні великі снігові в округах: київській, винницькій, чернігівській, одеській і в Молдавщині.

Сильні морози лютують в північній Греції. В Солуні, Тракії й Тесалії паде вже довго без перерви великий сніг. Богато сіл відрізаних від світа. Також на Сицилії паде сніг.

Сніжні бурі шаліють у Злучених Державах Півн. Америки. Замерзло 20 осіб. Стануло богато поїздів.

В Індії великі морози. Померли сотки народу, знищені засіви.

Священиків увязнених в большевії, виміняють весною Польща і Литва за вязнів-большевиків.

В краківському університеті студіює сего року коло 400 Українців на виділах медичнім, правничім і фільософічнім.

Польську державну літературну надгороду за 1934 р. признали поетці Казимирі Іллаковичівній. Вона від кількох літ є особистою секретаркою маршала Пілсудського.

У Варшаві засудили на 10 літ вязниці А. Сметанського, котрий в суперечці за чинш застрілив адміністратора камяниці.

Безробіття в Польщі зросло до 450.000, то значить за тиждень прибуло 20.951 безробітних реєстрованих. А кілько є нереєстрованих, того ніхто не знає.

В Лодзі відбувається процес проти вшехполяків, на котрім виходять на яв цікаві річи. Коли в римо-кат. катедрі відбувалося богослуження то в її нави польські ендеки співали світські протижидівські пісоньки на нуту „роти“. Потому в місті били Жидів і камінням і фляшками кидали на поліцію, котра боронила Жидів.

В головних копальнях вугля в Польщі працювало в листопаді м. р. 47.648 робітників в басейні горішно-шлезькім, 19.800 в басейні домбровськім і 6.661 в басейні краківськім.

В Німеччині знесли 12 бірж. Лишилося 9. М. і. знесено старі біржі в Бремі і Любеці.

У Відні помер жидівський історик і біограф др Бернард Вахштайн родом з Тлустого в Галичині. Він був директором бібліотеки жидівської громади у Відні й оставив по собі ряд цікавих праць про надписи на старім жидівськім кладовищі у Відні, про історію Жидів на Моравії і т. д.

Большевицький вандалізм. Московський кореспондент „Манчестер Гардіяну“ повідомляє, що московська міська рада рішила збурити одну з великих святинь Москви, т. зв. Страстний Монастир, побудований в 1654 р. Як причину большевики подали конечність поширити „Пушкінський бульвар“.

Не Персія але Іран. Рада міністрів Персії видала розпорядок, що відтепер офіційна назва держави й народу буде не „Персія“ але „Іран“. Персія се тільки частина Ірану.

В Норвегії усунулася земля на просторі кількасот метрів над берегом моря в Драммені, на передмісті Осльо. Пропали чотири особи. Два робітники спаслися в останній хвилі, перескочивши через щілину в землі.

Гумор. „Між приятельками“. — Знаєш, Наталко, та Ірка дійсно злобна. — Чому?? — Уяви собі! Сказала мені, що я малююся. — Моя дорога, нічого собі не роби з того! Якби вона мала таку церу як ти, то також малюваласяб...

Помер найстарший Епископ світа о. Франц Марія Редвуд, Митрополит Нової Зеляндії в 96-ім році життя.

Двох місіонарів убили дикуни в лісах Матто Гроссо, в полудневій Америці. Змасакровані тіла убитих знайшла амер. наукова виправа й похоронила.

400 літ тревае процес за великий маєток між родом баронів Ленків і Чином Камедулів. На днях той процес знов відновлено.

В найбільшім шпиталі Лондону вродилося 10 хлопців на 2 мінути перед Новим Роком і 10 хлопців 2 мінути по Новім Році. Точно опівночі не вродився ніодин.

Американка А. Іргардт перелетіла Спокійний Океан з Гонолюлю до Каліфорнії (2.400 миль). Ся тура особливо небезпечна. На ній в часі лету погибло вже 12 мужчин, — а жінка перелетіла.

В Ню-Йорку американські студентки запротестували недавно проти висвітлювання неморальних фільмів і домагалися строгої фільмової цензури.

Ліндберг одержав від ґанґстерів кілька листів з загрозою, що вбють його, коли на суді скаже все, що про них знає.

Землетрус відчули в м. Фюме і в Падуї в Італії. Люди в переполосі вибігали на вулицю. Підземні потрясення тривали по кілька секунд. Втрат нема.

Гумор. — „Алібі“. — Що ви робили 18 січня між год. 9 і 10 вечером? — Я читав тоді книжку. — Чи можете це доказати? — Так. Можу оповісти зміст тої книжки.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 50.000 зл. на ч. 56091, — 20.000 зл. на чч. 29371, 58349; — 10.000 зл. на чч. 124511, 74037, 144197, 135673, 139920, 157564, 18531, 54098, 21894, 22450, 116472, 172302, 178755, 30438, 143846, 82803, 152489, 179335; — 5.000 зл. на чч. 2394, 160096, 26833, 38624, 126434, 136421, 158160, 90836, 104617, 143498, 169679, 9170, 58264, 73932, 110681, 133337, 53039; 2.000 зл. на чч. 3079, 46441, 78837, 136654, 2934, 6592, 11517, 21757, 33389, 42600, 49983, 51532, 57970, 65434, 69258, 73872, 76015, 81235, 84027, 118381, 135764, 139455, 140976, 153595, 157098, 178805; — 1.000 зл. на чч. 1107, 10492, 16062, 19719, 22394, 23011, 26818, 30775, 32029, 37691, 490024, 52068, 60367, 65897, 70041, 78786, 107640, 109570, 113525, 117659, 119698, 123144, 129547, 135844, 143664, 145405, 153005, 166296, 170784 174759, 175454, 178792; — 2.000 зл. на чч. 25783, 26017, 33145, 41433, 45054, 56911, 63048, 86461, 98181, 110431, 128052, 133740, 134280, 140326, 1611879, 167947, 171853, 174257, 174377, 3559, 4451, 25812, 30934, 32213, 47427, 51906, 66937, 77368, 84123, 91968, 96160, 100790, 106024, 110621, 116212, 117426, 130372, 135603, 135657, 136691, 141001, 141244, 143043, 148139, 160378, 161012, 174996; — 4688, 6888, 8075, 12648, 14165, 22860, 33259, 30042, 37488, 40382, 43377, 43592, 50574, 53572, 58319, 59355, 59994, 73474, 92746, 100893, 124699, 127453, 141149, 141312, 150796, 154370, 158834, 153134, 160174 164824, 165577, 171026, 1444, 11788, 19695, 31699, 18991, 49693, 64501, 70448, 79043, 95166, 97336, 100667, 120413, 132422, 139584, 140389, 144479, 148584, 155082, 157556, 162688, 166481, 167369, 174128, 22903, 30881, 35962, 55977, 54892, 62918, 77795, 94496, 96526, 114684, 118543, 148266, 149228, 167658, 159196.

БІРЖА

Гроші: Амер. долар в приватних оборотах 5·27 — 5·29 зл. Золотий доляр 8·91—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 нім. марка 1·90—2·00; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 21·80; 1000 рум. левів 34·00—35·00 зл.; 100 австр. шілінгів 100 зл. анг. фунт стерл. 26·10 зл.; 100 швайц. франків 171·70 зл.; ґданський гульден 1·72 зл., 100 італ. ліврів 45·46 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 21. І. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. —·—, зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 4·10 зл. Тенденція на масло вичікуюча, на молоко і сметану слаба, на яйця вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Чесна та інтелігентна вдова шукає заняття господині у священика — Листи прошу слати до Адмін. „Н. Зорі“ під „чесна“. 2290 — 1 — 2.

ВЖЕ НЕ БУДУ ЖУРИТИСЯ, про що маю моїм парохіянам в свято проповідувати, бо появилися глибокі змістом

„НАУКИ НА СВЯТА“

о. ІВАНА БУҐЕРИ, частина перша, ціна 80 сот. Дохід призначений на будову церкви в Бовині пов. Перемишль. Купити можна у всіх книгарнях, або впрост у автора, що сам оплачує пересилку.

Адреса: **о. Іван Буґера, Милик (Milik) p. Muszyna.** 212a—1-3

„Продукція“

перша українська фабрика овочевих перетворів

т. є. мармеляди, повил, соків і т. д.

Львів, вулиця Павліків ч. 16.

Товар здоровий, смачний дешевий!

КУПУЙТЕ! КУПУЙТЕ!

231—1—1·

КІНА

АДРІЯ: Король зеліза.

АТЛЯНТИК: Пан без мешкання.

КАСІНО: Світ сміється.

КОПЕРНИК: Смерть відпочиває.

МАРУСЕНЬКА: Тайна сальону краси та ревія.

МІРАЖ: Аля у країні чарів.

МУЗА: Жінка Орхідея.

СТИЛЕВЕ: Гопля і ревія зі Стефою Стадниківною.

УТІХА: Жовтий князь й ревія.

Всі навчаймося своєї літературної мови!

ХТО ХОЧЕ навчитися доброї української літературної мови,

той мусить передплатити

науково-популярний місячник

„РІДНА МОВА“

присвячений всебічному вивченню УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

Головний Ред. і Видавець проф. д-р. ІВАН ОГІЄНКО.

Передплата: 6 зл. річно, 3 зл. піврічно. За границею 2 амер. доляри

Зразкове число 50 гр. Конто чекове П. К. О. число 27110.

Адреса Редакції й Адміністрації: — **Warszawa, ul. Stalowa 25. m. 10.**

Нові передплатники одержують журнал від 1-го числа: І річник 5 зл., ІІ річник — 6 зл., оправлений 7·50 зл.

ЧИТАЙТЕ! **ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!**

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місці дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — Здрукарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 27 січня 1935. Ч. 6(804)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П. Щ. Краків 405.867

Зріст релігійности в СССР

Совітська преса, особливо московська „Правда", непокоїться, що рівночасно з ослабленням безбожничого руху зачинає зростати релігійний рух, особливо серед селянства. Щораз явніше зачинають признаватися до Церкви й релігії ті, що деякий час улягли ком. агітації безбожницьких інструкторів. Ученики доцінюючи значіння праці священиків для релігійного життя і її вартість для народу, рішили прийти з матеріяльною помічю духовним. Ґрупа молоді в колєктиві в Серецьку перевела збірку в користь місцевого священика. В окрузі Юріїв-Польський комуніст Николаєв звернувся до духовенства, щоб поховало його матір по християнськи; він сам брав участь в релігійнім похороні після церковних приписів і прийшов до церкви. — Занепокоєний Ц. К. ком. партії вислав обіжник, в котрім поручив „узброїти" всіх комуністів в „зброю марксівсько-ленінських теорій", зорґанізувати всіх безпартійних і виховувати молодь в большевицькім дусі протирелігійної акції.

СТЕРЕЖЕНОГО БОГ СТЕРЕЖЕ!

каже давна українська приказка. Тому стережіться перед злодіями і обезпечуйте від крадежі з вломом своє майно в одинокому українському ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

В Азії розпочалася війна

Японія заатакувала Чагар від сходу і заходу.

ПАТ доносить з Пекіна: Після інформацій з китайських жерел дня 23 січня раненько Японці розпочали бомбардувати Чагар від сходу і заходу. До бою рушили всі роди зброї, артилерія, літаки, кавалерія і піхота. Китайські війська ставлять завзятий опір. Від сходу йдуть на Чагар Японці, від заходу Манджури. Японська кавалерія і піхота суне також в напрямі Тушін-Кав. Китайська преса доносить з Калґану, що 4 японські літаки кинули 7 бомб на Великий Мур китайський на схід від Чагару. Японська піхота атакує лінію Великого Муру коло Тушін-Кав. Японська влада оповістила, що коли Тушін-Кав не піддасться, операції не будуть перервані. — Японія нічого не робить собі з цілого світу.

Спеціяліст жіночих хоріб і акушерії

Др. Володимир Станецький

ординує

у Львові, вул. Хорущини 12/II пов.

(бічна Академічної).

Телєфон 89-89.

227а — 1—3.

Плян утворення цісарства Скандинавії

Шведська преса принесла ревеляції про заміри деяких шведських політиків, котрі в часі війни змагали до утворення великого скандинавського цісарства зі шведським королем як цісарем на чолі. До того цісарства мали належати Швеція, Норвеґія, Данія, Фінляндія й Ісляндія. Пляну того не можна було тоді здійснити. Виявив його теперішний міністр загр. справ Фінляндії.

„Товариші" сполокали велике майно

Продали Манджурії східно-китайську зелізницю.

Японська урядова аґенція доносить з Токія: По довгих переговорах дійшло вкінці до остаточного заключення умови в справі продажі північно-манджурської зелізниці. Совітська делеґація відкликалася ще до Москви по інструкції в справі способу звільнення совітських зелізничих урядовців. Усталили ціну продажі на 140 міліонів єн, відшкодування совітських урядовців 30 міліонів єн. Японія заплатить $^1/_3$ ціни готівкою, $^2/_3$ товарами: рижом, сирим шовком, шовковими виробами, мідю, соєю, електричними апаратами. На лісті товарів нема воєнних матеріялів. Всі сов. зелізничники мають виїхати з Манджурії до 5 місяців.

Предсказання на рік 1935

Паризький тижневик „Ві" приніс отсі політичні предсказання французького астрольоґа Маврикія Пріва на р. 1935: В Анґлії прийде до влади протиросійська струя. Вона вмішає Анґлію в конфлікт між СССР, Японією й Китаєм. — В Німеччині влада Гітлєра буде щораз більше кріпшати, але боротьба на тлі релігійнім стане для нього така небезпечна, що Гітлєр мусітиме шукати зовнішньої диверзії. Рим орґанізуватиме проти гітлєризму бльок полудневих країв в цілі получення їх з Австрією. В звязку з тим архикнязь Отто спробує перевести реставрацію монархії, але безуспішно. — Муссоліні тяжко занедужає. На нього відбудеться кілька замахів. В серпні буде в Італії великий землетрус. — В Еспанії зірветься вир анархістичних бунтів. — СССР одержить підпертя Франції, Анґлії, Італії й Америки. Релігійні переслідування в СССР скінчаться. З кінцем весни прийде до поважного конфлікту між СССР і Японією. Червоні літаки долетять до Токія. — Польща скріпить своє політ. становище, але між нею й одною з держав дійде до ще більшого заогнення. Крім того навістить Польщу елементарне нещастя. — У Франції будуть великі маніфестації. — Особиста небезпека грозитиме президентови Франції Лєбренови, чеському мін. Бенешови, пім. мін. Найратови, також королям Італії й Болгарії.

Барвистий сніг

Загально думають, що дощ і сніг заключають в собі хемічно чисту воду. Та буває й таке, що в дощевій воді є ріжного рода домішки, які надають опадам ріжну закраску. Найбільше знаний червоний або т. зв. „кріваві сніг", що його простолюддя вважає заповіддю ріжних нещасть. На думку вчених сю закраску викликують деякі дрібонькі альги (одноклітинні ростини), котрі нормально мають краску зелену, але в злуці зі снігом дістають краску червону. Є також сніг зелений і жовтий. Сніг жовтий паде найчастіше в підбігунових околицях. Знайдено в нім недавно незнані доси одноклітинні мікро-орґанізми.

Принципи і політика

З приводу статті в „Батьківщині".

В чч. 3 і 5 „Нової Зорі" в статтях „Нова Ера" в споминах Олесницького і в дійсности" та „Проф. Мих. Грушевський як політичний критик і як політик"розглянули ми за „Батьківщиною" критичні замітки обох згаданих наших діячів про українську політику в Галичині згл. в Австрії зперед 44 і 25 літ. В тих статтях виказали ми наглядно з одного боку неоправданість неґативного відношення до тої політики взагалі, з другого суперечність між критиками і практиками самих критиків. Одно й друге позбавляє ті критики позитивної виховуючої вартости.

Та „Батьківщині" ті критики, особливо Грушевського, дуже сподобалися. Вона „підкріпила" їх іще своїми „відповідними" замітками та подала своїм читичам. А подала в тій ціли, щоби й собі скритикувати нинішню українську політику в Польщі. Дотичний уступ статті „Батьківщини" звучить так:

ТЕПЕР

Читаєш пожовклі листки писань М. Грушевського і здається тобі, що це нині він їх писав, про нинішну політику галицьких Українців. — В памяти нагадуються промови ундівських послів. П. Дмитро Левицький говорив: „Український Клюб приняв до відома вияв добрих намірів п. премієра". Але не довго по тій заяві мін. Єнджеєвіч уступив, а його відповідальність за слова супроти всіх щезла.

Або знов промова сенатора Павликовського на авдієнції у міністра з приводу заповідження створення рільничого ліцею.

„Нехай нам буде вільно зложити на руки пана міністра вислови щирої подяки за перший крок уряду в напрямі заспокоєння пекучих потреб українського народу".

Так говорив голова Р. С. У. К. на передодні введення в життя кооперативного закону і обмеження діяльности Р. С. У. К тільки до Сх. Галичини. — А вже після того і після громадських виборів, впевнювала пос. Мілена Рудницька у соймі, що у польсько-українських відносинах наступило в останнім році певне відпруження. Може й наступило між п. Міленою Рудницькою і п. Яворською. Може!...

А після того всього у сенаті проголошує сен. Горбачевський домагання автономії для українських земель в Польщі. Автономії з власним соймом, урядом, адміністрацією, судівництвом, скарбом і територіяльною збройною силою.

А ред. Мудрий виясняє це домагання в „Ділі" мовляв, „наші відповідальні політики

КОЛИ ТИ КАТОЛИК, ТО В МІСЯЦІ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ ПІДІПРИ ЇЇ

підняли прапор боротьби за територіяльну автономію".

Якто дуже легко піднимати „прапор боротьби!"..

Десь ще так недавно йшла в краю справжня боротьба за і проти такої чи іншої політики. Люди скакали собі до очей, запалювалися, боронили своїх засад, переконань, поглядів. Було життя, була контроля громадської діяльности політичних провідників. Як колись в часи „нової ери" Барвінського і митроп. Сембратовича.

Нову „нову еру" громадянство приняло мовчки. Народні маси обезброювано духово вже повних пять літ й доведено їх до стану повної дезорганізації і пірвання всяких організаційних звязків. Такий стан був конечний, щоби відчужена від низів політична верхівка — розпочала „нову еру" і запанащувала весь безцінний капітал, що його нація збирала в часи недавніх великих днів.

Політика дідоводів, — так як отой знаменитий збанкротований папок у Грушевського — нині тріумфує. Але не довго так буде! Бо нації з таким духовим капіталом, як наша, усмертити не дасться нікому!

Таке написала „Батьківщина" про сучасну українську політику в Польщі.

У наведеній вище критиці слід відмітити дві річи:

Перша річ се негативне становище „Батьківщини" до заяв, які зложили на адресу польського уряду пп. Д. Левицький, Павликовський і М. Рудницька про „добрі наміри" того уряду в українській справі, далі про „перший крок... в напрямі заспокоєння пекучих потреб українського народу" і вкінці про „певне відпруження в українсько-польських відносинах". Ми не вважаємо тих заяв суттєвими для сучасної української політики в Польщі. Вони що найбільше свідчать про політичну зручність чи радше незручність згаданих політиків особисто, про їх віру, вражливість і туту за нормальними українсько - польськими відносинами. Тому й полемізувати з „Батьківщиною" на тему тих заяв не будемо.

За те друга річ: негативне становище „Батьківщини" до проголошеного сен. Горбачевським домагання автономії для українських земель у Польщі вимагає основнішого розгляду. Бо те становище се трагічне непорозуміння, яке до недавна панувало серед української суспільности в Галичині взагалі і яке нині панує ще серед наших націоналістів. А трагічне воно тим, що свідчить наглядно про неімовірний політичний примітивізм, з котрого в нас іще не всі виросли. В чім суть того політичного примітивізму?

Відповімо відразу: в ототожнюванню двох зовсім ріжних понять — принципів і політики.

Те ототожнювання принципів з політикою заподіяло нам уже богато шкоди. Через те ототожнювання ми довели наше державне будівництво в рр. 1918 — 1923 до повної, бо 100%-тової, катастрофи. Через те ототожнювання ми довели вже в Польщі наше положення до того стану, в якім воно нині є. Через те ототожнювання ми ще й нині є свідками в нас такого абсурду, як негативне становище Українців до домагання самоуправи українського народу в Польщі, отже до максімум прав, які можна осягнути в несвоїй державі...

Пригляньмося тому ототожнюванню принципів з політикою ближче. Отже передовсім: що таке принципи?

Принципи се певні сталі засади, або й цілі, які повинні мати як одиниці так і загал. В життю народу такою засадою, такою цілю повинно між ін. бути: стати господарем на своїй землі. Такою засадою, такою цілю повинні кермуватися у своїм поступованню всі члени народу.

Та бажання стати господарем на своїй землі і здійснення того бажання се дві зовсім ріжні річи. А ріжні ті річи тому, що залежать від ріжних чинників, внутрішних і зовнішних. Бо коли до викликання бажання досить тільки уяви і волі, то до здійснення того бажання потрібні не тільки фантазія й воля але й уміння здійснити, як також відповідні зовнішні умовини. Без того навіть найгорячіших своїх бажань ніякий нарід іще не здійснив.

Отсей спосіб, як здійснити принцип, і є політика. Се тактика, яка залежить не від принципу, але від обставин. Тому вона, у противенстві до принципу, може і мусить примінюватися до обставин. А обставини бувають ріжні. Тому вимагати принципіяльности в політиці се те саме, що вимагати принципіяльности в тактиці. Тому фраза: „принципіяльна політика" се таке саме противоріччя — contradictio in adjecto, як нпр. фраза: „деревляне зелізо". Одна й друга се очевидні нонсенси.

З розуміння політики як тактики випливає також іще щось інше. А саме: коли обставини зложаться так, що здійснити принципу політика не може відразу чи вповні, тоді вона здійснює його постепенно, етапами. Так ішла політика всіх народів і всіх часів. Так мусить іти, хочемо ми того чи не хочемо, також українська політика. Бо коли не піде власне так, тоді стане на мертвій точці, яка дуже легко може перемінитися в могилу...

На таку мертву точку хоче поставити українську політику в Польщі „Батьківщина". Бо вона ототожнює ту політику з принципами, для здійснення яких в сучасних умовах нема ніяких виглядів. Се виходить ясно зі становища „Батьківщини" до видвигненого Українською Парляментарною Репрезентацією у Варшаві постуляту автономії українських земель у Польщі. Те становище виразно негативне.

Отже „Батьківщина" не хоче, щоб українські землі в Польщі добували автономію, себто максімум прав у Польщі. В практиці се значить петрифікація теперішнього положення українського народу в Польщі на так довго, як довго українські землі будуть належати до Польщі. Навіть більше. Се очевидна заохота для польських шовіністів до ще більшого погіршення нашого положення тут у будуччині — безспротиву з нашої сторони. Бож належить бути консеквентним: коли не слід боротися за максімум наших прав у Польщі, то яка рація боротися за мінімум тих прав? До такого абсурду веде негативне становище „Батьківщини" супроти постуляту автономії українських земель у Польщі. А причина того: ототожнювання „Батьківщиною" принципів з політикою.

„Батьківщині" здається, що хто обстоює постулят автономії українських земель у Польщі, той тимсамим вирікається постуляту вищого, який вона поставила собі за принцип. Їй здається, що автономія українського народу в Польщі вийшлаби на шкоду його змаганню осягнути ще вищий степень політичного розвою. Вона стала отже на становище: все або ніщо.

Не треба богато доказувати, яке велике непорозуміння таке становище. Воно живцем нагадує становище того, котрий, мріючи про міліон, нехтувавби тисячами, з яких чейже можна скласти колись міліон, — й у висліді оставби жебраком...

Ми вповні здаємо собі справу з того, що постулят автономії українських земель у Польщі в нинішніх відносинах не має виглядів на скорий успіх. Та видвигнення того постуляту се льогічне завершення боротьби українського народу в Польщі за самозбереження, боротьби, яка ведеться на всіх відтинках українсько-польського фронту. Становище „Батьківщини" зрікається тої боротьби. Бо противлячись боротьбі за найвищий степень самоуправи для всіх українських земель у Польщі, яка рація боротися тоді за самоуправу якоїсь одної громади, отже за найнищий степень самоуправи? І навпаки.Коли ми боремося за самоуправу одної української сільської громади, отже за найнижчий степень самоуправи, то якаж рація противитися боротьбі за самоуправу всіх тих громад разом як краю, отже за найвищий степень самоуправи українських земель у Польщі?

Негативне становище „Батьківщини" супроти автономії українських земель у Польщі пригадує нам таксамо негативне становище колишнього галицького Правительства супроти Статуту для Галичини, який виробила була в 1919 р. і предкладала нам Антанта, а який давав Галичині півдержавність і після 25 літ плебісцит. Та галицьке Правительство, що було тоді вже на еміграції, той Статут рішучо відкинуло. Тоді і пізніше те негативне становище гал. Правительства вважали в нас дуже „принципіяльним" і високо патріотичним, хоч у висліді того становища Галичина опинилася в границях Польщі без ніяких майже застережень. І тільки згодом гр. Лось, котрий тоді був урядовцем у міністерстві загр. справ у Варшаві, зробив ревеляцію, що те негативне становище гал. Правительству подиктувала через своїх зручно підставлених агентів... Варшава. Очевидно Галицький Уряд в найлучшій вірі робив те, що робив.

До такого політичного абсурду доводить становище, яке заняла „Батьківщина" супроти домагання автономії українських земель у Польщі. А на оправдання такого становища „Батьківщина" покликується на критики людей, котрі робили якраз навпаки, як учили! І се має бути виховування народу до політичного думання...

Не пишемо сего злорадно. А порушуємо ту справу тому, бо на наших очах розвивається від довшого часу доволі цікава і політично повчаюча подія. Як відомо, редактор „Батьківщини" розстався з УНДОМ. Можна було припускати, що злаштвою причиною непорозуміння була політика УНДа, котра довела наш нарід в Польщі до теперішнього важкого положення. Тимчасом УНДО, побачивши нарешті, до чого дійшло, почало, хоч і пропустивши відповідну пору, додумуватися до потреби іншої політики. Значить, навіть УНДО еволюціонувало. Не зробив за той час поступу в політичнім думанню тільки редактор „Батьківщини". І можна припускати, що вже й не зробить поступу: бо хто стоїть на становищи, що політика се принципи, а не тактичне змагання до здійснювання принципів, той очевидно до кінця ніякого поступу в політичнім думанню зробити не може. А може тільки якийсь час безуспішно робити шум серед політично незрілих мас. Дивитися на таке марнування сил особливо у нас не належить до приємности.

З диктату в совітській школі: „Діти повинні лежати в колисках, вожди в урнах". (З афоризмів нового Кузьми Пруткова).

Мадярщина каже, що невинна

Мадярське правительство вислало ноту до Союзу Народів в справі вбивства короля Олександра в Марсилії. Слідуючі точки творять головний зміст ноти: 1) На основі подрібного слідства не можливо усталити якунебудь посередну чи безпосередну звязь між мадярським правительством і підлеглими йому властями з одної сторони та марсильським замахом з другої сторони. Правительство і мадярські власти не поносять ніякої відповідальности за марсильський морд. 2) Деякі агенти мадярських властей не стежили за хорватськими еміґрантами так як треба було. У всіх случаях занедбання обовязків мадярське правительство примінило відповідні санкції. 3) Мадярське правительство зарядило контролю чужинців особливо при видачі паспортів. — ПАТ доносить з Женеви, що мадярське правительство усунуло зі служби двох капітанів поліції а коменданта та двох аспірантів жандармерії покарало 30 дневним арештом і перенесенням. Також покарало заступника управителя паспортового бюра.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Програмові засади „Narod'owego Stronnictwa“

в справі Східної Галичини ухвалені в 1934 р. Дільницевою Управою і приняті до відома Головною Управою.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС“ ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК сини

Ендецький „Курер Львовскі“ приніс в ч. 12А отсі „Програмові засади“, котрі подаємо в дослівнім перекладі, як новий „Projekt na zniszczenie Rusi“:

Щоби покласти кінець непорозумінням, що істнують ще в деяких кругах (доказом чого був „Отвертий лист“ проф. Ст. Грабского щодо становища Народового Сторонництва в справі Східної Галичини і відношення до руського населення в сій дільниці) оповіщуємо нижше програмові засади, котрі представляють те становище в спосіб ясний, що не допускає ніяких сумнівів. (Ред. „К. Л.“).

Народове Сторонництво стверджує, що давна Червона Русь, що становить тепер Східну Галичину (в оригіналі : Малопольщу), була від ряду століть невідлучною частиною Польської Річпосполитої. Також під австрійською займанщиною завдяки культурній і чисельній силі двомільонового польського населення[1]) зберегла польський характер і мала переважно польську репрезентацію в австрійськім парляменті, в галицькім соймі і в самоуправних союзах. Отже се головний обовязок правительства і польського народу, берегти того, щоби в незалежній польській державі не допустити до ослаблення польськости[2]) і тісного звязку сеї землі з Матірю та щоби забезпечити Польщі вічне її посідання. В тій ціли треба:

1) Змагати до постійного скріплювання чисельної, культурної та господарської сили та лучности і підприємчивости польського населення осілого на сій землі як природного, відповідального господаря в сім краю та заразом головного заборола його тісного звязку з Річпосполитою. В переконанні, що ніякі адміністраційні середники нездібні заступити впливу й діяльности самої суспільности, Народове Сторонництво уважає розвиток самостійних польських організацій характеру національного, освітного, господарського і суспільного в сім краю за конечний в державнім інтересі. Гамування того розвитку і приглушування істнуючих незалежних організацій і союзів[3]) довело до значного ослаблення сили польського елєменту і до надмірного зросту сепаратистичних елементів, ворожих польській державности.

2) Занехати остаточно всяких федералістичних помислів і проектів впроваджування територіяльної автономії Східної Галичини для мнимого успокоєння „українських“ сепаратистів, бо всякі такі помисли і проекти противні життєвому інтересови польської держави а в Східній Галичині ослаблюють духову силу польського населення з користю для сепаратистів.

3) Польське населення повинно мати запевнену відповідну й успішну участь в державних і самоуправних представництвах також в тих виборчих округах, в котрих воно в чисельній меншости і то тим більше, що серед руського населення української партії (!!)[4]) панують настрої ворожі польській державі, виховані під австрійською займанщиною і скріплені в часі світової війни й боротьби за т. зв. Західну Україну. — З огляду на те, що теперішна виборча ординація до сойму й сенату та самоуправні закони не задовольняють тої державної потреби, треба признати польському населенню в кождій виборчій окрузі, зглядно в кождій самоуправній громаді згори означену скількість представників як мінімальну скількість, котра мусить бути вибрана з листи польських кандидатів навіть тоді, колиб та ліста була в меншости. Доповнення польського представництва в самоуправних тілах моглоб наступити також через допущення представників господарських інтересів краю або вірилістів. Введення *збірної громади при системі* загального, рівного голосування, загрожує польському населенню втратою належного йому представництва.[5])

4) Супроти поступаючого з кождим днем зменшування великої земської власности треба пильнувати того, щоб земля з польських рук[6]) переходила виключно в польські руки в ціли чисельного й господарського скріплення польського селянства. Рівночасно треба окружити опікою польське міщанство, а саме ремесло, промисл і польську торговлю, а вільним польським фахам, лікарям, адвокатам, інжинірам і т. д. вдекшити сповнення національного обовязку, оселюватися по містах і місточках Східної Галичини.

5) Знання польської мови в слові та письмі повинно бути умовою доступу до всяких урядів, державних і самоуправних посад, а польська мова повинна бути урядовою моною всяких державних і самоуправних властей.

6) В публичнім шкільництві не треба виходити поза обсяг управнень, признаних національним меншостям в Конституції Річпосполитої. Публичне шкільництво вище, середне, фахове і вселюдне повинно мати засадничо польську мову як викладову й урядову. Лише в місцевостях, де є більшість руських дітей, можна полишити вселюдні утраквістичні школи.[7]) Треба усунути окремі під оглядом змісту шкільні підручники для руської молоді.

7) Руський люд треба виховувати й поучувати в дусі польської державности і вищити прояви неприязни й неохоти до Річпосполитої й усувати жерела руського сепаратизму.[8]) Зокрема треба занехати всяких укладів з руськими сепаратистами, т. зн. українськими, котрі підносять їх в очах руської суспільности і компромітують дотичні польські сфери в краю і закордоном. Треба занехати назви „Українців“ на означення назви руського населення, бо та назва не має історичної підставн, вона накинена руському людови в часі світової війни руськими сепаратистами в ціли відірвання Східної Галичини від Польщі. Треба приступити до знесення окремої руської азбуки в школі та в урядах, письмах і оповіщеннях як також змагати до зрівнання календарів обох обрядів.

8) Побіч скріплення матеріяльної й моральної сили польського населення в краю успішним середником зближення обох народів до мирної співпраці буде створення умовин господарського добробуту в сій дільниці, так щедро виposаженій природою. Треба в тій ціли уникати централізації управи державних *заведень і підприємств поза обсягом* сеї дільниці, полишити повну свободу польському кооперативному рухови,[9]) підпирати підприємчу ініціятиву і кредитову організацію, а податкову систему примінити до господарчої сили краю.[10]).

[1]) Коли є двомільонове(!) польське населення в Сх. Галичині, то пощо пп. вшехполяки роблять таку паніку, що сей край „непевний“ для польськости? Колиж нема тих двох мільонів, то й паніка не поможе, бо панікою ніяка суспільність не скріпляє своєї сили. — Ред. „Н. Зорі“.

[2]) І чому та польськість має слабнути, коли тут мають бути 2 мільони Поляків і до того мають владу в своїх руках? — Ред. „Н. З.“.

[3]) Якіж вони сараки нещасні й бідні — у своїй власній державі. Аж жаль на них дивитися. Та певно, що так мусить бути: Коли хтось їх не „дренчить“, то вони самі себе „дренчать“... — Ред. „Н. Зорі.“

[4]) А що ред. „К.Л.“ подумалаб, якби перечитала десь такий висказ: „Серед мазурського *населення польської партії*“ і т. д. Те саме думаємо ми про неї... Ред. „Н.З.“

[5]) А деж поділися ті два мільони? — Ред. „Н. З.“.

[6]) Чи — вшехпольські редактори справді такі неосвічені люди, щоб не знали, що велика скількість великопанських родів українського походження? — Ред. „Н. З.“

[7]) Се дуже добрі і випробовані способи на викликування — ненависти до польської мови. Розуміється, заслiплені того не бачать, а зачаджені взагалі неспосібні льогічно думати й витягати висновків з фактів. — Ред. „Н. З.“

[8]) Чи то не ваша організація, пп. вшехполяки, те головне мутне й затроєне жерело, з котрого в сих часах випливають бакцилі нeнависної ненависти між обома народами? — Ред. „Н. З.“

[9]) Якже делікатно говорить, що треба зробити з українським кооперативним рухом!... — Ред. „Н. З.“

[10]) Тут очевидно не одно недоговорено, але повірте панове, що по обидвох сторонах греблі люди вміють уже добре відчувати всяку єхидність і злобу. — Ред. „Н. З.“

Цікаві енунціяції

„Газета Польська“ принесла недавно статтю п. з. „Цікаві енунціяції“, котру подаємо в перекладі: Наша суспільність мало цікавиться російською пресою, що виходить в Польщі. А шкода. Лучаються там енунціяції гідні уваги. В останнім часі впала мені в руки відозва до Росіян, мешканців Вильна, котра закликає до передплати щоденника „Русское Слово“. Редакція, як звичайно редакція, хвалить свій часопис, найбільший російський щоденник в Польщі, котрий удержує постійний звязок з рядом російських товариств і союзів в Польщі й закордоном і має серед своїх співробітників найвизначніших російських письменників. Начальна редакція є в Вильні, має відділ у Варшаві, а від 1 жовтня м. р. утворила філію у Львові, яко „найбільшім по Вильні осередку російського життя в Польщі“. По тих заповіданнях читаємо дальше: „Русское Слово“ се не партійний часопис, се часопис національний, для котрого загальне добро російського народу стоїть понад все. Для нас однаково близькі народні справи Білорусинів, Великоросів, Малоросів, як і віроісповідні справи православних, старообрядовців і уніятів. Для добра російського народу ми все готові боронити прав кождої російської народности і кождого віроісповідання російського народу“. Повисший переклад точнісенько докладний.

Створення відділу у Львові вимагало, як каже відозва, великих старань і великих матеріяльних зусиль. Одначе „Русское Слово“ понесло ті жертви, бо йшло по лінії „загально-національних потреб“. „На Галицькій Руси не було щоденної російської газети, а читання неросійських газет не може мати бажаного впливу на національну свідомість“. „Добро й успіх російської справи в Польщі вимагає докладного духового обединання всего російського населення“. Ту ролю сповнить часопис, „котрий усуне моральні граничні стовпи, що ділять іще, на жаль, Росіян, мешкаючих в ріжних частях польської держави“. І зі змісту відозви і зі змісту статтей „Русскаво Слова“ виходить нехибно, що граничні стовпи нагромаджуються ще „на жаль“ між Українцями і Білорусинами — та широкими грудьми російських патріотів, котрі чуються покликані приняти на своє лоно всі „російські народи“, обняті границями Польщі.

Вище наведені дослівні цитати не значать, що автор відозви проговорився. В кождім майже числі „Русскаво Слова“ знаходимо підкреслення того становища. Статті, дописи, репортажі з ріжних польських міст і земель (Гродно, Барановичі, Полісся і т. д.) вказують на збільшену „опікунчу“ працю, котра є просто руссифікаційною працею між православним населенням.

Відозва „Русскаво Слова“ покликується на звязки з Росіянами, котрі мешкають поза границями Польщі. Та нитка заграничних звязків довела нас до дуже цікавого клубка — до місячника, що виходить в Парижі п. з. „Имперскій Кліч“. В числі за жовтень, у статті „Ратуйте російські душі“ п. Г. Кікін наводить дуже обширний цитат з виленського щоденника „Русское Слово“, в котрім описує страшний, кривавий гнет російської меншини в Ромунії. Бо Бесарабія то очевидно Росія.

„Ратуйте російську душу! — отсе гасло— пише „Імперскій Кліч“ — в імя котрого ведуть уперту боротьбу російські люди: Галичани, Карпатороси, Ліповани, Бесарабці і т. д. за свою православну християнську культуру, за віковічний, ясний образ справедливої Великої Росії. „Коли Росію — читаємо дальше — вперто називали давніше тюрмою народів, то про Чехословаччину, Польщу, Ромунію можемо сказати, що їх відношення до національних меншин, особливо православних і російських воскрешає часи феодалізму і кріпацтва.

В тім самім місячнику читаємо велику статтю п. з. „Святая Русь“, котра є довгим історичним виводом. Він має ствердити „незбиту правду“, що Великороси, Малороси, Козаки, Білороси, Чорноросн то один і тойсамий неподільний і великий російський нарід. „По обединанню Росії під скиптром Петра Великого Росіяни зачали ділитися (так?) на Велико- і Малоросів, на козаків і т. д. Польща ділилася колись і ділиться ще нині на Великопольщу і Малопольщу, а прецінь Малопольща то не Польща, але частина Руси, а Малорусь то направду „подлинная Росія“.

Такі і тимподібні небилиці „Імперскаво Кліча“ справді мало нас зворушувалиб, колиб не мали своїх виразних відгуків в російській пресі, видаваній в Польщі. Білоруська преса, котра виходить у Вильні, остро виступає проти розполітикування „Русскаво Слова“. Білоруський тижневик „Родни Край“ з 10 листопада 1934 питає глумливо, відколи то російські емігранти, що користають з польської гостинности, стали „національною меншиною“, прецінь вони не автохтони на тій землі, але прибульці, втікачі з власної батьківщини. „Білоруська Криниця“ в статті „Московська небезпека“ виразно заявляє, що не знати звідки і як воскресли русифікатори на білоруськім селі. Вже не духовний, але політичний російський діяч старається *зрусифікувати білоруського хлопа*. Де джерело, що інспірує такі статті і таку русифікаційну активність? Над сим питанням треба застановитися.

Примітка Редакції „Нової Зорі“: На останне питання не будемо відповідати, бо се не наша річ. Зате можемо відповісти на питання, де взагалі жерело російського руху на території польської держави. А саме: жерело се в ненависти вшехполяків до Українців і Білорусинів та в злудній надії польської ендеції, що Поляки зможуть засимілювати ті два народи. Тим духом перенята польська ендеція коли була при владі створила російську православну церкву в Польщі та не пустила нашої греко-католицької Церкви за т. зв. сокальський кордон: се поява одинока не тільки в Европі, але мабуть на цілій кулі земній, щоби в правовій державі не вільно було ширитися законом признаній Церкві. А таке перевели вшехполяки в своїй ненависти. Колиж вони стратили владу, тоді всю свою ненависть вложили в свою ідеольогію та в її ширення серед польської суспільности. А що з польської суспільности не виросла інша національна ідеольогія рівно сильно скристалізована як ендецька, отже польська суспільність в значній мірі перенялася тою одною ідеольогією тай продовжає ендецьку роботу навіть там, де та робота очевидно шкодить польській державі та її будучности. Тільки на тім тлі можна зрозуміти скріплювання російського національного руху там, де нема ніяких корінних Росіян, з виїмком маленької групки втікачів. Та се тільки цвіти. Ягідки ще прийдуть. Коли вони дозріють, то будуть дуже гіркі для тих, що їх плекали.

В СПРАВАХ КАТОЛ. ЦЕРКВИ і ЧСВВ.

Полємічні уваги до статті п. н. „Відповідь Грека" в ч. 789. „Нової Зорі".

2) Минули століття, а по думці п. Грека Ап. Столиця ще не вирішила, чи василіянський Чин вартує що перед вселенською Церквою чи ні. П. Грек радить ждати появи історика, котрий остаточно вирішить справу. Думаємо, що ще довго-довго треба ждати народин такого історика. Його ще наразі не видно на українсько-польсько-російськім горизонті. Бо ті напр., що пишуть нині статті й брошурки про Унію й Василіян на терені Вильни, Варшави, Львова (Нива" й побратими), се не історики, а меншебільше такі публіцистично-історичні туристи, як ґр. Генрих Лубєньский, автор славетної брошурки „Дроґа на Всхуд Жиму". Признання, висказане Чинові Василіян устами Льва XIII., „се ще ніяка теза точно історична" — пише мій опонент — бо „промовляє тут до нас не історик, спеціяліст від історії східної Церкви". П. Грек і не спостерігся, як сам попав у власне сильце. Так, твердження: „Чин процвітає, Церква процвітає" се не чисто історична тема, вона радше догматично-моральне питання... І як таке, не дасться вирішувати єдино історичним умом, чисто природною спекуляцією, бо вимагає висших релігійних критерій, які вже належать до ресорту Ап. Столиці. Послідовно й той історик, котрого велить ждати п. Грек, не потрафить так досконало зясувати відношення „Чин-Церква", як найвисший Пастир Церкви, котрий стало тримає руку на живчику релігійного життя народів. З чисто історичними висказами папи напр. про Люблинську Унію або Гадяцький договір можна дискутувати, але вирішування, чи василіянський Чин прислужився чим екуменічній Церкві, належить до церковного проводу. Впрочім і історична сторона сього питання не є вже аж так поплутана, щоби з нею у Ватикані не дали собі ради.

III.

Якаж ґенеза слів: „Quo vigente viguit Ecclesia Ruthena"?

Було се так: Славний колись борець за Христову ідею, василіянський Чин важко занедужав у XIX ст. і звалився з ніг. З ним хиріла й руська Церква. Папа Лев XIII. спішить хорому на поратунок. Зачинає на відтинку руської Церкви справляти свій пастирський уряд. Реформує Чин, дає монашій суспільності устави. Ґарантує їм рівночасно, що нові норми життя мають силу усвячування членів Чина й послідовно принесуть пожиток Церкві. Все те виложене в урядовім письмі Ап. Столиці, в енцикліці (булі) Льва XIII. з 1882 р. В тій енцикліці (булі) власне ужито й умотивовано слова: Коли процвітав Чин, процвітала руська Церква. Се отже висказ не поета й астронома в тіярі, але Христового намісника, якому повага справи не дозволяє оперувати компліментами і фразами без змісту...

П. Грек, відмовивши Львови XIII. компетенції вирішення, чи василіянський Чин прислужився чим для екуменічної Церкви, перекинувся на поле аскетичного моралізування. Пішов наступом на тих, що по його думці, перебільшують і переціновують заслуги деяких Чинів, ба навіть, як пише, ризикують

„часто твердженнями в роді: св. Франціск ратував Церкву тоді, а св. Ігнатій тоді...

Servi inutiles sumus і тільки.

Ще одно. Таке виключне приписування собі всяких заслуг Чинами упосліджує позицію світського клиру, котрий в Церкві направду — великий немова"...

Очевидно, глупо поступають собі ті профани, коли пишуть, що якась історична постать чи Чин вратували вселенську Церкву. Одначе коли Ап. Столиця узнає заслуги даної одиниці чи морального тіла (Чинів), то се важне й тим треба дорожити.

Та хто обізнаний з писаннями ріжних авторів про Унію, сей легко догадається, в кого ціляє п. Грек споза плечей Франціска-Ігнатія... У — Василіян... Засвоїв він собі думки тих істориків, що закидують старим Василіянам почуття надамбіції зі своїх успіхів тай боєву „ударність" монахів у відношенні до білого клиру, занедбування сільського духовенства й т. д. Як бачимо, автор впроваджує до дискусії нові моменти, над якими можнаб також з пожитком побалакати. Та се відскок вбік. Меніж спішно, щоб довести до кінця коментарі над його пікантними виводами довкруги папського „компліменту".

Не завадить однак затямити собі для евентуальної нашої дискусії свіжий науковий здобуток. Французький автор, A. Boudou, на підставі актів Ап. Столиці зясував відношення світського клиру до Василіян такими словами:

„В рядах уніятської Церкви панує глибока незгода між світським духовенством і монашим. Василіяни богаті і впливові... Та побіч „чорного" духовенства істнує „біле". Однак не ті низші світські священики, запрацьовані й обючені численною рідню, ледви трохи більше просвічені й виховані ніж хлопи, від котрих у щоденному житті малощо виріжнюються. Богато можна було зробити для поліпшення їх долі; вони найбільше гідні помилування, однак скаржуться, річ дивна, якнайменше; а в хвилях переслідування дають докази, що походять з роду мучеників. Не вони отже вороги Василіян, ними були церковні достойники (моє підчеркнення): деканы, члени консисторів, професори, крилошани. Не зносять вони римських симпатій монахів, завидують їм значіння, особливож посідання майна". [1])

Так, се мурована правда! „Великий немова" й Василіяни були на дружній стопі. Вони спільно орали релігійну ниву. Сільське духовенство було найважнішим консументом і поширителем василіянських видавництв; у нього часто гостювали Василіяни в характері місіонарів, реколєктантів, проповідників, сповідників.

На доказ сього, що висказ Льва XIII. не комплімент, а історична аксіома, навів я свідоцтво російського православного історика Кояловича. З його похвальною оцінкою діяльности василіянського Чина впорався п. Грек очевидно скорше, ніж зі словами папи. Попросту махнув легковажно рукою, кажучи: — „Коялович виразно допустився дуже доганного... упрощування дійсности. Се трік російської тенденційности"...

Не маю ще виробленої думки про історіософічні таланти свойого шан. опонента, однак мушу подивляти його — відвагу. Прецінь з Кояловичем числяться й найповажніші історики! Вправді К—ч герцює на конику сеї яркої тенденційности, котрою відзначається російська історична школа XIX. ст., якої завданням було виправдати перед Европою варварства Москви супроти Унії, то однак у його працях є й позитивні річі, якими не нехтують навіть католицькі вчені. Коялович, маючи вступ до тайного синодального архіву, видвигнув на денне світло важні історичні матеріяли. Він у своїх писаннях, оскільки се не противилося політично-православним концепціям Москви, не викривлює дійсности. В монографії про василіянський Чин Коялович послугувався також архивами повасиліянських монастирів.

Якийже остаточно вислід пересправи п. Грека, так мозольно збудованої на 128-ох стрічках широких шпальт „Н. Зорі"? Автор заключає: „Отже... Лев XIII. высказав властиво(!!) комплімент"... Властиво... Одно слівце, а змінило суть річи. Воно затерло границі ясного в собі поняття „комплімент" і внесло елястику та хитання в категоричні дотепер твердження автора про папський висказ. Уважаємо се за відворот, маскований militari modo мрачним, неозначеним прислівником. Перелицьовую сей зворот на свій бік і тверджу: се „властиво" ніяка відповідь...

Щоб однак мати еквівалент за Кояловича, якому п. Грек поломив кости одним помахом руки, покличуся на інших свідків. Мігби я послужитися такою повагою як рос. історик Н. Петров[2]), який у своїй моноґрафії про василіянський Чин переводить тезу, що Чин творив „квінт-есенцію уніи". Він (поруч Ґіпена Пальмієрія) приписує василіянському Чинови виключну заслугу в держання Унії на широких просторах Росії й деінде. Однак розправа Петрова заширока, а мені треба коротшого тексту, тому даю голос проф. Крачковському. Кр—ий був предсідником Виленської Археоґрафічної Комісії при кінці XIX. ст., котра збирала й видавала друком матеріяли до історії східної Церкви. В XIV томі Актів згаданої Комісії поміщено також документи Ап. Столиці, що відносяться до василіянського Чина. Крачковський — як се пристоїть Москалеві найтвердшого типу — заосмотрив папські письма їдкими увагами. Відносини Риму до Чина СВВ характеризував він такими словами:

„В називанні василіянського Чина уживали папи виключно таких виразів: знаменитий, прекрасний, славний, гідний уваги, дуже достойний наслідування, похвали. По словам пап, вся діяльність Чина віддихала особливим жаром на користь Риму, рідким розсудком, любовю, ревністю в вірі. Заслуги Василіян для Ап. Престола такі великі, по признанні пап, що память про них повинна зберігтися навіки. Папи з особливим вдоволіллям приймали всі предложення Василіян і при вітцівськи чуттевій любові до Чина потверджували всі постанови на його Соборах, надаючи останнім значіння великого „священо-дійства"; всі заяви василіянського прокуратора в Римі безпроволочно переводили вони в діло". [3]).

Те саме засвідчив і неначе припечатав Лев XIII, коли написав: „Quo (Ordine) vigente, Ruthenorum viguit Ecclesia". Як бачимо, Апостольська Столиця вже наперід вирішила питання про заслуги Чина для екуменічної Церкви, не ждучи на заповідженого п. Греком історика...

На сім кінчу нинішню розмову з моїм шановним однак незнаним розмовником.

Та додатково ще сповню волю тих Шан. Читачів „Н. Зорі", котрі висловили жаль з того приводу, що в своїй статті („Н. Зоря", ч. 770) я передав слова Кояловича в російській мові без українського перекладу. Роблю се тепер:

„Скажім навіть більше — Унія як віддільне, самостійне, правильно організоване й сформуловане віроісповідання завдячує своє істнування виключно васил. Чинові... Василіяни зорко слідили всі політичні рухи, уважливо прислухувалися всьому, що говорилося, писалося або робилося проти Унії і найменши небезпека, що грозила Унії, не могла скритися від їх бачного ока; вони завсіди й всюди являлися як перші її оборонці... всі хуртовини й невздогодини, ціле отсе веремя тяжких досвідів для Унії, переносили на своїх плечах виключно Василіяни; вони спасали її до останнього віддиху. Унія впала разом з василіянським Чином". [4]). — *К. П.*

---

[1]) Ks. Adrjan Boudou T. J. — Zofja Skowrońska: Stolica Święta a Rosja, Stosunki dyplomatyczne między niemi w XIX stuleciu I. Kraków 1928. 173.

[2]) Порівнай його „Очеркъ исторіи базиліанскаго ордена в б. Польшѣ". Труды Кіевской Дух. Академіи". 1873.

[3]) „По словамъ папъ, всѣ дѣянія ордена дышали особеннымъ усердіемъ къ пользамъ Рима, рѣдкимъ благоразуміемъ, любовію, ревностію къ вѣрѣ. Заслуги базиліанъ для апостольскаго престола такъ велики, по признанію папъ, что память о нихъ должна сохраниться на вѣки. Папы съ особеннымъ удовольствіемъ принимали всѣ представленія базиліанъ и при отечески страстной любви къ ордену подтверждали всѣ постановленія на его собраніяхъ усвояя послѣднимъ значеніе священнодѣйствія; всѣ заявленія базиліанскаго прокуратора въ Римѣ они немедленно приводили въ исполненіе". („Акты Вил. Археогр. Ком. т. XIV и XVI).

[4]) Пор. М. О. Кояловичъ. Исторія базиліанскаго ордена. „Христіанское Чтеніе". С.-Петербургъ, 1864. 463—464.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В Станиславові в день Богоявлення Преосв. Йоан Лятишевський довершив водосвяття в окруженню численного гр.-католицького духовенства. На торжество прибув станиславівський воєвода Яґодзіньский в окруженні представників державних і цивільних властей. Водосвяття відбулося при 20 степеневім морозі, мимо того зібралося дуже богато вірних.

В Чорткові відбулося в день Богоявлення величаве водосвяття. Після Сл. Божої вирушили процесії з обох церков на площу під магістратом, де Впр. о. парох Теодор Чубатий довершив водосвяття в сослуженні ОО. Черника, Добрянського і Дзюби. Співав церковний хор і грала трубна орхестра з Вигнанки. Хоч мороз доходив до 22 степенів і були завії, народу прийшло богато. Також були всі вояки гр.-кат. обряду з чортківського ґарнізону з римо-кат. капеляном і військовою орхестрою.

В Стрию в день Богоявлення о. кан. Йосиф Савицький відправив в міській церкві торжественну Службу Божу в сослуженні ОО. Мартинюка і Гаврилишина. Відтак вирушила многотисячна процесія над ріку Стрий, де відбулося торжественне посвячення води.

Колеґія Кардиналів має тепер 52 членів. Найстарший під оглядом іменування є в ній кард. Скрбенски, іменований літ тому 33 папою Львом XIII. Найстарший під оглядом віку є кардинал Андріе, архиепископ Бордо, уродж. 1849. Наймолодший — патріярх Лісбони, кард. Гонцальвез Цереейра, ур. 1888 р. 9 кардиналів належить до монаших чинів. Під оглядом національним є 26 Італійців, 6 Французів, 4 Американців зі Злучених Держав Півн. Америки, по 3 Німців і Еспанців, 2 Поляки, по одному з Австрії, Угорщини, Чехословаччини, Бельґії, Ірляндії, Португалії, Канади та Бразилії.

Новий священик ЧСВВ. В неділю 20 с. м. перемиський Владика Ексц. Йосафат висвятив у перемиській катедрі на священика василіянського богослова з Жовкви Сильвестра Степана Андращака ЧСВВ. Нововисвячений походить з Ганіск к. Пряшева на Закарпатті й тепер кінчить останній рік богословських студій у Жовкві. — (л).

Висланник архиепископа Мехіка Монс. Араіза приїхав в товаристві мехіканських семинаристів до Риму і був на послуханню у Св. Отця. Папа в сердечних і батьківських словах додав їм відваги до дальшого видержання безмірно тяжких часів, які тепер настали для католиків в Мехіку й уділив їм апостольського благословення. (КАП).

Конкордат між Ватиканом і Югославією. Премієр Євтіч заявив перед скупштіною (парляментом), що правительство горячо бажає, щоб якнайскорше наступила співпраця з катол. Церквою на основі конкордату.

Похорони Еп. А. Малецького. Перед девятьма місяцями на східнім двірці у Варшаві з трудом опустив ваґон якийсь немічний старик в лахміттю російського мужика. Мав 73 роки, а робив враження столітнього дідуся. Вскорі окружила подорожнього варшавська публика й почала його цілувати по руках. Показалося, що приїзжий се епископ Антоній Малецький, котрий в останніх десятьох літах адміністрував Ленінградом й округою. Саме вернув з глибини Сибіру, з далекої бурятської оселі. Воююче безбожництво запроторило перед трома літами католицького єрарха в страшну глуху тайґу. Воюючий большевизм лякався навіть євангельських слів, якими старенький епископ деколи нишком потішав большевицьких невільників. Щойно тоді, коли епископ, пильнований у шатрі півдикого Бурята, був цілковито фізично зломаний, вислала його большевицька влада шляхом виміни до границь Польщі. Виснажений переслідуванням організм старенького єрарха поволеньки догасав в санаторії монахинь Єлисаветок у Варшаві. Ранком 17 б. м. закінчив свої мученичі дні еп. Антоній. Коло домовини покійника пересунулася непроглядна товпа людей. В похороні, який відбувся в понеділок 21 с. м., взяв участь майже цілий польський епископат із Апост. Нунцієм Мснр. Мармаджієм на чолі та представники уряду. Велике враження на приявних зробила участь в похороні Преосв. Йосафата Коциловського та варшавських ОО. Василіян. Величава заупокійна панахида в нашім обряді, богаті церковні ризи, мельодійний спів Владики, незвичайно вдатні продукції українського гр.-кат. хору — все те більше робило враження на приявних ніж латинські церемонії, до яких Варшавяки привикли. — Подав К. П.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Знова відчинено в льокалі кооперативного ресторану „Вітаміна“ Львів, Костюшки ч. 3.

Новий український ресторан

„Вітаміна“

якого управа запрошує вічливо до ласкавих відвідин Вельмишановне громадянство. — Гарно прибрані кімнати, чемна і скромна обслуга, кухар із загранічною практикою, добірний, здоровий та дешевий харч дають повну запоруку, що навіть найвибагливіші гості будуть цілковито вдоволені.

Снідання, обіди, вечері до ласкавого вжитку П.Т. Гостей. 205а-2—12,

Побіда Гітлера велика

Яке було становище католиків.

Нема ніякого сумніву, що побіда Гітлера в области Саари — велика. Сеж не шутка дістати поверх 90% голосів там, де ще недавно 22% голосів одержали соціял-демократи і 28% комуністи, а решту католики. На 136 католицьких парохів 86 належало до протигітлерівського фронту єдности й живо аґітували проти Гітлера. Таксамо проти нього аґітувала 2 роки преса, католицька, соціялдемократична і комуністична. Правдою є, що Гітлер, знаючи значіння преси, поставив проти неї свою пресу, а саме 26 органів на малесенькім просторі. Кромі того кілька тижнів перед голосуванням два катол. Епископи, тревірський і спірський, до котрих належить Саара, оповістили, що населення повинно голосувати за Німеччиною. А в останній хвилі зробив те саме кардинал Фавльгабер. Папа в розмові з представником Франції Лявалем заявив, що осуджує те вмішання духовних властей до такої чисто світської справи як плебісцит. Се оголошено і в „Осерваторе Романо“...

Переворот у воєннім летунстві

Літак що робить 400 км. на годину.

З Торонта доносять: Канадійський інжинір Едґар Вард збудував літак з електричними моторами, котрий викличе переворот у воєннім летунстві. Той літак робить пересічно 400 км. на годину. Таку швидкість стверджено вже при його першій спробі лету. До того згадані мотори коштують не богато.

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.

1141 — В лѣто sxмѳ (= 6649)... В то же время поима Всеволодъ городы Дюргевѣ, конѣ, скотъ, овцѣ и кде чьто чюя товаръ.

В то же лѣто ходи Игорь к Черниговоу на Давыдовича и сътвориста миръ.

1142 — В лѣто sxн (= 6650)... Посла Всеволодъ ис Киева на Вячьслава, река: сѣдѣши во Киевьскои волости, а мнѣ достоить; а ты поиди в Переяславль отциноу свою; а сыновцю его да Изяславу Володимеръ, а Святославоу, сынови своемоу, да Туровъ. И бысть братьи его тяжко сердце Игореви и Святославоу: волости бо даетъ сынови, а братьи не надѣли ничимъ же... И распрѣвшеся съ Всеволодомъ и поѣхаша от Киева къ Переяславлю ратью на Вячьслава. Бьющимъ же ся имъ оу Переяславля и посла Всеволодъ оу Переяславля Лазоря Саковьскаго с Печенѣгы и с вои Вячьславу в помочь. Изяславъ же слышавъ, оже пришли на стрья его ратью, и поѣха в борзѣ с полком своимъ къ Переяславлю и бися с ними. И поможе Богъ Изяславоу и, не стерпяче стояти, побѣгоша в городы своя. В то же время идоущю Ростиславоу съ Смоленьскимъ полкомъ къ зяти своемоу Киевоу и слышавъ, оже бились Олговичи оу Переяславля съ стрьемъ его с Вячеславомъ и съ братомъ его Изяславомъ и поиде на волость ихъ и взя около Гомия волость ихъ всю. Изяславъ же, слышавъ, оже братъ его воюеть волость ихъ и ѣха ис Переяславля вборзѣ в землю Черниговьскоую и повоева около Десны села ихъ и около Чернигова и тако, повоевавъ волость ихъ, възратися въ свояси съ честью великою. Игорь же, сдоумавъ с братьею своею, хотяче мьстити себе и ѣхаша к Переяславлю дроугое и сташа оу Переяславля и бившеся три дни, и не оуспѣвше ничто же, воротишася въ свояси...

В тоу же зимоу посла Всеволодъ сына своего Святослава, Изяслава Давыдовича съ Володимеромъ с Галичьскымъ во помочь зятоу своемоу Володиславоу на братью его на меншюю на Болиславичѣ. И сняшася вси оу Чернечьска и въевавъше, възвратишася, въземъше боле мирныхъ неже ратьныхъ.

1144 — В лѣто sxнв (= 6652)... Роскоторостася Всеволодъ с Володомѣркомъ про сына, оже сѣде сынъ его Володимири и почаста на ся искати вины. И Володимерко възверже емоу грамотоу хрестьноую. Всеволодъ же с братьею иде на нь.

Того же лѣта ходиша Олговичи на Володимирька, Всеволодъ съ братома, съ Игоремъ, Святославомъ, Давыдовичь Володимиръ и Вячеславъ Володимеричь, Мьстиславича два, Изяславъ, Ростиславъ и Святославъ Всеволодичь, Всеволодковича два, Борисъ и Глѣбъ и Глѣбовичь Ростиславъ и Володиславъ, Лядьскии князь, идоша на многоглаголиваго Володимирка... А Оугры приведшю емоу к собѣ в помочь и быша емоу нѣ на коую же ползоу. И ста Всеволодъ по сеи сторонѣ града, а Володимеръ ста об опоу стороноу... И поча Володимеръ слати ко Игореви: „оже мя оумиришь съ братомъ, то по Всеволожи животѣ помогоу ти про Киевъ“. И тако прельсти Игоря. Игорь же нача молитися къ Всеволодоу... И послоуша его Всеволодъ. Томъ же дни створи миръ к вечероу...

На тоу же зиму въшедшю Володимироу в Тисмяничю на ловы, в то же время послашася Галичане по Ивана по Ростиславича въ Звенигородъ и въведоша к собѣ в Галичь. Володимиръ же, слышавъ, съвкоупи дроужиноу и прииде на нь к Галичю и ста около города и выѣздаче из города, бьяхоуся крѣпко и мнози падахоу от обоихъ и бишася оль г (= 3) недѣлѣ; в недѣлю же мясопоустноую на ночь выстоупи на нѣ Иванъ с Галичаны и много бишася и побиша оу Ивана дроужины много и застоупиша и от града и нелзѣ бяше възъвратитися емоу оу градъ и пробѣже сквозѣ полкъ к Доунаю и оттоуда полемъ прибѣжѐ ко Всеволодоу Киевоу. Галичане же всю недѣлю бишася по Иванѣ с Володимиром и ноужею отворишася в недѣлю маслопоустноую. Володимеръ же, вшедъ в Галичь, многы люди исѣче а иныя показни казнью злою.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

МОСКОВСЬКІ ЗАМИСЛИ

проти гр.-кат. Церкви в Галичині в 1914 й 1915 рр.

Зміст: Розвиток гр.кат. Церкви в Галичині під Австрією. — Її визначні діячі. — Кого підтримував в Галичині московський уряд? — „Возсоединеніе підяремної Руси" в 1914 р. — Цікава реляція шефа царської жандармерії в Галичині про гр. кат. духовенство, ОО. Василян і про „Місіонар". — Недотепний реферат галицького русофільського священика в Петербурзі. — Як виглядало в практиці московське „повне поважання до всіх релігій і повна толеранція" в Галичині в 1914-15 рр. — „Не обходиться без деякої різкости", сказав царський генерал-губернатор Галичини граф Ю. Бобрінский. — Масове увязнення й вивоження гр.-кат. духовенства.—Як господин Бендасюк хотів знести „Орден Єзуїтів-Василіян" і сконфіскувати їх майно. — 11 резолюцій „благотворительного Общества" на знищення гр. кат. Церкви в Галичині...

Знищенням Унії на Холмщині 1875. року[1]) ще фактично не закінчилася „місія" православної Москви. Оставала ще ненависна Москалям гр.-кат. Церква в Галичині, яка після переходу Галичини під Австрію, від 1772. аж до 1914. року (з малою перервою в 1809—1815. рр., коли т. зв. „Тернопільський край" був під московською владою) розвивалася спокійно. За австрійських часів піднеслася повага нашого духовенства, що дістало вищу освіту; уніятське духовенство, що називалося тепер греко-католицьким, стало правно рівним латинському, чого не було аж до кінця старої Польщі. З кругів греко-кат. духовенства, зокремаж після відновлення Галицької Митрополії (1808), виходять визначні церковні й суспільні діячі, як Михайло Гарасевич, Іван Могильницький, Маркіян Шашкевич, Іван Снігурський, Михайло Левицький (Митрополит і Кардинал), Юліян Пелеш і бог. інших. Вони, добрі сини своєї католицької Церкви й української нації, були сіллю в оці московських імперіялістів. Уважаючи за конечне приєднати Галичину до Росії, московський уряд не занедбував і справи гр.-кат. Церкви. На жаль, находив він богато відступників, як сумної памяти Маркил Попель і його галицькі „співробітники" на Холмщині, чи Іван Наумович, що прияв православя таки в Галичині. Цих апостатів московський уряд піддержував і фінансово, бо вони сповняли рівночасно ролю агітаторів і інформаторів. Поважний відлом галицького москвофільства (хоч треба підкреслити, що не все воно) з політичних мотивів тяготів до схизми, підчас коли вірне своїй католицькій Церкві духовенство було майже все щиро віддане національній українській справі.

Се природне явище сильно непокоїло московських імперіялістів, які не могли вже тут свобідно, безконтрольно й успішно агітувати за поворотом до „батьківської" віри і тим самим до „русской народности". Католицька релігія стала перепоною русифікації. Тому московський уряд признав гр.-кат. Церкву й духовенство за гніздо й розсадник „мазепинства" й порішив при найближчій нагоді розрахуватися з ним.

Така нагода трапилася підчас світової війни, коли Москалі опанували Галичину (вересень 1914 року). Тоді вони, „присоединивши" „підяремну" до того часу Русь, як се сповіщалося в відозві кн. Николая Николаєвича до населення Галичини, звернули увагу й на гр.-кат. Церкву. В першу чергу зацікавився нею... шеф галицьких жандармів, який у своїй реляції (поданій, правда, аж 17 (30) січня 1915 року) про Галичину писав м. ін. таке:

„Большую роль сыграло въ мазепинскомъ движеніи въ послѣднемъ десятилѣтіи уніатское младшее духовенство... Большими же ревнителями и распространителями мазепинства между Галицкимъ крестьянствомъ были уніатскіе монахи Базиліанцы. Мазепинство они распространяли и внушали не токмо живымъ словомъ на проповѣдяхъ, но и печатнымъ способомъ. Между прочимъ они издавали очень популярную газету „Миссіонаръ".[2])

Очевидно, згідно з цим гр.-кат. Церква — се загроза для „единства Росії", „мазепинство", а з другого боку православя це скріплення єдинства. Ясно було отже, що Москві треба знищити гр.-кат. Церкву і Галичан „возсоединити".

Здавалося, що се піде легко. Москалі вважали Галичину „корінно-русским" краєм, який лише чекав на їх „освободительний" прихід. Про се впевняли Москалів галицькі москвофіли. Зі свого боку дехто з побувавших у Галичині Москалів відносив враження, що в гр.-католиків обряд такий самий, як у православних, отже й із цього боку труднощів не буде. Впевняв їх про се навіть дехто з галицького схизмофільського духовенства. Один галицький священик прочитав у Петербурзі в 1914 р. реферат у „Галицко-русскому благотворительному Обществі" й у ньому ствердив, що ворожнечі між Українцями й Москалями в Галичині нема, ріжниці між Унією і православям майже не помітно, а кожний Галичанин уважає себе за православного. Ті парохії, що сумежні з почаївським районом Волині, давно вже ніби-то тяжили до Почаївської Лаври. Галицькі уніяти, говорив він, цінять лише обрядову форму; до самоїж Унії з її „папізмом" вони ставляться байдуже.[3])

Увязнено Митрополита Андрея Шептицького, хоч генерал-губернатор гр. Юрій Бобрінський заявив делегації духовенства (р.-кат. і гр.-кат.), яка явилася в нього 23 вересня, що його клич — „повне поважання до всіх релігій і повна толеранція". Та рівночасно з тим заявив, що не стерпить „ніяких, явних, ні скритих виступів проти православя".[4]) В тому самому дусі інформував він у квітні 1915 р. в Петербурзі кореспондента „Русского Слова". Поминувши римокат. Церкву в Галичині, якої відношення до московської влади „вповні коректне", говорив гр. Бобрінський, дуже трудним являється питання Унії. Йде тут про перехід уніятів до православя й у цьому, запевняв ген.губернатор, не чинено з боку уряду ніякого насильства. Православного священика посилають до тих сіл, де $^2/_3$ парохіян заявить перехід до православя, або там, де уніятські священики втекли з австрійськими військами. Заключення гр. Бобрінського дослівно таке: „Очевидно, в тому дразливому питанні необходиться без деякої різкости з цього або другого боку, але постепенно нам удається занятн відповідне становище. Особисто я чимраз більше схильний до думки, що уніятська Церква не має будучности(!). Невелика часть уніятів перейде на католицтво (себто прийме лат. обряд, Т. К.), а основна маса, на мою думку, перейде на православя, — повторяю, без усякого примусу з нашого боку"...[5])

Очевидно, що се закінчення не відповідало дійсності. Вже сама згадка ген.-губернатора про „деяку різкість" вказує на насильні міри при перетяганні на православя. Богато інших місць хочби лише з самих писань Москалів вказує на те, що переслідування таки були.[6]) Про нетолеранцію свідчить уже хочби факт недопущення гр.-кат. катехитів учити в міських школах.[7]) На переслідування вказують арешти й вивоження гр.-кат. духовенства, яке стосовано масово,[8]) починаючи від Митрополита Андрея.

Та навіть така ніби толєранція видавалася „ревнителям православя" ні менше, ні більше, лишень... утиском православної Церкви! Вони мали вже свій плян, вироблений здавна, по якому йшли й не думали сходити з раз обраної дороги. Лінію, що по ній мала йти пропаґанда православя в Галичині, подав галицький москвофіл С. Бендасюк на зборах петербурзького „Гал.-русского благотворительного общества" ще 27 вересня 1914 р. У своїому рефераті про православний рух в Галичині він предложив такий плян: Треба прилучувати до православія уніятів лише тоді, коли самі просять; всяке вмішування урядових чинників або й приватних осіб принесе лише шкоду Росії. Після прилучення треба лишити всі давніші обряди. Конечно треба знести Орден Єзуїтів-Василіян і сконфіскувати їх майно на річ місцевих парохій. Треба увільнити від обовязків Митрополита Шептицького, як провідника Єзуїтів(?) і т. д. Ці предложення принято й віддано до зредагування раді Общества, з чого вийшли такі резолюції:

„1. Бажано, щоб у парохії, де був православний рух перед війною, вислано православних священиків і єромонахів, що знають малоруське наріччя і звичаї червонорусів. В виду арешту всіх т. зв. „русофільських" і втечі україножильствуючих священиків висилка російських священиків дуже потрібна. Православний рух обхопив повіти сусідні з Волинею: скалатський, брідський, золочівський, тернопільський і сокальський, і сусідуючі з православною Буковиною: косівський, снятинський і майже всі повіти Лемківщини: сяніцький, кросянський, ясельський, горлицький, грибівський, новосандецький, а на Угорщині епархію мункачівську майже цілу, а в пряшівській віддільні парохії.

2. Уніятські храми в селах, де більшість мешканців злучилася з православям, мають бути передані православним.

3. Необхідно знести Орден Єзуїтів і „реформованих" Василіян. Майно їх, забране перед двома-трома століттями від православних, треба звернути православній Церкві, а набуте по Унії обернути на діла добродійности й народної просвіти.

4. Митрополит Шептицький і Епископ Хомишин, що належать до Василіян, мають бути усунені від катедр.[9])

5. Відновити Манявський Скит; він має користуватися ставропігіяльними правами.

6. Осадити монахинь в православнім монастирі с. Сороки к. Гусятина, що стоїть пусткою.

7. Галицька митрополія має стати областною й мати під властю всі зєдинені карпато-руські єрархії, також буковинську (її митрополит задержить своє достоїнство до кінця життя).

8. Церковний фонд буковинської епархії, що є в розпорядженні віденських властей, має бути звернений епархії; земля має віддатися в аренду російським селянам, а не жидам, як дотепер.

10. Православний богословський факультет в Чернівцях перетворити на духовну академію й або лишити на місці, або перенести за Карпати, куди приходилоб богато студентів Ромунів, Болгар і Сербів. У деяких предметах лишити паралєльні ромунські курси.

11. Православне духовенство в прилучених областях має бути обезпечене так добре, як у цілім південно-західнім краю".[10])

Т. К.

---

[1]) Пор. ст. „Нищення Унії на Холмщині (до 1875 року)", „Нова Зоря", 1933, ч. 700 і 701.

[2]) С. Єфремов, До історії „Галицької Руїни" 1914—1915 рр. (В жандармському освітленні). „Україна", 1924, IV, стор. 134.

[3]) М. Корнилович, Пляни „возсоединенія галицьких уніятів" у 1914—1915 рр. „Україна", 1925, III, стор. 134—135.

[4]) І. Петрович, Галичина підчас російської окупації, Відень, 1915, стор. 19.

[5]) Там само, стор. 22.

[6]) Прим. урядовець, приділений до боку ген.-губернатора, радив лишити рішення про „поворот до православія" самому населенню, в всяке штучне давленія вважав невмісним. (Петрович, цит. твір, стор. 81).

[7]) Петрович, цит. твір, стор. 50.

[8]) Д. Дорошенко, Мої спомини, ч. I, стор. 21, 32, 36—37. Петрович, стор. 81.

[9]) Як відомо, Преосвященний Григорій Хомишин ніколи не був монахом. — Ред.

[10]) Петрович, стор. 73—74 і 98.

150 Паперці і тутки повноватки
ШТ. В КОРОБЦІ Є НАЙКРАЩІ І НАЙДЕШЕВШІ!
Жадайте всюди! Жадайте всюди!
„КАЛИНА”

З Сойму

В буджетовий комісії сойму референтував справу буджету мін-ва промислу й торговлі посол ББ Черніховский: Продукція вугля в 10 місяцях м. р. зросла о 9%, збут о 7.3%. Продукція нафти паде. Паде також збут бензини. Вивіз зріс о 4%. Під оглядом вартости внутрішні обороти менші ніж були в 1933 р. Морський оборот Польщі ледви в 7% відбувається на польських суднах. — В дискусії промовив голова ендеків Рибарский: Референт дуже задоволений з політики правительства, а причини до задоволення нема. Коли ціни рільничих артикулів приняти на 100, то надвишка цін промислових винесла в грудні 1933 р. аж 26%, а в грудні 1934 р. аж 46%. Ось наслідок „успішної“ акції уряду. (Голоси з лав ББ: „Якби її не було, то булоб іще гірше!“). Є анекдота про одного лікаря, котрому закидали, що його пацієнт помер передчасно. А лікар відповів: „Якби його лічив був інший, то хорий бувби тільки довше мучився“... У нас одні картелі розвязуеться а інших ні. Що діється з дріжджевим картелем, навіть допитатися не годен. В господарськім життю повна анархія, бо є аж 6 родів цін: 1) упривілеєні ціни монополів, 2) ціни продукції, що оплачуеться нормально, 3) ціни пережиті, т. зн. таких підприємств, які не годні амортизувати капіталів, але покривають видатки, 4) ціни анонімового промислу, котрий не платить всіх податків і чиншьб, 5) ціни ліцитаційно-секвестраторські; їх ілюструє факт, що один секвестратор в Пясечні визначив на жито ціну 6.50 зл. а на муку 18% менше від найгіршого сорта муки, 6) є ще ціни дивних монополів приватних, напр. в імпорті овочів, котрий має характер віроісповідний. Політика мін-ва не має ніякої загальної лінії. Ситуація промислова дуже тяжка. Ремесла не доцінюється. На него повинні піти ощадности, зложені в льокальних комунальних касах і кооперативних банках. Тимчасом довідуємося, що по великій повені правительство доставляючи обув для повенян, цілковите замовлення дало фірмі Батя, котра відзначуеться тим, що замість кількох ремісників працює в ній один робітник. — Посол Лянґер з Людового Клюбу говорив: Панує картелевий шал. Маємо вже 258 картелів і повстають все нові! Тут ходить о добрі посади. Навіть в самім міністерстві є люди, що мають по кілька посад і тому мають доходи більші як міністри. На се звернула увагу навіть Контрольна Палата. — На се відповів мін. Райхман, що уваги Н.К.П. полягають на непорозумінні, бо вона не одержала на час вияснень мін-ва промислу й торговлі.

Нові видання

Літопис Бойківщини, записки присвячені дослідам історії, культури й побуту бойківського племени. ч. 4. Рік IV. Самбір 1934. Формат: 247×175 мм. Стор. 36.+16+5 таблиць. Зміст: Д-р Володимир Кобільник: Загальні завваги про кости людини при археольоґічних розкопах, Д-р Володимир Кобільник: З археольоґії Бойківщини. IV. виказ памяток; о. Роман Лукань ЧСВВ: Прізвища й назви: Бойкевич, Бойки, Бойків, Бойківці, Бойко, etc.; Д-р Михайло Скорик: Бойківські писанки Miscellanea, Новинки, о. Юрій Кміт: Словник бойківського говору часть II. Таблиці I — VI. Адреса Редакції і Адм.: „Л.Б.“ Самбір, вулиця Тиха ч. 1. — Се видавництво дуже пожиточне, бо воно серцем і умом вяже наших людей з областю, яка їм дорога по їх походженню, і з населенням тої области. Тому таке видавництво заслугує на підпертя. — А. Ч.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У ЛЬВОВІ постійно відбуваються наради Підготовного Передконґресового Комітету для скликання Всеукраїнського Національного Конґресу.

В ДРОГОБИЧІ поліція перевела ревізії серед місцевих комуністів і богато з них увязнила.

В ОДЕССІ большевицька поліція увязнила шефа політичного відділу колхозів Кривоусенка і 5 урядовців. Їм закидають саботажі.

СОВІТИ оповістили, що приймуть до СССР всіх комуністів, котрі перед Гітлером утікатимуть з области Саари. Та здається, небогато буде таких, що схочуть скоштувати райських відносин.

В МОСКВІ відбулося велике зібрання з приводу 11-ліття смерти Леніна при участи Сталіна, Кагановіча, Молотова, Ворошилова, Калініна та інших большевицьких достойників. Калінін виголосив промову, в котрій підкреслив, що Каменєв і Зіновєв ще в 1917 р. втікли з фронту і вже тодіЛенін назвав їх дезертирами.

В КОВНІ (Литва) увязнили редактора польського часопису „Дзень Ковеньскі“ за статтю про потребу навязати зносини з Польщею.

В АВСТРІЇ віденська поліція увязнила трох провідників тайної націонал-соціялістичної орґанізації.

В БЕРЛІНІ відбулася нарада провідників ґруп штурмових відділів під проводом їх шефа Літце. Радили над реорґанізацією тих відділів.

„ДАЙТШЕ ФРОНТ“ пише: Побіда Німців в Саарі се початок винагороди за повоєнну грабіж. Рівночасно містить той орґан мапку, на котрій зазначені ще досі краї і міста до відзискання для Німеччини: 1) Альзація, 2) Льотарингія, 3) Ейпен, 4) Мальмеда, 5) частина Шлєзвіґу, 6) округ Клайпеди (Мемель), 7) Ґданськ, 8) Коридор, 9) Горішний Шлезьк, 10) німецькі области Чехословаччини і 11) Полудневий Тироль. — Воістину досить бочок динаміту до вибуху цілого ряду воєн.

В СААРБРІКЕНІ французький консулят видав в минулім тижні 8.000 візових віз до Франції горожанам области Саари.

В ПАРИЖІ французький міністр закордонних справ Ляваль відбув довгу нараду з анґлійським амабасадором в Парижі Клєрком. Міністр Ляваль інформував п. Клєрка про свої розмови в Женеві.

В ЖЕНЕВІ відбулися наради представників балканської Антанти під проводом грецького міністра закордонних справ Максимоса. В нарадах взяли участь міністри закордонних справ: Ромунії, Югославії й Туреччини. Радили над т. зв. римськими протоколами.

ЮГОСЛАВІЯ НЕВДОВОЛЕНА мадярською нотою в справі вбивства короля Олександра. Вона хоче, щоби слідство в справі вбивства перевела спеціяльна міжнародна комісія призначена Союзом Народів.

В ЛЮБЛЯНІ (Югославія) відбулася конференція міністрів закордонних справ Малої Антанти (Югославії, Ромунії й Чехо-Словаччини).

БОЛҐАРСЬКИЙ ПРЕМІЄР Георґієв зложив димісію правительства на руки короля Бориса. Король приняв димісію і доручив дотеперішному міністрови війни ґенералови Златеву утворити нове правительство.

ПОВСТАННЯ НА ДОДЕКАНЕЗІ. На однім з островів Додеканезу на Еґейськім Морі повстало грецьке населення проти італійської влади. Італійські военні кораблі вже в дорозі. Вони мають перевести пацифікацію.

В МЕХІКУ в стейті Закатекас прийшло до кривавої бійки, в часі котрої ранили ґубернатора сего стейту де Еспарацу і вбили дві особи.

УКРІПЛЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ОСТРОВІВ на Спокійнім Океані має наступити в найкоротшім часі. Передовсім укріплять острови Вейк і Ґуам, котрі лежать на дорозі з Гонолюлю до Філіпін. Крім того мають розбудувати укріпленя на островах Філіпінах і укріпити Алевтські Острови. Се покищо лише вступ до великого стратеґічного пляну Злучених Держав на Спокійнім Океані.

ВІЙСЬКО МАЛОГО ПАРАҐВАЮ заняло по ряді побідних битв цілу територію спірної пущі Ґранд Чако. — Ще оден доказ, що виграє не більша держава але лучше зорґанізована.

НОВИНКИ

До Святої Землі та Єгипту через Ромунію, Туреччину, Грецію, здовж побережжа Середземного Моря веде сим разом прогулька Синдикату Львівських Журналістів. Прогулька потривае 28 днів і обіймає Царгород, Атени, Гайфу, Яффу, Єрусалим, Тель-Авів, нові оселі та прастарі святі місця й памятники, що були колискою найбільших віроісповідань. Богата програма прогульки обіймає переїзди поїздом, кораблем і автокарами, повне удержання й поміщення в ціні від 650 до 1700 зл., залежно від кляси. Перша прогулька від 26 II до 25 III, друга від 12 III до 9 IV, трета від 26 III до 23 IV. Інформації та проспекти можна одержати в Синдикаті Львівських Журналістів, Львів. Супінського 30, тел. 67-88 і 4-73.

З життя священиків львівської АЕпархії. Дня 11 с. м. відбулися у Львові загальні збори Т-ва священиків св. Андрея при участи 76 делеґатів. Зборами проводив о. крил. Ю. Дзерович. На 920 священиків львівської АЕпархії 860 є членами свого станового т-ва, котре в найблизшім часі має купити власний дім.

Шестий Академічний Вечір відбудеться у Львові в салі „Української Бесіди“ (Нар. Дім, Рутовського 22/II) в неділю 27 с. м. о год. 6 веч. Д-р Маркіян Дзерович виголосить виклад на тему: „Медицина й мораль“. Вступ для старших 49 сот., для молоді 10 сот.

Футуризм в малярстві. Під таким заголовком відбудеться заходом Т-ва Прихильників Українського Мистецтва й АНУМ виклад д-ра Михайла Драґана у Львові в салі „Української Бесіди“ в суботу 26 с. м. о год. 7 веч. Вступ за добровільними датками.

Всіх нотарів на терені львівської апеляції є 167, з того 17 Українців.

Розкол між православними на Закарпатті. В Тячеві відбулися збори невдоволених православних при участи 15 батюшок і понад 200 представників правосл. парохій. Правосл. церква на Закарпатті тепер під управою сербської єрархії. Епископом в Мукачеві є Серб Дамаскин. Збори в Тячеві рішили утворити на Закарпатті православну автокефальну церкву під проводом пражського архиепископа Саватія. Та церква підлягалаб безпосередно царгородському патріярхови. Устав її виробив адвокат д-р Мих. Станько, галицький еміґрант, швагер д-ра Бращайка з Ужгороду. Богослужебна й урядова мова нової церкви має бути українська.

Стеноґрафії вчитимуть у всіх німецьких середних школах як обовязкового предмету.

Довідуемося з певного жерела, що в Перемишлі Преосв. Григорій Лакота не брав участи в йорданськім водосвяттю і що православні не посвячували там води в Сяні, як се подали ми за ПАТ-ом в попереднім числі „Нової Зорі“.

Землетрус коло Катовиць. В ночі з вівторка на середу відчули ряд сильних підземних потрясень на Шлеську в районі Катовиць, Богуціц, Забжа й Ліготи. Гірничі круги впевняють, що причина тих потрясень — тріскання верств пісківця над покладами вугля. Потрясення тривали по 1 секунді. Жертв в людях не було. (ПАТ).

Міністр сусп. спіки устійнив платні в готівці і в натурі для гуменних, карбових, польових, форналів, пастухів, сторожів, двірських ремісників, денних і сезонових робітників. Устійнено також час праці дівчат і молодих хлопців та лісної сторожі.

Львівська Жидівська Громада одержала урядового комісара в особі Бернарда Вайхерта. Кромі него іменував львівський воєвода двох його заступників адв. д-ра Зигмунта Ґерстмана й адв. д-ра Ізидора Цірлера та 13 членів прибічної ради.

В Кракові зачалися наради правописного комітету в справі устійнення польського правопису.

Нові обманства урядників відкрито у варшавськім магістраті, сим разом у виділі освіти. Кілька урядників фальшувало викази осіб мнимо нагороджених з фонду імени Шопена, а грішми ділилися. Розуміється, не лише їх, але й начальника рахуби Ґрегемана та його заступника Ковальского.

Зїв чужий палець. Варшавський суд засудив Юзефа Елєна на півтора року тюрми за те, що він відкусив палець пані Мілевскій і зїв його.

Зареєстрованих безробітних в Польщі є вже поверх 450.000. Тілько ще їх в сій порі ніколи не було (нпр. в р. 1932 було їх 220.000). Одна з головних причин такого страшного зросту числа безробітних се те, що численні варстати праці не в силі видержати тягару т. зв. соціяльного обезпечення. Вони банкротують і — робітники йдуть на брук.

Два великі пасажирські кораблі, „Пілсудский“ і „Баторій“, збудувала Польща в Італії. Кождий з них має по 30.000 тон.

Інфантка Еспанії Беатриче звінчалася в Римі в костелі Єзуїтів з князем Олександром Торльонією. На весілля запрошено 10.000 гостей, з того 5.000 еспанських монархістів. Молодят вінчав архиепископ з Толеда після еспансько-католицького обряду: він тричі питав наречену, чи хоче нареченого на мужа. Молодята поїхали потому на молитву до церкви св. Петра і на приватну авдієнцію до св. Отця. В пошлюбну подорож їде молода пара до Америки.

В Італії морози. В Римі та в Неаполі 7 степенів морозу, в Тульонії 16. На полудні Італії впали небувалі сніги.

В столиці Фінляндії Гельсінках (Гельсінгфорс) застрайкували студенти університету. Вони домагаються викладів виключно в фінській мові.

Наслідником Сталіна має бути Жид Лазар Мойсеєвич Каганович. Його величають окликами: „Нехай жиє майстер соціялістичного господарства товариш Каганович!“ — Таке доносить преса. З того виходилоби, що Постишев обійдеться смаком на місце Сталіна. А зрештою, хто їх там знає, котрий котрого наперед спряче?

Гумор. Лікар до хорого. — Як з вашим апетитом? — Дуже зле: вже не смакує мені навіть те, що ви мені заборонили їсти.....

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

Помаранчева війна у Львові. Мимо того, що ціну помаранч влада устійнила на 1.30 зл. за 1 кґ., у Львові продають їх по ціні значно вишій або взагалі не хочуть їх продавати! Орґани безпеки переводять контролю в овочарнях і крамницях, списують карні протоколи в разі ствердженого переступленя обовязуючої ціни. Власники крамниць будуть строго покарані за підбивання ціни помаранч.

Обезпечальня у Львові не обезпечила свого власного працівника Володимира Дзавра (вул. Шептицьких 5) й увільнила його без виповідженя. Він запізвав її до суду і в другій інстанції виграв справу разом з коштами.

Гумор. — Протинок на фальшивому місці. На стацію прийшов Іван на голові, мав шапку на ногах, камаші на собі, довгий плащ в зубах, папіроску в очах, веселий погляд...

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·27 — 5·29 зл. Золотий доляр 8·91—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 нім. марка 1·90—2·00; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 21·80; 1000 ром. левів 34·00—35·00 зл.; 100 австр. шілінґів 100 зл. анґ. фунт стерл. 26·10 зл.; 100 швайц. франків 171·70 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. ліврів 45·46 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 24. I. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. —·—, зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 кону яєць 4·10 зл. Тенденція на масло знижкова, на молоко і сметану слаба, на яйця вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 ґр.

ВИҐРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 1,000.000 зл. на ч. 72450; 50.000 зл. на ч. 157172; 5.000 зл. на чч.76466, 129911; 2.000 на чч. 12933, 47078, 47649, 88449, 115847, 1.000 зл. на чч. 6176, 12540, 13732, 15875, 20386, 28719, 40093, 43336, 53175, 56658, 59836, 65422, 65628, 77101, 81992, 85614, 90886, 96898, 107041, 108063, 109267, 124725, 129542, 131203, 136661, 140419, 154779, 167995, 4272, 5495, 7938, 18283, 31520, 33957, 40265, 43797, 45928, 53966, 55106, 72432, 81361, 81998, 88170, 89021, 89965, 93561, 97132, 98764, 104223, 107783, 108130, 113028, 113469, 126469, 126292, 128647, 137226, 152679, 154767, 167909, 158020, 158537, 166555, 174602, 461, 6182, 9955, 13763, 22199, 27594, 34221, 41631, 42230, 50637, 61932, 64187, 67306, 70867, 74460, 75931, 77583, 78589, 79213, 86771, 100381, 114590, 119 44, 122094, 122116, 129062, 158337, 147515, 147615, 149220, 149520, 54858, 161114, 172180, 707, 8505, 14875, 21385, 22264, 24337, 25533, 29234, 31723, 33306, 45228, 52198, 52567, 54796, 53337, 55377, 55288, 59270, 60121, 61652, 63337, 66231, 79727, 79794, 87042, 91227, 100178, 101873, 103280, 105123, 109123, 128182, 128601, 126120, 126256, 130812, 131911, 133301, 136130, 136195, 142083, 146010, 146741, 152889, 154107, 156045, 156192, 168881, 176724, 177716, 3037, 9835, 15553, 19894, 25228, 28253, 33044, 35461, 43522, 44235, 45023, 48362, 49365, 50320, 50368, 51854, 56553, 55452, 60138, 61955, 62468, 63893, 66026, 66242, 74946, 77050, 77633, 78461, 82545, 85977, 87577, 99559, 105640, 106804, 109779, 117397, 119966, 120760, 121664, 123284, 126348, 126386, 128851, 127199, 130614, 130450, 135351, 136410, 144066, 148072, 152409, 171194.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Чесна та інтеліґентна вдова шукає заняття господині у священика — Листи прошу слати до Адмін. „Н. Зорі“ під „чесна“. 2290 — 1 — 2.

ВЖЕ НЕ БУДУ ЖУРИТИСЯ, про що маю моїм парохіянам в свято проповідувати, бо появилися глибокі змістом

„НАУКИ НА СВЯТА“

о. ІВАНА БУҐЕРИ, частина перша, ціна 80 сот. Дохід призначений на будову церкви в Бонині пов. Перемишль. Купити можна у всіх книгарнях, або впрост у автора, що сам оплачує пересилку.

Адреса: **о. Іван Буґера, Милик (Milik) p. Muszyna.** 212a—1-3

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

КІНА

АДРІЯ: Король зеліза.

АТЛЯНТИК: Пан без мешкання.

КАСИНО: Світ сміється.

КОПЕРНИК: Родина Ротшильдів.

МАРУСЕНЬКА: Родина Ротшильдів.

МІРАЖ: Аля в країні чарів.

МУЗА: Жінка Орхідея.

СТИЛЕВЕ: Вкрали людину і ревія зі Стефою Стадниківною.

УТІХА: Жовтий князь і ревія.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими знаками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 31 січня 1935. Ч. 7 (805)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Konto P.K.O. Kraków 405.867

ВЕЛИКИЙ ФІЛЬМ ПРО СВ. ЗЕМЛЮ

В часі сегорічного Різдва зачали в Вифлеємі накручувати великий звуковий фільм про Св. Землю. Плян фільму зробив Д-р А. Момбелі, кореспондент католицької преси в Єрусалимі. Фільм буде представляти не лише святі місця в теперішности підчас богослужень ріжних обрядів, але також ріжні краєвиди Палестини і Страсти. Над Ґенезаретським Озером і на Оливній Горі будуть побудовані спеціяльні тимчасові палати і будівлі, при котрих будуть зроблені знимки важніших епізодів з життя Христа Спасителя. Римська фабрика фільмів „Люкс Хрістіяна" обняла технічне виконання фільму під проводом командора Артура Амброзія, що створив колись славні фільми „Кво вадіс?" і „Теодора". Католицькі круги повинні звернути увагу взагалі на всяку пропаґанду.

Знайшли пяте Євангеліє?

Аґенція Гаваса доносить: Дирекція Британського Музею в Лондоні придбала пачку папірусів і дала її до розгляду ученим. Вони прийшли до висновку, що се т. зв. пяте Євангеліє, або єгипетська версія Нового Завіта. Здається, що рукопис походить з першої половини 2 ст. Т. зв. Пяте Євангеліє дуже подібне до Євангелія св. Іоана. Деякі вчені кажуть, що Євангеліє св. Іоана написане в Ефезі на підставі грецької версії єгипетського Євангелія і що тепер власне знайдено оригінал того Євангелія. — Покищо вчені дискутують над тими справами.

Промова представника Рад. України

Польська преса доносить: Політичною сензацією на похороні Куйбишева в Москві була промова голови виконуючого комітету Української Радянської Республики, Петровського. Він ні разу не згадав назвиська Сталіна, ні не ужив звороту про „сталінську партійну лінію". Зате говорив, що росте молоде совітське покоління, особливо українське, свідоме своїх цілей, котре вміє працювати для добра України. Та промова представника України викликала сильне вражіння в московських політичних кругах, котрі не могли укрити свого знервування. Вже нині можна предвидіти, що за кулісами 8-го зїзду совітів буде богато сензаційних справ. — В Москві панує напружене очікування ріжних несподіванок.

Проти кого зброїться Ґітлєр?

Берлінський кореспондент „Капіталу" пише, що теперішні зброєння Німеччини звернені головно проти Росії. Се не припадок, що Ґітлєр проголошує раз-у-раз свою миролюбивість супроти західних держав і при тім все мовчить про Схід. Господарське положення Німеччини таке, що її правительство бачить одинокий вихід в кольонізації російських територій. (Нема сумніву, що величезна більшість населення СССР відітхнулаб на вістку, що Німці йдуть на Схід).

Коли можна уздоровити народ

На дипльоматичнім принятті послів 17 держав в Берліні виголосив Ґерінґ цікаву промову про комунізм. Зміст: Комуністична партія в Росії зорґанізувалася остаточно в 1918 році з лівих соціялістів, нігілістів і анархістів. За весь час мала вона під політичним оглядом тільки одного поважного противника: нац. соціялістичний рух, котрий провадив непримириму боротьбу з комунізмом, бо знав, що нарід можна уздоровити тільки тоді, коли з него буде цілком витравлена большевицька їдь-отруя. Коли Ґітлєр приходив до власти, для комунізму вибила рішаюча година. І тоді комуністи постановили підпалити парлямент: се мало бути гаслом до їх кривавого повстання в цілій Німеччині. Т. зв. „документи" б. начальника боєвих дружин Ернста про те, що мовляв парлямент підпалили самі ґітлєрівці, се нікчемний і грубий фальсифікат. Я вірю, сказав Ґерінґ, що настане день, коли з комунізмом не треба вже буде боротися при помочи поліції. Поліція не може вилічити дійсних причин недуги. Ґітлєризм бачить свою головну ціль в усуненні всіх тих умов життя, на підставі котрих розвивається комуністичний рух.

Подорожіння товарів в Галичині

У Дневнику Зелізничих Тариф і Розпорядків появився розпорядок, що зміняє дотеперішні перевозові тарифи до стацій: Львів, Станиславів, Тернопіль, Перемишль, Кремянець, Рівне, Барановичі, Луцьк, Ковель, Дубно, Пинськ і Вильно. Ті стації счеркнено з тарифи R I і тим позбавлено їх дотеперішних знижок при збірних транспортах. Тимсамим наступає звижка зелізничої тарифи. Та звижка доходить до 25% й обовязує від 1. II. 1935 р. Вона мусить відбитися на мануфактуровій калькуляції. Описана тут підвижка зелізничої тарифи відноситься тільки до товарів, заладовуваних в Лодзі й окрузі льодзькій.

Крук напав на чоловіка

З Татарова доносять: Коло Делятина великий крук кинувся на 10-літнього синка ґаєвого Марцінковського і сильно його подзьобав в плечі. Тому нападови приглядалося зблизька кілька інших круків, очевидно чекаючи, аж дитина впаде. На крик хлопчика надбіг батько й нагнав крука. Ся нечувана подія свідчить про велику відвагу тих рідких вже в Галичині птиць. Видно, що вони в голоді не бояться напасти навіть на живого чоловіка.

Долю здобудеш
Нарід збогатиш
Інтерес зробиш
Старість забезпечиш
Талант придбаєш
Европу зїдеш
Радість життя маєш
складаючи свої ощадности
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ
„ДНІСТЕР"
ЛЬВІВ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ЗБЛИЖЕННЯ

В ЦІЛИ ВИНАРОДОВЛЕННЯ...

Потому — збалканізування!

Як польський шовініст уявляє собі способи нашого винародовлення.

Черговий розділ книжки Ґертиха *) має заголовок: „За уможливлення асиміляційних процесів". В тім розділі автор говорить спеціяльно про потребу зближення Поляків до Українців. А потрібно їм того зближення — після нього — на те, щоб Українців тим лекше винародовити...

Якже Гертих уявляє собі те „зближення"?

Заки він виложить свій погляд в тій справі, то ще зайвий раз (щоб ніхто не мав ніякого сумніву!) стверджує ціль піднятої ним акції. Та акція каже він, „стремить до усунення національної окремішности — згл. до перешкодження, щоб вона витворилася у значного відлому нашого окраїнного населення"... „Наша програма, говорить він далі, с е п р о г р а м а а с и м і л я ц і ї. Асиміляції — то значить усунення засадничих ріжниць, котрі в небажаний спосіб ділять Русинів від нас". Та акція, читаємо вкінці, се „стремління зробити руське населення подібним до нас (Поляків) під оглядом почуття національної приналежности. цивілізаційних стремлінь, мови ширшого культурного ужитку (як „langue de civilisation")" і т. д.

Переходячи до властивого предмету, Ґертих ставить на вступі питання: Що сприяє процесови асиміляції? І відповідає словами австрійського соціяліста О. Бауера: Всі обставини, що скріплюють зносини між меншістю і більшістю, сприяють асиміляції, а обставини, що утруднюють взаїмні відносини, стоять асиміляції на перешкоді.

„Мусимо отже змагати до того, — наводимо Ґертиха дослівно — щоби по змозі зазублювати зносини Русинів з Поляками, — по змозі усувати те все, що їх від польського живла відділює".

А відділяють Русинів від Поляків — на думку автора — дві перегороди.

Перша перегорода се психічні барєри — постійний поділ понять на „ми і ви". Ту перегороду можна на його думку усунути через усильну пропаґанду, шкільне виховання і т. п.

Друга перегорода се брак фізичного зіткнення між Русинами і Поляками, що

*) Див. „Н. Зоря" чч. 780, 784, 788, 792, 800.

має місце в чисто руських селах. Ту перегороду можна усунути через затіснення культурних і господарських звязків між такими селами і містами, як також через відповідний добір інтелігентських і півінтелігентських одиниць, котрі осідають по чисто руських селах і котрі можуть відгравати ролю культурної еліти в тих селах, отже: учителів, зелізничників, почтових функціонарів, лісників, рільних інструкторів і т. п.

Далі Гертих розглядає ті перегороди докладніше.

Отже спеціяльні умови, що панували на нинішних східних окраїнах Польщі перед війною, казали тоді Полякам можливо відгороджуватися від іншоплемінного населення тих окраїн. Се був тоді з польської сторони відрух самозаховуючого інстинкту. Та самооборона Поляків на окраїнах триває сильно в їх психіці по нинішний день. Одначе нині давні умови зовсім змінилися. Тому нашим (польським) завданням — каже Гертих — мусить бути: зробити в тій психіці революцію, надати їй офензивних ціх, наповнити найширші маси польського окраїнного населення у всіх його верствах переконанням, що нині не ми Поляки загрожені винародовленням через зіткнення з Русинами і Білорусинами, що заскленлювання Поляків виключно у власнім середовищи — що колись було національним обовязком — нині є національним гріхом, що навпаки обовязок каже нам нині навязувати з чужомовним населенням можливо як найближчу стичність і затирати переділ, що істнує між нами (Поляками) й Русинами чи Білорусинами".

Велику ролю в винародовлюванню мають — на думку Гертиха — відіграти міста.

Таке завдання давніше — каже він — сповняли польські дзори, що мали свій виразний польський стиль та надавали тон цілому тодішньому польському життю. Завдяки тому „польському стилеви" польські двори мали могутню асиміляційну силу. Вони асимілювали не тільки чуже міщанство, але навіть чужу бюрократію. Та тепер світ польських дворів значно скорчився і в польськім життю пересунувся в тінь. Точка тягару польського життя перенеслася до міста. А польське місто — молоде, не має за собою надто довгої традиції. Тому воно без стилю і без барви. Нині руське життя має нераз більше стилю ніж польське, — каже Гертих. Тому змагання надати життю польської інтеліґенції (що нині рішає так, як колись рішала шляхта) більш польської закраски се нині не тільки загально цивілізаційний але (з огляду на будуччину асиміляційних процесів на окраїнах) також політичний постулят. Слід зрештою ствердити — каже автор — що є богато даних, котрі кажуть передбачувати, що польське життя вже незадовго відзискає свій стиль. Подиву гідна ідейна одностайність молодої польської інтеліґенції, її відмежування від безбарвних космополітичних жидівських впливів, її традиціоналізм, католицизм, вподоба в чистоті цивілізаційних первнів вкінці її висока інтелектуальна і моральна вартість, що ґарантує богацтво її цивілізаційної творчости, кажуть надіятися, що польське життя, нині ялове і бліде, незабаром набере здорової краски — і тим самим також атракційности.

„Наша програма, — наводимо Гертиха знов дослівно — спираючись на використанню фактu відносно низького (?) рівня культури руських народніх мас, і тимсамим щойно початкових форм їх національної свідомости, як також недокінаного ще зорганізування в сущільне громадянство, котрим кермує власна еліта — стремить передовсім до того, щоб руський народ відтяти від настроєної сепаратистичної інтеліґенції, котра кермує ним, та піддати під безпосередні польські впливи... Одначе не можемо легковажити можливости осягнути певні результати і другим шляхом асиміляційних процесів. Руська (і білоруська) інтеліґенція вже нині роздерта на два виразно під національним оглядом противні собі відломи: українських і білоруських сепаратистів з одної та Росіян (в Малопольщі старорусинів) з другої сторони. В тих умовинах не трудна річ витворити серед руської інтеліґенції і третин: польський напрям... і за посередництвом самої руської,греко-католицької чи православної інтеліґенції, що оставалаб в руськім громадянстві, впливати на певні відломи руського народу в напрямі зближення до польськости. Се особливо важне з того огляду, що окремішність віроісповідання зґл. обряду дуже утруднює одиничну асиміляцію — і так довго буде утруднювати, поки в рамах даного віроісповідання чи обряду не появиться польський табор, до котрого могліб прилучитися засимільовані одиниці без потреби зривати з власною Церквою".

Спеціяльну увагу присвячує Гертих українській суспільній акції. Та акція, каже він, се єдина зброя сепаратистів. Нею організують вони народ і виробляють його в дусі своєї ідеольоґії. Вона зводиться до кількох типів стоваришень: політичних партій, щадничо-кредитових, торговельних, споживчих та інших кооператив, освітних, співацьких, театрально-аматорських, краєзнавчих, релігійних товариств, союзів жінок, молоді, дітей і т. д. При помочи тої суспільної акції сепаратисти осягнули вже чималі успіхи.

„Коли хочемо витрутити ту зброю сепаратистам з рук, — каже польський шовініст — то ми повинні зорганізувати серед Русинів широку суспільну акцію в польськім дусі і виступаючи з руськими організаціями до суперництва, їх впливи на народні маси поборювати або неутралізувати. А там, де довершений уже сильний зріст сепаратистичних організацій робить поводження польської організаційної контракції проблематичним, повинні ми (де се можливе) масово вступати до істнуючих уже руських організацій, щоби їх опанувати, а бодай ослабити вістря їх протипольського наставлення. Одною з цілей нашої (польської) суспільної акції мусить бути те, щоб як найбільше число здібних й ідейних — з вродженими кваліфікаціями на провідників — одиниць зпоміж Русинів систематично виробити й виховати в польськім дусі."

Словом, теорія як з наших дітей робити яничарів... Отверта, цинічна, до того виготовлена польським шовіністом в короткім часі потому, коли Бог дозволив його народови освободитися з неволі.

Далі Гертих підчеркує з натиском, що обличча східних земель Польщі не однакове. Інші відносини, каже він, у найбільш зааванзованих громадах руського населення в львівськім чи тернопольськім воєвідстві, інші серед Гуцулів, іще інші серед Лемків, на Холмщині, на Волині, серед Білорусинів, серед свенціянських Литовців, або серед Поліщуків у Пінщині.

„Належить вистерігатися — радить автор — приміновати той сам шабльон в державній політиці і в суспільних починах на всіх тих теренах. Належить примінювати програмуі методи до локальних умовкождої околиці."

На інтензивність асиміляційних процесів — пише Гертих далі — у великій мірі впливає віра в тривкість політичних відносин на даній території. Коли в масах окраїнного населення стане загальним переконання, що приналежність окраїн до Польщі закріплена на завсіди, а мрії про незалежну Україну чи Білу Русь, що обіймалиб нинішні землі Річипосполитої, се нездійснима утопія — то асиміляційні процеси на окраїнах підуть значно скорше.

„Богато можна зробити тут — знов радить автор — вкороченням протидержавної агітації, наложенням діймаючих кар на тих, що свідомо вирять віру в зміну територіяльного стану на нашім (польськім) сході".

Останні сторінки обговорюваного розділу присвячує Гертих двом проектам виборчих національних курій. Оден з тих проектів видвигнув проф. Ст. Ґрабський. Та хоч проф. Ґрабський такий самий польський шовініст як і Гертих, то все таки навіть його проект Гертихови не припав до вподоби! Бо хоч проект проф. Ґрабського, каже автор, подуманий як средство, що має приспішити асиміляційні процеси, — то в дійсности він буде їх без сумніву морозити і гальмувати. Тому і той проект Гертих відкидає.

„Здається нам — кінчить Гертих критику проекту проф. Ст. Ґрабського — що істнує інше, догідніше средство, яким можна забезпечити польський характер громадських управ, ограничити свободу ділання сепаратистичних стоваришень і т. д. Те средство се **завішення на певний час конституції** і впровадження довшого перехідного періоду, в котрім максімум управнень булоби зосереджене в руках виконуючої влади. Та пропозиція — се пропозиція заведення часової виховуючої диктатури на югославянський зразок"...

Значить: чоловік з шовіністичним засліпленням мріе про збалканізування держави свого власного народу, навіть не припускаючи, що збалканізувати її можна і то легко, але засимілювати інші народи дуже трудно.

Отсе закінчення се „цьвок" цілої книжки Гертиха.

На тім кінчиться її перша, загальна частина. В другій частині автор подає програму винародовлення окраїн вже зовсім подрібно. Розглядови тої програми будуть присвячені дальші статті в „Новій Зорі".

Концерт

в 17-ті роковини 22 січня.

Заходом львівського відділу Т-ва Український Центральний Комітет емігрантів з В. України, відбувся у Львові 27 с. м. в салі великого міського театру святочний концерт з приводу 17-их роковин проголошення самостійности Української Держави.Концерт заповіджений на год. 11.30 зачався о 12 год., бо публика зійшлася з півгодинним опізненням. О год. 11.30 саля була ще майже порожна. Промову виголосив д-р В. Старосольський. Він представив коротко, як Україна під впливом „чарівних слів" чотирох універсалів народилася до нового життя. Промова добре виголошена тривала 15 мінут. Хор „Сурма" під управою п. І. Охримовича відспівав бадьоро „На прю!" Лисенка. — Відтак злучені орхестри Львівської Філгармонії та Музичного інституту ім. Лисенка під управою п. А. Рудницького відіграли прегарну Героїчну Симфонію (op. 55 Es dur) Бетговена. Клясична симфонія була мабуть найкращою точкою концерту, хоч тривала дещо задовго (майже 45 мінут). Особливо гарний був „Похоронний марш". Після перерви визначний наш оперовий співак п. М. Голинський відспівав В. Барвінського „91-ий Псалом Давида" при фортепяновім супроводі А. Рудницького. — Артистка Олександра Кривіцька віддеклямувала з чуттям „22 січня" Б. Крихкого та „Яка краса відродження країни" О. Олеся. Після першого сильного вірша мабуть зайвий був вірш Олеся ще з 1905 р. Оперова співачка п. Марія Сокіл відспівала в супроводі орхестри „Ноктюрн" Барвінського та арію з опери Вердія „Аїда": „О, рідний краю мій!" Дальше п. М. Голинський в супроводі орхести виконав Прольог „Мойсея" А. Рудницького. Нажаль орхестра місцями заглушувала співака мимо його сильного металічного голосу. На закінчення орхестра виконала вперше у Львові велику сюіту „Козак Голота" П. Козицького, сучасного українського композитора на Вел. Україні. Сей більший твір спертий на старинній пісні про Козака Голоту. З чотирох його частин найкращі перша (варіяції на тему пісні „Ой зійшла зоря") і четверта (бій). Такі більші українські музичні твори рідко в нас чується, тому та сюіта була слушно предметом великого зацікавлення.

Концерт закінчився о год. 2.30. Саля була виповнена добірною публикою. Се свідчить, що наша публика потрафить заповнити і салю великого театру, коли програма відповідна і то мимо агітацій деяких кругів, що хорують на „бойкотоманію" вже від довшого часу. (Свято УМХ і деякі академії у Львові в останніх літах ті круги чомусь бойкотували і ніколи не оповістили в ніякім орґані, чому се роблять).Порядок на салі удержували львівські Луговики. Концерт відбувся поважно і епокійно. — Учасник.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Кардинал Петро Ґаспарі

(Посмертна згадка).

Дня 18. листопада 1934 року помер в Римі великий князь Церкви, великий учений каноніст і світлої слави дипльомат, притім щиро побожний священик, Кардинал Петро Ґаспарі. З того приводу хочемо подати читачам „Нової Зорі“ кілька цікавих даних з життя сього світової слави князя Церкви. Походив він з селянського роду, з малої місцевости Уссіта, провінція Перуджа. Попри Мусолінія Італійці падали йому знаменний титул „Маньо Італьяно“ — великий Італієць. І слушно, бо і його визначне становище и наукові праці й дуже визначні дипльоматичні спосібности й досягнення заслужили вповні на таку почесну назву. Перші студії відбув в епархіяльнім семинарі в Непі, потім у Римі. Перші його наукові праці походять з часів між 1880—1896 р., коли був професором канонічного права в Католицькім Інституті в Парижі. Тоді появилися: Підручник церковного супружого права (1891), Священичі свячення (1893), Свячення англіканської церкви (1895) і про Пресв. Евхаристію (1898). Ті перші наукові твори зєднали йому імя визначного каноніста. В часі тої парижської професури зачав П. Ґаспарі студії над жерелами канонічного права, що пізніше дало йому спромогу видати великий кількатомовий збірник: „Codicis Iuris Canonici Fontes“. Папа Лев XIII надав йому достоїнство єпископа й зіменував Апостольським Делегатом Перу, Еквадора й Болівії. На сім визначнім та відповідальнім становищі виявилися перший раз його дипльоматичні спосібности, які пізніше так подивляли світські державні мужі. Йому тоді вдалося не лиш довести до скликання полудньово-американського провінціяльного синоду, який належить до найважніших партикулярних синодів нових часів; але також у Перу перевести угоду між Церквою та правительством у справі подруж, а Бразилію, мимо розділу держави й Церкви спонукати до навязання дипльоматичних зносин з Апостольською Столицею. В 1903 р. став Петро Ґаспарі секретарем Конґреґації для особливших церковних справ. І тоді переживав найтяжчу боротьбу, яку вела Франція з Церквою по смерти Льва XIII. Се не була легка справа забезпечити французьку Церкву перед найтящими ударами вільнодумного ляїцизму, з чого П. Ґаспарі незвичайно зручно вивязався. Попри свій уряд Секретаря для особливших церковних справ приняв також секретарство при комісії для кодифікації латинського канонічного права. Чотири роки пізніше 1907 папа Пій X надав йому найвисше достоїнство кардинала римської Церкви. В тім часі довершив кардинал Ґаспарі найбільше й найвизначніше діло свого життя, а саме за 14 літ дійсно великанської праці виготовив перший Кодекс канонічного права, котрий в часі світової війни 1917 р. казав проголосити папа Венедикт XV. Тим сей князь Церкви довершив канонічної праці, одинокої свого рода в історії не лиш церковного права, але в історії права взагалі. Він довершив сего великанського діла в розмірно короткім часі й то тоді, коли мав дуже важні інші заняття і коли в викінчення того рода Кодексу ніхто не хотів вірити. Се прегарно виложив покійний князь Церкви на два дні перед своєю смертю на міжнароднім Конґресі католицьких правників в Римі. Папа Венедикт XV зараз по своїм виборі 1914 р. покликав кардинала Ґаспарія на найбільше відповідальне становище, а саме на провідника Секретаріяту Стану. Се становище в часі світової війни і в повоєнній добі ставило незвичайно тяжкі вимоги. Коли в маю 1915 р. Італія виступила до війни по стороні антанти, становище Апостольського Престола стало незвичайно важке. Діти спільного батька кровавилися осліплені фанатизмом і ненавистю. Тут Апостольська Столиця майже цілковито відтята від центральних держав мала зберегти не лиш повну невтральність, але по можности лагіднити дикунства війни та влегчити долю полонених. Се була дійсна трагедія, що воюючі держави відкинули мирове предложення Папи Венедикта XV, котре випрацював кардинал Ґаспарі. Далеко успішніші були старання Апост. Престола над несенням помочи полоненим та виміною інвалідів. Загалом добродійна акція Апостольської Столиці в часі війни й по війні осягнула те, що лиш людськими силами дасться осягнути. По війні кардинал секретар стану Ґаспарі мав ще більше важкі завдання перед собою. Мирові диктати не лиш спричинили великі територіяльні зміни, але й створили цілий ряд нових держав, з якими Ап. Столиця мала війти в дипльоматичні взаємини; на богатьох територіях треба було щойно установляти нову церковну Єрархію. Помимо того ні в одній історичній добі не заключено тілько конкордатів, що в повоєнній. Загалом великий дипльоматичний хист Ґаспарія і його широкі політичні погляди причинилися до небувалої розбудови міжнародних взаємин Апостольського Престола. Число дипльоматичних представників при Ватикані за секретарства кардинали Ґаспарія майже подвоїлося, а число нунціятур зросло почвірно. Він сам заключив і виготовав девять конкордатів. В тім часі появився також його католицький катехизм, що по т. зв. Римськім катехизмі займає друге місце.

Та найбільшим досягненням на полі дипльоматії вже 77-літнього Секретаря Стану було розвязання т. зв. „Римського питання“ заключенням „Лятеранського Пакту“. Тим запевнив Ап. Столиці повну суверенність, а Італії віддав велику, майже неоціненну прислугу, бо заторуку внутрішнього спокою та католицькому віруючому населенню просто впав тяжкий камінь, що від десяток літ придавляв совість. За се батьківщина відзначила свого великого сина найбільшим відзначенням, бо італійський король надав йому ордер Анунціяти, який звичайно надається лише членам королівської родини й мужам найбільше заслуженим для держави. Тим діло життя кардинала Ґаспарія осягнуло найвисшу точку. Він міг спокійно полишити своє відповідальне й тяжке становиско. І дійсно 1930 р. уступив з Секретаріяту Стану, де його місце заняв достойний наслідник Емін. Кардинал Пачеллі. Та останні чотири літа життя, що йому ще уділило Боже Провидіння, не були бездільні. Прийшла черга на кодифікацію східнього канонічного права. Св. Отець Пій XI не міг повірити се діло певнішим рукам, як покійного кардинала Ґаспарія. І старенький кардинал приняв се діло та працював на подив витревало. На засідання кодифікаційної Комісії приходив перший і чотири години з увагою слідив хід нарад. Бувало молодші віком томилися, а ювилят кардинал здавалося навіть не відчував втоми. А такі засідання відбувалися три рази на тиждень. Та добрий Господь уже не дав йому можности довершити се друге великанське діло; зате дав також достойного наслідника для довершення сеї великанських розмірів праці, а саме, Ем. Кардинала Альойзія Сінчеро, теперішнього секретаря св. Конґреґації для схід. Церкви. — Похорони покійного кардинала Ґаспарія відбулися з незвичайною величавістю. Крім церковних достойників та цілого дипльоматичного представництва не лише при Ватикані, але й при Квіриналі взяли участь цілий італійський уряд і навіть королівський дім. Крім того св. Конґреґація для схід. Церкви зарядила поминальну Сл. Божу з панахидою в грецькій церкві св. Атаназія. Торжественну Сл. Божу відправив Преосв. Калявассі в сослуженню священиків усіх східних обрядів. Наш обряд заступав о. Панкратий Кандюк ЧСВВ, консультор св. Конґр. для схід. Церкви й член Кодифікаційної комісії східного канонічного права на місці о. Д. Готовецького ЧСВВ. — Для характеристики покійного кардинала треба ще сказати, що він визначався дуже щирою і великою побожністю, у пожитю був дуже приступний і веселого успосіблення. Оповідають, що коли смертельно занедужав, промовив до лікаря з гумором: „Говоріть правду, як зі мною є, вважайте, що я дипльомат і не дамся здурити“. — Хоч обертався у найвисших кругах світа, ніколи не дався оманити його зовнішним блеском. Серед тяжких завдань свого високого становиска, серед блискучого дипльоматичного світа ніколи не забував на своє рідне село, все був вдячним сином своєї селянської рідні. Коли лиш мав вільний час, радо повертав до свого родинного села, Уссіта, там відносився до людей як звичайний місцевий душпастир. Всі мали до нього приступ, він вислухував їх прохань і жалів; там годив та розсуджував їх спори, залюбки учив своїх братанків і сестрінків правд віри і разом з ними відмовляв вервицю. Може нічо так не характеризує шляхотну душу великого князя Церкви, як се що ще за життя, коли стояв на найвисшім щеблі церковного достоїнства, казав збудувати собі гробницю не в якійсь з визначних базилік Риму, до чого мав повне право, але на скромнім кладовищі свого рідного села й на тій гробниці такий казав умістити надпис: „Тут спочиває кардинал Петро Ґаспарі уроджений 5 мая 1852 р., умер... Помоліться за нього“.

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

Побожні бажання...

В справі Преосвященого Бучка.

„Мета“ в ч. 4 з дня 27 січня 1935 р. пише

В москвофільській, а за нею й польській пресі появилася злослива видумка — як звичайно „з вірогідних джерел“ — що Преосвящений Кир Іван, Еп.-помічник львівський, „пішов на відпустку, з якої вже на давне становище не повернє“. Це мабуть бути нібито наслідок недавньої візитації Апост. Візитатора, „який найшов, що Епископ Бучко заховувався в спосіб шовіністичний“. Ось і причина видумки, яку радо хотілиб бачити здійсненою ті, що її так скоро роздули. — Ми уповажнені проголосити, що ця вістка — за виїмком відпустки на власне бажання — се звичайна сплетня. Се безперечно плід утаєного бажання. При нагоді пояснюємо тим, котрі з міною знавців, на основі імпування Преосвященого Кир Никити Будки Асистентом АЕпархіяльного Інституту Католицької Акції, розтрубили „про усунення Епископа Бучка з асистентури Катол. Акції“, — що Преосвящений Бучко ніколи асистентури, яку обняв Преосв. Будка, не виконував. Він був і є далі Асистентом Генерального Інституту Католицької Акції, котрого діяльність обіймає цілу Галицьку Церковну Провінцію. Натомісць Преосв. Будка обняв накуючий досі, від більше чим року, уряд Асистента Львівської АЕпархії, який давніше виконував о. Д-р М. Конрад.

Пропаганда православія

Православна місія на Лемківщині звернулася з відозвою до всіх православних духовних в Польщі як також до православних діячів Росіян. У відозві написане ось що: „Справа православної місії на Лемківщині має велике значіння для всего російського народу. Коли до Росіян відносяться всюди з погордою, населення Лемківщини високо піднесло російський прапор і не дивлячися на інтриґи ворогів признається до російського народу і до св. православної віри і рівночасно покидає католицизм, накинений йому по берестейській унії“. В звязку з тим православна місія на Лемківщині „благає всіх Росіян, для котрих православія і відродження російського народу дві невідлучні справи“, щоб підперли місію матеріяльно. — Відозву підписав Григорій Павлишин бувший редактор „Слова“ орґану православного митрополита Діонізія в Варшаві. (КАП).

Лекше зняти маску з мертвого ніж зірвати з живого. (З афоризмів нового Козьми Пруткова).

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д А“! Адреса: „Правда“, Львів. ул. Городецких 2. І. п.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Відважний голос проф. Пінія

Під заголовком „Два ендецькі отверті листи" появилися в двох числах львівського „Веку Нового" 10.076 і 10.077 відважні статті проф. Тадея Пінія, визначного польоніста й літературного критика, знавця Міцкевича і Красінського, б. ендека. Подаємо ті статті в дослівнім перекладі:

I.

Два отверті листи, котрі написали до себе б. професори львівського університету й начальники галицької (в оригіналі малопольської) ендеції, Станислав Грабский і Станислав Гломбіньский, се явище, супроти котрого чесним людям трудно перейти спокійно і без відруху.

Мабуть найбільші на терені Львова національні грішники, старі лиси, котрі чверть століття водили патріотичні малопольські гуски по стухлих манівцях націоналізму і каламутили до дна „народову" бочку, тепер тужно пригадують собі давні тріюмфи і жалуються, що не мають вже послуху в партії, та що „молоді" не хочуть — їх, славним слідом — дальше гнобити впертих Українців, але радше хочуть разом з ними заполювати на Жидів. Отже пригадують собі і суспільности славні діла львівської ендеції, собі на славу, молодим на науку.

І зачинається ряд споминів, що дивує своєю — скажім чемно — відвагою, а в суспільностях з виробленою політичною культурою та з високою етикою можливих лише в щільно замкненій кімнаті. Се осоружні справи заковування братнього народу в щораз строгіші пута неволі, при чому польській суспільности вкладано в руки нагайку та згідливе досі населення перетворювано в два ворожі табори. Чи можна собі уявити більше відражаючу, більше діявольську роботу? А проф. Грабский говорить про те з гордістю як про орлині здвиги свого життя! А його приятель і співробітник в тій ділянці, проф. Гломбіньский, доповняє картини тих радісних хвиль минулого і жалісно зітхає: „Так, так, мій Протазеньку!"

А діється се — повторяю —публично, на очах всеї суспільности, котра належить мабуть до европейських, не азійських народів! Очевидно ті панове думають, що поширюваний ними націоналізм так винищив в душах загалу всяку чесність, що можна голосно чванитися навіть злочинами. Так — дослівно так. Бо те, чого в Галичині довершила ендеція, се безсумніву злочин і то такий жахливий, що в кодексі людської справедливости мабуть нема на нього досить великої кари.

Бо поглядім коротко, як се було, доповнюючи денеде ослаблену вже память обох матадорів.

Цілу другу половину 19 століття співжиття обох народів в Галичині було таке згідливе, що виглядало як ідилля. Ріжниці між Поляком і Русином не мали майже нічого з політичного характеру, але радше були забарвлені суспільно: се була ріжниця між „паном" і „хлопом". Руський хлоп зносив свою страшну нужду з резигнацією. І хоч був неправдоподібний визиск зі сторони землевласників, майже без виїмку Поляків, не відчував ненависти до польськости. В мішаних селах руське населення працювало в „польські" свята поза домом, щоб не псувати сусідам святочного настрою, в „руські" свята робили те саме Поляки: — Сердечна гостинність руських священників для польських гостей була вже в приповідках. — Горстка руської інтеліґенції, уважала себе Поляками якби соромлячись свого „хлопського" походження. Ми перебували серед того чесного люду в часі вакацій або святочних відпочинків, завсігди з правдивою радістю, ніколи не відчуваючи, що ми не серед „своїх". Чи се не дійсна ідилля?

Вправді була горстка українських патріотів, що за всяку ціну хотіла збудити свій нарід до самостійного життя і в тій ціли послуговувалася навіть терором, — але вплив її був мінімальний, а їх розпучливі зусилля викликували пересік в польських щоденниках, але вони до народу не доходили. Щойно Народова Демократія потрафила довершити того, за чим українські патріоти даремно посягали: вона викликала таку ненависть до Польщі, що в її жарі руський народ ночув вкінці свою національну окремішність скристалізувався („зварлсен") в сильну цілість.

Одначе ви не слушно тим чванитеся, пане професоре Гломбіньский — не ваша се була ініціятива як і ціла ендеція не малопольського походження. Плян прийшов до нас з Варшави.

Привіз його з кружка Романа Дмовского Зиґмунт Вєлевский, купив в 1902 р. від Ст. Щепановского „Слово Польске", поставив його редакційно незвичайно високо і при його помочи зачав з небувалим спритом перемінювати Галичину в ендецьку колонію. Сам, як російський підданий, тримався на боці, поручаючи важні становища підібраним головам, здібним радше до безоглядного послуху як до шукання власних цілей і шляхів. В той спосіб проф. Гломбіньский став головою галицького відділу ендеції. Перша програма партії (і я її, нажаль, підписав!) була просто радикальна: містила м. ін. пляи боротьби з клерикалізмом і міщанською „стрільницею". А наслідок того поставлення справи був просто „йорунуйонци": в кількох місяцях східно-галицький клир і „стрільниця" перейшли вже до ендеції. Та на решту суспільности треба було іншого способу: отже вдарили в патріотичну ноту. Зачали вмовляти в здивовану й ошоломлену суспільність, що найбільші його вороги се власне дотеперішні приятелі Русини — і незабаром здобуто нові фаляиги союзників. Одні сподівалися в тій боротьбі богатих трофеїв у виді товстих посад. Римокатол. клир бачив в Українцях радикалів, що готові колись уніємнутися за донаційні добра, що є під управою костела. Землевласники з Поділля, про котрих нелюдське лихварське визискування руського народу С. Тарновський написав був недавно голосну статтю п. т. „Порції" („Пшегльонд Польскі" з 1874 р.), з витягненими руками приняли союзника. Супроти такої спілки, що узнавала клич: „йти з Русинами на ножі" за діяльність високо патріотичну, загал шемрав зпочатку потихо і рухав раменами, та потім забув і — повірив. Бо горе тому, хто не повірив! Оповіщувано його делікатно, але рішуче менше більше за ворога батьківщини та усувано поза скобки суспільности в „Слово Польске" ділало тут справно і в тіснім звязку з начальниками ендеції, хоч офіційно той союз рішучо перечили. Отже напр. Ігнатія Дашиньского, котрий у віденськім парляменті відграваи в польських справах першорядну ролю, „Слово Польське" зовсім не згадувало: його промови й навіть просто вичеркували зі звітів і в той спосіб „усмертнювали його мовчанкою". Те саме примінювано навіть в літературі. Автора, що оклеветав Русинів „Огнем і Мечем", і засилу втягненого до ендеції Каспровича вихвалювали як найбільших польських письменників, — Жеромского трактували майже з погордок як перверзійного графомана.

При вжитті таких метод ендеція запанувала в цілій, особливо у Східній, Галичині просто всесильно — (п. Грабский пише зовсім поважно: „Намісник запитав мене, що намірив зробити з Русинами"!), а ширені нею погляди на українську справу стали опінією більшости цілої Польщі. В давнім Королівстві до нині пересічний горожанин уявляє собі Українців як громаду Хунхузів, що чаїться за леда карпатською скалою з кривими ножами в руці, на переходячих Поляків і тільки енергією ППП (Поль. держ. поліції) удержувана в яких таких карбах; ледви горстка „крулевяків" з Львом Василевским на чолі знає добре властивий стан річей. Через те ендецькі опінії потрафили опанувати, засадничо противні їм правлячі круги санації, що польській справі принесло необчислим: шкоди.

А одначе з цілої величезної громади ендецьких прихильників майже ніхто — очевидно крім „начальства" — не здавав собі справи з того, якій справі служить — майже ніхто перед війною — не знав, що крім особистих інтересиків, почестей, доходів і передовсім упрагненої влади галицька ендеція була тільки паравапом, поза котрим в Королівстві продавали потихо самостійність Польщі за миску лихої самоуправи і що зааранжування „боротьби на ножі" з Русинами було лише хитрою і спритною диверзією, котра очам патріотичних але наївних Малополян мала своїми випарами прислонити добивання торгу за будучність Польщі з російським правительством. Лиш нечисленні одиниці додумувалися того. Одначе коли „Век Нови" згадав раз про „москвофільство" „Слова Польского", ендецький щоденник вибухнув з такою силою патріотичного святого обурення, що треба було замовчати, — прецінь доказів не було. Щойно після заняття Львова Росіянами „Слово Польске" свобідно та щиро розсміялося з обманених і з радістю впало в рамена наїзників.

Треба було сеї пригадки минулих фактів (нажаль не всім докладно знаних), бо щойно в зіставленні з ними виступає виразно ціла—скажім щиро—безличність тих „отвертих листів". В нашкіцованій повисше атмосфері і для присвічуючих ендеції високих політичних цілей, ведену акцію, зложену з самих хитрощів, брехонь і обманств, згадують ті сумної памяти начальники „народової" політики в Малопольщі з почуттям гордости і належної їм слави. А забувають, на яку ганьбу і кривду наразили нею тих, котрими кермували. Бо пригляньмося, як виглядала та „праця". Про се поговоримо в слідуючій статті.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

„Стременне"

Оповідання з життя лісників

Гарні родимі передання і звичаї мають те до себе, коли їх шанується, що нагороджують милими вражіннями і лишають ще гарніші спомини. Тому се наказ виховання, вчити молодь — шанувати передання і звичаї.

Нині — всіляко буває; бувало інакше давніше.

Це довідна свята правдонька, що батьки богато краще вміли шанувати предківські передання і звичаї, ніж теперішне покоління. Що — нинішнє покоління! Куди йому й говорити про великі святощі давніх передань, давніх звичаїв, коли воно здебільша або зовсім не знає — так виховане, — або не уважає їх розумними.

Тепер повигадували всякі спорти, тренінґи, дансінґи, змагання і такі інші теревені, та тим задурманюють людей. А тимчасом гарні предківські звичаї помалу затрачуються і — коли виховання основно не зміниться — пропадуть безслідно в мутних крутіжах нинішнього матеріялізованого життя.

Щоби про один з премногих давніх — можна сказати „староісторичних" звичаїв — лишити бодай спогад грядучим поколінням, тим паче що бачу, як він на наших очах загибає, хочу про нього дещо розповісти.

Мусите знати, що давніше кожна аби й найбідніша сімя — та таких давніш було мало — не лишень шанувала всілякі „родинні свята" як: уродини, хрестини, імянини, заручини, весілля, поминки, не цураючись гідно відсвяткувати й церковні свята, як: Різдвяні, Великодні, храми, празники, празнички, відпусти, то що, — але й уміла їх шанувати. Значить не діялося те з нехоти, щоби збутися, як се воно нині — на глум традиції — подекуди ще водиться: але щиро, широко, глибоко, з цілого серця і на цілий рот.

Коли припрошували, то аби й який підставовий „відродженець" (хоч тоді такі „чудаки" не мали що на світі робити), не вмів і не смів відмовити „приннуці": а скоро раз не відмовив, навпісля вже ні спосіб було його відмовити. Непричком як того медведя, котрого до меду треба було тягнути за вуха, а від меду за хвіст.

Бо то — мусите знати — було кому, кого і „на що" припрошувати. Гості розпирали хату; а гостей розпирали — всілякі смачні ястива, мясива, колива, печива, підливані суто найвигаднішими, змістивими запіканками, палюнками, медочками, винцями, пивцем. І — щоб кілько гостей і щоб як довго святкували, — ніколи того добра не хибло!

І гості — не нинішні. Коли дещо „змучаться", відпічнуть при картах, чи на якій вибоїстій канапці тай — далі до діла. Не були такі дармоїди, що тепер ті худорляві „гігієністи", з котрих кожде що інше їсть, що інше пє, а всі разом — більш настогнуть і накашляють ніж наїдять.

Богатирі — не ви!

А коли така традиційна нагода минула і кождий по ній здорово виспався, з іншим „духом" і енергією вертав до свого заняття, цеб-то чекав — чергової нагоди.

І люди не жили ні довше ні коротше, ніж тепер.

Але менше про те. Шкода кидати горохом об стіну: він її не вчіпиться.

Я бо й не маю гадки писати розвідку про ті всі пречудні предківські „передання і звичаї"; лишаю це більше досвідніш им знавцям бувальщини. На те за вузкі намічені мною рямці цего короткого оповідання, в котрому я лише хочу нащаднім поколінням передати спомин про один з гарніших звичаїв, який у нас обовязково практикувався при всяких збірних „святах" і нагодах від споконвічних часів.

Він звався „стременне".

Суть його була в тім, що коли вже гості не хотіли, чи не могли довше святкувати звичаю „многолітствіями" і „віватами", або — бо й таке водилося — коли вже зїли і випили що лише в хаті було і розїздилися домів, належалося їм і вони мали традицією та віковим звичаєм

*) Отсим зачинаємо містити легко й цікаво написану гумореску пера д-ра В. Маковського з життя наших лісників. Се вже друге його оповідання з життя того нашого стану. Перше було „Жахлива рокита", печатане в „Новій Зорі" в 1934 р. Ті оповідання тим для нас цінніші, що той наш стан з відомих причин цілковито зникає чи радше вже зник. — Ред. „Нової Зорі".

II.

„Незабутня Твоя заслуга — пише проф. Грабський до сердечного приятеля, — се що в 1906 р., коли Австрія ввела загальні вибори до парляменту. Ти зумів успішно забезпечити польське населення Східної Галичини (Малопольські) перед майоризацією Русинів, впроваджуючи до виборчої ординації постанову, що в національно-мішаних округах будуть вибирані два посли: один від більшости і другий від меншости. В той спосіб польське населення в тих округах, в котрих воно творило 25 до 30 відс., здобуло рівний голос з двократно численнішим руським населенням". Тут мала чисельна помилка: „рівний голос з три- і чотирократно чисельнішим руським населенням". Справді, є чим хвалитися. Стерроризованим Польським Колом ендеція примусила віденське правительство, яке доконче потребувало голосів Польського Кола, приняти ту дуже печесну постанову, котра нечувано кривдила Русинів й зрештою обовязувала виключно Східну Галичину. Та свої вимоги мусіла ендеція у Відні чимось дещо хвалити, щоби на око умотивувати. Про се старався вже в краю, на місці, проф. Грабський. Послухаймо, як:

„А я, як керманич орґанізації партії... помагав Твоїй політиці парляментарній і соймовій, ініціюючи для підтримки Твоїх внесків і протестів віча, демонстрації, постанови міських і повітових рад та делеґації народових орґанізацій в цілому краю".

Так, опис барвистий і правдивий. Розсилали друковані формулярі постанов, зганяли до купи в першій ліпшій Вульці кількадесять людей, які здебільша не розуміли в чому річ, казали їм підписувати під друками себе і богато інших і потому висилали телеґрами: „Три тисячі громадян, зібраних на вічу, жадають.... Тілько праці, тілько брехні й обманств, нічого не жаліла ендеція, щоб тільки братньому народові австрійці не дали належного йому парляментарного представництва. Невідомо, що тут було благородніше: ціль чи засоби?

Цікава річ. Здавалобся, що Грабському дійсно залежало на тому, щоби, як каже, „після розпаду Австрії Галичина ввійшла до Польщі як нерозривна цілість з рішуче польською перевагою". Якже він повівся супроти своїх приятелів москалів, котрі занявши Галичину, святочно оголосили, що ціла її частина з русською більшістю, від Збруча по Сян і Щавницю, край наскрізь російський, який до обіцяної Польщі автономії належати не може; отже для Польщі залишилася тільки невеличка смужка здобутої провінції. Щож таке зробив п. Грабський? Певно боровся як лев за улюблену ідею? Ні. Просто заявив ґр. Бобрінскому, що готов скликати до Львова на конґрес головних діячів ендеції і що вони затвердять російські пляни. Дістав подібну до поличника відповідь, що Росія того затвердження не потребує. Однак про се п. Грабський у свому листі мовчить.

Чи маємо дальше приглядатися радісним спомінам тих панів? Як напр. у 1922 р., коли Анґлія „вимогла" на нашому соймі закон „про введення до двох літ широкої територіяльної самоуправи у воєвідствах Східної Малопольщі" (про український університет автор не згадав) після упадку Льойда Джорджа, коли „анґлійська дипльоматія перестала цікавитися Українцями, отже також (!) пізніші (ендецькі) уряди відложили справу"... Скільки тут національної ґідности в такій поведінці! Поліцай не звертає уваги — можна бешкетувати!

І знов радісний спомин:

„Разом з п. Туґутом (??)... я випрацював і перевів в соймі в 1924 р. закони..., які касують права руської мови в колишній Ґаличині". Що правда, ті права скасувала ендеція на практиці негайно, як прийшла до влади, себто в 1919 році. Ось автентичний образок з того часу, який відіграно на одній з малих стацій коло Бібрки.

При віконці каси стоїть селянин. Віконце відчиняється.

„Куди?" — питає урядовець.

„До Бібрки", — каже селянин, кланяючись.

„Не розумію", — твердить урядовець. — Говорити по польськи!"

„Та пане, до Бібрки. Та то ось тут!"

„Не розумію!" — звучить відповідь і віконце з тріскотом зачиняється.

Селянин пішов до Бібрки пішки, але можемо уявити собі, як та пригода вплинула на його почування супроти Польщі. А був се посів пп. Грабських і Ґломбінських.

І так дальше і так дальше — від хвилі, коли вони переняли правління в 1919 р., коли напр. членів кол. української армії, що вертались з залізними листами польського посольства в Букарешті, що забезпечували повну безпеку, закували на границі в кайдани й посадили до зараженої *тифом* вязниці, — аж до підсунених варшавському урядові, що не знав льокальних відносин, нещасної „пацифікації" (бо запроєктувала і вмовила її в уряд ендеція, яка потім смілялася в кулак, що так спритно вдарила й Українців і санацію), — завжди ендецька влада в Галичині несла з собою безправство, насильство і посів ненависти. З того націоналістичного посіву виросла найстрашніша річ, яка могла стрінути Поляків: погорда в цивілізованому чесному світі. І саме цим очевидно чваняться автори обох отвертих листів, хіба що якийсь старечий занепад не дозволяє їм розуміти причинового звязку, що існує поміж їх політичною діяльністю і тою погордою до її метод, перенесеною на цілу Польщу.

Сказав про націоналізм Бертран Руссель, що „се безперечно найстрашніша небезпека, яка загрожує нинішній цивілізації, і все, що скріплює його трійливу силу, грізніше від зарази, вогню і голоду". Це безоглядна правда, і зпосеред щоденних звичайних його проявів найогидніша річ мабуть свідоме обнижування етики та відкликування до найнижчих людських інстинктів. Любов батьківщини замінила у нас ендеція з ідеї саможертви у видирання землякам, які не є расовими Поляками, останніх кусків тав перетворювання їх у невільників, а співжиття з ними оперла на праві пястука.

Кожде свідоме обнижування людських ідеалів і суспільної етики се завсіди, отже і в цьому випадку, підлота, але се також безмежна глупота, бо тільки дурень може не бачити, що світ мимо всіх вагань і тимчасового завертання, всеж іде постійно вперед і вгору, і що нині чи завтра напливе нова филя, яка змете всі підлоти і залишить по них тільки осоружний сморід та повну погорди непамять. Там, в поросі непамяти, утопляться також всілякі митарства й ендецькі нечести, а на місце ширеної пп. Грабськими і Ґломбінськими і тов. ненависти, займе всіх і все обхоплююча мудра, глибока, правдива любов.

Бо речення, що „лише любов будує", не є зовсім якоюсь клєрикальною фразою, — се безоглядна правда, якої вчить історія світа майже з математичною точністю. І нині, коли вже призабуті народи воскресли та вернулися до політичного життя, в цілій яскравості засяла і друга правда, що національний дух не знищений і що всяке насильство супроти нього безсильне. Отже надія, „що за 25 літ не буде в Польщі Українців", се одна з найдурніших нісенітниць, які видумав ендецький ум, — хіба, що той, хто її проповідував, думав про те, що в тому часі Українці знайдуться поза межами Польщі.

Та се справи будуччини. А тепер що зробити з тими, котрі будучи ще в неволі, гнобили як могли, своїх двоєрідних братів, а коли тільки впали з них кайдани, скочили їм до горла, щоб їх замінити на невільників? Що зробити з тими, котрі своєю підлою етикою деправували і дальше деправують ще нарід та спихають його до ряду варвар? З тими, котрі симпатію чужинців з часів неволі замінили своїм правлінням у Галичині у відразу? Все це не помилки, не промахи або проступки, але просто злочини, за які історична справедливість вимірить колись дуже сувору кару. А сьогодні супроти тих обурюючих перехвалок, повинна забрати голос суспільність.

Але вільно також зробити се одиницям та висловити свою думку.

Красінський вживби у даному випадку відомого його вислову, зверненого до гнобителів: Не знаю на вас слова ганьби!

Та я не поет, отже не шукаючи нових слів, вживу зпосеред відомих мені ті слова, котрі вважаю найсильнішими: пересилаю вам слова погорди".

Тадей Пініґ.

Примітка Ред. „Нової Зорі": З сеї дуже цікавої статті Вп. Проф. Тадея Пінія звучить правдиве обурення морального і високо розумного чоловіка, котрий вміє дивитися не тільки в минувшість і сучасність, але також в будучність.

Конґрес кат. виховання в Бразилії

В Ріо де Жанейро відбувся недавно 5-дневний конґрес Союзу католицького виховання. Союз повстав в 1928 р. і ґрупує майже всю бразилійську інтеліґенцію. В нарадах конґресу взяли участь: апостольський нунцій, кардинал Леме, богато епископів, міністри освіти і справедливости й богато державних достойників. Конґрес покликав окрему комісію, котра має підготовити справу заложення католицького університету в Бразилії й рішив домагатися від правительства заборони висвітлювання неморальних фільмів. В часі нарад міністр освіти заявив, що правительство на домагання Союзу Католицького Виховання рішило скасувати коедукацію в середних школах. (КАП).

усвячене право, домагатися „стременного", себ-то — з виїмком борони Боже води — якогось питва на дорогу, що їм тим радіще давали, бо це була запорука, що вже поїдуть.

Сама назва говорить, що це дуже старинний і „шляхотський" звичай; ще з тих часів, коли одніським способом комунікації на наших землях був кінь.

Отже коли панове „шляхта" по якійсь добрій нагоді розїздилися з гостини домів; чури їм притримували стремена, тоді мали „святе" право, домагатися „стременного", а гостинний господар, під загрозою опали, не смів їм відмовити цего традиційного питва.

Чи-ж може існувати „кращий" і вимовніший звичай, ніж — цей...

Що він „шляхотський" не народній, доказом — назва „стременне", котрої в народній мові нема. Вона що лиш згодом, як „шляхотня" культура здобувала і цивілізувала що раз ширші шари суспільства, дещо поширилася і прищіпилася до дещо низших від шляхотських верстов людности: одначе до суто народніх мас, вона й до нині не дійшла.

Одні Гуцули в нас послугувалися з поконвіку конем і споконвіку не зле „святковували" свої старинні звичаї. Що в них нема питомого виразу на „стременне", можна хіба пояснити тим здогадом, що коли гуцул пє, то пє так, що і „стременне" йому вже не потрібне.

Зате слідком поширюваних способів комунікації — з коня на телїгу, з теліги на повозку, з повозки на залізницю, відтак на авто — всюди впхалося „стременне"; хоча по суті воно привязане властиво до коня.

І ось про одно таке замітніше „стременне" хочу тут оповісти. Воно „замітніше"не тому, що сталося в моїх свояків, а через „нагоду".

Були се двацятьпятьлітні роковини дня вінчання моїх свояків, або так зване „срібне весілля". Всі, навіть ті, що таких нагод не признають, се мусять признати, що — будь як будь — це не була така собі звичайна, щорічна нагода як ось імянини, вродини, нехай і христини, бо всеж таки хрестин легче діждатися як „срібного весілля". Не йнакше розуміли це і ювилейники й гості. Всі розуміли, що це буде „поставніша" нагода.

Ювилейники не жаліли заходів та коштів і не скупили на гостях: запросили всіх сусідів і свояків, де які були. А з запрошених майже ніхто не хибнув. Ні одні ні другі не хотіли рискувати вичікуванням такої чергової нагоди, себ-то по дальших 25 літах — „золотого весілля".

Як жалісливо, не один і не одна з нинішнього „поступового" покоління мусять підсміхатися і жаліти людей, що жили в епосі, в котрій святковано якісь „срібні" чи „золоті" весілля... Де нині заводять „подружжа на пробу", „розводи без ніяких причин" і такі інші „поступові" попуски для ріжноманітности зносин обох полів...

Вибачайте; я тому не винен, що так було. Та вірте мені що так було, бо я сам на тім „срібнім весіллі" моїх свояків гостював.

Не гадаю вас також зануджувати описом нагод, відсталих від нинішнього „поступу".

Всеж таки позвольте, що коротко, в кількох словах вас запевню, що враження яке лишає таке „срібне весілля", — могутнє і незатерте, а ще коли — як у цьому разі — обрядових церемоній довершав той самий сивоволосий священик, котрий їх перед 25 роками повінчав і на дорогу життя поблагословив. „Молодята" в святочному одязі, ще в тому зперед 25 літ, станули в Божому храмі на тому самому місці, що тоді, лишень замість дружок і дружбів оточені — двома доньками і двома синами. За ними юрба свояків, гостей і народу. Він був лісничим. На селі вони були люблені.

З захристії виходить перед них сивоволосий, усміхнений священик, з хрестом в руці, зі слезою в оці.

Та в кого не було сліз підчас тієї „слюбної промови" священика, коли їх благословив на дальшу дорогу життя і бажав, щоб вони по 25 літах, — хоч його тоді вже не буде — станули в доброму здоровлі знов на тому самому місці до свого „золотого весілля", вже в оточенні внуків.

Всім приявним заблисли в очах сльози...

Вибачайте — новітнє покоління — що я дещо відхилився від предмету; це так — мимохідь....

(Далі буде).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Апостольська Адміністрація Лемківщини. Під таким наголовком оголошено в Перемиських Еп. Відомостях за лютень 1935 рішення Священої Східної Конгрегації Апостольського Престола в латинській мові. Декрет цей підписаний Й. Еп. Кардиналом Аль. Сінчером і Й. Ексц. Асесором О. Чезарінім. Під тим слідує Пастирський лист:

Отсим найвищим Декретом Свящ. Східної Конгрегації установив апостольський Престіл нову окрему церковну область (territorium), що зветься Апостольською Адміністрацією Лемківщини, в котрої склад входить девять деканатів, що дотепер належали до гр.-кат. Перемиської Епархії, а саме: деканат Буківський, Горлицький, Грибівський, Дивівський, Дуклянський, Коростянський, Мушинський, Риманівський і Сяніцький. — Управу сеї области віддав Святіший Отець Всесвітлішому і Високопреподобному О. Д-рови Василеви Масцюхови в характері Апостольського Адміністратора. По думці канонів 198 § 1 і 322—318 С. І. С. Апост. Адміністратор є Ординарієм і як такий користується тими правами і почестями, що прислугують Ординарієви Епархії. — Іншим найвищим рішенням призначено Риманів-Здрій за осідок Апостольського Адміністратора. — Відповідно до сего подаємо отсим до відома, що Всечесне Духовенство і світські вірні, що мають парохіяльну приналежність в повище наведених деканатах, у всіх своїх справах, належачих в обсяг власти Ординарія, відтепер канонічно підлягають Апостольському Адміністраторові в Риманові-Здрою, а священики є зглядом нього зобовязані присягою послуху, що її зложили при св. рукоположенні на пресвітерів згл. і при канонічній інституції на пароха. Тому що Апостольська Адміністрація Лемківщини не має духовної семинарії, з якої виходили б священики потрібні до обсади душпастирських посад і катихитур, заряджуємо, що вільно старатися о посади на Лемківщині також священикам з Перемиської Епархії, і на відворот, священикам Лемківщини о посади в Перемиській Епархії. Подання належить вносити через власного Ординарія. — З природи річи виходить, що справа слухання таїнственних сповідей звязана з новими територіями, се є, що священики перемиської Епархії слухають таїнственних сповідей на области перемиської Епархії, а священики Апостольської Адміністрації Лемківщини на її области, а на границі тих обох територій вільно слухати таїнственних сповідей священикам сусідних парохій, так як се є всюда в звичаю в нашій церковній Провінції. — Прочі випадки нормує загальне право церковне. — Справи, що не належать стисло до церковної управи з уряду, як приміром: товариство Епархіяльна Поміч, похоронний фонд і тим под. уважається за приватні.

† Йосафат Еп. Перем. — Д-р В. Масцюх Апост. Адміністр.

Йорданські свята в Станиславові. Дня 19 січня с. р. о год. 10-ій в празник Богоявлення відправлено в катедральнім храмі торжественну Архієрейську Службу Божу. Відправляв в асисті членів капітули Преосв. Кир Йоан Лятишевський, Еп.-Пом. В сьому Богослуженні взяли участь адміністраційні і політичні власти, військо та місцеві українські установи. Співав ціле набоженство гарно вишколений хор богословів Дух. Семинарії. По Сл. Б. о год. 12-ій серед здвигу народу відбулося водосвяття на площі Падеревського. Чину водосвяття довершив Преосв. Кир Йоан в асисті крилошан Капітули о. Др. Бойчука і кр. о. Р. Лободича та інших місцевих священиків.

Кардинал Фавльгабер заскаржив редактора гітлерівської газети „Фелькішер Герольд", Рома. Монахійський суд засудив Рома на 4 місяці тюрми за клевету.

Збори Народної Торговлі

Іменем Головного Контрольного Комітету зложив звіт дир. Колтунюк. Гол. Контр. Комітет провірив книговодство і ствердив, що все в порядку. Тому ставить внесення приняти звіти управи до відома й уділити управі абсолюторію.

Потому ревізор Ревізійного Союза Українських Кооператив у Львові Михайло Кульчицький відчитав обширний звіт з переведених кілька разів ревізій. Він відчитував свій звіт так скоро, що можна було записати лиш головне: В 1934 р. Н. Т. мала 6.286 членів, котрі заявили уділів на суму 216.575.06 зл. В 1934 р. прибуло 211 членів, відпало 29 членів кооператив (перейшли до Центросоюзу) і 24 фізичні члени. Надзірна Рада відбула 5 засідань, управа 47 засідань. Книговодство ведене італійською системою виказує в біжучім адміністраційнім році ті самі хиби, що при попередних ревізіях. Діяльність Н. Т. поширюється на нечленів. Торги з членами виносили 55%, з нечленами 44.87%. Власні фонди Н. Т. виносять 435.249.39 зл., чужі 188.838 зл. Відношення власних фондів до чужих як 3.43 : 1. Лядові довжники винні Н. Т. 180.000 зл. Разом з кредитами для кооператив довжники винні Народній Торговлі 436.185 зл. Се є около 22% капіталів замороженых. Колиб вкладчики зажадали від Н. Т. сплати вложених капіталів, то Н. Т. моглаб знайтися в клопотах, бо ліквідність її капіталів змаліла. Найбільше замороженого капіталу в штраці (лядові борги), бо аж 180.000 зл. Н.Т. набуває товари просто з фабрик, або від головних імпортерів. Н. Т. навязали м. і. звязки з англійською кооперацією (чай). Торги впали тому, що впав оборот з Центросоюзом о 60%, настало значне ослаблення консумції й обмежено кредит купцям. Одначе внутрішна торговельна дісципліна зросла. Торги в складах зменшилися о 31%. Ціле підприємство вторгувало в 1934 р. 6,259.750 зл., о 2,311.106 зл. менше як в 1933 р. або 27%. Рентовність складів неоднакова. На 27 складів Н.Т. 12 складів виказало в 1934 р. страту понад 22.000 зл. Дохід зі складів 53.000 зл., страти 22.000 зл. Зиск на складах около 31.000 зл. Склади соли дали додатний вислід, лиш в Мостисках склад соли нерентовний. Управа повинна старатися довести склади не лиш до самовистарчальности, але навіть до рентовности. Збільшився збут опалових матеріялів (вуголь, дерево). Взаємини з Центросоюзом чимраз слабші. Білянсова вартість нерухомостей 624.000 зл. Кошти завідування винесли в 1934 р. 7% всіх торгів, в 1933 р. виносили 6%. 63% всіх коштів адміністрації пішло на платні персоналови. Персоналу є 170 осіб. Причини страти: 1) кріза, 2) заморожені капітали в нерухомостях і кредитах. Через те не можна купувати товарів готівкою, що виносить дешевше. Ревізор згадав про надмірні тягарі на річ соціяльного обезпечення лише побіжно. З друкованого звіту виходить, що Н.Т. заплатила на соціяльні свідчення 44.302'36 зл. Коли додати до сего 27.846'43 зл. ріжних податків, то одержимо 72.148 зл. і 79 сот., котрі Н.Т. заплатила на суспільні свідчення і податки. (коли порівнати з тим загальну доходовість „Н.Т.", то стає ясно, що т. зв. обезпечення — се прямо руїна підприємств — Ред.) Склади Н.Т. дали понад 90.000 зл. менше доходу, як сподівалися. — Орґанізаційна праця. Народна Торговля обслугує 122 міські кооперативи, з котрих 67 се члени Н.Т. Люстратори Н.Т. відбули в 1934 р. 29 люстрацій згаданих кооператив. На Волині Н.Т. обслугує кооперативи орґанізаційно і товарово. РСУК (Ревізійний Союз Українських Кооператив) доручає завідуючим орґанам Народної Торговлі скріпити орґанізаційний звязок з членами, збільшити число люстрацій, поширити інструкторський відділ, звинути нерентовні склади, зменшити річеві й персональні видатки, зменшити презенційну марку, обмежити борги місцевим кооперативам, усправнити книговодство. Буджетова господарка покращала, але вона все ще дефіцитова. Реферат ревізора Кульчицького тривав понад годину.

Зачалася дискусія. Денис Кореніець: Розводитися над цифрами неможливо. Треба розсилати членам друкований звіт і то з поясненнями. Ревізійний звіт дає Управі богато вказівок. Вона повинна переводити їх стисло. Очевидно, деякі невиконані вказівки з попередних ревізій треба виконати в першу чергу. Треба перевести ліквідність фондів. Щоби зблизити орґанізацію до членів треба влаштовувати звітові сходини. Головна ціль Н.Т. се розбудова торговлі в місті. Зріст складів у Львові відрадне явище, хоч вони покищо дефіцітові. Дальший постулят се розбудова міської кооперації. — Бодиар (Тернопіль): Ми чули тут богато цифр, але їх трудно затямити. Ми властиво дискутуємо на сліпо. Білянс зладжений трошки прозорніше як в минулім році. Довжників треба ліквідувати. Я цікавий знати, чи члени Дирекції й Надзірної Ради не мають довгів. Довжники забрали більше як трету часть запасу товарів. Та рубрика (довжники) мусить щезнути. Кошти заряду треба знизити. За послідні 2 роки „Н.Т." мала 300.000 зл. страти! Конечна редукція коштів адміністрації й ощадність. Дохід є 450.000 зл., а з того самі службовики забирають 318.000 зл. Се щонайменше необчислена господарка. Контакт членів зі складами слабий. Ціни товарів все ще за високі. Контрольні Комітети по складах повинні бути життєздатні; — п. Угрин (б. службовик Н.Т.): Протестую проти обнижки платень службовиків. Начальники нині зредуковані до „продайперців". Можеб так послухати, щоб сказалиб начальники складів. Вони перетяжені працею, і ще їм платню скорочувати? Ціни по складах зависокі (Д. б.)

Держава і правоправність

Проф. Кшижановский пише в „Пшеґльонді Вспулчесним" ч. 151, на ст. 287: „Менше правоправним є устрій держави тоді, коли закони в значній мірі роблять рішення властей залежним від їх свобідного узнання". Появи того рода рішень в Польщі досить часті. Се причиняється до зросту хаосу, котрий не утревалює почуття правоправности. У звязку з тим заслугує на увагу така подія: Оден американський підприємець мав спір з польським державним скарбом. Звернувся до адвоката по раду, але наперед запитав його, які платні судів в Польщі. Коли довідався, не хотів позиватися зі скарбом, кажучи, що чоловік, котрий виконує уряд судді за таку низьку платню, мусить дріжати за своє істнування й заробок, отже хочби він був найчесніший, трудно від нього вимагати, щоби з легким серцем видав вирок на некористь державного скарбу.

Лікарський фейлєтоник.

Румянок проти запалення

Народня медицина вживає з давендавна вивару з румянку як ліку проти недомагань травлення і проти всяких болів; ним полощуть рани й пухлини. Не гордить румянком і наукова медицина. Особливо займилися румянком два Німці, Гойбнер і Грабе, бо в Німеччині вживають румянку проти запалень. Гойбнерові й Грабому ходило про те, якому то хемічному складникові цього ліку треба приписувати протизапальне ділання. Їх досліди виказали, що таке ділання треба приписати „азуленові", синьому вуглеводневі, що виступає в цвітах і виварі з румянку. Досвід тисячеліть серед простого народа радив давати вивар з румянку дітям і дорослим, а наука потверджує се щойно тепер.

МАСОВІ КРАДЕЖІ

„Газета Поранна" принесла в ч. 10.904 знаменну статтю на сю тему. Зміст: Нема майже дня, щоби преса не принесла вістей про крадежі публичного гроша. Ті вісти стали вже такою щоденною рубрикою як урядові депеші ПАТА або радієві програми. Ще ніколи крадежі й мальверзації не були такі загальні й масові як тепер. Крадуть і роблять мальверзації коморники, податкові поборці, скарбові екзекутори, міські урядники, працьовники суспільних обезпечалень і т. д. А в війську чуємо про несовісних платників, про фікційні достави... Словом, нема ні одної галузі адміністрації, де не булоб мальверзацій і крадежей. При масовости тих появ трудно говорити, що вони припадкові чи спорадичні. Якіж причини і жерела того? 1) Упадок моралі й добрих обичаїв, який все можна зауважити по війні. — 2) Легкодушність суспільности особливо велика в тих землях, що були під Росією. Відти йде вона й до Галичини. — 3) Протекційна система у принимании урядників. Перед війною до урядів мали доступ наперед люди з кваліфікаціями, по тому сини урядників та інтеліґенції взагалі. Притім влада звертала увагу на те, з якого дому й оточення походять кандидати на урядників. А тепер приймають людей без кваліфікацій, нераз просто з улиці. — 4) Сама влада влекшує мальверзації тим, що творить непотрібні уряди, які дають нагоду до надужить. Коли екзекуції виконували судові возні, ніхто не чув про крадежі, бо на возьних уважали судді й судові урядники. До 24 годин мусів возьний віддати гроші до судового депозиту. Сегодня коморники це самостійні урядники — і майже в кождім місті є афера з коморником... — 5) Скарбові уряди приймають на екзекуторів людей незнаних, котрі в першім дні служби зачинають від інкасування грошей. Тому є такі уряди скарбові, в яких що другий екзекутор видалений за крадіж. — 6) Не без вини і суди, котрі за мальверзації вимірюють кари і завішують їх виконання. — 7) Не без вини і суспільність: давніше чоловіка, що мав за собою вирок про спроневіреня, викидали з чесного товариства. Сегодня — ні. Ба, знаємо випадки, що дефравданти одержують нові посади, в іншім місті або повіті. — Відносини не поправляться так довго, як довго дефравдантови вистарчить виїхати з одного воєвідства в друге й там записатися до кількох проурядових орґанізацій, щоб одержати нову посаду...

З КРАЮ

В Станиславові дня 5 січня ц. р. Т-во св. Івана Милостивого уладило для бідних нашого міста традиційний Свят-Вечір. Щоб тим найбіднішим, поминеним долею, що ведуть нужденне життя по яорах і заулках, що часто-густо з голоду і холоду примирають, дати ложку теплої страви та пригадати, що Різдво то свято радости, любови і мира, повстав при згаданому Т-ві осібний К о м і т е т П а н ь, що гарно вивязався зі свойого завдання. Памятаючи на слова Христа: „твориґь добро нищим", цей Комітет як найкраще повів сю добродійну акцію. Суспільність охоче пішла на зустріч цій акції. Зібрано в грошах 223.20 зол.; крім цього богато дарунків в натурі. СС. Василіянки відступили безінтересовно відповідні салі на це угощення. Після промови о. крил. Лободича і серед коляд відбулася свята Вечера, в якій взяли участь 350 бідних. Опісля слідувала роздача святочних дарунків. Так отже СС. Василіянкам і комітетови: Вп. П. Олесницькій, П-ву Колянківським, Данишевій, Мардировичевій, Савковій, Сеньковій, Ярмолюковій, Галиковій, Ткачуковій, Косутовій А. і Косутовій М., Бігуновій, Чернецькій, Вп. Др. Чорненкові та всім іншим, що немало труду і жертв положили в цьому ділі, Т-во св. Івана Милостивого складає отсею дорогою прилюдну подяку і щире Спасибі! Дайте а дасться вам!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СОЙМ ВИДАВ 9 послів судови. М. і. посла Михайла Вахнюка з радикальної партії. Його видачі домагався прокуратор в Самборі за протидержавну промову.

НА СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ скріпився сепаратистичний рух відколи стали відомі висліди плебісциту в области Саари. Українці домагаються, щоб на совітській Україні перевести плебісцит під охороною Союзу Народів. Такі вісти принесла російська еміґрантська преса.

В ТАБОРІ ВІДОКРЕМЛЕННЯ в Березі Картузькій перебуває ще 94 особи. Таке заявив міністр Костяльковський.

У ЛЬВОВІ суд засудив Українця Петра Забаву з Желдця пов. Жовква на 3 роки вязниці за приналежність до ОУН і за поширювання протидержавних летючок.

В ВАРШАВІ сконфісковано ряд газет за те, що подали вісти про слідство проти бувшого директора департаменту Міністерства Скарбу Міхальского і бувшого президента Отвоцка Горжиньского.

ПРУСЬКИЙ ПРЕМІЄР генерал Ґерінґ приїхав на днях до Польщі. Після короткого побуту у Варшаві виїхав прем. Ґерінґ до Біловежської пущі де відбудуться лови, котрі уряджує Президент Річипосполитої.

РОЗПОРЯДКОМ мін-ва освіти в Німеччині вичеркнено науку римського права з програм німецьких університетів.

В БРАТИСЛАВІ (Словаччина) чеський суд засудив головного редактора часопису „Словак", Сідора, на місяць тюрми за те, що помістив протичеську статтю.

ЛИТОВСЬКІ ВЛАСТИ здержали чужим горожанам видавання дозволів на працю в литовських підприємствах і установах. Се відноситься головно до німецьких спеціялістів, котрі працюють в литовських підприємтвах.

В МОСКВІ помер на удар серця Валєрій Куйбишев, заступник голови ради народних комісарів СССР. Куйбишев належав до політбюра, а від 1922 р. був членом центрального виконуючого комітету СССР.

ВІЦЕКАНЦЛЄР АВСТРІЇ Штаремберґ заявив на зібранню Патріотичного Фронту: „Се великий блуд шукати порозуміння зі смертельними ворогами. Не забуду ніколи нещастя з 25 липня м. р. і ніякий Австріяк, того не забуде. Наша воля боротися за Австрію незломна".

ВІДЕНСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила в клюбі „Ядран" 60 комуністів, між котрими були Австрійці, Югословяни і Мадяри.

ГІТЛЄРІВЦІ зачали аґітацію за плєбісцитом у литовській пристані Клайпеді (Мемель).

РОМУНСЬКА ВЛАДА відкрила в Бесарабії німецьку тайну орґанізацію, котра поставила собі за ціль, довести до такого плєбісциту як у Саарі.

В БІЛГОРОДІ студенти комуністи урядили демонстрацію на університеті. Прийшло до кривавих бійок. Внаслідок сего замкнули університет на необмежений час. Югословянські власти мають отворити в Вишеграді в Босній концентраційний табор для студентів комуністів. (Ще лучше булоб, висилати їх до червоного „раю". Там їх вилічилиб скоренько зі всяких симпатій до комунізму).

ОСОБИСТИЙ ПРИЯТЕЛЬ Мек Доналда, льорд Аллен, прибув до Берліна. Ціль його приїзду невідома.

ЯПОНСЬКІ Й МАНДЖУРСЬКІ ВІЙСЬКА дальше наступають на північну китайську провінцію Чагар і вже перейшли „Великий Мур".

КИТАЙ оповістив, що не узнає продажі сх. китайської зелізниці. Як відомо, большевики продали ту зелізницю Манджурії, згл. Японії.

ПРОТИДЕРЖАВНИЙ ЗАГОВІР викрили в Мехіку. Увязнили 7 осіб.

НОВИНКИ

Комітет будови церкви СС. Василіянок у Львові уладжує в неділю 3 лютого с. р. о год. 5 попол. в монастирі СС. Василіянок (Потоцького 95) традиційну просфору.

Виставу картин Миколи Глущенка відкриють в неділю 3 лютого с. р. о год. 12 у виставових салях Музею НТШ у Львові, вул. Чарнецького 24, І пов.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбувся виклад дипл. господаря Б. Шемета на тему: Право земельної власности на Україні.

В Стронятині, пов. Львів відбувся однодневний сіль.-господарський курс від 21 до 26 січня с. р. Учасників було 68 (в тім кільканацять жінок). Викладали інж. Еліяшевський і дир. Ковальський: про управу ріллі і пашних ростин, годівлю худоби, городництво, садівництво і пасічництво. Після кождого викладу були перепитування учасників і дискусія.

У Львові трибунал засудив за приналежність до ОУН і розкидання летючок шлюсаря Мих. Бобка на 3 роки і теслю Гр. Горбаля на 2 роки вязниці. Вони походять з Городка.

В Чорткові трибунал засудив за переховування і поширювання нелеґальної літератури ОУН: малолітного Тараса Чеховського з Білої на безречинцеву висилку до дому поправи, І. Ляндика з Цаповець, Корнеля Шевчука зі Ст. Ягольниці (б. учеників укр. ґімназії в Чорткові) Ст. Куфля, купецького практиканта з Білої, Теодора Куцюлима, рільника зі Ст. Ягольниці, на 1½ року, Петра Хруставку, рільника зі Ст. Ягольниці, на 1 рік вязниці.

Ґранат в польськім Акад. Домі. У Львові перевели ревізію в поль. Акад. Домі при вул. Лозінського в прияві шефа львівської прокуратури Хіровского, прокуратора Прахтель-Моравяньского, ректора унів. Д-ра Я. Чекановского і старости Клімова. Шукали за студ. Унґаром, котрий мав укривати вибухові матеріяли. Знайшли один ґранат, шріт, фляшку з плином до виробу вибухових матеріялів, шнур і руру до фабрикації петард. Увязнили управителя Акад. Дому Войтася, портієра Яніка, співмешканця Унґара, котрий утік, студ. Каламарского і Дунаєвского. Створено комісію, що має бути відповідальна за сей поль. Акад. Дім.

2 **петарди** кинули під двері бюра ректора львівської техніки проф. Надольского за те, що не хотів дати дозволу на віче „Братняка".

Зелізнича катастрофа на стації Синевідсько 26 с. м. спричинила 23 жертв, 16 пасажирів і 7 зелізничників, тяжше або лекше ранених. Внаслідок сніжної бурі один поїзд зі шкільною молодю наїхав на другий. Машиніст не побачив впору сиґналів. Одна жінка підчас катастрофи почула породові болі й породила неживу дитину на стації в Синевідську. Знищені оба паровози і 6 ваґонів.

Гураґан в Галичині. В Бориславі спричинив він до пів міліона зл. шкід. Зовсім знищив 20 веж копалень нафти, богато коминів перевернув. Телєфонічні получення перервані. Сніжні насипи доходять до 5 м. Комунікація в Дрогобиччині в богатьох місцях перервана. Подібні вісти приходять з Перемищини.

Доля Крушельницького. Львівська пепесівська „Трибуна Роботніча" повідомляє, що проф. Антін Крушельницький мав збожеволіти в большевицькій тюрмі після розстрілу двох синів. До того ще причинилися непевність його життя, страшне положення жінки, синової та її дитини, котрих він стягнув до „раю"...

Старі большевики вислали були лист до Сталіна, щоби злагіднив кару Зіновєву і Каменєву як старим большевикам. М. ін. підписалася вдова по Леніні Крупська.

200 осіб погибло в Злучених Державах Північної Америки підчас недавних сніжних бур.

Спростування. Василь Грещук, про котрого в ч. 4 „Нової Зорі“ була замітка напечатана за „Вєком Новим“, немовби його увязнила польська поліція, — ходить вже свобідно по Львові і навіть працює як кухар в Академічнім Домі. Зате правдою є, що в часі наших Різдвяних свят був увязнений у Львові на поліції, але його випустили, і причини увязнення, як нас повідомляє, не подали. Правдою є також, що одержав карний наказ до ч. XXXIV кг. 38/35 від 34 карного відділу Городського міського Суду у Львові з дня 9 с. м., котрим засудили його за нелеґальний перехід з Польщі до Німеччини і з Чехо-Словаччини до Польщі на 14 днів арешту, хоч він все леґально переходив границю. Проти того наказу внесе спротив до суду.

Лікарі Туреччини подарували її диктаторови Кемалеви-паші золоту ванну. Він приняв дарунок, подякував і казав стопити золоту ванну і гроші розділити між шпиталі.

Гумор. — Знає його циґара. — Відколи я перестав курити, чуюся значно лучше. — Вірю. По твоїх циґарах мені також все було недобре.

Гумор. — Я чув, що за „Народову позичку“ можна купувати помаранчі. — В будуччині, дорогий пане, на разі „Державні Роверово-Радієві Заведення“ ще не фабрикують помаранч. („Врубле на даху“).

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК-а приняла в члени т-ва 7 нових кооператив. Ось вони: „Праця“, Пятничани, пов. Бібрка; „Гуцульська Єдність“, Яворів, пов. Косів; „Згода“, Майдан Горішний, пов. Надвірна; „Хліборób“, Парищі, пов. Надвірна; „Ощадність“, Библо, пов. Перемишль; „Український Союзний Базар“, Перемишляни; „Ощадність“, Голе Равське, пов. Рава Руська; „Українська Райфайзенка“, Шмитків, пов. Сокаль.

Процентова стопа в наших кредитових установах. З приводу розпорядку міністра скарбу з 11. XII м. р. поз. 697, ч. 109, котрим устійнено опроцентування рільничих довгів, обнятих конверзійними договорами на $4^1/_2$% на рік з евентуальною найвисшою боніфікатою у висоті $3^3/_4$% зі скарбу держави, наші кредитові централі: Земельний Банк Гіпотечний, Центральний Кооп. Банк „Краевий Союз Кредитовий“ і Кооп. Банк „Дністер“ за порозумінням з Народною Торговлею — Краевим Союзом Споживчим і Ревізійним Союзом Українських Кооператив постановили устійнити від січня 1935 р. процентову стопу від нормальних вкладок ощадности: на 4% від вкладок в долярах і в злотих в золоті та на 5% від вкладок у злотих, а від вкладок з біжучих рахунків на 2 до 3%. Всі наші кредитові установи в краю мають придержуватися солідарно сеї процентової стопи. Відсотків від льокованих готівкових кредитів в некредитових установах не будуть оплачувати у висших процентових стопах.

Дефіцит швайцарського буджету на 1935 р. обраховують на 200 міліонів швайцарських франків. Швайцарія має 4 міліони населення з того около 100 тисяч безробітних.

Самоходи в щораз більшій мірі зачинають гнати опалом з дерева, головно у Франції й Німеччині. При такім опалі є менша небезпека вибухів і пожеж.

З приводу ювилею „Нової Зорі“ всі книжки і брошури її видання продає Адміністрація аж до Великодня сего року за половину ціни. Потому ціна знов буде піднесена. Просимо користати з того для закладання парохіяльних бібліотек. „Венеція“ 3 зл.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Організації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3 зл.
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві.**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки).	0·40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Їзб.: **Хто такий був Лютер?**	0·30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0·40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0·50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0·40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей“ на заславні**	0·80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0·40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3·00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0·20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі**	1·50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1·00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2·00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість)	12·00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0·50
Проф. Л. Коплєр: **Релігія й політика**	1·80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1·00
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді)	0·80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду**	1·30
Станислав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси**	1·00
Гадяцький Договір.	0·50
Осип Назарук: **Націоналізм Донцова**	0·60

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 50.000 зл. на ч. 157172; — 20.000 зл. на ч. 150261; — 5.000 зл. на чч. 46644, 151808, 76466, 129911; — 2.000 зл. на чч. 12933, 47078, 60049, 88449, 116847, 153633, 62148, 73417, 106738, 121846, 3079, 46441, 78837, 136654, 139064, 58436, 105539, 132762, 158205, 171487; — 1.000 зл. на чч. 20367, 44176, 46715, 97169, 125872, 132308, 134373, 149242, 151529, 157515, 24188, 40335, 50812, 63226, 63553, 74178, 106736, 118348, 122185, 132195, 155966, 170117, 17065, 20311, 53102, 56020, 100016, 156890, 157503, 20685, 31841, 35030, 39728, 39785, 44169, 47637, 48708, 54644, 66301, 68591, 74615, 84220, 98794, 120071, 132450, 164537, 167277, 171168, 176702.

БІРЖА

ГРОШІ.

Доляр у Львові в приват. оборотах 5·33 зол. Німецькі марки 210·00— (за 100), фр. франки 34·85—35·00, шв. франки 171·30—171·70, фунти стерлінги 26·20, австр. шилінги 99·—100; чеські корони 21·50—22·50, ліри 45·00—46·00 ром. леї 33·00—35·00 (за 1.000 лей), голяндські фльорени 356·25 з. (за 100 фльоренів), червінці 1.35 зол., золоті рублі 4·60 зол., канад. доляр 5·25 зол.

ЗБІЖЖА.

	Підволочиська від	Підволочиська до	Львів від	Львів до
Пшениця одноціла	17·00	17·25	17·00	17·25
„ збірна	15·75	16·00	17·75	18·00
Жито одноціле	13·50	13·75	15·25	15·50
„ збірне			14·75	15·00
Ячмінь одност.	14·25	14·50	—·—	—·—
„ на мливо	13·25	13·50	14·50	15·75
Овес одноц. незаслоч.	12·75	13·25	14·75	15·25
„ „ заслоч.	11·00	11·50	13·00	13·25
„ збірний засл.	9·25	9·50	11·25	11·55
Кукурудза краєва	16·50	16·75		
Бараболі	2·75	3·00		
Фасоля біла	17·00	21·00		
„ краса	16·00	16·50		
Горох пільний	22·00	25·00		
Гречка на мливо	15·50	15·75		
Гречані крупи	25·00	26·00		
Просо	16·50	17·00		
Пшоно	29·00	31·00		
Пенцак	22·00	23·00		
Лен (95%	45·00	46·00		
Сім'я конопне	23·75	24·25		
Ріпак зимовий	39·50	41·40		
„ літний	34·00	37·00		
Конюшина черв.	105·00	115·00		
Мак синій зм.	37·00	42·00		
„ сивий	31·00	35·00		
Пшенична мука І сорт. А	31·00	31·50	32·50	33·00
Житня мука І сорт. до 55%	21·75	22·25	26·00	26·50
Висівки пшен. без мішка	—	—	—	—
„ житні „ „	7·50	7·75	7·25	7·50
„ ячмінні „ „	8·00	8·25	9·50	10·00

Тенденція назагал звишкова.

ЦІНИ НАБІЛУ У ЛЬВОВІ.

Дня 29 січня платили у Львові за свіжий сир 1 кг. 80 гр., квасна сметана 1 л. по 0.90 зол., молоко 1 л. по 18 гр., 1 яйце 8 гр. Гуртові ціни були дещо нижчі.

Читайте і поширюйте католицький часопис „НОВУ ЗОРЮ“! Адреса: „Нова Зоря“, Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Іван Заремба злькавтований скарбовий службовик, рахунковий старшина-поручник У. Г. А., політ. вязень (17 м. Домбя), тепер у Міськім Заведенні для вилічимих при вул. Білінських 9), від двох років на тяжку недугу грудей, батько 4 нелітних (10—15 р.) дітей-сиріт без матери (зльокавт. асист. пошт.), що тепер опинилися без даху над головою, просить лепти і старої одежі для цих дітей у людей добрих сердець. Ласкаві пожертви просить пересилати до „Нової Зорі“ з дописком — „Для Заремби“.

232—1—2

КІНА

АДРІЯ: Король зеліза.
АТЛЯНТИК: Пан без мешкания.
КАСИНО: Світ сміється.
КОПЕРНИК: Родина Ротшильдів.
МАРУСЕНЬКА: Родина Ротшильдів.
МІРАЖ: Аля в країні чарів.
МУЗА: Віва Вілля.
СТИЛЕВЕ: Вкрали людину і ревія зі Стефою Стадниківною.
УТІХА: Рука местника і ревія.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 3 лютого 1935. Ч. 8 (806)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон, чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П. Ш. Краків 405.867

Що пише англійська преса

про петицію в українській справі до Союза Народів.

Укрбюро доносить: Анґлійська петиція до Союзу Народів у справі української меншини в Польщі найшла широкий відгомін у всій анґлійській пресі. „Таймс" з 10 січня 1935 р. пише: „До Соза Народів вислано петицію в справі положення Українців у Польщі, яку підписав гурт британських послів та інших осіб. (Далі сконфісковано тут). Висказується надію, що „Союз Народів розглянe цю справу скоро і поважно". — „Дейли Телеґраф" з 10 січня пише під наголовком „Українці в Польщі" так: „До Союзу Народів внесено петицію, яку підписало поважне число британських послів та інших осіб і в якій звертається увагу (Далі в Польщі сконфісковано). Петиція звертає увагу на те, що дотепер не принято ніяких заходів, щоб поправити положення, не зважаючи на те, що ці справи вже були представлені в попередніх петиціях до Союзу Народів".—„Манчестер Ґардіян" з 10 січня подав довшу новинку про петицію: в ній переповідається зміст петиції та висказується сподівання, що Союз Народів займеться поважно тою справою. — Вістки про петицію подали ще: „Дейли Геральд" (Лондон 9 і 10 січня), „Ліверпул Пост Енд Меркюрі" (9 січня), „Вестерн Мейл" (Кардіф, 9 січня), „Скотсмен" (Едінборо, 10 січня), „Вестерн Морнінґ Нюс" (Плимавт, 10 січня), „Гемстед Адвертайзер" (Лондон, 17 січня) й інші.

14.000 Українців в державній службі

А повинно бути бодай 114.000.

Міністр внутрішних справ Косцялковский заявив на буджетовій комісії сойму, що в державній службі працює 14.000 Українців. З того в митних урядах і їм підчинених 1.407, в державних підприємствах 7.348, в шкільництві 4.707, в судівництві 270, в урядах мін-ва внутрішних справ 149. — До сего треба додати, що велика більшість Українців є в державній службі в корінній Польщі, де вони помалу польщаться, найбільше через мішані подружжа. Українців приймають переважно на найнизше платні посади возьних, сторожів і т. д. До Українців зачислені мабуть також всі греко-католики, хоч деякі з них почувають себе вже Поляками. Тай на 6 міліонів нашого населення таки 14.000 дещо замало, особливо 270 суддів. А всіх урядників в Польщі є поверх 800.000. З того бодай 114.000 повинно бути Українців. Розуміється на землях заселених Українцями.

За плєбісцит на Великій Україні

посипалися нові арештування в СССР.

Часописи російської еміґрації доносять, як вони пишуть, „з віродостойних жерел", що по висліді плебісциту в Саарі все більше кріпшає сепаратистичний рух на Україні. Тамошні Українці є за переведенням плебісциту під охороною Союза Народів, бо той плебісцит виказавби величезну більшість за відділенням України від СССР. Правительство СССР занепокоене тим рухом переводить нові масові увязнення на Україні. Мимо того число сепаратистів росте постійно. (На нашу думку 100% Українців, Білорусинів, Кавказців і т. д. голосувалоб зараз за відділенням їх земель від червоної матушки Москви).

Большевик удає вихреста

Варшавська преса пише: До монастиря Кармелітів в Люблині зголосився якийсь Жид, що назвав себе студентом і заявив, що хоче вихреститися. Його підготовано й охрещено. Він замешкав в монастири і відтам зачав виходити до міста, робити знакомства і взагалі вести якусь дуже рухливу акцію, аж поки до монастиря не прийшов поліційний аґент. Коли той „вихрест" побачив його, вискочив вікном і втік. Показалося, що то знаний комуністичний агітатор, котрий вже в кількох містах „приймав хрещення", щоб тим вигідніше ширити большевизм. Поліції не вдалося зловити його. — Певно незабаром вихреститься в якімсь монастири, де не читають ґазет і не знають, що такий пташок „ґрасує"...

Японія, Китай і Манджурія

ПАТ доносить з Токія: На запрошення китайського маршала Чанґ-Кай-Шека японський посол в Китаю Аріоші і японський військовий аташе в Шангаю Сузікі виїхали до Нанкіну, щоб відбути нараду з маршалом Чанґ-Кай-Шеком і премієром Ванґ-Чін-Вейом В Нанкіні радитимуть над справами політичними, господарськими і військовими. Сподіються, що прийде до заключення договору між Японією, Манджурією й Китаєм. Рівночасно европейські й американські інтереси в Китаю малиб бути ограничені. Японська преса домагається заключення китайсько-японського договору без участи інших держав. Наслідки того трудно предвидіти. — Зединена Азія може бути небезпечна для Европи і для Америки.

Числім вивірок!..

Преса повідомляє: Один староста в лодзькім воєвідстві видав обіжник до бурмістрів і війтів. В нім взиває подати найдокладніше число звірини живучої та вбитої на терені їх міст і сіл. Мається подати число: оленів (самців і самиць), сарен (самців і самиць), диків, заяців, куропатв, бажантів, диких качок, тетеревів, лисів, борсуків, вивірок. Ті дані мають надсилати кождого року до дня 31 березня. Речинець подання тих даних не може бути в ніякім разі продовжений і всякі усправединвлення проволоки в надісланні звіту не будуть брані під увагу... Отже бурмістри і війти мусітимуть тепер вганяти зі службою по лісах і полях, ловити вивірок, заяців, диків і т. д., устійнювати їх пол і втягати їх до своїх реєстрів. Можеб автори тих помислів самі взялися до числення хочби вивірок?

БЕЗ ГРОШЕЙ ЧОЛОВІК НЕ ХОРОШИЙ!

каже українська проповідка. — Будете мати гроші, складаючи свої ощадности

в КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Спеціяліст жіночих хоріб і акушерії

Др. Володимир Станецький

ординує

у Львові, вул. Хорущини 12/II пов.

(бічна Академічної).

Телєфон 89-89.

227а — 1—3.

Ідеольоґія Драгоманова

в світлі сучасности.

Під таким заголовком д-р Константин Чехович виголосив виклад в салі „Бесіди" у Львові. Приявних було 150 осіб, переважно молодь обох полів. М. і. були: Преосв. Кир Никита Будка, кількох священиків світських і монахів ЧСВВ. З преси були заступлені „Нова Зоря" і „Перемога". Крім того бачили ми на салі радикального посла п. Матчака, але чи він заступав „Громадський Голос", не знаємо. О год. 6.15 о. крил. Ю. Дзерович відкрив Академічний Вечір і дав голос прелеґентови. Д-р К. Чехович виголосив одногодинний виклад такого змісту:

Проти ідеольоґії Драгоманова видав о. Ю. Дзерович книжку в 1910 р. п. з. „Ціла правда про радикалів". Відтак Михайло Лозинський видав в 1915 р. брошуру п. з. „Українське національне питання в творах М. Драгоманова". Для нас цікавіше приглянутися до висловів тих авторів, що їх праці появилися після досвіду, який дали нам і рос. революція і розвал австрійської монархії. — В Загальній Українській Енцикльопедії є суперлятиви про Драгоманова як ученого. Заславський видав в 1924 р. книжку про Драгоманова, в котрій захоплюється його „Чудацькими Думками". В. Вернволя назвав Драгоманова в виданнях „Самоосвіти" — „розумом України"... („Українська література. Погляд на її історичний розвиток" — Бібліотека „Самоосвіти" ч. 61, 1934). Левинський в „Нових Шляхах" назвав Драгоманова „ідеольоґом вільної України"; Микита Шаповал — „ідеольоґом нової України", Софія Русова за Єфремовом назвала Д. „апостолом правди і науки". В „Новім Часі" печатано цікаві спогади Вячеслава Будзиновського, в котрих є згадки про діяльність Д. як руїнника. Мухін у праці „Драгоманов без маски" уважає його „апостолом хорого москвофільства", що нищить усякий патос і героїзм. Мухін доказує, що Драгоманов був несвідомим знаряддям в руках рос. поліційних провокаторів. М. Грушевський пише в „Україні" за 1926 р., що „Чудацькі думки" можуть бути лише історичним матеріялом, а не рецептою національної

тактики“. Ленін назвав Д-а „українським міщанином, що висловлював погляд селянина ще такого дикого, сонного, приросłого до своєї купи гною“... З того видно, що погляди на Драгоманова дуже розбіжні. Деж правда?

Вся ідеольогія Д. се не вислід сентиментальности, чуттевости, але вислід студій. Він був істориком всесвітньої історії. Студії історії привели його до словянофільства. Проф. Білецький в Драгоманівськім Збірнику пише в студії, немовби Д. був за національною рівноправністю. Одначе він наводить неясні цитати. Д. словянофіл але не такий як московські словянофіли, котрих він називає московськими партикуляристами. Словянофільство Москалів не подобалося Д., бо: 1) се не був общеруський патріотизм, 2) словянофіли були релігійні люди (як і українофіли), а Драгоманов був атеїст. В Драгоманівськім Збірнику є вірш Д. „Піснь киівських Словян“. Україна має свою окрему позицію, Україна й Київ можуть відіграти більшу ролю. В праці під таким диким заголовком: „Література російська, великоруська, українська і галицька“ Д. виразно зазначив, що він словянофіл. Він боїться за Чехів, що ставлять низше соціяльні та культурні справи від прав корони св. Вацлава... Драгоманов уважав Київ — серцем Росії, всеї Руси. Він проти українського самостійництва, називає його „партикуляризмом“. „Київ перемеле все в загальне словянороське борошно“ (муку). Галичани повинні бути посередниками між Росією та Австрією. В „Літературі рос., великорусь., укр., і галицькій“ Д. змагається за самоуправу але не України як цілости. Його словянофільство змагало до федерації всіх словянських народів. Україна є тільки частю Росії, посередником між Росією та іншими Словянами. Д. каже, що він продовжує ідеї Кирило-Методіївського Брацтва. Се неправда. Вправді в часах „Основи“ наступив упадок кирило-методіївських ідей. Д. еволюціонував до панрусизму. Він був еклектиком і компілював свої ідеї від російських учених. Інтерес Росії сходився в Д. з інтересом „народу“, інтерес держави з інтересом „демосу“. Між ріжними народами Росії притягнув він сюди і галицький демос. Ідея панслявізму і панрусизму (всеросійськість) довела на його думку до потреби геґемонії Росії над всіми Словянами. Се тягнеться червоною ниткою у творах Драгоманова. В деяких місцях Д. ставиться обєктивно до історії України. Часи до 13 століття він зачисляє до історії України а не до історії Росії. Деякі наші теперішні історики зачисляють ті часи до загально-російської історії. Деколи виступає і в Д. національна гордість, напр., коли говорить про „Слово о полку Ігоря“, як про український а не общеруський твір. Та йому було потрібно се на те, щоб доказати, що Україна має чим збогачувати всеросійську культуру. Понад реґіональний патріотизм ставив Д. всеросійський патріотизм. Росія і Русь се було в Д. те саме і він уживав тих слів наперемін. Не заперечує ріжниць між Україною і Росією. Одначе каже, одна історія, одна віра, одна ґеоґрафія, етноґрафія і т. д. тягнуть їх до єдности. Навіть Гетьман Богдан Хмельницький в уяві Д. обернувся до Москви як до землі руської. В „Листах до Наддніпрянських Українців“ Д. висловився, що єдність була, є тепер і буде, що Україна повинна збогачувати всеросійську культуру. Він учив, що Росія дала Україні безпеку, здобула Крим, завела европейську культуру, університети, ліцеї і т. д. Всі Українці повинні виховуватися на російській літературі, котра є спільним скарбом. Ціль українофільства — не відділятися від Росії; через рос. літературу мати голос між Словянами і в Европі. На думку Драгоманова українська інтеліґенція повинна бути д в о м о в н а, повинна студіювати рос. літературу, закладати бібліотеки рос. книжок і т. д. Ніхто не поширив між Українцями тільки рос. книжок як Д. Він думав, що рос. мова стане мовою всіх Словян і світовою. Рос. література се не великоруське письменство, але общеруське. Назвати Пушкіна Великоросом бувби гріх. Про польську літературу каже Д. зовсім інакше. Він уважав її чимсь окремим від російської, а нашу ні, що найвисше „для домашного обихода“. Росіяни повинні піддержати принцип децентралізації. Російська Україна вже зжилася з рос. літературою. Українці повинні приєднатися до всерос. культури. Українська мова, словесність вміститься в рос. науці. Історія України дається помістити в історії Росії.

Досить наведених тут поглядів Драгоманова, щоб пізнати його русофільські тенденції. Драгоманов як русофіл цінив Гоголя дуже високо і ставив його Українцям як взір, вказуючи як богато позитивних вартостей вніс „Українець“-Гоголь до всеросійської скарбниці. „Ніяке доктринерство української ортодоксії не може переконати масу живих Українців, що Гоголь не наш хочби у тій навіть мірі, як не наш Пушкін — пише Д. в „Літературі рос., великор., укр. і галицькій“. Та і сьогодня дехто учить Українців, що ренеґат Гоголь це „типовий представник національного українського характеру“ (Дм. Чижевський: „Нариси з історії фільософії на Україні“, стор. 14. Прага 1931).*)

Галицькі народовці каже Д. мусять працювати разом з російськими демократами. Тоді вони будуть говорити в імени міліонів. Там в Росії є їх вірні союзники (рос. ліберали).

Галичина поставилася проти ідеольогії Д., не так як Павлик. Франко скоро емансипувався зпід його впливу. Д. звернув увагу і на Закарпаття. Давну угроруську „дячківщину“ радив заступити рос. літературою. Д. думав, що „неможлива“ ні самостійна українська наука, ні історія Южної Руси, бо „самого Хмельницького замало“ в історії а в українській літературі буде всего 5—6 письменників... Тому Д. так накинувся на О. Огоновського за його історію нашої літератури. Він стояв по стороні Пипіна, що ніби боронив Українців, але вважав їх за партикуляристів. Шевченко на думку Д. „заплутався“ в національній ідеї. Свій соціялізм і космополітизм черпав Д. з рос. книжок і журналів, хоч хвалився, що „черпає культуру“ з самих жерел. „Смішно—писав він—в епосі „Колокола“ говорити про християнські ідеали“... Його соціялізм і анархізм був прудонівського типу, хоч черпав і з Герцена. Кінцевий етап соціялізму — анархія (безначальство), вільна спілка. Тактика Д. денеде компромісова. Д. ішов за рос. ліберали, писав в їх журналах за децентралізацією і реґіоналізмом. Україна не має стати цілістю, але 4 кантонами Росії, поділеної на 20 кантонів. Польща малаб творити цілість. Децентралізована Росія, анархія, безначальство, безвластя, симпатії до протестантизму, агітація за релігійною толеранцією. Все на те, щоб розбити владу. Д. дуже не любив Галичан, коли вони говорили, що майбутню Україну треба звязати з католицизмом. Унії не терпів. Д. еволюціоніст. Він ціле життя пропаґував космополітичні ідеї. При кождій нагоді виступав проти українського націоналізму. Згідно з тодішним соціялізмом в Росії і теорією позитивізму Конта Д. вірив, що релігія „пережилася“ і що її місце займе наука. Світогляд Д. матеріялістичний. Д. ішов за Фаєрбахом, котрий сказав, що людина сотворила Бога на свою подобу. Д. вірив в постійний поступ. За ціль людства уважав скинення кайдан містицизму релігійного й політичного. Але він голосив космополітизм тільки в теорії, а в практиці звичайне русофільство в імя якоїсь нової фантастичної Росії. Нині навіть на сов. Україні кажуть, що думки Д. перестарілі. Вплив ідеольогії Д-ва був фатальний. Сріблянський (псевдонім М. Шаповала), його ученик, писав в 1913 р. в „Українській Хаті“: „Український народ в минувшині був ворогом культури... Все гниль, нічого в нас нема, ні історії...“ І на наше нещастя — він був одним з наших міністрів...

40 літ минає від смерти Д. Одначе драгоманівщина ще покутує в „Громадському Голосі“, в „Самоосвіті“, в „Ділі“, в „Новім Часі“, в „Життю і Знанню“, виданим „Просвітою“ і в її „Фонді — Учітеся брати мої“.

Нам треба собі усвідомити вплив Д., з його атеїзмом, соціялізмом, космополітизмом. Він пропаґував панрусизм, російський патріотизм в теорії і в практиці. Д. не був розумом України, не був ідеольогом України, але ідеольогом фантастичної нової Р о с і ї. Треба пізнати цілу піраміду думок Д., що лягла на психіці української інтеліґенції великим тягарем, щоб пізнавши її хиби, усунути її в імя кращого майбутнього України. (Оплески). Виклад скінчився о год. 7.18. Дискусії не було.

*) На нашу думку Гоголь не був ніяким ренеґатом, бо працю того великого, може найбільшого письменника української землі на ниві російського письменства не вільно оцінювати зі становища теперішнього. В часах коли працював Гоголь у нас рішучо не було поля праці для такого письменника. С в о є р і д н и й український патріотизм Гоголя ярко проявлявся в його рос. творах. Про се колись напишемо. — Ред. „Нової Зорі“.

Англія і Німці

В парижськім виданні „Дейли Мейль“ появилася велика стаття льорда Ротерміра, найбільшого пресового потентата Англії. Вказавши на розвиток німецької воздушної фльоти, льорд Ротермір підчеркує, що робить се тому, щоби переконати Англію, що й вона повинна створити собі сильну воздушну фльоту. Далі пише: „Коли наші керманичі мають хоч кришку здорового змислу, то вони простягнуть дружню руку Німеччині. Я належу до числа тих, котрі думають, що Англія і Німеччина повинні бути приятелями. Нема ні одної точки розходження між обома краями. Богато вісток, що тут друкується про Німеччину — найчистіша пісенітниця. Гітлер се блискучий провідник великого народу. Гітлерівський устрій не збирається падати, економічне положення Німеччини далеко не трагічне. Щодо вартости вивозу Німеччина представляє 80 проц. нашого вивозу з тим, що Німеччина майже самовистарчаєма, коли Англія мусить ввозити й оплачувати грішми три четверті свого вижившення. Колиб я мав владу, я скасувавби артикул про вину щодо війни в версайськім договорі, я звернувби Німеччині всі африканські кольонії, котрі тепер під володінням Англії на основі мандату Союзу Народів, і я повідомивби німецьке правительство, що Англія в ніякім разі не інтересується тим, яку політику провадить Німеччина в східній Европі. Щож торкається наших відносин з Францією, то треба заключити анґльо-французький оборонний союз, що ґарантувавби ненарушимість европейських володінь обох держав і їх заморські посілости від нападу котроїнебудь іншої европейської держави“.

Знов зменшили

З Варшави доносять: Підмоги для безробітних умовах працьовників зменшено в останних часах о 10%, значить: обезпечений від найвисшої зарібкової платні 720 зл. коли не має родини побирає тепер 152.60 або 20% своєї платні. Так нужденно виглядають допомоги мимо дуже великих тягарів обезпечених, бо велику пайку доходів зїдає бюрократія. Вся суспільність відітхнулаб, якби знесли примусові обезпечення. А коли так довше потреває, то дійде до загального банкроцтва...

І лінч се форма ентузіязму. (З афоризмів нового Козьми Пруткова).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Відношення Епископа Григорія Хомишина до Польської Держави

Під таким заголовком появилася в консервативнім органі „Час" ч. 29 з дня 29 І. 1935 р. стаття графа Генриха Й. Лубеньского, котру подаємо в дослівнім перекладі:

У відношенні о. епископа Хомишина до Держави треба відріжнити становище католицького епископа від становища чоловіка, що думає політично реально і не дає себе „кермувати" почуванням і сентиментальности, особливож менше або більше правдоподібним політичним фантазіям.

Як епископ о. Хомишин голосить погляди, котрим нераз вже давали вислів представники Церкви, „що нема влади, котра не булаб від Бога, без огляду на те, чи та влада призначена підданим на кару або покуту, чи на добро і піднесення" — і що тільки в однім случаю можна тій владі відмовити послуху: коли „жадає ломання божого права природного і надприродного". Таке саме становище заняв був нпр. кардинал Ледуховский перед „культуркампфом" супроти пруських властей, таке саме сейненський епископ Лубеньский супроти російських властей *на початку повстання*. І подібно як епископа Хомишина сегодня атакують українські націоналісти — їх атакували тоді польські націоналісти.

З признання державної влади випливає льогічно обовязок льояльного відношення всіх горожан до держави, без огляду на національні ріжниці. Та під тою льояльністю о. епископ Хомишин розуміє не тільки нормальне виконування обовязків супроти держави, але більше: змагання всіх Українців, горожан держави, до того, щоб „польська держава була сильна і забезпечена". Отже о. епископ Хомишин стоїть на становищі розвиненім в Енцикліці Пія XI про „християнське виховання молоді", з котрої ясно випливає, що добрий християнин се рівночасно взірцевий горожанин держави. Очевидно се в нічім не обмежує, як се й підчеркує епископ Хомишин, горожан української народности в енергійній і рішучій обороні національних постулятів і прав. Одначе боротьба за ті права повинна відбуватися лише на шляху легальнім з виключенням якихнебудь средств, незгідних з засадами католицької етики. Так в скороченні виглядає становище о. Хомишина як католицького епископа. Тому становищі дав він найповніший вислів в знаним Пастирськім Листі в 1931 р. на тему політичного положення українського народу в польській державі.

А тепер перейдемо до політичних поглядів о. Хомишина.

Стоячи здалека від партій і будучи з темпераменту великим індивідуалістом, о. епископ Хомишин висловлює свої погляди з великою незалежністю думки і рівночасно з брутальною щирістю, що в українських політичних кругах, призвичаених традиційно до дуже оглядних виступів епископату, викликує богато злої крови. Признаючи існування польської держави на українських землях не переходовим фактом, тільки фактом тривалого значіння, від рішення Ради Амбасадорів (1923 р.), уважає, що політичний реалізм не дозволяє на те, щоб той факт заперечувати або його виелімінувати при устійнюванню якихнебудь ліній політичної поведінки для українського народу в змаганню до осягнення самостійности і власної держави. Отже тому дальший висновок, що до держави треба занятн якесь становище. А можна тільки льояльно і позитивно, бо польська сторона, будучи в посіданню власної державности, має в теперішній хвилині величезну перевагу над українською... Кожда боротьба булаб отже засуджена згори на програну. А на укладі добрих українсько-польських взаємин скористають обі сторони. Українці запевняючи собі можливо найліпші умовини існування і розвитку нац. життя, для створення зі Сх. Галичини (в ориг.: Малопольські Веходнєй. — Прим. Ред.) українського Піємонту, а Поляки гасячи вогнища постійного невдоволення і ферменту. В поглядах о. епископа Хомишина відчувається охоту брати собі приклад в деякій мірі з тактики, котру примінювали станьчики у відношенню до Австрії... О. епископ Хомишин був безпосередним обсерватором тої тактики й оцінив її дуже додатно у своїй книжці „Українська Проблема". Угодовість о. еписк. Хомишина треба тому розуміти як признання без застережень польської державности і витягнення відси деяких практичних політичних внесків. Зате імпутування станиславівському владиці, як се роблять деякі його противники, такої угодовости, під котрою треба булоб розуміти згоду з його сторони (лише) на мінімальну програму нац. постулятів, нетільки неслушне, але й неправдиве. О. епископ Хомишин репрезентує такі самі національні постуляти, як й інші політичні відломи в українському громадянстві. Суттєва ріжниця між ним і провідниками українського політичного життя була в ріжній оцінці сили і тривалости польської держави.

Якраз тут політичний реалізм епископа Хомишина мав найбільше поводження, бо він був перший, котрий рішучо і ясно виступив з програмою порозуміння ще тоді, коли інші українські політичні круги грузли в сепаратистичних державних концепціях, спертих на міжнародних кононктурах. Тому епископ Хомишин оцінював критично радянофільську і женевську політику УНДА. Не вірив в політичну вартість якогось протипольського фронту всіх українських угруповань. Виступив дуже категорично проти актів террору, коли інші політичні чинники поводилися супроти них пасивно. І трудно заперечити, щоб від того часу становище українських політичних кругів не перейшло еволюції, котра наближує їх до становища епископа Хомишина. Заграничпа політика УНДА скінчилася фіяском. Найповажніші партії зі знаною заявою з минувшого року дуже рішучо відтялися від переворотової акції ОУН. Ідея автономії видається сегодня більшости українських політичних сфер більше реальною й пожаданою метою на близьку будучність ніж неясний державний сепаратизм.

Погляд епископа Хомишина, що на життя Українців, котрі замешкують польську державу, з природи річи найбільший вплив мусить мати та держава, а не чужі держави, — погляд, котрого не хотіла признати переважна часть українських політиків з причин чисто емоціональних, — стає сегодня участю психічної свідомости всеї суспільности.

Тому незалежно від впливів, що їх має епископ Хомишин в українськім громадянстві, треба ствердити, що був він в тім громадянстві піоніром реальних політичних поглядів, котрі помалу зачинають прийматися і що безсумнівно польсько-українські взаємини булиб сьогодня в іншій стадії, якби становище епископа Хомишина вже перед кількома роками знайшло було підпертя в поважних політичних українських кругах.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Про ріжні в сій статті порушені справи буде ряд статтей в „Новій Зорі".

Маємо примір

Відозва російської видавничої колегії.

Російська еміграційна преса оповістила отсю дуже поучаючу відозву:

Число покупців російської книжки зменшилося. Видавець примушений розложити розходи видавання книжки на вузький круг покупців. Через те і через посередників — ціна книжки збільшилася втрое і вчетверо понад звичайну ціну. Дорозша книжка примушує віддалити ще одну частину покупців: видавець відповідно збільшує ціну слідуючої книжки. Так повстав той заворожений круг. А мимо того запотребування на російську книжку велике, як показав досвід дешевих розпродажей; треба тільки книжку зробити доступною.

Паризьке обєднання письменників і поетів під проводом Ю. І. Мандельштама поручило видавничій колегії в особі Ю. Фельзена й ін. звернутися до читачів зі слідуючою відозвою:

Ми обєднуємо всіх бажаючих — в союз читачів. Звертаємося головно до армії емігрантів і біженців, обмежених у своїх средствах, працюючих і свідомих. Нехай кождий внесе раз в рік 10 франків. 400 передплатників покриває видання одної книжки; 850 покриває видання двох книжок; 1300 передплатників — три книжки і т. д. Кождий, хто вніс 10 франків річно, дістане: 1) за рік серію з одної, двох або і трох книг і т. д. (залежно від Вас, що читаєте сі стрічки) і 2) вдоволення: завдяки Вам особисто вийшла в світ нова книжка.

Доля Росії в її літературі. Наша боротьба за книжку се боротьба за культуру, за духову свободу, за вселюдські цінности.

10 франків раз в рік! Взаміну: 1) серія нових книжок (переважно молодих) емігрантських письменників; 2) свідомість особистої, своєчасної, організованої участи в загальній справі.

1 січня в 16 год. відкрили виставу емігрантської літератури, уладжену згаданою видавничою колегією. В льокалі вистави (12, рю де Пуатіє) ми зібрали все, що можна було зібрати при даних умовинах. Сего мало, щоби говорити про всю емігрантську літературу останніх 17 літ, одначе доволі, щоб показати основну творчу й волеву лінію еміграції. Кождий Росіянин в Парижі розуміється прийде на сей перегляд емігрантської культури. Господар чи робітник, ресторатор чи кухонний хлопець, останній чи перший, — нехай кождий впишеться до Союзу читачів, нехай кождий підпишеться на серію книжок.

Позаміспеві і всі, що не були на виставі можуть вислати почтою 10 франц. франків на адресу: B. Janovsky, c. o. Roerich Museum, 12, rue de Poitiers, з поданням адреси, куди висилати посвідки і книжки. — Видавнича Колегія.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Треба подивляти помисловість російських емігрантів. Вони видали досі вже велику літературу на еміграції. Колиж тепер просто через вимирання старших емігрантів щораз більше звужується круг читачів російського письменства, оставши мимо того не тільки не падуть на дусі, але хочуть далі продовжати свою творчість. В тій цілп придумали висше представлений плян, на основі котрого вже кождих 400 зорганізованих людей, котрі дадуть по 10 франків, може видати нову книжку — і то що року. Нема сумніву, що російські емігранти відізвуться на сей плян. І незабаром побачимо цілі серії нових видань російського письменства на еміграції. Та найбільше поучаюча в тій відозві — свідомість того, що будучність Росії в літературі. З того ясно, що російська еміграція витягнула науку зі страшної катастрофи своєї батьківщини. Так е! То головно хора російська література була розсадником нігілізму, з котрого потому виріс большевизм, що страшно знищив Росію. Коли давну хору російську літературу заступить нова здорова, то вона стане головним підложжам відродження здорової Росії.

Возьмім собі приклад з Росіян і не ждім десятками літ на те, щоби здорова католицька література збутвіла по магазинах.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Торжества на честь св. Отця. Дня 6 лютого припадають 13 роковини вибору св. Отця Пія XI папою а 12 лютого роковини коронації св. Отця. В звязку з тим відбудуться по всіх католицьких церквах молебні за св. Отця і торжества на його честь.

Йорданські торжества на Холмщині. Величаво відбулося сего року йорданське водосвяття в місті Грабівці, пов. Грубешів. По співаній Сл. Божій, яку відправив місцевий гр.-кат. парох о. Митрофан Гринкевич ЧСВВ удалася величава процесія на річку, на торжественне водосвяття. В часі процесійного походу співав місцевий церковний хор коляди й грала латинсько-церковна орхестра на переміну. Участь у процесії взяли не лиш греко-католики з Грабівця й околиці, але ще численніше латинники. Память недавної Унії в народі на Холмщині ще дуже жива так, що по йорданську воду тиснулися римо-католики. Довгий час російського православія мусіли вони здержуватися від участи в так улюблених Йорданських водохрещах, то тепер на уніятські спішать дуже радо. На Сл. Божій і водосвяттю гарно співав місцевий церковний хор. Свіжі й чисті голоси, пречудні холмські церковні напіви навівали на участників милий святочно- йорданський настрій. До піднесення торжества й милого гармонійного настрою обох католицьких обрядів много причинився місцевий римо-кат. о. парох своєю очікуваною участю в торжестві водосвяття. Се певно много причиниться до зближення обох католицьких Церков (гр.-кат. і римо-кат.) на Холмщині і посередно й до поширення Унії.

Учасник.

Візитація Мар. Др. Молоді в Станиславові. При Марійській Дружині Пань на Гірці, що вже повних 14 літ істнує та живо проявляє свою діяльність як внутрі так і зовні церкви цеї дільниці Станиславова, повстала місяців тому два Марійська Секція молоді, зложена з бувших учениць семинара СС. Василіянок. Дня 16 січня б. р. о. І. Назарко ЧСВВ, презес М. Т. М., перевів провірку, хоч короткої але живої діяльности згаданої секції, будучи на її сходинах. В коротких бадьорих словах вказав на ідеал Мар. Др. та заохотив молоді серця до праці на славу Пречистої й добро українського народу. Слідуючого дня т. є 17. І. відправив о. Презес Службу Божу в церкві на Гірці та по спільній знимці з молоддю відїхав зі Станиславова. Слід замітити, що дня 22. XII. 1934 р. в Празник Неп. Зач. ця Дружинна Секція улаштувала ювилейну Академію в 350-літню річницю матірної дружини в Римі „Пріма Прімарія" з гарною програмою та вмілим її переведенням, яка зробила глибоке враження на присутніх. Загалом Мар. Дружина на Гірці витискае сильне пятно на релігійне життя цеї дільниці, маючи на оці славу Пречистої й добро української душі. Бо за неї то в теперішний мент йде затяжна боротьба. Тому тільки зорганізовані молоді кадри з християнсько-католицькими ціллями поведуть успішну боротьбу з матеріяльним і моральним злом і увійдуть на шлях обнови нашої нації по ідеалу християнської звершенности. — о. Д. В.

Розмова з Гітлером

Берлінський кореспондент „Ґазети Польскої", головного органу санації, п. К.Смоґоржевский, мав розмову з Гітлером 25 січня с. р. в першу річницю підписання польсько-німецької декларації 26 І. 1934 р. Ся розмова напечатана в „Ґ.П." ч. 26 на першій сторінці з фотографією Гітлера і великими реверансами для нього. Гітлер м. ін. заявив: Нац. соц. політика спирається на ідейнім дорібку нац.соц. ідеї. Расистське поняття засадничо відкидає т. зв. винародовлення. Бо в насильством переведеній анексії чужого національного добра бачимо радше ослаблення ніж скріплення власної національности. Започаткована нами політика шанування сусідних народів се в найвисшім степені вислів нашого ідейного руху, отже се наше найглибше переконання. Не думаємо продовжувати блудів з минулих століть. Один з висловів нашої волі се змагання нового уложення взаємин між німецьким і польським народом. Пречінь практичні досвіди останних століть виявили, що направду вартістних елементів або зовсім не можна винародовити або можна довершити сего з великим трудом і дуже помалу. Одначе ціла „користь" обмежується майже виключно до хитких і внаслідок того маловартісних одиниць. Здобуття їх не можна в ніякім случаю уважати за корисне і воно не стоїть в ніякім відношенні до звязаних з тим терпінь і небезпек. Тому у взаїмній охороні національностей бачу одну з найбільше гідних цілей відповідальної державної політики хоч ясно, що того рода політика може бути успішно здійснена лише при взаїмнім зрозумінні. — Нац. соц. держава се одностайна держава, т. зн. стверджує й устійнює ту одиноку суверенність, котрої висловом цілий нарід. В тій ціли усунемо те все, що люди штучно створили, але пошануємо те все, що природне. Не маємо зовсім наміру штучно або в наглий спосіб зносити чи усувати питомих прикмет поодиноких племен німецького народу.

Засада вождівства („фірерства") нині майже цілковито введена до конституції Німеччини. „Німецький Закон" вже існує: се перед 16 літами створена нац. соц. партія. Вона заняла місце попереднього партійного розбиття, вона представляє німецьку національну волю, волю життя нім. народу, цілу Німеччину. Здійснення цілей нац. соц. руху веде до абсолютної єдности між партією й державою. — Наша господарська політика поставила собі цілий ряд великих завдань. Ми мали $6^1/_2$ міліона безробітних, селянство перед руїною, зовсім розбитий і винищений середний стан. Вже нині з гордістю можемо ствердити висліди нашої діяльности. Всі показчики господарського життя виказують стан корисної еволюції. Найбільше суттєве те, що нам вдалося щасливо оживити в нашім народі готовість до чину, до рішення, до радісної праці. Хліборобство і промисл відзискали свою діяльність. Міліонам робітників ми забезпечили працю.

Мушу все повторяти, що: 1) Німеччина хоче жити в мирі зі всіми сусідами і готова погодитися на все, що виявиться потрібним. 2) Німеччина вже ніколи не зречеться своєї рівноправности. 3) Під поняттям міжнародної співпраці не можемо розуміти принимання на себе непроглядних зобовязань, що моглиби вкінці довести нас до війни, до чого ми з власної волі не хочемо дійти.

Ми виступили з Союзу Народів внаслідок недодержання належного нам і запевненого вже рівноуправнення.

Після року німецько-польських взаємин, що зачали укладатися по новому, вдалося нам перевести у властивім часі одну з найбільше тяжких історичних поправок. Ми поправили хибну думку, немовби між обома народами постійно і на завсігди істнував ворожий стан, як деякий рід дідичности. Думаю, що є навпаки: мимо всіх труднощів між обома народами в інтересі спільного вдержання европейської культури вони зобовязані до щирої співпраці. Нац. соц. устрій в Німеччині не занехає нічого, що може причинитися до розвитку тої співпраці і перемінення її помалу на тривалу приязнь. Нинішний день особливо управнює мене до віри в здійснення нашого бажання.

Вся Польща купує льоси

в найщасливішій колєктурі

„ЩАСТЯ"

Львів, вул. Сикстуська ч. 12

де впали виграні зл. 100.000 на ч. 156488, по 20.000 зл. на ч. 40712 і 168801, по 15.000 зл. на ч. 73262, 90228 99736; по 10.000 зл. на ч. 15665, 42303, 110228 і 178599, крім величезної скількости низше 10.000 зл.

Головна виграна зл. 1,000.000 (міліон)

Тягнення І кл. зачинається вже 19 лютого 1935 р. Замовляти можна чековим блянкетом П. К. О. 500.420 „ЩАСТЯ", почтовим переказом або письменно.

Два нові літаки для місій

Католицька Церква послугується в місійній праці модерними середниками лучби. В лютім с. р. архієпископ Кольонії кардинал Шульте посвятить два нові літаки. Літаки ті будуть називатися Петро і Павло. Більший літак Петро призначений для місії в полудневій Африці, менший Павло в Новій Гвінеї.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

„Стременне" 2)

Оповідання з життя лісників

Бо властиво не за „срібне весілля" моїх свояків я взявся писати в цім оповіданні, а за „стременне". Та воно було аж над ранком коли на дворі стало шаруділи, а січневі ночі довгенькі.

Гості, бодай декотрі, може булиб і швидше відїхали, зараз по „весільній" вечері, котра протягалася до безкраю і в кождому напрямі була щедра у всяку досталь, їстива і питва. Дарма; ніхто в дорогу не пускався, така тієї ночі була хуґа і шквиря, а їдкий вітер не вщухав цілу ніч.

Одна пара саней найблизших сусідів пустилася по опівночі в дорогу. Одначе по годині вернули. І ледви вернули, такі були вимаргані і винуждані. Раділи, що взагалі якимсь чудом викараскалися з забоїстих засп. Тоді всі вирішили, чекати аж успокоїться.

Упірлива хуртовина на дворі нічогісенько не вадила „весіллю" і не псувала забави. Навпаки, піднімала настрої домашніх і гостей і забава зі всіми традиційними звичаями, серед гамору, сміхів, співів, ба навіть танців, не заломилася ні на одну коротку мить. Нікому тієї ночі не дрімалося, нікому не кучилося. Гумори й апетити були незглибимі, незаспокоєні. Коли хто хотів відпрошуватись, „вибачайте, не можу", йому говорено: „Уважайте, добродію, що на другу таку парадну нагоду треба чекати повних 25 літ". І сердега наново забирався до їдла і питла.

А „молодята" з доньками і синами невпинно припильновували і „припрошували", одних при великому столі в їдальні, одних в бічній кімнаті при „традиційних" картах, інших по кутиках.

Словом, всі, молоді й старі бавилися і — як говорили очевидці весілля зперед 25 літ, тоді такої „сотної" забави не було. І не було ляку, щоби струна тріснула, бо в ті добрі часи на лісничівці все найшлося що зїсти та випити.

Аж на дворі лють успокоїлася і стало легко шарудіти. Тоді щойно стали гості розїздитися. Ночувати залишалися самі найближчі.

Їхали як в зимі — партіями, гурмом, щоби в біді себе рятувати. Наперед такі дженджуристі візники, що то — „мені й вочі завяжіть, то з дороги не зблуджу"... За ними інші. Одні в цей, другі в той бік: гостей було на кільканацять саний.

Така масова відправа гостей на селі се чималий веремій. А ще в зимі, по цілонічній заметілі і в хаті і на дворі. Кілько клопоту з самим тільки вбиранням. Мущини лізуть в передпотопові кожухи, виправові славутські бунди, повстяники, оперізуються ременями, перевеслами. Та ще гірша біда з загортуванням, затулюванням і завязуванням жінок всілякими хустками, шалями, шаликами... Відтак те мозольне заладовування до ріжних залубнів, саней, санчат, — обтулювання бараницями, коцами... Візники скупчені на вузькому подвірі накликуються, кричуть, кленуть, бо ні підїхати, ні виїхати не годні, мусять помалу виїздити один по одному...

А тут мороз тисне, що сльози течуть з очей і замерзають....

Важко собі це уявити тому, хто при такім веремію не був. „Дякуємо за честь.. Їдьте здорові, та не забувайте..." кричуть господарі. А сані відгукують: „Спасибі Вам... Оставайте здорові... А не забудьте просити на „золоте весілля"... Втікайте — ради Бога до хати, бо перестудитеся.

Коні померзли, рвуться домів, порскають. Візники вже добре лаються. — „Чи ти всліп, чи ти вочі заступило!.. як їдеш, мороко!... Дишлем в плечі!..." — „То покруч, не фірман!..." — „А ти що байдо, впився та замерз як..." — „Тихо — гукає лісничий — виїздити порядком". Нараз з котрихось саней обізвався чутний голос: „А стременне—господарю!" — „Ще тобі мало?" кличе хтось з задних саней. — „Їдьмо!"

— „Нема: їдьмо!... Без „стременного" не їдемо! Наші діди в гробі перевернулисяб на таку зневагу старих звичаїв", кричить перший голос.

Жінки всі противляться. Одначе їх голосування в ті добрі часи нічого не значило. Більшина була за „стременним".

Скрайні сани вже рушили.

— „Гов, — стійте"! кричить лісничий. А до нас каже: „Бігайте хлопці, до моєї канцелярії. В шафі на полиці стоять дві гранчасті пляшки з наливками, котрі я нарошно сховав там на „стременне". Виносіть та йдіть від саней до саней і наливайте. Лишень хутко, бо всі тут закозябнемо".

(Д. б.).

Збори Народної Торговлі

3) На всі заміти дискутантів відповідав дир. Бариляк: Розіслати звіти перед зборами було неможливо. Се можемо зробити аж перед слідуючими зборами. Книговодство буде зреформоване. Ліквідація заморожених фондів поступає з кождим днем. Найбільша болячка Н.Т. се нерентовні склади. Одначе управа підготовляє зміну в тім напрямі. Найбільші міста виказують найслабшу вірність споживача українському купцеві. У Львові домагалися утворення складів Н. Т. Ми отворили 5 складів і вони не дописують. Щодо дешевих цін то другі дають ніби дешевший товар, але значно гірший. А в Н.Т. товар все перворядний. Довжників ліквідуємо. Ми утворили навіть окремий процесовий відділ. Ніхто зі службовиків ані з директорів не має довгів, бо каса стягає при виплаті платні всі залеглі довги. Ми відправили богато нерухливих начальників складів, а приняли молодших і рухливіших. Сего року ми зменшили дифіцит о 108.000 зл. в порівнанню з минулим роком. Видатки ми знизили, та не дописали приходи. Ми вже кілька разів знижали платні службовикам.

Після того о год. 2,30 Збори приняли звіт дирекції, білянс, звіт Ревізійного Союзу й уділили Управі абсолюторію.

Потому п. Конюх складав Н. Т. привіт від секції корінників Союзу Українських Купців. Опісля відбулися доповняючі вибори до Надзірної Ради. З черги Збори ухвалили зміну статуту кооперативи „Народної Торговлі“. Ту справу референував інж. Павликовський. Йшло про знесення Головного Контрольного Комітету. — Над зміною статуту була ще коротка дискусія. — Д. Коренець: Можеб іще вичекати і справу переднскутувати. Чим більше контролі, тим лучше. — Дир. Мартюк: Головний Контрольний Комітет се злишний баляст. Статут треба змінити. — Один з делеґатів: Зміна статуту раціональна. Внесення на уділення абсолюторії може ставити делеґат РСУК, котрий все мусить бути на зборах; — інж. Павликовський: Контроль і так є доволі, вони забирають дуже богато часу. — Після того Збори приняли предложену зміну статуту. Відтак Збори ухвалили висоту зобовязань, які може затягнути Управа Н.Т. на 1.500.000 швайцарських франків. Дальше Збори ухвалили висоту кредиту поодиноким членам: 10 кратний уділ.Дальше Збори ухвалили презенційну марку в висоті 10 зл. за день праці і кошти подорожі для замісцевих. — Були ще запити; дир. Мартюк: Чи відомо управі, що службовики Народної Торговлі роздавали готові картки голосування при вході на салю на нинішні Збори? — Сабат (Перемишль): На будуче не повинно бути таких страт в поодиноких складах. Се недопускаєме, щоби половина складів була дефіцитова! По містах треба творити гуртівні, щоб обслугували приватних купців і міські кооперативи. — Один з присутних: Окружні Союзи Кооператив не повинні отвирати своїх детайльних крамниць там, де є склади Народної Торговлі. Можна давати отвертий кредит тим, що сплачують свої зобовязання. — Угрин (Львів): Треба поставити як слід посередництво між крамницями. Контрольні Комітети повинні по містах навязати контакт зі споживачами. — Бандера (Стрий): Треба управильнити доставу товарів для членів кооператив. Дати кооперативам товар дешевше, бо кооператива мусить мати якийсь заробок. — Кульчицький (Львів): Йде про те, щоб ціни в складах зрівнати з цінами в централі. — На запити і завваги відповідав ще раз дир. Бариляк. — Год. 4. На салі вже лиш около 30 осіб. Після вичерпання денного порядку Збори скінчилися о год. 4,20 по полуд.

Монополі

В буджетовій комісії сойму.

Дуже важну справу монополів референував посол граф Гуттен-Чапский. Зміст: На рік 1935/6 мають монополі вплатити до державного скарбу 630 міліонів зл., з того монополь сільний 46.650.000 зл., сірниковий 13.600.000 зл., державна льотерія 20 міл., спірт 219. 750.000, тютюн 330 міліонів зл., разом має се дати третину звичайних доходів скарбу Польщі. Предвиджуємо, що сільний монополь дасть 3.375.000 зл. менше ніж давав досі, хоч число населення зросло і хоч обнижено ціну сірої соли по 4 сотики за кґ. Доходи з монополю тютюнового предвиджуємо на 10 міл. менші ніж були досі. Заграничного сирівця зужиємо понад 11.000 кґ. за ціну 48 міл. зл., з краєвого тютюну понад 7.000 кґ. за ціну понад 10 міл. зл. Зуживання чужого сирівця в такій значній мірі впливає очевидно відємно на торговельний платничий білянс Польщі, отже треба старатися збільшити продукцію краєвих тютюнів. В звязку з італійською позичковою умовою зобовязалася Польща частинно купувати заграничний тютюн в державах, котрі не мають монополю, за посередництвом фірми Польтабакко, або платити тій фірмі відшкодування. Кромі того мусимо щороку купувати певну скількість тютюну від італійського монополю по ціні 10% вишій ніж платить той монополь в Італії. А що політика Муссолінія прихильна хліборобам, отже й ціни тютюну в Італії високі, нпр. ціна тютюну Кентаки в Італії сто % висша ніж в Америці. В роках 1929-33 заплатила Польща за італійські тютюни коло 10 міл. зл. більше ніж булаб заплатила за ті тютюни в Болгарії. Монополь спіртовий добре виконує своє фіскальне завдання, нпр. за перших 9 місяців м. р. дав скарбови 154.500.000 зл. Та на сей рік вкладаємо в прелімінар 925.000 зл. менше, бо консумція паде. Розходи в тій области зменшуємо на 14.050.000 зл. І впливи з льотерії предвиджуємо менші на 591.000 зл., хоч продажа льосів виказує постійний зріст: він виносить 58.3% при порівнанні І півріччя 1932/3 з І півріччам 1934/5. Сірниковий монополь виарендований заграничній спілці на підставі умови з 1925 р. Та умова знищила польський вивіз сірників, котрий виказував можливість розвитку. Чужа спілка піднесла ціну сірників з 5 сотиків в 1924 р. на 10 сот. Се приневолило населення уживати інших способів але в р. 1933 оплатили всего 128 запальничок, а в р. 1934 всего 116 (на салі веселість). Упадок зуживання сірників видно з місяця на місяць, навіть значний. Через те паде і вплив до скарбу. Він ще в р. 1931/2 виносив 21.232.000 зл., а на сей рік сподіваємося вже тільки 13.600.000 зл., коли на саму обслугу 6.5% позички з року 1930 треба річно около 12.446.225 злотих.

В дискусії перший промовляв посол ППС Гжечнаровский. Він підчеркував все більшаюче ігнорування слушних домагань робітництва, котре працює при монополях. — Посол Римар (Клюб Народови) питав, чи при продукції монополю спірту вже давно є продукція ляку як бічна продукція (Оклик референта: Давно). Далі питав, які довги мають монополі в краю і заграницею та як скінчилася справа виекзеквування 600 тисяч зл. від фірми Іммерґлік в Кракові, проти котрої є вже 8 літ екзекуційний титул. — Посол Мінковский: Як називається та фірма? — Посол Римар: Іммерґлік. — Посол Мінковский: При такім назвиску трудно щось виекзеквувати. (Веселість). — Посол Пеленський (Український Клюб): Знижка ціни сірої соли перейшла для населення без значіння. Для такого убогого народу як український в деяких околицях сіль се одинока омаста. Треба нової знижки, але такої значної, щоб купувало сіль також те населення, котре досі її не купувало.—Посол Лободзіньский (ББ): В тютюновім монополі концесіоновану систему продажі заступлено вільною торговлею, від липня 1933 р. Одначе се відбилося не дуже добре, бо вільна торговля влекшила пачкарство і приватну фабрикацію. Упадок доходів з того монополю не мав за причину концесійну систему, але загальне зубожіння. Промовець заявляється за ревізією вільної торговлі. — Посол Ваґнер (ББ) говорив, що є за мало гуртівень спірту. — На тім замкнено засідання комісії.

Коли читати ті дуже цікаві цифри, то з диву не сходить одно: якже богато люди прокурюють і пропивають мимо таких дуже тяжких часів!

Знова відчинено в льокалі кооперативного ресторану „Вітаміна“ Львів, Костюшки ч. 3.

Новий український ресторан

„Вітаміна“

якого управа запрошує вічливо до ласкавих відвідин Вельмишановне громадянство. — Гарно прибрані кімнати, чемна і скромна обслуга, кухар із заграничною практикою, добірний, здоровий та дешевий харч дають повну запоруку, що навіть найвибагливіші гості будуть цілковито вдоволені.

Снідання, обіди, вечері до ласкавого вжитку П.Т. Гостей. 205а-2—12.

7-мий конґрес СССР.

Він опанований страхом перед німецько-польським союзом

ТАСС доносить з Москви: На Кремлі зачав свої наради 7-ий Конґрес СССР. Отворив його голова ЦК Калінін в присутности 1974 делеґатів. Овацийно витали Сталіна, Молотова, Кагановича й Ворошилова. Голова Ради Нар. Комісарів тов. Молотов зложив звіт з діяльности правительства. Він ствердив миролюбивість большевиків, закидаючи напасливість буржуазних країв. Особливо остро виступив проти Японії й Німеччини. Щодо Польщі то підчеркував поправу взаємин з нею, але вислід тої „поправи“ назвав невдоволяючим. Щодо Німеччини то ствердив, що напір Німців на Схід не устав. На доказ того свого твердження навів відношення Німеччини до т. зв. східного пакту — і грозив, що СССР витягне з того консеквенції...

Голод і гра в шахи

Лондонський „Таймс“ приніс статтю славного шахіста Картера. Він пригадує, як старогрецький історик Геродот описує 18-літний голод у Лідійців і те, як їх власти зачали тоді підпирати всякі гри, щоб люди занялися ними і відвернули свою увагу від тяжкого життя. Сей опис Геродота — пише Картер — мусіли перечитати большевицькі проводирі й наказали в цілім СССР пропагувати гру в шахи. Тому там відбуваються тепер всюди шахові турніри між містами, фабриками, районами, військовими частинами і т. д. В тих турнірах беруть участь тисячі шахістів. — Чи се вже не останній „кунштштік“ товаришів, щоб задурити голодних?

Знаменна книга

„Визов смерти“.

Під таким заголовком вийшла в Анґлії книжка, в котрій визначні анґлійські письменники як Гекслі, Прістлі, Вірджінія Вольф, В. Бріттейн і инші висказують свою думку про війну. Книжка ся викликає велике враження, бо загально уважають її доказом того, що найбільше чуткі уми заняті побоюванням вибуху нової світової війни.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Українська преса в Галичині й на Волині в 1934 р.

Преса се зеркало, в якім відбивається обличча народу. Чим якийсь нарід більше розвинений під національно-культурним і суспільно-політичним оглядом, тим численніша його преса, тим вона більше зріжничкована. Тому, щоби пізнати стан якогось народу, досить кинути оком на його пресу.

Якже представляється українська преса на українських землях в Польщі і взагалі в Польщі за останній 1934 рік?

ГАЛИЧИНА.

Львів.

Політичні часописи.

1. Батьківщина. 2. Вісті. 3. Вперед. 4. Громадський Голос. 5. Діло. 6. Земля і Воля. 7. Мета. 8. Народня Справа. 9. Наш Лемко. 10. Наш Прапор. 11. Нова Зоря. 12. Нове Село. 13. Новий Час. 14. Перемога. 15. Правда. 16. Праця. 17. Пробоєм. 18. Пролом. 19. Рада. 20. Свобода. 21. Селянин. 22. Хліборобський Шлях.

Господарські.

23. Господарсько-Кооперативний Часопис. 24. Кооперативна Родина. 25. Кооперативне Молочарство. 26. Кооперативний Вістник. 27. Сільський Господар. 28. Український Пасічник. 29. Торговля і Промисл.

Культурно освітні.

30. Відродження. 31. Волинська Неділя. 32. Життя і Знання. 33. Кіно. 34. Культура. 35. Літопис Червоної Калини. 36. Наука. 37. Неділя. 38. Нова Хата. 39. Рідна Школа. 40. Українська Ілюстрація.

Літературні.

41. Вістник. 42. Дажбог. 43 Дзвони. 44. Назустріч.

Наукові і фахові.

45. Богословія. 46. Життя і Право. 47. Записки Наук. Т-ва ім. Шевченка. 48. Кооперативна Республика. 49. Лікарський Вістник. 50. Методика і Шкільна Практика. 51. Музичні Вісти. 52. Світло і Тінь. 53. Технічні Вісти. 54. Українська Школа. 55. Український Аґрономічний Вістник.

Релігійні і церковні.

56. Католицька Акція. 57. Львівські Епархіяльні Відомости. 58. Проповіди. 59. Христос наша сила.

Професійні.

60. Нива. 61. Службовик. 62. Учительське Слово.

Для молоді.

63. Віночок. 64. Вогні. 65. Дзвіночок. 66. Каменярі. 67. Наш Приятель. 68. Студенський Шлях. 69. Українське Юнацтво. 70. Хліборобська Молодь.

Спортові і ґімнастичні.

71. Вісти з Лугу. 72. Готові! 73. Сокільські Вісти.

Гумористично - сатиричні.

74. Жорна. 75. Комар.

Різні.

76. Вісти Філії Т-ва „Просвіти" ім. М. Шашкевича у Львові. 77. Практичний Порадник.

Коломия.

78. Віра і Наука. 79. Голос Покуття. 80. Гуцульське Слово. 81. Для сільського жіноцтва. 82. Для українських дівчат. 83. Жіноча Воля. 84. Жіноча Доля. 85. На Провесні. 86. Народня Трибуна. 87. Плай. 88. Правні Поради. 89. Приятель Дітей. 90. Світ Молоді. 91. Сіяч.

Станиславів.

92. Вістник Станиславівської Епархії. 93. Добрий Пастир. 94. Новий Світ. 95. Прозри! 96. Стяг. 97. Український Міщанин.

Перемишль.

98. Перемиські Епархіяльні Відомости. 99. Український Бескид.

Жовква.

100. Записки Чина СВВ. 101. Місіонар.

Дрогобич.

102. Бюлетень Філії „Просвіти" в Дрогобичі. 103. Наш Голос.

Рава Руська.

104. Недільна Шкілка. 105. Післанець Правди.

Стрий.

106. Стрийська Думка. 107. Український Город і Дріб.

Зборів.

108. Зборівські Вісти.

Золочів.

109. Золочівські Вісти.

Криниця.

110. Лемко.

Підгайці.

111. Зарваниця.

Самбір.

112. Літопис Бойківщини.

Яворів.

113. Українське Слово.

ВОЛИНЬ.

Луцьк.

114. За соборність. 115. Нова Скиба. 116. Рідний Колос. 117. Рільник. 118. Українська Нива.

Рівне.

119. Волинські Дзвони.

ПОЛЬЩА.

Варшава.

120. Ми. 121. Промислово-Торговельний Вістник. 122. Радіофонічний Бюлетень. 123. Рідна Мова. 124. Табор. 125. За Незалежність.

УТРАКВІСТИЧНІ.

(в двох мовах: польській й українській).

126. Рільничі Вісти. (Львів). 127. Городенські Вісти (Городенка). 128. Молоде Село (Рівне).

Як бачимо з поданого виказу, всіх часописей, що виходили в 1934 р. в границях Польщі в українській мові, було 125. Крім того 3 часописи виходили в двох мовах: польській й українській. Разом: 128. Коли порівнаємо те число з числами напр. з 1928 і 1930 рр., які ми свого часу наводили в „Новій Зорі" в оглядах української преси за ті роки (гл. Н.З. 1929 ч. 6 і 1930 ч. 46.), а які не переступали цифри 100, то українська преса в Польщі в 1934 р. чисельно зросла.

Що торкається територіяльного розміщення української преси в Польщі, то, як видно з наведеного вище виказу, вона майже вся виходить в Галичині. Бо на всіх 128 часописів в українській мові в Польщі появлялося аж 115 в Галичині, а тільки 6 згл. 7 на Волині. На решті українських земель в Польщі: на Холмщині, на Підляшшу, на Поліссі не появлялася в 1934 р. ніодна українська часопись. Особливо вражає брак українських часописей в таких містах, як Володимир, Холм, Берестя, Пінськ. Та не менше вражає й те число українських часописей, котре виказує Волинь взагалі.

В самій Галичині величезна більшість українських часописей, бо на 115 аж 77, отже $^2/_3$, зосереджена у Львові. Се свідчить наглядно, що центром всіх українських земель у Польщі є Львів. Решта 38, отже $^1/_3$, виходить в 13 інших містах Галичини. Тут звертають на себе увагу передовсім Коломия і Станиславів, в котрих появляється більше українських часописей. За те вражає наш старий Перемишль, котрий під оглядом числа українських часописей дуже занедбаний.

Що торкається періодичности, то українська преса на українських землях в Польщі се головно тижневики, двотижневики і місячники. Тільки дві часописи появляються щодня, дві два рази на тиждень.

Під національним оглядом величезна більшість української преси на українських землях в Польщі стояла в 1934 р. на українськім національнім становищі тільки 4 часописи, які видають москвофіли, хоч і виходили в українській (дуже поганій!) мові, стояли на становищі негації національної окремішности українського народу. Розуміється, також становище органів комуністичного і видаваного Поляками не покривається з нашим національним становищем.

Під оглядом партійної приналежности українська преса на українських землях в Польщі заступала в 1934 р. отці українські партії: Українське- Національно-Демократичне Обеднання (УНДО), Українську Соціялістич.-Радикальну Партію (УСРП), Українську Соціял-Демократичну Партію (УСДП), Українську Народню Обнову (УНО), Фронт Національної Єдности (ФНЄ), Організацію Українських Націоналістів (ОУН). Крім того мали свої органи ще: москвофіли, радянофіли, комуністи і табор марш. Пілсудського. Тут слід зазначити, що в 1934 р. органи ОУН і радянофілів перестали виходити: перший припинила адміністраційна влада другі припинилися з відомої причини.

Такий був згрубша фактичний стан української преси на українських землях у Польщі в 1934 р.

Що можна замітити про той стан?

Перше, що впадає в око при огляді української преси в Польщі, се її слабість. Слабість під кождим оглядом, чисельним, висоти накладу й ін. Про чисельну слабість свідчить дуже наглядно факт, що цілі великі полоси українських земель в Польщі не мають взагалі ніяких українських часописей. Та й на тих землях, де українська преса істнує, себто в Галичині й на Волині, вона ледви животіє. Бо її наклад мінімальний. Лише кілька українських часописей може похвалитися накладом, що переступає 10.000 примірників. Решта має наклад від 1000 до 5000 примірників. На шість до сім міліонів Українців під Польщею....

Друге, що звертає увагу се те, що серед української преси в Польщі нема й досі католицького консервативного щоденника. Є вправді вже серед тої преси українські католицькі і консервативні органи, одначе вони очевидно не можуть заступити щоденника.

Третє: повний брак української преси з ділянки ремесла.

Вкінці четверте: брак українського часопису, видаваного латинкою передовсім для українських латинників і тих Українців взагалі, котрі не знають кирилиці, тільки латинку. А одних і других є в нас чимало. Під тим оглядом уже давно випередили нас Білоруси-ни. Вони видають напр. часопис „Білоруську Криницю" в двох азбуках: кирилицею і латинкою. Найвищий час подумати про се і нам!

Та найважніша зі всіх справ, що відносяться до нашої преси се передовсім справа закріплення самого її істнування. Нема сумніву, що само істнування української преси підкопують постійно від 1848 р. самі адміністрації українських пресових орґанів в той спосіб, що в надії на заплату передплати висилають ґазети т. зв. післяплатникам або й неплатникам. Тим так здеморалізували читачів, що навіть заможні люди літами не платять за

150 Паперці і тутки повноватки
ШТ. В КОРОБЦІ Є НАЙКРАЩІ І НАЙДЕШЕВШІ!
Жадайте всюди! Жадайте всюди!
„КАЛИНА”

українську ґазету і коли їм нарешті ґазету здержать, то особисто ображуються на редакцію й адміністрацію. З тої самої причини виробився вже спеціяльний тип спекулянтів, котрі пишуть по т. зв. оказові числа до адміністрацій українських часописей і одержують ґазети літами а сотика за них не платять. Колиж їм нарешті здержать висилку; тоді пишуть по „оказові числа” до інших ґазет. І так тревае дальше. А все з вини адміністрацій. Виробився також ще оден спеціяльний тип ґазетного обманця, котрий наробивши довгу в ґазеті, коли йому здержати часопись, висилае замовлення її на адресу своєї жінки, мами, сестри, кузинки і так нищить основи української національної преси.

Річ ясна, що кінець тому нездоровому станови можуть положити тільки добрі адміністратори видавництв, то значить такі, які ґазети не будуть висилати, коли скінчиться передплата.

А редакції не повинні приймати від післяплатників ніяких оповісток, ніяких некрольогів, ніяких дописів взагалі.

Се ті способи, котрими можна уздоровити основи істнування української національної преси. Інших способів нема.

Що діється в секті Маріявітів

Два мнимі „біскупи” посварилися за мниму „монахиню”.

В польській секті Маріявітів діються щораз більші скандали. Як відомо, т. зв. „архиепископ” тої секти Ковальский одержав недавно 4 роки криміналу. Він тої кари не тільки не відбув, але сими днями втяв нову штуку: в Фабіянові під впливом його агітації товпа з 500 маріявітів вдерлася до тамошнього „монастиря”, котрим кермуе другий „владика” тої секти Пшисецкий і прийшло до такої бійки, що мусіла інтервеніювати поліція. Потому зійшовся „синод” секти, в котрім взяло участь 40 „духовних” тої секти, 4 її „епископи” (Фельдман, Прухніцкий, Пшисецкий і Ростворовский), 120 „монахинь” і 150 делеґатів „парохій”. Вони ухвалили не тільки скинути Ковальского з його „уряду”, але скасувати за одним замахом сам уряд „архиепископа” в тій секті. Польська преса описуючи ті скандали, твердить, що дійшло до них просто з заздрости між Ковальским і Пшисецким ізза одної гарної „монахині”. — Передаемо ту „історію” тому, бо подібні „історії” будемо мати й на нашім ґрунті, як тільки допустимо до того, щоб між нашим народом вкорінилися ріжні секти під кличами націоналізму й ненависти до Апостольської Столиці. Такі секти все таксамо кінчать — скандалами.

Виловлюють жебраків у Львові

Незабаром збудують для них дім примусової праці.

На Галицькій площі у Львові публика бачучи, як поліція виловлює жебраків з малими дітьми, зачала протестувати. Тоді функціонарі поліції з успіхом вияснили публиці, що то діти позичені для реклями. Виловлених жебраків мимо їх голосних протестів обстрижено, обрито й викупано. Тоді деяких відразу пізнали як многократно караних волоцюг. Богато з них відставлено „шупасом” до місця приналежности. Для тих, що не хочуть виявити, хто вони і відки, як також для Львовян збудують під Львовом Дім примусової праці. Місто Львів звернеться до тих громад, з котрих до Львова напливає найбільше жебраків, щоби причинилися до будови того дому. В нім будуть замикати на час **від 6 місяців до 2 літ.**

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НОВЕ „ПРАВИТЕЛЬСТВО” УКРАЇНИ вибрав т. зв. всеукраїнський виконуючий комітет в Харкові. До нього увійшли: Панас Любченко голова Ради нар. комісарів, Шехелес Ілля, І заст. голови, Василь Порайко, ІІ. заст. голови, Всеволод Балицький, Володимир Затонський, Кирило Сухомлін, Олександер Рекіс, Лев Папірний, Іван Сапов, Канторович Шльома, Олександер Кісєльов, Василь Поляков, Іван Слинько — члени „правительства”. — Дійсним правителем України є Москаль Постишев, оден з найґірших московських шовіністів і руйників України.

PROBLEMY, Dwutygodnik Polityczno-Literacki, виходить під ґаслом: „Не можемо допустити, щоб назвисько Йосифа Пілсудского перестало бути прапором і стало параваном”. Видають і редаґують сей орган ті, що відійшли з „Бунту Млодих”. Між ними є такі здібні публіцисти як обидва Бохеньскі, обидва Прушиньскі, Петро Дунін Борковский і ін. Адреса: Варшава, вул. Фраскаті 18.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА пише, що Польща підписуючи умову з Ґітлером, зробила ризиковний крок.

„ҐЕРМАНІЯ” пише, що білянс 14-літного польско-французького союзу для Польщі відемний, Се обурює французьку пресу, котра вимагае від польської преси, щоб заперечила німецькому твердженню.

ЛИТОВСЬКІ ВЛАСТИ закрили польську ґазету „Дзєнь Ковеньскі”. Вони домагаються, щоб вона називалася „Дзєнь Каунасовскі”, бо Ковно по литовськи Каунас.

ЧЕСЬКІ ВЛАСТИ ЗАКРИЛИ в Моравській Остраві одинокий польський щоденник в Ч.С.Р. „Дзєннік Польскі”.

В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ невідомі справники убили німецького еміґранта інж. Форміса. Вбийники приїхали автом з Німеччини, після вбивства підпалили трупа і втекли. Вбитий інж. Форміс належав до протиґітлерівського „Чорного Фронту”.

НА ВІДЕНСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ відбулися демонстрації студентів ґітлерівців з приводу викладу проф. Ґільдебрандта з Монахії, відомого з католицьких переконань.

В НІМЕЧЧИНІ власти відібрали в минулім році право горожанства 2000 осіб. Се переважно Жиди з Галичини й Австрії.

В АНҐЛІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ дійшло до авантур. Коли парлямент радив над фондом для безробітних, з ґалерії падали протиправительственні оклики. Доперва поліція усунула демонстрантів.

В МОСКВІ ЗАЧАЛА РАДИТИ румунсько-совітська комісія в справі привернення безпосередної зелізничої комунікації між Ромунією й СССР.

СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР у Вашинґтоні Трояновскій зачав переговори з американським правительством в справі бувших царських довгів і в справі нової позички для СССР.

В МАНДЖУРІЇ в м. Сінґ-Гав висадили в воздух арсенал. 18 жовнірів зі сторожі погибло, 8 ранених. Справців не зловили.

З СОВІТСЬКОГО ТУРКЕСТАНУ втікло до Афґаністану вже понад 500 Жидів перед переслідуваннями, котрі настали в СССР після замордування Кірова.

ПАНІНДИЙСЬКИЙ КОНҐРЕС ухвалив здержатися від участи в ювилейних торжествах на честь анґлійського короля Юрія V.

В УРУҐВАЮ вибухли розрухи.

НОВИНКИ

Українське студентство Львова обходило дня 29 січня с. р. память героїв зпід Крут однодневною голодівкою і святочними сходинами з рефератом про значіння бою під Крутами. Вечером о год. 7 відбулося поминальне богослужения в храмі св. Юра. Наша молодь обох полів наповнила вщерть простору церкву. Настрій був поважний. Ніяких інцидентів не було. Се свідчить, що молодь приходить до здоровля.

Семий Академічний Вечір відбудеться в неділю 3 с. м. о год. 6 веч. у Львові в салі „Української Бесіди” (Нар. Дім, вул. Рутовського 22, І пов.). Впр. о. д-р Й. Сліпий виголосить виклад п. з.: Віра і наука. Вступ: для старших 49 сот., для молоді 10 сот.

Вистава УСС у Станиславові. Кружок „Червоної Калини” в Станиславові спроваджує зі Львова виставу УСС, котра мала великий успіх у Львові.

В Станиславові відбулася нарада філії „Сільського Господаря” при участи 47 представників від 22 кружків. Після звітів з місць і реферату про плян праці відбулася оживлена дискусія. Ухвалено ряд резолюцій в ціли скріплення хліборобської організації.

В Єзуполі, пов. Станиславів, наші люди виставили новий будинок Українського Народного Дому.

Проф. Богдан Лепкий, доцент краківського університету, іменований надзвичайним професором історії української літератури в Кракові.

В Сяноці трибунал засудив 8 селян за перепачковування нелеґальної літератури ОУН з Чехословаччини до Польщі: Ґната Гонимара, Вас. Гороня, Вас. Сиса, Федя Папідоха, і Ю. Ґеряка по $2^1/_2$ р. вязниці, Ін. Ґеряка і Вас. Ткача по 2 р., Мих. Ткача на 1 рік вязниці.

До церкви в Нусмичах пов. Сокаль, закрались ніччю злодії і забрали золоту монстранцію, три срібні чаші й дещо дрібної готівки.

В Косівщині в Кобаках і Рибні увязнили провідників комуністичного руху. При ревізії знайшли в них летючки та інструкції КПЗУ.

В Холмі зачали розбирати православний собор, запечатаний ще 1919 р. Православна парохія в Холмі має 7.000 вірних і одну церкву св. Йоана Богослова на 400 осіб. Православний митрополит Денис звернувся до міністра з проханням припинити розбірку церкви і дозволити відкрити її для потреб вірних. („Русское Слово”).

Екзекутор не має права переводити особистої ревізії без спеціяльного писемного наказу скарбової влади. На тій підставі суд апел. у Варшаві увільнив Жида Ціґельбавма, котрий фізично боронився перед безправною особистою ревізією.

Нові ціни помаранч. Мін-во торговлі і промислу устійнило отсі ціни на помаранчі: еспанські помаранчі І-ої якости 1.76 зл., ІІ-ої 1.55 зл., ІІІ-ої 1.27 зл. за 1 кґ. Італійські помаранчі 2.29 зл. за 1 кґ., палестинські помаранчі 1.77 зл. за 1 кґ. Ті ціни обовязують у Варшаві. По інших містах ціни висші, бо до них додають ще кошти перевозу. У Львові 1 кґ. еспанських помаранч середної якости коштує 1.60 зл.

Варшава мала 31 грудня 1934 року 1,219.000 мешканців. В 1934 р. прибуло 21.000 осіб.

Гумор. — Дві дівчині сиділи на траві край дороги. Попри них переходив високий старий дід з сивою головою. — Зима йде, сказала одна дівчина. — Вже й сніг на горі, сказала друга. — Ще до зими далеко, відповів старий, бо телята на траві.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

Друга зелізнича катастрофа на станції Синевідсько Вижне сталася рано 27 м. м. Особовий поїзд наїхав на мішаний поїзд, бо через сніговію не можна було відповідно поставити зворотницю. Дві особи тяжко ранені, 14 лекше. Між раненими е 7 зелізничників. Три особові ваґони ушкоджені.

За авантури в катедрі в Лодзі підчас Богослуження засуджений цілий ряд польських ендеків на тюрму від 10 місяців до двох літ.

Надужиття на 300.000 зл. В „Банку Спулдзельчим Зємі Ржешовскей“, котрий е в руках польських ендеків, викрито надужиття на 300.000 зл. Справою занялася прокураторія.

Посвячено дім судових урядників львівської апеляції у Львові при вул. Ґротґера ч. 11.

Б. німецький цісар Вільгельм II обходив 27 м. м. 76-ті роковини своїх уродин. Після богослуження в замковій каплиці в Дорні найближча родина складала йому побажання. Надійшло богато привітів від військових і консервативних кругів.

Французька Академія утворена декретом короля Людвика XIII в 1635 р. святкує 300-ліття свого істнування.

Ґенерал Вейґан скінчив 68 літ життя і тому мусів уступити зі становища головного вожда французької армії. Співробітникови „Журналю“ заявив він, що тепер присвятить свій час отсим працям: 1) напише життепис свого попередника, марш. Фоша, 2) напише військову історію третої республики, 3) напише історію кольоніяльних борб, 4) напише історію Франції на переломі віків. Давніше, додав, робилося заграничну політику в дипльоматичних кабінетах, тепер робиться її на вільнім воздусі, працюється для товпи. Я волівби, щоби працювалося для краю.

В похороні Куйбишева, віцепреміера СССР в Москві, взяли участь найвисші совітські достойники зі Сталіном. В дипльоматичнім корпусі бракувало представників німецької та японської амбасади. Промовляв Молотов. (ПАТ).

Куйбишев отруївся? Фінляндські часописи пишуть, що Куйбишев належав до поміркованої опозиції та виступав проти репресій. Тому він отруївся перед тайним засіданням, щоб оминути долю Зіновєва й інших опозиціонерів.

Наслідником Куйбишева, совітським віцепремієром і головою совітської контролі має бути Рудзутак, котрого іменують членом Політбюра.

Небувалий сніговий ураган шалів над Японією і її морями, перевертав поїзди й убивав людей. Затонуло 5 кораблів.

Гумор. Пані: Що, ти здурів? Прецінь я тобі казала привести лікаря, а ти привів ветеринаря! — Слуга: Бо пані виразно казали: „Іди по кого, бо старий віл занґдужав“.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Мати Катерина Евстахія Крижанівська ЧСВВ** ур. в 1883 р. в Бучачі, померла у Львові на клініці 28 січня с. р. Покійна вступила до Чина СВВ в літі 1903 р. Перші обіти зложила 18. VIII. 1905 р., торжественні обіти 1908 р. Працювала в Яворові від 1905 р. аж до лютого 1934 р., як директорка вселюдної школи й учителька історії та геоґрафії в семинарі та в ґімназії. Покійна мала університетську освіту. Від 1919 до 1924 була ігуменею яворівського монастиря. Відзначалася великою ревністю, побожністю, любовою до Чина, котрому віддала немалі заслуги, і любовою сестриною. Люблена молодю працювала в школі з великою посвятою і відданням над духовим вихованням кількох поколінь. Була двічи делеґаткою на загальній Капітулі ЧСВВ, в котрій брала живу участь. Для Чина се велика і болюча втрата. Похоронено Покійну у Львові на янівськім цвинтарі 30 січня с. р. В похороні взяли участь: о. ігумен Й. Лучинський ЧСВВ, о. секретар Ір. Готра ЧСВВ, Сестри зі Львова, Яворова, Дрогобича, Перемишля. Нехай рідна земля, котру Покійна так дуже любила і для котрої працювала з посвятою ціле життя, буде Їй легкою.

В. Їй П.!

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр у приватних оборотах — 5·32 зл. Золотий доляр 8·91—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 нім. марка 1·90—2·00; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 21·80; 1000 рум. левів 34·00—35·00 зл.; 100 австр. шілінґів 100 зл. анґ. фунт стерл. 26·10 зл.; 100 швайц. франків 171·70 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·46 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 31. І. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. —·—, зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л сметани 60 сот., за 1 копу яєць 4·10 зл. Тенденція на масло знижкова, на молоко і сметану слаба, на яйця вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 ґр.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Король зеліза.
АТЛЯНТИК: Їх ночі.
КАСИНО: Молодий ліс.
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Петрусь.
МІРАЖ: Рамон Наварро і Джанета Макдональд.
МУЗА: Віва Вілля.
СТИЛЕВЕ: Вкрали людину і ревія зі Стефою Стадниківною.
УТІХА: Рука местника і ревія.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів. ул. Ґродзіцких 2. І. п.

Найкорисніше місце закупна товарів для українських купців це

Українська Ґуртівня

у Львові, Бляхарська 14, тел. 88-58.

Недавно вийшла нова книжка Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 ґр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попереднім надісланням грошей.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? **Вибір великий!**

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О — Здрукарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 7 лютого 1935. Ч. 9 (807)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2-І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон, чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Гр. кат. парохія в Парижі

Доносять нам з Брукселі: Заходами о. Боського (Л. Ван Ден Боске) Чина Найсв. Спасителя відкрили в Парижі при церкві св. Єлисавети, недалеко Готель-де-Віль, гр.-кат. парохію для наших вірних і для тих Українців, що хочуть вернути до катол. Церкви. Апостольський Нунцій і Епископ для чужинців у Франції Монс. Шапталь дали дозвіл на відкриття тої місійної станиці та обіцяли свою моральну і матеріяльну поміч. На днях о. Боський приняв до гр.-кат. Церкви нашого земляка інж. Заворіцького, голову Українського Комітету в Омекурі, котрий тепер заохочує всіх своїх земляків приступити до св. Унії. Інж. Заворіцький відомий бандурист. — Се безперечно радісна для нас вістка.

Сотик не завадить, а в біді поладить! каже наша пословиця, тому складайте свої ощадности в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Від століть небувала подія

З Судової Вишні пишуть нам: В дні 24 січня ц. р. відбулося тут засідання місцевої Громадської Ради. Обради велися над усталенням буджету. На підкреслення заслуговує „внесок" п. Мр В. Гаєцького, що кидає богато світла на тутешні відносини. З приводу Святоспаського відпусту зїзджається тут велика кількість прочан з дооколичніх сіл. Згаданий п. меценас з „прихильности" до кат. Церкви взагалі та зокрема своєї і для добра всього українського народу домагався, щоб місцевий громадський уряд стягав оплати з прочан. Щось подібного як було в Дрогобиччині за славнозвісного Зельмана. Цікаво, що проти „внеску" виступив перший Жид а за ним пішли і інші радні, католики.

Совітські урядники в Союзі Народів

Помалу в палаті Союза Народів в Женеві вкорінюється цілий штаб большевицьких урядників, оплачуваний вже Союзом Народів. Першого приняли Розенберґа, а тепер двох нових: Розенблюма і Сванідзе. Розенблюм називає себе „безпартійним". Він знаний з виїмково сильної памяти. Свою карієру зачав як хлопчик до посилок при Сибанині, що завідував правничими ділами комісаріяту загр. справ у Москві. Коли пізнали велику память Розенблюма (він знав на память всі торговельні договори Совітів), Розенблюм став головним секретарем сов. торг. делеґацій. — Сванідзе ні спец, ні урядник, ні чоловік таланту, але він — б. швагер Сталіна. Колись студіював в Німеччині на історичнім факультеті, а вживають його чомусь до господарських справ. Се чоловік вигідний, сам нічого не робить і від інших роботи не вимагає. Коли в 1930 р. каси большевиків закордоном були майже пусті, Сванідзе іменований фінансовим диктатором торгпредств за кордоном сидів собі спокійно за столом завваленим паперами й не робив нічого, тільки бурмотів: „Посадили мене за порожну касу — і управляй фінансами!" Доброї опінії для СССР той шурин Сталіна не зробить.

Японія займає Монголію

З Лондону доносять: Японсько-манджурські війська зовсім несподівано напали на монґольську армію при західній границі Манджурії. Битва тривала дві години. Монгольські війська подалися взад зі значними стратами. Японці заняли м. Кгалка-Маайо і сунуть в глибину Монголії поспішним походом.

„Хвали мя роте, бо тя розідру"...

На 7-ім конґресі совітів комісар оборони Тухачевський сказав м. ін.: Червона армія збільшилася з 600.000 до 940.000 жовнірів. Буджет її виносив в 1930 р. 1.655 міл. рублів, в 1934 р. 5 міліярдів, а в 1935 р. дійде до 6 і пів міліярда. Всі роди зброї збільшені від 1931 р. о 215%, деякі роди малих танків о 2000%. Воєнне летунство СССР. стоїть на першім місці в цілім світі. Укріплення тягнуться від озера Ладога аж до Чорного Моря. Укріплено береги Балтійського Моря і Спокійного Океану. Вишколення армії дуже високе. В армії є 45% робітників, між офіцирами 100% комуністів. Тухачевський признає, що протисовітські воєнні настрої ростуть, але має надію, що в разі напасти на СССР червона армія здобуде побіду пролетарській революції. (Думаємо, що „здобуде" приблизно те, що „здобула" під Варшавою в 1920 р., але чванитися „на кредить" легко. І взагалі большевики майстри в „комчванстві".).

„Тарас Бульба" в німецькій композиції

У Штетині відограно премієру опери „Тарас Бульба", котру уложив молодий німецький композитор Ернст Ріхтер на лібретто Йогана Кемпфе на підставі повісти Гоголя. Музика навіяна Ваґнером. Оба автори старалися звязати зміст опери з теперішним життям Німеччини. Бульба представлений „вождом", подібним до Гітлера, за котрим іде „народ" — Запорожці. Рецензент „Моргон Посту" висказує жаль, що Гоголь замало розробив той мотив, а звернув головну увагу на етноґрафічну й побутову сторону повісти.

Голуби Ватикану

Влада папської держави Ватикану видала розпорядок про виселення частини голубів з площі св. Петра. Також назначено кари на тих, що розкидають корм для голубів. В римській пресі повно протестів читачів проти масового ловлення голубів сітками. На те відповів губернатор Ватикану маркіз Серафіні, що нема мови про винищення голубів. Рішено лише час до часу зменшати численність голубів, бо вони не лише псують храм і його кольонаду, але спричиняють великі невигоди підчас торжественних богослужень, влітаючи навіть в порталі базиліки св. Петра. — Ті невинні птиці причинюють богато клопоту.

Ватикан і Франція

З приводу відвідин французького міністра закордонних справ Лявалн у Ватикані.

(Від нашого римського кореспондента).

Коли весь політичний світ з напруженням слідив відвідини французького міністра закордонних справ Лявалн в Римі й великої ваги розмови з шефом італійського уряду, Муссолінієм, то ще більше увагу світа звернув на себе факт відвідин Лявалн в Ватикані. Сі далекосяглого значіння відвідини були уложені ще в Парижі перед приїздом Лявалн до Риму так, що св. Отець зараз по прибуттю до Риму наділив французького міністра відзнакою Великого Хреста. Се заразом перше навязання взаємин між Французькою Республикою та Апостольською Столицею, що так насильно і з великою кривдою для Церкви та католицького населення Франції перервано по смерти великого Папи Льва XIII.

Який же відгомін знайшли ті відвідини в самій Франції? Поза масонськими й соціялістично-комуністичними кругами, що пустими фразами стараються прикрити своє невдоволення, назагал вся французька опінія приняла сей новий зворот в церковній політиці Франції з задоволенням: католики з одушевленням, радикально-національні круги з радістю, *а інші з виразним признанням.*

Крім того найповажніші французькі журнали не перестають писати про історичне значіння сеї події, радісної для всего католицького світа. Визначний політичний референт журнала „Ле Фіґаро", Володимир д. Ормессон пише так: Офіціяльні відвідини, які зложив міністр закордонних справ св. Отцеві, Пієві XI, се найвідрадніший обяв останніх часів, коли він по довгих і болючих конфліктах, увінчається поновним навязанням приязних і тісних дипльоматичних взаємин між Республикою та Апостольською Столицею. Та не вистарчить ствердити, що дипльоматичні взаємини між Францією й Ватиканом направлені, але треба довести до повної розвязки так зв. „релігійного питання", як проблеми внутрішної політики, довкола якої кипить завзята партійна боротьба. Ходить про те, щоб дати Церкві повну свободу; має наступити зовсім новий дух у відношенні держави до Церкви й тоді поверне велике й добродійне внутрішне успокоення. Покищо не все в порядку між державою та Церквою; ляїцизація держави не змінилася і надальше має свій протирелігійний характер. Богато далосяб сказати і зробити в пекучій справі виховання молоді і шкільництва, в справі священичих призвань і релігійних Чинів, що займають перше місце в світі в

поширюванні французької духовости.

(Тут видно цитований нами публіцист хотів звернути увагу на факт, що ще до тепер найбільше число місіонарів достарчає Франція).

У тих усіх справах — пише дальше д' Ормессон — треба пригадати висказ Віллеля: „Вперед привернути Бога в законодавстві, а привернемо Його і в душах". Без сумніву, тепер можна завважити у Франції сильну католицьку струю; релігія, священство й релігійні та церковні установи відзискали на ново вплив і авторитет, якого вже давно не мали. Та на провінції не в однім місци існують ще мутні протирелігійні огнища, що зовсім не відповідають нинішним умовинам. Мимо нинішних радісних проявів не можна упускати з уваги, що т. зв. „релігійне питання" було тяжкою похибкою французької внутрішної політики та що постепенне відхристіянізування мас стало джерелом нинішної нашої недуги і слабости; також з точки міжнародної політики антиклєрикалізм спричинив нам (т. зн. Французам) необчислимі шкоди.

З тих причин — продовжає В. д' Ормессон — відвідини Лявалля у Ватикані і часті поїздки Кардинала-примаса Вердіє по Европі й поза Европою се дуже важна пропаганда. Правдивої пропаганди не робиться тисячфранковими банкнотами. Живемо в добі повній розвалу. Розбурхані фили війни захитали всі вальори, на яких основується наша цивілізація. Врятувалася виключно християнська ідея. „Ти Петро й на сім камені збудую мою Церкву": по двацяти століттях сі Господні слова задержали повну силу! Ся скала стоїть непорушена і непорушена цивілізація на ній сперта. Без християнства нема ні людського достоїнства, ні мира, ні любови. Се добре знає Франція і тому вона остала християнською у своїй істоті. Найновіша промова св. Отця Пія XI з приводу Христового Різдва знайшла в кождій французькій душі гармонійний відгомін. — Сю статтю кінчить В. д' Ормессон закликом: Вертаймо назад до славної девізи наших батьків: „Gesta Dei per Francos". І тому наш міністр міг спокійно зложити св. Отцеві поклін від цілої Франції, сеї первородної доньки Церкви. Всі католики зраділи і всі Французи одобрили се.

Нарочно наводимо тут слова визначного журналіста й політика, якого не можна зачислити до католицьких діячів, щоб і наші політики виділи, як освічені політики оцінюють значіння і велич католицької Церкви та з якою пошаною говорять про Апостольську Столицю. І коли по словам В. д' Ормессона така богата й могутня Франція понесла „необчислимі шкоди" у внутрішній і міжнародній політиці через протирелігійну боротьбу й зірвання взаємин з Апостольською Столицею і до тої похибки нині признається французька опінія, то якіж шкоди і яку руїну мусить спричинити боротьба з церковною Єрархією і релігією такому розбитому й недержавному народові, як український! Нехай добре затямлять се націоналісти й публично признають похибку, головно ті, що у великій мірі причинилися до оманення нашої молоді й кинення її у вир страшенно для нас шкідливої конспіративної боротьби.

Другий французький журнал „L' Aube" строго осуджує тих, що у минулому й тепер підюджують Францію проти Апостольської Столиці. „Вони — пише названий журнал — провинюються і проти духа і проти власної батьківщини. Петро Лявалль відновив ту традицію, котрої зірвання було просто скандальне. Тепер треба глядіти, щоб відвідини у Ватикані стали початком дальшого розвою на тій дорозі. Ми зовсім не плачемо над могилою таких численних похибок в минувшині, але навпаки — витаємо з радісним серцем загряву ліпших часів для Франції і для мира".

Рим, кінець січня, 1935 р. (Н).

Лист графа Ст. Лося

Про теперішну совітську політику взагалі і щодо Українців зокрема.

Зміст: Еволюція совітської політики. — Вужевата лінія сов. політики се вислідна рос. великодержавної рації стану з рацією стану світової комуністичної революції. — Совітська пропаганда подібна до ріжнобарвного електричного світла, що поражує зір, але не насвітлює предметів. — Побіда російської імперіяльної державної рації стану над комуністичною і міжнародною. — Інтерес російської імперії вимагає тепер мира. — На Далекім Сході побідить той, по чиїй стороні стоятиме англьосаський світ. — Страшаки для рос. пролетаріяту Польща, Англія, Японія і Німеччина. — На Далекім Сході „душно, хвилями блискавки, але без бурі". — Політика Літвінова в Европі. — „Росія збирається до купи". — Як довго може тривати фальшива матеріялістична релігія большевизму? — Ліквідація українського національного руху в СССР. — Що влекшить большевикам погром українства в СССР? — Російська політика за осамітненням Українців в Европі. — Після невдалої „орієнтації на Схід" рос. пропаганда змагає до вдержання позасовітських Українців в постійнім спорі з державами, в котрих вони жиють. — Що характеризує теперішну совітську політику?

Вельмишановний Пане Редакторе!

Радо сповняю Ваше бажання висказане в листі, щоб на шпальтах „Нової Зорі" висказатися на тему, котра з природи річи обходить близько українську суспільність, а саме на тему еволюції, котру тепер переходить совітська політика. Ясна річ, що посторонний глядач, котрий не бере участи в практичній політиці, може говорити лише про головні розвоєві лінії, які виразно зарисовуються. І мусить поминути мовчанкою щоденну закулісову, або просто навпаки—пропаґандову політичну гру. Першої не знає, друга цікавить радше репортера-журналіста, ніж політичного обсерватора. Сей послідний з розмислом мусить не бачити поодиноких дерев, щоб тим виразніше обняти зором зариси ліса.

В оповіщеній 1932 р. моїй українській книжці п. з. „Міжнародне положення Польщі і галицькі Українці" я сказав, що лінія совітської політики се вислідна двох сил: т. є російської великодержавної рації стану з одної сторони і рації стану світової комуністичної революції з другої сторони. Хоч се вислідна лінія, одначе лінія совітської політики не є проста як нпр. перекутня квадрату або прямокутника. Се крива лінія, вужевата, бо рівновага сил, котрі впливають на її біг, безперервно змінна — залежно від того, котра рація стану, що входять в даній хвилі в гру, бере верх; а є се рації може не просто суперечні, та в кождім разі дуже ріжні. Вужевата лінія совітської політики викривляється ще більше або вагається не лиш під натиском двох вище згаданих засадничих сил, що впливають на її викрес. Найсильніші, хоч найкоротші в часі, вагання, найдивачніші викрути тої лінії спричинені переважно зглядами чисто тактичними, або просто пропаґандовими, охотою викликати певні вражіння чи то закордоном, чи серед людського муравлища, підчиненого совітській владі. Совітська пропаґанда, один з найважніших чинників совітської політики, дуже зручна, рухлива, денервуюча і рівночасно груба та примітивна, обрахована на маси, себто на сірого чоловіка, просто дурного і на дуже коротку мету. Совітська пропаґанда стремить до викликання сильних ефектів але зовсім не журиться про їх тривалість. Вона вірить, що завтра і післязавтра винайде інші, таксамо успішні гасла. Вона пригадує осліплювання чоловіка пусканням наперебій на його зіницю і замиканням дуже інтензивного, але за кождим разом інакше забарвленого електричного світла. Йде їй про поражения зорового змислу, а не про насвітлення предметів. І слушно: бо тривале насвітлення предмету викликує, що чоловік набирає про него усталеного вибражіння, набирає про него опінії; а викристалізована й утривалена опінія хоч би совітських мас булаб тягарем, хвилями балястом для політики, котрої мабуть найбільшою прикметою є її гнучкість, оборотність, необчислимість.

Одначе з тим всім обсерватор, котрий затратив вже вражливість на мигаючі блески совітської тактики і пропаґанди, потрафить викреслити не лише шлях, котрий совітська політика вже перебігла, але також з великою правдоподібністю викреслити засадничу лінію — (про хвилеве все можливе відхилення преціпь не ходить), — котрою побіжить в найблизшій будучности. Отже можна сказати, оскільки йде про найблизшу будучність, себто кілька або кільканацять літ, що політику совітів буде ціхувати щораз сильніша перевага державної російської, імперіяльної рації стану над рацією стану міжнародної комуністичної революції.

Був час коли революція опанувала Росію і не журилася навіть її життєвими інтересами, а вже певно топтала брутально її гідність. Одначе той час минув. Не знаю, чи безповоротно, та в кождім разі не хвилево. Нині Росія опанувала кріпко революцію, каже їй служити собі, уживає її як знаряду для своєї політики. В тій переміні лежить причина, що мимо всіх світил і барв совітської пропаганди і фразеольогії совітська політика щораз більше перестає бути великою невідомою. Совітська політика завтрішного дня буде така, якої буде вимагати інтерес російської імперії.

Сей інтерес в сучасній хвилині вимагає передовсім мира. Росія не хоче авантур і для вдержання мира готова на одну жертву як сего недавно дала доказ нпр. в манджурській справі. Та миролюбивість Росії не плине виключно з почуття слабости або зі страху, що станеться з большевицьким устроєм в разі збройних невдач. Конфлікт з Японією був для Росії небажаний, грізний, але зовсім не безнадійний. Овшім в разі колиб мав показатися конфліктом затяжним, шанси булиб радше по стороні совітів. Бо коли говориться про припускаємі огнища всякого спору на Далекім Сході, не вистарчить досліджувати виключно сили безпосередних змагунів. На Далекім Сході побідить вкінци той, по чиїй стороні буде стояти анґльосаський світ. А світ сей не буде стояти по стороні Японії. Змінилися часи від року 1904.

Цілий час тривання манджурського спору совітська преса безперестанку, а ріжні достойники час до часу промовляли дуже піднеслим тоном. То було для ґалерії. Одна з улюблених метод внутрішної совітської пропаґанди се вдержування в напруженню совітського пролетаріяту малюванням йому ріжних страшаків, котрі нібито загрожують робітничому світови і перед котрими хоронить його тільки чуйність теперішних володарів Кремлю. І так ряд літ дрожав щовечера російський пролетар і селянин перед напастю Поляків. Пізніше коли та пісонька була занадто обслухана, щоб могла когонебудь страшити, обіцювано анґлійський наїзд під проводом п. Авґура-Полякова. Під тим псевдонімом, так вірили свято, мав скриватися Сер Віллієм (тепер льорд) Тіррель. Пізніше прийшла черга на Японію. А тепер може на Німеччину. Товариші мусять постійно матися перед кимсь на осторозі. Та коли совітська мова дуже нагальна, то совітські вчинки дуже розважні. І кремлівська політика ніколи не позволила ніякому конфліктови, в котрий позірно або дійсно попадали совіти, розвинутися в направду грізнім степені. Під тим оглядом поведінка совітів до злуди пригадує поведення фашистівської Італії й навіть гітлерівської Німеччини.

Fortiter in modo, suaviter in re..

Совітське правительство було все

паном своїх нервів в далеко більшій мірі, ніж би то могло здаватися по його сочистій фразеольогії. Нераз навіть здавалося посторонним обсерваторам, що се Японія дасться може пірвати до якоїсь авантурничої політики, котра шукалаб радше лаврів ніж здійснювала інтереси. Напруження внутрішних відносин в Японії в кождім разі видається в сучасній хвилі значно сильніше, ніж в Совітській Росії. Та проти вмішання в направду поважний конфлікт промовляють такі могутні японські інтереси, що можна припускати, що й надальше розвага візьме верх. Закріплення японського панування в Манджурії та в інших китайських провінціях буде вимагати б о д а й 30 л і т. Впродовж того часу всякий поважний спір на азійськім континенті для Японії ризиковний і як такий небажанний. Прогноза погоди на Далекім Сході дається і на дальше сформулувати як слідує: „Душно, хвилями блискавки, але без бурі".

Що на европейськім фронті совітська політика від якогось часу демонстраційно мирова, се всі знаємо. Совіти пригорнули до серця навіть Ромунію, а пан Л і т в і н о в вибрав столицю капіталістичного світа — Лондон, щоб підписати славний „Soviet pact with neigbo[illegible]", показуючи людству скупчені довкола совітської квочки всі сусідські писклята від Естонії аж до Афґаністану...

Чи совітсько-німецькі відносини будуть в близькій будучности такі злі, як би се могло здаватися з виміни дрібних лайок між Берліном і Кремлем, — можна сумніватися. І фашизм вприс на боротьбі з комунізмом, а всетаки совітсько-італійські взаємини не лишають нічого до бажання. Відносини з гітлерівською Німеччиною, з котрою совіти все ще лучить пакт в Рапальо і берлінський договір, уложаться після всякої правдоподібности поправно. Ми не стратили зимної крови, коли в каварнях розправляли про російсько-німецьку співпрацю, не тратимо її й тепер, коли по тих самих каварнях говорять про совітсько-німецький удар.

Совітсько-французькі договори то обезпечення на всякий випадок, та про політику великих держав не рішають тексти договорів, лиш ситуація й інтереси. Сі останні були проти співпраці, навіть коли тексти рапальського і берлінського договорів передбачували її. А нині промовляють проти конфлікту, хоч тут і там про него говорять для цілей пропаґанди. „Товариш" мусить перед кимсь дрожати, Німець мусить потішатися мріями про будучі завоювання. Одначе поки на Кремлю та в Берліні над горячим жестом буде сторожити студена голова, поки вкінци жие покоління, котре кілька найгарніших літ життя провело в окопах, доти не дуже треба побоюватися за мир, чи як хто волить — доти не варт рахувати на близьку авантуру.

Отже нині і на найблизшу будучність червоний прапор пригадує манливо-оливну галузку. Росія не буде шукати авантур, зачеплена буде боронитися, в перших місяцях війни навіть з великою силою і розмахом.

„Росія збирається до купи" — сей висказ кн. Горчакова можна примінити й до держави червоних царів. Бо справжні завдання внутрішної російської політики величезні. Не маю тут на думці програми господарської відбудови першої, другої, третої чи двацятої пятиліткн. Не хочу також дискутувати на тему, чи совітське господарство вийде колинебудь з доби пятиліток. Скептицизм тут щонайменше таксамо уснований як оптимізм, хоч я перечивби очевидній річи, колиб не признавав вислідів, осягнених совітською господаркою — в дуже трудних умовинах. Припускаю, що совітське господарство буде розвиватися гірше ніж державне господарство в Західній Европі, без порівнання гірше, ніж приватне господарство, але в сумі буде — хоч помалу — поступати наперед.

Господарське питання мабуть найменше цікаве зі всіх питань, які революція накинула Росії. Найменше цікаве тому, що людина жиє не самим лише хлібом, що кітом, котрий лучить народи й держави, навіть держави сперті на матеріялістичній фільософії, є н е х л і б а л е і д е а л і — скажім просто — віра.

Комунізм се передовсім релігія. І тому він довершив діл, котрих безмір потряс людством. Бо безмірне було діло знищення, котрого большевизм довершив, безмірна й проба конструкції, котрої піднявся.

Тільки питання, як довго може тривати матеріялістична релігія, релігія що не дивиться в засвіти, релігія котрої фальшивість щоденно доказує досвід. Питання, як довго фанатизм і пропаганда можуть глушити вимову таблички множення, олівця і здорового розсудку. Відповідь на те — се відповідь і на питання, як довго буде істнувати совітський устрій. Але ту відповідь може дати щойно друге покоління — те, що дійде до голосу, коли вимре ґенерація велитнів революції та їх безпосередніх епіґонів. Трудно тої відповіди сподіватися приблизно перед роком 1960-им.

Совітська Росія після опанування революції підіймає тепер на величезну міру пробу виховання стокількадесять міліонів людей в новій культурі, в культурі ненаціоналістичній, понадаціональній і навіть просто в анаціональній. Коли та проба вдасться, польсько-совітська границя буде не лише границею двох держав, буде чимсь значно більше: буде ґ р а н и ц е ю д в о х ц и в і л і з а ц і й, европейської та совітської, цивілізацій таких ріжних, що народи виховані в їх обсягу не могтимуть розумітися мимо споріднення раси і мови. Подібно не розумілися народи цивілізації християнської та мусулманської.

І знов треба здержатися від всяких пророцтв на тему, які вигляди поводження має та спроба. Те поводження з а л е ж и т ь в і д т р и в а л о с т и совітської імперії.

Творчому зусиллю тої проби товаришить і навіть випередило його руйницьке зусилля, що змагає до розгрому всіх тих сил, котрі стоять на перешкоді здійсненню тої проби без огляду на те, чи ті сили — спадок по царській Росії, чи виросли власне з революційного хаосу. До тих сил треба зачислити передовсім н а ц і о н а л ь н і р у х и на терені б. европейської Росії, особливож у к р а ї н с ь к и й р у х. Ліквідація українського національного руху (зрештою те саме відноситься mutatis mutandis до білоруського) посувалася наперед і зростала постійно її натуга в міру як: а) московське правительство щораз більше опановувало повоєнну і пореволюційну анархію і б) в міру як російська імперіяльна державна рація брала верх над революційною. Тепер ліквідація того руху ввійшла в к і н ц е в у р а д и к а л ь н у ф а з у; вона полягає просто на вимордовуванні всяких хоч трохи визначних одиниць, що проявляють національні почування. Совітську Україну стерилізується з національних бактерій в спосіб безоглядний і консеквентний.

Очевидно, та сама нищительська акція не зліквідує ще українського національного руху, бо ідеї не опановується лише самою негацією. Остаточне поводження нищительської акції совітської Москви супроти українського національного руху буде залежати від того, чи вдасться совітській Москві конструктивна проба створення нової, власної совітської культури й виховання в ній народів, що підлягають совітській владі. Ми вище сказали, від чого залежить поводження тої проби.

Одначе нема сумніву, що — без огляду на остаточний вислід — погром національного життя принесе українському народови н е о б ч и с л и м і ш к о д и, заверне його в розвитку щонайменше на кількадесять літ і на найблизший час позбавить його політичної особовости. Лишиться маса, очевидно дуже велика, але сама маса то ще не все. Китайців є 400 міліонів, а нічого не значать на світі.

Вислід довершеного вже і постійно довершуваного погрому національного життя на Совітській Україні той, що українська політична підметовість, ефективна або потенціональна, стає щораз більше виключно участю лише тих відломів українського народу, що знайшлися поза границями московсько-совітської імперії. З тих відломів безсумнівно найповажніший той, що заселює с т а р е В о л о д и м и р с ь к о - Г а л и ц ь к е К о р о л і в с т в о, котре входить тепер у склад Річипосполитої Польської.

Дуже мудра і консеквентна політика Кремля звертала і звертає постійно щепильну увагу на те, щоб ніякий з тих позасовітських відломів українського народу не осягнув політичної підметовости, щоб ніякий не став вправді скромним але признаним членом повоєнної системи Середньо-Східної Европи і щоби в публичній опінії котрогонебудь з тих відломів не побідила „орієнтація на дійсність", т. є. політика, що прямує до введення несовітських Українців до Середньо-европейської системи через отверте і льояльне порозуміння з котроюнебудь з держав, в котрих жиють Українці.

Погром українського національного життя на Совітській Україні тим лекший, чим більше український нарід як ціліть і в поодиноких своїх відломах в несовітській Европі відокремлений. І чим більше в міцніючих і прямуючих до стабілізації державах Середньої Европи устійнюється переконання, що Українці можуть бути тільки переворотним елементом, котрий муситься приборкати. Отже проворна російська політика мусить змагати до вдержання того осамітнення, в котрім знайшлися Українці в повоєнній Европі. Така ізоляція с е о д н а з п і д с т а в о в и х п е р е д у м о в, що влекшують довершення погрому започаткованого на велику міру.

В своїх змаганнях до вдержання осамітнення Українців в повоєнній Европі російська політика була як досі надзвичайно щаслива. Ряд літ з великим поводженням відвертала увагу несовітських відломів українського народу від домагань політики, що числиться з дійсністю, осліплюючи їх надією на скоре вже єднинення в величезній національній українській державі, котрої звязок з совітським світом мавби бути дуже короткотривалий і радше формальної натури. Російська пропаґанда потрафила витворити серед несовітських відломів українського народу зовсім явну „орієнтацію на Схід". А признавали її й такі українські круги, що не мають нічого спільного з комунізмом навіть в найдальшій віддалі. Часи тої орієнтації дуже недавні, маємо їх всі у свіжій памяти й нема потреби розводитися над ними.

Сьогодня очевидно про „орієнтацію на Схід" не може бути мови серед українських народовців, та російській пропаґанді не йшло зовсім про ту орієнтацію. Вона була для тої пропаґанди не ціллю але середником. Ціллю було відокремлення Українців в тих державах, в котрих вони жиють, вдержання їх в постійнім спорі з тими державами і позбавлення їх через те тих впливів на політику тих держав, котрі з природи річи дає сильна позиція, що виросла на співпраці та довірю. Спори між Українцями й тими державами, в котрих вони жиють, можна викликувати ще й тепер. І тому російська пропаґанда зступила до підпілля, де працюється з меншою відповідальністю і меншими коштами, а можна числити, що викличеться або устійниться опінію, що Українці не потрафлять бути нічим іншим як чинником бунту й розкладу.

Збираючи до купи мої може задовгі виводи думаю, що теперішну совітську політику можна схарактеризувати як слідує:

1. Імперіяльна російська державна рація взяла верх над рацією стану

Великий маляр Глущенко

Коби він став ще великим мистцем!

На нову, сему з ряду виставу наших мистців в музеї Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові йшов я з упередженням, бо з кількох сторін говорили мені, що сим разом на виставі малюнків висланого большевиками в Европу маляря Глущенка є просто порнографія і що тому навіть ті, що її уряджували, оповістили, що вступ молоді заборонений.

Йду, хоч на дворі така сніговія, що світа Божого не видно. Бо не опустив я ще отворення ні одної вистави наших мистців, не хочу опустити й сеї, нехай вже буде яка є, треба оглянути й описати по правді.

Входжу. Публики так мало, як не було ще на отворенні ніякої нашої вистави. Причина ясна: мабуть на цілій кулі земній нема такої вигідної публики як наша. Як тільки трошка дощ накрапає, ого, наших вже нема. А щож доперва говорити про їх прихід в таку заверюху! Гадаю, що навіть якби пр. консорція міліярдерів оповістила, що викупить нам Україну від большевиків (ті продалиб за готівку), викупить під одним-одиноким услівям: щоб у якім небудь місті, яке ми самі собі виберемо, прийшло в дощ 90% Українців на збори, то напевно такого числа ми не осягнулиб. Тисячі викрутів видумалиб, а не прийшлиб. Таке вже племя, що нічим не переймається. Тому воно доживе аж до самого кінця світа, бо такого племени очевидно ніхто не засимілює. Вшехполяки неймовірно наївні, думаючи, що нас годен засимілювати: тої штуки не втяв ніхто від Аттилі почавши (а хлоп був з нього острий) — отже не втнуть і вони.

Та вертаймо до Мнколи Глущенка. Оглядаюся в майже порожній салі і — нікуди правди діти — вже на вид перший робиться мило на душі. Що за прекрасно дібрані тони кольорів, яке зіспівання їх, яка давно невидана прозрачність, делікатність. Якого він походження? питаю знакомого маляря.

Мужицький син з Катеринославщини, каже.

Дивне, бо його твори виглядають так, якби він був потомком цілого ряду предків малярів, якби почуття краски і техніку виссав з грудей материнських. Так, се очевидно великий малярський талант. Без огляду на те, чи се кому подобається чи ні, скажу отверто, що думаю: Такого таланту я ще не бачив ні на одній виставі наших малярів у Львові.

Його головна ціха, яку рідко коли можна побачити сплетену так виразно навіть у великих малярів найкультурніших націй, се рівночасно виступаюча легкість і сила. До того долучується цілий ряд інших великих прикмет, котрі відразу впадають в очі навіть ляїкові, а саме: надзвичайно мила кольористика, мягка, з великим почуттям воздушности кольору, котрий у сего маляря не затрачує барви, а при тім немов видно крізь нього. І не треба думати, що його делікатні кольори не вміють бути сильні! Тільки вони ніколи не є брутальні, ніколи не є перевантажені барвою, вони навіть при великій силі делікатні, приємні. Словом, се очевидно і безсумнівно — перворядний малярський талант. Він панує над кольором, не кольор над ним. Ні в одній картині не дається так перемогти кольорови, щоб затратити форму, щоб заломити рисунок. Хоч барву він очевидно любить, бо якби її не любив, то вона ніколи не даласяб йому так опанувати — з тої простої причини, що опанувати можна тільки те, над чим дуже працюємо, а дуже працювати можна тільки над тим, що справді любимо. Отже Глущенко дуже любить барву. Та опанувати їй себе не дає. Се особливо виразно видно на його трох олійних портретах жінки (чч. 4 — 6). Прегарно виконані портрети. Між публикою чути розмови:

— То його власна жінка, жидівка. Большевики йому вибрали її перед виїздом з України в Париж.

— Та може сам він вибрав, а вони лиш підсунули її? каже інший.

Не знаю, чи се правда. Та одно певне: чи вибрав він, чи вони, то вибрали, ніде правди діти, гарне сотворіння Боже. Типову жінку, по котрій не пізнати, що вона жидівка. Моглаб послужити як добрий модель до образу „Ева в раю". А як він виконав ті три її портрети! Перша кляса роботи. Як жива. Навіть флюід бє від тих портретів мов від живої людини. Во істину, лиш дуже великі малярі вміють дати таку роботу.

Якже придавсяб такий маляр до церковних образів і картин.

Дивлюся в його коротенький життепис, доданий до маленького катальогу вистави. Уроджений в 1901 році! Значить, має 33 роки. Молодий чоловік. І коли він вспів виробити собі таку техніку? Бо в техніці він просто віртуоз. Рисунок його такий легкий і вже видно так легко йому приходить, що се тут і там вже аж шкодить його великому талантови: доводить до очевидно за малого вкладу праці, не хочу сказати „недбальства", бо за короткий час я полюбив сего маляря. Що за пейзажі в нього! Нпр. з Корсики. Є їх кілька. Бідні покривлені хати, сонцем розпалене каміння, бідні дерева і кущі, горн і сугорби. Оливки. Так, пізнати тісну й убогу батьківщину Наполеона Великого. Якже виразно пізнати. А онде Нормандія, подібно тверда й убога та прегарна країна Франції.

А порнографія є?

Що правда: є. І добре зробили впорядчики вистави, що заборонили вступ молоді, а ще лучше булиб зробили, якби тих кілька обсценних „актів" не вмістили були на виставі: від того вона булаб тільки зискала під кождим оглядом, бо й молодь можна привести. Подивився я й на ту порнографію й питаю одного священика, з котрим я колись до гімназії ходив: „Чи й на тебе та порнографія робить таке якесь дивне враження, що властиво не знати, що сказати, хоч порнографія се є". — Так, відповідає, се такий артист, що навіть такі річи звертають на себе увагу не своїм поганим змістом, а своєю формою, через що ослаблюють відразу. — Та може тим вони ще більше небезпечні ніж порнографія звичайного богомаза? запитує хтось з боку... Мабуть так...

І по що було кидати тих пару ложок дегтю в той прекрасний пир? Можеб се ще тепер усунути? Тоді можнаб нашій молоді показати, якого маляря ми маємо.

Переходжу ще раз цілу виставу. Впадають мені в очи дійсно інтересні ілюстрації до Гоголя. Алеж бо то ілюстрації! Сим разом не буду про них писати, бо треба зараз піти до книгарні й купити „Мертві душі" Гоголя тай основно ще раз перечитати ту величаву працю, щоб належито оцінити ілюстрації Глущенка. Зроблю се напевно. А покищо відповім на питання, чому сего справді великого маляря не можна ще назвати великим мистцем. Скажу відразу: він має дані на те, щоб бути також великим мистцем, бо кромі всіх вище вичислених прикмет має також дуже велику інтеліґенцію, що бє з маленьких чорних ілюстрацій до Гоголя. Не має лиш одної прикмети, необхідної для великого мистця. Не має великих тем, які дає тільки думка піднесена до незбагнутої тайни світа: до Бога. Без того не було, нема і не буде справжнього мистця, хоч можуть бути без того незлі малярі.

Та може я помиляюся і то подвійно. По перше тому, що без тої високої думки мабуть нема й великого маляря, по друге тому, що й Глущенковм мабуть не чужа думка про Бога.

Здається мені, що я десь між його картинами бачив хрест. Вертаю ще раз. Шукаю. Так. Малий, маленький, і на маленькій картині, але є. На якійсь брамі, під ч. 16. Скривлений, розбитий, але зовсім виразний хрест, знак муки Господної, знак Того, проти котрого так воюють ті, що випустили Глущенка в широкий світ, бо заімпонувала їм дана йому Богом іскра Божа, що вже там на зруйнованій ними Великій Україні мусіла розгорітися і кидати довкруги такі таємничі блиски, які кидає тільки те, що від Бога походить, від жерела всеї сили і всеї краси. Несміло, дуже несміло зазначила се жертва большевизму, що висмикнулася їм з рук — на ясні зорі, на тихі води, між мир хрещений, з царства сатани і слуг його. Несміло, але зазначив. І той знак може з нього зробити великого мистця, коли всею душею наблизиться до нього. Лише в блиску Божім повставали всі дійсно великі, у всіх часах і всіх землях під сонцем Божим. Зі щирого серця желаємо й великому маляреви Глущенкови, щоб даний йому Богом талант не змарнувався на „акти", а долетів як орел до тих висот, до котрих він має всі дані долетіти — всі, кромі одної...

А про його чорненькі, маленькі ілюстрації до Гоголя ще напишу, як тільки вспію перечитати ще раз „Мертві душі" Гоголя. Бо давно я читав той твір. Ще тоді не бачив я ні одної малярської вистави, бо був я дуже молодий.

Хоч не хочеться виходити, але треба вже йти. Отже виходжу. А до мене звертається мій старий інспектор др. Копач і не то в формі питання, не то в формі твердження каже: „Правда, з вистави творів такого маляря виходиться з респектом". — Правда, кажу.

Старий обсерватор одним словом, а добре схарактеризував ціле враження з вистави творів Глущенка. А з боку хтось докинув: „А чому вони не урядять коли вистави образів нашого Труша?" — А. Ч.

комуністичної революції та зробила з неї своє знаряддя.

2. Совітський світ, чи — як хто волить — червона російська імперія переходить час концентрації. Найважніша ціль так заграничної як і внутрішної політики Кремля се р о з б у д о в а а) господарська, б) політична нової культури, окремої від европейської, котра людському муравлищу під совітською владою надалаб окреме щодо чужинців а внутрі спільне обличча та витворила спільну йому психіку.

3. Осягнення тої ціли вимагає а) оминення воєнних конфліктів так в Азії як і в Европі, б) вдержання почування недовіря й неохоти до всіх народів сусідних або культурно-передових, одначе без доведення до конфлікту з ними, в) ліквідації всяких сил, так одідичених по царській Росії, як і виросших з революційного хаосу, котрих ділання моглоб параліжувати акцію, що прямує до створення окремої, одностайної совітської цивілізації, особливож вимагає ліквідації національних рухів на терені б. европейської Росії через: а) їх можливо цілковитий розгром внутрі совітських границь, б) можливо цілковите відокремлення поза тими границями.

Прошу Вас, Пане Редакторе, принятн при тій нагоді вислови правдивого поважання.

Немце, січень 1935.

С т а н и с л а в Л о с ь.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Один з найчисленніших польських журналістів сучасности граф Станислав Лось вже знаний читачам „Нової Зорі" з більшої праці „За конструктивну політику на Червоній Руси", котру ми свого часу печатали і зробили з неї окрему відбитку. До поміщеної в сім числі оригінальної й цікавої статті, повної бистрих увaг, займемо становище пізніше.

Безумний не той, хто стратив розум, а той, хто стратив все кромі розуму. (Честертен).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В 13-ліття вступлення на Апост. Престол Св. Отця Пія XI. Теперішний св. Отець, Ахіль Ратті, ур. 31. V. 1857 р. в м. Дезіо. В 1907 р. був префектом Амврозіянської Бібліотеки в Медіоляні, в 1914 префектом Ватиканської Бібліотеки в Римі. В 1918 р. став Апост. Нунцієм у Варшаві, в 1921 Архиепископом і Кардиналом в Медіоляні. Дня 6. II. 1922 вибраний Папою. Св. Отець Пій XI се передовсім Папа місій і Католицької Акції. В енцикліці „Рерум Екклезіє“ обговорює місійну діяльність кат. Церкви. В ювилейнім році 1925 уладжує для численних паломників місійну виставу в ватиканських городах, котру потім перенесено до лятеранської палати. Доцінюючи значіння преси, Св. Отець підпер заложення славної вже на цілім світі аґенції „Фідес“, котра інформує про поступи праці в місійних краях. Розвинув давніше істнуючі місійні акції: Поширення Віри, св. Петра Апостола та Унію духовенства в користь місій. Найважніші заслуги Св. Отця у виховуванні краєвого духовенства. В 1926 р. Св. Отець висвятив перших шістьох китайських епископів, 1927 р. першого епископа Японця, пізніше перших епископів в обрядах етіопськім і анамітськім. В місійних краях в 1931 р. одна архідієцезія, 9 вікаріятів і 5 Ап. Префектур мали духовенство виключно краєве. В Азії є 2265 семинарів, в Африці 420, в Америці 125, на островах Океанії 24. Св. Отець підпирає всякі наукові досліди. Він зарядив медичні студії для місіонарів. Все те причинилося до незвичайної популярности Св. Отця не тільки серед християн в місійних краях, але й серед поган, чого доказом численні дари. — Св. Отець се Папа Католицької Акції. Він розбудував її плян відповідно до потреб часу в численних листах і заявах, та в одній енцикліці. — В енцикліці „Мізерентіссімус Редемптор“ в 1928 р. відновив науку про відкуплення на Хресті і Спасення. В енцикліці „Менс ностра“ вказав на обовязок розширити практику духовних вправ. В енцикліці „Касті коннубії“ пригадав науку Церкви про християнське подружжа. Дав подрібні вияснення про культ Найсв. Серця Ісуса, Христа Царя і Преч. Діви Марії. Як всі папи Пій XI осудив боротьбу кляс і йдучи слідами Льва XIII в енцикліці „Квадрагезімо анно“ відкинув всякі змагання до суспільної реформи шляхом революції і як підставу будучого лучшого устрою проголосив суспільність сперту на християнських засадах любови ближнього.

За влади Пія XI найважніша церковно-політична подія се лятеранський договір з 11 лютого 1929 р. між Папою та італ. королем Вікторем Емануїлом III, підписаний кардиналом Ґаспарієм і Муссоліні. Італія проголосила римо-католицьку релігію єдиною державною релігією, признала суверенність Апост. Столиці на її території, право власности папства, виключну і абсолютну владу і юрисдикцію. Особу Папи признано за освячену й недоторкаєму, кардиналів зрівнано під правним оглядом з князями крови. Лятеранський договір створив церковну державу й злучив з нею богато церков, палат і інститутів в Римі і поза Римом. За влади Пія XI Ватикан заключив ряд конкордатів: 1922 з Лотвою, 1924 з Баварією, 1925 з Польщею, 1927 з Литвою, 1928 з Чехословаччиною і Португалією, 1929 з Італією, Ромунією, Прусією, Баденією, 1933 з Австрією і з Німеччиною. Св. Отець уважає проповідування мира за один зі своїх обовязків. Заки наступить матеріяльне розброєння, мусить наступити моральне розброєння. Доля християнської цивілізації залежить від справи мира, сказав Св. Отець. — Як покровитель науки й мистецтва Св. Отець зробив Ватикан і папський Рим міжнародною столицею християнської науки і мистецтва. Крім Григоріянського Університету з 5 виділами є там 3 Наукові Інститути, 8 Інститутів залежних безпосередно від Папи, 12 Академій, 7 Семинарів, 29 Колеґій ріжних націй (м. ін. Колеґія св. Йосафата для українських богословів), 29 Колеґій ріжних монаших орденів. Ще як пралат Ахіль Ратті в Медіоляні Св. Отець видав в 4 томах „Акти Медіолянської Церкви“, праці про „Амврозіянський Богослужебник“, „Причинок до історії Евхаристії“, „Рукописи Вергілія“, „Початки Сабавдської Родини“ і т. д. Св. Отець має докторати богословії, права і фільософії. Він інтересується кождою ділянкою науки: фільософією, історією, математикою, астрономією, хемією, фізикою, нумізматикою. Ватикан завдячує Пієви XI богато уліпшень. Папська Держава дістала сильну радіостацію, власну телефонічну сітку, водотягову централю і т. д. В 1932 р. Папа відкрив нову Ватиканську Пінакотеку, ґалерію образів з творами Рафаеля, Леонарда де Вінчі, Тіціяна й ін. Його заходами повстало прегарне видавництво „Ілюстраціоне Ватікана“. Св. Отець підпирає релігійне народне мистецтво у всіх народів, головно в місійних краях. Св. Отець стежить пильно за розвитком сучасної кінематографії та підкреслює велике значіння фільми для пропаґанди. Часто підносить значіння католицької преси. (За КАП-ом).

Помер гр.-кат. Митрополит о. Василь Сучю в Блажу в Семигороді в 62 р. життя. Покійний був доктором теольогії й фільософії та почесним членом ромунської Академії Наук.

З краю

Перші загальні збори Товариства „СКАЛА“ відбулися в Станиславові з кінцем минулого року. На цих Зборах вибрано Головний Виділ Товариства. До нього увійшли: Д-р Іван Волянський — голова, Радн. Евген Барановський — містоголова, Д-р Лев Голінатий — секретар, Дир. Теодор Мартинець — скарбник, Президія Головного Виділу. Члени Виділу: О. Д-р Василь Василик, Радн. Федір Величко, О. Крил. Роман Лободич, О. Проф. Володимир Лука Микитюк, Д-р Богдан Недільський, Д-р Антін Перегінець, Степан Слюсарчук, Северин Снігурович. Заступники Членів Виділу: Іван Головенко, Олександр Лапічак, Осип Марків, Михайло Тихонюк. Члени Ревізійної Комісії: О. Ректор Д-р Авксентій Бойчук, О. Дек. Юстин Гірняк, Ізидор Пісецький. — Домівка Товариства „СКАЛА“ в Станиславові при вул. Перацького ч. 1.

Католицькі Жінки! Орґанізуйтеся якнайскорше в окремих катол. товариствах, щоб Ваші представниці могли взяти участь у Всеукраїнськім Національнім Конґресі. (Ся пригадка відноситься також до нашого катол. жіноцтва за океаном).

Любов не осліплює, вона звязує. І чим більше звязує, тим менше осліплює. (Честертен).

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

„Стременне“ 3)

Оповідання з життя лісників.

Бо маєте знати, що обовязковим питвом при „стременнім“ була зправила — горівка.

Ми — його оба сини і я, менше-більше тоді собі ровесники — мерщій туди побігли. Я вхопив одну пляшку і келишок, Михась другу, а Янко виніс якісь балабушки чи хліб зі сіллю і — зачинаємо цей старинний обряд зі „стременним“. Уставилися ми недалеко воріт так, що кожні сани мусіли біля нас переїздити.

Та знайте, невіжі, що зі „стременним“ звязанний був ще невідхильно такий благочестивий церемоніял, що господар чи його заступник той, що наливає і припрошує, має сам „припивати“, щоб ви коли не важилися про це забути, бо се дуже важна формальність.

Але що се було дуже рано, а мороз дихати не давав, з сею формальністю „припивання“ не було тоді так дуже точно. Ніхто не наставав і не контролював. Так ми собі лиш капинку наливали до чарочки, тим лекше, що була металева. А коли хто не настоював, ми себе зовсім минали. Йшло про те, щоби для всіх стало; а то лісничий згори заповів, що — „як ці дві пляшки випете, то аби хто й зомлів, вже більш палюнки в хаті не маю“.

Коли останні сани виїздили за ворота, ізза мрячних лісових обріїв виповзав понурий, зимовий ранок. Одначе лісничий, одніський тоді в цій стороні астроном і метеорольоґ, впевнював, що день буде гарний.

„Втікаймо хлопці до хати, бо зимно“...

В хаті за той час метушилося жіноцтво і заходилося, щоб сяк-так тимчасом дещо поскладати та повиносити і приладити нічліг, бо крім мене й моєї мами лишилося ще одно свояцтво — підночовувати. Їм було подальше і вони щойно другого дня зполудня мали їхати до зелізниці.

Заки домашнє жіноцтво упоралося з тим всім, ми, як звичайно по гостях перемучені, невиспані, тоді ще й передряглі, позасідали біля великого стола в їдальні й гуторимо. Адже гостей по відїзді годиться обговорити, якщо нишком і не обмовити. В найчеснішому домі, аби й як було пізно, без цего придатку не ляжуть спати. Бо й тамті, що поїхали, коли щасливо добються до хати, без сего „десеру“ не підуть спати. Се — доконечний епільоґ кождої товариської гостини.

Лісничий наточив собі за той час решток пива і сів обглодувати якесь качаче чи гусяче стегно, вирікаючи, що дуже зголоднів.

Крізь замерзлі вікна помалу влазив сірий день до вихолодих кімнат; по ногах віяло, бо служниці наношували дров і топили в печах, а за нами студінь сиромiць пхалася в хату. Всі були спраглі горячого чаю і незабавки шумів посеред стола великий тульський самовар, з котрого всіми шпарами бухала на хату горяча пара.

Кождий найперш обтуловав горячу чашку обома руками, щоб їх загріти, відтак притикав до уст і помалу з насолодою сербав горяче течиво.

Нараз моя мама скликнула налякана:

„Тобі що в уста, ти скаліченій!“

Само собою, при моїй губі знайшлася раптом ціла фамілійна комісія і стала якнайдокладніше досліджувати тую рану. І я зацікавився побачити її.

Справді, уста, зуби, ясна, — були закервавлені.

„Віп чи не келішком скалічився“, здогадувалася моя мама.

„Куди — каже лісничий — цеж металеві точені келишки“.

Але піднявся і приніс карболеву, чи амонякову воду. Ділляли до неї зі самовару кипятку, кажуть полокати. Полочу. Вже й сам занепокоєний, хоча болю не відчуваю ніякого.

По виполоканні уст всі вдруге стали туди заглядати. Ні: червоність не сходила, але бо й вода з полоканки не багровіла.

„Що за біда“, каже лісничий, котрий був теж „приватним“ лікарем і аптикарем на селі. Підступив сам, ще й зі свічкою, щоб краще бачити. Я роззявив рота як міг найширше, як молодий горобець. Він став „фахово“ рану обсліджувати, а вся фамілія з напруженим зацікавленням чекала його остаточного вирішення. (Далі буде).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Про шлях православія

(Відповідь проф. І. А. Іліновн).

Російський часопис „Возрожденіе" приніс в ч. 3436 статтю пок. кн. А. М. Волконского під повисшим заголовком. Подаємо в дослівнім перекладі сю працю покійного, що заслуговує на дуже докладне перечитання й поширення:

Переконаність, смілі думки, літературне натхнення; вдатні словотвори; короткі, різьблені дефініції; чуття, підйом, патос. Така стаття І. А. Іліна. „Шлях православія" („Возрожд." 31 серпня). Православія вихваление, католикам дісталося! Чого ліпшого. Русско-православний читає статтю не без захоплення: „Прекрасно!" каже він. Бувало за останні роки находили на него часом сумні сумніви: „Деж тепер Єдина Православна Церква?... В одній Росії їх пять! Котраж з них Правдива? Адже Правдива, Христова Церква може бути тільки одна"... Червачок сумніву глодже: „Якже се, а в католиків нема поділу? Відступства бували, цілі народи відпадали; але те, від чого відпадали, оставалося й остається єдиним". І ось він чує: „В Росії доконується невидиме відродження у видимім розпаді". Як гарно сказано, як приємно! червачок заморений... „Прекрасно!"... „Прекрасна стаття!"

Та щож властиво сказано в ній?

Постараємося без всякої літературности, та зате по можности точно вияснити зміст статті по пунктам. Коли вона прекрасна, то і в такім скороченім виді збереже свої істотні якости: міркування автора покажуться основаними на поважних даних, він сам собі не буде суперечити, проявить безпристрастність і терпимість, котрі личать його вченому званню.

Виложім по точкам і про кожду точку спокійно поговорім.

1.

Привід до статті: кількох католиків, здається Німців, запитали проф. Іліна, „від чого впала і погибла православна Церква в Росії?" Один пралат навіть сказав, що „Господь залізною мітлою вимітає православний Схід, щоби створити одно стадо". Нетактовні слова. Чужинці не розуміють Росії. (І не дивно, — ми й самі її не розуміємо). Що діється після революції — непостижиме; правда невідома; про церковні події знають лише деякі, котрі близько слідкують за ними.

З поставлених йому питань професор мігби заключати тільки про неосвідомленість співбесідників; а він побачив у них думку всеї католицької Церкви. Одначе дійсне відношення католицької Церкви до лихоліття православної Росії виявилося в подіях міжнародного розмаху.

Після большевицької зради союзників, коли ніхто (крім Сербії) не знаходив для Росії інших слів, як лайливих, папа Венедикт XV заговорив про російський нарід, „на котрім так проявився відтиск Христового образу". На смертній постелі папа допитувався, чи вдалося добитися від большевиків згоди на візд папської комісії для допомоги голодуючим. Богато православних священиків могло в тім часі відправляти Службу Божу лише завдяки тому, що діставали церковне вино від латинських священиків. Св. Престіл не був заступлений на генуезській конференції. Та всеж таки папа Пій XI. ризикуючи, що одержить неприємні відповіди, зробив державам предложення домагатися від большевиків свободи віри і звороту церковних земель. Колиб се предложення було приняте, свобода православної церкви булаб наслідком папського почину. Сего дипльоматичного кроку не завважила російська еміграція.*) Коли світ, що не бажає признати правди про большевиків, бодай частинно вірить в большевицьку небезпеку, то за се ми зобовязані передовсім св. Отцеви і пропаганді католицької Церкви. Чи згадувати про вселенську молитву за Росію, про такі зворушаючі случаї, як причастія швайцарських дітей в намірению наших нещасних дітей, вкінці про поміч, котру дістають втікачі і старі і молоді від католицьких установ і від католиків по всім світі. Та й кого большевики уважають своїм головним ворогом як не папу? Ми думаємо, що колиб проф. Ілін спер свій осуд про відношення католицизму до злидня православія на тих „великих числах" а не трох-чотирох розмовах, то се булоб поважніше.

2.

На заяву, неначеб російська Церква загинула, проф. Ілін відповідає твердженням, що вона не осуджена Богом, тільки удостоїлася Його відвідин, що вона є в періоді відродження, що її розпад тільки позірний і що вона своїм мучеництвом може бути взором для всіх інших церков. — Тут є змішання понять, точніше — помішання двох порядків надприродного і природного.

Бог відвідує чоловіка нещастям для його можливого добра, але се ще не значить, що чоловік його осягне. Осягнення залежить від того, як чоловік відізветься на Божі відвідини: без співділання свобідної волі чоловіка не буде ні духового підйому, ні спасіння.

Правда, Бог відвідав російську Церкву для її добра, щоб відкрилися її очи. Як відповіла вона? Кровю мучеників відповіла в совершенности. Слава їм: вони спасають честь русскої Церкви і русского народу. Але їх кров лише містична умовина для дальшого усовершування Церкви. Відповідає вона ще молитвами, правдоподібно міліонів душ, „котрі покірно склонили Богу свої шиї". Вонь приймають післані проби як кару за відомі й невідомі гріхи свої, всеї Росії й цілого світа. Та се поодинокі душі. — Дух дише де хоче. А рос. Церква, як цілість, як організація — чим вона відгукнулася? Розпадом і — в декотрих частях розпаду — ложними науками. Невже се правильна відповідь на Божий поклик?

Проф. Ілін видить тут тільки „видимість". Не видимість, лише сама суть, бо в людській стороні Церкви гріх все був і буде, але в її науці не може бути гріха, — тут вона свята і непорочна, бо тут божеська природа Церкви хоронена Духом Святим і невидимим її Головою. Тому твердження автора, що православна Церква в теперішнім її виді може служити взором для других — явно помилкове. Треба наперед прийти до єдности і не допустити ложних наук в ту єдність. Судячи по дусі обговорюваної статті, се станеться якось само з себе під впливом крови мучеників. Про її містичне значіння я згадав, та саме діло можна довершити тільки свобідною волею живих людей. Ніяких ознак діяльности не видно.

Гарно тішитися світлими проявами в своїй Церкві, але не вільно закривати очей на її темні сторони.

3.

Вся певність автора, що „відбувається невидиме відродження", спирається на вірі в силу мучеництва: воно основа Церкви (припустім, Спаситель вказав іншу основу), воно ознака правдивости православної Церкви.

Та коли мучеництво ознака правдивої Церкви, то таких є кілька; дві — безсумніву.

В Мексику відбувалося такесаме переслідування як в Росії, кермоване з тогосамого антихристового жерела, з такимисамими прийомами брехні й обману; також з тисячами жертв: про се є книжка. Прочитайте.

Мало того. В католицькій Церкві мучеництво — хронічне явище. Воно тягнеться зі століття в століття, от вже 19 століть. Не лише всі революції давали своїх мучеників: у всіх місіях по всім світі були і бувають свої мученики: всі поганські народи вправлялися і вправляються в мучеництві і всі вони дають своїх християн-мучеників. Щороку з тих, котрі покінчили бельгійські духовні семинарії, йдуть добровольці на місії до середущого Китаю, то є на мучеництво, коли не за рік, то за 30—40 літ. На Рівіері є закон монахинь. Вони сповняють свою звичайну добру службу, але кождая знає, що в якийбудь день ігуменя може закликати її і приказати їхати на острови прокажених; їде першим кораблем; скриньку висилають вслід за нею. Серед ледів в Ескімосів, в Океанії під тропічним сонцем, в Патагонії, Африці, в Центральній Азії — всюди ллється мученича кров. Богато описано, сфотографовано, оповіщено. Та некатолицький світ не бажає сего бачити.

Не розумію, як міг професор зробити свої висновки, закривши очи на такі факти.

4.

Освячений мучеництвом сучасний шлях православія представляється авторови духовним побідним походом. Терпіння Церкви від большевиків. Чи нема одначе, на тім шляху перепон в ніякім разі від большевиків незалежних?

Певно читач погодиться — коли не зі мною, то зі св. Ів. Хрестителем, — що всякє духовне відродження зачинаєтся від покаяння. Перебуваючи в самозадоволенню не відродишся: а коли все добре, то не треба ні „невидимого", ні видимого відродження. Отже чи все добре? Одному візантійському цісареви остогидла жінка, а сподобалася якась Теодора. Знайшлися прислужні епископи; знайшовся й архимандрит, котрий повінчав цісаря з Теодорою. Царгородське духовенство зірвало зносини з архимандритом, котрий звінчав „імператора чужоложника". Чи знає сей архимандрит — пише препод. Теодор Студит — „яку образу св. Духови наносить священик, котрий вінчає розведеного". Зачалося переслідування православних.

Се було в IX. століттю. А в 19 стол. ледви чи можна було знайти в Петербурзі правосл. священика, котрий не повінчав хоч одного розведеного. Чи не думає проф. Ілін, що для побідного походу треба усунути зі шляху подібні перешкоди?...

5.

Вкінці — про відношення до русских католиків: вони „люди, котрі нічого не зрозуміли дотепер в православію і нині заспокоїлися своїм нічонерозумінням в католицизмі", декотрі з них „умудрилися" стати „перевірами" — „від емігрантського життя".

Щодо послідного прозорого натяку, то легкодушний або нечесний перехід одного не виключає навернення других з глибоких духовних спонук. Загальні осуди завсіди несправедливість. А глузування („перевір") навіть не оцінка.

Твердження, що „перевіри" до нічого не дійшли, не відповідає фактам: нас завсігди була горстка і всежтаки катальог русскої католицької літератури обіймає 700 назв (не рахуючи дрібних статтей). Є праці й незбиякі!

На католицизм переходить річно около 300 тисяч: се люди всіх рас, всіх народів; селяни і члени пануючих домів, міліярдери і чорноробочі, професори і малограмотні, старці і молодці, епископи і ті, що вийшли з атеїзму. Прим. тут закид: „від емігрантського життя"?..

Російський католицький рух явище серіозне. Від него не можна відбиватися жартами. Такого „перевіра" легко відіпхнути, ще вишучого сі рядки... „Дістався до Риму, тай езуіти обдурили". Коротко і ясно. Та є „перевіри" іншого типу, напр. о. Потапій Еміліанов. О. Потапій з родини старовірців; вихованець митроп. Антонія. По зовнішним ознакам — типічний російський сільський священик. Він живе „там, в глибині Росії", в с. Богданівці (Харківської губернії), повний журби за душі парохіян, та найбільше „зїдає (його) ревність за домом Твоїм". Сказано: „Побудую Церкву Мою". „Мою" а не „Мої". Котраж то з десятків церков та одна, Христом збудована Церква? Вона одна, бо Христос сказав, що вона одна; одна, бо їй доручено берегти Правду на землі, а Правда одна; двох Правд не може бути. Вона Свята, бо основана Христом, Свята, бо в ній Тайни довершувані св. Духом. По сім останній признаці не можна її означити, бо тайни дійствують в ріжних церквах. Також святі в не тільки в одній. Вона, Єдина, Свята, очевидно не італійська і не російська: вона Вселенська, бо Правда єдина — й обиваття про неї дана для всего людського роду. Правда, в нас говорять: „вірую в... Соборную", та се лиш кепський переклад грецького „католікен"; особливий зміст, котрий надають слову „соборна" — се новина, котра появилася 60 літ тому... Вона Свята, бо Єдина; Єдина, бо Вселенська. Вона Апостольська, бо Єдина, Свята і Вселенська. Всі її признаки звязані нерозривно... Деж вона? Чейже Син Божий сказав, що вона є: „Збудую". Значить вона є. „Зїдає мене ревність за Твоїм домом"... Коли вона Апостольська, то, значить, її нема в числі тих церков, що зродилися напр. в XVI. століттю, ні між церквами, позбавленими апостольського наступства, і не між тими, що відкидають обовязуючу силу Св. Передання. Шукання відразу обмежується: пошукувана Церква може бути тільки або православна або католицька Церква... І о. Потапій читає в своїй Богданівці „Твори Отців" і „Діянія Вселенських Соборів". Не знає чужих мов. Читає в виданнях російських православних академій. Приходить до заключення, що Отці Церкви признавали головство ап. Петра, що в часах перших сімох Вселенських Соборів православний Схід признавав першенство римського епископа. Він йде принять католицизм. Він такий далекий від церковної політики і від всяких впливів, що не знає, що вже істнує російська католицька єрархія. Йде до латинського епископа; той справляє його до Петербурга, до екзарха Федорова. Повертає до Богданівки католиком. Скоро вся парохія приєднується до католицької Церкви. То було в 1917 р.

За царя його переконували місіонарі, за Скоропадського на основі розпорядку Німців його били; за Денікіна він сидів в тюрмі. Слідчий суддя царських часів, культурний чоловік, не міг зрозуміти. „Як ви, русскій чоловік, могли піти по єзуїтським вказівкам!" Большевики звільнили, але потому зачалися многолітні мытарства. Тепер він, здається, в Кемі (на заслання). Усунути таке поважне „свідоцтво", яким є той „перевір", не так легко!

Інше свідоцтво серіозности російського католицького руху — се визнавці й мученики. Число їх не велике, але відсоток їх дуже великий. На заслання, в тюрмі, на каторзі, на Соловках і ін. є около 120 священників, то є около половина всіх католицьких священиків Росії; і правдивого русского роду не остався на волі ні один. Вся московська громада російських Домініканок перейшла через десятьлітнє заслання. Вірна високим засадам, котрі защепив московським католикам їх бувший настоятель о. Абрікосов, громада 35 Домініканок під проводом визначної русскої жінки ігумени Абрікосової, проявила висоту духа перших століть християнства. Про те можна переконатися прочитавши записки еп. Слоскана, о. Новіцкого і пані Новіцкої і пані Данзас.

Говорити з погордою про російських католиків і закривати очи на їх муки ледви чи справедливо. Закликати Росіян обєднатися проти большевиків й усувати від себе культурну і духову силу, котру вже представляють російські католики, ледви чи послідовно.

Протоєрей князь А. Волконский.

P. S. Отсю статтю одержав я в Парижу щоб передати її до напечатання на день 18-го жовтня. Того самого дня автор її помер в Римі.

Священик Кологривов.

*) Зате дуже була запримічена велика подія цокання Чічеріна з генуез. архиепископом, цокання, котрого, по словам очевидця кап. Маккуллаха, в дійсности не було (The Bolcheviks-persecution of Christianity". London 1924, p. 102).

Безсмертна душа — вона не може бути ніколи зрівноважена ні металем, котрий ржавіє і розпадається, ні взагалі проминаючими добрами. Куля земська в одній, душа в другій важці: — як скоро біжить вгору тамта і віддалюється від сеї на таку далечінь, яка рівняється пропасти між часом і вічністю. (А. Фосс у творі: Думки й поради для образованих молодців. Книга І, розділ 4).

МЕДИЦИНА І МОРАЛЬ

Під таким заголовком лікар Д-р Дзерович, голова Ген. Інституту К. А. виголосив виклад дня 27 січня с. р. в салі Української Бесіди у Львові. Присутні були м. ін. Преосв. Никита, професори Богослов. Академії, світські інтеліґенти та богато студентської молоді обох полів. За столом для преси редактори Нової Зорі і Правди. Референт відчитав свій еляборат зі скрипту. Реферат має бути печатаний окремо, тому подаємо лиш коротко головні його думки: Медицина се наука і уміліть лікування. Се вітка природничих наук. В старині у всіх народів займалися медициною касти священиків. В медицині було дуже богато забобонів, особливо в середних віках. Аж властиво в 19 століттю медицина поглибилася остільки, оскільки поглибилися природничі науки. Одначе медицина зірвала в 19 стол. звязок з минулістю, стала на чисто природниче становище і прийшла спеціялізація. Сучасна медицина обіймає такі природничі науки як анатомія, фізіольоґія і ін. Кожда з ділянок медицини як хірурґія, ґінекольоґія, офтальмольоґія, дерматольоґія, ортопедія, неврольоґія, урольоґія, бальнеольоґія, се наука для себе. Між тими науками пірвалися звязки. Один лікар спеціяліст відсилає хорого до другого спеціяліста і т. д. Одначе від кількох літ лунають кличі: „Криза в медицині!“ „Покинути надмірну спеціялізацію!“ Між лікарями шириться переконання, щоби при лікуванню взяти під увагу також психоґенні компоненти чоловіка (себто його душу). Шириться переконання, що треба змінити філософію, на котрій спиралася медицина. Сучасна медицина ще далека від того, щоб узгіднити своє становище з християнською моралю. Німецький фізик Ґельмгольц сказав в 1887 р. памятні слова: „Давніші покоління терпіли від спіритуалістичної метафізики, а молоде покоління буде терпіти від матеріялістичної метафізики“. Ті слова справдилися. Бо дійшло до того, що медицина нічим не ріжниться від ветеринарії, хіба пацієнтом. Ся филя матеріялізму довела до того, що майже кождий лікар мусів стати матеріялістом, механістом і детерміністом. З душею хорого ніхто не числився. Авторитет медицини підупав. Тому нині знахорство шириться масово. Матеріялістичні лікарі перестали бути атракціею для публики. Також Каси Хорих не сприяють навязанню психічного контакту з хорим. В медицині появляються нові тенденції. Кинено гасло: природничі науки повинні завернути до Бога. — Дальше прелеґент навів ті проблеми, що вимагають одного морального кодексу. А саме: 1) Стерилізація мущин і жінок. Колиб вона принялася, то є небезпека, що легкодушні лікарі надуживалиб її. 2) Зігнання плоду. Богато лікарів виконує се. Тим підривають авторитет медичної науки. Тут не повинен рішати утилітаризм. 3) Приспішення смерти невилічимо хорих. Се може довести до надужить. Не вільно вбивати чоловіка, поки серце бється. 4) Евґеніка се дуже складна проблема. Вона досі не може вийти з пеленок. Її треба сперти на сильнім фундаменті християнської етики. Наукова медицина нині на роздоріжжі. Нинішна медицина не мусить зрікатися здобутків осягнених науковими методами, лише мусить стати на моральний фундамент. Прелеґент закінчив словами: „І медицина як наука і лікарі повинні примінити засади про призначення чоловіка на землі і в красшім майбутнім“. Виклад тревав 40 мінут.

Після викладу була дискусія. Перший забрав слово о. І щ а к: Моралісти є в клопоті, чи закон „не вбивай!“ стисло примінюють в медицині. В Обявленню є одна засада, котра каже: „Не робіть злого, з якого малоб виходити добро“. Д-р К о п а ч: Звертаю увагу на слідуючі справи: 1) І матеріялізм і спіритуалізм — обидва спіритуалістичні. Бо й матеріялізм не творений матерією, теорія матеріялізму робиться думкою, отже вона спіритуалістична, 2) Ґете сказав, що дух будує собі тіло. І так воно є в дійсности! 3) Не порошки і течі лікують хорого. До лікування треба психічного контакту між лікарем і хорим. Я сам таке пережив. Та справа дотичить не лише медицини, але всякого душпастирювання. Довіря основується на симпатії. Від взаїмного довіря залежить також здоровля суспільности. — о. Д-р К о н р а д: Що то є мораль? Се наука як вести життя? Чи може бути колізія між медициною, котра вчить, як дійти до здоровля й етикою, котра каже як вести життя. Медицина хоче пізнати закони життя. І етика до сего прямує, пізнає закони й їх узглядню є. Етика й медицина прямують до того самого.*) Мораль і медицина мусять узгіднювати своє становище. Говорю про спільну плятформу тих двох наук. Заховування заповідей також веде до здоровля. — о. Д-р С л і п и й: Один німець, ґітлерівець, сказав недавно: На всі вимоги католицької етики погоджуємося, але скажіть звідки взяти 300 міліонів марок річно, котрі держава мусить видати на вдержання ріжних нездібних. Отже тут є конфлікт моралі з евґенікою. — Вкінці коротенько відповідав ще референт. Він м. ін. заявив, що викладі мають причинитися до скріплення християнської моралі. Тому прелеґент видвигнув ті питання в медицині, котрі є сумежні з християнською мораллю. Расизм може довести до виплекання прекрасних спортовців, але коли не погодиться з християнством, не зможе виховати людей, котрі творилиб дійсну культуру. Відомо, що люди, котрі творили культурні цінности, часто були хорі. — Виклад і дискусія тревали до год. 7.30.

*) Деякі твердження Впр. о. М. Конрада здаються нам доволі ризиковні. — Ред.

Лікарський фейлетоник.

Як устерегтися ґрипи?

Лучше запобігати ніж лічити. Се найлучша засада сучасної ґіґієни й медицини. Та засада відноситься особливо до заразливих недуг і серед них передовсім до сезонової недуги ґ р и п и, що шириться загально з незвичайною легкістю. Ґрипа може бути лагідна, а може бути злослива, в кождім разі се недуга небезпечна. Тепер ґрипа шириться в цілій Европі, особливо в Німеччині, Румунії й Польщі. Що робити, щоб устерегтися ґрипи? Передовсім треба оминати товариства людей, що кашляють, бо під час кашлю дістаються до воздуха дрібненькі краплинки слини з заразками ґрипи. Треба старанно вдержувати рівну температуру в помешканню, перевітрювати кімнати. Не вільно перетомлювати організму, бо людина втомлена улягає лекше атаці заразків ніж свіжий і відпочатий орґанізм, котрий має в собі відразу готові сили до боротьби з заразками. Се потверджують обсерваційї підчас ґрипи в школах і бюрах. В часі епідемії ґрипи треба працювати, уживати спорту і розривок тільки в такій мірі, щоб не відчувати перевтоми. Не треба переполікувати носа, бо се не охороняє від зараження, але н а в п а к и, причиняється до ослаблення носової болони, котра має сама оборонні средства проти мікробів. Коли хтось занедужає на ґрипу, треба передовсім положитися до ліжка. Повний спокій, відпочинок найлучше помагають оминути часто комплікацій таких ґрізних при ґрипі. В першій фазі ґрипи можна поручити горячу пятимінутову купіль, потім безпосередно сухі коци на годину. Притім треба напитися горячого чаю і зажити малу дозу пірамідону або транспіралю. І треба весь час ґрипи звертати пильну увагу на ділання серця. Важна річ, нічим не іритуватися, щоб серце було спокійне. Тоді ґрипа лекше переходить.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ГОЛОВА УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ Д-Р Д. ЛЕВИЦЬКИЙ виголосив промову в сеймовій комісії закордонних справ в дискусії над експозе мін. закорд. справ Бека В ній заявив, що Українці не можуть приняти до відома одностороннього виповідження меншинних трактатів Польщею в Союзі Народів. Заява мін. Бека, що меншини в Польщі мають законне і фактичне запевнення всіх прав, не відноситься до Українців. Польща не виконала добровільного зобовязання про автономію Схід. Галичини й укр. університет. Українці рішучі противники східного пакту, бо совітська Росія мусить бути ізольована. Не вільно мін. Бекови піддержувати рос. нарід коштом українського на Закарпатті. Українській студіюючій молоді утруднюється видачу віз закордоном. Право азилю для Українців в Чехословаччині, Німеччині, Ґданську останними часами не істнує під натиском польського мін-ва закорд. справ.

ПІДГОТОВНИЙ КОМІТЕТ КОНҐРЕСУ вже почав розсилати запросини ріжним орґанізаціям в краю і за морем до співучасти в підготовній праці і в участи в самім Всеукраїнськім Національнім Конґресі.

В ЧОРТКОВІ суд засудив трох молодих Українців з Романівки, повіт Теребовля, іменно: Миколу Ладику, Петра Лисого і Стефана Кораля кождого на 5 літ тюрми за розкидування летючок проти польських шкіл і проти навчання українських дітей польською мовою.

В ПРАЗІ чеська поліція перевела недавно ревізії в провідників українських „Соколів“ у Чехословаччині, іменно: в помешканню голови „Сокола“ інж. П. Цісаря, інж. В. Дараґана і Ірени Посацької. Поліція забрала орґанізаційне листування.

ПРУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ґенерал Ґерінґ, вертаючи з ловів в Біловежській пущі до Берліна відбув у Варшаві нараду з маршалом Пілсудским.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало ноти до правительств Італії та Франції, в котрих домагається близших вияснень щодо договору заключеного недавно в Римі в справі незалежности Австрії.

В АМЕРИКАНСЬКІМ СЕНАТІ сенатор Бербур поставив внесення зірвати дипльоматичні зносини з совітами, бо вони ведуть в Злучених Державах переворотну аґітацію. До того торговля з совітською Росією не богато причинилася до поправи господарського положення Злучених Держав.

Англійсько-франц. порозуміння

5 уступ Версайського договору скасований.

ПАТ доносить з Лондону: По довших переговорах дійшло вкінці до французько-англійського порозуміння. Воно спирається на отсих передумовах: 1) Пятий розділ Версайського договору має бути знесений з виїмком тих уступів, що відносяться до здемітарилізованої полоси. Знесення малоб наступити взамін за заключення розброєневого договору. 2) Доручається заключення колєктивного пакту безпеки, як також заключення реґіональних договорів як нпр. пакту ґарантуючого незалежність Австрії і т. зв. Східного пакту. 3) Анґлія і Франція рішили предложити Німеччині Бельґії й Італії заключити конвенцію безпеки 5 держав, до котрої приступилиб Анґлія, Франція, Італія, Бельґія й Німеччина. Та конвенція спираласяб на засаді взаїмної допомоги. Колиб Німеччина відмовилася взяти участь в тій конвенції, то згадані 4 держави заключать її без Німеччини. — Зі знесенням 5-го уступу версайського договору зачинається нова доба в історії европейської політики.

НОВИНКИ

У Львові Комітет будови церкви СС. Василіянок при вул. Потоцького 95. уладив традиційну просфору 3. с. м. В ній взяло участь понад 150 осіб. Просфору посвятив о. кан. Лициняк, поділився нею з приявними голова Комітету о. крил. Ю. Дзерович, котрий відтак подав до відома звіт з праці Комітету. Вихованиці СС. Василіянок виконали ряд хорових точок, сольоспівів, деклямацій. Промови виголосили: о. пралат Куницький і п. Олексин. Підчас приняття приявні співали колядки.

Посвячення домівки читальні „Просвіти“ в Жовківському передмістю Львова довершили 3. с. м. о. сов. І. Туркевич, о. сов. Лончина, о. Ір. Назарко ЧСВВ і о. Каштанюк. Відтак о. Ір. Назарко виголосив відповідну проповідь. Промовляли також представники від наших установ. Хор відспівав два псальми Бортнянського. Вкінці відспівано національний гимн.

Представники українських центральних установ зібралися 4 с. м. у Львові в кімнатах Центробанку, щоби зложити побажання през. д-рови Костеви Левицькому з приводу його 75-ліття. Ювілятови вручено образ кисти І. Труша („Стародавний український млин“). Д-р К. Левицький подякував всім за память.

На лінії Станиславів-Ворохта урухомили від 2. II. до 22. IV. поїзд, що виїздить зі Станиславова у святочні дні о год. 6.30 і приїздить до Ворохти о год. 9.07. Відїзд з Ворохти о год. 19.40, приїзд до Станиславова о год. 21.50.

Нові поїзди до Лавочного від 1 II — 30. III. З днем 1. с. м. урухомили на лінії Львів-Лавочне поїзд, що відходить зі Львова в передсвяточні дні о год. 17.12 і приїздить до Лавочного о год. 20.49. З Лавочного відїздить у святочні дні о год. 17.43, приїздить до Львова о год. 21. Поїзди задержуються тільки в Стрию і на всіх стаціях між Сколем і Лавочним.

Львівський апеляційний суд увільнив українського журналіста Романа Антоновича, співробітника „Нового Часу“, від вини і кари. Станиславівський окружний суд засудив був його на 6 літ тюрми за поширення закордоном листівок з мапою України.

Сніжна буря з перунами перейшла над перемиським повітом. Три перуни вдарили в селі Острові. Останне явище того рода зимової бурі з перунами занотували в Кракові ще в грудні 1923 р.

Велика сніговія шаліла над Бориславом і околицею. Автобусова комунікація зі Східницею перервана через величезні сніжні заспи. Комунікація з іншими місцевостями дуже утруднена.

70 пацієнтів у двох годинах мусітиме „оглянути“ кождий лікар обезпечальні у Львові, коли тільки 5 на 100 обезпечених схоче користати з помочи тих лікарів. Місто Львів поділене на 35 районів. Та „система“ впроваджена від 1 лютого.

Як рабують у Львові. В будинку генеральної прокураторії скарбу при вул. Романовича 1 вечером 1 с. м. вломники заткали рот рушником радникови Рибарському, звязали і так побили, що він зімлів. Потім витягнули йому пенсію в сумі 1000 зл. і втікли. Около 10 год. знайшов його дозорець, що обходив всі бюра перед зачиненням брами. Ратункове поготівля завезло потурбованого радника до дому. Словом, у Львові зачинають діятися подібні напади як нпр. в Шикаґу.

Цікава княгиня. У Варшаві відбувається процес княгині Марії з Любомірских по мужеви ґрафині Замойскої проти фондації пок. Якова ґр. Потоцкого за 614.990 зл. Отже княгиня домагається признання їй права убогих, хоч урядово стверджено, що має помешкання з 12 кімнат, удержує свого внука Клеменса ґр. Потоцького з жінкою і дітьми та кілька слуг. Оден з адвокатів княгині сказав в суді, що се „блискуча нужда“.

Померла сестра марш. Пілсудского у Варшавськім шпитали Софія Каденацова, вдова по лікарю у Вильні в 70 р. життя.

Начальник виділу сус.-політ. у Львові К. Самбор авансував до 5 службової ранґи. Таксамо начальники З. Щепаньский і З. Павліковский.

Молдавський митрополит Нікодим, котрому с. р. минуло 70 літ, ще в 17-ім році життя був пастухом. Він вступив до монастиря, де пізналися на його здібности й вислали на студії до Київа. Згодом став він одним з визначних церковних письменників і перекладчиком св. Письма на ромунську мову.

Еспанія звертає королівські маєтки. Фінансова комісія еспанського парляменту приняла законопроєкт, котрим звертає королівській династії маєтки з виїмком тих, що записані на імя б. короля Альфонса XIII. (ПАТ).

Золото впало з літака. Англійський почтовий літак, що летів з Парижа до Лондону з золотом вартости 6 тисячів анґ. фунтів, захопила буря над каналом Ляманш. Літак з трудом долетів до Анґлії та осів щасливо в Ессексі. Одначе золота не було. Спершу думали, що золото впало в море. Потім одна французька селянка коло м. Оасман найшла в полі розбиту скринку і повідомила жандармерію. Жандарми зачали копати землю і в глибині 76 цм. найшли одну штабу золота, потім дальших 9 штаб.

Зимовий ровер. Анґлійці видумали рід лещет з сидженням і кермою — „бельоскі“.

Місто Самару над Волгою большевики переіменували на Куйбишев, округу середущої Волги на Куйбишевський Край. Сим очевидно осмішили померщого й себе, бо тепер кождий питає, що властиво зробив той Куйбишев. І кождий доходить до комічних висновків...

Знаний большевицький діяч Морозов виїхав з Ленінґраду в Казакстан як уповноважений „тресту хлебопечення“, видав на подорож і побут в Казакстані 3000 руб. і „придбав“ там двох здихаючих коней і... одного верблюда — на ковбаси... Так виглядає „соціялістична господарка“. Морозова увязнили. Але можна собі уявити, що такий „соціялістичний господар“ нашкодив заки його замкнули.

Між Льондоном і Лайцестером гнав поспішний поїзд зі скорістю 110 км. на годину без машиніста, убитого ударом голови до моста. Паляч не зауважив смерти машиніста. Нещастя не було.

Гумор. — З милосердя. — Ви вдарили обвинителя 5 разів в лице? — Ні, прошу пана судді, я хотів його вдарити властиво тільки раз, але побачивши, який він марний, я розложив йому той удар на 5 — з милосердя.

Гумор. — Між приятельками. — Знаєш, мушу раз так намалюватися, щоби мій наречений не пізнав мене. — Найлучше зовсім не намалюватися і він тоді напевно тебе не пізнає.

Чи будиться жертвенність
на католицьку пресу?

Пересилаю 24 зл. на передплату „Нової Зорі“ і 36 зл. замість оплати радія, з слухання котрого зрезиґнував я на фонд „Нової Зорі“, щоб вона стала щоденником і заступала нам радіо. Апелюю до Всч. ОО. Товаришів, щоб відгукнулися в тій цілі також своїми датками. Петликівці Старі, 31. I 1935, почта в місці.

о. Василь Жарий, зав. парохії. — (Розуміється, до оснування катол. щоденника нашій суспільности ще так далеко, як далеко від одиничної до масової жертвенности. — Ред. „Нової Зорі“.).

Виділ Т-ва св. Івана Милостивого в Станиславові прохає Хв. Редакцію умістити таке спростування: В „Новій Зорі“ з дня 31. I. ц. р. ч. 7 помилково недоглянено назвиська п. меценасової Чорненкової, яка була головою Комітету Пань при згаданім Т-ві в цілі устроєння Святої Вечері для бідних. Тому Виділ складає тепер щиру подяку ВП. Пані Чорненковій за труд і щиру працю в тім такім хосенним та величнім ділі милосердя Христового для убогих.

ЖЕРТВИ:

Впр. о. Йосиф Проць в Снятині зол. 3 для Івана Заремби. 1—1

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах — 5·31 зл. Золотий доляр 8·91—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 нім. марка 1·90—2·00; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 21·80; 1000 ром. левів 34·00—35·00 зл.; 100 австр. шілінгів 100 зл. анґ. фунт стерл. 26·10 зл.; 100 швайц. франків 171·70 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·46 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 6. II. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. —·—, зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л сметани 60 сот., за 1 копу яєць 5·00 зл. Тенденція на масло знижкова, на молоко і сметану вдержана, на яйця сильна.—Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 ґр.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Іван Заремба зльокавтований скарбовий службовик, рахунковий старшина-поручник У. Г. А., політ. вязень (17 м. Домбя), тепер у Міськім Заведенні для вилічимих при вул. Білінських 9),від двох років на тяжку недугу грудей, батько 4 нелітних (10—15 р.) дітей-сиріт без матери (зльокавт. асист. пошт.), що тепер опинилися без даху над головою, просить лепти і старої одежі для цих дітей у людей добрих сердець. Ласкаві пожертви просить пересилати до „Нової Зорі“ з дописком — „Для Заремби“.

232—1—2

КІНА

АДРІЯ: Король зеліза.
АТЛЯНТИК: Іх ночі.
КАСИНО: Молодий ліс.
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Петрусь.
МІРАЖ: Рамон Наварро і Джанета Макдональд.
МУЗА: Віва Вілля.
СТИЛЕВЕ: Вкрали людину і ревія зі Стефою Стадниківною.
УТІХА: Погоня за тінею і ревія.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 10 лютого 1935. Ч. 10 (808)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П. Н. Краків 405.867

Промова українського посла

За територіяльну автономію українських земель при Польщі.

Голова Унда Д-р Дмитро Левицький виголосив у варшавському соймі промову такого змісту: Вже в буджетовій комісії та при першім читанні буджету в повнім соймі Український Клюб представив надзвичайно тяжке положення українського народу й очікував, що представники правительства і польської суспільности заберуть голос в тій справі. Та ми завелися. Тепер підчеркую, що український нарід не хоче бути предметом, котрого коштом має бути будована великодержавність Польщі. Він уже національно доволі усвідомлений і суцільно змагає до здійснення своєї історичної місії на сході Европи. Місія та знайшла вже зрозуміння і в міжнародній опінії та в недалекій будучині та проблема буде розвязана. На розвязанні її повинно залежати також Полякам, бо вони історично звязані з українською нацією. Тимчасом відповідальні політики Польщі мало інтересуються українським життям і мало його знають. Українці домагаються всіх прав, які належаться усвідомленому народови й думають, що найдогіднішою формою здійснення тих прав є територіяльна автономія. В тій справі Українці зложили відповідний внесок в сенаті, домагаючись признання автономії з власним державним апаратом. Боротьба наша в тій справі тяжка мимо законів, які Польща взяла на себе в 1922 р. Теперішня польська політика змагає до атомізації української суспільности і до пересунення границь польськости на схід. Теперішна політика совітів кладе край ілюзіям Українців щодо їх зєдинення з Росією. Друга концепція Українців іде по лінії здобуття власної держави з центром в Київі. Се є також в інтересі Европи, котра повинна змагати до ослаблення Росії в ціли уратування цивілізації Европи. Наближається час ізоляції совітів. І тоді повинні зійтися інтереси народів польського й українського. Отже належалоб скінчити продовжування вшехпольської політики супроти нас. Українці чують за собою моральну силу і переконання, що в Европі так довго не буде спокою, як довго не буде належно розвязана українська справа.

Хто дбає, той має! вчить добра приказка. Тому дбайте про своє майно і обезпечіть його від крадежі з вломом в одиноко українському Товаристві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Німецька державність

Про те, на чім полягала її слабість і чи вона вже усунена.

З приводу нової великої побіди гітлерівської Німеччини.*)

По великій побіді гітлерівської Німеччини в области Саари наспіла вістка про ще більшу її побіду: на конференції в Лондоні представники Франції й Анґлії згодилися на знесення 5-го уступу версайського договору, себто згодилися на рівноправність Німеччини у справах зброєння. Від хвилі вибуху світової війни ще не було більшої події у світовій політиці. Тому очі всего світа звернені тепер на Німеччину. Пригляньмося й ми трохи глибше німецькій державности як такій та її найважнішим переходам від найдавніших часів аж по наші дні: бо „хто хоче знати будучність, мусить пізнати минувшість".

Німеччина від часу як виступила на дієву арену державою, в порівнанні зі своїми західними сусідами Французами, Анґлійцями, Еспанцями, являється тілом позірно молодшим, яке повільніше розвивається й довше переживає свої внутрішні акти консолідації. Чому? Ріжні на се дають пояснення. Дає їх наука, за нею дає публіцистика, дальше й політика і т. д. Всякі толкування черпають то з геоґрафії німецької землі, то з устроєвої структури німецької суспільности. Часто толкування відносять до досвіду набутого з прадавнини, який, так сказати, скаменів в підсвідомости і пізніше перейшов до історичної свідомости. Часто дуже богато натиску кладуть при тім на виховання народа, яке дають релігія, просвіта, культура. Вкінци в теперішнім часі черпають пояснення з науки природи, приміром покликуючися на чистоту або мішанину раси.

Коли мова про Німеччину, то її, що так скажу, позадництво в порівнанні до західних держав (Анґлії, Франції, Голяндії) кладеться також на карб її слабшого контакту через торговлю з зовнішнім світом,з чим в парі пішло громадження меншого досвіду. Кладуть також вагу на її давне, вадливе державне устроєве заложення, з якого Німеччина дотепер не вміла цілком звільнитися.

Свій глибший державний досвід могли нинішні західні держави одідичити також в спадщині по римській імперії, в якої склад вони колись входили; бо через сотки літ треваюче панування Римлян на землях Еспанців, Ґалійців, Бритійців могло їм дійсно приспішити значно культурний розвиток, чейже вони таки одержали від Римлян вищу форму суспільної структури, поступовіщі правні

*) Гл. статтю „Маса і сила в німецькій політиці". З приводу відзискання области Саари („Н. Зоря" ч. 4.) і „Розмова з Гітлером" („Н. Зоря" ч. 8).

Організація безбожників завмирає

Большевицький орґан „Безбожник" гірко жалується, що орґанізація безбожників в СССР завмирає. Ячейки безбожників — пише він — мало діяльні, в богатьох місцевостях та орґанізація вже мертва. На курси і виклади безбожників вже ніхто не приходить, дисципліна зівяла. Релігійні люди громадять коло себе щораз більше молоді, лучиться з ними і значна частина старших. В дуже богатьох місцевостях „безбожники занедбали свій обовязок, щоби впору загасити головні релігійного божевілля, котре все легко вибухає полуміню". Вже знов видно в СССР зелізничників, котрі хрестяться, коли переїздить поїзд. Щораз більше членів комуністичної партії ходить правильно до церков. „В більшости колхозів (колективних господарств) члени їх уперто держаться релігійних забобонів". — З тих гірких нарікань видно, що боротьба з релігією не легка.

Бунт комсомолу на Україні

З Москви повідомляють: Постановою ЦК комсомолу розвязано бюро комсомолу в Катеринославі (тепер Дніпропетровську). Офіційно повідомляють, що бюро катеринославського комсомолу піддержувало нелеґальні звязки з троцькістською орґанізацією, піддержувало націоналістичні струї на Україні, доставляло виключеним членам партії роботу, гроші і помешкання. Крім того зачали слідство проти деяких членів бюра, котрих діяльність мала контрреволюційний характер. — Такий крик піднята червона матушка Москва. Коли й у Московщині збунтується комсомол, тоді прийде кінець владі слуг сатани.

Хто ще має право карати?

З днем 30 січня с. р. увійшов в життя розпорядок міністра комунікації з 24 VII. 1934 р., котрий дає право карати людей з публики не лише начальникам станцій і дижурним руху, але й звичайним кондукторам, дорожникам і іншим функціонарям. Кождий з них може карати гривною до висоти 5 зл. Вже здається не богато остало функціонарів, котрі не малиби права судити і карати.

Висша Палата в Німеччині

З Німеччини доносять: Канцлер Гітлер по нараді з іншими провідниками партії постановив створити новий орґан під назвою „Сенат провідників ордену". Він матиме 61 членів, іменованих Гітлером. Між ними будуть також визначні представники катол. Церкви і протестантизму. Наради того „Сенату провідників" все будуть тайні. — Отже катол. Церква в Німеччині таки матиме вплив.

І медведі люблять потанцювати

Гурток австрійських студентів підчас прогульки коло Семерінґу відпочивав на краю ліса. Один зі студентів накрутив ґрамофон. Неочікувано з ліса вийшли два медведі і зачали гуляти до музики. Коли минув перший перестрах, студенти побачили колісце на носі одного медведя. Очевидно медведі належали колись до якогось цирку або до Цигана і зберегли з тих часів любов до музики й танцю. Медведів накормили, напоїли і вони погулявши відійшли мирно.

ЧИ В МІСЯЦІ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ ПОМОГЛИ ВИ ЇЙ?

поняття і т. п. річі. Вже тоді, як ті вище згадані народи займалися розробленим, поступовіщим рільництвом, промислом, купецтвом, користуючись знаменитою римською комунікацією (славні були римські сухоземні шляхи, дальше прибережне мореплавство і ріжні шляхи), тоді Германи щойно входили в стадію осілого життя з його примітивним рільництвом. У Ґерман ще за Каролінґів в 8—9 ст. ліс займав чи не понад 50% землі, кромі багон і мочарів, що повстали задля сильної вогкости клімату.

Ще зовсім селянський характер мали їх шляхотські двори, ставлені з дерева, обведені плотом або палісадою й ровом. А головною комунікацією між селами були у Ґерман стежки, бо з давних римських доріг не можна було користати задля їх знищення.

Та нас тут не буде займати давна доля германських племен, котрі розбившись то за добичю, то за рілею по краях хорої римської держави, осіли вкінці серед давних римських горожан або серед їх бастардів, того, як каже оден німецький історик (А. Розенберґ) азійського и африканського сміття, даючи римському народові скріплення своєю кровю и даючи йому оборонну таму перед чужим неарійським розростом. Два тільки із затрачених німецьких племен лишили по собі памятку сильних індивідуальностей і мали опісля вплив на цілу соборну Німеччину. Ними були Анґли й Саси, пануючі в 5 ст. по Хр. над північними морями. Вони здобули Британію й там заложили фундаменти під будучу велику Анґлію. Сильніші впливи на долю пізнішої Німеччини мали Французи, котрі, як знаємо з історії, повстали в той спосіб, що німецьке нижньо-ренське племя Франків, не відриваючись далеко від свого кореня, й маючи через се доплив з матірного резервуару, підбило в 5 ст. по Хр. за Хльодвика не тільки всю Ґалію, се є нинішню Францію. Ті Франки, скріпившися силами Ґалійців і не допускаючи дальше до участи в правлінні ніяких інших Ґерман, підгорнули ще під свою зверхність всі інші ґерманські племена й панували над ними майже 300 років.

Отже тут стає перед нами питання, чи не з тих часів походить дещо, що уважають в Німеччині нездоровою спадщиною зачерпненою зі спільного пожиття з псевдо римськими епіґонами й їх ніби римської культури. Справа йде про се, хто на тій спілці лучше вийшов, Франки чи Германи? Або інакше: якби германська маса не була під франко-ґалійською владою, то чи вона, формуючись без сеї опіки в боротьбі на всі сторони, не була б створила держави, більш відповідаючої суто німецькій природі з сильнішими будівельними первнями на будуче.

Ходить отже про се, чи з полишених самим собі німецьких племен не видвигнулосяб одно найспосібніше й зі свого центра не сотворилоб централістичної влади, яка збудувалаб державу вже в своїх початках сильно обєднану без відосередних племінних змагань та ріжниць. А може в спільнім давнім пожиттю з Францією був щасливий випадок, що ґерманські племена улаштувалися перед евентуальним дальшим розпорошенням серед просторів Европи, серед Словян, чи інших племен. В сім здається треба сумніватися. В кождому разі маючи на увазі будучу ролю Франції в европейській цивілізації, можна сказати, що мішанина тих двох арійських кровей дала незвичайно додатний вислід. Вона скріпила расово Ґалію, доволі сильно засмічену азійським та африканським семітизмом.

Творена франконською династією Меровінґів в 6 і 7 ст. по Хр., докінчена при кінці 8 ст Карлом Великим франконська велика монархія була щось більше як случайне нагромадження країв і народів в одній руці. Одначе в такому складі вона в тодішніх часах не могла дальше встоятися. Се була в житті зах. народів тільки переходова форма. Показувалося, що ріжні народи, ріжні бажання, ріжні стремління світської шляхти, племен і голови західньої Церкви витворювали такі противенства, яких не можна було вигладити. Вони мусіли довести до розпаду. Врешті сама франко-ґалійська симбіоза мусіла сама в собі перееволюціонувати аби витворити добре скомпоновану фізичну й духову єдність. Поки того не було, не могла вона впливати як культурна сила на німецьку масу, яка своїм тягаром зовсім не була слабша від франко-ґалійської, й яка ще мала свою спеціяльну відмінну якість з великою пружившю й свіжістю. А знову сама ідея спільної Церкви на дальшу мету могла відмовити послуху дотеперішній єдности ріжним незгармонізованим націям. Тим більше що доволі примітивний шляхоцько-февдальний устрій, ослаблював значіння монарха, відсуваючи його від простого народу й віддаючи простий люд в правно державну й судейську залежність від шляхти, як звичайно не дуже послушної і бунтівничої зглядом свого найвищого суверена-короля.

І дійсно велика каролінґська держава майже добровільно з кінцем 9 ст. розпадається, як відомо, на суто національні держави: на французьку, німецьку й італійську, з тенденціями творити свої власні цивілізації. Нас не займає спосіб заїло ведених внутрішних боротьб згаданих держав, ведених між короною, шляхтою, містами, часом не без участи духовного стану, звичайно по стороні корони. Се час ферменту Середновіччя, що творив на будуче нові вартости, яких не знала римська держава. Скажемо загально, що найскорше й найбільш побідоносно вийшла в 13 ст. французька корона, в чому не без впливу були спомини на цісарський римський абсолютизм, який з державного осередка кермував державою, платними урядниками. А февдальні королі були модельовані на взір давних вождів-куніґів, з давної германської доби. У Франції допомогли короні до побіди сильні фінансово міста й великі державні домени. Їх король не випускав зі своїх рук, не роздаровував їх на власність для зєднання собі багатшої шляхти, як се було в Німеччині, тільки винаймав рицарам безоглядно залежним від корони. В Англії, яка мала на собі слабші сліди панування Риму, скоординувалася доволі елястична й сильна влада зі спілки: ограниченої в правах монарших корони, шляхти й міст. Тому дала вираз перша в Европі репрезентаційна установа — парлямент.

В Німеччині, в котрій дуже слабо зазначилася римська влада, пішов розвій державности по лінії цілковитого ограничення влади монарха на річ племінних Герцоґів і високої шляхти. Централізація, якої вітчиною був Рим і по нім католицька церковна орґанізація — се для душі Ґерманця було наразі чуже й незносне поняття. — Отже німецька державність не розвивалася в той спосіб, що найсильніше племя було тою силою, яка підбоєм чи іншим способом стягала дальші племена в одну орґанічну масу, творячи з себе найбогатший і найбільше згущений центр. В Німеччині скріпла і скаменіла в самих початках засада територіяльного принципу.

В сім устроєвім заложенні німецької державности лежить камінь, на який потикалася вся середновічна й вся пізніша нова державність Німців у всіх своїх сильніших державно-творчих порівах.

Від самого сотворення німецької монархії заіснували там дві собі противні силі — централістична монарша влада й друга рівно сильна відосередна — се територіяльно племінні князі та шляхта. І вони, світські князі та кількох високих духовних архиепископів, все вибирали собі володітелем одного зпоміж племінних князиків, дбаючи все, аби його влада дуже не розрослася й щоби не завела дідичности. Не треба тут розводитися, що значить виборна система, а ще при давному нищому почуванні солідарности і при племінному устрою. Бували згідні й спокійні виборн, але бували часом получені з вибором двох кандидатів вибори з боротьбами, з руїною. При такому стані річей не було добре, що при виборі королів з ріжних племен пересувалися адміністраційні центри з одного місця на друге, бо з тим все йдуть в парі розпряження й потрясення державного орґанізму. І коли попередні династи працювали для скріплення свого племени як своєї центральної сили, то наступники старалися ослабити придбане вивисшення. Правда, корона в Німеччині все була за уніфікацією, за знищенням племінности й поширенням королівської влади. Вона бралася спочатку до острої боротьби з буйним февдалізмом. Та щож як не було племінної переваги центра, не мали спочатку розвинених міст та потому не вміли чи не могли на них опертися. Рівнож з самого початку, не попровадили німецькі королі ощадної політики з доменами й не виховали свого власного собі відданого коронного рицарства, як се сталося у Франції — німецький нарід все ішов, як здається, задля свого буйного індивідуалізму по лінії більше розсівати енергію як її скуплювати. Через ласкавість відносин німецькі князі виросли високо понад становище, яке мала шляхта в інших державах, отже вкінці Німеччина замінилася в зліпок численних княжих держав дуже слабо зі собою звязаних. Так отже говорить учений фон Ліндпер:

„Такий характеристичний двоподіл німецької історії був одиноким в цілій історії. Аж до середини 19 ст. біжуть попри себе рівнобіжно дві історії. Одна оповідає про політичну слабину й параліж цілого державного звязку, друга оповідає про рівночасні великі діла поодиноких людей на господарському й духовому полі. Обі ведуть до того самого жерела, до німецького індивідуалізму, який в однім разі був погубний, в другому разі був спасенний!“

Оден духовний, епископ Соломон з Констанції, з часів ще Людвика Дитини з 10 ст. так зясував образ Німеччини, який можна віднести все і до всіх часів:

„У нас все свариться, ґраф зі своїм службовиком-дружинником, громада з повітом, в містах заворушення, всюди топчеться закон, а ті, що повинні захищати край і нарід, дають як найгірший приклад“.

(Кінець буде) В. Г.

Мілїонери знад Польського Моря

Уважаю собі за честь заявити, що до майна, яке запевнить мені і моїм найближчим спокійну будуччину, дійшов я, після трицятьлітної тяжкої праці, завдяки виграній на Державній Льотерії, а не дорогою людської кривди або визиску, тому не бачу потреби скривати свою особу, відповів п. Ізидор Провальський на наш запит, чи не є проти проголошення свого прізвища.

Це гідне найвищого признаня становище заняв також п. Урбах, власник другої четвертини льосу ч. 72.450, на котрий впала виграна у квоті мілїона золотих.

П. Провальський грав звичайно на інше число, одначе купуючи льос до 31-ої Льотерії, натрапив припадково на ч. 72.450, яке — як висказався — подїлало на нього дуже сильно. Хоча звичайно купував четвертину, тим разом домагався половини льосу. Трапилося, що грач, який дотепер грав на це число, не викупив його до 31-ої Льотерії, тому колєктор міг задовольнити бажання клієнта.

В час перших двох кляс виключним власником обох четвертин був п. П.; однак на прохання п. Урбаха, одного з уділовців „Польського Т-ва Торг. Бананами“ в Гдині, де був теж співробітником, відступив йому одну четвертину. У фірмі ч. 72.450 такий мало успіх, що п. П. як, і п. У. були приневолені допустити до своїх четвертин ще по кількох спільників зпоміж товаришів.

Усі поділяться квотою 400.000 зол., яку їм виплатила Генеральна Дирекція Державної Льотерії.

— Які є проєкти Панів на майбутне? — питаємо.

„Ціле життя працював я тяжко — сказав п. Провальський — щоби утримати себе і рідню, а вже маю і внуків, отже належиться мені слушно емеритура. Нехай моє місце займе людина, яка дотепер надаремне шукала праці“.

П. Урбах, як людина значно молодша, думає що навпаки, — виграна дозволить йому працювати з подвійною енергією.

Виявляється, що Фортуна не є така зовсім сліпа, як люди говорять... Нова нагода випробувати щастя, бо вже почалась продаж льосів до 32-ої Державної Льотерії, якої головна виграна IV-тої кляси, також рівна мілїонові золотих.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Всеукраїнський Національний Конгрес

(Міркування в приводу міжпартійної конференції).

В 2-м ч. двотижневика „Жінка“ появилася ота стаття:

I.

В останніх днях грудня 1934 р. українська щоденна преса принесла була вістку про конференцію 7-ох українських політичних партій у справі Всеукраїнського Національного Конгресу. З дотичного комунікату громадянство довідалося, що конференція дала позитивний вислід: партії, які брали в ній участь, не тільки ствердили необхідність скликання Всеукраїнського Національного Конгресу, але й устійнили його ідеольогічну платформу та організаційну схему. Покликано теж до життя Підготовний Конгресовий Комітет та означено вже навіть речинець Конгресу, а саме найпізніше по кінець вересня 1935 р.

Не будемо хіба далекі від правди, коли скажемо, що між тими, хто приняв цю вістку з повним зрозумінням її ваги та привітав її з великою радістю, є теж українське зорганізоване жіноцтво. Питання консолідації національних сил, якої виявом і одночасно засобом має бути Всеукраїнський Національний Конгрес, турбує нас жінок не від сьогодні. Без перебільшення треба ствердити, що від часу катастрофи визвольної боротьби якраз жіноцтво творить авангарду тих, котрі домагаються замирення розєднаних частин народу і саме воно продовж минулих 15 літ це замирення переводить послідовно в життя на терені своїх організацій.

Найсильнійший вислів найшло це бажання національної єдности, яким надихане українське жіноцтво, — в Українському Жіночому Конгресі. Маємо тут на думці не тільки прийняті Конгресом постанови, не тільки цю виняткову атмосферу, яка панувала на Конгресі, атмосферу взаїмного зрозуміння і порозуміння між жінками ріжних земель, ріжних політичних переконань і ріжних світоглядів, але й сам факт Жіночого Конгресу. І думаємо, що це не припадок, що Жіночий Конгрес відбувся перед загальним Національним. Ні, це не припадок, що жіноцтво хотіло і вміло здійснити своє обєднання та замкнуло його у тривких організаційних формах: у Всесвітньому Союзі Українок, — заки був можливий Всеукраїнський Національний Конгрес. Навпаки — це виявжіночого розуміння „політики“, це доказ здорового, реального підходу до національних справ, це погляд на політичні питання не через призму абстрактної партійної доктрини, а зі становища життя та його вимог.

II.

Одначе разом з почуваними радости комунікат про міжпартійну конференцію викликав у нас і деякі сумніви та побоювання, яким тим більше маємо право дати вислів, що доля й успіх Всеукраїнського Національного Конгресу лежать нам на серці.

Ось ми довідалися з преси, що між сімома політичними партіями, які брали участь у конференції, аж чотири є соціялістичні, а саме дві з них краєві і дві еміграційні (українська соціялістично-радикальна, українська соціял-демократична, українська соціял-демократична робітнича і українська соціялістів-революціонерів). Нема хіба ні одної людини на земній кулі, нема її навіть між провідниками цих чотирьох українських соціялістичних партій, яка малаб відвагу твердити, що це відношення 4 : 7 відповідає дійсному відношенню політичних сил народу. Навпаки всі мусять признати, що величезна більшість нашого, партійно оформленого, громадянства гуртується в національних партіях. Не відмовляємо еміграційним соціялістичним партіям їх ролі в минулому, зокрема в добі нашого державного будівництва. Але що собою уявляють і кого сьогодні репрезентують ці соціялістичні партії, побудовані на абстрактних, запозичених у чужих і в нашіх умовах здебільша зовсім непридатних формулах? Та чи є це нормальне явище, щоби в суспільності з нашою соціяльною структурою істнували аж чотири соціялістичні партії? Хто з посторонніх, невтаємничених у внутрішні партійні тонкости і... сварки, людей може зрозуміти реальну підставу їх диференціяції? І як громадянство може віддати спокійно в їх руки справу Національного Конгресу, себто справу упорядкування цілого нашого національного життя, коли вони не в силі упорядкувати відносини у маленькому українському соціялістичному світикові?

Наше друге застереження торкається факту, що підготовні праці до Конгресу мають виключно партійний характер.

Ніхто не може мати нічого проти того, що про політичну платформу Конгресу рішають політичні партії. Ніхто теж не може відмовляти права політичним партіям відбувати з собою конференції в справі Національного Конгресу. І навіть треба вважати природним явищем те що саме та частина громадянства, яка найбільше розсварена, себто політичні провідники, мусять в першу чергу зі собою зговоритися, коли Конгрес має бути можливий.

Одначе з другого боку не можемо вважати правильним, щоби про напрямні й обличчя Національного Конгресу, що повинен бути концентрацією всіх живих, активних, зорганізованих сил нації, рішали виключно політичні партії, щоби тільки вони його творили.

Комунікат про міжпартійну конференцію каже, що „для здійснення своїх постанов конференція покликала до життя Підготовний Конгресовий Комітет“. З цього можна здогадуватися, що в склад цього Підготовного Конгресового Комітету входять представники тих самих 7 політичних партій, що скликали і брали участь у конференції. Від цього Підготовного Конгресового Комітету залежить, чим і яким буде сам Всеукраїнський Національний Конгрес. На нашу думку, коли він має бути дійсно всеукраїнський і дійсно національний, коли не має бути повторенням міжпартійної конференції у трохи ширших рямцях, його мусить творити ще й восьма „партія“, група найчисленіша і най сильніша: табор безпартійних.

Коли говоримо про безпартійних, не маємо на думці тих, „котрих хата з краю“, тих, що безпартійністю оправдують своє неробство або свою безхребетність. А говоримо про народніх працівників, які на ріжних ділянках національного життя плекають і розбудовують національні цінности. Говоримо про ті живі активні одиниці, що стоять у зорганізованих рядах наших національних товариств і двигають на собі тягар народньої праці та завдяки котрим наш народ, не вважаючи на все, не вважаючи на важкі удари долі, на безоглядний наступ противників та на помилки політичних провідників і їх гризню між собою, — все таки йде вперед.

Не тут місце розглядати, чи це велике число безпартійних серед нашого громадянства — здорове явище, чи ні. І не тут місце рішати, чи вина цього факту лежить у політичних партіях, чи в інших умовах нашого життя та в яких саме. Тут вистане ствердити, що наші політичні партії, головно еміграційні, репрезентують тільки частину громадянства та що та друга частина, яка поза партіями, теж має право до Всеукраїнського Національного Конгресу, має його тим більше, що вона в цілости за Конгресом, себто за національною консолідацією.

І тому обстоюємо думку, що вже при підготовці Конгресу повинні співпрацювати активно представники національних організацій і установ. У протилежному разі участь громадського чинника в Національному Конгресі буде тільки пустим звуком і декорацією.

Тільки притягнувши до підготовних праць фахівців, заступників наукових, культурних, освітних, господарських, фінансових, професійних і інших товариств, можна запевнити Конгресові діловий характер і мати певність, що Конгрес вирішить низку конкретних справ загально-національного значіння, які вимагають полагоди: таким робом він буде не тільки політичною маніфестацією, але й поважною працею. І тільки громадський чинник може нівелювати так у Підготовному Комітеті, як і на самому Конгресі гостроту партійних ріжниць і противенств.

І тільки він може подолати величезну працю, яка жде Підготовний Комітет при розробленні подрібної програми, випрацюванні рефератів і при технічній організації Конгресу та дати запоруку, що буде додержаний речинець Конгресу.

Бо треба щиро сказати, що дотеперішній хід підготовних праць, який лежав виключно в руках політичних партій, не дає підстави до великого оптимізму, зокрема щодо темпа дальших праць. Зі статті д-ра Дмитра Левицького („Діло“ ч. 2. з 2 січня ц. р.) довідуємося, що „вже перед двома роками зродилась думка скликання Всеукраїнського Національного Конгресу“ — та що ще перед роком, а саме дня 1. січня 1934. — „ця думка прибрала реальніші форми, коли Народній Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання приняв постанову, в якій заявився за консолідацією національних сил і за скликанням Всеукраїнського Національного Конгресу та доручив своїй Парляментарній Репрезентації взяти ініціятиву у скликанні Конгресу. Цілий рік тривала підготовна праця. В краю і за кордоном відбувся цілий ряд тяжких і довгих нарад, на яких узгіднювано підставові програмові тези“.

Коли так пише голова партії, від якої вийшла ініціятива скликання Конгресу, то можна собі уявити, на які труднощі з боку інших партій ця ініціятива мусіла натрапити! Цілого року часу треба було від народин думки про Конгрес аж до постанови про його скликання управою найбільшої партії. Цілий другий рік минув на вступних розмовах між партіями про підставові програмові тези Конгресу. Чи можна з огляду на такі факти, мати велику надію, що ті партії, які рік справу затягали, виявлять тепер добру волю до співпраці та що ті самі люде, які не могли за рік справитися з програмовими тезами, виконають за 8 місяців величезну роботу біля дійсної підготовки Конгресу?

III.

Нас, українське зорганізоване жіноцтво, цікавить головно ось яке питання: чи і в яких розмірах будемо ми співтворцями Українського Національного Конгресу? Чи матимемо змогу оформлювати його згідно з нашим розумінням національних справ і інтересів? Чи голос української жінки, голос української матері, залунає з належною силою на Конгресі і чи її думка заважить на його нарадах і рішеннях? Одним словом, чи Всеукраїнський Національний Конгрес буде справді збором представників цілого народу, чи тільки мужеської його половини?

Для всіх ясно, що коли аранжери Конгресу будуть строго дотримуватись партійного принципу в Підготовному Конгресовому Комітеті, коли відтак вони допустять на Конгрес громадські чинники тільки в другорядній ролі, тоді не буде нас зовсім при підготовці Конгресу тай на самому конгресі українське жіноцтво позбавлене буде належного заступництва.

Питання відносин між жіноцтвом і політичними партіями надто складне і важке, щоби його обмірковувати мимоходом. До цього питання повернемо певно ще не раз. Тут треба ствердити лиш ось які факти: 1) що партійно-політичне життя охопило тільки одиниці спомиж нашого жіноцтва — тоді, коли його загал в партії не увійшов; 2) не вважаючи на цю партійну незріжничкованість, українське жіноцтво має своє політичне обличчя (політичне, але не партійне!), а тереном на якому проявляється його політична активність, є жіночі організації.

Як виразник політичного світогляду жіноцтва жіночі організації займають місце, що не має аналогії в інших, чисто мужеських чи мішаних, організаціях. Вони стали надпартійним політичним чинником, який не тільки оформлює і вишколює, але одночасно висловлює політичну волю жіноцтва. І тому, саме вони покликані репрезентувати жіноцтво всюди там, де рішаються питання загально-національного значіння.

Пригадаймо резолюції, які в справі Всеукраїнського Національного Конгресу приняв Український Жіночий Конгрес. В них читаємо:

Український Жіночий Конгрес:

вітає ідею скликання Всеукраїнського Національного Конгресу, вважаючи його необхідним засобом національної консолідації Українського Народу в найтрагічнішу добу його історії;

уповажнює Представництво цілого українського жіноцтва взяти активну участь у Конгресі, дотримуючися напрямних, вказаних Українським Жіночим Конгресом;

домагається від організаторів Всеукраїнського Національного Конгресу належного заступництва, як у підготовній праці так і в самому Конгресі, яке відповідає значінню українського жіноцтва в суспільному житті Нації.

Одиноким втіленням українського жіночого руху в Галичині, зорганізованим у краєвому масштабі, є Центральне Українське Жіноче Товариство „Союз Українок“, обєднане силою постанови Українського Жіночого Конгресу — у Всесвітній Союз Українок з жіночими організаціями інших українських земель і еміграції. Їм і тільки їм належиться заступництво українського жіноцтва так на самому Всеукраїнському Національному Конгресі, як і в усіх стадіях його підготовки.

Активна співпраця українського жіноцтва біля Конгресу необхідна не тільки для жінок, а для добра справи, для успіху самого Конгресу. Бо завданням представниць жіноцтва буде не — як дехто думає — оборона якихось вузько-егоїстичних жіночих прав і не заступництво якогось вирізка господарських чи інших інтересів (напр. домашнє господарство), які можна механічно виділити з цілости національних справ. Ні. Завданням жіночих заступниць на Всеукраїнському Національному Конгресі буде зясувати наш погляд на всі національні питання та обміркувати їх, спільно з нашими чоловіками — синами, з нашого становища, оцінювати їх нашими мірилами: зі становища і мірилами матері.

Українські політичні партії мають тепер добру нагоду виявити своє розуміння значіння жіноцтва для народу як також дійсну пошану до принципів демократії і суспільної справедливости. Хочемо вірити, що вони цеї нагоди не змарнують та не відштовхнуть жіноцтва від великого національного діла і... від себе!

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Сю статтю „Жінки“ подали ми тому в цілости, бо хочемо в дальших числах „Н. Зорі“ подати також острукритику, яка появилася в пресі на ту статтю й потому занятистановище до цілої тої справи.

Католицькі Жінки! Орґанізуйтеся якнайскорше в окремих катол. товариствах, щоб Ваші представниці могли взяти участь у Всеукраїнськім Національнім Конґресі. (Ся пригадка відноситься також до нашого катол. жіноцтва за океаном).

Знова відчинено в льокалі кооперативного ресторану „Вітаміна“ Львів, Костюшки ч. 3.

Новий український ресторан

„Вітаміна“

якого управа запрошує вічливо до ласкавих відвідин Вельмишановне громадянство. — Гарно прибрані кімнати, чемна і скромна обслуга, кухар із заграничною практикою, добірний, здоровий та дешевий харч дають повну запоруку, що навіть найвибагливіші гості будуть цілковито вдоволені.

Снідання, обіди, вечері до ласкавого вжитку П.Т. Гостей. 205а-2—12.

ЕКОНОМІЧНІ СПРАВИ

Податки

Буджетова комісія сойму скінчила вже наради над останним буджетом, то значить над буджетом міністерства скарбу. Справу того буджету референував посол ББ. Голинський. Зміст: Всі буджетові прелімінарі змагають тепер до ощадности. Мимо того чути голоси, що буджети все ще за великі. Та механічно счеркувати годі. От нові закони й розпорядки потягають за собою нові видатки і то значні. А тих нових законів є поверх сто. Міністр скарбу повинен мати можливість оцінити кождий проект заки він стане законом і сказати, чи є гроші на введення нового закона в життя. Так є у Франції, так є в Югославії, де є спеціяльні буджетові контрольори, а в Польщі того нема. Щодо валюти, то правительству належиться повне признання, бо воно завело валюту сталу і певну, одну з найлучших в світі. Щодо податків, то на них богато людей дуже нарікає. Признаю, що стягання податків повинно інакше виглядати. Скарбові уряди повинні себе уважати радше судами, ніж сторонами. Се річ конечна оцінити кожного платника зокрема, чи і кілько може він платити. Найважніша річ се явність поступування, при котрій податник може бути присутний. Розуміється лише при самім переводі справи, не при оріканні. Та в Польщі ні податники, ні податковий апарат не стоять на тім рівні, на котрім повинні стояти. Обчислення такі помотані, що навіть при найпростішій вплаті обчислення мусить тревати 14 міпут. До того системи обчислювання в Польщі такі ріжноманітні, що зорієнтуватися в них не годен навіть ніякий податковий урядник! І тому ніхто направду не знає, в яких хто податках залягає і кілько та які податки платить. Екзекуції відбуваються нераз в таких умовах, що просто нищать податника. Референт навів ряд яскравих доказів. Дуже важна річ, щоб податників поучувано про зміни в інтерпретації податкових законів, бо інтерпретація зміняється й нераз вільно ту змінену інтерпретацію примінювати взад. Референт звернув увагу міністра на значну підвишку податків самоурядових від недвижимостей, котрі підвисшено з 50% на 100% як нпр. у Львові й інших містах. Підстава виміру тих податків полягає на чиншах, але не дійсно плачених, тільки законних. Доходовий податок прелімінують очевидно за високо. Самі кари і проценти дали за рік 20 міліонів зл. Референт радить підвисшити податок від пива о 400.000 зл., від цукру о 1.700.000 а від мита о 16.200.000 зл. Що ввіз буде поважний, видно з того, що пр. помаранч в двох перших тижнях січня с. р. привезено тілько, що за цілий 1934 рік. Стемплеві оплати треба принятн низші на три міліони. Референт взиває міністра, щоб укладаючи плян диспонування ощадностями звернув увагу на приватне господарське життя, бо його потреб не можуть заспокоїти приватні банки: темпо зросту їх вкладів стало вільніше.

В дискусії перший промовляв ендек проф. Рибарський: За часів доброї конюнктури говорилося, що не треба ніякої реформи податків, бо податки впливають так як треба. Коли настала кріза, говорилося, що в часі кризи конюнктура попсована, отже також не треба тоді переводити реформи податків. Міністер скарбу від 1931 р. все обіцяє реформу податків і не можна її діждатися, а зате впроваджують раз-у-раз нові податки й податочки. Підставою податкової реформи мусить бути податковий спокій, то значить, щоб той нещасний податник мав бодай кілька літ те почуття, що не підвисшуть йому податків і не дадуть нової „інтерпретації" давних податкових законів. — Посол Лянґер (Стронніцтво Людове) остро пятнує брутальних екзекуторів і безоглядність скарбових урядників. То не платники, але урядники понижають маестат права в Польщі, то вони ломлять право, хоч повинні бути його сторожами. Армія секвестраторів се не є здисциплінована армія, тільки орда. (Предсідатель за слово „орда" прикликає його до порядку). Не говорю того про тих, що стоять на висоті своїх обовязків супроти держави. — Посол Роттенштрайх (Жид): Пан міністр заповів, що предложить соймові напрямні податкової реформи. Тих напрямних не видно, але зате появився обіжник міністра скарбу, щоб кождий податковий вимір був згідний з маєтковим станом податника. Та тут ніякі обіжники не поможуть, бо зло лежить в самій причині податків: ті податки протисуттєві й односторонні. Несправедливі виміри й безоглядні екзекуції довели до того, що така система ломиться сама в собі, зруйнувавши наперед купецтво й ремесло. Екзекутори ревідують не тільки шуфляди купців але й кишені та коли не знаходять грошей, то забирають товар. До того зруйнований купець, котрий дав товар на кредит рільникам, не може від них одержати ні сотика, бо вийшли такі закони про віддовження. Вони зруйнували коло 10.000 купців і крамарів, а рільникам не помогли тому, що вбили їм клієнтів, то значить тих, що передтим могли платити за рільничі продукти. Зрештою чи вільно коштом смерти десятків тисяч купців піддержувати істнування інших людей? До того всього купців нищених законами про віддовження екзеквують ще за оборотові й доходові податки від тих транзакцій, за котрі ті купці може дістануть по кілька зл. місячно за 14 літ! Наслідок того всего такий, що між купцями в місточках панує голод. Тут конечна така новеля до декрету про віддовження, щоби торговельні довги рільників низше 100 зл. не підлягали законови про віддовження. Дрібні купці й ремісники, що мають оборот менший ніж 10.000 зл., повинні бути звільнені від оборотового податку. Пільгою булоб увільнення від викупна патенту, котрий є податком за право до праці. Якби мін-во скарбу показало таку саму енергію в державних підприємствах як показує супроти податників, то малоб далеко більші доходи. Найпильніші справи се зміна податкової системи, направа кривди заподіяної купецтву і реформа господарки державних підприємств. — Посол Пеленський (Українець) висунув ряд постулятів, м. ін. порушив справу Української Щадниці в Перемишлі, котра за Австрії мала такі права як Галицька Каса Ощадности, а котру тепер в законах про віддовження поминено. Український нарід не розуміє, чому се зроблено. Дальше промовець описує практику скарбових властей, котру називає дивною і страшною.

Фінансова політика Польщі

Промова міністра скарбу м. і. про „чорну магію" податкову.

Міністр скарбу В. Завадзкий виголосив велику промову в буджетовій комісії. Зміст:

Референт буджету зазначив три ділянки діяльности міністра скарбу: як диспонуючого державними фондами, як керманича кредитової політики і як керманича податкової ділянки. 1) Міністр скарбу має в значній мірі управнення як диспонент буджетовими сумами. Керманич кождого відділу адміністрації, підприємств, банків, самоуправи, коли хоче бути добрим керманичем, мусить мати в деякій мірі свого рода патріотизм тої ділянки, котрою кермує. Тепер нема марнотравства в ніякій ділянці адміністрації. У всіх краях і часах конечний конфлікт між міністром скарбу і всіми без виїмку керманичами відділів. Міністр скарбу як член правительства має голос при ухвалюванню кождого розпорядку Ради Міністрів. Всі видатки в границях буджету можна зміняти лише за згодою та ініціятивою міністра скарбу. — 2) В кредитовій політиці ствердили всі в останнім році дуже значний зріст ощадности. Цікаве явище: публика волить складати ощадности в публичноправних інституціях. Панове закидають, що ощадности суспільности, зложені в тих інституціях, не йдуть в достаточній скількости на оживлення господарського життя. Та вкладчик тілько разів попікся, що він тепер дуже осторожний. Найбільша щадниця ПКО містить свої активи в обліґаційних паперах, можливо забезпечених державою. Кредити уділені на будівництво осягнули в 1934 р. сорок кілька міліонів з публичних фондів. Приріст ощадностевих вкладок до ПКО виносить около 102 міліони. На будівництво призначено около 180 міл. (140 міл. з приватних ощадностей і 40 міл. з публичних фондів). — Для одержання фондів на касові потреби скарбу продається скарбові білети. Більша їх частина в приватних установах і в осіб, менша в ПКО, БҐК і т. п. Сей цінний папір се потрібний інструмент не лише для державної установи, але й для приватної. Держава має зрозуміння для кредитових установ і забезпечила велику їх більшість від потрясень. Всі поважні кредитові установи вийшли з кризи і тепер здібні до виконування своєї ролі очевидно при відповіднім поділі праці. Розвиток банків можливий лише при відродженню довіря. Щодо віддовження, то заморожені кредити будуть стягнені ратами очевидно з опізненням і з поміркованими відсотками. — 3) В податковій ділянці маємо дуже богато до побажання. Терпимо ще за старі гріхи зроблені в ріжних напрямах. Занадто абстрактна податкова система, зовсім не достосована до наших потреб, мала централізуватися в доходовім податку. Його доповненням мав бути великий міліярдовий маєтковий податок. Один і другий, подумані як ультрапрогресивні податки, вимагали того рода даних і такого підложжа так в урядництві як і в свідомости суспільности, що в нас були зовсім неможливі. Другий старий гріх се занадто скорий і не досить старанний добір персоналу, котрий тільки помалу можемо підносити. — Податкові залеглости се вихідна точка цілого ряду дальших відемних наслідків. Платник, що має залеглости, сам нещасливий і є нещастям для скарбових властей. Тоді зачинаються ті всі труднощі, та „чорна магія" зачислювання на ті чи інші позиції, в тих чи інших відсотках. Повстає блудне коло, з котрого ніхто не може вийти. Деякі залеглости повстали внаслідок упадку конюнктури. — Я заповів наразі реформу податкової ординації та ґрунтового податку. Податкова ординація, ухвалена соймом 1934 р., се великий поступ. Ґрунтовий податок увійде до сойму в найблизших днях. Промисловий податок буде частинно скомасований („сцальони"). Незабаром предложу проект деяких змін в доходовім податку. Справа доходового податку дуже трудна. З рільником ніколи не дійдемо до порозуміння в тій ділянці, бо він має зовсім інше поняття того доходу. Тут виринає питання, чи доходовий податок від рільництва взагалі може бути вдержаний, чи не требаб перевести глибоких змін, котрі спровадилиб вимір то-

го податку до простіших фактів, більше зрозумілих для рільника, що усунуливб непорозуміння. Не бачу можливости уздоровлення тих річей, доки будемо стояти на обовязуючій нині підставі закону про доходовий податок. Реформа його повинна упростити й усунути ті причини й тертя, що викликують і злий вимір зі сторони урядників і свідоме чи несвідоме укривання підстав виміру платниками. — Наша система рахунковости незвичайно скомплікована, деколи непотрібно. Упрощення її стрічало великі труднощі, бо треба було змінити закони — Щодо податкових вимірів, то признаю, що давніше роблено дуже часто надмірні виміри. Се спричинило в великій мірі залеглости і потім їх зріст. Досі не урядник вимірював податок, але Оціночна Комісія, значить: горожанське тіло. Нині вимір роблять на відповідальність урядника, він буде відповідати за злий вимір. В обіжнику кажеться про дисциплінарну відповідальність урядника аж до звільнення його включно, коли не буде поступати по моїм напрямним. Від вимірів в 1935 р. вся відповідальність спадає на скарбові власти, бо вони мають можність упорядкувати вимір. — Справа екзекуції се незвичайно трудна справа. Коли не робити екзекуцій, то будуть з нас сміятися, не буде ні доходів, ні взагалі податкових обовязків. Коли робити екзекуцію, то стрічаємося тут з опором, котрий муситмо ломити. Очевидно колиб корпус секвестраторів був корпусом ангелів, то він напевно потрафивби дати собі раду. Та се урядники, платні по стокількадесять злотих, серед них може бути богато мало тактовних і мало образованих. Праця прикра, делікатний чоловік нерадо йде до неї. До того великі залеглости й опір платників. Треба зменшити число екзекуцій через їх стягнення разом в часі і місці, щоби зробити екзекуцію рідкою і в той спосіб менше разити публіку. Одначе доки не буде співпраці між суспільністю і скарбовими властями, доти не осягнемо належних вислідів. — Податок від нерухомостей не є доходовим податком. Він не числиться з дійсним, ефективним доходом, тільки з ідеальним доходом нерухомости як жерелом доходу. Пільги будуть вдержані. Дефіциту в 1935 р. буде около 150 міліонів зл. Публичні данини й монополі дають за 9 місяців 74.70% так, що трудно більше вимагати. Податки посередні і безпосередні дають 80.34%. Маємо недотягнення в митах внаслідок звороту мит (тільки в рільництві видано за рік около 60 міліонів!). Вкінці міністр висловив застереження щодо обнижки цифри доходового податку. На його думку фактична цифра буде висша.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець іменував 6 нових еспанських епископів для дієцезій: Леріда, Піясенція, Гуеска, Саляманка, Овієдо і Картаґена. Се свідчить про значну поправу взаємин між Апостольською Столицею й еспанським правительством.

Поступи католицизму в Анґлії. В 1933 р. було 12.206 навернень супроти 12.288 в 1932 р. і 12.161 в 1931 р. В 1934 р. в початкових католицьких школах було 403.917 дітей а в 1933 р. було 396.695 дітей обох полів. Число дітей з початкових шкіл збільшилося на понад 7.000, коли в середних школах число дітей зменшилося на 1.800 дітей. Також зростає число церков і каплиць: в 1933 р. було їх 2.196, в 1934 р. вже 2.313, на 217 більше. Число священиків і монахів зросло на 157 осіб. Католицького населення Анґлії було в 1933 р. 2,278.830 душ, в 1934 р. 2,321.117. Найбільша ліверпульська дієцезія має 393.737 католиків, сальфордська має 300.000, вестмінстерська 297.000 католиків. Світських священиків 3.299, монахів 1.683. Католицьких початкових шкіл є 1.382, середних 524. В 1933 р. зареєстрували 24.762 католицьких подруж і 63.905 хрестин. (КАП).

Слідами Господа. Так називається нова книжка анґлійського подорожника Г. В. Мортона, котрий у Палестині відвідав й описав виключно ті місцевости, про котрі згадують Євангелисти. Книжку видану в 100.000 прим. розхопили Анґлійці до кількох днів.

Публичні релігійні процесії у Франції стрічали часто на труднощі зі сторони бурмистрів, що їх забороняли. Парох з м. Круа в департаменті Норд, котрому бурмистр не дозволив на процесію Божого Тіла, звернувся зі скаргою до правительства. Французька державна рада видала декрет, котрим зносить той розпорядок бурмистра. Сей декрет має важне значіння для католиків Франції.

Національна молитва Злучених Держав Північної Америки. Орґан Ватикану „Оссерваторе Романо“ звернув увагу, що президент Росвелт, подібно як його попередники, висловився з великим признанням про національну молитву Злучених Держав П.А. „Our Nation's Prayer“ (Молитва нашої нації). Від часів президентури Гастінґса ся молитва катол. священика і поета о. Франца Юнґа з Шікаґа дістає апробату кождого президента. Її приняли дуже прихильно також протестанти й Жиди. През. Гардінґ сказав про неї: „Висловлені тут почування зовсім гармонізують зі змаганнями нашої республики. Кожде звернення щирих сердець в тій молитві до Бога всесвіта означає піднесення народу на висший моральний рівень“. През. Росвелт повитав її сими словами: „Висловлене в нашій національній молитві почування чудово гарне. Я щасливий, що можу мати перед очима сю молитву як постійне упімнення“. Переклад сеї молитви, написаної віршем звучить: „О Господи, тужимо за святим миром. Тому спільно з нашими відважними провідниками молимося до Тебе, щоби Твоя всемогутна рука берегла наш дорогий край і ним кермувала. В огні любови хочемо перетопити людські мечі та з їх сталі зробити найблагородніше перо, котрим, о улюблений Боже, наша Надіє і наша Ціле, хочемо увіковічнити нашу давну славу... Наші батьки погибали за нас від меча. Ті, що нам дорогі, зложили своє життя в жертві за нас, о Господи! Зволи дати нам жертвенні серця, такі як вони їх мали, щоб ми стали їх гідними і вірними наслідниками. Кермуй наші думки до святих діл і справ, щоби любов панувала між визнавцями всіх релігій. Благаємо Тебе, збережи нас під своєю чуйною опікою. В наших молитвах бажаємо Твоєї помочи, о улюблений Господи. Амінь. (КАП).

Теодор Фонтан у своїх пізніших літах на запит, що він уважає властивою причиною життєвого неповодження людей, відповів: „Недостачу гумору“. (Ернст Льотар у статті „Благословенство гумору“).

Гумор. — Як дитина. — Сегодня був у мене коморник, але мушу признати, що поводився як дитина. — Якто? — Все, що побачив, зараз хотів мати.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

„Стременне“ 4)

Оповідання з життя лісників.

„Алеж мої панство — каже він по хвилині здивований — це не кров“...

Аж тепер всі скачаніли, а моя мама напудилася, аж руки заломила:

„Господи, — якась нова біда“...

Лісничий заходив в голову, що за біда; в своїй практиці ще такого не мав.

„А може — прийшло йому на гадку — може ця наливка до лиха зіпсувалася. Де є тая пляшка?“ звернувся він до нас.

„Я її поставив в канцелярії на столі, вона порожна“, кажу до нього. Пішов сам.

Через яку хвилину вертає з тою пляшкою в руці. Ні то всміхнений, ні заклопотаний. Всміхнений, що дійшов причини моєї рани; заклопотаний, бо не знав, що з цего буде...

„Знаєте, мої кохані, що вони випили. Вгадайте“...

Тишина.

„Червоний атрамент... Цілу літрову пляшку!...“

А то бачите, в заряді дібр виходило того чорного і червоного атраменту на рік чимало. Тому його купували великими літровими пляшками, котрих зовнішній вигляд був досить гарний, гранчастий. Через те знову лісничий по вихіснуванні атраменту, такі пляшки вимивав і вживав їх на свої, власного виробу, наливки.

В двох таких пляшках, котрі стояли в шафі на третій поличці згори, були наливки, заготовлені ним саме на те „стременне“: на першій поличці стояли такі самі дві повні пляшки, одна з чорним атраментом, друга з червоним. Михась знав, де є горівки, а де атрамент і вхопив за добру пляшку з малинівкою. А я — чи не дочув, чи перехватився, бо він опісля клявся, що мені казав, з котрої полиці брати, — досить, що я сягнув рукою на іншу полицю і вхопив — червоний атрамент.

І ми „припивали“ — він червоною малинівкою, а я червоним атраментом. Його клієнти спорожнили літрову пляшку малинівки, а мої — червоного атраменту. А що було притемно, студено, і всі хутко спішилися, нікому було придивлятися, що пє. Впрочім, до церемоніялів „стременного“ належить і те, що його слід душком випити.

„А де смак!“ — каже лісничий.

А Михась: „Татку, який при „стременнім“ по такім весіллі міг бути в кого смак“...

Всі мимохіть всміхнулися. Лісничий аж трясся, так йому хотілося реготати. Та з огляду на мою маму, котра аж збіліла від схвилювання, забрався по короткій „консилії“, до — як казав — „запобіжного лічення“.

Я просився, бо фактично від того „стременного“ почастунку минули вже які дві години, а мене ні пекло, ні боліло, ні рвало. Одначе нагадали „козі смерть“, а мама — дивлюся — вже й плаче...

„Затроєння“...

„Нема що — кажу — давайте“.

Лісничий приніс зі своєї „підручної“ аптики якусь „знамениту“ рідину на блювоти. Я випив. Казав, що сего досить. Одначе всі жінки як були вирішили, що сего замало. Принесли з пекарні знов якийсь „знаменитий“ і швидко наслідковий навар на бігавку. Я випив.

Ой кажу вам, добрі люди: Шануйте „традиції“, та вважайте, що пете!

Всі вчені лікарі й аптикарі повинніб взяти собі від них, колиб вони ще жили, приписи тих „знаменитих“ середників на „відтроєння“. Не то що всі пречудні ястива і питва, котрі я за близько добу з такою врочистою насолодою ладував у свій святочно приспосіблений шлунок, але мало душі з мене не вигнали ті „знаменті“ їх ліки...

Щойно по тих „відтроюючих ліках“ я мало що не загиб.

А тут ще безнастанно допитують: „Як себе почуваєш?... Не болить тебе під ребрами?... під крижами?... за плечима?“ Ка — зна де...

А я ледви дихаю від тої „знаменитої“ руханки і благаю, відмолююся:

„Ради Бога, дайте мені спокій“...

По тім всім я вснув камінним сном. Коли пробудився, полудне вже минуло. І ледви витягнувся, що аж кости захрупіли, а зівнув, що шиби в хаті забреніли, як знов мене всі обскочили:

„Як себе почуваєш?“...

„Знаменито!“...

„Що відчуваєш?“... (Д. б.)

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

МОСКОВСЬКІ ЗАМИСЛИ

проти гр.-кат. Церкви в Галичині в 1914 й 1915 рр.*)

Зміст: Приїзд Епископа Евлогія до Галичини. — Його проповідь сконфіскувала навіть московська цензура за напади на інші віроісповідання. — Три діячі галицького „возсоєдиненія": Еп. Євлогій, що вивіз зі Львова чужі меблі, Еп. Антоній, неморальний цинік, і Еп. Діонізій, прихильник протестантизму. — „Чорне гайвороння" обсіло Галичину... — У Львові православя не мало де „голову приклонити" — Що написав про Галичину Евлогій в довірочній записці до Синоду? — Записка рос. історика Жуковича про церковні справи в Галичині. За пів року на всіх 1874 галицьких парохій 81 (4%) перейшло на православя. — У станиславівській дієцезії зовсім не було переходів на православя.

Вже 27 IX 1914 призначено опікуном над православними в Галичині Епископа Евлогія (Георгієвського).[11]) Він заразже видав лист до холмського духовенства; пригадував у ньому „заслуги" Галичан для православя на Холмщині й закликав „віддячитися" тепер тим самим „галицьким братам". Після того рушив у Галичину. В середині листопада був у Бродах, де його витали м. ін. два гр.-кат. священики. На третій день витали його у Львові місцеві москвофіли. Побувши в Жовтанцях, що приняли православя, й у Куликові, прибув 17 грудня до Львова. Тут видав пастирський лист „до галицько-російського народа й духовенства", в якому розводився над „освобожденням" Москалями Галичини, згадував православну минувшину краю й закликав до „відновлення православя". 20-го грудня відправив у Преображенській церкві архієрейську Службу Божу й виголосив проповідь. Проповідь сю характеризує факт, що її, видруковану в місцевій москвофільській „Прикарпатській Руси"... російська цензура сконфіскувала за гострі напади против інших віроісповідань.[12])

До речі, кілька слів про діячів галицького „возсоєдиненія". На чолі стояв волинський Архиепископ Антоній (Храповицький), котрого проф. Д. Дорошенко характеризує отсими словами: він „уже раніше вславився своєю боротьбою против останків місцевих відмін в устрою церковного життя на Волині. Він, наприклад, наказував стягати до Житоміра старі ікони ще уніятської доби й велів їх палити, не зважаючи на їх художню чи історичну вартість, казав нищити придорожні камяні хрести й „фігури"... Людина надзвичайно цинічна, яка в товаристві не може провести й пів години, щоб не оповісти якогось непристойного анекдота, або взагалі не звести розмову на двозначну тему, позбавлена моральних принципів".[13]) Про Евлогія, котрий від травня 1915 р. осів настало у Львові (канцелярія його була при вул. Набеляка, ч. 27а) і проживав тут аж до уступлення російських військ, знаємо, що „виїзджаючи до Росії забрав зі собою урядження приватного помешкання, в якім замешкав без дозволу властителя".[14]) Третім врешті вищим єрархом був кремянецький Епископ (від 1913 р.) Діонізій (Валединський), Москаль, родом з Мурома, від 1922 р. варшавський Митрополит, доволі відомий в останні часи зі своїх уклонів до протестантизму, захоплений польським раціоналістом Гене-Вронським і т. п. Се були вищі православні єрархи. Про вартість нищого духовенства, присиланого Москалями до Галичини, висловлювався таки православний Епископ Никон (Красноярський), що се „чорне гайвороння", яке обсіло Галичину.[15]) Додавати коментар до сих характеристик очевидно непотрібно.

Якіж були успіхи православя в Галичині?

Передовсім треба завважити, що, як пише проф. Дорошенко, „з переходом на православя були звязані й певні користи на землі, а не тільки на небі: слухняним видавали хліб на засів і т. п. пільги. Само собою, що для непокірних стелилася легка й широка — у слід за своїми пан-отцями — дорога до Сибіру. Отже не диво, що православні парафії в Галичині виростали як гриби по дощі".[16]) Але й мимо сих „проповідей" і „аргументів" таки так скоро не пішло з „возсоєдиненієм", як уявляли собі Москалі й як їм се малювали галицькі апостати. Приглянемося для цього двом документам, недавно оповіщеним: довірочній записці Еп. Евлогія, писаній до Синоду та звітові проф. Плятона Миколаєвича Жуковича.

Епископ Евлогій докладно описує у своїй записці свої враження й подвиги в Галичині. До Почаївської Лаври прибув 7 (20) серпня 1914 р. Ще до його приїзду кременецький Епископ Діонізій (Валединський) „прилучив до православя" три села брідського повіту: Попівці, Наквашу й Борятин. Селяни приходили до Лаври з процесіями. Коли Евлогій вирушив до Галичини, у Бродах витали його (м. ін. два уніятські священики), але з 50 запрошених до нього на розмову священиків явилося — 9.

У Львові, пише далі Евлогій, не було православю де „голови приклонити". Москалі заняли лиш одну малу православну церкву буковинську (при вул. Францішканській, буд. 1900 р., Т. К.), настоятель якої втік. Її обернено на штабну церкву при ґенерал-ґубернаторі; для решти війська церкви не було — й вояки мусіли ходити до уніятських церков і костелів, і, як се зі згіршенням пише Евлогій, молилися й до св. Йосафата.

Автор записок уважає, що вплив Унії на маси невеликий і вони вважають себе за православних. Духовенство також не має на маси великого впливу нібито через його „політиканство" й недбальство в обрядах. „Від Царгороду відійшли, а до Риму не дійшли", цитує Евлогій слова одного селянина. Висновки ж із тих помічень поробив Евлогій такі, — досить несподівані після того всього, що наведено вгорі:

1) Сподіватися переходу з Унії всього „руського" населення нема підстав: Унія залишиться; її підтримують частина духовенства, монаші Ордени й Рим; вона буде мати великі грошеві підмоги(?); перед православям стоїть трудна й уперта боротьба; 2) Православний „возсоединительний" рух через військові події та з приводу холодного зимового часу (очевидно, не лише тому! Т. К.) — слабий; він збільшиться навесні, але всежтаки він буде постепенний, а не стихійний[17]) і т. п.[18])

Другим, хто студіював Галичину й її релігійні відносини, був проф. Жукович. Він богато займався історією боротьби Унії з православям XVI—XVII ст. і тому йому як знавцеві доручив обер-прокурор св. Синода Саблер поїхати в Галичину й виготовити записку для Синоду. Проф. Жукович довго відмагався: він не хотів займатися цією справою як чисто політичною й поїхав до Галичини щойно на сильні налягання Саблера, але з глибокою неохотою. Прибув він до Галичини в лютім 1915 р. й до 24 березня т. р. виготовив записку п. н. „Объ общемъ положеніи церковныхъ дѣлъ въ Галиціи", яку й видрукував Синод для своїх членів із приміткою: „секретно".[19])

У своїй записці проф. Жукович стоїть за „возсоєдиненієм" — себто на цілком казьонному стаовищі. Замітне з цієї записки ствердження, що акція приєднування до православія йде повільно, бо до березня на всіх 1874 галицьких уніятських парохій апостазувало всього 81, себто не більше 4%. Отже правильно заключає Жукович, що „зовнішній успіх возсоєдиненія годі признавати великим".[20])

Дійсно годі його признати великим, додамо від себе, коли узяти на увагу, що богато священиків пішло за Австрією й у їх парохії насилали православних батюшок. Чому мимо цього успіху не було — про се можемо довідатися навіть із записки Жуковича. Він стверджує спершу загально, що „в самому відношенні уніятського населення до своїх богослужебних відмін від нашої православно-церковної практики можна доглянути ріжні ступені привязання його до них"[21]) Незвичайно цікавий той устуи у записці, де говориться про апостазії за дієцезіями. Подаємо його дослівно в українському перекладі:

„У станиславівській епархії цілком немає зєднившихся парохій і тому при недавному (лютневому) наступі австрійського війська, що заняло в першу чергу ту епархію, мешканці не потерпіли за перехід на православя. Більшість зєдиненихъ парохій находиться у львівській епархії і при тому в її східній частині, що межує з волинською губернією. В перемиській епархії зєдинилися з православною Церквою головно парохії, що находяться в її півн.-східній частині, що сумежна з холмською губернією. Уніятські парохії, що находяться в Карпатах (належать до станиславівської дієцезії Т. К.), не зважаючи на спеціяльну близькість до православної Церкви (мова про Буковину Т. К.) ще не приєдналися".[22])

Жукович цілком не таїть того (всупереч Евлогію), що до православія клониться лише частина селянства. Що до духовенства, то знову дослівно подамо те, що говорить Жукович — щоби, не зміняючи його слів, висловитися про дійсний стан навіть в освітленні людини ворожої Унії:

„При зєднюванні галицьких уніятів не можна числити на співпрацю уніятської церковної єрархії й навіть духовенства загалом. В цьому відношенні теперішнє положення церковних справ у Галичині пригадує часи царини Катерини — після другого поділу Польщі, коли не лише вся вища уніятська єрархія, але й величезне число уніятських священиків відмовилося від прилучення і, оставшись жити в межах зєдинених приходів, всякими засобами спиняли розвій і закріплення справи зєднення. Правда в уніятського духовенства, в його спротивлюванні успіхам зєднення, тепер нема його давнішного союзника — панщизняного права; але зате духовенство це представляє тепер більш серіозну силу через свою освіту й суспільне положення. Це духовенство дістало богословську освіту і то вищу, в чисто римо-католицькому дусі. Для зміцнення його прихильних Унії церковних поглядів створено там спеціяльну й цілком задоволяючу науково-історичну літературу з історією західно-руської церковної Унії (праці Ліковського, Пелеша й ін.). Завдяки тому всьому серед уніятського духовенства чимало тепер переконаних папістів (себто католиків Т. К.). У декого з них папістична будова догматичних поглядів лучиться з добрими русскими національно-політичними переконаннями. Дехто з тих уніятів-папістів навіть терпів від австрійського гніту за русскі переконання й остав із

---

*) Гл. „Нова Зоря" ч. 6 з с. р.

[11]) Колишній холмський Епископ (від 1905 р., коли створено окрему холмську дієцезію) зазначився тим, що його заходами вилучено Холмщину зі складу польського королівства й утворено з неї окрему губернію (1912).

[12]) І. Петрович: Галичина підчас російської окупації. Відень, 1915. ст. 78.

[13]) Д. Дорошенко, Мої спомини. І. сторінка 17—18.

[14]) Петрович, стор. 81.

[15]) Д. Дорошенко, Мої спомини, І, стор. 40.

[16]) Там само.

[17]) Яка в тому льогіка, що нібито з одного боку нарід уважає себе за православний, а з другого не переходить стихійно на православіє — секрет посідає хіба Еп. Евлогій. (Річ ясна що під словом „православний" розумів наш нарід свою правовірність, а не московське православіє. — Ред.).

[18]) Записка в Корниловича, стор. 134—138.

[19]) Текст у Корниловича, стор. 141—152.

[20]) Там само, стор. 141.

[21]) Корнилович, стор. 143.

[22]) Там само, стор. 144.

150 Паперці і тутки повноватки
ШТ. В КОРОБЦІ Є НАЙКРАЩІ І НАЙДЕШЕВШІ! **„КАЛИНА”**
Жадайте всюди! Жадайте всюди!

вірним до кінця". Піддержують Унію й Василіяни.[23])

Жукович радить субвенціонувати православний рух, посилати схизматицькі книжки й т. п., але підкреслює, що апостазія. („возсоединеніе") не обійме всіх уніятів.[24])

Назагал, як із сього виходить, успіх православя в нашій Галичині був малий.[25]) Крім католицького виховання, яке вже зуміло дати наше духовенство своїм вірним, перепинняло пропаганду православя ще й непорозуміння між ген.-губернатором Бобрінським і Еп. Евлогієм.[26]) На тому тлі дійшло аж до димісії Саблера. Та Москалі скоро уступили. Другий їх прихід у 1916 році був уже значно відмінний. Православя не форсували й навіть дозволили були на деякі прояви національного українського життя. Та се була лише тиша до часу — на що недвозначно вказують слова нового ген.-губернатора Трепова: „Покищо ми даємо їм школи, не чіпаємо мови, не втручаємося до церковних справ...“[27])

Що мало бути опісля — сього вже на наше щастя не дочекала православна Росія.[28]) Т. К.

[23]) Там само, стор. 147—148.
[24]) На се числив Евлогій, пор. у його записці (Корнилович, стор. 136).
[25]) Дані в Петровича, стор. 81—82.
[26]) Пор. Петрович, стор. 81, Корнилович (у записці Евлогія), стор. 137.
[27]) Д. Дорошенко, Мої спомини, I, стор. 61.
[28]) На сьому місці спростовую прикру похибку, яка зайшла через недогляд в моїй статті „Возсоединеніе уніятів в Росії 1839 року" в ч. 82. за 1933 р. „Нової Зорі". Именно в 1) примітці дано пояснення, що київ. Митрополит Ізидор із XV ст. є автором згадуваних у тексті декретів. Се не вірно, бо автором є т. зв. Псевдо-Ізидор (Decretale Pseudo-Isidori), що отсим спростовую. — Автор.

Українська преса в Галичині в 1934 р.

У виказі українських часописей, що виходили у Львові, пропущено через недогляд „Світ Дитини". А з більших міст Галичини, занедбаних під оглядом української преси, належить поставити на першім місци Тернопіль, де в 1934 р. не появлялася ніодна(!) українська часопись. (Гл. „Н.З." ч. 8)

Нові видання

Провідник. Календар Канадійських Українців . 1935. Накладом і заходом Товариства Опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді. Вінніпеґ, Манітоба, Канада. Ст. 80 Формат 273 × 186 мм. 19 ілюстрацій, м. ін. Преосв. Кир Василій Ладика, Гетьман Павло, Гетьманша Олександра, Гетьманич Данило, Гетьманівна Єлисавета, нові священики Канади, виділ Т-ва Опіки над переселенцями, українські гетьманські літаки в Америці: „Україна" і „Львів" і т. д. Після календарної частини є ряд інформацій. В альманаху „Десять літ" є історія Т-ва ім. св. Рафаїла, історія канадійської Січової Орґанізації (гетьманської). Словом, се історичний календар українських католиків монархістів в Канаді. Зредаґований добре. А. Ч.

Рідна Мова. Науково-популярний місячник для вивчення української мови. ч. 2 (26). Рік III. Лютий 1935. Зміст: І. Огієнко: Історія вивчення складні. М. Гнатишак: Артизм творів Степана Руданського. С. Черкасенко: Наша твердиня, поема: 1. Наша твердиня. І. Панькевич: Нові студії говорів української мови. В. Калинович: Шкільна термінольоґія. „Мовний порадник" для Редакторів, Видавців і Робітників пера, лист 5: „в Україні", а не „на Україні". І. Велигорський: Говірка с. Серафинець, Городенського повіту. Ф. Коковський: Доповнення до Лемківського словника. І. Ющишин: Недоля українського правопису в Галичині. Я. Марків: Вступ до науки української літературної мови в „Гуртку плекання рідної мови". Чистота й правильність української мови: відповідь на запитання наших Читачів. Новинки з української мови. Мова наших видань. Златоструй української мови. Дописи Прихильників рідної мови. Українська мова в Канаді й Америці.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

З ПІНОЮ НА УСТАХ НА 7 ЗІЗДІ СОВІТІВ В МОСКВІ накинувся большевитський „премієр" фіктивної української радянської держави, Панас Любченко, вже на саму думку про скликання Всеукраїнського Національного Конґресу. З того видно, що царству сатани та його посіпакам дуже залежить на тім, щоб Україні не відбули Національного Конґресу.

ЗВЕРТАЄМО УВАГУ наших читачів на промову голови Унда в справі територіяльної автономії для українських земель в Польщі. Хто складав річники „Нової Зорі", той може тепер переконатися, що наш орган ряд літ передтим вказував на таке поставлення справи як на одиноко можливе в Польщі, за що нас орґани Унда довгий час відсуджували від усякої чести.

РАДИКАЛЬНИЙ ПОСОЛ п. Михайло Матчак виголосив в соймі промову, в котрій підчеркнув, що за останних 5 літ положення українського народу в Польщі значно погіршилося. Занедбання в области рільної реформи та в шкільництві, як також адміністраційні шикани даються в знаки українському народови, котрий тут щораз більше убожіє. В державі заникає почуття правоправности, що доказує Береза Картузька. Польська політика змагає до розбиття українського народу спробами штучного поділу Українців в ріжних теренах держави. — Цікаво, що п. посол Матчак не заняв становища в справі боротьби за автономію, бодай в депешах нема про те ні слова. Чи радикали стоять дальше на шкідливім становищі „все або ніщо"?

ОСТРО АТАКУВАВ ЖИДІВ у соймі всепольський посол Рибарський: Рабін Шор мав в Лондоні відчит, в котрім говорив, що третина жидівського населення в Польщі мусить вже користати з публичної добродійности. Се не тільки мало представити чужим тяжкі господарські умовини в Польщі але й ображувати Польщу, бо рабін Шор просив допомоги. Тимчасом в Польщі наростає своєрідна еліта, до котрої належать національно-жидівські монополі, упривілеєні картелі й політична бюрократія. Повстає також промисл для оборони держави, в котрім мають співпрацювати БКГ (Банк Краєвого Господарства), значить правительство, Жиди і німецький капітал з „Фарбеніндустрі", значить Гітлєр...

ПРОМОВА МІН. ЗАГР. СПРАВ БЕКА, виголошена на соймовій комісії, була така обережна та імлиста, що зміст її передати трудно: требаб хіба випечатати цілу, а вона довга. Тільки по довжині часу, присвяченого поодиноким державам, можна міркувати, що промовець найтепліше відноситься до Німеччини, найхолодніше до Франції й Совітів.

НІМЕЦЬКО - ПОЛЬСЬКО - ЯПОНСЬКИЙ СОЮЗ? Паризький „Тан" і чеський півофіціоз „Праґер Прассе" розписуються широко про військовий союз Німеччини і Польщі з Японією. Ще м. р. був в Берліні, в Варшаві і знов в Берліні японський князь Кая. Японські військові місії часто приїздять до Німеччини та оглядають фабрики зброї і т. д. Тепер в Берліні є японський адмірал Ямамото з делеґацією. Німці приймають його дуже сердечно.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО оповістило 3 нові закони. Два з них відносяться до представництва области Саари в Райхстаґу. З области Саари буде 8 постійних представників (послів) в Райхстаґу. Їх заіменує канцлєр Гітлєр на внесення уповноважненого для справ Саари Біркля. Третий закон управильнює тимчасовий заряд области Саари до часу її прилучення до Німеччини.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР ВІЙНИ ген. Морен оглянув недавно фортифікаційні роботи на французько-німецькій границі.

ПАРИЖСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила бувшого міністра Катальонії Йоза Денкаса. Його видачі домагається еспанське правительство.

ЛИТОВСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила в жидівській синаґодзі в м. Гетиндзі склад комуністичної бібули і червоних прапорів. Сі річи переховував там син рабіна, загорілий комуніст.

СТУДЕНТСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ відбулися на сербськім університеті в Білгороді. Студенти забарикадувалися в університеті. Сенат покликав поліцію. Студенти обкидали поліцію столами, лавками і цеглами. Поліція дала сальву і вбила одного студента. Вкінци студенти піддалися. Поліція увязнила 50 студентів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕНАТ відкинув правительственний внесок, щоби Злучені Держави приступили до Міжнародного Трибуналу в Газі. Противники внеску аргументували своє становище тим, що коли Злучені Держави приступилиб до Гаґського трибуналу, то тим вмішалисяб до европейської політики.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Ґірота заявив, що Японія не заключить з совітською Росією договору про ненапад, зате предкладає утворення здемілітаризованої стрефи між Японією й СССР.

НОВИНКИ

Дуже важне для всіх, що платять податки! До кінця лютого треба доконче внести фасію (зголошення) про податок оборотовий і доходовий. Формулярі можна дістати в скарбових урядах. Внести на час фасію сим разом особливо важно, бо тепер рішатимуть про висоту податків не оціночні комісії, але урядники. Хто занедбує внести фасію, тому урядники припишуть податок після власного узнання і не буде мати права навіть ларікати. Отже вносіть на час фасії, а відпис всего, що вносите до урядів, оставляйте собі.

Внаслідок великих снігів в цілім краю станув автобусовий рух. У Львові богато безробітних має працю при усуванню снігу. Деякі вулиці виглядають як окопи: з двох сторін такі високі снігові вали, що ізза них видно тільки голови проходячих.

8-ий Академічний Вечір відбудеться 10 с. м. у Львові в салі „Української Бесіди" (Нар. Дім, вул. Рутовського 22, I пов.) Впр. о. Д-р М. Конрад виголосить виклад п. з. „Корпораційний устрій держави". Вступ для старших 49 гр., для молоді 10 гр.

За права української мови. На засіданні львівської Міської Ради підчас дискусії нд реґуляміном нарад лавник п. Децикевич поставив внесення, щоби члени Міської Ради української національности крім реферування справ з комісій і відповідей могли промовляти в українській мові. Се внесення перепало.

Ґрипа у Львові шириться чимраз більше. Лікарі не памятають такого числа занедужань. На одного лікаря Обезпечальні припадає 32 зголошень. Лікарі працюють до 11 год. в ночі. Ряд лікарів занедужало на ґрипу. Покликано резервових лікарів. Сегорічна ґрипа переходить переважно легко. Комплікацій на її тлі майже нема. Тяжкий стан триває 1 до 2 днів, одначе без високої горячки. Лічення ґрипи полягає головно на „вилежанню", на можливо найдовшім перебуванню вдома. Найбільше випадків ґрипи серед учительства. Молодь розмірно мало хорує на ґрипу. Тому школи функціонують.

Перед новим голодом в СССР. Міжконфесійний і Понаднаціональний Комітет підмоги для обнятих голодом просторів СССР під проводом кард. Інніцера у Відні, Міжконфесійний і Міжнарод. Російський Комітет підмоги европейської централі для церковних підмог під проводом проф. Д. Е. Шоаза і проф. Д. А. Келлера в Женеві і Жидівський Комітет підмоги для голодуючих в Росії під проводом надрабіна Д. Файхтванга у Відні видали спільний комунікат про потребу негайної допомогової акції для населення СССР, бо там заповідається страшний голод на передновку сего року.

Збори Українського Лікарського Т-ва відбулися у Львові при участи 40 членів. Т-во має 290 членів, около 80% всіх українських лікарів. В 1934 р. повстала друга філія Т-ва у Станиславові (перша філія повстала в Коломиї). Мають оснувати трету філію в Перемишлі. Що тижня відбуваються сходини з рефератами. Орґан Т-ва квартальник „Лікарський Вістник“. До нового виділу ввійшли: голова д-р Т. Е. Бурачинський, заст. голови д-р Л. Максимонько, секретар д-р Я. Малис, касієр д-р В. Кашубинський, бібліотекар д-р О. Щуровський, господар д-р С. Коренцівна і д-р Ст. Коржинський; члени Контр. Комісії: д-р Е. Дурделло, д-р С. Парфанович і д-р О. Подолинський.

Союз Українських Купців і Промисловців відбув загальні збори у Львові при численній участи членів. Союз має тепер 1521 членів і 10 філій (Тернопіль, Станиславів, Перемишль, Самбір, Золочів, Сокаль, Надвірна і ін.). Орґан його „Торговля і Промисл“. Всі члени мають його примусово передплачувати. До нового виділу ввійшли: голова радн. Я. Скопляк, члени Ради: дир. С. Герасимович, Е. Говикович, інж. Б. Дурбак, М. Колтунюк, Д. Конюх, Г. Ільчишин, дир. М. Лазорко, Ю. Ломаґа, М. Проць, інж. В. Рижевський, О. Стефанович, дир. І. Тиктор, Заступники: Е. Борис, інж. Ґавалко, Б. Кузьма і Т. Пявка. Контр. Комісія: Г. Гануляк, інж. Ю. Крохмалюк і О. Онисько. Обговорено м. ін. справи „Самопомічної Каси“, „Запомогового Фонду“, укр. держ. торг. школи, взаємини приватників з кооперацією і т. д.

Пана Осипа Левицького, директора української державної ґімназії в Станиславові іменували візитатором Кураторії Львівської Шкільної Округи у Львові.

Епідемія ґрипи шириться в цілій Европі, головно у Франції, Бельґії, Німеччині, Австрії, Ромунії та Польщі.

У Франції ґрипа шириться головно серед студіюючої молоді і війська.

В Ромунії були випадки смерти від ґрипи. В Яссах нема дому, в котрім не булоб хорих на ґрипу. Ціле місто має вид великого шпиталя. В аптиках брак ліків проти ґрипи. В Бесарабії замкнені всі школи.

Великі сніги впали майже в цілій Европі. З багатьох околиць доносять, що там сніговія триває без перестанку по кілька днів і кілька ночей.

Величезні дощі падуть від довшого часу в Святій Землі. Йордан виступив з берегів і залив великі простори краю. Ні з пристаней Палестини не можна дістатася до Єрусалиму, ні з Єрусалиму до Єгипту, бо перервана комунікація не лише залізницями, але також автобусами.

Гумор. — Пані: Тепер вже не знаю, чи то ти, Мариню, зварювала чи я. — Кухарка: Ясна пані напевно не трималіб зварйованої кухарки.

Новий катол. часопис в Еспанії. В Мадриті появилося перше число нового катол. часопису „Ya“, другого офіційного орґану „Акціон Популяр“ Ґіля Роблеса. Редактором його став Вінкентій Ґаллеґо, довголітний редактор катол. щоденника „Ель Дебате“.

„Театріка“ — новий часопис присвячений відновленню театру в християнськім дусі й боротьбі з неморальними фільмами зачав виходити в Медіоляні.

Велике відзначення катол. письменниці. Президент Австрії Мікляс дав почесну відзнаку „Еренцайхен фір Кунст унд Віссеншафт“ визначній катол. письменниці Генриці фон Гандель-Маццеті за її останню повість „Ді Ваксенберґерін“. Акція її відбувається в часі війни з Турками. (КАП).

Сегорічну польську „надгороду молодих“ в сумі 3.000 зл. Польська Академія Літератури призначила краківському письменникови Ялю Куркови за його повість „Ґрипа шаліє в Направі“.

В Амстердамі в міськім музеї відбувається вистава сучасного релігійного мистецтва. Кромі секції місцевої є дві заграничні: французька й австрійська.

За відрубання носа слюбній жінці засудив окр. суд у Варшаві якогось Кіселевіча на 5 літ вязниці.

В Джерзи-Сіті коло Ню-Йорку 500 парохіян Поляків з парохії св. Антона виступило з римо-катол. костела й оснувало свою „власну“ парохію „Польського Національного Костела“.

400 членів банди, котра торгувала забороненими наркотиками, увязнено одного дня в головних містах північної Америки. При тім стверджено, що та банда давала наркотики навіть ученикам, аби тим способом забезпечити собі з них клієнтів, коли підростуть.

В Мехіку небувалі морози.

Гумор. — „Добра донечка“. — Знаєте, моя донечка має золоте серце. — Ґратулюю. — Як я тільки зачинаю прятати, варити, прати або церувати, вона зараз виходить з дому, бо не може дивитися, як я мучуся.

Гумор. — Основне зірвання взаємин. — Між нами все скінчене. Вже мене більше не побачиш. — Ну, а тих сто зл., котрі я тобі позичив? — Також їх не побачиш.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Стефанія з Клаків Буя** померла в Бозі по тяжкій і довгій недузі в 26 р. життя 3 с. м. у Львові. Покійна членка Марійської Дружини Пань, діяльна б. пластунка, б. голова Марійської Дружини Учениць при семинарі СС. Василіянок (вул. Потоцького 95), була учителькою на Волині. Похорон вірбувся 5 с. м. при великій участи членок Мар. Дружин і всего громадянства. Похорони вели: о. Чемеринський, о. Харина та о. Р. Лукань ЧСВВ. Нагробну проповідь виголосив о. К. Полішко ЧСВВ. Потім промовляв представник б. Пластового Уладу. Покійна відзначалася великою побожністю і праведністю. — В. Їй. П!

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр у приватних оборотах — 5·31 зл. Золотий доляр 8·91—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 нім. марка 1·90—2·00; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 21·80; 1000 ром. левів 34·00—35·00 зл.; 100 австр. шілінґів 100 зл. анґ. фунт стерл. 26·10 зл.; 100 швайц. франків 171·70 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·46 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 7. II. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2·10, зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л сметани 60 сот., за 1 копу яєць 4.50 —4·60 зл. Тенденція на яйця знижкова, на молоко, масло і сметану вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 ґр.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? **Вибір великий!**

КІНА

АДРІЯ: Король зеліза.
АТЛЯНТИК: Їх ночі.
КАСИНО: Молодий ліс.
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Петрусь.
МІРАЖ: Я маю темперамент.
МУЗА: Віва Вілля.
СТИЛЕВЕ: Циганські мельодії і ревія зі Стефою Стадниківною.
УТІХА: Погоня за тінею і ревія.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

НАЙКОРИСНІШЕ МІСЦЕ ЗАКУПНА ТОВАРІВ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ ЦЕ

УКРАЇНСЬКА ҐУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, БЛЯХАРСЬКА 14, ТЕЛ. 88-58.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 14 лютого 1935. Ч. 11 (309)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городзіцких ч. 2.1. п. – Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Konto C.H.P. Kraków 405.867

СВ. ОТЕЦЬ ДО КАТОЛИЦЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ

З Ватиканського Міста повідомляють: У відповіді на телеграму римських журналістів, надіслану Св. Отцеви з приводу торжества св. Франца Салезія, патрона журналістів, кардинал Пачеллі вислав телеграму слідуючого змісту: „Св. Отець незвичайно радіє, що торжество небесного Патрона католицьких журналістів відновляє зрозуміння їх великої і добродійної місії та дякуючи за синівську чолобитню пересилає їм з серця скріпляюче благословення". (КАП).

Кардинал Інніцер про голод в СССР

Цілі села й місточка знов стануть кладовищами...

В імени міжнародного комітету допомоги голодуючим в СССР віденський кардинал Інніцер видав відозву. В ній звертає увагу цілого християнського світа на жахливе марево голоду, що знов загрожує нещасному населенню СССР на передновку. Ніхто вже нині не сумнівається, що в Совітах голодують тисячі, що харчуються корінням, корою, падлиною і т. п., бо численні оповідання наочних свідків потвердили се. Навіть само совітське правительство признає в своїм декреті з 26. XII. 1934 р., що положення дуже критичне. Чиж мають вернути знов ті страшні дні весни 1933 р., коли тисячі нещасних і невинних людей вмирали з голоду в найжахливіших муках, коли цілі села й місточка ставали цвинтарищами на Україні, тій „молоком і медом текучій" країні, над Волгою і в північнім Кавказі, краях завсіди богатих перед війною. Кард. Інніцер кінчить свою відозву горячим закликом до всіх, що мають в серці хоч трохи співчуття й милосердя, щоби відповіли на неї жертвенністю і щедрістю. (КАП).

Катол. кіно „Пакс" у Львові

ОО. Францішкани побудували у Львові при вул. Францісканській 1а гарний дім для Третого Чина св. Франціска. В великій салі уладили звукове кіно „Пакс". В нім будуть висвітлювати релігійні та наукові фільми, згідні з катол. релігією, передовсім для молоді. На початок висвітлюють фільму „Под Твою милость". Католицька суспільність радо ходить до свого катол. кіна, бо бажає представлень в катол. дусі. Ціни низькі, бо управа кіна старається за фільми морально і мистецько вартісні. Мимо конкуренції ріжних некатолицьких кін сподіємося, що ся нова катол. станиця вдержиться для добра катол. суспільности.

Сектанти свищуть у своїй церкві

В одній з церков методистів в Ню-Йорку „зреформували" богослуження в той спосіб, що псальмів не співають але... свищуть. Місцевий пастор заявив журналістам, що він завів ту інновацію, щоб богослуження зробити ріжноманітним і розвеселити вірних. — Секта методистів має особливі помисли. Припустім, що свистання псальмів може причинитися до уріжноманітнення богослуження та до розвеселення вірних, але що повага святині на тім не скористає — то певно.

„Біла смерть" в Італії та в нас

Про міліон жовнірів, що не народилися.

В мілянській ґазеті „Іль Пополь д-Італія" появилася стаття, котра доказує, якою тревогою переняті власти з причини т. зв. „білої смерти" (зменшування числа народин в краю). „Хто буде пити молоко, котре продають наші хлібороби, коли в Італії не буде дітей?" питає автор статті. І далі пише так: „ В 10 останних літах в Італії не вродилося поверх 2.500.000 дітей, котрі повинні були вродитися! Се відібється на будуччині країни далеко тяжче ніж відбилися наслідки великої війни. Батьківщині не стає поверх міліона самих хлопців, будучих жовнірів великої Італії! А міліон жовнірів рішає про справу життя або смерти нації". — Про подібні трівожні факти повідомляють також нашу редакцію з ріжних околиць нашої землі, особливо з богатого Поділля.

Майже вся Европа засипана снігами

Небувалі сніги на 20 м. — Комунікація здержана. — Лявіни. — Голод в горах.

В Чехословаччині на Моравії сніг падав кілька днів. На богатьох шляхах перервана комунікація. Богато самоходів застрягло в снігах. — В північній Румунії сніги вигнали з лісів тічні вовків. — В Югославії сніг падав без перерви 48 годин. Богато поїздів стало через снігові засипи. — В Болгарії ряд гірських сіл відрізані від світа. До містечка Пасмаки вислали відділ війська на лещетах з харчами. — В австрійськім Тиролі коло Інсбрука в м. Зіллерталі велика лявіна засипала магазини фабрики Крупа. Погиб один робітник. В австрійських Альпах ряд місцевостей відрізаних від світа. Населенню Стирії загрожує голод, бо кілька днів нема нормальної достави харчів. — В Італії над Медіоляном шаліла велика сніговія. Комунікація між Медіоляном і Турином перервана. — В Швайцарії богато катастроф від лявін. Місцями верства снігу груба на 20 м. — Можна собі уявити які будуть повені з тої маси снігів!

Весна в Ромунії й на Кубані

Зі столиці Ромунії повідомляють, що там настала весняна погода: прегарне голубе небо, пять степенів тепла і легкий весняний вітерець. На вулицях Букарешту мимо пануючої епідемії ґрипи велике число публики, що насолоджується прегарною весняною погодою. — В горішному бігу ріки Кубані рушили леди. В столиці Кубанщини Катеринодарі побоюються великої весняної повені.

Достатнє життя
Належну пошану
Ідеальні відносини
Суспільне становище
Торговельні звязки
Економ. незалежність
Реальні користи

запевните собі — складаючи свої ощадности

В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Нарешті на відхіднім

Українська Парляментарна Репрезентація домагається територіяльної автономії для українських земель в Польщі.

Був час — було се в 1918 р. — коли ми могли збудувати вповні незалежну Українську Державу на всіх просторах українських земель. Найперше на українських землях б. Росії, коли Росія розпалася і коли ми мали для будови Української Держави військову поміч могутньої ще тоді Німеччини. Відтак і на українських землях б. Австро-Угорщини, коли Австро-Угорщина також розпалася, — колиб перед тим ми збудували Українську Державу над Дніпром. Та як, відомо, українська анархія, що вилилася вкінці в українське повстання, завалила Українську Державу над Дніпром — саме тоді, коли розпалася Австро-Угорщина. Тому українська державність, проголошена на землях б. Австро-Угорщини, не вдержалася.

Був відтак час — було се вже після упадку Німеччини — коли ми могли збудувати Українську Державу бодай на частині українських земель. Було се тоді, коли Антанта дня 28. II. 1919 р. зробила була Галицькому Урядови перше своє предложення, якого суть була: за припиненя війни з Польщею та тимчасове приняття воєнної демаркаційної лінії на схід від Львова (котрий і так був в польських руках) і Дрогобича (з застереженням для нас дотеперішнього континґенту бориславської ропи і виробів з неї) Антанта давала нам: визнання суверенности нашої землі, навязання з нами дипломатичних зносин, поміч у війні з большевиками і допущення нас на мировий конґрес. Та наші політики, хоч Галицька Армія не мала зовсім амуніції, те предложення Антанти відкинули і заризикували дальшу війну з Польщею. Війна закінчилася нашою програною.[1])

Був далі час — було се вже по втраті Галичини — коли ми могли вратувати в Галичині бодай нашу півдержавність. Ту півдержавність у Галичині давав нам Статут для Сх. Галичини і міжнародня умова в тій справі, що їх виробила була 28. VI. і 21. XI. 1919 р. Антанта. Суть того Статуту була: Польща дістає мандат управляти Сх. Галичиною як автономним краєм і під контролею Ліги Народів через 25 літ. Галичина дістає власні: Сойм, краєвий уряд, Найвищий Трибунал, скарб, краєву збройну силу; урядові мови: українська й польська з рівни-

[1]) Про те предложення Антанти див. „Н Зоря", 1930, ч. 44.

ми правами. Та не зважаючи на те, що наша Армія була вже виперта за Збруч і була вже в аґонії, не зважаючи на те, що ми вже втратили були не тільки Львів, але и Київ, не зважаючи на те, що в тім часі Галицький Уряд був вже закордоном, на еміґрації — наші політики також і той Статут відкинули!... Відкинула його також Польща. Тому той Статут не увійшов в життя.[2])

Був вкінці час — було се в 1922 р. — коли під напором Антанти сама Польща признала була Галичині територіяльну автономію, що правда — вже дуже кущу. На тій основі Антанта признала Польщі дн. 14. III. 1923 р. Галичину остаточно. Та й тоді українські політики поставилися до справи автономії Галичини неґативно. Як відомо, Польща пішла в тій справі по лінії тодішньої української політики і признаної вже автономії в Галичині не ввела в життя. У висліді: Галичина й інші українські землі в Польщі стали звичайними польськими воєвідствами.

Так зійшли ми завдяки нашому власному неґативізмови від повної політичної суверенности аж до повного політичного обезправнення...

Неґативне становище українського громадянства супроти Української Держави в 1918 р. було великим нерозумом, прямо злочином. Таксамо великою помилкою було становище української політики супроти обох предложень Антанти в 1919 р., що признавали нам державність згл. півдержавність. Та неґативне становище українського громадянства й української політики супроти постуляту автономії українських земель у Польщі п і с л я остаточного міжнародного признання тих земель Польщі в 1920 р. (Рига) і в 1923 р. (Антанта) се був великий політичний к у р і о з, що свідчив наглядно про великий політичний примітивізм українського громадянства. Вкінці дійшло було до того, що коли українське громадянство й українські посли в Польщі не хотіли й чути про автономію українських земель у Польщі, то з домаганням тої автономії виступили в 1932 р. — анґлійські посли в анґлійськім парляменті...[3])

З приводу виступу анґлійських послів „Н. З.“ в ч. 80 з 1932 р. писала:

„Вже більше як 10 літ великі простори українських земель і великі маси українського населення належать до Польщі: Сх. Галичина і Лемківщина, Холмщина і Підляшша, Волинь і Полісся, що разом становлять 1/3 цілої Польської Річпосполитої та числять ок. 7 міліонів душ. Та не зважаючи на се, українська офіціяльна політика в Польщі й досі не виставила домагання самоуправи для українських земель під Польщею! Не виставила такого домагання, поза групою „Нової Зорі“, ні одна українська партія в Польщі. Не виставила її також українська парляментарна репрезентація ні в польськім Соймі, ні на міжнародній арені. Навпаки. Всі вони досі вважали домагання самоуправи для українських земель під Польщею за однозначне з відречениям від української державности і навіть поборювали те домагання!“

В наведенім щойно уступі є згадка, про те, що домагання автономії українських земель в Польщі виставила була в нас тільки група „Нової Зорі“. Зробила се наша група ще в 1928 р. Тоді справу автономії українських земель в Польщі підоймав у „Новій Зорі“ передовсім тодішний її політичний співробітник пок. проф. Ст. Томашівський. Так нпр. в ч. 24 „Н. Зорі“ з 1928 р. у вступній статті п. з. Найважніша політична задача нашого покоління він писав:

„Яка вона, ся задача? Вибороти політичну, культурну і господарську автономію українських — під історичним й етноґрафічним оглядом — земель при Польщі. Наше сучасне покоління не має іншої важнішої місії. Від вислїду, чи і як воно сю місію виповнить, залежатиме його історичне значіння — його слава або його ганьба“.

До тої статті Томашівський додав був також мапку, на якій означив границі українських земель у Польщі.

На тій статті „Н. Зоря“ не обмежилася. І в 1928 р. і в слідуючих роках наш часопис помістив ряд інших статтей з домаганням автономії для українських земель в Польщі.

Як згадано вище, ґрупа „Н. Зорі“ була одинока серед всего українського громадянства, що виставила й обстоювала домагання автономії українських земель у Польщі. За те нашу ґрупу дуже різко поборювали інші українські партії і часописи. Дійшло було аж до того, що нашій орґанізації прислано з кругів нашої офіціяльної політики формальне домагання перестати обстоювати справу автономії — під загрозою знищення орґанізації та її орґану... Та ні наша орґанізація, ні „Н. Зоря“ тої загрози не злякалися і не перестали обстоювати домагання автономії українських земель у Польщі.

Такі були становища українського громадянства й „Н. Зорі“ до справи автономії українських земель у Польщі. Як відомо, ті становища були діяметрально собі противні. „Н. Зоря“ обстоювала автономію а українське громадянство було їй противне. Так було аж до грудня 1934 р.

Перелім у тій справі наступив щойно дня 13. XII. 1934 р.[4]) Того дня голова Українського Сенатського Клюбу й заст. голови Української Парляментарної Репрезентації сен. А. Горбачевський зложив у конституційній комісії Сенату слідуючу заяву:

„Поминаючи форму проведення конституції в соймі, проголошуємо врочистий протест проти тез конституції польської держави, які прямують до дальшого вкорочення прав українського народу в польській державі і домагаємося уможливити українському народови свобідний самостійний розвиток. В тій цілі Український Сенатський Клюб зголосить внесення, щоби влучити до конституційного закону польської держави постанови, які признають для земель, заселених у більшости українським народом, територіяльну автономію з краєвим соймом, урядом, адміністрацією, судівництвом, шкільництвом, скарбом і територіяльною збройною силою. Границі й устрій тієї автономної територіяльної одиниці означить окремий закон, що буде творити інтеґральну частину конституції польської держави“.

А голова Української Парляментарної Репрезентації й УНДА др Д. Левицький підчас дискусії над державним буджетом у Соймі дня 5. II. 1935 р. сказав:

„Останній раз веде третій Сойм РП. ґенеральну дискусію над буджетом... Можливе, що нова виборча ординація обкроїть ще більше представництво незалежної української політичної думки і в українських справах забиратимуть голос не представники вибрані з вольної волі українського народу а довірники і висланники адміністраційної влади... Хочу незалежно від сучасної хвилини висвітлити в перспективі історичної майбутности польську політику в відношенню до української справи та зясувати головні напрямні української політики в межах Польщі... Ми домагаємося, щоб нам запевнили можливости самостійного розвитку в усіх ділянках життя. Найдогіднішою формою такого усамостійнення вважаємо і для нас і для польської держави признання нам територіяльної автономії. Ідучи по тій лінії, при ухвалюванню зміни конституції в Сенаті ми поставили внесок, щоби признати українському народови в межах польської держави на всіх українських землях, де він творить більшість загалу населення, територіяльну автономію з власним соймом, власною адміністраційною владою, власним судівництвом, шкільництвом і власною територіяльною обороною краю.

Як бачимо з наведених заяв сен. А. Горбачевського і голови УНДА д-ра Д. Левицького Українська Парляментарна Репрезентація в Польщі виставила н а р е ш т і домагання територіяльної автономії всіх українських земель у Польщі. Та автономія, на скільки можна судити з її головного зарису в заяві, дуже нагадує Статут, який виробила була і предкладала вже нам Антанта ще в 1919 р. й котрий тодішні наші політики відкинули. Та докладніше порівнання можна буде зробити щойно тоді, коли буде відомий повний текст проекту тої автономії.

Не можна тепер мати ніяких ілюзій щодо долі того проекту автономії. Коли в 1919 р. автономія Галичини в разі приняття Статуту українською стороною мала вигляди на здійснення, то нині автономія українських земель у Польщі таких виглядів не має. Тому проєкт У. П. Р. остане тільки проєктом.

Та всеж таки навіть той проєкт має для нас своє значіння. Бо він зрушив нарешті українську політику в Польщі з дотеперішньої мертвої точки, на якій вона стояла цілих 15 літ! Він започаткував новий період в історії української політики в Польщі, п е р і о д п о л і т и ч н о г о р е а л і з м у. І від становища Польщі буде залежати, чи той політичний реалізм пустить серед українського населення в Польщі глибше коріння, зацвите і видасть овочі, корисні для о б и д в о х народів, — чи зівяне.

Зокрема у великій мірі буде се залежати від становища, яке займе до видвигненого постуляту автономії українських земель у Польщі п о л ь с ь к е г р о м а д я н с т в о тих земель, передовсім польське громадянство Г а л и ч и н и. Коли судити з голосів галицької польської преси, котрі досі появилися з приводу українського проєкту територіяльної автономії, то становище Поляків — різко неґативне. Та одночасно польське громадянство Галичини і галицька польська преса раз-у-раз нарікають на чим раз більше мачошине трактування Галичини Варшавою, на вирішування тоюж Варшавою краєвих справ всупереч інтересам населення краю, на брак зрозуміння у Варшаві потреб краю і т. п. Як погодити ті нарікання польського громадянства Галичини на диктатуру Варшави у справах Галичини з його неґативним відношенням до автономії тоїж Галичини, се з а г а д к а, яку таксамо тяжко зрозуміти, як тяжко було зрозуміти ще недавно неґативне становище до автономії краю нашого українського громадянства і його нарікання на вирішування краєвих справ Варшавою всупереч інтересам українського населення краю.

Тому в інтересі краю треба бажати, щоб також польське громадянство зрозуміло нарешті, що постулят автономії лежить в інтересі ц і л о г о краю, отже також польського громадянства, та стало до боротьби за той постулят рамя в рамя разом з українським громадянством. На сій точці можемо згодитися

Опозиція в СРСР

отверто ґльорифікує Троцького й Зіновєва.

Совітська преса доносить про нові виступи опозиції на провінції. В великих металюрґічних фабриках в місті Тулі поширювали альбом з портретами Троцького і Зіновєва. Большевицька „Правда“ пише, що се робили з „чийогось доручення“. Ті альбоми прислав з Москви до Тули високий урядовець фахових союзів Бєлов. В м. Ярослав в часі жалібної академії в память Леніна відчитали статтю Зіновєва. В кількох кінах в м. Ростові висвітлювали недавно фільму „Червоні чортенята“, що ґльорифікує Троцького. Се були нові копії фільми зроблені в Тифлісі, хоч цензура ще в 1933 р. наказала усунути сцени з Троцьким. (ПАТ).

Невідомі листи Талєрана

що він пише про революції.

На замку де Брой у Франції відкрили кільканацять дотепер невідомих листів Талєрана, котрі написав сей славний французький дипльомат до своїх приятелів. Вони кидають богато світла на інтеліґенцію й характер Талєрана. В однім з листів канцлєр Наполєона І висказує таку думку: „Революції вибухають тоді, коли правительства не вичули, що надійшла відповідна хвиля, аби перевести смілі реформи в державнім устрою. Дуже часто правительства переводять реформи, але роблять се або заскоро, або запізно. Правдиві провідники держави повинні вичути, коли настає відповідна історична хвиля перевести зміни в державній структурі“. — Університет в Парижі закупив знайдені листи Талєрана.

---

[2]) Про той Статут див. „Н. Зоря“, 1930, ч. 46.

[3]) Про той виступ анґлійських послів див. „Н. Зоря“, 1932, ч. 79.

[4]) Передтим тільки загально згадав про ту справу Д-р Дмитро Левицький.

ЕКОНОМІЧНІ СПРАВИ

Зелізниці в Польщі

З буджетової дебати в соймі виходить, що буджет зелізниць в Польщі становить поверх 40% цілого державного буджету та що вартість маєтку зелізниць виносить поверх вісім міліярдів зл. Отже се річ ясна, що справа доброї господарки на зелізницях це найважніша справа всеї господарки польської держави. Це справа така, що від такого або інакшого її поставлення і ведення залежить в великій мірі висота податків взагалі, можливість кредиту, безпека держави і тд. Словом, зелізниця се нерв державного і суспільного життя. Щож роблять з тим нервом і як він виглядає?

Буджетовий прелімінар ПДЗ (Поль. Держ. Зелізниць) предвиджує на рік 1935 пересічну тарифову ставку для вугля на вивіз около 0.69 сотиків від одної тони вугля на оден км. А для інших ладунків (вантажів) аж 5.62 сот. Коли обчислити скількість перевозу прелімінованого вугля й інших тягарів, то одержимо пересічну ставку для всіх тягарів близько півпята сотика (докладно 4.4 сот) від тони на кільометер. В році 1934 та пересічна ставка від тони на км. виносила лише 3.6 сот. Весь час обіцяли, що буде знижка — і нараз замість знижки предкладають підвишку і то велику, хоч в цілій державі нема вже мабуть такого чоловіка, котрий не знавби, що через високу перевозову тарифу щораз більше перевозять всякі тягарі кіньми і зелізниця просто виходить з ужитку. Отже перевозову тарифу підноситься, хоч від 1929 року ціни на промислові вироби впали пересічно на 43% а ціни рільничих продуктів впали навіть на 60%! І з чого тут платити такі високі ціни перевозу? Коли все те порахувати разом, то виходить, що при перевозі річей на середну віддаль треба в Польщі заплатити за той перевіз 45% ціни вугля, 53% ціни дерева на целюльозу, 23% ціни бульби, того загального корму найбіднішого населення, 53% ціни цукрових буряків, 80% ціни цементу і тд. Словом жий і будуй!

При перегляді буджету польських держ. зелізниць треба числитися зі зменшенням впливів на 1935 рік о яких 110 міл. зл. Се потягне за собою поважні наслідки, бо стануть нереальні 24 міл. зл. прелімінувані з тих впливів до державного скарбу, але також 61.300.000 зл., прелімінувані до інвестиційного фонду. Кінець кінців в самім буджеті зелізниць буде около 25 міліонів зл. дефіциту, що на таку суму збільшить дефіцит держави. Сама форма буджету зелізниць в Польщі має в собі основні хиби, бо не дає можливости приноровити видатків до вагань напруження руху і перевозів. Дальше хиби того буджету полягають на тім, що ледви 20% подорожних оплачує нормальну тарифу і дає 66% всіх впливів з перевозу осіб. Що більше, аж 52% подорожних їздить собі постійно лише за 10% ціни. Отже все те паде великим тягарем на ціле господарське життя держави. До того всего сама держава робить собі конкуренцію самоходами.

Та на тім ще не кінець. Видатки особові прелімінувані на 446 міліонів зл., значить вони становлять понад 56% всіх експльоатаційних видатків! Міністерство комунікації всупереч ухвалі ради міністрів дальше затрудняє у себе 200 урядників, делеґованих до нього з ріжних дирекцій і зелізничих біор, оплачуваних тими урядами, що їх делеґували. Се поява очевидно анормальна. Таксамо анормальне те, що число персоналу в дирекціях безнастанно росте, хоч перевіз на зелізницях паде і хоч одну дирекцію зовсім звинено. А той зріст числа урядників не який будь, бо від 1.IV. 1930 р. виносить 1.000 осіб, себто 15%. До того постійно росте число емеритів, вдів і сиріт, оплачуваних зелізницями, а саме росте застрашаючо скоро, бо коли в р. 1933 було їх 4038, то вже в році 1934 було їх 10.189. Коли порівнати польські зелізниці з іншими, то в Польщі персоналу далеко більше. І той надмір персоналу держать — і волять дефіцити в зелізничім буджеті, волять нарушення державного буджету, ніж звільнення непотрібних людей.

Річ ясна, що при такій господарці рівноваги в буджеті осягнути не можна. Отже в державнім буджеті на сей рік предвиджують около 167. 000.000 зл. недобору...

Нова торговельна політика

З промов у повнім соймі цікава була промова жидівського посла Ротенштрайха про нову торговельну політику в Польщі. Зміст: Пан Рибарський говорив тут про жидівські монополі, напр. в довозі овочів. З того видно, що п. Рибарський належить до найменше поінформованих людей в Польщі. Бо якби він знав відносини, що запанували в Польщі, то знавби, що правительство використовує континґентову політику в торговлі й розділ континґентів, щоб систематично усувати з торговлі Жидів, котрі десятками літ займалися імпортом і експортом деяких товарів. Пан Рибарський належить до так мало поінформованих, що не знає навіть того, як мін-во промислу й торговлі „робить“ тепер купців і як руйнує дотеперішних купців, аби удавалося те „роблення“ нових купців. Як те м-во „віджидовлює“ торговлю, видно виразно при розділі континґентів помаранч. Не маємо нічого проти того, щоб діставали приділ таких континґентів напр. споживні кооперативи, хоч вони ніколи не займалися привозом полудневих овочів. Одначе дають ті континґенти навіть бесонярам і яйчарам, котрі ніколи тим не займалися, не знають того ринку, не мають до того клієнтелі, — а одержують дозвіл на привіз по сто ваґонів помаранч, коли таких дозволів не одержують купці, що десятки літ працювали в тій области торговлі. Навіть Союзи інвалідів і отемнілих стали тепер купцями помаранч в Польщі. Розуміється, коли такі люди чи орґанізації, що не мають поняття про ту торговлю, одержують дозвіл на спровадження пр. 200 ваґонів помаранч, то висилають посередників до жидівських купців, позбавлених континґентів, ну й предкладають їм цесію одержаного континґенту під услівям, що дістануть по 1.000 зл. за оден ваґон. Купці мусять на те годитися, бо самі не можуть одержати дозволу на привіз овочів. Розуміється, тих 1.000 зл. на ваґоні вони відбивають собі на публиці. Так доводиться до подорожіння товарів і твориться посередництво, котре деморалізує купецтво. Овочі тої нової торговельної політики не дадуть на себе довго чекати. Не оден заграничний експортер стратить довіря до польського купецтва, коли побачить, що мін-во жадає від тих купців, котрі мають замовлений і куплений товар, аби часть того товару відступили тим, котрих мін-во промислу й торговлі заіменувало купцями. Бувби найвисший час, щоби програма пана міністра годилася з його ділами і щоби пан міністр протиставився демаґоґії, котра робить натиск в напрямі зліквідовання тих, що ту торговлю збудували, розвивали й уґрунтували. Всякі експерименти в області торговлі, всякі іменування нових купців руйнують не тільки дійсних купців але і скарб державний. Як п. Рибарський витягнув закиди про жидівські монополі, так зробив се в буджетовій комісії його політичний приятель п. підполковник Арцішевський, а в повнім соймі повторив ті закиди п. Стипулковский. Вони мають претенсію до п. міністра Складковського, що Жиди є військовими доставцями. Тимчасом мін-во справ військових, котре є великим консументом жита і вівса, видало обіжник, якого інтендантури держаться в 100%, що вільно їм купувати збіжжа в купців тільки тоді, коли не покрили свого місячного запотребування безпосередно у продуцентів. Отже від 1-го до 20-го кождого місяця ні один інтендант не купить у купця ні одного зерна. Той обіжник використовують т. зв. продуценти, котрі мешкають в містах і або виарендували свої фільварки, або мають річний збір жита й вівса по кілька ваґонів: вони зголошуються в інтендантури і предкладають по 30-40 ваґонів місячно, дістають перевозові листи, бо військо хоче користати з перевозових пільг, з тими листами йдуть до збіжевих купців, жадають відступного по 50 до 100 зл. за кождий ваґон і цедують купцям ті достави. Те саме роблять кооперативи. Так твориться паразитарне посередництво. Не маю часу представляти тут причини, чому великі продуценти не хочуть бути військовими доставцями. До найпильніших завдань мін-ва промислу й торговлі повинно також належати зацікавитися ремеслом і дрібною торговлею та в порозумінні з мін-вом скарбу дати їм кредит. Досі ні середне ні дрібне купецтво, ні ремесло не чують, що мають опікуна в мін-ві промислу й торговлі. Нехайже навперизація тих сфер, про котрі я говорив, вплине на п. міністра, щоб виборов для них у правительства горожанські права і взагалі право на істнування в господарськім житті.

Поучаючі цифри

Великий розвиток П. К. О.

Директор ПКО (Почт. Каси Ощадн.) Ґрубер оповістив звіт за 1934 рік такого змісту: Підстава ПКО се ідея ощадности. В тім відділі прибуло за рік 120 міл. зл. і є тепер 624 міл. зл. Число книжочок зросло о 400.000 штук, т. зн. поверх 1/3. Вклади переважно дрібні. ПКО се банк сірих мас. Пересічний стан ощадностей около 400 зл., клієнтів є 1.478.596. Тому 10 літ одна книжечка припадала на 500 мешканців Польщі, сегодня на 22. Найбільше в тім число молоді: зросло з 260.606 на 325.190. — Оборот чековий осягнув величезну суму 27 міліярдів (округло), отже зріс о 2 міліярди. Число конт зросло о 2.425 і дійшло до 74.762. Стан вкладів на тих контах з кінцем року виносив 233 міл. зл., зріс о 26.7 міл. — Обезпечення на життя є до 10.000 зл. без лікарських оглядин і до 35.000 з оглядинами. Число поліс в обидвох родах 91.247, обезп. на суму 146.5 міл. зл. — Довготермінового кредиту уділено на суму 626.5 міл зл., зріст о 137.2 міл. Дрібного від 50 зл. 34.6 міл. зл. — Заграничні перекази на 27 міл. зл. — Інкасо вексілів 60 міл. зл. — Відділ біржевих доручень становив 38% загальних оборотів цінними паперами й акціями, переведених на варшавській біржі. — Зріс також діл депозитів і касеток. — Рік 1934 замкнено білянсовою надвишкою 5.863.695 зл. 87 ґр., діл обезпечень надвишкою 1.439.347.96 зл., що разом дає 7.303.043 зл. 83 ґр. Грошеві засоби першого степеня плинности виносили останнього дня в тім році 253 міл зл. (— З наведених тут чисел найбільш поучаючі ті, що відносяться до щадничих книжочок молоді. 325.000 таких книжочок це велике число. Воно має вже виховуюче значіння для всеї польської суспільности. Булоб дуже пожаданим, якби наші українські установи Земельний Банк Ґіпотечний і „Дністер“ могли виказати за рік бодай по 10.000 книжочок нашої української молоді — хочби з невеликими вкладками. Нехай старші якнайскорше допоможуть розбудити нахил до ощадности серед нашої молоді).

„Дайте мені спокій з людьми, котрі не вміють направду сміятися“. (Емануїл Кант).

Недостача гумору і недостача фантазії ростуть на тім самім сухім дереві. (Ернст Льотар).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Засліплена жадоба репрезентації

Замітки з приводу виступу гуртка п. Рудницької в справі Українського Національного Конгресу.

Під таким заголовком „Громадський Голос", орган радик. соц. партії, приніс в чч. 4—5 отсю критику статті в 2 ч. „Жінки" (котру ми в цілости подали в 10 ч. „Нової Зорі"):

При кінці грудня м. р. відбулася, як відомо, у Львові кількаденна підготовна конференція в справі скликання Українського Національного Конгресу. В ній взяли участь представники 4 політичних груп з західних земель. — Конференція була підготовкою: вона мала виясити, чи вдасться ріжним українським політичним групам устійнити згідно політичну платформу та мету конгресу. Це була найважнійша справа. Все інше — це справи технічні, практичні, які вже легко полагодити.

Отож ця конференція обі найважніші справи узгіднила, устійняючи загальну платформу української зовнішної політики. Крім того конференція по основних нарадах одноґлосно ухвалила, що конференція має мати характер політичний та має бути між іншими національною політичною маніфестацією. З той причини в конгресі можуть взяти участь тільки політичні організації. Що правда, на конференції дехто видвигав питання, чи не запросити також неполітичні організації (як „Просвіту, „Рідну Школу", РСУК, Професійні організації, „Союз Українок", „Українську Жіночу Громаду", економічні установи, церкву і т. д.). Однак по ґрунтовнім обміркуванні цього питання, постановлено не просити на конґрес таких товариств, бо по перше ці товариства, як неполітичні засадничо не повинні займатися стислою політикою, а своїми статутовими справами, і по друге участь таких товариств у політичнім конґресі булаб підставою до їх розвязання.

Оце були причини, чому ухвалено, щоб у конґресі брали участь тільки політичні організації, а крім них окремі особи, запрошені так, щоб вони представляли певну ділянку нашого громадського життя (просвітних і господарських діячів, учених, жіночих діячок і т. д.). *) Вкінці ухвалено, щоб до пропамятного дня 22 січня вся преса видавана під впливом заступлених груп, здержалася від партійної полеміки, а зате присвятила увагу річниці 22 січня. В конференції брала участь від УНДА п. Рудницька, отже дуже добре знає її постанови та чому їх прийято так, а не інакше.

Не зважаючи на те, п. Рудницька зломила святочне зобовязання щодо того, щоби для вшанування роковин 22 січня здержатися до того дня від політично-партійної полеміки, бо в орґані „Жінка", який редагує її гурток, вона вже 15 січня пустила статтю з нетактовними нападами на учасників цеї конференції — соціялістів, на ухвали підготовної конференції та взагалі на політичні партії. Це не перший того роду невідповідальний виступ. Присвячуємо йому стільки уваги тому, щоб не ширилося баламутство між несвідомими справи людьми, як також в тій надії, що може це принаймні зупинить п. Рудницьку до того, що це буде останній того роду виступ.

Якіж претенсії має гурток п. Рудницької?

З огляду на недостачу місця мусимо ці претенсії п. Рудницької зібрати в кількох головних точках, які перейдемо по порядку:

1) п. Рудницька нападає на всі українські соціялістичні групи, що брали участь у підготовній конференції. Вона ставить справу так, ніби то „національні партії" — це тільки буржуазні, „націоналістичні" й клєрикальні, а соціялістичні групи — на її думку ненаціональні. Якби брати поважно того роду твердження, то виходилоб, що п. Рудницька є більше процентовою Українкою, як пр. тов. Блажкевичева, тов. Макух чи тов. Мазепа разом з сотнями тисяч українських селян і робітників, що є їх політичними однодумцями. Направду треба мати дуже богато... відваги, щоб загарбувати українську національність тільки для себе так, якби інші Українці були якісь Жиди чи Турки.

2) При нагоді нападу на українських соціялістів п. Рудницька особливо накидається на „еміґраційні" соціялістичні партії з Великої України. Пані Рудницька не перечить їх певних заслуг (? — Ред. „Н. З.") у минулому, але зате відмовляє їм права репрезентувати сьогодні когонебудь на Великій Україні. Вона просто аж дивується:

„...Але що собою уявляють, кого сьогодні репрезентують ці соціялістичні партії, побудовані на абстрактних, запозичених у чужих і в наших умовах здебільша зовсім непридатних „формулах?"

Для цілей своєї полеміки п. Рудницька, як бачимо, заперечує українським політичним групам з Великої України, що їх представництво знаходиться на політичній еміґрації, всякого права репрезентувати український нарід на Великій Україні. Це становище п. Рудницької є допомогою для пропаганди большевицької Москви, котра саме всюди кричить, що нібито українська політична еміґрація не репрезентує нікого на Великій Україні, бо цілу Україну репрезентує „легально" пан Постишев, Каганович і їм подібні московські сатрапи. Ось до чого доходить гурткове заслїплення п. Рудницької: до явної підтримки політики московського большевизму на Великій Україні.

Щодо запозичених у чужих формул — то справді чиста комедія: Подумайте тільки! Це пише п. Рудницька, котра претьеся репрезентувати фемінізм, який є чистим чужим запозиченням тай то „жидівсько-масонсько-демоліберальним", як пишуть нераз про цей рух клєрикали.

3) У великій статті п. Рудницької вихвалюється „табор безпартійних". Це тільки зазначуємо, бо це характеристичне для партійного гуртка.

4) Весь той напад на соціялістів і зокрема на політичну еміґрацію з Великої України є тільки так мимоходом. В дійсності це зведення особистих рахунків за свою програму на підготовній конференції. Річ у тім, що не зважаючи на засадниче вирішення щодо участи в конґресі, п. Рудницька конечно хотіла, щоб для неї особисто зробити виїмку. Вона поставила внесення, щоб запросити голову „Всесвітнього" Союзу Українок негайно, заразже до підготовного конґресового комітету. Учасники конференції, зокрема соціялісти, вияснювали п. Рудницькій, що коли конґрес політичний, то не можна просити неполітичної організації. Дальше стверджували, що перші соціялісти були за жіночою рівноправністю і що вони тепер є за тим, щоби в національнім конґресі в представництвах від окремих політичних груп взяла участь хоч половина українського жіноцтва. Разом з тим говорили, що нікого „Всесвітнього Союзу Українок" нема, бо помимо перезумну назву, дотепер нікому невідомо, що нібито все українське жіноцтво зорганізоване в того роду союзі. Навпаки, на жаль, найчисленніше зорганізоване жіноцтво в чисто клєрикальних братствах, а крім того є численні організації українського поступового жіноцтва в краю, в Зх. Державах і в Канаді, які не хочуть мати нічого спільного з гуртком п. Рудницької.

Всежтаки п. Рудницька видвигає цю всю справу щераз прилюдно, а щоб надати їй не особистий чи гуртковий характер, то вона щераз намагається доказати, що в політичнім конґресі мають обовязково брати участь неполітичні товариства і установи. Вже при тих інших установах перенихає вона свій „Всесвітний Союз" Українок, пускаючи в хід несмачну демаґогію. Гурток п. Рудницької представляє себе при тім за „представництво цілого українського жіноцтва", ба навіть заявляє, що тільки тому неістнуючому „Всесвітньому" Союзові Українок належиться заступництво українського жіноцтва.

Всякому тепер ясно, що в даному разі п. Рудницькій не залежить в дійсності ні на конґресі, ні на жіноцтву, а виключно на заспокоєнню амбіції чи то своєї особи чи свого гуртка. — Ця сліпа амбіція не бачить того, що ці всі пропозиції шкодять справі національного конґресу і справі українського жіночого руху. — Зате для всіх інших ясно, що цей гурток не має почуття громадянської відповідальности, коли хоче для своїх гуртковых цілей втягати в політичну боротьбу і наражувати на небезпеку закриття цілий ряд неполітичних товариств і установ.

*) Справу сформульовано трохи інакше, але про се пізніше. — Ред. „Н. Зорі".

Гумор і дотеп се дві зовсім інакші річи: можна бути дотепним і не мати гумору. (Ернст Льотар у статті „Благословенство гумору").

---

100 тисяч злотих

Сто тисяч злотих мати — скажім — від уродження — то добрий льос.

Сто тисяч злотих мати за сорок — то льос Державної Льотерії в першій клясі.

Коли уродження не дало чоловікови сто тисяч злотих, розум диктує, що варт їх собі придбати за ціну льотерійного льосу.

Кому сто тисяч злотих забогато, може собі купити лише чвертку льосу за 10 зл. і виграє тоді в першій клясі тільки 25 тисяч злотих.

Тягнення першої клясі зачинається 19-го лютого і триває 4 дні. В тій клясі є 13.000 виграних.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

„Стременне" (5

Оповідання з життя лісників.

Кричу: „Голод!"

І справді; такого голоду як по тій славетній „операції", не тямлю, чи я коли в житті — за виїмком війни — відчував.

Тоді жінки:

„Можеб йому зварити румянку?... може клейку?... або кашки"...

„Стрівайте, жінки, спинив їх лісничий у найліпшому гуморі. Ви направду хлопця доконалиб! Тепер я командую. Дайте пів склянки горячого чаю".

Принесли цілий горнець. Лісничий наділяв пів склянки. Я випив

„Тепер ходи. Завдяки тобі лишилася нам ще одна пляшка знаменитої черешнівки".

Жінки ахнули.

„І давайте курку чи качку, що там маєте".

Я жер як вовк. Підчас того ще раз нагадували й обговорювали всі подробиці сеї „стременної" історії і всі, навіть моя мама, покладалися від сміху з досадних дотепів лісничого.

„Ба добре, — каже він відтак. Ти випив дрібку цего „нектару", але хто випив решту майже цілої літрівки"?...

І підніс до гори порожню пляшку.

Чи я міг знати — хто? Чи я так добре знав всіх гостей, чи заглядав кому в зуби, коли все сиділо запугане, завязане...

„Що там десь мусіло діятися по домах, як спохватилися"... — реготався лісничий. „Дарма; ходім писати!".

Він, його оба сини і я, всіли ми за стіл і під його диктат вшкварили за одну годину листи до всіх гостей що тільки були, без розбору, чи хто з них пив малинівку, чи атрамент, описуючи докладно цілу подію. А щоби не було ніде ніякого ляку, лісничий додиктував таке:

„Від цього „стременного" атраменту не бійтеся ніяких лихих наслідків, а вже найменше — затроєння. За те я ручаю, бо ми тут се випробували на мойому своякові як найдокладніше".

Загальний сміх товаришив цему гротесковому закінченню.

Кінний посланець відвіз ще того самого дня всі листи на почту.

По полудні ми порозїздилися.

Через якийсь час вони нас відвідали.

„Щоби ви знали — каже лісничий привитавшися — яка халепа зробилася тоді з того атраменту!... Боже крий!".

І регочеться так, як се лише лісничі вміють. Бо ніхто так сердешно не вміє клясти і сміятися як лісничі.

„Хоч ми й порозписували листи, то ці листи могли подоходити до рук адресатів другого, третього дня. Тимчасом, майже всюди, хто лиш пив цей „стременний" атрамент, по приїзді домів, відкрили в него таке саме скаліченя, як у нього. І доперва ляк, жах, плач... Бо ми бодай зараз справдили, що це за „рана" і (— хоч цего не треба було, бо як моглиб до атраменту, котрим орудують діти додавати якоїсь трутки —) „основно" запобігли затроєнню. Але вони ані не знали, що це за лихо, ані один не здогадався, що се червоний атрамент"...

„Ніби в нас хто здогадався, пляшка зрадила" — докинула його жінка. „Тепер собі уявіть, що там всюди діялося! Гор... і в місточку; ці зробили наймудріше, бо зараз коли спостерігли, пішли до лікаря, котрий теж мав чимало сміху, як про все дізнався. Зразу — писали — собачилися на нас на всі заставки. Навпісля, коли минуло, сміялися. Та — як було, так було. Одначе не було одніського дому, в котрім би з пацієнтом по відкриттю таємної „рани" і здогаді, що це якась обмилка, не переведено подібної „запобіжної" курації, як ми з ним"...

Лісничий аж плакав від сміху.

„Добре тобі сміятися; не знати, чи й він так само бувби реготався, колиб тебе почастували таким „стременним", обізвалася його жінка.

„Але прошу, самі скажіть — звернувся лісничий до мами, чи не шкода було тільки заходів і трудів"...

„...ястива, питва..." докинула вона сміючися,

„коли те все пішло на марне такою

Змінили конституцію!...

Кілька безсторонних уваг про найновіший „кунстштик“ червоних командірів.

Світ має велику сензацію.

На семім зїзді совітів у матушці Москві змінили червону конституцію!... Бо й там була свого рода конституція, а саме така, що про неї можна було сміло сказати: „Тяжко було народови видержати панщину, але ще тяжше червону совітську конституцію“. Та видержав він сарака і її й діждався зміни.

Якже там було досі, як буде відтепер і чому наступила якась зміна?

Отже досі „конституція“ совітів, котрі обіцяли народови неймовірні річи, була строго ненародна, аристократична, бо підставою совітської конституції була засада горожанської нерівности. А саме міста були пятькратно упривілеєні в порівнанні з селами. По друге на 90 міліонів управнених до голосування поверх 20 міліонів було законом позбавлених всякого голосу. По третє з виїмком сільських виборів і виборів в дільницях міст всі інші вибори були посередні. Нпр. до найвисшого (і то номінально) орґану влади доходили делеґати пересіяні через пятикратні посередні вибори: до тої міри влада совітів боялася почути безпосередний голос народа. Розуміється, вибори були явні, звичайно населення вибирало підношенням рук „ен бльок“, то значить голосувало як стерроризоване стадо на тих кандидатів, котрих казала вибрати совітська влада — і кінець.

Річ ясна, що при такій системі найвисший зїзд совітів се був фактично збір совітських платних чиновників (урядників), малих і середних. Той збір потрібний був кільком заправилам комуністичної партії на її верхах просто в шпіонських цілях: бо дрібні чиновники, скликувані на зїзд, привозили в Москву богато правдивих вістей про дійсні настрої на місцях, що висші від них урядники нераз раді булиб закрити перед найвисшими. Кромі того тим заправилам, що були на самім верху, вигідно було передавати через ту урядничу дрібноту свої директиви й уподобання в найдальші закутини величезної невольницької обори, званої СССР.

Отже чому нараз абсолютний володар Сталін рішився змінити той вигідний для диктатури устрій? Чому нараз села одержали рівні виборчі права з містами?

Та з тої простої причини, що робітники в містах вже давно не вірять комуністичній владі і та влада розуміється вже не вірить робітникам. Отже їй тепер все одно, відки прибудуть делеґати, з сел чи з міст. Вже може навіть лучше для неї, що з сел, бо міста все таки скорші до бунтів ніж села. Отже чому їх вже не зрівнати? Від хвилі, коли робітники зрозуміли, що в СССР нема і ніколи не було тай не буде ніякої диктатури пролетаріяту, а є диктатура над пролетаріятом і то страшна, — комуністичні заправили не мають вже ніякого інтересу в тім, аби робітники були упривілеєні при виборах. Значить, треба було совітській владі зрівнати всіх своїх невольників, без огляду на те, чи вони коротають свій вік в селах, чи в містах. „Какая разніца?“

А перед світом буде слава, що в СССР зачинається „демократія“. Заки гнила Европа й далека Америка зрозуміють, в чім річ, мине богато часу.

А чому явні вибори замінено на тайні?

Та з тої простої причини, що большевицький урядничий апарат вже так вправився в робленні й шахруванні виборів, що він зможе провести кого схоче також при „тайних“ виборах, зовсім таксамо як проводив кого хотів при явних. І по друге, якіж свобідні вибори можливі там, де нема найменшої свободи зборів, організацій і преси? Як загально відомо, навіть там, де такі річи є, урядовий апарат при розмірно невеликім натиску може доказати виборчих чудес, а щож доперва говорити про країну, де ніякої свободи нема. І чому собі не позволити на новий „кунстштик“ з мнимими виборами, з новими статистиками, з прекрасними статтями в сотках і тисячах „буржуазних“ ґазет про те, що мовляв СССР „наближається до справжньої Европи“. Ануж від того кредит совітів поліпшиться? Хто знає нерозвагу т. зв. державних мужів в богатьох державах сучасної Европи, той знає, що така мнима зміна мнимої большевицької конституції може большевикам принести гарний ґріш з кишень буржуїв, котрі дуже люблять всяку сензацію. Не оден буржуазний сноб навіть поїде до СССР, щоб на власні очі побачити ту сензацію. Словом, пригадується відома пісонька:

...Senzacja,
Bo kino gra
I pchają się warjaty,
Chcąc widzieć te dramaty...

Та в дійсности під тим всім тліє дальше страшна й досі небувала тай навіть нечувана траґедія 170-міліонової маси людей, загіпнотизованих колись невеличким але завзятим і здисциплінованим ґуртком фанатиків з очевидно божевільними планами. І та многоміліонова маса неймовірно терпить під владою тих фанатиків і навіть не видно кінця її жахливому терпінню. Страшний і великий досвід для всего людства, щоб ніде і ніколи не легковажило собі ніякої думки, ніякої ідеї, але щоби підпирало добрі ідеї й думки та поборювало злі, уважаючи на одиноке вічне мірило добра і зла: совість сперту на правдивій пошані правдивої релиґії.

гвалтовною дорогою, як у нього... Я маю тепер цілий звій актів про цю історію. Більш як два тижні тягнулася дипльоматична переписка за це „стременне“. Гівп, вияснення, перепрошування“...

„Але все вернуло до давнього порядку“? — запитала мама.

„Вже дякувати Богу: подобріли“... кивнула лісничиха головою. Лишень... „Лишень — перебив їй лісничий — всі написали, що вони тієї свойої „курації“ і „втрати“ по тім „срібнім весіллю“ не годні переболіти, тому вирішили всі гурмом колись в літку до нас зїхатися на поправини, та що будуть тоді добре приглядатися „стременному“... „Нічо — додав лісничий, — я знову його попрошу, то він їх знов чимось угостить. Добре? Прийдеш?“... — звернувся він до мене.

„Приїду“.

Ось бачите: Кілько схвилювань, вражінь, зворушень, споминів... а все через те, що вшанувалося як слід — хоч і на твердому морозі — славетний, „старосїторичний“ звичай „стременного“.

Тому я цю билицю передаю поколінням, щоб вона була доказом і наукою, що „святощі“ передань і предківських звичаїв треба з пієтизмом шанувати і святкувати, хочби й — червоним атраментом.

ПОДЯКА

Волею Всевишнього покликана відійшла від нас по тяжкій недузі до життя вічного Найдорожча наша Мама і Бабка Дезидерія з Бородайкевичів Юркевичева в 86 році життя. Горем діткнені складаємо сею дорогою сердечну подяку Вєч. О. Н. Вонсулеви за уділення Послідних Тайн, Вєч. О. Совітникови Н. Гриньовському, о. Н. Вонсулеви і о. Церковському за проведення тліних останків Дорогої Покійниці на місце вічного спочинку а Вєч. о. Пралатови А. Русинови за відправлення Поминального Богослужения. Щиру подяку складаємо рівночасно своякам, другам і знакомим за вияви співчуття словом чи письмом та за ласкаву участь в похоронім обряді.

Коломия, в лютім, 1935.

Наталія і Володимир Кобринські
Михаїл і Александер Юркевичі

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В 13 річницю вибору Пія XI дня 6 с. м. відправили торжественні богослуження в лятеранській базиліці. Папські ґвардії виступили в парадних одностроях. Всі будинки в Ватикані й папські палати поза Ватиканом украшено папськими прапорами. Надійшло дуже богато телеґрам з бажаннями і чолобитнями для Св. Отця. (КАП).

Зі Станиславова пишуть нам: Дня 7. II. ц. р. в день патрона св. Ґригорія Богослова Їх Ексцеленції Кир Ґригорія в катедральному храмі в Станиславові, о год. 8.30 відправлено архієрейську Сл. Божу. Відправляв Їх Преосв. Кир Іван Лятишевський в асисті цілої капітули. Участь в Службі Божій взяли місцеві українські установи, школи і молодь обох полів. Підчас Сл. Б. хор 16-ка питомців Духовної Семинарії під управою проф. Барнича відспівав коляди і псалом „Слава во вишних“.

Значіння катол. пресових аґенцій. На зїзді християнсько-суспільного союзу в Відні б. австрійський міністр д-р Чермак, знаний борець за християнське виховання, виголосив промову про християнську пресу. Він підкреслив факт, що головну частину часопису, головно щоденника, виповняє нині не редакція, але інформаційне бюро. Редакція тільки читає се і справляє. Внаслідок того головний тягар відповідальности за таке чи інше подавання відомостей переноситься часто з редакції щоденника на пресову аґенцію. Противники християнського світогляду, здаючи собі добре справу з впливів, які осягають через пресові аґенції, опанували їх майже зовсім. З християнської сторони зроблено в тім напрямі небогато. З одної сторони брак фондів, з другої нажаль недостаточний змисл підприємчивости. Християнській суспільности кажуть дивитися на події в світі через чужі окуляри. Богато подій, що інтересують катол. світ, або поминається мовчанкою або представляється в зовсім фальшивім освітленню. Тому святий християнський обовязок спрямувати всі сили в напрямі створення і скріплення катол. пресових аґенцій памятаючи слова Св. Отця Пія XI: „Надармо будете будувати церкви, закладати школи: всі ваші добрі діла будуть знищені, всі зусилля будуть безуспішні, коли не навчитеся володіти оборонною та офензивною зброєю преси“. (За КАП-ом).

Великий приріст католиків на Волині. Перший спис населення в Польщі в 1921 р. подав число католиків на Волині 180.000. Тепер на тій території є понад 345.000 католиків. Отже за несповна 14 літ число католиків на Волині побільшилося майже вдвоє. (КАП).

70-ліття катол. орґану Моравії. Оломунецький катол. щоденник „Нашінец“ зачав сего року 71-ий рік своєї праці. Осип Черноха заложив його в 1864 р. „Нашінец“ став зразу на католицькім становищі і підпирав зближення словянських народів. Від 1905 р., коли редактором його став о. кан. Светлік, він став одним з орґанів католицько-народної партії. Від 1909 р. „Нашінец“ став щоденником. Редактором його є вже 25 літ о. Замикаль. (КАП).

Католики в Японії. По останним статистичним даним число католиків в Японії в рр. 1933-34 зросло з 100.491 на 103.271. Навернень було 1.690, головно з кругів інтеліґенції. Найбільша католицька діецезія в Японії се Наґасакі, що має 54.940 вірних. Друга з черги діецезія в Токіо має 14.288 католиків. Крім того є діецезії в м. Осака, Ґакодате й Фукуока, апостольські адміністрації в м. Ґізошіма й Сапорро, префектури в м. Коґошіма, Наґоя, Нійґата, Шікоку й на Формозі, місії в Карафуте й Міязакі В єзуїтськім університеті в Токію студіює тепер 533 студентів. (КАП).

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ“! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. п.

Ювилейний Зїзд

Марійських Дружин Пань у Львові.*)

Панна Яновичговорила дальше: З родини виходять ріжні люди: добрі і злі. Головне завдання дружинниці створити в родині як найсприятливішу атмосферу християнського виховання. Родина мусить стати католицькою внутрі і на зовні. Всякі компроміси се доказ кволости католицьких переконань членів родини. В домі дружинниці повинні устати всі прикрі непорозуміння, гніви, обмови, погані дотепи. Дружинниця мусить дбати, щоб повірена їй молодь не попадала в лихе товариство, щоб не ходила до кіна на згіршаючі фільми, до театру на згіршаючі представлення, не читала злих книжок.

Одначе не вистарчить лише охороняти дитину перед зіпсуттям, треба ще розвивати добро в душі дитини. Те добро треба дитині показати практично в життю родини. Згода, вирозумілість, справедливість, совісне сповнювання обовязків — се основні прикмети родинного життя. Дальше треба плекати братню любов, любов до свого народу, любов до людей інших поглядів, навіть любов ворогів. Бо лиш така любов зможе забезпечити справедливий мир на землі. Від вихованка треба вимагати розумної карности, щоб його загартувати до боротьби з життевими невзгодами і власними пристрастями. Неділі і свята нехай стануть в католицькій родині справжними днями відпочинку. Не вільно нам купувати в неділю, не вільно тоді кликати фризієрок до роботи, бо й вони хочуть спокою. В день свята треба вислухати Службу Божу, приняти святі Тайни, читати спільно Євангеліє чи яку іншу релігійну книжку, відмовити спільно вечірну молитву. Дружинниця повинна подбати про добру релігійну літературу, в якій перше місце рішучо мусить займати Євангеліє. Діти дуже радо читають життєписи Святих, оповідання про виправи місіонарів, які ще й тим дуже цінні, що дають описи чужих країв з їх мешканцями, отже поширюють знання дитини. Католицька преса, католицькі товариства, добрі фільми, театральні вистави, радієві авдиції, відповідні забави і спорт віддають у вихованню дуже цінні прислуги.

Одначе над всіми виховниками є один Могутний Виховник: се Евхаристійний Христос. Він кличе до нас з кождого кивота: „Позвольте дітям приходити до Мене“. Тому не боронім дітям відвідувати Евхаристійного Христа. Заохочуймо наших дітей, щоби часто приступали до св. Причастія. Поручаймо нашу молодь Христови. Доложім всіх зусиль, щоби Христос став Володарем нашої молоді. Впровадьмо Його до наших родин через Інтронізацію Його Пресв. Серця. Інтронізація, себто признання суспільного панування Христа в родині не вимагає великих заходів. Завішення образа Пресв. Серця Христового, відчитання посвяти, от і весь захід. А зобовязання? У всіх справах нашого життя звертатися до Христа, Царя Любови. Марія Мати Божа по Бозі перша в родині дружинниці. Ми повинні прикрасити наші мешкання Її подобами і наслідувати Її в наших родинах. Її свята повинні стати родинними торжествами. Її імям зачинаймо і кінчім нашу працю. Змагаймо до обнови родин через Марію. Творім з наших родин середовища правдивого католицького виховання.

Згадаю коротко ще інші середовища виховання як інститути, захоронки, школи, ріжні товариства. Все те, що я сказала про родину відноситься, з відповідними змінами до всіх середовищ. Всі ті установи треба окатоличувати, чи то безпосередно через участь в їх веденню, чи посередно через протести проти їх нехристіянського ведення. Марійські Товариства повинні давати ініціятиву до заснування Марійських Дружин Молоді, Евхаристійних діточих кружків, кружків інтронізації, католицьких освітних, економічних і спортових організацій молоді. Се загальні рамці праці. Як їх виповнити, се подиктує кождій дружинниці її католицька совість, почуття відповідальности за нашу молодь і любов до Марії. У виборі засобів мусимо руководитися не лише серцем, але й розумом. Мусимо студіювати свою й чужу педагогічну літературу, слідити за всіми найновішими проявами в житті молоді, щоб не потонути в назадництві а йти з духом часу. Все інше здаймо на Бога і на нашу Заступницю Марію. Господь Бог благословитиме нашу працю і Божа Мати нам допоможе в нашій праці. — Реферат тривав 22 мінути. Потому була десять мінут перерва. В часі перерви фотографи зробили дві знимки: президії й учасниць та учасників. Після перерви о год. 12 виголосила пані Фіголева зі Львова реферат на тему: „Пресові й рефератові секції“. Зміст: Одною з найважніших цілей Марійських Дружин є виробити своїх членів на світських апостолів. Одною з найважніших під сучасну пору ділянок світського апостольства є преса. Тому присвятимо нашу увагу значінню і могутній силі сего чинника культури й цивілізації наших днів та призадумаємося, як використати пресу для наших завдань. Запитав раз хтось славного грецького байкаря Езопа, що в світі найліпше; а він відповів: язик. На друге питання, що в світі найгірше? дав Езоп відповідь: язик, бо лихий, злобний язик може заподіяти найбільше лиха. Наведений приклад гарно ілюструє значіння доброї і лихої преси. Нема нічого красшого над добру пресу ужиту до доброї цілі і нема нічого гіршого над лиху пресу. Вплив преси нині величезний. Печатане слово заходить всюди. Книжка і часопис се нині визначний чинник життя. Пресу називають визначним проповідником наших часів. Яка преса такий поодинокий чоловік, така родина, такий нарід, такий світ. Коли газети нерелігійні, то їх читачі стають також нерелігійні. А хто читає релігійну, моральну пресу, в того збережеться любов до релігії. Де в родині читають лише нерелігійні часописи, там зчасом затрачується звязок з релігією, відношення до релігійних справ стає байдуже, згодом і вороже. Який часопис, такий нарід. Бо нарід складається з поодиноких родин. Коли в родинному життю брак релігійних засад, то нема що говорити про релігійність народу. Вкінці яка преса, такий світ. Бо „світ“ се загал народів. Залежно від того яка преса опановує народи, стає світ добрим або злим. Великий знавець людських думок і серця Папа Лев XIII сказав: „Хто твердить, що богато зла, яке тепер тяжить на людстві, треба вчислити на карб сучасної злої преси, той має повну слушність“. Пресу можна прирівняти до великого водопроводу. З гірських жерел спроваджують воду рурами до міста. Великі рури розгалужуються на менші, вкінци доходять до поодиноких домів. Коли вода в жерелах здорова, ціле місто має свіжу і добру воду. Колиж хтось затроїть воду в жерелах то кождий, хто питиме воду з тих водопроводів, мусить захоріти ато й умерти. Преса се водопровід. Думки поодиноких визначних мужів і жінок збираються до одного збірника, котрому на імя видавництво. Їх печатають, опісля розсилають по містах і селах. Коли думки зібрані в часописі здорові й шляхотні, то згодом такий самий буде й круг його читачів.

(Дальше буде).

*) Гл. „Нова Зоря“ чч.: 783—789, 791, 793 і 795.

ЗЇЗД РІДНОЇ ШКОЛИ

Посол Великановичч: Наш стан посідання паде в розвитку національної думки і розвитку нашої молоді. До 15 гімназій ходить лише 1562 дітей. Стоїмо перед загрозою, що на якихсь Загальних Зборах не буде кому критикувати Рідної Школи, бо взагалі не буде нашої інтеліґентної молоді. Стан тим більше грізний, що в школах спадає число хлопців. Тепер на тих півтори тисячі дітей припадає 680 хлопців. (Жіночий голос: Чомуж се грізний стан?) Тому, що як не буде інтеліґентів мужчин, тоді жіночий парі нічого не вдіє. (Веселість). Дивлюся на цілість справи. На 9 дітей припадає один учитель. Треба повести пропаганду за посиланням дітей до середних шкіл. Стоїмо перед загрозою, що не зможемо організувати позашкільного виховання. Мусимо шукати можливости до праці. В українських середних школах мало дітей. Щоб сему лиху зарадити, треба по містах організувати бурси. Так дамо молоді можність ходити до середних шкіл. Треба ствердити сумний факт, що сокальський кордон дальше істнує. Рідна Школа не може поза ним організувати праці. Ми не сміємо забути наших братів Волиняків. Зацікавтеся долею тих наших братів! — Один з делегатів (молодий чоловік): Тут казали, що молодь просила інтервеніювати. То неправда! Молодь ніколи не просила. — Волошин (молодий студент з Волині): Ви, старші, кричите, коли ми заговоримо про ваші похибки. Одначе коли ви говорили про нас, ми слухали. Ми кермуємося добром інституції. (Сильні оплески на галерії і в одній частині салі). — Сиротюк (учитель, директор книгарні): Тут нарікали, що „Рідна Школа“ видала за мало книжок. Тимчасом в книжнім магазині „Рідної Школи“ лежить книжок за 39.000 злотих. Ми мали на складі знамениту книжку Степана Рудницького „Основи землезнання України“. І щож? Досі ми з тяжкою бідою продали 800 примірників а 400 роздарували.*) Отже книжкова справа стоїть в нас дуже зле. Вже минулорічний зїзд Р. Шк. ствердив що видавнича діяльність не менше важна справа як шкільництво. Якже перевеземо дошкільне виховання як не книжками й часописами? На се мусять бути гроші! Нехай всі кружки зорґанізують бодай мінімальні книгозбірні. Тоді в нашім маґазині книжки не будуть лежати. Вони поширені між членами заступлять нам Рідну Школу там, де вона не годна розгорнутися організаційно.

Пос. Великановичч: Стверджую, що секретар Целевич говорив як делеґат кружка Р. Шк. Не розумію боротьби молодих проти інсп. Кузьмовича. Він не шукає карієри, лише працює по своїм силам з найліпшою вірою. Я не був кандидатом на голову і не буду. — Адвокат Д-р Бемко з Бережан наперед відчитує письмо учителів фахової школи в Бережанах до Гол. Управи Р. Ш. в справі невиплачених платень за вакації. Потому говорив м. ін. так: Мене бентежить те ціле „ґаданє“. (Бесідник уживає часто слів „ґаданє“, „христенин“, „раб Божий“ і т. п.). Я думав, що тут прийшла еліта й буде радити поважно. В нас видимо упадок духа. Се найстрашніша хороба, яку можна собі подумати. Не бачу тут сіраків. А село стоїть о ціле небо вище як отсе, що я тут бачу (оплески). Найвищий час, щоб зникли поодинокі республики: Бережани, Перемишль, Станиславів і ін. На селі домагаються одної команди, одної твердої руки. Закиньмо ті зїзди, котрі є хіба на те, щоб робити посміховисько.

(Д. б.).

*) Се роздаровування є власне причиною того, що в нас так мало купують книжок. Воно деморалізує суспільність від 1848 року систематично й без уговку. Одинокі два місця, де повиннося дарувати печатане слово, се вязниця і шпиталь. Поза тим можна книжку дуже дешево відступити, але дарувати — се тяжка деморалізація й витворювання вічних жебраків. — Ред. „Нової Зорі“.

Нарада представників кат. преси

Дня 7 с. м. відбулася у Львові в конференційній салі Малої Семинарії при вул. Сикстуській 39а нарада представників катол. преси. Заступлені були: Богословія, Добрий Пастир, Дзвони, Записки ЧСВВ, Мета, Місіонар, Наш Приятель, Нова Зоря, Правда, Світ Дитини, Українське Юнацтво і Христос Наша Сила. Нараду відкрив і проводив нею д-р Маркіян Дзерович, голова Генерального Інституту Католицької Акції (ГІКА). Він подав до відома, що весною 1936 р. відбудеться виставa катол. преси в Кастель-Гандольфі коло Риму. Вона відбудеться з приводу 75-ліття існування ватиканського органу „Оссерваторе Романо“. На ній виставлять: 1) катол. щоденники і тижневики, признані за католицькі даними Епископами; 2) періодики; 3) журнали наукові, літературні, фахові, мистецькі і т. д.; 4) графікони розвитку катол. преси на цілім світі; 6) матеріяли про все, що має звязок з пресою: друкарні, видавництва, товариства журналістів, школи журналістів і т. д. За виставлення кождої публікації платить видавництво по 100 лірів. — В дискусії перший промовляв д-р О. Назарук. Він висловився за тим, щоби справу вів Генер. Інститут КА. Участь у виставі треба взяти. Треба видати маленькі летючки в чотирох мовах про наші справи. — Ред. П. Гай висловився за уладженням спільного графікону всіх катол. редакцій. — Др М. Дзерович: В речинці до місяця треба дати звіти до ГІКА. — Д-р О. Назарук: В квестіонарі треба відповісти на питання: 1) Рік і місце оснування; 2) Хто оснував, коротенька історія орґану; 3) Закладовий капітал; 4) Висота накладу; 5) скількість передплатників, післяплатників і неплатників; 6) кошти видання (річно); 7) територія (обсяг поширення): 8) персонал (редакція, співробітники, адміністрація, друкарня); 9) льокаль; 10) відсоток духовних і світських передплатників. — Др М. Дзерович: Про всякі важні новости в тій справі прошу присилати до ГІКА писемні повідомлення. — Для зредаґування летючок вибрані: Др О. Назарук, о. Ір. Назарко ЧСВВ і Др К. Чехович.

Релігійна авдиція в Москві

Вся московська преса порушена небувалим „скандалом“. Підчас передачі московською радіостацією легкої джезової музики (большевики пропаґують тепер модні танці, щоб відвернути увагу населення від страшної нужди) невідомо в який спосіб надали плиту муринського хору, що співав знану катол. пісню „Зближіться до Ісуса“. Совітська влада досліджує хто є справником того небувалого інциденту. Директор московського радія звільнив за те шість співробітників і перепросив в радію совітську публику за такий „скандал“...

Лікарський фейлетоник.

Чи рак вилічимий?

Голова британського імперського т-ва боротьби з раком п. Локарт в розмові з журналістами висловився дуже оптимістично про успіхи медицини за останні роки в боротьбі з раком. На його думку рак можна тепер уважати вилічимим. Коли діяґноза устійнила на час недугу й коли операція переведена негайно, то майже 100% операцій дають позитивні висліди. Навіть коли рак захопить доволі пізно, то в 50% можна числити на виздоровлення після операції. Локарт має великі надії на відкриту минулого року в Німеччині протиракову сировицю і думає, що за кілька літ протиракові сировиці зроблять операції непотрібними.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

Т-ВО „НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНА“ В БЕЛЬҐІЇ висловилося за Всеукраїнським Національним Конґресом. Колиб Конґрес мав відбутися в Брукселі, Т-во візьме на себе полагодження тої справи з бельґійським правительством і займеться приміщенням для делеґацій і винайденням салі для нарад Конґресу.

ҐРУПА НІМЕЦЬКИХ ОФІЦИРІВ під проводом ґен. Ліхтенфельса відвідала недавно Польщу й оглянула Осередок Кавалерійського Вишколу в Ґрудзьонцу Згадані німецькі офіцири були також у Варшаві, де їх приняв на послуханню шеф ґенерального штабу ґен. Ґонсьоровский і начальник департаменту кавалерії полк. Карч.

СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР У ВАРШАВІ Давтян відвідав в товаристві радника совітської амбасади Товаріна деякі фабрики на польськім Шлезьку м. і. ґуту Мир в Новім Битомі.

НІМЕЦЬКИЙ КАНЦЛЄР Гітлер приняв на окремій авдієнції нового японського посла в Берліні.

В БЕРЛІНІ відбувся дипльоматичний обід в польській амбасаді. Присутні були: німецький міністр закордонних справ Нойрат, італійський амбасадор Черутті, анґлійський Філіппс, бельґійський посол Кершове, данський посол Цагле і інші.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО підготовляє відповідь для анґлійського і французького правительства на лондонські предложення Франції й Анґлії. Сподіються, що Німеччина згодиться приступити до лондонського пакту.

ПРЕМІЄР ҐЕРІНҐ (Німеччина) заборонив поза церквами уладжувати публичні релігійні торжества. Ся заборона відноситься також до католиків.

В ОБЛАСТИ СААРИ чужоземні урядники будуть робити службу до 28 лютого с. р. Дня 1 марта с. р. прибуде до Саари німецький державний комісар для справ области Саари Біркель. Він в імени німецького правительства переберe владу від председателя правлячої комісії Кнокса.

ГІТЛЄРІВСЬКА ПРОПАҐАНДА в Шлезвіку зростає від часу плебісциту в области Саари. Провінція Шлезвік припала Данії на основі версайського договору.

ВІДЕНСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила в семім окрузі штаб соціялістів, що був осередком соціялістичної пропаґанди. Увязнили 250 осіб.

В ЖЕНЕВІ відкрили міжнародну установу до боротьби з марксизмом. Провідником сего товариства став відомий противник марксизму Т. Обер. (ПАТ).

ГОЛЯНДСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила тайну нараду німецьких комуністів під проводом б. посла до Райхстаґу Крайсбурґа. Увязнили 20 осіб.

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Саймон приїде 8 лютого до Парижа і відбуде нараду з французьким премієром Фляненом і міністром закордонних справ Лявалем.

В МЕНЧЕСТЕРІ (Анґлія) відбувся зїзд анґлійської комуністичної партії. На зїзді ухвалили створити спільний фронт зі соціялістами до боротьби з фашизмом і капіталізмом.

ЕСПАНСЬКІ КОРТЕЗИ (парлямент) ухвалили 8 міліонів пезетів на модернізацію озброєння піхоти та артилерії в Еспанії.

В БУДАПЕШТІ засудили б. „народного“ комісаря (міністра) за комуністичного правительства Белі Куна Ракочія на досмертну тюрму. Ракочому закидали співучасть в численних убийствах і фальшуванні грошей.

ЮГОСЛОВЯНСЬКА РЕҐЕНЦІЙНА РАДА розвязала югословянську скупштіну (парлямент) і розписала нові вибори на день 5 травня с. р.

ВІДДІЛ УЗБРОЄНИХ АБІССИНЦІВ напав на відділ Італійців в м. Аф-Дуб. 5 Італійців убито, 6 ранено. Втрати Абіссинців значно більші.

ІТАЛІЙСЬКО-АБІСИНСЬКА ВІЙНА? В звязку з недавним нападом Абісинців на італійський відділ війська на пограниччі Сомалі та Абісинії, в Італії оповіщено мобілізацію 1911 річника і двох дивізій піхоти, 19 і 29. Змобілізовані війська мають вислати до італійських кольоній в Африці, Еритреї та Сомалі.

В КИТАЮ в м. Кіянг-Сі правительственні війська розгромили комуністів. В послідним бою взяли вони в полон 3000 комуністів разом з найбільше відомим вождом „червоної китайської армії“ Фан-Чи-Лінґом.

ЯПОНСЬКО-МАНДЖУРСЬКІ ВІЙСЬКА звели в полудневій частині провінції Джеголь завзятий бій з відділом китайських повстанців. Повстанці відступили.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило скасувати ґенеральний консулят Злучених Держав Півн. Америки в Москві. Будуть скасовані американські консуляти також в інших містах СССР. — Супроти того, що не прийшло до порозуміння в справі давних довгів Росії нема потреби удержувати конзуляти в СССР. Надії большевиків на нові позички тревали коротко. Американці слушно кажуть: Віддайте наперед старі довги!

НОВИНКИ

Важне для інвалідів. Речинець реєстрації інвалідів кінчиться 7 березня 1935. Після того дня інвалідські референти при староствах не будуть приймати зголошень. Се треба скрізь оголосити. Інваліди УГА, що внесли зголошення в справі реєстрації, повинні повідомити про дотеперішні успіхи реєстрації управу Українського Т-ва Допомоги Інвалідам (УКТОДІ), Львів, вул. Потоцького ч. 48.

Адміністрація „Правди“ просить ПТ. Читачів не реклямувати 6 числа „Правди“ тому, що частину накладу вкрали злодії вже підчас транспорту на стацію. Напечатати свіжий наклад було неможливо, бо друкарський склад був вже розібраний.

Виставу УСС у Львові (Національний Музей, вул. Мохнацького 42) продовжили до кінця лютого. Вистава заслуґує на відвідини.

Вистава маляра М. Глущенка у Львові в салях Музею НТШ, вул. Чарнецького 24, I пов., потриває лише до 17 лютого. Українська й польська львівська преса принесла дуже прихильні оцінки творчости сего визначного нашого маляра. Наш орґан зробив се оден з перших.

Надзвичайні загальні збори РСУК відбудуться дня 26 с. м. о год. 10 у Львові в салі Маслосоюзу при вул. Бартоша Ґловацького ч. 23. На порядку нарад крім приняття нового статуту є резиґнація цілої Ради РСУК мабуть у звязку зі змінами статуту, вимаганими Кооперативною Радою у Варшаві. Тому, що голова Кооп. Ради п. К. Поміяльський не згодився на проект нового статуту РСУК, до Варшави виїде окрема комісія з 6 осіб. (На що аж 6-х?).

Для Державного Хліборобського Ліцею з українською мовою навчання в Черниці закуплено маєток зі всіми зразковими господарськими уладженнями. Зголошені кандидати до ліцею матимуть змогу відбувати практику в Черниці під проводом учителів ліцею. До ліцею можна зголошуватися ще і після речинця вписів подаючи причину опізнення.

Гумор. — Сублькатор до пані: — В моїй кімнаті є всього 10 степенів тепла. — Пані: На таку маленьку кімнату зовсім вистарчає...

Гумор. — „Телепатія“. Знаєш ми бавилися вчера в відгадування думок. Ромко сховав шпильочку, а тато мав її знайти. — І знайшов? — Так, як лише сів на канапу.

Літня спека панує над берегом Каспійського Моря. В Баку занотовано 25 степенів тепла.

Велика повінь наступила внаслідок спеки в Середній Азії. Виступили з берегів ріки, перервали численні тами, ушкодили кораблі в пристанях, залили багато сіл.

У Львові перед судом присяглих станули три молоді Українки: Степанія Розалія Куйбіда, 28-літна кравчиня, Галина Куйбіда, 20-літна кравчиня, Калина Танчаківська, 28-літна абс. семинарії, трикотарка. Акт обжалування закидає їм всім приналежність до ОУН. Сестри Куйбіди відступили Танчаківській кімнату для переписування відозв і статтей до бюлетину ОУН. Поліція увязнила Танчаківську підчас нелеґальної роботи. Після переслухання ряду свідків розправу відложено, щоб лікарі могли видати осуд про відповідальність Калини Танчаківської як хорої на епілепсію.

Можна купити цілий Львів. Камяниці у Львові так упали в ціні, що за дешеві гроші можнаб сегодня купити цілий Львів. Також посередники беруть около четвертини того, що брали.

Збори підофіцирів резерви у Львові ухвалили відзив до правительства Польщі, щоб перестало забирати зі Львова культурні установи.

Поклади земного воску знайшли між селами Михновичі й Бистра, пов. Турка.

Безробітних в Польщі є тепер 501.300. Тілько є зареєстрованих в урядах посередництва праці та фондах безробіття. А кілько є незареєстрованих? Нужда застрашаючо росте. Варстати праці дальше валяться, головно під тягарем „обезпечень“...

Орґанізація працьовників міського самоурядування у Варшаві виготовила меморіял для президента міста. В нім доказує, що в шпитальництві, в суспільній опіці, в освіті і т. д. якраз найлучше ситуовані урядники мають навіть по 4 платні посади з кривдою для молоді, котра кінчить студії. Все те унеможливляє також аванси

У Варшаві увязнено Яна Круковского, технічного дорадника електрівні. Він одержав від управи електрівні кількадесять тисяч хабара і за те полагоджував спори між нею і клієнтами а некористь клієнтів.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбудеться 15 с. м. виклад д-ра Ґустава Шпехта на тему: „Український і німецький народний характер на основі порівнання народної поезії обох народів“.

В Київі помер в 56 р. життя знаний там лікар А. Б. Бернштайн, директор клінічного інститута для спеціялізації лікарів.

Жертви снїговії. Підчас великої снїговії в Баварії погибло в горах 9 осіб.

В Парижі появилася у французькій мові книжка п. з. „Ґітлер і його доктрина“. Видало „Ер Нувель“.

Гумор. — В театрі. — Білєтер: Якто? Та панство хочете йти до льожі з тими всіми кошами й запасами? — Розуміється, таж на афішах виразно написано, що другий акт опери відграється в тиждень пізніше.

Гумор. — Муж: Чого плачеш? Прецінь я не виїзджаю на цілий рік, тілько на один місяць. — Жінка (крізь плач): Знаю я тебе! Кажеш на місяць, а за два тижні вернеш.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 — додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

В Римі відкрито виставу італійського мистецтва під почесним протекторатом короля.

Ґазову бомбу кинули невідомі справники до будинку австрійського канцлера Шушніґа у Відні. Будинок наповнився вонючим димом.

Ґрипа шириться в Парижі найбільше серед війська. Занедужали тисячі вояків.

Вибух порохівні наступив в кріпости в Шербурґу, в північній Франції. На щастя 1000 робітників, що працювали в піротехнічних заведеннях, вийшли були з варстатів перед вибухом. Один робітник убитий, три ранені. В окрузі 10 км. знищені численні будинки. Причина вибуху невідома.

Мистецтво світа в штучній їзді на леді здобула знов Норвежка Соня Ґеніє.

Велика зелізнича катастрофа в СССР сталася коло Саратова. Особовий поїзд зударився з тягаровим. Погибло 18 людей, 9 тяжко ранених. Дві машини та кілька ваґонів розбиті. Згоріли два ваґони. Начальника стації увязнили за каригідне недбальство.

Троцький видає в Америці нову книжку п. з. „Біоґрафія Ленина“.

На кладовищі в Берліні невідомі люди знищили надгробник на могилах відомих соціялістичних діячів Либкнехта і Рози Люксембурґ.

Міліонер Морґан продав частину своєї ґалєрії образів, в тім образи Рубенса, Филипа Ліппі, Франца Гальса і Ґірляндана.

Політичний гумор. — П. Славой Складковский до послів в соймі: В звязку з новою конституцією ґазова маска буде належати до обовязкового строю послів на засіданнях сойму. („Муха“).

Гумор. — „Добрий наслідок“. — Доктор: — Чи ви послухали моєї ради й не дихали рано глибоко? — Пацієнт: Так — Ну, і який був наслідок? — Зломи трісла мені камізолька.

Гумор. — Зрозумів свого адвоката. — Адвокат телеґрафує до свого клієнта про судовий вирок: „Правда побідила“. — На те одержує відповідь: „Зараз внесіть апеляцію!“

ЖЕРТВИ ДЛЯ ІВАНА ЗАРЕМБИ

1) о. Іван Ференц в Ялині, п. Грабівниця ст. зл. 2; 2) о. Ярослав Гавацький в Рошневі, п. Стриганці зл. 2. 3) Др Василь Маковський в Печеніжині зл. 2. 4) о. Іван Колода в Заболотові к. Коломиї зл. 5, 6) Петро Кухар у Львові зл. 0.50, 7) о. Михайло Ковальчик Одрехова, п. Заршин зл. 5.

ЖЕРТВИ

о. Микола Данилович в Березові Середнім, п. Яблонів к. Коломиї зл. 5 на катол. пресу.

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр у приватних оборотах — 5·31 зл. Золотий доляр 8·91—8·92. Канадійський доляр 5·28; 1 нім. марка 1·95—2·00; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 21·00; 1000 ром. левів 34·00—35·00 зл.; 100 австр. шілінґів 98 зл. анґ. фунт стерл. 26·10 зл.; 100 швайц. франків 171·70 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·46 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 13. II. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2·10, зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 кону яєце 4.20 зл. Тенденція на яйця звижкова, на молоко, масло і сметану вдержана. — Пастеризоване молоко з достабою до дому у Львові 1 л. 25 ґр.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вдовиця в середнім віку, з маленькою емеритурою, інтеліґентна, добра господиня, вміє шити, ощадна, обійме заряд дому у самітного пана, найрадше у священика, за малою доплатою. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Нової Зорі“ для „Вдовиці“. 3—1—1

Недавно вийшла нова книжка
Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка и Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на велиновім папері 5 зл., на почту 50 ґр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попереднім надісланням ґрошей.

КІНА

АДРІЯ: Король зеліза
АТЛЯНТИК: Юліка.
КАСИНО: Молодий ліс.
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Петрусь.
МІРАЖ: Я маю темперамент.
МУЗА: Віва Вілля.
ПАКС (катол. кіно, вул. Францішканська 1а). Под Твою милость.
СТИЛЕВЕ: Циганські мельодії і ревія зі Стефою Стадниківною.
УТІХА: Погоня за тінею і ревія.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення помищуеться по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 17 лютого 1935. Ч. 12 (810)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

СВІТОВИЙ СОЮЗ КАТОЛ. ОРҐАНІЗАЦІЙ

Недавно на конференції анґлійського Т-ва ім. Преч. Діви Марії в Ліверпулі Епископ Лобсон представив плян утворення світового союзу катол. орґанізацій. Покликуючись на поводження Кат. Акції в Анґлії в обсягу координації діяльности існуючих товариств, він зазначив, що булаб пожадана злука катол. орґанізацій на цілім світі в одну катол. унію, яка обіймалаби всі краї. На чолі такої унії сталаб міжнародна рада, в котрій бувби представник Св. Отця, кардинал. Того рода „Катол. Інтернаціонал" бувби великою силою, котра з поводженням моглаб боротися з кождим іншим інтернаціоналом і малаб великий вплив на круги не лише католицькі. Нема сумніву, що така орґанізація буде здійснена.

Евхаристійний конґрес в Америці

Американські епископи рішили зорґанізувати в сім році краевий евхаристійний конґрес Злучених Держав П. А. в м. Клівленді, в стейті Огайо. Епископ Клівленду о. Йосиф Шрембс вибирається незабаром до Европи, щоби підготовити сей конґрес. Власти м. Клівленду вже відбувають наради з місцевим духовенством в справі ґідного приняття членів конґресу. (КАП).

Плян відділення України

„Журналь де Деба" повідомляє: Совітська преса, особливо „Ізвестія", вказують на істнування в Лондоні тайної ґрупи під проводом Ґетьмана Скоропадського. Та ґрупа по донесенням совітської преси розвиває свою діяльність при помочи підмог деяких польсько-німецьких кругів, що змагають відділити Україну від СССР. „Ізвестія" заявляють, що та ґрупа хоче орґанізувати повстання на Україні, за котрим повинна наступити інтервенція великих держав під покришкою охорони малих народів. — Цікаво замітити, пише кореспонденґ, що на 7-ім зїзді совітів часто обговорювалося питання про українських сепаратистів, при чому часто згадували Альфреда Розенберґа. Делеґати 7-го зїзду совітів заявляли, що сепаратисти належать до протисовітської ґрупи Зіновева. Любченко богато говорив про ролю українських сепаратистів й особливо вказував на діяльність полковника Коновальця в Берліні. (Сю хаотичну вістку, в котрій полученi неможливі річи, подаємо з журналістичного обовязку. — Ред. „Н. Зорі").

Червона армія готова до війни

Російська преса доносить, що головно-командуючий червоної армії на Далекім Сході ґенерал Бліхер виголосив недавно в Хабаровську промову, в котрій говорив про оборону східних кордонів СССР. Висліди переведеної інспекції червоної армії, можна зібрати — говорив ґен. Бліхер — так: Технічна підготовка армії досконала. В потребі червона армія може зачати війну в кождій хвилі. — З Москви доносять, що з Далекого Сходу покликали до Москви ряд молодих командантів далеко-східної армії. Сам Сталін прийме їх на окремім послуханню. — Кілько з них розстріляють чекісти по тім послуханню, невідомо.

Промови українських послів

На засіданню сойму промовляли з українських послів Д-р Біляк і Гривнак. Пос. Біляк закинув правительству, що воно старається розбивати політично-господарську єдність Українців, піддержує москвофілів та патронує москвофільським зїздам. Чимраз більше обмежують права української мови й усувають Українців з державної служби. — Посол Гривнак закинув правительству, що воно піддержує москвофільство і заперечує єдність Лемківщини з рештою українського народу. — Крім того промовляв посол Великанович.

Конґрес безбожників СССР

Большевицька преса доносить, що річний конґрес російських безбожничих організацій відбудеться 20 березня с. р. в Москві. В звязку з тим большевицькі ґазети містять напастливі статті проти релігії. (КАП).

Оженився не знаючи про се

Молодий Італієць ґраф Дж. посварився з родиною і виїхав за границю. По довгих пригодах нанявся за шофера в одного Італійця в Лондоні. Там пізнав молоду артистку Д. Вона одного дня попросила ґрафа, щоби в міськім уряді підписав їй якийсь ніби-то маловажний документ як свідок. Хоч не знав анґлійської мови чемний ґраф зробив се, не пізнавши змісту документу. Та по якімсь часі він хотів оженитися і на своє превелике здивування довідався, що він жонатий з артисткою Д., котра підійшла ґрафа, щоби могти виїхати до Америки як ґрафиня. Ґраф зажадав розводу, згл. офіціяльного ствердження, що ніколи не оженився з артисткою Д. Заки се дістане, матиме немало клопоту.

Непромакальні книжки

Між людьми є богато дивачних типів. Є наприклад люди, що люблять сидіти ґодинами в ванні і притім читати книжки. Та се дуже трудно, бо книжка перемакає. На тім дивацтві оден анґлійський книгар заробив маєток. А саме він винайшов папір, котрий не насякає водою і зовсім не вогчиться. Книжки зроблені з того паперу заосмотрені в малі міхурчики по краях. Тому вони пливають по поверхні води. Непромакаєма книжка дуже вигідна на пляжах і в пливальних басенах, тому сей винахід стрінувся з великим признанням.

Хто добре газдує, той гаразду є! кажуть старі люди. А господарюєте добре, складаючи свої ощадности в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР" У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20

ЦЕРКВА

в програмі польських ендеків для винародовлювання Українців і Білорусинів.

В чч. 780, 784, 788, 792, 800 і 805 „Новой Зорі" обговорили ми загальні тези програми винародовлювання Українців в Польщі, котрі виробив й оголосив молодий польський ендек Андрій Ґертих в книжці п. з. „O program polityki kresowej". На загальних тезах він не обмежився. В другій частині згаданої книжки подає він вже докладні вказівки, як здійснити ту затію.

Всіх розділів в тій другій частині книжки Ґертиха 27. В них автор заторкнув майже всі ділянки публичного і приватного життя на окраїнах й освітив зі становища винародовлювання.

Польська мова, азбука, шкільництво, військова служба, стоваришення й орґанізації, роля інтеліґенції, польська інтеліґенція місцевого походження, роля еліти, міські і промислові осередки, господарські справи, адміністрація й урядники, самоуправи, закордонні вплини, комунізм, українські й білоруські сепаратисти, руські „ренеґати", дрібні руські племена, малопольські „москвофіли", Росіяни, Жиди, дрібні етнічні ґрупи, національна термінольоґія, списи населення, вибори і т. п., пропаґанда, реґіональна культурна творчість, польське населення, в кінці віроісповідні справи — отсе заголовки тих розділів в порядку, в якім вони слідують оден по другім.

Як видно той порядок не особливий. Він свідчить наглядно про „порядок", який панує в голові всепольського автора. Зокрема звертає увагу усунення на останній плян віроісповідних справ, хоч тим справам призначує автор значну ролю у своїй програмі винародовлення. Отсей факт дуже характеристичний. Бо він таксамо свідчить наглядно про відношення автора до релігії й Церкви. Ґертих просто підпорядковує релігію й Церкву такій нікчемній, політичній цілі, як винародовлення, значить підпорядковує: убиванню цілого народу...

Тому ми, приступаючи до розгляду другої частини книжки Ґертиха, не будемо триматися „порядку", який установив в ній ендецький автор. Навпаки. У противенстві до того автора ми зачнемо наш розгляд від розділу, який він поставив на самім кінці, а який ми вважаємо найважнішим в цілій його книжці — зачнемо від Церкви. Бо Церква се найцінніше добро, яке ми мали в минувшині й маємо нині передовсім під моральним оглядом як також під оглядом національним. Тому й на всякі затії супроти нашої Церкви мусимо звертати особливу увагу та всею силою відбивати їх.

Щож говорить Ґертих про віроісповідні справи?

На окраїнах Польщі, каже він, існують три великі християнські церковні організації: католицька Церква латинського обряду, католицька Церква грецького обряду (уніятська) і православна Церква. Існування тих трьох Церков се факт, який в найближчім часі засадничо не зміниться. Тому на тім факті й мусить спиратися також віроісповідна політика на окраїнах. [1])

Отже є в інтересі польської політики, твердить Ґертих, щоб на окраїнах релігія по змозі угрунтувалася. Тому окраїнна політика вимагає, щоб Церквам облекшити працю над поглибленням віри в масах — отже скріпити Церкви, як такі. Отже польська національна політика на окраїнах має змагати до того, щоб запевнити свободу рухів і скріпити авторитет вищої духовної єрархії тамошніх Церков, щоб піднести інтелєктуальний, культурний і моральний рівень загалу тамошнього духовенства (між ін. через підпирання змагань до піднесення рівня наукових установ, в яких те духовенство дістає освіту, через узгляднювання постулятів, що мають на ціли поправу матеріяльного положення духовенства і т. д.), щоб узгляднити постулят Церкви — запевнити релігійний напрям виховання в школах, щоб утруднити аґітацію релігійних сект, що розпорошують великі Церкви, і тим більш утруднити аґітацію безбожницьких груп і т.д.

Такий напрям, каже автор далі, мусить мати польська окраїнна політика незалежно від того, чи Церква готова йти по лінії польської асиміляційної політики, чи ні. Річ ясна, — додає, — що польська політика, з засади супроти Церкви приязна і не кермуючись у своїм приязнім становищі гаслом „до ут дес“, — мусить одначе застерігти собі свободу рішучої інтервенції, колиб церковної організації вживали до цілей, що не мають нічого спільного з релігією — колиб нпр. ті чи інші чинники зпоміж уніятського духовенства в Сх. Галичині покривали сепаратистичні явно революційні (вивротове) елєменти...

„Тим не менше одначе — тут наводимо Ґертиха дослівно — до програми польської окраїнної політики мусять увійти зусилля, щоби з Церков зробити чинник, котрий не тільки під оглядом елєментарного виховуючого впливу в моральній области, який мають Церкви на своїх вірних, але таксамо під оглядом формування ішовби в тім самім напрямі, що польська асиміляційна політика“.

Звертаємо увагу на (властиве всім єретикам) ярке противорічча між основною тезою Ґертиха в справі відношення до церков і тим, що він дальше говорить і що ми навели дослівно.

Далі Ґертих обговорює з того становища всі три Церкви на окраїнах Польщі: римо-католицьку, православну і вкінці греко-католицьку.

Що торкається католицької Церкви латинського обряду, то вона — по словам автора — має на окраїнах обличча без застереження польське (з певними дрібними виїмками на терені Виленщини з уваги на істнування там деякого відсотка Литовців і Білорусинів). Отже латинська Церква на окраїнах впливає на своїх вірних в польськім асиміляційнім дусі. Тому польська шовіністична політика до латинського Костела на окраїнах не має ніяких постулятів, — бо ті постуляти здійснені в костелі. Можнаби що найвище — каже Ґертих — висунути програму скріплення латинської церковної орґанізації там, де корінно польське населення виявляє нахил розпливатися в руськім елєменті. Так отже нпр. він уважавби вказаним утворити окреме латинське епископство в Тернополі, як також згущення сіти латинських парохій в Тернопільщині.

Від римо-католицького Костела переходить Ґертих до православної Церкви.

Православна Церква — каже він — складається, коли йде про вірних і нижче духовенство, в львиній частині з Русинів і Білорусинів. Верхи церковної єрархії в руках Росіян. Позиція польскости в Церкві ледви входить нині в рахунок. Її вичерпує факт істнування в суцільних скупленнях горстки Поляків-православних на Холмщині (!) — як також тут і там, головно на Поліссю, розкинених одиниць православного віроісповідання, котрі признаються до польскости. Крім того польскість в православній Церкві має в потенціяльнім стані певну силу в деякім числі православних шляхоцьких загумінків і навіть польських хлопських сіл, поверховно зрущених, які одначе при певнім зусиллю можна відзискати для польскости. Очевидно, перший національний польський постулят на терені православної Церкви се осягнення національних управнень в Церкві (польських проповідей, науки релігії в польській мові і т. д.) для всіх згаданих вище груп польського населення, котрі дотепер зовсім позбавлені тих управнень.

Одначе постуляти Ґертиха до православної Церкви на тім не вичерпуються. Вони йдуть далеко дальше.

„Нашим постулятом є довести до того — наводимо Ґертиха знов дослівно — щоб автокефальна православна Церква в Польщі стала Церквою з національним польським (підчеркнення автора) обличчям. Той постулят не видається нам фантастичною мрією. Фактом, котрий становить підставу „о сформулования подібної програми, є національне відокремлення вищої церковної єрархії (російської) від маси вірних і нижчого клиру (руського і білоруського). Завдяки згаданій вище обставині православна Церква в Польщі — в котрій вищий клир російської національности займає з природи річи аналоґічно незаінтересоване й невтральне становище супроти націоналістичних струй в масі вірних, як вищий італійський клир в католицькій Церкві — се організація національно неоднорідна і неспосібна, щоби стати знарядом якоїсь однорідної націоналістичної ідеї, — нпр. великоукраїнської ідеї. Вищий православний клир російської національности, будучи атакованим здолу, з боку наставлених супроти Польщі сепаратистично руських елементів в нижчім духовенстві і в масі свіцького населення, а не маючи також опертя закордоном супроти неістнування національної православної Росії, слабости російської еміґраційної Церкви та національної невтральности православних балканських Церков — мусить, коли хоче здержатися при кермі, шукати опертя в державі. Коли держава вийде йому назустріч, коли всяко підпре його, — то вищий православний клир еволюційним шляхом буде чим раз більше наближатися до польської державности і звязуватися з нею, буде чимраз більше ставати і почуватися підпорою держави — і чимраз більше буде ставати національно невтральним. Згодом (очевидно не зараз) стане напевно не менше польським, ніж православний(!) клир на Підкарпатській Руси[2]) перед війною — угорським. А колиб то — напевно вже не за нашого життя — сталося, колиб еволюція православної Церкви в Польщі пішла в тім напрямі, колиб церковна єрархія перенялася польським патріотизмом і приняла польську культуру, колиб се в дальшій консеквенції відбилося на обличчі наукових установ, котрі образують нижче духовенство, і взагалі на цілій Церкві, колиб Церква сталася організацією, кермованою в польськім дусі, — то справа асиміляції православної частини окраїн булаб майже розвязана.

„Зі стремління до такого висліду — виводить далі Ґертих — випливає ряд практичних консеквенцій в біжучій політиці. Православна Церква в Польщі є тереном терть і змагань сил між російською єрархією і церковним долом, в котрім нуртують „українські“ і білоруські струї. Від висліду тих змагань залежить у львиній частині будучність Церкви — а той вислід залежить між іншим також від становища держави. В інтересі польської політики лежить недопустити, щоб Церкву опанували сепаратистичні „українські“ і білоруські елементи. Отже в тім напрямі (в границях істнуючих можливостей, без нарушування самостійности Церкви) держава й повинна впливати на церковні відносини“.

Передовсім у двох справах на терені православної Церкви конечне — на думку Ґертиха — недопустити до побіди руських сепаратистів.

Перша справа се справа церковного устрою. Діл змагає до того, щоби в Церкві здобув перевагу собор, зложений крім епископів також з делєґатів нижчого клиру і світських вірних. Епископи змагають до вдержання єрархічного устрою Церкви. В інтересі польської політики лежить очевидно — каже далі Ґертих — побіда концепції єрархічного устрою Церкви. Бо Церква, якою управлялиб собори, в котрих верховодилиб Українці (Ґертих слово: Українці пише в лапках!), змелаби в короткім часі зі своєї поверхні невтральну національно російську єрархію та сталаб організацією воюючого українізму.

Друга справа, в якій ідуть спори в православній Церкві, се справа мови літурґії. Консервативні елементи з вищим клиром на чолі обстають при церковнословянській мові, — радикально настроєні руські елементи домагаються введения живих мов (української і білоруської). Ясна річ — каже Ґертих — що в інтересі польскости лежить побіда першого напряму, себто задержання невтральної, як у католицизмі латина, церковщини, котра не ділає на користь якихнебудь сепаратизмів. Зате мовою проповідей — каже автор далі — повинні бути народні наріччя, не вилучаючи поліського і т. д., а не т. зв. руська літературна мова!

Тілько — про православну Церкву.

Вкінці Ґертих переходить до гр.-кат. Церкви.

„Третя велика церковна орґанізація на окраїнах — наводимо знов Ґертиха дослівно — се уніятська Церква (всі підчеркнення наші. — „Н. З.“).

„Уніятську Церкву опанували українські сепаратисти. Наша ціль у відношенню до неї мусить бути — так само, як у відношенні до православної Церкви — її спольщення (на зразок істнуючої на тій самій території і до основ спольщеної вірменської Церкви). Одначе та ціль, коли ходить про уніятську Церкву, видається в сучасній хвилі під певними оглядами дальшою від здійснення, ніж коли ходить про православну Церкву.

„Всеж таки безперечна річ, що польскість має на терені уніятської Церкви ряд поважних але не використаних атутів.

„Істнує в Сх. Галичині певне число осіб, головно інтеліґенції, грецького обряду, що признаються до польської національности. [3]) Та група постійно скріпляється допливом нових одиниць, що походять з мишаних подруж або польонізуються з інших причин. Та група виявляє — всупереч всяким формальним перешкодам — постійну тенденцію переходити на латинський обряд. Завданням польської політики мусить бути освідомлювання тої групи про обовязок лишатися в Церкві й боротися в її рамах [4]) за свої національні права, — за права польської мови в навчанню релігії, виголошуванню проповідей і т. д. (Очевидно там, де Полякам греко-католикам моглоб грозити зрущення, що має ще місце в деяких сільських околицях у Галичині, — там у перехіднім періоді можна вважати слушним, коли менше відпорні одиниці бороняться перед винародовленням переходом на латинський обряд).

„Рівнож й між уніятським духовенством не бракує одиниць, що симпатіями, родинними традиціями, посвоєченням і т. д. звязані з польскістю. Ціллю наших змагань мусить бути — зміцнити нитки, які лучать тих людей з польскістю, та створити з них поміст між непримиримим національно відломом уніятського духовенства і польським табором.

„Таксамо не бракує серед уніятського клиру одиниць — визначно католицьких духом, — що з мотивів релігійної натури працюють над поглибленням католицькости Церкви, що — усуваючи віддаль між обома відгалуженнями Церкви — рівнож приближують в певній мірі (в ненаміреним зрештою висліді) Церкву до польскости.

„Факт, що уніятська Церква входить у склад Католицької Церкви, створює можливість здійснювати богато постулятів польської політики супроти Церкви на терені Ватикану. Конкордат Польщі з Апостольською Столицею, в арт. II, даючи владі Річипосполитої право висказувати застереження політичного характеру проти кандидатур нових епископів, позволить злагіднити згодом „українську“ закраску Церкви через невводження на епископські столиці осіб, що супроти Польщі найбільш непримиримі. Але й поза рамами Конкордату може Апостольська Столиця згодом перевести не одну

[1]) З менших християнських церковних орґанізацій на окраїнах Ґертих наводить отсі: 1) вірменсько-католицьку Церкву, що має зовсім польський характер; 2) церковну орґанізацію старообрядців, що має національне великоруське обличча, одначе сильно підчеркує свою льояльність до Польщі; 3) евангелицько-реформовану церкву у Вильні — польську; 4) евангелицько-авґсбурське віроісповідання, в котрім змагаються польсько-німецькі впливи з перевагою останніх. З нехристіянських: 1) жидівське віроісповідання; 2) магометанське (у Виленщині, Новгородчині й ін.) — спольщене і дуже льояльне; 3) кілька караїмських громад — льояльних. До всіх тих віроісповідань Ґертих ставиться прихильно.

[2]) Се ще оден доказ, який неук в церковних справах взявся писати про них! — Ред. „Нової Зорі“.

[3]) В Перемищині існують також певні комплєкси сільського польського греко-католицького населення, — пише Ґертих. (Се наші національно зовсім свідомі острови, що говорять по польськи. — Ред. „Н. Зорі“).

[4]) Остаточною інстанцією може тут бути Ватикан, до котрого та ґрупа має змогу відкликатися, колиб церковні чинники на місци злегковажили її постуляти, — пише Ґертих.

Німецька державність

Про те, на чім полягала її слабість і чи вона вже усунена.

З приводу нової великої побіди гітлерівської Німеччини.*)

Мир і право в Німеччині — се дуже дразливі для Німеччини справи, казав поет Вальтер фон дер Фоґельвайде кілька століть пізніше...

Через таке внутрішне „безобразіе" німецька державність не була наладжена на те, щоби провадити мудру й інтензивну заграничну політику з розмахом. Тільки одні східні мархії: мархія бранденбурґська й мархія австрійська на слабому словянському погранниччі на свою власну руку могли повести наступ.

Німецькі дослідники з неукриваним жалем признають Німцям тяжкість політичної думки, невміліть гладко розвязувати всякі внутрішні й зовнішні тяжчі проблеми і все якесь опізнення суспільного устрою й його недопасованість до „великих хвиль". А як які реформи переводилися, то се діялося тоді, як захід, особливо „французький чоловік" до того їх змушував (Франц I, Людвик XIV, Наполеон, Фош). Історик Ранке застановляючись глибше над політикою німецького середньовічного цісарства себто „святого римського цісарства німецької нації" супроти Італії й папства, покивує головою з глумливим здивуванням над тими безхосенними кількасот літ треваючими боротьбами, веденими раз ніби в обороні папства, іншим разом проти папства, то в справах поділу влади вівся спір то в справі передництва світської влади в области церкви, то за характер вибору й випосажування духовної ерархії (боротьба за інвеституру), то за родинні добра династії Гогенштавфів і т. д. Оскільки гладше й з меншими компромітаціями подібні конфлікти переводила Франція, Анґлія (каже той сам історик), де не зуживано такої великанської енергії й не уживано такого масового опусту крови й не роблено такої руїни, як се було в Німеччині. Коли деінде полагоджував всякі дразливі справи світський уряд з представителями духовенства, то в Німеччині переводилися такі річи з демагогією, „плебісцитово", з як найглибшим роздразненням найнижчих верств. В таких хвилях показувалося наглядно, що навіть аристократизм управляючих сфер не був рішаючим чинником німецької землі. Навпаки рішав якийсь укритий „демократизм", рішало загальне, універзальне віче, котре як відгомін минувшини від часу до часу будилося з укриття — і все руйнувало.

Сварливість німецького народа (може її треба записати на карб його принципіяльности?) виступала часто на дієвій арені, лишаючи за собою смуги полумя й руїни. Німецький нарід в XVII в. 30 років винищувався за релігійні справи, доки не стратив $^2/_3$ свого населення й доки не привів себе на край загибелі.

Подібно і може навіть в вищому степені переживали ми Українці релігійні війни за гетьманщини аж до цілковитого знищення. І нам таксамо як Німцям трудно налити форму, яка відповідалаб нашому розвиткови.

Третий раз повела Німеччина релігійну боротьбу під гаслом „Kultur-Kampf-y" в 19 ст. за канцлера Бісмарка. Всю силу, яка лишилася по побідах над Австрією й Францією, зужив німецький уряд за того канцлера на релігійну боротьбу і вкінці скапітулював...

І тепер нова Німеччина за Гітлера таки не вміє вийти з блудного кола своєї церкви й оформлення своєї державности. Наразі удалося „велике діло" національної уніфікації, чи радше усунення того забутку в Европі, який в Німеччини триває около 14 віків. Німецький нарід в 14 ст. видячи у себе безнастанну боротьбу з Церквою, був тої думки, що се Французи на спілку з Римом інтригують в німецькій державі.

А чи утревалення племінности й креування безлічи укняжених і неукняжених світських і духовних земель і територій і під ріжним шильдом незалежних і пів залежних міст — се також дарунок французького сусіда, чи може се був висліл буйної індивідуальности?

Коли так придивитися славнозвісній нашій князівсько-боярській крамольщині й пізнішій польсько-шляхоцькій анархії („Polska nierządem stoi"), то дійсно насувається питання, чи ся „інституція" не перенесена на схід з Німеччини? Коли так уперто, особливо останніми часами, стали німецькі науковці доказувати, що політично Польща і тому посередно також Україна — це продукти німецької духової й матеріяльної творчости, то нема причини поза світлом не приймати й тіней. Буйний вицвіт німецького мілітарного февдалізму був по своїй суті чужий і не дуже достроювався до демократичного устрою Словян. Він зайшов здається на Схід разом з іншим імпортованим добром.

Так давніше як і тепер звичайно уважають Німеччину за жерело мілітаризму. Може й дійсно мають рацію ті науковці, котрі твердять, що спонуку до плекання військовости мали Німці не тільки в конечности свого географічного положення, не тільки длятого що німецька територіяльна маса як центральна була зі всіх сторін окружена ворогами, але мали імпульс до плекання воєнного духа в давній своїй релігії. І як чого то передовсім у військовости навчилися вони давніше витворювати психічні стани найсильніших напружень, які потрібні до концентрації уваги й у воєнній школі, розвинули деякі свої знання як адміністрацію, творчість промислову, в новіших часах хемічну і т. п. А одначе мимо своєї мілітарности Німці у себе не видали великих стратеґів, ні завойовників світа, як се було в Арабів, Монголів, Македонців, Семітів (Ганнібаль), Римлян (Цезар). — До того треба було безоглядної єдности волі, сильної зцентралізованої орґанізації. А чого як чого але того в Німеччині ніколи не було. Німеччина як цілість була й мілітарно неповоротною величиною, але кожде племя само в собі й для себе було містерією непонятної енергії й творчого розмаху — як твердив вже цитований канцлер Більов. Херуски в 9 р. по Хр. відносять побіди над римськими легіонами, Саксонці доконують величезних підбоїв від Лаби аж по Одру й за неї. Вони й сотворили бранденбурську мархію. Просто мистецька пляновість, продуманість і осторожність знаменує бранденбурсько-пруських володітелів в їх східній політиці, у взаєминах з Польщею, зі Швецією й т. д. Те саме дасться сказати про Баварців, що кольонізували Подунавя, що сотворили Австрію. Бабенберґи і по них Габсбурґи довели східню політику до величавих результатів. Але ті самі Габсбурґи як династи цілої Німеччини — се безрадні люди. Пруські війни, як семилітня війна за Фридриха Великого 1756—63, війна з Австрією 1866 р., війна з Францією в 70-их роках — се дійсно величаві здобутки пруської енергії й удалости. Одначе остання війна з Францією 1914—1918, яку вели всі Німці, се є Німці Гогенцолернів і Габсбурґів, скінчилася тяжким розгромом німецьких династів і всего німецького народу.

Тепер вкорінюється чимраз сильніше переконання так на підставі жерел як з досвіду сучасних французьких й англійських мужів стану, що програння війни Німці „завдячують" тільки незгідности кооперації штабів австрійського й пруського. А се було дальшим наслідком укритого суперництва, інтриг і погоні за славою на головних героїв німецького народу — Габсбурґів і Гогенцолернів. Така сама незгідність династів і брак єдности параліжували і в минувшині всякі сміливіші потягнення німецької міжнародньої політики. А чи нова, третя німецька республика в своїй новій формі, що правда зуніфікована але не обєднана цілком, з неперетравленим внутрішним ферментом соціяльним і релігійним, здатна до великих діл у внішній політиці на Сході чи де інде?

Про се поговоримо окремо. В. Г.

*) Гл. „Нова Зоря" ч. 10.

корисну для Польщі зміну в церковних відносинах. Польща се край з католицькою більшістю населення, — чим більш католицькою державою буде вона зі змісту своїх відносин, з духа свого законодавства, обличча свого правління і т. д., — тим більший голос буде мати в Ватикані й тим більше уважно і зичливо будуть там слухати не тільки польських рад, диктованих журбою за добро Церкви, але й польських просьб чи бажань, зголошуваних без облуди у власнім інтересі Польщі (що як Польщі так і кождій іншій державі, що виступає супроти Апостольської Столиці в переговорах, як політичний контрагент — в найменшій мірі не можна брати з католицького становища за зле)".[5])

На тім кінчить Гертих свої виводи про віроісповідні справи на окраїнах Польщі. Наші замітки з приводу сих його виводів подамо в слідуючій статті.

[5]) При обговорюванню справи уніятської Церкви — пише Гертих — тиснеться під перо справа уніятської місійної акції серед православного населення на окраїнах б. російської займанщини. Що та акція на тім терені є в колізії з польським національним інтересом — се річ відома, котра не вимагає мотивування. Та акція є підприемством, що вибігає далеко поза рами польських державних границь і в своїй цілости (підчеркнення автора) Польщу як державу не обходить. Думаємо, що не можна брати ні Польщі ні польським католикам за зле, коли вони звернуться до Апостольської Столиці зі щиро й необлудно виявлюваних національних а не релігійних мотивів (підчеркнення автора) з просьбою о дозвіл — в ім'я скріплення Польщі як східного бастіону католицизму — вилучити з тої акції, як виїмок, дрібний її відтинок, яким є польські окраїни і дозволити вести там місійну акцію в формі не уніяцкій але в латинській...

Добре мужеви, коли він носив ярмо від молодости, коли він призвичаївся до святих Божих заповідей і вжився зарання в добре! (Адольф Фосс у творі „Думки й поради для образованих молодців. Кн. I, уступ 2. стор. 6).

Як СССР дістався до С. Народів

Помогли йому туди дістатися російські льожі масонів.

Німецька катол. преса висказує погляд, що зближення між Францією й Росією, головнож вступ СССР до Союза Народів не відбулися без участи масонів. Їх великий вплив на парлямент і правительство Франції се знана річ. Крім того є дані до припущення, що масонська льожа „Великий Схід" зажадав від большевиків за вироблення їм підпертя Франції зміни внутрішної політики супроти масонерії. В кождім разі нема сумніву, що між французьким „Вел. Сходом" і масонськими льожами рос. еміґрації є як найлучші взаємини. Найбільше впливова російська льожа в Парижі називається „Звізда Півночі". Поруч неї „працюють" ще льожі Вільна Росія, Гермес, Прометей, Астреа й Північна Зоря. Велика льожа „Дроа гюмен" (Людські права), до котрої належать мущини й жінки, заложила свою російську філію під іменем „Аврора". На чолі її стоїть знана рос. письменниця Наґродзка. В союзі масонської еліти Великого Сходу Франції утворено спеціяльний російський відділ. (КАП).

Знова відчинено в льокалі кооперативного ресторану „Вітаміна" Львів, Костюшки ч. 3.

Новий український ресторан

„Вітаміна"

якого управа запрошує вічливо до ласкавих відвідин Вельмишановне громадянство. — Гарно прибрані кімнати, чемна і скромна обслуга, кухар із заграничною практикою, добірний, здоровий та дешевий харч дають повну запоруку, що навіть найвибагливіші гості будуть цілковито вдоволені.

Снідання, обіди, вечері до ласкавого вжитку П.Т. Гостей. 205a-2—12.

150 Паперці і тутки повноватки
шт. в коробці є найкращі і найдешевші!
Жадайте всюди!
Жадайте всюди!
„КАЛИНА"

ОГЛЯД ПРЕСИ

Деморалізація білоруського села

„Білоруська Криниця" принесла в ч. 6 з с.р. під повищим заголовком цікавий і поучаючий допис свого кореспондента з Барановичів, котрий подаємо в перекладі: Приглядаючись уважно життю білоруського села в барановицькім повіті, можна спостерігти один сумний прояв. Се — деморалізація білоруського села. Причин деморалізації богато. Я хотівби вказати тут на головні.

Деморалізація зачалася не від нинішнього дня, вона тягнеться від воєнних і передвоєнних часів. Війною чоловік привик до ріжних змін, які наступали одна по другій в дуже скорому темпі. Люди привикли глядіти на всі події, як на щось перехідне і нестале, тому саме поняття сталости відлетіло від людського життя далеко. Правду кажучи, під знаком несталости нинішнього життя жие не тільки наш барановицький повіт, але й увесь край і навіть увесь світ: люди все чогось ждуть, прислухуються до кождого грому, який загримить на світі і гадають, чи се вже не початок бурі, яка має прийти... Живучи в такім настрою, наш селянин не хоче братися до ніякої самостійної праці, обчисленої на довшу мету, тільки чекає. Колиб його спитати, чого він чекає, то він і сам добре не знає, тільки жде якоїсь зміни. І те чекання відбирає йому всю життєву енергію й охоту до суспільної праці. Крім сего близше неозначеного і плиткого очікування можна ще завважити другий важний прояв в життю білоруського народу: се зневіра до всіх політично-суспільних починів і кличів. Воно правда, що продовж всіх тих років було богато причин, щоби зневірити людей до всіх, бодай суспільних, напрямків. Зараз після війни наш повіт був виставлений на ріжного рода агітаційні спроби, які не дали нашому селянинови нічого. Спочатку сунули на наш повіт ріжні польські партії, з яких найбільше і найдовше трималася ППС, (Польська Партія Соціялістична). Агітатори тих партій мали на свої услуги і людей і гроші. Грішми купували й білоруського селянина, котрий часто старався доказати, що він даром грошей не бере — і робив, що міг, правдою і неправдою. Потому прийшла „Громада", яка держалася тактики польських партій; потім КПЗБ (Комуністична Партія Західної Білорусі), але сю а п о ш и ю в о й к а в а (мабуть: небезпечну зовнішність; ми шукали в словарях, але знайти властивого значіння слова „вонкава" не могли Ред. „Н.З.") зліквідували з цілою рішучістю. Тепер монополь на політику взяло у нас ББ, та воно, як проурядова партія, не має ні впливу ні пошани. Селянство відвертається від тої партії, зза плечей котрої йдуть на село кольоністи, пливуть податкові тягарі та йдуть секвестратори. Тут не поможе ніяка агітація в простім і безпосереднім напрямі, отже агітатори повели агітацію в скісним напрямі. І — треба сказати правду — роблять се доволі спритно. Закладаючи свої організації, вони оповіщують голосно всім, що хто запишеться до їх організацій, той буде мати полекші в публичнім і приватнім життю. Між іншими обіцянками кажуть, що с я б р ы (симпатики?) їх організацій звільнені від військового податку, звільнені зовсім або частинно від шарваркових повинностей, кажуть, що вони перші кандидати на всякі посади і т. д. Сі обіцянки дають не лиш мущинам („стшельцам" і іншим), але також жінкам. Тепер закладають організації „Пшиспособення військового Кобет" і тут між молодими дівчатами поширюють вістки, що коли зачнеться війна і всі мущини підуть на фронт, то вони позаймають всі посади... Крім того заохочують ще іншим способом: кажуть, що урядовці не мають права (!) і не будуть женитися з тими дівчатами, котрі не належать до тої організації.... Ясно, що в тім шмат брехні і пустих обіцянок, та в деяких темніших кругах ті обіцянки мають відгомін і в висліді кандидаток на легкий хліб. І на жіночок урядників місцями набирається досить богато. В той спосіб нашу молодь втягають в польські бебецькі організації.

Щож вона там робить?

Жіноча молодь, як ми вже казали, чекає, поки її звідти замуж не візьмуть, а мужеська гуляє. І то гуляє, як Москалі кажуть, „во всю", не глядячи „ні ока, ні бока". Дивна річ, що сільські провідники польських організацій свідомо чи не свідомо, але уряджують тільки гулянки, і то даремні, з музикою й танцями. Молодь користаючи з „даремщини", йде на такі гульні і скаче не тільки до поту, але до якоїсь отупілої дикости. Та й се ще булоб півбіди, колиб не було гірших речей! А є гірші... Діло в тім, що навіть на „дармові" гульні потрібні гроші, бо треба і лучше одягнутися і купити ліпших напіросів і мати кілька золотих на випивку, бо на кождих танцях є буфет.... А звідки взяти тих золотих? Найгірше те, що заробити нема де, родичі таксамо не мають звідки взяти, тож молодь сама „дістає", де попало і як попало, від своїх і чужих...

От і в сім буде трагедія нашої молоді! А маючи з н и ж е н е с у м л і н н я і жиючи гульнею та п'ятикою, молодь не чує ніякої перешкоди на шляху зла і йде ним з заплющеними очима. Злодійства, взаїмні напади, пожі і „сьвінцоуки"(?) — на порядку дня. До війни у нас про венеричні хороби не чувати було, а тепер вони доходять до страшних розмірів. Розносять їх всілякі бродяги і наші люди, котрі побували в місті або в війську. Упадок моральности видно в кождій ділянці життя. І люди до тако стратили людську гідність, що деякі за 5 злотих стають за фальшивого свідка! І при тім ні духовенство, ні польська т. зв. „поступова" інтеліґенція, котрі на селі мають голос, не хочуть чи не можуть нічого робити. Вони заняті своїм життям... Деякі одиниці з польського духовенства так дерут з народу, що аж страх бере. — Роботи вони ніякої не роблять і, як чужинці, не можуть робити, бо народ від них і вони від народу стоять дуже далеко.

Не вище стоїть і православне духовенство. Правда, між ним лучаються одиниці, котрі близше стають до народу і навіть є такі, що говорять по білоруськи і щиро співчувають Білорусинови, та се лиш одиниці, а загально і православне духовенство таксамо чуже для білоруського народу, бо воно московське, так як католицьке — польське. Крім того воно і дре з нашого брата так як і польське.

В таких умовинах релігія як найсильніший фундамент суспільного ладу гине і разом з нею гине й ліпше життя. Головне се, що білоруський нарід не має ніде опори й оборони, навіть у духовенства, бо куди не кинь, все чужинець. Се страшно прибиває нашого селянина і знеохочує до праці.

Ми білоруські інтеліґентні одиниці, бачимо се і переживаємо в душі страшний біль, бо не можемо нічого зробити: мимо нашої волі стоїмо здалека від ширшої суспільної праці. Одна тільки потіха, що вже зявляються в народі такі одиниці, котрі ведуть хоч і тиху працю і в своїм тіснішім крузі, та ведуть її щиро й жертвенно для добра свого народу. Є надія, що ряди тих жертвенних робітників з кождим роком будуть більшати, бо зрозуміння білоруських народних і незалежницьких ідеалів щораз більшає. — Барановський.

Від Редакції (Білоруської Криниці). Вище описане ілюструє положення білоруського села не тільки в Барановицькім повіті, але й у всій Західній Білорусі.

Приміткa Ред. „Нової Зорі": Ілюструє сей допис не одну річ і в нашім краю.

„Ми (Поляки) не були й не є католиками"...

З відчиту пані Коссак-Щуцької в Катовицях.

„Курієр Львовскі" приніс в ч. 43 з с. р. цікаву замітку під заголовком: „Ми (Поляки) не були й не є католиками". Подаємо її в перекладі: Відома письменниця пані Коссак-Щуцька виголосила в Катовицях відчит п. з. „Наші Шляхи", котрий знаменито характеризував шляхи, якими йшла польська суспільність впродовж століть, оскільки ходить про релігійні переживання. Авторка ствердила в своїм відчиті, що підчас свого 20-літнього шукання в життю і в історії слідів могутного мотору, яким є „пожадання Бога", переконалася, що „ні в минувшині ні тепер ми (Поляки) не були й не є направду католиками". Авторка мотивує своє твердження тим, що як прийняття християнства Поляками не було окуплене ніякою жертвою, так пізніша терпимість не була нічим іншим, як релігійною б а й д у ж н і с т ю. Се байдуже відношення лишилося пажаль донині незмінене. Пані Коссак-Щуцька кінчить увагою, що „найвисший час занятися вкінці ревізією нашого відношення до віри, щоб не сказали, що за тисячу літ Бог не досягнув дна нашого серця".—„Госьць Недзельны", тижневик катовицької дієцезії, заповів, що подасть відчит пані Коссак-Щуцької в цілости. — (Нема сумніву, що ся дійсно визначна польська письменниця, котра недавно відбула паломництво до Св. Землі і дала прегарний опис своїх вражінь, висказала в згаданім відчиті глибоку правду. Ми ту правду відчуваємо на собі вже довго і тяжко. — Ред. „Н. Зорі").

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.

1146 — В лѣто sxнд (= 6654). Всеволодъ съвкоупи братью свою... со Игоремъ... и съ Давыдчема и съ Володимиромъ, съ Вячеславомъ Володимеричемъ, Изяславъ и Ростиславъ Мьстислалича, сыновчя его, и Святослава поя, сына своего, и Болеслава Лядьскаго князя, зятя своего, и Половцѣ дикѣи вси и бысть многое множество вои, идоша к Галичю на Володимирка... къ городоу (Звенигороду)... и начаша ся Звенигородьци... бити... Видивъ же то Всеволодъ, нача доспѣвати, яко взяти городъ. Въ г (= 3) же день пристоупиша вси воі ко градоу по зорямъ, бишася до поздьноѣ вечернѣ и зажгоша городъ въ трехъ мѣстехъ; гражане же Божиею помощью оугасиша Богъ же и святая Богородица избави городъ от лютыя рати... и оттоудоу възвратишася кождо въ свояси...

...Прѣставися Всеволодъ... и скоупишася вси Кияне... и послаша по Игоря, рекоуче: „княже, поѣди к нам". Игорь же... ѣха к ним... И не оугоденъ бысть Кияномъ Игорь и послашася къ Переяславлю къ Изяславоу рекоуче: „поиди, княже, к намъ, хощемъ тебе". Изяславъ же, се слышавъ, и съвъкоупи воя своя, поиде на нь ис Переяславля... Игорь же съ братом Святославомъ възрѣста на небо и рекоста: „Изяславъ чѣловалъ крестъ к нама, яко не подъзрѣти Киева". И приде Изяславъ... и ста полкы подлѣ валъ съ сыномъ своимъ Мьстиславомъ; Кияне же особно сташа... многое множьство... и начаша сѣчи... и вбѣже Игорь в болото... и оугрязе под нимъ конь... а Святославъ брат его бѣжа... сѣкоуще я а дроугыя во водѣ избиваxоу и многимъ падение бысть... Изяславъ же... с великою славою и честью вѣха в Киевъ...

...Игоря же по д (= 4) хъ днехъ емше в болотѣ приведоша къ Изяславоу и посла и в манастырь на Выдобычь и оковавы и посла Переяславлю и всади в пороубъ... и розъграбиша Кияне съ Изяславомъ дроужины Игоревы и Всеволожѣ и села и скоты, бзяша имѣнья много в домехъ и в манастырехъ...

...Изяславъ же, водивъ Всеволодича Святославъ... и да емоу Боужьскыи и Межибоужье е (= 5) городовъ а из Володимиря выведе. Вячеславъ же се слышавъ надѣяся на старишьство и послоушавъ бояръ своихъ, не приложи чести ко Изяславоу, отъя городы опять, иже бяшеть от него Всеволодъ отъялъ, не токмо же то но и Володимирь зая и посади в немъ Андрѣевича. Изяславъ же се слышавъ, посла брата своего Ростислава и Всеволодича Святослава на стрья своего Вячьслава и отъя от него Тоуровъ... и посади сына своего...

Том же лѣтѣ ходи Изяславъ къ Давыдовичема на снемъ и рече има: поидита на Олговича на Святослава и посла с нима сына своего Мьстислава съ Переяславчи и съ Берендѣи, рекъ имъ: идите на нь... а я... придоу к вамъ... И поидоша Новоугородоу (Сіверському)... и тоу бишася много... и много бѣ оу них оубитыхъ и оураненыхъ... И послася Святославъ къ Гюргеви... и поиде Дюрги в помочь емоу. Оуслышавшю же Изяславоу яко Гюрги идеть в помочь Святославоу и послася Изяславъ Мьстиславличь полемъ къ Ростиславоу Ярославличю, а самъ Изяславъ всѣде на конь на Святославоу... И послоушавъ же Изяслава Мьстислалича Ростиславъ и поча стеречи волости его. Дюргеви же бысть вѣсть, оже Ростиславъ воюеть волость его и поусти Дюрги сына своего Иванка къ Святославоу, а самъ оузвратися...

Хто хоче побіджувати, мусить мати гумор: бо гумор є і все буде ніщо інше як та сила, котру черпаємо з суми позитивного, щоб зустріти суму негативного в такий спосіб, аби з того не остала погана решта. (Ернст Льотар).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В 13 річницю коронації Пія XI дня 12 с. м. відбулося традиційне свято в Сикстинській каплиці в Ватикані. Св Отця внесли на престолі до каплиці. Хор відспівав „Ти є Петро“. Кардинал Насалі Роккі відправив торжественну Службу Божу. Музик Перосі диригував хором і орхестрою. На богослуженні було 19 кардиналів, дипльоматичний корпус, римські патриції і численні представники папського почоту. Св. Отець поблагословив усіх приявних. (ПАТ).

Св. Отець приняв на послуханню ректора папської Колегії Поширення Віри і 49 питомців тої колегії, що належать до 19 національностей. Між ними є Альбанці, Англійці, Болгари, Греки, Данці, Індуси, Ірляндці, Китайці, Ромуни, Шведи, Японці, Югославяни, мешканці Австралії, Індокитаю, Іраку, Нової Зеляндії, Сіяму та ін. Витаючи їх сердечно, Св. Отець зазначив, що радіє видом представників тілько таких ріжних і таких далеких країв. Се дає йому виразно відчувати універсальність свого покликання як Отця Христіянства. (КАП).

В церкві ОО. Василіян у Львові при вул. Жовківській ч. 36 дня 12 с. м. секретар Галицької Провінції ЧСВВ о. Ірней Готра ЧСВВ відправив торжественну Службу Божу з приводу 13-ліття управи катол. Церквою Св. Отця Пія XI. Діяконували о. Я. Сеньківський ЧСВВ і о. Р. Лукань ЧСВВ. Проповідь на тему важкого уряду Христового Намісника в повоєнних часах виголосив о. К. Полішко ЧСВВ.

Папське свято в Варшаві. Тринятьліття коронації св. Вітця Пія XI. відсвятковано врочисто в церкві ОО. Василіян у Варшаві в нед. 10-го с. м. На спів. Сл. Б., що її відправив о. ігумен П. Пушкарський, з діяконами, завитав Й. Ем. Ап. Нунцій Фр. Мармаджі з авдітором Пачіні'ем. О. ігумен в проповіді підкреслив вагу Ап. Престолу для націй і в латинськім слові до Й. Ем. просив Ап. благословення. Ап. Нунцій при кінці Сл. Б. заявив свою радість, що розпочинає пап. врочистості саме в нашій церковці та благословив всіх, особливо нашу молодь. Свято полишило миле враження. — (А-к).

До Апостольського Престола вислали анґлійські католики прохання з 170.000 підписами, щоби в 1935 р. в 400-ліття мучеництва канцлера Томи Моруса і кард. Джона Фішера зачислити їх до святих.

144 Служб Божих без перерви. Епископ Люрду Герліє заявив, що по думці папського зарядження про закінчення Ювилейного Року в днях 25 до 28 квітня с. р. в Печері Массабієль в Люрді відправлять 144 Служб Божих одну по другій без перерви. Кожду Службу Божу відправить представник іншого народу у всіх обрядах, признаних катол. Церквою. Сподіються, що кождий нарід буде заступлений своїм Епископом. (КАП).

Катедру Католицької Акції утворили в Мадриті. Викладає о. проф. Беітія. Він виголосив вже 2 циклі подібних викладів в часі літних університетських курсів в м. Сантандер в 1933 і 1934 р. Ціль тих викладів, що мають велике поводження, запізнати ширший загал католиків з висшою освітою з сутю КА і приготовити світських провідників того новітного апостоляту. (КАП).

Католики в Канаді. На 10,376.786 мешканців Канади є 4,285.388 католиків. В 1921 р. католики творили 38,57% населення; тепер 41,30%, т. зн. приріст 895.752 душ, в тім 66,48% канадійських католиків французького походження. Крім того католиками є Австрійці, Англійці, Бельгійці, Ірляндці, Італійці, Мадяри, Німці, Поляки, Росіяни, Шкоти, Українці. Серед іміґрантів з останних 10 літ було 200.000 католиків. (КАП).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

З Сойму

Про стан судейський.

В дискусії над буджетом мін-ва справедливости перший промовляв посол Ліво (Клюб Народовий). Зміст: Вплив виконуючої влади на судівництво стає щораз більший. Вязниці заповняються патріотами. Щоби згнобити політичних противників, не ставляється їх за політичні провини перед суди присяглих, як приписує конституція, але обжаловується їх за звичайні злочини, котрих вони не зробили. В низах судівництва судді ухиляються від ведення політичних справ, бо знають свою ситуацію й бояться незалежности своєї совісти. Зате суддям, котрі легко піддаються впливам адміністрації, дають синекури, як реентури і т. п. Тільки великі характери держаться досі незалежно і для них публична опінія має найвисшу пошану. Хоч міністр видав обіжник, що суддям не вільно належати до політичних партій, то пр. суддя Йодловський у Старогарді на Поморю належить до „Стшельца“ й видає драконські вироки на людей з опозиції й батьківські на своїх. Він як член „Стшельца“ обїздить край з рефератами. І так в селі Бжезьно поучував, як боронитися перед поль. народовцями. Отже, казав, по жовнірськи: виняти баґнет і пробити... (Галас. Посол Бурда кричить: Тільки осел в се повірить!) І дійсно, потому в тім селі оден „Стшелец“ пробив польського народовця. (Голоси: Чи убийника увільнили?) Суд ще буде Та пощо убивати? Конституція в Польщі гарантує свободу особисту і свободу слова, але те слово постійно конфіскується і то не тільки статті, але й соймові звіти. В „Курері Львовскім“ сконфісковано навіть частину промови п. Медзіньского (велика веселість). В Польщі переслідується за національні переконання і замикається людей без слідства, гірше ніж звичайних злочинців, котрим доказано вину. Береза Картузька то пречінь наглий суд над молодю. — На ту промову відповідав міністр справедливости Міхаловский: Я вже ствердив, що віцепрезес окружного суду в Старогарді Вінкентій Йодловский не міг бути в початках серпня м. р. на зборах „Стшельца“ в Бжезні, бо був тоді на відпустці в Галичині. Членом ББ він ніколи не був і не є. Зате є членом „Стшельца“, але я думаю, що кождий горожанин повинен працювати над помноженням оборонної здібности нації в такій для Польщі заслуженій орґанізації як „Стшелец“. Тоді власне виконує свій горожанський обовязок. Про се видав я ще 9. V. 1934 обіжник до суддів і прокураторів, котрим я заборонив їм належати до політичних партій без виїмку, але не заборонив належати до орґанізацій аполітичних, таких як військова підготовка, „Стшелец“ і т. п. — В часі промови міністра польські ендеки кричали, що він їх не переконає. Міністр відповідав їм, що й не думає їх переконувати...

Нова секта гамброїстів

В Норвеґії появилася нова секта, якої там ще ніколи не було. Бо коли всі тамошні численні секти поширювалися між простим народом, то нова секта призначена для інтеліґенції. Оснував її Гамброе, б. председатель норвежського парляменту. Від нього вона й має імя. Та протестантська секта пригадує т. зв. „оксфордську струю“. Зовнішного ритуалу майже не має. Обовязує в ній всенародна голосна сповідь, тому називають її також „очищеним протестантизмом“. Особливо богато приклонників здобуває та секта між офіцирами. На днях офіцир, барон Ф., французького походження, приступив до тої секти і сповідався прилюдно м. і. так: „Я все ненавидів Німців і свою тещу. Тепер заявляю публично, що Німці не гірші й не ліпші від інших людей і що моя теща се жінка достойна всякого поважання...“ — Чому не дуріти, коли приступає?

Кузикогли!... Яшасин!...

Перечитайте слова „молот-серп“ назад: тим скінчить Сталін.

„Комсомольская Правда“ описує, як отвирали 7-й всесоюзний зїзд совітів: Коли радіорупори „громогласно“ возвістили, що надходить Сталін, загриміла буря: здавалося, що в великім Кремлівськім двірци не стало бані, що зникли зеркала, і над салею, над двірцем, над Кремлем мчиться безконечна ескадра великих літаків. Чужі журналісти терпеливо ждали кінця урагану. Но буря кріпшала. То 185 народів „необнятої території соціялізму“ повторяли слова, яких не треба перекладати. Всі народи гремїли „на своїх язиках“. З глибини серця неслося ураганом „Кузикогли Сталін!...“ З глибини сердець бурею вилітало „Яшасин Сталін!...“ І коли та симфонія здавалося вже розриває стіни, тоді виріс і заповнив всю салю величавий гимн... — Так пише большевицький орган і то орган для молоді. Навіть про царів не писали з більшим „колінопреклоненієм“. Та поклони царям були в значній части щирі. А тут кланялися і кричали очевидно зі страху. Бо нехайби спробували не кричати, коли чрезвичайка дала знак, аби кричати. Господи! Тожто вона далаби школу „представникам“ тих 185 народів... Таки в стінах самого Кремля навчилаб їх вити і рачки лазити. Отже не диво, що вони так кричали. Таксамо кричать зі страху і в Києві на честь ступайки Постишева, котрий вимордовує кого лише в руки свої вхопить. В тій „симфонії“, котра зрештою проймає жахом всіх чесних людей, є й моменти високого комізму. І так у Кремлі тряслися зі страху не лише „представники“ 185 народів, але й ті чекісти, що мали наказ, уважати, що будуть кричати. Бо всіх мов 185 племен і народів сараки чекісти очевидно не можуть знати. Отже не могли знати, що „Кузикогли“ значить „Син Неба“, а „Яшасин“ значить „Многая літа“. Одно і друге слово могло пречінь мати також інакше значіння, нпр. „Туман 18-й“, або „Зломи карк!“ Отже заки сараки чекісти довідалися, що значать ті слова, то також апетиту не мали. Тим більше, що мусіли памятати, як іще в 1918 р. люди говорили в Москві: „Чтобъ угадать, чѣмъ кончитъ Ленинъ, надо слова молотъ-серпъ читать съ права на лѣво“ (получивши їх в одно слово). Ленін не дожив. Та Сталін може скінчить тим, що стане „Кузикогли“. Престол він уже заняв, а на 7-м зїзді зорґанізовано щось в роді коронації з окликами („представників“ бідних стерроризованих монґольських племен): „Кузикогли!...“ „Яшасин!...“

Скарби турецьких султанів

Амстердамський часопис „Тійд“ повідомляє, що казкові скарби турецьких султанів вповні зберігають. Турецьке правительство поручило великій голяндській фірмі перевести інвентар і оцінку скарбів б. султанської палати в Цареграді. Експерт заявив, що султанські скарби є в пивницях з зелізними стінами. Двері з бронзи і сталі. Там дійсно казкові богацтва. Множество брилянтів, сафірів і жемчугів. Деякі з камінів надзвичайної величини. Серед скарбів є м. і.: кінджал, котрого рукоять довга на 12 цм. зроблена з одного величезного ізумруда (шмараґда). Тисячі рубінів, жемчугів і брилянтів, що украшали корону султана Мурада IV, тяжко оцінити. Та се ще не все. Великі богацтва є і в інших частях старинної палати. Так нпр. в троновій салі, котрої стіни покриті оздобами з чистого золота і з дорогоцінних камінів, є трон на 3 м. висоκий викладаний жемчугами — дар перського шаха султанови Селімови. Над троном висить на золотім ланцюху корона украшена мабуть найбільшим ізумрудом світа, 30 цм. довжини і 14 цм. грубости. Трон оцінюють на 10 міліонів голяндських ґульденів. Є вістки, що турецький уряд продає частину тих скарбів.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Тінь на Енцикльопедії

Як у ній большевствуючий тип рішає про оцінку літературних цінностей...

Зачнемо від правдивої події, яка проте виглядає дещо на.. дотеп чи „Літературний Бім Бам" з „Назустрічі". Отже. Накладом „Книгоспілки" року 1930 вийшла в Київі книжка „Галицька та буковинська поезія XX віку". Вибір поезій та вступну статтю дав проф. „Інституту Народньої Освіти" Борис Якубський, котрого др Михайло Рудницький називає в „Укр. Заг. Енцикльопедії" (ч. 27, 803 лім) „знавцем поезії". Що воно так і є, про се свідчить сам Б. Я. у вступі: „Почуваю неодмінну потребу (...!...) висловити якнайщирішу подяку за допомогу в складанні цієї збірки шановному товаришеві Василю Атаманюкові і старому приятелеві Михайлові Рудницькому" (ст. LXX, „Гал. бук. поезія XX в."). Відомо, рука руку миє...

Та повернім до теми. Отже. Той знавець поезії при такій допомозі зладив цікаву збірку і в ній помістив м. і. 20 поезій М. Рудницького, майже самих еротиків!... Сам Б. Я. пише про них: „...ми бачимо, що майже всі вони говорять про кохання. З цим доводиться п о м и р и т и с я..." (ст. XLVI). Читаючи ті вірші, мимоволі згадував я слова самого М. Рудницького: „Нудьга... яка нудьга! Мов гіпопотам, Толочу вшир запечений обліг" (тамже, ст. 112). Ну але для чужих гадок і густів треба бути толєрантним, — подумав я і витривало читав дальше. І дочитався місця про католицьких поетів Степана Семчука і Ореста Петрійчука (тобто мене во время оно)... Як же виглядає те місце у Якубського?

„Галицька поезія має ще двох поетів — Степана Семчука й Ореста Петрійчука. Вони обидва належать до одного табору поетів клерикалів та еротиків" (так!) „та выпустили кождий по одній невеличкій збірці своїх віршів у 1924 році. Про них не варт.о казати і внесено кілька їхніх віршів до антології тільки для того, аби читач міг уявити собі, що становить собою галицька поезія початку двадцятого сторіччя, що вона дозволяє собі", (уви мні!...) „до чого вона знизилася" (ст. LXVII.).

Жахливі докази тих „клерикалів-еротиків" і того зниження йдуть на кінці збірки. Найперше чотири прекрасні поезійки С. Семчука, всі 4 на національні теми без сліду еротизму; чому отже Семчук зачислений до „еротиків" (тоже „новоє словечко..."), знає хіба сам Якубський та ще його „старий приятель" М. Рудницький, інформатор зі Львова... Дальше йде 5 віршів Петрійчука; в тім 2 переклади і 3 еротики, які безпечно можна дати в руки навіть семинаристці з І. року без шкоди для її душі, але й без користи. На кінці, в примітках, Якубський подає ще раз пояснення щодо обох „клерикалів", обом тими самими словами: „Належить до націоналістів та клерикалів".

Якби не те пояснення, то я направду погнівавсяб на професора з ІНО. Бо якже: М. Рудницькому вільно було („з цим доводиться помиритися...") писати любовні вірші зі совпаденієм у порнографію (тамже, ст. LI.), Атаманюкові вільно було писати таку віршеву порнографію, що навіть большевики руки ломали, — а „клерикала" Петрійчука спасають від еротики не духовні круги, а... комуністи?... Фаву же так?!...

* * *

„Вот і пшикросьць" — звик був говорити один ґенерал з б. царської армії, попавши на польську службу. І добре казав, хоч не конче по польськи...

Нагадав я собі ту „пшикросьць", розглядаючи в 27 зшитку „Укр. Загальної Енцикльопедії" (на 786 — 803 ломах) гасло „Письменство XIX—XX вв." пера М(ихайла) Рудницького, „старого приятеля" большевика Б. Якубського.

Від енцикльопедії вимагається звичайно обєктивности і стислости. Маючи козиря стислости в руках, М. Рудницький, старий приятель і інформатор Якубського та одинокий тепер літературний критик „з самостійною теорією" на галицькій Україні (сам же пише: „Першу спробу дати самостійну естетичну теорію зробив М. Рудницький", „УЗЕ." 803 лім) побив тим козирем обєктивність і вийшов на своє: „Нема літератури крім Европи, а М. Р. її пророк". Сам же пише: „За зразками европ. літератури йдуть неприналежні до ніякого напрямку М. Рудницький"") і його приятелі: „Ст. Левинський*), Ю. Липа, Д. Віконська, А. Крижанівський, А. Павлюк*) (комуніст, розстріляний большевиками), С. Яблонська, С. Гординський*), Ю. Косач*), Б.Антонич, І. Вільде, Н. Лівицька-Холодна, і ін." (801 лім); всі зазначені *) се б. новошляхівці.

Все, що має якунебудь добру, не інтернаціональну тенденцію, М. Р. ставить на останнім місці, або просто зовсім не згадує, або врешті тільки неясно зазначує. Все інтернаціональне, жидівське, большевицьке або ліберальне — має у нього вальори „Европи". Нагадується Шевченкове: „А я—в попа обідала... Сирітка сказала..." Тільки що тим попом тут інтернаціональний снобізм старого приятеля большевиків і Жидів п. М. Рудницького.

Европейських приятелів М. Р. ми вже вичислили. Перейдім тепер до большевиків. „Радянське покоління" вичислює М. Р. до останнього зуба (799, 800), не поминаючи перш за все жидівських Щупаків: М. Йогансена, Л. Первомайського, Б. Тенету, Р. Троянкера, А. Лейтеса, І. Айзенштока, В. Коряка і ін. Дальше йдуть усякі карасі й плітки большевизму (деякі з них свою вірність „пролетарській батьківщині" відпокутували вже під стінкою). Ніякого осуду для їх діяльности — хочби з „европейського" боку, адже богато з них се чекісти! — М. Р. не має. І така оцінка навіть неможлива, бо „більшість молодих письменників мабуть не проявила ще найкращих сторін свого таланту" (800 л.). Про емігрантів з Вел. України та письменників-націоналістів сказано „на здогад буряків" — таке: „Другі дають вислів своїому патріотичному обуренню та болеві" (800 л.) і подано деякі прізвища. Між ними пропущено зовсім протибольшевицьких письменників: І. Зубенка (4 більші оповідання), Ю. Горліс-Горського (2 книжки споминів-оповідань), В. Юрченка (1 повість і 4 томи споминів), Б. Лисянського (1 том поезій), В. Лопушанського (3 повісти), Я. Бохенського (1 пов.) і ін.; дальше не згадує М. Рудницький зовсім націоналістів Ст. Шухевича (3 кн. більших оповідань, 5 томів споминів), І. Филипчака (5 повістей), М. Брилинського (1 повість, 1 кн. опов.), В. Софронова (цікаво чому, чейже С. майже в 100 відс. „европеєць" в розумінні М. Рудницького...), Б. Подянича (чотири кн. більших сенз. оповід.) і б. ін. Коли М. Р. не признає їх за письменників, бо вони тенденційні чи не володіють „европейською" формою, (розуміється, тою „самостійною", що її видумав М. Рудн.), — то чому в такім разі М. Р. пише про невідомі таланти, що не видали досі ні одної книжки (прізвищ не хочу наводити, бо се жінки). Забув М. Р. також згадати Наталю Королеву, якої повісти (уривки гл. в „Дзвонах") стоять безсумніву і щодо форми і щодо ерудиції на справді европейському рівні. Поминені дальше Андрій Волощак (1 кн. поезій), Ярослав Галан (кілька драм), Олена Цегельська (2 кн. опов.), Франц Коковський (2 кн. поезій, 2 кн. оповідань), Володимир Островський (кілька томів оповідань і повістей!), Я. А. Б Цурковського (3 кн. віршів) і б. б. ін.

Поважних письменників, але особисто М. Р. несимпатичних, ставить інформатор УЗЕ. на рівні з лубком. Ось прим. відомий з літерат. перерібок „В. Будзиновський... перейшов на популярну історичну повість. Андрій Чайковський... присвятив себе пізніше виключно попул. істор. повісті" (796 л.). Знаємо отже вже, що таке „попул. істор. повість" в розумінню М. Р. Отже спритно те саме розуміння іст. поп. пов. М. Р. підсуває прим. несимпатичному йому О. Назарукови й зазначує, що О. Н. дав „поп. істор. повісти". Подібно М. Р. поступив і з Опільським. Про характеристичні для О. Назарука спомини й описи подорожей М. Р. нічого не знає... І т. д. і т. д.

„Представником католицької літ., що пробує підготовити грунт під таланти, є Г. Костельник". (801 л.). Це все! Не знаю, як М. Р. розуміє „катол. літ.". Чи катол. письменники се ті з письменників, що католики з роду й того катол. не виреклися? Коли так, то крім о. Кост. ще майже вся галицька укр. літ. се теж катол. література. Очевидно на таке М.Р. не піде, бо й він сам має католицьку метрику..Отже може катол. письм. ті, що в їх творах проявилися катол. теми згл. тенденція? Чомуж тоді М. Р. не причислює до кат. літ. згадуваних таки в своїм інформ. гаслі прізвищ хочби тільки самих катол. священиків: М. Шашкевича, М. Устіяновича, А. Могильницького, Т. Бордуляка, М. Мурави і студ. богосл. Зореслава? Не заперечуючи зовсім того, що о. Костельник дуже здібний чоловік і то якраз у белетристиці, („Помершій донечці" — „Великі люди" й ін.), мусимо замітити, що попри його маємо ще В. Маковського (2 кн. оповід., 1 спомин), А. Монтрезора (поезії), С. Семчука (1 кн. опов., 3 кн. поезій), О. Лещука (4 кн. опов.), О. Назарука (1 повість, 3 кн. описів і споминів), Меріяма (1 кн. поезій, 1 опов., кілька пєс), М. Васькова (3 пєси, 1 опов.), А. Лотоцького (6 істор. пов., около 20 опов., діточа белетр.), В. Лімниченка (4 кн. поезій) і б. ін. На скандал виглядає поминення такого старого письменника як о. Юрій Кміт (кілька томів нарисів і опов., повісти). Ба, що більше: одинокий у М. Р. представник кат. літ. о. Костельник добрий ще як белетрист; але при літ. критиці М. Р. вже зовсім забуває, що той самий о. Кост. написав „Ломання душ", де з християнського становища осудив Винниченка, І. Франка і Тичину. „Тотшвайґен" — найкраща „справедливість, яку доводиться християнам дістати від „безсторонніх" критиків европейської марки" типу М. Р.

З наведеного хіба добре видно „безсторонність" п. М. Рудницького, непогрішимого критика „Нових Шляхів", „Назустрічі", „Діла", і органу „Ми", монополіста-інформатора про укр. літературу півжидівських „Сиґналів", жидівської „Хвилі", радянських большевицьких видань і — УЗЕ...

Між тими, що складали цілу ту нашу першу енцикльопедію, очевидно не всі надавалися до такої роботи. Та вже вершок недогляду в доборі такого співробітника як М. Рудницький. Те, що він написав, кидає тінь на таке культурне й потрібне видання як УЗЕ. Такої праці як оцінка літератури рішуче не вільно давати в руки типови, що вмів рівночасно працювати в „Ділі" і „Нових Шляхах".

Видно ще й інше, т. зв. писання на коліні. А про се сам М. Р. пише в „Назустрічі" (ч. 1 з 1935): „Давніше письменники теж писали на коліні. А л е к о л і н а б у л и к р а щ і". Свята правда...

Моральна наука. Автаркію (самовистарчальність) мусить дістати і наш укр. католицизм. Мусить вийти зі своєї покірної вдачі й усім таким інформаторам сказати кріпке слово: брехня! Сказати так, щоб відголос пішов по людях, хочби це й як нарушило „культурну Евро-

пу“ (читай: інтернаціональне жидівство й ліберально-масонську верхівку).

Українській нації мусимо пригадати слова галицького поета: „Думаю, що не в тім річ, з якої бочки бере поет напій, що подає свому народові, а в тім, який напій він подає йому, чи чисте покріпляюче вино, чи наркотик на приспання“. Так, краще взяти з чистої криниці католицизму, ніж з затроєної баюри інтернаціонального дефетизму й люциферизму. Нового вина не наливають в старі міхи...

Знаєте, який галицький поет сказав вище наведені слова? Іван Франко, той на котрого наші „культурні Европейці“ стало покликуються й під котрого прізвищем збираються. Автос ефа — сам сказав. „Вот і пшикрошьць“...

Аpаміс.

П. С. Що я обстав за своїм колишнім псевдонімом, тим не гіршіться. М. Р. в УЗЕ. в цитованій статті згадує аж тричі своє імя й прізвище.

Нові видання

Паломництво до Святої Землі. Написав о. Д-р Иосиф Сліпий. Аскетична Бібліотека Гр.-Катол. Духов. Семинарії у Львові. Том VI. Львів, 1935. Ст. 196 + 4 нпг. Формат 178 × 130 мм. 34 ілюстрацій. Ціни не подано. — Книжка читається легко і цікаво.

о. Володимир Породко Чина ОО. Редемптористів: **Місія серед недовірків.** Видавництво Чина ОО. Редемптористів. Тернопіль, 1935. Ст. 23+1 нпг. Формат 152×109 мм. — Книжечка написана з умілістю питомою тому талановитому популяризаторови, заслугує на якнайбільше поширення. — А. Ч.

Д-р Евген Олесницький: **Сторінки з мого життя.** І. частина (1860—1890). Львів 1935. Накладом видавничої спілки „Діло“. Формат: 21 цм. × 15 цм. Сторін 250. Кольорова обгортка П. Ковжуна. Портрет автора.—Сих споминів не можна належно оцінити, коли не возьметься під увагу тих критичних думок, які напечатано в трох передовицях „Нової Зорі“, а саме в чч. 801, п. з. „Нова Ера“ в споминах Олесницького і в дійсности“, в ч. 803 п. з. „Проф. М. Грушевський як політичний критик і політик“ та в ч. 804 п. з. „Принципи й політика“. Хто не складає „Нової Зорі“ в річники, а збирає в своїй бібліотеці спомини, повинен згадані статті вирізати з „Нової Зорі“ і вліпити їх в оправлені „Спомини“ Олесницького. Тільки так можна ті спомини давати як політичну науку молодому поколінню. Без того коментара ті спомини можуть лише поглибити хаос думок, які у нас здавна панують. А.Ч.

Михайло Грушевський. Його життя і мученича смерть. Бібліотека „Батьківщини“. Львів, вул. Вірменська ч. 25. Ст. 16. Формат 210×141 мм. Напереді портрет пок. М. Грушевського.

Д-р Михайло Скорик: **Бойківські писанки.** (Нарис). Формат: 247×175 мм. Сторін 9+5 таблиць писанок. Відбитка з „Літопису Бойківщини“ ч. 4, рік IV. 1934.

Інж. Василь Баричко: **Як нищити** мшиці, земляні блохи, слимаки, дротяники, борозняки, медведники, миші, щурі, хомяки та суслики. (З образками). Львів 1934. Ціна 60 гр. Накладом автора. Формат 17 цм.×12 цм. Сторін 56. 15 ілюстрацій.

Zofja Eltz: **Godzina anielska.** Opowiadania o ulubionych Świętych. Nakładem Księgarni Św. Wojciecha Poznań (мабуть 1934 року). Стор. 185+3 нпг., 16⁰. Ціна 3·50 зл.

Щиро поетично, дуже цікаво і правдиво для дітей (від 8—12 літ) написана збірка оповідань про ріжних Святих: Мавра і Плакида, Марію Бара, Тарситія, Єлисавету з Тірінґен, Германа Йосифа, Тересу Мартен, Антонія Падевського, Бернадету Субіру, Севастіяна, Схоластику, Франциска з Асізі, Імельду й Петра Клявера.

Кожде з тих оповідань має свою добру тенденцію, та вона так уміло вписана в белєтристичну канву, що не разить, а поправді переконує й зворушує до сліз. Всі ті оповідання мають за ціль піднести дитину в коротеньку „ангельську хвилину“ до Бога, показати серденьку добро волі позитивних Божих дітей, принести діточому серцю небесну радість. Не є се нудне й непереконуюче моралізування суворого серця, а тепле, любовю овіяне крилате слово краси, відблеску Бога. І тому переконує, тому пориває. Не лише дитина, але і зрілий чоловік прочитає радо сю гарну книжку.

Требаби постаратися чимскорше перекласти сю працю на нашу мову — очевидно не „традиційним“ для клєрикалів „язичієм“, а гарною мовою — й розкинути здорове зерно між діточі серця.

Нераз дивуємося, чому серед нашої молоді виростають такі дивогляди й нарікаємо на неї. А чи знаємо ми, що вся наша література для дітей суто ляїцистична, безрелігійна так, начеб ми творили її під чорними крилами „синів удови“.*) Майже всі видання „Рідної Школи“ „Світу Дитини“ (з малими виїмками, яких 1—2%), Матвійчука й ін. наших видавців діточої літератури писані в зовсім світським дусі. Чогож дивуємося опісля, коли наші молоді інтеліґенти, виховувані на такій літературі, не показують ані трохи релігійного духа, начеб виховувалися в ляїцистичній школі.

Католицькі родичі повинні жадати від всіх наших видавців видавання творів католицького духа, замісць ріжних ляїцистичних „Уличників“, „Максимів і Марків“ і под. Може при тім жаданні стрінемося з замітом, що се „непедаґоґічно“ переконувати дитину до релігії. А чи „педаґоґічно“ переконувати її до т. зв. „независимої“ моралі? Тим знову, що закинуть нам „брак вартісних літературних творів католицького духа“ можемо сміло показати хочби „Ангельську годину“ Софії Ельц. В усякім разі вона далеко краще написана ніж якісь там „Пригоди дідуся до горіхів“ — і змістом справді „поживна“, а не така вода як більшість нашої дотеперішної діточої літератури. Цінну книжку С. Ельц прикрашують 72 образки, техніки т. зв. „витинанок“. Се техніка дуже модна і люблена у католиків Заходу; в Німеччині вславилася нею визначна поетка Рут Шавман, яка рівночасно є ілюстраторкою своїх книжок.

*) Одна з таємних назв масонів.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Вячеслав Будзиновський,** довголітний посол до австрійського парляменту з бучацько-підгаєцького округа, визначний теоретик українського націоналізму і перший в Галичині теоретик террору, котрий він голосив і проти Австрії, автор богатьох економічних праць, історичних повістей і оповідань, помер у Львові дня 14 лютого о год. 10 рано в 67 р. життя, заосмотрений Найсв. Тайнами. Покійний мав дуже оригінальний ум і був надзвичайно робучий. Переходив ріжні фази розвитку, був редактором радикального „Громадського Голосу“, потому народовецької львівської „Свободи“, був довголітним співробітником „Діла“ та американської „Свободи“, був також головою Партії Праці, одначе покинув її. До радянофілів наближався виключно з українського націоналізму. Його можна уважати найзавзятішим українським націоналістом взагалі. Покійний був поруч проф. Ст. Томашівського безперечно найвизначнішим українським журналістом. Мав великий засіб політичного й економічного знання та надзвичайно делікатне почуття мови, при чім постійно іронізував з лекцій Мих. Рудницького в „Ділі“, а гумор мав величавий. В „Новій Зорі“ печатали ми його „Підручник української мови“, котрий будемо продовжати. Цікаво, що мати покійного була Полька і вела дім по польськи, але впливу на ослаблення його острого українського націоналізму не мала.

А. Ч.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В РИМІ обходили торжественно 6-ту річницю Лятеранського договору, котрий закінчив спір між Ап. Столицею й Італією. Місто прибрали прапорами, школи й уряди того дня були замкнені. В базиліці св. Івана Лятеранського відправлено торжественне богослуження й відспівано „Тебе Бога хвалим“! В італійській амбасаді при Ватикані було дипльоматичне приняття, на котрім було богато достойників католицької Церкви.

СОЙМ відкинув внесок польського Клюбу Народового, щоб отворити дискусію над відповідю правительства в справі Берези Картузької. Проти внеску ендеків голосували також Жиди.

ПОСОЛ ВІНЯРСКИЙ з Народового Клюбу остро атакував міністра внутрішних справ ґен. Складковского. Закидав йому, що він здезорганізував урядничий апарат і тим відіграв в адміністрації таку ролю, як Цар і Міхаловский в судівництві.

В ВІДНІ власти зарядили остре поготівля війська й поліції в звязку з роковинами соціялістичної револьти в Відні.

НІМЕЧЧИНА ВІДКЛИКАЛА свого посла в Букарешті Шмідта, котрий там урядував всего два місяці.

ПРУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ґенерал Ґерінґ виголосив промову в м. Дрездені. Він сказав м. і.: Хочемо мира, але світ мусить знати, що ми досить сильні, щоби вдержати його власними силами. Німеччина не на те покинула Женеву, щоби звідтам приймати тепер прикази.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ухвалив проєкт конституції для Індії 404 голосами проти 133-ох голосів опозиції.

БЕЛЬҐІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО згодилося підписати летунську конвенцію по думці лондонських договорів з 3. II. с. р.

ТРИ БАЛТІЙСЬКІ ДЕРЖАВИ Естонія, Лотва й Литва вислали спільне письмо до Союзу Народів, в котрім домагаються представника в постійних комісіях Союзу Народів тому, бо вони заключили балтійське порозуміння.

БОЛҐАРСЬКА ПОЛІЦІЯ перевела численні ревізії в м. Ґаброво й увязнила там 82 комуністів.

В АТЕНАХ начальники штабів армії, фльоти і летунства відвідали премієра Цаударіса й домагалися рішучої боротьби з комунізмом, що поширюється в грецькій армії.

ДВІ ІТАЛІЙСЬКІ ДИВІЗІЇ в силі 40.000 жовнірів чекають в однім сицилійськім порті, щоб відплисти до Африки. Італійські урядові круги твердять, що згадані війська мають лише звільнити ті відділи італійських військ, котрі роблять службу в Еритреї й Сомалії, а не зачинати якунебудь акцію проти Абіссинії.

АБІССИНСЬКИЙ ПОСОЛ в Римі Ісус Афевоск відвідав італійське міністерство закордонних справ і домагався вияснень. Йому сказали, що Італія занепокоєна аґресивним становищем Етіопії (Абіссинії) і що Італія мусить скріпити свої військові сили на пограниччі Сомалії. — Абіссинське посольство боїться, щоби Франція не підперла евентуальної акції Італії в Абіссинії.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ Півн. Америки відкликали також військового й морського аташе з Москви. Рівночасно правительство Злучених Держав рішило зменшити особовий склад свого посольства в Москві.

ПРОТИЯПОНСЬКЕ ПОВСТАННЯ вибухло недалеко м. Мукдену в Манджурії. Кілька відділів манджурських військ висланих проти повстанців перейшло на їх сторону.

ЯПОНІЯ святкує 2595-літні роковини своєї династії й держави та 45-ліття своєї конституції й парляментаризму.

НОВИНКИ

В церкві Успення Пресв. Богородиці у Львові дня 12 с. м. о. кан. Д. Лопатинський в сослуженні о. крил. Ю. Дзеровича і о. канцлера Галянта відправив торжественну Службу Божу з приводу 13-ої річниці коронації Пія XI. Співали напереміну мішаний хор під дир. проф. Прокоповича і студентський хор „Бандурист“ під дир. п. Плешкевича. На закінчення відспівано папський гимн Се богослужения передано радіем.

Девятий Академічний Вечір відбудеться дня 17 с. м. о год. 6 веч. у Львові в салі „Української Бесіди“ (Нар. Дім, вул. Рутовського 22, I пов.). Д-р П. Мінко виголосить виклад на тему: „Вільномулярі“ (Масони). Вступ для старших 49 гр., для молоді 10 гр

Релігійна трансмісія з Відня. 19 лютого о год. 21.15 відбудеться трансмісія з Відня концерту сполучених хорів віденської опери. В програмі переважно музика релігійного характеру Моцарта, Шуберта, Брікнера й ін.

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК приняла 7 нових кооператив: „Українську Райфайзенку“, Кути, пов. Золочів; „Вперед“, Копичинці-Гора; „Власну Поміч“, Русів, пов. Снятин; „Народню Силу“, Денисів; „Згоду“, Кізлів; „Єдність“, Копичинці, пов. Тернопіль; „Єдність“, Ридодуби, пов. Чортків.

Важне для купців і кооператорів. На терені апеляційних судів львівського й люблинського вільно вести торговельні книги також в українській мові. Таке доносить польська преса.

Проекти нових податків вже внесені до сойму. Вони мають бути скоро ухвалені і мають обовязувати вже від 1 квітня с. р. Се головно підвисшення посередних податків та податку спадкового і від даровизн з 10 на 15%, від холодних напитків, штучної мінеральної води і т. п.

Міністр освіти Єнджеєвич заявив делеґації учителів, що він завернув проект шкільної данини і що се не вплине на виконання шкільного буджету.

В Коломийщині сніговія засипала всі дороги, що ведуть до Коломиї. Снігові заспи доходять до $1^1/_2$ м. і дуже утруднюють доїзд до міста.

З Луцька доносять, що там правосл. священика Сабаховського засуджено на 7 літ тюрми за приналежність до ОУН і відправу Богослужения за увязнених членів тої організації. В часі розправи увязнено 8 свідків під закидом, що зізнавали фальшиво в обороні священика.

Дивні вагання температури. В часі коли у Львові було 20 степенів морозу і глибокі сніги відтяли від світа соняшну Дальматію, — на Землі Франца Йосифа близько бігуна була відлига.

Зловлено справника нападу на д-ра Рибарського, радника Генеральної Прокураторії у Львові: Він був передтим возьним і скінчив 5 кл. гімн.

Помисловий пекар в Оломунці в ЧСР надавав через власну радіостацію комунікати про близьку війну. Рівночасно дорадживав купувати в нього муку на запас. Йому вдалося продати більшу скількість муки. Вкінці його увязнили за ширення фальшивих вісток.

Гумор. — Гордість матери. — Ваш син, пані, кинув в мене кулею зі снігу. — А трафив вас? — Ні. — То не мій син.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

Над Чорним Морем вже орють і сіють. ТАСС повідомляє з Новоросійська: На Чорноморю тепла весняна погода. Богато колхозів зачало вже весняну орку і вчасну сійбу. В ананівському районі засіяли ячменем понад 300 гектарів і зорали 200 га. Орють також в колхозах районів Новоросійського, Грецького й Туапсунського. Орка й сійба зачинається всюди зараз як тільки щезає сніг.

Канцлер Гітлер переслав Св. Вітцеви Піеви XI сердечну ґратуляційну депешу з приводу 13 річниці коронації Папи.

Помер грецький Митрополит, Екзарх грецької православної Церкви, Германос Караванґельос в Бадені під Віднем. Він задержався в Бадені вертаючи з Лондону, де давав шлюб грецькій княжній Марині з англійським князем Юрієм.

Замкнуть атонські монастирі? Преса повідомляє, що грецьке правительство задумує в найближчих місяцях замкнути монастирі, що від століть займають неподільно гору Атос. Причина замкнення — фінансові трудноші. Число монахів меншає. В 1920 р. було 5.140 монахів, в 1933 р. 2.500, тепер всего 1.800. Цікаво, що коли та околиця була під владою Турків, монастирі стояли далеко лучше ніж, коли дісталися під владу православної Греції.

Катастрофа найбільшого бальона Америки „Мекона“ сталася підчас маневрів воєнної фльоти З. Д. Півн. Америки коло Каліфорнії. З невідомої причини в задній части бальона наступив вибух і бальон зачав опадати на море. На ратунок поспішили всі кораблі, що були недалеко. Вратувалося 81 осіб залоги; два офіцири пропали. „Мекон“ затонув. Побудований в 1933 р. він мав 785 стіп довжини і 8 моторів. Його популярно називали „Король Неба“.

Гумор. — Нечиста совість. — Вона: Дуже тішуся, що пізнаю вас. Я про вас вже богато чула. — Він: Сподіваюся, що пані не повірили в те все, що чули.

Гумор. — Певна себе. — Знають паші, я мав дивний сон: снилося мені, що я освідчився найкращій жінці на кулі земній. — Так? І щож я відповіла?...

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Впр. Авторови допису „Випочинковий Дім“ Т-ва „Пер. Еп. Поміч“. — Ваш допис цікавий і ми радо його помістили б, але ми вже кілька разів проголошували, що не містимо ніяких дописів тим, що залягають з передплатою. Виж таки порядно залягаєте.

ЖЕРТВИ ДЛЯ ІВАНА ЗАРЕМБИ

1) о. Іван Підґарбій, Вільхівці, п. Сянік зл. 5, 2) Дмитро Ґреґолинський, проф. в Перемишлі зл. 5.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах 5·28 зл. Золотий доляр 8·91—8·92. Канадійський доляр 5·28; 1 нім. марка 1·95—2·00; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 21·00; 1000 ром. левів 34·00—35·00 зл.; 100 австр. шілінгів 98 зл. анґ. фунт стерл. 26·10 зл.; 100 швайц. франків 171·70 зл.; ґданський гульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·46 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 14. II. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2·10, зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 3·70 зл. Тенденція на яйця знижкова, на молоко, масло і сметану вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Поїв Ковчег.
АТЛЯНТИК: Юліка.
КАСИНО: Молодий ліс.
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Живий застав.
МІРАЖ: Кавалькада життя і смерти.
МУЗА: Велика подія.
ПАКС (катол. кіно, вул. Францішканська 1а) Под Твою милость.
СТИЛЕВЕ: Циганські мельодії і ревія.
УТІХА: Відважний хлопець. і ревія.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: $^1/_2$ стор. 180·— зол., $^1/_4$ стор. 90·— зол., $^1/_8$ стор. 45·— зол., $^1/_{16}$ стор. 25·— зол. В редакційному тексті: $^1/_2$ стор. 280·— зол., $^1/_4$ стор. 140·— зол., $^1/_8$ стор. 70·— зол., $^1/_{16}$ стор. 35·— зол.

При кількоразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 21 лютого 1935. Ч. 13 (811)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Російська вистава в Ватикані

Кардинал Сінчеро в прияві кард. Пачеллія і ватиканської капітули відкрив виставу праць російського маляра проф. Браїловського, що в своїх образах представив рос. релігійне мистецтво. Кард. Сінчеро виголосив промову, в котрій зазначив, що Св. Отець бажає, щоб ті малярські праці збережено як символ славного рос. релігійного мистецтва, котре образоборча революція знищила і розпорошила по світі. Св. Отець посвячує памятник рос. християнству, тепер здушеному, але воно воскресне. Виставця се символ любови, котру Св. Отець має для Росії, любови, котрої докази складав перед цілим світом. Пій XI має завсіди отверте серце і рамена для дорогих хоч відділених дітей і благає Бога для Росії за те, за що всі молимося: „Да святиться Імя Твоє, да прийде царствіє Твоє!" Коли се царство прийде для Росії? Се в руках Бога. Одначе ми можемо і повинні приспішити прихід царства Божого, лучитися молитвами зі Св. Отцем і потішати рос. нарід словами надії, бо „ніхто не завівся, хто уповав на Господа". Потім виголосив відчит директор ватиканських музеїв.

Монахи роблять виставу у Відні

43 австрійські монастирі творять у Відні новий музей.

Віденський дієцезальний музей в архиепископській палаті у Відні тішиться все зростаючим числом відвідин. Тому духовні круги рішилися оснувати у Відні ще оден музей, до котрого 43 найстарші австрійські монастирі дадуть найкращі свої річи і найдавніші памятки на постійну виставу. Той новий музей буде приміщений у старім монастирі Капуцинів при Новім Ринку („Наєр Маркт"). Як відомо, Чин Капуцинів осягнув був свій найвисший розвиток коло 1800 р. Він мав тоді 1700 монастирів і поверх 33.000 монахів. Тепер має 932 монастирів і 13.000 членів. Під сю пору вийшло з того Чина 5 архиепископів і 32 епископи, — оден з доказів, що той Чин знов відродився.

Світовий конгрес жінок

Міжнародний Конґрес Жінок відбудеться в Царгороді (в Стамбулі) 18, 19 і 20 квітня. У звязку з тим прибула вже до Царгороду предсідниця Міжнародного Союза боротьби за право голосування жінок, пані Корбет Ешби з Англії та її заступниця з Голяндії, пані Розалія Манус. Вони разом з Союзом турецьких жінок приготовляють приняття жінок з цілого світа. Дневний порядок буде: Положення жінок і права жінки, роля жінки у свобідних фахах, політичні і цивільні права жінок, справа скріплення мира. З 42 країв, що належать до Міжнародного Союза Жінок, 25 вже зголосило своїх делеґаток на конґрес, м. ін. Японія, Китай, Індія, Іран (Персія), Єгипет і держави Полудневої Америки.

Нова виборча ординація

Польська преса доносить, що провідники санації відбувають наради над проєктом нової виборчої ординації. А саме мають приняти засаду, що політичні партії не могти-муть виставляти кандидатур на послів. Покищо не устійнено чи мають признати згадане право господарським орґанізаціям, чи самоврядним, чи вкінци окремо покликаним до сеї цілі горожанським „комітетам".

Що сказав чорний цісар

З Адліс Абеби доносять: Цісар Абісинії Рас Тафарі заявив, що бажає мирного полагодження спору з Італією, але Абісинії належаться жерела оази Уалюаль. Розуміється, мобілізація двох італійських дивізій не може викликати довіря. Ні приневолити ні застрашити я себе очевидно не дам.

Армія Абісинії вже заняла позиції.

З французької кольонії Джібуті доносять, що 80.000 абісинських жовнірів обсадило простір від італійської границі аж до рік Вебі Шебелі і Туг Фафан і до областей Гаррас і Балі, відки надходять нові етіопські сили. Всі вони узброєні в модерні кріси й кулемети, але не мають танків і воєнних літаків, котрими розпоряджають Італійці. Зате природні позиції Абісинців дуже недоступні.

Страшна буря в Німеччині

Над цілою Німеччиною шаліла 24 годин страшна буря. Є великі жертви матеріяльні і в людях. На Північнім Морі припинили плавбу. В Дармштадті буря схопила 8 бальонів і понесла світами. Понесла також великий бальон „Цепелін". В Берліні буря валила доми й дерева. Дороги закидані деревами. На летовищі в Темпельгофі буря кинула великий літак „Юнкерса" на два інші літаки. В Липську буря зривала дахи, перевертала фабричні комини, виривала дерева з корінням. Вулиці міста закидані телефонічними й електричними стовпами, склом і т. п. Огнева сторожа очищує місто від наслідків бурі.

На галицьких ріках рушили леди

В звязку з піднесенням температури, дощами і гірським вітром рушили нагло леди на ріках Солі, Касараві і Скаві. В кількох місцях повстали ледові запори, на Солі при мості в Живці та на Скаві в Зембжицах. Вилило також кілька малих річок. На потоці Чорна води зірвали міст. Комунікація з Райчи до Звардоня перервана. Самоходова комунікація утруднена. На Вислі вода також прибирає. Низше устя Раби Висла ще замерзла. Також стоять ще леди на Горішнім Дунайци. — Під Білостоком вилила ріка Біла. В Келеччині води на ріках піднеслися 1 м. понад звичайний рівень. Подібні вісти надходять з інших околиць Польщі.

Добрий інтерес, коли повний черес! Отже старайтеся складати свої ощадности в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20

Конечність організування

Католицької Акції в нашому народі.

Стаття надіслана Головним Виділом Т-ва „Скала" в Станиславові.

Живемо на переломі віків, на границі двох епох. Такого положення світ не бачив від великої мандрівки народів. Воєнний і повоєнний матеріялізм знищив духа людства. „Фінансова і господарська кріза пригнобила — як зазначує св. Отець Папа Пій XI в енцикліці „Спонукані любовю Христа" — ціле людство в такій мірі, що воно тим більше в ній замотується, чим більше старається з неї визволитися. Дійшло до того, що нема вже народу ні держави, ні суспільности, ні родини, які або самі не попалиби в більші чи менші труднощі, або також діткнені руїною з іншого боку, не котилисяб у безодню".

Годі досадніше змалювати нинішне безнадійне положення людства, як се зробив Христовий Намісник. Все людство переживає кризу. Всі в крайній нужді. На зовні проявляється вона на всіх ділянках суспільно-політичного й економічного життя. Замітна у сій кризі властива її риса, се повне і всесторонне розбиття, цілковитий розклад як всего людства загалом, так кождого народу зокрема на дрібні партійні ґрупи, одиниці й атоми.

Коли 5. VIII. 1908 р. упав воздухоплав ґрафа Цепеліна, то лежали на землі та уносилися у воздусі всі його складові частини. Ізза експльозії та розбиття розлетівся воздухоплав на малі кусники, що лежали немов велике румовище. Вправді всі частини зокрема істнували, та не було вже у них цілости тому, що бракувало єдности, якаб їх суцільно споювала та держала разом. На сім примірі можна зауважити ясно, що бути чимсь одним, то значить тілько, що істнувати. І навпаки, де заникає єдність, там заникає й істнування-буття. Всі части з того воздухоплаву істнували вправді окремо як відломки, одначе воздухоплав як цілість не істнував. Як мається річ з тим воздухоплавом, чи з яким небудь іншим твором, так тепер мається річ і з людським загалом та з кождою нацією зокрема.

В останніх часах запримічується і то загально на цілому світі нахил-стремління до зріжничкування та затомізування і то на всіх ділянках суспільно-політичного й економічного життя. Одначе сей процес рівнозначний з заником істнування-буття людства та з цілковитою його загибілю. В міру того як поступатиме сей розкладовий процес щораз дальше, треба буде заговорити про заник культури та людства загалом. Сегодня ми всі на шляху до тої загибелі.

Підложжа сеї кризи мусить бути в нутрі людини. Причина її не так зверхня форма чи структура суспільно-економічного ладу, як радше її внутрішно-моральна сторінка. Недомагання сеї мо-

ральної сторінки має знову своє жерело (корінь) в пересадному індивідуалізмі. Пересадний, модерний індивідуалізм, що є випливом ложних, фільософічних систем, як матеріялізму, позитивізму і субєктивізму, проклямує ідеал автономної, від нікого незалежної людини. Тим позбавляє він чоловіка злуки з Богом і доводить його з одної сторони до надлюдини в понятті Ніцшого, з другої сторони до колєктивізму Маркса, де одиниця розпливається в бездушних формах усуспільнення. Цей напрям визволення чоловіка зпід панування християнської духости так загально поширений у теперішніх часах, спричинив власне той пілковитий розклад-руїну, ізза якої ми всі терпимо. Бо чим більше чоловік віддалюється від тої духовости, тим більше стає нещасливий, засліплений у своїому „я“ та у своїх змислових низьких інстинктах. В такому повоєнному лихоліттю наших часів, коли віра помітно остигає і надто зматеріялізований чоловік сумнівається в обєктивність релігії й надприродного ладу загалом та замикається у вузькому егоїзмі свого „я“, а вороги віри докладають всіх зусиль, щоб на чисто ляїцистичних підставах збудувати життя родинне, станове, суспільне та культурне загалом, — може прийти з поміччю тільки кат. Церква. Вона одинока в силі вказати людству шлях відродження. Вистарчить глянути на хід історії і зараз легко можна завважити, що людство вже не раз переживало дуже тяжкі хвилини, передовсім в часі, коли розшалілі пристрасти вбивали в людині все, що шляхотне, чесне й етичне. Всежтаки ніколи не попадало воно в зневіру. Якийсь таїнственний внутрішний голос укріплював навіть найбільш нещасливі народи в надії на лучшу майбутність. І справді хочби якийсь нарід чи навіть ціле людство знаходилося в найбільшім нещастю, всежтаки воно має право до надії, бо Господь „созда бо во єже бити всім, і спасителни битія міра“ (Кн. Прем. 1, 14). Тою предивною силою, що підносить людство на дусі, що становить основу людського щастя, є його виховання на здорових Христових засадах. Лише католицьке виховання в силі влити в людство суспільні чесноти, дати йому духове відродження, зберігти його перед руїною та піднести з упадку.

Тому самозрозумілим являється могутний голос перестороги Христового Намісника, — законного сторожа чистоти Христової науки й евангельських засад, — про Католицьку Акцію, яка має кермувати апостольством світських, що серед такої духової й матеріяльної крізи залунав з висот Петрової скали. Святіший Отець взиває всіх світських католиків, щоби в міру своїх спосібностей та змоги прилучилися до духовенства в ділі апостольства та під проводом церк. єрархії співпрацювали над практичним приміненням релігійно-моральних засад і над поглибленням релігійного життя. І дійсно серед таких обставин тільки збірна і послідовна акція всіх католиків зможе причинитися до поширення Божого Царства на землі і відновити в Христі все людство. Христовий Намісник, Папа Пій XI, проголосив отже загальну мобілізацію католиків і зобовязав їх до протинаступу, до оборони основних правд віри.

Очевидно, що нам Українцям здійснювати клич Святішого Отця далеко тяще як іншим народам. В інших народів істнували вже давно ріжні кат. організації, які тепер піддано під провід Катол. Акції. У нас нажаль таких чисто катол. орґанізацій дуже мало. І тому треба зачати працю від основ. Тому власне ми Українці, — яким приходилося і приходиться постійно зводити борбу з ріжними анархістичними течіями монґольсько-большевицького Сходу не лиш в обороні батьківщини, але і в обороні христ.-европ. культури, — може в більшій мірі як інші народи відчуваємо потребу Кат. Акції. Майже $^9/_{10}$ нашого народу двигає на собі ярмо большевицько-сатанського царства, а проча його частина також прибита важкою крізою і напоєна ріжними нездоровими і нереальними кличами.

На наших очах бачимо страшні наслідки сего стану. Коли ми його не змінимо, то се може довести до катастрофи. На жаль від перших хвиль започаткування в нас орґанізації Кат. Акції на зразок західно-католицьких націй, дається запримітити серед великої частини нашого громадянства брак довіря і навіть підозріння до тої спасенної орґанізації. Наглядний доказ про се маємо з історії недавно минулого, а саме з ювилейного свята під кличем „Українська Молодь Христові“, що дало початок для орґанізації „Кат. Акція Укр. Молоді“. — „Словом підсувається Кат. Акції — як зазначує Преосв. Іван Бучко, Ґенеральний Церковний Асистент Кат. Акції в Галицькій Церковній Провінції — політичні тенденції. Організацію Кат. Акції лучиться з якоюсь політичною партією так, немовби Кат. Акція стояла на услугах котроїнебудь нашої політичної партії. Що більше, говориться навіть, що в львівській АЕпархії буде провадити Кат. Акція такуто політичну лінію, в Станиславові іншу, в Перемишлі знов іншу, а якщо прийде ще й Лемківська Адміністрація, то і там Кат. Акція поведе цілком іншу політику“. (Пор. Вістник Ґен. Інституту Кат. Акції Гр.-Кат. Гал. Церк. Провінції, р. 1935 ч. 1 (2) ст. 2—3). Не треба однак забувати, що орґанізація Кат. Акції — так як кат. Церква — одна і та сама на цілому світі у всіх народів, а її головним провідником є сам кождочасний Голова Христової Церкви, Христовий Намісник на землі — Римський Папа. Він означує рямці діяльности Кат. Акції, дає їй напрям і ціль, хоч не накидає організаційних форм і лишає їх добір до волі кождочасної Епархіяльної Влади, себто Епископа.

І власне се незрозуміння в нашому народі суті Кат. Акції з одної сторони та небезпека ворожих чинників при одночасній байдужности нашого католицького загалу з другої сторони спонукала Високопреосв. Кир Григорія до видання Пастирського Листу в справі Кат. Акції. Його Ексцеленція, — вичуваючи потребу хвилі, — зясовує в згаданому посланію руйнуючу роботу ріжних атеїстично-деструктивних чинників в наших національних установах та рівночасно підчеркує конечність орґанізування католиків в цілі спараліжування тих погубних впливів. Перш усього пояснює Преосв. Владика, що то є Кат. Церква як містичне Христове Тіло. Практичне заключення тих глибоких роздумувань се обовязок не тільки бути католиком, але також поширювати Боже Царство серед загалу. Сей обовязок тяжить на кождім живім члені Св. Церкви. Найліпше сповняють вірні сей обовязок тоді, коли беруться до справи поширення Божого Царства зорґанізовано, під проводом своїх Пастирів-Епископів. Зорґанізована систематична і збірна праця приносить далеко кращі овочі, як відірвана праця одиниць. Орґанізація, що прямує до тої цілі, се Католицька Акція або світське зорґанізоване Апостольство. Преосв. Владика виказує дальше суттєву ріжницю між Кат. Акцією та політ. партіями. Кат. Акція єсть аполітична, себто не обмежує своєї праці якимись політичними рямцями. Тому вона є радше стоваришенням надполітичним. Одначе з того ще не слідує, що Кат. Акція не має нічого спільного з політикою. Навпаки, через добрих членів вона може мати і повинна мати сильний вплив на хід політичних подій, вносячи катол. світогляд у ті політичні партії, до котрих належать члени Кат. Акції. Щоб відразу надати реальну форму та основу до орґанізаційного руху Кат. Акції, Преосв. Владика розіслав рівночасно з Паст. Листом статут Тов. „Скала“, що має послужити за основу для Кат. Акції. Одна з перших цілей Тов. „Скала“ се закладання парохіяльних читалень, що їх Його Ексцеленція Кир Григорій горячо поручає як своїм вірним, так і піддано-му собі Всеч. Духовенству.

Тут треба знову з жалем ствердити, що наша галицька преса однобічно і неречево поставилася до того Паст. Листу. По думці нашої ліберальної преси сей Паст. Лист Преосв. Григорія є якимсь „замахом“ на всі наші освітно-культурні й економічні установи. Однак така інтерпретація зовсім ложна і безпідставна. Преосв. Григорій виступає не проти читалень чи кооператив як таких, але виступає як кат. Епископ, — сповняючи обовязок Пастиря, якому лежить на серці добро повірених собі душ, — проти атеїстично-руїнницьких чинників в тих установах, що сіють всякі погубні впливи між загалом Його вірних. Дивне се явище, що наша націоналістично-ліберальна преса зі спартанським спокоєм переходить до денного порядку над всякими протирелігійними виступами тих елементів в наших культурно-економічних установах, що слабо реаґує проти комуністичних і інших деструктивних впливів у тих установах, а з крикливим „Розпни Його!“ накидується на катол. Епископа за те, що Він основує кат. інституції, тим більше, що вони не стоять і не мають на меті станути на перепоні діяльности культурно-національних установ. Кат. інституції будуть лише спиняти протикатолицьку роботу тих розкладових чинників нашого релігійно-національного життя.

Зрозуміймо силу католицизму, який домагається, щоб віра була світочем і провідницею у всіх небезпеках життя, який домагається, щоб характер чоловіка взорувався та сталився на ідеалах Христа. Бо хто інакше думає і хоче інакше поступати в житті, як цього вимагає наука катол. Церкви, сей зрадник і убийник душі людини. Та що більше, зрадник і убийник не тільки католицизму, але й цілої духової культури і щастя людства: бо він руйнує сю тривку підвалину, що її положив сам Ісус Христос. „Основанія бо інаго никтоже может положити паче лежащаго, єже есть Ісус Христос (1. Кор. 3, 11). Зрозуміймо отже голос перестороги нашого Пастиря та ставаймо зорґанізовано до боротьби з неморальними засадами, які вороги поширюють на нашому національному організмі в цілі відхристіянізування його на всіх ділянках суспільного життя та в цілі винищення нашого релігійно-національного духа.

Товариство „Скала“ вже засноване, має вже кількадесять зголошених парохіяльних читалень і свою власну домівку в Станиславові при вул. Перацького ч. 1 (давна Липова). Головний Виділ радо пересилає, як рівнож дуже радо служить всякими вказівками і поясненнями в цілі оснування парохіяльних читалень.

Без покори не можна насолоджуватися нічим, навіть гордістю. (Честертен).

Хто може бути адвокатом

Лекше буде верблюдови перелізти через ухо ігли, як Українцеви стати адвокатом.

В повнім розгарі йдуть праці над новим проєктом устрою адвокатури. Передумови приняття до адвокатури: В будучности на листу адвокатів вписуватимуть того, що відбув трилітну судову аплікацію і має бодай 5 літ служби на становищі судді, віце- або прокуратора судів загальних, військових або адміністраційних, або 5 літ служби як референдар в ґенер. прокураторії або 10 літ служби як державний урядник в правничій ділянці. Крім введення 8-літного стажу перед приняттям до адвокатури новий закон має передбачувати також справу місця осідку, визначуваного начальною адвокатською радою на підставі вільних місць в даним середовищі та припис, що патроном може стати адвокат аж по 10 літах практики. Коли сей проєкт стане законом, стан адвокатський як вільна професія буде проблєматичний.

З Сенату

Остра промова міністра внутр. справ.

Міністр внутрішних справ п. Коцялковский виголосив остру промову в скарбово-буджетовій комісії Сенату. Він сказав м. ін.: Переходжу до промови п. сен. Макуха.Панове хочуть мене втягнути в дискусію на тему національних меншин і передовсім української меншини й робите се при кождій нагоді. Не бачу причини, щоби при кождім буджеті щорічно міністри говорили про національні меншини. В моїх промовах і в буджетовій комісії й у повнім соймі, в котрих я говорив про рівність всіх горожан перед обовязуючими правами і приписами, обіймав я тим самим і національні меншини. Признаю, що є специфічні болячки, програми, бажання і домагання національних меншин, але се вже практичне життя. Політичні заяви щодо моїх поглядів на справу національних меншин в нашій державі виголошу тоді, коли узнаю се за вказане і доцільне. Коли йде про мене, як про людину і політика, то панове знаменито їх знають, бо будучи 8 літ в парляменті я нераз забирав голос в тій справі. Кому маю давати заяву про національні меншини? Українській суспільности, чи вам панове, котрі уважаєте себе за т. зв. представників української суспільности? Українській суспільности зумію дати її в формі, котру уважатиму відповідною і слушною. Панам не буду її давати! Щодо панів вже сьогодня не маю ніяких злуд. Панове приходите до мене і тоді наші розмови мають зовсім інший характер, а потім стрічаюся з великими несподіванками на публичнім форумі. Ваші виступи в соймі, ваші „заяви“ внутрі і назовні незгідні з тим, що говориться в малім кружку. Не маю наміру і не хочу брати участи в тій дволичній грі! Панове жадаєте від нас, представників польської держави, деклярацій і приречень, а ви самі досі ніколи не заявили, що ви льояльні і вірні горожани польської держави. Чи в соймі, чи тут в сенаті промови пос. Левицького і сен. Макуха дають мені щораз сумніші досвіди. Панове усвідомляєте собі добре, що ви останні могікани того типу представників українського населення. Прийдуть інші, молоді, що зуміють знайти з нами спільну мову і реальну програму ділання для щастя своєї суспільности і великости Річипосполитої, котрої вони горожанами. Більше подібних до вас вже не буде, не буде тому, що українська суспільність не хоче вже їх вибирати. В моїм переконанню ваша діяльність шкідлива не лиш для польської держави але передовсім для української суспільности в тій державі. Та суспільність від вас відсувається і відвертається. Тратите грунт під ногами і тому виголошуєте ваші великі заяви, останні ваші заяви, щоби коли відійдете з вашого становища — полишити по собі переконання, що в польській державі значно гірше, ніж було для вас в Австрії та що вже більше нічого доброго не сподіваетеся від польської держави. Робите народови кривду, яку тільки можете зробити польській державі. Се не фрази, я можу ствердити ті річи на підставі документів. Се не шлях до укладання співжиття української суспільности з польським народом, спільно замешкалими на одних і тих самих теренах. Се шлях до ятрення і юдження. Панове з Народового Клюбу при кождій нагоді порушують справу Берези Картузької. Українці досі мовчали. Перший п. сен. Макух згадав сьогодня про Березу, бо се постійне представлювання цілою опозицією Берези як справи, довкола котрої все крутиться, уповажнює власне Українців, щоб і вони її порушили. Та п. сенаторе Макух, від порушення Берези лучше бути здалека, бо хто говорить „Береза“, нехай має чесність сказати рівночасно „Перацкий“. Таж відомо, що пок. Перацкого замордували Українці. (Сенатор Макух: Ще не було суду!). Ви кажете, що процесу ще не було, а панове добре знаєте про те, що перше признання до вбийства бл. п. Перацкого було поміщене в бюлетині краєвої екзекутиви і в „Українськім Націоналісті“, де ствердженo, що міністр Перацкий був найбільшим шкідником для української справи. Рівночасно в чч. 7 і 8 „Розбудови Нації“, в числі присвяченім річниці смерти Головінського поміщають в статті п. з. „За будучність народу“ напад на міністра Перацкого. В тім самім числі не завагалися накинутися на вашого найвисшого духовника, Митрополита Шептицького. Стверджено, що бл. п. Перацкого вбила українська організація. Ціла група боевиків прибула до Варшави, щоби виконати той огидний морд на особі міністра Річипосполитої. Морд виконано. Чи в інших державах після вбийства міністра внутрішних справ, могліб примінити таку політику яку примінили в нас до середовища, з котрого вийшов убийник? Нехай панове застановляться, що сталосяб з вами всіми, колиб се було дійнде! Напевно не булоб сьогодня дискусії на ту тему, бо не булоб сенатора Макуха. Тому не маю наміру дискутувати з панами і тому раджу панам порушування Берези лишити кому іншому.

(З приводу сего уступу промови мін. Коцялковского голова УНДА Др Д. Левицький оповістив заяву до нього, котрий містимо в сім числі „Н. Зорі“ на іншім місци. Ред.).

З Сойму

Рільництво в Польщі.

Буджет мін-ва рільництва в Польщі референував б. віцеміністр того ресорту посол Карвацкий. Зміст: Хоч помалу зникають причини, котрі безпосередно викликали кризу, то кінця кризи не видно. Обшар управи головних рільничих продуктів вже устійнений, світові запаси їх меншають, але вільної виміни між державами нема. Тому не богато можна числити на зменшення світових запасів. При обчисленні податків в рільництві повиннося брати під увагу елементарні нещастя. Про низькі доходи з лісництва рішає м. і. задалеке розміщення деревного промислу від лісів як жерел сирівця. Відси таке збільшення коштів перевозу, що се фатально відбивається на ціні сирівця. Та мимо кризи перебудова рільного устрою поважно посунулася вперед. Скомасовано 3,300.000 гектарів, а треба ще скомасувати 7,500.000 га. Парцеляцію обмежено, бо люди не мають грошей на купно землі. Завела також парцеляція в цілі віддовження (т. зв. „Лекс Людкевич“), завела й парцеляція за переняті скарбові належитости, може задля надто помотаної процедури. Велика власність в Польщі має ужиткової рільної землі 4,618.000 га, мала власність 19,505.000 га, ріжні союзи поверх міліон га. Промовець домагається вкінці уреґульовання справи т. зв. „попівок“, то значить поцерковних ґрунтів на терені Люблиньщини, до котрих мають претенсії польська держава, Католицька Церква і Православна Церква. Референт уважає за найлучший проект, щоб той спір спровадити до претенсії про відшкодування, але хто, кому, кільки і за що має давати „відшкодування“, того не говорить (бодай пріса того не принесла).

Міністр рільництва п. Понятовский виголосив також промову. Зміст: Останний рік не приніс поправи ні глибшої зміни. Зате наступило устійнення проявів, котрі дадуть можливість поробити певні висновки. Ярке зубожіння рільництва відбивається на цілій господарці національній. Без відродження рільництва не можна привести до рівноваги цілости господарки. До якої мірн дійшло зубожіння, видно з найновіших дослідів „Інституту для досліджування конюнктур“ щодо розділу суспільного доходу. За останних 4 роки загальна обнижка консумції виносить 19%, не в грошевій вартости, а в реальній вартости товаровій. А консумція дрібних хліборобів і рільних робітників впала навіть о 53%, коли консумція села загалом обнизилася о 46%, а консумція міського населення, поза споживними артикулами, о 18%. Видатки хліборобів на інвестиції в господарстві зменшилися о 64%. В р. 1929 робітники окрім робітників рільних зуживали місячно на родину зложену з 4 осіб 265 зл., а дрібні хлібороби 175 зл. Тепер 135 зл. в місті і 65 — 90 зл. в дрібнім хліборобстві, значить пересічно поверх 80 зл. місячно на 4 особи! Якийже никлий образ консумції! Такий є вислід дослідів Інституту для досліджувань конюнктур, потверджений посередно дослідами Інституту Пулавского в справі буджетів дрібних господарств. Дальше виказують ті досліди, що в таких рубриках як одяг, білизна, обув, при перечисленні цін з р. 1933 на ціни з р. 1928 одна родина видавала річно в 1928 р. 124 зл., а сегодня видає 64 зл. Все те дає нам образ дуже яскравого зубожіння села. Говорять, що головна причина такого зубожіння — у штивности податкових тягарів. Нема сумніву, що податків і взагалі публичних тягарів не зменшено в тій мірі, в якій зменшилися обороти й доходи, одначе не се рішило про зубожіння. У значній скількости дрібних господарств наступив упадок податкових чинитьб, котрий в обчисленні на один гектар виносить около 30%. Та в загальних видатках той упадок не був рівномірний з упадком інших видатків і тому %, котрий становлять податки, зріс з 3 на 5. Се поява очевидно прикра, але не вона рішила в зубожінні, як не рішило про те й задовження. Воно в Польщі не дуже високе в порівнанні з вартістю рільництва і його продукції. Отже про тяжке зубожіння рільництва рішила справа збуту рільничих продуктів, а саме рішило те, що 1) рільник продає дешевше ніж продавав, 2) продає менше, 3) йому взагалі трудно продати свій товар. Тут головна причина того, що дохід рільника в готівці так напрасно скорчився, що рільник не годен звязати до купи кінців мимо сильно обмежених розходів.

В літах 1928—33 дохід брутто з гектара сильно зменшився, а саме з 330 зл. на 138 зл., себто до 40%. Рівночасно розходи не могли аж так падати. В літі м. р. обчислено в мін-ві рільництва прихід рільництва з продажі його продуктів на внутрішнім ринку в експорті в полученні з лісною продукцією. Отже коли в р. 1928/9 гльобальний прихід давав 4 міліярди і 170 міліонів зл., то в р. 1934 тільки 1 міліярд 340 міліонів зл., себто впав о 64%. Змаліла не тільки ціна але і скількість продаваних рільничих продуктів, особливо звіринних. Літа найвисшого експорту безрог і беконів за границю забирали по 1.300.000 штук, а в р. 1934 впав вивіз поніжше половини того (579.000 тон). Масла вивозилося понад 15.000 тон, а тепер всего чотири і пів тисячки. В цукрі ще гірше. В вивозі дерева впали ми з 450 міл. до 150, себто до 1/3. Так виглядає заграничний ринок. А як внутрішний? На нім повинен бути постійний ріст, бо населення в Польщі постійно росте. Тимчасом і тут маємо парупроцентове корчення можливости збуту! Крім того при зубожінні населення маємо пересунення від поживи дорощої до найдешевшої...

І тепер стає перед нами питання, чи можливе переломання тих тяжких передумов, що складаються на таку дійсність? Треба подивитися правді в очи. Я не рахую на те, щоби в зовнішнім збуті можна перевести велику зміну без основних змін внутрі нашого краю. Бо зовнішні обороти стають сьогодня предметом виміни не товарово-грошевої, а товарово-товарової. Продати щось за кордоном може той край, котрий може купити закордонні продукти. Тимчасом консумційна здібність Польщі дуже впала. Більші шанси приміщувати вироби чужого промислу на нашім ринку малиб ми тільки тоді, колиб ми могли провадити велику інвестиційну політику. Думаю, що в цілім ряді найближих літ

не будемо мати змоги розвинути нашу консумцію. Інвестиційна політика в Польщі може розвинутися аж тоді, коли помалу наростаючі о щ а д н о с т и с у с п і л ь с т в а дадуть підставу для інвестиційної політики. Передтим нічого зробити не можна. А другий чинник, котрий тут входить в гру, се рільниче перелюднення. В дрібній інвестиційній політиці може викликати зміни збільшений наклад праці внутрі тих варстатів, котрі маємо. Той розвиток варстатів се підставова річ для піднесення скількости і якости продуктів в наших внутрішних оборотах. Треба протиставитися филі чужих продуктів дотично того, що маємо в краю, особливо сирівців. Наше рільництво може відсуватися від витворювання тих продуктів, котрі всюди витворюють і котрі тому тяжать на світовім ринку, зате треба пересуватися до витворювання спеціяльних продуктів. В сій области зовнішної торговлі бачу найбільші можливости в близькім часі. Се вилинуло і на розвиток частини внутрішного ринку. Більше кваліфікованої краєвої консумції краєве рільництво ще не обслугує. Щодо торговлі то польське рільництво зле зорганізоване, бо між продуцентом і консументом є ще з а д о в г и й л а н ц ю х п о с е р е д н и к і в. Дійсність кличе великим голосом, щоб се направити (Посол Рибарский: Коли тоді скажуть, що се погроми!). В сім організаційнім зусиллі, якого може довершити сама рільнича суспільність, мін-во бачить найважнішу працю. Та всеж таки поважні зміни залежні тільки від більшої інвестиційної політики в цілости польської господарки. Тільки при поводженні тої політики можемо числити на зріст міжнародної виміни і на розріст внутрішної консумції.

П р и м і т к а Редакції „Нової Зорі": В сих виводах міністра рільництва знайдуть уважні читачі пояснення того, чому мимо дуже тяжкого положення економічного всего населення держава пробує знов лянсування внутрішної позички, сим разом інвестиційної.

Теодор Фонтан у своїх пізніших літах на запит, що він уважав властивою причиною життєвого неповодження людей, відповів: „Недостачу гумору" (Ернст Льотар у статті „Благословенство гумору").

Марійське Свято в Товмачі

Дня 12 с. м. відбулося в Товмачі величаве Марійське Свято з приводу 350-ліття „Прima Прімарії". В понеділок 11 с. м. вечером після торжественного молебня в салі „Селянської Бурси" відбулася спільна вечера всіх Марійських дружинниць і дружинників середних шкіл. Між гістьми був о. Ір. Назарко ЧСВВ зі Львова, запрошений на се свято, і родичі. Дня 12 с. м. о 9 год. о. Ір. Назарко відправив Службу Божу, підчас котрої гарно співав хор гімназії. Після Сл. Божої о. Назарко довершив торжественного приняття до Марійської Дружини 17 нових членів і виголосив відповідну проповідь. — Вечером о 6-ій год. в просторій салі „Сокола" відбулася торжественна Марійська Академія. Вступне слово виголосив студ. прав Яворський. Відтак чергувалися хорові точки Мар. Дружин з Товмача під умілою управою абс. фільософії п. Люби Плавюківної і хору зі Слобідки коло Монастирисk під управою п. Криси. З деклямацій на особливішу увагу заслугує деклямація п. Н. Білецької. Справжньою атракцією були виступи тамбуріцової орхестри з Коропця під управою о. А. Борси. Членами тої орхестри є маленькі хлопчики від 10 до 15 літ, котрі зі своєю технікою можуть сміло виступити й у Львові. Відтак о. Назарко виголосив святочну промову про релігійний ренесанс молодого покоління на цілім світі. Підчас сеї промови мабуть радикальні дубчаки дозволили собі на некультурні вигуки, одначе се не збентежило промовця. Після концерту відбулася вистава на 3 дії п. з. „Блудний син" (переклад з німецького о. К. Полішка ЧСВВ). Головну ролю відіграв знаменито дружинник Камінський. — Марійське Свято випало величаво, хоч програма була рішучо задовга: академія з виставою тривала від 6 год. веч. до 11.30 вночи! Немов у старих Єлинів. На будуче треба числитися з межами людської видержливости в сих нервозних часах. Одначе се дуже відрадне явище, що в самім центрі радикального руху відбуваються тепер такі величаві католицькі свята і то з такою великою численністю учасників. Простора саля була вщерть переповнена. Крім місцевих священиків були дооколичні священики, майже вся інтеліґенція, міщанство і дооколичне селянство. Марійські Дружини в Товмачі се справжні гордощі українського Марійського руху, головно завдяки праці о. крил. Плавюка.

Україна, Кавказ і Туркестан

хочуть відділитися від совітської Росії.

Заходом „Комітету друзів народів України, Кавказу і Туркестану" відбувся в Парижі в салі Ґеоґрафічного Т-ва виклад п. Рене Пінона, визначного журналіста, проф. Вільної Школи політ. наук і постійного референта заграничної політики найстаршого журналу „Ревю де ди Монд", п. з. Проблєма національностей европейського Сходу й Середної Азії". Сходинами проводив парижський посол Едвард Суліє, заступник голови комісії заграничних справ. Оба Французи належать до помірковано-правих напрямів, які називають правим центром. За столом президії сиділи: голова „Комітету Друзів" Ол. Шульгин (від Українців), Чокай Огли, редактор періодика „Молодий Туркестан" і Алібегов (Азарбейджан). Саля була переповнена. Прелєгент Рене Пінон дав огляд історичного й політичного положення України, Кавказу й Туркестану. Европа мало знала про неросійські народи Росії. Перший Жіль Верн відкрив Росію мусульманську, татарську в своїй фантастичній повісти „Мішель Строгон". — Чужоземців вразило велике число неросійських послів у першій думі в ріжноманітних національних одягах. Цар персоніфікував єдність Росії. Коли царя не стало, зник звязок між ріжними народами. Відтак прелєгент представив минуле України, особливо 1918 рік, і зазначив ,що большевицький режім викликав штучний голод на Україні, що колись була житницею Европи. На Україні повстання не втихають. Большевики здавлюють їх з небувалою жорстокістю. — На Кавказі є 150 мов. Одною мовою говорить тільки 55 осіб! Росія богато зробила для цивілізації Туркестану. Царський режім давав народам мир. Після війни, революції й большевицького деспотичного режіму всі ті народи хочуть бути самостійні. Чи СССР буде еволюціонувати, чи розпадеться? Від того залежить дальша доля народів б. Росії. —У всіх є безсумнівне змагання: вирватися зпід тиранії большевиків. Бесідник натякнув, що тайна згода Польщі з Німеччиною має на меті відірвання України від Росії. Народи, що терплять під нестерпимим ярмом большевизму, повинні знайти оборону Ф р а н ц і ї, котра все обороняла гноблених. — Відтак посол Суліє заявив, що Пінон більше знає, ніж він пише в своїх політичних оглядах. Він висловив побажання, щоб народи Росії скинули ярмо.

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.

...Не бѣ то и еще досыти, но идоста на Игорево селче, идеже бяше оустроилъ дворъ добрѣ. Бѣ же тоу готовизни много... повелѣста имати на возы собѣ и воемъ и потомъ повелѣста зажечи дворъ и церковь святаго Георгия и гоумно его, в немже бѣ стоговъ ѳ (= 9) сотъ. И съѣхавшеся Изяславъ Володимиръ Давыдовича съ Мьстиславомъ Изяславичемъ сдоумавше послоушася противоу Изяславоу Мьстиславичю, а сами поидоша къ Поутивлю... и тако пристоупиша къ градоу и не вдашася имъ Поутивлечи, дондеже приде Изяславъ съ силою Киевьскою, о немъ же крѣпко бьющимъся... И приде Изяславъ Мьстиславличь с полкы своими к нимъ... и поклонишася емоу... и дворъ Святославль раздѣли на д (= 4) части и скотьницѣ бретьяницѣ и товаръ, иже бѣ немочно двигноути и въ погребѣхъ было ф (= 500) берковьсковъ медоу, а вина п (= 80) корчагъ, и церковь святаго Възнесения всю облоупиша съсуды серебреныя и индитьбѣ и плати слоужебныя а все шито золотомъ и кадѣлничѣ двѣ и кацьи и еоуангелие ковано и книгы и колоколы и не оставиша ничтоже княжа, но все раздѣлиша и челяди з (= 7) сотъ...

...Изяславъ идеть... Новѣгородѣ (Сіверському)... и побѣже Святославъ из Новагорода... Оувѣдавъ же Святославъ, оже пришли на нь и посла на нѣ дикыя Половцѣ... Изяслава побѣди... Изяславъ же... исполчи воѣ свои поиде на Святослава... Святославъ... бѣжа...

1147 — В лѣто sxпе (= 6655). Иде Гюрги воевать Новгорочкои волости и пришедъ, взя Новыи Торгъ и Мьстоу всю взя а ко Сятославоу присла Юрьи, повелѣ емоу Смоленьскоую волость воевати. И шедъ Святославъ... приде къ Дѣдославлю и тоу придоша к немоу дроузии Половцѣ... И посла я на Смоляны и повоеваша верхъ Оугры... заемъ вси Вятичи и Добрянескъ и до Воробиинъ, Подесные, Домагощь и Мценескъ.

В то же время Изяславъ Давыдовичь из Новагорода иде Черниговоу. В то же время приде Гюргьвичь Глѣбъ ко Святославоу Девягорьскоу и оттоуда идоша Мценескоу Святославичемъ и съ Гюргевичемъ и с Половци... и поиде къ градоу на Изяславича... Того же лѣта посла Володимиръ Изяслава Давидовича ис Чернигова къ Изяславоу князю Киевьскомоу, река: брате, се заялъ Олговичь Святославъ волость мою Вятичѣ, поидивѣ на нь аже и проженевѣ то поидевѣ на Дордевъ Соуждаль... Изяславъ же Мьстиславичъ сдоума съ Давыдовичема и съ Всеволодичемъ Святославомъ поити на Дюргя и на Святослава... И поиде Святославъ Чернигову... Идоша к Попашю, тоу приде.... Изяславъ Давыдовичь и бившася и взяша Попашь... Изяславъ же Мьстиславич скоупи вои многы и от Вячеслава приде помочь емоу из Володимиря... и поиде Изяславъ с полкы своими к Переяславлю. И тоу бысть емоу вѣсть от брата Ростислава, оже оуже Ростиславъ идеть... и тако Изяславъ съвъкоупився с братомъ своимъ Ростиславомъ..., и нача доумати с братомъ своимъ Ростиславомъ, съ дроужиною и съ Черными Клобоукы — коуда бы имъ поити.. поидоша на Соулоу. Слышавъ же Изяславъ Давыдовичь и Святославъ Олговичь и Половци, оже оуже Изяславъ скоупилъся съ братомъ Ростиславомъ и идета к нимъ и на тоу ночь Половци от них поидоша в Половци, а мало Половець оста оу нихъ и сами поидоша на Глѣбль к Черниговоу... И тако Изяславъ съ братомъ своимъ Ростиславомъ... поидоста к Глѣблю и тако пришедше къ Глѣблю, исполчившеся, поидоша къ градоу полкы и начаша битися исъ града, крѣпко бьющимся...

В томъ же лѣтѣ ѣха Гюргевичь Глѣбъ и зая Городокъ отень оу Изяслава... иде к Переяславлю... Мьстиславъ же совокоупивъся съ дроужиною и с Переяславци гна по немъ и оугони оу Носова на Роудѣ изоимаша нѣколи ко дроужины его... И слышавъ Изяславъ бывшее и скоупи дроужиноу Берендѣи и иде на нь... И приде Изяславъ к Городку на Глѣба и стоя около его г (3) дни. Гюргевичь же оубоявъся и выѣха из Городка и поклонися Изяславоу и оумирися с ним.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Прилюдний запит голови УНДО

до п. М. Косцялковского, міністра внутрішних справ Річпосполитої.

„Діло“ в ч. 13.941 принесло під тим заголовком що слідує:

Дня 14 лютого ц. р. міністер внутрішніх справ Польщі п. М. Косцялковський, відповідаючи в часі дискусії над буджетом Міністерства Внутрішніх Справ сенаторові І. Макухові, виголосив на буджетовій комісії сенату промову, в якій зясував своє становище до українських справ. — Мериторичну відповідь на цю декларацію офіціяльного представника польської Держави, (сконфісковано) але зате чи не найщиріщу з усіх заяв польських урядових чинників, які колинебудь були виголошені на цю тему, тамо на тому самому форумі, на якому бажав її за доцільне проголосити п. міністер. Одначе тому, що в цій промові є також твердження, яке нарушує честь мою особисту і моїх близьких товаришів, я на цьому місці мушу поставити п. міністрові один прилюдний запит і просити прилюдної відповіді на нього. — Згідно з текстом, переданим пресі Польською Агенцією Телеграфічною (ПАТ), п. міністер між іншим говорив: „Панове, приходите до мене і тоді наші розмови мають зовсім інший характер, а відтак стрічаюся з великими несподіванками на прилюдному форумі. Ваші виступи в сеймі, ваші „заяви“ у путрі і назовні не є згідні з тим, що говориться в малому гурті. Не маю намеру і не хочу брати участи в цій дволичній грі“. — З уваги на ті важні закиди прошу п. міністра подати факти такої „дволичної гри“, себто хто і коли з українських політиків ставив інакше політичні справи в розмові з п. міністром, інакше на парляментарній трибуні. Бо хочу вірити, що п. міністер не може відмовити і нам, членам недержавного народу, (права) стояти в обороні своєї чести. — Зокремаж щодо моїх розмов з п. міністром, то я ствердюю ось що: З п. міністром Косцялковським говорив я на політичні теми тричі. Вперше літом минулого року в присутності посла д-ра Загайкевича і сенатора Ю. Павликовського. Від уряду в цій розмові брали ще участь віцеміністер внутрішніх справ і директор політичного департаменту Міп-ва. Про цю розмову появився був і офіційний комунікат за посередництвом ПАТ-ої. Друга моя розмова з п. міністром відбулася в соймі і мала цілком випадковий характер. Третя розмова відбулася недавно в його кабінеті, коли я інтервеніював у справі помилування двох засуджених на смерть Українців. Ствердюю рішучо, що в усіх тих трьох розмовах з п. Косцялковським я ні на йоту не відбігав від тих напрямних в справі українсько-польських взаємин як у межах так і поза межами польської держави, які я зясував у моїх соймових промовах дня 5 листопада 1934 і 5 лютого 1935 р. Так само рішуче ствердюю і те, що становище п. міністра Косцялковського в тих розмовах було цілком відмінне від того становища, яке він заняв в українських справах у своїй декларації дня 11 лютого.

Львів, 17 лютого 1935.

Пос. Д-р Дмитро Левицький
голова Української Парляментарної Репрезентації.

Українська мова в богослуженні

Генеза ухвали Волинського Єпарх. З'їзду.

Під таким заголовком принесло „Діло“ в ч. 41 отсей допис про боротьбу в православній Церкві щодо мови:

Серед усіх ухвал недавнього Волинського Єпархіяльного З'їзду найбільшу увагу звернула на себе постанова про українську мову в богослуженні. Ще недавно здавалося, що притих на Волині рух за українізацію богослуження. Не збільшувалось, але скорше зменшувалось число церков, де Службу Божу правили по українськи в живій нар. мові. І ось Єпархіяльний З'їзд, з перевагою духовенства на ньому, одноголосно висловився за засадою живої української мови в богослуженні.

Як могло це статися? Думаємо, що пан-отці голосували за цією ухвалою з переконання, знаючи, як засадничо вирішує це питання богословська православна наука. Міг підлинути на рішення З'їзду і цей момент, що введення української мови в богослуження безперечно наблизить нарід і до Церкви і до духовенства, бо чужа була для Українців московська ерархія з її чорносотенним політиканством, а московська вимова церковно-славянського тексту могла робити чужою і саму церковно-славянську богослужебну мову.

Безперечно, в голосуванні пан-отців відчувався голос і самої волинської пастви, себто народу. А в народі справа української богослужебної мови була давно вже спопуляризована завдяки невтомній праці д-ра А. Річинського та всього незалежного українського громадянства, що з ним у цій справі йшло. Згадаймо хоч організацію відомого Луцького Церковного З'їзду. І мимохіть тиснеться до голови думка: Чомуж не було на З'їзді цього видатного національно-церковного діяча? Хто знає волинську церковну історію за останні роки, тому не трудно буде найти відповідь на це питання. То відомі кола „Української Ниви“ намагаються скапіталізувати для себе працю д-ра Річинського та всього українського незалежного табору. Можна бути певним, що і нинішню ухвалу З'їзду ті кола будуть ставити в заслугу виключно собі. Таксамо і російсько-митрополитальні сфери будуть пояснювати дотичну ухвалу З'їзду присутністю на ньому послів з ББ, щоб бодай в цей спосіб ослабити той удар, що розторощив їх ідеольогічні позиції. Очевидно, могла мати деяке значіння і присутність на З'їзді послів з ББ, але тільки остільки, оскільки думка послів у цій справі була однозгідна з думкою і настроями самого духовенства. Адже не пішов З'їзд за предложенням самого Певного про перенесення Волинської Консисторії з Кремянця до Луцька...

Можна заризикувати парадокс, що сам митрополит Денис у більшій мірі причинився до ухвали З'їзду в справі богослужебної мови, ніж посли з ББ. Адже не міг пройти без відгомону цей факт, що саме митрополит Денис з власного лише почину „благословив“ недавно переклад богослужебних книг на польську мову. Якже цим фактом була поругана та захищана ця ідея священної мови (церковно-славянської), що її так фанатично боронили на Волині сам митрополит та стовпи московського православія!

З другого боку, даючи ясну відповідь на питання богослужебної мови, З'їзд хотів скінчити з тим безприкладним та деморалізуючим крутійством, що його дозволяла собі варшавська митрополія. Пригадайте собі цю вічну комедію: За часів митрополита Юрія Денис, той волинський ординарій, благословляє відправу в українській мові, бо рахується ще з українським громадянством; кілька років пізніше вже на митрополичому престолі він, нехтуючи думкою Українців, забороняє українську богослужебну мову. А коли варшавська митрополія дістала знову дошкульний удар від Української Парлям. Репрезентації та народу у звязку з її пробою ввести новий стиль, то зявляється відома ухвала Св. Синоду про українську мову в богослуженні. Ця ухвала Синоду, на яку між іншим покликується і постанова Волинського З'їзду, вже остаточно і фундаментально вирішує справу богослужебної мови. Та проте митрополит далі пробує розпучливо рятувати страчені позиції. Різними способами, і тайними обіжниками і своїми пастирськими посланіями, він осуджує ідею живої української мови в богослуженні. Аж... несподівано „благословляє“ переклад літургічних книг на живу... польську мову!

Нині скінчилося, хвалити Бога, це анархічне крутійство. Чиста ідея перемогла. І як це добре сталося, що на З'їзді референтував цю справу богослужебної мови М. П. Кобрин, учитель арх. Олексія та багатьох пан-отців Холмщини і Волині, найавторітетніша новага у богословській науці, член Передсоборного Зібрання та автор наукового реферату про живу мову в богослуженні для Собору. Безперечно, він також причинився до спопуляризування та переведення ухвали про українську мову в богослуженні.

Одначе сама засаднича постанова Св. Синоду, що благословляє церковну відправу в українській мові, без всякого сумніву є заслугою першої Української Парляментарної Репрезентації, на чолі якої стояв тоді покійний сенатор М. К. Черкаський Заслуга тут очевидно й самого українського народу, що своєю поставою в боротьбі з колами митрополії в справі нового календаря дав можливість своїй Парлям. Репрезентації добитись історичної постанови Св. Синоду про українську мову в богослуженні. —

Волиняк.

Я можу зробити будуччину такою вузькою як я сам. А минувшина остане все така непокірна й широка як людство. (Честертен).

Подяка

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „Карпатія“ у Львові за скоре й без зайвих труднощів виплачення повної обезпеченої суми по мойому бл. п. мужові Тадею Йосифі Косановськім емер. контр. поштов. в Бережанах.

Скоре й акуратне виплачення обезпеченої суми уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові найширшим кругам української суспільности.

Клявдія Косановська.

За рідну мову

На сю тему приніс „Новий Час“ в ч. 31 з 13 с. м. статтю п. з. „Два багатомовні факти“: До низки фактів, що кидають різке світло на відношення польських офіційних і неофіційних чинників до українських справ, треба додати два нові. Маємо на думці справу правильника нарад львівської міської ради і виступ українських членів львівської рільничої палати на її засіданні м. тижня. В першому разі йшло про те, щоби в правильнику нарад було зазначено, що українська мова на рівні з польською буде допущена до нарад львівської міської ради і її комісій. Внесок, що його поставив у цій справі наш лавник п. Децикевич, перепав. Польська сторона, що стоїть на сторожі фікції — виключної польськости м. Львова, не найшла зрозуміння для основних вимог українського громадянства. Таке саме становище супроти самозрозумілих вимог Українців заняла польська сторона в львівській рільничій палаті. Коли один з українських членів цієї палати, сен. Павликовський, почав промовляти в рідній мові, предсідник рільничої палати заборонив йому промовляти по українськи. Тимсамим польська більшість львівської рільничої палати, себто цеї палати, що діляє на терені, заселеному українською більшістю, пішла втоптаним шляхом шляхетської Польщі і дала досадну відповідь: „Не позволям!“

Якже-ж дивно звучать ці тверді слова в порівнанні з цілим арсеналом мягких і підлесних слів про мирне співжиття двох народів? А сі два вище згадані реальні факти — як різко противорічать вони всім заявам про „двох рівнорядних господарів“, що їх ми чули нераз із уст не тільки невідповідальних польських політиків і патентованих миролюбців, але теж з уст представників уряду.

Одним з найбільших духових скарбів так кожної окремої людини, як цілого народу є його матірна мова, а одним з основних і природних прав кожної людини є змога послугуватися рідною мовою. Слушно завважує Лібельт у своїому творі „Про любов батьківщини“, що „мова є кровю, що кружляє по народньому тілі. Виточіть з чоловіка кров, і разом з нею скінчиться життя людини. Виточіть з народу мову, разом з цим закінчиться його існування“. Глибоке почуття великої вартости рідної мови каже послугуватися нею так у приватному, як і публичному житті і виборювати для неї належне їй місце. Се не тільки природне право кожного народу, але й вимога національної чести. Від сеї вимоги не сміє він відступити ні на крок!

І тому, коли хто говорить про „рівноправність двох народів“ на землях східно-галицьких воєвідств, а рівночасно забороняє послуговатися рідною мовою, той саме заперечує цю рівнорядність в одній з найперших і найголовніших її основ. І саме так львівська міська рада, як львівська рільнича палата знехтували домагання представників українського народу, щоб на землях з українською більшістю українська мова була щонайменше рівнорядною в своїх правах з мовою державною польського народу. Засаду „рівнорядности двох господарів“ нарушили в її основі і цим самим дали ще один доказ, що всі ці і тим подібні фрази обчислені більше на зовнішні ефекти, ніж на дійсне заспокоювання наших вимог.

Справу рідної мови і боротьби за її права вважаємо не тільки справою нашої національної гідности, але теж одним з найважніших національно-виховних засобів. Задивлені в великі цілі ми не все звертаємо належну увагу на всі вимоги нашого злободенного життя, а головно на таку важну справу, як оборона рідної мови. Забуваємо про те, що маса, коли призвичаїться до мовних уступок у річах меншої ваги, часто доходить до резигнації в річах великих і важних. І тому останні заборони вживання української мови чи се в міській раді, чи рільничій палаті, не найшли в нас такого відгомону, як належалоб. В даному разі не можна оправдувати, — мовляв — з уваги на чужу більшість у тих установах справа вживання української мови пересуджена. Саме навпаки! Актуалізуючи цю справу, мусимо виказати, що український нарід не резигнує з належних йому прав без огляду на те, чи в даний мент має він у тій чи іншій самоуправній установі, таку кількість своїх представників, яка відповідалаб кількості його населення і його престіжові.

М. Зашко.

Політичний гумор. — Давніше в Польщі говорили: „Пописався як Грабский в танци“. А тепер говорять: „Пописався як Грабский з листом до „Курера Львовского“. („Муха“).

Гумор. — Претенсія. — Що ви властиво робите з грішми? — А щож се вас обходить? — Ніщо, але кілько разів я вас просив о позичку, то ви ніколи не маєте грошей.

Гумор. — І ти, такий завзятий антисеміт, не соромився позичити в Жида 100 зл.? — Таж задля тих пару золотих не міг я від нього жадати, щоб вихрестився...

Політичний гумор. — Розвід. — Невідомо з якої причини, та досить, що Поляк розвівся з Маріянною (Францією). Коби лиш не прийшлося йому платити аліменти... („Муха“).

Ювилейний Зїзд

Марійських Дружин Пань у Львові. *)

Пані Фіґолева промовляла дальше: Нині преса се одна з найбільших потуг. Се чинник, котрого не можна легковажити. Преса стала нині ареною боротьби за нові струї і за їх приняття або опрокинення. Вона виховує людство, одначе часто надуживає того свого становища. Замість виховувати нові покоління, вона їх часто псує, зводить на манівці. Сучасна преса має свого рода диктатуру, формує й володіє публичною опінією. Один англійський журналіст висловив таку думку: „Коли нині епископ скаже свій осуд в якій справі, кажучи „так", а часопис „Таймс" напише зовсім інакше, себто „ні" — то на 510 людей, всего 10 повторить за епископом „так", а 500 відважиться заперечити". Протикатолицьку пресу можна поділити на 1) виразно протирелігійну, себто безбожну і 2) ліберальну або індиферентну (байдужну). „Зла преса" в стислому розумінню, се властиво преса безбожна, котра явно поборює католицьку Церкву, її науку, повагу і духовий провід. Лиха преса завдає людству богато ран. Найболючіша рана се нерелігійність і неморальність. В індиферентно ліберальної преси се релігійна байдужність і т. зв. „розводнений католицизм". Друга рана се дух спорів, колотнеч, ненависти в соціяльному й національному життю. Трета рана се непошанування авторитету, дух анархізму. Четверта рана се виховання в дусі сензацій, продажности, висвітлювання вуличних брудів з найдрібнішими подробицями. Лиха преса то страшна зброя в руках злого. Вона нищить релігію, підставу й корону всякої культури. Ліберальна преса часом ніби прихильна католицькій Церкві. Одначе коли Церква стане їй на перешкоді, то вона поборює Церкву незгірше як безбожницька преса. Ліберальна преса часто заступає згаданий „розводнений католицизм". Тому треба бути дуже осторожним, щоб не попасти в сіти ліберальної преси. Католицька преса повинна протидіяти злій і ліберальній пресі. На жаль католицька преса слабонька і за мало поширена. Католицька преса для нас се жерело здорового життя, корм душі. Вона веде нас, даючи оцінку суспільного життя з католицького становища. В критичних часах се наша потішителька. Вона наш активний оборонець, бо лиха преса наступає. Пресу можна поборювати лише пресою. Добра преса се наш найбільший організаційний чинник. Вона служить до розбудови католицьких орґанізацій. Без доброї католицької преси не мислимо витворити добрі католицькі орґанізації. Преса мусить підготовити ґрунт. Добра преса се мати світського апостоляту.

Яке завдання Марійських дружин супроти католицької преси? Подам коротко лиш деякі можливости. Хочу, щоб під впливом моїх думок членки Марійських Дружин співпрацювали в розбудові католицької преси і в її поширенню. Рефератово-пресові секції при Марійських Товариствах Пань се новість. Ті секції треба розбудувати. Досі таких секцій в нас не було. Одинока відчитова секція в Марійських Товариствах основана 2 роки тому у Львові. Та се лише спроба. Се була секція відчитова і лиш посередно вела пресову акцію. Заохочую всіх делеґаток до творення таких секцій при кождім Марійськім Товаристві. Вистарчить, як одна особа займеться енергічно працею в тій секції. Та особа зорганізує сама працю добираючи собі людей до помочі. Секція малаби влаштовувати реферати і займатися поширюванням католицької преси в Марійських Дружинах і поза ними. Праця тих секцій повинна звернутися головно на зовні, бо сеж апостолят доброї преси. Апостоли мусять ширити добру пресу поза своїм кругом. Програма внутрішної праці в Марійських Дружинах се освідомлення членів про їх обовязки супроти католицької преси. Отже члени Марійських Товариств і Дружин повинні: 1) передплачувати і читати бодай оден католицький орган, 2) позичати сю ґазету там, де її не читають. Одначе треба ніби „забути", бо є такі люди, що не люблять, аби їм впихати ґазету, 3) молитися за поширення доброї преси, 4) запренумерувати для біднішої родини католицький часопис, 5) намовляти до передплати, 6) розбуджувати свідомість ваги католицької преси, 7) співпрацювати в католицьких органах (посилати статті і дописи з місць), 8) жадати католицьких ґазет в крамницях, кіосках, реставраціях, на зелізничих двірцях, 10) вливати, щоби й інші се робили. Се все повинні робити індивідуально також членкині Марійських Товариств. Секція має ширші горизонти праці на зовнішнім фронті 1) уряджувати виставки католицької преси. По містах бувають ріжні виставки. Треба подбати, щоб на них католицька преса і книжка були гідно заступлені. При нагоді зїздів, загальних зборів, концертів кольпортувати католицьку пресу. 2) Зорґанізувати парохіяльні бібліотеки. Шафки з книжками можна примістити в захристіях. 3) При тих бібліотеках можнаб вести продажу католицьких видавництв і збирати оголошення (анонси) до католицької преси. 4) Постаратися про прелеґента до читання католицьких орґанів по товариствах. В неділю піти до домівок таких товариств і там відчитати цікавіші статті з католицьких часописів. 5) Приєднувати кореспондентів для католицьких журналів, 6) контролювати бібліотеки читалень Просвіти, щоб там не було шкідливих книжок, видавати шапірографові відбитки рефератів і брошур.

Ще хочу коротко порушити справу апостоляту живого слова. На першім місци треба поставити відчитову справу. Її користи ріжнородні. Вона дає спробу розвязки питань, поучує, дає слухачам заохоту до праці. Реферати виголошувати в Дружинах і поза ними в доступних кругах. Тема викладів: те що відповідає душевним потребам членкинь-дружинниць. В нас не знають докладно католицького світогляду. Брати теми з життя, особливо обговорювати пекучі питання, котрі виринають в нашій душі. (Далі буде).

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 783—789, 791, 793, 795 і 809.

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ"! Адреса: „Правда", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. п.

Лікарський фейлєтоник.

Нова медична теорія

Проф. Кетшав виступив з зовсім новою медичною теорією. На його думку вся сучасна медицина збудована на приміненні всяких можливих средств, котрі штучно піддержують сили орґанізму і всіми способами зберігають його від зовнішних шкідливих впливів, працює неправильно. Кетшав поручає замість тих оборонних способів — методи офензиви й використання сил орґанізму й самої природи. Недужих треба поміщувати не в клініках і санаторіях, але в „Домах Здоровля", де хорі без огляду на погоду повинні бути на воздусі, робити воздушні купелі, руханку і тільки такою методою скріплення орґанізму треба побіджувати всі недуги. Харч повинен бути головно ростинний і сирий. — Теорії проф. Кетшава не можна відмовити відваги, але занадто строге примінювання її може потягнути за собою — скріплену смертність.

ЗЇЗД РІДНОЇ ШКОЛИ

Д-р Бемко продовжав свою промову так: Треба завести 3-літку. Тоді виборалиб виділ на 3 роки і він мавби досить часу на працю. Зрештою зїзди можна робити на передновок. (На салі шум і сміх). Вам дивно й смішно, але ви почисліть кошти такого зїзду. Повинні їхати 2—3 делеґати з повіту, але такі, які визнавалисяб в рідношкільних справах. Ваше листування за дороге. Нехай журнал „Р. Шк." подає до відома членів розпорядки головної управи. Скінчіть з анархізмами. Рік повинен кінчитися 31 грудня. Нехай Гол. Управа візве, щоби всі Кружки мали однакову вкладку. Скінчіть балачки про „старих" і „молодих". Час вимагає скоординования сил. Найнещасливіші сотворіння — се рідношкільні учителі. На них глядять як на псів. Викидають учителів на брук. На місцях треба чистки. Ми не потребуємо словної критики тільки роботи. Замало підписують позичку Рідній Школі. Треба пятнувати таких патентованих патріотів, котрі ще не підписали позички. Говорили тут про бібліотеки при Кружках Р. Ш. Коли кожде товариство схоче закладати власну бібліотеку, то чи не забогато буде тих бібліотек. Дякую пос. Великановичеви, що завдяки інтервенціям інсп. Кузьмовича й Головної Управи в часі нагінки наші рекурси були узгляднені. Бережанщина просить ухвалити Головній Управі абсолюторію і з признанням.

Делеґат Золочівщини (молодий хлопець в вишиваній сорочці з гарасівкою): Головна Управа повинна звернути увагу на села. Говорилося тут про домашне навчання. Чому Р. Шк. не дає вказівок, як вести те навчання. Селяни беруться самочинно до домашнього навчання, але ангажують невідповідних учителів. Головна Управа нехай зверне всю увагу на села, бо там сила нашого народу. Треба устроювати діточі садки, фахові курси, курси українознавства. (Оплески). — Тусевич (з Левандівки) говорив тихо й так невиразно, що не можна було записати його промови. З салі виходять. Председник дзвонить і кличе: Голосніше! Прошу не розходитися! Коли вже дещо успокоїлося, на салі чути слова п. Тусевича: Колись збирали навіть коробки на Рідну Школу. І нині треба уживати всіх тих середників, щоб допомогти Р. Ш. (Голова: Прошу кінчити! — На салі оплески). Нехай Рідна Школа заведе якісь значки або щось подібного, при помочі котрих можнаб збирати датки на Р. Ш. — Буцманюк (делеґат з Жовківщини) відчитав свою промову скоро зі сшитка. Провідна думка його промови: Нас виховували після чужих ідеалів. В школах Р. Ш. нема мистецького виховання. Треба оснувати середну школу домашного мистецького промислу. Піддаю сю думку під увагу Зїзду. — Климко (говорить з патосом): Ті, що так критикують Головну Управу, повинні стидатися. Я не виджу тут делеґатів з сіл, котрі сказалиб, чого бажають. Селяни далиб позичку. Чому Головна Управа не вислала делеґатів на села, котрі вияснилиб їм значіння позички. Не признаю ні старих, ні молодих. Всі повинні працювати, аби було добре. Говорили тут про багно (посол Великанович: Про пропасть!). Хто допровадив до багна? Може ті, що посилають своїх дітей до державних шкіл а других заохочують посилати дітей до РШ. (Голова перебиває бесіднику дзвінком. Бесідник не зважаючи на те, хоче дальше говорити. Тоді председник відбирає йому голос). — Після дискусії відповідали референти —

(Гл. „Нова Зоря" чч. 798, 801, 803 і 809).

Як удар пульсу належить до серця, так перемога над собою і над світом належить до гумору. (Ернст Льотар).

Останний шлях В. Будзиновського

Похорони покійного В. Будзиновського, одного з найздібніших українських публіцистів в Галичині на переломі 19 і 20 століття, відбулися у Львові в суботу 16 с. м. О год. 3 попол. о. пралат Л. Куницький відправив похоронне богослужения в каплиці при вул. Кохановського 94 в прияві невеликого числа знакомих покійного. Відтак вирушив похід на личаківське кладовище. За домовиною йшов брат покійного, Альфред, за ним кількадесять товаришів праці Покійного. Звертав загальну увагу брак молоді, хоч покійний був немов предтечею теперішних націоналістів. Редакції були майже всі, не було тільки нікого з редакції „Діла“, хоч покійний десятки літ був співробітником „Діла“. М. ін. були: през. д-р К. Левицький, голова УНД-а д-р Д. Левицький, представники наших освітних установ і ін. Не було ніякого хору. День був понурий і хмарний. На кладовищі промовляли: Д-р Ст. Баран і ред. М. Голубець. Перший бесідник представив життя покійного хоч не все вірно. Другий в кепсько виголошеній промові підніс, що В. Будзиновський міг був дати кілька добрих книжок, але він розміняв себе на дрібні, бо життя того вимагало. Пан М. Голубець не знає, що пок. В. Б. поруч В. Липинського й С. Томашівського оставив по собі зовсім не дрібні політично-економічні твори, яких у нас ніхто інший не дав. Не знає — і вспоминає се покійникови ще над гробом — іменем Т-ва Журналістів... Ми не годилися з політикою покійного, але з того не виходить, щоби не признати того, що очевидне. Покійного, завзятого українського націоналіста, похоронили в родиннім гробівці з польським надписом. Якраз з мішаних родин виходять у нас найбільше запалені націоналісти.

Такого вироку ще не було

Вже дійшов з СССР до Европи текст вироку проти Зиновева і Каменева. Прекрасний се „вирок“. Зразу „суд“ стверджує, що під руководством т. зв. „московського центра“ ділала контрреволюційна ленінградська група, котра вбила Кірова. Значить: Зиновєв і Каменев руководили тим убийством. Два уступи дальше „вирок“ стверджує, що — годі навести факти на те „ствердження!...“ І тому, написано в „вироку“, не можна скваліфікувати злочину „московського центра“. Чудовий вирок! Прегарна льогіка червоних „судів“. Приємно попасти під такий „суд“. Словом, на кінци того „вироку“ вже рішучо не знати, що властиво закидають засудженим. Бо закид „антисовітської опозиції“ смішний — просто тому, що така опозиція не тільки фактично, але й льогічно неможлива: можна бути в опозиції до особи, до партії, до течії, але що властиво значить „антисовітська опозиція“? І то в таких совітчиків як Зиновєв і Каменев... — Таке пише еміґрантська преса. — Розуміється найбільше противорічча в тім всім те, що большевики смертю покарали таких хлопців, як Крушельницькі, яких після твердження самих большевиків зорґанізували Зиновєв і Каменев до террористичних актів, а не покарали смертю тих, котрих самі називають головними орґанізаторами того террору...

Шантажують навіть міністрів

З Варшави доносять: Тут оповіщено вирок у справі обманств т. зв. Орґанізації офіцирів інвалідів. Та орґанізація оперуючи під фальшивою назвою, домагалася навіть від достойників, щоб купували в неї прапори з подобами президента РП і маршалка Пілсудского. Зухвалість аферистів доходила так далеко, що навіть міністрови Єнджеєвичеви визначили даток 200 зл. Засуджено б. майора Соболєвского на рік тюрми, таксамо Тадея Козловского. Шефа аквізиторів й одного б. офіцира увільнено.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець виголосив промову з приводу оповіщення декрету про мучеництво Джона Фішера і Томаса Моруса. Епископ Джон Фішер, хоч відданий англ. королеви, був невгнутий, коли Генрих VIII зажадав від нього признання для узурпованої ним влади. Папа Павло III наділив Еп. Фішера вже в тюрмі кардинальською пурпурою. Кард. Фішер погиб мученичою смертю і дав будуючий приклад для цілого світа. Кілька днів пізніше подібна доля стрінула Томаса Моруса, першу особу після короля в Анґлії. Морус се ум дуже живий і погідний, обдарований надзвичайною інтеліґенцією, просто геніяльністю. Погідність ума не покинула його навіть на місци смерти. Він знав знаменито латину, греку, право; через свої виїмкові здібности був іменований канцлєром Англії. Мучеництво поніс спокійно, взнаючи публично свою кат. віру. — Св. Отець радіє, що причиняє слави тим двом мученикам, котрі виріжняються зпоміж 59 беатифікованих Львом XIII. Імена їх долучає до 139 інших англійських мучеників, беатифікованих Ним самим. Справу тої ґльорифікації відложено для получення її з обходом 400-ліття мучеництва згідно з волею покійного кардинала Борна. Св. Отець дякує Богу за можність сплатити довг вдячности, належної обом великим мученикам від папства, бо ті мученики віддали своє життя не тільки з привязання і вірности для катол. віри, але також в обороні папського примату над цілою Церквою. Думка Св. Отця звертається тепер до Англії, краю слушно званого віном Преч. Діви Марії і наслідством св. Петра повторяючи, що не тільки молитвою але й пророцтвом є слова Спасителя: „Нехай буде одно стадо й один пастир“. (За КАП-ом).

Преосв. Кир Йосафат Коциловський, Епископ перемиський, виїхав до Риму, де довершить свячення нових гр.-кат. священиків.

Преосв. Кир Іван Бучко, львівський Епископ-помічник, вернув з відпустки і приймає як звичайно від 12 до 13 год. кождого дня.

В Коломиї відбудеться в вересні с. р. реґіональний латинський Евхаристійний Конґрес. (КАП).

Помер кардинал Андріє з м. Бордо в полудневій Франції. Уродився 8. XII. 1849, став Епископом Марсилії в 1901 р., кардиналом в 1907 р. Він поборював модернізм і „Аксіон Франсез“.

Розвиток Катол. Акції в Еспанії. Останний спільний лист еспанського Епископату в справі Катол. Акції причинився поважно до нового розвитку тої інституції. В Мадриті відбулося велике зібрання, на котрім представлено найближчі завдання Катол. Акції. Головою еспанської Катол. Акції є Анґель Геррера, б. директор мадритського катол. щоденника „Ель Дебате“. (КАП).

Католицька преса в Злучених Державах. В місячнику „Catholic Action“ є перегляд змісту катол. преси в Злуч. Державах Півн. Америки в 1934 р. Передовсім катол. преса в З. Д. поклала великі заслуги в боротьбі з неморальними фільмами. 310 катол. часописів з 7 міліонами передплатників се велика сила, котрої ніхто не може легковажити. З того 223 часописів виходить в англійській мові. Кожда дієцезія, а є їх там понад 100, має свій часопис. Два призначені для сліпих. Катол. преса перевела успішну боротьбу проти антикатол. і протирелігійних програм деяких радіостацій. Також поведено широку освідомляючу акцію в справі переслідування Церкви в Мехіку.

Навернення протестантського теольоґа. „Квершніт“ повідомляє, що провідник руху, званого „Гохкірхліхе Бевеґунґ“, професор протестантської теольоґії Фрідріх Гайлєр перейшов на католицизм. (КАП).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СОЙМ після ухвалення буджетового прелімінаря на рік 1935/36 і проєкту скарбового закону приступить до праці над іншими проєктами законів правительства і внесеннями послів. Найважніші з тих проєктів і внесень се зміна конституції, справа Берези Картузької і податкові законопроєкти.

УКРАЇНСЬКА ФАШИСТІВСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ОУН скріпила свою діяльність серед українських еміґрантів в Злучених Державах П. А. і в Канаді. Орґанізація Українських Націоналістів видала відозву до українських еміґрантів, щоб якнайскорше зібрали 40 тисяч долярів на скріплення террористичної акції в краю. В квітні с. р. командант ОУН Коновалець вибирається до Америки, щоби приспішити ту збіркову акцію. Такі вісти принесла львівська соціялістична „Трибуна Роботніча“.

ЧЕСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила в Празі богато комуністів. Увязнені поширювали комуністичну літературу і творили комуністичні ячейки.

КОМУНІСТИЧНІ ЗАВОРУШЕННЯ вибухли недавно в м. Трнаві на Словачині. Там 200 комуністів вдерлося до готелю, де відбувалися збори членів націонал-демократичної партії, й розігнали нац. демократів. Притім знищили обстановку готелю. Поліція увязнила кількацять комуністів.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО відповіло вже на лондонські предложения. Воно годиться з французьким і англійським правительством в справі забезпеки миру та візьме участь в переговорах під умовою, що Німеччина буде вповні рівноправна. Одначе Німеччина бажає дістати наперед ряд засадничих вияснень. Німецьке правительство булоб раде, якби Англія навязала з Німеччиною безпосередні вступні переговори. Вкінці німецьке правительство годиться заключити летунську конвенцію, одначе також під умовою, що Німеччина осягне наперед повну рівність у воздушних зброєннях.

ГІТЛЄР приняв на авдієнції престолонаслідника Німеччини князя Фридриха Вільгельма. Се перша зустріч Гітлєра як канцлєра з цісарським родом.

В РИМІ відбулося підписання кінцевих німецько-французьких умов в справі переходу области Саари під німецьку суверенність. Умови підписали французький амбасадор в Римі Шамбрен, німецький амбасадор Гассель, председатель комітету трох барон Алоїзі, председатель правлячої комісії Кнокс, німецькі і французькі експерти і делеґати секретаріяту Союзу Народів.

БЕЛЬҐІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило велику соціялістичну маніфестацію в Бріссслі.

АБІСИНСЬКИЙ ПОСОЛ В РИМІ заявив представникам закордонної преси, що всі італійські мобілізаційні заряджения неумотивовані. Абісинське правительство не бере на себе відповідальности за події в м. Аф-Дуб.

В РИМІ відбулися кількадневні наради великої фашистівської ради під проводом Муссолінія. Радили над справами закордонної і внутрішної політики. Міністр скарбу зложив звіт про економічне й фінансове положення краю.

ПРЕЗИДЕНТОМ ПОРТУҐАЛІЇ вибраний дотеперішний президент республики ґенерал Кармона, фактичний її диктатор.

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ Півн. Америки повстала недавно нова політична партія „Незалежний національно-християнський Комітет“. Членом партії може бути тільки чистий Арієць. Ціль партії: боротьба з Жидами й комуністами.

ЯПОНІЯ зажадала від Франції відповіди на питання, які звязки має Франція з СССР. Вже з форми того жадання видно, що Японія вразі невдоволяючої відповіди готова зробити Франції ріжні несподіванки в її богатих кольоніях в Азії.

НОВИНКИ

Концерт стрілецької пісні відбудеться 24 с. м. о год. 12 впол. у Львові в салі кіна „Кольосей“ вул. Соняшна. Участь беруть: оперова співачка О. Любич-Парахоняківна, опер. співак М. Голинський, В. Барвінський, Н. Нижанківський, хор „Сурма“ під управою І. Охримовича і хор „Бандурист“ під управою О. Плешкевича. Білєти в Союзнім Базарі, вулиця Руська 20.

Виставу УСС небавом замкнуть. Хто ще її не бачив, нехай скористає з доброї нагоди й огляне сю цікаву та повчаючу виставу. (Національний Музей, вул. Мохнацького ч. 42).

Виставу М. Глущенка в Музею НТШ (Чарнецького 24) продовжено до 24 с.м. З неї зняли 5 порнографічних образів і тепер вступ для молоді на ту виставу дозволений.

Пресова конференція в РШ у Львові відбулася недавно при участи представників української преси. Голова РШ проф. І. Галущинський відкрив конференцію, вказуючи на великі труднощі РШ. Інсп. В. Кузьмович представив стан нашого шкільництва. Скарбник РШ дир. О. Радловський зясував невідрадний матеріяльний стан РШ. Довги РШ доходять до 600.000 зл. На внутрішну позичку деклярували 165.935 зл., вплатили 117.704.18 зл. Мусить бути переведена велика ощадність у видатках. По рефератах вивязалася жива і довга дискусія.

На коляду Рідній Школі зібрано в 1935 р. 29.351.23 зл., з того в львівськім воєвідстві 12.897.08 зл., в станиславівськім 5.627.67 зл., в тернопільськім 10.624.46 зл.

У Львові помер наглою смертю римо-кат. 80-літний священик пралат д-р Олександер Пехнік. Він впав внаслідок серцевого атаку й стягнув зі стола лямпу. Нафта розлилася по паперах, що зачали горіти. Господиня завважила дим і візвала вогневу сторожу. Коли приїхала сторожа, о. Пехнік вже не жив і мав попарені руки.

Увага! Радимо всіх перестерігати перед переходом через пасаж Міколяша у Львові, в нім валиться скляна стеля.

Ціни помаранч у Львові до 23 лютого за 1 кг. в подрібній продажі: еспанські помаранчі „терца“ 1.32 зл., „бльонд“ 1.50 зл., „бльонд-оваль“ 1.70 зл., палестинські помаранчі 1.85 зл., італійські 2.20 зл.

Нову внутрішну позичку в Польщі мають розписати на 1 квітня с. р. в висоті 250 міліонів злотих.

Рада Міністрів ухвалила проект новелі до закона про печатання скарбових білєтів. В ній предвиджується підвишка границі обігу білєтів на 300 міліонів зл., себто о 100 міліонів зл. більше, бо досі було 200 міліонів зл.

На Гуцульщині перебувають тепер військові представники чужих держав в Польщі. М. ін. є два німецькі, два большевицькі і два японські старшини. Вони відбувають довші прогульки.

Матей Квєк, дотеперішний „король Циганів“ в Польщі, оповістив, що зрікається того титулу а приймає титул „Вождa Циганів“. (Ділає вплив Гітлера?)

Гумор. — Коли в Татрах є відлига, тоді уряджується „Свято Зими“. Коли залив коло Гдині замерз, тоді робиться „Свято Моря“.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

Українці в Югославії обходили в січні с. р. ювилей 60-ліття голови „Руского Народного Просвитного Дружства“ о. Михайла Мудрого. Син селянина з Руського Керестура скінчив богословію в Загребі. В 1900 р. став священиком і 35 літ працює ревно над релігійним і національним вихованням Українців в Югославії. В 1919 р. оснував „Руске Нар. Просвитне Дружство“, котрого і досі є головою. Від 1924 зачали виходити його заходом „Руски Новини“. 6 літ був їх редактором. Останними часами занепав на здоровлю.

„Українсько-Болгарські Вісти“, орган Українсько-Болгарського Т-ва в Софії, мають появитися в найближчім часі. Сей інформаційний журнал мають печатати в мовах українській і болгарській.

В Празі чеська поліція перевела нові ревізії між Українцями, м. ін. в голови Пласту приятю д-ра Н. Білика, д-ра Л. Леонтович-Пачесової (заміжної за Чехом) і в кількох інших. Крім того поліція переслухала представників Українського Громадського Комітету: б. члена Директорії УНР Андрія Макаренка та інж. А. Гальку.

Помер приятель України французький вчений проф. Ґабріель Феран в Парижі. Він був основником і головою Т-ва Українознавства у Франції. За 3 роки істнування того т-ва відбулося кілька курсів історії, літератури та мистецтва України. Покійний був прихильником самостійности України. Як експерт франц. мін-ва закорд. справ причинився немало до спопуляризування української справи у Франції.

В Харкові виставили стару штуку Старицького „Ой не ходи, Грицю“, перероблену на большевицький лад драматургом Микитенком. Він заявив, що „відкрив“ у штуці Старицького „націоналістично-фашистівські настрої“ й тому „для добра пролєтаріяту“ переробив ту штуку і показав „клясово здиференціоноване село“. Ось спідлений землячок!

Нові Пігмеї. Знаний еспанський антрополог проф. Де Лясерна, що працює тепер в африканських джунглях, на границі Камеруну над рікою Н-Тем, повідомив, що відкрив нове племя Пігмеїв. Ті карлики значно ріжняться від Пігмеїв з Конґа.

В „Новій Зорі“ ч. 12 на стор. 7 в шпальті 3 замість: міністра внутрішних справ ген. Складковского має бути: б. міністра внутрішних справ ген. Складковского.

Гумор. — Лікар оглянув хору жінку в ліжку і сказав до її скупого чоловіка: — Вашій жінці треба соленого воздуху. Вишліть її над море. — При найблищій візиті застав чоловіка як стояв біля ложа недужої й вимахував над нею — оселедцем.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах 5·28 зл. Золотий доляр 8·91—8·92. Канадійський доляр 5·28; 1 нім. марка 1·95—2·00; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 21·00; 1000 ромлевів 34·00—35·00 зл.; 100 австр. шілінґів 98 зл. анґ. фунт стерл. 26·10 зл.; 100 швайц. франків 171·70 зл.; ґданський гульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·46 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 19. II. с. р. за кг. масла пріма десер. 2·30, зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 3·30 зл. Тенденція на яйця знижкова, на молоко, масло і сметану вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. п.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Ноїв Ковчег.
АТЛЯНТИК: Юліка.
КАСИНО: Молодий ліс.
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Живий застав.
МІРАЖ: Веселий тиждень.
МУЗА: Велика подія.
ПАКС (катол. кіно, вул. Францісканська 1а) Под Твою милость.
СТИЛЄВЕ: Циганські мельодії і ревія.
УТІХА: Пімста пана Х. і ревія.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

Недавно вийшла нова книжка Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 гр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попереднім надісланням грошей.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

При кількоразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 24 лютого 1935. Ч. 14 (812)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Konto P. K. Kraków 405.867

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВЗАЄМИНИ

„Век Нови" ч. 10.108 пише, що дня 21 с. м. заходом „Редути", органу польських львівських комбатантів, відбувся інавгураційний дискусійний вечір на тему „Польсько-українські взаємини". Ред. „Редути", полк. Питель, відкрив вечір і заповів ряд таких вечерів з участю Українців. Він підчеркнув, що се справа дуже тяжка, та варт її навіть 10 разів зачинати, щоб тільки довести до якогось висліду. Ред. „Польсько-Українського Бюлетину" п. Бончковский виголосив виклад „Про польсько-українську справу". Він зазначив м. ін., що української справи не можна замкнути в Польщі. В Совітах є також українське питання. Пацифікація викликала великий відгомін між Українцями поза Польщею. В Польщі можна обговорювати питання самостійної України над Дніпром мимо заключення пакту про неагресію. Україна, се для Росії шпихлір, де є запаси продуктів і людського матеріялу. Для Польщі був би корисний союз з Україною. Польща має свою головну точку тяжести на заході, Україна на сході і полудні. Наївним булоб очікувати, щоб Українці зріклися своїх ідеалів. З другої сторони йде сильна польська експанзія з тенденцією до омніпотенції держави. Держава повинна твориги український стан посідання. Се принеслоб мир і творчу співпрацю. — В дискусії забирало голос 9 осіб, м. ін. Д-р Роговский, доцент унів. Сулімірский, Д-р Дренгевич, полк. Зигмунтович, сенатор Левенгерц. Вкінці відповідав ред. Бончковский. Дискусія була дуже інтересна під кождим оглядом.

Рахуй гроші з тиха — не зазнаєш лиха! навчає стара українська приповідка, тому складайте свої ощадности в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

що зберігає вкладки в острій тайні

Котрі товариства розвяжуть?

Памятаймо, що лекше оживити старе товариство, ніж тепер оснувати нове.

Польська преса повідомляє: Городське львівське староство подає до відома, що зарядить вичеркнення з реєстру стовариш ень і заборонить розвивати якунебудь діяльність всім тим товариствам, котрі спираються на статутах затверджених б. намістництвом, і від 1921 р. не зголошують староству виказів своїх управ. Оповіщення староства і спис повисших товариств вивішені на урядовій таблиці оповіщень в передсінку Львівського Городського Староства, пл. Смольки 3. Тому взивається товариства, щоби в непереступнім речинці до дня 27 II. 1935 р. включно, евентуально поробили заходи про реактивування діяльности під ригором вичеркнення з реєстру.—Ми встигли відчитати назви отсих українських товариств: Т-во Охорони Української Старини; Велес(!) Т-во для запомоги убогих учеників торговельної школи Т-ва „Просвіта" у Львові; Український Ювилейний Театр; Філія Т-ва „Просвіти" ім. Т. Шевченка; Т-во Урядників Дністра; Т-во Українських Приватних Урядників; Т-во Наша Кооператива у Львові; Укр. Т-во для попирання ремесла і промислу; Митрополичий Комітет Ратунковий; Краєвий Союз Українських Почтовців. Імен інших товариств годі відчитати, бо таблиця завішена високо і треба мати дуже бистрі очи. Коли записуючий се хотів взяти собі деревляну канапку з вестибулю, щоби стати на ній і відчитати решту імен товариств, постеруновий заборонив се зробити, передтим вилєгітимувавши співробітника „Нової Зорі". Отже кожде наше т-во повинно вислати когось з кріслом, щоб міг перечитати, чи не загрожує розвязання даному т-ву. Звертаємо ще раз увагу на короткий речинець — до 27 с. м.

Найвисший Суд про хабар

Найвисший Суд у Варшаві оповістив цікаве рішення, в котрім пояснює арт. 134 кк. і каже, коли треба карати за хабар („лапуфка"). Отже Найвисший Суд уважає, що переступства давания хабара допустився вже той, хто тільки обіцяв урядникови якунебудь маєткову або особисту користь, щоб наклонити його до нарушення службових обовязків. Висота обіцяної користи і брак докладнішого означення користи се річи байдужні. Отже кара належиться навіть за найменший даток і за несформулювану обіцянку. — З того ясно, що навіть у розмовах треба бути дуже обережним, особливо з незнакомими людьми.

Котрі маєтки в Галичині розпарцелюють?

На підставі розпорядку Ради Міністрів оповіщено офіційний плян парцеляції на 1935 рік. Він обіймає в поодиноких воєвідствах 20.000 гектарів державних грунтів і державного Банку Рільного та 80.000 га приватних грунтів. Рада Міністрів приготовила поіменний виказ земельних нерухомостей, що підлягають примусовому викупови, загалом 22.432 га приватних грунтів. В Галичині розпарцелюють м. ін. 700 га з маєтку кн. Павла Сопіги в Борщівщині, 1640 га з маєтку Спілки Броди Рудрофа, 1200 га з маєтків гр. Лянцкоронського в Чортківщині.

„Мертві душі" в Касі Хорих

Прокуратура скінчила доходження в справі банди ошуканців, котра довший час безправно користала з помочи давної Каси Хорих у Варшаві. Кільканацять носильщиків не маючи означеного заняття, що не могли належати до Каси Хорих, обезпечилися фікційно в Касі Хорих. В тій цілі вони сфальшували заяву про приступлення до праці в підприємстві Мордка Пущика, власника перевозової контори. Ошуканці зовсім приписово зголосилися, платили правильно складки і мали фальшиву печатку Пущика. Вони довший час користали з лікарської помочи та інших чинитьб Каси Хорих. Одержавши дорогі ліки, продавали їх на місті. Підчас контролі підприємства Пущика впали на слід банди ошуканців. Виявилося, що Пущик неграмотний, не має ніяких робітників і працює сам. Всі зголошення перевели без його відома мнимі його робітники, що довший час користали з чинитьб Каси Хорих. Незабаром відбудеться судова розправа

ОРЛИ І ВОРОНИ

З незвичайним зацікавленням читав я статтю „Московські Замисли" в чч. 6 і 10 „Н. Зорі" с. р. По її звязкім стилю й науковім вантажі пізнати фахове перо. Стаття дуже актуальна. Факт, що Москалі в роках 1914—1915 зараз за плечима російської армії започаткували в Галичині політ.-релігійний ренесанс ери Катерини II., се новий наглядний доказ, яку небезпеку для рос. централістичної державности і православя представляє наша гр.-кат. Церква.

Особливо дуже повчаючий звіт чиновника внутрішних справ проф. Жуковича. Після нього треба було зачинати винищувати Унію від Василіянського Ордена по рецепті Сімашка з 19 століття. Також цікава річ, що по звіту російського чиновника в станиславівській діецезії ні одна парохія не перейшла на православя... Се доказ, що дуже правильний і пожиточний для Церкви катол. був шлях, на який в области суспільного й церковного поведення колись ступив був митр. кардинал Сембратович і якого все придержувався станиславівський Владика Преосв. Григорій Хомишин.

Кромі сего праця п. К. Т., хоч не виходить поза межі короткого історичного начерку, має й практичне значіння: служить нам науковим матеріялом проти тих сусідських публіцистів-фантастів (як Лубеньский й інші [1]), що в добі польської неоунії й лемківських експериментів витворюють в злобних цілях опінію, будьтоби ідея Унії не була життева й буцімто гр.-католики в часі рос. інвазії летіли тельмом в обійми православя. Однак стаття булаб набрала ще більшого значіння, колиб шан. автор був міг навести кілька автентичних фактів про се, що наш народ з презирством відносився до православних батюшок та що навіть в москвофільському таборі в Ростові над Доном були й такі священики, що не мали сумління апостатувати від кат. Церкви мимо намов та репресій зі сторони „Народного Совєта".

Мою особлившу увагу звернули на себе ще й слідуючі слова статті „Московські Замисли":

„Про вартість низшого духовенства, присланого до Галичини, висловлювався таки православний еп. Никон (Красноярський), що се „чорне гайвороння", яке обсіло Галичину".

Призвище „гайвороння", ужите Міконом, не відноситься спеціяльно до низшого правосл. духовенства, а символізує радше російських чорносотенців. Проф. Д. Дорошенко, з котрого „Споминів" користав п. Т. К., мабуть не мав ори-

[1]) Писаннями гр. Лубеньского ще займемося, коли буде випечатаний його відчит про справи нашої Церкви, якого зміст подала „Газ. Пор." з 6. II. с. р.

гінальної статті еп. Нікона під нгл. „Орлы и вороны“[2]). В ній він безпощадно батожив русифікаційну роботу рос. націоналістів в Галичині. Стаття Нікона, члена Г. Думи, наробила великого шуму в тодішній рос. пресі. Зміст статті такий глибокий і величавий, що з пожитком буде і для нас познакомитися з ним. Стаття не тільки відкриває замисли Москви, але рівночасно становить повчаюче мементо для всіх гіпернаціоналізмів, які всупереч природним і Божим законам намагаються пожерти чужоплемінні нації.

Статтю подаємо тут в українськім перекладі:

„Ось щойно перед хвилею прочитав я безспірно щиру статтю М. Меншикова в ч. 14091 „Нового Времени“ (з 4-го червня с. р.) про німецькі наміри в русскій стороні, про впливи німецькой „перещіпленої“ культури на русских людей, на нашу рідну, „свою“ культуру...

Отсе такі думки визвала в мені стаття Меншикова:

Так, бувають моменти в історичній жизні народів, коли, без огляду на життєву розвагу й небезпеку, хочеться з глибини душі крикнути: „Не можу мовчати! що ви виробляєте? схаменіться“... Останними часами розвернулося таке множество дуже неожиданих подій в Галичині, що з болючих грудей кождої русскої людини, що любить свою батьківщину, нестримно виривається розпучливий крик здивування (недоумінія), — повний жаху за Росію й Галичину. Хто слідив за нашою війною в Галичині, той не міг не захоплюватися побідоносним походом наших славних русских героїв-орлів до Карпат; серце раділо, ми благодарили Бога, коли так недавно ми читали про окаянно-трудні й сміливі подвиги нашої армії з головнокомандуючим Н. І. Івановим на переді...

Але в тім часі, коли орли продовжали свій побідоносний шлях, вслід за ними летіли, навперейми, ворони... Герої-орли несли свій подвиг обзднинення Словян, а гайвороння, — під постатю графів Б., архіеп. Е., Б-их, С-в, Ч-х,[3]) і т. д. (імже ність числа), — так звані „націоналісти“ взялися спішно „устроювати“ нові русскі губернії, чужу їм сторону; посипалися, як з рога обильности, русскі учительські курси, русскі школи, православні приходи... а українські установи — школи, гімназії, читальні, бібліотеки — закрито...

Меншиков пригадує глибину нашої народньої пословиці — „чуже не гріє“, коли говорить про Русских і Німців. Та на глибину сеї приповідки („чуже не гріє“) треба памятати все при кождій нагоді, щоб кінець-кінцем, для Українців русска культура не явилася тим, по прегарному вираженні Меншикова, мікроскопом, котрим хитрі Німці заосмотрили Русских“; „мікроскопом не заступиш рідних очей“...[4]) Жаль і сором, що „творячому свою оперу“ українському народові русскі націоналісти вже майже 300 літ (1654—1915) насильно „наспівують“ другу оперу, — й тільки впертість простого народу (нажаль не інтелігенції) спасла й спасе в Россії українську націю від гибельного виродження й розкладу... Визначний публіцист переконуючо доказує, як безкорисно й навіть шкідливо переміновати „жито на овес“ (і навпаки), що хоч береза вільсі й сестра, щей рідненька, однак „рідна сестра берези — вільха — не хоче бути березою, тільки вільхою“. Мушу привести ще одну прегарну „фразу“ тогож Меншикова: „По намірам Творця всі народи, як всі живі тварини, повинні розвиватися в начеркнених їм стилях: птиця повинна проявляти свої птичі прикмети, звір — звіринні, рістня — ростинні, при чім навіть скромна ріжновидність всесвітно обстоює своє право до існування“.

Так й українська нація, хочби тільки скромна ріжновидність (!?), то однак і вона по дослідах публіциста має право до береження своєї незалежности й свободи. Як говорила п. А. Я. Ефименко з приводу української школи, „нехай і хохлята нарівні з прочими Божими тваринами вчаться у своїй рідній школі“.

Однак замість того що ми бачимо? Я довго проживав і працював на Україні й виніс дуже прикре враження з вислідів діяльности тих „русских“ шкіл; хорошо, коли вчитель знає українську мову; (чужого[5]) учителя — кацапа — діти не розуміють і не люблять... Над тим пролито богато чорнил, поломано пер, а в висліді все ще на русскій Україні й донині „ні жита ні вівса“...

М. Меншиков повинен би взяти свої слова назад про се, що ніби то Росія нікому не навязує своєї культури. „Русскі“ школи так зорудували Українця, його обличча, що „син батька не пізнає й не знає, хто він і що він“. Українця у нас засудили на безплодне плавання між двома берегами... Українці зжилися зі своєю болізню, але зжитися з болем се не значить не страждати від нього, — і свідомий елемент (зовсім не „мазепинці“) страдає на русскій Україні...

Та оставмо русску Україну й полетім за тим гайвороннам, що уважаючи й себе орлами взялося „устроювати“ австрійську Україну. І там русскі „націоналісти“ формації графів Б., святителів Е., пп. Б., С., Ч., і т. п. (імже імя легіон) гноблять чужу українську національність. Сі „герої“ не рахуються з віковими традиціями українського народу Австрії, котрий „пізнав самого себе“ навіть серед австрійського гнету, по слову свого апостола „все розберіть, тай спитайте тоді себе: чиї сини, яких батьків, ким, защо закуті?“ Оскільки російські Українці прозябають в тіни невіжества, не прилягаючи до русскої школи й культури, а присвоюючи собі лишень піджак і капелюх, остільки австрійські Українці, маючи свої українські школи — гімназії, читальні, бібліотеки, часописи, і т. п., свідомо уважають себе окремішньою словянською нацією. В Австрії Українці, страдаючи від економічного гнету, мали одначе вже що найважніше в житті — своє рідне — рідну матір Галичину зі всіми її стародавніми обичаями, своєю мовою, своєю школою; закордонні Українці, при цілій своїй жахливій жизні під ярмом Поляків і Жидів, всеж таки могли сміло і з переконанням сказати, що вони виповнили заповіт свого пророка-страдальця — поета: „Учітеся, брати мої, думайте, читайте і чужому научайтесь, свого не цурайтесь! Бо хто матір забуває, того Бог карає“...

В культурному відношенні селяни Українці стоять далеко вище від російських; вони з захопленням і ніжно в рідній, материнській мові росказують і читають дітям про давні часи України, про її коротку, но славну історію, про вольних синів Запоріжжа і т. д. се є про се, про що ніодин наш селянин Українець ніколи й не чував...

І ось — сталося, налетіли в закордонну Україну за славними русскими героями-орлами русскі ворони й давай там все по вороньому устроювати. Посипалися заборони, закриття українських установ; скріпленим темпом, як „гриби в дощ“, посипалися русскі школи, православні священики, парохії... Намічено либонь й епархії, русских епископів і митрополитів...

Ні, гайвороння! Всякий нарід домагається обережного відношення до себе; нація—не ґрамофонова пластинка, на котрій можна виводити бажані напіви; треба щадити й не оскорбляти ніякого національного почування. Се свята істина і дуже сумно, що наші русскі „націоналісти“ забувають сю правду і, самі будучи націоналістами, давлять чужу націю.

М. Меншиков проливає сльози (чи говорить лиш „фрази“?) над шкодами німецької культури для русскої людини, а сам (і з ним „націоналісти“) обиджає мену рідну сестру нашу — Україну. Україна — й закордонна й русска, — потрібує „своєї“ школи, „своїх“ культурних установ, і ми повинні її помочи в її духовім, культурнім рості; тоді й мітичний, страшний „мазепинський“ дух розвіється...

Не держіть „націоналісти“ народу в темноті; темнота має сю для декого неприємну прикмету, що з часом проясніюється, а там, гляди, і безслідно щезає. Проснеться український народ і задасть вам питання: „Що ти вчинив зі мною, рідний брате? Де мої сини, де моя рідна мова, де правда, де мати-Україна?“ А ми що скажемо?... Ворони всьо розклювали... Русский народ візьме на свою душу найтяжчий гріх (гріхи можуть бути не тільки у людини, але й у цілої нації), коли відмовить Україні її найбільш суттевих потреб, а передовсім в школі, в рідній мові. Старший брат відбере тоді своєму молодшому братові можність мирно разом розвиватися в „своїм“ дусі й стилі... Не вільно закривати народнього віддиху; треба дозволити українському народові жити, дихати і розвиватися!... Сего домагається довг, честь, справедливість і розум і сумління...

А ви — русскі ворони, строїтелі австрійської (і русскої) України — „хоч і як садитеся, всеж таки між музикантів не годитеся“... Не літайте за орлами й не псуйте їм; вони — слава Росії, а ви її сором (позор), вони — орли й герої, а ви ворони й тупоумні русскі „діятелі“, дуже плохенькі спасителі вітчини...

Петроград 24. VI. 1915.

Член Г. Думи епископ Нікон.

P. S. Глибоке, правдиво патетичне, сильне слово! Зі здивуванням питає читач, як могла царська цензура пустити таку статтю? Пояснення знайдемо в тодішньому вже безрадному положенні царського уряду й рос. суспільности: бо коли стаття еп. Нікона опускала друкарську машину, того самого дня розгромлена горлицькою офензивою рос. армія, опускала Варшаву, а боєвий фронт простягався від Нарви через Вислу, Буг, Золоту Липу до Дністра... Похлюплене націоналістичне „гайвороння“ з поспіхом відлітало перед армією в глибину Росії й тут роблено з ним розрахунок... Перемучену рос. армію вже просякали понурі гасла революції... Тому вже можна було так писати. Люди мудріють по шкоді.

К. П.

Че-ка в Одессі — постить

І таке диво буває. А дійшло до цього в ось який спосіб: Одеський обком партії розіслав обіжник до всіх секретарів райкомів (районових комітетів), директорів совхозів і колхозів з домаганням, „якнайскорше розрахуватися грішми з трактористами і в тій цілі не задержатися перед нічим, навіть перед продажею скота і безрог“. (Те словечко „навіть“ показує, що тепер в „раю“ безрога цінніша від „найвисших“ ідей Карла Маркса). На такий розпорядок згадані управителі на місцях тільки й ждали, бо з продажі останків скота і безрог могли заспокоїти ріжні свої пекучі потреби, а як не продалиб то все одно від них той скот забралиб даром. Отже вони якстій продали все що було ще, а саме 8.000 штук рогатої худоби і 62.000 безрог. Незабаром одеський обком спохватився, що стрілив дурницю й розіслав поспішно новий розпорядок, в котрім сказано: „продавати скот і безрог вільно лиш тоді, коли колхоз виповнив державний плян животноводства“. Се в звичайній людській мові значить: коли заосмотрена мясом чрезвичайка, міліція і всі інші червоні достойники. Та розпорядок прийшов уже по всім. І так одеська чрезвичайка мусить постити, поки не видруть для неї десь в іншій окрузі решту худоби і безрог — а се не легка річ в такім виссанім краю. Тай злаж мусить бути тепер одеська чрезвичайка!...

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

---

[2]) Орлы и вороны (Мысли по поводу статьи М. Меншикова). Биржевыя Вѣдомости № 201, Петроградъ, 24-го іюля 1915.

[3]) Автор з цензурних зглядів зазначив тільки початковими буквами імена могучих в 1915 р. чорносотенних діячів: гр. Бобринського, архіеп. Евлогія, Балашева, Саблєра й Чихачева.

[4]) Всі, подані в лапках слова Меншикова, гравестує й приміює еп. Ніков до укр. справи.

[5]) В тексті нечитке слово.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Конкурс на католицький гимн

„Українська Молодь“, офіційний орґан Ліґи Української Катол. Молоді, котрий вже другий рік виходить в Шикаґу в мовах українській і англійській, приніс отсей „Гимн Ліґи Української Катол. Молоді“ укладу Впр. о. Ст. Семчука:

Піде вже з Богом юна сила —
У серці велич, порив, спів.
В очах зясніє дума зріла —
Здобудем долю кращих днів!
Не спинять нас ворожі лави,
Ні рев, ні глум, ні темнота.
Над нами сяйво Бога-Слави,
А наша справа річ свята!
Це Українська Молодь творить
Католицький всерадий чин.
Будучність світлу нам спрозорить
Грядучих дій побідний гимн.
Ідем в побідний бій із тьмою
Противу черні і брехні —
Веде державною рукою
Христос, Бог неба й Цар землі!
Ідея кличе нас до чину —
Творім, творім нову добу!
Плачам і кривдам у замину
Ми створим радісну борбу!
Вперед, гура! Вперед у наступ!
Нова йде сила наш юнак!
Юнацький гордий сміливий заступ!
З Христом у бій — хрест є наш знак!

Під віршом є зазив Екз. Заряду Ліґи Укр. Катол. Молоді, в котрім м. ін. сказано ось що:

До цього гимну треба музики й Ліга отсим оголошує конкурс на музику (ноти) до цього гимну. Конкурс цей отворений для всіх українських композиторів. Надгороду за приняту музику оголоситься пізніше. Всіх учасників цього конкурсу проситься спішитися з присланням своїх нот, бо бульоб бажаним, щоб цей гимн уже можна було співати на Другому Зїзді Укр. Амер. і Канадійської Катол. Молоді, що має відбутися дня 4. липня ц. р. в Пітебургу, Па.

(Всі українські часописі, як тут, на еміґрації, так у Рідному Краю, проситься о передрук гимну й оголошення про конкурс).

Екз. Заряд Ліґи Укр. Катол. Молоді.

Адреси, куди посилати твори на той конкурс не подано. Тому подаємо адресу того журналу: „Ukrainian Youth“, 2238 W. Rice St. Chicago, Ill., U. S. A.

Новий провід?

„Нове Село“, тижневий часопис Української Селянської Партії, принесло в ч. 3 п. з. Хто мігби спинити теперішну нашу політичну розтіч? отсю статтю:

Недавно зїхалися були до Львова представники чотирох краєвих партій і кількох еміґрантських партійних ґуртів та рішили скликати на літні місяці конґрес, який має, по їх думці, називатися „Всеукраїнський Конґрес“. І можна наперід уявити собі, що з сего вийде. Зїдуться політичні головачі, виголосять богато гарних промов, ухвалять богато гарних резолюцій та на цьому і скінчиться. Перевести ті гарні ухвали в діло не буде кому, бо ті партії і партійки, не будуть мати сили, щоб їх перевести в діло. А тої сили тому не будуть мати, бо не мають впливу на народні маси. І гарно подумана справа не то не принесе жадної користи, але ще й принесе шкоду, бо пуститься масам блахмана, що ніби є якась всенародня сила й орґанізація, яка зможе богато вдіяти, а в дійсності такої орґанізації нема і нічо не буде вдіяне.

Якби то були інші часи, то можнаб над тою справою махнути рукою і про неї навіть не згадувати. Але в нинішну пору не можемо сего зробити. Бо кругом нас, особливо на схід від нас, наростають події, до яких українське громадянство на землях в польській державі, яка знайдеться в найблищому сусідстві грядучих подій, мусить бути підготоване.

Бо в тих наростаючих подіях прийдеться українському громадянству в польській державі дати нашим братам на Придніпрянщині принайменше духову (моральну) піддержку.

Як ця підготовка малаб виглядати?

Серед теперішньої нашої політичної суматохи і розбиття, спричиненого політичними помилками і провинами провідників наших найвпливовіших партій, є в краю лише один чинник, який мігби обеднати розбите суспільство разом. Тим чинником є бувші українські вояки, які в 1918 і 19 роцї боролися за власну державність. Це більше як 100-тисячна маса найкращих синів народу, що не вагалися за найвисші ідеали народу наставляти на небезпеку своє життя. Прибиті тодішною невдачею та потрохи спантеличені нездарними політичними провідниками ті лицарі і найсвідоміші та загартовані громадяни розбрилися та потонули в народнім морю.

Нині, коли наш нарід в нашій блищій Батьківщині без проводу, коли на сході назрівають великі події, мусять бувші українські військові зрозуміти вагу хвилі і взяти керму народнього життя в свої досвідчені руки. Так воно діється у всіх майже народів. Найблище нас: в Польщі керму народнього життя мають в своїх руках бувші військові.

Те саме в Німеччині, Мадярщині, Югославії, Італії — всюди. В Франції, де політична розпуста довела майже до революції, бувші військові в останній хвилині приневолили продажних політиків податися перед їх волею і нині — завтра вони захоплять цілком керму держави в свої руки.

Чомуж тільки наші бувші військові мають остати бездільні і байдуже приглядатися тому, як тратимо один здобуток за другим? Перед нашими бувшими військовими стоїть одно преважне завдання. В найблищих місяцях може прийти до такого, що українське громадянство в Польщі може буде мусіти основно призадуматися над своєю дотеперішною політикою у звязку з грядучими подіями. В такій преважній справі повинні рішати лише ті, що не відмовлялися колись жертвувати здоровля та життя за Батьківщину. Їх минувшина і досвід будуть достаточною запорукою, що вони в рішаючих хвилях не принесуть ганьби свому народові, що заступаючи загальнонародні справи, не будуть торґуватися коштом народних справ за свої низькі особисті справи.

Творити орґанізацію бувших військових повинніб бувші старшини. Але вони чомусь розгубилися і на них годі довше ждати. Тому роботу повинні започаткувати самі бувші стрільці, значить селяни. Як вони рушать справу, то бувші старшини напевне приступять до праці і разом дальше попровадять діло.

Аби довго не відволікати справи, ми закликаємо всіх бувших українських військових, що читають наш часопис, аби негайно зі своїми найблищими товаришами обміркували порушену нами справу та повідомили нас про їх думку на неї. Коли відгукнеться більше число бувших військових і зявить охоту пристати до такої організації, ми звернемося зі справою до другий партій, аби дальше спільно попровадити діло. Бо думаємо, що така організація повинна бути загальнонародною і при її організуванні повинні співпрацювати всі, що розуміють вагу теперішньої хвилі та справи.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: З ріжних причин не займаємо становища до сеї статті, але виждемо на те, який буде її відгомін.

Знова відчинено в льокалі кооперативного ресторану „Вітаміна“ Львів, Костюшки ч. 3.
Новий український ресторан
„Вітаміна“
якого управа запрошує вічливо до ласкавих відвідин Вельмишановне громадянство. — Гарно прибрані кімнати, чемна і скромна обслуга, кухар із заграничною практикою, добірний, здоровий та дешевий харч дають повну запоруку, що навіть найвибагливіші гості будуть цілковито вдоволені.
Снідання, обіди, вечері до ласкавого вжитку П.Т. Гостей. 205а-2—12,

Конфіденти і провокатори

між польськими комуністами.

„Куріер Львовскі“ приніс в ч. 49 цікаву нотатку під заголовком „Літерат Вандурский розстріляний?“. Подаємо се в перекладі:

Виленське „Русское Слово“ доносить — покликуючись на неозначену близше польську пресу — про сильні тертя в нелеґальній польській комуністичній партії. Опозиція закидає Центр. Комітетови вислугування інтересам Москви і недбання про місцеві інтереси робітників, як також касові надужиття і протекційну систему при висилці комуністичних діячів на відпочинкові відпустки до Росії.

Центральний Комітет видав в своїй обороні летючки. З них виходить, що майже вся польська комуністична партія складається з конфідентів і провокаторів. Після їх здемаскування Центральним Комітетом були розстріляні в Совітах м. і. отсі польські комуністи: Сохацкий, Жарский, Рале-Михайловский, Дворчанін (чи не Білорусин? — Ред. „Н. З.“) та поет Вандурский. В послідній часі Центр. Комітет опанований клікою Леньского, Бартновского й Амстердама спричинив увязнення в Совітах Геріна, котрий мав бути найвизначнішим теоретиком польської комуністичної партії. Геринґ обвинуваченний в Совітах, що вислугувався ББ. З того клубка відомостей найцінніші два твердження: що Вандурский, про котрого долю в Совітах були дуже занепокоєні його приятелі, літерати в Польщі, вже розстріляний, і друге, що польські комуністи до тої міри підлеглі Москві „службово“. — Бо Москва їх контролює і в разі браку послуху судить і карає навіть розстрілом.

З ВИКЛАДОВОЇ САЛІ

Масони

Дня 17 лютого с. р. виголосив Д-р Мінко реферат під заголовком: „Вільномулярі“ в салі „Української Бесіди“ у Львові. Зміст:

Часто чуємо про впливи масонів в літературі, політиці і суспільнім життю. Та знаємо про них і про їх впливи небогато. Після реформації і релиґійних війн в 16 і 17 ст. рушили тодішні фільософи на війну з релиґією та з Церквою. Провід в тій боротьбі вела масонерія. Щож то за орґанізація? Се тайна орґанізація. Масонерія то чин (орден). Вона себе сама так називає. Має вона свою конституцію, свої обіти, присяги, котрі кождий масон відновляє при переході з одного степеня на другий. Також має подвійну ціль: одну для низших степенів і для профанів, себто голосить їм любов ближнього, ґуманізм, щастя людства — і має свою головну, дійсну ціль: повалення християнства і спертого на нім суспільного ладу та поставлення на місце християнства т. зв. природної релиґії, на яку мають пристати всі люди. Наука масонів се чистий натуралізм. Щасливість осягається на сім світі. Масонерія се орґанізація з ґрунту антихристіянська, особливо протикатолицька. Вона є карикатурою Церкви, котру старається повалити, щоб заняти її місце. Масонерія має свої святині, вівтарі, церемонії, обряди, тризни. Має цілу літурґію й єрархію з шумними титулами. Та все те карикатурування і шуткування з Церкви. Тому що масонерія наслідує Церкву, се орґанізація універзальна, міжнародна, котра змагає до усунення ріжниць віри, влади, роду і становищ. Масонерія голосить клич рівности. Одначе то не християнська рівність, на основі якої всі люди то брати. Се рівність льожова, що не терпить ні королівської влади, ні ніякої іншої спертої на християнстві, ніякої вищости, ні родової, ні моральної. Се рівність, що нівелює всі релиґії, всі влади, всі стани, що спроваджує все до спільного масонського знаменника — до безвірства. Ніякої влади, ніякої віри.

Масонерія вивисшає себе над ту голошену рівність і старається опанувати королів, міністрів, дипльоматів, літературу, школу, родину, суспільність .

Характеристична черта масонерії се її таємничість запозичена від секти маніхейців і з єґипетських містерій. Масони закривають правдиву ціль перед світом фразами про добродійність, ущасливлення людства, поборювання фанатизму, про боротьбу з забобонами, деклямаціями на всі тони й ноти про свободу, рівність і братерство народів. Масони не втаємничують своїх учеників і челядників відразу у всі секрети, лиш забавляють їх баламутними і дивачними церемоніями. Здібнішим і енерґічним „братам“ відслонюють свої таємниці постепенно, одначе зобовязують їх до задержання тайни страшною присягою. (Референт відчитав текст масонської присяги, що зачинається словами: Годжуся на підрізання мого горла, вирізання мого серця і т. д.). Ту присягу повторяють браття при переході з одного степеня на другий. Всіх степенів після шкотського обряду є 33 Перші два степені се ученики й челядники. Їм кажуть, що ціль масонерії се вільність, рівність і братерство. Третий степень се майстри. На тім степени представляють братови алеґоричну історію Адонірама, котрого смерть треба пімстити і віднайти загублене гасло масонів. Четвертий степень має титул „вибраний кавалер“. На тім степени заправляють брата до пімсти, одначе ще не вказують, на кім треба пімститися. Пятий степень називається „шкотський кавалер“, шестий „кавалер Сходу“. Тут проголошують „брата“ вільним від всякого релиґійного фанатизму. Вчать „брата“, що є тільки один

Понурий господарський стан
галицьких міст.

„Куріер Львовскі" приніс в ч. 49 цікаву статтю під вищенаведеним заголовком, котру подаємо в перекладі:

Господарський стан польських міст, котрий представив дир. Союзу Міст на зїзді делеґатів у Львові, майже катастрофальний. Задовження, котре в р. 1934 перестушило мілїярд злотих, найкатастрофальніше затяжіло щодо буджету на містах келецького воєвідства і виносило 580%, 385% зануговали міста люблинського воєвідства, 375% міста варшавського воєвідства. Менше задовжені міста галицьких воєвідств (в оригіналї всюди „малопольскіх"). І так міста станиславівського воєвідства 252%, львівського 183%, краківського 167%. Найменше задовження занотовано в містах тернопільського воєвідства — 113%. Деякі міста виказують задовження в відношенню до річн. буджету від 400—800%.

Неспокоїть те, що рівночасно зі зростом задовження впали виливи з податків до 56% в порівнанню з 1930 р. Такий напр. податок від імпрез впав ледви 29% тих вилівів, котрі занотовано в 1929 р. Тому нїчого дивного, що міста видають далеко менше на найнотрібніші видатки звязані з удержанням їх. Навіть позиції на вдержання вулиць і площ в порівнанню з 1930 р. знизилися о 45%. Мимо нужди, яка лютує в містах, обнижено видатки на безпеку, освіту, суспільну опіку, охорону здоровля і т. д. Який образ господарського стану галицьких міст, свідчать низше подані цифри. На 153 міст — 145 мають різні, 138 торговиці, 15 торгові галї, 58 електрівні, 25 лісові господарства, 14 цегольні, 10 асенізаційні табори, 16 водотяги.

На тих 153 галицьких міст мають: доповнюючі школи, лїкарські поради, нічлїгові домп, осередки здоровля ледви 81, а 72 міста про такі установи взагалї не мають поняття. Ледви в 12 містах занотовано лазнички і купальні!

Який же вихід з тої ситуації. На жаль дир. Позовский не предложив такого плану. Можливо, що його випрацюють на зїзді Союзу Міст у Варшавї. Референт вказав тїльки на дальші опадностеві конечности, дальші компресії буджетові, уліпшення адміністрації та передовсім зірвання з рабунковою політикою, особливо в відношенню до самоврядних підприємств. — Не треба передовсім числити на якусь видатнїшу поміч ззовні, особливо не слід очікувати великих висліднв у звязку з відложеною програмою самоврядувань. Міста засуджені на самопоміч а передовсім самі повинні погодитися з вірителями щодо своїх довгів, особливо приватних. Референт давав приклади, як одно місто позбулося свого довгу, котрий виносив 400 тисяч злотих, заплатою лиш 200 тисяч зл. Може бути, що того рода „угода" корисна, одначе як поважно вона підриває довіря до фінансової політики міст!

Скажім собі щиро. Ми стянули в польських містах в обличчі грізного положення, котре вимагає дїяльного ратунку. А тимчасом на чолі міст стали смератовані: полковники, майори і т. д., котрі вчера відложили шаблі, а нині мають рішати про трудні самоврядно-господарські завдання. Нїчого дивного, що на послїднім зїзді мовчали, — і зїзд був нїмим соймом міст. (г).

5-грошові сірники у Львові

В найближчих днях мають появитися в продажі у Львові т. зв. „Кресові сірники" в ціні 5 сот. за коробку. Ці сірники були призначені спершу для вбогого населення на східних окраїнах, а тепер Сірниковий Монополь вирішив ввести їх і до інших дільниць краю 7—1—1

Ювилейний Зїзд

Марійських Дружин Пань у Львові. *)

Пані Фіґолева закінчила свою промову так: Вкінци питання: Звідки брати теми? Можна виставити в товаристві лїсту. Поодинокі члени вписують на неї запити, проблеми. Відтак Управа 1) розділює теми між членів, а коли таких нема, то 2) запрошує прелеґентів зпоза товариства. Управа може 3) позичати реферати, 4) орґанізувати сходини в Дружині, 5) вкінці розсилати прелеґентів по інших товариствах. Отсе завдання пресово-рефератових секцій при Марійських Дружинах. Відомий католицький проповідник Штольц сказав: „Небо і пекло поборюються на кусник паперу". — Реферат тривав около 3/4 години.

Після того мав бути реферат пані Тишинської на тему: „Історія жіночого руху та участь у ньому католицького жінєцтва". Коли пані Тишинська зачала читати свій обширний реферат, одна з делеґаток поставила внесення, щоб пані Т. відчитала лише трету часть свого реферату. Одначе і вчасі відчитування тої части на салі був шум, делеґатки говорили. Тоді о. Сеньківський ЧСВВ. поставив з президії внесення, щоб реферат пані Тишинської перервати, з огляду на те, що дуже пізний час. Зібрані приняли се внесення. (Цікавий реферат пані Тишинської подамо у скороченні. — Ред. „Н. З.").

Після того була дискусія. Пані Фільцова (Яворів): Виховання молоді залежне від виховання матерей. Для матерей треба уряджувати відчити. Наші членкині нехай беруть участь в різних національних імпрезах і там нехай стараються переводити католицьку ідеольоґію. Дружинниці повинні дописувати до католицьких ґазет і журналів. — Пані Данилевич (Перемишль): Марійські Дружини повинні кольпортувати добрі книжки. О. Д-р І. Цеґельський: Парохіяльні бібліотеки повинні істнувати при церквах і парохи повинні ними заряджувати. Членки Марійських Дружин повинні зголоситися до ведення тих бібліотек. Крім того можнаби зорґанізувати парохіяльну продажу книжок. Щодо орґанізації наших Марійських Дружин, то треба конечно створити Централю. Вона давалаб вказівки, як вести працю на місцях. До того конечно потрібно орґану (часопису), бодай квартальника, де обговорювалиб різні справи і передавали досвід. Щодо рефератів, то на місцях тяжко за прелеґентів. У Львові при Централі варт видавати реферати і відтак розсилати. Сильніші Дружини моглиб висилати прелеґенток до слабших. — Пані Слюзарева (Бучач): Ми повинні взяти собі приклад з Польок. „Кола Кобет" винаймають поле і дають поодиноким дівчатам по грядці. Дівчата управляють грядки і так вчаться господарства. — Пані Янкевич: В німецькім орґані „Ді Фагне Маріенс" є звіти з різних Марійських Товариств, одначе звіту з діяльности наших Марійських Дружин я там ніколи не бачила. Виглядає якби українських католицьких товариств і Українців католиків взагалі не було.

Потім предсідниця відчитала привіти, котрі наспіли другого дня зїзду від: Громадянства Перемишля, від пані Кордубової з Варшави, від Головного Виділу Союзу Українок у Львові, від Української Порадні Матерей, від Філії Союзу Українок в Калуші, від Марійського Кружка в Долинї, від о. Осташевського з Підберізець коло Львова і від пані Неонілї Селезінкової з Радехова.

По відчитанню привітів секрет. Зїзду відчитала слідуючі резолюції: 1) Оцінюючи значіння зорґанізованого життя та скоординованої праці, Зїзд Марійських Дружин Пань ухвалює, щоби в найблизшому часі покликати до життя станову Централю з осідком Головної Управи у Львові. В тій цілї львівська ювилятка подбає про уложення статуту Централі та його затвердження цілим Епископатом Галицької Провінції. 2) Зїзд взиває всі Марійські Дружини Пань в Краю доложити старань, щоби в кождій Дружині були введені в життя сущні точки основного статуту. 3) Зїзд закликає всіх Дружинниць до плекання і поглиблювання внутрішнього життя через основування Евхаристійних секцій, а де лише можна то й секцій релїґійного знання, та через уладжування стислих духовних вправ (реколєкцій). 4) Підчиняючися вказівкам св. Отця Папи Пія XI. Зїзд марійської жіночої інтелїґенції поручає горячо всім католичкам, щоб доложили всіх зусиль до релїґійного виховання молоді по думці Папської енцикліки з 1930 р. 5) Зїзд Марійських Дружин Пань кладе на серце всім своїм членкам брати активну участь у харитативній акції, яка спирається на основах Хри-

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 783—789, 791, 793, 795, 809 і 811.

Бог Єгова, котрий говорить з людьми через розум. Кождий масон се священик того Бога. Семий степень титулується „кавалєр рожевого хреста". На тім степени поучають „брата", що той, котрий сховав масонське гасло „вільність і рівність" і „загубив честь Єгови" — се основатель християнської релїґії, Ісус Христос. Отже масон мусить пімститися на Нім, на його евангелію, на його Церкві й на всім християнстві. Та пімста заповіджена на IV степени. Вкінци на 30 степени дістає масон титул „кавалєр Кадош" (то є чистий). На тих найвисших степенях відкривають „братам" звичайно вже всі масонські тайни. Кажуть, що ворог масонів се король, котрого треба замордувати. Також треба пімститися на римськім Папі за невинну смерть великого майстра Темплярїів Маляя і його невинних товаришів, протоплястів масонів. Масонська тайна се змаганя повалити всякий престол і вівтар. Се правдиве значіння гасла „вільність і рівність" в масонськім розумінні.

Масони все заслонювали себе серпанком таємничости. Ся таємничість потрібна їм з різних причин. 1) Таємничість надавала масонству притягаючого чару і заострювала цікавість вроджену кождому думаючому чоловікови. 2) Масонерія вилягалася в лоні християнських громадянств, отже не випадало і невигідно було розкривати перед суспільністю правдиві цілі масонерії. Не треба даги збити себе з пантелику тим, що до масонів належало богато світлих особистостей і поважних людей. В кождім краю є лиш дуже маленька горстка таких „братів" масонів, які знають всі масонські тайни. Се дійсні провідники льожа та керманичі їх діяльности. Навіть ті, котрі мають найвисші титули і степені, не все допущені до всіх таємниць. Масони надають часто різним впливовим особам: королям, князям, міністрам, професорам університетів найвисші титули „honoris causa". $^{9}/_{10}$ масонів не мають поняття про властиві цілі масонерії. Масони дуже часто чіпаються різних політичних і суспільних рухів і в той спосіб баламутять суспільність щодо своєї правдивої цїли: відхристіянізування людства. Масони уживають імен різних своїх почесних членів до пропаґандивних цілей.

Про початки масонерії є дві гіпотези. Перша твердить, що масони походять від Ордену Темплярїів, друга, що масони походять від мулярського цеху, що повстав в Німеччині в 13 ст. Щодо першої гіпотези, то історичним фактом є, що в 13 ст. частина лицарського закону Темплярїів здеґенерувалася, відступила від духа закону та попала в блуди гностицизму і в неморальність. Папа Климентій V зарядив слідство під проводом Великого Інквізитора Імберта. Переслухано богато Темплярїів. На основі переведеного слідства Папа Климентій V розвязав закон Темплярїів. Після скасування закону більшість Темплярїів розбіглася по різних краях й основувала брацтва, котрі до присяги доховати тайну додавали ще присягу пімститися на Папі і королеви. Хоч не всі масони погоджуються на ту гіпотезу, то у всякім разі між Темплярями й масонами істнує якась духова спорідненість.

Богато подібности мають масони з німецьким мулярським цехом з 13 ст. Світські мулярі заложили тоді брацтво мулярів, що мало за ціль будувати готицькі храми. Вони держали в тайні свою мулярську штуку, яку знали лиш майстри. Кождий член брацтва мав під присягою задержати в тайні різні річи, що відносилися до мулярської штуки. На чолі брацтва стояв майстер з титулом Venerabilis Magister. В 17 ст. настало переображення тих брацтв під впливом ренесансового будівництва. Мулярі в ренесансовім стилю були патронами, котрі не мали нічого спільного з правдивим мулярством. Брацтво вільних мулярів переминилося з часом в зінтелектуалізоване брацтво. Мулярську штуку зіпхнено

стової науки, а де її нема, то переводити її в лоні Дружини чи поза нею та поширювати її ідею. 6) Зїзд Марійських Дружин Пань стверджує, що успішність харитативної акції залежить в головній мірі від її плянового зорганізування; тому доручає Централі Марійських Дружин утворити секцію харитативної акції, яка велаб сю акцію. 7) Болюючи серцем над страшним спустошенням, що його заподіває у світогляді навіть католиків либеральне та неморальне печатане слово, Зїзд Марійських Дружин Пань закликає всіх добродумців а) до невблаганої боротьби з лихою пресою, книжкою чи картиною, б) підтримувати і поширювати католицьке печатане слово, в) закладати дружинні бібліотеки і користуватися ними на пресово-рефератових секціях, які треба закладати по всіх Дружинах.

Після відчитання і приняття резолюцій пані Секелова подякувала організаторам зїзду Товариству Пань у Львові і заявила, що всі учасниці піднесені на дусі поведуть працю над собою і для поширення Царства Божого. Після того передала провід Зїзду пані Бачинській. Пані Бачинська подякувала Отцям, делеґаткам, гостям, членкам та католицькій пресі за участь і зацікавлення. Побажала, щоби присутні пані завезли піднесені на Зїзді думки до своїх товариств і закінчила ділову частину Зїзду. Всі присутні на закінчення відмовили „Богородице Діво" Наряди скінчилися о год. 2 попол.

Яка буде виборча ординація?

Польська преса доносить, що в ББ побіґнула думка про конечність сперти виборчу ординацію до будучого сойму на засаді корпораційній і самоурядовій. То значить, що листи кандидатів малиб устійнювати не політичні партії, але самоурядові тіла і фахові палати, рільнича, торговельно-промислова, ремісничa і т. д. Вони в своїх округах оповіщувалиб потрійне число кандидатів, а голосуючі малиб „право" счеркувати дві третини імен кандидатів. Коли дійсно такий „майстерштік" ординації бувби ухвалений, тоді і шість міліоновий відлом українського народу в Польщі бувби подібно позбавлений свого представництва. Тоді осталиб ще тільки наші представники в Чехословаччині та в Ромунії. — В урядових кругах кажуть, що ті погомоски безпідставні а що найменше передвчасні, бо ще ніхто такого проєкту не висував, хоч у ББ є приклонники такої системи (посли Менкарский і Мейбавм).

Швайцарія й Україна

„Журналь де Женев", найстарший і найвпливовіший швайцарський часопис, випустив окремою відбиткою збірку своїх статтей, напечатаних в часі приняття СССР до Союзу Народів. Ось наголовки важніших статтей: „Україна — невральгічна точка", „Україна проти Москви", „Великий злочин" (поневолення України Москвою), „Дух Банка" (Скрівавлений привид України перед Европою) і т. д. На кінці збірника знаменита промова Мотти, представника Швайцарії, котрий перед цілим світом протестував проти приняття Совітів до Союзу Народів, доки вони не полагодять кривди, зробленої Україні та ін. поневоленим народам. До збірника долучені протести українських кавказьких і туркестанських представників. (Офінор).

Прекрасне обезпечення

Що каже Лікарська Палата в Кракові.

Проти нової установи т. зв. „домашних лікарів", щойно впроваджених суспільними обезпечальнями, Лікарська Палата в Кракові висказалася рішучо. Та установа мусить викликати обниження рівня лічництва і до того подорожіння його коштів. Лічення такими лікарями стає взагалі неможливе, бо нпр. в Кракові один такий лікар мавби обслужити 1500 обезпечених. Замість реформувати лічництво, повишпося зреформувати величезну адміністрацію в обезпечальнях. Яка потрібна її реформа доказує пр. отсей факт: перед війною було в Кракові обезпечених 30.000 людей — і з тим давало собі раду 20 адм. урядників. А тепер обезпечено примусово 52.000 а урядників до того принято аж 300 (триста). — Коли так дальше піде, то т. зв. „обезпечальня" вправді обезпечить (на якийсь час) нікому не потрібну масу нової бюрократії, зате знищить суспільність до тла.

Покуси пригадують тобі, що не тут твоя вітчина. Чи твоя вітчина — край муки, боротьби і небезпеки? Тут зачинаєш казати: Горе мені! Чому продовжається моя подорож тут на землі? І: — злі дні моєї земської подорожі; хто мене звільнить від тіла сеї смерти? (А. Фосс у творі: „Думки й поради для образованих молодців". Книга II, розділ 74).

* * *

„Горе тим, що не мають гумору! Вони подібні до сліпих, що вдають видющих, щоби все довкруги зробити слішим і глухим". (Жан Поль).

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на послуханню Організ. Комітет виставки світової католицької преси. До Комітету належать: граф Далля Торре, директор „Оссерваторе Романо", інж. Кастеллі та о. пралат Монті, секретар. Комітет зреферував Св. Отцеви висліди дотеперішних праць. 30 народів, не числячи місійних територій, зголосило вже свою участь у виставі. В богатьох краях повстали окремі виставові комітети при піддержці Католицької Акції, Нунціїв, Апостольських Делеґатів і місцевого Епископату. Св. Отець випитував подрібно про програму виставки, уклад матеріялів, поділ на ґрупи і т. п. Апробуючи праці комісії Папа виявив не лише велику прихильність для підготовлюваної виставки але також велике заінтересування нею і бажання, щоб виставка гідно відповіла надіям Св. Отця і всіх католиків. Потім Папа налягав, щоб переведено якнайширшу пропаґанду виставки, поучаючи про важність започаткованої справи. Виставка католицької преси має бути не лише удокументуванням того, що католики досі зробили в ділянці преси, але має також заохотити їх до виповнення того всего, що остає ще до зроблення в повній гармонії з новітною редакційною технікою і технічними здобутками журналістики. (КАП). Українська катол. преса також бере участь у виставі.

З унійного руху на Волині. Село Мятин, рівенського повіту, майже поголовно перейшло з православя на унію. Адміністраційна влада спочатку робила ріжні трудноші в справі будови уніятської церкви в Мятині. Коли дозвіл нарешті прийшов, уніяти до трох місяців збудували невелику деревляну церковцю, котра може помістити до 500 вірних. Всіх уніятів в тім селі є до 1.000 душ. Парохом Мятина є ідейний гр.-кат. священик о. Ілія Гук, б. парох гр.-кат. парохії у Великих Куськівцях, пов. Кремянець. Його заходами збудували й там до двох літ гарну мурована церкву. — В селі Застава, рівенського повіту, від літа м. р. парохом є молодий священик о. Іван Гарматюк, абсольвент Папської Семинарії в Дубні, родом з Галичини. Він добрий проповідник і енергійний місіонар. В Заставю є 120 уніятів. Є надія, що се число скоро зросте. о. І. Гарматюк вчить також гр.-кат. релігії в місцевій народній школі. („Орієнс").

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У"! Адреса: „Правда", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. п.

на другий плян. Ся переміна наступила після вибудування храму св. Павла в Лондоні. Тоді наступило злучення двох товариств: „Брацтва мулярів вільних і приятих" й „Альхемічного Товариства рожевих хрестів" під новою назвою: „Велика льожа Анґлії". Сталося се 24 червня 1717 р. в Лондоні. Отже се день народження масонерії. Се перша історична дата в історії масонерії. Після того зачали масони пропаґувати свої погляди з такою силою, що до р. 1730 емісарі „Великої льожі Анґлії" позакладали льожі у всіх майже державах Европи. В р. 1747 один француз заложив французьку льожу навіть у Львові. Внутрі масонерії повторилися ріжні системи на взір віроісповідань як нпр. кабалісти, сарамантеністи, еклектики і богато інших. Всі ті системи мають одну спільну ціль: розвязувати всі метафізичні проблєми розумом. Масонерія виросла на ґрунті ґностицизму. Є дві системи ґностицизму: сирійська і єгипетська. Сирійський ґностицизм приймає, що еманацією двоголового Бога є еони (айони). Один з еонів Деміургос збудував світ з матерії, котра є злим первнем. Сей злий дух не дозволяє людям розвинутися і в тій ціли установив 10 заповідей Божих, щоб чоловік був все в неволі. Правда, появився Сотер (Спаситель), але акція спасення через Його смерть невдалася. Другий рід ґностицизму повстав в Александрії в II стол. по Христі. Та система приймає, що Деміургос се добрий дух. Бог зіслав доброго еона Христа на сей світ. На таких „підставах" будує масонерія свою ідеольоґію. Ґностицизм зацвив в формі раціоналізму, матеріялізму, лібералізму й радикалізму.

Масони на перший погляд дуже толєрантні. Дозволяють своїм членам виконувати навіть релігійні практики в кат. краях. Перед кандидатом на „брата" не можуть розкривати відразу всіх тайн, бо мігби зразитися і відскочити. Масонерія се імітація і карикатура християнства. Хрест в масонів се символ получення двох полів і перехрещування рас. Христос в гробі означає людство, що тоне в забобонах і фанатизмі. Свою еру датують вони від сотворення світа, їх рік зачинається 1 марта. Масонський культ природи се пантеїзм в теорії і грубий матеріялізм в практиці. Масони мають свою літуґію, котра є насмішкою над християнською літуґією і мають свого папу, т. зв. Великого Майстра Сходу. Масонство се аморальна установа на цілій лінії. Члени мусять складати присягу при вступі, не знаючи на що, бо кажуть їм присягати на задержання таємниць, а не кажуть тих таємниць. Масони беруть участь в суспільних і політичних рухах. Провідники французької революції вийшли з масонських льож. Наполеон I був також масон. І Талєйран належав до масонської льожі. Він зраджував Наполеона. Масони мали вплив також на Наполеона III, хоч після Седану 1870 р. вони його відреклися, причинилися до його детронізації і помагали паризькій комуні. І зізніші французькі правительства аж до нині стояли і стоять під сильним впливом масонських льож. — В Італії масони ставили собі за ціль: обєднання Італії. Вони утворили окреме політичне товариство „Карбонаріїв", котрі ставлять на першім місци політичні ціли, а не справи звязані з метафізикою. З італійських політиків минулого століття до масонів належали Кавур, Маццині й інші.

Лібералізм, відділення Церкви від держави, безконфесійне шкільництво — все те діло масонських льож. Аж Муссоліні заборонив масонські льожі і розвязав Т-во Карбонаріїв.

В Німеччині масони мали також великий голос. Князь Бісмарк був ревний масон. Відомий „Культуркампф" се робота масонів.

В Австрії під сильним впливом масонів стояло оточення цісаря Йосифа II. Зірвання конкордату з Апостоль. Столицею 1865 р. се діло масонів. — (К. б.).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Культ св. Климента Папи в давній Україні

Вже починаючи від релігійної полеміки, що розгорілася в кінці XVI століття довкруги Берестейської Унії (1596), Українці-католики присвячували пильну увагу питанням церковно-історичним. Вони вже тоді доказували, що Володимир Великий приняв християнство в єдности з Римом і давали на се головно такий доказ, що тоді між Царгородом і Римом панувала релігійна згода. Кількасот літ студій над цим питанням, зокрема в століттях XIX і XX, вияснило, що справді справа стояла так, як твердили наші предки, полемічні письменники XVI—XVII ст. Сьогодні вже доказано, що в легенді літопису про охрещення України зі спеціяльним вихвалюванням візантійського обряду й легковаженням латинських впливів маємо пізніше тенденційне оповідання, складене щойно у XII столітті. Сучасники-греки напр. нічого не знають про впровадження Володимиром візантійської Єрархії в Україні, а на місці про се теж ріжно говорили. Зате знаємо позитивно, зі сучасних записок, що Володимир якраз у тому часі, коли хрестив Україну, зносився з Римом і навіть дістав з Риму від Папи мощі святих, — очевидно длятого, щоб умістити їх у щойно заснованих перших церквах України. [1])

Та що більше! В початках нашого вже масового християнства бачимо два культи, виразно католицькі. Се культ св. Климента, Папи, третього наслідника св. Петра († ок. 100) і культ св. Николая (т. зв. „літнього"), започаткований установленням у нас незнаного в Візантії свята Перенесення мощей св. Николая з Мирів Лікійських до Барі. Маючи намір окремо обговорити культ св. Николая, хочемо тепер присвятити увагу культові св. Климента в давній Україні. На сей культ не звернено спеціяльної уваги в церковно-історичній літературі[2]), а він має велике значіння для зрозуміння історії українського християнства за Володимира Великого, бо вказує виразно на його католицький характер.

Сталося так, що св. Климент в кількасот літ після своєї смерти став символом єдности християнського Сходу і Заходу. Згідно зі старинною християнською традицією сей Папа був засланий на Крим, до стародавної Таврії, котрої мешканці відзначалися жорстокими звичаями. Тут коло Корсуня (старинного Херсонезу) він жив і помер на засланні. Стара легенда подає, що його мощі скрило в собі Чорне Море. Щойно св. Константин-Кирило, як пишеться в його старинному життєписі, при Божій помочі відкрив сі мощі і відвіз їх до Риму[3]). Як відомо, св. Кирило й Методій дістали від Папи благословення на їх місійну діяльність серед Словян і апробату словянського перекладу св. Письма; вони були противниками церковного роздору, що його почав Фотій. „Особа Климента", пише Франко, „в тих часах заколоту та церковних сварів між Сходом і Заходом, якийсь час служила сполучником, символом первісної церковної єдности. Не лише в Італії й у західній Европі був Климент славний; також у Греції, як писав у IX в. Анастазій Бібліотекар, його похвалами omnes resonant scholae"[4]).

Очевидно, що в першу чергу шановано св. Климента в Корсуні, місці його вигнання й смерти, місці, де знайдено його мощі. Ми знаємо вже з нашого літопису, що в Корсуні була церква, посвячена св. Климентові. Після здобуття Корсуня, Володимир, як оповідає літопис, забрав мощі св. Климента та зложив їх у Десятинній церкві[5]). Що Володимир Вел. дуже шанував св. Климента, про се свідчить вістка в Тітмара, епископа мерзебурзького, що Володимира похоронено „в церкві мученика Христового і Папи Климента"[6]), себто у Десятинній, яка видко мала таку другу назву (присвячена була Успенню Преосв. Богородиці). Дальшу вістку про культ св. Климента маємо вже з часів Ярослава Мудрого (не забуваймо, що за його володіння висвячено на Київського Митрополита Іляріона, проти волі Візантії). Acta Sanctorum Боляндистів (2 березня) подають, що се Ярослав привіз до Києва голову св. Климента. Очевидно се ремінісценція літописного оповідання, лише що прикладена до Ярослава. В тому місці говориться ще й про подружжа Анни Ярославни з королем Франції, згідно з дійсними фактами[7]). „Безсумнівним фактом можна вважати те, що Ярослав показував Роґерові (франц. епископові, Т. К.) в Києві мощі, властиво голови св. Климента і Фива, принесені з Корсуня"[8]). Все се свідчить про культ св. Климента в нас, починаючи від охрещення України аж до кінця панування Ярослава Мудрого († 1054).

Цікаво при тому, що сей культ, що тимчасом „у візантійській державі слабне"[9]) це в X. столітті, в нас вяжеться якраз з противізантійськими, чи радше протисхизматицькими тенденціями. На превеликий жаль літописець не зберіг нам вістки, в який спосіб відбувся вибір і висвячення Іляріона і чи тут відіграли яку ролю мощі св. Климента. Про се можемо догадуватися з деяких посередних вказівок (згад. текст у Боляндистів, добрі відносини Ярослава до католицького Заходу, побут папських послів в Україні 1054 р.[10]) й ін). В усякому разі в такій саме ролі виступає вжиття мощів св. Климента при поставленні Київським Митрополитом Клима Смолятича (1145 р.) — знов всупереч бажанню Візантії. Застановляючись над канонічністю Клима Смолятича, епископи рішають: „Можна нам поставити (Митрополита), бо в нас є голова св. Климента, так як греки ставлять рукою св. Івана"[11]). На жаль се остання вістка про Климентові мощі, яку зберіг нам літопис; в пізніших заколотах вони пропали безслідно — як догадується Франко, можливо, що хтось з пізніших Митрополитів-греків вивіз їх, щоб не повторювався прецеденс з Климом Смолятичем[12]). Всежтаки й сі скупі вістки „велять здогадуватися, що культ сього святого в початках християнського життя наших предків був досить оживленний" і що збережені вістки се лише частини з більшої цілости, нажаль затраченої[13]).

Та маємо й літературний слід культу св. Климента. Се Слово, виголошене в честь того святого в Києві, хоч часу його повстання ближче не означено; датують то XI, то XII століттям[14]). Автор звертається до святого такими словами: „Гѣмже и мы... славимъ и хвалимъ и кланяемся въ Тройцѣ поемому Божеству, благодаряще и того вѣрнаго раба, иже умножи своего господина талантъ не токмо въ Римѣ, но и въ Херсонѣ и въ Руси, рекуще къ нему: мученикомъ похвала, и святителемъ удобреніе и недвижимое основаніе Церкви Христовѣ, ей же врата адова неодолѣютъ, присный заступниче Земли Рускые, вѣнче прекрасный граду нашему"... А трохи дальше: „Якоже бо небо другое на земли истинно показася владичня Матере церкви божественная, въ ней же поистиннѣ честное твое тѣло лежа яко солнце просвѣщаетъ вселенную. О апостоломъ сопрестолниче, ангеломъ равночестне!" А ще далі просить у нього благословення для князя: „Любящія тя отъ невидимыхъ звѣрій нападанія сохраняй, христолюбивому же и вѣрному князю нашему полезное испроси, да къ нынѣшнему добропребыванію вѣчныхъ благихъ сподоблены будутъ"[15]).

Як бачимо, автор Слова вважає св. Климента за основу Церкви Христової, натякаючи на слова Ісуса Христа у св. Матея („Ты єси Петръ...") й уважає його заступником Руської Землі. На поширення культу св. Климента вказують відгомони про нього навіть в устній словесності[16]).

Отже культ св. Климента, Папи Римського й заступника Руської Землі процвітав у нас у X — XII століттях, будучи символом єдности Української Церкви з Апостольською Столицею. Т. К.

---

[1]) Точніше про ці справи пише Ст. Томашівський, Вступ до історії Церкви на Україні, Записки ЧСВВ. IV, 1—2, стор. 77—79.

[2]) Існує студія Івана Франка, Святий Климент у Корсуні, причинок до історії старохристіянської легенди, Львів, 1906, але се літературна студія й до того грішить слабо обоснованим гіперкритицизмом.

[3]) Франко старається збити ці вістки, але невдачно.

[4]) Франко: „Святий Климент у Корсуні", стор. 143. Цікаво, що спеціяльно почитав св. Климента імп. Василь Македонянин, котрий привернув престіл св. Ігнатієві (867 р.) й навіть збудував в честь св. Папи каплицю при церкві св. Іллі в Царгороді, пор. Migne, Patrologia, ser. graeca, т. 109, стор. 345.

[5]) Томашівський, цит. тв., стор. 79, догадується, що тими присланими з Риму мощами була саме голова св. Климента, а щойно пізніше літопис приписує самому Володимирові забрання мощів з Корсуня.

[6]) Український переклад у Грушевського, Виїмки з жерел до історії України-Руси, 1895, стор. 96.

[7]) Текст із поясненнями у Франка, цит. тв., стор. 262—264.

[8]) Франко, цит. твір, стор. 263—4.

[9]) Тамсамо, стор. 261.

[10]) Дехто оспорює сей побут, гл. Wł. Szcześniak, Rzekoma bytność legatów papieża Leona IX na Rusi 1054 r., Przegl. hist. 1906, III.

[11]) Про тодішню ситуацію гл. Томашівський, цит. тв., стор. 151 і д.

[12]) Франко, цит. тв., стор. 265.

[13]) Тамсамо, стор. 261.

[14]) Гл. М. Грушевський, Кілька заміток до Чуда св. Климента Папи римського, Зап. НТШ., т. 49 і Франко, цит. тв., стор. 265 і дд.

[15]) Тексти у Франка, стор. 267 і дд.

[16]) Франко, стор. 273—4.

Нові видання

Teoktyst Paczowski: **Żywoty Świętych ks. P. Skargi w przekładach rusko - ukraińskich.** Lwów, 1935. r. 23·5 x 15·5, 9 + (3). Odbitka z Sprawozdań T-wa Naukowego we Lwowie.

Се праця мала, але цінна. Маємо в ній спис 148 Святих і покажчик рукописів XVI—XVIII вв., які містять життєписи Святих в українськім і білоруськім перекладах. Автор використав рукописи в Бібліотеці НТШ., в Бібліотеці ім. Франка (тамже), в Бібліотеці в Укр. Національнім Музеї й в Науковім Заведенні ім. Оссолінських. Шкода, що автор не звернув уваги на рукописні Прологи й Житія Святих в капітульній Бібліотеці в Перемишлі та в василіянських бібліотеках, напр. в Лаврові, Добромилі, Крехові, Мукачеві (в Підкарпатській Русі), особливо в Центральнім василіянськім Архіві й Бібліотеці у Львові. Лаврівські й добромильські рукописи відомі в науковім світі, напр. з монографій В. Площанського про Лаврів і Добромиль. Лаврівські рукописи зацікавили були свого часу проф. В. Розова з Києва й інших. Богацтво крехівських рукописів зачудувало І. Франка (див. Й. Скр.: Д-р Іван Франко і Василіяни. „Записки ЧСВВ." II. Жовква 1926. 170—171). Львівські рукописи відомі з частинної праці Я. Гординського й ін. праць. Маючи таким чином перед собою більшу кількість рукописів, лекше булоб авторови поробити відповідні порівнання й заключення так про переклади житєписів Святих на укр. мову, як і про авторів тих перекладів. Р. Лукань ЧСВВ.

150 Паперці і тутки повноватки
ШТ. В КОРОБЦІ Є НАЙКРАЩІ І НАЙДЕШЕВШІ!
Жадайте всюди! Жадайте всюди!
„КАЛИНА”

Степан Смаль - Стоцький: **Концепція шевченкової поеми „Сон” і її мистецьке переведення.** Бібліотека „Української Школи” ч. 4. „Варяг“. Варшава 1934. Ціна 80 гр. Гол. склад: Книгарня „Рідної Школи”, Львів, Сикстуська ч. 20.

Glos Akcji Katolickiej Archidjecezji Lwowskiej, офіційний орган Інституту і Товариств КА, Львів, ул. Фредри ч. 3. Січень—Лютий 1935. ч. 1—2, Рік І. ст. 18 Недавно появився у Львові сей орган польської КА. Він свідчить про живу й велику працю КА у Поляків, що обіймає старших і молодь, мужчин і жінок.

„Ziemia Czerwieńska”. Так називається новий періодичний часопис, котрий виходитиме два рази на рік в обемі 10 до 15 аркушів друку як орган львівського відділу Польського Істор. Т-ва. Він призначений історії Сх. Европи, особливож Червенській Землі та її столиці Львова, головно в тій ціли, щоби з польського становища виказувати, яке значіння мала та земля в розвитку історичної Польщі. Редактори проф. Др. К. Гартлеб і доцент др. К. Тишковський. Адреса: Львів, університет.

Рідкий ювилей

В неділю 17 с. м. обходив Вп. радник шк. Ізидор Громницький, довголітній професор української Академічної Гімназії у Львові (тепер на відпочинку), 86-ту річницю своїх уродин. З того приводу зібрався в помешканню Достойного Ювилята гурток українських громадян на ріжних суспільних становищах, переважно бувших Його учнів, і зложив своєму Дорогому Професорові щиросердешні побажання і на далі черствого здоровля, яким тішиться доси. А це так від себе, як також від цілого легіону українських діячів, що вийшли зпід Його руки, днесь розпорошених по краю і по світі. Поміж приявними були такі визначні особи як през. д-р Кость Левицький, дир. д-р Степан Федак, проф. д-р Кирило Студинський тай інші. Всіх обєднала хвиля спільної радости: Вельмишановний Ювилят тішився з гарних вислідів своєї педагоґічної праці, а Його бувші учні тішилися, що через особу свого Професора можуть видіти свою молодість з лавки шкільної і пригадувати собі кращі часи, так дуже неподібні до нинішних.

Сердечна подяка

Американським Українцям.

„Українське Краєве Т-во Охорони Дітей і Опіки над Молодю” купило у Львові в 1930 р. дім з городом за жертви, котрі зібрала членка Головної Ради Т-ва пані М. Говиковичева між Українцями в Америці. Т-во оснувало в тім домі „Промислову Жіночу Бурсу” для сиріт по українських ремісниках. Т-во заплатило за дім 3.100 долярів готівкою і переняло довг 15.000 зл. — В тій важній українській станиці Львова має приміщення понад 20 дівчат, котрі приготовляються до самостійного становища в світі. — На домі тяжить ще гіпотечний довг, платний піврічними ратами. На його сплату Т-во не має ніяких фондів. Наші земляки в Злучених Державах П. А. і в Каналі прийшли з допомогою і зложили в 1934 р. на сплату довгу і коштів уладження бурси 778 амер. долярів на руки пані Говиковичевої, що перебувала довший час в Америці і займалася збіркою на ту ціль.

Отже сердечно дякуємо нашим заморським Братам і Сестрам за їх жертвенність і запевняємо їх, що українські сироти-діти вдячно будуть згадувати своїх американських Добродіїв, котрі зложили на їх виховання такий княжий дар.

У Львові, дня 11 лютого 1935 р. За Головну Раду Т-ва: Модест Карапницький, голова; Д-р Лесь Кульчицький, екон. референт; Д-р Роман Мармаш, секретар.

Нехай священики роблять все, що можуть, словом і ділом, щоби прогнати язву пияцтва з Христового стада, і навіть нехай стануть апостолами повної повздержности, щоби могти відвернути небезпеку, якою загрожує ся язва Церкві та державі. (Папа Лев XIII).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

„ДІЛО“ полемізуючи з виступом міністра Косцялковского проти українських послів, наводить цифри на доказ, що ті посли репрезентують українську націю. А саме в р. 1928 на 1,332.758 українських голосів кандидати УНД-а одержали 660.783 (50%), а радикали 367.577 (20%), разом 70% всіх українських голосів. При кінци 1934 р. при громадських виборах офіціяльні комунікати виказали, що у 18 повітах львівського воєвідства УНДО здобуло 3.119 мандатів, а радикали 26, у станиславівському воєвідстві в 889 громадах УНДО здобуло 4.952 мандатів, радикали 1.635. Про вислід виборів у тернопільськім воєвідстві відомо лише з приватних даних, що там УНДО здобуло понад 60% всіх українських мандатів, радикали понад 15%.

ПОДЯКУ АНҐЛІЙСЬКИМ ПОСЛАМ вислала Президія Української Національної Жіночої Ради в Празі за те, що виступали в обороні Українців в палаті послів і перед Союзом Народів.

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Саймон відповідаючи на інтерпеляцію в справі положення меншин в Польщі висловився остро проти поступування Польщі в справах меншин. Він сказав м. ін., що польське правительство не може самочинно зривати договори, які підписало разом з другими державами щодо охорони і прав меншостей. Сі договори обовязують дальше і ніяка держава не може їх зміняти односторонно.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК князь Валії був на днях у Відні і зложив в товаристві англійського посла візиту австрійському президентови Міклясови. З Відня поїде князь Валії до Будапешту. Він подорожує під прізвищем ґр. Честер.

В МІНСЬКУ (советська Білорусь) большевики розстріляли бувшого білоруського посла Тарашкевича. Розстріляний посол був основником і провідником „Білоруської Громади“. В перших роках після повстання Польщі був польонофілом, пізніше став радянофілом. Коли Тарашкевича засудили в Польщі на довголітну тюрму, большевики вимінняли його. Та незабаром попав він у неласку в большевиків і вони його увязнили та вкінци розстріляли. Тарашкевич перший опрацював науково граматику білоруської мови і переложив Гомерову Іліяду на білоруську мову. Нема сумніву, що його розстріляно без найменшої вини, як і наших людей там розстрілюють без вини.

В МІНХЕНІ (Баварія) німецька поліція увязнила й переслухала секретаря кардинала Фавльгабера Д-ра Вайстанера. Після переслухання його випустили. Крім того мінхенська поліція увязнила й переслухала 40 закордонних журналістів. Кардинал сейчас остро протестував проти увязнення його секретаря.

В БЕРЛІНІ відбулися численні увязнення переважно висших урядників. Між ін. увязнили шефа уряду раси в міністерстві внутрішних справ Д-ра Герке; співробітника міністра Дарре Цепеліна, барона Мума, ґрафа Бассевіца і радника Ґізевіюса шефа пропаганди східно-прусського президента Коха. Крім того попав без вістки шеф конституційного відділу в мін. внутрішних справ дир. Ніколяй.

В РОМУНІЇ військові власти викрили велику шпигунську орґанізацію, котра передавала військові тайни одній з сусідних держав. Увязнили трох ромунських офіцирів і двох чужинців.

В ІТАЛІЇ зголосилося до війська 70 тисяч добровольців на випадок війни з Абісинією.

ЯПОНСЬКИЙ АМБАСАДОР в Римі відбув розмову з італійським міністром Сувічем і звернув йому увагу, що Японія має поважні господарські інтереси в Абісинії. При тім висловив надію, що італійсько-абісинський конфлікт буде мирно полагоджений.

ЦІСАР АБІСИНІЇ під натиском провідників племен відмовився сповнити домагання Італії. Абісинія запевняє, що італійські домагання безосновні і домагається, щоб їх розглянув міжнародний суд. Правительство Абісинії переконане, що Абісинія сама зможе оборонити свою територію.

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ були в м. Бель Аббесі і Сетіфі в Альжирі. Маніфестанти йшли вулицями і підносили окліки на честь Гітлера. Причина заворушень: господарська кріза.

НОВИНКИ

Весняна повінь загрожує чимраз більше. Внаслідок підвишки температури на ріках тають леди. На Сяні й Бузі підноситься вода. На їх допливах рушили вже леди. На Вислі леди також рушили. Під Щуціном і Сандоміром повстали ледові запори. Відділи саперів висаджують запори динамітом. Стан води під Сандоміром піднісся на 3.8 м. понад нормальний рівень. Під Варшавою леди зачинають тріскати. На Бузі й Нарві води прибирають.

Десятий Академічний Вечір відбудеться дня 24 с. м. о год. 6 веч. у Львові в салі „Української Бесіди“ (Нар. Дім, вул. Рутовського 22, І пов.). Д-р Я. Пастернак виголосить виклад на тему: Початки христіянства на Україні в світлі археольоґії. Вступ для старших 49 гр., для молоді 10 гр.

Програма концерту стрілецької пісні, що відбудеться у Львові в салі кіна „Кольосей“, вул. Сонєшна, 24 с. м. о год. 12 впол. 1) О. Маковей-Колесса: В горах грім гуде — злучений хор „Сурми“ і „Бандуриста”; 2) Промова; 3) а) Слова УСС — І. Недільський: Як з Бережан... б) Р. Купчинський—І. Недільський: Ой чогож ти зажурився — хор „Сурма”; 4) Печеніга-Углицький: Стрілецький романс — М. Голинський (тенор); 5) Р. Купчинський: Ода до пісні, декл. М. Драґан; 6) а) Конїський-В. Барвінський: Ой поля ви поля, б) Бобинський-Гайворонський: Сиця пічка, в) Гайворонський: Ой казала мати, ґ) Карманський-Людкевич: Спи дитинко моя — п. О. Любич-Парахоняківна (сопран); 7) Р. Купчинський-Б. Кудрик: Ой та зажурились; Л. Лепкий-С. Людкевич: Ой видно село — хор „Бандурист”; 8) Р. Купчинський-Н. Нижанківський: Засумуй трембіто — М. Голинський; 9) М. Гайворонський: Стрілецьким шляхом, злучений хор „Сурми” і „Бандуриста“. — Білєти в Союзнім Базарі, вул. Руська ч. 20.

Президент держави помилував Зиновія Матлу і Григорія Куликівця, засуджених на смерть за вбийство поліційного агента Яцини в Жовкві, заміняючи їм кару смерти на безречинцеву вязницю.

В Станиславові окружний суд засудив Гриця Якимочка на рік тюрми за те, що мав перетяти телєфонічні й телєґрафічні дроти на лінії Станиславів-Львів. Романа Якимочка звільнили від вини й кари.

Новий український орґан має появитися в Чернівцях на початку березня с.р. Буде се тижневик „Українські Вісти”.

Б. команданта постерунку поліції в Оставах Ґарбярка за співпрацю з підпалячами суд засудив на 6 місяців тюрми.

Гумор. — Стрийку, чи тебе ще дуже болить ніс? — А чомуж мене мавби боліти ніс? — Бо батько казав мамусі, що дав стрийкови сильно по носі.

Краківський „Курєр Цодзенни" приніс вістку АТЕ, немовби Преосв. Чарнецький дякував недавно в Римі Св. Отцеви і генералови Чина Єзуїтів о. Ледуховскому за утворення Апостольської Адміністрації на Лемківщині. — Довідуємося з автентичного жерела, що ся вістка зовсім неправдива а може й парочно тенденційна. Преосв. Чарнецький не має ніякого юридичного звязку з Апостольською Адміністрацією на Лемківщині й нікому в тій справі не складав ніяких подяк.

Землетрус відчули в Болгарії, особливо в полудневій.

Дві Сестри Василіянки з Галичини: Мати Северина, проф. української дівочої гімназії СС. Василіянок у Львові, і Сестра Єлисавета з монастиря в Підмихайлівцях, приїхали до Ню-Йорку. Вони привезли кілька куфрів давних українських вишивок і тканин для уладжування вистав українського народного мистецтва в ріжних американських містах.

Виклад про Україну в Америці. Заходом Українського Університетського Клюбу в Ню-Йорку відбувся в Міжнароднім Інституті при 17-тій вулиці в Ню-Йорку виклад д-ра Марголіна в англійській мові про Україну, її минуле й сучасне. Після викладу була основна дискусія. На викладі було около 150 осіб, переважно студентів.

„Мойсея" Ів. Франка переклав на італійську мову молодий фльорентійський поет Джачінто Тревізоно разом з одним українським журналістом. Він вийде в видавництві „Ми та Україна" з передмовою одного з визначніших критиків Італії. (Офінор).

В Ромунії надаватимуть незабаром також радієві авдиції в мадярській мові з огляду на 2 міліони Мадярів у Семигороді.

Большевики хочуть Мадярам звернути їх прапори, котрі царські війська відібрали Мадярам в 1849 р. За те домагаються увільнення з тюрми комуніста Рагозія

Зупа з тарганів. В Ісакогорську коло Архангельська зачався процес проти місцевої верхівки большев. влади. Один робітник знайшов в зупі таргана і вніс скаргу. На те начальство казало зварити зупу з самих тарганів і наказало зїсти її всім робітникам під загрозою викинення з праці! Такі річи діються в „державі робітників"... А як на монарха нарікали! Тепер цілувалиб копита його коня, якби так вернувся.

250 осіб утонуло підчас катастрофи корабля коло берегів Китаю.

Політичний гумор. — Творець нової конституції п. Ст. Цар довідавшись, що діється з цінами помаранч, сказав до презеса ББ Славка: „Якби я був се предвидів, я бувби впровадив до конституції Польщі кілька окремих параграфів про торговлю помаранчами: бо бачу, що без того правительство не дасть собі ради з 10 гуртівниками з Птасячої вулиці".

Гумор. — Ти знаєш, чому Пан Біг сотворив Еву пізніше ніж Адама? — Не знаю, а чому? — Щоб чоловік міг бодай трохи свобідно розглянутися по світі.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 20.000 зл. на ч. 91240; 10.000 зл. на чч. 81304, 67578; 5.000 зл. на чч. 11997, 104940, 93544, 113374, 10077; 2.000 зл. на чч. 166969, 184991, 57848, 82988; 1.000 зл. на чч. 49935, 92467, 52770, 66644, 78315, 98672, 79778, 101511, 143042, 24108, 179236, 131035, 137644, 164078, 173707; 500 зл. на чч. 61381, 12329, 33622, 75735, 108626, 134014, 8337, 13184, 31352, 75410, 81547, 91039, 162215, 173650, 6582, 75631, 110691.

З приводу ювилею „Нової Зорі" всі книжки і брошури її видання продає Адміністрація аж до Великодня сего року за половину ціни. Потому ціна знов буде піднесена. Просимо користати з того для закладання парохіяльних бібліотек. „Венеція" 3 зл.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Організації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольогії**	3зл.
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·30
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві.**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. датки)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки).	0·40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делегація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духовної руїни (Пастирський Лист)**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Преєв. Ісо.: **Хто такий бук Лютер?**	0·30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0·40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0·50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0·40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей" на засланні**	0·80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0·40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3·00
о. Д-р Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літург. мови**	0·20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ українського питання в Польщі**	1·50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1·00
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2·00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість)	12·00
О. Н.:	**Ідеольогічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0·50
Проф. Л. Коплер:	**Релігія й політика**	1·80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист		1·00
А. Ч.:	**На калиновім мості** (Листи до молоді)	0·80
Д-р Осип Назарук:	**Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду**	1·30
Станислав Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1·00
Гадяцький Договір		0·50
Осип Назарук:	**Націоналізм Донцова**	0·60

ЖЕРТВИ ДЛЯ ІВАНА ЗАРЕМБИ

1) о. Іван Доницевич, парох в Корничі к. Коломиї зл. 2, 2) о. Василь Чопей, катехит в Жидачеві зл. 2, 3) о. Константин Андрохович в Іспасі, п. Коломия, зл. 2.20, 4) о. Теодор Серединський в Бикові, п. Медика зл. 2, 5) Ольга Татомирова в Підборі зл. 5.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† о. **Симеон Кульчицький**, гр.-кат. парох Вощанець, рудецького деканату, помер 14 с. м. прожившн 67 літ. В. Й. П.!

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах 5·27 зл. Золотий доляр 8·91—8·92. Канадійський доляр 5·28; 1 нім. марка 1·95—2·00; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 21·00; 1000 рум. левів 34·00—35·00 зл.; 100 австр. шілінгів 98 зл. анг. фунт стерл. 26·10 зл.; 100 швайц. франків 171·70 зл.; гданський гульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·46 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 22 II. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. 2·30, зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л сметани 60 сот., за 1 копу яєць 2·90 зл. Тенденція на яйця знижкова, на молоко, масло і сметану вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПІК ОСНУВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! З-? Вибір великий!

КІНА

АДРІЯ: 1914 рік.
АТЛЯНТИК: Юліка.
КАСИНО: Молодий ліс.
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Живий застав.
МІРАЖ: Веселий тиждень.
МУЗА: Велика подія.
ПАКС (катол. кіно, вул. Францісканська 1а) Під Твою милость.
СТИЛЬЄВЕ: Каріока і ревія.
УТІХА: Пісета пана Х. і ревія.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Васелїну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

При кількоразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. — Львів, четвер, 28 лютого 1935. — Ч. 15 (813)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.П.Ц. Краків 405.867

Порада на часі

Як я зеднав нових передплатників.

При нинішній кризі, особливо на селі, трудно зеднати постійних передплатників. Селянин не все має на сіль і нафту, на сшиток і книжку для дитини, а одначе як з одної сторони добра ґазетка в руках парохіян се помічник пароха, так з другої сторони се нерозлучна цілість Католицької Акції. І тому мимо всего, хочби „мало терпіти насильство", печатане слово мусить увійти між парохіян. В останну неділю року голошу проповідь на тему читання й підпирання католицьких часописів, потім познакомлюю з їх змістом і ціною та навіть представляю їм перед очи тижневики і місячники в католицькім дусі. „Знаю, додаю на кінці, що лише заплата передплати справляє вам труднощі й тут хочу вам прийти з помічю. Даром не дам вам ґазетки, бо так з власного досвіду як і з уст старших священиків я переконався, що не цініте того, що даром, або припускаєте, що редакції присилають їх даром. Тому беріть їх на відробок, т. зн. я за вас заплачу, а ви мені се відробите ручно або кіньми, в огороді або полі". Наслідок був, бо зголосилося кількадесять старих і нових передплатників, а я тішуся і подаю сей спосіб до відома сільських Собратів. — о. Шатко. („Ґазета Косцельна", ч. 8 з 24 II).

Україна не дає спати Москві

І червоні товариші хочуть єдиної неділимої Росії.

Німецька преса повідомляє: В Москві дуже занепокоєні тим, що в деяких державах скріпляються позиції українських сепаратистів, котрі змагають до створення самостійної української держави. Про те недавно говорив в Москві предсовнарком УССР Любченко підчеркуючи, що „УССР невіддільна(!) частина СССР". Совітські часописи бють на тривогу з приводу недавної заяви голови УНДА д-ра Д. Левицького в польськім соймі в справі територіяльної автономії для Українців в Польщі та створення української держави зі столицею в Київі.

Боротьба в нутрі масонерії

Анґлійський католицький тижневик „Те Таблєт" пише, що в Анґлії повстають в послідній часі за прикладом Франції масонські льожі сперті вже отверто на безконфесійности. Проти тих безбожничих льож виступили давніші льожі, котрі признають потребу релігії. (КАП). — Такі вісти надходять і з ин. країв.

Болгарська масонерія в боротьбі з Болгарією.

Повалене недавно в Болгарії правительство Ґеорґієва змагало отверто до заведення республиканського устрою. Цікаво, що члени того правительства і його найблизші співробітники були масони, що виконували приказ льожі. Один з міністрів того правительства заявив: Ми масони; хвилево заключили ми мир з Церквою (православною — Ред. „Н.З."), бо її потребуємо. — І мимо того в Болгарії належать до масонерії також православні духовні! Православний митрополит Стефан заявив виразно на однім публичнім зібранню: Оскільки король незадоволений з того факту, нехай уступить. — Болгарська масонерія заявляється офіційяльно за балканським панславізмом і проповідує конечність злуки Болгарії з Югославією. — Такі вісти принесла Катол. Аґенція Пресова.

Війну вирішать мінути — не дні

„Таймс", найповажніший щоденник Великої Британії, приніс статтю льорда Лотієна (особистого приятеля Лойда Джорджа), котрий на днях був в Берліні й говорив з Ґітлером та його міністрами й ґенералами. Лотієн пише: Справа розброєння розбивалася тому, що Франція не могла згодитися на рівноуправнення Німеччини щодо зброєння, бо памятає вислід останної війни. Тоді показалося, що Франція мимо допомоги Росії не могла перешкодити Німцям в інвазії на французьку землю. Значить Німці фактично побідили. Щойно поміч Анґлії й Америки перехилила вагу. Отже колиб Німеччина осягнула рівноправність у зброєннях, то вже того самого досить, щоби Франція була загрожена. Зріст німецьких зброєнь хоче Франція вирівнати новими зброєннями і військовими союзами з іншими державами. Коли не можна буде знайти розвязки тої справи, то Европа знайдеться в такій ситуації як в 1914 р., коли в часі перегонів у зброєннях держави кинулися на сліпо в світову війну. Тепер ризико навіть більше, бо евентуальне бомбардування столиць з воздуха приневолить шефів держав рішитися на війну в кількох мінутах а не в кількох днях.

Великі відкриття під Сфінксом

З Каїра доносять: Єгипетський археольоґ Селім Ґассан відкрив нарешті тайну Сфінкса. А саме відкрив у віддалі 660 ярдів від нього підземний коридор, котрий веде від Сфінкса до піраміди Чефрена і до храму Сфінкса. А під самим Сфінксом відкрив цілий некрополь. Всі могили в нім виковані в скелі. В тих могилах є мумії цариці Єгипту Регетри, принцески Геметри і принца Івнра, котрий був міністром публичних робіт Єгипту, що видно з надписів. Біля його домовини є дві його подоби з каменя, обидві без голови. Стіни камяної гробниці принцески Геметри покриті прегарними малюнками. Всі відкриття великої вартости.

ВЖЕ МИНУВ МІСЯЦЬ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ, ЧИМ ВИ ЇЙ ПОМОГЛИ?

Гроші — гроші родять! кажуть старі люди. Тому складайте свої ощадности в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

де крім відсотків можете дістати ще премію у висоті 25—100 зол.

ПОЛЬОНІЗАЦІЯ

чи руїна впливу Церкви?

З приводу виводів Ґертиха.

ЯКІ НАСЛІДКИ МАЛОБ ПЕРЕВЕДЕННЯ ЙОГО ПЛЯНІВ ДЛЯ НАС і для Польщі.

В ч. 810 „Н.З." подали ми зміст того розділу книжки Ґертиха з його програми польської окраїнної політики*), в котрім він викладає завдання тої політики на терені Церкви. Тому що справа, якої торкнувся автор в тім розділі, дуже важна, ми зупинимося над нею в окремій статті.

На вступі до того розділу Ґертих стверджує, що в інтересі польської політики на окраїнах лежить можливе уґрунтування релігії на тих землях. З того основного заложення виводить він льоґічно цілий ряд дальших тверджень, що самі зрештою випливають з нього. Отже постулят польської окраїнної політики — по словам Ґертиха — се передовсім улекшення Церкві праці над поглибленням віри в масах. А се знов однозначне зі скріпленням Церкви як такої. Далі Ґертих вичисляє подрібно, до чого має стреміти польська національна політика на окраїнах відносно Церкви. Отже до запевнення свободи рухів і скріплення авторитету вищої духовної Єрархії на окраїнах, до піднесення інтелектуального, культурного і морального рівня загалу тамошнього духовенства, до поправи його матеріяльного положення, до запевнення Церкві впливу на релігійне виховання молоді в школах, до утруднення аґітації релігійних сект і безбожницьких ґруп і т. д. Такий напрям, пише автор, мусить мати польська окраїнна політика навіть незалежно від того, чи Церква готова йти по лінії польської асиміляційної політики, чи ні.

Читаємо наведені вище твердження Ґертиха в справі релігії і Церкви — і підписуємося під всіми ними без застережень. Бо ті твердження йдуть по лінії передовсім самої релігії та Церкви. А далі вони покриваються з інтересами не тільки Польщі але й України.

Здавалосяб, що після такого вступу Ґертих розвине програму польської окраїнної політики в церковній ділянці в тімже напрямі докладніше. Що він виступить далі з конкретними проектами, які малиб на ціли дійсне скріплення релігії і Церкви на окраїнах Польщі. Так здавалосяб. Та що бачимо в дійсности?

„Тим неменш одначе — отсе дальші слова Ґертиха, які читаємо безпосередно після згада-

*) Про ту книжку гл. „Н.З." чч. 780, 784, 788, 792, 800, 805 і 810.

ного вище вступу — до програми польської окраїнної політики мусять увійти зусилля, щоби з церков створити чинник, котрий не тільки під оглядом елементарного виховного впливу в моральній области, який мають церкви на своїх вірних, але таксамо під оглядом формування свого національного обличча іщовби в тім самім напрямі, що польська асиміляційна політика“...

І далі Гертих всю решту розділу про віроісповідні справи присвячує виводам, в якім напрямі мусять іти зусилля польської політики, щоб Церкву на окраїнах зробити чинником винародовлення Українців і Білорусинів! Ті виводи подали ми вже в попередній статті, тому тепер не будемо їх докладніше повторяти. Тут скажемо тільки дещо з приводу тих виводів.

Отже перше, що впадає в око і сильно вражає при читанню розділу про Церкву в книжці Гертиха, се ярка суперечність автора з самим собою. Та суперечність міститься в двох зовсім противних становищах, які автор займає в тім розділі супроти Церкви. Бо коли на початку того розділу Гертих високо ставить Церкву як чинник, що має високе завдання уморальнювати своїх вірних, то в дальшій частині розділу він глибоко понижує Церкву, зводячи її до чинника з зовсім протилежним, дуже низьким та дико неморальним завданням — винародовлювання своїх вірних! Перше становище се становище християнське, друге — канібальсько-націоналістичне. А ті два становища взаїмно виключають себе.

Тут насувається дуже важне й дуже актуальне нині питання про взаїмовідносини Церкви і нації. Як відомо, націоналісти стоять на становищі, що — „нація понад все“. Ті слова розуміють вони так, що також Церква має бути підпорядкована націоналізмови, має бути його знаряддям і слугою. З такого становища підходить до Церкви також Гертих. А що націоналізм в його розумінні у відношенню до Українців в Польщі тотожний з їх винародовленням, тому й Церква має бути — в програмі польської політики, яку він виробив — одним з чинників того винародовлення! Отже Церква — по програмі Гертиха — має стати супроти своїх вірних під національним оглядом їх убийником! І не тільки має Церква вбити в своїх вірних їх природну національність. Вона має ще накинути їм іншу національність! Словом: Церква — по програмі Гертиха — має супроти своїх власних вірних під національним оглядом виконувати функції канібала, котрий не лише вбиває другу людину, але й пожирає її... Тому й становище Гертиха супроти Церкви назвали ми канібальсько-націоналістичним.

Ясна річ, що таке становище Гертиха супроти Церкви свідчить про його повне нерозуміння завдань, які мають релігія і Церква. Того нерозуміння не заперечує те, що Гертих написав про Церкву на вступі обговорюваного розділу. Бо не вступ, але головна частина розділу становить суть становища автора супроти Церкви. Вступ се тільки декорація, яка має на цілі замаскувати те, що дальше проповідує представник шовіністичного націоналізму, найгіршої з сучасних єресей.

Не будемо тут розводитися широко над вияснюванням завдань, що їх мають релігія й Церква. Скажемо коротко: християнська релігія і католицька Церква ублагороднюють людину під етичним і моральним оглядом, освідомляють в людині її людське достоїнство, роблять чоловіком. А сеж однаково цінне і з польського і з українського становища. Бо який моральний рівень одиниць, такий і загал. А який загал, така держава і нація, яких складовою частиною є той загал.

Отже релігія і Церква не тотожні з націями і націоналізмами. Вони стоять понад націями і понад націоналізмами. Бо кождий з нас є передовсім чоловіком, а щойно опісля членом тої чи іншої нації. А повновартним чоловіком робить людину релігія і Церква. Тому релігія й Церква се скарб без порівнання цінніший, ніж націоналізм. Тому робити релігію і Церкву слугами націоналізму се значить цілком нерозуміти ваги і ціни релігії й Церкви як таких. Таке нерозуміння ваги і ціни релігії й Церкви власне бачимо в Гертиха, котрий релігію і Церкву хоче запрягти на службу дикому націоналізмови.

Чи супроти того релігія і Церква мають бути для своїх вірних чужими під національним оглядом?

Хто так твердивби, той таксамо не розумівби завдань релігії й Церкви, як не розуміють їх ті, котрі хочуть зробити релігію й Церкву слугами націоналізму. Бо коли релігія й Церква мають як слід сповнити серед якогось народу свої завдання, то вони не можуть відчужуватися від того народу. Навпаки! Вони мусять стати для народу близькими і своїми. Бо тільки тоді вони можуть мати бажаний вплив на народ.

Тому Церква, коли не хоче втратити впливу на своїх вірних, не може йти проти національних інтересів тих вірних. І не тільки не може йти проти. Вона не може бути навіть рівнодушна для тих інтересів. Навпаки. Церква мусить в певних границях сама брати активну участь в національнім життю своїх вірних, мусить впливати на те життя і навіть повинна кермувати ним. А все те буде можливе тільки тоді, коли Церква і її вірні не будуть під національним оглядом двома противними собі таборами.

Такі два противні собі табори хоче зробити з Церкви і її вірних Гертих, коли виставляє програму польонізації Церкви на окраїнах в цілі винародовлювання Українців і Білорусинів. Бо польонізація Церкви на окраїнах, однаково гр.-католицької чи православної, в нинішних часах, коли серед її вірних пробудилася й існує вже українська чи білоруська національна свідомість, булаб однозначна з введенням до Церкви національної боротьби, з підірванням довіря до Церкви серед її вірних, з відчуженням Церкви від своїх власних вірних.

Не треба бути аж надто бистроумним, щоби предвидіти, які наслідки малоб нині — в часі існування безпосереднього сусідства та сильної пропаганди большевизму — таке відчуження між Церквою та її вірними на східних окраїнах Польщі. Ті наслідки булиб страшні. Се булоб однозначне з виданням українського та білоруського населення Польщі передовсім під всевладний вплив большевизму — зі всіми консекванціями такого факту, між ін. суспільно-політичними. А чого не захопивби під свій вплив большевизм, те розложилоб сектанство.

Що сказане не є ніякими „страхами на Ляхів“, про се свідчить аж надто наглядно те, що так недавно мало місце на Великій Україні. Чи треба широко пригадувати причини, чому большевизм так сильно був спалахнув після упадку б. Росії в рр. 1917—20 на землях на схід від Збруча? Тих причин було богато. Та одною з головних причин було відчуження б. російської православної Церкви від своїх вірних. Те відчуження було особливо велике на Вел. Україні, де Церква була наскрізь зрусифікована і тому чужа населенню. Тому тамошнє українське православне населення так легко кинулося у вир революції й так скоро пішло за большевиками.

Якжеж інакше велося в 1918 р., після упадку б. Австро-Угорщини, українське гр.-католицьке населення в Галичині! Воно не тільки не пішло за большевицькими кличами в себе вдома, хоч суспільно-економічне положення загалу населення в Галичині було гірше, ніж на Вел. Україні, але не пішло за тими кличами навіть тоді, коли 100.000 Галичан перейшло було в 1919 р. за Збруч і віч-у-віч зустрінулося з большевиками. Галичани відразу заняли супроти большевиків вороже становище і не змінили того становища навіть тоді, коли непереможні обставини примусили їх хвилево злучитися з большевиками.

Яка причина такого діяметрально іншого становища до большевизму українського населення на захід від Збруча? Рішало тут, розуміється, українське національне освідомлення Галичан. Та велику ролю відіграло при тім освідомлення етично-моральне. Те освідомлення дала Галичанам гр.-кат. Церква. А зробити се гр.-кат. Церква в Галичині могла тому, що не була для населення чужою. Якжеж інакше виглядалаб нині Галичина, колиб в 1918/1919 рр. галицькі маси не мали були того етично-морального освідомлення!...

Тому дуже небезпечну в наслідках акцію пропаґує Гертих, коли виставляє програму польонізації Церкви на східних окраїнах Польщі та винародовлювання при помочи Церкви місцевого українського і білоруського населення. Дуже небезпечну — для обох сторін. Передовсім для самого населення, бо се видалоб його під впливи большевизму. Та не менше небезпечну і для Польщі. Бо для ніякої держави з суспільним устроєм, спертим на християнських основах, не може бути байдужим, коли в третині її населення будуть підірвані основи християнської етики й моралі. Не може се бути байдужим особливо для Польщі, котра на величезних просторах і безпосередно граничить з СССР і на котру большевики дивляться як на перший етап своєї експанзії на Захід. Здійснювання програми Гертиха у відношенню до Церкви на окраїнах булоб отже однозначне не лише з нашою руїною але також з підриванням Польщі як держави. Се підпалювання власного дому! Се злочин чоловіка збожеволілого від націоналістичного шовінізму.

На жаль, серед Поляків не бачимо ніде систематичного опору тому дуже небезпечному божевіллю.

Курси

українознавства у Львові.

Йдучи за потребою часу й за домаганням членів Рідної Школи, — Головна Управа організує низку викладів з обсягу українознавства від 1. березня 1935 почавши. Ці виклади будуть відбуватися в будинку школи Р. Ш. ім. Т. Шевченка у Львові при вул. Мохнацького 12, II пов. Початок буде завжди в год. 16 по полудні. Програма викладів така: 1. Мова — Др. Василь Сімович, 2 год. тиж. 2. Література: Початки письменства — Др. Яросл. Гординський, 2 год. тиж. 3. Географія — Др. Юрій Полянський, 1 год. тиж. 4. Геольогія — Др. Юрій Полянський, 1 год. тиж. 5. Антропольогія — Др. Іван Раковський, 1 год. тиж. 6. Преісторія — Др. Яр. Пастернак, 2 год. тиж. 7. Історія: Княжа доба — Др. Ів. Крипякевич, 2 год. тиж. Політ. історія рр. 1764—1848 — Пр. Ом. Терлецький, 2 год. тиж. 8. Етнографія: Духова культура — Др. Філ. Колесса, 2 год. тиж. від квітня. Матеріяльна культура — Др. Ів. Раковський, 1 год. тиж. 9. Новочасне мистецтво — Др. Мих. Драган, 1 год. тиж. 10. Розвиток Культури (до 18 ст.) — Др. Ілляр. Свенціцький, 2 год. тиж. 11. Законодавство: Старе право — Др. Мик. Чубатий 2 г. т. Законодавчі течії в укр. пол. праві — Др. В. Старосольський, 1 г. т. від мая. 12. Соціольогія: Соціяльна структура укр. суспільности — Др. В. Старосольський, 1 г. т. до мая. 13. Економія: Економічний розвиток укр. селянства — Сен. Ю. Павликовський, 1 г. т. від мая. Продукція й зовн. торговля — Др. К. Коберський, 1 г. т. до мая: Кооперація — Др. К. Коберський, 1 г. т. до мая. Сільське господарство — Др. Е. Храпливий, 1 г. т.

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ“! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Трагічна Европа

Оцінка гітлєризму й большевизму та перспективи Польщі.

Під заголовком „Трагічна Европа“ проф. Маріян Здзеховський помістив цікаву статтю в виленськім „Слові“ ч. 3886. Подаємо її в дослівнім перекладі:

Я знав Німку, інтелігентну, благородно думаючу, добру, милу, повну простоти й сердечности в уняттю. Я був здивований, коли довідався, що вона в своїй кімнаті повісила портрет „Фірера“ (Гітлєра) і щоденно прикрашувала його свіжими квітами! Що добачила вона в тій людині, чим потягнуло її явище, котре звемо гітлєризмом, той ураган, котрий шаліє в Німеччині, що валить і нищить все, що йому стоїть на дорозі? Мені те все здавалося виразом повоєнного здичіння, що заглушило голос совісти і затерло все, що досі становило славу й заслугу Німеччини, всі найлучші первні німецької душі. І я бувби лишився в тій думці, колиб не книжка, котра случайно попала мені в руки і трохи захитала мене в моїй безоглядній негації гітлєризму. Се „Трагічна Европа“[1]).

Автор її Швайцарець, професор університету у Фрибурзі, горячий католик і визначний письменник, належить до тих нечисленних, що глибоко зрозуміли грозу большевизму, не злегковажили факту, що Бога, ідею Бога в державі совітів засудили на смерть і що в ім'я інтеґрального марксизму або наскрізь матеріялістичної концепції людини, суспільности, світа, вимордували там міліони, а решту замкнули в „комуністичнім раю“. Або кажучи виразно: привернули давну панщизняну неволю й терором і голодом держать в послусі 160 міліонів невільників.

І се має бути „рай“!... Кажуть нам вірити в те ріжні блазни і сноби, для котрих „останний крик моди“[2]) се евангелія, провідник в житті. Відбувають паломництва до Москви і „підчас милих гутірок на чайку у п. Карла Радека“ оборотний Жидок з Тарнова, тепер духовий керманич нової, найновішої Польщі, навчає, що в Совітах нема безробіття, що Совіти се „держава праці“, в котрій „ерархія праці заступила ерархію гроша“ і замісць бути тяжким примусом, ярмом, стала як рече „великий“ Сталін, радістю, „справою совісти, слави, чести, геройства“[3]). Чи супроти того не треба змагати до повної асиміляції польської культури з революційною російською культурою і подоптавши великі традиції минулого, зліквідувати те все, за що боролися покоління батьків і дідів? Що на полудні Росії, в найурожайнішій Україні, населення міліонами вимирає з голоду, бо масову голодову смерть признали в Кремлю за одиноку розвязку докучливої української справи — що на півночи на Соловках і в тайгах Сибіру міліони засуджених погибають з голоду і холоду, се може прикрі річи, — але чи варт про такі „дрібниці“ говорити, коли йде про створення нового світа? „Большевики і перші християни з доби Неронів і Діоклеціянів се одно“! Се речення почув я з уст молодця практикуючого католика В ментальність того пана я не зумівби вдуматися, вияснити її можу хіба лише словами знаменитого французького письменника, що в революційних часах „злочини стають вкінці банальністю“[4]). Котимося виразно в пропасть, на дні котрої є повний підбій Польщі російською культурою[5]) і потому — я додавби — совітською державою.

Побожно вислухавши наук маестра, наші неофіти большевизму вертають до нас, щоб ширити свою віру, вихваляти „опірену революцію“, а маестро сміється в кругі своїх товаришів, що так зручно вмів взяти на гоцки дурних „Полячків“.

Що нашим „Полячкам“ по милій гутірці на чаю в п. К. „Радека“ здається раєм, се не рай але пекло. Та в добі загального затьміння умів і занику сердець пекло імпонує, гіпнотизує тим, що воно пекло. І слова проф. Рейнольда „бачу в большевизмі діло сатани“[6]) беру не як реторичний зворот,але як точну правду, котрій вираз вже сам нераз я давав[7]). Большевизм не лише не дав того, що обіцював, але дав щось просто противне тому. Отже здавалосяб, що він збанкротував, що він в стані розкладу, „бо хотіти абстрактну, відірвану від життя систему примінювати до живого тіла, значить хотіти те живе тіло насильно втиснути до коробки, в котрій воно не міститься, до труни; живе тіло боронить, а боротьба життя з системою мусить скорше чи пізніше закінчитися побідою життя“[8]). Хто мавби відвагу — слова проф. Рейнольда — заглянути до паші червоної потвори, той переконавсяб, що потвора вже не має зубів, остала лише їдь, їдовита піна[9]).

Та їдь заражує довкруги народи й держави, заразила й Польщу, мяйже всі її партії й угрупування. І тому не вільно завчасу тішитися і говорити про збанкротований большевизм: та їдь позбавляє нас моральної відпорности на атаку тріюмфуючої погані, вбиває вражливість на красу духа, недочуті гинуть голоси протесту. Моральна нужда наша, цілої Европи це сила Совітів. Вони погибають а при тім вони грізніші ніж колись була царська Росія, розказують всім, революційним силам, денебудь ті сили є. Всесвітний комунізм („Комінтерн“) має в Москві свій осідок, управу і штаб. В незрозумілім засліпленні керманичі европейської політики тріюмфально вводять до Союзу Народів Жида з темним минулим і дають йому одно з перших місць, як представникови найбільшої могутности світа!...

Чоловік, що в окруженні ідіотів і варіятів зберіг притомність ума і дрібку здорового розуму, може здаватися геніяльним чоловіком; геніяльним в тім значінні був Гітлер, коли писав у творі „Майн Кампф“, що се нонсенс заключувати союз з кимсь, хто поставив собі за ціль спалити мій дім. Ту ціль Совіти ставлять собі всюди; у нас в Польщі не хочуть того зрозуміти, — але се зрозумів Гітлер і виповів війну Комінтернови на життя і смерть. В тім значінні гітлєризму.

На Гітлєра, на націоналістичну контрреволюцію, на чолі котрої він став, проф. Г. де Рейнольд глянув зі становища не лише найважнішого, але одинокого, з котрого треба оцінювати все, що сьогодня діється на світі. Бо світ не бачив страшнішої небезпеки як духова і фізична неволя, котру несе большевизм, як плюгавість контррелігії і контр-церкви з червоним папою на Кремлі[10])! Чи се не означає— питає автор в передмові до своєї праці — кінця не европейської цивілізації але цивілізації взагалі? Що сталосяб з Европою, зі світом, колиб комунізм опанував Німеччину! Якеж велике післанництво паде на Німеччину! Я хотівби тут до Німеччини додати: Польщу і Мадярщину, але Польща спроневіряється своєму післанництву, Мадярщина безсильна.

А комунізм в Німеччині вже був близький своєї ціли. По страшнім погромі в світовій війні Німеччина знайшлася в стані ошоломлення, прострації. Можеб погодилася з утратою Альзатії, Льотарингії, кольоній[11]), але не могла годитися ні з руйнуючою її контрибуцією, ні з накиненою їй понижаючою ролею варварії, злочинців і каторжників, відданих під контролю побідних держав. Здезоріентована, з затратою — в наслідок упадку всіх династій у всіх державах і державках великої імперії — почуття історичного звязку Німеччина ставала „купою піску“, жертвою комунізму. Ні соціяльна демократія, ні католицький Центр не були в силі її вратувати; комунізм був старанно зорганізований і міцно стояв готовий до боротьби, могутний, певний побіди. Одначе побідив Гітлєр, але з яким трудом! Між комунізмом і гітлєризмом відбувалися шалені перегони і лише на кілька днів, може навіть на кілька годин гітлєризм випередив большевиків і добіг до мети: через те вратував Европу і „впевняю вас, що в нас, у Швайцарії, всі здавали собі з того справу“[12]). Супроти того величезна відповідальність німецької контрреволюції. Від неї залежить будучність Европи, ладу й мира в Европі: „коли вона вже усвідомила собі, про що сумніваюся, або коли скоро усвідомить, чому хочу вірити, то Німеччина стане тим, чим повинна бути: правдивим центром Европи. В противнім разі буде для неї кратером, в котрім Европа загряне і втоне“[13]).

Нажаль, се друге не є неможливе, коли Гітлєр побідив при помочи большевицьких метод, большевицького террору. І що він противставив комунізмови? Ідею чистоти раси, що цілим своїм тягарем звалилася на юдаїзм, як на могутність, що підпирає всякі революційні почини — то чинно і зі зброєю в руці, то морально за посередництвом преси і літератури. А расизм злив з одійченою по німецькій фільософії, по Геґлю ідеєю держави, зцентралізованої аж до остаточних можливостей. Се програма, динамічна, боєва, радше гасло ніж програма, брутальне, немилосердне „горе побідженим“, звернене проти всіх, що інакше чують і думають. Тому в побіді гітлєризму є великі мінуси. Проф. Рейнольд розуміє, що зцентралізована Німеччина тратить те старе, гарне, симпатичне обличча, котре виробили століття і разом з тим тратить ту притягаючу силу, котрою була там федеративна ідея. А боротьба не з надужиттями свободи слова, але з самою засадою веде до статизації думки й навчання, до вимушеного сервілізму учительського тіла і, що за тим йде, до обниження рівня умового життя, науки, літератури, мистецтва. Позатим в гітлєризмі спряглися жива крайно собі противні: християнські і протихристіянські, прихильники старого, передвоєнного режиму і його запеклі вороги. Додаймо вкінці розпучливий економічний стан.

Чи супроти того гітлєризм вдержиться, чи Гітлєр сам схоче і коли схоче, чи зуміє піти за прикладом Італії та Мусолінія й устійнити легальний порядок від гори, привертаючи легальну монархію?[14])... „Мимо — кінчить автор — застережень і побоювань, котрі я тут висловив від себе і в імени кількох інших (бо нас є богато) [15]) бажаємо, маючи на увазі теперішний стан Німеччини й Европи, поводження Гітлєрови“, та мається розуміти не в терроризмі, але в постепенніім і мирнім утриваленню його влади

Коротко кажучи, з двох лих треба вибирати менше. Се випливає з ходу думок автора. Та якже трудно — бодай мені — піддатися меншому лихови, коли воно в своїх способах наскрізь большевицьке. Чи внаслідок того замісць ослабити не причиниться те менше лихо до скріплення комунізму, хвилево загнаного Гітлєром в підземелля? Хто зуміє витолкувати здеморалізованим пропаґандою масям, що комунізм по суті і в своїх ціляx се ніщо інше як знамените знаряддя до шантажування верств, що їх до нинішнього дня вважають за упривілеєні, до організування державної фіскальної, скарбової інквізиції, що змагає отверто, шляхом ріжних „віддовженевих декретів“ до позбавлення сільської інтелігенції останків її майна й доведення її до жебрачої торби. А потому прийде щаслива для демагогів ера галанасних синекур, — а для загалу, для мас — пязниця чи хлів, в котрім будуть їх тресувати до неволі... Найлучших обгорне тоді безмежне обридження до світа, до життя. „Справа людства — скажуть — програна; світ ненилічнюю огидний, не варт його ратувати; відійдім, кінець часів близький“.[16])

Ті слова З. Бертранд у прегарній своїй книжці вложив в уста приятеля, з котрим застановляється над тим, де в нинішнім хаосі шукати потіхи, бадьорости, надії. Лише в релігії; нема іншої сильнішої — як висловився Ф. В. Ферстер — антитоксини проти всяких моральних зарязків. „Поза релігією — писав Шатобріян — не маю ніякої віри[17]); мої пляни, мої студії й досвіди спричинили лише розвіяння в мене всіх злуд, за котрими гонять люди. Але свідомість, що світ, що цивілізація валиться, і всі зусилля революції спрямовані передовсім проти релігії, казали йому тим сильніше стояти при релігії[18]): вона одна підтримує надію, котрої крила ростуть вміру як все опускає її — надію довшу, ніж час і сильнішу, ніж нещастя“.

Проф. Маріян Здзеховский.

[1]) Gonzague de Reynold, „L' Europe tragique“ (Paris, Spes, 1934, ст. 510). Сей твір викликав сильне враження в інтелектуальним світі. Пишуть мені з Парижа, що з ініціятиви Католицького Інституту відбулося там в прияві автора дискусійне зібрання, в котрім взяло участь 600 осіб зі світа науки, літератури й політики.

[2]) le dernier cri de la mode.

[3]) Пор. Я. Медзіньска, „Пляновість і діялектика“ в „Газ. Поль.“ з 18. XII. 1934.

[4]) les crimes finissent par devenir une banalite. Luis Bertrand, „Le livre de Consolation“. (Paris, Fayard).

[5]) Слова Адольфа М. Бохенського в знаменитій статті „Русифікація Сучасної Польщі“ в „Проблємах“ з 15. XII. 1934 р.

[6]) je vois dans le bolchevisme l'oeuvre de Satan.

[7]) Пор.: М. Здзеховський. „Од Петерсбурга до Ленінграду“. Вильно, 1934.

[8]) Gonzague de Reynold, op. cit. ст. 247.

[9]) Там само ст. 250.

[10]) Тамсамо ст. 224.

[11]) Тамсамо, ст. 329.

[12]) Тамсамо, пор. ст. 356 — 357.

[13]) Тамсамо, пор. стор. 297—8.

[14]) Тамсамо, пор. ст. 363.

[15]) (car nous sommes plusieurs).

[16]) З. Бертранд, „Le livre de Consolation“. ст. 135

[17]) Hors en religion — je n'ai aucune croyance.

[18]) Пор. М. Здзеховский: „Шатобріян і Бурбони“. Вильно, 1934, ст. 275 — 6.

Право істнувати як нація здобули Англійці тим, що вони провели часи повні воєн і страхіть. Треба було чотирох століть, щоби вкорінити християнство. (Смайлс: „Обовязок“, V розділ).

Лікарський фейлєтоник.

Шкарлятина

Шкарлятина зачинається нагло горячкою, вомітами, болем шиї, червоною висипкою на скірі, наперед в околицях пахвини, на внутрішній стороні горішнього стегна та на раменах; потім постепенно розширюється вона на ціле тіло. Висипка складається з дрібних червоних точок, що лежать близько себе і надають скірі шкарлатну закраску. Звідси й назва — шкарлятина. Міґдалки сильно зачервонілі, язик обложений. По кількох днях висипка блідне, горячка спадає. В другім тижні скіра зачинає лущитися. Час реконвалесценції вимагає особливої уваги, бо тоді лучаються часто комплікації, як запалення вуха, нирок, ревматизм суставів і т. д. Моч недужого на шкарлятину треба що тижня досліджувати. Шкарлятина се недуга заразлива. Зараження наступає через зіткнення з недужим або з особами, що мають до діла з недужими. Між зараженням і першими проявами шкарлятини минає 1 до 7 днів. Найлекше заражуються діти від 3 до 7 літ. Немовлята рідко хорують на шкарлятину. Недужий на шкарлятину мусить лежати в ліжку 5 — 6 тижнів. Температура в кімнаті повинна бути 13 до 16 степенів Реоміра. Дієта повинна бути рішучо безмясна, без мясної зупи, соли, без корінів і без сосів. Недужим подається: молоко, молочні страви, овочі, компоти, мармеляди, леґуміни, білий хліб, масло, огородовини. В кождім случаю шкарлятини треба візвати лікаря. (З німецького).

З ВИКЛАДОВОЇ САЛІ

Віра і наука

Під таким заголовком відбувся дня 3 лютого с. р. в салі „Україн. Бесіди" у Львові виклад Вир. о. Ректора Д-ра Сліпого. Присутних около 150 осіб, переважало студенство обох полів. О год. 6,15 о. Конрад відкрив сходини і дав голос прелеґентови. Зміст реферату:

Людський дух підноситься до небосяжних висот на двох крилах: на вірі й науці. Щойно гуманісти в 16 ст. стали з призирством глядіти на християнство й тоді повстала боротьба між вірою й наукою. Реформація, французька революція і матеріялізм 19 ст. се три етапи боротьби розуму з вірою. Ся боротьба поділила людей на два табори. Ґете сказав, що боротьба віри з невірством се центральна проблєма людства. Чи дасться погодити віра з наукою? Чи може віруючий християнин бути вченим і не наразитися на евентуальний осуд Церкви? Чи віра вяже науковий дослід? Поки відповімо на сі питання мусимо зясувати основні поняття віри й науки. Вірити значить приняти за правду се, що спирається на чужім свідоцтві. Се людська віра. На такій вірі спирається все людське знання. Коли обсервуємо світ, бачимо,що все має свою причину. Йдучи від причини до причини, людський розум доходить сим шляхом до прапричини, до Бога. Та не все можна поняти розумом. Приходить людська воля і каже узнати Обявлення. Віра не є безкритичним припущенням, тільки сильним переконанням розуму, що спирається на авторітеті Бога. Акт віри визначається таємничістю. Акт віри се свобідний акт. До збудження акту віри потрібна воля. Одначе воля не все мусить спонукувати розум до віри.

Предмет віри це все Обявлення. Обявлення муситься приймати в цілости. Колиб хто відкинув одну правду з Обявлення, то тим нищить ціле Обявлення. Одначе не кождий християнин мусить знати всі правди віри. Дальша ціха віри се її певність. Вкінци віра се акт розуму й волі при співділанню божої благодати. На сторожі віри стоїть Церква. Одначе Церква не може рішати на полі природничих наук, бо се належить до віри. Що є наука? Знання се пізнання сперте на вражіннях. Знання мусить бути систематично упорядковане. Наука це система пізнань з прослідженням причинових звязків. Наукові правди мусять мати загальне значіння. Як розум творить загальні поняття, на те досі наука не дала певної відповіди. Християнська фільософія каже, що людський розум се відблиск Божого розуму. І тим пояснює, що люди розуміють загальні поняття. Наукове пізнання мусить бути правдиве. Наукова правда се згода пізнання з дійсністю. Але наука не є правда — правда се ціль, до котрої наука стремить. Крім того наука послугується гіпотезами. Наука поступає вперед з великими трудощами. Але наука підлягає Богу, бо й чоловік, творець науки, підлягає Богу. Правдивий муж науки мусить признати Бога над собою.

Чи можна бути вченим і рівночасно віруючим? Є три ґрупи тих, котрі відповідають на се питання. 1) Матеріялісти твердять, що вчений не може бути віруючим, не може бути співпраці між вірою й наукою. 2) Середновічні Авероїсти, потому Кант і модерністи відповідають виминаючо. Вони твердять, що віра й наука се дві ріжні ділянки. Наука обіймає поле розуму, релігія поле почувань. 3) Ті становища не можуть нас вдоволити. Найбільше образовані уми признають істнування Бога. Віра — не лиш чуття, але розумове переконання. Католицька наука каже, що гармонія між вірою й наукою можлива. Онтольоґічна правда є лиш одна. Також льоґічна правда може бути лиш одна. Дуже богато вчених признавало істнування Бога, а інші істнування Бога не заперечували. Один Єзуїт (Француз) зібрав життєписи 432 учених в 19 ст. і почислив, що 367 з них було віруючих. Лише 34 не признавало істнування Бога а 16 було крайних атеїстів. З того видно, що віра й наука дадуться погодити. Віра згаданих вчених була вислідом глибоких дослідів. Акт віри має анальоґію в науці. І віра й наука мають численні загадки. Конфлікти між вірою й наукою були, та лише позірні. Вчені кажуть, що св. Письмо має блуди з наукового становища, але притім забувають, що св. Письмо се не науковий виклад, тільки моральні поучення. Закидають, що конґреґація осудила Галілея. Але конґреґація не є непомильна. Отже конфлікти повставали з незнання. Французький маршал Фош сказав, що віра не має ворога в науці, лише в незнанню. Або закидають, що чуда се видумка. Таким найкраще поїхатиб до Люрду і наочно переконатися.

Бог творець правди. Чоловік стремить до її пізнання. Двома ріжними дорогами доходять віра й наука до того самого. Віра зовсім не понижує науки. Віра й наука повинні співпрацювати. Фільософія помагає пізнавати правду, а віра хоронить науку від блудів.

Накінець: чи правда, що Церква, спинювала розвій науки? Наука потребує свободи. Та се не значить, що свобода науки має бути необмежена. Чи може бути більше обмеження науки, як є тепер в большевії, де вимагають, щоб на пр. математика була марксівська! Крім того кождий учений є невільником правди. Вільність науки полягає на тім, щоб зовні не обмежувано науки в її дослідах. Та деякі обмеження науки оправдані. Від свободи дослідів треба відріжнити свободу навчання. Коли люди обмежують науку, то тимбільше оправдане таке обмеження Богом. Віра не каже, чого наука має вчити. Церква лиш боронить Обявлення. Природничі науки не мають стичности з вірою. Зате напр. історія або фільософія мають богато спільних точок з релігією. Віра не стісняє свободи науки, віра справляє науку. Віра остерігає науку перед небезпеками, але се не є ніяке обмеження науки. Релігійно вихований учений скорше опанує свої пристрасти і тому зможе близше дійти до обєктивности.

Ліберальні вчені видвигнули неупередженість науки, злучили її зі свободою науки та твердили, неначеб правдива наука не була упереджена. А власне атеїсти се найбільше упереджені люди. Кождий вчений виходить з якихось заложень. Нема науки без принятих наперед засад. В. Ферстер сказав: „Я зробив цікавий досвід, що деякі ліберальні й атеїстичні вчені неімовірно упереджені". — Справжна наука не може противитися вірі.

Виклад о. Д-ра Сліпого тривав годину. Після викладу була дискусія. — Перший забрав слово Д-р Дзерович: Самі новочасні математики й фізики (як напр. Плянк) дійшли до того, що нема підстави казати, неначеб віруючий не міг

Що дала перша кляса?

В пятницю, 22 лютого закінчилося тягнення І кляси 32-ґої Державної Льотерії. Яко в останнім дні — числови 161.896, на котре впала найменша виграна в сумі 50 зл., припало 100.000 зл.

Се число продала одна з львівських колектур чотиром особам, іменно: панні Ш., панам А. Т. і Н. Й. всім замешкалим у Львові, як також п. М. А. мешканцеви Ярославля. Кожда з тих осіб має по чвертці щасливого льосу, отже одержує на чисто 20.000 зл. Всі ті грачі грають на Державній Льотерії вже від довшого часу і постійно на те саме число. Їх впертість обильно надгороджена.

Зл. 50.000, котрі дня 21 лютого впали на число 5695, виграли дрібні людські купці і промисловці, також постійні грачі на льотерії.

Позатим вильосовано одну виграну 20.000 зл., пять по 10.000 зл., десять по 5.000 зл. і богато менших.

Власники 29.768-ох чвертюк, на котрих числа впали виграні по 50 зл., могтимуть без ніяких коштів для себе одержати ті самі числа льосів до II кляси. Може власне їм усміхнеться щастя.

Масони

2)

В Анґлії належать до масонських льож провідники партій, міністри. Князь Валії належить до масонської льожі. Анґлійський король се голова Великого анґлійського Сходу і рівночасно голова анґліканської Церкви. Властиво одні Анґлійці вміють дивно лучити руїнницькі змагання масонерії зі своїм консерватизмом.

В Еспанії масонерія також дуже поширена. До неї належало богато визначних політиків, міністрів, навіть католицьких духовних. І сучасна революція в Еспанії се вислід масонської діяльности.

Особливо сильна масонерія в Америці. Впливи масонерії в Злучених Державах сягають дуже глибоко і високо. Масонерія розпоряджає там около 3 міліонами здисциплінованих членів. Також в Мехіку впливи масонерії дуже сильні. Переслідування християн в Мехіку се робота тамошних масонів.

В Росії масонерія поширилася за царици Катерини II. Одначе та цариця скоро завважила небезпеку і скасувала всі льожі в 1772 р. Та вони працювали дальше тайно. Таксамо цар Олександер I зразу вступив до льожі і підпирав масонів, але в 1820 р. розвязав всі льожі і заборонив належати до них.

В Польщі поширилося масонство за саських королів. За Станислава Августа Понятовського була модна епідемія належати до льожі. Король був членом масонської льожі, навіть примас Польщі архиепископ Подоскі і богато ін. римокатолицьких духовних належало до масонських льож. Також у Вильні богато катол. духовних належало до масонських льож, між ними й оден рим.-катол. епископ-суфр. Тепер є в Польщі 11 льож.

В цілім світі начисляють масонів около 4 міліони.

Масонерія нині підупала, та всеж вона має великий вплив на політику й суспільне життя. Масони давали почин до засновування ріжних протирелігійних товариств (як напр. сатаністів). До секти сатаністів належить письменник Еверс і належав Пшибишевский.

Масони зпочатку не приймали жінок до льож. Аж в 1738 р. архиепископ Кольонії оснував жіночий масонський закон т. зв. мопсів. Жінки мали служити для окраси мужеських льож. При принятю до масонської льожі цілують вони фіґурку мопса під хвіст. Жінки не є повноправними членами, бо не знають всіх секретів мужеських льож, хоч мущини знають всі тайни жіночих льож. Тепер жіночі льожі є в кождім більшім місті. Вони називаються „адопційні льожі". В Польщі належать до тих жіночих льож ріжні аристократки.

Католицька Церква кілька разів осудила масонерію. В 1737 р. папа Климентій XII напятнував масонів і осудив їх науку. Папа Венедикт XIV потвердив булю папи Климентія XII. В 1821 р. папа Пій VII виступив остро проти італійських масонів. І інші папи осудили масонів як напр. 1826 р. папа Лев XII, 1832 р. папа Пій VIII, в 1832 р. папа Григорій XVI. Після того осудили масонство папа Пій IX і папа Лев XIII, котрий подав цікаву характеристику масонів.

Масони творять ріжні національні льожі. Одначе самостійної української льожі мабуть не було і нема. Були і є ріжні чужі льожі, до яких вступали Українці. І так український Гетьман Розумовський оснував в 1745 р. в Варшаві французьку льожу. Відомий український фільософ Сковорода не дався втягнути до масонської льожі. Чи Котляревський був масон, це річ сумнівна. Скорше не був.

З упадком лібералізму упала й масонерія. Нові політичні течії як фашизм, ґітлєризм, большевизм не терплять масонерії.

бути правдивим ученим. — Інсп. Д-р І. Копач: З вдячности для праці Впр. о. Ректора скажу кілька слів. Виклад показав, що нема пропасти між вірою й наукою. Я як світський чоловік заступаю тесаме становище. І в щоденнім життю чоловік спирається більше на віру як на знання. Навіть математик спирає свою працю на вірі. Кілько з нас тут присутних було нпр. в Австралії? Ніхто. А кождий скаже, що знає щось про Австралію. А на якійже підставі? На основі прочитаних книжок, науки в школі, з оповідань. Значить, ми віримо тим, що там були і написали підручники чи книжки. Се для мене вистарчає. О. Прелєґент слушно сказав, що оскільки є конфлікт між вірою й наукою, то десь є похибка. Обі сторони повинні в приязній дискусії вирівнати ту похибку. Бо похибка може бути й по стороні інтерпретаторів Обявлення. — о. Д-р Костельник: Виклад о. Ректора коректний з теольоґічного становища. Та у викладі конфлікт між вірою й наукою не вийшов досить плястично. Поділю справу: 1) Чи конфлікт можливий щодо основних правд віри? І скажу: тут конфлікт неможливий, бо основних правд віри не можна підважити. 2) Тяжше боронити становища обявленої віри. Тут можливі частіші конфлікти. Обявлення дане, але його треба інтерпретувати й асимілювати. І між священиками є спори. Все є дві партії. Одні більше консервативні, другі більше поступові. 3) З католицькою Церквою конфлікти були. Церква розвинула свою теольоґію ще в 13 ст., коли теольоґи не знали вислідів природничих наук. З розвоєм тих наук приходило нераз до конфліктів. Або в науці нема вічної боротьби між правдою й неправдою? Церква мала конфлікти з наукою, але на периферіях. Церква добре робила, що стримувала розгуканий імпет науки. Церква була й є більше консервативна, а наука більше поступова. — Дискусія тревала до 8 год.

Як мусулмани дбали про мечети

Центральний архів Узбекістану зібрав велику колекцію т. зв. „вакуфів“, себто документів, котрими хани, еміри і богаті мусулманські купці жертвували своє майно релігійним установам. Досі зібрано коло 20.000 „вакуфів“, почавши від 15 століття. Один документ походить з 9 століття. В нім описано, як оден з ханів жертвував 200.000 танапів землі мусульманським мечетам (танап=1/5 гект).

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Вломи і краджіжі

Як охоронитися перед злодіями.

Відома у Львові польська діячка Й. Пеленьска оповістила на сю тему поучаючу статтю в „Газеті Поранній“ ч. 10.939. Зміст:

Поліція майже ніколи не відкриває домашних злодіїв. Тому треба власними способами охороняти свій дім. Перша річ — знати від кого загрожує небезпека. Отже: 1) Передовсім взагалі небезпечні чужі люди, котрі стукають або дзвонять до наших дверей під ріжними претекстами. Вони приходять або поодиноко, або по 2. Найвигідніше для них, коли вдома застають лиш одну особу, бо тоді оден з них показує їй товар до вибору, а другий краде то біжутерію, то срібло, то одяг, особливож футра в передпокою. — 2) Ще лучшу нагоду мають мнимі агенти нпр. ті, що буцімто розпродують відпилячі і т. п. Під претекстом показування як функціонує такий прилад, втискаються скрізь. І нераз аж в довший час по їх відході можна зауважити брак якоїсь річи. — 3) Інші знов злодії люблять відвідувати помешкання, в котрих нікого нема. Вони удають жебраків або похатників. Такий злодій дзвонить. Коли хтось отворить, тоді він або просить милостині, або показує товар. Колиж ніхто не отворить, тоді він думає, що в помешканні нікого нема — й отвирає собі сам. — 4) Часом бувають злодії, одягнені дуже порядно. Коли їм отворити на їх дзвонення, вони толкуються, що помилково задзвонили або питають про якусь неіснуючу особу. — Проти всіх тих родів злодіїв можна забезпечитися до певної міри двома способами: а) ніколи не оставляти помешкання без опіки, б) мати міцні замки, бо хоч злодій отворить і такі замки, але він при добрих замках має більше клопоту заки отворить. А він мусить отворити скоро. — 5) Ще небезпечніші від чужих злодіїв бувають домашні слуги, послугачки, помічниці і прачки. Вони мають часом навіть гарні свідоцтва, але ті свідоцтва або фальшовані, або украдені. Тому найлучше не приймати на службу незнаних осіб, але наперед довідатися про них від попередних хліботавців. Бо між такими бувають злодійки, що й самі крадуть і спільникам злодіям отвирають двері. — 6) Вкінці треба уважати на те, щоби наші служниці не робили непевних знакомств, бо ріжні злодії використовують легкодушність дівчат, котрі їх впускають до домів, де служать — і вони крадуть.

(Се поради знамениті для міст. Добре булоб якби хто оповістив ще поради добрі для сел).

Добре господарять...

В Катовицях відбувся процес між т. зв. „Спільнотою Інтересів“ і б. директором тої Спільноти Томалім, котрий домагався відшкодування. Примусовий заряд Спільноти не хотів дати відшкодування, покликуючись на тяжке положення фірми. Заступник пошкодованого закинув примусовому зарядови марнотравну господарку. А саме: примусовий заряд покривав кошти віднови мешкань членів того заряду і нової дирекції. І так 40.000 зл. заплатили за віднову мешкання дир. Мечиньского; 20.000 зл. за віднову мешкання п. Крагельского; 12.000 зл. за віднову мешкання дир. Радовского. Члени судового надзору брали місячно по 5.000 зл., крім того мали ріжні бічні доходи: даром помешкання, опал, світло, тантіеми, кошти подорожей, діети рахують по 100 зл. за день. Синдик спілки адвокат Хмєлевский досі дістає місячну платню 3.000 зл. і 2.000 зл. як адвокатську надгороду без огляду на те, чи були розправи чи ні. Окремо ще дістає платню за відбуті розправи.

Священик і підофіцир

У Кишиню начальником військового приспособлення був амбітний підофіцир Дунаевский. Він в неділю взяв своїх вихованків на вправи і спізнився з ними на богослуження в костелі. За те кс. декан Замейць напятнував його з проповідниці, заявляючи, що се недостойний Поляка гріх робити вправи в свято. Дунаєвский так собі це взяв до серця, що того самого дня застрілився, оставивши письмо до своєї влади, в котрім заявив, що не може жити з ганьбою, якою його покрив „чорний крук“. Командант дотичного корпусу генерал Литвинович післав те письмо прокураторії. Вона заскаржила кс. Замейця. Суд засудив його на місяць арешту за публичну зневагу військовости. Священик зробив відклик. Апеляційний суд увільнив його від вини і кари, мотивуючи свій вирок тим, що обвинуваченний допустився тільки особистої зневаги, отже скаржити його мають право тільки кревні помершого.

Брати траґічно появи і річи се доказ безплідности і маленькости. Щойно доглянути місця, з котрих можна їх брати весело, себто можна їх перемогти, — отсе має велич в собі і приносить овочі, якими живемо. Бо ті овочі не згіркнілі тому, що можливість споживання їх походить з пізнання, що згадані висше появи і річи виросли такі які мусіли вирости. (Ернст Льотар у статті Благословенство гумору).

Виклад тривав 50 мінут. Після викладу була дискусія. — Пані Тишинська: Чому докладчик не згадав про розкол в масонерії, що стався тому 50 літ. Тоді льожі романського типу виступили проти льож анґлійського типу. Льожі анґлійські є теїстичні, льожі романські більше безбожничі, атеїстичні. Нема нині одного вождя світової масонерії. Одначе масонерія, хоч розбита, творить одноцілий духовий фронт проти християнства й особливо проти католицизму. Нині масонерія не дбає про те, щоб виступати якраз з масонською маркою. Зате старається взяти під свій вплив ріжні організації, котрі формально не належать до масонів, та дух мають масонський. Тим масони ще більше небезпечні. Дух масонерії особливо сильно відчувається в новій Польщі. — Д-р Копач: Прелєґент клав історичний початок масонерії на 1717 р., але вязав масонів з Темплярями. При тім згадав про одного масона, котрий в 1863 р. мав сказати: „Досі ніяка важніша подія не сталася в політиці без нашого дозволу“. Від 1717 до 1863 р. є коло 150 літ! Чи можливо, щоб за той час дійсно нічо важніше не сталося проти волі масонів? Я не вірю в се. Як розуміти ті слова? А друге питання до прелєґента: Коли робота масонів була негативна, то чому мала такий вплив? — о. Іщак: Замало підкреслено в відчиті діяльність масонів серед Українців. Є факти, що навіть питомці гр.-катол. духовної семінарії у Львові належали до масонів. Гадаю, що і Котляревський і Міцкевич належали до масонів, що організації фільоматів і філяретів були масонські. — о. Конрад: Я був наочним свідком публичної демонстрації масонів в Італії, яку зорганізував міністр Кріспі. Се було за папи Льва XIII. — Референт Д-р Мінко: Я всего не обняв, бо се величезна тема. Між романськими й анґлійськими льожами масонів є антаґонізм. Анґлійські льожі теїстичні, романські атеїстичні. Анґлійський король є рівночасно головою льожі „Лондонський Схід“ і головою анґліканської Церкви. Масони не мають одної доґматики. Вони мають спільну ненависть до християнства, особливо не терплять католицьку Церкву. Масонерія се резервуар всяких сект на тлі старої єреси ґностицизму. Провід світа в їх руках. Се можливе тому, бо зло потягає людей більше ніж добро. Масони мають сильний вплив, бо вони стараються приєднати собі королів, міністрів, професорів університету. Правду слів французького масона Малянера сказаних 1863 р. про те, що без волі масонів не було важнішої події, потвердив папа Лев XIII. Масони мали вплив коли не безпосередно, то посередно основуючи товариства фільоматів, філяретів і подібні. Ті товариства були споріднені з масонами і мали ті самі ціли, що масони. Та я не думаю, що Котляревський і Міцкевич належали до масонів, зате Зан був масоном. Я чув, що й оден з наших митрополитів в пол. 19 ст. мав бути масоном, але я не вірю в се. Що між питомцями дух. семінара у Львові був сильний вплив масонерії, про се може свідчити м. і. й те, що питомців називали „ілюмінатами“. І правдою є, що вони були перенятї лібералізмом. В Італії Мацціні оснував був товариство „Молода Італія“. Се було політичне товариство, котре стояло під впливом масонів. Польські повстання 1831 і 1863 рр. організували польські масони під впливом французьких льож.

Дискусія скінчилася о год. 7.30. Публики було около 80 осіб, в тім трохи студентської молоді обох полів.

„Нехай нас Бог боронить перед людьми, котрі не мають гумору, Вони можуть бути люди знамениті й навіть величаві. Та мати з ними діло! ні, дякую, я волів не мати...“ (Кнут Гамсун).

Ювилейний Зїзд

Марійських Дружин Пань у Львові. *)

По скінченні ділової частини, що мала характер практичного курсу, як повинна виглядати правильна праця по Марійських Дружинах, учасниці Ювилейного Зїзду мали ще другу частину церковно-релігійну. В суботу 3. XI. по пол. в 4 год. в церкві при вул. Зиблікевича зібралися до 2 сотні пань. При виставлених Нсв. Тайнах відспівали молебен до Матери Божої. Нераз уже співані стихири „За всіх молишися Благая“, звучали тепер якось могутніше начеби рвали за собою ген у засвітні простори інтеліґентні душі й серця, щоб пороскошуватися контемпляцією краси всього сотворіння „Обрадованої в женах“. Замовкли на хвилю співи, щоби 20 хвилин складати в скарбниці сердець золоті думки, так горячо і з переняттям висказувані о. Ір. Назарком ЧСВВ в пауці про згармонізування праці над внутрішним виробленням з працею на зовні, себто світським апостолятом. Прогомоніли палкі слова та відгомін їх втягала в себе память заслуханих жіночих постатей, що в тихій задумі перед Евхаристійним Христом корилися, припадали тай всі свої сили душевні й тілесні на жертву Христовій справі складали. Та не більше як $^1/_2$ год. тривала тиха роздума у стіп Утаєного Сина Марії. Розрадувані серця не могли довго затихнути. З повноти їх щастя загомоніла пісня на устах, пісня радости, що мають і видять Бога близько себе. 5 заступників Христа сиділо й слухало висказуваних з повним довірям найскритших тайн жіночої душі. — На правду, такого мира солоденького, такого щастя незбагнутого, такої радости незакаламученої, що їх зазнали побожні інтеліґентні жінки в памятний листопадовий вечір, не можна порівнати з ніякими земськими радощами. Минула 6-та година: полинула благальна пісня „Святий Боже“. Скінчилися благальні прохання. Всесильний Богочоловік, укритий під шматком хліба, поблагословив зібраних пань і замкнувся в кивоті як вязень любови. Він чув те жалісне „Під Твою милість“, що до Його Матери заносили доньки бездольного народу; Він бачив ті сльози-перли, що блистіли на очах вигнаних дітей Еви. Він не відмовить благанням своєї Матери і кращу долю подасть народові, що нестримно змагає до світла Правди тай до сонця волі. З сильною вірою й непохитною надією на Божу поміч у визволенню з сучасного лихоліття виходили з церковці останні каянниці аж о год. $^1/_2$8 вечером.

Зїзд Мар. Дружин Пань закінчився третього дня, в неділю 4. XI. Преосвящ. Іван відправив у каплиці ґімназії СС. Василіянок в 8 г. р. архиерейську Службу Божу в асисті питомців Духовної Академії. Жіноча молодь співала марійські та евхаристійні пісні. Зворушливий підйом серця огорнув учасниць святої жертви, коли на заклик Владики: „Со страхом Божим і со вірою та любовю приступіть“, майже дві сотні дружинниць одним серцем і одними устами стали відновляти приречення вічної служби Марії. З побожною мовчазністю приступили уділені вибранці неба, щоб накормити свої душі чудесним Хлібом Життя. 162 душі освятилися злукою з Найсвятішим. Та певно ще з 20 пань причащалося раніше бо тепер заняті були приготуванням святочного снідання.

По скінченім Богослуженні зібралися всі на спільне снідання. Серед дуже милого, дружнього настрою провели учасниці майже 3 години часу. Перекуска переплітана була ріжними промовами і тоастами. Найперше п. Міка Зелена відекламувала з великим артизмом прегарний вірш п. Уляни Кравченко: „Як візія! Як біла візія“, написаний спеціяльно на ювилей. Потім п. Куликівна віддала з чуттям кілька марійських сольоспівів: „Аве Марія“, „Перло Світа“ і ін. в супроводі фортепяну. Довгий ряд промов і тоастів започаткував Преосв. Бучко, висказуючи свою радість з приводу вдатного й успішного ходу нарад Зїзду та передаючи в імени хорого Митрополита Архипастирське благословення на успішний розвиток дальшої праці.

В доказ вдячности й признання за довголітну працю в львівській Мар. Дружині п. С. Лицинякова враз із навіяними любовю й ніжністю словами передала п. Ользі Бачинській як дар від членок мистецький золочений образ Богородиці. Оцінюючи заслуги п. Голови Т-ва надіслав Митроп. Ординаріят для неї почесну грамоту, яку по відчитанню зібраним серед оплесків передано Вп. Адресатці. Тоасти і многолітствія знімалися самочинно час від часу, щоби сплатити довг серця. Представниця Волині, п. Тишецька розжалобила до сліз учасниць, коли стала з наболілого серця переповідати горе й злидні тої частини нашого народу. Але її оповідання не зневірило, тільки підбадьорило зібраних, що з визволенням з „казьонної“ — як казала бесідниця — Церкви прийде й там краще реліґійне життя, яке дає такі гарні докази живучости тут, в Галичині. Після сих слів не втерпіла молодь, щоб не пірвати за собою всю салю могутнім співом „Ще не вмерла“. І за церковні потреби не позабули дружинниці: Львівські збирають пожертви на церкву СС. Василіянок при вул. Потоцького, а п. Секелова не може поминути нагоди, щоб не предложити як трівку памятку Зїзду — закупно одного вікна для перемиської церкви на Засянню в сумі 270 зол., що зібрані з одобренням приймають. — Відспіванням катол. гимну „О спомагай нас“ і спільною груповою знимкою закінчено цей перший у нас Зїзд того рода.

На милий спомин так гарно проведених хвиль виготовлено альбом знимок (числом 30), їх можуть собі бажаючі набути в п. Яр. Савки, вул. Баторія 24.

Львівські дружинниці задумують також видати памятковий альманах з поміщенням всіх рефератів, нарад і взагалі цілого перебігу Зїзду. — Проситься надсилати свої с п о м и н и з м и н у л о г о поодиноких дружин, враження зі Зїзду і т. п. на руки п. Ол. Бачинської, Львів, Театинська 31.

На Зїзді уладили студентки під проводом п. Фіголевої кіоск католицької книжки. Були заступлені наші кат. видавництва: ЧСВВ, УКО, „Н.Зорі“, „Мети“, Богосл. Академії, Укр. Юнацтва. Всіх книжок розпродано на 147 зл. п.

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 783—789, 791, 793, 795, 809, 811, 812. Сю частину опису одержали ми під одної з ВП Учасниць. — Редакція „Нової Зорі“.

В справі курсу українознавства

Можна зміркувати, що виклади й курс получені з великими видатками. Невеличку частину тих видатків покриють впливи з вписів. Але все таки решту мусить дати Громадянство на таку високу й корисну ціль. Для тої ціли можнаб використати між іншим таку обставину: саме тепер одержують наші громадяни облігації народової позички. На разі ще вправді не можна переносити самих облігацій на інші особи, але купони тих облігацій (за лютень і серпень 1935) могліб дотичні громадяни відступити Головній Управі Р. Ш. на удержання курсів.

Головна Управа Рідної Школи.

Курси для провідниць дитячих садків. Подібно, як було минулого року, зорґанізує Головна Управа Р. Ш. дво-місячний курс для провідниць дитячих садків. Точні відомости про цей курс оголосить у часописах.

В „Новій Зорі“ ч. 14 на стор. 5, в шпальті I, в статейці „Яка буде виборча ординація“? по слові „п о д і б н о“ пропущено слова: „як в СССР“.

ЗЇЗД РІДНОЇ ШКОЛИ

Касієр Р. Шк. Р а д л о в с ь к и й: Головна Управа працювала пляново на основі буджету. Недобір зменшився. Прелімінар буджету передбачував 26.500 зл. недобору, а в дійсности було лише 16.442 зл. недобору. Вся позичка пішла на сплату вірителів. Рідна Школа сплатила вірительність Центробанку в цілости тому, що сплачуючи долярами Р. Ш. заробила на курсовій ріжниці. Найбільше Р. Шк. винна ЗУПОВИ, але Р. Школі вдалося розложити той довг на сплати на 10 літ. Загалом Р. Школа сплатила 69.124 зл. довгу. Отже фінансова політика Рідної Школи була правильна. Адміністраційні видатки на реальности збільшилися, бо були ріжні залеглі податки, котрі треба було вирівнати. Всежтаки адміністрацію зменшено о 3%. Жертви на Р. Ш. зменшилися о 6%, інші доходи зменшилося о 7.7%. Сего року не було ніякого доходу з книгарні. Зменшилися жертви з Америки внаслідок кризи і знижки курсу доляра. Головна Управа одержала всего 5.400 зл. членських вкладок, хоч членів Рідної Школи є около 70.000. Деякі Повітові Кружки домагалися, щоб їм оставити всі грошеві впливи на Р. Ш. Одначе ніяка Гол. Управа не піде на таке домагання. Учителям фахової школи в Бережанах не виплачено платні за вакації тому, бо вони дістають платню за години. Позичка Рідній Школі не випала так зле, як дехто думає. Дотепер здекларовано 167.000 зл., вплачено 108.485 зл. Як на тяжкі часи і наші відносини, то се дуже поважна квота. — Я с і н ч у к (референт Р. Шк.) відповідав па організаційні заміти і запити. Праця Кружків поважна. На всіх 1845 Кружків Головна Управа дістала 1308 звідомлень з їх діяльности. Після зладження загаль. звіту дістала Гол. Управа ще около 50 звідомлень з місць. Нема причин до песимізму. Але що має почати Гол. Управа, коли деякі повітові Кружки звертали обіжники Гол. Управи навіть не розпечатавши їх! Діточі садки се суспільна установа. Рідна Школа не може їм давати інструкцій, бо власти позамикалиб за те садки. Кружки не дуже спішаться давати гроші. Вони мали приходів 83.000 зл., а Головна Управа дістала 93.000 зл. Отже не дуже богато вони наслали. Кружків є досить, тільки в них треба вложити зміст. Рідна Школа видала окрему брошуру, як вести доріст. Головна Управа не може творити Повітових Союзів Кружків. Початок мусить виходити з місць, а Головна Управа Р. Ш. допоможе. Позичку треба продовжити, одначе щодо суми не щодо часу. Наша суспільність повинна зложити як найскорше до повної суми 250.000 зл. — П р е д с і д н и к: Дискусія скінчена. Поїздка до Варшави вийшла з самого життя. В резолюціях попереднього зїзду було домагання, оснувати середну рільничу школу. Ініціятива вийшла від Рідної Школи. Головна Управа одобрила в цілости звіт нашого делеґата інсп. Кузьмовича. Особа п. Кузьмовича потрібна, бо інший не зробивби сего що він. Він має особисті звязки. За його ідейність відповідає Головна Управа. Щодо Америки, то досі не вплинула звідтам ні одна позичка. Прошу всіх, що мають звязки, щоб представили нашим в Америці справу Рідної Школи. Піддаю під голосування внесок на уділення абсолюторії Гол. Управі. Хто за тим? (Всі підносять руки). — Також ухвалено п р и з н а н н я Гол. Управі.

(Гл. „Н. Зоря“ чч. 798, 801, 803, 809 і 811).

Кождий великий чин, довершений у світі, вийшов з відваги. Кожда благодать, котрою ми користуємося — особиста безпека; особиста і конституційна свобода — окуплена довгим пробним часом нещастя. (Смайлс: „Обовязок“).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на днях на приватній авдієнції Преосв. Йосафата Коциловського, перемиського гр. кат. Епископа.

Св. Отець вислав лист до ґрафа Далля Торре, голови орґанізаційного комітету світової вистави католицької преси. В нім Св. Отець повитав з особливим вдоволенням вістку про однодушність, з котрою ріжні народи приняли ініціятиву уладження вистави катол. преси в 75-ліття „Оссерваторе Романо“. Ся вистава буде переглядом світової катол. діяльности на полі апостольства преси, також удокументуванням найновіших орґанізаційних і технічних уліпшень, буде живою ілюстрацією найактуальніших релігійних, етичних і суспільних справ, звязаних з пресою. Вистава має стати промінюючою наукою так для катол. журналістів і публіцистів як і для всіх вірних і будуючою заохотою до дальших поступів і нових успішних починів. Коли до того долучиться образ численних овочів привязання до Церкви й Папи, приєднаних пресою і для контрасту образ величезного ще поля до засівів, стане зрозумілим, що всі, котрі інтересувалися справою преси, знайдуть у виставі бадьорість при посвятах і нову спонуку до ревности, щоб таке могутне і необхідне знаряддя ширення правди і служби добрій справі гідно відповідало поступам нинішної техніки і щораз більше зростаючим потребам сучасної суспільности. Вкінці Св. Отець стверджує з живим вдоволенням, що окрему увагу присвятиться місійній пресі та пресі Катол. Акції, причім висловлює побажання, щоб також перегляд тих двох форм діяльности, такої дорогої Його Батьківському серцю, довів до корисного загального усвідомлення. Лист кінчиться побажаннями й апостольськими благословеннями для Комітету. (КАП).

Участь у виставі катол. преси зголосили досі отсі краї: Австрія, Бельґія, Болівія, Бразилія, Венецуеля, Гаїті, Голяндія, Гондурас, Ґданськ, Еспанія, Злучені Держави Півн. А., Італія, Канада, Костаріка, Литва, Лотва, Мадярщина, Німеччина, Нікараґуа, Панама, Перу, Польща, Сальвадор, Сан Домінґо, Швайцарія, Филипини, Франція, Чехословаччина, Чіле, Югославія. Вистава матиме секції: історичну, преси Католицької Акції, спеціяльної преси, літурґічної, місійної та церковного мистецтва. Всі релігійні конґреґації надішлють на виставу свої матеріяли. (КАП).

В Баварії йшла від кількох тижнів завзята боротьба за католицьку школу. В Монахові до католицьких народних шкіл вписалося 65% дітей. Нац.-соціял. розвинули велику пропаґанду в пресі, щоби батьки вписували дітей до державних невтральних шкіл. Побіда католиків в Баварії виявила, що баварські католики мають перевагу.

Публичне визнання християнської віри зложив в Лондоні президент Фільософічного Т-ва Великої Британії, визначний учений сер Амврозій Флємінґ. Він заявив на одній з конференцій того т-ва, що визнає науку Ісуса Христа і вірить у воскресення Спасителя. Те чудо автентичне, доказане невідперто фактами історії й тому потверджує також всі інші чуда Христа. Він виступив проти спроб творити світогляд з науки про еволюцію та вигравати його в боротьбі з християнством. Теорія походження людини від звірят се очевидний продукт фантазії. (КАП).

Католицькі школи в Злучених Державах Північ. Америки розвиваються гарно. Є 8.000 шкіл народних парохіяльних, до яких ходить 2.324.000 дітей. Шкіл середних є 2.200, до яких ходить около 300.000 учеників, висших шкіл і університетів 170 зі 100.000 студентів. Вкінці є 40 учительських семінарій з 4.000 учеників. Учителів всіх католицьких шкіл в Злуч. Державах є 84.500. Між ними є монахи, священики і світські особи.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ҐУБЕРНАТОРОМ ЗАКАРПАТТЯ іменований о. Константин Грабар. Новоіменований ґубернатор уродився в Ужгороді 15. VIII. 1878 р., як син греко-катол. священика. Він скінчив теольоґію і є греко-катол. священиком. В послідній часі був о. К. Грабар директором Підкарпатського Банку в Ужгороді і посадником м. Ужгороду.

ВИБОРИ ДО СОЙМУ І СЕНАТУ Польщі мають відбутися вже в квітні або в маю с.р. Такі вісти приносить польська ендецька преса.

РОЗКОЛ в УСРП (Українській Соціялістично-Радикальній Партії) настав недавно у звязку зі справою злучення Інтернаціоналів II і III. Провід радикальної партії був проти обєднання соціялістів з комуністами. На те в Коломиї створився комунізуючий відлам, що потягнув за собою опозиційні ґрупи з Рогатинщини, Яворівщини, Самбірщини, Снятинщини, Городенщини, Косівщини і Луччини (на Волині). В Коломиї відбулася навіть конференція, на котрій одноґлосно осуджено „зрадницьку“ політику радикального проводу. Опозиція видає в Коломиї часопис „Голос Покуття“. — Таке доносить польська преса. Радикали стоять на становищі, що головний орґанізатор того розколу Голуб се чоловік, котрого вони ніколи до партії не приймали і перед його орґаном навіть пересторіґали прилюдно. Отже до їх партії не належить, але розкол розуміється викликати може.

ЗМІНИ В ПОЛЬСЬКІМ ПРАВИТЕЛЬСТВІ мають настати в найблизшім часі. Дотеперішний міністр внутрішних справ має стати премієром і задержить дотеперішну теку, міністр Бек має стати амбасадором в Берліні а ґен. Ґурецкі обійме міністерство закордонних справ. Такі вісти принесла жидівська преса.

ЛЬВІВСЬКИМ ВІЦЕВОЄВОДОЮ іменували інж. Кухарського, уроженця б. рос. Польщі. Дотеперішний віцевоєвода Соханський покликаний до міністерства внутрішних справ.

У ЛЬВОВІ відбувся зїзд старостів львівського воєвідства під проводом воєводи Беліни-Пражмовского. Радили над справами загальної адміністрації.

ПРЕЗИДІЯ СОЙМОВОҐО КЛЮБУ ББ вирішила, що посол Полякевич уживав недопускаємих метод праці в орґанізаціях для молоді і тому дальша співпраця клюбу ББ з ним на політичному і суспільному терені неможлива. Посол Полякевич був від 1930 р. віцемаршалком сойму а від 1928 р. був головою адміністраційної комісії сойму. В соймі належав до найбільших загорільців супроти Українців й остро виступав проти українських послів. Одного з них, посла Хруцького, навіть чинно зневажив.

ДО ПАРИЖА прибули австрійський канцлер Шушніґ і австрійський міністр закордонних справ Берґер-Вальденеґ і відбули наради з премієром Франції Флянденом і французьким міністром закордонних справ Лявалем. Австрійські державні мужі домагалися, щоби Франція причинилася до забезпечення незалежности Австрії. В нарадах порушили справу „аншлюсу“, справу збільшення австрійського війська і справу повороту Габсбурґів на астрійський престол.

ВЕЛИКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ соціялістів і комуністів відбулися недавно в Парижі з приводу приїзду австрійського канцлєра Шушніґа і міністра закордонних справ Берґера-Вальденеґа. Демонстранти зачали бійку з поліцією. Поліція розіґнала демонстрантів й увязнила около 800 осіб.

ДО ЛОНДОНУ приїхали австрійський канцлер Шушніґ і мін. закордонних справ Берґер-Вальденеґ. Англійські соціялісти й комуністи урядили проти них демонстрацію.

В М. ОВІЄДО (Еспанія) воєнний суд засудив на смерть соціялістичного посла Ґонзолю Пека за провід в недавній революції в Астурії.

НОВІ ТРАНСПОРТИ ВІЙСЬК вислала Італія до Африки. І так корабель „Вульканіо“ повіз до Африки відділ технічних і санітарних військ та відділ технічних робітників. Сим кораблем відплив до Африки начальний вождь африканського корпусу ґен. Ґраціяні.

ПАРАҐВАЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило зголосити своє виступлення з Союзу Народів, бо Союз Народів заняв — на його думку — сторонниче становище в болівійсько-параґвайськім конфлікті.

НОВИНКИ

Перші Загальні Збори парохіяльної Читальні „Скала“ в Якубівці пов. Городенка відбулися дня 17 лютого 1935 в домівці п. Михайла Загрійчука.

Виставу УСС в Станиславові відкриють 3 березня с. р. в салях б. каварні „Гасторія“ при вул. Собіського. З приводу вистави станиславівський мужеський хор „Думка“ виступить з концертом стрілецьких пісень.

В Станиславові відбулися загальні збори філії Т-ва Союзу Українських Купців і Промисловців. Філія істнує від 18 IV 1926 р.

Концерт п. І. Синенької-Іваницької, знаної нашої співачки, відбудеться в Станиславові 3 березня с. р. в салі українського „Сокола“.

Повінь в Жовкві: ПАТ повідомляє з Жовкви: На ріці Свині за касарнями під Сопошином відділ 6 полку саперів розбиває ручними ґранатами при світлі рефлекторів нагромаджені ледові криги. В Жовкві чути постійні детонації. Вода вдерлася до домів і пивниць. В міськім парку відділ поліції запобігає небезпеці заливу. Коло різні вода виступила з берегів і залила огороди, загрожуючи околичним домам. Ратункова акція розвивається. На Винниках господарі вивозять свій інвентар до загород висше положених.

На Дністрі й допливах рушили леди. Коло Ляхович повстала ледова запора на 400 м. Стан води коло Жидачева піднісся на 2 м.

Ріка Опір вилила на значнім просторі, вкриваючи околичні поля великими кригами леду. Вода в Опорі знищила мости в Сколім, Дубині й Синевідську Вижному.

Начальна Рада Адвокатів вияснила, що на підставі розпорядку президента РП. про Найв. Адм. Трибунал адвокат відповідає дисциплінарно, коли внесе очевидно безпідставний позов. Се відноситься також до адвоката, визначеного з уряду до ведення справи.

Нові ціни хліба. Від 25 лютого с. р. обовязують такі ціни в подрібній розпродажі хліба: 1 кґ. хліба з житної 65% муки 30 гр., 1 кґ. хліба з житної 55% муки (т. зн. люксусової) 35 гр., 1 кґ. пшенично-житнього хліба 40 гр. Ціни булок без змін.

Всестудентські Вечерниці відбудуться у Львові 7. березня с. р.

В Теребовлі поліція перевела ревізії в Ст. Круківського, ґімн. абс., Ор. Гринів, ґімн. абс., П. Штика, Мих. Фриза і Юл. Галанджія. Після ревізії всіх увязнили. Двох останних випустили другого дня. Трох перших перевезли до тернопільської вязниці.

Ревізії та увязнення були в Теребовельщині в Лошневі, Застіночу і Семенові. Увязнили кількох молодих селян.

Їв живих мишей. В Коломиї засудили на 2 роки вязниці Ілька Ворощука за підпал дому Марії Бойчукової. Свідки зізнавали, що Ворощук умово ненормальний, бо їв живих мишей. Але суд був іншої думки.

Гумор. — В дівочій школі. — Учитель: Як називалася та жінка, їзза котрої вибухла троянська війна. — Загальна тиша. — Учитель звертається до одної з учениць і каже: Ти певно знаєш. Вона мала те саме імя що ти. Отже як вона називалася? — Мельник...

Велика градова буря з перунами перейшла над Мадярщиною. Вона спричинила значні шкоди.

Буревії і сніги. Над Англією перейшла сильна буря. В Шкотії впав великий сніг, що утруднив комунікацію.

Землетрус навістив околиці Солуня, де вже в р. 1932 був великий землетрус. Населення покинуло доми й мешкає в наметах не зважаючи на студінь і сніг.

Епископат Хорватії і Словенії заборонив католицькому клирові кандидувати до парляменту 5 травня с. р.

Підручники до навчання релігії в народних школах можна набути до комісової продажі: а то, біблія зл. 1. — катехизм зл. 0.60. При більших замовленнях рабат! Замовляти В. Гірняк Станиславів Красінського 12. 8 = 1—10.

Історія на кружках. Щоденно малий, добре оборудований трансмісійний самохід курсує по Берліні, роблячи радієві знимки на металеві кружки, подібно як для кіна роблять се оператори актуальностей. Завдяки сему німецький радіослухач чує в формі коротких реалістичних звукових фотографій, сполучених репортером в одну цілість, найцікавіші події дня. З тих кружків створено архів при берлінській радіостації, який вже тепер нараховує 20.000 кружків і 30.000 відбиток, що становлять правдиву історію за останні 2—3 роки. Програмовий керівник знайде там все, починаючи від промов видатних діячів і політиків, кінчаючи на народніх піснях. „Польське Радіо“ має намір створити в найближчому часі такий же архів. Се матиме першорядне значіння для збереження голосів найвидатніших діячів.

Знаний львівський граматик і історик поль. літератури Антоні Малецкі був сином служниці Розалії Литвинович і дідича з Лукова під Познанем, Юзефа Грабовского, приятеля Міцкевича. Розалія Л. вийшла за між за Матея Малецького, котрий згодився на те, що дитину записано на його імя. Про сі ревеляції пише Ст. Василєвский в 41 ч. „Газети Польскої“.

„Ігльо“. Так називаються в Норвеґії дімки з леду. Туди їздила сеї зими спеціяльна делеґація польських спортовців, щоб навчитися будувати такі дімки.

В Фінляндії 25.000 горожан внесло подання, щоб їм дозволити змінити свої назвиська зі шведських на чисто фінські.

Цікаве для Канадійців. У французькім видавництві Плона появилася книга Анрі Бордо „Нова і стара Франція“. В ній представлена історія завоювання Канади Французами та її теперішний стан.

Землетрус відчули у східній Японії. Жертв в людях ні матеріяльних страт сим разом не було.

Гумор. — Бє друга, застогнав чоловік, котрого била друга жінка. — Ви на мене криво дивитеся, сказав оден пан до зизоватого. Розуміється, зизоватий обидився.

Гумор. — Делікатна Кася. — Касуню, чому ти все заглядаєш діркою від ключа, коли в кімнаті сидить панночка з нареченим? — А якже я, прошу пані, моглаб інакше знати, коли застукати?

Гумор. — Суддя: Чи обвинуваченний має ще що додати на свою оборону? — Селянин: Я давби вам, пане суддя, але правду кажу, що не маю, бо останних 25 зл. взяв у мене пан адвокат.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Симеон Савула,** гр. кат. парохіяльвилят Сновича, поморянського деканату, помер 30 І с. р. в 82 р. життя, в 53 р. священства. В. Й. П.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 100.000 зл. на ч. 161896; — 50.000 зл. на ч. 5695; — 10.000 зл. на чч. 7381, 116077, 83319; — 5.000 на чч. 31413, 86454, 35393, 52477, 25400, 31413; — 2.000 зол. на чч. 81964, 104154, 106553, 128098, 175917, 131895, 163432, 127145, 148311, 160819, 164478; — 1.000 зл. на чч. 4699, 133775, 149816, 42057, 79082, 4699; — 500 зол. на чч. 46247, 131088, 172476, 174631, 65285, 81222, 169438, 171802, 62939, 156757, 163851, 166150, 179052, 92729, 127791, 153800; — 400 зл. на чч. 35619, 69788, 85965, 106385, 107249, 126918, 137347, 140964, 160321, 175824, 831, 1984, 8655, 12581, 47674, 85545, 87891, 101647, 116241, 123740, 141119, 149900, 161682, 164777, 6900, 10187, 57136, 60152, 64119, 99119, 11527, 128570, 151927, 5812, 8406, 13084, 47158, 79183, 87644, 122902, 129008, 157568, 174245.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах 5·27 зл. Золотий доляр 8·91—8·92. Канадійський доляр 5·28; 1 нім. марка 1·95—2·00; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 21·00; 1000 рум. левів 34·00—35·00 зл.; 100 австр. шілінґів 98 зл. анґ. фунт стерл. 26·10 зл.; 100 швайц. франків 171·70 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·46 зл.

ЗБІЖЖА.

	Підволочиська від	Підволочиська до	Львів від	Львів до
Пшениця одноціла	18·00	18·25	20·25	20·50
„ збірна	17·25	17·50	19·25	19·50
Жито одноціле	14·00	14·25	15·75	16·00
„ збірне	13·50	13·75	15·25	15·50
Ячмінь одност.	14·00	14·25	—·—	—·—
„ на мливо	13·00	13·25	14·25	14·50
Овес одноц. незаслоч.	12·75	13·25	14·75	15·25
„ „ заслоч.	13·25	13·50	15·25	15·50
„ збірний засл.	12·75	13·25	11·25	11·55
Кукурудза краєва	19·50	20·00		
Бараболі	2·75	3·00		
Фасоля біла	17·00	21·00		
„ краса	16·00	16·50		
Горох пільний	22·00	25·00		
Гречка на мливо	17·25	17·50		
Гречані крупи	30·00	32·00		
Просо	17·50	18·00		
Пшоно	29·00	31·00		
Пенцак	25·00	26·00		
Лен (95%)	45·00	46·00		
Сімя конопне	24·50	25·50		
Ріпак зимовий	39·50	43·00		
„ літний	35·50	38·00		
Конюшина черв.	105·00	115·00		
Мак синій змішком	37·00	42·00		
„ сивий	31·00	35·00		
Пшенична мука І сорт. А	32·50	33·00	32·50	33·00
Житня мука І сорт. до 55%	22·75	23·25	26·50	27·50
Висівки пшен. без мішка	9·25	9·50	—	—
„ житні „ „	7·25	8·00	8·00	8·50
„ ячмінні „ „	8·25	8·50	9·00	9·50

Тенденція назагал вдержана.

Набіл: Маслосоюз платив 26. II. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. 2·30, зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 2·80 зл. Тенденція на яйця знижкова, на молоко, масло і сметану слаба. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр.

Живина. Маслосоюз повідомляє, що від 25 лютого ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М.С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури	І. кл.	за 1 кг.	1.00 зол.
Старі „	„	„	0.80 „
Годовані качки	„	„	1.10 „
Годовані гуси	„	„	0.95 „
Індики	„	„	1.00 „
Індички	„	„	1.10 „
Пантарки	„	„	1.25 „

Птицю приймає в кількости визначеного приділу для кожного доставця.

Гумор. — Пустий титул. — Скажи мені, тату, що значить „пустий титул“? — От бачиш се пустий титул, коли мама при гостях називає мене паном дому.

Гумор. — Бачиш, великі риби в морі їдять також сардинки. — Малий Ромцьо: А чим вони відкручують зелізні бляхи?

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

Недавно вийшла нова книжка Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкращих будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 гр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попереднім надісланням грошей.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

ЖЕРТВИ

1) Гр.-катол. Уряд парохіяльний в Ягольниці зл. 6.16 на кат. пресу (збірка).

2) о. Степан Вільчинський в Гарасимові, п. Незвиська 1 зл. на катол. пресу.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: 1914 рік.
АТЛЯНТИК: Юліка.
КАСИНО: Фрайляйн Доктор
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Двобій зі смертю.
МІРАЖ: Чар віденського вальця.
МУЗА: Шпіон ч. 13.
ПАКС (катол. кіно, вул. Францісканська 1а): Пісня ночі з Я. Кепурою.
СТИЛЕВЕ: Каріока і ревія.
УТІХА: Кінг-Конґів син.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 3 березня 1935. Ч. 16 (814)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

З церковних справ

Секти розїдають нашу Волинь

КАП доносить з Луцька: На Волині є тепер 12 ріжних сект, що разом мають 23.096 приклонників, головно з православних і інших некатолицьких віроісповідань. Ось ті секти: 1) Евангеличні християни 8.691, 2) Еванг. християни звані „зелено-святківцями" (?) 7.068, 3) Баптисти 3.448, 4) Церква Божа (?) 998, 5) Вольні Еванг. Християни 996, 6) Адвентисти Семого Дня 653, 7) Ост-польніше Баптістенферайнігунг 517, 8) Христова Церква Еванг. Віроісповідання 257, 9) Косцьол Народови (фаронівці) 250, 10) Дослідники св. Письма 118, 11) Стефанівці (?) 94, 12) Ногомийці (!?) 6. КАП додає, що до „Косцьола Народового" належать переважно Чехи, б. православні. — З того видно, що в православю розклад.

Гонення католицьких духовних в СССР.

Катол. священики житомирської дієцезії по відбуттю кар в большевицьких вязницях і на засланні мусять тепер вести кочове життя і їздити з місця на місце, шукаючи такого місця, де червона влада дозволяє їм задержатися хочби на якийсь час. Такий дозвіл на хвилевий побут одержали о. шамбелян А. Маркушевський у Смоленську, о. Ф. Будзінський у Брянську, о. кан. Ол. Кучинський і о. Антін Трачинський в Орлі. В Погребищах помер тамошний парох о. А. Гутовський.

Внутрішна боротьба в Мехіку.

Проф. Манбрік вернув зі своєї подорожі по Мехіку до Ню-Йорку й оповістив що слідує: „Ціле Мехіко виразно зревольтоване проти през. Каллеса і його режиму. Внутрішна війна наближається щораз більше. На разі видно пасивний але сильний опір. На дневнім порядку страйки студентів, робітників, професорів. Все те виглядає як початок кінця. Постійно росте число послів і сенаторів, котрі іменем своїх округів зголошують протести проти переслідування релігії в Мехіку. Більшість тих протестів внесена до протоколів Конґресу. З католиками зачинають лучитися не лише протестанти але й Жиди."

Зброєння Москви на сов. Україні

Товариші бояться не лише чужих але і своїх.

Офінор повідомляє з Лондону: На основі інформації з певних жерел совітське правительство приготовляється горячково до війни на терені України. В 1934 р. червону армію на Україні збільшили на 3 нові дивізії піхоти й 1 дивізію кінноти. Тепер на Україні є 19 піхотних дивізій і 7 дивізій кінноти. До кождої частини додано мотомеханічний відділ. Зміцнено воєнне становище в північній частині Правобережжа. Здовж польського кордону ведеться енергійна будова фортифікаційних полос, головно здовж волинських і подільських рік. Особливо укріпляють округу Киева. Фортифікації віддалені від міста 20-25 км. окружають цілий Київ. Вони будовані так, що можна з них боронитися на оба боки. Се очевидно на випадок повстання українського населення підчас війни.

Католицький фільм у Львові

В Католицькім Домі у Львові при вул. Городецькій 2 б відограно дуже гарний катол. фільм п. з. „Ніч чудес". В тім фільмі представлені чудесні уздоровлення в Люрді. Акція фільму жива, картини з гірської природи околиць Люрду величаві. Знимки з процесій перед чудотворною подобою Матери Божої роблять великанське враження. Словом, весь фільм високо моральний і дуже гарний. Тому поручаємо всім той фільм. Грають його дальше у Львові в кінах „Світ", Городецька 2 б і „Рай" пл. Марійська ч. 6. Ціни місць невисокі.

Уважаймо на зміст бібліотек

Пишуть нам: При читальні „Просвіти"в Судовій Вишні є бібліотека, що грає важну ролю в справі освідомлення діячів „Просвіти" та освідомлювання ширшого загалу. З її книжок варт згадати: „Горіо" Бальзака, „Салямбо" Фльоберта, „Таіс" Франка, мерзкі романи Золі, безбожні романи Стендаля й подібні самоцвіти, що є на індексі. Не бракує і сензаційної порноґрафії Еверса, „будуючих" книжок Винниченка та Антона Крушельницького. Є й пантеістичні „Козаки" Толстоя, „Поворот Будди" Іванова, ординарні Пригоди Швейка та більша скількість подібних „квітів". Не диво, що в льокальних установах Просвіти, де є такий духовий корм, куються всякі виступи проти кат. Церкви, релігії та кат. духовенства. Відомо: „наука" не йде в ліс. Звертаємо на те увагу централі „Просвіти" у Львові.

Небувала подія

Як двоє старих селян вбило 13 бандитів.

Китайські часописи описують дуже цікаву історію про те, як намагання китайського хлібороба та його жінки в околиці Сучов скінчити самогубством стало причиною смерти 13 бандитів. При тім сам фармер з жінкою остали живими і ще збільшили свій маєток на 600 долярів. Фармер Чан, що потерпів від посухи і без можности відсвяткувати китайський новий рік, постановив з жінкою покинути сей світ. Вони зарізали останню курку і приправили її гострою трутиною. Коли смертоносна страва була готова і стояла на столі, несподівано появилося 13 бандитів. Перестрашені фармер і його жінка скрилися. Бандити думаючи, що в домі нема нікого, засіли до стола. Та заки закінчили пир, один за другим зачали витися в аґонії — і за кілька мінут всі бандити були мертві. Коли все успокоїлося, Чан обшукав потроених і найшов при них 600 долярів і револьвери.

В богатого приятелів много, а в бідного ні одного!

Будете мати приятелів, складаючи свої ощадности в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ОДНА ПРОМОВА

котру злегковажено над Вислою, а котра може мати важкі наслідки над Дніпром.

В останніх часах офіціяльна українська політика в Польщі виявила замітну активність. Ту активність видно на всіх фронтах: на внутрішньо-українськім, на українсько-польськім і на українсько-зовнішнім, себто українсько-совітськім. На всіх тих фронтах сталися події, які свідчать, що офіціяльна українська політика зрушилася нарешті з дотеперішньої мертвої точки, на котрій стояла досі.

Такою подією на внутрішнім українськім фронті є акція, що має на цілі скликання всеукраїнського національного конґресу, зглядно створення всеукраїнського національного обєднання. Коли взяти під увагу розбиття Українців в краю і закордоном і тимсамим ослаблення, то акцію для національного обєднання треба тільки витати. Наше становище в тій справі виложили ми докладніше в цілім ряді статтей, напечатаних в „Новій Зорі".

На українсько-польськім фронті такою подією є проголошення Українською Парляментарною Репрезентацією автономістичної програми. Як відомо, через брак такої програми офіціяльна українська політика в Польщі висіла досі в воздусі і була безплодна. Тому і ту подію треба уважати позитивною. Велика шкода тільки, що вона наступила так пізно. Та ліпше пізно, ніж — ніколи. І про ту справу писали ми вже докладніше.

Вкінці на зовнішньо-українськім фронті замітною подією є промова в Соймі голови УПР й УНДО дра Дм. Левицького з дня 5. II. 1935 р., в котрій він між ін. виложив становище офіціяльної української політики в Польщі в справі розвязки українського питання в міжнароднім маштабі. Те становище є для офіціяльної української політики в Польщі не менше переломовим, як і становище на українсько-польськім фронті. Тому треба приглянутися йому ближче.

Передовсім: яке те становище?

„Був час, — говорив між ін. др. Д. Левицький — коли ми думали, що власні наші сили вистарчать, щоби здобути собі рівноправне політичне становище з іншими народами Европи. Історія і теперішність учать нас, що доля народів, їх політичне істнування, їх безпека так тісно звязані з долею, істнуванням і безпекою інших народів, що навіть найсильніші великодержави мусять шукати союзників, щоб забезпечити своє істнування, або поширити конечні впливи для свого національного життя.

„Політична українська думка вже від довшого часу шукає такого союзника, з яким у порозумінню і в спільнім інтересі моглиби здійснити своє національне право.

„Одна частина українського народу шукала того здійснення в обединанню всіх етнографічних українських земель у межах російської держави, міркуючи, що мешкаючи на такій богатій, спертій на Карпати, території, яка сягає своєю еміґраційною експанзією аж до меж Пер-

сії і Китаю, зуміє здобути з Росіянами рівноправне становище і створить евразійську могутню великодержаву, яка займає передове становище в Европі й Азії. Здавалося, що ся ідея набере реальних форм під большевицьким режімом, коли Україну уконституовано як окрему, незалежну совітську республику з власною законодатною установою і власним військом, що кожного часу могла власною законодатною волею зірвати всякий союз з совітською Росією та створити власну й незалежну українську державу. Але й Українці в совітській Україні і ми Українці в межах Польщі гляділи на сю концепцію від першої хвилини дуже скептично.

„Історичний досвід казав нам з недовірям ставитися до того союзника, який уже тільки разів не дотримав своїх союзницьких зобовязань. Теперішнє становище совітської Росії супроти України вповні підтвердило наш скептицизм і проросійська концепція з дуже незначними виїмками серед українського народу збанкрутувала.

„Другою політичною концепцією є та, що наше найвище політичне право скоріше здійснить український нарід не через обединання, а через створення власної держави. Сю власне державу можемо і мусимо будувати в осередку українського народу, в Києві, і при допомозі та в порозумінні держав середущої і західної Европи. Знаємо, що Европа мусить шукати політичної і промислової експанзії на схід, головно на далекий схід і що на тій дорозі стоїть російський велитень, який загрожує тій експанзії. Тільки й виключно утворення незалежної української держави над Дніпром може розбити сього велитня та уможливить світові вийти з тої нечуваної повоєнної скрути і — що найважніше — може врятувати світ перед загладою цивілізації, здобутої працею століть, якій так дуже загрожують большевики. Знаємо, що саме тепер найважніше завдання европейської політики — се проблєма взаємин Европи з совітською Росією. Політична думка Барту, яку вже доволі слабо піддержує теперішній премієр Франції — східний пакт — найшла навіть у Франції доволі сильну опозицію і, здається, вже в своїх первопочинах буде потребана. Зближається час політичної ізоляції совітської Росії і для українського народу можливість здійснити свої державні пляни. В тій великій перебудові політичних взаємин на сході Европи, яка може здійснитися вже в найближчих роках, Польща, як найближчий сусід мусітиме взяти активну участь.

„В боротьбу за ту перебудову може на дуже довгий час будуть втягнені найбільш життєві інтереси не тільки українського народу, але теж інтереси народу польського. Думаю, що тут можуть зійтись інтереси обох народів. Правда, польський нарід має нині свою державу, сильну армію, яка має змогу своїми грудьми боронити безпеки своєї держави. Ми не маємо ні держави, ні армії, яка моглаби боронити наших прав. Одначе за нами стоїть моральна сила і зрозуміння всього світу, що на сході Европи так довго не буде миру, як довго не буде справедливо управильнена справа українського народу.

„Український нарід, працюючи над відбудовою власної держави, хіба не підкопує тимсамим безпеки й сили польського народу. Бож не віримо, щоб російський нарід, без огляду на політичну й суспільну форму свого істнування, зрікся добровільно імперіялізму, панування над найбогатшими територіями своєї колишньої імперії, доступу до Середземного й Балтійського Моря і тимсамим хотівби відступити з Европи на становище піязійського народу.

„Така є наша політична концепція — закінчив др. Д. Л. — і з неї хочемо поробити висновки для нашої загально-національної політики і нашої політики в Польщі. Не хочемо національної боротьби: хочемо працювати конструктивно, щоб фахово підготовитись і виконати завдання, яке наложить на нас може вже недалека майбутність. Вшехпольська ідеольогія поділу українських земель не мала ніколи в історії реальних основ і в майбутності не буде їх мати ще менше. На жаль, ідеольогія вшехполяків удержалася в Польщі до нинішнього дня, не зважаючи на занепад впливів тої групи на інших ділянках державного життя. Думаю, що вже крайня пора скінчити з тою руїницькою політикою супроти українського народу, яка виснажує недоцільно сили обох народів. Від вас, теперішніх господарів держави, залежить унормування наших взаємин. Або заспокойте справедливі домагання українського народу і тимсамим причиніться до створення умовин для сили й могутности обох народів, або кождий нарід сам і — на жаль — у тяжкій взаємній боротьбі мусітиме шукати здійснення своїх нац. цілей“.

Така є та частина промови дра Д. Левицького, що зясовує становище офіціяльної української політики в Польщі в справі розвязки українського питання в міжнароднім маштабі. Як бачимо, те становище зовсім ясне. Воно звернене своїм фронтом проти СССР. І це суть того становища.

Щож сказати з приводу тої промови?

Передовсім треба ствердити, що нинішнє становище офіціяльної української політики в Польщі супроти СССР. зовсім інше, ніж становище, яке займала вона давніше. Чи треба пригадувати факти? Хто цікавий, того відсилаємо нпр. до книжки дра В. Кучабського п. з. Большевизм і сучасне завдання українського Заходу, що вийшла у Львові в 1925 р. В ній автор полемізує з „Ділом“ і зокрема з дром Д. Левицьким, доказуючи, всупереч їх твердженням, що ніякої української держави і державности в СССР. нема і н е м о ж е б у т и. Зрештою і в наведеній вище промові др. Д. Левицький, говорячи про проросійську орієнтацію в цілі обеднання, яка колись панувала серед частини українського народу, каже: „Здавалося, що ся ідея набере реальних форм під большевицьким режімом, коли Україну уконстатуовано як окрему, н е з а л е ж н у, совітську республику“.... Як відомо, Україна як совітська республика н е з а л е ж н о ю н і к о л и н е б у л а, а весь час большевицького режіму була з о в с і м з а л е ж н а в і д М о с к в и.

Та не про минуле ходить нам. Ми хочемо тільки виразніше підчеркнути факт, що нині офіціяльна українська політика в Польщі, подібно як на українсько-польському фронті, змінила дотеперішнє своє становище також на фронті українсько-большевицькім. І як на українсько-польському фронті офіціяльна українська політика в Польщі пішла вкінці по лінії, яку постійно обстоювала „Нова Зоря“ (домагання автономії), таксамо по лінії „Нової Зорі“ пішла наша офіціяльна політика також на українсько-большевицькім фронті та заняла становище, яке ми займали постійно. Одно й друге свідчить наглядно про те, що політична лінія, по якій весь час ішла „Нова Зоря“, була з українського становища зовсім правильна.

Одначе стверджуючи, що нинішнє протибольшевицьке становище офіціяльної української політики в Польщі покривається з такимже дотеперішнім постійним становищем „Нової Зорі“, ми всеж таки мусимо з приводу наведеної вище частини промови дра Д. Левицького зробити деякі замітки.

Отже перше, що при читанню тої промови насувається на думку, се питання: який відгук буде мати та промова в СССР. і зокрема на Вел. Україні? Се зовсім не маловажна справа, коли візьмемо під увагу б е з о г л я д н і с т ь, з якою большевики реагують на всякий ворожий їм акт та коли знаємо, що якраз тепер вони роблять на Вел. Україні! Чи не буде промова голови Української Парляментарної Репрезентації в Польщі тою червоною плахтою, яка ще більше розярить большевиків і дасть їм новий претекст для дальшого винищування українського свідомого національно елєменту на Вел. Україні і взагалі в СССР. Щоб ми були злими пророками — але крик, який підняла большевицька преса на Вел. Україні і в СССР. з приводу промови дра Д. Левицького, не віщує нічого доброго. Се вступний барабанний огонь, за яким піде новий наступ на українські національні позиції. Ясна річ, що предметом наступу стануть в першій мірі ті нещасні Галичани, котрі ще досі якимсь чудом збереглися при життю в УССР і СССР.

Та буває момент, коли така промова політично необхідна, отже оправдана. Такий момент бувби тоді, колиб ми стояли на передодні рішаючої збройної розправи Польщі з СССР. і колиб така промова мала дійсно вплив на зміну дотеперішнього відношення Польщі до нас. Такий момент був в нашій історії нпр. перед останньою війною б. Центральних Держав з Росією. І саме тому різке протиросійське становище тодішньої української політики в Австро-Угорщині було політично необхідне і тимсамим вповні оправдане. Та як мається та справа т е п е р? Чи є такий момент знов нині?

Отже що торкається війни Польщі з СССР., то, як се недавно виказав переконуючо в „Новій Зорі“ гр. Станислав Л о с ь, на таку війну, не зважаючи на ріжні алярми, в найближчім часі зовсім не заноситься. Навпаки! Европа мабуть на довший час устабілізувалася.

Та найкращий доказ, що на війну Польщі з СССР. в найближчім часі не заноситься, се становище, яке супроти промови дра Д. Левицького заняв в Соймі представник польського правительства. Маємо на думці відому промову міністра внутр. спр. К о с ц я л к о в с ь к о г о. Хоч та промова була звернена безпосередно до дра І. Макуха в Сенаті, то в дійсности вона була властиво відповіддю офіціяльної Польщі на промову голови УПР, дра Д. Левицького в Соймі. Та відповідь була різко негативна. Представник польського уряду навіть не захотів входити з Українською Парляментарною Репрезентацією в розмову на тему порушену її головою та відмовив Українській Парляментарній Репрезентації навіть взагалі к о м п е т е н ц і ї виступати в імени української суспільности.

Ундівська і радикальна преса приняла відповідь мін. Косцялковського як визов українській суспільности. Ми не надаємо тій відповіди аж такого значіння. На нашу думку та відповідь, квестіонуючи компетенцію УПР., має на цілі притупити аж надто остре вістря промови дра Д. Левицького, котрий мавби охоту втягнути Польщу, що стоїть нині у нормальних дипльоматичних зносинах з СССР., у війну з СССР. Та час на таку війну ще не прийшов. Тому й ніякого впливу не може мати промова дра Д. Левицького на політику Польщі супроти Українців.

Та відмічуючи н е с в о є ч а с н і с т ь такої промови, як остання дра Д. Левицького, ми тимсамим не кажемо, щоб не протестувати проти екстермінаційної політики, яку в останніх часах веде большевицька Москва на Україні. Навпаки. На нашу думку в нас протестували проти нищення України Москвою замало. Зокрема мало було мови про те в польськім Соймі і Сенаті. Та протест такий ми уявляємо собі зовсім інакшим, як промова дра Д. Левицького. На нашу думку найсильніший протест бувби тоді, колиб представити п о в н и й о б р а з в и н и щ у в а н н я У к р а ї н и Москвою, від найдавніших часів аж по нині, на основі ф а к т і в, які самі промовлялиб далеко сильніше, ніж голословні погрози в сторону СССР. На жаль, т а к о г о протесту в нас досі ще не було ні в українській мові, ні в чужих мовах.

Так отже перед нами головне занедбання політичного представництва нашого народу, головний гріх його поведення. Взагалі за весь час нашої боротьби з Москвою, від коли маємо свої парляментарні представництва, не зорганізували вони ні одної акції закордоном проти головного ворога своєї нації. Як відомо, удатну акцію проти царського указу з 1876 р., що забороняв українську мову, зорганізувала убога редакція нашого невеличкого органу в німецькій мові „Ruthenische Revue“ (пізніше „Ukrainische Rundschau“), що виходив у Відні. Такий орган доконче потрібний і сегодня.

Висилка італ. військ до Африки

Муссоліні зарядив негайну висилку до східної Африки трьох баталіонів міліції, около 2.000 людей. Пращання баталіонів було особливо торжественне. Муссоліні виголосив промову і приняв дефіляду згаданих баталіонів. Італійські урядові круги підкреслюють, що висилку тих баталіонів до Африки не треба пояснювати як алярмуючу подію, бо се лиш запобігаючий крок, передбачений італійським правительством.

Японці в Америці

Бюро Райтера доносить з Вашінґтону: У військовій комісії палати послів відбулася дебата над законопроектом у справі створення стратеґічних баз для літаків на Аляєці та в інших місцевостях на островах біля неї. В часі дебати один з експертів заявив, що в Каліфорнії є тепер коло 100.000 Японців і що в разі війни около 25.000 між ними може кождої хвилі взяти зброю в руки. Крім того в одній тільки пристані Лос Енджелос мають Японці коло 150 рибацьких парових суден, котрими можуть робити далекі прогульки по морі.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Ювилей 50-ліття Станиславівської Епархії

В сім місяци зачинається ювилей 50-ліття Станиславівської Дієцезії. З того приводу появилася в „Місіонари" за березень отся стаття:

1. Історичні відомости про епископства в Галичині. — Галицька Митрополія і її упадок.

До року 1885. були в Галичині всього 2 греко-католицькі дієцезії: перемиська, як найстарша, бо в Перемишлі було епископство вже за князя Володаря (1086-1124) і львівська дієцезія, що повстала з відновленої галицької, котра повстала трохи пізніше від перемиської, за князя Володимира Ростиславича між рр. 1151 а 1153, як пишуть еп. Пелеш[1]) і Мих. Грушівський[2]). Львівське епископство утворене 1539 р. Його установив король Зигмунт І на просьбу духовенства і львівських міщан. Львівська дієцезія була покликана до життя на місце галицького епископства, яке було знесене разом з митрополією 1415 р.[3]) Аж за Австрії піднесено львівське епископство до митрополії за цісаря Франца І. 1807 р.

Львівська архідієцезія обіймала дуже широку полосу Галичини, бо від заходу тягнулася вона від Городка Яг. по Броди, Гусятин, Підволочиска, Каменець Под., Бар на сході, а від Стоянова поза Сколе-Лавочне, Ясень (Керешмезе), Снятин і Кути на полудне, ба ще й дальше, бо на Буковині аж по Сучаву і Радівці, Дорну Ватру і Кимполонґ. Та дієцезія обіймала 808 квадратових миль. Тому тяжко було заряджувати такою просторою областю і неможливо було митрополитови візитувати парохії та наглядати над духовним станом їх вірних.

2. Віднова Галицької митрополії і перенесення її до Львова.

Як лише Галичина дісталася під Австрію по розборі Польщі 1772 р., вже 1774 р. звернено увагу в Відні, що для гр.-кат. церкви треба свого власного митрополита в Австрії, бо київсько-галицький митрополит мешкав тоді в Росії, де було більше гр.-кат. дієцезій. По прилученню Буковини до Австрії задумав митр. Ангелович привести Буковину до єдности Церкви. Австрійське правительство помагало до поширення унії, причинялося до будови церков, як в Чернівцях, Сучаві і др. Коли по прилученню Буковини до Австрії не було на Буковині уніятів, лиш самі православні Українці, то в 1825 р. було там вже 5 парохій, а 1880 було їх вже 16. На Буковині отворено окремий черновецький деканат. В такий спосіб до львівської архідієцезії належало 1300 парохій.

3. Розділ львівської дієцезії й участь австрійського правительства.

Розділ дієцезії був конечний. Русини старалися вже від самого початку XIX століття про розділ львівської дієцезії й утворення з неї двох дієцезій і вносили свої просьби до Відня. Ще митрополит Ангелович предкладав у Відні 1805 р. щоб нове епископство утворити в полудневій части епархії коло Буковини.

4. Утворення станиславівської дієцезії.

Ся думка створення нової дієцезії виринула за цісаря Франца І[4]), її піднесли наші владики наново за цісаря Фердинанда І. (1835-1848). Вкінці по революції 1848 за цісаря Франц-Йосифа І. (1848-1916). За нього було вже постановлене утворення епархії станиславівської, найвисшим розпорядком з 8. мая 1850 р.

Та помимо сього не зараз прийшло до того утворення, бо аж за 34 роки від того часу, то є 24 січня 1884 р. постановив цісар се діло станиславівської епархії прискорити й остаточно полагодити. Аж тепер взялися до тої справи міністри в Відні і намісництво у Львові. Треба було запевнити істнування епископства, капітули, треба було знайти площу й дім для нового епископства. Тому та справа так довго тягнулася, бо мало не сто літ. Вже й Рим одобрив ту справу (Апостольська Столиця). Але ми Українці нарід бідний, не мали ні своєї держави, ні богатих панів, ані таких впливових людей, щоби скорше полагодили таку пекучу справу розділу так обширної дієцезії. А трохи й ми самі виниі, бо між нами були люди, що по 1848 р., як дістали трохи свободи, і як 1849 побачили Москалів, як йшли на поміч нашому цісареви проти Мадярів, що зробили революцію і хотіли відірватися від Австрії, тоді богато наших людей сказало: отсе наші браття, вони дадуть нам всьо, там е русский білий цар, він нас любить більше як австрійський. І давай примилюватися до Москалів. А наші деякі баламути казали, що ми той сам нарід, що Москалі. Через те нам менше вірили в Відні. А до того священик Наумович зачав писати, що ми повинні бути православними, отже й у віру наші заблудші вівці ввели баламуту; тому й не дивно, що ми стратили довіря і в Відні і в Римі.

5. Її утворення прискорює на просьбу наших епископів ціс. Франц-Йосиф І.

На натискання цісаря Франца-Йосифа поставив в державній раді у Відні посол Евзебій Черкавський внесення о прийняття проекту правительства до закону, який призволяв кредит на давно бажане оснування станиславівської епархії. Його промову підпер пос. Василь Ковальський, заявляючи, що оснуванням Епископства станиславівського заспокоїть правительство давне, горяче бажання галицьких Русинів з перших літ конституційної ери. В тій справі забирав голос ще міністр віроісповідань і просвіти барон Конрад Айбельсфельд, заявляючи, що фінансове положення держави не дало йому можности відповідно вивінувати ту нову інституцію; що правительство переспрaвляло з Римом і що Ап. Престіл згбдився у всіх точках на предложения правительства. Врешті св. Отець Лев XIII грамотою з 26 березня 1885 р. повідомив світ, що в Станиславові отвирається нове епископство. Того самого року був іменований еп. Сильвестер Сембратович митрополитом.

6. Папа Лев XIII. оголошує світови отворення станиславівської дієцезії.

Найвисшим рішенням Його цісарсько-королівського Величества з 12 лютого 1885. зістав іменований, а Св. Отцем на тайнім консисторі 27. III. 1885 р. потверджений і преконізований Станиславівським Епископом Юліян Пелеш, архідіякон митр. Капітули. Коли вже всьо було вирішене, то вкінці митрополит Сильвестер Сембратович в день св. Андрея 1885 р. „всему всечесному духовенству і вірним церковної Нашої Провінції" оповістив дуже гарний пастирський лист, в якім повідомляє так: „поспішаємо обвістити торжественно акт ерекції нової Епископії в місті Станиславові". Лист написаний дуже щиро, подає історію повстання тої дієцезії та взиває вірних, щоб подякували Господу Богу за Його Доброту і Любов для своїх вірних дітей. Взиває також до послуху і пошани для нового епископа.

7. Станиславівські Епископи.

І так від 1885 р. Станиславівська дієцезія має свого Пастиря, Учителя і Провідника у вірі і Сторожа святих, Божих законів і прав Церкви. А мала вона тих Пастирів від 1885 досі чотири: І-им був еп. Пелеш від 27 березня 1885 до 27 червня 1891 р. (в тім році перейшов Еп. Пелеш на перемиський владичий престіл): ІІ-им був еп. Юліян Куїловський від 22 IX. 1891 до 30. VIII. 1899, коли став митрополитом, та скоро, бо 4 мая 1900 помер. ІІІ-им був еп. Андрей Шептицький від 20. IX. 1899 до 17. XII. 1900, іменований митрополитом, IV-им є теперішний Преосв. Григорій від 6 мая 1904 р., що недавно обходив 30 літний ювилей своєї ревної апостольської праці.

8. Наші побажання для Станиславівської Дієцезії.

В сім торжественнім, ювилейнім році 50 ліття істнування Дієцезії складає наша Редакція так Достойному Пастиреви, який більшу частитину істнування дієцезії і більшу частину свого життя посвятив для апостольскої праці над повіреною собі від Бога і з благословення Св. Алостольського Престола тою дієцезією, працюючи в ній нераз до втоми і переорюючи її широкі каменисті ниви, засіваючи чисте Боже зерно Правди і переносячи найбільші напасти від ріжних непокликаних до того людей, особливо в часописах. Рівнож усім вірним Дієцезанам складаємо наші щирі побажання, щоби й надалі стояли вірно під прапором Христа, стаючи в обороні загроженого Царства Христового, на яке так напосілися ріжні його вороги.

Всім членам Ап. Мол. поручаємо в сім ювилейнім році Станиславівської Дієцезії, молити горячо Начальника Пастирів Ісуса Христа, щоби благословив так Пастиря тої найновішої дієцезії, як ціле його Всч. Духовенство, а передовсім Епископську Капітулу, як також Станиславівську Духовну Семинарію, де приготовляються нові борці за царство Христове; також за всіх вірних тої Дорогої Дієцезії, наймолодшої Дитини нашої старинної, бо ще за галицьких князів установленої Церковної Провінції. Преосв. Серце Христове, благослови Пастиря Станиславівської Дієцезії, Його Капітулу, Дух. Семинар, Духовенство і всіх вірних.

Примітка Ред. „Нової Зорі:" „Оповіщенням сеї щирої релігійної статейки „Місіонаря" за редагування його Впр. о. М. Карівцем ЧСВВ. зачинаємо в нашім органі ювилейний рік 50-ліття Станиславівської Дієцезії. Тому ювилеєви присвятимо найбільше велике число „Нової Зорі", котре вийде під Великдень. Особливо пожадані булиби спомини про покійних Владик Станиславівської Дієцезії, та про їх оточення, бо минаються люди, що їх памятають, а матеріялу про те майже нема. Цілий рік приймати-мемо радо до друку все що відноситься до ювилею, навіть найдрібніші згадки. Просимо їх як найскорше надсилати.

[1]) Іст. Унії руської Церкви з Римом І. ст. 378.

[2]) Іст. України-Руси ІІІ. 85.

[3]) Галицьке епископство було якийсь час митрополією до р. 1415. До неї належали епископства володимирське, перемиське, луцьке, турівське і холмське. Грушевський ІІІ. 300.

[4]) А як німецького цісаря то ІІ 1792-1835.

Знова відчинено в льокалі кооперативного ресторану „Вітаміна" Львів, Костюшки ч. 3.

Новий український ресторан

„Вітаміна"

якого управа запрошує вічливо до ласкавих відвідин Вельмишановне громадянство. — Гарно прибрані кімнати, чемна і скромна обслуга, кухар із заграничною практикою, добірний, здоровий та дешевий харч дають повну запоруку, що навіть найвибагливіші гості будуть цілковито вдоволені.

Снідання, обіди, вечері до ласкавого вжитку П.Т. Гостей. 205a-2—12,

З православного хаосу в Америці

П. з. О. Олекса Пристай не приймає мітри православного епископа в Америці помістило „Діло" слідуючу замітку:

О. Олекса Пристай, якого як відомо, духовенство й вірні Української Православної Церкви в Америці вибрали були епископом тої церкви, повідомляє нас письмом з Елізабет, датованим 14. лютого ц. р., що він рішився не приняти запропонованої йому мітри православного епископа в Америці. В своему листі до „Діла" він пише між іншим так: Походивши два місяці по так званій українській православній дієцезії, пізнавши членів української православної консисторії та деяких пан-отців тої дієцезії, переконався я, що мені з ними зовсім не подорозі. Тому замість брати на голову мітру українського прав. епископа, ліпше заспівати собі знану пісоньку: „Не піду братчики я з вами!" І я так і зробив. Дієцезія так, як мені видалася, не має найменшої рації буття. У людей того покрою я не бачу найменшої ідеї: це — говорячи американським способом — люди „бізнесу" з патріотичною вивіскою, удекорованою трирамєнним хрістом! Ціла та дієцезія довго не потягне. Там ще більший хаос, ніж я собі уявляв.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Наведений тут уривок з листування між редакцією „Діла" й бувш. гр. кат. священиком о. Пристаєм цікавий з двох причин. По перше тим, що з него видно, що о. Пристай не з засадничих причин не став „епископом" т. зв. Української Православної Церкви в Америці, тільки тому, що по двох місяцях студій над її „консисторією" та її „духовенством" переконався про те, що католицький священик знає без таких студій, а саме, що в такій дивовижній „церкві" нема ніякої ідеї. А друга цікава річ се те, що вже й редакція „Діла" не висказується про ту церкву так, як писала про неї тоді, коли наспіла сюди перша вістка, що о. Пристай запрошений на достойника згаданої „церкви", тільки подає сам уривок з листа заведеного о. Пристая.

Супружжа й уродини

Головний Статистичний Уряд оповіщує: В другім кварталі 1934 р. заключено подруж: В Англії 84.537, в Німеччині 196.129, у Франції 88.746, в Італії 74.085, в Польщі 62.869, в Чехословаччині 31.190, в Голяндії 21.454, в Болгарії 10.771. Процентово найбільше подруж випадає на Німеччину, бо на 1000 душ 12, далі йдуть Голяндія 10.3, Угорщина 9, Франція 8.6, Анґлія 8.4, Чехословаччина 8.3, Польща 7.6, Болгарія 7.1, Італія 7. Приріст населення на 1000 душ в Болгарії 17, в Польщі 13.5, в Голяндії 12.2, в Італії 10.3, на Угорщині 7.1, в Німеччині 7, в Англії 3.8, у Франції 1.4. З того ясно, що Франція ледви чи довго вспіє вдержувати своє високо впливове політичне становище в Европі.

Концерт

стрілецької пісні у Львові.

Дня 24 лютого 1935 р. відбувся у Львові в салі „Кольосею" о год. 12 впол. концерт стрілецької пісні з приводу 20-ліття вимаршу УСС на світову війну. Саля була наповнена добірною публикою. М. ін. були: Преосв. Іван Бучко, Преосв. Никита Будка, Начальний Вожд УГА ґен. Мирон Тарнавський, през. др К. Левицький, українські посли й сенатори, голови наших центральних установ, богато Усусусів з родинами з цілого краю, інваліди УГА, богато визначних громадян, питомці Богословської Академії, богато молоді і т. д. На салі панував весь час поважний настрій. На сцені округла плякета — дві голови пробоєвиків УСС, роботи різьбаря А. Коверка. Злучений хор „Сурми" і „Бандуриста" під управою п. О. Плешкевича відспівав могутну пісню „В горах грім гуде" О. Маковея-Ф. Колесси. Б. старшина УСС др В. Старосольський виголосив відповідну промову про стрілецьку пісню, що відзеркалює душу стрілецтва, всі його переживання, пориви, надії, візії. Головне в ній — ідея походу вперед. — Відтак хор „Сурма" під управою п. І. Охримовича виконав удатно дві стрілецькі пісні в новій гармонізації І. Неділського: „Як з Бережан" і „Ой чогож ти зажурився". Гарно випало баритонове сольо п. Матіяша в другій пісні. Оперовий співак п. М. Голинський відспівав незнаний у нас твір українського композитора з Америки п. Печеніги-Углицького „Стрілецький романс" при фортепяновім супроводі Н. Нижанківського. Як наддаток виконав він стрілецьку пісню М. Голубця-Гайворонського „Ой нагнувся дуб високий". Захоплена гарним виконанням публика оплескувала довго п. Голинського, домагаючись наддатків. Після перерви п. Микола Драґан віддеклямував вірш Р. Купчинського „Ода до пісні". Оперова співачка п. О. Любич-Парахоняківна, артистка Українського Театру з часів побуту УГА на Вел. Україні, відспівала з чуттям 4 пісні: Кониський-В. Барвінський: „Ой поля, ви поля"; Бобинський-Гайворонський: „Синя чічка"; Гайворонський: „Ой казала мати"; Карманський-Людкевич: „Спи дитинко моя". Акомпаніював п. В. Барвінський. З черги хор „Бандурист" під управою п. О. Плешкевича виконав: „Ой видно село" Л. Лепкий-Ст. Людкевич і „Ой та зажурились" Р. Купчинський-Б. Кудрик. Друга точка викликала бурю оплесків. Її повторювали. Дальше п. М. Голинський відспівав стрілецьку пісню: „Засумуй трембіто" до слів Р. Купчинського в новій композиції Н. Нижанківського, що сам акомпаніював. Як наддаток відспівав п. Г. пісню „Ой, козаче мій". Публика оплескувала його довго. Остання точка — збірка стрілецьких пісень М. Гайворонського: „Стрілецьким шляхом" у виконанні злученого хору „Сурми" і „Бандуриста" під управою п. І. Охримовича. Пісню „Гей у лузі червона калина" вислухала публика стоячи. Концерт закінчився національним гимном о год. 14.15. Він був на високім мистецькім рівні і викликав ряд споминів зперед 20 літ.

УРОЖАЙ НА ХЛОПЦІВ У ЛЬВОВІ

Видавництво „Львів в цифрах" оповіщує за III квартал м. р. ось що: Населення Львова 316.501 душ. Заключено подруж 747, з того римо-кат. 365, гр.-кат. 168, жид. 197,6 безвіроісповідних і 4 „інших". Померло 846 осіб, з того 458 рим.-кат., 116 гр.-кат. 246 жид., 6 інших. Уродилося 1.054 дітей, з того 178 нешлюбних, 543 хлопців і 511 дівчат. Щодо причин смерти, то найбільше вмерло зі старости 111, потому в такім порядку: на рака 107, на запалення легких 89, на сухоти 75, на серце 69, на недуги жолудка також 69, з нещасл. випадку 23 і самовбийників 23. Коли порівнати процент подруж і % смертности гр.-кат. з іншими, то треба признати, що наші люди держаться у Львові добре.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Паломництво до Люрду виїде з Познаня 22 квітня с. р. Там з волі Св. Отця при участи паломництв з цілого світа закінчаться торжественно обходи Ювилею Відкуплення. Протектором паломництва з Польщі є Кардинал Примас Гльонд. Зголошуватися в справі того паломництва можна до канцелярії Примаса Польщі в Познані. Незабаром оповістять подрібні умовини паломництва. (КАП).

Боротьба за катол. школи в Баварії. „Ґерманія", орґан німецьких католиків, пише: Противники віроісповідної школи, що тепер переважає в Баварії, орґанізували публичні зібрання, щоб намовити родичів до посилання дітей до шкіл віроісповідно мішаних. В боротьбі проти віроісповідної школи часто послугувалися реченням: „Не протестант, не католик, лише — Німець". Давні слова: „Один нарід, одна держава, одна Церква" віджили на шкільнім терені в формі: „Один нарід, одна держава, одна школа". Коли зникли вже — кажуть — ріжниці партійні, станові і клясові, треба також похоронити віроісповідні ріжниці. — Католики, пише „Ґерманія", знайшлися в дуже труднім положенню. Противники віроісповідної школи могли свобідно аґітувати, католики — ні. Зібрання за віроісповідною школою не могли відбуватися, бо влада відмовляла дозволу на збори „з огляду на можливі розрухи". Боротьба за віроісповідну школу мусіла перенестися до церков. Кардинал Фавльгабер виложив недавно засади католицького виховання і катол. школи. Спираючись на обовязуючих законах і конкордаті, він заявив твердо, що католики не уступлять добровільно перед натиском в справі віроісповідної школи. „Німецьке слово і німецька солідність в додержуванні зобовязань повинні перестерігати своєї доброї опінії в світі". Одначе нині — говорив кардинал — осмілюються ріжні урядові особистости виступати публично проти віроісповідної школи, загварантованої найвисшими інстанціями Німеччини. Колиб навіть в безвіроісповідній школі була наука реліґії, то хто заручить, що на інших шкільних годинах не будуть говорити про біблійну історію як про жидівські байки і т. д. Вкінці кардинал говорив про потребу реліґійного мира в Німеччині. Теперішне роздвоєння суспільности випливає не з ріжниць між католиками та протестантами, але з противенства між християнством та поганством. — Як відомо, католики в Баварії перемогли. — Ся боротьба за католицьку школу дуже повчаюча і для нас, Українців католиків, що є в меншости супроти православної більшости загалу Українців. Скорше чи пізніше витвориться і в нас подібне положення, як тепер в католицькій Баварії. І тоді нам треба буде так стояти за католицькою школою, як тепер Баварці, щоб осягнути побіду.

Католицькі книжки щораз більше почитні. Німецька преса звертає увагу на відрадне явище постійно зростаючої почитности катол. літератури. Росте число покупців катол. книжок. Як приклад може послужити нова праця о. Германа Мукермана Т. І. п. з. „Ді Реліґіон унд ді Ґеґенварт". Вже в першім тижні по її появі на книгарських полицях вона була предметом живої дискусії в Монахові, в Берліні й навіть у менших містах, пр. в Кеніґсберґу. Вже в третім тижні вийшов її другий наклад. Такого поводження не мала вже від літ ніяка реліґійна книжка в Німеччині. Великим попитом тішаться взагалі реліґійні книжки, в котрих метафізичні справи є підставою оцінки реальних явищ біжучої хвилі. Також знаменито розходяться історичні студії реліґійного характеру, як пр. останні праці Стоннера, о. Альґермісона й Сімона. Та ще більше покупців мають книжки, в котрих справа реліґійної віри звязана безпосередно з журами та переживаннями будня. — Чи се тільки прояв химерної моди, питають катол. щоденники. Мода се щось, що імпортується, моду творить ся штучно також на книгарськім ринку. Одначе в сім случаю не можна говорити про моду. Книжки, що вимагають солідного духового зусилля, самозапертя й посвяти, не можуть бути артикулом моди. Такі книжки мають покупців лише тоді, коли вони потрібні й очікувані.

З ВИКЛАДОВОЇ САЛІ

Довкруги світа

Перша Українка, що обїхала земну кулю.

Під заголовком „З подорожі довкола світа" виголосила у Львові два відчити українська подорожниця і письменниця п. Софія Яблонська. Саля „Української Бесіди" не могла помістити всіх, що бажали почути українську „ґльоботроттерку". П. Яблонська показала наперед на карті свій шлях довкола земної кулі: Львів, Париж, Марсилія, Порт-Сайд, Джібуті, Кольомбо, Сайґон, Банґкок, Сінґапур, Ява, Н.Зеляндія, Тагіті, Бора-Бора, Сан-Франціско, Квібек, Ню-Йорк, Париж, Львів. В першім відчиті прелеґентка представила враження на морі підчас плавби кораблем, перші враження з Індії, Цейльону, Індокитаю. Довше оповіла про краї Аннам, Ляос, Камбоджі. Представила вірування індокитайських племен, їх чудові святині, звичаї, раси, красу тропікальних країн, їх звірню і рістню. Виклад був ілюстрований численними світлинами, котрі прелеґентка пояснювала з гумором. Прелеґентка показала деякі частини одягів мешканців Індокитаю й Тагіті, котрі дарувала до Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка.

Другий відчит стягнув знов велике число публики. П. Яблонська оповіла про країну Сіям, (вже республику), її столицю Банґкок зі славними святинями Будди. Один протестантський місіонар заявив їй, що католицькі місіонарі мають там більше успіхів, як протестантські. З Сіяму п. Я. переїхала через маляйський півострів на острови Яву й Балі. Ява се найбогатший остров світа. Колись панували над ним Маляйці, потім Араби, від 200 літ Голяндці. На Яві богато вулканів, деякі чинні. В 8 ст. Ява була осередком цвитучої маляйської цивілізації. Нині Явайці пригноблені, сумні, одначе дуже симпатичні. На острові Балі Голяндці штучно піддержують давні звичаї тубильців, щоб не знищила їх „цивілізація". Австралія тепер подібна до Анґлії. Людей з диких племен вже майже нема. Вони звироднїли, жиють як звірята. Здеґенеровані займаються жебранням здовж зелізниці, харчуються переважно щурами. В Новій Зеляндії Маорі вже вигинули на побережжі. Вони лишилися ще тільки в глибоких лісах. Кілька родин Маорів показують білі як звірів в менажерії. Тагіті се райський остров. Довкруги коралеві скелі. Европейці знищили старі звичаї Тагітян та передали їм свої найгірші звички. Королева Маруа передала прелеґентці лист до начальника острова Бора-Бора, Олімпу Тагітян. Там приняли її як прибрану доньку. Півтора місяця прожила прелеґентка на острівці Бора-Бора життям тубильців, як в раю. Прелеґентка висловила надію, що поверне ще на Тагіті. — Другого дня висвітлював численні картини з описуваних околиць сам д-р М. Панчишин своїм апаратом. — Оба відчити тривали по 2 години. Одначе публика булаб радо слухала їх ще довше. П. Софія Яблонська розпоряджає милим і сильним голосом, знаменитою дикцією і модуляцією голосу. Вона першорядна прелеґентка. Враження з її подорожей довкола світа мають появитися окремою книжкою.

„Ви оподаткувалиб навіть Діоґена. Ви не ощадилиб і його торби. Ви положилиб свої руки і на його витертий плащ і на його костур." (З листів св. Григорія Назіянзенського. Гл. „Pisma Ojców Kościoła", tom XV, Poznań, 1933. Приблизно три четвертини листування св. Григорія то ратування людей перед надмірними податками).

ЗЇЗД РІДНОЇ ШКОЛИ

Зчерги відбулися вибори. Зїзд вибрав Головну Управу Р. Школи. До неї увійшли: проф. Іван Галущинський — голова, о. мітрат Базюк, пос. Д. Великанович, дир. М. Заячківський, Д-р. Коновалець, проф. Микола Ластовецький, Д-р Юліян Кордюк, Д-р Біляк, Константина Малицька, інсп. Кузьмович, о. ігумен Бараник ЧСВВ., Д-р Яким Ярема, Д-р Бемко, М. Атаманюк, Кудлатий, Семянчук, Д-р Олена Дашкевичева як члени Гол. Управи. Зїзд вибрав їх більшістю 93-ох голосів, проти 80 голосів. До Контрольної Комісії вибрані: Филипович, Гебус, Кубаевич, Волошин і Стернюк. Вкінци вибрані до мирового суду: Іванна Кокурудзова, о. Бучацький, Павлюх, Зенон Лукавецький і о. Костельник.

Д-р Романків: Комісія провірки протоколу провірила протокол і предкладає приняти його. — Протокол попередних зборів принято одноголосно. — Справа висоти членської вкладки: Зїзд ухвалив для інтеліґентів 2 зл. річно, для селян, робітників і студентів 1 зл. річно з тим, що Головна Управа може на індівідуальні прохання знижати вкладку. Отже остало так як було дотепер. — Іменем резолюційної Комісії мец. Іван Корчинський відчитав резолюції, котрі печатаємо окремо. Резолюції принято одноголосно. Накінець Зїзд рішив на внесення Л. Ясінчука передати справу платень учителів фахової школи в Бережанах за вакаційні місяці до вирішення Гол. Управі.—Зїзд скінчено о год. 6 нац. гимном.

РЕЗОЛЮЦІЇ:

Загальний Зїзд Рідної Школи 1) стверджує, що ідея рідного шкільництва й виховання, яку переводить в життя і репрезентує Рідна Школа, охоплює щораз ширші маси; 2) висловлює признання всім тим, що кладуть в якийнебудь спосіб труди й жертви в боротьбі за рідне шкільництво й виховання та взиває їх витривати дальше на своїх становищах; 3) взиває все українське громадянство розбудувати рідношкільні станиці і подбати, щоб у кождій українській громаді повстав діяльний Кружок РШ; 4) звертається з зазивом до всего українського загалу, зокрема до всіх культурно-освітних й економічних орґанізацій, піддержати морально й матеріяльно Рідну Школу в усіх її змаганнях; 5) Щоб українська молодь, що кінчає школи могла в істнуючих умовинах стати творчим чинником у житті українського народу, Загальний Зїзд доручає Головній Управі розпочати ще в цьому році переорґанізування рідношкільного виховання й навчання в напрямі достроєння до наших господарських потреб; 6) в тій ціли Головна Управа зорґанізує відповідні курси для перевишколу рідношкільного учительства, щоб воно могло повести виховання української молоді в напрямі вимог сучасного господарського життя; 7) вжити всіх зусиль для орґанізації нових фахових шкіл. 8) Ті загально-освітні середні школи, що в наслідок малої фреквенції підупадають, постепенно переміновати на такі фахові школи, що в даній місцевості найбільше потрібні. 9) Там, де це можливо творити при загально-освітних середних школах пополудневі фахові школи й курси. 10) Для потреб села творити мандрівні курси для навчання й організації домашнього промислу і ремесла. 11) Вважаючи вищий освітній рівень народу передумовою його дальшого розвитку, Загальний Зїзд закликає весь український загал посилати своїх дітей до українських приватних і українських державних шкіл всіх розрядів. 12) Для уможливлення українській молоді доступу до шкіл Загальний Зїзд кладе на Головну Управу обовязок подбати про скору орґанізацію бурс у кождому місці, де істнують вищеступневі народні школи, загальноосвітні і фахові. 13) З огляду на незвичайно трудне положення українського шкільництва й виховання Загальний Зїзд доручає Головній Управі скликати в найкоротшому часі, одначе безумовно в діловому році нараду найчільніших рідношкільних діячів та педаґоґів з метою: а) розглянути теперішню шкільну і виховну ситуацію на українських землях, б) застановитися над найбільше пекучими потребами українського шкільництва й виховання й над способами їх розвязки та в) випрацювати можливости й напрямні шкільної і виховної діяльности на майбутнє. — 14) Рідношкільна орґанізація всіх ступнів буде дбати у своїй діяльності передовсім про виховний зміст. Тому а) треба поширити і скріпити розбудову започаткованої акції дитячих садків і передшкіль; б) з огляду на те, що дитяча бібліотека се одна з найважніших форм національно-громадського виховання молоді й одночасно найдешевший спосіб виховання, Загальний Зїзд взиває орґанізувати при кождім Кружку РШ. чинні рідношкільні бібліотеки для дітей і дорослих; в) спираючись на обовязуючому законі про товариства, що допускає гуртування молоді в товариствах, мають Кружки РШ. присвятити якнайбільше уваги на те, щоб український доріст обєднати в Рідній Школі і повести серед нього діяльність згідно з постановами виданого Рідною Школою правильника Гуртків Дорослих при Кружках РШ. — 15) З уваги на те, що всесторонне виховання без фізичного виховання неможливе, Загальний Зїзд взиває Головну Управу: а) випрацювати при помочі фахівців пляни та інструкції фізичного виховання в Гуртках Дорослих Рідної Школи; б) наложити на всі рідношкільні клітини обовязок плекання фізичної культури; в) візвати всі рідношкільні орґанізації і клітини, щоб по змозі подбали у себе про руханкові майдани і морально й матеріяльно допомагали справу викупна Українського Городу Сокола Батька у Львові. — 16) Загальний Зїзд взиває Головну Управу творити дальше в міру потреби на місцях Повітові Союзи Кружків РШ. 17) Загальний Зїзд продовжує речинець внутрішньої позички РШ. до часу осягнення повної квоти 250.000 зол. та взиває всіх тих, котрі ще не підписали і не вплатили позички, виконати свій національний обовязок. 18) Загальний Зїзд пригадує, що обовязком всіх Кружків, шкіл і рідношкільних установ РШ. є безумовно передплачувати журнал „Рідна Школа“. 19) Загальний Зїзд пригадує дальше, що обовязком всіх Кружків, шкіл та установ РШ. є закуповувати книжки та шкільне і канцелярійне приладдя тільки в книгарні Рідної Школи у Львові, вул. Сикстуська 20., бо дохід з сеї книгарні йде на потреби Рідної Школи. 20) Загальний Зїзд висловлює щиру подяку всім тим кругам, що в зрозумінні ваги Рідної Школи піддержували сю інституцію морально і матеріяльно. Зокрема дякує Найдостойнішому Проводові Львівської гр.-кат. Архиєпархії за її княжий дар та українській пресі і нашій Еміґрації за визначну підтримку Рідної Школи.*).

*) Гл. Примітку на кінці сего числа.

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.

1148 — В лѣто sxns (=6656). Пакы поиде Изяславъ к Черниговоу, скоупя силоу свою и посла поя полкъ оу стря своего Вячеслава, из Оугоръ приведе полкы в помочь собѣ и Володимерьскии полкъ приведе и скоупя вси свои полкы, Берендѣи и поиде к Черниговоу и пришедста на Олговѣ поли и тоу стояша г (3) дни и не смѣша и Щернигова выти противоу Изяславоу Святославъ Олговичь и Изяславъ и Володимиръ Давыдовича и Всеволодичь Святославъ. Изяславъ же то стоя и пожьже вся села их оли и до Боловоса... Изяславъ же приде Киевоу и похвали Бога и силоу животворящаго креста и послася Изяславъ к Ростиславоу братоу своему и рече емоу: брате, являю ти, на Олговичей есми ходилъ и Черниговоу ходилъ и на Олговѣ есми стоялъ и много есмь имъ зла оучинилъ, землю иъ повоевалъ есмь... В тоже время свѣщався Гюргевичь Глѣбъ с Переяславци и ѣха к ним из Городца. Оувѣдавъ же Мьстиславъ Изяславич, оже идет на нь, изиде противоу полком своимъ с Переяславци. Глѣб же оузри, оже идеть на нь Мьстиславъ, Глѣбъ же в малѣ и рече: прельстили мя Переяславци, не терпя противоу стати, поскочи; они же постигаюче дроужиноу его изоимаша а дроугыя избиша и Станиславича тоу яша и казниша казню злою и ины многы изоимаша. А самъ Глѣбъ оубѣже оу Городокъ и стерпя в нем быти, бѣжа к Черниговоу к Володимироу Давыдовичю.

1149 — В лѣто sxнз (=6657)... Гюрги... рече: тако ли мнѣ части нѣтоу в Роускои земли и моимъ дѣтемъ, — скоупивъ силоу свою, Половци, и поиде надѣяся на Богъ мѣсяца июля въ кд (= 24) и иде на Вятичѣ....

....Выступи Изяславъ из Володимиря и оттуда поиде къ Луческу... и в то время приидоста в Пересопницю Дюргевича два, Ростиславъ и Андрѣи и по(мо)чь Володимира из Галича и самъ Володимеръ приступилъ бяше ближе к Шюмьску... Изяславъ же повѣдѣ Оугромъ и Болеславу и брату его Индриховѣ и тако поидоша полки своими о(т) Лучьска и шедше сташа оу Черемина на Олычѣ...

1150 — В лѣто sxни (=6658)... Изяславъ... изъѣха Глѣба... Глѣбъ стояше выше города Пересопници, на Стоублѣ товары. И оттоуда одва (оу)тече самъ Глѣбъ в городъ, а товары его взяша и дроужиноу его изоимаша и конѣ его и заяша, иноу дроужиноу его заѣхаша от города, и не бѣ с кимъ стояти противоу емоу...

Изяславъ поиде на Гольско да Куницю в Черныя Клобоукы и тоу приѣхаша к нему вси Чернии Клобочи с радостию великою всими своими полкы... Гюрги же не оутерпя быти в Киевѣ и перебѣже за Днѣпръ и съ сынами своими и бѣжа в городокъ въ Вострьскии. Изяславъ же приде с полкы своими Киевоу...

...Изяславъ сѣде Киевѣ и посла сына своего Мьстислава в Каневъ, веля ему оттоле Переяславля добыти... Дюрги же посла к нему помочь...

В то же веремя Гюрги из Городка нача слати к Володимерю Давыдовичю и къ брату его Изяславу и къ Святославу Олговичю и къ сыновцю его Святославу Всеволодичю, река имъ: се изгналъ мя Изяславъ ис Киева а самъ сѣлъ в Киевѣ, а поѣдите помозите ми. А Изяславъ же нача слати к Вячеславу Вышегороду, а Вячеславъ къ Изяславу начаста ладитися. В то же время поиде Володимеръ из Галича сватови своему Дюргеви в помочь, Кыеву на Изяслава. И приде Изяславоу вѣсть, оже Володимиръ перешелъ Болохово, идеть мимо Мунаревъ к Володареву. Изяславъ же посла къ Мьстиславу сынови своему река ему: идеть на мя къ Киеву Володимеръ Галичьскои, а отселѣ Дюрги съ Олговичи, а поѣди в борзѣ поимя Берендичѣ; самъ же Изяславъ с бояры своими ѣха к Вячеславу Вышегороду и рече Изяславъ Вячеславу: ты ми еси отець, а се ти Киевъ, а се волость, которое тобѣ годно, то возми а (и)ное мнѣ вдаи. Вячеславъ же рече съ гнѣвомъ къ Изяславу: чему ми еси во ономъ дни не далъ, но с великомъ соромомъ ѣхахъ ис Киева, аже рать идет из Галича, а друга от Чернигова, то ты мнѣ Киевъ даешь... Изяславъ приѣха в Киевъ... и поиде ис Киева полкы своими противу Володимиру... И поча Володимеръ приступати силою.. Изяславъ же прибѣже Киеву, Володимиря же дружина постиже задъ его, овы изоимаша а другыя избиша... Кияне же, оубоявъшеся Володимера Галичьскаго, оувядоша князя Дюрга въ Киевъ. Дюрги же сѣде в Киевѣ...

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Перші стрічі Німців зі Сходом

Зміст: — Про північ і полудне сх. Европи. — Де був коридор смерти для блукаючих племен і народів. — Коли і чому прийшли на Україну Ґоти і що там з ними сталося. — Хто спровадив Гунів проти Ґотів? — Рівночасний напір наших предків і Німців на береги полудневого моря. — Чи наш Великий Князь Святослав був лише „блукаючий вікінґ", опанований налогом волоцюжництва, чи мав великі державні пляни? — Чому Німцям і нам не вдалося своєчасне опанування трівкого доступу до земель над полудневими морями і які се мало наслідки на дальшу долю тих обидвох народів.

У великому просяканні між людністю північної балтійської полоси та полудневої полоси Чорноморя й Подунавя виступає в давнину північ як центр, що все висилає людність на культурніще полудне. Як відворотне ділання був експорт культури з полудня на північ. А рідко коли передавали культуру ті, що йшли з півночі на полудне.

Всякі східні мандрівні, кочові народи, які йшли на полудне й на захід, не маючи сталого опертя о рільничу полосу, вже від великої Брами Народів під впливом каприсного клімату, коли вони не пішли дальше на захід, попадали на Україні в повільне нидіння. Велика рівнолежникова степова полоса, положена між їм ворожою українською лісоворільничою країною та грецьким Чорноморем аж до Угорщини включно була для всяких кочовиків приманчива, але погубна лапка. По словам одного мемуариста, був се коридор смерти для блудних, безвітчинних народів. Український степ став великим цвинтарищем азійських й інших племен, що прийшли на нашу землю. Лиш одні Татари не увійшли зовсім в ту лапку (кромі кримських): задержалися над північною Волгою й тому збереглися.

Десь в 2 ст. по Христі помандрували до сеї полудневої країни з прусько-балтійського побережжа також східноґерманські Ґ о т и. Йшли вони геть, як каже знавець історії німецьких племен Д-р Рудольф М у х, не з недостачі землі, а з жадоби богацтва, легкого життя і слави. Інакше кажучи: йшли на розбій і грабіж. Пішли слідами своїх племінників Бастарнів, яких на 200 років перед Христом історія стрічає над нижним Дунаєм як військових наємників македонських королів.

І Ґоти найшли там все, чого бажали, але знайшли там і свій скорий кінець. Отже нейно латинський захід, але й Візантія мала у свому боці на своїм пограниччі, також Ґерман як спадкоємців, що ждали на її смерть... При сьому і полуднева Україна отерлася о далеких від неї Ґерман. В третьому столітті Ґоти вже на добре розмістилися на побережжі Чорного Моря, сягаючи на заході аж до Дакії, себто нинішньої Ромунії.

Наші історики охочо дозволяють Ґотам панувати над всіма племенами поміж морями Балтійським і Чорним. Одначе таке понимання річей не погоджується з поняттям простору, маси й часу: наша давна Русь була очевидно на те занадто хоробра, неуступчива й численна, щоб таке терпіти.

Таке володіння на таких великих просторах не могло бути ділом рабунку і то на малу скалю. Фронт Ґотів був наладжений на зліквідування надбережних грецьких кольоній (побратими Ґотів Скіри нищать Ольбію) а в дальшій мірі числили вони на службу у Візантійців і на всякі інші комбінації. Вони, Ґоти могли бути для Українців тільки першими учителями в морському ремеслі, вони проломлювали нам дорогу до опанування моря, бо прийшли знад моря.

Та незабаром, бо 375 р. по Хр., азійська гунська навала, певно не без візантійської інтервенції, змела Ґотів з Чорноморя. Опісля докінчили діло Візантійці, випираючи їх і їх ріжних східньоґерманських побратимів з Балкану та вкінці з Італії. В Італії у візантійськім війську бються проти Ґотів м. ін. Анти, се є давні Українці.

Рік 555 голосний геройською смертю останніх ґотських королів в борбі з Візантією був кінцем історичної карієри того авантурничого племени.

Так отже для початкових Ґерман схід показався дуже негостинним. Безсумніву якби на Сході удалося було Германам зломати як слід Візантію, історія нинішнього европейського полудня виглядалаб інакше.

Не всі Ґоти вимандрували з України. Частина їх залишилася під Кавказом, на Таманському півострові, й дещо дальше на полудни коло міста А н а п и. Там вони змішалися пізніше з Українцями й становили складову частину колись голосної т ь м у т о р о к а н с ь к о ї Р у с и. Деякі рештки Ґотів залишилися в Криму напроти Тамані, на Керчі, й коло міста Манкупа майже до наших часів. Отже Українці з Великої України мають у деяких околицях безсумніву дещо ґерманської крови. Не без причини згадує і „Слово о полку Ігоревім" про ґотські діви на нашій землі.

Перші взаємини Ґотів з давною Україною мусіли бути інтензивніші, та історія не богато нам певного передала, а то, що передала, належить більше до ворожих взаємин.

* * *

В дальшому ході історії, се є в часах, коли творилася староруська державність, землі новгородська й опісля київська знали тільки надбалтійських Ґерман. Звідтам нераз спроваджували собі так званих наємників. Великодержавницькі спільні політичні ціли на тлі економії, або може предвиджувані конфлікти викльовуються щойно в другій половині 10 ст., коли київська Русь і Німеччина виступають на арену як правдиві великі держави вже з певною своєрідною культурою і гордістю. Тоді Німеччина втягається в сіти високополітичних універсальних ідеалів, приймаючи в 962 р. через коронацію своїх королів в Римі титул „Святого римського цісарства німецької нації".

Тодішна Німеччина се вже велика рільнича держава з пророджженими лісами, з густішим населенням, з наростаючими містами, як осередками торговлі й ріжних галузей промислу, серед котрих почесне місце займає рудокопство. Німецька армія вже тоді перша в західній Европі, а німецькі історики твердять, що була перша і в тодішньому світі. Яких 30-40.000 тяжко узброєного лицарства мало німецьке військо за часів цісарства в половині 11 ст., а зі службою коло 100.000. Се була середновічна величезна сила.[1]).

Особливий підйом німецькій енергії з часів саської династії Оттонів (936—1002) дають відкриті недовго перед ними копальні срібла в горах Гарцу (копальні міди і срібла в Тиролі відкрито пізніще). Хоч сього факту не можна надто перецінювати, одначе се таки не було без наслідків. Монети з Гарцу вже є в товаровім обороті за границею, якраз тоді земля між Лабою та Одрою покривається твердинями. І від тоді пішла зміцнена акція здобування східних земель (марграф Ґеро).

[1]) Повисшу цифру відносять до половини 11 ст. Нашу українську армію виставлену Святославом, батьком св. Володимира В., проти Болгар і Греків оцінювали на 60.000 знаменитого війська крім обслуги. Не треба забувати, що ся цифра відносилася до років 969—972, значить є на 100 літ скорша від німецької.

Все те, здавалося, вело до сильнішої консолідації цілости і знищення племінної відосередочности. Велика індивідуальність монарха О т т о н а I давала на се надію й німецька політика йшла в тому напрямі. Оттона Великого уважають за ініціятора плянів получення Німеччини з Італією, уважають за того, що вложив на Німеччину спадок Каролінґської ідеї опіки й... усталення цісарської переваги над папством. Вкінці уважають його за визнавця ідеї римо-німецького світовладства.

Могла се бути найщиріша мрія, яка силою своєї історичної традиції та величі увязнювала всіх знатніших пануючих. Та серед нових часів і серед наклювування довкруги національних держав та мрія прибрала інший напрям. Поза тим всім крилися дуже матеріяльні німецькі інтереси. Тодішня Італія була найкультурніша й найбогатша. в Европі країна. Її торговельні міста оперували значними торговими капіталами. І при тім всім вона була легка до здобуття ізза безнастанних воєн, які там велися за владу і які шарпали також папські посілости. Через посідання Італії німецьке цісарство могло опанувати найбільший в тодішнім світі льомбардсько-медіолянський сталевий промисл, що заосмотрював середновічне рицарство в найліпшу зброю. Рицар, який не мав на собі медіолянської зброї, говорено тоді, не був добре узброєний.

Хто опанував тодішну Італію, той ставав також паном торговлі на Середземному Морі, яка виходила з візантійських та арабських міст в Малій Азії. Така супремація мала й ту практичну сторону, що могла приспішити рух німецької маси і через те могла вплинути на її розбудову й дати їй фактично перше місце в тодішній економічній господарці світа.

Одначе ся висока ціль крила в собі великі трудности до поконання. До того треба було незвичайної зручности та внутрішної згоди. А найважніше: треба було собі від самого початку усвідомити, що шлях до успіху веде через знищення візантійської конкуренції. Тоді, в 10 ст., Візантія панувала над морем і почувала себе до єдности з Італією, як складова частина давної римської імперії. До того значна частина Італії була в її руках. В Константинополі німецьку інвазію уважали за небезпеку для істнування візантійської держави.

Збити Візантію з її позиції могла Німеччина т і л ь к и в с о ю з і з К и ї в о м, котрий подібно як Німеччина стремів до берегів моря й до освободження себе від грецького ринку та його визиску. Опанування Чорного Моря було питанням, від якого залежала будуча доля України як держави. Через се не було добрих взаємин між Києвом та Візантією. Візантія, боячися звязи України з балканськими Словянами, не спішилася навіть з несенням християнства на Русь.

Незвичайно інтересно булоб пошпирити студіями знання зносин Німеччини з Україною за Оттонів. Ближчий вгляд в історію часів Святослава Завойовника, батька Володимира В., дає нам безсумнівні сліди порозуміння Німеччини й України щодо спільної акції проти Візантії. Великі та з незвичайною завзятістю ведені війни нашого великого князя Святослава з Болгарією, з якої він хотів вчинити удільне князівство й операційну базу проти Візантії, задля віддалі Києва, й опісля війни з Грецією, можуть бути лиш тоді зрозумілі, як собі їх зобразимо як спільну акцію ще з кимсь. Боротьби київського князя припадають на час інвазії Німеччини до Італії й дуже напружених німецько-візантійських взаємин. — Тільки смерть князя Святослава підчас повороту на Русь серед нескінченої балканської імпрези увільнила Греків від найнебезпечнішого ворога й рішила про продовження істнування босфорської імперії. Не знати, хто більше провинив-

150 Паперці і тутки повноватки
ШТ. В КОРОБЦІ Є НАЙКРАЩІ І НАЙДЕШЕВШІ!
Жадайте всюди! Жадайте всюди!
„КАЛИНА"

ся в неуспіху спільних цілей. В кождому разі Німеччина не повела тоді акції проти італійських посілостей Візантії з рівною енергією як повів наш князь.

Дехто з наших істориків уважає Святослава „авантурником", який буцімто ділав під впливом „зову крови вікінгів" і тому вибирався на далекі виправи. Се очевидно мильний погляд. У всіх акціях того великого князя є незвичайна льогіка державна і мілітарна. Особа сього князя буде нам більше зрозуміла, коли візьмемо під увагу велику, тоді повстаючу революцію в зміні центрів сили через повільну зміну сухопутної комунікації на морську. В тім була причина таких наглих атаків України в сторону Чорного Моря і на захоплення устя Дунаю, як тоді найбільш рухливого комунікаційного центру й артерії. — Сих зусиль не диктував ніякий інстинкт варяжський, але інстинкт і воля нашої з е м л і. Неосягнення тих цілей рішило про упадок князівської України, — але запечатало також всі полудневі мрії Німеччини. Другий раз в історії Схід показався для Герман погубним: програна Німеччини не лежала в Італії, а на сході.

Який був дальший хід подій, знаємо вже докладно. Недоведену до ціли Німеччиною боротьбу зі сходом за панування на Середземному Морю переняв опісля під проводом папства захід під фірмою хрестоносних походів. Він зломав Візантію, підтяв розгінний розмах Ісляму, але панування на Середземнім Морю залишилося не в руках Німеччини а в руках романської раси. Німеччина вийшла з італійської імпрези зовсім зломана, в свому нутрі здезорґанізована, здеморалізована та спараліжована, до всякої інтензивнішої акції на вні нездатна на довгі століття. Вийшла на тім добре Франція і посередно вийшла добре Польща. Ті дві держави, звільнені від тиску німецької експанзії, могли без перешкоди сконсолідувати свою єдність. І вони знаменито використали німецьку анархію. Від упадку й цілковитого заломання німецької державности виратували Німеччину в 13 ст. утворення нового торговельного шляху і злучена з ним ідея схристіянізування прусько-балтійських племен.

Сей шлях виходив з північної Німеччини, йшов через Балтійське море на Н о в г о р о д і звідтам на Поволже. Се був знаний ш л я х німецького торгового звязку міст під назвою Г а н з и. Він бодай в части винагороджував Німцям утрачене полудне, на якому розпаношилася Венецька республика. На полудне від Німеччини і в самій полудневій Німеччині робили торговельні інтереси італійські міста, головно Венеція, котра була пристаню для цілої полудневої Німеччини. Розуміється, головні зиски з того мала Венеція.

Часи Ганзи — се часи розбудови Росії й північної Німеччини. Розвій півночи, як знаємо, приспішив упадок України. Занык торгового руху зі сходом, наплив орд з Азії, де також відчуто упадок континентальної торгівлі, значно вплинули на ослаблення енергії київської княжої Руси та її відпорности. Та початок упадку нашої старої княжої держави і занепаду сили полудневої Німеччини в тім, що обидві не осягнули постійного доступу до полудневого моря — головно з вини тодішної німецької політичної незрілости.

Ми Українці прикріше відчули наші військові невдачі на полудні ніж Німці.

Німеччина задля свого центрального положення й задля свого вищого промислу вигоїлася й підносилася, ми Українці положені на периферіях і бідніші економічно летіли стрімголов в долину.

В 10 ст. по Хр., як видимо, по раз перший назріла перша спільність нашого й німецького економізму на полудні. Якою дорогою пішлиби на полудне ті дві держави, зайва річ говорити. Досить вказати на недавнній паралєлізм. — Інтереси Киева й Відня в 1914 довели до конфлікту між Росією, котра посідала Київ — і німецькою нацією, для котрої Відень був одною зі столиць. Але се ще не міродайне, щоби й тоді події розвинулися до ворожнечі.

Та сей конфлікт, що так виразно розвинувся в 1914 р., не мусів розвинутися в 10 — 11 ст., бо Німеччина мала тоді нагоду твердо стати над полудневим морем. В. Г.

(Гл. „Н. Зоря" чч. 4, 8, 10 і 12 з с. р. статті: „Маса і сила в нім. політиці", „Розмова з Гітлєром" і „Німецька державність".).

Нові видання

Карта Греко-Католицької Архі-Епархії. Зладив і рисував М. Кулицький. Мірило 1 : 300.000. Накладом Гр.-Кат. Митрополичої Консисторії, Львів, 1935. Ціна? — Крім головної карти додані ще: Гр.-католики у трьох галицьких Епархіях (1900), мірило 1 : 3,000.000 і плян міста Львова, на котрім зазначені гр.-кат. церкви, римо-кат. костели, православна церква, евангелицькі доми молитви і жидівські синаґоґи. У Львові є тепер 14 церков, 1 в будові. Така карта очевидно потрібна і заслугує на поширення.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕМІЄР КОЗЛОВСКИЙ виголосив промову , в котрій підчеркнув 5 доказів успіху політики правительства: 1) Певність польської валюти, 2) поправу на фінансово-капіталовім ринку, 3) зріст продукції, 4) зменшення безробіття, 5) збільшення заграничного вивозу. Вкінці премієр заповів внутрішну інвестиційну позичку на 150 міліонів зл. головно на будову доріг і реґуляцію рік. На ту промову дав цікаву відповідь представник вшехполяків Ґломбіньский. До тих важних справ ще повернемо.

ШЕФ ҐЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ Польщі ґен. Гонсьоровский виїхав в товаристві висших старшин польського ґенерального штабу до Лотви. Пізніше поїде ще до Естонії й Фінляндії.

ОКРЕМА КОМІСІЯ польського міністерства зелізниць приїхала до Берліна, щоб оглянути німецькі зелізничі заведення в Берліні й інших більших містах Німеччини.

В БЕРЛІНІ відкрили з великою парадою польсько-німецький інститут при Високій Школі ім. Лєсінґа. Проф. фон Арнім у вступній промові заявив, що Німеччина слідить з увагою розвій польської армії.

КАНЦЛЄР ҐІТЛЄР виголосив в Берліні промову, в котрій сказав м. і., що минуле ніколи не вернеться. Вже теперішне покоління мусить здобути рівноправність для Німеччини: Німеччина горнеться до всякої співпраці, яку можна погодити з честю великого народа. Німецький нарід не буде загрожувати іншим народам одначе виступить однодушно проти тих, котрі хотілиб відобрати йому волю.

РЕОРҐАНІЗАЦІЯ ПРОБОЄВИХ ВІДДІЛІВ в Німеччині відбудеться на таких основах: Всі пробоєвики новобранці відбуватимуть військову службу в Райхсвері. Опісля зачислять їх до міліції. Партійна міліція буде розброєна.

В БЕРЛІНІ СТРАТИЛИ Беніту фон Фалькенгайм і Ренату фон Нацмер за зраду військовнх тайн. За той самий злочин засудили на досмертну тюрму Юрія фон Сосновского й Ірену фон Єна.

В КОВНІ (Литва) відбудеться незабаром пресова конференція балтійських держав: Литви, Лотви й Естонії.

В ҐОРІШНІЙ АВСТРІЇ нелеґальні орґанізації націонал-соціялістів рішили занехати всяку діяльність. Се зарядження обняло 20.000 націонал-соціялістів, в тім 6.000 членів штурмових відділів, 700-800 СС і около 1.500 членів орґанізації ґітлерівської молоді.

В ҐДАНСЬКУ відбудуться вибори до Фолькстаґу дня 7 квітня с. р.

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Саймон вибирається в найкоротшому часі до Берліна на запрошення німецького правительства.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ҐЕНЕРАЛЬНИЙ ШТАБ випрацював проєкт про введення дволітної військової служби у Франції. Проєкт буде внесений до парляменту ще перед великодними феріями.

В БРІССЕЛІ (Бельґія) відбувся конґрес бельґійської соціялістичної партії. Вирішили не проголошувати ґенерального страйку. Зате соціялістична партія буде домагатися розвязання бельґійського сойму і розписання нових виборів.

В ШВАЙЦАРІЇ відбулося загальне народне голосування (плебісцит) в справі продовження часу військової служби. За продовженням голосувало 506.845 осіб проти 431.902. Продовження ухвалено більшістю 74.943 голосів.

В МАДРИТІ (Еспанія) появився оноді на вулицях міста самохід. Його пасажири зачали стріляти зі скорострілу. Кільканацять прохожих і 1 поліціянт ранені.

ЧИСТКА В ЮҐОСЛАВІЇ. Югословянське правительство усуває висших урядників з державних становищ і заступає їх довіреними людьми. Недавно усунули кількох президентів міст і кількох старшин ґенерального штабу. Тепер змінюють державну адміністрацію.

КОМУНІСТИЧНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ відбулися недавно в Білгороді. Дійшло до кривавих бійок з поліцією. Два поліцаї ранені. Богато комуністів увязнено.

СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ вибухли в м. Сабоні в Югославії. Міністр внутрішних справ Попович приказав перевести слідство. На вістку про се до м. Брод зійшлося кількасот селян і домагалися звільнення увязнених. Жандармерія хотіла розігнати похід. Коли селяни не хотіли розійтися, дала сальву з крісів і вбила 5 осіб. Трьох селян ранила.

В М. ЦЕТИНІЇ Й ПОДҐОРІЦІ (Чорногора) були комуністичні заворушення. В Цетинії три особи ранені, а в Подґоріці вбитий оден купець.

ТУРЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило вислати до Тракії 12 ешелонів війська згідно з пляном реорганізації турецьких збройних сил в Тракії.

МІЖ РОМУНІЄЮ Й СССР йдуть переговори в справі безпосередної зелізничої комунікації, що була перервана від часів війни. На Дністрі коло м. Тирасполя мають збудувати великий зелізничий міст.

СОВІТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО щораз більше укріпляє тихо-океанське побереже. В нагаєвськім заливі большевики збудували воєнно-морську і воздушну базу. В м. Нагаєві збудували порт для воєнних кораблів і підводних лодок.

ЯПОНІЯ ЗАМОВИЛА в Німеччині величезний воздухоплав, що буде робити службу на Тихім Океані. Воздухоплав має коштувати 14 міліонів злотих.

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ поглиблюється протияпонський рух. Представники стейту Арізона звернулися до властей з домаганням заборонити Японцям набувати землю в тім стейті.

БОЛІВІЙСЬКІ ВІЙСЬКА відперли три наступи параґвайських військ. В тих боях мало впасти коло 5.000 параґвайських жовнірів.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

НОВИНКИ

Просимо ВП. Передплатників, котрі не одержали ч. 15 „Нової Зорі", щоб не реклямували його, бо се число сконфіскуване за одну замітку в рубриці „Політичні Вісти".

Десятий Академічний Вечір відбудеться у Львові дня 3 березня с. р. о год. 6 веч. в салі „Української Бесіди", Нар. Дім, вул. Рутовського 22, І. пов. Впр. о. Д-р Лев Глинка виголосить виклад на тему: „Католицька наука про державу". Вступ для старших 49 гр., для молоді 10 гр.

Курси українознавства Р. Ш. у Львові триватимуть до кінця червня с. р. Виклади відбуваються щоденно в домівці Дівочої Школи РШ при вул. Мохнацького ч. 12 від год. 4 до 8 веч. Вступ тільки для членів РШ, оплата для старших 10 зл., для молоді до 5 зл. місячно. Зголошення приймається в домівці Т-ва при вул. Мохнацького ч. 12, II. пов., щодня від год. 4 до 6 вечером. — Головна Управа Рідної Школи.

Курс для провідниць діточих садків відкриває Головна Управа РШ у Львові з днем 11 березня с. р. Він триватиме 6 тижнів. Прохання за приняття вносити до Гол. Управи РШ у Львові, вул. Словацького ч. 14 найдальше до 10 с. м. До подання долучити метрику і свідоцтво зрілости учит. семинарії або гімназії чи іншої рівновартної школи (у відписах). Оплата за курс 20 зл. Хто з учасниць реферктувавби на приміщення, зголосить се до 5 с. м. і подасть, чи з харчем, чи без харчу. — Гол. Управа РШ.

„Курс плекання немовлят" уладжує Українська Порадня Матерей у Львові в місяці березні. Зголошення та інформації в домівці Укр. Порадні Матерей, вул. Ходоровського ч. 15, щоденно від год. 10 — 11 і від 4 — 5 попол.

Загальні Збори Кооп. „Український Театр" відбулися недавно у Львові. Збори виявили незвичайне ослаблення зацікавлення театральними справами нашої суспільности і невдачу спроб створити один репрезентативний наш театр з кількох істнуючих театральних ґруп.

Підручники до навчання релігії в народних школах можна набути до комісової продажі: а то, біблія зл. 1. — катехизм зл. 0.60. При більших замовленнях рабат! Замовляти В. Гірняк Станиславів Красінського 12. 8 = 2—10.

Рідний Ґрунт, двотижневик, вийшов в Коломиї з датою 24 лютого 1935. Ціна 5 сот. Ст. 4. За редакцію відповідає Володимир Марчук. В передовиці сего нового орґану „На нове життя" пишеться м. ін. : На нашім прапорі пишаєсь гордо слово: Нація в найкращім розумінні цього поняття. З молодечим запалом беремо цей прапор до рук. На ньому ще пишемо: Просвіта, наука, орґанізація — і всіх, що вірять в силу цих кличів, просимо до співпраці. Зачинаємо працю знизу". В сім числі є статті проти алькоголю, курення, найбільше про життя Тлустеччини. Се новий орґан молодих націоналістів.

Політичний гумор. — Коротко і ясно. — Який вислід боротьби міністра скарбу з клюбом ББ? — Нові податки на дефіцит, нова внутрішна позичка на інвестиції.

Нову филю морозів заповідає Метеорольоґічний Інститут в Москві. Англійські стації заповідають магнетичні бурі.

Правнича Комісія Епископату Польщі оповіщує, що орґанізації, стовариш ення, всякі установи й маніфестації можуть уживати слова „католицький" тільки за виразною згодою діецезального Епископа. (КАП).

Ревізії в Жидачівщині. В Київці поліція перевела масові ревізії, м. ін. і в місцевого гр. кат. священика. Причина ревізій невідома.

Централізація нотаріяту. В найближчих днях мають перевести в життя плян централізації всіх нотаріяльних канцелярій у Львові. Всі ті канцелярії перенесуть до спільного льокалю при вул. Баторія ч. 9 на першім і другім поверсі.

Міністерство Скарбу оповістило приписи, котрі пояснюють нову податкову ординацію в справі опроцентування надплачених податків і стемплів.

Тернопільським воєводою має бути теперішний начальник виділу меншинних справ в міністерстві внутрішних справ п. Сухенек-Сухецкий. Дотеперішний тернопільський воєвода п. Марушевський іменований познанським воєводою. („Хвіля" ч. 5724).

Церкву св. Софії в Царгороді, котру в 1453 р. Турки перемінили на магометанську святиню, перемінили вже всю на музей.

„Гайнт", жидівський сіоністичний орґан, в ч. 36 доносить, що в Німеччині оповіщено новий розпорядок міністра освіти, на підставі котрого до іспитів на лікарів і дентистів допускатимуть лише Арійців.

В Еспанії на внесок правих ухвалив парлямент заборону офіцирам належати до масонських орґанізацій. Цікаво, що за тим внеском голосували й радикали.

„Хлєбкомбінат" в Ростові над Доном має нову сензацію: в нім відкрили спроневірення червоних комісарів за два місяці на 1.500.000 рублів. Крадуть далеко більше ніж крали за царів.

Вісти про землетрус наспіли до Царгороду з деяких околиць Туреччини й Сирії.

Гумор. — Суддя: То се та пята особа, котру ви переїхали сего року? — Шофер: Ні, пане суддя, то четверта. Одну особу переїхав я сего року два рази.

Гумор. — Два Жиди йдуть в зимі з міста на село, до дому. — Іцек, чому нічого не говориш? — Як я можу говорити, коли руки мушу держати в кишенях, бо зимно...

ПРИМІТКА

До звіту зі зїзду РШ. (гл. ст. 5): На останнім зїзді РШ ухвалено ще отсі дезідерати:

1) Головна Управа РШ. розгляне можливости, щоб у шкільному році 1935/36 зорґанізувати і ввести в життя одну фахово - мистецько - промислову школу у Львові. 2) Всі Кружки РШ., що мають на свому удержанні школи, повинні концентрувати в себе всі грошеві впливи свого району на вдержання своїх шкіл а 10% всіх впливів відсилати Головній Управі РШ. 3) Загальний Зїзд доручає Головній Управі по змозі прихильно розглянути справу платень учителям фахових шкіл у Львові за минулі шкільні ферії.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр у приватних оборотах 5·25—5·27 зл. Зол. доляр 8·91—8·92. Канадійський доляр 5·28; 1 нім. марка 1·95—2·00; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 21·00; 1000 ром. левів 34·00—35·00 зл.; 100 австр. шілінґів 98 зл. анґ. фунт стерл. 26·10 зл.; 100 швайц. франків 171·70 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·46 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 1. III. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. 2·30, зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 2·80 зл. Тенденція на яйця знижкова, на молоко, масло і сметану слаба. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: 1914 рік.
КАСИНО: Фрайляйн Доктор
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: В 80 мінутах довкола світа.
МІРАЖ: Чар віденського вальця.
ПАКС (катол. кіно, вул. Францісканська 1а). Пісня ночі з Я. Кепурою.
РАЙ: Ніч чудес (Драма Люрду).
СВІТ: Ніч чудес (Драма Люрду).
СТИЛЕВЕ: Пісня козака і ревія.
УТІХА: Кінґ-Конґів син.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елєґант" терпент.
Пасту до взуття „Елєґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ"

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі". Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за однощпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 7 березня 1935. Ч. 17 (815)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., За кордоном. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Хочуть розібрати Софійський Собор

Анґлійський архітект В. Мільнер оповістив в „Таймсі" протест проти намірів совітської влади розібрати Софійський Собор в Києві. Від імени свого фаху, пише Мільнер, я підношу голос проти знищення памятника мистецтва, котрого не можна буде нічим заступити. Признаю, що суверенна держава має право розпоряджати своїм майном. Одначе мистецтво не знає границь і великі твори мистецтва треба уважати майном всего світа. Колиб анґлійська нація думала знищити Йоркський Собор або Собор св. Павла, вона заслужилаб на погорду всего світа. Тому взиваю суспільну думку, через ваш часопис, щоб переконати совітську владу, зберегти Софійський Собор в Києві для подиву й пієтизму будучих поколінь. — До сего відважного голосу англійського архітекта повинен долучитися одностайний голос всего українського народу. Цілий наш край і вся наша европейська та заморська еміґрація повинні залунати від масових достойних спротивів проти позбавлення нашої землі найбільшої памятки.

Без грошей як без очей! навчає українська приповідка. Тому складайте свої гроші на вкладкову книжечку ощадности в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Нова історична праця

Появилася нова цікава праця проф. Д. М. Одинця п. з. „Возникновеніе государственнаго строя у восточныхъ славянъ." Зміст: Княжо-дружинні передання про початок руської держави. До питання про словянську прабатьківщину. Антський воєнний союз. Суспільні наслідки антської епохи і значіння причорноморських культурних традицій. Городова область у сх. Словян. Поява Варягів.

Військовий бунт в Греції

ПАТ доносить з Атен: В м. Салямині збунтувалися функціонарі арсеналу. Се було гасло до бунту, котрий зорганізували офіцири противники теперішного грецького правительства. Бунтівники під проводом майора Деместіха опанували арсенал і 4 воєнні кораблі. В Атенах до бунту прилучилася м. і. кадетська школа і ще деякі відділи війська. Одначе правительственні війська опанували положення. Збунтовані кораблі відплили на повне море. В цілій Греції проголошено воєнний стан. В часі боїв було кількасот убитих.

Крета, Македонія і Тракія в огні повстань.

В послідних днях бунт грецької фльоти і сухопутних військ поширився. Остров Крета, часть Тракії і полудневосхідна часть Македонії з містами Кавалля і Драма опинилися в руках повстанців. Провідник опозиції Венізельос мав утворити на Креті тріюмвірат, котрий підготовляється до оборони. Також збунтована фльота сконцентрована у пристанях Крети. Грецьке правительство оповістило мобілізацію трьох річників. Президент Греції підписав декрет про введення воєнних судів і конфіскату майна повстанців. Влада увязнила богато прихильників Венізельоса як закладників. Хто візьме остаточно верх, не знати. Преса доносить, що Венізельос приготовляє напад на Атени.

За права малих народів

З Лондону доносять: Три посли анґл. парляменту, а саме консерватист Рамзей і ліберали Керр і Уолуос зголосили в парляменті послів отсю резолюцію: „Палата приймає, що під правом малих народів на самоозначення розуміє також право установити в себе монархічний устрій".

Масове божевілля по сеансі

Польська преса описує такий поучаючий випадок: В Сувалках збожеволіла ціла родина евангелицького орґаніста Еміля Ґренди. Божевілля наступило зараз по спіритистичнім сеансі. Членам родини здавалося, що зявився діявол і воплотився в медіюм, котрим була дочка Ґренди, студентка фільософії Марта. По якімсь часі панна Марта і її мати прийшли до здоровля, а батька таки треба було відвезти до шпиталю для первово хорих в Хорощі, де він і помер. Не даром катол. Церква перестерігає перед спіритизмом.

Чоловік що служив 23 міністрам

В Парижі пішов на пенсію старший возьний міністерства загр. справ, Дессасір. Він служив у тім мін-ві 30 літ 23-м ріжним міністрам і бачив 56 кабінетових кріз. Дня 2. 8. 1914 чув він, як рос. посол Ізвольський сказав до австрійського посла: „Ви хочете війни, то будете її мати!" Того самого вечера бачив, як мін. Мартен чемно проводив до виходу німецького посла фон Шена, котрий привіз виповідження страшної війни Франції. Бачив також сцену як ґенерал Мішель відмовив подання руки міністрови війни Мессімі. Словом, богато цікавих річей бачив той старий возьний. В день відходу на пенсію одержав він хрест почесної легії.

Кіт оборонив бабусю

В Празі стався дивний випадок. До мешкання одної старушки закрався злодій. Коли він витягав срібло з шафи, властителька збудилася і прибігла, щоб переконатися про причину стукоту. Настрашений вломник кинувся на неї, зачав її дусити і вкінци повалив на землю. Коли її дальше дусив, скочив на него кіт в обороні своєї пані, ранив йому обличча пазурами і рівночасно кусав де попало. Злодій з великого болю пустив старушку і старався позбутися кота. При тім з болю так сильно ричав, що збіглися всі сусіди, але й вони не могли відірвати розшалілого звіряти від вломника. Аж коли старушка зачала кликати кота, він покинув нещасного вломника. Покаліченого злодія відвезли до лічниці, де він помер внаслідок страшних ран. Недаром бабці звичайно так люблять котів.

Талергоф над Доном

Кілька замітоk галицького монаха вивезеного в часі війни російськими окупантами.[1])

До цікавих і важних історичних питань, порушених у знаменитих статтях „Московські замисли" („Нова Зоря" чч. 6 і 10) та „Орли і вороны" („Нова Зоря" ч. 14 с. р.) бажаю від себе докинути деякі уваги.

Вже двацять літ минуло від хвилі як на нашу землю налетіло — по вираженні православного еп. Нікона — чорносотенне гайвороння з архиеп. Евлогіем, гр. Бобринським, оберпрокурором Саблером і ин. на чолі. Чого вони від нас хотіли?... Бажали розклювати наш національний дорібок. Абн були одна неділима Русь... і один царський православний народець... Отсе політичний заповіт Петра В., від якого не сміє відступати централістична рос. ідея. Одначе не могло бути й мови про таке зєдинення, доки існувала ненависна Унія. Вона своїми специфічними, віками витвореними, обрядовими й побутовими ріжницями маркантно відмежилася від російського цареславя, збудила в нашім народі почуття національної окремішности, вбила клин в московську ідеольоґію, яка проповідує, що поняття російськости невідлучне від поняття православя. Треба було отже конечно перше справити галицькому гр.-католицизмові такий торжественний похорон, який улаштував Унії за сокальським кордоном перед сто роками цар Микола І. з петербурським Синодом...

Як тоді в 19. ст. московський махіявелізм русифікував латинський костел таки польськими Ефіяльтами в постаті таких пралатів як кс. Жихліньский, Тупальский, Станевский і др.; як Унію добивано не тільки жандармами й драґонами, але й руками апостатів Сімашків, Попелів, Зубків і т. д., так і в роках 1914-15 висланці Москви придержувалися тої самої методики. Стали їм в пригоді „дезертири власного народу" (вислів „Львовского Военного Слова"), лідери галицького москвофільства, які взяли на себе ганебну перед Богом й історією роботу переведення релігійної схизми в лоні нашої гр.-кат. Церкви.

Чи робили вони се з ідеольоґічних мотивів, чи радше для низьких матеріяльних і карієрних виглядів, колись історія видасть про се остаточний присуд. Сю власне справу бажаю насвітлити деякими голосами тодішньої рос. преси, в якій я мав дешеву нагоду розчитуватися, бо й я впав жертвою чорносотенного остракизму тай опинився був в глибині

[1]) Пр. о. Вацура ЧСВВ., бувший царський вязень, доручив мені сю статтю в рукописі, як висловився, „згрубша обтесанім", щоб її приладити до друку. Зробив я се з приємністю, передаючи докладно думки шан. автора. Моя робота обмежилася до зверхньої техніки тай до дрібних вставок і счеркнень. — К. П.

Росії. Арештований 15 вересня 1914 р. враз з ігуменом жовківського монастиря о. Градюком та катехитом о. Мазикевичем ЧСВВ. зробив я велику мандрівку. Київ, Петербург, Повенець над Онеґою, Курськ і Казань — се важніші постої нашого примусового волокицтва по широких просторах сарматського низу.[2])

Важкі се були хвилі перебування на чужині. Не доскулювали нам вправді матеріяльні клопоти: Завдяки щиросердечности Українців, зичливости російських Поляків і жертвенности добродушних Москалів, не збувало нам на нічім.[3]) Се, що різким болем вїдалося в наші душі, були глухі вістки про гуляння чорносотенщини в Галичині, чого наглядною ілюстрацією були не тільки транспорти вивожених на північ Українців, але передовсім сумні походи в глибину Росії десяток тисяч наших селян, збаламучених москвофілами. Російська суспільність милосердилася над галицькими втікачами і винувала з початку за їх недолю всеціло австрійський террор. Однак не минули навіть три місяці від часу появи Галичан в Росії, як опінія не тільки Українців, але й Москалів звернулася проти галицьких москвофілів. Остро критиковано їх всюди, особливож в пресі. З коротких газетних вісток і довших статтей виходило, що „родной галиційскій Народний Совєт“ уладив для галицьких біженців в таборі в Ростові над Доном не менше строгу каторгу як австрійський Талергоф, а між лідерами москвофільства були й такі, що вигідно „животіли“ присвоєними собі запомогами російського уряду. Та даймо слово рос. пресі.

„Рєч“, орґан російських кадетів, (в ч. 317 з 17. II. 1915) містить статтю Марії Анчарової під нгл. „Галичане“. В ній авторка так змальовує недолю Галичан:

„Маленькя, але глибока драма...

Я говорю про галицьких біженців, що находяться у нас в Ростові. Приїхали вони до нас як люди, що не потрібують суспільної підмоги. Гроші на їх удержання видає в достаточній кількости русский уряд; опікується ними рідний галицький „Народний Совєт“, котрий прибув разом з ними до нас. Се відома річ, що предсідник „Н. Совєту“ Дудикевич дістав від уряду одноразово 100.000 руб., на організаційні потреби, на закуп для біженців ліжок, спальних приналежностей, одіжи, обуви; відомо, що він дістає місячно 60.000 руб. на удержання Галичан і тому виглядало, що вони находяться в ліпших умовинах ніж наші біженці (з Лодзі й ін. місцевостей, занятих Німцями. — К. П.). Суспільність з початку й не звертала уваги на гал. втікачів, міркуючи, що вони забезпечені. — Однак мало-по-малу вопіюча нужда, в котрій вони находяться в дійсности, розвіяла позори, і ясно стало, що Галичани голодують в правдивому значінні сего слова. Заговорили про се місцеві часописи внаслідок зажалень таки самих Галичан, звернули на се увагу й суспільні орґанізації“...

Далі пише Анчарова, що запитаний про се Дудикевич признавав „непорядки“, однак виправдувався, що „Н. Совєт“ не вспів за короткий час опанувати ситуації... Авторка надивившись на нужду заточенців, говорить:

„Тепер минули вже три місяці, а положення нещасних біженців не поліпшилося, а погіршилося, особливо положення селян. І письменно й устно вповнює Дудикевич, що селянам видається з бюра „Н. Совєта“ по 10 руб. місячно для дорослих, що кромі сього оплачується за них помешкання, купується для них необхідні річи: ліжка, обув, одіж. Щоби показати оскільки його запевнення відповідають дійсности, наведу тільки кілька фактів, ледви сотню долю того, що я побачила відвідавши 4 листопада приюти й квартири галицьких селян“.

Тут авторка подає, що по бараках ніде ніяких ліжок ні покривал, що в деяких помешканнях люди сплять на мерві або на голій камяній підлозі. Харч огидний, бо біженці їдять переважно відражаючу юшку („отвратительное хлебово“), забовтану з житньої муки й капусти. Нещасливці голі й босі...

„Коли я випитувала біженців — чигаємо далі — чи вони точно дістають свої 10 руб. місячно, вони зі здивуванням видивилися на мене. Я трохи говорю по українськи і нам не тяжко було порозумітися взаїмно.

— Хочби й по 20 копійок видавали денно, як обіцяно було — говорять всі в один голос.

Я стала випитувати одинцем. З 50-тьох людей запитуваних мною в тім приюті, ні один не дістав ідеалу своїх мрій, 6 руб. в місяць“...

По змалюванні такого невідрадного положення загнаних в ростовський табор наших селян проектує Анчарова як єдиний ратунок на їх недолю — передати нещасних біженців під опіку рос. харитативних комітетів. Та тут виринула нечувана перешкода! Послухаймо:

„Однак тут зачинається дуже куріозна і в ту хвилю дуже прикра сторінка сеї драми. Горячий (ярий) приверженець Росії, москвофіл Дудикевич являється горячим сепаратистом, коли ходить о передачу пильнованих ним Галичан і, розуміється, о віддання засобів (грошевих) під евіденцію рос. організацій... А бідні галицькі селяни бродять по місті й ломаною рос. мовою просять помочі й заслони перед Дудикевичем всюди, де побачать вивіску й догадуються, що се якесь начальство... Протести Дудикевича, розуміється, легко пояснити небажанням розставатися з диспонуванням великими сумами“...

Наведені в дослівнім перекладі слова „Речи“, такі вимовні, коли йде про вираження злиднів нашого народу, заманеного в далекий Ростів, такі досадні й недвозначні, коли ходить про кваліфікацію намірів і діяльности москвофільських вожаків, що близші коментарі злишні. Стаття „Речи“ не переяскравлює дійсности, бо треба знати, що крик розпуки наддонських талергофців лунав по всіх закутинах европейської Росії й своїм резонансом дійшов... до Львова, до ґр. Бобринського. З його поручення прибули на льокальну візію до Ростова чиновник Олферієв і полковник Білоручев і „нашли приюти — ужасними, положеніе самих біженцев тяжелим“ („Рєч“).

В листопаді 1915 р. відвідав ростовський табор також кн. Урусов, голова союзу міст, і надивившись на нужду викинених з рідного краю людей, оголосив в пресі (прм. в „Київській Мисли“), що за події в Галичині й Ростові не беруть на себе відповідальности ні воєнний заряд, ні Червоний Хрест, ні земський, ні городський союз...

З численних голосів тодішньої рос. преси, яка насвітлювала діяльність рос. націоналістів і галицьких москвофілів, годиться ще навести меншовицький орґан „День“.

В статті „Еще о Галиціи“ (ч. 211 з 3. VIII. 1915) читаємо на вступі:

„Недавно на сторінках „Дня“ наведено факти галицької демаґогії, яка довела до болючого явища — масового переселення в Росію галицьких селян, заманених обіцянками єпископа Евлогія й націоналістів. Ті невідповідальні діячі, котрих удачно назвав „гайворонням“ єнисейський епископ Нікон, заманили в Росію можна сказати неменше як 100.000 селян, обіцюючи їм більші земельні наділи“...

Далі автор статті Н. А. піддає острій критиці діяльність воюючого націоналізму, який всупереч установам міжнароднього права, принятим Ґаґською конференцією в 1917 р. взявся до насильної русифікації галицького населення. „День“ як і вище подана „Рєч“ не добачує в діяльности рос. націоналістів і галицьких москвофілів ніяких вищих мотивів, лиш біготню за наживою до національного корита. „День“ відкриває ось такий факт:

„Коли взяти під увагу, що знаменитий Балашев дістав за вставленням б. міністра внутрішних справ Маклакова мільони рублів на засів галицьких піль, то стає зрозумілим, хто стоїть в центрі сеї націоналістичної кампанії, яка має за ціль, так сказатиби, „скупку живого патріотическаго товара“...

Діяльність галицьких москвофілів характеризує „День“ отсими словами:

„...Цивільна влада (в Галичині) стала вскорі орудлям вплывових москвофільських діячів для вирівнання старих партійних розрахунків. Зачалися арештування місцевих діячів... В тім часі порушено цілий ряд засобів впливання на релігійні переконання „русинскаго“ населения. Місцева влада спершу рішила толерантно відноситися до уніятської Церкви і не допускати насильного навертання Уніятів на православя. Але помаленьки понехано сю тактику. Якнайскорше введення православя стало черговим завданням націоналістів з еп. Евлогієм на чолі. Православні священики займали опустілі приходи, а уніятських священиків, що лишилися на місці, виселювано в далекі ґуберніі Росії... Націоналісти стрибали по Галичині й сіяли смуту, котра нас так дорого коштує. А тепер 100.000 біженці з голодними очима дивляться на нас і ждуть“....

Ще довго клекотіло в російській пресі довкруги подвигів чорносотенщини й галицького москвофільства. Справи взяли інший оборот з упадком царату й вибухом мартової революції, яка видвигнула нові, вагітні в наслідки, проблеми. Відгомоном і епільоґом ґазетної полеміки про відношення чорносотенщини до укр. національного й релігійного життя в Галичині можна уважати слідуючу вістку, подану в револ. часописі „Русская Воля“ ч. 19. 16. III. 1917:

„Украинци, гр. Бобринскій и Совєт Прикарпатской Руси“

„Група суспільних діячів-Українців звернулася до Г. Е. Львова зі слідуючою телеґрамою: Спираючись на проголошенні новим урядом принципів політичної, національної й релігійної свободи та змагаючи до соціяльної й культурно-політичної рівноправности з великоруським народом в державнім єдинстві з ним, просимо: негайно освободити з тюрем і заслання Українців і Галичан, засланих по розпорядженні гр. Бобринського в часі його генерал-ґубернаторства в Галичині, на основі доносів і проскрипційних списків, зладжених знаним штабом політичної розвідки у Львові — ґрупою т. зв. „москвофілів“, під сю хвилю згуртованих в Ростові над Доном під фірмою „Совєта Прикарпатской Руси“. Злочинна діяльність гр. Бобринського довела до того, що тисячі української інтеліґенції були розстріляні, а ще більше їх число погибло в тюрмах і в Сибірі. Преса знищена. Українські діячі просять освободити всіх арештованих, вкоротити злочинну діяльність епископів Евлогія, харківського Антонія і Віталія та Почаївської Лаври, що займалися насильним навертанням уніятів на православя і негайно арештувати гр. Бобринського“.

о. Яків Вацура ЧСВВ.

Примітка Редакції „Н. Зорі“: До сеї статті повної цікавого змісту слід замітити одно: Побут богатьох наших москвофілів в російськім царстві вилічив не одного з них зі страшного нахилу до зради власного народу. Там, у Ростові над Доном, де так тяжко страждали тисячі галицьких москвофілів, вродилася між ними думка, що се гріх вирікатися свого народу, хочби він був такий пригноблений як наш. Тій думці маємо завдячити те, що богато цінних одиниць між москвофілами змінило своє внутрішне наставлення.

„Увільни моїх клєриків від оподаткування. Подумай, що се дуже не на місци, щоб інші все своє майно посвячували Богу, а ти навіть задармо не хотів показатися добрим“. (З листа св. Григорія Назіянзенського до префекта Юлія, його приятеля).

---

[2]) Арештування ОО. Василіян після уділених мені реляцій Вирп. о. Ігумена Градюка відбулося таким способом: „Дня 15 вересня 1914 р. прибув до нашого монастиря в Жовкві о год. 1. по півночі полк. Білецький в асисті офіцера жандармерії, 3-ох аґентів і 10-ох жандармів. Жандарми умістилися при виходах з монастиря і перед дверима келій. Полковник обходив келії, аґенти вишпорили по всіх кутках, а старшина жандармерії допитував монахів про їх політичні переконання, задаючи такі питання: Чи Австрійці вернуть? Хто виграє війну? Хто такі Українці? і т. д. По ревізії веліли нам трьом збиратися. Опісля приміщено нас в домі жандармерії. Коло 5-ої зполудня прийшов до нас полк. Білецький кажучи: Поїдете в Росію і як там полюбите Росію, вернете по війні до дому. Тепер йдіть домів з двома городовими, возьміть собі білля, тепле одіння, бо ще нині вечірнім поїздом городові відвезуть вас на місце призначення. Справді, о год. 8-мій ми всі три, пращані жовківськими побожними, всіли до темних, неосвічених ваґонів тай відїхали через Львів до Бродів. В Бродах пересиділи ми повний тиждень в тюрмі й щойно на просьбу внесену австрійським старшиною Штрунком до ґенерала Мельнікова, комманданта Бродів, вивезено нас повозками (нами оплачуваними) в супроводі численної кінноти до Радивилова і звідти о год. 11-тій нічю до Київа“. (З листа з 23. II. 1935). — К. П.

[3]) Треба підчеркнути сі слова узнання шан. автора для людей, серед яких знайшлися ОО. Василіяни на засланні. При сій однак нагоді бажаю зберігти для історії слідуючу подію. Наш укр. уряд інтеріював був в 1918 р. чорносотенних ерархів митрп. Антонія, археп. Евлогія й Алексія, одеського епископа. На осідок призначено їм Місійний Інститут при монастирі ОО. Василіян в Бучачі. Тут інтеровані цілком свобідно проживали і мали сталі звязки з Почаївською Лаврою, звідки їм привожено вибагливі харчі. ОО. Василіяни зустрічали правосл. епископів з належною пошаною, ба навіть сердечністю. За доказ їх гостинности може послужити факт, що по якімсь часі звідомив митрп. Антоній Почаїв, щоби стримати присилку харчів, бо у василіянськім монастирі мають повне забезпечення. Післанець Антонія, мабуть діякон Віталій, сказав при тій нагоді почаївським монахам слова: ...„Їм там добре живеться в Бучачі, а митрп. Антоній навчився їсти з Уніятами навіть стервятину“... (Старі східні приписи велять епископам і монахам здержуватися від мяса. Нині правосл. монахи прм. в Почаєві й Вильні споживають і „стервятину“, очевидно оскільки її мають, бо сьогодня монаша чернь проживає у великій бідноті). Однак коли опісля Антоній й Евлогій опинилися в Сербії (еп. Алексія розстріляли большевики), почали перед російськими емігрантами грати ролю дешевеньких „героїв“, навіть описуючи в пресі свої „гоненія“ в уніятськім монастирі... Така етика православних ерархів говорить сама про себе.... — К. П.

Загальні Збори РСУК

Дня 26 лютого с. р. в просторій салі „Маслосоюзу" при вул. Бартоша Гловацького 23, відбулися Надзвичайні Загальні Збори Ревізійного Союзу Українських Кооператив присвячені зміні статуту. Збори зачалися з одногодинним опізненням о 11 год. перед пол. На салі 164 делегатів низових кооператив і повітових кооперативних осередків, котрі заступали 310 членів Ревіз. Союзу Українських Кооператив. Численно заступлена українська преса. Також богато представників українських господарських централь зі Львова. Між присутними делегатами було кількох священиків і три жінки. Збори відкрив інж. Евген Павликовський: Отсим відкриваю Надзвичайні Загальні Збори РСУК, присвячені зміні устрою Ревізійного Союзу. Маємо обовязок примінитися до вимог накинених нам згори. Прошу про річеву дискусію в такій життєвій для РСУК справі. На секретарів покликую п. Фікташа, кооператора з Гряди коло Львова і п. Дмитра Колодницького директора П. С. К. в Стрию. — Після того інж. Павликовський виголосив промову, в котрій сказав м. ін. таке: Після 13. III. м. р. вийшов новий кооперативний закон і настали зміни в життю нашої кооперації. Незалежна кооперація протиставилася, але влада стояла при своїм. Вона перевела залежність Ревізійного Союзу від влади, обкроїла наш Рев. Союз територіяльно і фахово і вкінці узалежнено затверджування ревізійного апарату. Найболючішою вимогою влади є обмеження діяльности нашого Ревізійного Союзу до території Східної Галичини. Потому прийшло ще й фахове обмеження: нам відібрали кілька родів кооператив. Спроби, щоб на Кооперативній Раді ратувати одноцілість української кооперації, були безуспішні. Наш Рев. Союз був найбільше сконсолідований. Він обіймав 28% всіх кооператив Польщі. Німці в Польщі обединалися були в 1 Ревізійний Союз, а тепер дістали два Рев. Союзи. Таксамо Жиди дістали два Ревіз. Союзи. Лише наш Рев. Союз має бути розпарцельований. Влада казала нам, що наш Ревіз. Союз не має традиції діяльности на Лемківщині і на північно-західних землях. Та се не відповідає дійсности. Бо вже літом 1920 р. повстало в Кремянці Бюро Української Кооперації, що співпрацювало з Ревіз. Союзом Українських Кооператив. Пізніше утворено інспекторат нашого Ревіз. Союзу в Луцьку. Коли появився розпорядок з 31. X. 1934 р. про територ. обмеження РСУК, вся українська публична опінія заворушилася. Інтервеніювали всі українські відповідальні чинники, але безуспішно. Тому треба піддатися вимогам звуження діяльности РСУК, піддатися диктатови влади. Дня 4. II. с. р. Рада Ревіз. Союзу вибрала окрему статутову комісію. Та комісія випрацювала проєкт статуту, котрий предкладаємо Світлим Зборам. Прошу належно оцінити працю громадських і кооперативних чинників, котрі старалися відвернути нещастя, що звалилися на нашу кооперацію. Також прохаю уважно поставитися до змін у статуті і все тямити, що вони нам накинені. — Промова інж. Павликовського тривала около півгодини. Після того забрав голос референт проєкту нового статуту дир. О. Луцький. Зміст його промови: Більше як десять літ ми мали змогу працювати на основі польського кооперативного закону з 29. X. 1920 р. Се був один з найкращих кооперативних законів. Він давав також нам повну волю проявляти господарську думку на господарській площині. На основі того закону наш нарід збільшив свою велику кооперативну організацію. За той час ми поставили велику сітку кооператив для загального закупу і збуту, що мали хоронити наш нарід перед визиском приватних купчиків, ми поставили кількасот кредитових кооператив (Райфайзенки), врешті ми поставили поверх 100 Українбанків. Ми утворили взірцеву молочарську кооперацію („Маслосоюз"), ми зорганізували богато міських споживчих кооператив і т. д. Наша кооперація стала хребтом нашого господарського і національного життя. В 1930 р. прийшов перший удар в нашу кооперацію в часі пацификації. Тоді наша кооперація стратили коло півміліона злотих. Та відваги ми не втратили. Морально ми не заломилися. По 1930 р. прийшли нові удари. На Волині в Дубенщині влада зачала приноровловати промисловий закон до наших кооператив так виїмково, що треба було спроваджувати санітарні комісії, котрі мали оглядати кооперативні льокалі. А потому видвигнули ще й інші закони і стали опечатувати богато наших кооператив. До нікого більше не примінювали згаданих законів в такий спосіб, ні до жидівських крамниць, ні до польських кооператив. Тяжко було боронити нашу кооперацію на Волині. Рівночасно казали нашим кооперативам, що все буде добре, коли тільки виступлять з нашого Ревізійного Союзу. Ми бачили, що йде про те, аби Волинь китайським муром відділити від Галицької Землі. Та волинські кооператори трималися міцно організаційного центра української кооперації. Ми їм не забудемо того завзяття і характерности. (На салі сильні оплески!). Наші кооперативи були позамикані а їх справи лежали роками в Адміністраційнім Трибуналі. Влада закидала нам також, що волинські кооперативи се в дійсности політичні організації, бо в проводі деяких кооператив були сельроби. Та ми того політичного руху не витворили і не дали кооперації за шильд для його діяльности. В томашівськім повіті суд на внесення староства розвязав всі кооперативи в повіті, бо — мовляв — в культурній діяльности кооператив криється якась небезпечна річ. Суд розвязував наші кооперативи завсіди без переслухування, без слідства. Так пропадали наші кооперативи в цілих повітах. Ми інтервеніювали де могли, але то нічого не помагало.

Потому зачали творити на північно-західних землях кооперацію на інших засадах, а саме: кооператива для селян може бути лише в місті, а по селах має свої склепи. Селяни не мають ніякого впливу на той склеп. Провід тих нових кооператив був польсько-український. Там ми не могли бути господарями, бо в місті ми є тільки причіпкою. Ці нові кооперативи і тільки вони тішаться покровительством місцевої влади. Врешті влада виступила з проєктом нового кооперативного закону, котрий впровадив контролю держави в кооперативне життя. В році, коли РСУК святкував 40 ліття своєї діяльности, ми мусіли зголоситися знову по право ревізії. Влада нарікала, що в Польщі забогато ревізійних союзів. Ми мали надію устоятися, бо в цілій Польщі не було другого українського ревізійного союзу. Ми (я і Павликовський) пішли до тодішнього міністра скарбу Козловского і там почули, що влада не думає толерувати якоїнебудь окремої національної кооперації: ні української, ні польської, ні жидівської, ні ніякої іншої. В Польщі, сказано нам, може бути лиш одна кооперація і може ділитися лише фахово. Поділ не може йти по національностям. (Д-р Стахів: Коли міністр се сказав? — інж. Павликовський: 14. XI. 1933 р.). Нам вдалося бодай в части оборонити нашу кооперацію. Бо правительственний проєкт нового кооперативного закона вже казав, що вправді ідеальний поділ кооперації, се фаховий поділ. Та через певні традиції влада лишає покищо і національні ревізійні союзи. Влада зажадала письмом 16. X. 1934, щоб ми змінили статут, бо він не відповідає вимогам нового кооперативного закона. Нам подиктували 12 пунктів, які ми маємо помістити в нашім новім статуті: 1) Ревізійний Союз Українських Кооператив (РСУК) обединує українську кооперацію і головна його діяльність се ревізії, 2) територія діяльности Східна Галичина, 3) РСУК має тісно співпрацювати з Кооперативною Радою в Варшаві, 4) всі ревізори мають бути затверджувані Кооперативною Радою. 5) Всі члени дирекції іменовані Радою РСУКА мають бути затверджені провідником Кооперативної Ради в Варшаві. 6) Члени Надзірної Ради не можуть брати платні, ні не можуть бути урядовцями ні директорами РСУКА. (Та в нас не було такого ніколи). 7) Дирекція заступає РСУК на зовні. 8) В статуті має бути сказано, як ми будемо обраховувати вкладки від наших членів. 9) Кооперативи в ліквідації не можуть мати голосу на Загальних Зборах РСУК. 10) Припис про те, як маємо вести рахунковість. 11) Рільнича Палата у Львові має мати представника в Раді РСУК. 12) Ніяка кооператива не може бути зареєстрована, поки РСУК не видасть її посвідки, що вона потрібна. При видачі посвідки для рільничих кооператив РСУК повинен все запитатися Рільничої Палати про її гадку. Одначе опінія Рільничої Палати не вяже РСУК. Найважніші зміни є три: 1) Звуження діяльности територіяльне і фахове, 2) затверджування ревізорів і членів дирекції РСУК Кооперативною Радою і 3) участь представника львівської Рільничої Палати в Раді РСУК. На те домагання Кооперативної Ради ми подали свою аргументацію і на тій основі велися переговори з Кооперативною Радою і міністерством Скарбу. На жаль не вдалося нам осягнути найважнішої річи, себто відвернути територіяльне обмеження. На наших землях будуть вести експеримент нової господарської політики. Сей експеримент міститься в гаслі „паньство сполечне". Се значить, що все суспільне життя має бути удержавлене. Зміна кооперативного закону і зміна статуту се не відірвані справи. Ми стоїмо на переломі. Зміняється також в Польщі цілий суспільно-державний устрій. Тяжко нам старим кооперативним робітникам розставатися зі старими засадами. Велика загроза зависла над нами. Т а с е б у д е з а л е ж а т и в і д н а с, щоб ми провели нашу ідею під якимиб то не було формами. Та сталося! Ми висунули ще один проєкт, щоб ми могли вести між нашими кооперативами на північно-західних землях інструкторську, організаційну працю. Ми патронувалиб тим кооперативам. І одно міністерство ніби годилося, друге ні. Отже і сего нам не вдалося осягнути. Нас поставили перед альтернативою: або ми змінимо статут або ні. А тоді РСУК вже від 1. IV. с. р. переставби істнувати. Колиж ми вже мусіли змінювати статут, то ми рішили при тій нагоді змінити ще деякі точки статуту, вже з власної волі. Отже вияснивши справу історично, відчитаю всі параграфи статуту один за другим. При читанні знайдемо подрібно всі зміни, котрі я щойно обговорив загально.

(Далі буде).

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

З Ч. 18 „НОВОЇ ЗОРІ" ВИШЛЕМО ВСІМ НАШИМ П. Т. ПЕРЕДПЛАТНИКАМ І ПІСЛЯПЛАТНИКАМ СКЛАДАНКИ ПОЧТОВІ (ЧЕКИ) В ЦІЛИ ПРИСИЛАННЯ ПЕРЕДПЛАТИ І ВИРІВНУВАННЯ ЗАЛЕГЛОСТЕЙ. 1—2

Сварка між передовими людьми сторонництва шкодить народній справі більше, ніж гнет, ніж безправство противника. (Вячеслав Будзиновський у статті „Страшне відкриття", Свободи рік IX, ч. 19, ст. 2.)

ОПОВІСТКА

„КАРПАТІЯ", Товариство взаїмних обезпечень на життя у Львові, подає до відома, що на основі дозволу Міністра Скарбу приймає облігації 6 проц. „Позички Народової" на покриття премій від обезпечення під умовинами, устійненими розпорядком Міністра Скарбу з дня 21. липня 1934 р. Дз. Р. П. ч. 66, поз. 582. — Подрібні умовини приняття облігацій висилає Товариство на бажання інтересованих. 13—1—1

ОГЛЯД ПРЕСИ

Нова акція терористів

Під заголовком „Нова акція ОУН" принесло „Діло" з 3 с. м. в ч. 56 велику статтю Д-ра Степана Барана про діяльність, яку тепер розвиває ОУН між нашою еміґр. в Америці вже від кількох місяців. Про ту діяльність довідався д-р Степан Баран з деяких американсько-українських часописів. Вони попали йому до рук пізно і припадково тому, бо польські власти не допускають сюди української преси з Америки. Тільки рідко привезе сюди пару чисел якийсь еміґрант або інакшим припадком дістанеться сюди тамошня преса. Ось сутєві виводи д-ра Степана Барана:

Для допомоги в акції ОУН створено в Злучених Державах П. А. Організацію Державного Відродження України (ОДВУ) з численними відділами в ріжних американських містах, де є скупчення нашої еміґрації. Створено Фонд Визволення України, який має зібрати більший капітал на революційну акцію.

З допомогою для ОУН пішли й інші північно-американські орґанізації, а саме Чорноморські Січи і Стрілецька Громада. Пресовими пропаґаторами акції ОУН стали „Народне Слово" з Пітсбурґа — подекуди й американська „Свобода" — та „Український Хлібороб" з Куритиби в Бразилії. Акцію поширено на Бразилію і поширюється її на Канаду і Аргентину. Є в проекті скликання з весною с. р. масового українського конґресу в Ню Йорку, на котрий — як зачуваємо — мають приїхати голова ОУН. Се мала би бути свого рода демонстрація проти майбутнього Всеукраїнського Конґресу, в справі якого відбулися — як відомо — перші орґанізаційні міжпартійні наради у Львові з кінцем грудня м. р.

В деяких українських заокеанських часописах появилася відозва „Головного вождя ОУН до української еміґрації в Америці" в справі посиленої праці та жертвенности для підтримки національно-революційного фронту. З цензурних причин не можу подати повного тексту цієї відозви. Зміст і сенс її — се зазив дати грошеву піддержку ОУН для переведення в життя її цілей. Видано відозву (Постій, в місяці жовтні 1934. року) з підписом Евгена Коновальця, який пише, що:

„Я вперше напротязі 14-літнього істнування й діяльности орґанізованого, Революційного Руху, звертаюся з оцим зазивом у такій безпосередній формі. І роблю се свідомий відповідальности кожного мого слова. До сего приневолює мене вага переломового історичного часу, що його переживаємо, й свідомість сумних наслідків, які виринулиб, колиб ми так дуже важливу хвилю проґавили".

Вперше знайшов я сю відозву у пітсбурському „Нар. Слові" ч. 47. з 29. XI. 1934. р., де є до неї окремий коментар у статті „Наша сила у нас самих". Там пишеться, що впродовж одного року 1934-35 треба зібрати 40.000 долярів на фонд ОУН для переведення кровавої розправи. Реєструється теж і збірки, ведені головно відділами ОДВУ. Сю саму відозву знайшов я в курітибському „Українському Хліборобі" ч. 1—2. (502—3) з 2. січня 1935, де як коментар до неї є велика вступна редакційна стаття під наголовком „Приходить час" з напастями на старокраєвих „батьків народу" — „отсих — як там пишеться — духових рабів в докторських фраках і в ризах князів церкви, що бють чолом перед ворогом і в польських державних інтересах виповіли війну своїм українським дітям. Сі духові раби з ундо-клєрикально-радикального угодовського табору в своїм хрунівстві пішли аж так далеко, що разом з Поляками прирекли знищити орґанізацію ОУН — сю останню і єдину нашу національно-політичну течію, що покладаючися на свої власні сили, невпинно борється за нашу державу. Зараз всі польсько-хрунівські сили перейшли в рішучий наступ на останню нашу національну позицію, обсаджену через ОУН". — Тому вождь „української національної революції" полк. Евген Коновалець в сю рішаючу хвилю звертається до всеамериканської еміґрації, як до національно-фінансового резервуару, „щоби став йому до помочі в боротьбі." — У статті пишеться виразно: „Бракує нам лише грошей на амуніцію і переведення террору".

Ясно і отверто. Забракло для ОУН грошевих ресурсів і їх має дати тепер українська американська еміґрація. Сказано теж ясно і отверто про найближчі завдання ОУН на терені краю. Є ним переведення террору. У революційній практиці під переведенням террору розуміється з правила індивідуальний террор на представниках влади і на тих власних громадянах, що на думку терористів стоять на перепоні їх акції, або яких треба звести зі світа для пострашку слабодухів, чи — як висше в цитованій статті сказано — „угодовців хрунів".

Тут тепер черга на наше зорґанізоване громадянство, у першу чергу на краєві леґальні українські політичні партії. Новому безглуздому й у безпосередніх наслідках над міру шкідливому для нашого збірного національного життя терророві підпілля ОУН треба заздалегідь відповідно протиставитися і перестерегти у відповідний спосіб наше громадянство перед небезпекою вчинків невідповідального підпілля. Думаю, що і наш Епископат знайде теж відповідний шлях звернути увагу загалу вірних, очевидно ще перед початком заповідженої терористичної акції ОУН, щоби зуміли протиставитися подіям, що їх підпілля ОУН хоче спровокувати і спричинити нову повінь репресій і нову небезпеку для наших надбань. Вкінці треба знайти дорогу до відповідного протиділання і серед самого українського заокеанського громадянства, яке напевно не все співчуває новій акції ОУН. Хай воно знає, що кождий доляр, що дає його для ОУН, се ключ до безпотрібного заповнювання вязниць, се спричинювання репресій, се загроза істнуванню наших конечних і заслужених установ і спинювання нашого збірного національного життя — та цілком не допомога для збудування Української Держави. Її не збудується за 40.000 дол., ані навіть за 40 міліонів долярів, що пішли би на ОУН. Шлях до будови власної держави є зовсім інший, ніж той, що його проповідує ОУН.

Примітка Редакції „Нової Зорі":

Наше засадниче негативне становище до террору відоме від ряду літ. Отже до статті д-ра Ст. Барана не маємо потреби додавати ніяких вияснень. Замітимо тільки те, що й до нас не доходить українська преса з Америки. Тому ми не могли скорше поінформувати наш край про те, що там робить ОУН.

При **грипі, ангіні і всіх хоробах перестуду уживайте**

Пігулки з хініною в порошку „Original" покриті цукром, приємні в ужитку і розпускальні в шлунку. — Набувайте в кождій аптиці. —.
Зареєстровано в М. S. W. під ч. 1192

Грізний прояв

Причини великого браку білоруського духовенства.

Білоруський католицький місячник „Християнська Думка" принесла в ч. 2 (104) з с. р. статтю п. з. „Грізний прояв", котру подаємо в перекладі:

За грізний прояв в життю Білорусинів католиків уважаємо брак в них в послідньім часі кандидатів до духовного стану. За грізний прояв уважаємо се явище тому, що кождому розумному і доброї волі чоловікови відомо, яке велике значіння як для релігійного життя так і для національного, має рідне духовенство кождого народу.

Отже в нас з тим справа виглядає зовсім нужденно. Білорусинів католиків в Західній Білорусі обслугують дві духовні семінарії: в Вильні і Пінську. Правда, офіціальної статистики походження і національности питомців тих семінарій не маємо, але взагалі відомо, що більшість їх, особливо в виленській семінарії, се Поляки з етнографічної Польщі. Так є тому, що охочих Білорусинів до духовного стану занадто мало, а такихже охочих Поляків дуже богато.

Загальний брак в білоруського народу кандидатів до духовного стану потверджує також слідуючий факт. В половині січня с. р. в Вильні відбувся загальний річний зїзд префектів (ксьондзів учителів релігії) з виленської архидієцезії. На зїзді був Й. Ексц. Архиепископ Митрополит, котрий виголосив промову. В промові наш Архипастир м. і сказав, що в виленській архидієцезії завважується застрашаючий брак кандида-

Небезпечна людина

Гумореска про чоловіка, котрий каже, що робить золото з піску.

Дуніковський знов притягає загальну увагу фінансової Европи. Тільки передтим викликав він тривогу як суспільний шкідник. А тепер непокоїть як добродій людства.

Тривога викликана Дуніковським в першім случаю була розуміється не така велика. Поперше — потерпіла всего-навсего невелика ґрупа фінансістів. Подруге — легко було зробити порядок з упертим інжиніром: віддати під суд, посадити в тюрму, вигнати з границь краю!

Одначе тепер, коли вияснюється, що переслідуваний винахідник не так шкідник, як філянтроп, і що він збирається пересипати золотий пісок не з чужих кишень до власної, а навпаки, зі своєї власної кишені до чужих кишень і притім по дешевій ціні, — паніка зачинає охоплювати фінансові круги не на жарти. Взяти хочби французького економіста Труші, котрий розмовляв на днях з журналістами з того приводу.

Якже стрівожений той учений!

Як його голос дріжав на згадку, що золото через Дуніковського може зовсім обезцінитися! І як він непокоївся на думку, що золоті запаси великих держав через тогож таки Дуніковського обернуться на дешевий хлам, що не забезпечить навіть платні міністрам фінансів!

* * *

А наслідки подібного перевороту в добуванні золота, коли тільки він відбудеться, дійсно будуть величезні.

Лише на кім, може бути, він не відібється — се на еміґрантах, котрі все одно не мають золота. І на австралійськім племени Джіпал, що переводить товарообмін при помочи мушель.

Прокинуться одного прегарного дня відповідальні світові політичні діячі... І з жахом переконаються, що в пивницях їх державних банків не цінні штабки і кусники, а старий лом, що непотрібно займає місце.

Скличуть всі правительства кожде своїх ювелірів. Торговців. Частину знесуть до ліцитаційних саль. Частину пустять на тандиту: ануж хтонебудь спокуситься.

Та ювеліри скажуть:

— Нащо нам тілько? Сам перевіз на тягарових возах кілько коштуватиме!

Торговці дадуть таку ціну, що всі парляменти, довідавшись про те, одноголосно ахнуть від обурення. А в ліцитаційних салях публика жадатиме, щоб золота не продавали окремо, а видавали в виді безплатного додатку до старих річей в придачу до полички, прим. кільо золота. До старого бюрка — десять, пятнацять кґ. золота.

В приватнім життю зайде також немала переміна. Кожний робітник матиме золоту папіросницю, золоті ложки, вилки, миски, сковородки. Щоб показати, як бідно жие який-небудь безталанний, люди мягкого серця говоритимуть з тяжким зітханням:

— Подумайте, до якої нужди дійшла людина: їсть на золоті!

Щоб когонебудь образити, будуть говорити про нього поза очи: Золоті руки в того субєкта! Золоте серце в того каналії!

І богато, богато відповідно до того зміниться в життю. Який сенс буде в в словах: „Все возьму, — сказало золото"? Ясно — глупа самохвальба. А коли богатий батько розсердиться на свого наслідника-сина, в устах його страшною погрозою буде звучати фраза:

— Чекай, я вже тебе озолочу!

* * *

Взагалі, схопити подрібно всі наслідки обезцінення золота може розуміється лише вчений економіст, а не рядовий журналіст. Одначе коли всі рідкі металі очікує така сама доля, як золото, цивілізованому світови прийдеться мабуть обмежитися простою паперовою грошевою системою. І замісць золотого і взагалі металічного забезпечення на кождім банкноті напишуть від руки:

„Даю слово чести, що сей білєт має реальну вартість. Міністр фінансів — імярек".

Така система взагалі не дуже погана. Міністрів, що дають слово, вибиратимуть уже старанно. Щоби не понадували публики. А що торкається таких держав, як СССР, відношення до них при браку золота зразу переміниться на гірше: кождий буде вистерігатися слова чести Гринька.

Ну, а що торкається Дуніковського, виновника всеї тої фінансової революції, то будуче відношення до нього мені вже не представляється досить ясним.

Або йому всюди будуть ставити памятники, або при першім вигіднім случаю зловлять, увязнять і посадять в тюрму як особливо небезпечну особу.

А. Ренніков.

Історія жіночого руху

Реферат Пані Евстахії Тишинської, виголошений частинно на Ювилейнім Зїзді Марійських Дружин Пань у Львові.

1) Досі ще серед великої части суспільности поняття жіночого питання обмежують виключно до ділянки боротьби за рівні права, себто до т. зв. еманципаційного руху. При тім уважається його якимсь переходовим явищем, яке скорше чи пізніше перестане бути актуальним. Думають, що се рух викликаний суспільними й економічними переворотами сучасної доби, котрий мине, коли умовини зміняться. Знов інші признаючи слушність жіночим домаганням, цікавилися сим питанням в періоді боротьби за здійснення жіночих домагань, одначе сьогодні думають, що справа вже полагоджена і неактуальна для загалу та стала проблємою радше індивідуальною, добування одиницями того чи іншого становиска. Цей послідний погляд дуже поширений особливо серед молодого покоління.

Тимчасом жіноче питання не тільки не є перехідним рухом, чи завданням, що спирається виключно на акції добуття таких чи інших прав, але це поважна проблєма постійного достосування життя жінки до суспільних і економічних умовин часу. Умовини ці, як учить досвід, часто зміняються, отже потреба достосування людського життя і життя жінки се стала потреба і не заникне так довго, як довго буде істнувати людство. Жіноча проблєма в такім широкім розумінні істнувала від початку світа. І якраз се, що її істнування ігноровано і що суспільний розвиток жінок залишився по заду непропорціонально до загального культурного розвитку людства, спричинило, що в тих періодах, коли само життя переломлювало бариери штучно побудовані довкола жінки, витворювався хаос, що нищив богато жіночих одиниць. Се відбивалося шкідливо на цілім суспільнім орґанізмі, як виказує історія.

Короткозора опінія загалу, не здаючи собі справи з глибших причин тих явищ, складала тоді всю вину на факт переломання дотеперішнього кодексу звичаїв і традицій. І одиноким ліком на се уважала втиснення жіноцтва в давні традиційні рами. А коли жінки зорієнтувалися у справі і почали стреміти до конечних реформ, ставлений їм опір викликав боротьбу. Вона принесла остаточно побіду жіночій справі. Та відемні наслідки тої боротьби відчуваємо досі так у жіночім житті, як і в достосуванні до акції многих жіночих одиниць.

З сього ясно, що конечною річею є запевнення жіночій групі постійної і спокійної е в о л ю ц і ї в приміненні до всецілого уформлення культурних і суспільних умовин людства. Тільки тоді уникнемо таких революційних рухів, яким був так званий ф е м і н і з м в XIX ст. Тільки тоді уникнемо й хаосу понять, який бачимо тепер.

Можність цеї еволюції може дати тільки постійний, свідомий жіночий рух, під проводом високоосвічених і вироблених керманичок, при тім спертий на широких масах жінок освідомлених і солідарних у своїх стремліннях. Одначе нам к а т о л и ч к а м йде не так про суспільну сторону цього питання, як передовсім про його моральну вартість. Коли нема взагалі суспільної квестії, чи це буде квестія ремісничa, селянська чи робітничa, яка не вязаласяб з ділянкою моральних питань, то звязок цей виступає особливо яскраво в справі жіночій тому, що жадна з них не дотикає в такій мірі найжиттєвіших ділянок життя. Згадаємо тут тільки справу родини.

Тому дуже важне для нас сотворення поважного й активного католицького жіночого руху, котрий цілу свою акцію вівби на основі католицького світогляду. Тим більше це важне і пильне, що на жаль в и п е р е д и л и н а с в т і й д і л я н ц і л і б е р а л ь н і ж і н о ч і ґ р у п и, які сьогодня уважають її майже за свій монополь і зискують навіть приклонниць серед менше усвідомлених католичок.

Причин сього явища належить шукати в історичнім розвитку цеї акції. Перші виразні жадання, перші орґанізації, що мали на цілі здобуття належних жінці прав, вийшли на жаль з ліберального табору. Рух цей підпомагали й опанували у великій мірі мужчини: ліберали у Франції, соціялісти в Німеччині.

Доперва поява книжки Бебеля „Жінка“, котра пропагувала вільну любов, отворила очи католицьким сферам. Вона виказала, що з так званою жіночою справою вяжуться передовсім питання моральні. Відтоді були вже д в а н а п р я м к и ж і н о ч о г о р у х у: ліберально-соціялістичний і католицький.

Війна сповнила много жіночих домагань. По війні моральні питання ще сильніше виступають в жіночій справі, хочби тільки згадати питання материнства та зарібкової праці замужних жінок. Оба згадані напрямки, ліберальний і спертий на християнськім світогляді, засадничо незгідні з собою, — початково ішли разом у стремліннях за права освіти, права зарібкової праці і політичні права жінок. Натомість мусіли розійтися в питаннях морального значіння. По війні виступає к о м у н і з м зі своєю революційною програмою і рев. методами у відношенні до жіночого питання. Комунізм не злегковажив участи жінок у своїм русі. Він стремить до як найскоршого зреволюціонування жінки відповідними способами: будженням серед широких верств ненависти до більше посідаючих, нищенням любови дитини через державне виховання вже від наймолодших літ, а серед інтеліґенції: ширенням культу тіла й відрази до домашних обовязків, особливо материнських.

Досить запізнатися з сучасною белєтристичною літературою, театрами, кінами, випаченою гігіеною, з вирафінованою косметикою, вистарчить послухати теорій про „свідоме материнство“, приглянутися всяким новоповстаючим „порадням для жінок“, досить пізнати ститистику так званої „білої смерти“ і щораз численніших розводів, — щоби ствердити, що большевицька програма є в цілім іще так званім християнськім і цивілізованім світі, що її консеквентно переводиться і що вона огортає щораз ширші жіночі кола. Протиділання цьому моральному розкладові суспільности, уздоровлення всего життя обновою всього на засадах Христової науки, — отсе найважніше завдання сучасної католицької жінки і католицьких жіночих організацій.

В другій частині реферату прелеґентка подала короткий начерк історії жіночого питання в старині, середновіччі і в нових часах аж до сучасної доби. При тім сильно підкреслила заслуги християнства в розвитку жіночої проблєми.

На вступі другої частини зазначила, — що нестисле і навіть з ґрунту фальшиве твердження тих, котрі думають, що доперва французька революція занялася долею жінки і її вартости як людини.

Учинив се передовсім Христос.

В поганських часах чуємо вправді, іменно у Римлян, про жінок матрон, окружених пошаною, але се були нечисленні виїмки, які заникали в міру обичаєвого розкладу старинного, поганського світа. Назагал перед Христом жінка є або невільницею або гетерою, відповідно до двоякого завдання, яке призначено жінці це є: виконування найтяжчих праць і вдоволення змислів мужчини. Без мужчини жінка в поганстві не мала ніякої особистої вартости.

Християнство зробило великий переворот в поглядах на жінку і її завдання. Х р и с т о с п р и з н а в ж і н ц і т у с а м у г і д н і с т ь, щ о м у ж ч и н і, це є душу безсмертну, здібну таксамо до життя совершенного як і душа мужчини. Тим самим Христос учинив жінку рівною мужчині. Христос голосить світові велику правду, що Царство Боже отверте для кождого, для мужчини і для жінки, оскільки збережуть заповіди Божі, бо „нема в справах спасення мужчини і жінки, тому що всі ви одно в Ісусі Христі“. Христос навіть вивисшив дівицтво, признаючи добровільному дівицтву присвяченому висшим ціллям, — вищу гідність над подружим станом і тим оказав, що жінка не є сотворена тільки для мужчини, але має вільний вибір між подружжам і дівичим станом. Гідність замужної жінки підніс Христос, жадаючи, щоб любов для жінки була такою, як Його для Церкви, наказуючи обоїм, це є жінці і мужчині рівну мораль і вірність, лишаючи жінці совість незалежну від волі чоловіка, котрому жінка тільки так далеко повинна бути послушна, доки його прикази чи побажання не противляться заповідям Божим. Повагу матері поставив Христос на рівні з повагою батька, кажучи: „Проклятий, хто не шанує свойого батька і матери“.

Тому погляди, поширювані ворогами Церкви, що християнство не тільки не визволило жінки з утиску, в якім вона жила в поганськім світі, але ще більше причинилося до її поневолення, не відповідають правді. Неслушні також закиди, звернені в сторону Отців Церкви, що вони у висловах своїх понижали жінку.

тів як до духовної семінарії, так і до мужеських монастирів. В етнографічній Польщі ,в Галичині, на Поморю — говорив Архипастир — таких кандидатів є тілько, що надвишка їх не знаходить там собі місця і масово приїзджає в наш край.

Що за причини такого явища? Причин, чому Бог так мало покликує в свій виноградник для праці в нім білоруську молодь, можна начислити богато, але ми тут звернемо увагу на одну, по людськи судячи — на найголовнішу. Сею причиною — на наш погляд — буде той факт, що католицьке життя в Білорусинів, замість спиратися на їх природних підставах, спирається на чужих. Замість користуватися мовою рідною білоруською, користується чужою мовою польською. Тимчасом факт є фактом, що білоруська національна свідомість поширюється і відкриває білоруській молоді очи на ті такі ненормальні явища. Для нашої молоді, яка вже має сяку-таку освіту ясно, що ставши ксьондзом, треба польонізувати свій гноблений народ, тимсамим кривдити його і замість повної правди нести йому велику домішку фальшу і бути з ним в розеднанні. Отже наша молодь задля сеї причини часто уважає неможливим для себе в таких умовинах вчитися на світського священика, чи йти в монастир.

Для повноти треба тут також додати й те, що й ті кандидати з етнографічної Польщі, котрі хочуть бути в нас ксьодзами, вони — оскільки ми знаємо — многі часто хочуть сего не конче з внутрішного переконання, а більше з політичних мотивів: нести польську освіту й культуру в народні, — як вони кажуть — „кресові“ маси, де — на їх велике здивування — люди по польськи зовсім говорити не вміють.

Ось тут і ясніша стає ся загроза для католицького життя білоруського народу: рідного духовенства нема, або є не богато та й се, завдяки сучасній політиці, від свого народу відсунене, а чуже зблизитися до народу ні не може, ні не хоче. Виходить так, що пастирі йдуть своїм шляхом, а нарід своїм, уважаючи на те, щоб між собою не стрічатися. Направду грізний прояв, про який ще напишу.

Тайни людського мозку

Анґлійська преса оповістила такий дивний случай: Один купець розмовляючи з клієнткою почув нагло такий сильний біль голови, що втратив притомність. В лічниці відзискав притомність, одначе його память завернулася кільканацять літ назад. Недужий дивується, що його перебрали в цивільний одяг, коли він повинен мати на собі військовий однострій, не пізнає ні жінки, ні сина, оповідає постійно про війну і про товаришів зброї так, якби з ними розлучився вчера на флямандськім фронті. Дивується, що часописи нічого не пишуть про війну й не може зрозуміти, чому він виглядає в зеркалі на 50-літнього, коли він має 30 літ. Одначе поза тим дивним проявом купець поводиться зовсім нормально.

Яворівщина голодує!

(Допис очевидця).

Яворівський повіт один з найбідніших в Галичині. Більшу його часть займають підмоклі піски, а бачити водну тростину в вівсі чи ячмені не є ніякою сензацією. Тому нічого дивного, що населенню в бідніших селах в нормальних літах вже в цвітни бракує зерна і бараболь. Минувший рік був в яворівськім повіті катастрофальний. Мороз знищив в маю жито так, що в деяких місцях його зараз по морозі скошено, бо в колосках не остало ні зерна. Не зовсім змерзле лищено до жнив і воно дало 10—20 кг. зерна з копи! Потерпіла від морозу й бараболя, якої врожай на половину менший від нормального. Жито, головний продукт яворівських пісків, вимерзло назагал так, що у деяких господарів передновок зачався в жнива, ще на засів треба було купити. Богатші мали на засів, на життя однак і їм не лишилося. Дотепер крутилося як було можливо. Намагалося ячменем, у деякого було на кілька тижнів старого зерна, була ще бульба, капуста. Тепер населення Яворівщини стоїть перед катастрофою. Терплять не лише ті, що раз на день живляться вижебраною бульбою, але й сі, що хоч самі не голодують а бачать катастрофальне положення нашого селянства. Певно, що треба великої помочи, щоб охоронити населення перед голодовою смертю. Тут загроза певно більша як серед повенян. Тому українська суспільність мусить поспішити з допомогою голодуючому населенню Яворівщини, яке при інших нагодах не жалувало найбільших жертв для свого народу.

При філії „Сільського Господаря" в Яворові (Народний Дім) основується секція несення помочи голодуючим. Завдання сеї секції дуже велике і дуже трудне, бо голод обняв значну часть населення в богатьох селах. Голодують: Наконечне, Вільшаниця, Скло, Сторичі, Тростянець, Завадів і богато інших осель.

В деяких селах заходом староства — що треба признати — доживляють часом шкільну дітвору, деякі села дістали по 20—30 сотнарів бараболь, поміч ся однак мінімальна в порівнанні з загальною катастрофою. Тут потрібна поміч дуже велика, і від неї не може відказатися жертвенна українська суспільність. І певно не відкажеться. Жертви приймає Українбанк „Народний Дім" в Яворові.

Нові обмеження в торговлі

Оповіщено проєкт розпорядку про заприсяжених посередників на торговицях в торговлі худобою, безрогами, кіньми й вівцями, мясом з тих звірят і дробом. Проєкт вводить нове поняття „посередника" і змагає до унеможливлення комісіонерови вести торговлю на власний рахунок. Промислово-Торговельні Палати мають установляти посередників залежно від свого узнання. Інші особи не можуть займатися посередництвом на даній торговиці. Посередників можуть покликувати зпоміж осіб, що: а) мають польське горожанство, б) скінчили 24 р. життя, в) не були судово карані, гідні довіря, власновільні, г) знають польську мову в слові та в письмі, д) мають практику і знання дотичних приписів, е) зложать приписану кавцію, найменше 500 зл. — Торговлею худобою і мясом займаються в Польщі головно Жиди. Брак капіталу примушує менших купців ставати комісіонерами більших фірм. Заборона лучити функції посередника на торговиці з функціями торговлі на власний рахунок некорисна для купців. Новий проєкт обмежує до мінімум приватну ініціятиву в тій ділянці й може відбитися також на українських посередниках, з котрих не всі знають польську мову в слові й письмі. Ще таких, кілька проєктів, переведених в життя — і можність життя для людей національних меншин стане неймовірно тяжка.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Священичі рукополагання в Українськім Папськім Семинарі ім. св. свщмч. Йосафата в Римі. На се велике й радісне свято нашого Семинаря на запрошення Впреп. о. Ректора прибув до Риму дня 14 лютого Впреосв. Йосафат Коциловський, Епископ Перемиський. Зараз дня 16 в суботу уділив низших свячень, т. є. свіщеносця, четця і піддіяконату 11 питомцям. Їх імена: Тимко Іриней (Епарх. Крижівці); Кулишір Петро (Епарх. Мараморош — Румунія); Костівал Іван, Кнапік Михайло, Гріґаші Юлій (Епарх. Пітсбурґ Зл. Д. Півн. Амер.); Остафіїв Авксентій, Гірняк Йосиф (Епарх. Станиславів); Дячишин Петро, Рокицький Ярослав (АЕпарх. Львів); Слюсарчик Адам (Епарх. Перемишль); Бусько Петро (Бразилія). Дня 17-го лют. в неділю відбулося свячення інших 9 питомців на діяконів. Їх імена: Михайлищук Дмитро, Сярок Станислав, Івахів Павло, Оришкевич Олексій (АЕпарх. Львів); Кічінко Петро, Піпік Іван (Епарх. Пітсбурґ — Зл. Дер. Півн. Амер.); Шмондюк Йосиф, Скородинський Михайло (Епарх. Філядельфія — Зл. Д. Півн. Амер.); Ханейко Володимир (Бразилія). Найбільше торжество припало на слідуючу неділю, 24 лютого, коли на Архирейській співаній Сл. Божі Преосв. Йосафат висвятив отсих пятьох питомців-діяконів на священиків: Івана Всеволода Дурбака (АЕпарх. Львів); Боберського Михайла, Пеленського Льва Ярослава (Еп. Філядельфія, Зл. Д. Півн. Ам.); Шумея Вас. і Гуменюка Вас. (Канада). Співлітургізували о. Йосиф Заячківський ЧСВВ, ґен. Секретар Архимандр. Курії й о. Місторектор Михайло Ваврик ЧСВВ. На сю Сл. Б. прибуло богато гостей. З визначніших були: Монсіньор Россо, заступник Ассесора при св. Конґреґації для схід. Церкви, Впреп. о. Ів. Гудечек, б. Апост. Візитатор наших Епархій в Галичині, о. Герман Т. І., президент Папського Орієнтального Інституту, Монсіньор Бенедетті, Впрепод. о. др. І. Балан, архипрезвітер Митроп. румунської Капітули й делеґат до Кодифікаційної Комісії східного права, Впреп. о. Архимандрит о. Д. Ткачук ЧСВВ, о. Ректор Папської грецької Колеґії св. Атаназія і о. Ник. Братко. Всі ті визначні гості були також на святочнім обіді в семинарі. Крім них можна було бачити в церкві професорів університету Пропаґанди й Анджелікум, богато питомців ріжних Колеґій, деяких світських людей Італійців і з нашої української римської кольонії. В часі Сл. Божої і відтак підчас обіду співав гарно вишколений хор питомців нашої Римської Семинарії. Разом 25 питомців, т. з. половина всіх питомців приступала до свячень. Тому се торжество має особливше значіння в розвою сеї так великої ваги нашої церковної установи в Римі. — Рим, кінець лютого, 1935 р. — о. Т. Г.

Організація катол. Церкви в Росії. Оповіщено „Моту пропріо" Св. Отця, що устійнює нову організацію Комісії Про Руссія. Всі замешкалі в Росії католики обряду візантійсько-східного та інших східних обрядів будуть належати відтепер до св. Конґреґації Східної Церкви, при котрій повстане окрема секція. Католики латинського обряду разом зі своїм дієцезальним духовенством остануть дальше в компетенції Папської Комісії „Про Руссія", котра належить до св. Конґреґації надзвичайних церковних справ. Св. Отець поясняє, що нова організація конечна для піднесення числа працюючих на користь християнства в Росії. Знаючи про брак богослужебних книг серед російського духовенства східних обрядів, св. Отець поручає св. Конґреґації Східної Церкви постаратися про нове видання тих книг і через те ствердити правдиво материнську печаливість католицької Церкви не лише для католицьких східних обрядів але також для відлучених схизматиків. (КАП).

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

З ВИКЛАДОВОЇ САЛІ

100-ліття чеського гимну

Дня 2 с. м. відбулися сходини „Словянського Товариства" в салі львівського університету ч. 6. в будинку колишнього Галицького Сойму. Присутні: коло 60 осіб Поляків студентів університету обох полів і кількох представників чеського консуляту у Львові. Сходини присвячені 100-літтю чеського національного гимну. О год. 7.20 п. Якубец зачав сходини коротким словом. Він сказав м. і.: Нинішні сходини присвячені чеському національному гимнови „Кде домов муй", і словянському гимнови „Гей Словяни". Скажу кілька слів про гимни взагалі. Збірна душа народу проявлялася все в гимнах. Первісні гимни мали релігійний характер. Так напр. старопольський гимн „Богуродзіца" спершу релігійна пісня, стає пізніше національним польським гимном. Потім наступила перерва, сумерк, і доперва пісня леґіонів Домбровського „Єще Польска не згінела" стала гаслом від родження словянських народів. Пісня леґіонів стала гаслом. Інші словянські національні гимни творилися на взір пісні леґіонів. Подібним духом перенятї: український гимн „Ще не вмерла" і гимн Лужицьких Сербів. Та сама віра й надія на відродження народу. Дух пісні леґіонів бачимо й на болгарськім національнім гимні „Шумі Маріца". — Незалежно від польського національного гимну повстали гимни чорногорський, хорватський і сербський. В 1903 р. віджив інший сербський гимн написаний в 1880 р. Се молитва до Бога про ласку для короля і його роду, просьба о згоду, спомин славної минувшини. Найсильніший словянський гимн се хорватський національний гимн. Дорівнувати йому може хіба марселеза. Словінський гимн се також заклик до бою. Чи маю говорити про російський гимн? Його тони дуже ріжняться від тонів вище згаданих словянських гимнів. Нині мають в Росії „Інтернаціонал", та се не словянський гимн ні характером, ні тенденцією, ні творцем. Що лучить всі словянські гимни разом? Брак в них таємничости, містерії. У всіх є молодечість і свіжість життя. Якаж ріжниця між ними і гимнами нпр. англійським або німецьким! Нема в нас постійности, зате богато чуттєвости, надії, романтизму. — Після того відчитав короткий реферат п. Конірж про повстання національних гимнів: чеського і словацького. Він читав свій реферат по польськи, бо чеська вимова і наголос робили його трудно зрозумілим. Зміст: Чеський національний гимн „Кде домов муй", повстав на початку 19 ст. То були тяжкі часи для Чехів. Тоді прийшла филя германізації. Чеську мову виперли зі шкіл. Чехи боролися за свою мову, щоби при її помочи розбудити свідомість чеського народу. До розбудження національної свідомости причинився театр. Перший зачав писати чеські патріотичні пісні Каєтан Тіль. Він найбільше причинився до розвою чеського театру. Він написав фарсу з життя в Празі п. з. „Фідльовачка". В ній змальовав два типи: свідомого Чеха і знімченого Чеха. Музику до „Фідльовачки" скомпонував Франтішек Шкрован. Пражани любили ту фарсу, бо там були ріжні пісоньки. Та ті пісні давно забуті. Лиш одна пісня з послідної дії не забута. Сліпий музика Мареш співав пісоньку „Кде домов муй". Ся пісня має ліричний тон. Автори не сподівалися, чим та пісня буде для чеського народу. Перша строфа висказує любов до чеської землі, друга строфа любов до народу і його минулого. Пісня захопила публику своєю ліричною мельодією і стала популярною на провінції. Співали її при торжественних нагодах по всім чеськім краю. Від 1850 рр. стала вона виразом чеських патріотичних почувань. Австрійські власти навіть забороняли її співати. В часі світової війни стала та пісня страшною зброєю проти Австрії. Від 1918 р. стала пісня „Кде домов муй" національним і державним гимном чеського народу. Вона переложена на всі словінські мови. Після світової війни настала злука чеського гимну зі словацьким гимном „Над Татров са бліска", котрий також повстав з народної пісні 10 літ пізніше то є в 1844 р. Творець словацького гимну Янко Матушка. Від 1918 р. гимни чеський і словацький творять цілість і їх співають чи грають один по другім. Сто літ тому в 1834 р. повстав гимн „Гей Словяни". Написав ту пісню по чеськи молодий словацький теольог Томашік. Цікаво, що пишучи пісню вже мав готову мельодію. Провідна думка тої пісні та, що і в польськім гимні. Пісня „Гей Словяни" поширилася скоро в Чехії, на Моравії і Словаччині. Вона гомоніла в Празі в 1848 р. підчас всесловянського зїзду. Співали ту пісню чеські соколи. Словаки співають її в перекладі на словацьку мову. Австрійські власти переслідували тих, хто співав ту пісню. Пісня переложена в 1926 р. на польську мову. — Після того одна з учасниць сходин рецитувала гимни чеський і словацький в оригіналі і в польськім перекладі. Також рецитувала пісню „Гей Словяни" по чеськи і по польськи. — Сходини скінчилися о год. 8.20 вечером.

Яке се правдиве, о Господи, що людське життя на тім світі то боротьба! — Сатана, світ, тіло, пристрасти, молодеча розперезаність — що за противники! Видимі вороги, невидимі вороги, вороги внутрі, вороги на зовні, хитрі вороги, невтомні вороги, люті вороги. (А-Фосс у творі: „Думки й поради для образованих молодців". Книга II, розділ 74).

Зїзд 600 письменників

Вони мали пересічно по 35 літ і репрезентували 52 народів.

Читачі вже певно на підставі самого заголовка додумуються, що таку штуку „втяли“ розуміється наші червоні „приятелі“ в червоній матушці Москві. Аякже. І проголосили, що „со дня сотворенія міра не было случая, чтобы столько писателей радовались вмѣстѣ“. Річ ясна, що спорити про те з большевиками трудно — вже тому, що ніхто не знає точної дати сотворення світа.

До Европи наспів уже стеноґрафічний звіт з того Зїзду. Він величезний: 718 сторін, кожда в 2 стовпці, формату 25 × 17 цнтм.!... Треба бути правдивим подвижником, аби перечитати таку книгу. А знайшлися такі, що перечитали — й оповістили звіт з того звіту, відки й ми беремо дещо. Отже є таке: Наклади писань большевицьких письменників величезні. Перший лучший романчик першого лучшого ґрафомана, який ще речення склеїти не вміє, печатають большевики в 100.000 прим., чим страшенно засмічують і літературу й народ. А більше відомі твори, як прим. „Тихий Дон“ печатають в мілїоновім накладі. Зі звіту видно, що на Зїзді царила тьма кромішня й обман. Промовці на тім Зїзді переважно не мали найменшого поняття про те, що діється за границею. А ті, що знали, просто обманювали тих, що не знали. Нпр. відомий сибарит Ґоркій сказав: „З сего Зїзду письменників зробили ми світову подію, котра прозвенить по всім світі!“ (Оклик: „Вже прозвеніла!“). Трудно уявити собі лучший дотеп... бо кромі худеньких большевицьких ґазеток за кордоном і розуміється еміґрантських — світова преса зовсім не займалася тим Зїздом заголюканих невольників, котрим з Москви диктує че-ка, що мають писати...

Лікарський фейлетоник.

Втома і відпочинок

Коли найлучше працюється.

Почування втоми се свого рода сиґнал, котрим наш орґанізм дає знати, що має досить праці й потребує відпочинку. Одначе більшість людей томиться занадто скоро, коли ще про якенебудь вичерпання сил орґанізму не може бути мови. В богатьох случаях се залежить від психічного наставлення до виконуваної праці. Коли вона цікава для нас, займає нас і дає нам вдоволення — тоді можемо працювати довго без втоми. Натомісць праця нудна, прикра й нерадо виконувана томить значно скорше. Крім того неґативне наставлення може бути вислідом змін успосібления при неврастенії і т. п. Вкінці треба памятати, що загальне ослаблення нервової системи впливає відємно на видержливість у праці. Навіть при фізичній праці почування втоми впливає більше з вичерпання енерґії нервової ніж мускулярної.

Коли хтось занадто скоро томиться, повинен передовсім сконтролювати своє наставлення до праці. Вправді може бути трудно знайти приємну і займаючу працю, одначе наставлення завсіди можна змінити при добрій волі. На випадок недуги треба лічитися. Коли йде про відзискання втраченої видержливости, то головну ролю відіграє відпочинок. Найлучший відпочинок — сон. Одначе не вільно цілого вільного часу праці переспати. Треба перевести час так, щоб дати нервам можність відпруження. В вільних хвилях не треба пересиджувати в задимленій і запорошеній кавярні, не запиватися алькоголем і не висилювати мозку сензаційно-еротичною лектурою. Побут на свіжім воздусі навіть в вечірних годинах, якийсь не занадто форсовний спорт, найлучше допоможуть відзискати енерґію та охоту до праці.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У ЛЬВОВІ відбулися 2 с. м. наради Народнього Комітету УНДО-ння при участи 85 делеґатів з 41 повітів Галичини й Волині. Приявні були всі посли й сенатори УНДО і члени ЦК УНДО. Предметом нарад було наше сучасне політичне положення.

ОХОЛОДЖЕННЯ ВЗАЄМИН між Польщею й Німеччиною стверджує берлінський кореспондент лондонського органу „Нюз Кроникл“. Причина: справа литовської Клайпеди. Те саме потверджує віденський кореспондент лондонського „Дейли Телеґрафу“. А „Берлінер Таґеблят“ остро атакує протинімецьку статтю Авґура-Полякова в варшавськім „Курєрі Пораннім“ підчеркуючи, що така стаття поміщена якраз в хвилі, коли до Берліна приїзджає анґлійський міністр Саймон. Словом, приязнь скоро зачала показувати риси. Ми все сумнівалися в її тривкість але не припускали, що вона так скоро зачне студеніти.

ПОСОЛ ББ. ПОЛЯКЕВИЧ осуджений недавно організацією ББ зрікся посольського мандату. По зложенню посольського мандату Полякевич має виїхати за кордон.

ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР в Римі Висоцкий відвідав італійського віцеміністра закордонних справ Сувіча й обговорив з ним умовини польсько-італійських торговельних взаємин.

ЧОРНОМОРСЬКИЙ СОЮЗ пляну-ють совіти разом з Туреччиною. Вони хочуть позискати до того союза Болгарію й Ромунію. Остання малаби згодом втягнути в той союз Малу Антанту. Позискавши ще решту балканських держав, становивби Чорноморський Союз велику силу. Він мавби забезпечити СССР від сторони німецько-польського порозуміння.

ПЕРЕДАЧА ОБЛАСТИ СААРИ Німеччині відбулася офіціяльно дня 1 с. м. Предсідник Комітету Трох барон Альойзі передав владу в імени Союзу Народів представникови німецького правительства міністрови Фрікови. Гітлєрівські штурмові відділи обсадили столицю области Саари м. Саарбрікен і інші місцевости. Того самого дня прибув до м. Саарбрікен канцлер Гітлєр в товаристві фон Папена.

В ВІДНІ зачався процес проти Д-ра Антона Рінтелена. Йому закидають, що він в липні м. р. підчас гітлєрівської револьти в Відні згодився утворити революційне правительство.

ІТАЛІЯ ВИСИЛАЄ постійно війська до своїх африканських кольоній в сусідстві Абіссинії. З Мессіни відплив до Африки корабель „Арабія“, котрий повіз воєнні матеріяли, 24 полк артилерії, кілька самоходових відділів і богато артилеристів. Перші відділи піхотної дивізії з Фльоренції мають відплисти до Африки в найкоротшім часі.

ДО ЕВРОПИ приїхало з Америки кільканацять летунів Муринів, котрі вибираються під проводом полк. Губерта Юліяна до Абісинії, щоб боронити послідну чорну імперію.

ЕСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило укріпити Балеарські Острови на Середземнім Морі. Се має коштувати 447 міліонів пезетів. На Балеарських Островах мають збудувати велике летовище.

ФРАНЦУЗЬКІ ВЛАСТИ перевели ревізію в провідника т. зв. „Хлопського Фронту“ Доржера в м. Рен. Йому закидають, що на вічу виголосив протидержавну промову. Також в інших провідників „Хлопського Фронту“ переведено ревізії.

ВЕЛИКІ МАНЕВРИ анґлійської военної фльоти на Атлянтійськім Океані відбудуться від 7 до 15 с. м. між островами Азорами й Еспанією. Також 45 кораблів торговельної анґлійської фльоти візьмуть участь в тих маневрах. Маневри мають виказати чи Анґлії вдасться забезпечити довіз живности на случай війни.

НОВИНКИ

Друга зима грянула на Львів і його околицю. Від кількох днів маємо остро замерзлий ґрунт під ногами і сніжні опади.

Відкриття вистави УСС в Станиславові відбулося 3 с. м. о год. 12 впол. в будинку б. кавярні „Асторія“ при вул. Собіського. Експонати розвішені в 6 салях з великою систематикою. Виставу відкрив сотник УСС д-р К. Воєвідка. Потому промовляв отаман УСС д-р Н. Гірняк, підчеркуючи звязки Станиславова з УСС. Пояснював виставу д-р І. Іванець, поручник УСС. На відкритті було велике число публики, м. ін. през. д-р К. Левицький. Вистава потриває 3 тижні. Вона відкрита щоденно від год. 10 до 17. Є дані припускати, що українська публика в Станиславові таксамо прихильно поставиться до вистави УСС як поставилася у Львові.

Помер Епископ Берліна о. Николай Барес. Він уродився в місцевости Іденгайм в тревірській дієцезії 24. І. 1871 р., Священиком став 1895 р., каноніком тревірської капітули 1920 р. Зі становища управителя духовної семинарії в Тревірі именували його Епископом Гільдесгайму 15. І. 1920 р. Після смерти Еп. Христіяна Шрайбера именували його 15. І. 1933 р. Епископом берлінської дієцезії. Свої обовязки виконував до хвилі наглої смерти. Еп. Барес стояв непохитно на сторожі засад і прав католицької Церкви. (КАП).

Батькам шкільної молоді під увагу. Зближається час іспитів до ґімназії нового типу. Ученики 6 і 7 кл. нар. шкіл, що хочуть здавати до ґімназії, мусять зголоситися до іспитів в першій половині червня. Філія „Учительської Громади“ у Львові уладжує окремі лекції. Зголошення приймає до 10 с. м. книгарня Рідної Школи, Львів, вул. Сикстуська 20.

Товариство Прихильників Освіти (ТПО) у Львові остаточно розвязане. Не поміг відклик до воєвідства проти розпорядку львівського городського староства. На місце розвязаного ТПО мають оснувати нове т-во з метою матеріяльної допомоги нашій студентській молоді та управи Академічним Домом у Львові.

В Українськім Науковім Інституті у Варшаві мґр Степан Щурат відчитав 26 м. м. реферат „Тимко Падура — життя і творчість“ на засіданні фільольоґічної секції Комісії для дослідів польсько-українських питань.

Помер український хемік проф. Микола Вікул в чеській Празі. Він уродився в родині українського священика в Тифлісі на Кавказі в 1887 р. Студіював в Камянці Под. та у Варшаві. Працював в українськім університеті в Камянці Под. від 1918—20 р., потім як проф. Української Господ. Академії в Подєбрадах. Написав ряд наукових праць і статтей в мовах українській, чеській і ін.

В Станиславові поліція перевела ряд ревізій серед Українців. Увязнено п. Л. Костецьку та п. М. Когутяківну.

В Бережанщині в с. Вербові увязнили двох хлопців Кондрата Гр. і Безпалка І. в звязку з убийством Зальців і підпалом їх хати.

До Берези Картузької вивезли з Тростянця коло Долини Остапа Дерлицю, кандидата інжинерії. Він перебуває вже там 2 місяці, одначе рідня його довідалася про те щойно тепер.

Аґенція „Всхуд“ простує вістки про іменування нового тернопільського воєводи як безосновні та неактуальні. Виконуючий обовязки воєводи п. Ґінтовт Дзевалтовский буде дальше працювати на своїм становищі.

405 товариств розвязало львівське городське староство за те, що не предложили особового складу своїх виділів. Деякі з них вже давно перестали істнувати. Кілько розвязано українських товариств, невідомо.

Гумор. — Та пані дуже подібна до своєї бабки. — Ти знав її бабку? — Ні. — А чомуж кажеш, що подібна? — Ніби я не знаю, як виглядає стара баба?...

Підручники до навчання реліґії в народних школах можна набути до комісової продажі: а то, біблія зл. 1. — катехизм зл. 0.60. При більших замовленнях рабат! Замовляти В. Гірняк Станиславів Красінського 12. 8 = 2—10.

Українське Лікарське Т-во у Львові обходить 25 ліття свого істнування в днях 20 до 22 квітня с. р. В тих днях відбудеться у Львові зїзд українських лікарів і природників.

В Заліщиках відбулася польсько-румунська конференція в справі відбудови мосту на Дністрі, знищеного підчас війни. Кошти будови винесуть 700.000 зл. Ту суму покриють обі сторони по половині. Будова потриває 2 роки.

В Жабю польське Т-во Прихильників Гуцульщини приступає з весною с. р. до будови гуцульського музею і захисту для туристів.

Мило до голення зачав виробляти Центросоюз.

Подорожіли товщеві сирівці, які доставляє до фабрик мила картель.

В часі бурі пішло на дно разом з залогою в самій ґдинській пристані польське судно „Жубр“. На покладі було 4 людей залоги.

Облігації міста Варшави признано пупілярними паперами. Гл. Дневник Законів РП. ч. II, позиція 55. Се признання відноситься тільки до паперів емітованих по 1. II 1935.

Управа міста Риму постановила поставити памятник пок. кардиналови Ґаспаріеви за довершення лятеранського договору. Памятник стане на Монте Пінчіо.

На кладовищі в м. Мервикшір (Анґлія) знайшли оловяну печатку папи Іннокентія VI з виразним надписом.

В Німеччині розпочалася субскрипція на 500-мілїонову внутрішну позичку. Через те відчувається зменшення внутрішного грошевого обігу.

3 міліони безробітних є тепер в Німеччині.

Фінляндія обходила 28 лютого с. р. 100-ліття оповіщення фінського епосу „Калевала“. Він повстав около 1000 р. по Христі. Опрацював його фінський учений Ілля Ленрот. „Калевалу“ переклали на всі культурні мови. На українську мову гарно переклав її проф. Е. Тимченко.

Совітський дарунок Ромунії. Літвінов повідомив міністра закордонних справ Ромунії Тітулєску, що правительство СССР рішило подарувати правительству Ромунії церкву б. російського посольства в Букарешті. Одначе під умовою, що богослуження в тій церкві будуть правити в ромунській мові (бо російська мова стала очевидно мовою призначеною передовсім для проповідування ідей Карла Маркса).

Лазар Каганович, дотеперішний заступник ґен. секретаря компартії і права рука Сталіна, іменований наркомом комунікації. Дотеперішний комісар комунікації Андреєв іменований заст. ґен. секретаря компартії. Каганович дістав широкі повновласти, щоб завести лад на совітських зелїзницях, котрі є в катастрофальнім стані. Є поголоски, що се означає деґрадацію Кагановича.

Цікава скриночка. В Америці сконструовано таку скриночку, що вона рівночасно: ґрамофон, домашний кінематоґраф, радіовідбірник і телевізійний апарат. За пару літ та скриночка настільки подешевіє, що зможуть її набувати також середнозаможні люди.

Гумор. — Малий Ромцьо: Мамусю, що блище: місяць чи Америка? — А ти як думаєш? — Я думаю, що місяць. — Чомуж? — Бо місяць видно, а Америки не видно.

Гумор в совітах — Відки маєш ті гриби? — Я назбирав їх в лісі. — Чи там є великий хвіст людей при збиранні грибів?

Гумор. — Практичність Американців. — Гість до портієра готелю: На котрім поверсі можна дістати кімнату? — Може бути на 12-ім. — Кілько коштує? — Коли хочете вискочити вікном перед год. 12, то 4 доляри, коли хочете переночувати, то 9 дол. (Було то в часі біржевих крахів і частих самовбийств).

ВИГРАНІ ДОЛЯРІВКИ: 40.000 дол. на ч. 246336. — 8.000 дол. на ч. 920902. — 3.000 дол. на чч. 878931, 227314, 692160. — 1.000 дол. на чч. 1357308, 1330488, 1490783, 787006, 337047. — 500 дол. на чч. 755, 525, 732442, 629372, 716818, 331341, 825405, 269834, 1462205, 810038, 1497509. — 100 дол. на чч. 1448417, 621121, 29560, ,444977, 406171 595357, 714878, 311003, 640120, 946742, 359834, 150244, 509417, 626808, 134580, 694645, 397118, 1498747, 664397, 392412, 643174, 722678, 702407, 1262769, 648195, 439925, 69552, 737133, 53861, 687415, 49798, 520073, 849648, 1174048, 1308170, 866574, 108658, 1205578, 335158, 1179014, 545230, 312521, 12294373, 1124886, 456581, 1027176, 1165498, 1435470, 372215, 895043, 816422, 407402, 474135, 510437, 1390340, 1492257, 26194, 1242280, 85613, 346200, 624054, 190395, 990825, 658289, 953591, 43481, 648157, 756793, 329438, 717787, 357814, 1011324, 11219956, 630481, 1159641, 702876, 414060, 797864, 1448334, 52165.

ЖЕРТВИ

1) о. Василь Григорчук, Рибно, п. Рожнів зл. 2 на пресовий фонд (збірка).

2) о. Нестор Погорецький в Скородинцях, п. Чортків зл. 5 на пресовий фонд „Нової Зорі“. — 3) Гр.-катол. Уряд парох. в Кабаках, п. Рожнів зл. 2.70 на катол. пресу. — 4) о. Юліян Гранківський, Тучапи, п. Попельники зл. 5 для Івана Заремби.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах 5.22 зл. Золотий доляр 8.91—892. Канадійський доляр 5.22; 1 нім. марка 1.95—2.00; 100 франц. фр. 34.50; 100 чеських корон 21.50; 1000 ром. леїв 34.00—35.00 зл.; 100 австр. шілінґів 100 зл.; анґл. фунт стерл. 24.90 зл.; 100 швайц. франків 171.00 зл.; ґданський гульден 1.72 зл.; 100 італ. лірів 44.50 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 5. III. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2.50 зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яець 2.80 зл. Тенденція на масло звинкова, на молоко сильна, на сметану і яйця вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 ґр.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Пожежа над Волгою.
КАСИНО: Фрайляйн Доктор
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Наслідування життя.
МІРАЖ: Чар віденського вальця.
ПАКС (катол. кіно, вул. Францісканська 1а): Віра, надія, любов.
РАЙ: Ніч чудес (Драма Люрду).
СВІТ: Ніч чудес (Драма Люрду).
СТИЛЕВЕ: Пісня козака і ревія.
УТІХА: Долина тривоги і ревія.

З приводу ювилею „Нової Зорі“ всї книжки і брошури її видання продає Адміністрація аж до Великодня сего року за половину ціни. Потому ціна знов буде піднесена. Просимо користати з того для закладання парохіяльних бібліотек. „Венеція“ 3 зл.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	Основи соціольоґії	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5.	Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7.	Греко-катол. Церква (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9.	Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
Ч. 15.	Борці за Церкву. Ч. II.	2.—
Ч. 16.	Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Ен. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: Галицька делеґація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціялістична Радянська Республика	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: Тилявська Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23.	Ен. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27.	„ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28.	„ „ Жіноча справа	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: „Андрей“ на засланні	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: Террор в минувшині	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3.00
о. Д-р Т. Галущинський:	Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови	0.20
Д-р С. Томашівський:	Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський:	Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський:	Про іде, героїв і політику	2.00
О. Назарук:	Роксоляна (повість)	12.00
О. Н.:	Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплєр:	Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист		1.00
А. Ч.:	На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук:	Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду	1.30
Станіслав Лось:	За конструктивну політику на Червоній Руси	0.50
Галяцький Договір		0.50
Осип Назарук:	Націоналізм Донцова	0.60
Осип Назарук:	Венеція	3.—

Гумор. — В присутности батька. — Мамусю, чи всї байки зачинаються від слів „Жив раз“... — Ні, моя дитинко, деякі байки зачинаються словами: „Сегодня мусів я довше сидіти в бюрі, бо мав важне засідання“...

Гумор. — Перший волоцюга: Дуже чемний наш панотець, аж за браму мене випровадили. — Знаю, чому: бо на подвірю висів кожух.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редаґув Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 10 березня 1935. Ч. 18 (816)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.ПІ. Краків 405.867

ВАЖНИЙ РОЗПОРЯДОК СВ. ОТЦЯ

Кому відтепер підлягають всі католики східних обрядів?

Березневий ссшиток видавництва „Acta Apostolicae Sedis" приніс „Моту пропріо" Св. Отця прр Комісію Про Русія та про видавництво літурґічних книжок словянського обряду. — Комісію „Про Руссія" утворено письмом Секретаріяту Стану з 20 червня 1925 р. Спершу вона була автономною секцією при св. Конґреґації Східної Церкви, потому в квітні 1930 р. стала зовсім самостійною. Тепер силою нового статуту всі вірні обряду візантійсько-словянського або іншого східного, що жиють в Росії або денебудь інде, залежатимуть від св. Конґреґації Східної Церкви. Латинські дієцезії разом з духовенством і вірними на терені Росії дальше підлягають Комісії „Про Руссія", котра тепер влучена до св. Конґреґації надзвичайних церковних справ, причім секретар тої Конґреґації буде рівночасно головою Комісії. Відтепер вірні візантійсько-словянського обряду, що досі підлягали Комісії „Про Руссія", залежатимуть від св. Конґреґації Східної Церкви, котрій підлягають всі східні обряди катол. Церкви, м. ін. грекокатолики й католики вірменського обряду в Польщі. (КАП).

Нова книжка про масонів

В Познані накладом книгарні св. Войтіха вийшла цікава брошура п. з. „Масонерія. Чим вона є а чим не є?" Се переклад з французького відомого католицького публіциста у Франції Вера, бувшого масона. Він доказує на основі цитованих масонських документів фальшивість вільномулярської секти, котра нападає на католицьку Церкву і на традиції християнської моралі. Цікава тема, про яку в нас мало знають як також приступна ціна (1.60 зл.) повинні спонукати кождого прочитати ту брошуру. Згадану книжечку можна купити в кождій більшій книгарні. (КАП). Така книжка актуальна, бо впливи масонів ростуть.

Панщина в СССР вернула вповні

Московський кореспондент „Курєра Познанського" описує в 104 ч. того орґану, як в СССР вернула вже зовсім панщина і то далеко гірша ніж була до 1861 р. в давній Росії. Закріпощене там вже все селянство. Нікому не вільно опускати свого села або місця, до котрого його призначила влада. Около 8 міліонів заможніших селян (т. зв. „кулаків"), котрі не хотіли добровільно віддати своєї землі, вигнані з домів в далекі краї й засуджені на примусові роботи.

Чорна мафія посередників

не дає розвинутися торговлі в Польщі.

Польський міністр торговлі Фльояр-Райхман виголосив в сенаті промову, в котрій м. ін. сказав: В зовнішній торговлі Польща ставляє доперва перші кроки. Свої продукти продає за границю дешево, а за чужі платить так дорого як за найлучших часів клясицизму. А внутрішна торговля в Польщі дальше відбувається в старих пережитих формах, котрі пригадують просто середновічні форми виміни. Торговлею в Польщі кермує чорна мафія. Продуцент не знає, кілько має і може жадати, консумент не знає, кілько має платити. Детайліст відгороджений від властивого жерела товарів ланьцюхом непродуктивного і коштовного посередництва. Більшість продуктів в Польщі не має ні міри, ні ваги, ні вигляду — і через те власне стають вони предметом торговлі мафії. Перша передумова боротьби з тою мафією це стандаризація, друга передумова — зближення продуцента з консументом. Найбільші сили світа використовували деякі епохи в своїй історії для вишколення поколінь головно в торговлі. Не стидалися робити з того головного гасла життя. Під гаслом не розумію культу.

Генерал Денікін проти Японії

Б. вождь білої російської армії в рр. 1918—1919 ґен. Денікін виголосив в Парижі відчит про міжнародне політ. положення й ролю совітів підчас будучих конфліктів на Сході й Заході. Німеччина й Японія хочуть заволодіти Китаєм. Японія змагає захопити цілий Сахалін, Камчатку і Далекий Схід (Приморя й Амурський Край). Злучені Держави Півн. Ам., Анґлія, Франція та Голяндія мають спільно боронитися проти японського імперіялізму на Тихім Океані. Супроти нового можливого розділу Росії ґен. Денікін накликував еміґрантів не вступати до армій японських ні інших протисовітських, бо навіть вигнанці з вітчини не повинні причинятися до її знищення. „Визволення Росії а не підбій її чужоземцями, з власним народом а не проти нього — се наше завдання" — закінчив ґен. Денікін.

Пімста слоня

В першорядним лондонськім цирку виступає слонь, що називається „Кадікс". Публика його дуже любить. Він виконує ріжні штуки, зовсім неправдоподібні як на слоня, і визначається дивним розумом та добрим вихованням. Недавно коли слонь виконував свої штуки, зблизився до баріери якийсь чоловік з публики і вколов його шпилькою в трубу. Як відомо, кінець трубн се найвразливіша часть у слоня. Та „Кадікс" не показав по собі болю і скінчив свій „нумер" штуки. Потім як звичайно клякнув дякуючи і кланяючись. Публика оплескувала ентузіястично свого любимця. Після скінчення програми слонь виходив з арени. Тим разом не вийшов зараз, лиш обійшов арену довкола. Підійшов до місця, де сидів той пан, що його шпигнув, блискавичним рухом трубн витягнув його вгору з його місця і кинув його на арену з такою снлою, що нещасний справник дурного жарту стратив притомність. Серед публики повстала паніка, але циркова служба успокоїла глядачів. Слонь спокійно дався відвести до стайні.

Хто дбає, той має! вчить добра приказка. Тому дбайте про своє майно і обезпечіть його від крадежі з вломом в одинокому українському Товаристві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Сокальський кордон

Двоїстість українського життя в Польщі.

Перепони уніфікації.

В ч. 2 з б. р. „Бюлєтину Польско-Українського" помістив п. Сильвестер Гориніч цікаву статтю п. з. Сокальський кордон. В тій статті автор порушив одну, як слушно каже, з найбільших болячок українського життя в Польщі. На означення тої болячки втерлася специфічна назва, котру він і дав своїй статті. Тому, що порушена автором справа дуже важна, актуальна й навіть пекуча, ми зреферуємо його статтю та подамо до неї свої замітки.

Свою статтю Гориніч починає, як і слід, передовсім вияснепням самої назви. Отже назва: Сокальський кордон означає двоїстість українського життя на українських землях, котрі тепер належать до Польщі. Та двоїстість, той поділ українського життя на дві дільниці виступає нині яскраво на всіх його відтинках. Яка причина тої двоїстости, того поділу?

Причина: неоднакова минувшина і теперішність тих земель.

Що торкається минувшини, то землі ті до недавна через сто і кількадесять літ належали до двох ріжних держав: Австрії й Росії. Їх ділила державна границя, що йшла коло Сокаля, від чого й пішла назва — сокальський кордон. У звязку з тим і життя на тих землях було двояке: одно — в границях Австрії, друге — в границях Росії. Українське життя в Сх. Галичині користувалося за часів Австрії зглядною свободою. Воно й розвинулося тут так, що навіть після великих страт підчас воєн світової і польсько-української — увійшло в склад польської держави з поважними здобутками. По періоді безвладности українське життя на тім терені почало в змінених уже умовинах відроджуватися і на деяких ділянках, як нпр. в кооперації, осягнуло навіть гарні успіхи. Зовсім інакші були умови на українських землях, що належали до Росії. Тут всі прояви українського життя безоглядно давлено. Щойно з упадком царату в 1917 р. українське життя стало розцвитатися й на тих землях.

Отся ріжниця в положенню двох галузей одного народу в минувшині й витворила глибокі ріжниці двох у к р а ї н с ь к и х з е м е л ь, котрі становлять майже з а м к н е н і в собі окремі комплєкси, два українські типи: „галицький" і „волинський".

Ті ріжниці — каже автор — виявляються п е р е д о в с і м в р е л і ґ і ї. Українці з б. австрійської займанщини належать до католицького віроісповідання, греко-кат. обряду, Українці з б. російської займанщини — православні. Релігійні ріжниці серед Українців в Польщі тіль-

кч в пореволюційнім періоді не давалися в знаки. Бо тоді на першім пляні стояли суспільні і національні питання. Одначе згодом ті ріжниці стали помалу випливати на верх. Нині вже проявляються вони в ріжних формах: в місіях східнього католицького обряду на окраїнах, якими кермує Українець з Галичини, єпископ Чарнецький на Волині і ОО. Василіяни на Холмщині, в акції католицької пропаганди, яку веде, з малими виїмками, вся українсько-галицька преса і т. п. Тими, що їх навертають, є тут православні Українці, ролю місіонарів у значній части виконують галицькі Українці, співробітничаючи, природна річ, по думці засад католицизму і церковного права з римо-католицьким духовенством під кермою латинських епископів.

„Отсе є перша точка задраснення, — наводимо далі автора дослівно — котре виявляється чимраз виразніше по кільканацятьох літах спільного пожиття двох українських комплексів в Польщі. Кажемо про задраснення тому, що в богатьох випадках пропаганда унії серед православних викликує незадоволення і навіть внутрішні боротьби, не зважаючи на те, що її ведуть свої (підчеркнення автора). В православних Українців викликує почуття гатункової низшости, яку нераз підчеркують при невибагливій агітації. Опір самих православних є на зовні слабий, він радше пасивний, як зрештою і в інших ділянках. Тим не менше той опір існує і свій вислів знаходить в настроях мас та інтеліґенції, котра нераз по волинських кутах роздумує над питаннями створення власного віроісповідного органу“.

Величезна ріжниця, — каже далі автор — ділить галицьких Українців й Українців з б. російської займанщини під оглядом організації інших ділянок національного життя. Нічого не знає про українське життя той, хто думає, що воно зводиться до життя одної партії чи напряму, або до малого суспільного середовища. Те життя всесторонне, як життя кождого народу в сучаснім значінню того слова: має власний апарат освітний, шкільний та позашкільної освіти, власні організації: господарські, передовсім кооперативні, в останніх часах і приватні, власну пресу, власні суспільні організації та політичне життя.

Переважна більшість того дорібку і найсильніший живчик того життя є саме на терені Східньої Галичини. „Рідна Школа“ з її 1850 місцевими кружками і 72 тисячами членів ділає тільки на терені Сх. Галичини. „Просвіта“ з її сотками читалень і народніх домів ділає таксамо тільки на тім терені. З цілого величезного кооперативного апарату, що має понад 3.500 організаційних комірок, ледви 421, і то на загал найслабших, є на терені б. російської займанщини. Решта тих станиць ділає на терені Галичини. Нема на терені б. російської займанщини ніякої української спортової організації, тоді як на терені Сх. Галичини існують старі організації „Соколів“, „Луги“ і ряд інших. Східня Галичина має сильно розбудовану сітку віроісповідних організацій — монаших, церковних, содаліцій молоді, тоді як на терені б. російської займанщини веґетує якась кількість церковних брацтв, котрі мало активні. Греко-католицька Церква зорганізувала власну вищу школу у Львові — Богословську Академію, тоді як православні Українці б. російської займанщини не мають національно-релігійного опертя в Студії православної богословії при варшавськім університеті. Майже вся українська преса (понад 80 видавництв) у Польщі таксамо виходить на терені Східньої Галичини, зосереджуючись головно у Львові. На терені б. російської займанщини виходить тільки один політичний тижневик ґрупи ББ. та два господарські місячники... Мізерія українського життя б. російської займанщини — кінчить автор свій огляд українського життя у Галичині і на решті українських земель в Польщі — в порівнанню з життям Східньої Галичини кидається в очи кождому, хто тільки обсервує те життя. Відбивається та ріжниця і на зовні в політичних відносинах.

Чи існує суттєва співпраця (колябораційа) тих двох українських обшарів у Польщі — б. російської займанщини і Східньої Галичини? питає автор. Таж минуло чотирнацять літ від часу, як вони знайшлися в границях одної держави!

І відповідає: По нашим обсерваціям співпраця тих двох обшарів в сучасній хвилі мінімальна а радше її нема. Одинокий парляментарний мандат з луцького округа, котрий здобув бльок ундо-радикалів у 1930 р., не свідчить про ніяку звязь тих двох обшарів. Бо бракує органічної організаційної співпраці тих теренів (всі підчеркнення автора).

Де причина браку уніфікації українського життя в Польщі? — питає автор.

„Відповідь на те питання — наводимо знов слова автора буквально — випливає по части вже з попередних виводів. Одначе суть питання лежить у ріжницях ментальности інтеліґенції дільниць, котра має ріжне національне, політичне і суспільне вироблення. Галицький тип уважається не без певної слушности за більше досконалий і свої організаційні форми як також власний провід намагається накинути типови з б. російської займанщини. Звідти повстав вкінці своєрідний внутрішний конфлікт між інтеліґенцією обговорюваних дільниць, якого саме тепер ми є свідками в ряді випадків. Звідти також повстала поражка підпринять галицького українського проводу на теренах б. російської займанщини. Знаємо і стверджуємо, що львівські провідні українські круги привикли шукати причин тої поражки виключно в льокальній адміністраційній політиці. Одначе обективізм вимагає ствердити, що „сокальського кордону“ не видумала адміністрація. Сокальський кордон се передовсім органічна внутрішня хиба самої української суспільности (всі підчеркнення автора). Іменно та поява передовсім стоїть на перешкоді до внутрішньої уніфікації й консолідації українського життя в Польщі“.

„Як органічна хиба не дасться вона усунути ні поглибити штучними механічними середниками. Тому переціновання значіння якоїнебудь адміністраційної системи в тій справі, до чого має нахил українська публіцистика, що найменш неслушне.“

Вкінці автор стверджує, що сучасний стан двоїстости українського життя в Польщі всеж таки не видержиться на стало. Т. зв. сокальський кордон буде постепенно і незамітно затиратися. З тим будучим неминучим фактом — кінчить він — державна політика Польщі повинна числитися і завчасу бути на те приготована.

Такий зміст статті Гориніча.

Як бачимо з того змісту, та стаття в своїй основі прихильна нам. Автор уважає двоїстість українського життя в Польщі аномалією та заявляється за його уніфікацією.

Та всеж таки не зі всім, що написав у тій статті п. Гориніч можна згодитися. Се відноситься передовсім до двох справ: до становища автора супроти (реліґійної) унії та до його пояснювання причин браку української акції для уніфікації українського життя в Польщі.

Що торкається унії, то твердження Гориніча, начебто пропаґанда унії Українцями з Галичини викликала серед православних Українців б. російської займанщини незадоволення, не відповідає дійсности. Навпаки! Всюди там, де унію пропаґують Українці з Галичини, вона зустрічає прихильне приняття. Тільки, на жаль, до пропаґанди унії за сокальським кордоном допускається Українців з Галичини лиш виїмково і всіх їх можна почислити там на пальцях рук одної людини. За те зправила пропаґаторами унії серед українського православного населення Волині і Полісся є не-Українці. І коли пропаґанда унії дійсно тут і там викликує незадоволення православних Українців, то причина того незадоволення не є унія, як така, і не Українці з Галичини, але очевидно чужі Українцям національно пропаґатори. Розуміється, — те незадоволення не може мати впливу на взаїмні відносини Галичини й українських земель б. російської займанщини.

Щож торкається причин браку української акції для уніфікації українського життя в Польщі то тут мусимо замітити слідуюче: Ми вповні годимося з твердженням п. Гориніча, що адміністрація не видумала „сокальського кордону“. Та безперечним фактом є, що вона його всіми силами піддержує, параліжуючи систематично всяку українську акцію для уніфікації українського життя в Польщі. Що се так, свідчать про се наглядно такі факти, як недопущення на українські землі б. російської займанщини гр. кат. Церкви і гр. кат. духовенства з Галичини, як повне ізолювання тих земель під культурно-освітним оглядом, як насильне зірвання наладнаних уже звязків між тими землями і Галичиною в ділянці кооперації і т. д. Що більше. Є наміряння створити ще новий кордон, намагання створити ще новий кордон, навіть в самій Галичині, т. зв. лемківський!...

Особливож дивує Гориничева апольоґія уряду в обличчі двох останніх фактів: зірвання на приказ уряду звязків між українськими землями б. російської займанщини і Галичиною навіть на економічнім полі та відомої політики уряду на Лемківщині. Бо оба ті факти мали місце в останніх часах, відбилися голосним відгомоном в краю і в державі та дуже схвилювали всю українську суспільність в Галичині.

Зокрема ярко опрокидує ту апольоґію найновіша політика уряду на Лемківщині. Як загально відомо, та політика виявляється, подібно як на українських землях б. російської займанщини, в трьох напрямах: 1) церковнім, 2) культурно-освітнім, 3) економічнім. Отже на церковнім полі виділено Лемківщину заходами уряду з перемиської гр. кат. епархії, до якої вона належала віками, й утворено з неї окрему лемківську адміністратуру, залежну безпосередно від Риму. На культурно-освітнім полі виділено Лемківщину в окрему лемківську одиницю, заводячи в тамошніх школах спеціяльні лемківські шкільні читанки, уложені в лемківськім говорі, чого не зроблено досі нігде в цілій польській державі. Вкінці на економічнім полі вирвано Лемківщину зі звязку зі Сх. Галичиною, позбавляючи Ревізійний Союз українських кооператив у Львові права переводити ревізії на території Лемківщини, яке то право він мав досі від початку свого істнування.

Всі наведені вище факти свідчать аж надто наглядно, що уряд не тільки піддержує давно витворений поділ між українськими землями б. російської займанщини і Сх. Галичиною, але навіть ще творить новий поділ — в самій Сх. Галичині. Сеж очевидна річ.

Поза тими застереженнями годимося з п. автором в тім, що подібні кордони в одній державі рішучо не дадуться вдержати. І тим більше дивує нас, що рішаючі польські круги виконують такі сизифові праці, хоч навіть дитина, котра приходить уже до свідомости, зрозуміла, що з того не буде ніякого хісна ні для Українців, ні для Поляків, ні для польської держави. А навпаки вже є і буде ще більша очевидна шкода. Бо се викликує роздор і хаос і всяким переворотним елементам дуже влекшує розятрування відносин.

Сю статтю уважаємо дискусійною. — Ред. „Нової Зорі“.

Рішення Найвищого Суду

Яка кара за продажу фальсифікатів?

В „Палаті Штуки“ Смокальського у Варшаві при вул. Трембацкій пані Баліньска, сестра знаного маляра-імпресіоніста, Новаковского, побачила образи з підписами свого покійного брата. Придивилася їм і ствердила, що се звичайні богомази і що підписи її брата сфальшовані. Отже заскаржила директора „Палати Штуки“ до карного суду за свідоме зберігання в своїм підприємстві „творів штуки“, котрі зі штукою не мають нічого спільного, на котрих є сфальшовані підписи її брата і котрі засмічують мистецький ринок та поганять память її брата. В 1 і 2 інстанції Смокальский одержав 3 міс. арешту і відкликався до Найвисшого Суду. Той суд затвердив попередні вироки, стаючи на становищі, що за продажу фальсифікатів повинна бути така сама кара як за їх продукцію. Се рішення дуже важне й на нього мусять відтепер оглядатися всі антикварні та продавці мнимих „творів мистецтва“.

Циганська офензива на індекс

Зміст: Клопіт з листами до Редакції. — „Що католикові читати?“ — Буря з противного боку. — Ясно про „страшний“ індекс. — 14 і 86 то все одно. — За що осуджено письменників. — Дещо з простого рахунку відсотків. — „Брешіть, брешіть, все-таки на них щось з того залишиться“. — Спомин про давні часи. — Циганська льогіка любимого вождя націоналістів. — Хто ще піде на індекс?..

Редакція „Нової Зорі“ й ред. ін. католицьких часописів дістають часто листи від своїх читачів у справах вибору книжок до читання. Питають люди, чи ся або та книжка добра, чи варт її читати, купити, позичити. Редакція нераз у клопоті, бож відповідати на такі листи вимагає богато часу, а нераз і дрібничкового знання про якусь там непоказну брошурку. Не диво, що часом терпець урветься й тоді Редакція звертається з зазивом до відповідніших ніж вона катол. установ, аби щось в тій справі рішили.

Недавно катол. „Український Бескид“ з Перемишля апелював до Ґ(енерального) І(нституту) К(атолицької) А(кції), щоб видати показчик книжок пригожих до читання для католиків. У висліді того зазиву ГІКА звернувся через редакцію „Н. Зорі“ до мене, щоб я зладив статтю показчик п. з. „Що католикові читати?“ Звертаючися до мене з сею пропозицією ГІКА брав мабуть під увагу те, що саме я — одинокий між католиками Українцями Галичини — складав і видавав від 1920 до 1930 рр. такі катальоґи-показчики етично добрих книжок. Були в них нераз помилки, але не помиляється лише той, хто нічого не робить.

У статті для ГІКА хотів я спершу подати спис тільки добрих книжок, та на бажання ГІКА доповнив я сей спис також злими, згл. сумнівними книжками. Першу частину статті-списку (під згаданим уже заголовком „Що католикові читати“) випечатано в 1 ч. „Католицької Акції“ з січня 1935 р. В тій статті по короткім вступі, де обговорено бібліографію про пресовий апостолят і лектуру взагалі, подав я вибраний спис тих книжок з ділянки белетристики, споминів і життєписів, котрі є тепер в обігу нашого галицького книжкового ринку. В тім списі при назві кождої книжки подано бу́кву, що зазначує, до якої категорії — на мою особисту гадку — зачислити дану книжку: д=добра, м=можлива, с=сумнівна, з=зла. Критерієм оцінки була головно католицька етика, хоч рівночасно зазначено, що „наш показчик зовсім не має претенсії до повноти й непомильности та не виключене, що в слідуючих його продовженнях неодна з книжок сумнівних може перейти до можливих“.

Я припускав, що моя стаття викличе бурю у большевиків і лібералів, бо саме їх книжки й видання зачислив я до злих і сумнівних. Тимчасом вдарили на тривогу... націоналістичні органи „Перемога“ й „Вістник“, отже органи наших „гітлерівців. А відомо мабуть всім, який модний сьогодня „індекс“ в Німеччині, де не то що книжки заборонюють і палять, але навіть їх авторів посилають на „виховання“ в концентраційні табори. Тимчасом оба наші гітлерівські органи станули на зовсім ліберальній платформі дефетизму й розкричалися про — „індекс заборонених книжок“.

Так якось буває, що в нас богатьох людей можна залякати... самим криком про якусь річ. Отже всупереч тій методі залякування розгляньмо річево і спокійно, що таке і н д е к с з а б о р о н е н и х к н и ж о к[1]). „Індекс“ — латинське слово, тілько що наше „показчик“. В ціли вдержання чистоти віри й добра душ вірних має католицька Церква право й обовязок заборонити своїм вірним читання книжок небезпечних для віри й моралі. Каже Честертен, що катол. Церква в своїй діяльности начеб то рисувала для людства велику мапу добра і зла. Небезпечні багна розкладу віри й моралі Церква виразно на тій мапі зазначує. Остерігає: не йди там, там загибіль. Таким багном вічно западаним і гнійно-трійливим є зла лектура. І для остерігання вірних перед тим злом Церква установила осібну Конґреґацію Індексу Заборонених Книжок з осідком у Римі. Та Конґреґація розглядає злі книжки, гадки й рецензії на них ріжних авторитетних людей та час від часу видає „Індекс заборонених книжок“. Ся книга за вступ має пояснення та загальні правила, що таке зла книжка, які книжки треба зачислити до злих, які санкції загрожують католикови за читання таких книжок і под. Дальше подає „Індекс“ спис злих книжок і авторів, очевидно тільки важніших згл. видніших, нераз ґльобально, зазначуючи при авторі „всі твори“ (роз. заборонені). Неподані в списі злі книжки — таких є велика більшість — „Індекс“ теж забороняє читати, коли вони виступають проти чистоти віри й моралі. Індексова заборона обовязує всіх католиків під тяжким ґріхом, під анатемою тільки в 2 випадках: коли, книжка проти віри („екс професо контра фідем“) і до того написана відступником, згл. коли книжка є в списі-індексі з приміткою, що заборонена під екскомунікою.

Отже не католиків „Індекс“ не обовязує, а й католикам не стинають за нього голови. Коли не хочуть слухати, то лізуть в багно — і тонуть.

Та, каже непідписаний автор статті в „Перемозі“[2])—буду його називати Х— „ми нічого не маємо проти того рода індексів“. Якого рода — не каже... Поганий натомість для нього „індекс“ Араміса („підлизень, вахмайстер, божевільний осібняк“ і под. епітети для мене...), бо ставить буцімто на індекс „поверх 86% н а ш о ї літератури“, це раз.

Чи направду робить таке Араміс? В статті „Що католикові читати“ („Кат. Акція“ 1., стор. 15-20) подав я 539 назв, в тім 325 книжок українських і 214 чужих авторів. У другій частині спису буде ще одна така „порція“, та про се Х не має хіба права говорити, бо частина ще не випечатана. На вступі до спису виразно зазначено, що обіймає тільки виключно белетристичні книжки на галицькім книгарськім ринку і то не вповні. Деж тут „м а й ж е ц і л а н а ш а л і т е р а т у р а“? З українських книжок означив я буквою з = злі тільки книжки к о м у н і с т і в і б е з б о ж н и к і в: Винниченка, Вишні, Ґжицького, Ґіковського, Головка (дещо), Дереша, Дніпровського, Данченка, Досвітнього, Качури, Кириленка, Івана та Антона Крушельницьких. Ті книжки означено як злі за пропаґанду в них комунізму, безвірництва, порноґрафії, дефетизму й под. Натомість за пропаґанду протестантизму воюючого православія, мусульманства і дальше: еротоманства, проміскуїтизму й под. дістались на мій „індекс“ деякі книжки 6 інших авторів, Українців. Спитаймо непідписаного „правдомовця“: Чи деякі белетристичні книжки 19 українських авторів се аж „86% української літератури“?

Та може Х мав на гадці під тими 86% тільки ті книжки, котрих назви подано в моїм списі? Розгляньмо і се! Всіх назв подав я 539, отже 1% з того є 5.39, а 86% тобто 86 × 5.39 далоби 463 назви злих книжок. Тимчасом у моїм списі буквою з = злі означено 77 назв (77 : 5.39=) тобто 14% означено як злі. Чи 14% рівнається 86%, того розвязку лишаємо льогіці Х. А може се якась „перемітня вражінь“ чи радше цифр: я подаю за злі 14%, а Х подає начеб то я казав зовсім навпаки 14% добрі, 86% злі... Може Х перекинув необережно ті числа? Ба, ні: він другий раз повторює, що в мене „поверх 86% української літератури опинилося поза категорією „добрих книжок“. Отже може Х до злих дочисляє щей сумнівні? Вони очевидно теж поза категорією добрих. Берім і так. До числа 77 назв злих книжок додаймо ще й сумнівні: 232 назви. Тоді 232 + 77 дасть 309 назв „поза категорією добрих“. З суми 539 назв 309 назв дає 55%, а ніяк 86%. Виходить, що таки Х свідомо говорить неправду, або немає основних відомостей про обчислювання відсотків...

„Правдомовник“ Х приписує мені дальше ріжні вискази, ба навіть знає мої гадки, спонуки й наміри, рахуючи мабуть на несвідомість чи наївність читачів і — на жаль — Редакції „Перемоги“. Отже прим. питає невинно „чи ж би українська література була посвячена пропаґанді злочинів?“ А чи я де таке казав, пане Іксе? „Ми твердимо противне“.

Позволяє собі Х і „цитувати“ деякі слова моєї статті, пропускаючи решту контексту; до того додає свій сенс ну і — по методі Донцова — „доказує“ мені те чого я й на думці не мав... Прим. підсуває мені, начеб то я говорив, що прочитав „добрих кілька тисяч книжок“ української літератури. А що на се — на гадку Х — треба 10 літ праці, то з того обчислює, кілько я маю літ і кілько мав, коли починав ту працю. Отже на гадку Х тому 10 літ я був... дитиною. Добродію Х! Я маю сьогодня 35 літ. На Вашу гадку я був дитина, коли мав 35 мінус 10, тобто 25 літ. Ви маєте сьогодня 28 літ, отже Ви — по Вашому обчисленні — хіба підросток. І яким же правом підростки повчають суспільність про науку катол. Церкви (Ваш вступ до статті), годять 4 епархії (там же) і под?... А до того всього такий підросток ще й доктором філософії нераз буває... От пайдократія...

Всеї „правди“ пана Х не простую, бо шкода місця. Згадаю лише про епітет „підлизня зі знасилуваною власною душею“. Не знаю кому то я підлизався статтею в „К.Л.“ Та для пригадки подам, що так „насилую“ свою душу від 1919 р., відколи я став працювати в католицькій пресі: „Новій Раді“, „Правді“, „Поступі“, „Добрій Книжці“, „Нашім Приятелю“, „Новій Зорі“ й і. А як я зачинав „підлизуватися“, тоді ще редактор „Перемоги“ з іншими лібералами писав відозви проти католицьких українських орґанізацій, а Ви, непідписаний козаче, бігали з торбою до школи.

Натомість більше „поважно“ ставлюся до Вашого любимого вождя п. Д. Донцова. Той лаяв мене за „індекс“ ще в 1927 році, отже й тепер не позабув за мене, дрібну личину. Пише у „Вістнику“ зовсім так якби повинна написати „Назустріч“. Іронічно інформує читачів, що на індекс подав я Бальзака, Ґіґа, й Де Костера[3]), Васильченка, Войніча, Джемізона, Коцюбинського і навіть... Ґоголя. Отже стверджую, що Васильченка, Коцюбинського й ін. зачислив я до с у м н і в н и х авторів не так для самого зла в їх книжках, як радше для того, що ті книжки перевидали большевики, а вони — як сам „Вістник“ нераз подає — с в і д о м о ф а л ь ш у ю т ь творчість письменників на свій большевицький лад. Та таким інтелігентним людям, як п. Донцов, позволю собі уділити диспензи від м о г о індексу: читайте, Пане Докторе, кілько хочете...

Одно мене дивує: п. Донцов іронізує, що я взяв на індекс твори Ґоголя („сумнівні всі твори в сих виданнях, які подані українською мовою“). Так іронізує п. Донцов на 153 стор. лютневого числа „Вістника“. Та в тім самім числі п. Дон-

Знова відчинено в льокалі кооперативного ресторану „Вітаміна“ Львів, Костюшки ч. 3.
Новий український ресторан
„Вітаміна“
якого управа запрошує вічливо до ласкавих відвідин Вельмишановне громадянство. — Гарно прибрані кімнати, чемна і скромна обслуга, кухар із заграничною практикою, добірний, здоровий та дешевий харч дають повну запоруку, що навіть найвибагливіші гості будуть цілковито вдоволені.
Снідання, обіди, вечері до ласкавого вжитку П.Т. Гостей. 205а-2—12,

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Збори Марійського Т-ва Пань. Дня 19. II. 1935 р. відбуло Марійське Т-во Пань у Львові свої чергові Загальні Збори з отсею програмою: Відкриття, відчитання протоколу з останніх Заг. Зборів. звіти з діяльности в Т-ві й його Секціях, вибір Виділу, внески. — Відкриваючи Загальні Збори о. Провідник Я. Сеньківський ЧСВВ вказав на найближчі завдання Мар. Т-ва, а саме: дальше поглиблювання релігійного життя й оформлювання справді катол. світогляду та участь в Католицькій Акції. — Звіти складали: Голова Т-ва О. Бачинська, секретарка, провідниці Секцій: Евхаристійної, Добродійної, Відчитової, Місійної, Евхар. Громадки Діточої, Шпитальної та наймолодшої, в останньому році заснованої Секції Абсольвенток середніх шкіл, бібліотекарка та касієрка. Ті звіти представили цілорічну діяльність членок так у Т-ві, як і в його Секціях. — В минулому році було в Т-ві 9 конференцій (про ролю жінок в історії страждань Христових, про духове воскресення на подобу Христового воскресення, про засади духового життя, про суть християнського ідеалу, про добродійства Ювилейного Року й ін.). Фреквенція на сходинах була богато більша ніж в минулих роках. Спільних Служб Божих було 12; в часі Служби Божої в грудні й травні відновили членки посвяту Матері Божій; в травні довершено також приняття 11 членок. В березні (12—18) уладжено реколєкції для пань в церкві Св. Духа. Проводив ними Впр. о. Пелех ЧСВВ. Реколєкції закінчилися Службою Божою, яку відправив Преосв. Кир Іван Бучко. Кілька членок взяло участь у замкнених реколєкціях в монастирі СС. Василіянок під проводом Впр. о. Ігумена Й. Лучинського ЧСВВ. — Марійське Т-во Пань брало корпоративну участь в церковних походах на Йордан і в свято Пресв. Евхаристії. В днях 30 і 31 травня відбулося паломництво до Гошова при участи 11 членок. Користаючи з Ювил. Року відбуло Т-во в 2-ох днях (27, 28. XI) ювилейні посіщення з метою одержання ювил. відпусту. Першого дня було 78, другого 90 учасниць. — З приводу 30-ліття істнування Т-ва уладжено осінню м. р. (2, 3 і 4. XI.) Зїзд Мар. Дружин інтеліґентного жіноцтва. На ньому було біля 200 учасниць. На програму зїзду зложилися 3 Служби Божі (в першому дні за померших оо. провідників і членки, в третьому в наміренні Їх Ексц. Митр. Кир Андрея), 9 рефератів, св. Година, сповідь, св. Причастя, на закінчення спільне снідання. В останньому дні зїзду передано Голові Вп. О. Бачинській почесну грамоту від Митрополичого Ординаріяту. — Т-во взяло участь в першім українськім жіночім конґресі в Станиславові. Т-во зложило через свої відпоручниці побажання Їх Ексцеленції в дні св. Андрея разом з іншими делеґаціями. Також зложило свою шану Апостольському Візитаторові о. Гудечкові. Запрошене на посвячення дому Т-ва ім. св. Йосифа взяло в тому торжестві участь своїми відпоручницями. — З метою оживити в Т-ві товариське життя уладжено після Різдвяних Свят спільну просфору, після Великодніх спільне свячене. — Виділ відбув 9 засідань. — Оце праця в Т-ві. Та крім цего йшла вона в поодиноких його Секціях. Евхар. Секція відбувала сходини що два місяці з наукою Впр. о. Провідника та рефератом одної з членок, адорації в перші пятниці і неділі та в навечерія свят Пресв. Серця Христового і Христа Царя. В сій Секції є місячний і тижневий кружок винагороджуючого св. Причастя. — Відчитова Секція дала 8 рефератів, уладила кіоск катол. преси в часі зїзду Мар. Дружин; членки тої Секції читали реферати також в інших товариствах у Львові. Добродійна Секція помагала біля 50-и особам місячними й одноразовими датками. Діяльність Місійної Секції обмежується до молитов за місіонарів і дрібних датків на Місійний Інститут. —Евх. Діточа Громадка має 63 членів; відбуває сходини правильно що 2 тижні, часом що тижня. Раз в місяць сходяться діти на спільну Службу Божу, в часі якої приступають до св. Причастя. Після Різдвяних Свят уладжено для дітей ялинку. — Члени Шпитальної Секції відвідують хорих у шпиталі що тижня. Осінню уладили „день хорих“. — Секція абсольвенток середніх шкіл відбула 5 разів сходини з науками о. Провідника та рефератами членок. — В бібліотеці Т-ва є біля 500 книжок. — Після звітів Заг. Збори уділили Виділові абсолюторію, відтак вибрано новий Виділ. До него ввійшли майже всі Виділові з минулого року. — Загальні Збори закінчено деякими внесками, між іншим рішено, візвати всіх членок Марійських Тов. у Львові і в краю, які є одночасно членками Союзу Українок, щоб на Загальних Зборах Матірного Т-ва С. У. у Львові в березні 1935 р. — згідно з напрямними укр. жін. руху вирішеними на Укр. Жін. Конґресі в Станиславові 1934 р. — домагалися вставлення в новому статуті побіч ідей там зазначених на першому місці релігійної ідеї, якої нема в новому статуті.

У ч а с н и ц я.

цов — хіба притомний і при здоровому розумі — помістив (стор. 127-138) дуже гарну статтю Юрія Липи. Та стаття має заголовок „Батько дефетистів“. Хтож се той „батько дефетистів“? Ніхто інший тільки той саміський Гоголь, в якого обороні стає начальний редактор „Вістника“ на 153 сторінці того самого числа. Наче в анекдоті: „Якої ти віри, цигане? — „А якої вам паноньку, треба?..“

А тепер скажу, чому я дав Гоголя на індекс.

„Цілу історію України зробив Гоголь випадковою, без ґерархії і без усякого змісту (поза шибайголовством), без провідної глибокої своєрідної, власної ідеї, він обезголовив її“. — Вістник“ II, 1935, стор. 134).

За це й пішов в мене на індекс Гоголь. Та як гарно можна примінити ті слова п. Ю. Липи до самого редактора одного вістника...

А р а м і с.

[1]) Index librorum prohibitorum.

[2]) „Божевільна офензива“, стор. 3-5 „Перемоги“ ч. 28. з 1 II. 1935.

[3]) Всі три на „Індексі заборонених книжок“, але то не я, а Рим, Апостольська Столиця.

Сіра армія людей без гумору робить гірким життя — собі й іншим. (*Ернст Льотар у статті „Благословенство гумору.“*).

При грипі, ангіні і всіх хоробах перестуди вживайте

Пігулки з хініном в порошку „Original“ покриті цукром, приємні в ужитку і розпускальні в шлунку. — Набувайте в кожній аптиці. — Зареєстровано в M. S. W. під ч. 1492.

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.

Володимеръ поиде от Дюргя в Галичь... идущю же ему къ Дорогобужю, выбѣже Мьстиславъ Изяславличь из Дорогобужа и иде к Лючьску къ строеви своему Святополку. Володимеръ же отъя городы всѣ, ида и приде к Лючьску. Святополкъ же и Мьстиславъ затворися в городѣ. Володимеру приходившю и не може что створити и иде в Галичь.

Томъ же лѣтѣ придоша Половци в помочь Дюргеви на Изяслава и придоша Переяславлю. Дюргеви же єще не роспустившю вои ни Олговичь посла Всеволодича Святослава Переяславлю къ сынови своему Ростиславу, а бы ѣ оукротилъ и воротилъ опять.

...Изяслав... посла брата своего Володимера въ Оугры ко королеви зяти своему и рече ему: ты ми еси самъ реклъ, акоже Володимеръ не смѣеть головы склонити. Я же есмь Гюргя ис Киева выгналъ и Гюрги передо мною бѣгаеть. И Володимеръ пришедъ свѣчався со Олговичи и погналъ мя ис Киева. Нынѣ же брате, ако же ми еси самъ вреклъ, полѣзи же на конѣ... И тако скупя всю силу свою король и полѣзе на кони. А ко Изяславу посла мужи свои река ему: азъ ти есмь... отселѣ оуже пошелъ, а ты поиди оттолѣ, скупяся весь, а вѣдалъся будеть Володимеръ, кого заемь. Володимеру же бяху приятеле въ Оугрехъ и послаша к Володимеру, повѣдаша ему, оже король оуже идеть на нь. Володимеръ же в то время стояше оу Белза и ту оуслышавъ, оже король оуже вшелъ в Гору и ту поверга возы свои а самъ гна съ дружиною своею к Перемышлю. Король же прошедъ Гору и взя Санокъ городъ и посадника его яша и села оу Перемышля многа взя. Володимеръ же то видѣвъ, оубояся. И послаша архиепископу Кукнишеви и ко инѣма двѣма пискупома и къ мужемъ королевымъ и тако домолився и вда золото много и оумьзди я, да быша воротили короля и тако оумолвиша короля поити домови. Король же послуша ихъ... поиде, много зла створивъ Володимеру и земли его.

В то же время... отряди Изяславъ брата своего Володимера въ Оугры ко королеви зяти своему помочи дѣла... на Гюргя и на Олговичѣ и на Галичкого князя... Король же... поусти ко Изяславу с Володимеромъ (і) (= 10) тысячь добрыхъ людии... Володимиръ же приде къ брату своему Изяславу съ оугорьскыми полкы. Изяславъ же, скупився с братомъ Володимеромъ и съ Оугры, поиде къ Киеву... и приде к Пересопници. В то же веремя бяшеть в Пересопници Андрѣи Гюргевичь. Изяславъ же пришедъ и ста выше Пересопници и пожьже Зарѣческъ и ту приде ему вѣсть, оже Володимеръ Галичьскои идеть на нь... Поусти Изяславъ брата своего Святополка во Володимеръ Володимира блюсть, а самъ поиде съ братомъ своимъ Володимеромъ и съ сыномъ своимъ Мьстиславомъ и с Борисомъ Городеньскимъ и съ Оугры къ Дорогобужю... оттолѣ же поиде ко Коречьску... Переправившася вси полци Изяславли черезъ Оушю и ту придоша стрѣлци Володимери Галичьскаго и Андрѣеви и Володимери Андрѣевича на берегъ надъ рѣку надъ Оушю. Изяславъ же... пусти стрѣлци своя биться и начаша о рѣку бити..и стрѣляхутся о ню... Изяславъ же... перенде Въздвиждень и ту исполцивъ полкы своя и пусти наперед брата своего Володимера к Бѣлугороду а самъ поиде полкы своими по немъ. Володимеръ же приде к Бѣлугороду к мостъку в борзѣ. ...Борисъ же... бѣжа из Бѣлагорода... Володимеръ же въѣха въ Бѣлгородъ... Изяславъ же приде в борзѣ к нему к Бѣлгороду и переправи полкы свои чересъ мостъ до свѣта... иде къ Киеву и съ Оугры, а брата своего Володимера остави в Бѣлгородѣ съ его полкомъ Володимира Галичьскаго дѣля... Изяславъ же въ Кыевѣ сѣде на столѣ дѣда своего и отца своего с честью великою, много изъимаша дружины Гюргевы по Киеву... Слышавъ же Володимеръ Галичьскои, оже Изяславъ оуѣхалъ оу Киевъ, а Гюрги выбѣглъ ис Киева... възвратися в Галичь... емля серебро по всимъ градом оли и до своеи земли...

1151 — В лѣто sxнѳ (= 6659)... Гюргии же посла Черниговоу къ Давыдовичю къ Володимеру и къ Святославу Олговичю, река тако: се оуже Изяславъ в Киевѣ а поидита ми в помочь... И поиде Гюрги къ Киеву и сташа в Родоуныи и придоша Половци дикии мнози Дюргеви в помочь. И Изяславу же блюдоущю въбрести въ Днѣпръ и тако начашася бити по Днѣпроу оу насадехъ от Кыева оли и до устья Десны...

ОГЛЯД ПРЕСИ

Польська політика супроти Українців

в освітленні ундівського орґану

П. з. „З приводу нарад Народнього Комітету" принесло „Діло" в ч. 58 передовицю, котру тут подаємо майже в цілости:

...Що виповнило зміст нарад і що надало їм питоме політичне обличчя? А це обличчя надала їм дискусія над теперішнім політичним положенням українського народу в Польщі. І тому нашим бажанням є схопити і підсумувати з дискусії те істотне, що було в ній домінантним.

Останні події на терені польських законодатних установ, зокрема промова міністра Коцілковського з 14 лютого ц. р. були вихідною точкою дискусії. Щоби оцінити належно цю промову та зрозуміти її мотиви, треба було заняти ся поважно аналізою польської політики у відношенні до Українців у Польщі з одної сторони й аналізою нашої політики від 1920 р. по нинішній день. Ця аналіза була дуже цікава і повчаюча.

Відроджена Польща від початків свого істнування по нинішній день намагається надати своїй державі суто національний польський характер. Найвідповідальніші керманичі польської офіціяльної політики змагали до того в ріжних часах ріжними шляхами. Перед 1926 р. йшло вкорочування українських національних прав і здобутків (Далі сконфісковано). По 1926 р. ніщо не змінилось. Старі закони хєно-пястівського виробу лишилися в силі, а крім того ендецькі політичні тенденції (Далі сконфісковано). ще скріпилися, дарма, що під іншою, бо санаційною, а тепер бебістичною вивіскою. Вони кріпли щоразто більше з дня на день і в практиці довели до того, що ціле українське зорґанізоване життя опинилося в кліщах всебічного наступу з польської сторони. Воно стало тереном, на якому останне переможне слово мавби мати польський статизм. Словом, польська держава намагається стати не тільки висловником наших потреб, але й арбітром доцільности чи недоцільности тієї чи іншої ділянки нашої зорганізованої національної праці і навіть наших національних аспірацій.

Для тієї політики стало важним і міродайним не те, чого хоче, чого бажає і до чого змагає український нац. організм, а те, чого хоче і до чого змагає в українській справі польська навіть не державна а національна рація. А вона як відомо, змагає до повної національної півеляції українського народу в свою користь. Для нас зовсім ясно, що таке завдання непосильне для Поляків. Воно непосильне не тільки з історичних і політичних причин, але неможливе і з чисто практичних причин. Але над тим ми не думаємо спинятися на цьому місці.

Коли звернемо очі на чисто політичний відтинок польсько-українських взаємин у Польщі, то прийдемо до дуже цікавих і повчаючих висновків. Перш за все в них дуже багато історичних анальогій, але ними теж не будемо займатися, бо на це не дозволяють нам ні розміри статті ні вгорі зясована тема. Пригадаймо собі деякі факти.

До 14 березня 1923 р. Поляки робили все можливе, щоби добути від Ради Амбасадорів суверенні права над Сх. Галичиною. Для тієї цілі вони без нашої волі і всупереч їй ухвалили відомий закон з 26 вересня 1922 р. про т. зв. воєвідську автономію і про заснування українського університету. Українці вели тоді політику повної неґації супроти Польщі. По 14-тім березня 1923 р. Поляки все забули і навіть те зобовязання, яке приняли актом з 14 березня 1923 р. відразу поставили в практичній політиці супроти Українців під знак запиту. За кілька років взагалі стали на становищі, що ніяких окремих зобовязань супроти українського народу вони не мають. Тепер вони вже пішли так далеко, що все наше національне життя хочуть зетатизувати в усяких мішаних, регіональних орґанізаціях.

Наша політика по 14 березня 1923 р. стала наскрізь декларативною. Вона довгий час носила на собі тавро страшного удару, яким був цей міжнародній акт. Прийшло помітне розпорошення сил, яке трівало до 1925 р., коли то повстало Українське Національно-Демократичне Обєднання, яке було широко закроєною консолідацією національних сил. Воно виписало на своїх прапорах великі гасла національного самоозначення та взяло на себе важкий обовязок національного проводу в незвичайно складних обставинах польської дійсности. Всю увагу звернуло тоді на орґанізаційну працю в усіх ділянках національного життя. Та праця защіпилася і принялася. Вона дала незвичайні результати. Але попри орґанічну роботу та її здобутки мусіла йти і політична боротьба. І вона йшла. Край покрився сіткою політичних орґанізацій. У 1928 р. прийшли перші виборн, в яких українське населення взяло масову участь.

Наші представники ввійшли до польських законодатних установ і там проголосили свою правно-державну декларацію. І цікаве, що доки українська національна політика в Польщі мала назовні чисто декларативний характер, доки вона не висувала ніякої позитивної програми на розвязку українського питання в Польщі, доти польські відповідальні політичні чинники не денервувались нею, але навпаки, використовували її для своїх потреб. Перед світом і перед собою вони виправдували тоді нею свої протиукраїнські потягнення чи то в законодавстві чи у вкорочуванні прав, або ліквідуванні деяких українських національних здобутків. При всяких нагодах заявляли, що вони, мовляв, хочуть наладнати польсько-українські взаємини в дусі своїх міжнародніх зобовязань, але, але Українці того не хочуть.

Польсько-українські взаємини, точніше польська політика супроти Українців спричинила появу ще одного чинника на польсько-українському горизонті, а саме українського революційного і терористичного чинника. За всі вчинки того чинника польська політика почала обкладати відповідальністю всі українські легальні організації, зокрема зорганізовані політичні чинники.

Колиж українська національна політика, репрезентована і ведена передовсім найбільшою нашою політичною організацією, Українським Національно-Демократичним Обєднанням, вступила на шлях політичного реалізму і висунула позитивну програму розвязки української проблеми в Польщі, тоді стала вона в очах польських відповідальною і небажаною. Для польської правлячої еліти було краще і вигідніше мати до діла із непримиримими гаслами українського національного екстремізму, ніж з позитивними вимогами реальної програми українських легальних чинників. З екстремістами можна боротись усякими засобами, а передовсім безоглядними репресіями і можна ставити їх в потребі поза закон. В боротьбі з ними можна дажитися навіть на такий засіб, як пацифікація чи табор відокремлення. Зате з великим українським національним табором, що веде конструктивну працю, що веде її легально, що не тільки відсепаровується від політичного екстремізму та підпільного революційного світа, але й виповідає йому безоглядну боротьбу і переводить її в життя, — з таким українським національним табором важче дати собі раду. Його не можна ні замкнути в ізоляційному таборі ні спацифікувати. Його домагання реальні і його праця в терені позитивна.

Тому позитивну програму цього табору ігнорується, його повноправних представників дискваліфікується та намагається посіяти недовіря між них і населення. Тут польська політика посувається так далеко, що не вагається присвоювати собі гасла деяких українських демаґогів (виключених за несубординацію з рядів зорганізованих українських політичних партій) про те, що зорганізовані українські політичні партії, це, мовляв, погасаючий світ, що правдивими репрезентантами настроїв і волі українського населення будуть нові люди. Які? Ясно, що не ті, які виключені з тої чи іншої партії, подають себе за єдиних репрезентантів українського населення та обкидають болотом партії, у яких ще вчора жирували на своєму опозиційному становищі. (Далі сконфісковано). Ясно, що незалежні українські політичні чинники, які стоять на сторожі українських національних аспірацій і національної української гідности ніколи не дадуть себе зіпхнути зі свого становища і ніколи не закинуть тієї політичної боротьби, яку вели і ведуть. Вони теж не зійдуть ніколи в підпілля, ні не дозволять звести народу до ролі наймита. Вони висунули позитивну програму праці і політичної легальної боротьби в Польщі і з неї не зійдуть.

Нема сумніву, що все чесне і гідне в українському народі підтримає українських незалежних політиків у їх змаганнях і дасть належну відправу всяким постороннім зазіханням та посяганням по душу українського народу. Найкращою і найвигіднішою відповідю на виявлені й унаглядненні наміри польської політики супроти українського народу може бути тільки якнайширше закроєна і переведена в життя консолідація національних сил в оборонних цілях.

Зокрема всі члени Українського Національно-Демократичного Обєднання обовязані, тепер виявити якнайбільше активности і працездатности в організації партійних лав, у приєднуванні нових членів і в праці над скріпленням національної відпорности та обороноздатности. Це саме й стало підсумком дискусії Народнього Комітету з дня 2 березня.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Найбільш замітна річ в сій статті се признання ундівського органу до того, що українська політика супроти Польщі була довший час політикою повної неґації. З цілого змісту статті видно, що тепер, по великій шкоді, яку нашому народови заподіяла та політика неґації, УНДО й „Діло" покинуло вже ту політику. Одначе до сеї пори не хочуть виразно признати шкідливости того, що робили. Поки в тім таборі не знайдуться люди з такою цивільною відвагою, щоб виразно признатися до заподіяного зла, поти про дійсне політичне уздоровлення того табору не можна говорити.

Ухвали екзекутиви Унда

Народній Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання приняв на засіданні дня 2 березня 1935 р. одноголосно отсі постанови:

1) Український нарід найшовся під теперішню пору у виїмково важкому положенні. У польській Річипосполитій шість міліонів Українців, польських громадян, стали предметом експериментів у всіх ділянках життя. (Тут сконфісковано 10 рядків). — 2) Найяскравішим висловом і прилюдною апробатою польської політики супроти українського народу була промова теперішнього міністра внутрішніх справ Річипосполитої, виголошена дня 14 лютого 1935 р. в польському сенаті (Далі сконфісковані три рядки). — 3) Народній Комітет уважає, що єдиною відповіддю на таку політичну програму польської влади супроти українського народу в Польщі є якнайширше закроєна і переведена в життя консолідація всіх українських незалежних національних сил у Польщі, що стоять на платформі регулярної боротьби за права українського народу. — 4) Зокрема Народній Комітет закликає всіх членів Українського Національно-Демократичного Обєднання до збільшення політичної активности та скріплення внутрішньо-партійного усуцільнення. Народній Комітет апелює до широких кол українського громадянства, що досі стояли поза політичними організаціями, скріпити ряди політичного фронту в лавах понадклясового Українського Національно-Демократичного Обєднання і таким чином збільшувати оборонну силу народу. — 5) Народній Комітет, вислухавши звідомлення Голови д-ра Дмитра Левицького з діяльности Проводу УНДО й УПР., заявляє, що стоїть непохитно при свому виборному, умандатованому Проводі, який єдино є виразником думки й волі українського населення та висказує йому своє повне довіря і признання за всю його важку й відповідальну працю. — 6) Народній Комітет стверджує, що Провід Партії й Української Парляментарної Репрезентації виконав доручення Народнього Комітету з дня 1 січня 1934 р. в справі підготови Всеукраїнського Національного Конґресу, апробує всі дотеперішні старання і працю в цій справі та доручає Проводові Партії й УПР. вести їх далі аж до успішного завершення цієї важної загально-національної справи з метою скликати Конґрес у якнайкоротшому часі.

З новин чужого письменства

В мовах анґлійській і французькій появилася книга Вудмена „На порозі нової війни". В ній наведені цікаві виїмки з ріжних документів про нові зброєння гітлерівської Німеччини. — Пані Ж. Біянкіс видала велику працю п. з. „Фавст на протязі століть". — В Осльо вийшла книжка Ґуннара Ґовденака п. з. „Остання виправа Р. Амундсена".

В Лондоні появилася оригінальна повість Йосифа О'Нейля „Країна під Анґлією". Зміст: В північній Анґлії збереглися ще останки старого римського муру. Герой повісти відкрив підземний коридор під тим муром, зійшов під землю і там знайшов цілком невідомий світ, котрим управляє кілька мудрців.

В журналі „Новий Мір" (за грудень 1934) скінчили печатати повість Карцева „Магістраля". Рецензент Адамович пише в „Последних Новостях", що се одна з нечисленних живих повістей, які за весь час свого істнування дало совітське метртворожденне письменство.

Ірляндська академія визначила премію за написання найлучшої повісти. Першу премію з того фонду одержав недавно твір льорда Денона п. з. „Проклятя мудрої жінки". Цікаве в тім те, що першу ірляндську премію взяв якраз член тої аристократичної верстви, котра 1000 літ тяжко гнобила Ірляндію. Се потішаюче для Ірляндії, бо се знак, що й та верства стає до праці над ірляндською культурою.

Як відомо, в амстердамськім видавництві „Кверідо" знайшли притулок німецькі письменники, що втекли з III Німеччини. На днях се видавництво видало книжку Альфреда Дебліна „Вавилонська подорож" і книжку Бруна Фалька „Сервантес". Се не життєпис і не хроніка і не роман, але немов синтеза епохи, в котрій жив і працював великий письменник Еспанії.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Новини з чужого письменства подаємо в інформативних цілях. Се зовсім не значить, що ми всі ті твори поручаємо.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Початки християнства на Україні

в археольоґічних памятках. — І.

Зміст: Чи Апостол Андрей був коли на Україні? — Перші Епархії й Епископи на землях України. — Візантія чи Охріда? — Де були найстарші церкви на Україні? — Мозаїкова іконопись. — Фрескова стінопись. — Перші наші монахи-іконописці. — Найстарші памятки різьби. — Домовини саркофаґи наших князів. — Де є мощі кн. Володимира Великого? — Найстарші емалії. — Ілюстрації перших наших рукописних книг. Де збереґлися найстарші церковні ризи? — Які хрести і хрестики носили наші предки? — Церковна утвар з княжих часів. — Перші наші монети. — Які були дзвони в давнину? — Як хоронили померших князів і бояр, а як звичайних людей? — Скельні монастирі в Галичині.

В салі „Української Бесіди" у Львові д-р Ярослав Пастернак, директор Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка, виголосив відчит під повисшим заголовком в рамах Академічних Вечерів Богословського Наук. Т-ва. Приявних було около 150 осіб, м. ін.: Преосв. Кир Никита Будка, кілька світських священиків і два ОО. Василіяни. Було богато молоді. Д-р Я. Пастернак зачав відчит о год. 18.30. Зміст:

Коли говориться про найстарші памятки християнства на Україні, треба згадати про перші початки християнства на наших землях. Грецькі автори: Доротей Тирський, Евсевій Кесарійський, Епіфаній Кипрський, Никифор Калліст і ін. пишуть, що в 1 ст. по Хр. св. Апостол Андрей мав проповідувати на Кубані й на Криму. Пізніша леґенда в літописі, немовби Апостол Андрей мав відвідати околицю нинішнього Київа, — не має оправдання в історичних жерелах і подіях. Нема сумніву, що християнство могло ширитися вже в 1 ст. по Хр. в чорноморських грецьких кольоніях. Християнство проникало на Наддніпрянщину з кольоністами, купцями, урядниками і з засланцями. М. ін. в Херсоні були на заслані два папи: св. Климентій за часів Траяна і Мартин І. Перша епархія на території України се боспорська. Епископ її Кадм мав свій осідок в Боспорі, нинішнім Керчі на Криму. Він був в 325 р. на соборі в Нікеї. На другім вселенськім соборі в 331 р. був херсонський епископ Етерій. Трета епархія на Криму була ґотська. Ґотський аріянський епископ Ульфіля (311 — 383) переклав Св. Письмо на ґотську мову. Інший ґотський еп. Теофіль брав участь в 325 р. в нікейськім соборі.

Король Візиґотів Атанарих підняв першу нагінку на християн в 348 й опісля в рр. 370 — 372. Скоро потім більшість Ґотів під напором Ґунів мусіла покинути українські степи в 375 р. Та на Криму лишилася ще їх епархія, котра істнувала там ще кілька століть. В 10 ст. вона стала митрополією для сімох епископів хозарської держави. Крім того були ще й інші осередки християнства: в Корсуні, Сурожі та Фанаґорії, пізнішій Тмуторокані.

Найближчими сусідами Греків були тоді Уличі й Тиверці, що сиділи на долішньому Дністрі аж до Дунаю. В Добруджі була вже за часів Діоклеціяна (284 — 305) окрема епископська катедра в м. Томіс, нинішній Констанці. Звідти йшли до нас перші християнські проповідники. Цісар Константин Багрянородний, сучасник княгині Ольги, пише в книзі „Де адміністрандо імперіо", що ще за його часів видно було над долішнім Дністром руїни 6 городів і в них звалища церков з висіченими в камени хрестами. Один з тих городів Печеніги називали Білим. Се певно була грецька кольонія Тирас, нинішний Акерман.

Коли при кінці 7 ст. на Балкан прийшла турецька орда Болгарів, перервався на якийсь час звязок Тиверців з Добруджею. Щойно коли в половині 9 ст. Болгари приняли християнство й воно дальше поширювалося серед Уличів і Тиверців.

На Київщині перші певні вістки про місцевих християн є в договорі Ігоря з Греками 914 р., де є мова про хрещених і нехрещених княжих дружинників. Мабуть ще за життя Ігоря охрестилася його жінка, кн. Ольга, але її син Святослав завзято тримався поганської віри. Щойно внук її, Володимир Великий, приняв Христову віру в 988. Два роки пізніше почалося масове хрещення нашого народу. Споріднення Володимира Вел. з візантійським цісарським двором піддавало гадку майже всім історикам, що християнство на Україні принялося безпосередно з Візантії. Одначе пок. проф. Ст. Томашівський розглянувши жерела й історію української Церкви твердив, що мабуть не з Візантії, але з охридської Болгарії прийшли на Україну перші Владики та священики. Вони перевели першу орґанізацію Церкви в київській державі.

Перегляд найстарших матеріяльних памяток християнства на Україні треба зачати від церков. Найстарші їх останки, фундаменти й стіни, збереґлися в Корсуні на Криму. Там відкопали 27 фундаментів церков і каплиць з часів від 4 до 9 ст. В Іпатіївськім Літописі згадується про церкву св. Николая в Києві, котру поставила кн. Ольга в 944 р. на могилі Аскольда. В договорі кн. Ігоря з Греками говориться про збірну, мабуть парохіяльну церкву св. Іллі, що належала до християнських Варягів і стояла десь коло Хрещатика. Після 988 р. зачалася горячкова будова церков. Найдавніша офіціяльна церква в Києві, що збереґлася тільки в фундаментах, була Десятинна церква. Побудував її кн. Володимир Вол. між 991 — 996 р. і переніс туди мощі кн. Ольги. Найбільша і найбогатша церква на всю Україну була катедра св. Софії, котру збудував кн. Ярослав Мудрий 1017 р. Вона має богато добудов, головно з часів гетьмана Мазепи. В половині 11 ст. заложили Печерську Лавру. Першу церкву побудував там син Ярослава Святослав II. в 1073 р. Нині там музей. В Чернигові найстарша церква св. Спаса, збережена досить добре до сьогодня; на Волині церква св. Василія в Овручі з пол. 12 ст.; на Підляшші Борисоглібська церква в Городні; на Холмщині церква св. Николая з кінця 10 ст.; на Закарпатті ротунда в Горянах з кінця 11 або початку 12 ст. В Галичині найстарша літописна згадка про церкву відноситься до Перемишля, де кн. Володар збудував храм св. Йоана на поч. 12 ст., перед 1124 р. Найбільше церков мав княжий Галич. Там відкрили фундаменти 10 ріжних церков з тесаного каменя. Інші наші церкви були з цегли. Найстарші церкви в Галичі се була катедра Богородиці та двірська церква св. Спаса, обі з 12 ст. Найкраще збереґлася церква св. Пантелеймона, нині костел св. Станислава, збудована коло 1200 р. У Львові найстарша церква св. Николая на Жовківськім з кінця 13 або початку 14 ст. Крім мурованих церков були очевидно й деревляні, одначе вони не збереґлися. Найстарша деревляна церква св. Духа в Потиличі походить з кінця 16 ст.

Рівночасно з будовою перших наших церков виринула потреба прикрасити їх в середині, передовсім образами святих. Літописи подають, що наші найстарші храми були прикрашені стінописю, іконами на дошках і ріжними металевими виробами. Найстарші мозаїки збереґлися в Корсуні. Найкраща мозаїкова іконопись збереґлася в Софійськім Соборі. Величава ікона Богородиці над горним сідалищем на т. зв. Нерушимій Стіні на золотім полі, з піднесеними вгору руками. В соборі Михайлівського монастиря в Києві з поч. 12 ст. є найстарша мозаїка вже українських майстрів. Крім мозаїкової іконописі були ще взористі підлоги та стіни з глиняних поливаних плиток. В 1908 р. В. Хвойка відкопав коло Десятинної церкви велику майстерню таких плиток з 11 ст. Вони були ріжної форми і краски: жовтої, зеленої, червоної та ґнідої. Поливаних плиток уживали до прикрас церков в Галичі, Звенигороді, Теребовлі, Белзі, Бужську. Мозаїка була дуже коштовна, отже церкви прикрашували фресковою стінописю. Фрески збереґлися найкраще в Софійськім Соборі, в Люблині з 1418 р., в Лаврівській монастирській церкві з кінця 15 або поч. 16 ст.

Продукція ікон на дошках процвитала вже в княжій добі. Київо-печерський Патерик подає, що визначними іконописцями були тоді монахи Олімпій і Ґригорій. З 12 ст. збереґлася в Москві тільки одна наша ікона, чудотворна Володимирська Богородиця, котру забрав з Вишгороду Андрій Боголюбський. Одну ікону з Володимира Волинськ. приписують маляреві Петрови Ратенському з Рави Руської, що помер в 1326 р. В Національнім Музею і Музею Богословської Академії у Львові є ікони вже з 14 ст.

Різьба грала меншу ролю як малярство в нашім старохристіянськім мистецтві. Найстарші її памятки з княжої доби се два святі на конях різьблені в плиті, вмуровані в вівтарну стіну Михайлівського Собору в Києві та воїн з круглим щитом і піднятим вгору мечем, що його найшли коло руїн церкви св. Ірини в Києві. В Галичі є прегарна різьблена орнаментика на порталі колишньої церкви св. Пантелеймона. Підчас російського обстрілу в 1917 р. той портал сильно потерпів. В 1927 р. його відреставрували, заступили більшу частину первісної різьби новою. Богато більших фраґментів цінного ориґіналу залишили на купі румовища коло теперішного костела св. Станислава і не дають їх забрати на почесне місце до музею, бо ще може на що придадуться... При тій реставрації 1927 р. зняли тинк зі стін давної церкви св. Пантелеймона і відслонили старі надписи на мурах.

На Наддніпрянщині найстарші церковні різьби се капітелі св. Спаса в Чернигові та плоскорізьби Софійського Собору в Києві.

В Десятинній церкві та в Софійській катедрі є камяні домовини-саркофаґи, м. ін. домовина кн. Ярослава Мудрого з дворамennими хрестами і ростинним орнаментом. Мощі кн. Володимира Вел. в подібній домовині найшов під звалищами Десятинної церкви Петро Могила, котрий розділив їх по церквах. Ще довійни голова вел. князя була в Печерській Лаврі, одна рука в київській св. Софії, спідна щока в московськім Успенськім Соборі.

Перші церковні різьби в дереві не збереглися. Найстарші їх зразки походять з 15 ст., прим. царські врата. Спершу не було повного іконостасу, тільки вівтарна перегорода з маленькими дверми. Над нею висів вгорі „дейзіс" (моленіє), довга дошка з рядом святих.

Ручні деревляні хрести маємо щойно від 16 ст.

„Самовбийники се ті, що полягали на інших замість на собі і притім допустили до органічного занидіння того, що треба в собі та в інших охороняти, плекати і до розцвіту довести, а саме: фільософію гумору". (Карло Людвик Шляйх, славний німецький лікар, автор голосної сшудії про самовбийства).

Нема кращих і дешевших над ПАПЕРЦІ і ТУТКИ **150** штук в коробці **„КАЛИНА”** фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84,

Загальні Збори РСУК

2) Після того дир. О. Луцький відчитував поодинокі параґрафи статуту і над кождим зміненим параґрафом була дискусія. По відчитанні параґрафу 1 забрав слово Д-р Стахів і домагався, щоби в тім параґрафі додати назву РСУК також в мовах чеській і російській. — Дир. Луцький: Ми задержали тільки світові мови німецьку, англійську і французьку. (Ухвала про дві інші мови перейшла). — Потому ухвалено той параґраф статуту. Відчитано другий параґраф статуту. (Тут встав один з делеґатів селян і заявив: Вношу, щоб на салі перестали курити, бо ми вже один другого не бачимо. — Інж. Павликовський: Прошу обмежитися в куренню). — І сей § статуту принято. Третий параґраф, в котрім говориться про обмеження круга діяльности РСУК, принято без дискусії при 22-ох здержаних голосах. Дальше дир. О. Луцький відчитував параґраф за параґрафом і пояснив евентуальні зміни. Дискутанти вносили від себе деякі дрібні поправки. Інж. Павликовський піддавав внесення під голосування. Присутні приймали змінені параґрафи. Аж параґраф 44, що нормує склад Дирекції та її вибір викликав широку дискусію. Коли дир. О. Луцький відчитав § 44, забрав голос інж. Білинський (радикал): Над сим параґрафом можна дискутувати кілька годин. Вчера на Раді РСУК ми дискутували над тим параґрафом 4 години. Ми кажемо: колиб та дирекція і була затверджувана Кооперативною Радою, то ми бажаємо, щоб тих іменованих чинників було якнайменше. Ми були за зменшенням членів дирекції. Тій зменшеній дирекції додати тіло зложене з представників Повітових Союзів Кооператив. До нинішньої дирекції ми маємо довіря, та статут ухвалюємо на будучність. Ми хочемо обмежити час урядування дирекції. Не можеж бути директор до смерти директором. Домагаємося вибору дирекції на 3 роки. Рада РСУК буде вибирати дирекцію і що три роки її затверджувати. Коли Рада не затвердить дирекції, то се буде означати потребу перевибору дирекції. — Інж. Палій: Мій погляд противний. Не раджу богато дискутувати. Чи має бути 1 директор, чи три директори? Думаю, що сила одночленної дирекції більша, як більщечленної дирекції. Начальники виділів малиб заступити дирекцію. Алеж ті представники Повітових Союзів Кооператив се якраз люди дуже залежні.

Після інж. Палія, котрий говорив за референтом, промовляв проф. Сабат з Перемишля за внеском пос. Б. Білинського. Дир. Мартюк (Львів) висловився за тричленною дирекцією, бо все промовляє за тим, що так буде лучше. — Дир. Станимир з Перемишля говорив також за тричленною дирекцією. Не треба йти на експерименти. — Посол М. Матчак (Львів): Тут говорять про демократію ті, що є за авторитетом. Демократія полягає на тім, щоби провід був вибираний. Коли провід одноособовий, то ще не мусить бути недемократичний. Наші демократи хочуть 3 директорів і 2 заступників. Коли є один директор, тоді відповідальність ясно очеркнена. При тричленній дирекції відповідальність замазана. Досвід виказує, що речинець урядування дирекції повинен бути обмежений. Вічна дирекція шкідлива. — Пан Галушка: Тут говорили, що 3 директори задорогі, та важніше те, що 3 особи в дирекції се певніша запорука. — Д-р Когут (Богородчани): Найкраще, щоби статут давав можність примінювати число директорів до місцевих потреб, від 1 до 3 директорів. (Кінець буде).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА ПОВНІМ ЗАСІДАННЮ СЕНАТУ при обговорюванні буджету мін-ва освіти пані сен. Кисілевська виголосила промову, в котрій підчеркнула, що неграмотність в Польщі страшно росте, на українські землі насилається учительство, яке взагалі не знає української мови, нашій Рідній Школі не дозволяється відкривати нових кружків, забороняється читати укр. діточий часопис „Дзвіночок“, перетягається гр.-католиків, що є в державній службі або за неї стараються на лат. обряд і т. ін.

СЕН. МАКУХ виголосив в сенаті промову, в котрій порівнував передтравневі правительства з потравневими. Він дійшов до висновку, що всі ті правительства подібні до себе у відношенні до Українців, а ріжняться хіба тим, що вшехполяки отверто говорили, що думають зробити з нашим народом.

АНҐЛО-УКРАЇНСЬКИЙ КОМІТЕТ в Лондоні основано при кінці м.м. Між його членами є ряд визначних особистостей, як льорд Дікенсон, льорд Ноель Бекстон, проф. Р. Сітон-Вотсон, п. Мері Шіпшенкс і т.д. В комунікаті того комітету підчеркнено, що дальше нехтування складної української справи може всю Европу втягнути в конфлікт.

ЧЕХО-СЛОВАЦЬКІ ВЛАСТИ видалюють дальше польських горожан з ЧСР. В послідній часі видалили кільканацять польських родин з повіту Гуменне і Велика Березна. В м. Заброд на Закарпаттю около 20 польських родин дістало приказ опустити Чехо-Словаччину.

ДО ПРАҐИ приїхав перший совітський військовий аташе А. В. Еміліянов-Сурик.

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР виголосив в м. Саарбрікен велику промову з приводу формального перебрання влади над областю Саари. Він сказав м. і., що тепер прийде до поліпшення взаємин між Францією й Німеччиною. Треба змагати до того, щоб оба великі народи подали собі руки до спільного виступу проти недомагань, котрі загрожують Европі катастрофою.

ЗАҐАЛЬНУ АМНЕСТІЮ оповістив канцлєр Гітлєр з приводу прилучення области Саари до Німеччини. Амнестія обіймає тих, котрі поповнили переступство на території области Саари і були засуджені до 1 року вязниці.

В БЕРЛІНІ німецька поліція перевела ревізію в совітськім торговельнім підприємстві „Книжка“, котре займалося продажею большевицької літератури та большевицьких фільмів. Поліція сконфіскувала богато документів, кореспонденції та ґрамофонові плити.

В ЗАЛЬЦБУРҐУ суд присяглих засудив 15 обвинувачених за перепачковування зброї до Німеччини на кару смерти, 1 на 10 літ тюрми і 1 на рік тюрми.

ІТАЛІЙСЬКІ ВЛАСТИ розвязали в полудн. Тиролі німецькі католицькі орґанізації. Їм закидують ірредентистичну пропаганду на користь Німеччини.

В РИМІ УВЯЗНИЛИ німецького журналіста Арміна Ріхарда, римського кореспондента берлінської аґенції „Націонал-Соціялістіше Цайтунґсдінст“.

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Саймон був недавно в Парижі і відбув нараду з французьким міністром закорд. справ Лявалем. При тій нагоді мін. Саймон виголосив відчит по французьки під наголовком: „Кілька рефлєксій на тему парляментарного устрою в Великій Британії“. На викладі були представники французького правительства, дипльоматичного корпусу, парляментаристи, члени політичних партій і журналісти.

МАДЯРСЬКИЙ РЕҐЕНТ Горті розвязав мадярський парлямент. Причина розвязання: тертя внутрі правительственної партії.

СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР в Парижі Потьомкін відбув довгу нараду з французьким міністром закордонних справ Лявалем. Радили над т. зв. східним пактом.

НАД ФІНЛЯНДСЬКОЮ ТЕРИТОРІЄЮ літав на днях совітський літак і фотоґрафував приграничні фінляндські укріплення.

В ТУРЕЧЧИНІ Національне Зібрання вибрало одноголосно президентом Туреччини Кемаля Ататурка (Кемаля-пашу).

БОЛҐАРСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ заявив, що події в Греції цікавлять болгарське правительство. Болгарія бажає миру з сусідами і тому не думає використовувати тяжке положення Греції. Одначе Болгарія мусить скріпити охорону своєї границі військовими відділами.

РЕВОЛЮЦІЯ В ГРЕЦІЇ. Перед замкненням числа наспіли вісти, що бунтівники в Греції зачинають брати подекуди верх над військами вірними правительству. На підтвердження тих вістей треба ще виждати.

НОВИНКИ

Чудесні уздоровлення в Люрді. Лікарське бюро справджування чудес в Люрді признало в 1934 р. 14 чудесних уздоровлень. В праці бюра брало участь 797 лікарів. 48 уздоровлень, що були в 1934 р, ще не справджені. Також 74 уздоровлень з 1933 р. ще не признано за чудесні. Се свідчить про велику осторожність і совісність згаданого бюра.

Паломництво до Люрду виїде з Познаня 23 квітня с. р. о год. 3.02 рано, верне 2 травня о год. 4.29. По дорозі паломники відвідають Париж і Аквісґран. Зелізниця лише 2 кляса. Ціна участи в паломництві 650 зл. Негайні зголошення треба слати на адресу: Канцелярія Примаса Польщі, Познань, Остров Тумскі 1.

На викупно Українського Городу у Львові зібрали 3 с. м. до пушок під львівськими церквами й українськими установами 248.24 зл.

В 25-літя сценічної праці артиста Петра Сороки відіграють у Львові в салі Театру Ріжнородностей 15 с. м. о год. 7.30 веч. комедію Меріяма-Лужницького „Акорди“ з участю ювилята. Сю бенефісову виставу уладжує експериментальна сценка „Богема“.

Мешканеву мораторію для безробітних, що займають одну або дві кімнати, продовжено до 30 вересня с. р.

30-ґрошові почтові значки (червоні) втратили свою вартість з днем 7 березня. Почтові пересилки з тими значками будуть уважати як неоплачені. До 31 с. м. почтові уряди прийматимуть ті значки до виміни.

Скарбова Палата в Станиславові зачала свою діяльність з початком березня в будинку магістрату.

150 скарбових урядників перенесуть ще сего місяця зі Львова до Станиславова.

Станиславівський суд засудив за приналежність до ОУН богослова Романчукевича на $2^1/_2$ року вязниці, переплетника Близнюка на приміщення в заведенні для поправи.

В Станиславові зареєстрували в торговельнім суді нову „українську фабрику дзвонів“ під фірмою „Маґас і С-ка“. Спільники тої фірми се „Українці мойсеєвого віроісповідання“: Ізраель Ляйб Берґер, Озіяс Маркус Рот і Шимон Берґер.

Морози в березні с. р. дійшли на німецькім Шлеську до 34 степенів.

Голод на Україні. „Ню-Йорк-Джорнал“ приніс жахливі описи голоду на рад. Україні. Очевидець пише, що з очевидної вини большев. уряду за останніх 18 місяців згинуло з голоду 6 мільонів Українців.

З Судової Вишні пишуть нам: Недавно в Судовій Вишні відбулася особлива нарада. В нараді взяли участь обидва місцеві священики та около 40 визначніших громадян. Наради велися над релігійно-моральним станом парохії. Тут дехто вперше довідався, що мимо зимової пори праця над позолоченням іконостасу не перевелася тільки далі продовжується в домі артиста (золотить різьби). Між іншим рішено купити новий дзвін (3.500 зл.), що має тут бути перед Вел. Святами. Додаю, що тут між населенням панує незвичайна грипа. В богатьох домах захворіли цілі родини. Деякі хорі позбавлені всякої лікарської помочи. Між людьми загальний острах і пригноблення. Неодному одиноку потіху несе священик, що посіщає парохію. (Сей допис наспів до нас спізнено).

В Бориславі при вул. Косціюшки 125 „Народня Торговля“ відкрила свій 33-ий з черги склад товарів.

З Берези Картузької вийшли на волю: пов. Львів: Ласійчук, Лопачак Роман, Вербинець Теодор; пов. Перемишляни: Демкович-Добрянський Антін, Романюк Антін; пов. Жовква: Березюк Іван (53-літний селянин), Кукіль Микола, Сушко Ст.; пов. Сокаль: Бойко Іван, Климів Гр., Бощук Петро, Небожук Теодор, Ваврук С.; пов. Стрий: Тимчій Вол.; пов. Березів: Поливка Вол.; Волинь: Воробець Тарас, Дзюмюк Іван, Епик Микола, Дроздюк Захар, Бжеський Роман (римо-кат., Поляк); Полісся: Михайлишин Дмитро. В таборі є ще 79 осіб, з того 58 Українців, 16 комуністів (в тім 2 Українці) і 5 Поляків.

З Берези К. до тюрми у Львові перевезли Янова Вол. Михайла і Шухевича Романа.

В Тернополі трибунал засудив інж. Е. Костецького за приналежність до ОУН на 10 літ вязниці.

Вязниці в Польщі призначені для 32.000 осіб, а дня 1. III. с. р. було в них 57.000 осіб (1. I. — 55.859). Тому виринув проект рільничих кольоній для вязнів.

Помер проф. хемії д-р Станислав Толлочко у Львові в 67 році життя. Пок. мабуть білоруського походження, ур. в Челіеві коло Берестя над Бугом. Від 1905 р. був проф. хемії львівського університету. Він видав ряд книжок і підручників з ділянки хемії орґанічної й неорґанічної.

Десять катол. священиків і монахів покинуло Саарщину. Підчас плебісциту вони голосували за „статус кво“. Права азилю уділив їм Архиепископ Зальцбурґа д-р Вайц. (КАП).

Підручники до навчання релігії в народних школах можна набути до комісової продажі: а то, біблія зл. 1. — катехизм зл. 0.60. При більших замовленнях рабат! Замовляти В. Гірняк Станиславів Красінського 12. 8—4—10

Політичний гумор. — Що робиться коли не вдається міжнародня позичка? — Тоді робиться народну позичку. („Врублє на даху“).

Гумор. — Жінка до чоловіка: Ти, боягузе! — Чоловік: Я боягуз? Таж я зробив те, на що ніхто інший не відважився! — Що таке? — Ну, а хтож оженився з тобою?

Перша „академічка“ Еспанії се п. Мерцедес де Баллєстерос, вибрана членом Академії Історії в Мадриті за тритомову історичну працю. Її муж, історик, є також членом сеї Академії. Після подружжа Кіріе се друга пара, що є рівночасно членами одної й тої самої Академії.

Японські самоходи мають бути незабаром допущені до Польщі. Вони зуживають дуже мало топлива. Оден такий самохід вже разом з митом коштуватиме 1.000 зл.

Німець Кеглєр гарбарський майстер, котрий у варшавській „Оазі“ кричав: „Польніше швайне“ і „Гайль Гітлєр“, дістав за образу польської нації 8 місяців тюрми.

В канцелярії реєнта Мандацкого злодії розпороли касу, забрали 20.000 зл. і лишили на „щастя“ 15 сотиків з карточкою, на котрій написано: „До побачення.“

Показується що з Італії втекло до Австрії більше війська, ніж донесли часописи. Се переважно тирольські Німці й частина Словінців. Вони не хотіли їхати на війну проти Абісинії.

І в богатій Голяндії тяжко. Щоб запротестувати проти надмірних податків й обезпечень організація власників ресторанів і каварень в Гаазі замкнула на місяць свої льокалі. Місто має великі клопоти з вживленням подорожних і чужиців.

Анґл. фунт стерлінґ впав з 24.95 зл. на 24.75 зл. В Лондоні кружляють поголоски, що курс фунта буде падати аж до осягнення засадничого паритету до доляра, котрий удержується на рівні 4.5 дол. за фунт.

Курс італійської ліри впав з 44.40 на 43.90 зл. (за 100 лірів).

Соціялістичний (II) інтернаціонал покидає Швайцарію вже сего місяця. Його бюра і централя переносяться до незнаного досі краю.

Внутрішну позичку на 100 міліонів рублів оповістила червона матушка Москва, обіцяючи сплатити ту позичку до 10 літ. Розуміється, ніхто там не має певности, що не повезуть його на Соловки як „зрадника“, коли дійсно зажадавби звороту того, що позичив.

Дім — соняшник. Італійський інж. Інверніцці побудував дім дуже оригінальної конструкції. Поверх того дому обертається автоматично до сонця при помочи малого мотору.

Вальдемарас написав в тюрмі книжку про св. Авґустина.

В Швеції що десятий горожанин має радіо. А в нас?

В Іркуцьку (на Сибірі) був такий сильний землетрус, що в цілім місті вилетіли шиби з вікон. В копальнях перервано працю.

Війна так здезорганізувала апарат безпеченства в Параґваю, що на вулицях міст появилися прокажені. Перед війною держали їх в окремих заведеннях.

Гумор. — Тітка дуже поспішно робить панчоху на дротах. Сестрінок питає її, чому вона так спішиться. Тітка на те: Спішуся, щоби скінчити заки вийде волічка.

Гумор. — В селі мають відбутися вибори до громадської ради, але до останної хвилі ніхто не знає, де буде льокаль виборчої комісії. Нарешті селяни йдуть до війта і питають: де маємо голосувати і коли? — О, ви зараз все хотілиби знати! Прецінь вибори тайні...

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах 5.21.50 зл. Золотий доляр 8.88—8.90. Канадійський доляр 5.22; 1 нім. марка 1.95—2.00; 100 франц. фр. 35.00; 100 чеських корон 21.90; 1000 ром. леїв 32.00—35.00 зл.; 100 австр. шілінгів 100 зл.; анґл. фунт стерл. 24.75 зл.; 100 шв. франк. 172.00 зл.; ґданський ґульден 1.72 зл.; 100 італ. лірів 43.90 зл.

Набіл. Маслосоюз платив 8. III. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. 2.50 зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 2.70 зл. Тенденція на масло звишкова, на молоко і сметану вдержана, на яйця слаба. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Ґродзіцких 2. I. п.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Пожежа над Волгою.
КАСИНО: Мальована заслона.
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Наслідування життя.
МІРАЖ: Чар віденського вальця.
П А К С (катол. кіно, вул. Францісканська 1а): Віра, надія, любов.
РАЙ: Ніч чудес (Драма Люрду).
СВІТ: Ніч чудес (Драма Люрду).
СТИЛЕВЕ: Пісня козака і ревія.
УТІХА: Долина тривоги і ревія.

РІК ОСНУВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (хромі дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— вол., 1/4 стор. 90·— вол., 1/8 стор. 45·— вол., 1/16 стор. 25·— вол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— вол., 1/4 стор. 140·— вол., 1/8 стор. 70·— вол., 1/16 стор. 35·— вол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Пантелеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 14 березня 1935. Ч. 19 (817)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Konto P. PL. Kraków 405.867

Замах на Св. Отця

Римський кореспондент паризького „Ле Жур" приніс отсю вістку про невдатний замах на Св. Отця: Перед кількома днями зголосився в Ватикані якийсь Мексиканець і просив допустити його на авдієнцію до Св. Отця. Бюро Ватикану, котре засягає інформації щодо кождого візитанта, котрого в Ватикані не знають, одержало такі некорисні інформації про особу того Мексиканця, що коли він зголосився по відповідь, ватиканська сторожа зараз його увязнила і перешукала. При нім знайдено укритий штилет. Показалося, що той Мексиканець брав визначну участь в останних релігійних боротьбах на терені Мехіка, розуміється по стороні ворожій католикам. — Се наслідки безбожницької пропаґанди.

Наслідки упадку фунта

Як зареаґували світові біржі?

З Лондону доносять: Обороти на тутейшій біржі скорчилися, курси переважно ослабли, бо упадок фунта викликав велику нервовість у сферах фінансових та господарських. Найбільше впали акції броварів і фабрик тютюну, самоходів і літаків, промислу електричного, текстильного і гірничого. Легко піднеслися тільки акції копалень золота. — Вістка про упадок фунта викликала на біржі в Ню-Йорку заломання доляра і загальну непевність. На біржі в Парижі також наступила знижка курсів, але на вістку, що візиту анґлійського міністра в Берліні тільки відложено, тенденція трохи поправилася. Біржі в Амстердамі й Берліні виказують ослаблення настрою під впливом вісток про упадок фунта й остудження анґлійсько-німецьких взаємин. На біржі варшавській поважно впали девізи на Лондон, зате значно піднеслися девізи на Амстердам і Берлін.

Що коштують Польщу урядники?

Число осіб, що побирають платні з державного скарбу, виносить 762.956, з емеритами около міліон. Разом з родинами около 10% населення держави є на удержанні держави. Платні урядників виносять: в адміністрації 898,3 міл., в підприємствах і заведеннях 456,6 міл., в монополях 12,5 міл., в фондах 25,6 міл., разом 1,483 міл. Емеритури й інвалідські ренти виносять 383 міл. Отже разом скарб видає на платні 1,866 міліонів. Коли додати до того платні нефахових військових, то буде сума 2 міліярди зл. З недавно оповіщеної статистики виходить, що загальний суспільний дохід виносить 9 міліярдів зл. Отже понад $^1/_4$ часть суспільного доходу йде на платні держ. урядників і емеритури. („Глос Народу").

Поворот до гр.-кат. Церкви

українського священика, що переконався про вартість православя.

Філяделфійська „Америка" помістила заяву о. Петра Середи, б. православного пароха в Ню-Йорку. Він заявив м. ін., що побувши якийсь час в українській православній Церкві в Америці, рішив виступити з неї й вернути знов до гр.-кат. Церкви. Він не хотів більше прикладати рук до церковного роздору серед нашого народу і відкликав все, що колинебудь сказав проти догм і канонів катол. Церкви. Висловив свій глибокий жаль, що з його причини кілька церков покинуло катол. Церкву і заявив, що виконає все, чого від нього вимагатиме катол. Церква. Се вже не перший случай прозріння нашого гр.-кат. священика, але аж по довшій практиці. Та кілько шкоди зроблено до того часу!...

Людина птиця

Перший лет людини з крилами силою власних рамен.

Американський 22-літний летун Клем Сон доказав, що людина може літати як птиця. На висоті 4000 м. він вискочив з літака і 12 мінут літав на крилах з алюмінія й полотна, довгих на 2 м., широких на 1 м. Він виглядав як біла мева. Літав легко й певно як птиця. Довгими рухами пливав у воздусі, потім поклався трохи на бік і летів криво як ластівка. Зробив також кілька козлів один по другім. Численна публика з запертим віддихом слідила за його летом. Коли він щасливо осів на землі, його мало не розірвали з великого ентузіязму. Він оповідав, що бувби літав ще довше, але дуже змерз. Підчас лету мав почування невисказанного щастя, не був ані втомлений ані неспокійний. Клем Сон має тепер в Америці таке голосне імя як побідник Атлянтику Ліндберґ. Сон твердить, що скоро всі люди літатимуть як птиці виключно власними силами.

Sygn. VI. l. Pr. 31/35. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy, Wydział VI. karny, we Lwowie, w składzie: Wiceprezes S.O. Ł. Malicki jako Przewodniczący, S.S.O. O. Dr. J. Locker i S.S.O. T. Będaszewski jako głosujący, w sprawie konfiskaty Nr. 15, czasopisma pt.: „Nowa Zorja", z daty Lwów, dnia 28 lutego 1935 r., do Sygn. VI. l. Pr. 31/35. — na posiedzeniu niejawnem w dniu 5 marca 1935 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 28 lutego 1935 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zorja" Nr. 15, z daty Lwów, dnia 28 lutego 1935 r. zawierającego: w artykule pt. „Zminy w polskim prawytelstwi" — w całości wraz z tytułem, znamiona występku z art. 170 k.k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 kk., zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12.1862 Dz.p.p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu rozszerzenie fałszywych wiadomości o zmianach w Rządzie, mogących wywołać niepokój publiczny. Według §§ 487, 489,493 p.k. oraz §§ 36, i 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Ł. Malicki w. r. Protokulant: S. Podhorodecki w. r. Za zgodność: kier. sekret. (підпис нечиткий).

—o—

Достатнє життя
Належну пошану
Ідеальні відносини
Суспільне становище
Торговельні звязки
Економ. незалежність
Реальні користи
запевните собі — складаючи свої ощадности
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ
„ДНІСТЕР"
ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Фунт паде

Про гроші і валюти та про перспективи кризи. — Що буде з доляром і чи надійде сім товстих коров.

Відколи анґлійський фунт відірвався від своєї золотої підстави, мав нахил до постійного падання. А на днях він так покотився вділ, що викликав просто тривогу в богатьох державах.

Ледви чи коли була лучша нагода як тепер є, щоб наблизитися до висвітлення самої суті й натури гроша та валюти. Як відомо, поняття й суть гроша до сеї пори в науці неустійнене. Антон Менґер писав, що гріш се не державна, тільки господарська установа. Та є острі противники тої теорії, з них найбільше систематичний Георґ Фрідріх Кнап, котрий оповістив свою „державну теорію гроша". Він пише, що гріш се твориво правного порядку, зовсім незалежне від матеріялу, з котрого роблять гроші, все одно чи тим матеріялом є золото, чи папір, бо то держава своєю прилюдною заявою надає грошам їх вартість.

Се дві крайні теорії про гроші. Якраз тепер з комплікацій, котрі потягає за собою упадок анґлійського фунта, видно виразно, що обидві ті теорії в своїх крайностях неправдиві. Правда є в полученні тих теорій. Отже правдою є, що гріш се господарська установа, але не такої господарки, яку можна управильнювати законами одної держави. Інакше кажучи, вартість гроша не залежить ні від господарки, ні від законів одної держави, хочби вона була така велика і по всіх частях земної кулі поширена як Анґлія або така суцільна і богата як Америка, тільки залежить від міжнародних господарських законів і звязків. Або ще інакше кажучи: гроші творить господарка, але впливає на них держава, погіршуючи або удосконалюючи.

Вплив держави на гріш проявляється головно в трох напрямах: держава рішає про матеріял, з котрого мають бути роблені гроші, держава рішає про вагу грошевої одиниці, розуміється коли той матеріял не паперовий, держава рішає, що в сумнівних випадках муситься приймати як гроші на її території. І се третє рішення держави витворює валюту, котрої не вільно мішати з грішми. Поняття суті і значіння гроша і валюти ніколи не були безсумнівні, а потрясення й обезцінення, які викликала велика війна, зробили ті поняття ще більше імлистими та непевними. Гріш уважали средством виміни, плачення і (при упорядкованих відносинах) також средством переховування вартостей. Ве-

лика війна й особливо повоєнні нечувані обезцінення гроша показали, що всі ті властивости гроша можуть щезати як мрака. Поучені тим тяжким досвідом люди, котрі потратили маєтки й ощадности всего свого життя, зачали тісніше вязати поняття гроша з т. зв. благородними металями, головно з золотом. Тимчасом найбільші держави втікли від золота. Так тепер навіть само поняття гроша немов зависло в воздусі. А під поняттям валюти розуміється грошеву с и с т е м у в державі.

В розвинених державах можуть бути два роди валют: металева й паперова. Металева може бути: 1) золота, 2) срібна, 3) подвійна, 4) паралєльна. *) Перші дві можуть іще бути „чисті“ або з домішкою, оставшою з попередної валюти, важною до якогось часу, як пр. було при золотій валюті в Німеччині зі срібними талярами до 1. X. 1907 р. Річ ясна, що паперова валюта, яку можна скількостево множити до схочу, мусить згодом зруйнувати господарку кождого краю вже тому, що необчислимі й несподівані вагання такої валюти надають всему господарському життю характер постійної гри і спекуляції. Притім не тільки направа шкід, заподіяних такою валютою, але навіть справедливе ствердження, в чім, кому і як така валюта пошкодила — се річ неможлива. До того така паперова валюта ріжно відбивається на ріжних клясах і групах населення.

На такім тлі й відбувається тепер падання анґлійського фунта, котре пройнає страхом фінансові круги всіх держав і народів, починаючи від союзниці Англії, французької держави, як головної держави т. зв. золотого блюку. Річ в тім, що коли вартість анґлійського фунта зачинає знов падати, то держави золотого блюку бояться, що матимуть все меншу можливість продавати свої продукти за границею, бо ті продукти можна з упадком фунта дешевше набути в Анґлії. А Злучені Держави Півн. Америки, хоч не належать до золотого блюку, знайшлися ізза упадку фунта також в неприємній ситуації, але з інших причин: вони тепер не знають, що робити, чи відречися фактичної стабілізації доляра, котрий устійнився від січня 1934 р., чи зірвати відношення між доляром і фунтом. І один і другий крок викличе замішання і руїну численних екзистенцій.

Виринає питання, чи упадок анґлійського фунта наступив сам, то значить без волі правительства Великої Британії, на підставі відомого закона про подажу й попит, чи се нова офензива Анґлії в її валютній війні з Америкою.

Вже з сеї одної непевности видко, якою темною появою став гріш у повоєнних часах. Бо тільки вдуматися в такі факти, як те, що прм. сегодня вечером виплатили робітникови якийсь гріш за його цілоденну працю, а завтра рано за той сам гріш той робітник може вже дістати тільки часть тих товарів, які міг дістати вчера вечером. Та не в тім ще саме ядро річи, а в сім, що навіть не можна напевно знати причини такої появи... Словом, перед нами містерії модерного матеріялізму... А ще в часі війни такі появи були ясні: печатали більше паперових грошей без підстави, отже вартість тих грошей падала. Тепер і грошей таких не печатають більше і вартість їх паде.

Анґлійці найлучше зі всіх народів дали собі по війні раду з такою язвою як безробіття й навіть вспіли значно обнизити податки. На підставі таких фактів мимохіть приходить на думку, що упадок їх фунта нарочно викликаний. Та з другої сторони є такий факт як пасивний торговельний білянс Анґлії за останний рік. Ті пассива англійської торговлі мали бути зрівноважені доходами англійських банків і мореплавства. Та міжнародні обороти тепер неособливші, отже й ті доходи не наспіли в сподіваній мірі. Тому й платничий білянс Анґлії замкнено з дефіцитом около 11 міл. фунтів по офіціяльним даним, котрі як відомо звичайно стараються представити справу фінансів в лучшім стані ніж вона в дійсности є. До того були недавно в анґлійській приватній торговлі більші скандали (з перцем і з ляком). З них світ переконався, що солідність анґлійських купців вже не така як була колись. Се, як також роздори в партії консерватистів та побіда партії праці (соціялістів) при доповняючих виборах в деяких округах, мало той наслідок, що чужинці зачали забирати з Лондону свої капітали й забрали їх в останнім часі до 400 міліонів фунтів. Отже все те разом вплинуло на упадок фунта.

Ба, але в Анґлії є спеціяльний фонд призначений на боротьбу з таким паданням валюти. І не видно, щоби правительство енергійно пускало той фонд в рух. Чи воно не хоче сего робити, чи не може? У Франції пишуть, що не може, в інших державах пишуть переважно, що не хоче, бо упадок фунта тепер для Анґлії вигідний.

А що буде з доляром, котрого відношення до фунта вже було фактично устійнене? Як відомо, президент Русвелт має повновласть в потребі обезцінити доляр ще на 10%, то значить довести його до 50% обезцінення. Відомо також, що коли й того булоб замало, то конґрес дасть йому ще дальше ідучі повновласти. Та мабуть в найблищім часі не наступить дальше обезцінювання доляра, бо в Америці мають бути переведені великі конверзійні операції. В тій цілі треба там хоч сяк-так устійненого доляра. Та як тільки ті операції будуть переведені в життя, президент Америки може підняти ціну золота і тим самим дальше обезцінити паперовий доляр. Та нема певности, що він се дійсно зробить. Чому? Бо коли в Анґлії для упадку фунта вистарчило, щоби правительство нічого не робило проти того, то в Америці, котра має активний торговельний білянс, треба для дальшого обезцінення доляра цілого ряду штучних заходів тим більше, що Америка тепер головний віритель світа і за її кордонами все є більший попит на доляри ніж подажа їх. До того на все є спосіб, отже знайшли вже спосіб і на штучне обнижування валюти в цілі приманювання до себе купців: а саме тепер про величину заграничної торговлі зачинає щораз більше рішати не так низька ціна товарів як їх континґент. То значить, що держави умовляються між собою, кілько чужого товару допускають до себе взаїмно. З того ясно, що коли в Америці й наступить дальше обезцінення доляра, то буде се наслідком домагань місцевих орґанізацій головно з внутрішних причин, напр. з бажання лекше очиститися з довгів. Та се ні трохи не уприємнить страту тим, що мають доляри і нікому нічого в долярах невинні, коли та страта наступить. Словом, ситуація на валютовім ринку така непевна і неясна, як уже давно не була. Все те не може причинитися до злагіднення кризи, отже треба приготовлятися на ще більше заострення її, хоч міністри ріжних держав люблять потішати своїх податників, що ось-ось наступить кінець кризи і надійде з пасовиська сім товстих коров. А тих товстих коров навіть „зазором не видати“, як каже наш народ...

А. Ч.

*) Паралєльною (рівнобіжною) називають таку валюту, при якій золоті і срібні монети становлять законні средства заплати таксамо як при подвійній, але нема законного устійнення вартости тих металів у взаїмнім їх відношенні (а при подвійній валюті є таке законне устійнення).

При грипі, анґіні і всіх хоробах перестуди вживайте

Пігулки з хініною в порошку „Original“ покриті цукром, приємні в ужиттю і розпускальні в шлунку. — Набувайте в кожній аптиці. — Зареєстровано в M. S. W. під ч. 1492.

Загальні Збори РСУК

3) Д-р Василь Бараник (Заліщики): Одна людина не всилі обняти того всего, що вимагає статут. Дирекція з 3 членів дає більшу ґарантію відповідальности. — П. Ґула промовляв за внеском пос. Луцького. — П. Гусаківський (Тернопіль) за внеском пос. Білинського. — Д-р М. Стахів (Львів): Ми абстрагуємо від осіб. Не муситься мати довіря на віки. Одного „номіната“ можна зловити за обі руки, але як є їх більше, тоді тяжче їх допильнувати. Тепер маємо фактично одного директора, решта се члени дирекції а не дирекція. Фактично рішає один директор, а ховається за дирекцію. Наші директори є в ріжних установах в дирекціях і в Надз. Радах. В радах, де більше голов більше розуму. (Не конче. Ред.). Де йде про виконування законів, там рішає єдність волі. У великих державах є один міністр внутр. справ, а не 3. Щодо часу, то в одній дирекції роками не могли усунути одного директора, котрий не надавався. Що 3 роки треба перевірювати склад дирекцій. (Оплески). — Пос. О. Луцький: Обі сторони виходять з найлучших мотивів. Коли буде один директор, то як приїдуть до нього з ріжних сторін люди, як прийдуть ріжні конференції, то він не дасть ради. Мусить бути якесь тіло директорське, поділ праці. Лучше, як дирекція має необмежений час праці.

Голосування поділено на дві части ни. На салі 166 делеґатів з 310 мандатами. За тричленною дирекцією висказалося поіменно 83 делеґати з 168 голосами, за одним директором 36 делеґатів з 79 голосами. За необмеженим урядуванням дирекції голосувало 66 делеґатів з 142 голосами, за обмеженим на 3 роки 41 дел. з 85 голосами. Дальші параґрафи нового статуту принято без змін одноголосно.

Відтак голова Ради РСУК інж. Ю. Павликовський зголосив резиґнацію Ради РСУК, щоб зазначити свій спротив проти обмеження прав РСУК. — Дир. Мартюк поставив внесення не приняти резиґнації дотеперішної Ради РСУК, що приявні приняли довготриваючими оплесками. В голосуванні всі одноголосно не приняли резиґнації Ради РСУК.

В дезідератах д-р М. Стахів домагався, щоб Заг. Збори РСУК скликати не пізніше 30 червня с. р. Пос. О. Луцький поставив внесок, щоб вислати привіт українській кооперації Лемківщини, Холмщини, Волині й Полісся, відлучених від РСУК. Приявні приняли се через аклямацію. — Голова Зборів інж. Ю. Павликовський закінчив збори короткою промовою. В ній м. ін. заявив, що Заг. Збори РСУК відбудуться зараз, як тільки Кооперативна Рада затвердить ухвалений статут РСУК. Ми дожили до тих часів а не довели до них. Рада РСУК має тепер моральну піддержку. Кооперативну орґанізацію не творить статут але кооп. дух. Коли сей дух буде сильний, тоді кооперація сповнить свої завдання. Сей дух надасть марку кождому статутови. Що є для нас найвисше добро, ми самі вибираємо, а не хто інший. (Оплески). На тім закінчено збори о год. 18.20 вечером.

В загальних зборах РСУКА брало участь 166 делеґатів з 310 голосами. Загальна кооперація закупу і збуту заступлена була 193 голосами, кредитова кооперація 66 гол., районові молочарні 25, мішані 10, ріжні кооп. 16 голосами. Між делеґатами було 6 священиків, жінок 3 (дуже малий відсоток!) Переважали селяни, кооператори з низових кооператив. При трох столах засіли 33 представники української преси. Від жіночої преси була пані інж. Х. Кононенко, був м. ін. п. Павло Васинчук від „Промислово-торговельного Вістника“ у Варшаві, п. Лобачевський з Холмщини і богато інших. Невисока саля „Маслосоюзу“ наповнена була вщерть таким густим ди-

ОГЛЯД ПРЕСИ

На релігійному розпутті

Релігійна боротьба в Німеччині, її стан і вигляди.

„Діло“ в чч. 59 і 60 принесло отсю статтю Романа Голіяна:

I.

Релігійна боротьба в Німеччині охоплює все ширше і глибше збірну психіку громадянства. Це починає бути затрівожуючим. У релігійній, ідеольогічній пресі, у викладових салях цілої Німеччини, — загомоніли слова, що їх не чулося з часів Дірінга*).

— „Християнство є соромом століть!“ „Мусимо ратувати германського духа!“

Ернест Топлєр говорить в Марбургу на тему: „Расова проблема і християнство“, д-р Г. Буденціг навчає в Кельні про „Народини німецької віри“, в Дортмунді говорить В. Мозер на тему: „Німецька віра, як вислід життевого досвіду“... І так всюди. У всіх містах і містечках Німеччини потворилися „віроісповідні німецькі громади („Nordische Glaubensgemeinschaft“) що обгруитовують в масах нову, поганську релігію.

Тому й не диво, що підчас мого побуту в Німеччині, зацікавлений новим релігійним, — а краще сказавши, — поганським рухом, постарався я бути на двох викладах, влаштованих саме віроісповідними нордійськими громадами. Було це в Кельні та Марбургу. В обох випадках тема торкалася „нової віри“ в протиставленні до християнства. Для характеристики попробую сконкретизувати хід парадоксальних думок обох викладів:

Кожна ідея чи фільософічна система, — твердили згідно прелєгенти — має в собі духа тої раси, з якої виходить і лише ця, — або споріднені з нею раси є в силі правильно її відчути, зрозуміти і вжитися в неї. Той критерій слід пристосувати також до християнства. Християнство по своїй суті відповідає лише мало азійсько-оріентальному расовому комплексові. Те що воно проте поширилося в Европі, сталося тільки тому, що кожний нарід оформив і пристосував християнство до вимог своєї духової структури. Як сильно, питомо-жидівський і расово-семітський спосіб думання, відбився на християнській вірі, доказує хочаб те, що напр... Бог захотів себе обявити лише один-одинокий раз і то саме в жидівському народі. Християнська віра надала цьому обявленню обовязуючу силу для всіх народів і по всі часи. Але сучасний німець не вірить в одноразове обявлення. Навпаки, — йому обявляється Бог постійно, через ціле життя, в законах цього життя, де безупинно чергується смерть і нове життя, („Ihn offenbart sich Gott dauernd im Leben und seinen Gesetzen des Ewigen Stirb und Werde“). Християнська віра з одного боку егоїстично-індивідуальна, з другого — комуністично-інтернаціональна, підчас коли німецька віра виходить з народу (ist völkisch) і є соціялістична. Вона є вірою цього світу („Diesseits-Glaube“), вона закорінена в крови і в землі та є звязана з расою і з народом. Це поганська віра старих германів, з Вальгалею, з Вотаном, обновлена культом сильної раси і волею героїзму.

„Відкидаємо християнство“, — заявив один з прелєгентів — „бо воно не є німецьке і не будемо зайво витрачувати часу на те, щоби цьому продуктові азійсько-жидівського духа надавати більше німецьке пятно. Дерево християнства розрослося сильно на нашій землі, а проте хочемо його не лише зрубати, але й вирвати з корінням з німецького грунту!“

Після викладів розвивалася дискусія, гаряча, запекла, часто абсурдальна. Я ніколи не думав, що в німецькому народі можна буде колись викресати стільки ненависті до жидівства. Бо протижидівські моменти були верховодні в дискусіях. Ось напр. зголосилася до слова одна жінка, інтеліґентного вигляду, як виявилось, мати кількох дітей.

„Мій 13-літній син“ — сказала вона цілком поважно — „вернувся до хати з передконфірмаційної науки в церкві. І запитав мене: — Мамо, чому це так? Я не розумію, що отець парох примушує нас все ще вивчати на память всі ті жидівські імена зі Святого Письма!“...

Була помітно обурена і всі присутні також. А я?

Я мав хаос в голові. І думаю, що такий хаос мусить витворитися в кожного, хто хоче тверезо охопити те все, що тепер діється на релігійному полі в Німеччині. Протихристиянські часописи, як: „Нордліхт“, „Райхсварт“ графа Е. Ревентльова, „Нордіше Цайтунґ“ і т. д. в нічому не причиняються до розяснення ситуації.

До чого йде?...

В протихристиянській пресі аж роїться від обвинувачень протестанської та католицької Церкви. Закидається їм, що не дбали ніколи про рятунок душ молоді. Не вчили її кохати нарід і землю. Молодь виховувалася національно сама і сама шукала шляху до народньої душі. В одному з чисел „Нордіше Цайтунґ“ найшов я статтю п. н. „Католицизм і расова проблєма“, в якій всі ті закиди сформульовано і де змальовано перші практичні спроби старогерманського, поганського культу серед сучасної нім. молоді.

„Ми (у своїх обрядових сходинах) не потребували — пише автор — ні священиків, ні Церкви; батьківщина дана Богом була краща за них. Зайвими були для нас богослуження і обряд (Ritus), наші нічні вогні і слова вождів, що ми їх самі собі вибрали, були повніші живої, відчутої віри, як мертві форми. Нам не треба було благословення і слова „Амінь“, внутрішнє зобовязання супроти нашого найсвятішого життя було сильніше, як всякий культ. Хто з нами відчув душевно ту переміну, хто пережив з нами ніч Вальпургі та весняний поранок, хто зрозумів обрядові звичаї старих германів („Gaulager und Bundesfest“) у їх людово-психольогічному змісті, — той став поганином на ціле своє життя...

„Поганське, себто нордійське завіщання тої молоді ще вповні не виконане. Воно стане дійсністю, коли третє покоління, коли нова молодь людової держави зрозуміє, що існує лише одна можливість злитись навіки з духом народу, а саме — поганська віра. Ті цінности, що вам дає рідна сторона і батьківщина, те, що переживаєте на мандрівках чи таборах, найглибше почуття дружби і обовязку супроти вождя, — все це може дати вам лише нордійсько-поганська віра... І якщо добровільно, з власного душевного пориву, перейдете до нордійської віри, тоді наша людова держава бачитиме у вас не лише політичних виконавців майбутніх завдань, але також вкорінених тілом і кровю в нарід носіїв відродження повновартної германської раси“.

II.

„Nord. Glaubensgemeinschaft“ є крайнім виявом течій, що змагають до створення одноцілої національної, германської релігії навіть за ціну зірвання з цілим світом. А може власне й для цього. Крім неї є також течія інша, більше твереза і більше практична, що має на меті... реформу християнства в дусі расово-моральних і державних потреб німецького національного соціялізму. Сей релігійний рух зосереджений в організації „Німецьких християн“ („Дойче Хрістен“). Члени тої організації називають себе справжніми спадкоємцями Лютра і правовірними інтерпретаторами його науки. Їх безпосередньою метою є обєднати всі протестантські віроісповідання в одній, державній, німецькій церкві. Акцію „Німецьких християн“ підтримує правительство. І ціла війна в лоні нім. протестантської Церкви вийшла саме ізза тої підтримки. У відношенні до поганського руху в Німеччині правительство зберігає невтральність. Прихильну? Мабуть; бо нічим не спиняє місійної поганської пропаганди. Декрету міністра внутрішніх справ про заборону публичної критики міжконфесійних ріжниць і конфліктів в лоні протестантської Церкви не можна вважати спрямованим проти поганської акції. Він відбиває лише тій акції вістря релігійної боротьби, не допускає до стихійного зудару двох світоглядів, — але змоги поганської пропаганди в масах ні в чому не обмежує. Зрештою нині вже обмежити не може. Цікаво написав на цю тему в „Райхсварт“ (ч. 4615 м. р.) визначний гітлерівський діяч граф Ревентльов, обговорюючи появу вище згаданого декрету:

„Мусимо зрозуміти, що релігійна боротьба в Німеччині стала духовою, релігійною та моральною (sittliche) конечністю. Ніхто не хоче і не може заперечити, що в німецькому народі повстав релігійний фермент (religiöse Gärung), що не є переходовим, поверховним явищем, але все глибше охоплює і простує німецькі душі. Воно переповнене всіми проблемами, які взагалі можуть виринути в релігійній ділянці. Як усюди, так і тут є сей фермент природним а тому й конечним процесом, який не спиненний, мусить довести до очищення; спиненний натомість — розложить ферментуюче тіло. Саме на релігійному полі дає історія нім. народу погані, злощасні і трагічні приклади. В таких випадках (спинювання ферменту) витворюються легко хоробові огнища, запальні затроєння крови, як знаємо це зрештою з досвіду на інших сумежних ділянках громадянського життя...

„Вільна релігійна боротьба є сьогодні внутрішною конечністю для нашого народу, що опинився в глибокому вирі також релігійного шукання. Нарід питає: Де є Бог? і: в які релігійні форми можемо влити і втримати живою нашу тугу за Ним? Було би зле, коли ми мусіли би обмежити свободу того вияву.

„Далекозорий розум вождя і канцлера (Гітлєра) оповістив і забезпечив всім свободу вірн та совісти. І коли з другого боку міністерство внутрішних справ бачилося примушеним заборонити на майбутне критику міжконфесійних конфліктів в лоні протестантської Церкви, то се не обмежує на ділі свободи релігійних стремлінь, але є конечністю, що її викликала гострота і завзятість боротьби“.

Тут слід підчеркнути один незаперечний і богатомовний факт: Серед хаосу релігійних терть і суперечностей, одинока католицька Церква в Німеччині стоїть твердо і непохитно. Що більше з відкритим шоломом виступає до боротьби за право опіки та інтервенції в духове життя німецького католицького громадянства. Національний соціялізм атакує — як досі — позиції нім. католицизму доволі несміло і хаотично. Однак се не значить, що до генерального, протикатолицького наступу не прийде. Се залежить виключно від часу, в якому гітлєризм опанує протестантську Церкву, а щойно опісля прийде черга на католицизм. Прийде, бо мусить прийти, коли нац.-соціялізм не схоче перечеркнути своєї програми. В заложенні сеї програми є створення централістичної німецької держави, обєднаної як найтісніше. Щоб обєднати всіх Німців не лише механічно, але й духово, треба було їм дати ідею, духову підставу того обєднання. Тією підставою став расизм. Те, що Гітлер у своєму ідеольогічному творі „Мейн Кампф“ порівнує поняття расизму з поняттям релігії, не є звичайною собі грою слів, але має глибоке психольогічне обоснування. Церква в Німеччині ніколи не мала обєднуючої функції, а й нині та держава представляється під релігійним оглядом дуже ріжноманітно і розбито. В Німеччині дві третини населення протестантські, а одна третина католицька. При цьому нім. протестантизм ділиться на кілька відтінків. Се ріжниці, які в ніякому разі не пособляють акції обєднання в дусі гітлерівської програми. Колиб німецький нарід був одної віри, то може й національний соціялізм вдоволився б компромісом між Церквою й державою, подібно, як се зробив Мусоліні в фашистівській Італії. Але Німеччина не може бути ні одноцілю протестантською, ні одноцілю католицькою. Тому мусить стати расистівською, а Церква, як така, буде толерована, коли пристосується всецілo до ідеольогічних вимог гітлеризму. На такий „компроміс“ католицька Церква ніколи не піде. Се ясне. Тому на католицькому відтинку заповідається боротьба довга і завзята. І її наслідки не дадуться передбачити.

III.

А тепер льогічне питання: — Чому фільософія расизму так різко протиставиться християнському світоглядові?

Відповідь на се дає творець гітлерівської системи расизму А. Розенберґ у своїй відомій книжці п. н. „Der Mythus des 20 Jahrhunderts“. На його погляд — і тим самим на погляд нац. соц. партії — всяка релігія лише тоді впливає корисно на людину, коли вироблює в ній високовартний характер, зберігаючи при цьому всі расово духові прикмети даного народа („des Volkstums“). Християнська віра (пише він) в ніякому разі не відповідає сим вимогам, а зокрема вихована система католицької Церкви руйнує фізичні та духові прикмети нім. народу. Вона насичена дивогляднною мішаниною абстракційного ідеалізму та магічного демонізму. Католицька Церква, як зрештою всі християнські віроісповідання, ставить на першому місці любов і милосердя в універсалістичному розумінні. Та не у всіх народів стоять ті гасла на першому місці. Се залежить від якости їх культури та духових предиспозицій. В німецькому народі, в його духовій структурі, на першому місці стоїть честь і обовязок („Ehre und Pflicht“). Любов і милосердя мають тут підрядне значіння і коли станеться так, що вони беруть верх у виявах збірної психіки, тоді — настає грізний мент расово-національного декадансу (упадку). Нема випадковости в цьому, що в народніх переказах та в нордійсько-германській поезії всюди бачимо поняття чести й обовязку на першому місці. Се випливало з характеру німецької народньої душі, се вчило старих германів бути відповідальними за свої вчинки і вливало в їх душу відвагу та прикмету послуху. Такою була питома германська культура, коли вогнем і мечем звалилося на німецький нарід...римсько-сирійське християнство. Германські боги і Вальгаля впали тоді під ударами насильства, але геній германської душі не перестав шукати світогляду, що бувби виявом його стремлінь і надприродної туги. — Християнство?... Що дає нам християнство? — питає Розенберґ. І відповідає: Ідею покори й абсолютного послуху, хочби сі ідеї ставали в розріз із германським розумінням чести. На погляд Розенберґа, чіляй дух християнства чужий германській психіці. Таке напр. милосердя, „caritas“ християнської етики, наказує людині помагати ближньому во ім'я любови і співчуття. Германська мораль не розуміє цього, бо поміч ближньому наказує Німцеві обовязок.

Такі є основні погляди „нордійської фільософії“ у відношенні до християнства. Достаточні для зрозуміння суті конфлікту між національним соціялізмом і Церквою.

А становище правительства?... Воно як і все життя в Німеччині — опановане нац.-соціялістичною партією. Та підчас коли ідеольогічна доктрина вимагає одного, практика правління ставить вимоги куди більше помірковані. В тому саме лежить причина спроб опанувати найбільшу в Німеччині, — протестантську Церкву. Гітлеризм бачить у творцеві тої Церкви, в Мартині Лютрі, вибух германського духа, що хотів зробитися самостійним і тому розрізав тенети Риму. Лютер роздвоївши католицизм, став — на погляд Розенберґа — спасителем західної культури, але в ділянці релігійній не сотворив світогляду, що відповідавби духовим потребам германської раси. Він відкинув Рим, але на його місце поставив Єрусалим. Національний соціялізм хоче справити помилку Лютра, вливаючи в форму німецького протестантизму якнайбільше свого ідеольогічного змісту. Се зусилля є тепер головною точкою практичної програми правительства в ділянці

*) Е. Дірінґ, нім. фільософ, автор голосної в XIX. столітті книжки п. н. „Жидівська проблема як расова моральна і культурна проблєма“. Р. вид. 1884.

мом, як підчас ґазової атаки. Хто не курить, тому дійсно тяжко було всидіти без ґазової маски. До того ще шум і гамір як в улию. Богато делеґатів ходить і говорить собі в часі нарад свобідно як в касині. Промовці намагають голосом, але не кождий має його в такій мірі, щоб заглушити гамір на салі. Збори виявили велике заінтересування кооперацією нашого селянства, котре дивиться на кооперацію як на самопоміч.

церковної реформи в Німеччині. Програма, перед якою все ще стоїть великий знак запиту...

Примітка Редакції „Нової Зорі": Свого часу теорія марксизму, розвинена найсильніше в Німеччині, мала великий вплив на інтеліґенцію й маси майже всіх народів Европи. Се було одною з головних причин численних язв, які впали на Европу: від марксівського атеїзму почавши, на божевільній руїні, званій „суспільним обезпеченням" скінчивши. Тепер по напрямі теорії Розенберґа можна сподіватися, що вона скріпить в цілій Европі крайні націоналістичні чинники і буде їх пхати до неймовірних річей, як уже пхає їх в Німеччині. Теорія Розенберґа може мати ще сильніший вплив ніж мав марксизм з тої простої причини, що теорія марксизму була далеко тяжша, отже для молоді й має менше приступна, а теорія Розенберґа в порівнанні з марксизмом слабенько узасаднена, отже лекше стравна для кождої недовареної голови. І власне тому та теорія має всі дані, щоб подобатися всякій півінтеліґенції тай через неї глибоко увійти в народні маси, коли тих має завчасу не захопить інакша теорія й інакша орґанізація. Навіть тоді, коли теорію Розенберґа розібють в пух і прах правдиві інтеліґенти, вона може ще довго жити і вибухати з силою динаміту не лише в Німеччині. А ті вибухи можуть легко скінчитися цілковитою утратою політичної й культурної переваги народів білої раси. З того ясно, що опір, який катол. Церква ставить таким теоріям як Розенберґа, рівнозначний не тільки з обороною католицизму і християнства, але також найвищих цивілізаційних і культурних форм співжиття, які людство виробило досі.

„Русско-католическая партія"

під проводом пос. ББ. Михайла Бачинського й о. І. Палія.

В Радехівщині о. Іван Палій орґанізує нову „Русско-католическую партію" під проводом посла ББ Михайла Бачинського. В Радехові відбулися недавно збори нової партії. В імени М. Бачинського виступали: п. Салаш б. урядник при „Голосі Народу" й п. Плешкевич, дир. „Русского Ревізійного Союза". Після бурливих зборів аранжери їх втікли. Та акція відбувається мабуть на кошт „Народного Дому". Се мабуть передвиборчі ластівки. — Як відомо, правнича комісія Епископату Польщі заборонила вживати слова „католицький" в імени поодиноких партій та орґанізацій, хіба що на се є виразний дозвіл діецезального Епископа.

Такі феномени як Гоголь, такі „больные звѣри" (як казав Тургенєв), родяться раз на тисячу літ: І жиють вони по своїм законам, нікому кромі них невідомим і недоступним. (Георгій Адамович).

Історія жіночого руху

Референт Пані Евстахії Тишинської, виголошений частинно на Ювилейнім Зїзді Марійських Дружин Пань у Львові. II

Найчастіше обвинувачують в цім Тертуліяна і св. Павла. Щодо Тертуліяна, то він був одним з видніших церковних письменників третого століття, але приступив до монтаністичної секти і як приклонник її науки виголосив свої найгостріші погляди на подружжа. Тому слова Тертуліяна не є словами Церкви. Тертуліян має одначе зрозуміння для супружих трудноців, він пише: „Є це таємні, секретні мучеництва в чотирох стінах хати". — Щодо вислову св. Павла: „Невісти нехай мовчать в Церкві" (I. Кор. 14,34), то це має одинoко служити до зазначення, що є виразна межа між священичим урядом в Церкві й апостольством світських осіб. Се було потрібне супроти деяких вибуялостей жіночого елемeнту в коринтській громаді. Навіть сам Спаситель в словах до своєї Матері: „Що мені і тобі невісто?" — здається робить розмежування між священичим покликанням і учительським в стислім цього слова значінні та покликанням жінки до апостольства.

Св. Павло з великим признанням і пошаною відноситься до жінок, які помагали йому в апостольській праці. Прибувши до якогось міста, звертався насамперід до жінок. Жінці Фабії а не мужчині поручив св. Павло перевезення з Греції листа до Римлян.

Церква з повним признанням відноситься до святих жінок, віддає їм честь на престолах на рівні зі святими мужчинами. І не відсувається від безпосереднього впливу невіст цеї міри й інтеліґенції як свята Тереса ,св. Катерина Сененська й інші. Одначе всі заслуги Церкви около піднесення ґідности жінки перевисшає факт чудесного народження Спасителя світа з Матери-Діви. Честь для Богородиці, її образи й подоби у всіх церквах, установлення численних свят і Богослужень для звеличення її чести — були і є найкращою агітацією за правами жінки і взагалі лучше утвердили її ґідність, ніж це моглиб учинити навіть розумні, наукові твори. З цього бачимо, що християнство ідейно високо піднесло жінку. Колиж вона мимо цього століттями в переважаючім числі наражена була на визиск і пониження, то се не вина Церкви але наслідок недостачі відповідного переняття засадами Христовими загалу християн.

В перших віках Христова наука, сперта на засадах любови, рівности і братерства пересякнула всі клітини життя особистого, родинного і суспільного перших християн. Знесено невільництво, лагоджено всякі терпіння, утиск і нужду. Християнство вирівнало пануючий поділ людей низшого і висшого стану, для всіх наказувало рівну любов і всім вказувало рівні ціли. Тимсамим положення жінки основно поправилося; а саме наступило цілковите зрівнання жінки з мужчиною під оглядом духовим, моральним і правним.

В часі страшних переслідувань християн римськими цезарами, котрі з рівною ненавистю відносилися до всіх християн, не щадили ні пана, ні слуги, ні мужчини, ні жінки — спільна недоля витворила почуття братерства між мужчиною і жінкою, паном і невільником.

Одначе з бігом часу, коли католицька Церква одержала свободу й огорнула своєю наукою всю падаючу римську державу, відносини між християнами погіршилися. Відозвалися знова найнизші інстинкти людської природи: самолюбіє, визиск, гордість і ненависть, що значили свій похід утиском і кривдою слабшого. Світська влада, чи то під покришкою інтересів держави, чи то з самолюбія жадоби поодиноких можних володарів, дуже часто поминала в законодавстві любов ближнього, утрудняючи Церкві її апостольську працю.

Середні віки представляють у відношенні до жінки найбільше суперечну мішанину двох стихій: одної лицарської, поетичної, яка виносить постать жінки під небеса — другої аскетичної, що відноситься з погордою до жінки, як небезпечної спокусливої істоти, переворотної, злої чарівниці в службі чорта. Тоді виродився напрямок, котрий зіпхнув жінку зі становиська Божої дитини до ролі „служниці чорта".

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Червоні міста - фантоми

Півтретя року в Маґнітогорську.

Публична доповідь інж. архітекта д-ра Шульца.

У величезній салі архітектурного виділу політехніки у Штутґардті перед численною авдиторією, зложеною з професорів, студентів, інжинірів-будівничих і добірної публики, німецький державний архітект-будівничий Шульц прочитав доповідь про совітське будівництво. Він прожив півтретя року в СССР і займав там високе становище. Совітський уряд запросив Шульца разом з франкфуртським будівничим Ернестом Маєм як спеціялістів-будівничих міських домів. На підставі умови, заключеної на 5 літ, совітський уряд виплачував Маєві 60.000 марок, Шульцові 48.000 марок на рік; крім цего більшу тантієму, приблизно по тисячі марок, за кождий комплєкс домів. Е. Май ще позаторік збирав в Берліні цвіт німецької інтеліґенції та архітектури і перед ними змальовував фантастичні успіхи совітського житлового будівництва. Тому незвичайно цікаво було з уст головного помічника Мая почути правду про цю ділянку пятилітки та рівночасно характеристику загального положення діл у сталінському „раю".

Фантастичні пляни.

Шульц одержав в Берліні при виїзді схему задуманих будівель. Колиб ті начерки не походили з державних совітських установ — каже Шульц, — він мігби подумати, що таку схему укладали божевільні. Такі фантастичні були ці проєкти. Іменно большевики предложили будову домів для 12 міліонів робітників і 45 нових міст на 300.000 мешканців в кождому! Всі ті будови повинні бути зроблені з бетону на зразок европейських хмародерів — від 12 до 20 поверхів. Коли я тоді в 1929 р. висловив своє здивування архітектові Маєві, — він був такий очарований та одушевлений ґрандіозністю большевицьких задумів, що відповів мені так: — Вам, що привикли працювати на підставі наукових основ, годі зрозуміти совітську сміливість. Все, що неможливе в Німеччині, де платять золотом за кождий удар робітники по зелізі або камені, — в СССР дістається у 80% даром: колєктивною працею мас, працюючих для майбутнього. І ми зібрали великий штаб архітектів і техніків в складі 50 людей, котрим розуміється обіцяли високу платню, не нище 1000 марок місячно. І ми виїхали в СССР, щоби там здивувати світ ґрандіозним будівництвом.

Перше завдання — Маґнітогорськ.

Нам дали завдання вибудувати в Маґнітогорську робітниче місто: ні більше, ні менше, тільки на... 700.000 кв. метрів житлової площі! Відтак до того самого по собі ґрандіозного завдання додали ще стільки житлової площі, щоби вистарчило загалом для 170.000 мешканців!...

Головокружні комплєкси Мая.

Май припав до вподоби совітському правительству. Приголублений совітськими достойниками, одержавши крім цего великий чек в долярах і великі грошеві обітниці, — Май постановив всіми способами розпалювати совітські апетити й задумував виповнювати все, як подобалося Сталінові, в найкоротшому речинці. Він задумував копіювати в Маґнітогорську бетонові комплєкси домів, які побудував у Франкфурті, тільки в побільшенім розмірі. Кождий такий головокружний комплєкс розраховано на 1000 мешканців. До кождого мали належати діточий дім і харчівня. Шість комплєксів творять дільницю. В кождій дільниці лазня, прачкарня, склад товарів, клюб, спортова площа й великий парк. Таке житлове обєднання з 30.000 мешканцями повинно мати вже свою лічницю. І так дальше, аж до міст-фантомів з 300.000 мешканцями!

На жаль, весь цей плян зроблений був на папері. Його автори не числилися з таким простим фактом, що для побудування 300-тисячного міста необхідна площа й вигідна для будови земля.

Хмародери з воздуха.

При переході від паперового пляну до дійсного життя вся картина, зроджена в хорих большевицьких мозках, прибрала зовсім інший характер. Внявилося, що на Уралі, мимо многих інших річей, не стає скла для більших вікон і зовсім нема сталі й цементу, то значить головних матеріялів, з котрих можна будувати бетонові доми... І тут виявилося, що в СССР ділають ті-ж самі невідхильні закони, що й у чисто буржуазних державах: з воздуха годі будувати хмародери. Почалася телеґрафічна переписка з Москвою. Тільки в совітах можна цілими днями займати телеґраф

Перше Пастирске Посланіє

Д-ра Василія Масцюха

Апостольського Адміністратора для Лемківщини до Лемків.)*

Миръ вамъ (Йоан. XX. 19).

Предмет сего моєго першого послания вичерпую в двох частях.

Часть I. Се інформації, які, узгляднюючи теперішну хвилю, уважав я за вказане, а почасти за потрібне, подати до відома моєму Всечесному Духовеньству і вірним.

Часть II. Се короткий душпастирский виклад про св. Тайну покаяня, яку належить відправити в біжучім великім пості. Уживаю мови рускої — галицкої, в якій звичайно проповідаєся у нас, а якої нарід любить слухати і добре розуміє, правописи т. зв. фонетичної, бо цілий славянский світ вже еї приняв.

Молитвами до Богородиці: „Слыши дщи, (діво) и виждь, и приклони оухо твоє. — Радуйся всемірный світе“ (з Параклиса), зачинаю.

Часть I.

Слово з нагоди обнятя уряду.

Голова Христової Церкви, Святійший Отець Папа Римский Пій XI. зволив поставити мене владикою для Вас, або що ужию Єго вислову, Апостольским Адміністратором Лемківщини, безпосередно підчиненим св. Апостольскому Престолови. На місцевість, в якій маю постійно мешкати, св. Апостольский Престіл в порозуміню з Найвисшим Польским Правительством вибрали Риманів-Здрій. Яко Ваш владика, витаю Вас, Найдоросші Мої Краяни!

Коли то найвисше заряджене розважаю, нагадуються мені слова св. Апостола Павла, записані в посланію до Римлян; Гл. XI. ст. 33: „Яко неиспытани судове Божія, и неизслѣдовани путіе єго“. О, як незглублені Божі суди і як недоступні єго дороги!

Около 50 літ тому Папский Пралат Жегестовский, парох Криниці коло Мушини, вибудував в Криници величаву церков і поверхове приходство о 12 покоях, а опісля на вид свого діла в своїй зарозумілости сказав: Тут буде мешкати владика Лемківщини. За те люде єго висміяли, хоч єго дуже шанували. Навіть десять літ тому, чоловік при здорових змислах припускати не міг, що колись прийде до сего, що Лемківщина стане окремою церковною областію з власним владикою, який буде підлягати безпосередно Римскому Папі. Се щось так непредвиджоного, нині вже є довершеним ділом!

До сего і з моєї сторони, були поважні трудности, бо признаюсь перед Вами, Найдоросші Мої Краяни, що пізнавши великі клопоти владики у нас, ще перед всесвітною війною, як я був професором теольогії в Перемишли, я взагалі не хотів стати владикою. Хоч давнійше запрошували мене до сего достоїнства два рази, я почувався слабим до сего дуже високого уряду, та робив я так, щоби то пійшло від мене. З того витворилася по війні ситуація, що мене полишили на звичайній, пересічній посаді сельского пароха, гейби без ніякого впливу. Однак морально, уважав я собі уряд пароха завсіди за дуже високий і почесний, бо чиж може бути що гарнійшого, як принимати людей до католицкої Церкви через уділюване св. тайни крещеня, научати невинних дітей в школі того, що треба вміти, щоби спасти свою душу, грішника навертати, умираючому хорому отвирати небо і т. д.?! Коли однак Лемківщина розгорілась на добре, і компетентні чинники звернулися до мене, чи я не обнявби управи Лемківщини в характері Апостольского Адміністратора, я подав на письмі, що любов до моїх краянів силує мене приняти се предложене, однак здійснене сего при теперішнім складі річей, уважаю за чудо. І бачите, Найдоросші Мої Краяни, сталося чудо, я став Вашим Владикою. То саме повторили мені з мого письма — і сталося чудо — тоді, коли я обнимав сей мій уряд через зложене присяги на св. Евангеліе, що буду совістно справувати мені повірений сей уряд.

Якаж причина того? Що спонукало Римского Папу, того батька народів, до виданя такого особлившого і надзвичайного заряджения? — На то все відповім Вам, Найдоросші Мої Краяни, лише прошу о терпеливість і увагу.

Нехай буде се Вам зрозуміле, що називаю Вас найдоросшими краянами. Я по моїм роді з крови і кости Лемко, уродився і вихований в Новівси сандецкого повіту, ціле моє житє почувався і виступав яко Лемко, отже я і Ви єсьмо уродженцями того самого краю і того самого руского племени, єсьмо, як то звичайно говориться, краянами по серци собі найблизшими.

На тих з Вас, Найдоросші Мої Краяни, що пережили пекло Талергофів і безодню нещасть всесвітної війни, не перестали дальше падати великі удари і нещастя, може ще більші від самої всесвітної війни, бо щораз більше рвалися нерви, почало Вам недоставати терпцю. Годі мені тут все наводити, впрочім і непотреба, бо самі добре памятаєте, що Ви перебули. Ви зносили все по геройски, мужно, з самозапереченям так довго, доки Ваші релігійні і народні почування не зістали нарушені. Однак, як Ви побачили, що Вашу св. віру заколочують новими формулами в богослуженях, як Ви почули, що Вас вже не називають русинами, але інакше, тоді Ви вже не стерпіли. Ви почали ставити опір. Ваш опір був слушний. Загально знаною правдою є, що невільно змінити форму богослуженя без дозволу Римского Папи. Що до того, як хто по народности має називатися, рішає історія, яким хто уродився. Ще вчера Ви були русини, а нині Вас, тих самих людей, інакше називати, то кожний видить, що тут не все в порядку. Однак то сталося зле, що серед того загального Вашого заколоту, почали жирувати поміж Вами тоже темні зовнішні сили, головно при помочи доляра. Внаслідок того, сталося то, чого ніколи не було у наших предків, які завсіди держалися єдности, Ви поділилися на два табори, бо не погодилися між собою, в який спосіб можете себе ратувати. (Д. б.)

*) Уважаємо вказаним перепечатати першу часть з Першого Пастирського Посланія недавно іменованого Апостольського Адміністратора для Лемківщини, не зміняючи в наведенім тексті нічого ні під оглядом мови ні правопису ні стилістики, бо се документ часу виданий з огляду на місцеві і всякі інші відносини. — Ред. „Нової Зорі“.

У Гоголя комізм невичерпаємий і незнищимий... Щоб не розсміятися над тим або іншим гоголівським оповіданням, треба стратити спосібність сміятися. (Георгій Адамович).

і вести довгі розмови з десятком совітських установ, причому телеґраф вистукує міліони слів зовсім безуспішно. Минають тижні й місяці, з Москви гонять десятки делеґатів, ревізорів, оберконтрольорів, грозять тюрмою й розстрілом, — тільки й чуеш кругом слово „розстріл“, — та у висліді минають три місяці й ніодна цегла нерушена з місця... Вкінці показують нам площу, на котрій зачинаємо провірку пляну. Одначе тут-же виявляється, що ту саму площу вже давно відмірили та назначили стовпами совітські інжиніри під фабрики й фабричні склади або інші потреби. Знов зачинається тягання: Маґнітогорськ до Катеринбурґа, Катеринбурґ до Москви, нема часу писати, всі установи, — а їх десятки, — шлють довжезні телеґрами, їх накопичуються сотні й вони доходять до Москви іноді на десятий день і телеґрафічної позатермінової відповіди ждеш іноді й по два, по три тижні. Правдиве вавилонське „столпотвореніе!“

Знамя прокляття.

Справді, — продовжує Шульц, — знамя прокляття лежить на всім совітським будівництві. Все паде з рук, не наладжується, на кождому кроці треба поборювати перешкоди. Це головним чином повстає з того, що большевики перервали вікову традицію цілих поколінь не лише в области духового життя, але й науки й техніки. Совітські архітекти нового покоління знають лячно мало і звалюють всю відповідальну працю на чужинців. І от виеліди: перше будівельне завданя в Маґнітогорську було дане на 17.000 людей, друге на 60.000 людей і т. д. За два роки вдалося побудувати малі камінні дімки для 800 робітників. Для 30.000 робітників побудовано тимчасові деревляні бараки, останні 160.000 робітників і урядовців туляться частинно в землянках, частинно — під голим небом. Вид цего людського табору нагадує первісні часи: непролазне б а г н о, с м о р і д, брак лазень, прачкарень, водопроводів, кльозетів, заразливі недуги й підвищена смертність. Жахлива картина. Саме туди, в це місто багна і смороду треба було вислати нашу червону молодь, котра так була очарована совітським „раєм“. Жахливу картину представляють і ті 800 дімків, відданих у півготовім стані, без печий, без кухонних плит, без кльозетів і т. д. З ледви заліплених вікон сторчать чорні рури тимчасових печий, двері розклеюються від вогкости, дощева вода протікає до помешкань, непролазне багно кругом. Про центральне огрівання, водопроводи, каналізацію та електрифікацію, так гарно змальовані в совітських плянах — лишається тільки мріяти.

Зелені площі.

Міста-сади, зазначені в совітських плянах, — не більше, як мрія. Ми предкладали совітському урядові в крайному разі на вільних площах заложити сади та огороди для робітників. Одначе й тут, показується, для большевиків повстає політичне питання. Вони бояться, щоби поділ на дрібні парцелі та приділ кождому робітникові шматка землі не розбудили в них власницького інстинкту. Вся діявольська робота большевиків спрямована на викоріненя національних та індивідуальних почувань народу. Тому всі нові міста, побудовані на підставі совітської „ідеї“, викликують у чужинця, що приїхав з вільних країн, таке безнадійне враженя. Тим можна пояснити й цей факт, що совітський уряд найстрогіше заборонив фотоґрафувати ці міста. Показувана недавно в Парижі фотоґрафія нового совітського міста з чудовим парком — це чистої води фальсифікація (автор має на думці ілюстрації ославленого Вожеля).

Робітники проти влади.

На запит, як почувають себе робітники в тих совітських касарнях, на основі моїх спостережень і численних розмов з робітниками можу відповісти так: 90% робітників мріє вернутися до старого порядку життя і проклинає совітську владу. Лише 10% робітників, особливо ті, що стали „комчиновниками“, задоволені з устрою. Це видно з того, що з 14,000.000 робітників і 80,000.000 селян є тільки 2 міліони комуністів і з тих двох міліонів половина — карієровичів. Вкінці Шульц оповідає, як тяжко йому було вибратися з совітського пекла, як совітський уряд зломив договір і вигнав німецьких архітектів, інжинірів, котрі стали непотрібні по провалі всіх плянів будівництва, а головно тому, що нічим було платити платні. Совітські каси порожні. Нема грошей. „Сохрани Господи Німеччину від такого пекла!“ Шульц перестерігає німецьких інжинірів перед захопленням совітською фантастикою й режімом, котрі спустошили величезну країну.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Висока вартість посту. В часі Великого Посту вкладає на нас Церква обовязкові умертвлення, які є легко доступні кожному і які для нашого внутрішнього духовного життя незвичайно великої ваги. Домагається вона, щоб ми в означенні дні здержалися від їдження мясних або також молочних страв. В декотрі дні можемо їсти мясо, зате маємо обовязок відмовити приписану молитву. Сектанти і за ними деякі наші домашні мудрагелі залюбки повторяють, що не те, що входить до уст, спроваджує гріх, а те, що з уст людських виходить, прокляни, клевети і т. п. Воно правда, що подібну гадку висказав сам Спаситель, але ті, що її надуживають, не розуміють ваги посту в релігійному житті людини. Піст має глибше значіння, ніж вони думають. Він має нам пригадати, що душа ціниша від тіла, що вона повинна володіти тілом. З другої сторони обовязок вложений Церквою пригадує нам, що в духовнім життю ми не полишені самітні, що над нами є Божа Установа, Церква католицька, котрій ми винні любов і послух. — Відмовлення собі їди мяса має теж глибші основи. Світ, що його Бог сотворив, був подуманий як рай, місце невисказаного щастя, в якому не було смерти ні терпіння. Чоловік не убивав звірят, щоб кормитися. Щойно по первороднім грісі смерть заволоділа світом. Піст має розбудити в нас бажання відзискати втрачене щастя і привернути бодай в можливих границях той лад і гармонію в відношенні чоловіка до сотворінь, що їх бажав мати Господь у днях сотворення. Привернути вповні сей щасливий стан не в нашій силі, але бодай вчасти можемо зменшити природне зло смерти, коли менше будемо споживати мясо звірят. У Великий Піст кличе до нас Церква: Не давай корму забаганкам тіла! Та чоловік жиє не лиш тілом. Важнішу ролю відограють у нього власти душі, в першу чергу розум. Наш розум жадний знання, хоче зглибити всі тайни буття й посісти більше ніж другі. А зі знанням діється не інакше як з богацтвом: чим більше його набудеш, тим більше стаєш ненаситний. Великий Піст ставить до розуму тверде домагання: не пересичуй себе непотрібним знанням. Знай, що наука се не ціль сама в собі, що вона має служити вищій ціли, се є Божій славі і добру людей. — Вроджене самолюбство гонить чоловіка за честю і славою в людей. Кождий любить, як другі його хвалять, кождий жадний впливу і власти над ближніми. Ся жажда є випливом дуже небезпечного гріха гордости і вона не має границь. І під тим оглядом обовязує нас піст. Не задовольняй свого самолюбства! Коли тобі дано старшувати над другими, то на сім становиску не шукай слави ні признання, а вважай його за нагоду, щоби другим послужити. Не будь паном над підчиненими, тільки їх слугою! — Завдання чоловіка на землі творити волю Божу. Та він нарушує її гріхом і в той спосіб віддалює себе від Бога, свого остаточного призначення. Піст має нас наблизити до Нього не лиш частою молитвою, але передовсім практичним опануванням нашої нижчої природи, відкиненням всього того, що служить нам особисто, а виконуванням того, що служить Богу. — У Великий Піст маємо розважити таїнство Відкуплення людського роду і звязані з ним події: терпіння і жертвенну смерть Спасителя. Се найважніша подія, яка мала місце в історії людства і заразом найважніша правда нашої релігії. Розважати таку важну правду може тільки душа, якої всі власти визволені з оков матерії і яка готова до лету вгору. До сего лету піст найкраще приспособлює нашу слабу природу та додає їй найбільше потрібних до сего сил. Без посту нема правдивого релігійного життя в католицькім розумінні.

Сегорічний Великий Піст становить виїмкову нагоду до того, щоб якнайбільше ласк добути від Бога, бо се піст у Ювилейнім Році Відкуплення. Не тратьмо отже самим Богом даної нам нагоди, бо саме тепер більше треба нам бути близькими до Бога, як колинебудь давніше. („Український Бескид" ч. 9).

Два англійські святі

З Ватикану повідомляють: Св. Отець устійнив, що дня 1 квітня с. р. відбудеться засідання тайної консисторії в справі канонізації англійських мучеників, блаженних Івана Фішера й Томи Мора. Рівночасно Св. Отець визначив дату 4 квітня на відбуття публичного засідання консисторії. Півотверта консисторія, на котрій засягнеться опінії епископату, відбудеться в дні устійненім на тайнім засіданні консисторії. Торжественна канонізація відбудеться мабуть 19 травня с. р. (КАП). Канонізація двох нових англійських святих причиниться безсумнівно до скріплення постійно зростаючого католицизму в Англії.

З еміграції

Перевибори Управи Української Громади в Німеччині.

Пишуть нам: 27. II. відбулися загальні звичайні збори Української Громади в Німеччині з осідком в Берліні. Українська Громада в Німеччині се одна з найстарших наших еміграційних громад в Европі і , такби мовити, офіційна експозитура українського еміграційного життя в Німеччині. Еволюціонуючи, вона на останніх загальних зборах дала приклад консолідації наших національно і державно думаючих елементів. На зборах 27. II. зустрілися дві дуже нерівні чисельно течії. Перша — відживаючої демократії і партійництва, друга — державницька. Ся остання виявила себе тричі сильнішою. Менша група — опозиція проти старшої Управи Громади — вимагала скликання надзвичайних загальних зборів, воюючи між іншим такими аргументами, як, наприклад те, що головою Громади все є Галичанин (в сій опозиції ні одного Галичанина не було) і на загальних зборах робила крайньо демагогічно закиди старій Управі Громади в її ніби то безправному поступованню на протязі цілого часу її урядування. Збори на сю демагогію відповіли тим, що ні одного члена опозиції не вибрали до нової Управи, а президію старої Управи вибрали в повному складі до ревізійної комісії. В склад нової Управи вийшли: Голова — О. Скоропис-Йолтуховський, відомий нашому суспільству діяч Союза Визволення України, організатор українських полонених в Німеччині підчас Світової Війни, староста Холмщини і Підляшшя за часів Гетьманщини; заступник Голови: визначний молодий історик, бувший артилерійський старшина Української Армії Д-р Крупницький і підполковник Української Артилерії, дипльомований інженір Лощенко, учасник Крутів і Зимового Походу; члени Управи: економіст Д-р Деминський, секретар Українського Наукового Інституту в Берліні Дипльомований Інженір Мельничук, студент Тарнавський і пан Муромців; запасові члени Управи: ген. штабу Полковник Бламаренко і сотник Білінський — редактор „Дер Славіше Остен"; ревізійна комісія: директор Українського Наукового Інституту в Берліні Проф. Д-р Мірчук, етнограф, проф. Д-р Кузеля і отець Д-р Вергун, популярний і поважаний душпастир української греко-католицької кольонії в Німеччині.

Варт іще занотувати промову, з якою звернувся до нової Управи представник студентів, членів Громади, пан Тимків. Він зазначив в цій промові, що студенти, приїхавші з краю, вперше зустрілися з українським еміграційним життям і говорив про враження, які викликав у них перебіг загальних зборів. Студентів вразила крайня демагогія опозиції. Промовець остро виступив проти штучного поділу опозиціею Українців на галичан і придніпрянців і проти системи, якою опозиція вела свою кампанію на загальних зборах. Звертаючись до нового Голови Управи, він заявив, що студенти готові всіма силами допомагати йому в його праці в справі консолідації національних наших сил.

Російський аристократ монахом

З Брукселі повідомляють: В сих днях в бенедиктинськім монастирі в м. Амай над Мозою зложив монаші обіти князь Дмитро Оболенський, один з представників давної найвищої російської аристократії. Се молодший син князя Николая Оболенського, що помер минулого року в бенедиктинськім монастирі в м. Льопгем під Бруґес. Старший його брат вже від 1928 р. є в монастирі в Амай. — Монастир ОО. Бенедиктинів в Амай заложили з поручення Св. Отця Пія XI в 1925 р. в спеціяльній цілі співпраці при повороті до катол. Церкви православних і схизматиків східних Церков. (КАП).

Лікарський фейлєтоник.

Як віджившятися

недужим на серце.

Навіть у здорових людей обильна їда непотрібно обтяжує серце, утруднюючи правильний обіг крови. Для недужих на серце велике значіння має якість і скількість харчів. Вони мусять держатися дієтетичних приписів, щоб не погіршити свого стану. Тяжко стравні потрави впливають некорисно на орґанізм. Треба обмежити або зовсім занехати уживання нікотини, алькоголю, сильної кави, бо все те дражнить серце і кровні судини. Навіть при добрій діяльности серця треба обмежити скількість харчів: споживати харчі богаті в огородовину а можливо без подражнюючих складників. — Коли серце зачинає недомагати, треба значно зменшити скількість плинів. Тоді обнижується скількість плину в крови, наступає відтяження обігу крови подібно до спусту крови і серце має лекшу роботу. На добу не треба більше пити як 1 літру. Мусуючі напитки, що викликують здуття жолудка, зовсім занехати. Недужий на серце може пити: рано й пополудні філіжанку чаю, при обіді й вечером склянку води або лімоняди і тарілку зупи, разом 1 літру. Повне усунення плинів невказане навіть при тяжкій недузі серця, бо деяка скількість плину конечна для розрідження мочі та усунення недопалків орґанізму.

Недужий на серце повинен вдоволитися половиною того, що їсть здоровий. Харчі мусять мати мало соли, щоб не викликували спраги. Дієта має бути легка: мучна (збіжжа, риж, бульба) і білкова (мясо, риби, сир, яйця). Поручається передовсім овочі та огородовини. Цукор впливає корисно на недужі серцеві мязи, скріпляє їх, бо він скоро спалюється й мало обтяжує переміну матерії. Тому добре споживати: мід, виноград, дактилі і т. д. В тяжших случаях уживається молока до т. зв. „молочної куриції". Недужому, що мусить лежати в ліжку, дається 800 цм³ молока денно. Він скоро привикає до молока. Коли хто не зносить молока, може діставати щоденно літру виноградового або яблочного соку або 1 кґ. інших овочів, крім того салату або іншу огородовину, приправлену без товщу. Для богатьох недужих така дієта се „голодові дні". Вони мусять тоді бути під постійною лікарською контролею. Часто недужі лічені дієтою в дуже короткім часі поправляються. Коли трудно про постійний лікарський надзір вдома, треба переводити дієтетичні куриції в шпиталях і клініках. Розуміється, недужі повинні слухати дієтетичних приписів лікаря, бо від точного їх виконування залежить видужання: воно часом буває навіть несподівано скоре.

Кари за панахиду

Дня 3 березня 1935 р. Окружний Суд карний у Львові видав присуд проти о. Миколи Хмельовського гр-кат. пароха в Мшані і о. Омеляна Квіта гр.-кат. сотрудника в Мшані тепер в Камінці Струм. як також проти їх парохіян: 1) Петра Іванчишина, 2) Миколи Сліпака, 3) Івана Стасишина, 4) Івана Гавришина, 5) Михайла Бобака всіх пятьох мешканців села Суховолі, повіт Городок к. Львова за переступство зі статті 18 права о переступствах та зі статті 1 декрету з 3 січня 1919 р., зновелізованого законом з 13 березня 1934 р. про охорону діл штуки, поповнені в той спосіб, що дня 28 мая 1934 р. висше згадані селяни поправили гріб похованого підчас українсько-польської війни вояка, котрий був на кілька кроків від входу до церкви в Суховолі, а священик о. Омелян Квіт відправив над тим гробом панахиду за відомом і на припоручення о. пароха Хмельовського, котрий навіть вислав церковний хор зі Мшани, щоби брав участь у відспіванні згаданої панахиди. Обох священиків засуджено на гривну по 200 зол., селян по 100 зол. з тим, що вразі нестягаємости згаданих грошевих кар замінено всім обжалованим гривну на кару арешту по 20 днів. Оборонці обжалованих Д-р Роман Дашкевич адвокат у Львові і Клим Карачевський адвокат в Городку Яг. іменем всіх обжалованих зголосили касацію до Найвисшого Суду в Варшаві.

Голос головної палати лікарів

Приватні почекальні лікарів обезпечальні розносять заразливі недуги.

Головна лікарська палата в Варшаві оповістила заяву такого змісту: Перекинення майже всего лічництва і профілактики на плечі одного лікаря, котрий мешкає в визначеним районі й ординує в своїм кабінеті, можливе на селі і в малім місточку, стає шкідливе в великих містах. Така система небезпечна для публики і для лікарів. Звичайні приватні почекальні лікарів не надаються на приймання кількадесятьох хорих, часто на заразливі недуги грипи, коклюшу, віспи і т. д. Недужим товаришать здорові, котрі заражуються від інших хорих в такім тіснім приміщенні. До того лікарі, перетяжені не тільки лiченням але й адміністрацією, не матимуть можливости дальше працювати над собою й так наступить обниження лікарського знання. В тих справах не вислухано думки лікарських рад. До того в конкурсах на становища лікарів в обезпечальнях не оповіщено услівій праці, що становить унікат в історії заключування договорів.

Завдання громади

на основі нового розпорядку.

Аґенція „Всхуд“ подає, що воєводи дістали для заопініювання проєкт нового розпорядку про обовязки і права сільських громад. Завданням громади буде м. ін. будова й удержування громадських домів, основування й ведення бібліотек, читалень, „світлиць“, захоронок і народ. музеїв, заведення і вдержування телєфону для загального ужитку мешканців громади, будова і направа місцевих доріг, опіка над старцями, каліками й інвалідами, будова захистів для убогих і пічлігів для волоціог, діяльність для розвитку хліборобства й годівлі. Коли громада не має відповідних фондів, може ввести чинитьби в натурі, особисті й річеві. Солтис дістає 5 до 30 зол. місячно відповідно до числа населення. Коли він мешкає дальше від гром. уряду, платню його можна збільшити на 5 до 20%. При видатках понад 100 зл. і в господарських справах солтис мусить порадитися окремої господарської комісії. Всяка громадська готівка має бути в касі ощадности. На біжучі видатки солтис може мати не більше як 50 зл. в громадах до 1500 мешканців і не більше як 100 зл. в громадах, що мають понад 1500 мешканців.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ШЕФ ЛИТОВСЬКОГО ҐЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ обїздив балтійські держави рівночасно з шефом польського ґен. штабу, але наклонював ті держави, щоби в разі війни йшли з Росією. Таку вістку приніс парижський „Журналь“.

ДО ВАРШАВИ повернув шеф польського ґенерального штабу ґен. Гонсьоровский, котрий відбув подорож до балтійських держав.

КАНЦЛЄР ҐІТЛЄР виїхав до Баварії на двотижневе лікування. Супроти того відкликана недавно візита анґлійського міністра закордонних справ Саймона в Берліні відбудеться при кінці березня с. р.

РЕОРҐАНІЗАЦІЯ НІМЕЦЬКОЇ АРМІЇ відбувається приспішеним темпом. Нова армія буде поділена на 20 корпусів і буде мати 300.000 людей, котрі перейдуть наперед вишкіл в націонал-соціялістичних формаціях.

В БЕРЛІНІ на кладовищі Фрідріхсвальд на приказ властей розвалили памятники Карла Лібкнехта й Рози Люксембурґ відомих комуністичних діячів. Їх могили зрівнають з землею.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО предложило парляментові прелімінар видатків на військо в формі т. зв. „Білої Книги“. У вступі до сеї книги сказано, що найбільша небезпека для світового миру се німецькі зброєння і дух, в якім виховується німецька молодь. Супроти того Анґлія мусить збільшити видатки на фльоту й армію.

ГРЕЦЬКЕ ПОВСТАННЯ заломалося в Македонії. З Болгарії доносять, що на її територію втік ґенерал повстання Каменос з цілим штабом і збунтованим ґубернатором Ксідісом. Їх розброєно й інтерновано.

ПРАВИТЕЛЬСТВА АНҐЛІЇ І ФРАНЦІЇ вислали до Греції воєнні кораблі, котрі мають боронити інтереси їх горожан. Також Італія вислала три воєнні кораблі на грецькі води.

АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА доносить, що за грецькою революцією криється Мусоліні, котрий старається повалити балканський договір. Італьофільська Греція на чолі з Венізельосом і італьофільська Болгарія малиб причинитися до розбиття балканської антанти і в той спосіб забезпечити впливи Італії на Балкані.

ТУРЕЦЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ заперечив поголоски про концентрацію турецьких військ в Тракії в звязку з революцією в Греції.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕНАТ ухвалив підвисшити стан армії до 165.000 люда. Ся підвишка потягне за собою підвишку військових видатків о 20 міліонів долярів до суми 400 міліонів долярів.

ЯПОНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ затвердив державний буджет на р. 1935/36. Видатки на армію і фльоту виносять 1 міліярд і 21 міліонів єн, себто майже половину буджету.

МІЖ ЯПОНІЄЮ Й КИТАЄМ прийшло до порозуміння в справі японської позички для Китаю. Правительства Анґлії і Злучених Держав хочуть звернути увагу Японії, що Китаєви можна дати лише спільну міжнародну позичку.

КИТАЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО в м. Нанкіні заборонило вести протияпонську пропаґанду.

ЯПОНСЬКО-КИТАЙСЬКЕ порозуміння викликало затривоження великих держав: Анґлії, Америки, Франції й Італії. Представники згаданих великих держав погоджуються на скасування прав екстериторіяльности, яке мають їх горожани в китайських пристанях. Зате домагаються від китайського правительства, щоб воно не підписувало з Японією договорів, котрі нарушувалиб інтереси великих держав.

В М. ПІНШАВ (Манджурія) китайські повстанці замордували начальника поліції і 10 манджурських поліціянтів.

НОВИНКИ

На Лемківщині ліквідують українські т-ва, читальні „Просвіти“, кружки „Рідної Школи і „Сільського Господаря“. Істнуючі ще наші т-ва не можуть добитися дозволу на амат. вистави, концерти і т. д. В останних часах сяніцьке староство розвязало кружки „Р. Ш.“ в Перелуках і Костарівцях. Зате москвофіли спільно з Поляками закладають „світліци“ ім. М. Качковського.

Шевченківський поранок в українській державній народній школі ім. Шашкевича у Львові відбувся дня 10. III. с. р. В просторій ґімнастичній салі зібралися ученики, учительський збір, родичі і запрошені гості. Програма: 1) Коротенький відчит про життя Шевченка відчитала одна ученица з VII. кл. 2) Діточий мішаний хор відспівав „Зібралася вся дітвора“ і „Великий наш Тарасе“. 3) Деклямація „Тарас Шевченко“. 4) Мішаний хор старших учеників і учениць відспівав „Учітеся , брати мої“. Потім відбулася інсценізація вірша „Мені тринацятий минав“. На закінчення мішаний хор відспівав „Заповіт“. Сеї точки публика вислухала стоячи. Хори вивчила і дирігувала пані Коцева. Інсценізацію подумав і вивчив о. І. Новосад. Ціла імпреза тривала 3/4 години і зробила на присутних дуже гарне враженння.

Буджет м. Львова на рік 1935-36 передбачує 17,931.230 злотих видатків і 18,001.269 зл. доходів. Надвишка прелімінована на 70.039 зл.

В Дрогобичі посвятили недавно домівку „Лікарської Порадні“ уладжену заходом Філії Краєвого Т-ва Охорони Дітей і Опіки над Молодю. Ся наша нова установа, така потрібна для вбогого населення, повстала головно заходом о. проф. О. Гадзевича й лікаря д-ра М. Яремчишина.

В Микуличині шириться масово епідемія ґрипи і красухи. Тому замкнули місцеву вселюдну школу на необмежений час.

Підручники до навчання релиґії в народних школах можна набути до комісової продажі: а то, біблія зл. 1. — катехизм зл. 0.60. При більших замовленнях рабат! Замовляти В. Гірняк Станиславів Красінського 12. 8—5—10

Нові шкільні візитатори. Міністр освіти поручив виконування обовязків візитатора шкіл на терені львівської шкільної округи директорови станиславівської ґімн. п. Левицькому та дир. золочівської ґімназії п. Войтиневи.

За намагане вбивство поліціянта засудили у Львові Дмитра Труша, молодого шевця з Піддубець, пов. Рава Руська, на 15 літ вязниці. Оборона внесла касацію.

Мило подорожіло з 1 с. м. на 10%.

У Львові є тепер всего 240 авт-таксівок. (Ще тому 2 роки було їх 342). Авто уживане можна купити навіть за сто зл., бо не виплачується держати авта.

50.000 зл. спроневірив касієр Обезпечальні у Вильні Соколовський.

Перервали їм подорож. У Варшаві зловили двох 12-літних ґімназістів з Лодзі, котрі вибралися в подорож довкруги земної кулі.

Швець Блажей Кеда сфальшував на векслі підпис прокуратора Прахтель-Моравяньского. Дістав за те 7 місяців арешту, а його чєлядник як співвинний 6 місяців.

У Варшаві появилася книжка Бистроня п. з. „Меґальоманія Народова“. Ось титули деяких її розділів: Назвища і прізвища племінних і льокальних ґруп. Смішні оповідання про сусідів. Мазури в сусідській опінії. Літописці про Литовців. Німці в популярній традиції.

Гумор. — Добре виховання. — Я 6 літ жив між людоїдами. — А вдалося вам може наклонити їх до того, щоб покинули той страшний звичай? — То ні, але я допровадив їх до того, що їдять вилками і ножем. („Ле Рір“).

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

У Св. Землі наслідком довготревалих дощів покрилася зеленю пустиня між Єрусалимом і Мертвим Морем. Така подія була там перед 50 літами.

В полудневій Голяндії в м. Лерброк згоріла церква, що походить з 1025 р. В тій старинній церкві згоріли також цінні мистецькі памятки.

Катол. університет в Оттаві, столиці Канади, признаний Апостольською Столицею як такий, що відповідає церковним приписам про високі катол. школи. Сей університет має 1300 студентів. Викладають в нім в мовах анґлійській і французькій.

Найбільший гидроплян Німеччини потонув в Балтійськім Морі в часі вправ. Він мав 12 моторів і міг летіти 5.000 км. не задержуючись.

1358 зелізничих катастроф було в центральній Росії тільки в останних двох місяцях. Причина їх: недбалість або необережність зелізничої адміністрації. Новий нарком комунікації Лазар Абрагамович Каганович утворив окрему слідчу комісію для досліджування причин постійних зелізничих катастроф в „раю“. Словом: переганяють Европу й Америку..

Мадярщина по 1930 р. як виказує урядова статистика має 8,688.319 мешканців з тих: 8,001.112 Мадярів, 478.630 Німців, 104.819 Словаків, 16.221 Румунів, 32.259 ріжні; 5,634.103 катол. лат. обряду, 201.093 катол. грец. обряду, 1,813.162 кальвіністів, 534.065 лютеранів, 39.839 схизматиків, 444.569 Жидів, 21.490 ріжні інші секти (8.000 баптистів). — Поверх 200.000 гр. кат. в теперішній Мадярщині се переважно колишні Українці.

„Чорні ангели Афона“ називається нова книжка Майкеля Чукаса, котра вийшла в Ню-Йорку. Автор старається доказати, що „правдиве середновіччя“ все ще є в монастирях на самотині.

В Злучених Державах Півн. Америки виставлено в 1934 р. небувало богато паспортів на виїзд, бо аж 154.333, з того поверх 80% до сх. Европи. Виїздить більше жінок ніж мущин.

Брат японської цісаревої, князь Асакіра Куні, помер в 34 р. життя на кровотік в мозку.

В Китаю є коло 12 міліонів безробітних.

Гумор. — Малий дипльомат. — Мамусю, чи вуха належать до лиця чи до шиї? — А то що за питання? — Бо мама казала Касі, вмити мені лице, а вона тепер хоче мені вмити ще й уха!

Гумор. — Маю виїмкового пеха, каже батько двох дорослих дочок. Обі мої дочки захорували. — То дійсно дуже прикре. — Та не в тім річ, що захорували, але уявіть собі, що та, котра грає на фортепяні, захорувала на горло, а та, що співає, звихнула собі руку...

Посмертна згадка

† **о. Станислав Ліц, Т. І.** Сего року, в січні (27. І. 1935 р.) помер в Каліші в 73 р. дуже діяльного життя оден з найвизначніших членів єзуїтського Ордену, о. Станислав Ліц. Покійний походив з німецьких предків. Родився в Лежайську 1862 р., до Чина ОО. Єзуїтів вступив 1879 р., хиротонію приняв з рук краківського кардинала Дунаєвського. Діяльність о. Ліца була звязана і з історією нашої гр.-кат. Церкви. Він був з гуртка тих Єзуїтів, яким Ап. Столиця поручила впровадження в життя започаткованої 1882 р. реформи підупавшого внаслідок політичних невзгодин василіянського Чина. Перший раз зустрівся о. Ліц з Василіянами в бучацькім монастирі в 1897 р. звідси перенесено його в 1898 р. на важний уряд ігумена в Кристинополі. В стичности з молодими Василіянами незвичайно скоро засвоїв собі знання української мови, якої все залюбки уживав в приставанні з Українцями; ще на рік перед смертю уділював духовних конференцій в нашій мові СС. Служебницям в Трускавці. Як настоятель монастиря в Кристинополі проявив о. Ліц великі адміністраційні й педаґоґічні таланти, як лектор догматики — широке богословське знання. Важкі се були часи, бо в нашій суспільности ще не пригасли були ворожі настрої проти реформування Чина чужинцями. О. Ліц, хоч з чужої нації й Чина, вмів однак зєднувати всіх ясним характером, незвичайним тактом і добротою серця. Тому не диво, що коли 1900 р. ОО. Єзуїти забирали о. Ліца на важне становище ректора новіціятського дому в Старій Веси коло Сянока, молоді Василіяни з щирим жалем пращали свого професора й ігумена. Хоч Покійний відійшов від васил. Чина, однак стало цікавився його розвоєм, а при принагідній стрічі з Василіянами все виражав свій піетизм для праці членів Чина. Так прм. зустрінувши в 1930 р. на зелізничій стації в Перемишлі незнаного собі ужгородського Василіянина, Івана Сатмарі, привитався з ним як з добрим знайомим, угостив обідом і говорив: Ви мене не знаєте, але я вас знаю... Ви учень тих симпатичних людей, нині переважно настоятелів Чина, котрі перед 30-ма роками були моїми учнями. Перекажіть там всім, що старий Ліц все тішиться думкою, що й він міг — нехай буде Богу невимовно — докинути камінчик до будівлі відновленого василіянського Чина... Найстарше покоління реформованих Василіян все належно оцінювало працю й заслуги бл. п. о. Ліца. Коли часописи подали вістку про його смерть, негайно відправлено заупокійні Богослуження у всіх василіянських монастирях. В. Й. П. — (к).

ЖЕРТВИ НА КАТОЛ. ПРЕСУ

1) Гр. катол. Уряд парох. в Білих Ославах, п. в місци зл. 10 на розріст катол. часопису і книжки. 2) о. Антін Ричаківський в Чортівци, п. в місци зл. 5 на кат. пресу. 3) о. Дмитро Урбанович в Жабю-Ілця, п. Жабє-Слупейка зл. 2 на катол. пресу. 1—1

ЖЕРТВИ ДЛЯ ІВАНА ЗАРЕМБИ

1) Членкиня Катол. Акції у Львові зл. 3. 2) о. Мих. Гащак, Хміль, п. Дверник зл. 2. 3) о. Ілярій Жовтанецький в Суходолі, п. Рожнітів зл. 2.18. 4) о. Антін Ричаківський в Чортівці зл. 2. 1—1

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах 5.23.50 зл. Золотий доляр 8.88 — 8.90. Канадійський доляр 5.22; 1 нім. марка 1.95—2.00; 100 франц. фр. 35.00; 100 чеських корон 21.90; 1000 ром. леїв 32.00—35.00 зл.; 100 австр. шілінґів 100 зл.; анґл. фунт стерл. 24.75 зл.; 100 шв. франк. 172.00 зл.; ґданський ґульден 1.72 зл.; 100 італ. лірів 43.90 зл.

Набіл. Маслосоюз платив 13. III. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. 2.50 зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яець 2.40 зл. Тенденція на масло сильна, на молоко і сметану вдержана, на яйця знижкова. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр.

Недавно вийшла нова книжка
Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 гр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попереднім надісланням грошей.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПАРОХІЯ Гвоздець Старий, п. Гвоздець, до ЗАМІНИ. **14—1—2**

КІНА

АДРІЯ: Пожежа над Волгою.
КАСИНО: Мальована заслона.
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Наслідування життя.
МІРАЖ: Чар віденського вальця.
ПАКС (катол. кіно, вул. Францісканська 1а): Віра, надія, любов.
РАЙ: Ніч чудес (Драма Люрду).
СВІТ: Ніч чудес (Драма Люрду).
СТИЛЕВЕ: Скампольо і ревія.
УТІХА: Несамовита ніч і ревія.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубрици: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 17 березня 1935. Ч. 20 (818)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.ПЦ. Краків 405.867

Св. Отець до студенток

про науку і життя повне чеснот.

Св. Отець приняв недавно на послуханні католицьких студенток римського конвікту „Іль Розаріно". Св. Отець виголосив до них промову про науку і чесноти, в котрій сказав таке: Студентки змагають до пізнання правди зглядно до пізнання ріжних частинних правд, котрі є предметом науки. Се змагання до правди рівнозначне з шуканням пізнання Бога, бо розсипані в світі буття правди не є нічим іншим, як тільки рефлєксами дійсної правди в її абсолютній повноті, котра власне є Богом. Одначе само наукове змагання до правди не вистарчає, бо розум не одинока сила людської душі. Необхідне плекання також інших духових сил: волі й почування, бо доперва воля наклонює чоловіка дійсно до чину. А здібности до чину оживляє й удосконалює чеснота, стисліше кажучи християнська святість. Та святість можлива для всіх і доступна серед всіх обставин. Вона передовсім та ціль, до котрої християни мусять змагати обовязково. (КАП).

Совітські укріплення на Україні

Заступник начальника української воєнної округи Амелін виголосив промову про скріплення частин червоної армії на Україні. Число літаків за послідні три роки подвоїлося. Шість разів збільшилося число танків. Значно поступила наперед моторизація армії. На границі побудовано зелізо-бетонові укріплення. — Розуміється, представники дійсно сильних держав ніколи так публично не хваляться своєю силою. Так товариші хочуть заглушити свій переляк.

Нова акція безбожників в СССР

загрожує поширенням на цілий світ.

Німецька преса повідомляє, що союз безбожників в СССР опрацював плян міжнародної кампанії проти всіх релігій. Протирелігійна боротьба безбожників має зачатися в квітні с. р. В тім місяці минає 10 літ від утворення союзу безбожників. Плян „безбожничих торжеств" в Москві передбачує: Скликання 3-го конґресу безбожників в Москві, видання „червоної почесної книги" безбожників, уладження мандрівних аґітаційних пунктів, видання відповідних фільмів і нової серії протирелігійних летючок у всіх мовах. Часопис „Безбожник" твердить, що число зорґанізованих безбожників сягає тепер 10 міліонів членів. (ПІП = Православна Інформація Пресова). Ся акція ширіться й поза межами СССР.

Монгольський князь бажає кат. місіонарів

З Ватиканського Міста повідомляють: На північний схід від Кансу є князівство Аляшан. Воно належить до Апостольського Вікаріяту Лянчу від 1922 р. В останніх днях сталася там подія, що викликала зрозумілу сензацію: Князь Аляшану звернувся до Пекіну з проханням надіслати йому католицьких місіонарів. (КАП). Видно, що катол. місіонарі мають добру славу в Китаю.

Марнотравство публичного гроша

„Роботнік" в ч. 76 пише: Премієр Козловский заявив в сенаті, що теперішна система обезпечень від недуг коштує 100 міліонів річно. Якби так дорого платило все населення, то річно видавалоби міліярд зл. на своїх хорих. На щож ідуть такі суми? Лікарі коштують річно около 10 міл., а 90 міл. зїдає бюрократія. З хвилею „реорґанізації" Обезпечалень відправлено у Львові коло 60 лікарів Обезпечальні (майже половину) і заплачено їм пів міліона відшкодування! Але на місце зредукованих приняли нових... І знов платять. Так марнується публичний гріш... — Словом: от повітря, глада, огня, войни й обезпечальні...

Приємний начальник тюрми

Начальника вязниці в Завєрцю 43-літного Юзефа Рихтера засудили на рік тюрми за те,що богатших вязнів за гроші випускав на свободу перед відбуттям кари і за надужиття при закупні поживи. Все те відкрив дозорець Новак. Коли Ріхтер довідався про се, доставив вязневи Бруксови різницький ніж до келії, щоб підрізав горло Новакови. За все те одержав рік тюрми.

Магазин в жолудку жінки

З Ню-Йорку повідомляють, що в заведенні для умово недужих в Оранжебурґу перевели операцію одній з пацієнток, 40-літній Павлині Паппас. Вона терпіла на жолудкові болі. Коли її пересвітлили, ствердили, що в її жолудку є ріжні металеві предмети. Виявилося, що пацієнтка в часі свого побуту в заведенні для умово недужих вспіла проковтнути 242 невеличких предметів. Серед них були ріжного рода аґрафки, ґудзики й навіть пружини...

Перегони качок в Америці

Мабуть лише в Америці міг повстати клюб, котрий занявся годівлею „перегонових" качок. Він орґанізує час до часу „качачі спортові імпрези". Качок спеціяльно вишколюють, щоб вони осягнули якнайбільшу скорість. Ті незвичайні навіть в Америці качачі перегони стягають великі юрби публики.

Хто дбає, той має! вчить добра приказка. Тому дбайте про своє майно і обезпечіть його від крадежі з вломом в одинокому українському Товаристві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Релігія і жінка

За напрям українського жіночого руху.

Український Жіночий Конґрес в Станиславові приняв резолюцію про відношення до релігії й Церкви, яка звучить: „Український Жіночий Конґрес стверджує велику ролю, яку в житті кожної нації, а зокрема недержавної, грає Церква як державно-творчий чинник, зберігаючи і плекаючи моральні і культурні цінности народної душі". Тимсамим Конґрес вирішив напрямні укр. жіночого руху, які згідно з цим рішенням повинні спиратися на основах християнської науки і моралі, що повинно бути зазначене в новім статуті С. У. (Союза Українок), котрий релігійної ідеї не бере під увагу.

Отже обовязком віруючих Українок християнок є, на перших поконґресових Зборах Матірного Т-ва С. У. домагатися доповнення в цім дусі нового статута С. У. а саме: щоби в новім статуті С. У. побіч ідей там зазначених на першім місці поставлено релігійну ідею, якої в новім статуті нема.

З таким домаганням виступили Українки католички на Загальних Зборах Філії С. У. у Львові дня 27. І. 1935 р. Збори цей внесок п р и н я л и як директиву для делеґаток вибраних на Загальні Збори Матірного Т-ва С. У., які відбудуться дня 20 і 21 березня б. р.

Тогож змісту резолюцію приняли також Загальні Збори Марійського Т-ва Пань у Львові дня 19. ІІ. 1935 р., взиваючи всіх своїх членок С. У., щоби рішучо домагалися доповнення нового статуту С. У. згідно з вирішенням У. Ж. К.

Свідоме укр. католицьке жіноцтво мусить цього рішучо домагатися з огляду на льоґічні консеквенції, а саме статут стоїть у тіснім звязку з практичною діяльністю на терені С. У.

Хоч резолюція про відношення укр. жін. руху до релігії й Церкви не може в цій формі вдоволити віруючих Українок християнок, для котрих Церква не є тільки засобом для здійснення дочасних ідеалів, але передовсім вічною, Божою установою — дороговказом до щасливої вічности, то голосуючи на У. Ж. К. за приняттям цеї резолюції тільки так а не інакше розуміли жінки відношення укр. жіноцтва до релігії й Церкви.

Ми свідомі цього, що з приняттям цих резолюцій наступить засаднича зміна в ідеольоґії С. У. у відношенні до Христової науки і моралі. А саме — з моментом приняття сеї резолюції не буде в С. У. місця на релігійний індиферентизм, ні на т. зв. релігійну толеранцію, після котрої кожда релігія добра і правдива і тим самим не буде тут місця для атеїсток і приклонниць т. зв. незалежної етики, як досі було. Членками С. У. можуть бути тіль-

ПАМЯТАЙТЕ ПРО ГОЛОДУЮЧИХ В ЯВОРІВЩИНІ!

ки ті, що узнають Христову Церкву. Кождий льогічно думаючий мусить з цього зробити такий висновок. І на основі цього льогічного висновку я збивала тезу п. Д. Кузика, котрий твердив, що „блудного колеса, яким є „Союз Українок" такий як дотепер (де є місце для кожної жінки, не зважаючи на її переконання) Конґрес не розвязав". „В кожній організації мусить істнувати однозгідність думок і переконань, коли орґанізація має бути здібна до життя і до чину".[1]) Я висловила погляд а саме: З огляду на те, що Конґрес поставився позитивно до Церкви, тим самим вирішив напрямні й основи для українського жіночого руху; а це дає повну запоруку, що заслужена і найбільша жіноча орґанізація „Союз Українок" вийде з цього „блудного колеса", про яке говорить п. Д. Кузик, перестане бути конґльомератом жінок ріжних поглядів і переконань, — а створить одноцільну думками і переконаннями, сильну жіночу орґанізацію, здібну до життя і творчого чину. („Мета", ч. 34 з 2. IX. 1934 р.).

Ми віруючі християнки католички свідомі цього, що ніколи не тяжила над католицькими жінками така велика й тяжка відповідальність за напрямні діяльности одної з найбільших жіночих орґанізацій, якою є „Союз Українок" на галицькій землі. Ми не можемо вдоволитися паперовими резолюціями принятими на Конґресі, але з цілою рішучістю мусимо домагатися, щоби за словами йшли діла — цього ждемо і надіємося від проводу С. У.

Доповнення статуту С. У. згідно з резолюціями принятими на У. Ж. К. буде доказом, що вирішення цих резолюцій не було вимивом тільки політичного вичуття хвилини, але висловом глибоко обоснованих переконань, що цілу діяльність С. У. належить сперти на основах християнської науки і моралі.

Отже тому одним з найпильніших і найважніших завдань проводу С. У. сьогодня повинно бути вишколення і підготування кадр суспільних діячок до праці на терені С. У. Ціла виховна національно-суспільна праця в С. У. мусить бути пронизана духом християнської науки і моралі. Провідниці укр. жіночого руху повинні сьогодня стати в перших рядах борців за християнську школу і християнську родину. Боронити святости і нерозривности подружжа та виступати проти всяких незгідних з християнським духом порадень свідомого материнства і т. п. Солідна підготовка до цеї праці отсе найважніший обовязок і найпильніше завдання, яке сьогодня має сповнити така організація як „Союз Українок". І тим цілям головно повинен служити також орган „Жінка", призначений для інтеліґентного українського жіноцтва.

Отсе катеґоричний наказ сучасного нашого лихоліття. І сього від патріотичного українського жіноцтва домагається добро Церкви і краща майбутність рідного народу. 13.III. 1935 р.

Евстахія Тишинська.

[1]) Гл. „Перемога" з 15. VII. 1934 р.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Нема сумніву, що стаття Вп. Пані Е. Тишинської зовсім правдива і домагання її слушне. Раз Всеукраїнський Жіночий Конґрес заняв становище супроти релігії й Церкви, то це його становище повинно бути зазначене і в статутах найбільшої організації наших жінок.

При грипі, ангіні і всіх хоробах перестуди вживайте

Пігулки з хініною в порошку „Original" покриті цукром, приємні в ужитку і розпускальні в шлунку. — Набувайте в кожній аптиці. — Зареєстровано в M. S. W. під ч. 1492.

Наукове Т-во ім. Шевченка в рр. 1932-1934

Завдання НТШ.: Наукове Тов. ім. Шевченка у Львові се нині поруч Всеукраїнської Академії Наук у Київі друга Українська Академія Наук, хоч офіційно й не має того титулу. Його ціль: плекати українську науку взагалі й зокрема науку про Україну, т. зв. українознавство. Те друге: плекання українознавства нині особливо важне. Бо на Вел. Україні, навіть у ВУАН, українознавство нині майже зовсім проскрибоване.

До сеї цілі по статуту мають вести: 1) наукові досліди; 2) наукові відчити і розмови; 3) зїзди учених, наукові подорожі та екскурзії; 4) видавання наукових публікацій; 5) удержування власної бібліотеки і музею; 6) власна книгарня, друкарня і переплетня, з яких доходи мають ити на наукові цілі.

Як-жеж розвивається діяльність НТШ?

Саме появилася „Хроніка НТШ" ч. 72, в котрій поданий звіт НТШ за 1932—1934 рр.: з діяльности Виділу, з праці наукових секцій і комісій, з ріжних наукових установ, як бібліотека, музеї й ін., вкінці виказ видань НТШ. Окремо видало НТШ „Зіставлення рахунків за рр. 1932—1934".

Пригляньмося тим звітам.

Наукова організація і діяльність: Отже передовсім: наукова діяльність НТШ. Наукове Т-во ім. Шевченка під науковим оглядом зорганізоване на зразок Академій Наук. Воно ділиться на три головні наукові відділи, що називаються секціями, та на ряд наукових комісій. Секції є: I. Історично-фільософічна (42 члени: 40 Українців і 2 чужинці), II. Фільольоґічна (63 чл.: 35 Укр. і 28 чуж.), III. Математично-природописно-лікарська (71 чл.: 47 Укр. і 24 чуж.). Чинних комісій в 1932—34 рр. було 10: 1) Бібліоґрафічна (бібліольоґічна) (36 чл.); 2) Етноґрафічна (25 чл.); 3) Мови (49 чл.); 4) Нової історії України (15 чл.); 5) Статистична (35 чл.); 6) Правнича (32 чл.); 7) Геоґрафічна (20 чл.); 8) Фізіоґрафічна (41 чл.); 9) Технічно-наукова (36 чл.); 10) Лікарська (? чл.; ся комісія в списі комісій на ст. 82—85 „Хроніки" пропущена, але згадана на ст. 74). Крім дійсних членів і членів комісій має НТШ ще: звичайних членів 95, основників 3, почесних 1. В „Хроніці" подано поіменний спис всіх членів НТШ з виїмком членів комісій, яких поіменно чомусь не виказано.

В рр. 1932—1934 відбули засідань: Історично-фільософічна секція 15 з 12 науковими рефератами, Фільольоґічна секція 22 з 20 наук. рефератами, Математично-природописно-лікарська секція 21 з 34 наук. рефератами. Спільних засідань секцій було 7. Комісії відбули засідань: 1) Бібліоґрафічна 2 з 8 рефератами; 2) Етноґрафічна 6 з 7 реф.; 3) Мови 10 з 8 реф.; 4) Нової історії України 5 з 6 реф.; 5) Статистична 3 з 2 реф.; 6) Правнича 6; 7) Геоґрафічна 3 з 3 р.; 8) Фізіоґрафічна 4 з 3 реф.; 9) Науково-технічна 3; 10) Лікарська ?

Видання. В тім самім часі НТШ. видало: 1) Записки тт. 152 і 153; 2) Збірник іст.-філ. секції т. XVII; 3) Збірник матем.-прир.-лік. секції т. XXX; 4) Збірник фізіоґраф. комісії в. 6; 5) Матеріяли до укр. бібліоґрафії в. 6; 6) Праці комісії Шевченкознавства в. 2; 7) Contributions a l' histoire de l' Ukraine (збірник рефератів в німецькій і французькій мовах); 8) В століття смерти В. Ґете (збірник); 9) Лікарський Вісник 10 випусків (до спілки з Укр. Лікарським Т-вом); 10) Хроніка ч. 71 і 72; 11) Sitzungsberichte der math.-naturwiss.-ärztl. Sektion H.XVI — XXI.

Кошти видань НТШ були:
в 1932 р. — 7.617.93 зол.
в 1933 р. — 6.592.— „
в 1934 р. — 6.011.75 „
Зокрема гонорарі авторам:
в 1932 р. — 2.692.15 зол.
в 1933 р. — 266.— „
в 1934 р. — 316.45 „

Як бачимо, на наукові видавництва видавало НТШ. з кождим роком чимраз менше. А авторам в 1933 і 1934 р. майже зовсім не платило.

Наукове Товариство ім. Шевченка обмінювалося своїми виданнями з ок. 250 Академіями Наук, науковими товариствами й установами та наук. видавництвами в Европі, Америці, Азії й Африці.

Бібліотека. Бібліотека НТШ се головний варстат наукової праці членів НТШ. і взагалі укр. наукових робітників; крім того користають з бібліотеки також чужі учені.

З кінцем 1934 р. бібліотека НТШ мала (скатальоґованих і нескатальоґованих): ок. 200.000 томів, випусків і брошур + ок. 2.000 рукописів + 1.358 мап, карт, атлясів і плянів + ок. 35.000 тт., вв. і бр. дублетів.

В рр. 1932—1934 Бібліотека НТШ була відчинена щодня (крім неділь й укр. свят) від год. 8—1 перед пол. і в 1934 р. іще 3 рази в тижні від год. 4—6 по пол. В тім часі видано з бібліотеки 13.664 разів 58.823 тт., вв. і бр. + 1.466 рукописий + 174 мап й атлясів. — Користали з Бібліотеки НТШ. всі великі наукові бібліотеки в Польщі й одна заграничка.

В 1932—1934 рр. вплинуло до Бібліотеки НТШ. всього 31.706 книжок + 58 рукописий + 44 збірки актів + 146 карт і мап й ін. (в тім з самих дарів: 20.793 тт., вв. і бр. + 58 ркп. + 44 зб. актів + 125 карт і мап — від 698 жертводавців, з яких найважніші виказані поіменно; з обмінів 10.548 тт., вв. і бр.; з купна 259 тт. і зш.). Катальоґізацію перейшло в тім часі 31.571 тт., вв. і бр. + 259 чч. рукописий + 1.358 мап, карт і т. п.

В 1933 р. одержала Бібліотека НТШ. від Міністерства внутр. спр. у Варшаві дозвіл на отримування заграничних друків, що заборонені в Польщі. А в 1934 р. одержала Бібліотека НТШ. від міністерства віроісп. і п. освіти у Варшаві обовязковий примірник всіх українських друків, що появляються в Польщі.

Як стверджує Управа Бібліотеки в напечатанім звіті, умовини, в яких находилася Бібліотека НТШ. в 1932-1934 рр., не були сприятливі. Бо Бібліотека дуже сильно відчувала брак місця, не могла з браку засобів комплетувати своїх збірок літературою з ділянки українознавства, а її перзонал зредуковано більше ніж на половину (з 7 урядників + 2 стипендистів на 3 урядників + 1 стипендиста).

Видатки на Бібліотеку:
в 1932 р. — 25.233.70 зол.
в 1933 р. — 19.686.97 „
в 1934 р. — 17.171.32 „
В тім платні перзоналу:
в 1932 р. — 18.291.57 зол.
в 1933 р. — 11.888.— „
в 1934 р. — 12.000.50 „

Отже також видатки на Бібліотеку зменшило НТШ о третину. Зокрема: платні бібліотечного перзоналу.

Музеї. Наукове Т-во ім. Шевченка має 2 Музеї: Культурно-історичний і Природничий.

Культурно-історичний Музей. Кілько є предметів в тім Музею взагалі, в звіті не подано.

Приріст в	1932	1933	1934
катальоґових чч.	1160	781	852
предметів	9564	3632	4689
жертводавців	254	248	209
відвідувачів	5042	3417	2008

Директор Музею дістав 1932 р. дозвіл на ведення археольоґічних дослідів в терені і в 1932—1934 рр. перевів розкопи: в Деліеві (пов. Товмач), Якторові (пов. Перемишляни), Львові (в катедрі св. Юра), Кульчицях (пов. Самбір), Заліщиях (пов. Бібрка), Осталовичах, Янчині-Яблонові і Дусанові (всі пов. Перемишляни), Перероспи і Цицилові (пов. Надвірна), Крилосі (пов. Станиславів) і Глинську (пов. Жовква).

Природничий Музей. Всіх інвентарних чисел в тім Музею було з кінцем 1934 р. 15.123. З того: зоольогія 7.754; палеонтольогія 325; антропольогія 387; ботаніка 2130; мінеральогія і петрографія 3684; палеоліт 179; технольогія 489; бібліотека 175. В 1933 і 1934 рр. одержав природничий музей кілька дальших кімнат.

Видатки на Музеї:
в 1932 р. — 10.826.26 зол.
в 1933 р. — 9.450.36 „
в 1934 р. — 8.429.45 „
В тім платні перзоналу:
в 1932 р. — 7.350.70 зол.
в 1933 р. — 6.560.— „
в 1934 р. — 5.155.— „

Отже і на Музеї НТШ. зменшило видатки. Також і платні музейного перзоналу.

Бактеріольогічно - хемічний Інститут. Завдання Інституту: 1) досвідні наукові праці, 2) вишколювання лікарів і студентів мед., 3) аналізи для хорих. Інститут має комплетне уладження для бактеріольогії і велику частину для хемії. Вартість інвентара ок. 10.000 зол.

Бактеріольогічно-хемічний Інститут удержувався сам. Одначе Наук. Т-во ім. Шевченка дає йому безплатно приміщення.

Головна Управа НТШ. Загальні видатки:
в 1932 р. — 14.532.71 зол.
в 1933 р. — 10.804.51 „
в 1934 р. — 8.420.98 „
Зокрема платня перзоналу:
в 1932 р. — 4.799.21 зол.
в 1933 р. — 2.564.— „
в 1934 р. — 2.683.— „

Отже також видатки на Головну Управу (президія, секретаріят) НТШ. з року на рік змешувано так, що в 1934 р. вони виносили майже половину того, що в 1932 р.

Підприємства Н.Т.Ш. Як зазначено в статуті, ціль Н.Т.Ш. плекання науки. Щоби ту ціль осягнути, Н.Т.Ш. удержує підприємства: книгарню, друкарню і переплетню. Доходи з них мають іти на піддержання науки. Тому приглянемося, як те завдання сповняють підприємства Н. Т. Ш.

Книгарня.
в 1932 р. страта 11.067.85 зол.
в 1933 р. „ 9.911.97 „
в 1934 р. „ 5.113.48 „

Отже Книгарня Н.Т.Ш. постійно дефіцитова. Та се ще не все.

Книгарня Н.Т.Ш. має довги, які з кінцем 1934 р. виносили 90.105.24 зол. На покриття тих довгів виказано в білянсі Книгарні: 1) запас книжок оцінений на суму 107.650.20 зол.; 2) довжників книгарні на суму 27.391.12 зол.; 3) уряджения 5.000 зол.; 4) дві менші позиції на 1122.19 зол. Отже по відтягненню довгів виказано майно книгарні 51.058.27 зол.

На страту Книгарні зложилися вищі видатки ніж доходи. Бо коли з продажі книжок Книгарня мала в 1934 р. 32.651.30 зол. доходу, то її видатки в 1934 р. винесли 37.764.78 зол. Найбільші позиції в тих видатках се платні перзоналу 18.797.50 зол. і чинш 8.400 зол. Що торкається перзоналу Книгарні то, як читаємо в „Хроніці“, в 1934 р. були в Книгарні: 1 директор, 11 урядників і 2 возні: разом 14 осіб. Їх платні виносили:
в 1932 р. — 18.680.— зол.
в 1933 р. — 18.780.— „
в 1934 р. — 18.797.50 „

Отже в Книгарні ніяких зменшень не було.

Як свідчить білянс, Книгарня мала в 1934 р. дефіцит 5.113.48 зол. Той дефіцит у контрасті з тим, що про Книгарню написане в Звіті Виділу НТШ. в „Хроніці“, де на ст. 25 читаємо: „Роки 1932 і 1933 принесли (Книгарні) поважні втрати. Всеж таки ці труднощі вдалося в 1934 р. перебороти... і є повна надія, що кінцевий білянс Книгарні в цьому році буде вже активний“. Як бачимо, ті слова не відповідають дійсности. Отже Книгарня НТШ. не дає доходів на піддержання головної ціли НТШ — науки. Навпаки. НТШ. піддержує фінансово Книгарню. Піддержує, хоч не має грошей. Так на ст. 24 „Хроніки“ читаємо, що НТШ. затягнуло в 1934 р. позичку із тої позички вжито 1500 долярів на сплату довгу Книгарні...

Друкарня.
в 1932 р. страта 45.230.95 зол.
в 1933 р. „ 19.827.07 „
в 1934 р. „ 1.603.04 „

Отже також друкарня НТШ. дефіцитова. Довги друкарні виносили з кінцем 1934 р. 57.142.56 зол. На покриття тих довгів виказано в білянсі друкарні між ін. уряджения 91.000 зол. і довжників друкарні на суму 30.508.61 зол. Алеж про довжників друкарні навіть в „Хроніці“ на ст. 24 читаємо: „Залеглости клієнтів ростуть і чимраз частіше підходять під рубрику „дубіоза“, а їх стягнення є найбільшою журбою управи“. Отже ся позиція нереальна.

На страти в друкарні зложилися, подібно як у Книгарні, більші видатки ніж доходи. Бо коли доходи друкарні в 1934 р. за виконані роботи винесли 122.220.29 зол., то видатків мала друкарня в тім році 127.667.51 зол. Серед тих видатків звертає увагу одна позиція: платня дирекції і канцелярійного перзоналу. Та платня виносила в 1933 р. 4.455 зол., а в 1934 р. вже 7.020 зол. (крім 3.000 зол. еметитури і вдовичої пенсії).

Значить, і що до друкарні надії, висловлені в Звіті Виділу на ст. 24 „Хроніки“, не справдилися. Бо в тім Звіті читаємо таке: „Загальний стан друкарні поправляється, бо коли в 1932 р. дефіцит був вже понад 40.000 зол. то в 1933 р. виносив він при кінці року лиш (!) 19.000 зол., і є надія, що до кінця 1934 р. щезне цілком“. Як бачимо, дефіцит до кінця 1934 р. таки не щез.

Майно друкарні: 77.099.70 зол.

Переплетня. Трете підприємство НТШ., котре повинно своїми доходами помагати Наук. Т-ву здійснювати його головну ціль: плекати науку — се переплетня. Але й се підприємство виказало:
в 1932 р. страту 2.571.18 зол.
в 1933 р. „ 1.793.06 „
і щойно в 1934 р. зиск — 2.906.57 зол.

Той зиск в 1934 р. осягнула переплетня виказанням менших коштів управи. Бо коли в 1932 р. платня управителя і канцелярійного перзоналу виносила 5.915 зол. (при дефіциті 2.571.18 зл.) а в 1933 р. 5.795 зол. (при дефіциті 1.793.06 зол.), то в 1934 р. та платня виносила тільки 1.740 зол., отже о 4.055 зол. менше. Майно переплетні виносить 14.686.24 зол.

Доми НТШ. Крім дефіцитових підприємств має НТШ. ще два доми при вул. Чарнецького чч. 24 і 26 та реальність і дім при вул. Супінського ч. 21 („Академічний Дім“). Як-жеж представляються ті доми і реальність під фінансовим оглядом?

I. Дім при вул. Чарнецького ч. 24.
Вартість дому 150.000 зол.
Довги з кінцем 1934 р. 7.177.69 зол
Чинші: в 1932 р. 5.018.50 „
в 1933 р. 4.813.75 „
в 1934 р. 3.380.50 „
Консервація: в 1932 р. 656.68 „
в 1933 р. 39.18 „
в 1934 р. 1.233.27 „
Адміністрація: в 1932 р. 1.446.14 зол.
в 1933 р. 1.546.88 „
в 1934 р. 2.027.47 „

Як бачимо, чинші з того дому з року на рік падали; навпаки — кошти його адміністрації з року на рік зростали. В 1934 р. кошти адміністрації винесли вже $^2/_3$ чиншів (чинші з дому: 3.380.50 зол. а адміністрація тим домом 2.027.47 зол.). Колиж в 1934 р. зросли дуже значно також видатки на консервацію того дому, то у висліді той дім приніс у 1934 р. 1.406.09 зол. страти.

II. Дім при вул. Чарнецького 26.
Вартість дому 160.000 зол.
Довги: в 1932 р. — 17.234.53 зол.
в 1933 р. — 21.653.23 „
в 1934 р. — 53.176.64 „

ПОЛЬЩА ТАКОЖ ВИРОБЛЯЄ МАШИНИ ДО ПИСАННЯ

PAŃSTWOWE WYTWÓRNIE UZBROJENIA
BIURO SPRZEDAŻY W WARSZAWIE OSSOLIŃSKICH 1.
Ajentura Sprzedaży
EMIL URICH
Lwów, ul. 3-go Maja 7.

Чинші: в 1932 р. — 29.528.50 „
в 1933 р. — 29.463.80 „
в 1934 р. — 29.454.— „
Адміністрація: в 1932 р. 2.708.— „
в 1933 р. 2.768.65 „
в 1934 р. 3.171.43 „

Отже і в тім домі чинші з року на рік падали, а кошти адміністрації його з року на рік підносилися.

Чистий зиск з того дому виносив:
в 1932 р. — 15.855.85 зол.
в 1933 р. — 19.803.98 „
в 1934 р. — 15.667.27 „

Разом оба доми НТШ. при вул. Чарнецького (чч. 24 і 26) дали в 1934 р.: 15.667.27 зол. — 1.406.09 зол. = 14.261.18 зол. доходу, а кошти самої їх адміністрації (не числячи коштів консервації і всяких оплат, як податки, вода і т. п.) винесли 2.027.47 зол. + 3.171.43 зол. = 5.198.90 зол.

III. Реальність при вул. Супінського 21.
(„Академічний Дім“ і площа).
Вартість дому і площі 200.000 зол.
Движимости 1.000 „
201.000 зол.
Довги 14.214.62 „
Майно 186.785.38 зол.

Загальне зіставлення рахунків НТШ. за 1934 р.
Чинний стан.

Майно дому при вул. Чарнецького 24	142.822.31
Майно дому при вул. Чарнецького 26	107.394.36
Майно реал. при вул. Супінського 21	186.785.38
Майно друкарні	77.099.70
Майно переплетні	14.686.24
Майно книгарні	51.058.27
Майно фонду П. Дембицького „Белелуя“	28.931.40
Інші менші позиції	36.962.69
	645.720.35

Довжний стан.

Фонд Т. Дембицького	182.330.68
Інші фонди	15.359.87
Зобовязання НТШ.	46.721.86
	244.412.41
Майно НТШ.	401.307.94

Крім того НТШ. має велику бібліотеку, два музеї і власні видання, яких вартости в Звіті не подано.

В рр. 1933—1934 НТШ. одержало від міністерства в. й п. о. субвенцію 23.600 з.

Виділ НТШ. в 1932—1934 рр.:

(Гл. кінець на ст. 4).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Зїзд Українців католиків Альберти (Канада)

„Українські Вісти", що виходять в Едмонтоні (Канада), принесли в 6 ч. с. р. отсей звіт:

Записки Українського Народнього Дому в Едмонтоні прикрашені численними згадками про памятні відвідини рідких гостей з Рідного Краю, як і тутешніх наших церковних достойників та визначних провідників. Вісімнацятилітня історія тої інституції, якої мури були свідками неодної важної події з життя нашого народу в Альберті, збогатилася ще одною світлою сторінкою, на яку годиться вписати Другий Зїзд Брацтва Українців Католиків в Альберті, що відбувся в салі згаданого Товариства в днях 2-го і 3-го лютого ц. р.

Остане той зїзд важною подією і для цілої української греко-католицької суспільности, головно в Альберті, бо на цім зїзді поставлено тривкі підвалини під нашу централістичну орґанізацію, що вступила в другий рік свойого життя. До закріплення тої орґанізації причинилися річево приготовлені світоглядові і практично-організаційні виклади, що їх виголосили досвідчені працівники на церковно-релігійній та народній ниві, як також річеві дискусії делегатів. Зїздом проводив Високодостойний п. Юрій Шкварок, адвокат з Мондер. Промовляли між іншими Впр. ОО. Романович, Каменецький, Саварин, та шп. Ю. Шкварок, адв. Іван Басараб, ред. В. Дикий, Гр. Байрак, І. Ісаїв, студент медицини п. Пилипюк, студент О. Рудницький та інші. На зїзд прибули делеґати з пятнацятьох околиць в ріжних сторонах провінцій та крім них — десятки позамісцевих гостей, які разом з громадянством Едмонтону заповнили простору салю Народного Дому в суботу й неділю. Учасники зїзду довідалися зі звіту про стан орґанізації на провінції, що в минулім році засновано в Альберті 20 відділів БУК-а, в яких є 540 членів. Щоби скріпити вже існуючі відділи, дати їм пляни праці на цей рік і поширити Брацтво по цілій провінції, в тій цілі зїзд приняв ряд постанов та резолюцій, що їх має перевести в життя нововибраний Провінціональний Заряд в такім складі: Дійсний голова — Григорій Байрак; 1-ий заступник голови Никола Андріїв, 2-ий заступник голови Франко Лемішка; ділови писар Іван Ісаїв; скарбник Іван Басараб; провідники: Василь Стеблик, П. Крижановський і Григорій Демків; судді: Степан Німчук, Василь Дикий і Юрій Шкварок; редактор „Вістника БУК-а" і духовний провідник о. проф. др. Марко Романович ЧСВВ. До загального підйому духа, що панував увесь час зїзду, причинилася також його мистецька частина, а іменно — історична драма „Мотря" що її відограв едмонтонський „Боян" під управою п. І. Мазуркевича та умілo підібраний і по мистецький виконаний концерт хору Народнього Дому, під режісерством п. Василя Смолика. Придержуючись звичаю, що його приняли в інших провінціях, на зїзді БУК-а в Едмонтоні переведено збірку на пресовий фонд „Укр. Вістей", яка принесла 35.65 долярів.

Голова НТШ.: Д-р Вол. Левицький. Заст. голови: През. В. Децикевич. Члени Виділу: Д-р К. Левицький, д-р Р. Цегельський, дир. В. Сінгалевич (зрікся), д-р М. Волошин, д-р Ів. Копач, інж. Ю. Мудрак, проф. д-р М. Кордуба (до 1934 р.), проф. д-р М. Чубатий (1934 р.), проф. М. Тершаковець (до 1933 р.), проф. д-р Я. Гординський (від 1933 р.), д-р М. Музика, інж. Р. Сенишин, д-р В. Лев, д-р Ст. Старосольський, інж. д-р Е. Храпливий. Контрольна Комісія: дир. Д. Коренець, дир. Ом. Саєвич і дир. М. Заячківський.

Наукове Товариство ім. Шевченка се в сім нашім лихоліттю найважніша культурна установа нації. Тому дуже велику відповідальність мають люди, вибрані для вдержання тої нашої першорядної установи.

Розклад суспільности і його причини

П. з. „Війтоманія" принесла „Батьківщина" в ч. 8 (17) статтю з підписом п. Д. Паліева. Подаємо її в цілости:

Вибори по селах вже за нами. Вибори по волостях саме відбуваються. Вибори війтів і їх помішників відбудуться вже вкоротці. — Дотеперішні самоврядні вибори випали для нас некорисно. Правда, дехто потішається тим, що при виборах були надужиття, та що вислід виборів не відзеркалює правдивих настроїв українського села. Це правда. Але правдою є й те, що надужиття мають місце там, де нема орґанізації, де люди не вміють постояти за свої права, де особисті справи одиниць стоять вище від загальних. Коли між собою борються не ідеї, але люди, тоді „той третій" завжди це використає, використовуючи амбіції одиниць — пустить „русіна на русіна" і переведе вибори так, як йому хочеться. — Треба з жалем ствердити, що в більшости сіл саме так було. Боролися з собою не ідеї, але особи та щонайвище „горішні" і „долішні" кінці сіл. І через те вибори вийшли так, як вийшли, а солтиси в більшости хрупнять, бо в селах нема середовищ, які простувалиб їм хребет. — Вибори до волосних рад теж програємо. Тільки в деяких повітах ті вибори відбуваються підготовано. В більшости волостей села йдуть самопас, без ніякого звязку між собою, кожне село обстоює свої вузькі інтереси. При волосних виборах виявляється в усю ширінь дезорганізація нашого національного орґанізму. Інтеліґенти, що ще до недавна були орґанізаторами повітів, в більшости повтікали від праці. Якраз тепер виявилося, що наші партійні орґанізації існують в більшости лиш на папері, що в рішаючу хвилину на ті орґанізації в ніякім випадку числити не можна. — Побіч масової втечі від праці, дається завважити в повітових партійних осередках друге не менше грізне явище: війтоманію. Становище війта, себто нової доброї посади стало мрією десяток людей: адвокатів, що їх канцелярії підупали, вічних кандидатів на послів без огляду на партії, мальконтентів, що без діла сидять по містах і селах. Не перечислити всіх кандидатів! — Се ще не булоб велике зло, коли аж тілько людей почувалоб у собі сили кермувати долею волостей. Воно булоб навіть корисне, коли всі ті кандидати на війтів булиб орґанізували громадські і волосні вибори і тим шляхом добувалиб були надію на війтівські стільці. Колиж бо для здійснення своїх мрій вони обібрали зовсім іншу дорогу. Не через орґанізацію виборів, не через громадські і волосні ради хочуть вони дійти до війтівської посади, але через заскарблення собі ласк рішаючого чинника — старости. В тому напрямі зужикають вони всю свою енергію і тільки цей шлях вважають вони реальним. — І ось так — замісць орґанізуючої, формуючої праці на місцях є бігання по старостинських передпокоях. Замісць опертя навіть такого самоврядування, яким воно є, на силі і волі місцевих орґанізацій, все ставиться в залежність від волі і ласки старости. І так пропадає всяка думка про вартість якоїнебудь орґанізації й боротьби за свої права, а чимраз більше устійнюється погляд: нащо орґанізуватися, як і так всьо залежить від волі старости? — Це розклад. Жахливий розклад, який відбувається на ґрунті між іншим під виливом того, що діється в партійних верхах. Від голови риба смердить! Не ставлено орґанізованої тами політиці особистих користей заздалегідь і тепер та „політика" заливає край, в ній топляться і верхи. — Дивуються удівські верховоди, чому їх оферту міністри так різко відкинули. Забули сердеги про найпростішу причину: що ті, котрих вони „репрезентують" і на котрих пібито безпосередно спираються, — хорі на війтоманію чи іншу манію і що вони вже давніше поскладали оферти, але не в площині великої політики, а просто — в особистій. — Щоби стати здібним вести „велику політику" і найти у противника респект, залишається один одинокий шлях: не паперових протестів, але відбудови орґанізації, відбудови національної дисципліни, заступлення привати — загальним. Тільки тоді, як на почесне місце увійде в силу закон, що: Добро Нації — Найвищий Наказ! — начнеться відбудова сили нації, яку партії звели до зера. Та це не дасться перевести на ґрунті партій, тільки на ґрунті Фронту Національної Єдности.

Примітка Редакції „Нової Зорі": В отсій короткій статті п. Д. Паліїв добре змалював прояви розкладу суспільности, але рішучо недостаточно вдумався в причини того розкладу. І тому симптоми розкладу взяв за його причини. Що більше, тому що він зовнішні ознаки розкладу взяв за його внутрішні причини, подав при кінци статті як лік на загальну недугу клич („Добро нації — найвищий наказ"), під який кожда ґрупка, кожда партія і кожда одиниця може собі вкладати буквально що тільки захоче і під який також до сеї пори вкладали що хотіли. Словом — стаття п. Паліева під оглядом фактичним, описовим слушна, під оглядом діягнози й терапевтики зовсім хибна. Бо хоч правда, що риба від голови смердить, але правда й те, що здорова риба ніколи не має смердячої голови, або інакше кажучи: кождий нарід має точно такий провід, на який собі заслужив. Або ще інакше: Зле вгорі, недобре і вдолі. Тай навпаки. Одначе те зло зовсім не по-

„Сьогоднішна людина се подорожник, що загубив шлях, забув про своє призначення; тому повинен вернути на місце, з котрого вийшов, щоби знав, куди йде і до чого зміряє. Треба зачати від початку, треба здати собі справу з наших діл і навіть наших слів, бо без того ті слова не мають сенсу й нераз навіть перечать собі взаїмно". (Честертен)

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.

1152 — В лѣто sxs (= 6660). Изяславъ Мьстиславичь скупився съ Давыдовичемъ Изяславомъ и Святославомъ Всеволодичемъ... разведоша Городокъ Гюргевъ и пожгоша...

Изяславъ же посла сына своего Мьстислава къ королеви Оугры повести короля на Галичьскаго князя...

Изяславъ же... съкупя всю свою дружину и поиде поима съ собою Вячьславль полкъ всь и вси Чернии Клобукы и Кияны лутшии и всю Рускую дружину и поиде... приде къ Дорогобужю... къ Пересопничи... Изяславъ же приде на Санъ рѣку ,яже идет подъ Перемышль... поиде къ Ярославлю... ту присла к нему король (угорський) мужа своего боле въ тысячи с полкомъ...

Якоже слышавъ Гюргии, оже Городець его розвели и пожгли весь городъ и тогда въздохнувъ от сердца и нача скупати воя... и поидоша на Вятичѣ и тако взяша я та на Мценескъ, оттуда же идоша на Спащь та на Глуховъ... Половець же множьство придоша къ Олгову къ Дюргеви... и пусти Половци к Чернигову воевать. Половцем же пришедъшим к городу, много полона взяша и Семынь пожгоша... Гюрги иде на Новъгородъ на Сѣверьскии и оттуда же иде к Рыльску... Суждалю... на Вятичѣ...

1153 — В лѣто sxsa (= 6661)... Поиде Изяславъ, скупя силу свою, на Галичь и Вячьславль полкъ поя съ собою. Изяславъ Давыдовичь пусти с ним свои полкъ и сынъ его Мьстислав приде с Переяславьскимъ полком и вси Чернии Клобукы и якоже приде к Тихомлю и ту приде к нему из Дорогобужа братъ Володимиръ и Святополкъ из Володимиря приде к нему брат его и Володимеръ Андрѣевич из Берестя и тако скупяся всѣ оу Володимиря поиде къ Станкову. И ту же и Галичьскии Князь вышелъ полкы своими. Изяславъ же пусти Володимира Андрѣевича и сына своего Мьстислава и Черныи Клобукы бится с ними о рѣку о Сереть а самъ поиде к Теребовлу... И ступиша полци и бысть сѣца зла и бишася от полудне до вечера. И бѣ межи ими смятение и не видяхуть, котории суть побѣдили. Изяславъ женяшеть Галичаны а братия его бѣжаша. И тако побѣже Святополкъ Володимерьскии Князь и по немъ и Володимеръ Мьстиславичь и Мьстиславъ Изяславличь. А Изяславъ ту и ста на полчищи на ночь. А Галичане въбѣгоша тогда в город свои Теребовелъ. Изяславъ же изоима Галичьскыя мужи а Галичане изоимаша Изяславича на розгонѣ. И остася Изяславъ с маломъ дружины на полчищи и постави стяги Галичьския и поидоша Галичане подъ своя стягы. Изомаша множество колодникъ. На ту же ночь оубоявъся Изяславъ, зане бѣ остался с маломъ дружины на полчищи, река, да не съвкупятся на нас из города, боле бо бяшеть колодникъ его дружины. И види многое множество колодникъ Галичанъ вязачи и тако повелѣ сѣчи а лутшии мужи со собою поя. Оутрии же день Изяславъ же Мьстиславич поиде въ Киевъ оу домъ свои, зане братия его и дружина его разбѣглися бяхуть. Бысть плачь великъ по всеи земли Галичьстѣи.

1154 — В лѣто sxsv (= 6662)... Поиде Дюрги с Ростовци и съ Суждалци и съ всими дѣтьми в Русь..

В то веремя приде вѣсть к Ростиславу: Глѣбъ Дюргевичь съ множествомъ Половець идуть к Переяславлю. Ростиславъ же съ Святославомъ выступиста исъ Киева къ Пересѣчну и ту начаста скупливати дружину. И пригна посолъ от Мьстислава от Изяславича ис Переяславля к Ростиславу и къ Святославу и повѣда има, оже рать пригнала к Переяславлю и стрѣлялися с ними. Ростиславъ же то слыщавъ и посла сына своего Святослава въ Переяславль. Мьстиславъ же выѣха ис Переяславля противу Святославу. Тако скупившася поѣхаста въ Переяславль. Оутрии же день придоша Половци к Переяславлю и начаша битися с ними. Выѣздяче из города, бьяхутся с ними крѣпко...

Перше Пастирске Посланіє

Д-ра Василія Масцюха

Апостольського Адміністратора для Лемківщини до Лемків.

2) Один табор розпалених, загонистих, прудких, сказав собі: Ратуймося бігством. І збіжали від католицкої Церкви, якої головою Святійший Отець, Римский Папа, до малої церковної орґанізації руских людей, яка підлягає мірскій державній власти, а яка невластиво називає себе рускою православною церквою. Чи вони добре зробили, побачимо низше.

Другий табор розважних сказав собі: Ми маємо верховного Пастиря Христової Церкви, Римского Папу, котрий єсть над всіми владиками, просім єго, щоби нам дав краяна за владику, а той буде нас вести і боронити. Як собі сказали, так і почали робити. Представляли, просили, ходили в делегаціях, телеграфували, а завсіди представляли правду і заховували форму покірну, чемну, щоб не уразити. Вони так просили, як просять добі діти своєго доброго батька. А Святійший Отець, Римский Папа, терпеливо розглядав справу зі всіх боків, многократно присилав довірочних людей тут на місце, а все інших, безсторонних, щоби пізнали справу на місци і єму предложили свої спостереженя, і вкінци, коли всьо годилося, узнав за слушне, прихилитися до просьб.

Справедливість вимагає, піднести тут ще одну обставину, яка дуже вплинула на прихильне полагодження тої справі в Римі. Той другий табор тверезо думаючих Лемків приєднав собі своїм льояльним і характерним поступованем та просьбами Найвисше Польске Правительство. Воно, видячи покривджене, поставилось прихильно до просьб Лемків, та щиро пійшло в границях своєї компетенції по лінії їх бажань не лише тут в краю, але і в Римі. Шкідливе баламуцтво і грубу клевету поширюють деякі людці, що пишуть по своїх часописях або говорять в своїх кругах, щоби не стратити кредиту на довірє, неначеб Польске Правительство тому взяло Лемків в оборону в тій справі, що хоче їх винародовити. На се заявляю, що ніякий керманич, ніякий муж стану нігде на світі, отже і в Польщі, що хоче добра своїй державі, а є мудрий, не буде винародовляти ніякого льояльного народа, що входить в склад єго держави, бо таким своїм поступком нанісби шкоду своїй державі, копавби для неї гріб. А що до Лемків, то вони не від нині жиють побіч Поляків і якось не видко ніякого винародовленя, а противно, як колись, так і нині на загал відносини поміж ними а Поляками є добрі. Лемки держаться свого кріпко і є жичливі тоже для Поляків. Не знає Лемків, що інакше говорять. В 1846. р. деінди за юдин, австрійский гріш різали польских дворян, а Лемко взяв вили і косу і боронив свого дідича перед жорстокою кривдою, і за сей шляхотний чин сей дідич, оскільки нині ще є, почуваєсь до вдяки зглядом Лемка в єго потребі.

Як з того бачите, Найдоросші Мої Краяни, сей другий табор розважних робив розумно і етично, тому осягнув успіх, яким може величатися, виграв справу. Римский Папа, той батько народів, прихилився до його просьб, станув в обороні всіх Лемків.

А тепер вернім до оцінки того способу, який вибрав для свого ратунку перший табор тих загонистих, що то покинули католицку Церков. Тут не хочу, Найдоросші Мої Краяни, нікому дорікати, нікого ганьбити, але правду сказати хиба треба, бо правда висвободить нас, як сказав Спаситель.

Самі скажіть собі на розум: Чи виграло тото військо війну, котре втікло зі своєї позиції, та лишило єї для противника? Правда, що не виграло! Щось подібного є і з Вами, Найдоросші Мої Краяни. В Вашій боротьбі Ви покинули Свою позицію, Ви лишили католицку Церков, якої головою є Римский Папа, а пійшли деінде, одні на так зване православіє, а інші до сект. То значить Ви програли боротьбу. Коли будемо дальше се роздумувати виходить, що Ви, Найдоросші Мої Краяни, в тій боротьбі змінили свою св. віру, в якій Ви приняли крещенє, в якій Ви виховалися. Хоч так звані православні, до котрих Ви пристали, таким самим способом Бога прославляють, як і ми, т. є. они мають той сам обряд, що і ми, однак інша віра наша, а інша їх. Ми належимо до католицкої Церкви під головством Римского Папи, наслідника св. Петра, де належать і інші обряди, як пр. грецкий, латинский, вірменский, халдейский, коптицкий і інші, і всі становлять одну Христову кат. Церков. А Ви пристали і тепер єсте в гуртку руских людий, що находяться зовні Христової кат. Церкви, і називаються задля свого обряду, того самого, який ми маємо, православними, але організаційно підлягають світскій власти. Зміняючи віру, Ви зробили дуже зле. Вправді, Ви зробили то зло з жалю, в прудкости, а жаль ваги немає, однак памятайте, що злість є злим дорадником, дорадже до злого діла, а зле діло зроблене так довго стоїть перед Господом Богом, яко зле, доки єго чоловік не змаже через обриджене собі того злого діла і не заверне від него. Щоби то ясніше сказати, підчеркую, що Вам ніколи під ніяким услівєм не вільно було змінити віри, т. є. покидати католицкої Церкви, якої головою є Римский Папа, наслідник св. Петра. Яке то щастє було для Вас, що Ви в католицкій вірі уродилися, а тепер Ви той найбільший свій скарб так марно стратили. Я не буду того всего тепер точно розбирати, учиню то колись пізнійше. Я се тепер підніс, щоби Вам Найдоросші Мої Краяни, звернути увагу, куди Ви зайшли. Коло Вас мрака, Ви змилили дорогу. Чим скорше завертайте! Нехай не буде Вам стидно вертати, бо чоловік має на то від Господа Бога розум, щоби ним розпізнавав і як пізнасть, що зле зробив, щоби поправив то, що зле зробив. Казали старинні Греки, а за ними старинні Римляне: Упасти, се людска річ, однак в упадку позістати, се вже є по звірячому. Тільки звірина ходить завсіди тими самими дорогами, не поправить свого поступованя, хочби оно було як зле в наших очах, бо звірина не має розуму, а чоловік при помочи свого розуму розглядає свої учинки, а як пізнасть, що они злі, має їх поправити. Не є ганьбою поправитися, звернути зі злої дороги на добру, але є се чесностою, є так гарним чином, що єго подивляється і всюди хвалиться.

(Д. б.).

ходить від того, що „не ставлено орґанізованої тами політиці особистих користей“, бо коли таке є в якій небудь суспільности, то се тільки і виключно тільки симптом, прояв недуги, а не причина тої недуги. Тай само таке писання вимагає рішучо більшої прецизности, бо прецінь політична праця вимагає в сих часах забезпеченя життя тим, що мають присвятитися публичній справі. Без того політикою в сих часах займатися неможливо. Сим не кажемо, що політик має дбати виключно про особисті користи. Та жити він мусить мати з чого, бо без того він може що найвище робити „політику“ з дня на день, а се не може бути ніяка дійсна політика. Основна причина розкладу нашої суспільности (як зрештою кождої іншої суспільности відколи сягає память історії) — в відверненні провідної верстви від Бога і Церкви. Всі інші зла се тільки симптоми того одного, основного зла. Тут є корінь деморалізації. На жаль ті, що вже бачать зло, ще не в силі доглянути його причини. А поки сего не буде, неможлива й поправа.

В нас щось є і жиє, чого не можна бачити очима, не можна намацати руками; але ми його свідомі й відчуваємо його ділання. (А. Фос у творі: „Думки й поради для образованого молодиця“, кн. І. уступ 4).

У Гоголя було більше страху ніж любови. (Борис Зайцев).

Мати гумор і проявляти гумор се оден з найважніших обовязків супроти себе самого і супроти інших людей — якраз в сих тяжких часах. (Ернст Льотар).

Коби так було

Урядник має влекшувати життя горожанам.

ПАТ доносить: Міністр внутрішних справ М. Зиндрам-Косцялковский в своїй промові в соймі в часі буджетової дебати заповів сконцентрування особливого зусилля в напрямі правильного відношення адміністрації до горожан, згідно з інтересом держави. Рівночасно міністр кинув гасло, що урядник повинен всіми силами старатися при полагоджуванню кождої справи влекшити життя горожанинови і хоронити його від всяких непотрібних утруднень. Здійснюючи свої тези, міністр Косцялковский видав обіжник до всіх воєводів, до правительственного комісаря м. Варшави, до всіх старостів і до всіх урядників підчинених міністерству внутрішних справ, в котрім якнайбільше рішучо приказує і взиває всіх адміністраційних урядників, щоби в урядуванню кермувалися висше згаданою засадою. Урядники, котрі не моглиб позбутися бюрократичних налогів викажуть тим самим брак всяких услівій займати становища в державній службі. Зокрема міністр заповідає, що якнайостріще виступить проти тих урядників, котрі примінювалиб до горожан систему дрібних шикан і злосливих прикростей. З постулятом сили державної влади мусить лучитися засада справедливости, бо тільки в той спосіб поступаючи адміністрація здобуде необхідний авторітет серед населення. Лише такий спосіб поведення відповідає також поняттю гідности і чести урядника. Ті згляди мусять взяти під увагу особливо керманичі й урядники польської адміністрації на місцях, котра є з горожанами в безпосередній і постійній стичности. Вся адміністрація мусить перенятися засадою, що так поступаючи ділає не лише в інтересі горожанина, але передовсім в інтересі служби. Бо без взаїмної зичливости і довіря не може бути мови про правильне й успішне адміністрування. Рівночасно міністр внутрішних справ видав внутрішне зарядженя відповідним орґанам, щоб приступили до перероблення прав них приписів змагаючи до скасування непотрібних формальностей і до ясного та зрозумілого сформулованя поодиноких приписів для пересічного горожанина. Бюро інспекції міністерства внутрішних справ буде слідкувати за практичним виконанням доручень обнятих міністерським обіжником. (Се безперечно одно з найрозумніших поучень, які може оповістити міністр. Коби воно лиш увійшло в життя! — Ред. „Н. Зорі“).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Початки християнства на Україні

в археольоґічних памятках. — II.

Зміст: Найстарші емалії українського виробу. — Чим ріжнилося старе мініятурове малярство від ікон? — Ілюстрації наших перших рукописних книг з 11 століття. — Орнаменти, ініціяли й заставки наших рукописів. — Де збереглися наші найстарші церковні ризи і звідки вони походять? — Як виглядала наша найстарша чаша? — Де знайшли копії до частиць? — Які хрести і хрестики носили наші предки? — Образки з бронзу і глини. — Медаліони звані „зміевиками“. — Церковна утвар з княжих часів. — Найстарші монети зі знамям хреста на Україні. — Як виглядали гроші нашого князя Володимира Великого? — Чим скликували до церкви перших християн? — Які були наші перші дзвони? — Як хоронили наших померших князів? — Як виглядали гроби простолюддя? — Що знайшли в боярській могилі біля василіянського монастиря на Плісненьку коло Підгорець? — Чому монахи закладали скельні монастирі? — Де були скельні монастирі на Україні? — Важніша література предмету.

Емалія має визначне місце в старохристіянськім мистецтві Візантії та України. В 1889 р. знайшли в Києві золотий княжий діядем з 12 ст. Сім бляшок того діядему місцевого виробу представляє ряд ікон, „дейзіс“ або „моленіє“: посередині Христос, побіч Богородиця і св. Йоан, архангели Гавриїл і Михайло, Ап. Петро й Павло. На Київщині знайшли в 1880 р. два емаліовані медаліони, Христос і Богородиця, в гарній філіґрановій оправі. В Крилосі коло Галича знайшли кусок емаліованого золотого хреста, що переховується тепер в Музею Н. Т. Ш. у Львові.

Мініятурове малярство, найстарша наша ґрафіка (ілюстрація перших рукописів) має перевагу перед іконами щодо свободи вислову. В іконі мистець мусів придержуватися приписів, мініятуру як ілюстрацію до тексту трактували більш індивідуально ,свобідно. Найстарші наші книги, Остромирова Євангелія з 1057 р., Збірник Святослава з 1073 р. Оповідання про смерть Бориса і Гліба з 14 ст. ілюстровані цінними мініятурами. Мініятури двох останних рукописів мають богато побутових подробиць.

Орнаменти, ініціяли, заставки наших рукописів з 11 ст. цікаві тим, що в них збереглися пережитки передісторичної давнини. Найстарша оправа церковної книги є на Мстиславовій Євангелії з 1125 року.

Церковні ризи не збереглися з перших часів християнства. В Національнім Музею у Львові є плащениця з Жиравки з 15 ст., ґафтовані Апостоли з золочівського фелона з 16 ст., частина владичих риз з Унева з 16 ст., епітрахіль Олени молдавської з кінця 16 ст. В Музею Богословської Академії є два фелона зі Скиту Манявського з 17 ст.

Найстаршу чашу на Україні знайшли в Києві в 1884 р. Вона пропала. Лишився тільки її рисунок в публікації митр. Болховитинова. — Копія до частиць, бронзові з ажуровим грецьким хрестиком, уживані в православнім обряді, походять з 11—12 ст. Їх знаходять по всій нашій етноґрафічній території. В Галичині знайшли їх у Звенигороді, Крилосі, Городниці та в околиці Коломиї.

Найстарші металеві хрести знані з Корсуня з 6—7 ст. В 8 ст. виступають хрестики складані з двох частин, т. зв. „енколпіони“, прикрашені ритими фіґурками (Розпяття, Богородиця, святі). Около 15 ст. енколпіонів виперли звичайні нескладані хрестики. Найстарший наш датований хрест се бронзовий тримраменний епископський хрест з Яксманич з 1181 р., тепер в Нац. Музею у Львові.

Крім хрестиків носили в нас образки на бронзових табличках. На Наддніпрянщині носили на грудях маленькі глиняні образки. Вже в перших початках християнства носили на шиї т. зв. зміевики, золоті, срібні та бронзові круглі медаліони. З одного боку була Богородиця з Дитятем, з другого голова Медузи серед гадюк, часом з грецьким написом. Се були свого рода талізмани: люди вірили, що вони хоронять від недуг.

Церковної утвари старохристіянського виробу збереглося досить богато. Вона порозкидана по ріжних музеях України й Росії, та ще не опрацьована. Се ріжні срібні і бронзові дискоси, кадильниці, свічники, великі лямпади, літурґічний посуд, ампулки і т. д. Найстарші предмети походять з Керчі та Корсуня, з 4 і 5 ст.

Камяні хрестильниці збереглися в кількох примірниках. Одна з них ще з княжих часів є в церкві княжого Звенигорода коло Бібрки. По княжих городищах знаходять останки кованих дверей, церковні ключі з ажуровим грецьким хрестом, колодки до церковних дверей і т. п.

Найстарші монети зі знамям хреста се монети боспорського царя Тоторзеса (277 — 308). В Корсуні знайшли мідяну монету Маврикія й Тиверія (582 — 602), биту в Корсуні. Оба володарі держать в руках хрести. З 10 ст. викопано тамже цинову печатку корсунського стратеґа Теодора з трираменним хрестом.

Перший на Руси зачав бити золоту і срібну монету кн. Володимир Великий. На його золотниках, що мали рівну вагу з візантійським солідом, є на лицевій стороні великий князь в царськім вінці з хрестом в правій руці. Зліва тризуб, кругом напис: Владимірь на столѣ (на престолі). З другої сторони погруддя Спасителя з написом. Срібні монети кн. Володимира виглядають таксамо. За 27 літ його пануваня від часу приняття християнства знаємо 4 відміни монет, всі з хрестом. Подібні монети били й сини Володимира, Святослав і Ярослав.

В перших часах введення християнства скликували нарід до церкви за приміром Візантії ударами в било, спершу деревляне. Одинокий його примірник є в Тройце-Сергієвській Лаврі на Московщині. Пізніше були зелізні била. Їх можна ще нині найти під деякими церквами. Кілька з них є в Нац. Музею. Кілько від бил молодші дзвони, годі сказати. Два невеликі розбиті дзвони знайшли в розвалинах Десятинної Церкви. Про дзвін в Путивлі згадує літопис під 1146 р. Спершу були дзвони невеликі, їх було богато. З городища на Княжій Горі коло Канева є їх 8 в Музею НТШ у Львові.

Окрема ґрупа памяток се гроби перших християн на Україні. В Керчі знайшли християнський надгробний камінь з 304 р. і старохристіянську катакомбу з датою 491 р. На Криму коло Партеніту знайшли в руїнах монастиря надгробну плиту ігумена Никити з 906 р. Київські князі переняли з Візантії звичай хоронити членів пануючої династії в камяних саркофаґах. Так були похоронені св. Ольга, Володимир Вел. і Ярослав Мудрий. В фундаментах Десятинної церкви в 1824 р. знайшли розбиту на 3 части мармурову плиту мабуть з саркофаґу Володимира Вел. і ще два цілі саркофаґи. Інакше виглядали гроби простолюддя. Загально-словянським звичаєм наші предки за поганських часів палили своїх небіжчиків на костирі та сипали над попелищем могилу. Церква заборонила сей звичай і завела звичай тілопокладення. Перші християнські гроби пізнати по тім, що руки небіжчика зложені на грудях, а не пущені здовж тіла. На цій бувають хрестики, спершу малесенькі, камяні, без ніякої прикраси, тільки з діркою вгорі до віщання. В західних Словян таких хрестиків не було, тільки на Руси. Такі хрестики є по всіх наших княжих городищах, як Звенигород, Галич, Белз і ін. Пізніше знаходимо хрестики бронзові, складані енколпіони. В 1887 р. коло василіянського монастиря на Плісненьку коло Підгорець знайшли боярську могилу. Чоловік і жінка мали на грудях срібні хрестики. Чоловік мав повну военну зброю, побіч нього стояли два деревляні ведра, певно колись з питним медом. Жінці дали срібні ковтки й перстені, богате намисто й дубову коробку, прикрашену зовні клами дика, в ній ножик і веретено. Роти їх замкнули золотими бляшками, мабуть спомин Харонового оболя. Пізніше завели збірні цвинтарі коло церков з плоскими гробами рядом побіч себе, т. зв. „рядовими гробами“.

Скельні монастирі, що сягають своїми початками ще часів іконоборства, збереглися на Кримі в штучно вироблених печерах. Написи на стінах вказують, що їх розширяли і прикрашували в 12 — 15 ст. В часах іконоборства східні монахи втікали з Малої Азії на північне побережжа Чорного Моря. З Криму мандрували вони здовж Дністра. Гарний зразок скельного монастиря зберігся в Бакоті над Дністром, коло Камянця Подільського. Такі скельні монастирі були в Галичині в Бубнищу, Розгірчу та Уричу. Вироблені монахами печери в скелях манять нині до себе численних туристів своїм романтичним положенням, а ті часто не здають собі справи з того, що се найстарші памятки християнства й перші свідки повного аскетичного самовідречення в імя Христової релігії на галицькій Україні. (Оплески).

Підчас відчиту висвітлено ряд картин, що представляли старохристіянські памятки на Україні. — Дискусії не було. Відчит був добре опрацьований і добре виголошений.

Важніша література предмету, котру наводив прелеґент: Проф. Томашівський Ст.: Вступ до історії Церкви на Україні. (Записки ЧСВВ, IV, 1—2, 1931). — Січинський В.: Архітектура староукняжівської доби, Прага 1926. — Залозецький В.: Огляд історії старохристіянського мистецтва (Праці Гр. Кат. Богословської Академії у Львові, XIII, 1934). — Свєнціцкий Іл.: Ікони Галицької України, Львів, 1929. — Свєнціцкий Іл.: Скит Манявський і Богородчанський Іконостас, Львів, 1926. — Толстой-Кондаков: Русскія древности, 1897. — Голубинскій: Исторія русской церкви. — Собраніе Ханенко: Древности Русскія. 1900. — Новицкій А.: Исторія русскаго искусства съ древнейшихъ часовъ. — Pelеński J.: Halicz w dziejach sztuki średniowiecznej. Kraków, 1914. — Niederle L.: Život starych Slovanu. 1912. (Гл. „Нова Зоря“ ч. 18 з с. р.).

Нові видання

О. Ісидор Луб ЧСВВ. **Лаврівський Помяник XVII—XIX вв.** Накладом Редакції „Записок ЧСВВ“. — Жовква 1934. Відбитка з „Записок ЧСВВ“. VI 313—317. Друк. 150 прим. Друкарня ОО. Василіян в Жовкві. 24.3 × 17, 7 + (1).

В тій праці маємо опис лаврівського Помяника, що його почали писати в василіянськім монастирі в Лаврові 1661 р. за ігумена Йосафата Тисовського ЧСВВ і короткий огляд самих поминань у Помянику. Деякі поминання наведені в тій праці. Вони цінні для тих, що слідять звязки волоських воєводів з Галичиною й галицькими монастирями, і для тих, що працюють на полі укр. ономастики. Було б добре, як шан. о. автор порівнавби був лаврівський Помяник з добромильським, якого поминання деяких осіб по-сполу доповнюють. — Се пожиточна річ для науки, що лаврівський Помяник діждався хоч малої праці про себе. — Ще інші монастирські Помяники, що досі збереглися (деякі пропали, напр. цінний городиський Помяник з часів Казимира Ягайлончика з XV в.) в василіянських бібліотеках, чекають своїх істориків, а саме Помяники монастирів: св.-богословського у Львові (з 1649 р.), св.-онуфрівського у Львові (два, старший і молодший), св.-юрського у Львові (також два), гошівського (з XVII в.), добромильського

Нема кращих і дешевших над ПАПЕРЦІ і ТУТКИ **150** штук в коробці **„КАЛИНА”** фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84,

(два, старший і молодший), краснопущанського (два, з 1685 і з 1725 р.), підгорецького (два, з 1691 і 1710 р.), жовківського, крехівського, віцинського (з 1739 р.), щеплотського (з 1754 р.), добрянського (з 1761 р.), кристинопільського й ін. та жіночих василіянських монастирів, напр. в Яворові, Загвізді к. Станиславова. Всі ті Помяники, крім добромильського молодшого, крехівського й жовківського, зберігаються сьогодні в центр. василіянськім Архіві й Бібліотеці у Львові. В Підкарпатській Русі мають свої цінні монастирські Помяники василіянські бібліотеки в Мукачеві й Малім Березні. Конечна річ для нас не тільки написати праці про ті всі свої Помяники, але видати їх в цілості, як се зробили чужі вчені, видаючи деякі василіянські Помяники, напр. монастирів супрасльського, луцького й інших. о. Р. Лукань ЧСВВ.

о. Б. Крещіцький. **Моя розмова з дослідниками Св. Письма.** Переклад. Станиславів, 1935. Накладом Т-ва Безженних Священиків ім. св. Священомученика Йосафата. — Сторін 60. — Отсю дуже гарно і зрозуміло написану книжечку видало згадане Т-во в 25.000 прим. Вона заслугує на масове поширення. Замовляти можна в Станиславові і в адм. „Н. Зорі“. Ціна 40 сотиків, з пересилкою 50 с.

„Католицька Акція”. Вістник Генерального Інституту Католицької Акції Гр. Кат. Гал. Церк. Провінції. Львів, квітень 1935. Рік II, число 2(3) Ст. 24 Формат 172 × 252 мм. — Зміст: † Іван, Епископ пом. львівський: Жіночий рух у світлі енцикліки „Касті коннубії“. — Д-р М. Дзерович: „Жінка“. — Мгр. Ю. Редько: Наше вчора, сьогодні й завтра. — о. Ст. Демко: Думки про Католицьку Акцію. — Араміс: Що католикові читати. — Католицька Акція в світі. — Хроніка. — Се число „КА“ присвячене жіночим справам і тому атуальне з огляду на недалекі загальні збори Союзу Українок.

Франц Коковський: **Віддовження села.** Львів, 1935 р. Накладом Т-ва „Просвіта“. Книжечка 2. (лютий). Сторін 62 + 1 нпг. Формат: 20 цм. × 14 цм. — Се книжечка написана популярно й дуже на часі... Шкода тільки, що не додано до неї бодай важніших частин дотичних розпорядків, що дуже піднеслоб вартість такої книжечки. А. Ч.

Рідна Мова. Популярно-науковий місячник присвячений вивченню української мови. Березень 1935. Ч. 3 (27). Зміст: І. Огієнко: Зна чення Шевченка в історії української літературної мови. С. Черкасенко: Наша твердиня, поема: 2. Пророк. М. Гнатишак: Артизм творів Степана Руданського. І. Огієнко: Методи вивчення складні, вступ. Сучасна українська літературна мова. Є. Грицак: Новотвори в сучасній українській мові. П. Кривоносюк: Психо-фізіологія мови. „Мовний Порадник“ для Редакторів, Видавців і Робітників пера, лист 6: Навчаймося літературної мови від Шевченка. До всіх наших часописів. І. Коровицький: в справі цитування давніх текстів. Життя слів. І. Мойсяк, І. Велигорський, М. Хомишин, Б. Шемет: Замітки про окремі слова. Чистота й правильність української мови: відповідь на запитання наших Читачів. Новини з української мови. Мова наших видань. Огляд мовних журналів. Дописи Прихильників рідної мови. Українська мова в Канаді й Америці. Розділ для самоуків і дітей: „Рідне Слово“, Початкова Граматика укр. літературної мови. — Адреса „Рідної Мови“: Warszawa IV, ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1.60 зл.; за границею в Европі 9 зл., в Америці 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову“ від 1 числа: Річник I (без 2 і 3 чисел) 5 зл.; річник II — 6 зл., оправл. 7.50 зл.

Гумор. — Чоловік їсть оселедця. Входить знакомий і здивовано питає: — Якто? Не варите обіду? — Ні, бо мою жінку вибрали президою організації „Взірцевих Пань Дому“: відтоді вона постійно поза домом.

Гумор. — Що значить безличність? — Чому ви такі злі на сусіда? — Бо він сказав, що я брехун. — А може він сказав се жартом? — Та де жартом! Він був настільки безличний, що доказав се фактами.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець проти нудизму. На послуханні проповідників визначених на час Великого Посту для римських церков Св. Отець виголосив велику промову про небезпеку ширеного культу наготи. Великопістні проповідники, як їх схарактеризував Григорій Великий, се ті, що приготовляють шлях до Бога: Їх слова отвирають ворота до нового світла, до нових Божих ласк. Справді сумний факт, як часто навіть серед вірних, що виконують побожні вправи, повстає дизгармонія між визнаваною ними вірою та їх життям у практиці. Нинішне життя по поганськи спрямоване на пошукування за вдоволенням і затроєне розпустою, що перевищає навіть старинну поганську необичайність так далеко, що доходить до плекання і вивисшування наготи. В Римі і Греції була нагота в мистецтві, одначе не можна говорити, щоб панувала також в життю. Теперішні поганські струї роблять гірше, бо хочуть розширити культ наготи в життю. Св. Отець вірить, що сегорічні проповідники звернуть особливу увагу своїх слухачів на ті такі жалюгідні прояви. Вірить в успіх теперішнього Великого Посту, останного етапу Святого Року. Вправді Святий Рік торкається тепер не Риму але всього світа, одначе як в першім його часі ніщо не перешкаджало вірним всего світа лучитися в молитвах з вірними Риму, так тепер ніщо не стоїть на заваді, щоб вірні Риму прилучилися до молитов всего світа. (КАП).

„Католицька Акція”, орган Ген. Інституту КА гр. кат. Галицької Провінції, помістила в ч. 2(3) за квітень с. р. в хроніці отсю вістку: Звідомлення Ген. Інституту КА за перший рік праці (1934) передав президент ГКА всім Преосв. Епископам Ординаріям на окремих авдієнціях у Львові, Станиславові і Перемишлі. Разом зо звідомленням передано статути шости головних Товариств, які після одобрення ВПресв. Епископатом Провінції, стануть головними клітинами, виконуючими завдання КА. Крім сего поладнано на авдієнції всі біжучі справи так, що робота Ген. Інституту в усіх ділянках праці буде далі ведена за відомом, волею і згодою всіх трьох Владик-Ординаріїв Гр. Кат. Галицької Провінції.

Новий секретар Апостольської Нунціятури в Варшаві о. пралат Адольф Тодіні прибув до Варшави. О. пралат Тодіні, котрий обняв се становище по о. пралатови Коллім, теперішнім авдиторі Нунціятури в Берліні, походить з Перуджії. Він був перед тим секретарем Апостольської Делегатури на Єгипет, Сирію й Палестину. Відтак був секретарем Нунціятури в Лісбоні.

Комісія „Про Руссія“ буде займатися вже тільки справами Росіян, замешкалих на російській території, а не в Польщі. Всі інші справи східних обрядів, отже і справа словянсько-візантійського обряду, належать відтепер до компетенції Конгрегації для Східних Церков. Та Конгрегація займеться незабаром виданням літургічних книг для східного обряду. (ПАТ).

ОО. Августини в м. Бона, старинній Гіпоні, в нинішнім Алжирі посвятили свій новий монастир. В той спосіб вони вернули по 15 століттях до старинного осідку св. Августина, Епископа й основника їх Чина. ОО. Августинам з Бони поручили опіку над базилікою, побудованою місцевим Епископом Йоаном Тієнар з Константини на руїнах давної базиліки Мира, котра за часів св. Августина була його катедрою. Новий монастир побудували заходом мальтанських Августинів.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У”! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В СЕНАТІ виголосив промову сен. інж. Павликовський. Він докладно обговорив дуже тяжке господарське положення українського селянства в Польщі. Ся його промова старанно оброблена. Вона належить до найліпших промов українських представників у Варшаві.

У СТАНИСЛАВОВІ політична поліція зліквідувала тайну комуністичну організацію, що була в одним з домів середмістя. Увязнено 8 осіб.

В ПОЗНАНІ увязнили посла ББ Войцеховського. Увязнення зарядила прокуратура.

В ГУСТІ (на Закарпаттю) відбулися збори нової політичної партії під назвою „Русская національно - автономная партія“. Головою партії вибрали відомого москвофільського діяча Д-ра Фенцика, котрий тепер перебуває в Америці та збирає гроші на боротьбу за здійснення автономії Закарпаття. „Наш Карпаторусский Голос“ се орган тої партії.

НА ТЕШИНСЬКІМ ШЛЕСЬКУ в підгірських околицях чеські власти сконцентрували сильні відділи жандармерії. Особливо сильно обсаджений просмик яблонківський і довколишні села.

НІМЕЧЧИНА ЗБРОЇТЬСЯ горячково. В фабриці літаків Юнкерса працює тепер на 3 зміни 13 тисяч робітників і виробляють денно 14 літаків. Також нові летунські площі викінчують в Німеччині поспішно. Недалеко Берліна збудували недавно гангари на 145 літаків і приміщення для 2 тисяч летунів. На пограничі Саксонії й Чехії зачали будувати укріплення.

В БЕРЛІНІ відбувся процес проти 8-ох членів „чорного фронту“ за кольпортажу протигітлерівських виданництв. 4-ох обвинуваченых засудили по 4 роки, 1 на два роки і 8 місяців. Одну жінку засудили на 7 місяців, 1 звільнили.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМІЄР ФЛЯНДЕН виголосив промову в м. Ліон підчас отворення весняних торгів. Він заявив м. ін., що тепер залежить від Німеччини, чи европейський мир буде спиратися на тривких основах. Одначе Франція мусить дбати про свою оборону.

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ МІНІСТР війни Девез виголосив промову, в котрій заявив м. ін., що укріплювання бельгійської границі поступає скоро вперед. І так: укріплення коло м. Ліеж і Намур скінчені, в провінції Люксембург скріплено артилерію. Особливе значіння мають укріплення недалеко Антверпії, бо вони скріплять ліве крило бельгійських оборонних ліній. Також поспішно укріпляють бельгійсько-голяндську границю.

АНГЛІЯ розбудовує свою летунську фльоту. Оповіщені видатки на військове летунство Англії виносять 23.851.000 фунтів стерлінгів., себто о 3,685.500 фунтів стерлінгів більше як в 1934 р. Англійський міністр летунства льорд Лондондеррі заявив, що Англія зачне будувати 11 нових летунських ескадр для корпусу оборони Великої Британії і будову 19 одиниць для морського летунства.

ГРЕЦЬКЕ ПОВСТАННЯ остаточно скінчилося. Його головний орґанізатор 71-літний Венізельос втік на один з італійських островів Егейського Архіпелягу. Жовніри і матроси потопили в мори офіцирів, котрі їх бунтували і піддалися правительству. В цілій Греції відбуваються масові увязнення.

В ТАЛІНІ, столиці Естонії, власти викрили заговір проти естонського правительства й увязнили 20 членів нелеґальної орґанізації т. зв. бувших комбатантів.

КИТАЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вручило Совітам рішучий протест проти продажі східно-китайської зелізниці. Китай уважає себе властителем зелізниці і не признає продажі.

НОВИНКИ

Ген. Інститут Катол. Акції просить всіх Впр. ОО. Парохів, Катехитів і всіх, кому лежить на серці розвиток Кат. Акції, надсилати точні адреси визначніших католиків (чок) своєї парохії, щоб дати змогу ГІКА зложити повний адресар тих людей, з котрими можна навязати звязок і при їх помочи ширити ідею КА. (Львів, Романовича 10, II).

Українська Загальна Енцикльопедія вже закінчена. Останні випуски УЗЕ оцінимо в дальших числах „Нової Зорі“. Потому прийде час на рефлексії щодо цілости тої праці.

Матура має скінчитися сего року найпізніше 20 червня.

З новим шкільним роком згідно з законом про новий устрій середного шкільництва в Польщі повстане третя кляса нового типу, що відповідає теперішній пятій клясі. Дотеперішні пяті кляси зникнуть раз на все.

До Кураторії „Національного Музею“ у Львові ввійшли: през. В. Децикевич, голова, о. ігумен Климентій Шептицький, заст. голови, д-р І. Брик, секретар. Члени Контр. Комісії: о. офіц. А. Ковальський, мґр. М. Терлецький. Референти: адміністраційний: о. офіц. А. Ковальський, фінансовий: мґр. М. Терлецький, збірок: д-р В. Щурат, вистав: о. ректор Й. Сліпий, видавництв: о. кан. д-р В. Лаба і д-р І. Брик, пропаганди: ред. В. Мудрий.

В Жовкві гр. кат. катехита державної ґімназії о. шамбеляна Погорецького перенесли в стан спочинку з початком сего шкільного року. Відтоді українські ученики тої ґімназії не мають науки реліґії. Дирекція змушує наших учеників ходити на польські екзорти. Про нового українського катехита нічого не чувати. Навіть батьківський кружок не інтересується тою справою. Чи відомо се львівському п. куратори?

Городенщина обходить в травні с.р. ювилей 25-ліття істнування української ґімназії „Рідної Школи“ в Городенці. Головою комітету для підготовки сего ювилею є дир. ґімназії РШ п. О. Яківчик. Програма ювилею: Богослуження з панахидою, похід до ґімназії, вмурування пропамятної таблиці, академія і фестин. Комітет хоче видати ювилейну книгу та відзнаки. В дні ювилею має відбутися зїзд б. учеників городенської ґімназії.

В Дрогобичі пп. Хоптяк і Василь відкрили фризієрське і косметичне заведення в осередку міста при вул. Пілсудского 28. Се нове українське підприємство вплачує 10% зиску на „Рідну Школу“, тому слід його підперти.

Безробітних в Польщі є тепер 517.048 Число їх росте, бо нужда росте а тягарі на т. зв. суспільне обезпечення ломлять оден варстат праці по другім.

10.000 скринь еспанських помідорів спровадили до Варшави. Вони коштуватимуть по 3 зл. за 1 кґ.

Незвичайне явище бачили над Томашевом. В одній хвилині весь небозвід заяснів яснозеленим світлом. Появився огнистий метеор з фосфоризуючим хвостом і по кількох секундах щез в полудневім напрямі.

Дунай виступив з берегів в Румунії і залив в однім місци зелізничий насип.

Гумор. — „Око за око, зуб за зуб“ — се засада, котру повиннося примінювати до деяких окулістів і дентистів в суспільних обезпечальнях. („Врубле“).

На Чорнім Морі шаліє від двох днів велика буря. Вона спричинила значні шкоди. Кораблі на Чорнім Морі в небезпеці.

Великі снігові шаліють в гірських околицях Румунії.

Великі сніги впали у Франції. Поспішний поїзд Париж-Марсилія застряг в снігу коло Віллєфорту. Тепер ся місцевість зовсім відтята від світа. Навіть електричні проводи зірвані під тягарем снігу.

Лявіни засипали всі гостинці під м. Гренобль, в полуднево-східній Франції.

Катастрофальна повінь навістила полудневу Францію. Одиноке комунікаційне средство по вулицях сел і місточок се лодки.

На Сибірі снігові здержали майже зовсім зелізничий рух. Сніги присипали 15 поїздів. Над видобуванням поїздів зпід снігу працює 11.000 осіб і 2.000 підвод. Досі відгребали 6 поїздів.

Паневропейський конгрес для господарських справ радитиме в Відні від 17 до 20 травня с. р.

Загальна обовязкова військова служба має бути введена в Німеччині з днем 1 квітня с. р. всупереч постановам версайського договору.

Франція розписує двомільярдову внутрішну позичку.

В Парижі були бійки між монархістами й поліцією. Два поліцїянти тяжко ранені. Сімох демонстрантів увязнили

Підручники до навчання реліґії в народних школах можна набути до комісової продажі: а то, біблія зл. 1. — катехизм зл. 0.60. При більших замовленнях рабат! Замовляти В. Гірняк Станиславів Красінського 12. 8—6—10

Японія зреорґанізує бразилійську торговельну фльоту, вибудує їй варстати й дасть їй 100 міліонів долярів позички на 16 літ. За те Японці дістануть в Бразилії вуглеві та нафтові концесії. Се звязки великого господарського й політичного значіння.

Мексиканця, що задумав замах на Св. Отця, виселили з Італії.

Мексиканські вчителі державних шкіл стейту Юкатан мусять підписувати таке приречення: „Отсим заявляю, що почуваюся непримиримим ворогом католицької реліґії. Я завсіди готовий поборювати духовенство, де тільки буде треба. Заявляю також готовість боротися з фанатизмом“. (КАП).

Цісар Абісинії вияснив на великій воєнній нараді вождів племен, чому він сам особисто не обняв команди над своїм військом в битвах під Уаль-Уаль. Йому просто не випадало. Він мігби се зробити тільки тоді, колиб туди прибув особисто король Італії. Таке пояснення було потрібне, бо Абісинці не могли зрозуміти, чому їх цісар не станув особисто на чолі свого війська.

Славний лев Лео, котрий виступав як фільмовий актор в знаній охоронній марці фільмів Метро-Ґолдвин-Маєр, згинув зі старости в звіринці в Филаделфії в Америці. Сей любимець кінової публики мав 20 літ.

Гумор. — Тату, хто були Вандали? — То був такий нарід, що нищив всі памятки мистецтва ще заки до того взялися археольоґи.

ЖЕРТВИ

1) ВПан Др. Василь Маковський, нотар в Печеніжині зл. 2.50 для Івана Заремби.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Ігнатій Дзерович,** емер. суддя Апеляційного Суду у Львові, радник Митрополичої Консисторії, б. през. Окр. Суду в Золочеві й радник двора, помер 11 с. м. по довгій й тяжкій недузі принявши Св. Тайни в 77 р. життя. В. Й. П.!

ПОДЯКА

Марійське Тов. Пань в Перемишлі владило в кімнатах „Народнього Дому“ велику „Томболю“. Прибуток (400 зл. п.) з тої імпрези передало до рук підписаного на закупно дзвону в засянській церкві.

Щире Спаси Біг за труди й жертви пересилає згад. Хв. Т-ву

о. Йосиф Чепіль ЧСВВ.
Голова Комітету.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах 5.22—5.25. зол. Зол. доляр 8.88—8.90. Канадійський доляр 5.22; 1 нім. марка 1.98—2.06; 100 франц. фр. 35.00; 100 чеських корон 21.90; 1000 ром. леїв 32.00—35.00 зл.; 100 австр. шілінґів 100 зл.; анґл. фунт стерл. 24.75 зл.; 100 шв. франк. 172.00 зл.; ґданський ґульден 1.72 зл.; 100 італ. лірів 43.90 зл.

Набіл. Маслосоюз платив 15.III. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2.50 зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 2.30 зл. Тенденція на масло сильна, на молоко і сметану вдержана, на яйця знижкова. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 ґр.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПАРОХІЯ Гвоздець Старий, п. Гвоздець, до ЗАМІНИ. 14—2—2

Молодий, енергійний, самітний дяк, фреквентант висшого інституту музичного, обійме сейчас посаду. Зголошення приймає з чемности Ректорат катол. ґімназії в Стрию, вул. Надбережна 5. 15-1-2

Науку фотографії для початкуючих аматорів зачинаємо в понеділок 18. III., година 18-та. Оплата на матеріял 5 зол., для членів лише 2.50 зол. — Вписи приймає дижурний що понеділка, четверга й суботи від год 17-19 в домівці УФОТО — Львів, ул. Шашкевича 5.

КІНА

АДРІЯ: Графиня Парижа.
АТЛЯНТИК: Сестра Марта шпіоном.
КАСИНО: Мальована заслона.
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Тайна експресу ч. 6.
МІРАЖ: Чар віденського вальця.
ПАКС: Історія душі св. Тереси від Дитяти Ісуса.
СВІТ: Ніч чудес (Драма Люрду).
СТИЛЕВЕ: Скампольо і ревія.
УТІХА: Несамовита ніч і ревія.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 21 березня 1935. Ч. 21 (819)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.ПІ. Краків 405.867

Історична година Німеччини

Гітлер зірвав версайський договір. — Оповіщення загального обовязку військової служби в Німеччині.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє: Дня 15 березня канцлер Гітлер перервав свою відпустку і вернув до Берліна. Ще того самого дня вечером завізвав членів ради міністрів, щоб обговорити міжнародне положення. У висліді тої наради скликано на суботу 16 см. засідання кабінету. На нім ухвалено закон, що впроваджує загальний обовязок військової служби в Німеччині.

Лише три параґрафи.

Новооповіщений закон про загальний обовязок військової служби в Німеччині має лише три параґрафи. В 1-м § говориться про заведення того обовязку. В 2-м § устійнюється, що нова німецька армія матиме 12 корпусів, кождий по три дивізії. В 3-м § поручається міністрови військових справ видати відповідні зарядження. — Коротшого але більше бременного в наслідки закона ще не було.

Наперед повідомили представників преси.

Того самого дня на год. 4.30 пополудні запросило німецько мін-во пропаґанди представників преси на конференцію. Прибуло коло 100 чужих журналістів. Мін. Ґеббельс відчитав їм довге уосновання нового закона і сам закон.

Вражіння в Німеччині.

Оповіщення нового закона викликало в Берліні й цілій Німеччині величезне вражіння. Перший приніс ту вістку щоденник „Берлінер Нахтавсґабе" в 3-м виданні. Наклад той в тій хвилі розхоплено. За годину зроблено новий наклад. Короткий коментар того щоденника виглядає так: Ми мусіли ще чекати, щоб міра була повна, щоб антанта сама виразно і для всіх народів очевидно подерла версайський договір. Ухвала французького парляменту перекреслила всі дотеперішні договори. І пакт Келлоґа і всі инші пакти стали смішні. Тепер Німеччина мусить витягнути консеквенцію й думати про конечну власну оборону.

Скінчилася ганьба Німців.

Нац.-соц. партійна кореспонденція в коментари до проклямації Гітлера каже: Хвиля оповіщення тої проклямації се історична година німецької нації. Тою проклямацією мира німецький нарід увільнився від тягару ганьби, котра тяжіла на нім 16 літ. З нинішним днем привернено німецьку честь і суверенність.

Вражіння в Анґлії.

Депешу про новий закон в Німеччині прислав амбасадор Анґлії в Берліні Фінс до Лондону в суботу по полудні.. В тій порі мін. загр. справ Саймон був у Валії, де грав партію ґольфа, отже „Форейн Офіс" мав деякі трудности заки доручив йому депешу. Міродайні чинники в Лондоні бачать у новім законі самовільне зірвання верзайського договору і сумніваються, чи тепер мін. Саймон поїде до Берліна. Всі лондонські щоденники видали зараз надзвичайні додатки. В титулах підчеркнули, що Гітлер зірвав версайський договір.

Вражіння в Вашинґтоні.

Бюро Райтера доносить, що німецька постанова викликала занепокоєння в урядових кругах Вашинґтону. Уважають той крок зломанням умови між Німеччиною й Америкою з 1921 р. Мимо того в урядових кругах на разі зберігають цілковиту мовчанку й очікують офіціяльного звіту свого представника.

Сили Франції й Німеччини.

З Парижа доносять: Голова військової комісії Фабрі порівнав сили Франції й Німеччини: Німецька „Райхсвера" побільшена до 400.000 жовнірів, німецька поліція в касарнях має 200.000 людей. Продукційна здібність німецького промислу постійно росте. Німецьке летунство змілітаризовано одним замахом. На те все Франція поза кольоніями має лише 350.000 жовнірів і ще з того 100.000 доперва переходить вишкіл. Річ ясна, що в Европі не тільки Франція мусить скріпляти своє безпеченство. Недавно совіти скріпили свою армію з 600 до 900.000 людей і піднесли буджет на військові цілі на поверх 10 міліярдів рублів. — Дебати у французькій палаті послів скінчилися о год 1.30 по півночі. За проєктом правительства голосувало 354 послів, проти 210. Мимо того ситуація неясна.

Перегони зброєнь

Підготовляються до війни страшнішої ніж в рр. 1914 — 1918

Консервативний „Час" ч. 73 пише: Бодай від двох літ, т. зн. від хвилі приходу гітлєризму до влади в Німеччині, перегони зброєнь відбуваються без перерви в розмірах невиданих ніколи передтим в мирних часах, в розмірах ледви дорівнуваних в часі самої великої війни. Фабрики зброї працюють на 3 зміни, воздушні фльоти 2 і 3 рази більшають, військові промисли всюди розбудовують, будують стратеґічні шляхи, протиґазова оборона обіймає також старців і жінок, військове приспосіблення зачинається на шкільній лавці, майже в дитячій кімнаті. Перегони зброєнь викликують грозу війни без порівнання страшнішої ніж остання, більше всеобіймаючої, ніж яканебудь попередна, небезпечнішої для цивільного населення, ніж для змобілізованих військ, війни, котра булаб запереченням всяких лицарських чеснот, звязаних з мілітарними традиціями, але варварським винищенням народів, як нпр. давних Кельтів, що заселювали британські острови, через наїзд Анґло-Саксів — і то напевно при помочи висших технічних средств, богато „докладніше" переведених.

Хто дбає, той має! вчить добра приказка. Тому дбайте про своє майно і обезпечіть його від крадежі з вломом в одинокому українському Товаристві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Морські джентельмени і сухопутні ґези

З приводу останніх подій в Німеччині.

Хто уважніше слідить події останніх часів, той замітив на европейському горизонті горячковий рух. Сей підскок температури у хорого европейського чоловіка датується від жовтня 1933 р., се є від хвилі, коли виведена з терпцю Німеччина покинула Союз Народів та його розбройну комісію. Ся ніби міжнародня установа не маючи потрібного змісту для своєї поваги, яким повинна бути всесторонння справедливість і публична мораль, у своїй сторонничости для „ліпших гостей" доводила часто інших членів до депресії або до явної погорди й до переконання, що від тої установи нема чого сподіватися. І розчарована нею Німеччина зіґнорувала вкінці заборонні клявзулі версайського договору і стала дозброюватися, кинувши на те всі свої капітали і знання. Найбільше дошкульно заінтересована тим кроком своєї сусідки Франція не відповіла збройною інтервенцією, себто окупацією якоїсь німецької провінції. Не зробила того тому, що задля союзу Німеччини з Польщею й опісля з Японією перевага була рішучо по стороні Німців. За се заграничний французький уряд взявся до негайного монтування порозуміння рас кельто-романської й кельтосаської й опісля створених ним балканських держав та давно заприязненої Росії. Як вислід того маємо дві стрічі представників Франції з Італією в Римі з заявою й поученням в сторону Німеччини щодо австрійського аншлюсу з д. 7/І. 1935. Незабаром послідувала стріча Франції з Анґлією в Лондоні 3/ІІ. 1935 р. й заключення летунського договору з сильно заакцентованою заявою: що Франція — се лучник Анґлії з евр. континентом та що анґлійський боєвий фронт зачинається над Реном. Ся заява, не знати чому, видалася спочатку для Німеччини дивною, незрозумілою, а доперва пізніше викликала остовпіння й невдоволення. А останне зясовання становища Анґлії до Німеччини в так званій Білій Книзі затвердило се невдоволення між Німцями й утвердило переконання про фактичну ворожнечу островної імперії до Німеччини задля тенденцій реванжових супроти Франції, з котрою заприязнена Анґлія.

Німці се безсумніву великий і талановитий нарід, але їм недостає тонкого політичного змислу. Їм все тяжко зрозуміти причину недовіря Анґлічан до Німців. Ще цісар Вільгельм II підчас бурської війни запевнюючи анґлійського короля Едварда VII про свою приязнь, в невигладженім листі недискретно оголошеним

якимсь дивом в анґ. пресі, порівнав Анґлічан, які на згадку Німеччини попадають в шал, з биками, які то само чинять на вид червоної плахти. Що вас властиво нападає, що ви нас все засипуєте підозріннями, що не годиться великій нації... кликав цісар. Таксамо є тепер. Моральну поміч, очевидно диктовану зглядами комерціяльними, подану Анґлією Німеччині для звільнення її від французької опресії, ся остання взяла за акт кокетування її до приязни супроти Франції...

Німеччина часто не має поняття, хто її властивий воріг.

Тимчасом анґлійські заяви виказали щось зовсім противне, потвердили договір Анґлії з Францією на життя і смерть. Та на тім не кінець. В Женеві Франція підписала в січні б. р. протокол з Літвіновим і крім того з Малою Антантою (в половині січня). А в днях 22—25 лютого б. р. австрійський преміер Шушніґ і міністер заграничних справ Бергер-Вальденеґ відвідують Париж і Лондон. В найближчих днях висилає Анґлія на полагоду політичного напруження до найбільш заінтересованих сторін до Берліна, Варшави й Москви Джона Саймона, свого міністра справ заграничних. Отже заграничні аґентури, ті огнища інтриґ і цькування — тепер в повнім руху. — Як видно, по світовій війні, таки в недовгім часі, структура европейської певности основно захитана. Та заразом виявилося, що знищення війною політичного конкурента тепер не відповідає інтересам сильнішого, не відповідає духові часу, бо тим нициться обі воюючі сторони. Показалося також, що Союз Народів, який мав бути орґаном перебудови світа, який мав справити недоладности версайського договору,став маскованим орудям диктатури европейської антанти й консерватором святости договору, хоч у ту святість, крім створених ним балканських і балтійських мініятурових новородків ніхто ніколи не вірив. Версайський договір був предметом атаків, з самого свого початку, просто як скандал часу й европейської культури. Колись середньовічні природники вірили в істнування птаха Алькіона, що підчас найсильнішого буревію на розбурханих морських хвилях клав собі гніздо — і зараз буря уставала. Не мудрішими показалися й теперішні Французи, що на розбурханих филях воєнних пристрастей думали своїм договором уплести гніздо безпеченства. Версайський договір підкопав моральний престіж Франції. Тай хтож то був той славний „розємний суддя“, Воодров Вилсон, що мав успокоїти пристрасти европейських народів, сей Алькіон віри нового часу? Ректор будапештанського університету медик Некам дав таке пояснення на непочитальність версайського договору: Воодров Вилсон був сифілітиком і коли прибув до Парижа, мав в своїм мізку spirochaetam pallidam. Піпкін, професор університету в Колюмбії, пише про Вилсона, що він терпів часто на болі голови і мав напади шалу а по ночах привиди духів.

Його 14 артикулів сфабрикував як свідомий блєф для світа журналіст Croly. Професор Некам вірить, що інєкція 5 ґрамів сальверзану булаб може уможливила Вилсонови надати для світа приємливий договір. Вкінці їхав Вилсон до Европи в послюбну подорож, бо передтим як 63-літна людина оженився з далеко молодшою жінкою. Отже решту сил, які ще у того чоловіка були, ужив він на „ущасливлення світа“.

В політичнім світі імя Франції є весь час під вражінням її становища, угрунтованого миром з його планетарними відшкодуваннями, окупаціями і ґварантами-союзниками, окупленими живим мясом чужих невинних народів. Показалося, що Француз як політик по великій війні перерахувався. Тому й захитане „передництво“ Франції в Европі. Давніше культурна активність французької раси була подиву ґідна. Ще до 1870 р. Франція передувала на континенті людству — мілітарно й наукою. В 70-тих роках Німеччина ще незначно перевисшала Францію числом населення. Від того часу, від часу підготовки р е в а н ж у й мілітаризації обнизилася через ощадність розродчість французької нації, обнизилася її позиція наукова й її моральність, а зате зросла смертність.

Історична роля Великої Франції помалу клониться до упадку. Та не тільки її, в черзі за нею привиди упадку величі виринають чимраз частіше й у її сусідки Анґлії. Супроти таких великих держав як Америка, Китай, Япан, Росія, Німеччина великі імперії давної дати мають за слабу національну підставу, за великий чужоплемінний набуток. Наприклад, відпад від Анґлії Індії зробивби відразу ту велику морську державу другорядною силою.

Не ліпше стоїть справа і з Францією. І вона має переріст кольоніяльний. Крім того Франція терпить на страшну внутрішню хоробу у себе, так звану амортизацію, се є, вимирання людности в деяких сторонах. Значить її населення не приростає, а зменшується. Хоч по війні прилучено до Франції Альзацію й Льотаринґію, одначе в наслідок амортизації і в наслідок великих страт на війні доперва тепер зрівнується число населення Франції з передвоєнним. Тому Франція дуже боїться нової війни й всякими способами від неї відхрещується. Ще одна більша війна, — все одно чи виграна чи програна, по думці самих Французів, рішилаби про упадок їх нації.

Зберегти на дальше перворядне й нормативне становище в Европі можуть Анґлія і Франція тільки сотворенням нового систему в укладі сил в Европі, а у себе через федерацію, через побільшання маси і збільшення руху. До недавна в Европі було так, що Анґлія навіть у своїй ізоляції, яку вона гордо називала світлою („сплендид ізолейшен“), була першою морською державою й вирішувала тим самим політику на континентах. Вона дуже зручно вміла вигравати на евр. континенті ривалізуючі з собою сили Франції та Габсбуґської слабо сконсолідованої монархії, вміла все їх заняти, а сама кілько хотіла громадила кольонії й богацтва. Східня Европа давніше дуже слабо реаґувала своєю силою й інтеліґенцією.

Світова війна зробила рішучий кінець старій систематиці сил в Европі та простій методі заграничних урядів пускати собі взаїмно кров вічними реванжами то з одної то з другої сторони. Велика Британія коли вже не стратила то очевидно тепер тратить свою колись неподільну владу на морях. А Франція, (до чого сама признається) стратила безповоротно свою перевагу над Німеччиною й надальше не може бути заборолом для свого морського сусіда перед евр. континентом. Спільна небезпека для тих двох держав веде до єдности їх в політиці й до лучення їх сил. „Границя Анґлії починається над Реном“, проголосив недавно лондонський комунікат (з пізнішою поправкою, що Рен став англійською границею вже від 30 років).

Перед нашими очима відбувається поширення підстави морської системи: В. Британія вирівнує ріжні сусідські обрахунки і перетягає на свою сторону кольоніяльну Францію. Італію держать покищо в „вишколі“, в резерві. Отже викінчується орґанізація бльоку морських джентельменів, котрі в своїх руках мають кілька континентів (Африку, Австралію, в части Америку й Азію) та майже весь островний світ. Вони мають величезний засіб богацтв, мають на услугах свого вирафінованого досвіду зорґанізовану техніку (пару, електрику й матеріяли вибухові). Одно, чого їм недостає, се: немають доброго р о з р о д у. З другої сторони східня Европа може протиставити їм орґанізацію своїх ґезів-жебраків, по більшій часті слабших інтеліґенцією, а зовсім слабих на богацтво. Але ті жебраки мають одно за собою: розрід і то значний. Се якраз знаменитий матеріял на платників вічних процентів, на консументів чужих витворів, на наємне солдатство в евентуальній надходячій довгій боротьбі з Азією. Оден клопіт і то клопіт в цілім значінні того слова морським джентельменам справляють Н і м ц і, як одинокий нарід, що хоч видідичений з частини спадщини, але спосібний зорґанізувати се муравлище східноєвропейських жебраків і повести їх на захід... Теперішні західні морські надбережні держави в многім пригадують нам у сфедерованій формі давню римську державу з часів її упадку. Видимо зурбанізування населення, вилюднювання села, моральний розклад в містах, охлялість енерґії й видно виразний занепад творчости. Від сходу й півночі давна римська держава відграничувалася валом („лімес“). Той давний „лімес“ заступив тепер від сторони Франції бетоновий підземний коридор (а Італія заслонена хребтом Альп). Очевидно, не добре свідчить така границя про сусідське пожиття й на довгу майбутність ледви чи може вона бути запорукою безпеки. На разі справи стоять так, що хаос, який панує в середущій й у східній Европі, дає можність ще держати Схід в неволі й розкладі. Найріжноріднішими способами можна на довший час здержати консолідацію сил і без проливу крови, тільки внутрішними і внішними труднощами. І можна над ним панувати. Деякі малі держави, які завдячують Французам і Анґлічанам побільшення своєї території, тим самим змушені держати з ними. До того всього виснажені світовою війною народи Сходу — хорі умово. Радянський Союз хорий на революційну г і с т е р і ю й на м а н і ю ущасливлювання цілого світа своїм гараздом є дотепер в стані безсилля... А ріжні спадкоємці Австрії хорі на шал великости й переживають ренесанс „імперіялізму“, наслідуючи великі держави, з запозиченими від великих імперіялізмів ідеольоґіями про „історичні місії“, про меншездатність менших, про ідею могутного кулака як жерела чесноти, безоглядної державної вірности, віднови „минулих стовпів“ і т. п. річей, які тільки викликують ненависть і через поминання засад справедливости розлюзнення суспільної моралі.

Не вільний від хороби й німецький нарід. Депресія, викликана вислідом війни, скріпила нервовість у Німців і викликала злучене з нею звуження політичної свідомости. Російський устрій і викликаний хаос для Німеччини непожаданий. Проблєматична вартість того велита всім псує політичні рахунки, але Европа не є для кольонізаційних експериментів і крайною політичною недорічністю є шукати напр. на Україні кольонізаційного терену для побільшення сили Німеччини. Тим кроком Німеччина може себе убити, бо ситуації, викликаної такою політикою, вона очевидно не в силі опанувати. Конечність і льоґіка наказувалиб зорґанізувати фронт Східної Европи в цілі зискання й поділу дібр кольоніяльних з а м о р с ь к и х, котрих західні джентельмени очевидно довго вже не вдержать.

Дуже прикре для Польщі її непевне положення між двома великанами, якими є Німеччина й Москва: вільна Україна і порозуміння з Польщею се найконечніший наказ східноєвропейської рівноваги та проблєми опанування наддунайської порожнечі, викликаної упадком Австрії. Але як східня польська політика не перейде ґрунтовної реформи й не відкажеться від гарачу для ідолів минувшини, то історія піде попри неї своїм шляхом — найменшого опору....

Ключ до виходу з теперішної ситуації є в руках німецько-польського порозуміння, але тільки під услівям, що те порозуміння матиме відвагу сконструювати велику ідею: зречися надії, що чужоплемінні набутки в Европі можуть скріпити, бо вони тільки ослаблюють, — змонтувати собі в Европі нові, свіжі звязки і на тій підставі шукати терену поза Европою.

г. в.

Прим. Цикль статей на порушені тут теми ще не скінчений. Радо удаємо місця на дискусію над ними. — Ред. „Н. Зорі“.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Нервозність польських шовіністів

За що вони уважають свій власний костел?

Знаний з „сердечности” для Українців краківський „Ілюстровани Курєр Цодзенни” в ч. 72 з с. р. приніс панічну передовицю п. з. „Мусимо ясно бачити небезпеку в Східній Малопольщі”. В ній „один з визначних „дзялачи” народових у східній Галичині (в статті всюди „Малопольщі”), котрий займає поважне наукове становище” п. Станислав Нагужанський пише м. ін., що між 1920 і 1934 р. в львівськім воєвідстві перейшло 326.000 гектарів землі з польських рук в українські („руске”) руки. Се велика земельна власність розпарцельована між селянами. На просторі воєвідств станиславівського й тернопільського розпарцельовано понад 400.000 га, отже разом 726.000 га перейшло від Поляків до Українців. (Здається, що п. Нагужанський має якусь манію множення цифр. Се число грубо менше в дійсности, бо наші селяни ні не мали тілько грошей ні не одержували всюди дозволу на купно землі. — Ред. „Н.З.”).

Дальше пише м. ін. так:

„Се не одинока наша втрата на тім просторі.... Се факт, що по короткій „передишці” після програної з 1919 р. віджила наново агресивність українського націоналізму... Активна інтеліґенція, інтензивно творене міщанство, сперте на власній торговлі та промисли се позиції по чинній стороні українського білянсу. Коли приглядаємося цифрам, що представляють участь греко-католиків серед населення міст східної Галичини — ствердимо їх зріст... Також некорисний для нас (Поляків) розвиток населення на селі. Як знаємо, польське сільське населення східної Галичини творять дві групи. Одна се Поляки, що говорять вдома польською мовою... Рівно численна польська група се т. зв. „латинники”, отже римо-католики. Вони часто говорять в розговірній мові по українськи, а в костелі моляться по польськи... Передвоєнні літа принесли разом з пробудженням націоналізму руського чи радше українського — пробудження польської національної свідомости в тих „латинників”. Одначе до них претендують і Українці, котрі уважають латинників за своїх. (Багато латинників уважає себе Українцями без нічиєї агітації. Коли є римо-католики Німці, Чехи, Французи і т. д., то чому не могліб бути такими й Українці? — Ред.) Останніми часами можна навіть заобсервувати спроби пропаганди серед них українського націоналізму. Першорядної ваги чинник, що лучить обі ті групи в одну цілість польського сільського населення, се римо-катол. Костел. Приналежність до него тотожна з польськістю(?), а зміна латинського обряду на грецький чи навпаки однозначна зі зміною національности... Сітка римо-катол. парохій і каплиць в східній Галичині невистарчаюча для вірних. Римо-катол. парохія мусить тут обслугувати кількакратно більше число вірних ніж гр-католицька. Власне се упосліджения римо-катол. Церкви доводить, що польський селянин часто йде до церкви в неділю чи несе туди дитину до хресту, бо йому ближе. В той спосіб розвивається „душехватство”, полягаюче на записуванню римо-катол. до Церкви українським клиром. Правно се недопускаємо, та сей процедер віддавна став звичайним явищем. Се улекшує величезне число мішаних супруж між вірними обох обрядів. (Тут що слово, то „обернення кота хвостом”. Як відомо, в корінній Польщі не кожде село має свій костел. Мають його тільки більші села, головно гміни. Римо-катол. священики мають там по 10 і більше осад і присілків. І ніхто не кричить з того приводу! Зате якраз в східній Галичині латинники мають пропорціонально до своєї численности більше костелів і каплиць, як в корінній Польщі. До того вони постійно будують нові й нові косциолки, особливо на Поділлі й коло Львова. Про „душехватство” лучше не згадувати, бо знаємо добре, хто від кого століттями ловить душі. На нашім Поділлі є села, в котрих до війни майже не було латинників. Тепер число їх доходить майже в кождім нашім селі від 10 — 30%. Щось не в порядку з тим українським „душехватством!” — Ред. „Н.З.”).

Тепер погіршує стан річей величезний розвиток української кооперації. (Тепер її пообтинали, щоб занадто не страшила... — Ред. „Н.З.”). Вона стала знаменитою збруєю українського націоналізму, що розвивається. Вона довела до виелімінування з українського села корчмаря чи купця — переважно жидівського. — Кооператива в мішанім польсько-українськім селі се одинока(?) дорога збуту молока чи яець для селянина. Тими кооперативами є виключно українські кооперативи. (Хто, коли й де заборонював Полякам в Галичині закладати свої, польські кооперативи? Правда, їх закладали де треба і не треба, отже вони скоро падали, бо не мали такого проводу й таких робітників, як наша кооперація. Ми тому хіба не винні. Брак державних посад спрямував нашу інтелігенцію і свідоміших селян до кооперації. — Ред. „Н.З.”). Одначе діяльність кооператив переходить поза статутові межі. (Словом: Гальо! Поліція! — Ред.) Просто наклоюється селянина-латинника до охрещення дитини в церкві замісць в костелі. (Де той кореспондент таке бачив? — Ред.). Прецінь се одна віра. Підпомогається й памятається очевидно про слухняних, а примінюється репресії (Та де? — Ред.) супроти опірних. От, просто кооператива відмовляє закупу масла чи яець... (Нещасні ті латинники в Галичині! Прийдуть до кооперативи, а тут їх пацифікують! Нехай пишуть до Союзу Народів. Може хоч він змилується і припинить страшні знущання українських кооператорів над невинними латинниками в Галилеї... — Ред. „Н.З.”).

Українізація („рущене сен”) Поляків на сході се проклін, що висить від століть над нашим (польським) осадництвом. (Асиміляція се доля всіх кольоністів на цілій земній кулі. Та п. Нагужаньский, що має фантазію Заглоби, хотівби, щоб горстка кольоністів засимільовала міліони автохтонного населення. Одначе природного розвитку річей не можна змінити кепськими дотепами! — Ред. „Н.З.”). Єдність віри і мовна спорідненість се чинники, що проковтують нашого (польського) селянина, киненого на українське село (А хто каже його кидати на поталу безсердечним „Русінам”? Чому він не сидить на своїй прадідній землі? — Ред. „Н.З.”).

Знаний случай, що Мазур осілий на своїй кольонії — вже за польських часів легітимувався в скарбовім уряді гр. катол. метрикою, бо припускав, що... се злагодить йому вимір податку! (Тут очевидно є тільки дві можливости: Коли се правда, то той Мазур, що таке робив, мав зайчики в голові, або коли се видумка, то кореспондент має зайчики в голові, що переповідає такі останні дурниці в переконанні, що йому повірять. Бо чогож скарбові урядники Поляки малиб вимірювати більші податки своїм людям ніж нашим? — Ред. „Н.З.”).

...Полудневий схід Річпоспольтої „...се одинокий відтинок в нашій державі, де ми (Поляки) відступаємо на цілім фронті”...

Примітка Ред. „Нової Зорі”: Ми навели тут голос сего „малопольського Єремії”, бо се типовий вшехпольський фальшивий алярм, щоб тільки представити в страшнім світлі велике „нещастя” Поляків в Галичині та заалярмувати всю Польщу на ратунок. В дійсности є навпаки. Не ми наступаємо, але Поляки й то на кождім полі. Наш сільський доплив до міст винародовлюється. Наша інтеліґенція на посадах в корінній Польщі польонізується, особливо через мішані подружжа. Наші люди, що беруться до торговлі, промислу й ремесла угинаються під непомірним тягарем безчисленних податків і ріжних нікому непотрібних „обезпечень”. Про будову наших нових церков майже не чути. Зрештою будова церков стрічається з непобоpимими трудощами ріжних магістратів і ін. урядів. Та мимо всіх трудощів наш народ не покладає рук і працює серед найтяжших обставин. Своєю видержливістю перевисшаємо наших сусідів, призвичаїених до лекших умовин праці. І се власне не дає спати читачам „курєрків” і доводить їх до великої нервозности. Доказ її ми вище навели.

Та найзамітніше в тій допісі те, що польські шовіністи навіть по здобуттю своєї держави уважають свій костел рівнозначний з сіткою, котра має польонізувати наших латинників. До того навіть зовсім отверто признаються. Затратили вже почуття, що таке становище сильно ослаблює їх костел, бо зводить його з педесталу високої моральної установи на рівень, якого тут характеризувати не хочемо з відомих причин. Ось тут все було й тепер є жерело слабости польськости й Польщі. Ось тут а не деінде її проклін. Бо сказано: Ne misceantur sacra profanis. Тим власне способом польські шовіністи забагнюють східну часть Польщі і все робили й тепер роблять її зрілою для інвазії страшних сил Сходу.

Alboruthenica

Розмова з сірим білоруським інтеліґентом.

„Курієр Виленський” приніс в ч. 71 с.р. цікаву річ п. з. „Alboruthenica”, з дуже їдкими дотепами і влучними замітками Білорусина. Подаємо се в перекладі:

Стрінув я його в цукорні Рудницького. Був я здивований. — Відки ви тут взялися? Перший раз стрічаю вас в цукорні. Взагалі Білорусинів рідко стрічається в кавярні. Група Литовців постійно приходить. Жиди мають свої улюблені кавярні. Тільки Білорусинів так рідко тут видати.

Мій співрозмовник глипнув підозріло оком, по хвилі усміхнувся іронічно, вкінці сказав: — Ми даємо найбільший контингент безробітних. Не стати нас. А кого стати, волить Саркесяниц.

На кождім місци і в кождій порі будучи журналістом передовсім, користаю зі стрічі і відразу просто з мосту питаю:

— Як думаєте: Тарашкевича большевики розстріляли чи ні?

— Припускаю, що ні. І правдоподібно вже не розстріляють.

— Чому „вже”?

— Польська преса зробила йому ту прислугу, що вмістила вісти про розстріл і некрольоги. Бо большевики не люблять, щоб їм красти помисли. Тепер коли буржуазна преса усмертила Тарашкевича, вони наперекір не розстріляють його; навіть, коли досі сидів у вязниці, випустять його на волю, щоб листувався зі своєю жінкою, котра мешкає під Радошковичами і завдав брехню „буржуйським фальшівникам”.

— А припускаєте, що Тарашкевич все таки сидів в тюрмі?

— Припускаю, що як не у вязниці, то у всякому разі був в таких умовинах, які мало ріжняться від вязничних умовин. Говорив я недавно з чоловіком, котрий в осени минулого року втік з СССР.

— Ну і....?

— Ні... та особа просила мене, щоб не розголошувати відомостей сказаних мені приватно.

— Вибачте... А що ви думаєте... про зїзд письменників в Москві, на котрім корифеї білоруської літератури — Колос і Купала — заклинялися в своїх вірнопідданчих почуваннях, обкидаючи болотом вас „нацдемів” (національних демократів) з Західної Білорусі.

— Пане, нікого не манять льохи ГПУ!

— Не розумію, прошу вас, одної річи: Всюди у всіх ваших суспільних льокалях баню поміщені на стінах портрети і Коласа і Купала. Адже большевики не зробиляб того в відношенні до поетів національ демократичних. А ви віддаєте почести портретам людей, котрі від вас відвертаються й отрясають порох зі своїх ніг, котрі йшли колись з вами одним шляхом. Як то розуміти?

— Ми паночку, дивимося на ту справу інакше. Для нас Колас і Купала померли. Ми цінимо давних поетів, котрі йшли разом з нами і в своїм часі внесли свій вклад до білоруської справи. Того їм відмовити ніхто не може. Передбольшевицька їх творчість для нас дорога, та гимни на честь Сталіна, колхозації, осоавіяхіду і т. п. співають це наші поети: то співають трупи.

— Як представляється тепер білоруський літературний дорібок на білоруських землях в Польщі?

— Дуже сумно, паночку, дуже сумно. Наші поети не потрафлять оспівувати ні осадництва, ні суспільних організацій, ні адміністраційних заряджень. А крім того не мають де містяти своїх творів.

— Адже виходять білоруські часописи.

— Часописи! Ге-ге!... Часописи ведуть сухітниче життя, виходять не частіше, ніж раз на тиждень, впрочім більше місця присвячують політичним справам як літературі.

— А білоруське Видавниче Т-во?

Давно вже злідвідувалося. Як і коли, про се мало хто знає. Якось все відбулося тихо і дивно. Зліквідували книгарню Т-ва з причини дефіциту, — скоро книгарський субєкт отворив власну, незле проспериючу. Отворили нову книгарню — і ту скоро замкнули з причини злого проспериування. Перейшла вона в приватні руки і тепер — незле проспериує. Дивні річи, незрозумілі для нас, неторговельників.

— Та коли автор має щось сказати і чує потребу писання, мимо всего буде писати.

Ге-ге — тут мій співрозмовець злобно засміявся — люди пишуть. Прибувший з Совітів Одехновіч пише, та печатає свої спомини в польських часописах або в російській емігрантській пресі. Машара в вільних хвилях від занять на рілі також пише і посилає свої твори до Вильна, де друкарня йому робить ласку, оскільки печатає. Про гонорар не може бути мови... Інші також...

— Ви говорили, що білоруські часописи ведуть сухітниче життя. Чи читальництво в білоруських селах мало розвинене?

— Село відчуває шалений голод печатаного слова, та газети мають мало передплатників, бо білоруський читач здеморалізований безплатним посиланням йому газети. Вже віддавна запанував у нас такий звичай, що за газету не платиться, бо той хто видає, все одно пришле її даром. Навіть бували випадки, що редакції викрадали одна від другої адреси своїх читачів (не передплатників!).

— Чи то зло не дасться направити?

— В теперішних умовинах не дасться. Коли булаб газета (хочби тижнева), та солідно поставлена, посідаюча богатий матеріял, котра вмілаб злобути сільського читача добором матеріялу, — зовсім певно по якімсь часі здобулаб собі передплатників. Та на се треба часу, й очевидно ,щоб перетривати той час, треба грошей. А того в нас бракує, коли на те, щоб випустити в світ якийсь марний квартальник, знужденіла білоруська суспільність добровільно оподатковується сотиковими складками. А що наше білоруське село прагне чогось, що відповідна книжка або газета знайшлаб кулючих, свідчить хочби успіх стінного календаря. В б. р. видано його 15 тисяч примірників і перед новим роком цілий наклад був розхоплений.

— Знаю, що ви бувате на селі. Чи нині переворотна акція знаходить послух?

— Комуністичні ідеали пеликі. Невдоволення на селі таке сильне, що — се найдивніше — з комуністичною акцією симпатизують навіть заможніші селяни („кулаки”). Всі чекають на якісь зміни. Жие надія всесвітньої революції, защеплена комуністичними агентами. „Громади” нема, та засіяне зерно сходить. Того не доцінюється. Потрібне протиділання. Ви про се не думаєте, бо для вас нині „білоруська справа не актуальна”...

— Вибачте: хто „ми”? Я скромний журналіст...

В тім місци розмова урвалася, бо ми сиділи близько орхестри, яка зачала грати скочного фокстрота „Три свинки” і заглушила звук наших слів... Білорусин задзвонив: „Платити”.

фа — ля.

Примітка Редакції „Нової Зорі”: Звертаємо увагу всіх Адміністрацій і Видавництв української преси на те, як той Білорусин знаменито розуміється на головнім раку, котрий точить білоруську пресу. Подібно є з пресою всіх малорозвинених суспільностей.

СТОРІНКА МОЛОДІ

Студентське життя за 10 літ

Під таким заголовком виголосив реферат студ. техн. Дмитро Кузик в „Основі", т-ві українських техніків у Львові дня 16 с. м. Приявних було до 80 осіб. Крім студентів були й гості. З української преси були заступлені „Діло", „Новий Час", „Нова Зоря", „Мета", „Перемога", „Батьківщина", „Українське Юнацтво" й ін. Невеличка домівка „Основи" в забудованнях св. Юра ледви могла помістити учасників.

Зміст одногодинного реферату студ. Л. Кузика:

В травні 1935 р. минає 10 літ, як знесено бойкот польських високих шкіл. Треба зробити тепер підсумки. Живемо в повній душевній депресії, з котрої виходу всі шукаємо. Після знесення бойкоту польських високих шкіл зачинають оживати українські студентські орґанізації. По короткій боротьбі націоналісти зломили вплив комуністів й опанували студ. життя в 1927 р. В тім році повстало Т-во Прихильників Освіти (ТПО). Дня 1. XI. 1928. польські корпоранти здемолювали наш Акад. Дім. Тоді наше студ. життя сконсолідувалося. Повстала Студентська Екзекутива, зложена з представників напрямків, що стоять на самостійницько-державницькій платформі з широкими повновластями. Були широкі пляни, як Техн. Школа, Громадянський Суд і т. д. Група націоналістичної молоді виступила при кінці 1928 р. проти курсу танців Витвицького і повалила при тій нагоді коаліційну Студ. Екзекутиву, не створюючи на те місце нічого нового. (Тоді студенство проголосило нац. жалобу в карнавалі 1928—29 р. з приводу листопадових подій 1928 р. Екзекутива дозволила на курс танців Витвицького. Тоді ґрупа студентів скрайних націоналістів пішла на курс танців і розігнала його смердючками. Як епільог тих подій були два бурливі віча в Акад. Домі*). Тоді наступило розвязання нашої „Студентської Громади" при львівськім університеті, що студентство болюче відчуло. В боротьбі за мазепинки студентство уступило. В грудні 1929 р. відбулася перша краєва студентська конференція, що покликала до життя Студ. Репрезентацію. Повстав професійний журнал „Студентський Шлях". ТПО тішилося великою популярністю серед студентства. Воно щорічно видавало кількадесять тисяч зл. допомог студ. товариствам і найбіднішим студентам, давало їм змогу студіювати. В 1931 р. відбулася друга студ. краєва конференція. У Львові повстало КЛУСО (Комітет Львівських Українських Студентських Орґанізацій), що мало нормувати студ. життя, уладжувати загально-студентські імпрези, концерти, академії, анкети, реферати і т. д. До нього ввійшли представники всіх українських студ. товариств у Львові.

На початку 1932 р. більшість студентства зриває з пластовою ідеольоґією**). На вічу один промовець поділив студентство на 105% і 95%-их. Сей поділ принявся. (105% — се були наймолодші студенти, добре зорґанізовані. За ними була Студ. Репрезентація. 95% се були старші студенти, „опозиція", згуртована в КЛУСО). Третий студ. конґрес в 1932 р. скінчився програною опозиції через те, що корпорації їх не підперли (хоч виглядало, що будуть за опозицією). КЛУСО перестало істнувати, хоч богато студентства було за ним. Репрезентація розвязала його. В 1933 р. четвертий студ. конґрес виступив проти свята УМХ. Зачалася аґітація проти свята УМХ. Т-во „Обнова", що біля нього ґуртувалося тоді около 200 студентів і студенток, взяло участь в святі УМХ, за що виключили його з СУСОП-у (Союзу Укр. Студ. Орґанізацій в Польщі). Зачалися бійки в Акад. Домі. Підчас ферій в 1933 р. представники Студ. Репрезентації їздили з рефератами по краю. Лише в одній Коломиї мали сильну опозицію. В інших містах Репрезентація дістала заяву довіря та признання за її діяльність, м. ін. і за кампанію проти свята УМХ включно. Навіть деякі теольоги були за таким признанням, т. зн. були проти свята УМХ! Наступив загальний перехід від (пластової) опозиції (95%-ого напрямку) до 105%-ої Репрезентації. Боротьба скінчилася. Стало нудно і байдужно, наступила загальна депресія. Студ. Репрезентація не скликувала ні конґресу, ні анкет. Се було тоді, коли ще істнувало ТПО, коли ще не було Картузької Березі. „Студ. Шлях" вказував на інерцію студентства. В краю опозиція уступила. Академічний Дім став тепер Академічною... захоронкою. Студенти уладжують тільки часті забави, двічи в тиждень. Статистики студентства ніхто не веде. В 1931 р. мало бути у Львові 1600 українських студентів. З кождим роком меншає число наших студентів, головно від часу введення високих такс.

До „Студентського Шляху" дописували спершу люди ріжних переконань. Від 1932 р. опозиція стратила вплив на „Студ Шлях". В нім запанували думки незгідні з християнською релігією, апольоґія безумства і лайки на все студентство. Або се професійний орґан або партійний орґан одної ґрупи. Перші виступили проти того богослови. „Студ. Шлях" перестав бути загальностудентським орґаном. Від 2 літ він став орґаном Цесуса (Центрального Союзу Українських Студентських Орґанізацій), котрий є в руках 105%-вих.

Тісно з долею студентства звязане було ТПО. Зразу всі були ним вдоволені. Для през. ТПО п. Децикевича висловлено подяку. Потім коли головою Студ. Репрезентації став інший студент, назвали през. Децикевича опортуністом і хрунем. Опозиція мала в тій справі іншу думку. Коли опозиції не допустили до виділу ТПО, представники львівських студентських орґанізацій: „Основи", „Мед. Громади", „Ватри", „Правничої Громади", „Торговельника", „Секції Студенток" і ін. зложили заяву, що не беруть відповідальности за дальшу долю ТПО. Непримирні студенти перебрали в свої руки ТПО, але не дбали про нього. Часть старших виступила з ТПО бо їх називали опортуністами. Непримиримі зверталися до часописів, м. ін. до „Нової Зорі", щоб розсилала їх чеки ТПО! Але „Нова Зоря" була більше принципіяльна і відмовила. Викинули Децикевича, але пішли до Назарука. ТПО впало скорше як його розвязали. Останними часами читали його початкові букви ТПО навідворот: „Орґанізація Прихильників Темноти"... Позбавлення студентів допомогового т-ва се каригідне. В Академічнім Домі не було ніколи наукової атмосфери. Гості, відвідини, крики, бійки, ревізії, арешти і т. д. Часто по двох студентів спало на однім ліжку. Бувало що нестуденти викидали студентів з Акад. Дому. Життя стало там невиносиме. Тепер до А. Д. ввійшов представник староства „целєм ліквідації ОУН". З А. Д. викинули богато студентів. Тепер націоналісти не в силі започаткувати нового руху.

Непримириме студентство богато причинилося до орґанізації студентства в перших початках свого розвитку. В 1932 р. Митрополит видав „Слово до Української Молоді", в котрім підніс добрі і злі сторони студентства.

Перша хиба ідеольоґії 105%-их націоналістів се безумство. Один чільний провідник написав в „Студ. Шляху" вірш, в котрім м. ін. пише: „Іду, реву, ревіти мушу!" Коли провідники студентства попали в божевілля, повстало божевільне середовище. Диктаторські права дістала воля, розум відкинено. Та в останнім числі „Студ. Шляху" є стаття, що заперечує безумство.

Друга хиба — се домінуючий вплив ненависти. Де є любов, там є і ненависть, а де є ненависть там не мусить бути любов.

Трета хиба ідеольоґії 105%-их — аморальність: „пошана, чемність і т. д. се моральність беззубих бабусь" — гл. „Студ. Шлях"!... Досі ніхто з виїмком большевиків не признавався отверто до аморальности.

Четверта — легковаження релігійного чинника. Богато писалося в „Студ. Шляху" в атеїстичнім дусі.

А дальше поділ на 2 ґрупи: „ми" і „не-ми". „Ми не признаємо вас, опортуністів". Бесідників з опозиції викидали! Зникла свобода думки. Коли ред. Палієва запросили з рефератом до „Основи", Репрезентація заборонила се спершу, потім вкінці „позволила". Коли харчівня в А. Домі упадала з браку фреквенції, Репрезентація приказала, що всі студенти мусять харчуватися в А. Д. Партійний параґраф примінювали всюди, в кождім т-ві. Тому наступила сецесія з УССК (Укр. Студ. Спортового Кружка). Була засада: „Як не працює наш, нехай ніхто не працює". Атмосфера стала невиносима. Брак консеквенції в діяльности: одного дня взивають прилодно голову РШ, щоб уступив, на другий день вибирають його на голову. На останному вічу в опозиції знайшлася сама Репрезентація... Не дали говорити навіть редакторам „Вістей". Ухвалили резолюції: поставити поза скобки представників старшого громадянства, що їхали дякувати до Варшави за хліборобський ліцей, проти Гол. Управи РШ, проти комісаря в А. Д. і т. д. Словом: „Ревіти мушу!" Що з тих всіх резолюцій: „Ми хочемо", „мусимо" і т. д., коли не йде праця. Замісць до кращого, йде до гіршого. Одиноке, чим інтересується студентство — се забави. Ректор сказав до делеґації студентства, що приходила в справі оснування укр. студентського т-ва менше-більше тими словами:

„Nie mam nic przeciw temu, żeby powstało jeszcze jedno źródło zabaw tanecznych"...

І мимо такого стану студенти дальше претендують на контролю всего громадянства.

Ми не маємо тепер такого авторитету, як був перед війною проф. Грушевський. Брак середовища, з котрого вийшлиб люди, що творилиб українську науку. Треба вияснити студентам, що найважніша річ — зорґанізування і праця в фахових та ідеольоґічних т-вах. Суперництво мусить бути чесне і моральне.

Треба внести 3 корективи студентського життя:

1) Свободу думки й вияву діяльности ґруп, що стоять на становищі національно-державницької ідеольоґії.

2) Наладнати співжиття зі старшим громадянством. Неможливо відмежуватися від нього китайським муром, ставити його поза скобки.

3) Конечна потреба давати такі принципи молодим людям, щоб вони не заломлювалися під життєвими конечностями й могли жити з принятими для себе засадами в своїй близшій і дальшій будуччині.

Слідувала дискусія, котра протягнулася поза 11 год. в ночи.

Важніші статті про молодь гл. в „Новій Зорі" чч. 411, 442, 444—6, 450, 559, 462, 473, 482, 498—9, 528, 530, 537, 555, 559, 571, 574—5, 577, 581, 587, 596, 599, 602, 609, 618 — 625, 630 — 1, 639, 641, 645, 653—4, 656—9, 663, 674, 685—6, 697, 699, 723—5, 728—9, 734—8, 740, 743—6, 750—2, 755, 762, 737—44, 747—9, 753. — Ред.

*) Замітка звітовика.

**) До 1932 р. провідники студентства кермувалися в більшости пластовою ідеольоґією. Пізніше провідники студентства, навіть б. пластуни, зірвали з пластовою ідеольоґією і зачали примінювати диктаторські методи. На III студ. конґресі при рішаючім голосуванні 105%-ові побідили одним голосом 95%-овних при значній скількости здержаних, що схилялися на сторону опозиції, котра мала правіші погляди. Прим. звітовика.

Дорога до пекла вистелена добрими замірами. (Е. Радль у творі: „Історія фільософії").

Раболіпіє на Україні

На основі київських часописей.

Ще ніколи звязки між Галичиною і Вел. Україною не були так зовсім зірвані як тепер. Навіть а часах найбільшої реакції та протиукраїнського курсу за царської Росії звязки між тими обома українськими землями не переривалися. Навпаки. Якраз тоді ті звязки ставали тісніші. Бо якраз тоді чільні українські діячі з Вел. України, не маючи змоги працювати для української справи в себе дома, переносили ту працю до Галичини і разом з Галичанами вели її в Галичині. Так було нпр. після видання царського указу з 1876 р., котрий забороняв українське друковане слово на Вел. Україні.

Не те тепер. Хоч український національний рух на Вел. Україні нині большевицька Москва переслідує там куди жорстокіше, ніж робила се колинебудь б. царська Росія, то ніхто з великоукраїнських національних діячів не держить тепер звязків з Галичиною. А не держить тому, бо самих тих діячів большевики або фізично винищили, або розігнали по цілім СССР. А ті, що ще якимсь чудом залишилися при життю і перебувають на Україні, так стерроризовані большевиками, що не тільки самі не звертаються з нічим до Галичини, але зовсім не реаґують, коли хто з Галичан звернеться в якійсь справі до них.

Не держать нині правильних звязків з Галичиною навіть такі установи, як Всеукраїнська Академія Наук, Всенародня Бібліотека України й ін. у Київі, Українська Книжкова Палата в Харкові і т. п., котрі ще до недавна такі звязки вдержували. Не приходять в останніх часах з Вел. України до Галичини ні книжки, ні часописи — навіть до редакцій і бібліотек, котрі повинні одержувати всі видання з Вел. України і до недавна дещо одержували. Не можна добути тамошніх видань навіть за гроші через книгарні, бо ні одної книгарні нині на цілій Вел. Україні нема, а є тільки в Москві, котра одначе українських книжок не продає.

Словом: Між Вел. Україною й Галичиною нині така прірва, якої ще не було за весь час нашої історії. Таку „свободу" завели большевики в імя соціялізму...

Тому з цікавістю беремо до рук ґазету з Вел. України, котра якимсь чудом попаде до нас.

З особливою цікавістю й взяли ми до рук три київські щоденники з біжучого року, що мають назви: „Вісті", „Большовик" і „Комуніст". Перший з тих щоденників се орґан Всеукраїнського Центрального Виконуючого Комітету себто Уряду УСРР.; другий — орґан Київської Міської Ради; третій — Центрального Комітету Комуністичної Партії большевиків України (КП(б)У).

Щож знаходимо в тих ґазетах?

Перше, що кидається в очи, коли візьмемо до рук большевицьку, зокрема большевицьку ґазету в українській мові, се велике раболіпіє. Раболіпіє супроти всіх, хто нині має в руках владу в СССР. і зокрема на Вел. Україні. Ніде в Европі і мабуть на цілім світі нема такого (негідного людського достоїнства!) раболіпія одної людини супроти другої. Ніде, ні в монархічних державах супроти монархів, ні в диктаторських супроти диктаторів, ні в демократичних супроти керманичів держав. Не було такого раболіпія навіть в б. царській Росії супроти царів. Се спеціяльність суто большевицька. Та на Вел. Україні те раболіпіє цвите нині особливо буйно. Свідчать про се аж надто наглядно всі три названі вище київські ґазети.

Вже перший кид ока на першу ґазету, що попала нам у руки, на „Вісті" (ч. 39 з 16. II. 1935), помічує те раболіпіє. Воно увіковічнене вже на першій сторінці на великій через усю ширину ґазети знимці. На ній на першім пляні бачимо: Сталіна, Калініна, Ворошилова, Кагановича і Петровського. Всі вони сидять серед делеґатів зїзду колгоспників-ударників київської области, котрі, як і слід пролетарам, стоять. Ґалерію большевицьких можновладців доповнює друга ґазета „Большовик" (ч. 16 з 18. I. 1935). На ній таксамо на 1-ій сторінці поміщений передовсім великий портрет московського большевицького сатрапа на Україні Постишева. А крім нього: портрет голови московського наказного уряду на Україні Любченка і його заступника Кольцова. І що найцікавіше. Хоч усі ті три особи на одній знимці, то величина кождого — відповідна до значіння, яке має як правитель України. Як се зроблено, не будемо відгадувати.

Взагалі іконоґрафія й іконопочитання правителів СССР, а передовсім Сталіна і Постишева, розвинені нині на Україні особливо буйно. Їх портретів повно всюди: в книжках, в журналах, в ґазетах. Що їх іще більше по всіх установах і навіть помешканнях, про се не можна мати ніякого сумніву.

Та портретами раболіпіє на Україні не вичерпується. Ще більше виявляється воно в надаванню назв поодиноких правителів, знов, передовсім Сталіна і Постишева, всьому і всім. Отже називання їх назвищами вулиць, площ, фабрик, колективізованих господарств (колгоспів) і т. д. Так напр. місто Юзівку перезвано на Сталіно. До яких куріозів доходить, видно нпр. з вістки, яку подають „Вісті" з Харкова. Наводимо її дослівно:

Харків. 15. (Наш кор.). Пролетарська громадськість міста готується до шевченківських днів. Вони будуть відзначені відкриттям памятника великому поетові в міському саду ім. П. П. Постишева (підчеркнення в оригіналі).

Отже: памятник Шевченкови, але сад, в якім той памятник буде стояти, названо не садом Шевченка, а — Постишева... відомого кождому Українцеви як найгіршого руїнника нашої Батьківщини.

Та найяркіше виявляється раболіпіє на Україні словесно.

Коли читати великоукраїнську пресу, що поголовно большевицька, бо ніякої іншої большевики не дозволяють, і зокрема коли читати звіти в тій пресі з ріжних зборів, обходів, парад і т. п., то аж недобре робиться від надміру славословій, які там ллються на адресу ріжних правителів в СССР і на Україні. А ті славословія мають іще свої родзинки. Се ріжні прикметники, в супроводі яких — згадуються назвиська большевицьких китів. Тих прикметників є чимало. Деякі з них вже такі популярні, що стали невідлучною складовою частиною деяких назвиськ. Вимовити те назвисько без того прикметника на Україні ніхто не важиться, бо се булоби свідоцтвом неблагонадійности. Отже всі славлять-вихваляють большевицьких вождів на всі заставки і лади. Всі: від голови Раднаркому себто „правительства" УСРР до бідної селянки з якогось колгоспу; Бо — нехайби поважилися не славити!....

Перше місце серед тих, що їх найбільше славословлять на Україні, займає, розуміється, дійсний диктатор в СССР — Сталін. Кілько словесного кадила спалили вже перед ним на Україні! А кілько прекрасних прикметників вимовлено у звязку з його іменем! Колиб так усіх їх понасилювати на нитки, то повсталоб з них намисто, яке обнялоб цілу УСРР а може й цілий СССР...

Та як виглядають те кадило і ті прикметники в оригіналі? Почнемо від про-

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.

Ростиславъ же... поиде на Изяслава на Давыдовича к Чернигову. Слышавъ же Давыдовичь Изяславъ, посла по Глѣба Дюргевича, да придеть с Половци к нему в борзѣ... Изяславъ скупився с Половци и съ Глѣбомъ и выидоша ко Воловесу противу... Стрѣлцемъ же стрѣляющимъся о рѣку... И тако Половци обьѣхаша полкъ их и бишася с ними по два дни и тако смятошася Половци и побѣгоша вси Ростиславли вои и многи избиша, а другых многое множество изоимаша. И разбѣгошася князи и дружина Ростиславля и Святославля и Мьстиславля... Изяславъ же въѣхавъ оу Киевъ и сѣде на столѣ, а Глѣба посла въ Переяславль княжить... Тогда же много зла створиша Половци около Переяславля и пожгоша села вся...

В то же веремя Гюрги поиде к волости Ростиславли. Ростиславъ же слышавъ то и тако скупя воя своя многое множьство, исполца полкы своя и поиде противу ему....

1155 — В лѣто sxзг (= 6663)... Посла Дюрги къ Изяславу, река: „мнѣ отцина Киевъ, а не тобѣ"... И выиде Изяславъ ис Киева. И тако Дюрги... вниде въ Киевъ... Тогда же Изяславъ нача понуживати зачати рать на Гюргя...

Том же лѣтѣ посла Дюрги Дюргя Ростиславича съ Жирославомъ и с Вячеславли внукы на Мьстислава на Изяславича и выгнаша и с Пересопници в Луческъ...

1156 — В лѣто sxзд (= 6664)... Бѣжа Володимиричь, сыновець Изяславль, из Березаго во Вщижь и зая оу него все городы Подеснескыя, Всеволожь, не сотворив извѣта хрестьному цѣлованию къ стрьеви своему...

Тогда же и Мьстиславъ Изяславичь ѣха изъѣздомъ на стрыя своего на Володимира Володимирю и я жену его и матерь его и всадивъ я на возы, везе я, Лучьску посла, а стрыи его Володимеръ оутече Перемышлю, а дружину его изограби и товаръ весь отя...

1157 — В лѣто sxзе (= 6665). Поиде Гюрги съ зятемъ своимъ Ярославомъ съ Галичьскимъ и съ сынами своими и с Володимеромъ съ Андрѣевичемъ и с Берендичи к Володимирю на Мьстислава на Изяславича...

Мьстиславъ же иде по нем до Дорогобужа, воюя и жга села и много зла створи...

1158 — В лѣто sxзs (= 6666). Нача рать замышляти Изяславъ Давыдовичь на Дюргя и примири и к собѣ Ростислава Мьстиславича и Мьстислава Изяславича и Святослава Олговича подмолвивашеть къ собѣ въстати на Гюргя...

Изяславъ же Давыдовичь вниде в Киевъ... а сыновца своего Володимирича Святослава остави Черниговѣ съ всимъ полкомъ своим.И приѣха Святославъ Олговичь со Всеволодичем Святославомъ к Чернигову и нача Володимиръ не пустити его в городъ, но битися с ним...

Том же лѣтѣ иде Изяславъ на Ярославича к Турову и с нимъ иде Ярославъ из Лучьска и Андрѣевичь Ярополкъ и Галичьская помочь и Ростиславичь Рюрикъ съ Смолняне и Володимиръ Мьстиславич: тому бо искаху Турова и Полчане пришедше к Турову, пожгоша села около его и воеваша Берендичи около Пиньска и за Припѣтью и бяхуться крѣпко...

1159 — В лѣто sxзз (= 6667).. Иде Рогъволодъ Борисовичь от Святослава от Олговича искать собѣ волости, поемъ полкъ Святославль, зане не створиша ему милости братя его, вземше под ним волость его и жизнь его всю. И приѣхавъ къ Случьску и нача слатися ко Дрьючаномъ... И ради быша ему людие, Глѣба Ростиславича выгнаша... И приде же Глѣбъ къ отцю... Ростиславъ... иде съ Всеволодомъ и с Володарем и съ всею братею на Рогъволода... Рогъволодъ же затворися в городѣ и бьяхутся крѣпко и много от обоих падаху...

Ярослав бяше подъмолвилъ князѣ Рускиѣ и короля и Лядьския князя, да быша ему были помочьници на Ивана...

Том же лѣтѣ поча рать Изяславъ Давыдовичь на Ярослава на Галичьскаго, ища волости Иванови Ростиславичю, рекшему Берладнику...

мови голови Уряду УСРР Любченка, яку він виголосив на XIII всеукраїнській зїзді рад у Київі дня 15 січня 1935 р. і яку „Большевик" в ч. 16 з б. р. подає в повнім обемі. В тій промові Любченко сказав між інш. на адресу Сталіна дослівно таке:

За проводом партії Леніна-Сталіна (імена большевицьких ватажків большевицькі часописи завсіди друкують, як колись імя царя, товстим письмом!) 30-мільонний український народ у союзі з трудящими Росії й інших національних республик розбив 17 років тому кайдани рабства, в союзі з трудящими цілого Радянського Союзу погромив білу й жовтоблакитну контрреволюцію, інтервентів, відстояв свою незалежність (! — „Н. З.") і, під керівництвом партії большевиків, геніяльного любимого Сталіна, створив прекрасну (! „Н. З."), молоду, могутню, країну, країну вугілля, чавуну й сталі, залізної руди, Дніпрельстану, машинобудівних велетнів, країну радгоспно-колгоспного ладу, країну, що становить невід'ємну, складову, одну з кращих частин великого Радянського Союзу (бурхливі оплески).

Таке сказав большевицько-український раб Любченко на адресу большевицько-московського самодержця Сталіна. Забув тільки згадати в тій своїй промові про найважніше: про те, що говорить і пише цілий світ. Забув згадати... про голод в тій „прекрасній" країні, на чолі котрої він стоїть...

Вилаявши далі всіх Українців поза межами СССР, і зокрема в Галичині, Любченко так закінчив ту свою промову:

Оскаженілі від приреченості (? що значить се слово в больш. жаргоні, не знаємо — „Н. З.") недобитки клясового ворога хватаються за найпідліші засоби, намагаються при здиханні своєму ужалити нас. Наш обовязок нещадно добити, розтоптати контрреволюційну гадину. Отже, вище революційну пильність. Ми сміливо й переможно підемо вперед під прапором Маркса-Енгельса-Леніна-Сталіна, під безпосереднім керівництвом того, з ким ми не знали поразок, з ким доведено боротьбу до кінця, під безпосереднім керівництвом любимого, великого, мудрого Сталіна! (Бурхливі оплески, що переходять в овацію. Всі встають. Вигуки: Ура!!).

Ще більш раболіпна, ніж промова голови Уряду УСРР Любченка, була промова президента Всеукраїнської Академії Наук у Київі акад. Богомольця. Він виголосив її на вечірнім засіданні згаданого Зїзду Рад дня 17 січня б. р. Ось деякі її частини:

„Сповнені гордости, ми, представники наукового фронту заявляємо: тільки в нашій радянській батьківщині, якою керує велика і мудра комуністична партія та геніяльний натхненник і організатор соціялістичних перемог, вождь світового пролетаріяту товариш Сталін (оплески), можливі ті грандіозні досягнення в усіх галузях господарського й культурного будівництва, що нами зустрічає Союз Радянських Соціялістичних Республик Зїзди Рад. — „Під проводом Всесоюзної Комуністичної Партії і її сталінського Центрального Комітету, під безпосереднім проводом Центрального Комітету Комуністичної Партії (більшовиків) України і його керівників товаришів Косіора, Постишева невпинно зростає міць Української Радянської Соціялістичної Республики, невідємної частини й непохитного форпосту нашої великої батьківщини — Союзу Радянських Соціялістичних Республик. — У боях проти заклятих ворогів трудящих, проти розгромлених партій українських націоналістів і великодержавників, решток петлюрівської білогвардійської, троцкістсько-зіновєвської й іншої контр-революції, розквітає Радянська Україна, її соціялістична промисловість, колгоспне господарство, її культура, національна формою — соціялістична змістом".

Згадавши далі ще кілька разів Сталіна з невідлучним додатком „великий", президент Всеукраїнської Академії Наук закінчив свою промову окликами на честь: Косіора, Постишева, Петровського, Любченка і „великого вождя трудящих цілого світу товариша Сталіна".

Не менше раболіпна була також промова другого речника науки проф. Губергріца. І він згадав, про „нашого великого вождя", „капітана(!) нашої країни", „вождя трудящих цілого світу — товариша Сталіна", як також Постишева. Та родзинка тої промови отсі слова:

„Ніде в світі немає такої уваги, такого шанування науки, ніде в світі не піклуються так про наукових робітників" (як, розуміється, в СССР й очевидно на Україні) — казав проф. Губергріц. Якжеж чудово „гармонізують" ті його слова з загально відомим фактом винищення большевиками в Росії і зокрема на Україні майже всіх, навіть найповажніших учених, між ними й найбільшого історика України пок. проф. Михайла Грушевського!...

Не дивно, що в надгороду за такі промови акад. Богомольця і проф. Губергріца, „Більшовик" помістив також і їх портрети. І вони там „красуються" — поки і їх не розстріляють або не поженуть двигати смереки в тайґах Сибірі...

Так раболіпствують на Україні найвищі представники влади і науки. Чиж супроти того можна дивуватися, коли на другім всесоюзнім зїзді колгоспників-ударників київської области в промовах його учасників, селян і селянок, аж переливалося від славословія на адресу Сталіна, Постишева, Ворошилова, Будьонного і т. д.?

Та рекорд під тим оглядом здобула колгоспниця артілі ім. Комінтерну на Київщині, товаришка Демченко. Вона так закінчила свою промову: „Хай живе наш рідний(!) Йосиф Вісаріонович Сталін!"

Так виглядає раболіпіє на Україні. Се наслідок знищення большевиками почуття людського достоїнства в людях та зведення людини під моральним оглядом до рівня раба, котрий вже нічого не соромиться, навіть лизати той чобіт, котрим копають його і його нарід.

Історія жіночого руху

Реферат Пані Евстахії Тишинської, виголошений частинно на Ювилейнім Зїзді Марійських Дружин Пань у Львові. 3

Відколи велике число самітних жінок залишилось без опертя й удержання, такі жінки товпою горнулися під опіку монастирів. Отже в середних віках монастирі причинилися в значній мірі до розвязки жіночої квестії, даючи притулок великій частині незамужних жінок, запевнюючи їм вищий степень умового розвитку й отвираючи поле до позитивної праці. Учені монахині й артистки займалися переписуванням цінних манускриптів, інші віддавалися навчанню дітей в монастирських школах, чи плеканню хорих, інші виконували мистецькі роботи до церков і богатих домів. Неодна учена ігуменя мала вплив на церковні і державні справи.

Коли в XVI століттю по виступі Лютра реформація знесла монастирі в Німеччині, не заступаючи їх ніякою релігійною чи суспільною установою то се спричинило значну шкоду жіночій справі, позбавляючи богато жінок притулку, особливо потрібного в часі трийцятьлітної війни і попихаючи цим ряди жінок у пропасть проституції. Реформація понизила жінку допускаючи розводи, розривність подружжа і тим самим знесення сакраментального характеру подружжа.

В XVII і XVIII ст. появляється цілий ряд творів, в котрих признавано жінці не тільки рівноправність, але прямо першенство. Вже перед великою французькою революцією рівноуправнення жінки було теоретично до тої міри виборене, що французький фільософ Кондорсе[1]) міг сказати:

„До найцікавіших постулятів в інтересі загального щастя можна зачислити цілковите знищення пересудів, котрі спричиновали нерівність права для обох полів. Даремно шукаємо причин, щоби це витолкувати, чи то різницею фізичної будови, сили духа, чи етичного змислу. Нерівність на нічім іншім не спирається, як на надужитю сили".

Одначе се рівноуправнення було тільки теоретичне.

O. Sertillanges [2]) пише, що тлом відносин між мужчиною і жінкою була, скажім і є, перевага фізичної сили, тому менше числилися з жінкою, вона ставала предметом торговлі, істотою, призначеною до услуг поза домом і вдома, предметом ужиття, ніколи істотою рівною мужчині.

З того легко зрозуміти, що жіноча справа мусіла скорше чи пізніше стати життєвою справою, яка доторкала цілою жіночого пола, це є більшої частини мешканців цивілізованих країв.

Кінець XVIII століття становить переломову епоху в історії жіночого руху, котрий доперва від того часу починає входити на практичну дорогу під стихійним натиском жіночих мас, шукаючих заробкової праці. Підчас Великої Революції французької жіноцтво вперше явно і зорганізовано домагається зрівнання прав з мужчиною в родиннім і громадськім житті.

Дарма, що провідниці цього руху Жанна Ролян і Олімпія Гуж погибли згільотиновані — ідея жіночого руху остала, годі вже було її здержати.

В Америці на розвій жіночого руху вплинула визвольна війна, передовсім знесення невільництва. В Англії великою піоніркою жіночого руху була Мару Wollstonecraft, авторка „Оборони прав жінки" 1792 р. В Німеччині „будителями" жіночого руху були романтики, Шлеґель і Шляєрмахер.

На розвиток жіночого питання в XIX віку вплинули дуже сильно Жорж Занд і Джон Стюарт Міль.

Хоч жіночий рух в кождій майже державі прибирав своєрідні індивідуальні ціхи, то всюди жінки боролися за поправу матеріяльного положення, за права до вищих студій і вкінці за цілковите рівноуправлення з мужчинами, якого виразом є в першій мірі активне і пасивне виборче право до всіх законодатних тіл.

Щойно закінчення світової війни, в якій жіноцтво віддало людству незаперечливі услуги в запіллях всіх фронтів, принесло жіноцтву майже всіх країн Европи менше або більш повні політичні права.

Характеристичною ціхою жіночого питання, якого постуляти обходять жінок цілого світа, є те, що жінки ріжних політичних переконань, ріжних рас, народностей і віроісповідань підіймають часто спільну акцію в обороні своїх загрожених прав. Міжнародна жіноча солідарність мусить бути з природи річи дуже сильна.

Великий вплив на розвиток напрямних фемінізму в XIX столітті мав Стюарт Міль, горячий заступник жіночої рівноправности в родині і державі. Його книжка „Невільництво жінок" з 1869 р. стала катехизмом для молодого жіночого руху. Він стає батьком боєвого фемінізму, який спирається на його поглядах про повну в засаді духову тотожність обох полів. Твердження це, з грунту фальшиве, стоїть тепер в суперечности з загальними поглядами, після яких мужчина і жінка це два окремішні світи, що доповняються взаїмно. Незгідне воно також з висліданми спеціяльних наукових дослідів, які вказують на трівкість фізичних і духових ріжниць обох полів.

З цього ясно, що при тотожності людської природи і рівноправности мужчини і жінки є однак між ними многі, глибокі і трівкі ріжниці. Трівкість так тілесних як духових ріжниць між обома полами се річ зовсім ясна, тому що вони істнували від найдавнішних часів, серед найбільше змінчивих умовин, у всіх расах і культурах. Не заникнуть вони і сьогодня, бо випливають з самої природи, вони вроджені, не набуті.

[1]) В творі „Esquisse du Progres de l' Esprit humain".

[2]) У своїм творі „Christianisme et feminisme".

Гумор. — Щиро. — Може пані булиб ласкаві заспівати? — Коли так богато гостей... — Якраз я хотівби виполошити їх троха...

Гумор. — Причини сонности. — Ваш синок робить дивно сонне враження. — Батько: Тому, бо в його очах дрімають великі здібности.

Ювилей арт. П. Сороки

Для вшанування 25-ліття сценічної праці відомого артиста Петра Сороки львівська експериментальна сценка „Богема" влаштувала 15 березня ц. р. бенефісову виставку в „Театрі Ріжнородностей" у Львові.

Арт. Петро Сорока — львівська дитина. Вже змалку проявляв велику охоту й хист до сцени. Скоро звернув на себе увагу сценічних кругів і вступив на шлях важкої акторської праці, де проявив побіч великого таланту велику любов до цеї вітки мистецтва. Діяпозон його сценічного хисту показався широким підчас креації найріжнородніших ролі. Шлях його сценічної праці се безнастанне важке скитання по всіх провінціональних сценах. На тому шляху поклав немалі заслуги для рідного сценічного мистецтва. В останніх роках осів у Львові, де працює як режисер „Богеми".

На бенефісову виставу вибрано комедію Меріяма-Лужницького в музичному оформленні В. Балтаровича „Акорди". У виставі взяли участь: Блавацький, сам Ювилят, пані Сабат-Свірська та п. Ольський. Добра обсада як і загальна симпатія львівського громадянства для Ювилята стягнули доволі численну публику. Сам Ювилят виступив в ролі професора, креуючи тип ученого постійно занятого своїми аналізами „етимольогічно-граматичними", дотого дещо розсіяного. Під маскою розсіяности криється одначе глибоке зрозуміння життя й потреб молодости. Він бачить захоплення своєї жінки молодим поетичним — композитором, що гостює саме в його домі, та хоч болїє над утратою почувань жінки до себе, по батьківськи прощає їй цю кривду й усувається тихо з дому, сподіючись однак колись туди вернути. Особливо гарна була у нього мімічна гра при пращанні з портретом дружини. Незрівняний Блавацький не завів і сим разом сподівань публики, чаруючи всіх своєю високомистецькою грою. В своїй креації дав глядачам тип композитора, що живе-поринає у висшому світі — світі мистецтва. В його понятті правдиву насолоду може осягнути людина, що розуміє і любить мистецтво. (Зміст штуки напечатаний був в 788 ч. „Н. Зорі"). П. Ольський може дещо замолодий у своїй ролі, яку відтворив, це наче друге „я" автора, виразник його суспільних поглядів та засад, старається погодити всі суперечности, що повстають у трансі акції. Симулює в певній мірі цинізм, який — до речі кажучи — є в нього „панцирем проти злоби дня", на діліж людина з нього щиросердечна та глибоко добряча з цілою скалею ніжних струн в душі. Його гра вповні вдоволяюча. Коли додати до цього гру п. Свірської то в цілости гарно виведена була штука. В ній гра артистів та акція держали глядача в великому напруженні. Публика цим разом допписаля. — Л.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Перед оснуванням гр.-кат. Епархії в Хусті. „Русскій Народный Голосъ" ч. 57 з 16 с. м., безпартійний щоденник, що виходить в Ужгороді на Закарпатті, приніс отсю вістку: По донесенням з достовірних жерел в скорім часі приступлять до оснування хустської гр.-кат. Епархії. Про оснування третої гр.-кат. Епархії в ЧСР говорили вже кілька разів. Одначе чеське правительство не годилося на створення нової хустської Епархії, хоч Ватикан витав створення самостійної карпаторуської церковної провінції. Сьогодня створення хустської Епархії вступило в актуальну фазу: На основі здійснення „Модус вівенді" зліквідують рожнявську Епархію. Теперішний рожнявський Еп. Бубнич подав просьбу на парохію Тополькани. Замісць рожнявського Епископства передбачується створення Епархії в Хусті в цілн створення карпаторуської провінції. Ужгородське Епископство повинно бути підвисшене до Архиепископства. З Ватикану повідомляють, що чеське правительство вже договорилося з Римом щодо подробиць.

Католицька Акція й політика. Св. Отець приняв на послуханні питомців церковних римських колеґій, що брали участь в міжнароднім курсі КА в папськім університеті Ґреґоріянум. На тім курсі започаткованім архиепископом Піццардом ряд церковних асистентів КА виголосив відчити на актуальні теми з ріжних ділянок КА. Тих викладів слухало понад 500 осіб, членів ріжних народів. Між ними були представники Анґлії, Бельґії, Бразилії, Греції, Еспанії, Італії, Канади, Злучених Держав Півн. Америки, Німеччини, Польщі, Португалії, Шкотії, Франції, ЧСР, питомці колеґій: у к р а ї н с ь к о ї, російської, маронітської, полуднево-американської, міжнародної колеґії ОО. Капуцинів. Св. Отець бажає, щоб питомці чужоземних колеґій також в ділянці КА понесли до своїх країв римське виховання. — До зібраних питомців виголосив довшу промову Св. Отець радіючи, що слухачі курсу КА походять з таких численних країв. Пригадав основні засади КА, котра є співучастю світських в апостольськім ділі церковної єрархії згідно з традиціями, сягаючими перших століть християнства. Св. Отець підкреслив, що Католицька Акція мусить стояти поза політикою в партійнім розумінні. Одначе коли політика розтягається на те, що клясично означується словом „поліс", т. зн. торкається загального добра суспільности, КА не може бути рівнодушна, але мусить узгляднювати політику можливо широко. Вкінці Св. Отець поручив підготовку до апостольства і святости священичого покликання як перших передумов Католицької Акції. (КАП).

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В СОЙМІ виголосив промову пос. Великанович. Він заявив м. ін., що надмірно високі шкільні оплати дошкулюють найбільше українській молоді, котра походить головно з бідних селян і робітників. Пос. Великанович домагався зниження шкільних оплат.

В ВІЛЬНІ городський староста розвязав польську націонал-соціялістичну робітничо-селянську партію за її діяльність. Та партія виступала проти обовязуючого права і загрожувала безпеці, спокоєви і публичному порядкови, каже староство.

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР заявив представникови анґлійської ґазети „Дейли Мейл" м. ін., що німецький нарід не бажає війни, лише пошани для себе. Німеччина не може дальше бути під ганьблячим впливом обмежень версайського договору. Вона готова переговорювати з іншими державами. Німецьке правительство не думає, щоб можна односторонно змінити територіяльні постанови міжнародних договорів.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало ноту до німецького правительства. В ній протестує проти одностороннього зривання договірних зобовязань і звертає увагу Німеччини на її відповідь в справі відвідин мін. Саймона в Берліні. Розмови мін. Саймона з німецькими державними мужами мали заступити військові клявзулі Версайського Договору. Анґлія не може згодитися на число німецьких військ, себто на 36 дивізій. Анґлійське правительство питає, чи Німеччина бажає собі візити англійських міністрів в такім обсязі і з такою цілю, як се попередно означено.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО приняло холоднокровно рішення німецького правительства щодо введення загальної обовязкової військової служби в Німеччині. (ПАТ).

ПРОДОВЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ухвалив французький парлямент на внесення правительства 354 голосами проти 210 голосів. Правительственний проєкт постановляє, що тимчасово будуть задержані на 6 місяців ті військові, котрі кінчать військову службу в цвітні 1936 р. і на рік всі слідуючі континґенти. Військова служба в Франції буде тривати 2 роки.

ПРОВІДНИК ГРЕЦЬКОГО ПОВСТАННЯ Венізельос має перенестися на постійний побут до Франції.

В ГРЕЦІЇ зачали конфіскувати майно повстанців. Само майно Венізельоса обчисляють на 500 міліонів драхм (около 25 міліонів злотих).

БОЛГАРСЬКА ВІЙСЬКОВА РАДА, котра засідала під проводом короля Бориса, перенесла в стан спочинку 5-ох ґенералів. Міністр війни Златеф заявив, що чистка ще не скінчена.

НОРВЕЖСЬКИЙ ПРЕМІЄР Мовінкель передав королеви димісію цілого правительства. Причина уступлення та, що норвежський парлямент відкинув правительственний проєкт буджету.

МІЖ ЯПОНІЄЮ Й СССР мало прийти до заключення тайного договору. Договір передбачує демілітаризацію сибірсько-манджурської границі. Японія мала зобовязатися в імени Манджурії, що зрікається дальшої експанзії в Монґолії. Совітська Росія за те заявила, що не буде вмішуватися до японсько-китайських справ. Такі вісти принесла німецька преса.

МОНҐОЛІЯ домагається прилучення до Манджурії. До манджурського правительства прийшли в тій справі численні депутації від населення Внутрішної Монґолії.

ЗАМАХ НА КОРОЛЯ ҐЕДЖАСУ виконали три замаховці в м. Мекка підчас музулманських торжеств. Атентатчики кинулися на короля з кинджалами, одначе прибічники короля поубивали всіх трьох замаховців.

Лікарський фейлетоник.

Катар

Нова теорія про його лічення.

Найзвичайніша річ на світі, катар, спричинює богато клопоту всім, що його мають. Чи катар триває тиждень, чи два, чи лічений, чи ні, він однаково впертий, прикрий і неуступчивий. Чи нема ліку проти катару? Здається, що нема, коли читається, що в Злучених Державах Півн Америки є в продажі аж 45.900 специфіків проти катару! З того можна заключити, що де богато ліків, там нема ні одного успішного. Хемічний промисл виробляє сотки й тисячі специфіків, що мають буцімто лічити катар, та коли він появляється, ні один з тих ліків не помагає.

Один лікар з Франценсбаду в ЧСР поручає як добре средство проти катару безсільну дієту. Вона протиділає запаленню шлюзівок і тим самим лагодить запальний стан шлюзівки в носі й переривае катар. Орґанізм поглитує сіль, що має в собі натрій, тільки через зневтралізування її впливів при помочи кальція й калія. Тому орґанізм мусить позбуватися постійно тих металів, аби протиділати трійливим реакціям натрія. В нормальнім стані се відбувається без ніякої комплікації. Натомісць при запальнім стані і кальцій і калій потрібні орґанізмови як складники, що влекшують поборювання недуги. Тому безсільну дієту примінюється з поводженням при запаленні нирок, катарі жолудка, сухотах. Завдяки безсільній дієті перебіг катару стає лагіднішний і на $^2/_3$ коротший ніж звичайно.

Безсільна дієта має ту прикмету (коли йде про катар), що вистарчить примінювати її 2-3 дні, щоб осягнути бажаний вислід. При тій дієті треба обмежитися до печива без соли, до яблок, меду, несолоних бараболь в лупинах і т. д. В молоці, маслі і мясі все є деяка скількість соли, тому треба уникати тих харчів підчас безсільної дієти.

НОВИНКИ

РЕДАКЦІЯ просить вибачити за великі спізнення в реаґуванні на листи, але вона не в силі скорше відповідати як відповідає, бо листів приходить богато.

Вистава УСС в Станиславові в салях б. каварні „Асторія“ при вул. Собіського проходить з великим успіхом. Вона продовжена до 31 с. м. Її оглянули вже тисячі осіб зі Станиславова й околиці. Зі зворушенням оглядали відвідувачі дорогі памятки, пізнавали своїх близьких і знакомих. Виставу УСС повинні всі оглянути.

Практичні Курси „Сільського Господаря” в Янчині зачинаються від 1 квітня с. р. Наперед буде курс садівництва й городництва, що триватиме до 20 травня с. р. Потім будуть $1^1/_2$ — 2 місячні курси пасічництва, шовківництва, рільництва, годівельної господарки, ветеринарії й кооперації. Кандидати повинні мати 18 літ і найменше вселюдну школу. Місячно платиться 10 зл. за науку і 20-25 зл. за харч. Подання треба вносити до 30 с. м. на адресу: Т-во „Сіль. Господар“, Львів, Ринок 10, II пов. (практичні курси).

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК приняла в члени Т-ва 6 нових кооператив: „Дніпро“, Богатківці, пов. Підгайці; „Єдність“, Держів, пов. Жидачів; „Самопоміч“, Тернопіль; „Мета“, Старий Самбір; „Єдність“, Вербів, пов. Підгайці; „Самопоміч“, Сушиця Рикова.

У Львові відбулася недавно конференція Українбанків в справі заключування конверзійних договорів. В ній взяло участь 68 представників. М. ін. вирішено скликати пресову анкету для поінформування української преси про обовязки хліборобів при сплачуванні рільничих довгів, обнятих конверзійними договорами.

Підручники до навчання релігії в народних школах можна набути до комісової продажі: а то, біблія зл. 1. — катехизм зл. 0.60. При більших замовленнях рабат! Замовляти В. Гірняк Станиславів Красінського 12. 8—7—10

В Бережанах Повітовий Кружок „Рідної Шкоди“ зачав від 15 с. м. курс провідниць дитячих садків.

Проф. Ян Розвадовский, польський мовознавець, проф. краківського унів., помер нагло на головному двірці у Варшаві.

Американський амбасадор у Варшаві Джон Кюдагі виголосив відчит п. з. „Сучасна Америка“. Прелеґент обговорив господарське положення в Злучених Державах Північної Америки і зарядження президента Рузвелта в цілі опанування господарської кризи.

В Луцьку на академії „Леґіону Молодих“ ред. Януш Лясковский з Варшави сказав, що „Л. Млодих“ постав собі метою боротьбу зі всіми інтернаціоналами, що ставляться ворожо до цілости Польщі, з Комінтерном і Катол. Церквою... Його промову гучно оплескували молоді санатори. На тім академію закінчено, бо влада заборонила продовжувати таку академію. (АБЦ, ч. 71).

Помер видавець „Таймсу” Ґ. Е. Бікль в 81 р. життя в Лондоні. Він написав славну біографію Дізраелія та оповістив кілька томів листів королевої Вікторії.

В Ромунії під селом Супланешті тічня вовків пожерла зарібницю Марію Кулєску, що вертала до дому, разом з її дволітною дитиною.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Гродзіцких ч. 2., за попередним надісланням грошей.**

Анґлійська преса пише, що сеї весни буде в СССР такий страшний голод як був в 1923 р. і взиває заздалегідь занятися голодними.

Кембріджське університетське видво видало книжку „Німеччина в 18 ст.“. Автор її — професор німецької мови В. Бруфольд. Праця написана головно на підставі споминів людей з епохи Ґетого.

Шведський парлямент святкує своє 500-ліття. Він вперше зібрався в р. 1435 в м. Арбоґа (180 км) на захід від Стокгольму в часі боротьби Шведів проти данської супрематії.

Йосиф Дельмонт, визначний німецький письменник-самоук, котрий не ходив до ніякої школи, помер в 61 р. життя в Піщанах. Уродився в гірському сільци в Австрії, в дуже убогій родині як 17-а дитина. Зразу був актором, потому пробував ремесла, потому зачав волочитися по світі. Писати зачав в 41 р. життя. Його більше знані твори: „Дикі звірята на фільмі“, „Місто над морем“, „Остров справедливих“.

В 20 ч.. „Нової Зорі“ на ст. 7 в рубриці „Політичні Вісти“ вістка п. з. „В Познані“ має звучати так: В Познані увязнили посла ББ Войцеховского. Увязнення заряди ла прокураторія в Варшаві.

Звертаємо увагу, що на всякі імпрези, на котрі редакція „Нової Зорі” одержує запрошення, будемо висилати співробітників лише тоді, коли одержимо білєти вступу.

Гумор. — Знаєте, Японія хоче купити у большевиків Владивосток на вагу. — На вагу золота? — Ні, на вагу зубів, вибитих большевикам.

Перечитайте се!

Хто з колишніх післяплатників „Нової Зорі“, котрим задля залеглостей здержано висилку ґазети, пришле відтепер якийнебудь ґріш, тому той ґріш поділить Адміністрація на дві части: Одну половину присланого запише на рахунок давного довгу, а за другу половину висилатиме ґазету. Розуміється се зробимо тільки з тими, котрі не винні за богато, бо завеликим довжникам зараховуємо всю прислану квоту на довг, аж поки вони сяк так не наближаться до вирівнання довгу. Ніяких окремих упімнень не висилаємо, бо се не тільки річ коштовна, але показалася безуспішна. Тому тепер просто здержуємо ґазету тим, що занадто залягають з передплатою. Хто хоче мати рахунок свого довгу, нехай пришле почтовий значок на відповідь. — Адміністрація.

ЖЕРТВИ

о. Іван Лушпинський в Товстенькім зл 2 для Івана Заремби. —

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Впр. о. А. Хлистун, 2410—4 th. Ave, Watervliet, N.Y.: Долярів 5 (пять), на передплату „Нової Зорі“ ми одержали. —

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр у приватних оборотах 5.25—5.28 зол. Зол. доляр 8.88—8.90. Канадійський доляр 5.22; 1 нім. марка 1.98—2.06; 100 франц. фр. 35.00; 100 чеських корон 21.90; 1000 ром. леїв 32.00—35.00 зл.; 100 австр. шілінґів 100 зл.; анґл. фунт стерл. 24.75 зл.; 100 шв. франк. 172.00 зл.; ґданський ґульден 1.72 зл.; 100 італ. лірів 43.90 зл.

Набіл. Маслосоюз платив 20. III. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. 2.50 зл., за 1 л. молока 16 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яець 2.30 зл. Тенденція на масло сильна, на молоко і сметану вдержана, на яйця знижкова. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Молодий, енерґійний, самітний дяк, фреквентант висшого інституту музичного, обійме сейчас посаду. Зголошення приймає з чемности Ректорат катол. ґімназії в Стриї, вул. Надбережна 5. 15-1-2

Недавно вийшла нова книжка
Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 гр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попередним надісланням ґрошей.

КІНА

АДРІЯ: Ґрафиня Паріжа.
КАСИНО: Мальована заслона.
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Прапор волі.
МІРАЖ: Чар віденського вальця.
МУЗА: Острів скарбів.
ПАКС: Історія душі св. Тереси від Дитятка Ісус.
СТИЛЕВЕ: Скампольо і ревія.
УТІХА: Несамовита ніч і ревія.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: $^1/_2$ стор. 180·— зол., $^1/_4$ стор. 90·— зол., $^1/_8$ стор. 45·— зол., $^1/_{16}$ стор. 25·— зол. В редакційному тексті: $^1/_2$ стор. 280·— зол., $^1/_4$ стор. 140·— зол., $^1/_8$ стор. 70·— зол., $^1/_{16}$ стор. 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 24 березня 1935. Ч. 22 (820)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Краків 405.867

Ідеал християнської держави

пропагує президент Вільної Ірляндської Держави Де Валєра.

Президент Ірляндії Де Валєра виголосив в Дебліні велику промову. Він висловився за конечністю здійснити в Ірляндії ідеал християнської держави. Ірляндське правительство признало християнські засади за обовязуючі напрямні поступування також в господарськім житті і буде кермуватися ними при розвязуванні всяких справ. Політика Ірляндії гармонізує з катол. наукою й етикою. Се виявляється передовсім в журбі влади за горожан, що терплять нужду. Крім господарської поправи краю слідуюче дуже важне завдання правительства се реформа й таке відроджения виховної системи, щоб могли в ній вповні здійснитися домагания католицького світогляду. (КАП).

Реорганізація німецького летунства

Анґлійський часопис „Дейли Мейл" оповістив розмову свого кореспондента з пруським премієром ґен. Герінґом. Він заявив м.ін., що Німеччина хоче створити військове летунство не на те, щоб нападати сусідів, лиш аби оборонитися перед воздушною атакою. Ґен. Герінґ підкреслив, що летунський договір предложений недавно анґлійським правительством, вимагає, щоб сиґнатарі того договору віддали свої летунські сили на поміч нападеному краєви. Супроти того Німеччина мусіла усталити, котрі члени німецької військової авіяції будуть належати до „Люфтштрайткрафт", а котрі до спортового і торговельного летунства. Від 1 IV с. р. німецькі пільоти дістануть військові відзнаки і титули. Військове летунство Німеччини підлягатиме німецькому міністерству летунства. Се міністерство буде мати нагляд також над спортовим і торговельним летунством. Міністром летунства буде ґен. Ґерінґ. Він буде мати титул „ґенерал летунів"

Ситуація гірша ніж в 1914 р.

Черчиль заявив в палаті громад, що програма розбудови анґлійського летунства рішучо не вистарчає. „Ми — казав він — увійшли в час великої небезпеки і стоїмо в обличчі не нової війни, але великої правдоподібности продовжування війни, про котру ми думали, що вона скінчилася в листопаді 1918 р. Маю надію, що тій небезпеці можна ще запобігчи,але ситуація гірша ніж в р. 1914. Домагаюся, щоб анґлійське летунство дорівнувало наймогутнішому летунству інших держав". — Чим скінчаться перегони зброєнь, не тяжко відгадати.

Азійські народи лучаться

Агенція Райтера доносить: Правительства Манджурії й Японії спільно опрацьовують пляни в справі поширення манджурської держави на полудневий захід. Ціла внутрішна Монґолія має бути прилучена до Манджурії. — Рівночасно доносять, що порозуміння між Японією й Китаєм щораз більше затіснюється і що до Японії прибула делеґація з Сіяму в цілі навязання блищих господарських взаємин. — Коли народи Европи жеруться, Азія консолідується.

Ґоркий на чолі безбожників

Німецьке Інформаційне Бюро доносить з Москви, що знаного рос. письменника Ґоркого вибрано до президії орґанізації безбожників. Ґоркий вибір приняв і має стати на чолі боротьби з релїґією і Церквою. Твори того безбожного босяка треба вже раз основно викинути з наших бібліотек.

Битва в костелі

Бються ножами, колами й зелізними дручками.

З Плоцка доносять: До Радзиміньска в повіті плоцкім приїхало 30 сторонників маріявитського „архиепископа" Ковальского разом зі своєю „жрекинею", щоб опанувати костел. А що брами і двері були позамикані, отже вони розпочали наступ на костел і на дім пароха. Браму до костела виломали і вирвали з муру. Занявши костел, здобули і дім парохіяльний. А в неділю почали їх викидати фельдманівці. В костелі почалася битва на ножі, коли і зелізні дручки. Поліція кілька разів інтервенювала, але завзяті сектарі бються дальше. Населення довкруги з великим згіршенням дивиться на те. — Такі завзяті бійки польських сектарів відбуваються во імя „наук" таких криміналом за роспусту караних людей як Ковальский. І мимо того гр. Лубєньский відчуває потребу виказувати лише слабість гр. кат. Церкви, а не римсько-катол. Костела, хоч то на його території відбуваються такі події, а не на території діяльности нашої Церкви.

Пригода зі скаженою коровою

Три німецькі робітники їхали роверами до місцевости Варен в Мекленбурґії. Коли вони були недалеко Фельдмарку, несподівано напала на них скажена корова, що втікла з маєтку в Швасторфі. Ошаліла корова смертельно змасакрувала рогами одного робітника, другого тяжко поранила. Третий робітник уратувався втечею. Візваний ним на поміч лісничий застрілив корову.

ЧИ ВИ ДАЛИ ЩО НА ГОЛОДУЮЧИХ В ЯВОРІВЩИНІ?

Достатне життя
Належну пошану
Ідеальні відносини
Суспільне становище
Торговельні звязки
Економ. незалежність
Реальні користи

запевните собі — складаючи свої ощадности

В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Унія на Україні

також булаб неможлива колиб спольонізовано Церкву в Польщі.

З приводу статї Ґертиха.

В ч. 810 „Нової Зорі" зреферували ми на основі книжки Ґертиха*) програму польського націоналізму супроти нашої Церкви в Польщі. Та програма має на цілі польонізацію також нашої Церкви і відтак через Церкву українських вірних. Які булиб безпосередні наслідки здійснювання тої програми, се старалися ми представити в попередній статті „Нової Зорі" на ту тему. Ті наслідки булиб жахливі для обох сторін: для Українців і для Польщі. Бо та польонізація підтялаб основно моральний вплив Церкви на українське населення і тимсамим зробилаб його дуже придатним на большевицьку аґітацію, що йде з сусіднього СССР. А большевизм однаково грізний і для Українців і для Польщі. Бо й Українцям і Польщі він несе повну руїну.

Та не тільки такі наслідки малоб здійснювання програми польського націоналізму на терені Церкви в Польщі Ті наслідки булиб ще більші. Бо польонізація гр.-катол. Церкви в Польщі на Бог знає який час зробилаб неможливим приєднання до католицизму Вел. України. А се булоб великою втратою для католицької Церкви, яка від давна ждє на обєднання з нею України і через Україну Росії.

Та чи є вигляди на обєднання України з католицькою Церквою?

Як відомо, б. російська православна Церква на Вел. Україні після упадку царської Росії також завалилася. На її руїнах повстала була зразу між ін. т. зв. українська автокефальна церква, яка бажала стати українською національною церквою. Але бажання ті не здійснилися. Бо дуже скоро большевики зліквідували ту Церкву. Вони на місце релїґії і Церкви виставили безвірство, яке насаджують з великим фанатизмом. У висліді: нині на Вел. Україні панує на релїґійнім полі велике спустошення, а в области церковної орґанізації повна анархія. Велика Україна під релїґійним і церковним оглядом се дике поле, яке нині не належить до нікого. Його треба буде старанно вичистити з хабаззя, глибоко переорати і на ново засіяти зерном Христовим. Розуміється, се буде можливе щойно тоді, коли на Вел. Україні впаде влада большевиків. А вона напевно впаде.

*) Про ту книжку гл. „Н. З." чч. 780, 784, 788, 792, 800, 805, 810 і 813.

Коли се станеться тоді прийде час на здійснення мрій і надій Апостольського Престола і всеї катол. Церкви на зеднання цілої України з католицькою Церквою. Тоді прийде велика історична хвиля, коли католицька Церква знов могтиме вступити на Вел. Україну, на якій вона вже була і з якої її б. Росія усунула насильно. Тоді прийде великий день і для гр.-кат. Церкви в Галичині як Церкви католицької вітки українського народу.

Успіх католицизму на Вел. Україні буде у високій мірі залежний від того, в якій формі він там появиться. Коли та форма буде для українського населення зовсім чужа, то і відношення українського населення до католицизму буде таке, як до чогось чужого. Колиж католицизм піде на Вел. Україну в формі для українського населення рідній, тоді й українське населення прийме його як щось рідне.

Та яка форма католицизму булаб для населення Вел. України рідною?

Ясна річ, що такою формою булаб та, в котрій католицизм уже істнував колись серед тамошнього українського населення і в котрій він істнує й нині серед українського населення Галичини. Та форма се У н і я, яку Україна заключила була з Апостольським Престолом в 1596 р. в Берестю й яка зберіглася по нинішний день в Галичині в виді гр.-кат. Церкви.

Чимжеж гр.-кат. Церква рідна українському населенню?

Вона рідна українському населенню передовсім своїм обрядом, який хоч греко-словянський з походження, то на протязі століть став уже українським. Та не тільки зовнішним обрядом гр.-кат. Церква рідна українському народови. Вона ще більше рідна йому своєю внутрішною організацією: українською церковною єрархією, українською адміністрацією, взагалі духом, який в ній панує. Все те зложилося на то, що гр.-кат. Церква в Галичині це одинока нині церковна організація на Україні, яку при її католицизмі сміло можна назвати Церквою нашого народу.

Характер гр.-кат. Церкви в Галичині й робить її найбільш відповідною для унійної акції на Вел. Україні.

Зовсім інакше виглядалаб справа приєднання Вел. України до католицизму, колиб пляни Ґертиха, що мають на цілі польонізацію гр.-кат. Церкви, були здійснені. Тоді гр.-кат. Церква, отже Унія, маючи форму польську, отже чужу для населення Вел. України, не малаби вже притягаючої сили для того населення, яку має нині. Навпаки! При нинішнім стані заогнення національної боротьби в цілім світі польська форма гр.-кат. Церкви, отже Унії, згори засуджувалаб її на повну невдачу на Вел. Україні.

Що отсе наше твердження не безосновне, наглядним доказом того є т. зв. неоунія, яку пробують насаджувати на східних окраїнах Польщі, і зокрема на Волині і на Поліссі. Як відомо в тій унійній акції гр.-кат. Церква Галичини не бере участи. А не бере участи з незалежних від неї причин. Отже не зважаючи на православний обряд тої неоунії, який робить її зовсім подібною до б. синодальної російської Церкви, котра в формі варшавської автокефалії й досі істнує на сході Польщі, та неоунія не знайшла серед українського православного населення Волині і Полісся такого приняття, яке Унія зовсім певно знайшлаб, колиб її понесла туди українська гр.-кат. Церква з Галичини, а не люди чужі національно для того населення.

Так отже інтереси католицизму вимагають категорично, щоби гр.-кат. Церква в Галичині не стала предметом віві-секції, яку хотівби перевести на ній польський націоналізм. Навпаки. Інтереси католицизму вимагають, щоби гр.-кат. Церкву в Галичині як найбільше скріпити і тим приготовити її до великої ролі, яку вона в будуччині повинна відіграти на Вел. Україні. Бо чим більше світлою під кождим оглядом буде гр.-кат. Церква в Галичині, тим більше притягаюча буде вона для В. України. А чим більше притягаюча для Українців над Дніпром буде гр.-кат. Церква в Галичині, тим більше притягаюча для них буде і сама Унія, яку та Церква понесе колись над Дніпро. Се таке самозрозуміле, таке ясне, що не зрозуміє того хіба той, хто не хоче того розуміти.

Вкінці ще одно.

В останніх часах з польських кругів, ідеольогічно близьких до Ґертиха, виступили з твердженням: В разі колиб повстала Українська Держава, що обіймалаби всі українські землі, тоді гр.-катол. Церква не тільки не приєднає до Унії Україну, але ще сама потоне в українській православній більшости. Таке твердження зовсім безосновне. А безосновне воно передовсім тому, що, як сказано вище, православна Церква на Вел. Україні нині як церковна організація в ж е н е і с т н у є. І не тільки нема вже православія на Вел. Україні як церковної організації. Нема його вже також в серцях тамошнього українського населення. Тому твердження про небезпеку потонення гр.-кат. Церкви в Галичині в морі українського православія не тільки вповні безосновне, але прямо комічне. Не православіє небезпечне для гр.-кат. Церкви, але ті, що при помочи православія хотіліби здискредитувати гр.-кат. Церкву і так її підірвати.

НАЙСТАРШИЙ, НАЙБІЛЬШ ПЕВНИЙ І ДОВІРЯ ГІДНИЙ ДОСТАВЕЦЬ НАСІННЯ ПОЛЬОВИХ, ГОРОДНИХ І КВІТКОВИХ РОСТИН ЦЕ НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Лише по докладній провірці відміни, чистоти і сили кільчення зерна продає Народна Торговля насіння, так через свою централю у Львові, як і по своїх 32-х складах у Львові і в краю.

При купні насіння одержите даром ВЕЛИКИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ ЦІННИК! ЖАДАЙТЕ скрізь пакованого насіння лише в торбинках НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ.

18-1—4

Зїзд Союзу Українок

Загальний Зїзд Центрального Українського Жіночого Товариства „ Союз Українок" зачався у Львові 20 с. м. о год. 10 в салі „Народного Дому". Приявних було: 197 делеґаток (108 від філій, 68 від кружків, 21 членок Гол. Виділу С. У.), 11 представниць від інших жіночих товариств з рішаючим голосом: Укр. Захоронка, Марійське Т-во Пань, Будучність, Стріла, Студентки, Т-во допомоги вдовам і сиротам по священиках, Труд, Укр. Народне Мистецтво, кооп. „Союз Українок", філії Союзу Українок Еміґранток у Львові та у Варшаві. Крім того на салі около 50 гостей, членок С.У., представники „Просвіти", „Сільського Господаря", „Маслосоюзу", „Центробанку" і „Т-ва Опіки над Молодю". З преси заступлені: *Нова Зоря, Правда, Діло*, Н. Час, Батьківщина, Свобода, Комар і жіночі органи: Нова Хата, Жінка, Жіноча Доля. — Між жіноцтвом перевага пань в середнім віці. Молоді небогато. Також небогато сільського і міщанського жіноцтва.

Зїзд відкрила голова С. У. пос. М. Рудницька о год. 10.02 витаючи всіх приявних. Повстанням з місць вшанували память померших: Івани Витковицької, Марії Вигнанської, Ольги Лещукової, Йосифи Паньківської та О. Дудриківної. До президії ввійшли крім голови С. У. пп. Н. Лівицька-Холодна з Варшави, Е. Макарушкова, Весоловська (Стрий), Хомінська (Сокаль), дві селянки: О. Воєвода з Жовківщини й Марчукова зі Стоянова. Секретарки: пп. Сіякова й Мудрикова. — Відтак секретарка п. І. Л у н е в а відчитала звіт за час від 9. V. 1933 до 20 III. 1935. Засідань Гол. Виділу було 53. Видано ряд обіжників до філій. Згідно з ухвалою жіночого конґресу зачав виходити з початком 1935 р. двотижневик „Жінка", орган С. У. Три представниці С. У. взяли участь в І жіночім зїзді на Закарпатті. Вибори до сільських і міських рад випали некорисно для жінок. Гол. Виділ репрезентував жіноцтво на всіх імпрезах, ювилеях і т. д. — Звіт з передконґресових праць здавала п. Олена Ш е п а р о в и ч. Дня 30. X. 1933 повстав Діловий Конґресовий Комітет, котрий поділився на ряд комісій: мандатову, мистецьку, організаційну і т. д. Всі кошти конґресу покрили філії. Америка нічого не дала. Крім „Діла" й „Нового Часу" українська преса не піддержала(?) передконґресової праці. Решта преси була невтральна(?) як не ворожа(?). Діловий Комітет переговорював з групами: катол. жіноцтва, радикалок („Жін. Громада") і націоналісток. Всі ті групи не виступали самостійно, за ними стояли фактично мужчини. Переговори йшли з д-ром М. Дзеровичем, д-ром М. Стаховом і націоналістичними провідниками мужчинами. *Се записане в протоколах.* Католички й націоналістки взяли участь в конґресі, радикалки ні.

Перші корисні прояви конґресової акції се: 1) Велика активізація нашого жіноцтва. 2) Збільшення престіжу всіх жіночих організацій в очах суспільности; 3) пропаґанда серед чужинців. Переписка передконґресова: 328 входячих і 436 виходячих письм, 7 обіжників. Засідань Конґресового Комітету було 38. На конґрес зголосилося 657 делеґаток і 200 гостей. Через брак окремого поїзду до Станиславова приїхало 594 делеґаток (від 60 філій, 92 кружків, 5 жін. кооператив, 22 інших жіночих товариств, разом 169 жін. організацій з краю). Були делеґатки з Волині 12, Полісся 2, еміґрантки Наддніпрянки з Польщі 9, з Праги 3, з Відня 2, Закарпаття 6, Буковини 2, Америки 2, Канади 1. Була п. Шіпшінкс, Анґлійка, делеґатка Міжн. Жін. Союзу. Було 34 представників преси, 15 від української, 11 від чужинецької.

Орґанізаційний звіт здавала п. М. Б і л я к о в а. Союз Українок має тепер 73 філій і 420 кружків з 25.000 членів. Крім того є 63 жін. секцій при „Просвітах". Свої домівки має 14 філій, спільні домівки має 15 філій, не мають домівки 22 філії. Гол. Виділ відбув 68 поїздок, з того 35 сен. О. Кисілевська, філії 639 поїздок по кружках. Найбільше кружків мають філії Станиславів (35), Сокаль (27), Рогатин (21), Стрий і Перемишль (по 20). Великі філії мають бути окружними філіями. Щодо числа поїздок філій по кружках, *то на першім місці стоїть* Станиславів (216 поїздок), потім Стрий (93), Коломия (83), Рогатин (40), Сокаль (29), Чортків (18). Кожда філія має уладити в себе „Свято Селянки" на зразок станиславівського свята підчас конґресу. Вкінці референтка піднесла хиби жіночих організацій та вказала на їх завдання. — Підчас звітів панує на салі зразковий спокій. Всі делеґатки й гості слухають з великою увагою. Деякі записують. Дуже мало ходять по салі. Ніхто не курить. (Мимоволі пригадалися мені мужеські збори, на котрих панував шум і гамір, більшість ходила й говорила голосно, дим неможливий, предсідники дзвонили без перерви як хлопці на Великдень, та се нікого не зворушувало. Слова бесідників пропадали серед гамору й диму. Моя доля звітовика була незавидна, бо не знати було чиї слова записувати)...

Наради зїзду С. У. тривають дальше.

Про танці в піст

Гуляй, Семене, я до тебе, ти до мене...

Позапустний сміх і плач.

Біля авта стояла. Випудрована, вишмінкована, витинкована, видекольтована, шипром воюча, закутана в легеньке як пух футерко. Їде на добродійний вечір танців. Коло неї заскомлів голос голодного:

— Даруйте, будь ласка, на хлібець... ще й нічого не їв...

Її тупоносий пантофельок, що формою й коліром нагадував головку гадюки-мідянки, нетерпливо затупцяв:

— Чоловіче Божий, всердилася, не займай мене, яж їду танцювати для вас бідних...

Десь колись таке читалося. Чи здуманий се, чи правдивий парадокс життя, не знаю. Та пригадався він мені ось недавно. Мимоходом кинув я оком на виставову шибу „Базару". Там афіш кричить претенсіональними буквами:

„Комітет хлопячої школи ім. Грінченка подає до відома, що дня 9 березня відбудеться в льожалі кавярні „Уніон" Забава з танцями... Чистий дохід призначений на допомогу найбіднішій дітворі"...

Отже й тамта дама була в праві, коли наші патріоти-батьки танцюють для найбіднішої дітвори... Коло того батьківського афіша — другий. Незугарними буквами, що нагадують викривлені запятки безробітного торговельного субекта, голосить:

„Вечерниці Торговельної Молоді в кімнатах „Української Бесіди" дня 9. III...".

Роблю дальші відкриття. За вікном пишається великий як плахта декоративний афіш. Відразу впадають в очі розмальовані поруч себе два румяні серденька. Вони стилем і краскою нагадують ті ярмарочні серцеваті медівнички, на яких звичайно білим люкром виписані такі сентенції: Kocham! Pamiętaj o mnie. Се банальний символ недільного сентименту вояків і кухарок. Думаю собі — певне цукорники запрошують на баль. Ні! З немалим трудом вдалося мені відшифрувати дуже змодернізовані букви:

„Великі Вечерниці Основи". Дата також 9. III...

Саме навинувся мій знайомий. Куди йдеш? — питаю. У відповідь втикнув мені в руку видовжену сецесійну книжечку-запрошення з шовковим зашморгом. Читаю:

„Марійська Дружина при державній гімназії у Львові має честь просити на Чайний Вечір з танцями... за дозволом Дирекції в суботу 9.III. Остання й найкраща забава цьогорічних мясниць"...

Се мене розброїло. Моє серце помякло й таяло мов той мартовий сніг під подувом вітру. І я простив всім: і танцюючим батькам і архітектам і торговельникам... Не знаю статутів Марійських Дружин, тому не знаю, що дружинникам і дружинницям вільно, а чого не вільно. Однак такий маю піетизм до сеї фірми, що нині ще не можу зсинтезувати понять: Марійська Дружина + танці + піст + дозвіл Дирекції.

Ще інший куріоз. Той знайомий впевняє мене, що в неділю 10. III. вечером ще й деінде будуть танцювати. Якраз в ту хвилину, коли по церквах наші проповідники в проповідях будуть накликувати вірних до покути, коли наш нарід під ритм маестатичної й жалісної як страдальне лице Спасителя пісні „Претерпівий за нас страсти" буде, мов повноколосе збіжжа, гнутися в поклонах до землі... Масонн — кажу. Ні! Одна наша шкільна інституція заведе танцюристі хороводи... під авспіціями духовного педагога...

Крайно здивований таким відкриттям, йду шукати може ще яких документів сьогорічної збірної карнавалової істерії.

Ось і вікно „Книгарні ім. Т. Шевченка". Може тут. Ні, нема ніяких запрошень на танці. Зате щось інше кидається в очі. Різні страхіття алькоголізму. Українські, німецькі, польські, болгарські, чеські протиалькогольні друки. При них і малюнки. Ось в журналі „Дер Кемпфер" ілюстрація демона пияства. Сидить собі на престолі гидка почвара зі скиптром в руках. Перед нею дефіляда пияниць, злочинців, кримінальників, божевільних, кретинів і т. п. Далі на видним місці розвинена й картина з типами українських пияниць в різних ситуаціях. Отже: пияниця демолює хатню обстанову на очах вистрашеної жінки і дрібних діток; другий вже йде на жебри з торбами; інший звалився в калюжу й свиня його оброхкує; тамтой знова закостенів на морозі з фляшкою в руках... Справді, аж морозить дивитися на сей мальований реалізм. До того ще й надпис з грізною пересторогою: Алькоголь топить людину!

І се мене власне розсмішило! З тим топленням людини — переборщення і чиста бляга, „буйда" — як каже сусід — і лицемірство... Нехайби той відроженець, що зібрав сю міжнародню колекцію протиалькогольних причандалів, пішов собі на якийнебудь „чайний" вечір з танцями так прм. до Уніонки! Там побачивби, як патріотичні батьки важко працюють в крутіжі фокстрота „для найбіднішої дітвори", а перевтому заливають монополкою... Видно, інтеліґентів алькоголь не топить, а дає їм бадьорість життя. Добре то сказав один наш політик: — Посол без дієт, автобус без бензини, баль без алькоголю — одна робота: не повезе.

Тепер говорім не образово, а простими реченнями з підметами і присудками.

Отже в карнавалі Р. Божого 1935 гуляла львівська Україна аж віхті з ходаків летіли. Гуляла в днях 9 і 10 березня, отже в церковно-календарнім часі, який забороняє всякі гучні забави. А церковна диспенза що? — кажуть ті, що танцювали „на добродійні цілі". Треба супонувати, що сьогорічні забави справді відбулися за церковним дозволом. Так, хто просить о диспензу, той узнає над собою церковний авторитет. Се позитивна сторона справи. Однак диспенза Церкви се ще не радісне благословення Церкви. Церковні чинники нераз морально змушені диспензувати. Один вечірковий комітет голосно резонував перед одними дверми: Дасть позволення на забаву, чи не дасть? Байдуже, й так потанцюємо, бо запрошення вже розіслані...

Кожда церковна влада без сумніву радуваласяб, колиби приписи Церкви шанувано все й всюди, колиб не було такої, як сьогорічна, повені просьб о диспензи. Се прецінь відоме, який заразливий вплив мають диспензовані міські імпрези прм. на село, яке нині тяжше втримати в карбах релігійности. Один парох в горах б. Усусус не постарався о диспензу. І тихе, потульне бойківське село піднесло револьту. Закидували: То панам в місті вільно й у пості гасати, а хлопові — ні! Чи для них Бог інші приписав заповіди ніж нам? (Автентичне). Простолюддя також розжолобує всі життеві прояви — своєю простою льоґікою.

І не зовсім будуючі були ті вечірки танців на нашому терені. Ось підведім один конкретний примір. Як минулих літ, так і сього року відбулися забави середньошкільної молоді. Передше не сміли ті забави протягнутися ні мінутки поза 10-ту вечером. Сього року вививалися в танцях молоденькі парістки нашої нації ген аж поза північ. Справді поступлено сим разом „ліберальніше", та чи більше педагоґічно? Ні. Сама молодь ствердила, що давніще не булиб ніяким чином на таке позволили. Тай присутне громадянство завважало, що слабші діточі орґанізми проявляли коло півночі наглядну фізичну й духову перевтому. Деякі знова батьки таки явно негодували, що так довго придержують дітей на забаві.

Не диво проте, що ізза таких і подібних рацій уроблюється опінія, що давніші виховники вміли зручніше класти натиск на релігійне виховання молоді при рівночасному зберіганні вимаганої духом часу свободи. Се власне секрет виховного такту — ся інтуіція, се вичування педагогом синтези тих чинників, що різьблять характер молоді. Коли того нема, може колись несподівано накинутись потреба реедукації. А се нераз неможливе.

Гіркий досвід в тій ділянці зробило польське духовенство на деяких територіях краю. З повстанням Польщі декотрі духовники занедбали властиву духовну працю над душами молоді на користь ріжних розривкових імпрез та патріотичних шопок. І не счулися, як перед ними раптом станула в повнім рості психіка „Леґіону Млодих", нині непримиримо протикатолицька, яка своїм деструктивним впливом захоплює чимраз ширші круги молоді. Протиділання тій психіці тепер дуже утруднене. Коли сіль звітріє, викидають її геть.. Се факт нині вже стверджений, що сьогорічні мясниці у Львові й на провінції обходжено далеко гучніше ніж попередніх літ. Яка сьому причина? Чи змінилося що в нашім житті на ліпше? Чи збільшилася наша економічна сила? Чи зменшилося у нас безробіття? Чи виграли ми яку внутрішню або міжнародню політичну ставку?

Нічого з того! Навпаки, наша матеріяльно-духова скрута мається у відворотній пропорції до вибуху карнавалових настроїв. Почуття національного такту дораджує нам якнайдальше йдуче поміркування. Доходимо до такого стану, що не гасати нам, а р и д а т и. Ось алярмують, що в ріжних сторонах нашого краю (Яворівщина) зачинається вже на добре голодовий маскарад, якого маски будуть взоруватися на неандертальськім черепі. Чи думає хто в нас про зорґанізований рятунок загибаючим?

Не завадилоб нам з львівських карнавалових танцбуд кинути оком на ширший світ. Впавби нам в око один монастир. Той — картузький, ревіндикований на православних та відданий нині виключно в посідання галицьких гр.-католиків. (Під сю хвилю там понад 50 наших, два Жиди й один ендек). І там танці під такт тюремного джесбенду з народньою приспівкою:

„Ой, воші мої чорнопискі"... [*])

А той всенародній маскарад в царстві тупого Азіята Джуґашвілі-Сталіна... І там лунає: Carne vale! Проч з мясом! Проч з мясом — буржуйським, попівським, кулацьким, а передовсім — українським...

Ми малпуємо чужі взірці...

Коли перед війною одно з німецьких міст почало вводити паріські звичаї з прилюдними розхрістаними танцями мідінеток, тоді остро зареаґувала німецька суспільність. А тодішний політ.-сатиричний журнал „Сімпліціссімус" помістив таку картину: Через границю перелітали на німецьку сторону ріжні частини здертої й зношеної французької тоалєти. Німці її перехвачували й пишалися нею...

Мабуть український карнавал з 1935 р. перейде в історію в постаті... зношеної дранки... (к).

Примітка Ред. „Н. Зорі": Отсей допис одержали ми від священика, знаного нам як острого обсерватора сучасних подій. Розуміється, радо приймемо всякі замітки на порушений тут теми.

[*]) Пропускаємо дальший текст тої (зрештою знаної) приспівки ізза його дуже яскравого амісту. — Ред.

Де в правлячих кругах панує себелюбство, там зле з народом. Годі то лихо поширюється також на низи і просякає аж у найнизші кляси. Зиск і користь стають ціллю життя. Ніхто тоді не держиться засад. Ретельність се тоді забута чеснота. Вірність вмирає, а суспільність стає тоді перегоновою площею, на котрій вганяються за урядами і майном. (Смайлс: „Обовязок" розділ 4-й п. з. „Непідкупні мужі").

ОГЛЯД ПРЕСИ

Трагедія совітської молоді

В журналі „Vie Intelectuelle" поміщена цікава стаття знов'яки з Росії п. з. „Ментальність совітської молоді". Він недавно виїхав з Росії, де займав високе становище. Ось короткий зміст його страшної статті (котрий подаємо за „Нашим Католіцким"):

В оцінці большевизму, отже і таких поодиноких фактів як ментальність совітської молоді мусимо боронитися перед статичною ілюзією, котра витворюється завсіди, коли тільки не піддаємо контролі раз вироблених поглядів. І так легко забувається, що під большевицьким режімом виховується вже третє покоління молоді і що те останнє покоління може бути зовсім неподібне до першого. Молодь, що дорослала в медових місяцях революції, була повна запалу й шаленої віри в надходячий, з тугою очікуваний, золотий вік. Те покоління здесятковане війною і голодом, скоро минуло. Ті, що остали, на вид трагічної розбіжности між ідеалом, котрий купували кровю і дійсністю, такою ще далекою від марксівського раю, легко попадали в депресію або вступали в ряди опозиції, віддавна придушеної. По них прийшла доба „дикого комсомолу", в котрім молодь, повна революційним ентузіязмом, постійно під грізним натиском, віддавалася з пасією „золотій свободі"; толтала безпощадно все, щонебудь могло їй ставити опір, включно до родичів, зачислюваних до категорії „пережитків, заслугуючих на винищення". Тоді витворився тип комсомольця хапуна й забияки, що не знає міри в розперезаній інстинктів, визутого не лише зі всіх „пересудів", але також зі всіх засад. Влада доглянула скоро, що нарочно розпутана стихія могла стати обосічною зброєю. Зачали лучатися випадки, що комсомольці відмовляли послуху: „бригади добровольців", що мали вести тяжкі роботи засланців і вязнів для ратування опінії супроти Заходу розбігалися по дорозі. Вони грабили і нищили оселі по дорозі. Брак дисципліни і розперезання унеможливляли всяке тривале зусилля, всяку „творчу революцію". Комсомол, кинений як авангарда для заведення села, перейшов по селах як татарська орда, компромітуючи на цілі літа акцію пятилітки. І тоді супроти грози положення зачалися репресії, зачали брати в карби розшалілу молодь, — кирпою заступив ригор.

Нова виховна програма стрічає великі трудноші. Все зусилля йде в напрямі знищення особности на користь колективу. Мудро передумані методи мають улекшити — і приспішити те відчоловічення. Лекції і гри так зорганізовані, щоб індивідуальне зусилля, індивідуальна відповідальність не грали ніякої ролі. Кляси поділені на групи, в котрих кождий член відповідальний за поступи цілости. Отже індивідуальне суперництво заступлене збірним суперництвом. Практичний наслідок тої методи — ослаблення почуття відповідальности, винищення заінтересування та індивідуального зусилля. Навіть літературна творчість молоді мусить бути колективна. Речники нових метод привязують велику вагу до заступних средств, як прим. „військове приспособлення", кіно і спорт. Але тут методи не дописують. В війську комсомолець стрічається з причаєною ненавистю і глухим бунтом російського селянина, котрий ще не забув, що йому забрали землю. Дотеперішні ізоляційні кадри не дозволили йому достеретти тіней революції. І ось звязок з життям змушує його до думання. Отже влада старається дальше окружати комсомольця охоронною баріерою, поручаючи йому окремі ділянки, маринарку й летунство.

Та ось нова небезпека. Молодий летун чи матрос стрічається зі світом, ударяє його факт, що в тім ненависнім світі Заходу люди жиють свобідно, сміються: кажуть, що сміх, веселість ударяє в особливий спосіб пришельців з СССР: там відвичили сміятися. Повстають небезпечні рефлексії — спроби конфронтації. Але влада стежить. В 1933 р. відбулися кривавi репресії проти молодих матросів за „зносини з закордоном". В тім самім менше більше часі летунство перейшло крізь подібну „чистку". Лучше чим військо під скляним кльошем удержує молодь спорт. Тому в Росії панує тепер правдивий спортовий шал, що втягає обовязково всю шкільну молодь.

Вкінці є кіно, театр, „відповідна" лектура. Але й тут повстають нові трудноші. Молодь облягає юрбою закордонні фільми, пускаючи попри вуха коментарі — відтрутки. Насуваються параделі, не все корисні для пануючого режіму. Будиться туга, що викликує неспокій.

Лектура підлягає також строгій контролі. Існує тип „правовірної" повісти, в котрій комсомолець-герой спасає світ. Одначе вбогість нової літератури приневолила видобути передвоєнну книжку з комори старих річей. Мимо обильних коментарів (котрі перескакується), молодь улягає фасинації іншого світа, шукає в нім жадібно слідів іншої ідеольогії ніж та, котру їй накидають. Особливо манить її ідеал індивідуальних діл, геройства „на власну руку". „Заборонені" книжки поширяється в укриттю, з тим більшою пасією, що мають чар забороненого овочу.

Найтяжша доля дівчат, втаємничених від дитини в полове життя, котре школа показує як звичайну фізіольогічну функцію, що вимагає заспокоєння. Автор статті наводить статистичні цифри: 30% дівчат низше 15 літ практикує поронення! Від 15 до 18 літ вже 75—80%. Понад 18 літ пороненя се звичайний, природний і частий „спосіб", про котрий говориться публично, без стиду, як про вирвання зуба. Легко можна собі уявити фізичну й моральну деґрадацію, котра витворюється в тих умовинах. Коли офіційна анкета пробувала зібрати серед молоді опінії, пятнуючі проституцію, в певній хвилині — замовкла, засоромлена наївними заявами комсомольців: „Ми не потребуємо проституток, ми маємо наші товаришки — комсомолки"...

В тій атмосфері спідлення і приму су найлучші та найглибші дусяться, не видержують проби. Їм здається, що одинокий вихід — смерть. Тому викази самовбийств приймають в останніх часах трівожні розміри. Спершу преса пробувала пятнувати тих „дезертирів перед життям". В школах уладжували самосуди над самовбийниками. Одначе наслідок був неочікуваний: зараза росла... Сьогодня ніякі офіційні звіти не виказують дійсного стану річей — поодинокі самовбийства стають такі часті, що вже не роблять вражіння; щонайбільше говорять собі на вухо про самовбийства груп, курсують тайні посмертні листи. Ось кілька уривків з тих трагічних документів: „Життя занадто сумне, душуся"... „Все жахливе: скачу до води, щоб мене зїли риби і не остало з мене ніщо"... „Ми могліб жити, колиб ми були ідіотами, одначе людина думає і се страшне". ...„Я хотілаб мати крила, але маю лише руки, щоб працювати в фабриці: лучше не бути"... „Може всеж таки щось є по тамтій стороні, варт спробувати й побачити; там не може бути гірше й нудніше, ніж тут"... А ось речення з листу, котрий лишило шість дівчат, що всі шість повіснлися на одній гиляці: „Вже не можемо довше. Колиб бодай можна було подорожувати, побачити щось цікаве. Але тут все сіре. Дусимося".

Про неспокій, що бушує серед большевицької молоді свідчить також вороже відношення до релігії. Хулою дуситься нераз голос душі. Знамення річ — заведення для умово недужих переповнені недужними на „релігійну манію". В часі протирелігійних обходів молоді неодин з учасників попадає в шал. В однім з заведень СССР є молода дівчина, котра дістає конвульсій, кілько разів чує хрест — на віддаль, крізь замкнені двері! Може подібні случаї вплинули на понехання богохульних маніфестацій, від котрих зрештою нинішня молодь держиться здалека. Минули часи „апашів".

Також знаменний факт тайних товариств серед молоді, що є переважно під знаком шукання („Кружок Молодих Мислителів", „Кружок Шукачів" і т. д.) Приналежність до такого тайного т-ва карають з найбільшою строгістю: концентраційні табори рояться від молодих, обвинувачених нераз без причини за участь в тайних зібраннях. Умове життя не може істнувати поза офіційними рамами.

Одначе дух не звяжеться. Атмосфера переслідувань і репресій викликує щораз виразніше якесь скупчене самознання, ледви видиме в блиску погляду, в киненім слові. Цікава річ: преса пятнує комсомольців, що „упадають так низько": ходять до церкви і хрестять своїх дітей. В церквах, відвідуваних донедавна старими жінками, видно тепер щораз більше молодих облич.

Незнаний автор кінчить свою статтю під знаком надії: в кривавім російськім аді, під поверхнею примусу й офіціяльної ідеольогії, приготовляється й росте якесь велике Воскресення.

Примітка Редакції „Нової Зорі": В попереднім числі подали ми огляд нашого студентського життя за останних 10 літ. Воно виказує, до чого може дійти молодь, коли перестане поступати по думці катол. засад. До чого се веде ще в дальшій консеквенції, бачимо з сеї статті про совітську молодь: таких подій ще мабуть не було в історії...

Праця се перша твердиня проти покус нерепельности. Вона отвирає кождому талантови вільну дорогу і надає виконанню кождого суспільного і релігійного обовязку сильніший натиск. (Смайлс: „Обовязок", розділ IV).

Людям не бракує сили, лише волі. (Віктор Гюґо про силу волі).

Нема нічого дурнішого як бачити глупоту в гуморі. (Ернст Льотар.)

Суд над священиком і масонерія в Польщі

В м. Неполомицах (краківське воєвідство) відбулася незвичайна судова розправа. Такий заслужений для католицьких справ „Ґлос Народу" подає з неї звідомлення спеціяльного висланника (ч. 66, з 8. III. с. р.). Подаємо те справоздання повне відомостей, які важні для кождого священика в Польщі і для кождого світського католика.

Оноді в четвер відбулася перед городським судом в Неполомицах явна розправа проти кс. Тадея Яйки, обвинуваченого за провину з арт. 127 і 170 к. к. зроблену, як твердить акт обжалування, в той спосіб, що ксьондз Яйко, вікарій в Неґовиці пов. Бохня, в проповіди виголошеній дня 25 листопада 1934 р. „зневажив владу", кажучи, що в польськім правительстві є масони. Крім того публично розповсюднював фальшиві відомости тим власне своїм твердженням, котре могло викликати публичний неспокій. Розправа відбувалася перед городським суддею Д-ром Файлем. Обжалованого кс. Яйка боронив адвокат Д-р Сиґеріч з Кракова.

Після відчитання акту обжалування зізнавав кс. Яйко, котрий до вини не почувається. Він вияснив, що на проповіди сказав, що „в польськім правительстві є масони, то річ явна, а масони то люди, котрі борються з католицькою Церквою". На доказ правдивости висше наведених слів оборонець обвинуваченого Д-р Сиґеріч вніс перевести докази: 1) З переслухання п. З. Дворжаньчика, дир. деп. Міністерства Суспільної Опіки та рівночасно секретара великої масонської льожі в Варшаві на обставину, що масонська льожа — явне стоваришення, зареєстроване в правительственнім комісаріяті Варшави і що членами льожі є члени правительства: п. мін. закордонних справ Йосиф Бек, дир. деп. мін. закордонних справ полковник Шетцель, шеф ґенерального штабу ґенерал Ґонсьоровский, 2) зі свідка п. Йосифа Бека мін. закорд. справ і полк. Шетцля на обставину, що вони члени масонської льожі, 3) з кс. Зиґмунта Качинського, директора Католицької Аґенції Пресової в Варшаві, на обставину, що се річ ноторично відома в польській і закордонній пресі богато разів оповіщувана, чого не заперечували і що не було конфісковане, що пановe міністри Бек, Бернер, Медзіньский, Матушевский, воєвода Костек-Бернацкий, шеф ґенерального штабу ґен. Ґонсьоровский, інспектор армії ґен. Ридз-Сміґли, маршалок сойму Світальский — се члени масонської льожі як також на обставину, що головна ціль масонської льожі — боротьба з католицькою Церквою. Про те клєр має обовязок освідомити вірних з точки погляду приписів католицької релігії, особливо про цілі масонерії, 4) з офіціяльних видань французької масонської льожі „Ль інтернаціональ масонік" на стор. 26 під загол. „Польонь" (Польща), де між іншими членами масонської льожі названі мін. Бек і віцемін. Шетцель та врешті 5) зі свідків Вл. Кухарского й Ант. Кухарского з Кракушовець, як також Романа Венґжина, в цілі ствердження, що проповідь з огляду на ноторичність фактів порушених в ній не викликала і не могла викликати неспокою.

Треба зазначити, що розправа відбувалася при численній авдиторії, котра рекрутувалася переважно з населення парохії в Неґовиці.

Після отворення доводового поступування пересунувся хоровід свідків. Його зачав свідок Й. Турек, постерунковий Д. П. в Неґовиці. Він зізнав, що був на проповіди критичного дня, одначе докладно не пригадує собі подробиць тої проповіди. Памятає тільки, що обжалуваний кс. Яйко говорив про події в Мехіку і сказав, що в польськім правительстві є масони і що в нас в Польщі в короткім часі може дійти до того самого. Одначе не пригадує собі, аби обжалуваний висловився, що масони то люди, котрі переслідують католицьку релігію Подібно зізнавали: свідок К. Кухарский, рільник з Кракушовець, В. Сліва кравець з Кракушовець, А. Пйотровский

Пожива у Львові

Що виказав дослід засобів поживи й інших річей.

Польська преса принесла отсі цікаві інформації про те, що ми вживаємо у Львові: Заведення для дослідів живности і предметів першої потреби у Львові виконало в лютім с. р. 1.068 аналіз, з того заквестіонувало 635 проб. Досліджувано 471 прібок молока, з того 5 мали в собі додаток води від 8.5% до 43%, 7 прібок було збираних. Масла досліджували 205 прібок, з того 14 мали марґарину. Поширено докладнішу контролю на рогачках і прилапано транспорт фальшивого масла, котре привозили з околиці Львова. Смалець в двох случаях дещо злойовав, в однім случаю мав значну скількість лою. Сир квестіонували в однім случаю з причини невідповідної назви при низькій містоті товщу. Досліджували 74 проби вудженин, не квестіонували ні одної. Досліджували 34 проби хліба й муки. В однім бохонці хліба знайшли куски бруду. Занечищене землею було також цукряне тісточко. Інших цукрових виробів досліджували 14. Досліджувано 58 проб медів, в 5 знайшли додаток бараболяного сиропу і звичайного цукру. Бараболяний сироп мають в собі також мармоляди й овочеві сиропи. З пива досліджували 10 прібок; переважна часть родів пива буває фабрикована з 10% солоду. Вина досліджувано 17 прібок, в тім виконали аналізу виноградного вина з Хмелевої коло Заліщик. Оцет квестіоновано 2 рази, бо не мав в собі приписаної кількости оцтового квасу. В додатку на стикеті був надпис, що сей оцет треба розпустити 5 кратно водою. Чай, що є в торговлі, складається переважно з листкових хвостиків і дрібних галузок, а не має зовсім листків чаю. Досліджувано 80 прібок корінів. В 1 случаю перець мав домішку горохової муки, 1 пробка цинамону була фальшована дубовою корою. З артикулів потреби досліджувано мило, соду, поташ, штучні навози, середники консерваційні, нафту. Воду досліджувано 29 разів. Водотягова вода не змінила свого стану.

Гумор. — „Перпетуум мобіле“. — Знаєш, в Польщі зробили такий винахід, що дороги будуть самі направлятися. — Та як? — А так, що кілько разів розлетиться авто, то ним залатається діра в дорозі. („Муха“).

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець візьме участь в торжествах в Сикстинській каплиці в Великий Четвер і Велику Пятницю. В день Великодня відправить Службу Божу в ватиканській базиліці, потім уділить благословення з зовнішної льоджії базиліки. (КАП).

Благальні торжества в Ватикані. Св. Отець заявив римським великопістним проповідникам, що в неділю Господніх Страстей, 7 квітня с. р. в ватиканській базиліці відправлять благальне богослуження, заповіджене в буллі про розширення на весь світ ювилею Свят. Року. В звязку з тим Св. Отець поручав, щоб великопістні проповідники приготували вірних до як найбільше гідної й торжественної співучасти в тім богослуженні.

Програма найблизшої папської консисторії. „Оссерваторе Романо“ оповістив офіціяльно, що Св. Отець скликав консисторію на 1 квітня с. р. На тій консисторії м. ін. будуть іменовані нові епископи, будуть обговорені канонізаційні справи, як також буде обсаджене становище камерленґа, котрим буде кардинал Пачеллі. (КАП).

Постійний Комітет Паломництв в Римі. Кардинал Пачеллі вислав до „Центрального Комітету Святого Року“ лист, в котрім повідомляє про повне вдоволення Св. Отця з діяльности Комітету при орґанізації в торжествах Святого Року участи вірних, що прибувають з далеких країв, особливо з околиць, де не зорґанізували збірних паломництв. Св. Отець бажає, щоб того рода установа не зникла й радить, щоб вона стала постійною орґанізацією, що буде реґулювати рух паломництв. Згідно з тим бажанням Св. Отця Комітет став постійною установою під назвою: „Перегрінаціо Романа ад Петрі седем“. Ціль нової установи буде підпирання і координування римських паломництв в такий спосіб, щоб їх учасникам забезпечити якнайбільші духові користи. Плян діяльности нової установи узгіднено з італійським міністерством комунікації. Передбачується створення подібних місцевих орґанізацій для паломництв до мм. Льорета, Асижу, Падуї, Барі, Сполета, Ліворна, Палєрма, Помпеїв. Поодинокі паломники мають 50% знижки на італійських зелізницях, для ґруп зложених найменше з чотирох осіб — 70%. (КАП).

Цінні дари для Св. Отця. Князь Долґоруков, що жие в Шанґаю, переслав для Св. Отця ряд дуже цінних дарів. М. ін. рідкі твори китайського мистецтва від 2 ст. перед Хр. до 17 ст. по Христі, бронзову літурґічну утвар з епохи династії Ган з 2 ст. перед Хр. Князь Долґоруков долучив до пересилки лист, в котрім просить приняти дар покірного серця відданого сина. Рівночасно повідомляє, що незабаром перешле збірку китайської порцеляни з 7 ст. по Хр. Св. Отець переслав йому лист з подякою. (КАП).

Переповнені катол. церкви в Німеччині. У Вроцлаві в церкві св. Матея о. проф. д-р Герман Мукерман виголосив ряд проповідей під загальним заголовком „Релігія в теперішній хвилі“. Наплив слухачів перевисшив всі очікування. Тому що першого дня кількасот осіб відійшло від дверей церкви, бо ніхто не сподівався, що на проповідь прийде понад 4.000 осіб, другого дня отворили презвитерію для слухачів. Заінтересування німецької суспільности реліґійними питаннями дуже знамените в хвилі, коли поганство, що є властиво замаскованим атеїзмом, підпиране тихо офіційними чинниками, підносить щораз зухваліше голову. (КАП).

В Парижі помер Архиепископ Ґебріян, голова „Чужоземних Місій“. Покійний був визначним місійним діячем, брав участь в численних місійних зїздах і мав неоцінимі заслуги супроти кат. Церкви в найдальших землях.

Екзарх св. Отця в Росії о. Леонід Фйодоров помер 7 с. м. на засланні у Вятці. Він був спершу болгарським архиепископом. Перед війною був Студитом в Босні. З вибухом війни виїхав до Росії, де його заслали на Сибір. Після революції Митрополит Шептицький призначив о. Фйодорова екзархом для Росіян-католиків. Св. Отець затвердив те призначення. В 1917 р. в Петрогдаді було понад 3.000 католиків Росіян, в Москві було їх кілька тисяч. Покійний о. Фйодоров був людиною високої науки, великої скромности і привітности.

Навернення американського амбасадора. Знаний письменник і б. амбасадор Злуч. Дер. Півн. Ам. в Італії Ріхард Вешборн Чайльд навернувся перед смертю на католицизм. Померший дипльомат вже кілька літ перед смертю пізнавав катол. науку. Зі своєю жінкою католичкою що неділі і свята ходив на катол. богослуження.

безробітний зі Свідуфки, Ольга Бандуровска почтова урядничка з Неґовиці, Р. Новосєльска, жінка управителя школи в Неґовиці і Карло Новосельский, управитель школи тамже, як також орґанізатор „Стшельца“ і кружків ББ. в довколичних селах. На зізнання сего свідка авдиторія чекала з великим зацікавленням, бож він був власне автором донесення проти кс. Яйка до прокураторії окружного суду в Кракові. Його зізнання завели ожидання, бо той свідок поза потвердженням висказу обжалованого, що в „польськім правительстві є масони“, ніяких інших подробиць не памятав, навіть тих, котрі подав в донесенню. Останним свідком в доказовім поступованню був кс. Новорита, вікарій в Неґовиці, котрий був присутний в костелі впродовж цілої проповіди, а зацікавився нею від хвилі, коли обжалуваний кс. Яйко після обговорення відносин, що запанували в Мехіку й Еспанії, навязував до відносин в Польщі і твердив, що і в Польщі не є відносини ідеальні під тим оглядом. Висловився також, що в польськім правительстві є масони, котрі борються з релігією. Не було мови про те, що в Польщі топчеться католицьку релігію, або що в нас дійде до того (Еспанія, Мехіко), а обжалуваний тільки вичислив подрібні факти, як стремління до цивільних шлюбів, „свідоме материнство“, розводи, часописи, що пропаґують боротьбу з Церквою. Все те вказує, що в Польщі може бути зле і перед тим маємо боронитися. На питання оборонця Д-ра Сиґеріча, чи супроти промови св. Отця до польського національного паломництва дня 4 жовтня 1929 р., супроти промови кс. кардинала Каковского на відкриттю І зїзду польських письменників дня 17 січня 1932 р. і промови кс. Нунція Мармаджія, — коли тих промов не сконфісковано, овшім, оповіщено у всій католицькій пресі — міг кс. Яйко і повинен був говорити про масонерію в Польщі і перестерігати перед нею, — свідок не міг відповісти, бо суд ухилив те питання.

Відтак свідок зізнав, що фермент між людьми повстав доперва після того, коли довідалися, що управитель школи п. Новосєльский і комісар Д. П. в Неґовиці виготовили донесення проти кс. Яйка до прокураторії. Обурених людей свідок мусів успокоювати. Неправдою є, і то свідок рішучо зазначує, неначеб проповідь викликала який небудь неспокій серед тамошнього населення.

Суддя замкнув доказове поступування, поминувши докази предложені на вступі Д-р Сиґерічем, котрий в своїй оборонній промові сказав м. ін.: Св. Отець в своїй промові до паломників з Польщі дня 4 X 1929 р. звернув спеціяльну увагу на загрожуючу небезпеку і сказав виразно, що має на думці передовсім масонську секту, котра ширить свої переворотні засади і погубні впливи в Польщі. Кс. Кардинал Каковский дня 17 січня 1932 р. на відкриттю зїзду католицьких письменників вказав, як на одно з перших завдань боротьбу з масонерією в Польщі, котра змагає перевести реформу супружого права в напрямі розводів, закладає порадні „свідомого материнства“ і намагається зляїцизувати школу. А дня 11 січня 1935 р. Кс. Нунцій Мармаджі зачинаючі катехитичні дні, виразно заявив, що найбільший ворог Церкви і культури Польщі се масонерія, з котрою боротьба се обовязок кождого католика, а передовсім духовенства. А що духовенство сповняє те своє Христове післанництво і розуміє, що не йде тут про ніяку земську власть, але про нескінчено висші добра, то свідоцтвом зізнання свідка кс. Новорити, котрий сказав, що якби мав говорити проповідь на ту тему, то сказавби те саме, що обжалуваний.

Після промови мец. Д-ра Сиґеріча суддя проголосив сентенцію вироку, в котрій признав обжалуваного кс. Яйка в и н н и м проступку з арт. 127 і 170 к.к. і засудив його на лучну кару арешту 6 тижнів і 30 зл. гривни з завішенням на 4 роки. Оборонець обжалуваного Д-р Сиґеріч заповів відклик. Вирок викликав серед численно зібраної людности парохії Неґовиці велике враження. К. В.

Для вияснення подаємо, що артикул 127 К. К. звучить: Хто в місци або в часі урядових занять або публично зневажає владу, уряд, військо або воєнну маринарку, або їх одиниці, підлягає карі арешту до 2 літ або карі гривни. Арт. 170: Хто публично поширює фальшиві відомости, які можуть викликати публичний неспокій, підлягає карі арешту до 2 літ і карі гривни.

(„Ґазета Косьцельна“ з 17. III. 1935).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Українська Загальна Енцикльопедія

Хоч наша перша енцикльопедія має значні недостачі, але вона цінна тим, що вона перша і що послужить нам як підстава в дальшій, лучшій будові на тій области. Тому вказано уважно справляти її блуди й доповняти її недостачі сшиток за сшитком.

В сшитку 27 є докінчення статті: Наддніпрянщина під владою большевиків (УССР). Автор сеї статті — Ісак Прохорович Мазепа. В ній описано досить докладно радянський устрій України, територіяльний поділ на округи, райони і сельради. Описана руйнуюча господарка большевиків, панування Москви, голод, ліквідація автономних прав України, розгром села колективізацією, конфіската майна Українців і т. д. Слідує стаття: Кубань, відтак військо України від найдавніших часів, стаття Ів. Крипякевича; Фльота, пера Всевелода Петрова; провід армії, В. Колосовського; Укр. Гал. Армія, О. Думіна написана вірно. Пропущено лише при ступенях УГА — полевих духовників, — хоч згадано всі інші ступні. Слідує стаття: Письменство XI — XV вв. Автор статті Письменство каже, що Грінченко був редактором твору: „Словник укр. мови" але сам Грінченко назвав свій твір: „Словарь укр. мови". Ріжниця мала, але є, бо „словник" з поль. мови, а „словарь" здається ближче до нашої мови, бо й так кажемо: господар, лицар. Той розділ опрацював Б. Лепкий дуже солідно; автор підносить аскетичну сторону творів з XII — XIII. вв., пише з теплом для католицької Церкви, підносить уніоністичні заходи Цамблака й Ізидора. Стаття: „Видавництва", хоч опрацьована старанно, всеж таки видавництва Галичини, над вичисленням яких працював проф. Ом. Терлецький, виказують деякі хиби, що ослаблюють число наших видавництв. Треба було згадати про такі видавництва як: „ПЕРЕМЫШЛЯНИН" календар на рр. 1850 — 1861, 1863, 1864 і видання „Перемышлянки" на р. 1862, писані укр. мовою досить чистою. За 1851 рік календар книжечка на ст. 19 + XIV + 88, двома красками, попри календарію, має цікаві, взірцево писані статті, як прим. „О завѣщаніяхъ (тестаментах), наслѣдствахъ и прочихъ до права наслѣдственного относящихся предметах". В відділі „Достопамятности" є „Звѣздарскіи вѣдомости у нашихъ сельскихъ людій", „Мѣсяцесловъ церковный", історична розвідка А.(нтона) Д.(обрянського): „О початку и утвержденіи Уніи на русской земли". Дальше є стишки числом 7 (один у формі діяльогу).Відтак йде: „Слово казане Преч. Лукою Данкевичемъ къ народу при заведенію рады окружной в Стрыи р. 1848". Цікаві перші слова: Витаю васъ милѣ братья! знаємыи и незнаєми, витаю васъ усердно словами св. Апостола Павла: „Возстани спяй воскреситъ тя Хрестъ и просвѣтитъ". Промова дуже патріотична. Бесідник наводить стишок:

„Хоть бысь забуло (сь=ся)
Що давно було,
Колижбо видно,
Що днесь огидно.
Тай кажуть люде,
Що все такъ буде."

Промовець говорив дальше, а закінчив промову довшим стихом, видно спеціяльно на те імпровізованим. Наведу одну ще строфку:

„Не тужи нині і ти руска мати,
Се твої блудні сиротоньки діти
Давно завмерлі яли оживати,
Ти їх щасливих еще будеш зріти."

Книжечка кінчиться казкою: Так світ платить.

Також нема згадки про календар „Львовянинъ", що виходив на рр. 1861, 1862 і 1863. Той календар за рік 1862 має гарні оповідання з життя, розвідку: „О числі монастирів в Галичині", розвідку: Русини; дальше розвідку Шараневича: Високий замок у Львові. Є тут також поезії Шевченка і других письменників, як Руданський, Глібів і ин. писані вже фонетикою. Календар видав М. Коссак. Нема нічого також про видавництво місячника: „Кириллъ и Методій" о. Кирила Селецького в Ярославі 1886р.

В тім століттю виходили ще отсі часописи: „Гайдамаки" М. Петрицького, „Дзвін", також Петрицького, „Прапор", місячник Кормоша, властиво о. Негребецького з Залісся. Був се католицький місячник. Не згадав автор того розділу ще про журнал: „Вѣстникъ Народного Дому", що виходив кількадесять років. В тім журналі були не менше цікаві розвідки на ріжні теми, часто історичні. Нема і про „Временникъ Ставропигійскаго Института", котрий ще й до нині виходить що року і має неодне цікаве. Не згадав автор нічого про видавництво Юл. Насальського п. н. „Бібліотека для молодежи", що виходила в Коломиї. Молодь читала її залюбки.

Та се ще далобся витолкувати, бо ті видавництва були вже давніше, коло 30 літ тому, могло забутися. Натомість не можна припустити сього що до таких видавництв як: „Записки ЧСВВ.", що виходять вже по війні, від 1924 р., і мають велике значіння в науковім світі. Як ними зацікавився учений світ, видно з того, що перші томи вже цілком вичерпані. А пишуть по „Записки ЧСВВ" навіть японські учені. Нема згадки також про видавництво: „Богословія", „Праці гр. кат. Богословської Академії" у Львові (а не забув автор про вид.: Самоосвіта!) Так „Записки ЧСВВ", як „Богословія" випустили вже значне число книжок наукового змісту. Дивне, що автор знайшов місце для нотування таких дрібних видавництв як „Універзальна бібліотека", „Народня бібліотека" М. Яцкова з 1900, „Дрібна бібліотека" К. Панківського (1894-97) і інших подібних, а не знайшов тут місця на згадку найповажніших релігійно-наукових видавництв! Про Церкву в тих останніх випусках, де бесіда про Україну, нема нічого, — особливо, коли маємо на думці добу пореволюційну, яка властиво продовжується, бо у большевиків тревае постійна революція. Вони ще досі не становлять нічого тривкого, сталого, бо найбільші їх вороги,то контрреволюціонери. По інших державах хто хоче змінити існуючий стан в державі, то такого називають революціонером, а в большевії всі, що при власті, є стало революціонери. Тут треба розуміти революцію проти правди, справедливости, гуманности, відтак вічно-перманентна революція проти Бога, релігії, Церкви — і природного та Божого закону любови ближнього.Про Церкву на Україні в добі пореволюційній не написано в сім сшитку нічого*). Уважаю се за немалу хибу пропустити такий важний чинник в життю укр. народу! А якраз по революції історія тої церкви дуже цікава. Перше тому, що по революції повстала нова церква на Україні, звана українською автокефалією. Про „митрополита" Василя Липківського, що впрочім є лише протоереєм, бо його висвячення на епископа не є канонічне, треба було тут хоч коротко згадати. Те саме про його наступника Борецького. Той рух автокефалії був досить значний, бо на Україні налічували до 1500 парохій укр. автокефальної церкви. Важну ролю в організуванні тої церкви відограв Володимир Чехівський, б. міністр за Петлюри. Нема тут нічого про історію Церкви за большевиків ні католицької ні православної. А були там дуже важні етапи закріпощення Церкви. Насамперід большевицький уряд забрав 1921 р. церковні метрики. Метрики католиків від 1918 р. були ведені по латинськи. І їх також забрано, хоч по сельрадах ніхто не вміє зробити витягу з латинської метрики. З початком 1922 р. заграбили большевики церковні дорогоцінности, навіть чаші, монстранції (в католицьких церквах), прикраси ікон, образів і всякі інші річи. В Москві і Києві забрали дорогі митрополичі мітри, висаджувані брилянтами. Те все пішло ніби на „голодуючих", а в дійсности на пропаґанду большевизму за границею. І богато розікрали. Того самого 1922 р. відбувалися реєстрації рел. громад. Такі реєстрації потягали великі кошти. Вірні мусіли пять разів власноручно підписувати устав Церкви, що було найтяжше, платити по кілька разів великанські суми за аренду церков, хоч большевики голосили перед світом, що дають ті церкви в „безплатное пользование". Так писалося в ґазетах, а нарід, що хотів бути релігійний, мусів тягнутися з останнього, щоб заплатити за користування своєю церквою. Декуди виразно говорили: Хочете Бога, то платіть за Нього.

Нема тут також нічого про арештування і вбивства тисячей духовних, мучення в тюрмах, в ріжних заслannях, як Соловки, Москва, Харків, де досі мучаться ті правдиві ісповідники Христові. З ними є також богато світських віруючих. А тих мучеників прибуває що-дня...

Мені ще 1923 весною заповів один Українець, що був аґентом „страховки" (обезпечень державних, але примусових), що то початок ліквідації Церкви, на разі під формою примусової „страховки", а потім забрання на цілі державні, яким часто буває потреба кіна, або музею. Коли нема на те відповідного будинку, забирають під кіно церкву. Про ту вандальську роботу нема в історії України в Укр. Заг. Енцикльопедії нічого. Таксамо забрали большевики всюди доми священиків і в них поуміщували часто жидівські родини, а священик мусів винаймити хату у селян далеко від церкви.

В розділі: Видавництво на Україні вичисляє автор всі видання большевиків, а не згадав, що від 1925—1929 видавала Управа Синодальної Церкви в Харкові журнал двотижневик: „Український Православний Благовістник" ін 4-о. Деякі статті були навіть по українськи. Управа укр. автокефальної церкви видавала в Києві свій орґан: „Життя і Церква", що виходив також лише до 1929 р., бо в тім році заборонили большевики всі релігійні видавництва.

На кінці піднесу деякі неточности. Невірно сказано на ст. 768: „Після переходу УГА за Збруч 11. VIII 1919", бо УГА перейшла за Збруч щойно 17. VIII. При згадці областей, де була команда УГА, згадує автор области: Львів, Тернопіль, Станиславів, а поминув Область Стрий. Що така область була, доказом була така печатка: „Душпастирство Укр. Військ. Обл. Стрий", в котрій я сам був духовником і уживав сеї печатки[3]). До тої области належали повіти: Стрий, Долина, Калуш, де я робив службу пол. духовника і душ. референта III. Корпусу. Командантом тої области і разом і III. Корпусу був полк. Коссак, по нім від половини квітня ґен. Гембачев. В Стрию була також наша Окружна Команда, командантом був отаман Котович.

Не зовсім вірно сказано на ст. 773, що найбільше культурних надбань дістала Україна з Византії та з Болгарії, що за царів Бориса та Симеона переживала свій золотий вік". Найперше не подав

*) В кінцевім сшитку є дещо про Церкву, але побіжно. — Ред.

[3]) Та печатка з подобою лева зберігається тепер у Центр. Василіянськім Музеї у Львові. Також деякі документи до історії душпастирства Укр. Військ. Обл. Стрий є в Центр. Василіянськім Архіві у Львові. — Р. Л.

Нема кращих і дешевших над ПАПЕРЦІ і ТУТКИ **150** штук в коробці **„КАЛИНА”** фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84,

автор віку, коли жили ті царі. Вони панували в часі, коли на Руси-Україні було ще поганство. Щойно по сто літах наша княгиня О л ь г а посилає до цісаря Оттона І послів з просьбою про епископа. Болгарський цар Борис, що охрестив Болгарів, панував в рр. 844—890, а Симеон 890—927, тоді як в Києві були Хазари. А бояри з дружини Рурика, що панував у північній Руси 864—879, запанували над Києвом, прогнавши Хазарів 866 р. Болгарія не мала тоді ще високої культури, бо щойно охрестилася. Її цар Борис приймив християнство 859 р. з Византії, але по епископів і священиків звернувся до короля Людвика німецького і до папи Николая І. Папа вислав епископа Павла з Популь онії (тепер те епископство є в м. Масса Марітіма й належить до митрополії Сієна); крім того прибув з Пассави еп. Германеріх зі священиками. Отже в Болгарії крижувалися впливи то західні, то східні, византійські. Культурні надбання Болгарів за тих двох царів були ще не дуже високі, бо Болгарія недавно переживала ще на пів дикі події, як се було за діда царя Бориса, яким був Крум (802—815), що вславився воєнними походами і жорстокістю як новий Сеннахеріб. Він названий болгарським Аттилею. За ціс. Льва V зявилися Болгари під мурами Царгороду і видно було з міста, як Крум приносив богам жертву з людей і звірят. Для набуття культури треба було трохи часу. За царя Бориса Болгари приймивши християнство злилися зі Словянами і приймили їх мову і письменність. Саме тоді були св. Кирило і Методій словянські апостоли на Моравії та проповідували християнство. Отже не за Бориса і Семеона „поплило на Україну богато цього добра”, то є перекладів св. Письма, св. Отців і Житій Святих, а пізніше, бо аж в XI і XII в. За Симеонового сина, царя Петра (927—969) розбив київський князь Святослав 967 р. болгарське військо і заволодів містом Мала Преслава. Святослав вернув до Києва, коли йому донесли, що Печеніги заняли Київ.

При видавництві „Державний Вістник” не подано, що се був орґан гетьманського уряду.

М. К а р о в е ц ь, ЧСВВ.

„Пакс Романа“

Міжнародний католицький студентський Конгрес.

В днях від 31 серпня до 8 вересня с. р. відбудеться 14-ий Конґрес „Пакс Романа“ в Чехословаччині. Наради його зачнуться в Празі, будуть продовжатися в Оломунці, закінчаться в Братиславі. Весь чехословацький Епископат обняв протекторіт над Конґресом, що обеднує католицькі студентські орґанізації всего світа. Головна тема нарад: „Нова людина в нових часах“. Між головними рефератами є 2 в французькій мові, 2 в німецькій, 1 в англійській. Крім того виголосять ряд рефератів на секціях. В програмі Конґресу є м. ін. дуже цікаві наукові та краєзнавчі прогульки. (КАП). Мабуть і наша катол. студентська орґанізація „Обнова“ візьме участь в конґресі „Пакс Романа”.

Корабель Вікінгів

Коло данської оселі Кертемінде знайшли глибоко під піском останки тисячлітного корабля Вікінгів. Дерево його майже зовсім зігнило, та положення металевих частин, що знаменито збереглися, вказує ясно і розміри корабля і його будову. Рівночасно знайшли кістяк вождя Вікінгів. Очевидно він помер на кораблі й на нім відбувся похорон. Потому корабель витягнули на беріг і присипали землею.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВАРШАВСЬКИЙ СОЙМ весь час під вражінням подій в Німеччині. Польські ендеки маніфестують як можуть свою ворожнечу проти Німців. Під їх оплески посол Строньский промовляв проти ратифікації компензаційної умови з Німеччиною, причім говорив м. і. в такім тоні: „Вже сто літ тому ми Поляки вміли робити коси не тільки для кощення збіжжа, але й на Німців“. В поіменнім голосуванні затверджено договір 202 голосами ББ і Німців. Проти голосувало 120 послів польської опозиції.

АВСТРІЙСЬКИЙ КАНЦЛЄР Шушніґ виголосив промову на зборах католицьких студентів. Він сказав м. і., що пацифізм веде до ослаблення краю і вкінци до упадку. Він не дає краєви безпеки від сусідів. В інтересі держави лежить готовість і здібність до оборони. Держава повинна бути здібна оборонитися власними силами.

АВСТРІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО продовжило на дальші три місяці заборону поширювання всіх часописів, що виходять в Німеччині.

В ВІДНІ суд засудив Д-ра Антона Рінтелена на досмертну тюрму за участь в бунті гітлєрівців, котрий був у Відні в липні 1934 р.

В БЕРЛІНІ відбулося жалібне торжество на честь поляглих німецьких жовнірів. Се була велика військова маніфестація. Канцлєр Гітлєр в товаристві міністра Райхсвери ґен. Бльомберґа, коменданта сухопутної армії ґен. Фріча, коменданта фльоти адмірала Редера і коменданта летунства ґен. Герінґа приняв дефіляду всіх родів зброї. М. ін. в оточенні Гітлєра були також фельдмаршал Макензен і німецький кронпринц.

МІНІСТЕРСТВО РАЙХСВЕРИ (Німеччина) оповістить незабаром виконний розпорядок до військового закона про введення загальної військової повинности в Німеччині. Військова служба в Німеччині буде тривати 1 рік. На 1 квітня мають покликати до служби річник, уроджений в 1-ім році великої війни (1914).

СПРАВЕДЛИВІСТЬ НО СМЕРТИ. В Берліні відбулося зібрання висших старшин Райхсвери за відомом міністра Райхсвери ґен. Бльомберґа. На тім зібранню регабілітували память ґен. Шляйхера, котрого вбили гітлєрівці 30 VI 1934. Промову в честь ґен. Шляйхера виголосив старий маршал Макензен.

БАВАРСЬКА ПОЛІЦІЯ видала розпорядок, який забороняє дискусію над книжкою гітлєрівського ідеольоґа А. Розенберґа „Міт XX століття“ на приватних і публичних сходинах...

В БЕРЛІНІ сконфіскували недавно цілий наклад паризького щоденника „Темпса“. Впродовж останних кількох днів се вже трета конфіската.

НІМЕЧЧИНА УКРІПЛЯЄ свої західні границі. Німецькі укріплення зачинаються коло Базилеї, тягнуться через Карльсруге і Екс-ля-Шапело, далі здовж бельґійської границі аж до Голяндії. На границі басейну Саари нема укріплень. Недалеко укріплених позицій є численні підземні фабрики боєвих матеріялів. Такі вісти принесла французька преса.

НІМЦІВ В РОМУНІЇ нараховують 800.000. З того найбільше, бо 450.000, живе в тій частині колись угорського Банату, котру забрала Ромунія, се банатські Шваби. В Семигороді є 230.000 Саксів, на Буковині 62.000 Німців. Решта 58.000 живе головно в Бессарабії й Добруджі та розсіяна по цілій Ромунії. Найстарші з тих німецьких кольоній є в Семигороді, вони мають около 800 літ.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У”! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. п.

ВІДЖИВАЄ ВЕЛИКА АНТАНТА. Англія, Франція й Італія згідно маніфестують свої заяви в справі загального обовязку військової служби в Німеччині.

ФРАНЦІЯ звертається до Союза Народів в справі зломання версайського договору Німеччиною.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО передало протестаційну ноту німецькому правительству в справі заведення обовязкової військової служби в Німеччині. Нота видержана в куртуазійнім тоні, одначе підкреслює, що рішення німецького правительства в тій справі безправне й одностороннє. Франція не може погодитися з тим фактом, бо він нарушує версайський договір.

МАРШАЛ ПЕТЕН (Франція) відповів на запит представників преси в справі загальної військової служби в Німеччині так: „Щож додати до фактів? Вісти, які надійшли се офіціяльне потвердження того стану річей, котрий ми знали досконало вже віддавна“.

В ПАРИЖІ відбувається тайна розправа проти 17 шпіонів. Вони працювали на користь совітської Росії під проводом американського горожанина Світа і його жінки.

АНҐЛІЙСЬКІ МІНІСТРИ Саймон і Іден приїзджають до Берліна 24 с. м. Вони відбудуть нараду з канцлєром Гітлєром.

БЕЛЬҐІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР Тевніс передав королеви димісію всего правительства. Причина уступлення та, що правительство не має підперття в бельґійськім парляменті в акції оборони бельґійської валюти.

БЕЛЬҐІЙСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Ґіманс заявив в справі заведення загальної військової повинности в Німеччині, що великі держави повинні порадитися, що робити. Охорона миру вимагає передуманої акції. Бельґійські міністри обговорили нове положення з французькими міністрами. Бельґія вдержує тісний контакт з великими державами.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО предложило югославянському правительству заключити порозуміння між Італією й Югославією. Порозуміння обіймалоб такі точки: 1) Заключення торговельного договору між Італією й Югославією. 2) Заключення договору приязни між Югославією й Альбанією. 3) Признання і загарантування сучасного стану в Австрії. 4) Заключення договору приязни і безпеки між Італією й Югославією. Такі вісти принесла англійська преса.

СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР в Парижі Потьомкін іменем совітського правительства запросив французького міністра закордонних справ Лявала приїхати до Москви..

ДО МОСКВИ прибула литовська делегація під проводом литовського міністра Лєкси.

В ЕСТОНІЇ міністр внутрішніх справ оповістив розпорядок про скасування всіх партій та політичних орґанізацій.

ГРЕЦЬКИЙ ПРЕМІЄР Цалдаріс і ґен. Кондиліс заявили, що по здавленню повстання будуть вести легальну політику. Покищо рішили перевести основну чистку в війську й адміністрації, скасувати сенат і скріпити виконну владу.

ЯПОНСЬКИЙ АМБАСАДОР в Римі вже другий раз інтервеніював іменем свого правительства в італійськім правительстві в справі італійсько-абісинського непорозуміння. Він заявив м. і., що японські господарські круги занепокоєні висилкою італійських військ до Африки. Японське правительство сподіється, що японські інтереси не будуть пошкодовані.

АБІСИНСЬКИЙ ЦІСАР доручив абісинському послови в Женеві передати справу італійсько-абісинського спору Союзови Народів до вирішення.

НОВИНКИ

Вистава УСС в Станиславові в б. каварні „Асторія“ при вулиці Собіського продовжена до 31 с. м. Крім місцевих відвідали її збірні прогульки з Богородчан, Надвірної, Вовчинець, Креховець, Колодіївки, Микитинець, Підлужжа, Підпечар, Посічі, Радча, Тязеви, Ямниці й Угорник. Вступ 50 гр., селяни і молодь 30 гр., члени збірних прогульок половину.

Президія Гол. Виділу „Просвіти“ скликала 20 березня пресову анкету в справі масового поширення членства „Просвіти“. На конференцію прибули представники 13 часописів. Відчинив її голова „Просвіти“ д-р Іван Брик. Реферат про доцільність акції масового членства та її підготовку й частинне здійснювання виголосив секретар Мик. Дужий. По рефераті вивязалася дискусія.

З приводу імянин марш. Пілсудского Львів прикрасили густо державними прапорами й наліпками. Вечером державні будинки були рясно ілюміновані. Міська рада вибрала марш. Пілсудского почесним горожанином м. Львова. Дня 19 с. м. відбулося богослуження в храмах всіх обрядів і віроісповідань. На Галицькій площі відбулася дефіляда війська й військових орґанізацій. Звертали увагу танки.

В Городку коло Львова відбулася анкета в справі навчання гр.-кат. релігії та української мови в місцевих школах. В 5 нар. школах з поль. викладовою мовою є 680 українських дітей. Від початку шкіль. року нема науки гр. кат. релігії. Всі заходи місцевого пароха остали без успіху. В Городку нема ні одного вчителя Українця. Родичі внесли відповідний меморіял до львівської кураторії. І жде Городок на полагодження своїх слушних домагань, вже довго жде.

Бережанщина зібрала сего року на коляду Рідній Школі 1.068 зл. Місто Бережани з передмістями зібрало 200 зл. В коляді взяло участь 69 місцевостей.

В Копичинеччині заколядували сего року 924.52 зл. на Рідну Школу“.

В Самборі Кружок „Р. Ш.“ і Т-во „Бойківщина“ уладили цикль викладів. Викладали: д-р М. Скорик (історія України), проф. Марія Мриц (геоґрафія України), проф. д-р А. Княжинський (новітня українська література), д-р М. Галущинський (державницькі змагання України від княжих часів), д-р В. Кобільник (медицина), д-р І. Рогульський (право й суспільні науки).

В Риманові на Лемківщині суд засудив о. Ор. Венгриновича з Синева на 10 зл. гривни за дозволену воєвідством збірку на „Рідну Школу“. Від присуду внесено відклик.

В Сяноці відбудеться 12 квітня с. р. ліцитація москвофільського Нар. Дому за довги. Виклична ціна виносить 14.000 зл. Вартість Нар. Дому. перевисшає 20.000зл.

Як інформують про Українців? В „Курієрі Виленськім“ ч. 74 (3319) з 16 с. м. на 2 ст. поміщена знимка старої гр. кат. церкви в Ворохті з таким надписом: „З земі гуцульскей: Мальовніча церквека православна (?!) в Ворохце“. Звідки взялася нараз в Ворохті православна „церкєвка“, коли там зовсім нема православних? Поляки краще знають мабуть про відносини на островах Тихого Океану, ніж про українські справи, про котрі нераз самопевно виголошують „байкові“ теорії.

„Український Самостійник“, орґан Союзу Українських Провінціональних Орґанізацій в ЧСР зачав виходити як місячник в Ліберці. Се орґан б. українських військових, тепер робітників в ЧСР.

„Кружок Українських Студентів“ у Вильні уладив 8 с. м. вечір української пісні й народних танців. Пісні й танці виконано гарно.Переважно чужинецька публика була захоплена. Виконавці всіх точок добре причинилися до зацікавлення чужинців українством.

На 5 літ тюрми засудив бережанський суд двох селян з Новосілки, пов. Підгайці, Мих. Сулятицького й Дм. Роздобудька. Акт обвинувачення закидав їм, що вони знищили портрет марш. Пілсудского в школі в Шкіндерівці коло Новосілки та кидали камінням через вічна до хати вчительки Польки. Обвинувачені не призналися до вини.

Підручники до навчання релігії в народних школах можна набути до комісової продажі: а то, біблія зл. 1. — катехизм зл. 0.60. При більших замовленнях рабат! Замовляти В. Гірняк Станиславів Красінського 12. 8—7—10

Зі Львова до Варшави переносять осінню с. р. польське видавництво книжок „Ксьонжніцу Атляс“. Польські орґанізації протестують проти дальшої евакуації Львова.

В Станиславові перенесли бюра воєвідського уряду до нового приміщення в будинку, опорожненім зелізничою дирекцією при вул. Ґрунвальдській.

Станиславівський суд засудив Соломона Гальперна зі Львова за кольпортажу комуністичних видань на 3 роки.

Німецький військовий атташе ґен. Шіндлєр відвідав марш. Пілсудского в Бельведері.

Бельґійська королева-вдова Єлисавета, жінка пок. бельґійського короля Альберта ,тяжко занедужала.

Заручився данський королевич принц Фридрих, літ 36, зі шведською принцескою Інґридою, літ 24. Мати Інґриди з дому анґлійська королівна Марґарета.

Небувала досі подія лучилася в Анґлії. В ґрафстві Гегтфорд зустрілися з собою два товарові поїзди й розбилися. На те румовище наїхали ще два товарові поїзди і вивернулися. Пятий поїзд здержали в останній хвилі.

Катол. місіонаря о. Браво, котрого перед роком схопили китайські комуністичні бандити, випустили тепер на волю.

Гроші з ґуми. Велику сензацію серед варшавських нумізматів викликали нові монети Сіяму. Вони зроблені не з металю, тільки з ґуми. На них є герб Сіяму. слонь.

Гумор і дійсність. — Славний сатирик Зощенко виголосив недавно в Москві відчит про гумор ріжних народів. В нім м. і. сказав: Кождий нарід, товариші, має зовсім окремий рід гумору, незрозумілий для інших народів. Для прикладу наведу вам типовий дотеп французький. Учитель питає малого ученика, котрого батько має молочарню, кілько дециліторів молока є в однім літрі. Ученик відповідає: „5 дециліторів молока і 5 води“. Отже бачите, товариші, се у Французів добрий дотеп а в СССР се добре молоко.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 20.000 зл. на ч. 11049; — 10.000 зл. на чч. 23527, 78815, 144260, 57305; — 5.000 зл. на чч. 111062, 103006,; — 2.000 зл. на чч. 69416, 161490; — 1.000 зл. на чч. 22532, 98044, 115283, 124336, 179442, 18194, 41933, 50346, 57735, 59390, 114932, 133913, 154261; — 500 зл. на чч. 26167, 36235, 91115, 135479, 39684, 46642, 56263, 60078, 66140, 110989, 116767.

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр у приватних оборотах 5.25—5.28 зол. Зол. доляр 8.88—8.90. Канадійський доляр 5.22; 1 нім. марка 1.98—2.06; 100 франц. фр. 35.00; 100 чеських корон 21.90; 1000 ром. леїв 32.00—35.00 зл.; 100 австр. шілінґів 100 зл.; анґл. фунт стерл. 25.50 зл.; 100 шв. франк. 172.00 зл.; ґданський ґульден 1.72 зл.; 100 італ. лірів 44—45 зл.

Набіл. Маслосоюз платив 21. III. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. 2.50 зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за копу яєць 2.25 зл. Тенденція на масло слаба, на молоко і сметану вдержана, на яйця знижкова. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Графиня Парижа.
КАСИНО: Весела вдова.
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Прапор волі.
МІРАЖ: Щойно вчора.
МУЗА: Весняний вальс.
ПАКС: Історія душі св. Тереси від Дитятка Ісус
СТИЛЕВЕ: Скампольо і ревія.
УТІХА: Приязнь в обличчі смерти.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? **Вибір великий!**

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Forto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 28 березня 1935. Ч. 23 (821)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Хто дбає, той має! вчить добра приказка. Тому дбайте про своє майно і обезпечіть його від крадежі з вломом в одинокому українському Товаристві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Проти руйнування Св. Софії

Голос українського жіноцтва.

На з'їзді Союзу Українок у Львові після зворушуючої промови п. Наталі Лівицької-Холодної, еміґрантки з Вел. України, принято одноголосно отсю резолюцію: „Українське Жіноцтво глибоко вражене вісткою про вандальське нищення большевиками національних і мистецьких памяток нашого історичного минулого, а зокрема матері українських церков, Софійського Собору, протестує проти того і взиває весь культурний світ протиставитися тій злочинній і руйницькій роботі". — Діявольський плян Совітів повинен спонукати наш нарід, протестувати прилюдно на вічах, сходинах, зборах ,з'їздах в цілім краю і в цілім світі проти чергового варварства большевицької влади на Україні.

Голоси англійської преси.

Анґлійська преса оповістила протестуючі статті проти задуманого большевиками варварського знищення собору Св. Софії в Києві. Крім протесту архітекта Віліяма Мілнера в „Таймсі", написала в нім статтю п. Анета М. Б. Мікін. Вона звертає увагу, що Св. Софія, побудована в 1037 р. князем Ярославом Мудрим, має незрівняні фрески, мозаїки, запрестольну Богородицю й інші мистецькі твори, яким рівних нема в світі. — „Нюс Стейтсмен енд Нейшен" пише, що большевики пишаються Дніпрельстаном і рівночасно руйнують Св. Софію, славу і красу Києва. Протестуючі статті були ще в „Таймсі" і „Морнінґ Пості".

Нова конституція в Польщі

Як до неї поставилися українські й жидівські представництва.

В часі голосування над остаточною редакцією нової конституції для Польщі польська опозиція консеквентно видержала на становищі до кінця й голосувала проти нової конституції. Представництва Українців і Жидів не взяли участи в голосуванні, значить: були в тій боротьбі невтральні, чим розуміється скріпили силу проурядового табору. Причини такого поведення українських представників виложені в заяві посла Загайкевича, котру містимо на іншім місци. Оцінка тих причин вимагає окремого розгляду. Голова жидівського „кола" др. Тон зрікся проводу в тім „колі", бо воно ухвалило здержатися від голосування, а він був за тим, аби голосувати проти. „Коло" його зречення не приняло й висказало йому вотум довіря, думаючи, що при такій тактиці і вовк буде ситий і коза ціла.

„Роботнік" напав на національні меншини за неголосування їх представників в соймі в справі конституції.

Преса доносить: Звертає увагу атака „Роботніка" на нац. меншини. Як відомо „Роботнік", що досі опікувався меншинами, закинув жидівському клюбови, що „лізе без мила". Крок Українців назвав актом крайного опортунізму. Тактику українських соціял-радикалів, що належать до II Інтернаціоналу, а голосували інакше ніж ППС, називає „Роботнік" першим того рода случаєм в історії міжнародного соціялістичного руху. Неприявність німецького клюбу в Соймі називає „Роботнік" даром для п. Бека від Гітлера.

Торговля держав золотого блюку

Секретаріят Союзу Народів оповістив студію про заграничну торговлю держав золотого блюку, отже Бельґійсько-Люксембурґської Унії, Франції, Голяндії, Італії, Польщі та Швайцарії. Студія та поділена на три части: 1) Торговля держав золотого блюку як цілости. 2) Огляд торговельних взаємин кождої з тих держав. 3) Характеристика торговельних оборотів тих держав з Німеччиною, Анґлією та Злученими Державами Півн. Америки. В р. 1933 участь держав золотого блюку в ґльобальнім експорті виносила: для Бельґії 39.9%, для Франції 36%, для Швайцарії 34.3%, для Голяндії 29.3%, Італії 21.9%, Польщі 20.2%.

Остання спроба замирення Европи

Аґенція Гаваса оповістила, що її кореспондент мав в Берліні розмову з особою, котра стоїть близько анґлійської делеґації. Та особа заявила, що анґлійські міністри мали колись три домагання: арбітраж, безпека і розброєння, а тепер мають лиш одно домагання: безпека. Европа грає тепер свою останню гру, коли ходить про справу мира. Німеччина зброїться але ніхто не думає виповідати їй війну для задержання її зброєння. Остає лиш один вихід: спонукати Німців, щоби вступили в концери народів і віддали свою військову силу для скріплення загальної безпеки. Анґлія разом з Францією й Італією, хочуть, щоб Німеччина вернула до Союза Народів і заключила пакти: східний і наддунайський.

Що на те канцлєр Гітлєр?

Лондонський „Дейли Мейл" у спеціяльній кореспонденції з Берліна доносить, що канцлєр Гітлєр безумовно відмовиться від усякої участи в східнім пакті, де мавби бути разом з большевиками і що зажадає признання права будови воєнної фльоти в силі 400.000 тон, признання права Німеччині домагатися звороту заморських кольоній, знесення міжнародної контролі рік Одри, Везери і Рену та рівноуправнення німецького населення в Клайпеді.

Нічна облава на льва

На постерунок поліції в Карльсбаді прибіг нічю лікуванець і дрожачи на цілім тілі повідомив, що на головній вулиці стрінувся зі львом. Поліція в силі 16 мужа вирушила з набитими крісами, щоби застрілити льва. Надармо шукали його всюди цілісеньку ніч. Щойно над ранком один поліціянт знайшов коло стації величезного пса, що спокійно спав в огородці. Се був пес з раси бернардинів, острижений в такий спосіб, що на карку мав велику львиву гриву.

НОВА КОНСТИТУЦІЯ

Чого очікувати національним меншинам по введенні її в життя?

В ночи з 23 на 24 березня 1935 року варшавський сойм ухвалив остаточно нову конституцію для Польщі. Комплет послів був великий, присутні були всі міністри, галерії були заповнені до останнього місця.

Се значить, що і серед послів і серед польської суспільности була повна свідомість того, що ухвалення нової конституції може мати велике значіння. Висказав се й референт поправок, віцемарш. Цар дуже виразно і навіть ярко: „Коли зробимо се добре, отворимо нові можливости для Польщі, коли зле, то затамуємо розвиток держави. Знаємо, що злий устрій може рішити навіть про незалежність держави, як се було з Польщею перед розборами". Дальше посол Цар відчитав кілька уступів з одної промови марш. Пілсудского, в котрій сказано, що марш. Пілсудский бажає, аби серед повоєнного хаосу Польща стала осередком культу, в якім править й обовязує право і де необхідні суспільні спори рішається по думці демократичної засади при помочи права ухваленого вибранцями народу.

Також з промови презеса ББ Славка видно, що в клюбі ББ були люди, котрі думали над тяжкими науками, які Полякам оставила їх історична минувшина з часів перед розборами. Він підчеркнув, що свободу й гідність людини уважає великим клейнодом і признав, що горожанська свобода польсько-шляхотської суспільности в давній Польщі вироднілася була в безкарність. І дійшло було до того, що часть Поляків зверталася навіть до царици Катерини, аби вона була ґваранткою їх свободи... По тих науках минувшини польська суспільність хоче навязати до перерваних розборами власних форм устроєвих, започаткованих конституцією 3-го мая.

Так виглядала суть увертюри на памятнім засіданні, на котрім принято нову конституцію.

А сама конституція визначається тим, що сильно скріпляє владу президента РП як голови держави. Він іменує після свого особистого узнання премієра правительства і на його внесок міністрів (а що президент не мусить іменувати премієра заки той не предложить йому листи кандидатів на міністрів, отже фактично президент РП іменує також всіх міністрів після свого особистого узнання). Дальше президент РП скликає і розвязує сойм і сенат, заряджує отворення, відложення і замкнення їх сесій, є зверхником збройних сил, репрезентує державу на зовні, приймає представників чужих держав і висилає представників польської держави, рішає про війну і мир, заключає і ратифікує умови з іншими державами, обсаджує йому застережені державні у-

ряди. Кромі тих величезних управнень має президент РП на підставі нової конституції ще цілий ряд особистих управнень (прерогатив), як: визначування одного з двох кандидатів на будучого президента РП, визначування наступника на час війни, іменування й відкликування першого презеса Найвисшого Суду і презеса Найвисшої Контролі Палати, іменування начального вождя і генерального інспектора всіх збройних сил держави, покликування суддів Державного Трибуналу, іменування одної третини сенаторів, віддавання членів правительства під суд Державного Трибуналу, право ласки і т. д. Урядові акти, котрі випливають з прерогатив президента, не потребують контрасигнування міністрів.

Третя дуже важна група управнень президента РП на підставі нової конституції се його законодатні управнення. Його декрети будуть фактично опановувати майже всю легіслятуру, хоч формально вони мають у конституції деякі обмеження. (Гл. арт. 49—57).

Президент РП рішає про ужиття збройних сил до оборони держави. Та в разі іменування начального вождя право диспонування збройними силами переходить на нього. За акти звязані з командуванням начальний вождь відповідальний тільки перед президентом РП. (Гл. арт. 63).

За ніякі свої урядові акти президент не відповідає перед ніким, тільки перед Богом і перед історією за долю держави (арт. 2 і 15). Навіть за чини не звязані з його урядом не вільно президента потягнути до ніякої відповідальности, поки він президентом (арт. 15, уступ 2). Словом, президент Польщі виносажений в більші й сильніші права та прерогативи ніж не оден монарх. Час тревання його влади 7 літ, а в разі війни ще до її кінця і три місяці по заключенні мира.

Ще згадується про відповідальність президента перед Богом у формулі присяги приписаній президентови.

Про народність згадується коротенько в артикулі 7, а саме так: 1) „Вартістю зусилля і заслуг горожанина в хосен публичного добра будуть міряні його управнення до впливання на публичні справи. 2) Ні походження, ні віроісповідання, ні пол, ні народність не можуть бути причиною обмеження тих управнень".

Право вибирання від скінченого 24 року життя, право вибиральности від скінченого 30-го року. Каденція сойму й сенату треває 5 літ. За оголошування звітів з прилюдних нарад сойму не вільно нікого потягати до відповідальности, але тільки тоді, коли ті звіти відтворюють вповні і стисло перебіг тих нарад. Голосування загальне, тайне, рівне і безпосереднє.

Конституція ручить за особисту свободу, нетикальність помешкання і таємницю листування. Нікого не вільно вязнити без наказу суду довше ніж 48 годин.

Становища судейського стану нова конституція на загал не погіршує, ні не поліпшує.

Державну адміністрацію виконують: а) правительственна адміністрація, б) самоурядово-територіяльна і в) самоурядово-господарська (арт. 72). До здійснення державної адміністрації щодо місцевих потреб покликується самоурядування воєвідське, повітове і гміне.

Виїмковий стан заряджує рада міністрів за дозволом президента РП.

Ось найважніші постанови нової конституції.

Такий устрій з такою перевагою влади одної особи має рацію істнування і навіть своє повне оправдання тільки в однім разі: коли держава готовиться на дуже велике діло, яке вимагає зібрання всеї її сили в одних руках. Такого зібрання сили в одну сочку не треба, коли держава не має інших цілей як урядження як найвигіднішого життя для своїх мешканців, котрих хоче виховати до потонення в матеріяльних справах світа сего, в промислі, в техніці, в добрій управі рілли, в зарібках і банковости та в уживанні життя. А суспільність, котру хочуть виховати до більших цілей і справ закроєних на ширшу міру, потребує очевидно інакшої феноменольогії, приблизно такої, яка пробивається в новій конституції Польщі, бо інакше такий устрій бувби до неї зле примінений, невигідний, перешкоджуючий в її життю.

Коли дотеперішні провідники політики меншин в Польщі порівнають стару конституцію з новою, а мають клясичну освіту, то правдоподібно прийде їм на тямку вірш Горація:

Aequam memento rebus in arduis
Servare mentem...

І не тільки їм прийдеться перейти часи спроби, але всім таборам національних меншин. — І не тільки їм, але також провідникам польської опозиції робиться ніяково на думку про нову конституцію Польщі. Зрештою богато залежить іще від нової виборчої ординації, котрої ще не знаємо.

Ми, українські католики, спокійно дивимося в будучність, бо віримо, що без Божої волі не знищить нас ніяка, навіть найтяжша влада.

В засаді й ми Українці як нарід, котрий частинно замешкує територію польської держави, не маємо причини побоюватися зміни на тяжше, коли самі не спричинимо собі ще тяжшого життя. А можемо викликати те тяжше життя, коли не скріпимо свого морального, релігійного й церковного життя, коли не ослабимо до мінімум внутрішних терть між нами, коли не понехаємо жертя за назви й інші пустяки, коли не вкоротимо впливів пайдократії. Коли нова конституція Польщі вспіє виховати суспільність сеї держави до великих зусиль на далеку мету і коли ми Українці як нарід морально видержимо найприкріші часи, які перед нами, то тверда школа під новим режімом може нам навіть вийти на добро. — А. Ч.

Застереження опозиції

в справі нової конституції.

Становище українських послів.

Промова посла д-ра В. Загайкевича.

Високий Сойме!

У хвилині, коли сойм має полагодити останній акт зміни конституції з 17 березня 1921 р., маю честь зложити іменем Українського Клюбу отсю заяву:

Український нарід, що після війни за власну державу найшовся в межах Річипосполитої, не брав участи в ухваленні конституції з 1921 р. Головної основи цієї конституції, що сувереном польської держави є польський нарід, не піддали ревізії навіть і тоді, коли на основі міжнародніх актів прилучили до польської держави всю територію земель історичної Галицько-Володимирської Держави. Не взяла під увагу ця конституція факту, що Українці в Польщі творять автохтонну національну одиницю, якої права не можуть зміститися у принятих Польщею та влучених до конституції зобовязаннях про т. зв. національні меншини.

Хоч зрештою конституція була збудована на основах ліберялізму й демократизму, не зберегла вона українського народу в Польщі перед кольонізацією його земель, перед знищенням українського шкільництва, перед зруйнуванням соток українських православних святинь, перед обмежуванням прав української мови, перед пацифікацією, перед обмежуванням прав самоврядування, ні перед інш. законодатними й адміністраційними ударами у збірне життя українського народу в Польщі. Богато з цих ударів упало й тоді, як влада була в руках польської лівої демократії.

Нова конституція основу всевлади уряду, фактично зреалізовану ще за істнування дотеперішньої конституції, вводить до форм устрою держави й на них будує обовязки громадянина супроти держави.

Права українського народу як збірної національної одиниці не знаходять у ній — подібно як і в конституції з 1921 р. — ніякої правної гарантії. Наше внесення, що домагається, щоб у цю конституцію включили постанови про територіяльну автономію для українських земель, не взяли зовсім під увагу.

Не маємо причин ані боронити дотеперішньої конституції ні теж заявитися за обговорюваним оце проєктом нової конституції.

Тому-то в голосуванні над зміною конституції не будемо брати участи. Заявляємо, що якнебудь польський нарід вирішить форму устрою Польської Річипосполитої, український нарід не припинить своєї боротьби за повноту належних йому політично-національних прав.

Пос. Матчак (соц. рад.) зложив заяву подібну до заяви пос. д-ра Загайкевича.

„Від Берестя до Берези.“

В дискусії над зміною конституції промовляв в соймі м. і. посол Віняр ский з Народового Клюбу. Він сказав:

„При кінци 9 року санаційного правління доходимо до останього акту трагікомедії, чи радше комічної трагедії поправлювання устрою польської держави санаційним правлінням. Ми не є безкритичні сторонники обовязуючої дотепер конституції, одначе з того не виходить, щоб ми хотіли приняти на сліпо те, що нам панове предкладають. Ми за зміною конституції, та не за зміною на гірше. Дотеперішна конституція має за собою 14 літ. Пережила дві добі — першу до мая 1926 р., коли була примінювана зле або гірше, але шанована, — і другу добу санаційного правління, в котрій конституцію насилували і поневіряли.

Колиб помаєві правительства забралися були до направи устрою безпосередно по перевороті, то така направа булаб легітимацією перевороту; бо треба зрозуміти, що тріскіт крісів і гук гармат не відбувався лише „на віват", тільки що на вулицях Варшави лилася кров, не на те, щоб 9 літ блукано на помацки, шукаючи розвязки. Треба пригадати, що проекти направи конституції укладано кілька разів, зачинаючи від лютого і березня 1926 р. В лютім 1929 р. я сам іменем моїх товаришів заявив готовість підперти кожде внесення, котре стремілоб до раціональної направи. Відповідю на се було розвязання сойму і Берестє, а виборів пізніше не переведено під гаслом направи устрою. Хоч панове Славек чи Єнджеєвич заявилися за направою конетитуції, то все таки не було відомо, до чого стремиться. Нарешті прийшла славна революта 26 січня.

Ніші коли знаємо, як має виглядати конституція Безпартійний Бльок, чи інакше: групу, що має ніші правління в руках. Тому вяжеться нарід і здержується його похід вгору. Поборюємо сей проект, бо не думаємо, аби парлямент, який вийшов з таких виборів мав моральне право до направи нашої системи. Що то за правода вці, котрі серед безправства, що ширится довкруги, творять нові закони, аби їх знову ломати?... Поборюємо сей проект, бо те, чим він нас частує, не самодержавіє в одязі поліційної держави, — і тому також поборюємо, що проект здійснювали при помочи т. зв. докопаних фактів. Памятаємо погрози ломання костей і те, що нам тут казали, що кождий, хто проти конституції, се зрадник краю, представник чужої агентури!

Не давніше як передвчера появилася подібна стаття в „Газеті Польській". Теперішна каденція сойму взята в клямри — на початку Берестє, на кінци Береза.

Також незвичайне було поступування, з котрим взялися до направи устрою. Говорив п. Цар, що ми не брали участи в опрацьовуванні конституції. Одначе, прошу панів, та дискусія була стисло внутрішна. Коли пагяо тези переродилися в конституцію, то сенат на 60 артикулів впровалив 60 поправок і цілий ряд нових уступів. Отже деж повага? Чи се відповідає гідности Річипосполитої? В тім, що зроблено, міститься весь помаєвий табор. Хоч поправки сенату дали трохи ліпшу кодифікаційну шату, одначе будемо голосувати проти, бо уважаємо сей проект в його цілости і в узасадненні за злий".

Відтак пос. Віняр ский остро скритикував постанови конституції, що всю владу віддають в руки президента і спосіб вибирання президента. Говорили про плебісцит, а тепер лишають

той вибір 80 панам, в значній части іменованим! Скінчилася еліта, а дали нам сенат з білою плямою. Референт покликувався на інші краї, де не конституція, лиш закони регулюють ті справи. Коли се може бути добре в західних краях, не буде добре в Польщі, бо санаційна практика наказує нам недовіря. Дальше посол Вінярский вказав на добрі сторони пропорціональности при виборах до сойму і на конечність цілковитого вилучення війська від політики. Підкреслив також, що в конституції є ряд люк, котрі мають виповнити будучі закони. Дійсний її зміст те, що треба мовчати, слухати і робити. А прецінь Ян Поплавский *) пише, що польському народови близша шляхотська індивідуальність, ніж покора російського мужика. Стремління, щоби сперти правління на праві, відвічне. Ціле життя повинно бути пересякнене пошаною права, а завдяки тій конституції маємо виплисти на мутні води. **) Памятаємо самовбивство офіцира, котрого суд засудив за фальшиву гру в карти. Колиб він був старостою і фальшував виборчі листи, то сказалибн, що він герой. Ви хотіли — кінчив пос. Вінярский — вложити нашийник на шию суспільности, та ми віримо, що суспільність буде боротися і побідить.

Потому посол В. відчитав заяву польської ендеції, що проект конституції якнайдальший від того, чого потребує Польща і т. п.

Промова б. маршалка сойму Ратая

Поучаюча була також промова посла Ратая. Він наперед розправився з закидами пос. Цара щодо тактики опозиції. Відтак відповів на питання пос. Цара, чому він (Ратай) не хоче голосувати за зміпами сенату, хоч признає, що деякі слушні. Потому пос. Ратай говорив так:

Перша причина та, що в наслідок недодержання приписів конституції і правильника в дні 26 січня 1934 р. проект, котрий тоді ухвалили на основі права неважний. Поправок сенату нема до чого доценити, бо сама ухвала то пустка. Крім того до останної хвилі ні опозиція, ні суспільність, ні навіть панове з ББ не знали, як той проект буде остаточно виглядати. Відповідальна дискусія можлива доперва нині, коли існує відповідний проект. Переглядаючи матеріяли, що відносяться до тої справи, я наткнувся на уривок з промови пос. Радивила: „Коли в Відні грають гармати, а в Парижі є заворушення, вязатися параграфом регуляміну се смішне нерахування з перемінами, що рядять світом і Польщею". Я завстидався, що тоді, коли я як член сторонництва кличу горячо перестерігати право, хтось так може говорити про постанови того права! Одначе показується, що де йде про інтерес як при законах про віддовження і рільній реформі, там муситься перестерігати найдрібніші параграфи. Та де вивласнення цілої верстви народу, там панове говорите про якісь параграфи (оплески на лавках опозиції). Переходячи до справи самої конституції бесідник признав, що хиба мертвої конституції була та, що дано перевагу легіслятиві над екзекутивою. Одначе та конституція повставала в хвилі, коли люди вертали з фронту і не можна було їм предложити: Ідіть до дому, а еліта буде за вас правити. До помочи не можна було тоді запросити п. Ростворовського. Конституція була надто хвилевою знимкою тодішної дійсности.

Другий блуд був той, що тодішні політичні чинники фальшиво оцінили позицію, котрій на імя Йосиф Пілсудский. Одначе маємо вражіння, що панове роблять ті самі хиби навпаки. Слушно акцентуєте, що предложена конституція не скодифікована фотографічна світлина нинішної дійсности. На час миру вистарчать еліта і ББ., та може витворитися таке положення, що треба буде апелювати до тих, що боролися в 1920 р. Ваша хиба також те, що думаєте, неначеб авторитет Пілсудского можна заступити якимись формулами. Коли думаєте, що люку, котра повстане колись у вас по тім авторитеті (бож ніхто не вічний), засиплете правними формулами, то зробите той самий блуд.

Оден з суттевих філярів проекту се переєвідчення, що сильне правительство однозначне з сильною державою. Поборюємо се всею силою і свідомістю знаючи, що робимо се в інтересі держави. Таке переконання творить велику небезпеку, бо правительство то люди помильні і короткотривалі, а держава вічна (?) і мудра (?). При кінці посол Ратай розправився ще з погрозами санацій, що хто буде голосувати проти конституції, нехай попрощається — з соймовим буфетом. Я не числю на буфет, ні не боюся того, що нова конституція буде вихідною точкою дальших перемін в Польщі. Вірю в те, бо проект так побудований, що буде мати дальші послідовности в формі хочби фальшивих виборів яко сталої установи, або в формі відповідної виборчої ординації. Одначе не побоюємося заповідання боротьби з партіями, бо для нас сторонництво то не посли. Сторонництво, то світогляд, то глибока струя сперта на цілій верстві народу. Можна знищити того чи іншого чоловіка, але сторонництву не дасте ради. Заженете його під землю, та воно відже. Колиб ви були чимсь більше, ніж ви є, то зн. ідейним табором, могливб ви заступити сторонництва. Одначе ви крім формул, що дають лише силу, не принесете ніяких розвязок, ні в моральній, ні в матеріяльній ділянці. Вкінци за відповідь можуть послужити слова Вилсона, котрий сказав, що „волить потерпіти поражку в справі, котра мусить тріюмфувати, ніж побіду в справі, котра мусить упасти". Ми знаємо, що наша справа буде тріюмфувати.

*) Оден з теоретиків польської ендеції. — Ред. „Нової Зорі".

**) Отсе місце в промові представника вшехполяків найбільш єхидне зі всіх. Отже представник партії, котра обнявши владу, зруйнувала навіть найбільше примітивні права національних меншин, котра заборонила поширювання нашої Церкви на Волинь і ужила православної Церкви до відомих цілей, — має тепер лице кричати про потребу пошани права і дивуватися, що він разом з цілою своєю партією і цілим підложжям, на котрім виросла його партія, доплив „на мутні води". Тимчасом все, що тепер переживаємо в Польщі і ще тяжчі річи, які очевидно будемо переживати, се звичайний наслідок браку пошани навіть примітивного почуття права, який виявили вшехполяки найбільш очевидно і яскраво. Се, що бачимо досі, тільки цвіти того. Ягідки щойно досіпють. І будуть дуже гіркі. Суспільність, котрої інтеліґенція не розуміє наслідків власних діл, варт діждатися того, чого діждеться. А щодо нарікань ендеків на Берестя й Березу, то навіть колиб всі вони перейшли через ті два „пункти",то й тоді ні оден чоловік, що має почуття справедливости, не признавби їм легітимації, нарікати на се. — Ред. „Нової Зорі".

ОГЛЯД ПРЕСИ

Читання Святого Письма

Львівська „Газета Косьцельна" ч. 11 з с. р. принесла п. з. „Читания Св. Письма" отсю передовицю, котру подаємо в дослівнім перекладі:

„Треба конечно людей і словом і письмом заохочувати до читания Св. Письма, особливож Євангелії! Конечно! В одним з останніх чисел „Газети Косьцельної" була напечатана розумна стаття на ту тему. Спішу і я докинути до тої справи пару слів.

І. Передовсім ми священики мало інтересуемося Св. Письмом. Лучається, що „брат во Христі" питає другого зі здивуванням: І се є в Св. Письмі? Такому мається охоту відповісти знаними словами: „Ти учитель в Ізраілю, а того не знаєш?" (Йоан 3, 10). — Або знов інший священик, коли йому один автор дав рукопис проповідей до оцінки, похвалив його, але також поставив йому закид: „Забогато Св. Письма". Пробіг! Се так, якби мені хтось сказав: „Забогато Божої ласки!"... На жаль заняті богатьома працями, клопотами, обовязками замало читаємо Св. Письмо і замало також знаємо його. А се пізніше відбивається на нас і на нашій праці! — Передовсім несвідомо, до деякого ступня автоматично пересякаємо нинішною атмосферою. Трудно! Коли піду і стану на хвилю при молочені, щоб доглянути робітників, мушу запорошитися, бо пил і порох є в воздусі і я в ім порушаюся. Подібно присідає нас священиків той пил і порох нинішних течій. Ми не виїмки в історії; бо щож діялося з богатьома одиницями з духовних сфер в добі гуманізму? Коли себе порівнаємо з тамтою історичною епохою — треба нам се признати — ми навіть відпориніші від них і то богато! Одначе знаю того пил чіпається нас. Не хочу тут забогато написати, але також не хочу бути голословним, отже наведу один малий факт. Яку часом думку лучається чути про регуляцію уродин! „Сапієнті сат!"

Читаючи Гроссек-Коницької „Про супрематію зла", стрінув я думку, котрої в цілости рішучо не відношу до нинішного духовенства. Рішучо! Але... деякі слова — нажаль — дадуться приміпити до наших наук. Ось ті слова: „Учителі світа мають нині в способі викладу... в неустійненій інтонації голосу... щось, що зраджує, що правда, котрої навчають, не є для них направду правдою. І товпа, що переймає її від них і вірить в неї, не вірить в неї направду". Не пишу сего в тім значінні, щоб я мав когось з клиру посуджувати про недовірество. Борони Боже! Знаю клир і можу сміло сказати: Таких нема між нами! Пишу в тім значінні, що від нинішного світа перейняли ми несвідомо його спосіб навчання. Та неустійнена інтонація голосу, той брак переконуючої сили, — науки виходять блідо, слабо переконують.

Чому? Може проповіди голошені без переконання? Ще раз застерігаюся, що ні! Тільки брак їм хребетного стовпа, брак їм Св. Письма: Воно дає наукі оту „вагу слова". Св. Письмо дає переконуючу силу. Воно переконує! І нічого дивного! Таж се Божі слова!

Викиньмо зі Скарги чи з Сенерія Св. Письмо, подавane там в ріжнородним применені, з тих знаменитих проповідників останеться нічо — я бодай дуже мало!

Св. Письмо! Св. Письмо! Воно нас завсіди обтрінає з того пороху сучасних течій. Св. Письмо дасть нашим проповідям могучість і переконуючу силу. Знаю случай, що проречисте наведения слів Ісуса Христа: „Возьміть Св. Духа: котрим відпустите гріхи, будуть їм відпущені" (Йоан 20, 23), з відповідними поясненнями, просто приголомшувало. Сповідалися такі, що 35 літ сторонили від сповіди. Говорили: „Якби мені хто дав палицею по голові!" — Знаю інший случай, що інтеліґенція одного місточка, сильно підшита „більшевизмом" („свідомим материнством" — прим. перекладача), після вислухання на проповіди сильно висловлених і підчеркнених слів Ісуса Христа: „Отже що Бог злучив, нехай людина не розлучує" (Марко 10, 9), змінила думку. Казали: „Ми ніколи того не чули".

Певно, що виключно саме Св. Письмо не рішає про те, чи наука переконуюча, чи ні, але се бодай якісь — скажім — 80%. переконуючої сили. Також на інші передумови проповіди Св. Письмо виливає надзвичайно добре.

Наведу тут, що каже Бог до пророка Єзекіїла „Сину чоловічий... зїдж, зїдж ту книгу та ідучи кажи до синів Ізраіля. І отворив я мої уста і накормив мене отою книгою і сказав до мене: Сину чоловічий, твоє черево буде їсти а твої тенеса нехай наповняються тою книгою, котру даю тобі. І я зїв її і була в моїх устах як мід солодка. І сказав до мене: Сину чоловічий, іди до дому Ізраіля і будеш говорити мої слова до них! Як діямант і як кремінь зробив я твоє обличча і не бійся їх, ані не лякайся їх облич; бо дім опірний" (Єз. 3, 1—9). Власне се нам потрібне! Бо дійсно маємо нині „опірну" авдиторію, що часом змагає нас зігнути своїм „обличчам". Нам буде дана з ради нашим переконанням і виводам сила і твердість діямапту. Наше обличча і взагалі постава в часі наших наук буде така сильна і міцна і тверда як діямант. Та щойно тоді, коли „зїмо" Св. Письмо, коли ним наповняться наші тенеса і внутрености, коли наш дух їх перетравить, коли засмакуємо в них, коли стануть нам солодкі як мід.

Знаю такого звеличника „Трильогії" Сенкевича, що постійно має її на столику і в вільних хвилях читає. І знає він її і потрафить наводити сторонами. На столику священика повинно лежати власне Св. Письмо. Священик у вільних хвилях повинен його читати. Тоді без труду буде його знати, без спеціяльного „кутя" буде наводити його сторонами. А Божа справа на тім скористає!

Отже: „Tolle lege!" „Tolle lege!"

II. Се ми, — а народ?

Народ також мусить привикнути до читания Св. Письма, передовсім Євангелії. На се складається богато причин.

Передовсім наш народ мусить читати Євангелію, щоб себе релігійно усвідомити. Прецінь се одна з наших найдошкульніших болячок, той брак релігійного освідомлення. Одно з найсильніших средств се читания Євангелії.

Інша причина то ся, що між наш народ йдуть зі Св. Письмом сектанти. Отже вони готові тати народови святі книги й вони — по своїому — навчать народ читати й пояснювати Св. Письмо. Одначе Божа справа може на тім грубо стратити! Бо вони те все виложать народови по свому.

Що Св. Письмо зачинає бути на селі в місточках популярне, се факт. Ба! Навіть вже і доказувати пробують Св. Письмом! Хтож з нас пирохів не чув між своїми парохіянами знания слів Євангелії: „Даром взяли, даром давайте" (Мат. 10, 8). Народ мусить дістати Св. Письмо від нас і ми мусимо його навчити належно розуміти Св. Письмо. — Нам потрібне Св. Письмо до Катол. Акції. Один визначний світський діяч Катол. Акції сказав мені просто: Моє апостольське покликання вродилося й утревалилося тоді, коли на моїм нічнім столику постійно лежав Новий Завіт. — Інший случай: Молодий матурист, ревний світський апостол, був в часі вакацій на Лемківщині в 1933 р. Власне серед нещасних Лемків зачалася тіщитися поводженням в тій околиці секта баптистів. Той молодий матурист дібрав собі другого молодця і зачали в двійку ходити на зібрания баптистів в апостольських цілях. Я питав його пізніше про висліди. Відповів, що вони відкрили очі кільком заблуканим, але — каже — праця йшла тяжко, бо вони доказують Св. Письмом, а ми не знаємо достаточно Св. Письма. Ось голий факт!

Сектанти інтересуються Св. Письмом. Мені самому лучилося раз, як дві — як я пізніше довідався — сабатистки вициганили від мене Новий Завіт і конечно хотіли ще Старого. Та я їм не дав, бо мене щось торкнуло, вдарило мене се настирливе домагания Старого Завіту. Коли наші апостоли мають йти між них, то мусять йти зі Св. Письмом. Інакше підуть на дармо.

Згаданий матурист каже мені: „Кождий з баптистів має Євангелію та Псальми. Се купують за 80 гр.".

Отже мусимо наш народ познакомити зі Св. Письмом. Як? Не пишу вже нічого про недільні перикопи й гомілії. Потрібні ще інші способи. У вселюдних школах при науці біблії читати з дітьми виїмки зі Св. Письма. Добрий підручник до того уложив о. Будзік, катехит вселюдної школи. — На зібраннях Катол. Акції треба конечно завести т. зв. евангельський квадранс і правильно його уладжувати. — Не завадилоб завести його взагалі на всіх братських зібраннях.

Та й того мало! Люди мусять мати й читати Св. Письмо.

Можеб так Начальний Інститут Катол. Акції на котрийсь рік поклав собі за ціль працю над приученням наших людей до читания Св. Письма. Кинути клич — щоб ужити популярного нині вислову — „фронтом до Св. Письма!" Напечатати більшу скількість дешевеньких примірників Нового Завіту. Такого — як у баптистів — за 80 гр., за 1 зл. найвисше. Наш селянин злотого ще можеб і дав, але 9 зл. за Новий Завіт о. Еп. Шляговського рішучо не дасть, бо він не рідко їсть без соли. Отже конечне дешеве видания Нового Завіту! Конечне! Маю вражіння, що се навіть виплатиться. Нехайби лише міліон таких примірників пішло! Нехай пів міліона. Зрештою чи виплатиться, чи ні, то ми мусимо се зробити, бо сектанти заллють нам села і місточка своїм Св. Письмом.

Рівночасно Начальний Інститут Катол. Акції доставивби нам душпастирям поговірок і проповідей про Св. Письмо.

Така офензива посунулаб справу читания Св. Письма сильно наперед". о. Й. Патшик.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Зїзд Союзу Українок

2) Сен. О. Кисілевська доповнювала організаційний звіт п. М. Білякової (її виступ приняли оплесками). Зміст: Ми хочемо не тільки вдержатися, але й розвиватися. Жіноцтво не тільки половина, але важніша половина нашого народу! Ми частина нездеморалізована, здоровіша. Село розуміє вже потребу жіночої організації. Треба наладнати звязок міста з селом. Філії повинні утворити порадні, курси для провідниць діточих садків, курси першої помочи і т. д.

Пані Евгенія Храплива здавала звіт з культ.-освітної діяльности. Союз Українок співпрацював з „Просвітою" і „Рідною Школою" в справі діточих садків, курсів для неграмотних і ін. За 1934 р. звіти надіслало 49 філій. По філіях виголошено 298 рефератів, по кружках 332. Національних свят було 274, курсів крою 20. 27 філій має свої бібліотеки. Не всі філії передплачують „Жінку". Найбільше передплачують отсі часописи: „Жіночу Долю", „Світ Молоді", „Рідну Мову", „Літопис Червоної Калини", „Відродження", „Жінку". 14 філій заснувало 25 власних садків. В 1934 р. філії С. У. менше займалися діточими садками. В сім році філії С. У. будуть закладати гуртки плекання рідної мови та займуться організацією і вишколом дорасту. — Мгр. Ірина Гургулівна виголосила реферат про плекання народного мистецтва. Зміст: Підчас жіночого конґресу уладжено виставу народного мистецтва, що поширила ідею плекання нар. мистецтва. До тої вистави причинилися філії і кружки С. У., присилаючи свої експонати. Частину тих експонатів зложено в музеях у Львові, Яворові та Самборі. 17 філій зачало вже працю в напрямі плекання нар. мистецтва. Уладжено 13 курсів вишивок, 11 вистав нар. мистецтва, 11 вечерів нар. ноші. При кождій філії буде відтепер референтка для нар. мистецтва. Вона буде уладжувати вистави, курси, сходини, реферати, обїздити кружки з рефератами, дбати про прикрасу церков, домівок і читалень нашими вишивками та виховувати дорість С. У. в любови до нар. мистецтва.

Д-р Дарія Дзеровичева здавала звіт про звязки з міжнародними жіночими організаціями. Перед жіночим конґресом розіслано статті про наш жіночий рух в мовах німецькій, французькій та англійській. Вислано запрошення на конґрес до близько 300 жіночих організацій ріжних народів і 60 приватних листів. На те одержали ми 100 привітів. Міжнародний Жіночий Союз вислав на конґрес міс Шіпшінкс. Вона помістила широкий звіт про конґрес в органі Суфражу, в „Менчестер Ґардіяні" і інших часописах. Союз Українок вів широку переписку з Міжн. Жін. Союзом і ріжними жін. організаціями та вдержував особисті звязки з чужинками. Переведено дві акції в Женеві: в справі голоду на Україні і проти приняття Совітів до Союзу Народів. На найблизший конґрес Міжн. Жін. Союзу в Царгороді С. У. мусить вислати делеґацію, бо там буде рішатися членство С.У. в Міжн. Жін. Союзі.

Звіт з Кооперативної Секції здавала пані Ніна Селезінкова. Зміст: Кооперативна Секція С. У. є членом Міжн. Жін. Кооп. Ґільди. Секція відбула 13 засідань і 2 ширші сходини. Голова Секції відбула 29 поїздок. В ГКЧ (Госп. Кооп. Часописі), органі РСУК-а, є сторінка „Жінка в кооперації". Відбувся курс пропаґандисток кооперації з 31 учасницями. В краю відбулися 262 жіночі кооп. анкети, виголошено 195 кооп. рефератів. В 1933 р. було 57.277 жінок-членок кооператив, в управах 79, в надз. радах 125, занятих жінок в кооперації 220. В Маслосоюзі є 70 жінок. (В Стрию жінка є директором „М"). В 1933 р. С. У. вислав делеґатку на Конґрес Міжн. Жін. Ґільди в Лондоні. Загал інтеліґентних жінок відноситься байдужно до кооперації. Серед жіночої молоді брак заінтересування кооперацією.

Пані Марія Колтуновська здавала касовий звіт. Зміст: Філії, кружки і члени С. У. не доцінюють ваги фінансової справи, не платять вкладок. Все якось оправдуються. Члени С. У. найменше дбають за свою централю. Не розуміють, що обовязок плачення вкладок се не тільки підстава істнування Т-ва, але також одна з метод виховання. В який спосіб жінка може виховувати молоде покоління і вливати в його душу почування суспільного життя й обовязків супроти нього, коли вона сама їх не виконує? Без тої малої жертви-вкладки ми не зможемо бути великою нацією. Вартости характеру людини здобувається в малих але послідовних річах, які згодом виростають на великі річи. Коли ми жінки в тих малих справах здамо іспит зрілости, будемо мати право держати в своїх руках будучність народу. Життя щоденно вимагає від нас жертв. І хто знає, чи причина численних заломань наших дітей не лежить в нас тому, бо ми не зуміли їх належно виховати в постійному почутті потреби жертв. І тому вони стають зрадниками, не маючи в душі почуття жертвенности. — Мусимо виховувати в собі почуття малої жертви гроша-вкладки, яку треба совісно і послідовно вплачувати. Лише кілька філій платить вкладки приблизно правильно, як: Львів, Станиславів, Тернопіль, Коломия, Золочів, Сколе, Жовква, Чортків і ін. Більшість філій платить дуже мало вкладок. Почуття дисципліни се друга духова вартість, на яку чомусь мало звертаємо уваги. Ми жінки мусимо мати в наших душах почуття послуху і влити його в душі наших дітей. І тоді раз на все вирвемо з душі нашого народу ту анархію, що нищить наш організм. Доказом живучости організації є скількість вплачених вкладок. (56 філій має 3.482 членів. Вкладки їх виносять 1.484 зл.: 405 членів платить по 2 зл., 460 по 1 зл. і 428 по 50 гр., разом 1.293 осіб заплатило вкладку, трохи більше як 1/3. Значиться 2/3 „членів" се властиво ніякі члени). Філії мусять подбати про фахові платні організаторки та інструкторки. В звітовім році, від 1. V. 1933 до 31. XII. 1934 р. приходи виносили 23.698.81 зл., розходи 22.998.17 зл. В касі є 700.64 зл. готівки. Приходи були: членські вкладки 2.996 зл. (на около 25.000 членок!), — конґрес 17.258 зл. і т. д. Розходи: домівка 2.828 зл., канцелярійні видатки 1.070 зл., конґрес 16.003 (конґрес дав 1.254 зл. чистого доходу). На стипендійнім фонді є 196 зл., на фонді делеґаток 111 зл., на фонді сільсько-господарської школи С.У. 611 зл. 44 філії мали 28.927 зл. приходів і 22.938 зл. розходів. Готівка в касі 6.559 зл. Новий статут коштував 500 зл. Кождий обіжник і реферат коштує кількадесять зл. Щоб С. У. міг правильно працювати, потрібно річно до 7.000 зл. приходів.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Подаємо звіт зі зборів Союзу Українок тому, бо величезна більшість членів того т-ва се католички, хоч провід в руках переважно либеральних. Наше засадниче становище в тій справі оповістимо в окремій статті. — В попереднім числі „Н. Зорі." напечатано, що С. У. має 240 кружків. Повинно бути: 420 кружків.

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.

1160 — Въ лѣто sxзи (= 6668)... Воева Георгии Ярославичь ис Турова къ Путивлю... Томже лѣтѣ ходи Рогъволодъ с Полтчаны на Рославнаго Глѣбовича къ Мѣньску; послалъ же бяше Ростиславъ ис Киева помочь Рогъволоду...

Том же лѣтѣ придоша Половци мнози къ Изяславу Давыдовичю къ Выреви и поиде Изяславъ к Чернигову съ всею силою Половецьскою на Святослава на Олговича и сташа подлѣ Десну... и бяхутся... о рѣку о Десную крѣпко... и... велику пакость створиша, села пожгоша, люди повоеваша. Святослава же оба посласта к Ростиславу, помочи просяче... Ростиславъ же пусти к нима Ярославича, Зяславича и Володимира Андрѣевича и Галичьская помочь... Святославъ же ста, изрядивъ полкы всѣ, жда Изяслава... и... пусти на Половци ити съ Божиею помочью, доѣхавше ихъ, начаша я бити и много ихъ избиша а другыя руками изоимаша и люди отполониша своя, иже бяху Половци поимали. Изяславъ же оузрѣ Половци сѣчены бѣгающа, а ины топящася в Деснѣ, и нача ихъ прашати, что есть. Они же повѣдоша ему: видихомъ полкы многы стояче оу города. Изяславъ же оубоявься, ѣха опять за Десну и ночью заложився, поѣха к Выреви. Володимиръ же просящется оу Святослава ѣхати по немъ. Святославъ же пусти его, но иде по нем весь самъ. И пришедъ ко Выреви и пожьже острогъ около города... и шедше к Зарытому и ту пожегше и много зла створивше, възвратишася оу свояси.

Ко Изяславу же придоша Половци мнози и иде с ними к Воробенцѣ и к Росусѣ и тудѣ повоевавъ, иде къ сыновцю своему ко Вщижю.

Тои же зимы оттудѣ иде на Смоленьскую волость Изяславъ и повоевавъ и тамо много зла створиша Половци, взяша душь боле тмы а иныя исѣкоша...

Том же лѣтѣ поиде Святославъ Олговичь ко Вщижю на Святослава на Володимирича и Всеволодича. С ним оба ходиста и Рюрикъ с Киевьскимъ полкомъ и Олегъ Святославичь Романъ и Смоленьска и Всеславъ ис Полотьска, Кстянтинъ Сѣрославичь с Галичаны...

Тои же зимѣ ходи Мьстиславъ Изяславичь и Ярославъ, братъ его Ярополкъ, Андрѣевичь Володимиръ, братъ его Ярополкъ, к Турову на Гюргя на Ярославича.

1161 — В лѣто sxзѳ (= 6669)... Ходи Рогъволодъ ко Мѣньску на Ростислав(наго) Глѣбовича...

Изяславъ же съвъкупися съ Всеволодичема и съ братею и съ Олгомъ... и съвъкупився с Половци, поѣха к Переяславлю на Глѣба на зятя своего, веля ему поѣхати съ собою за Днѣпръ на Ростислава... Ростиславъ съвъкупя воя многы и поиде на Изяслава... И бысть брань крѣпка велми зѣло от обоихъ и летяху мнози оубиваеми от обоихъ и тако страшно бѣ зрѣти, яко второму пришествию быти...

1162 — В лѣто sxo (= 6670). Поиде Мьстиславъ из Володимиря полком своимъ с Галичьскою помочю а Рюрикъ поиде ис Торцьского с Володимеромъ съ Андрѣевичем и съ Василкомъ съ Гюргевичем и с Берендѣи и с Куи и с Торкы и с Печенѣги и сняшася оу Котельници со Мьстиславомъ и оттудѣ поидоша к Бѣлугороду... Изяславъ же... побѣже от Бѣлагорода.. Торци же постигоша возы ихъ...и ту начаша сѣчи я, а инѣхъ руками имати... Изяслава же постигоша къ озерях, въѣздяча въ борокъ и постиже и Воиборъ Генечевичь и сѣче по главѣ саблею а другыи боде и въ стегно ...и ту летѣ с коня и вземъ ѣ Мьстиславъ лѣ жива... Оубьен же бысть Изяслав мѣсяца марта въ s(=6) день...

Том же лѣтѣ приходи Рогъволодъ на Володаря с Полотьчаны к Городцю. Володарь же не да ему полку въ дне но ночь выступи на нь из города с Литьвою и много зла створися в ту ночь, онѣхъ избиша а другыя руками изоимаша множьство паче изъбьеных...

Тогда же Мьстиславъ поиде из Володимиря на Володимира Андрѣевича къ Пересопници...

Том же лѣтѣ Рюрикъ и Святополкъ Гюргевичь Туровскии и Святославъ Всеволодичь съ братомъ Ярославомъ и съ Олгомъ Святославичем и с Володимиричемъ и съ Кривьскими князьми идоша къ Случьску на Володимира на Мьстиславича. Володимиръ же оувидивъ силу ихъ и дастъ имъ миръ и Случьска съступи имъ а самъ иде Кневу къ брату Ростиславу. Ростиславъ же дасть ему Трьполь...

Сучасне сектантство

між Українцями. *)

Євангелики розсадниками деморалізації.

2) Пишуть нам: Євангелицькі пастори, оправдуючи свою руїнницьку роботу серед нашого народу, пишуть, що „євангельський рух на наших землях є рухом релігійним і то в повнім значінню того слова, є чинником не руйнуючим, а творчим бо вселяє в душі й уми нашого народу правдиву християнську мораль, що одинока є в стані з народу рабів створити націю зі своїм шляхом до своєї можливої для людини звершенности". („Віра і Наука", ч. 9 з 1934 р.).

Так малоб виглядати по словам евангелицьких пасторів. Та придивімся евангелицькій моралі, як вона виглядає в дійсности на ділах.

От пр. в селі є євангелицька громада. Провадячий брат тої громади, котрий виручає пастора в його неприсутности, отже переводить молитовні збори, читає Євангеліє і голосить науку — в дійсності жие в конкубінаті з сестрою своєї помершої жінки вже чотири роки, то є від першого дня смерти жінки. Молитовні збори відбуваються все в домі того проводячого брата. Поминаємо вже те, що євангелики односільчане знають про нього і мимо того там сходяться, але дивне се, що евангелицькі пастори, знаючи як жие той проводячий брат, також до того дому сходяться, там проводять молитви, проповідують Слово Боже, переводять сповіди, „причащають" і хрестять їх неслюбні діти! А як хто пасторам звертав увагу, щоб не толєрували злого приміру, той на те діставав відповідь, що проводячий брат не може брати слюбу, бо жінка, з якою сидить, стратилаб тоді інвалідську пенсію по свойому мужеві... Тут перше місце займає гріш а потім мораль. Другий старший брат тої самої громади дає „добрий примір" своїм співвіруючим тим, що в суперечці над маєтком побив так тяжко свойого тестя, що поломав йому пальці в руці, за що суд вироком до чспр. III К. 195/34 засудив його — цього „примірного брата" євангелицької громади — на 6 місяців арешту і 310 зл. за біль і судові кошти. Це також примірна „евангелицька мораль", котрою євангелицькі пастори легковірним замилюють очі.

Не лиш в тому селі шириться така „евангелицька мораль". Вона шириться і в селі В. Там оден євангелик у сварці зі своєю жінкою, з якою взяв був євангелицький шлюб,побив її і вона втікла до своїх родичів. Євангелики односільчане не надумуючись довго, за відомом пасторів привели йому з сусідного села молоду дівчину, євангеличку і вони обоє живуть вже чотири роки без слюбу, а пастори хрестять їх дітей, буцімто не знаючи, що то діти неслюбних родичів.

Таких і тим подібних примірів „евангелицької моралі" можна начислити богато майже в кождім селі, бо й інші евангелицькі громади рекрутуються з таких „примірних людей".

Католицька Церква такі поступки пятнує, старається ріжними способами таку деморалізацію усунути, натомість евангелицькі пастори толєрують конкубінати, до ніяких інших гріхів вірні признаватися перед пасторами не потребують, отже евангелизм для таких вигідний. І тому вони опинилися в евангелицьких громадах і той рух підтримують.

Тож той хто в дійсности зблизька пізнав християнську „мораль" евангелицьких громад скаже, що ставлення евангелицьких громад за взір моралі є найбільшою безличністю, бо в дійсности евангелицький рух по наших селах є лише розсадником деморалізації.

*) Гл. „Нова Зоря" ч. 783.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У"! Адреса: „Правда", Львів, ул. Городзіцких 2. I. п.

З „Просвіти"

Про нові методи праці.

Як ми вже згадували, Президія Головного Виділу „Просвіти" скликала 20 березня пресову конференцію. Явилися представники 13 органів. Реферат про потребу акції масового членства „Просвіти" виголосив секр. М. Дужий. Зміст: На актуальність сеї акції впливають:

1) Нові напрямки й течії в освітньому життю західньо-европейських народів, які кладуть вагу на кооперацію всіх сил народу в сій ділянці життя. Донедавна „Просвіта" клала в плян своєї праці навчання „меншого брата". Тепер треба заступити се завдання потребою самоосвіти. В тій ціли слід збільшити ряди просвітянських працівників, якими є справжні члени „Просвіти".

2) Сучасні політичні обставини та положення українського народу серед них висувають невеселі гороскопи для цілого суспільного життя нашого народу і культурно-освітнього зокрема. Необхідно створити нові форми звязків „Просвіти" з широкими верствами нашого народу, щоби сподівані перепони не перервали її праці та впливу на народні маси. Таким звязком мусить стати масове членство „Просвіти", подумане в найширшій площині.

3) Вище згадана акція має принести „Просвіті" й матеріяльні користи, необхідні для поглиблення видавничої праці. Важке матеріяльне положення „Просвіти" не позволяє їй розвинути сеї ділянки до висоти завдань. А тимчасом закон про громадські бібліотеки і звязані з ним наслідки для нашого національного життя змушують „Просвіту", протиставити їм рідне слово та книжку.

Важке матеріяльне положення нашого села склонило провід „Просвіти" обнизити висоту річної вкладки до 1 зол. для селян. Сучасна скрута не зневірює ініціяторів згаданої акції. Дотеперішні її висліди показують, що село мимо недалекого переднівку прихильно відгукнулося на заклик Головного Виділу і вже впливають гроші з вкладок. Акція членства сперта на нових організаційних формах, незнаних дотепер життю „Просвіти", а саме на інституції мужів довіря на місцях в краю з одної сторони, й окремо для сеї акції заангажованих організаторах по повітових осередках з другої сторони. Перші оцінені людьми заслуженими в просвітянській праці, для других призначено певну провізію. Слід отже сподіватись успіхів. Заняття нових людей в цій акції дасть змогу богатьом одиницям показати організаторський хист, який можна буде використати при обсаді ними постів філіяльних урядовців. Конференцію скликано вже майже в середині акції, щоб повідомити українську пресу про започаткування справи та запросити до моральної піддержки на сторінках часописей.

По рефераті розвинулася дискусія. Деякі представники преси ставили питання про фінансове положення, про організаційні та видавничі осяги „Просвіти" за останний рік. Відповідали їм члени й урядники Гол. Виділу і сам голова. Вкінці Др. Брик подякував представникам преси від Т-ва за численну участь і замкнув конференцію. — Л.

Подяка

Отсим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „Карпатія" у Львові за скоре й без зайвих труднощів виплачення повної обезпеченої суми по мойому бл. п. братові Миколі Сітницькім проф. в Перемишлі.

Скоре й акуратне виплачення обезпеченої суми уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „Карпатія" у Львові найширшим кругам української суспільности.

19-1—1. *Іван Сітницький.*

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Всесвітна вистава катол. преси в Ватикані буде тривати від квітня до жовтня 1936 р. Вона відбудеться з приводу 75-ліття ватиканського органу „Оссерваторе Романо". Св. Отець заявив своє бажання директорови „Осс. Р." графови Далля Торре, щоб вистава була величава, щоби пресу приняли в Ватикані як велику паню, якою преса в дійсности є. Св. Отець студіював не лише загальний плян але й подробиці на місци вистави. На площі „della Pigna" побудують окремі павільони. Терен вистави розтягають на „бельведерські луги" в безпосереднім сусідстві будинку „Осс. Романо" та евентуально на ватиканські огороди, котрі Св. Отець готов віддати до розпорядимости вразі потреби. — Урядове оповіщення виставит виложено в листі кард. Пачелія до гр. Далля Торре, в котрім заповіджено протекторат Св. Отця над виставою. В нім м. ін. сказано, що „вистава катол. преси повинна бути повідомленням на весь світ про катол. діяльність на полі апостольства преси, свідоцтвом найновіших уліпшень в ділянці орґанізації й техніки. Вкінці вистава повинна бути тою живою ілюстрацією найбільш актуальних справ релігійних, моральних і суспільних, звязаних зі щоденною та періодичною пресою. Вона повинна вдатися як світло науки для катол. журналістів і публіцистів як також для всеї маси вірних. Вона має бути дійсною спонукою для будучих поступів і нових успішних починів". Вистава не буде складатися лише зі звичайних збірок щоденників і періодиків, але буде ілюстрацією всяких справ, найбільше життєвих (етичних, організаційних, технічних), котрі інтересують католиків в ділянці преси. Вистава буде мати три головні секції: загальну, національних виділів і спеціяльних павільонів і систематичну секцію. Загальна секція представить історичний розвиток періодичної преси в її техніці та її потенціональности. Представить теперішний стан преси в цілім світі та справи релігійні, моральні й суспільні, з нею звязані. Публика зможе пізнати інтелєктуальні, технічні й економічні умовини, в котрих мусять працювати католицькі журналісти в наших днях. Будуть представлені всі праці над фаховою освітою журналістів і все, що зробила Церква для скріплення преси, передовсім Папи, Епископи, та найвисші катол. особистости. — Секція національних виділів і окремих павільонів буде мати катол. пресу поодиноких народів. Кождий нарід буде мати виділ зі своїми видавництвами. Тій секції підлягатимуть окремі павільони більших журналістичних чи видавничих підприємств. — Трета секція, систематична, матиме роди видавництв зі спеціяльних ділянок: Катол. Акція, Місійна Акція, для котрої будуть збирати матеріяли під надзором Конґреґації Поширення Віри; Схід, для котрого вперве під опікою Конґреґації Східної Церкви зберуть і представлять всякі періодики католиків східного обряду; Катол. Школи й Університети; Чини й Релігійні Конґреґації, для котрих Генеральні Курії обіцяли обильний матеріял. — Вистава матиме салю для проекційних і кінових висвітлювань. Приготовляють фільму з життя великого сучасного щоденника.

Виконний Комітет має осідок в Ватикані. Голова: гр. Далля Торре, члени: інж. Франц Ратті, братанок Св. Отця, інж. Вартоломей Ногара, ген. директор понтифікальних музеїв і галерій, інж. Лев Кастеллі, генеральний дир. технічної служби Ватиканського Міста. Секретар комітету о. пралат Монті. Досі зголосило свою участь у виставі богато країв з цілого світа. (За КАП-ом).

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Хв. Монастир ОО. Василіян в Ужгороді: Замовлених 50 примірників „Недільного Дзвона" вразі з рахунком вислали ми дня 20. II. б. р. до Хв. Монастиря ОО. Василіян в Жовкві.

Історія жіночого руху

Реферат Пані Евстахії Тишинської, виголошений частинно на Ювилейнім Зїзді Марійських Дружин Пань у Львові. (4)

Той напрямок фемінізму, що спирався на психічній тотожності обох полів і стремів до безоглядного їх зрівнання, викликав шкідливі наслідки. Розважніші провідниці жіночого руху, побачивши свою помилку, звернули з дороги: почали накликувати до зміни фронту. До скристалізування поглядів модерного фемінізму причинився закон, що формує по своїому не тільки жіночий орґанізм, але і жіночу душу, це материнство. І помалу сама ся условлена материнством відмінність, що довгі тисячоліття істнування людської культури була перешкодою до зрівнання у правах обох полів, стала жерелом нової сили, нових досі невідомих, а для повного і всестороннього розвитку людства неоцінених вартостей.

Вроджений материнський інстинкт дозволив жінкам знайти власний шлях, не заперечити себе самих, а навпаки: самих себе віднайти. Сей інстинкт сповнив ролю дороговказу для сучасного жіночого руху.

Хоч модерний фемінізм завернув з блудної дороги на властивий шлях, є поважні причини побоюватися, щоби знова не попав в пересаду в іншому напрямі. Як колись теорія Стюарта Міля завела його на манівці, так сьогодня теорія материнського права („матріярхату") передісторичної жіночої ери, яку відкрив Іван Яків Баховен (1815—87)*), може відємно вплинути на сучасний фемінізм. Теорія ця має сьогодня своїх приклонників. Цілий ряд мислителів доходить до висновку, що в наших очах відбувається упадок мужеської ери, а здобуває терен нова ера першенства жінки. По тій переміні много надіється відродження людства. Виключна геґемонія мужчини спровадили епохальну крізу. Отже відродження людства малоб наступити тільки через усунення геґемонії мужчин та рішуче виступлення жінки на арену суспільного і культурного життя. Бо в елементі жіночім має бути найглибше джерело людського життя. З цього переконання виростає майже релігійне обожання жіночого елєменту. Щоб пайти свою остою і шлях до відродження, людство прибігає знов як колись в передісторичних часах до материнського лона всякого життя.

Відродження наступить, скоро людство піддасться у більшій мірі впливам жінки а вона з глибини своєї душі видобуде те, що має найшляхотніше. Через матері прийде уздоровлення. Бо як жінка дає життя дитині, так обдарує вона людство новим життям. Таких надій хапається сучасне людство: „Бо вже колись сповнила жінка таке післанництво — тоді, коли дала почин первісному способові управи ріллі і поклала край змінчивому ловецькому життю мужчини і прикувала його до ріллі, отвираючи тим перед ним шлях до вищих форм життя.**) По тій новій ролі, яку жінка відограє в життю, надіються дуже богато.

Суспільний змисл жінки злагодить брутальну боротьбу за істнування. Жінка серцем своїм наново оживить бездушну культуру. Тільки нова велика любов може вратувати людство. Жінка се післанничка любови. Від материнського інстинкту жінки вийде відродження подружжа і родини, жінка буде моральною остоєю мужчини і безбожного мужчину запровадить до Бога.

Хто не бажавби віддатися таким надіям? Радо признаємо, що жінка моглаб мати дуже додатний вплив на суспільні й культурні відносини і що має вона виконати дуже важні завдання так тепер як у майбутньому. Чи одначе новочасна жінка подолає такому завданню, чи й життеві джерела жінки не висхли під впливом загального морального упадку? По тверезім розслідженні стану річей каже о. Др Савіцкий: Чиж не родиться в нас побоювання, що вступлення жінки на арену суспільного життя стане радше небезпекою, бо нужда тоді доперва стане загальна і безнадійна, коли оба поли спільно підуть на дно? Мається вражіння, що великі здобутки жіночого світа се тільки позірно побіда жіночого елєменту, що радше жінка виступаючи побіч мужчини буде пірвана його більшою духовою силою. Очевидні симптоми вказують на те, що жінка на виднокрузі публичного життя легко затрачує жіночу шляхотність, приймаючи натомість здеґенеровану виключно мужеську культуру.

Зауважити можна у значної частини жінок охоту до наслідування мужчин не тільки в одязі але навіть в цілій духовій поставі. Жінка сама служить духові часу. Та, котра ратувати має духову культуру, часто сама є істотою без душі і внутрішнього життя. Від неї має вийти відродження подружжа і родинного життя, а тимчасом вона сама змагає до розвалу тревалости подружжа і придавлює в собі охоту посідання дитини. Вона має бути моральною підпорою мужчині, коли сама затратила свою духову остою! І якжеж вона має провадити мужчину до Бога, коли не знає теплого релиґійного почування — або сама не вірить в Бога? Чи може модерний фемінізм підготовити новочасну жінку до сеї нової ролі, коли начальна міжнародна орґанізація „Міжнародна Рада Жінок" виключає зі своєї програми релиґію?

„Відродження людства, слушно зауважує О. Др Савіцкий, „можна надіятись від жінки доперва тоді, коли вона не піддаючись духові часу, збереже свою гідність і виливатиме на суспільне життя цілою своєю жіночою шляхотністю. Вперед одначе мусить зачерпнути з глибших життевих джерел. Інакше не виконає такого високого завдання. Завеликі надії на жінку покладають ті, котрі від неї самої надіються спасення. Жінка все потрафить збудувати, коли небо носить в серці; нічого одначе не доконає, коли вона людина без душі і віри в Бога — а може тільки розвалити, коли сама попала в міць демонів".

„Сьогодні жіночий рід не менше зледащілий як мужеський, та сама небезпека загрожує їм. Лишається отже оден тільки спосіб ратунку: щоб обоє звернулися до Божественної Прапричини буття і там шукали обнови. Відродження людства доконається тільки тим, що воно зачерпне сили до нового життя з джерел самого Божества".

Ствердження істнуючого зла і нарікання на поширювання зіпсуття не є заради ними засобами. Песимізм у парі з пасивністю збільшує ще зло, затемнюючи навіть у добрих людей почуття відповідальности. Пасивність, коли ходить о небезпеку, яка загрожує істинним вартостям жінки, є тим грізніша, що сучасне життя якраз у відношенні до жінки висуває щораз інші питання, які повинні бути уважно розслідженні католичками і католиками. Інакше будуть вирішені однобічно і шкідливо в дусі лібералізму і зле понятого поступу.

Належне відношення до цих питань, вміліть уняття їх в дусі справедливости і християнської любови вимагає поважної умової і духової підготовки, бо це справи великої ваги. Таку підготовку дасть жінкам найпевніше і найосновніше участь в Католицькій Акції. Через згуртування в окремих, самостійних жіночих орґанізаціях, що булиб у злуці з церковною Єрархією, осягнуть жінки те суспільне і католицьке вироблення, котре поможе їм уняти цілість їх стремлінь у властиві рами.

Участь в єрархічнім апостольстві Церкви се для католицької жінки почесть, недостаточно зрозуміла. Найвища керма Єрархій дає певність, що жіноча акція по добрім і певнім шляху піде в цих рамах. Тільки спертий на Католицьку Акцію і через неї посередно на Церковну Єрархію знайде католицький жіночий рух достаточну силу, щоби протиставити свою програму ліберальним і большевицьким стремлінням в напрямі розвязки жіночого питання.

*) Основний твір 1861 р. „Материнське право" знов покликаний до життя.

**) O. Eberz: „Vom Wesen der Geschlechtsliebe", Hochland 27).

Хто виграв в II-гій клясі

В закінченім 23 березня тягненні II-ої кляси 32-гої Льотерії — старий Львів мав щастя. Бо падали там майже щодня більші виграні: дня 20 березня 20.000 зл. на ч. 111.049. Тілько само зараз слідуючого дня на ч. 155.742 ну і в останнім дні тягнення — 100.000 зл. на ч. 561. Сею останною квотою поділяться пані В. У. і Г. Х. та пп. Г. Б. і Й. К. Всі вони заробляють працею на своє удержання.

Других стотисяч припало мешканцям столиці на ч. 125.854, іменно панови А. М. з вул. Тархомінської, С. М. військовому, що мешкає на Окенцю, дрібному купцеви з вул. Твердої і п. К., великому приклонникови гри на Державній Льотерії.

Дві виграні по 50.000 зл. поділили між себе Познань (ч. 75.332) і Берестє над Бугом (ч. 149.701). Остання виграна скріпить рільництво, котре так потребує помочи.

При нагоді треба пригадати, що тягнення III-тої кляси зачинається 11 цвітня і потриває 3 дні.

Лікарський фейлетоник.

Як прожити 100 літ?

Мабуть мало є таких людей, що не хотілиб прожити якнайдовше. Та як поступати, щоб осягнути вік патріярхів? Як треба жити, яких правил держатися? Визначний проф. віденського медичного виділу д-р Артур Шілер каже про се так:

Лікар нервових недуг має щоденно нагоду обговорювати зі своїми пацієнтами питання, що важні для тривкости життя. Ті питання торкаються переважно розважувань про налогове уживання наркотиків. Алькоголь і нікотина відграють велику ролю в нинішних часах, таких прикрих політично й економічно, бо вони позірно вбивають журбу і дають радість. Мужчини працюючих верств, мужчини й жінки з інтеліґентських фахів, мистці та артистки, безробітні і дармоїди хочуть улекшити й прикрасити життя питтям і куренням. Небезпеки уживання алькоголю загально знані; одначе шкідливість нікотини часто легковажать також лікарі, що самі належать до найсильніших курців. Підчас війни зачався правдивий тріюмфальний похід тютюну: на фронтах, в етапі та запіллі здобувала собі папіроска все більше одушевлених звеличників. Брацтво безперервних курців („Кеттенравхер"), давніше незнаних, росло в затривожуючий спосіб. Число папіросок, прокурюваних поодинокими людьми осягало фантастичну висоту. Також широко поширена жажда нікотини серед жіночого роду се „здобуток" світової війни. Папіроска стала розрадницею в душевнім горю, вона втихомиряла голод, вона успокоювала еротичні бажання. Люди переважно не відчували шкідливих ділань уживання алькоголю.

Злі наслідки уживання тютюну виступають звичайно щойно по літах. Також знання шкідливости нікотини ще не досить поширене; її значіння ще навіть незнане богатьом лікарям! Отже не дивно, що переважно не вдається переконати курця про те, що се в інтересі його здоровля, вирічися такого „милого налогу" і піддатися ліченню відзвичаєння. Крім алькоголю й нікотини не відграють інші наркотики більшої ролі серед нашого населення. Лише кокаїна здається тішитьця зростаючою популярністю.

Як намістень („ерзац") наркотиків приходить на увагу в першій лінії спортове заінтересування: коли здержуємося від пересадности й жажди спортових рекордів, тоді спорт причиняється богато до осягнення рекорду — продовження життя. (З німецького).

Новий український журнал

Пишуть нам: З кінцем квітня 1935-го року появиться в світ новий науково-літературний місячник „Наша Культура“ під редакцією Проф. Д-ра Івана Огієнка. Програма нового журналу така: 1. Містить наукові й науково-популярні статті зо всіх ділянок нашої духової й матеріяльної культури: література, історія, історія Церкви, мистецтво, філософія, богословіє, мовознавство, етнографія, право, археологія, палеографія, педагогіка, архітектура й ін. 2. Дає літературні твори наших письменників і поетів. 3. Друкує спомини з нашого недавнього минулого. 4. Дає критичні огляди наукових і літературних творів. 5. Нотує бібліографію наукових і літературних новин. 6. Містить потрібні ілюстрації. „Наша Культура“ виходитиме прикінці кожного місяця 4-х аркушевими книжками зразковою літературною мовою.

Ставлячи собі за ціль всебічне висвітлення нашої духової й матеріяльної культури, будемо пильнувати пустити журнал серед найширші верстви нашого Громадянства, чому й робимо його найдешевшим в краю. Передплата в краю як також у Чехословаччині, Австрії й Мадярщині: річно 10 зл., піврічно 5 зл., чвертьрічно 2.50 зл., місячно 1 зл. За границею: в Европі 12 зл., поза Европою 3 дол. річно Окрема книжка в краю 1 зл., за границею 30 центів. Українське Громадянство масовою передплатою підтримає „Нашу Культуру“ та своєю співпрацею в журналі прислужиться розвиткові рідної культури. Культура наша стародавня й глибока, — пізнаймо й шануймо її! Сила Нації — в силі її культури! Адреса Редакції й Адміністрації: Warszawa 4, ul. Stalowa 25 m. 10.

Білоруський літерат. орган

Недавно вийшло в Вильні 1 число білоруського літературного тримісячника „Калосься“ (Колосся). Більшу часть першого числа займає римована поезія, бо майже третю часть невеликого сшитка. Число має 72 сторінки. Між авторами стрічаємо відомі назвища Н. Арсеньневої і М. Машари. Дали місце також літератам зза кордону: стрічаємо вірші передчасно померщого здібного поета П. Труса й оповідання (досить безбарвне) М. Зарецького. Крім того фігурують назвища кс. А. Станкевіча, А. Кліmовіча, Т. Іляшевіча, М. Дального, Д-ра Станкевіча і інших. Бракує богато назвищ білоруських письменників з совітської Білорусі. На загал перше число під оглядом змісту середне. Друк чистий, коректа старанна, папір не злий. Передплата: річно 4 зл., піврічно 2 зл., поодиноке число 1 зл. Адреса: „Калосься“, Вильно, вул. Завальная ч. 1—3. (За „Курієром Віленьским“).

Область Саари демілітаризована

Французьке правительство звернулося до німецького правительства за посередництвом барона Альойзія з проханням о відповідь в справі демілітаризації области Саари. Німецьке правительство повідомило правительство Франції, що воно годиться на включення области Саари в демілітаризовану зону, усталену версайським договором.

Правда може бути примушена якийсь час ділати в укритті; але вона без сумніву котрогось дня виступить свобідно. І чим сильніші перешкоди ставлені на її дорозі, чим довше тривав боротьба, тим більший і тим певніший буде її тріюмф. (Смайлс: „Обовязок.“).

Гумор. — Мамо, що значить „статист“? — То такий чоловік, що має стояти на сцені й нічо не говорити. — Коли так, то се булаб відповідна посада для нашого татка.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В СОЙМІ пос. З. Пеленський виголосив промову, в котрій обговорив проект закона про примусові роботи, шарварки. Він сказав м. ін., що сей закон то непомірний тягар для винужділого українського селянина. Тому новий закон можна сміло назвати — новітною панщиною.

ПРОТИ НОВОЇ ВНУТРІШНОЇ ПОЗИЧКИ промовляв в соймі посол Макарушка. Він сказав між ін., що нова внутрішна позичка се новий тягар для населення, котре й так перетяжене надмірними податками і складками на всякі фонди й обезпечення. Українське населення не буде мати ніяких користей з заповідженої позички. Бо коли держава виконувала публичні роботи, то переважно в коріщій Польщі. І навіть до робіт в Галичині спроваджувала робітників з західних частин Польщі.

АНГЛІЙСЬКІ МІНІСТРИ Саймон та Іден прилетіли літаком до Берліна, щоб відбути наради з канцлером Гітлером.

ПРУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ген. Ґерінґ виголосив промову про будучі завдання націонал-соціялізму. Вони є: 1) Забезпечення господарських потреб держави і праці для народу, 2) виховання молоді в націонал-соціялістичнім дусі.

НІМЕЦЬКИЙ ГЕНЕРАЛ Зект вертає з Китаю до Німеччини. Він перебував 2 роки в м. Нанкіні як орґанізатор китайської армії. Ген. Зект був від 1920 до 1926 р. шефом команди Райхсвери. Він був властивим її орґанізатором.

В БЕРЛІНІ повстало товариство будови Цепелінів під проводом генерала летунів Ґерінґа.

В ВІДНІ військовий суд засудив 4-ох офіцирів поліції за участь в минулорічнім гітлерівськім замаху: двох на досмертну тюрму а двох по 12 літ тяжкої тюрми.

ФРАНЦІЯ ЗАГРОЗИЛА, що виступить з Союзу Народів з усіми державами малої Антанти, колиб Німеччина вернула до Союзу Народів. Таку вістку принесла англійська преса.

В ІТАЛІЇ зарядив Мусоліні мобілізацію цілого річника 1911. Частина річника 1911 була вже мобілізована давніше і вислана до італійських кольоній в Африці.

МАСОВІ УВЯЗНЕННЯ КОМУНІСТІВ відбулися в цілім ряді місцевостей східної Бесарабії. Ромунська поліція викрила велику скількість відозв привезених з совітської Росії, інструкцій для провідників комуністичних ячейок і списки членів комуністичної партії.

БАЛТІЙСЬКІ ДЕРЖАВИ Естонія, Лотва й Литва заявили французькому правительству через своїх послів в Парижі, що вони зацікавлені справою безпеки у східній Европі і застерігають собі голос в тій справі.

ФІНЛЯНДСЬКА ПОЛІЦІЯ в м. Виборг викрила комуністичні ячейки, що вели оживлену діяльність. Вони працювали як торговельні підприємства і бюра посередництва праці. Поліція перевела труси і викрила богато комуністичної літератури.

ЕСПАНСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила комуністичний заговір в м. Аріона й увязнила богато комуністів.

ДО АБІСИНІЇ прибув представник німецької фабрики зброї Юнкерса майор Стеффенс. Він має переговорювати з абісинським правительством в справі достави німецької зброї для Абісинії. З того ясно, кілько зброї Німці мусять мати для себе, коли можуть її продавати й Абісинцям.

ВІЙСЬКОВА КОМІСІЯ ПАРЛЯМЕНТУ Злучених Держав Північ. Америки затвердила будову 6 великих летунських баз для оборони кордонів Злучених Держав.

ЯПОНСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО війни домагається асигнування 6 міліонів ен на орґанізацію протиґазової оборони.

НОВИНКИ

Загальні Збори Наукового Т-ва ім. Шевченка відбулися у Львові 24 березня 1935 року. До нового виділу ввійшли: голова д-р Іван Раковський, члени виділу: през. Вол. Децикевич, дир. Денис Коренець, д-р Кость Левицький, інж. Ю. Мудрак, дир. Ом. Саевич. Заступники: д-р А. Ластовецький, мґр. Є. Ю. Пеленський, інж. Р. Сенишин, інж. д-р Є. Храплівий. Контрольна Комісія: д-р І. Гижа, дир. М. Капуста і дир. О. Радловський.

Шкільні літні ферії триватимуть сего року від 30 червня до 3 вересня, як давніше. Так ухвалив зїзд шкільних кураторів у Варшаві. Се рішення вимагає ще апробати міністерства освіти.

Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові просить Всеч. Отців Парохів і всіх наших діячів, щоб остерігали наших людей перед еміґраційною аґітацією несовісних аґентів, що ваблюють від селян гроші на виїзд до ріжних країв. Тепер нема ніяких свобідних виїздів закордон. Всіх, що голосять фальшиві вістки про еміґрацію, треба гнати з сіл або віддавати в руки поліції.

В 10-ліття першого Лугу дня 24 с. м. в домівці Великого Лугу у Львові відбулися святочні сходини. Д-р Р. Дашкевич, голова Великого Лугу, відкрив сходини короткою промовою. В ній представив, чим Луг був, є і повинен бути. Відтак принято 23 нових Луговиків. Дальше слідували вправи Луговичок, мужеський хор, дві деклямації, промова дир. І. Ющишина, танець малих Луговичок, вежі Луговиків, мішаний хор. На закінчення відспівано національний гимн. Лугова саля не могла помістити всіх гостей і членів Лугу. Всі точки виконано добре.

Нова памятка по Гетьмані Мазепі. Проф. В. Січинський знайшов на сторінках „Апостола“ з 1696 р. в збірках монастиря ОО. Василіян у Крехові власноручний запис Гетьмана Мазепи з 1705 р., котрим він записав „Апостола“ для верхратського монастиря.

Василь Масютин, український ґрафік світової слави, приїхав до Львова. Він виконав ряд історичних портретів Гетьманів: Б. Хмельницького, І. Мазепи та Павла Скоропадського. Масютин виконає у Львові кілька замовлених портретів і буде збирати матеріяли до дальших праць.

Д-р Ярослав Пастернак, директор Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, габілітувався на доцента при катедрі передісторичної археольоґії в українськім університеті в Празі.

В Тернополі Марійське Т-во Пань зорґанізувало Академічні Вечері. Перший виклад п. з. „Віра й наука“ мав о. д-р Й. Сліпий, другий п. з. „Джерела атеїзму“, мав о. д-р Ґ. Костельник. Мають відбутися ще 4 виклади.

В Станиславові зачинається з днем 1 квітня с. р. урядування Скарбової Палати II при вул. Карпінського 7, будинок магістрату.

В Копичинцях став сотрудником о. В. Рижевський, дотеперішний сотрудник в Перегінську.

В Хліборобськім Ліцею в Черниці зачинається практика в половині квітня с. р. Після кількох місяців практики відбудуться вступні іспити до 1 кл. Ліцею. До Хліборобського Ліцею приняли тільки кільканацять кандидатів з браку місця. В осени по відповідній прибудові приймуть на практику 30—40 осіб.

Полька членом ОУН? В Золочеві суд присяглих засудив П. Самборську, уч. 3 р. учительського семинаря і М. Олеськова на 2 р. вязниці, І. Зінка на 1½ р. вязниці, селян зі Сушан, пов. Радехів, за розкидування летючок ОУН. Польська преса твердить, що П. Самборська не тільки лат. обряду але й родом Полька, тільки виховаєка по українськи...

Гумор. — Як почуваєшся в подружжі? — Зовсім як в театрі. — Як то? — Сиджу за сценою.

Ходять слухи, що нова конституція не скоро увійде в життя, бо підготовляють ряд законів, звязаних з нею.

У Львові відбулася 24 с. м. маніфестація польських комбатантів на Марійській Площі з приводу ухвалення конституції. Дня 25 с. м. відправлено торжественні богослуження в храмах всіх віроісповідань. Вечером ілюміновано рясно державні будинки. На державних будинках вивісили державні прапори.

Політичне вбийство в Калущині. Преса доносить: Поліція увязнила Гриця Ставовяка зі Старого Угринова під закидом убиття ніччю солтиса Василя Іванкова. Попереднього дня Іванків увязнив Ставовяка за кольпортажу летючок ОУН, одначе Ставовяк втік з вязниці.

Д-р Зенон Кузеля вибраний знов головою Союзу Закордонних Журналістів в Німеччині. На 80 членів з 35 країв є 9 Українців.

Підручники до навчання релігії в народних школах можна набути до комісової продажі: а то, біблія зл. 1. — катехизм зл. 0.60. При більших замовленнях рабат! Замовляти В. Гірняк Станиславів Красінського 12. 8—7—10

Д-р Генрик Ґертнер, проф. польської мови у львівськім університеті, помер нагло у Львові в 42 р. життя. Він видав м. ін. граматику польської мови. Покійний відносився прихильно до студентів Українців.

В Скільщині на полюванні в добрах баронів Гредлів був м. і. Альфонс Бурбон, братанок еспанського короля Альфонса. Він застрілив медведя.

В Луцьку на Волині мають побудувати радіостацію.

Велика буря шаліла в пулавськім повіті на Люблинщині. На стації Тадарки під Люблином буря зрушила з місця вагон, що придавив дві особи.

На сов. Україні в Славянську вбили шефа політ. відділу Коровіна. Він виступав остро проти „кулаків“ і був головою безбожників.

На Соловки вислали большевики знов 1074 людей за ріжні „ухили“.

Каганович, новий комісар шляхів в СССР, оповістив, що в 1934 р. було в СССР 64.000 нещасних випадків на тамошних зелізницях, а в сім році в перших місяцях число їх ще більшає. Причиною того уважає за слабу „социалистическую дисциплину“.

500 німецьких пасторів протестантів увязнено в Німеччині за виголошування посланій проти деяких релігійних течій.

В Італії розстріляли 19 дезертирів, що втікли до Австрії перед висилкою їх до Абісинії. Австрійське правительство видало їх на жадання Італії.

Піскові бурі шаліють з незвичайною силою в кількох стейтах Злучених Держав Північ. Америки. Шкоди величезні. В Спрінґфільді померло 5 осіб внаслідок удушення піскoвим пилом. В Елькгартї померло з того 12 осіб. Вигинули стада худоби.

Вибух амуніції наступив в Харбіні. В домах у промірі 6 миль завалилися стелі і стіни та повипадали вікна. Населення рятувалося втечею. Місце катастрофи окружили військом. Причина вибуху незнана.

Гумор. — Знаєш, в Берліні відбулися важні переговори. — Як? — Та якто як? Канцлєр Гітлєр говорив три й пів години, а два англійські міністри весь час слухали.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Літну пору в торговлі вводять від 1 квітня. Крамниці з овочами, солодощами і прохолоджуючими напитками будуть отворені до 23 год. Літна пора буде обовязувати до 1 жовтня с. р.

Львівська Промислово-Торговельна Палата оповістила звіт, з котрого виходить, що в січні с. р. було 13.461 запротестованих векслів на суму 2,374.461 зл. В грудні м. р. було їх 12,418 на суму 2,009.067 зл.

Заборону вивозу худоби з Польщі до Палестини знесено з кінцем березня сего року.

В липні або серпні зачнуться переговори між Анґлією й Америкою в справі загального повороту до змодернізованого паритету золота. Таку вістку принесла лондонська „Морнінґ Пост“.

В Швеції страшно росте число „безробітних“ торговельних кораблів. Дня 1. III. с. р. було вже 260 таких кораблів, головно поверх 1000 тон поємности. Малі кораблі знаходять лекше роботу ніж більші.

Японія кинула масу дешевих авт на ринки Іраку й Малої Азії. Одно авто продає по 40 фунтів (около 1000 зл.). Франція не допускає тих авт до Сирії й Лівану.

Найсильнішу радіо-стацію мають побудувати в Новій Зеляндії.

Гумор. — До крамниці, де продають дріб, входить груба пані і побачивши худий дріб, каже до продавця: Ах, чи могліб ви мені сказати, чим ви годували тих гусей? Таж то мусить бути чудова відтовщуюча дієта!

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 100.000 зл. на ч. 561, 125.854; — 50.000 зл. на ч. 149701, 75332; — 20.000 зл. на чч. 155742; — 10.000 зл. на чч. 103009, 114363, 146609, 171333, 116072. 48773; — 5.000 зл. на чч. 17173, 68096, 128921, 165912, 617688, 36393, 155424, 46474; — 2.000 зл. на чч. 37857, 181675, 22107, 26599, 149, 97254, 129777, 99182, 173636, 431181, 55868; — 1.000 зл. на чч. 175883, 27491, 112751, 50186, 100730, 115523, 13996, 40814, 81858, 9920, 171080, 52511, 105256, 7864, 112528, 130590, 181979; — 500. зл. на чч. 56477, 107575, 115089, 125776, 127869, 167656, 183383, 184470, 15802, 98004, 146341, 175132, 175156, 5310, 15991, 97124, 11974, 52511, 9572, 111040, 20414, 49793, 83191, 91776, 128358.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах 5.26—5.27 зол. Зол. доляр 8.91—8.95 Канадійський доляр 5.22; 1 нім. марка 1.95—2.00; 100 франц. фр. 35.00; 100 чеських корон 21.90; 1000 ром. леїв 32.00—35.00 зл.; 100 австр. шілінгів 100 зл.; англ. фунт стерл. 25.50 зл.; 100 шв. франк. 172.00 зл.; ґданський гульден 1.72 зл.; 100 італ. лірів 44—45 зл.

Набіл. Маслосоюз платив 27. III. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. 2.50 зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за копу яєць 2.25 зл. Тенденція на масло, молоко, сметану і яйця вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр.

Посмертні згадки

† **о. Омелян Дудрович,** вислужений галицький декан, парох Яблонова, почесний радник Митр. Консисторії, помер 19. III. с. р. в 74 р. життя. В. Й. П.!

† **Д-р Олександер Дзерович,** б. лікар-полковник австр. армії, помер в Новім Санчі 21. с. м. в 70 р. життя. Похорони відбулися у Львові 24. с. м. В. Й. П.!

ПРОСИМО ВСІХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ПІСЛЯПЛАТНИКІВ ПРИСИЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ І ЗАЛЕГЛОСТИ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вдовиця по священику, старша, рутинована хозяйка, що визнається на всіх галузях домашного господарства, прийме заряд дому, найрадше в домі безженного священика, або вдівця. Ласкаві зголошення до Адм. „Нової Зорі“, для „Працьовитої“. 20—1—3

Недавно вийшла нова книжка Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 гр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попереднім надісланням грошей.

КІНА

АДРІЯ: Невидний чоловік.
КАСИНО: Весела вдова.
КОПЕРНИК: Петрусь.
МАРУСЕНЬКА: Ярмо любови.
МІРАЖ: Щойно вчора.
МУЗА: Весняний вальс.
ПАКС: Історія душі св. Тереси від Дитятка Ісус.
СТИЛЕВЕ: Тіни Бродвею.
УТІХА: Білий птах і ревія.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місці дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — Здрукарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. — Львів, неділя, 31 березня 1935. — Ч. 24 (822)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

АНҐЛІЙСЬКІ МІНІСТРИ В БЕРЛІНІ

Що сказав міністр заграничних справ Великої Британії?

Сер Джон Саймон заявив журналістам перед своїм виїздом до Берліна ось що: „Я не числю на скорі успіхи, бо завдання надто велике і дуже складне. Но ми будемо всіми силами боротися, щоб осягнути нашу ціль. А та ціль то мир на землі і благоволення між людьми". З того ясно, що Анґлія дійсно потребує мира.

Як Німці приймали анґлійських міністрів.

Прибувші в Берлін анґлійські гості зїли перший обід в анґлійськім посольстві. На той обід запрошено тільки урядників посольства. На другий день були вже на інтимнім обіді у німецького міністра заграничних справ. В понеділок вечером німецьке мін-во заграничних справ урядило великий бенкет в честь анґлійських міністрів. Ві второк анґлійське посольство урядило вечеру, в котрій взяли участь кромі анґлійських міністрів всі члени німецького кабінету. Підвечірком (чаєм) гостив анґлійських міністрів сам Ґітлер в готелі Кайзергоф.

Що німецькі політики сказали анґлійським міністрам?

Берлінський кореспондент паризького „Тана" пише, вся німецька преса присвятила богато місця візиті анґлійських гостей. Ґазети помістили докладні й похвальні статті про сера Джона Саймона і про Ідена. В статтях головно підчеркують почуття реальности, властиве анґлійській нації. Власне тому вістку про німецькі зброєння принято в Анґлії спокійніше ніж в інших дежавах. Дальше пишуть німецькі ґазети, що Німеччина не відкидає згори ніяких пактів, тільки відмовляється підписати щонебудь в накиненій їй формі, яка не рахується з ґеоґрафічним положенням Німеччини в центрі Европи. Всі інші більші держави, як Анґлія, Франція, Італія, СССР, положені на периферіях Европи, отже ні одній з них не загрожує те, що Німеччині на випадок колиб чужі війська хотіли по її території йти на Схід. — З того виходилоб, що рахують на розділ Росії.

Вислід анґлійсько-німецьких конференцій в Берліні.

Лондонський „Дейли Телеґраф" описавши візиту анґлійських міністрів в Берліні, стверджує, що висунені там справи лишилися на тій самій точці, на котрій були передтим. Нема надії на засадниче узгіднення поглядів Ґітлєра й Саймона та ще більше тих поглядів з ідеями правительств французького й італійського. — „Таймс" пише, що з поглядів, які висказав Ґітлер, можна зміркувати, що нема великої надії на осягнення порозуміння. Подібно пишуть інші орґани преси.

Як зброїться Німеччина

Небувало далекострільні гармати. — Усипляючі ґази для летунів.

В паризькім часописі „Пті Журналь" печатають серію цікавих статтей про зброєння Німеччини. Легка полева артилєрія Німців узброєна 77 мм. гарматами, настільки далекострільними, що вони перевисшають богато гармати з часів великої війни. Скорість огню німецької артилєрії значно збільшена. Є й автоматичні гармати. — В Еккені Німці виробляють в фабриках гармати проти літаків 80 мм., що стріляють 10 км. вгору, по 30 вистрілів на мінуту! Стрільна їх наповнені спеціяльним ґазом, що викликує вибух бензини й усипляє летунів.

Найстрашніша зброя, яка колинебудь була.

Паризький „Пті Журналь" пише про далекойдучу моторизацію німецької армії. Крім тяжких танків і панцирних самоходів, котрих число невідоме, виробляють Німці серіями ще малі панцирні самоходи. Залога їх складається з шофера і двох вояків. Вони узброені 20 мм. скорострільними гарматами. Се рухома оборона проти летунського нападу. Німецькі танки осягають 90 до 160 км. на годину, коли танки інших країв всего 45 км. Нові танки Німців узброєні не лише скорострільними гарматами, але й скорострілами. З огляду на скорість і силу їх вогню се одна з найстрашніших збруй, які колинебудь були. В тій ділянці Німці вже мають перевагу над іншими краями.

50.000 людей на Сибір

З Гельсінґфорсу повідомляють: В найблизшій будучности вишлють з Ленінґраду 50.000 людей на Сибір. ҐПУ хоче очистити Ленінґрад від „протисовітського елєменту". Сей драконський розпорядок видано тому, бо Ленінґрад мають перемінити в стратеґічний укріплений пункт. Наперед вишлють кревних і близьких знакомих тих 1074 осіб, що вже заслані. ҐПУ зажадало вже 12 товарових поїздів для перевозу засланців. Розпорядок про заслання викликав паніку серед населення. Такі „мандрівки народу" можуть переводити мабуть тільки Азіяти.

Український університет в Станиславові?

„Курєр Львовскі" з 27 III повідомляє, що українські посли не безінтересовно здержалися від голосування. Першою важнішою концесією для Українців має бути український університет у Станиславові. — Подаємо сю вістку з журналістичного обовязку та очікуємо на її потвердження або заперечення. На нашу думку се одна з численних сплетень, які появляються доволі часто від ряду літ.

ЧИ ВИ ДАЛИ ЩО НА ГОЛОДУЮЧИХ В ЯВОРІВЩИНІ?

Достатне життя
Належну пошану
Ідеальні відносини
Суспільне становище
Торговельні звязки
Економ. незалежність
Реальні користи
запевните собі — складаючи свої ощадности
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ
„ДНІСТЕР"
ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ШКІЛЬНИЦТВО

як чинник винародовлення Українців і Білорусинів у Польщі в програмі польського націоналіста.

Оден з найважніших чинників націоналістичної політики — пише польський шовініст Ґертих у своїй книжці*) — се шкільництво. Бо шкільництво має вплив на вироблення душ молодого покоління. Від напряму, в якім шкільництво веде свою виховну працю, залежить у немалім степені будуче духове обличча того покоління. Тому шкільна політика мусить бути обдумана з особливою розвагою. Якже Ґертих уявляє собі польську шкільну політику на окраїнах Польщі?

„Загальна школа, що має образувати руських і білоруських дітей — наводимо Ґертиха дослівно (підчеркнення наші) — повинна (поза сповнюванням вимог, які ставить загальнодержавна шкільна політика) здійснювати дві ціли: давати своїм ученикам підстави польського світогляду і запевнювати їм основне знання польської мови (устно і письмом). Поруч з тим вона повинна в міру відчуваної потреби ґрунтувати їх знання народньої мови, яку винесли зпід родинних стріх. У звязку з тим підставовим постулятом шкільної політики на окраїнах — читаємо далі — мусить бути таке скомплетування учительського персоналу, щоби — знаючи досконалу місцеву мову та будучи зжитим з місцевим середовищем — почувався він одначе якнайгорячіше приналежним до польського народу та вмів повірену собі молодь виховувати в дусі польської ідеольоґії, в дусі польського патріотизму. На відповідне образування і не тільки образування але й виховання учителів повинен бути положений особливий натиск, а напрям наукових установ, присвячених тій ціли, повинен бути як найбільш польський. Належить, оскільки можна, уникати закладання спеціяльних руських учительських семінарів, а змагати до того, щоби учителі, котрі мають вчити по руськи чи білоруськи, образувалися в польських установах, в польській атмосфері, разом з польською молодю. Очевидно умовою здійснення того постуляту булоб належне поставлення науки руських предметів в польських окраїнних семінарах. Ідеальним станом річи — в границях можливости його здійснення — булоб доручення навіть чужомовних шкіл учителям, що є польськими патріотами (й очевидно, знаменито володіють даною непольською мовою та можуть як слід викладати в тій мові), — отже повне відсунення осіб, що настроєні сепаратистично, від виконування учительського фаху в шкільництві на окраїнах. — Для запевнення шкільництву на окраїнах польського виховного напряму — каже Ґертих — вказане, щоб те шкільництво вдержати в руках держави і недопустити до надто сильного розвою приватного шкільництва, оживленого духом сепаратизму. — Найліпший тип шкіл, призначений для чужомовних дітей, се утраквістичні школи... — Наука руської мови в загальнім шкільництві повинна відбуватися виключно в латинській азбуці, що з педаґоґічної точки погляду одиноко слушне,

*) Гл. „Н. Зорю", чч. 780, 784, 788, 792, 800, 805, 810, 813, і 820.

бо наука двох азбук вимагає непотрібного зусилля молоді і нераз робить неможливим докладне опанування молодою штуки писання. — В шкільній політиці всіх степенів дуже важне питання підручників. Мусимо вважати, щоби шкільні підручники не вливали в душі молоді сепаратистичних суггестій. Не тільки польські підручники, але й підручники руських предметів повинні защіплювати польський патріотизм — говорити про Вислу, Краків, Варшаву, Гданськ і Гдиню — евентуально про Дністер, Стир і Прип'ять — а не звертати зайнтересувань і почувань молоді в напрямі Кийва і Дніпра. В спірних мовних питаннях повинні ставати на становищи зменшування а не збільшування віддалі супроти польськости і польської мови, — отже вибираючи між пропонованими неольогізмами, давати першенство неольогізмам анальогічним до польських висловів".

„Всі висловлені вище замітки про загальне шкільництво, — каже Гертих — відносяться також і до середних шкіл, до фахового шкільництва і т. п. Зокрема в середніх шкільництві треба конче запевнити перевагу польської мови як мови викладів — а то по думці постуляту, щоби для ширшого інтелектуального ужитку служила виключно польська мова („langue de civilisation")".

Така програма Гертиха в области шкільництва на окраїнах...

Щоб оцінити ту програму як слід, треба відповісти найперше на питання: Які завдання має школа взагалі?

Отже загальна школа має дитину передовсім навчити читати і писати. А далі: та школа має дати дитині елементарні відомости з найважніших ділянок людського знання. Вкінці — взагалі виховати.

Як осягнути все те як найскорше і як найлучше, про се існує окрема велика література на всіх культурних мовах світа. Та література подає ріжні методи навчання. І в ріжних краях учать ріжно. І ріжні бувають висліди того навчання. Та всі найлучші педагоги всіх країв і народів одноздідно стверджують одно: що найуспішніше навчання тоді, коли відбувається в рідній мові дитини.

Виходячи з того становища, ріжні народи присвятили боротьбі за рідну мову навчання в школі богато зусиль. Мало се місце тоді, коли чужі тим народам держави накидали їх школам чужі мови навчання. Таку завзяту боротьбу звели в обороні навчання в рідній мові також Поляки, коли були під Німеччиною й під Росією. Свідчать про се наглядно нпр. такі голосні свого часу акції, як польська акція з приводу Вжесні в Познанщині і загальний страйк польської шкільної молоді в Польськім Королівстві.

Та не тільки повне усунення зі школи рідної мови навчання осудили найвизначніші педагоги. Вони осудили також т. зв. утраквізм, себто навчання в школі в двох мовах: рідній і чужій. Бо наука в двох мовах вимагає зайвого зусилля молоді і значно утруднює саму науку.

Але мова навчання се ще не все, що обусловлює успіх школи в осягненню її завдань. Велику ролю грає тут також учитель, який має ті завдання здійснювати. Тому питання, який учитель може найлучше здійснити завдання школи, се друге питання, котрому педагогічна література присвячує особлившу увагу.

Якжеж вирішує те питання педагогія? — Вирішує так, як говорить здоровий розум.

А здоровий розум говорить, що аби з успіхом вчити і виховувати дитину, то крім знання мови дитини треба ще і знання її душі. Бо тільки той, хто знає наскрізь психіку дитини, не тільки „загальну" але й національну, і ту психіку при навчанню і вихованню бере під увагу, може здобути довіря дитини і мати бажаний вплив на неї. А хтож знає краще психіку української дитини, як учитель, що вийшов з того самого українського середовища, до котрого належить дитина? Тому друга основна умова успіху навчання і виховування в школі се — побіч рідної мови дитини — також рідний учитель.

Та отсі основні вимоги педагогії не мають для польського націоналіста ніякого значіння. Він дивиться на школу не як на установу, що має вчити і виховувати, але як на установу, що має винародовлювати, ломати іншу націю. Тому він взагалі противний чисто українській школі, тому він за утраквізмом в школі (але тільки для непольської молоді!), тому він вкінці за тим, щоб навіть наука української мови відбувалася виключно в латинській азбуці.

НАЙСТАРШИЙ, НАЙБІЛЬШ ПЕВНИЙ і ДОВІРЯ ГІДНИЙ ДОСТАВЕЦЬ

НАСІННЯ польових, городних і квіткових ростин

ЦЕ

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Лише по докладній провірці відміни, чистоти і сили кільчення зерна продав Народна Торговля насіння, так через свою централю у Львові, як і по своїх 32-х складах у Львові і в краю.

При купні насіння одержите даром ВЕЛИКИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ ЦІННИК! ЖАДАЙТЕ скрізь пакованого насіння лише в торбинках НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ.

18-2—4

Тут слід передовсім відмітити суперечність Гертиха з собою. Та суперечність є в його становищах супроти утраквізму й української азбуки. Бо коли науку двох азбук (польської й української) в загальній школі він з педагогічного становища осуджує як непотрібне насилування молоді та перепону докладного вивчення штуки писання, то найкращим типом шкіл для іншомовної молоді він уважає школи утраквістичні, бо вони дають докладне знання двох мов... І навіть не бачить упадку своєї льогіки, свого думання!...

І ще одно треба тут відмітити. Се — наслідування Гертихом колишніх руських гакатистів і російських обединителів, котрі так само виступали колись проти польської школи, проти польської мови і навіть проти польського письма! Так нпр. після здавлення польського повстання з 1863 року якийсь російський Гертих виступив був відносно польської мови в школі і польського письма з проєктом, якого буквальною копією є нинішний проєкт польського Гертиха відносно української мови й українського письма в школі. Отже колишній російський Гертих предложив: знести при науці польської мови польське письмо і відбувати науку польської мови виключно... російською азбукою — і навіть видав був у 1865 р. в Петербурзі відповідний підручник. Той підручник називається: Элемэнтаръ (на горі над р чеський значок) для дзеци вейскихъ. С.-Петербургъ, 1865, ст. 120...

Окремий уступ присвячує польський Гертих українському вищому шкільництву.

Очевидно, — наводимо його знов дослівно — тимбільше мусить бути вилучена всяка можливість повставання руських наукових установ типу вищих шкіл. Зрештою для існування руських установ університетського типу нема нині ще достаточних умов, — бодай таких, які те існування робилиб чимось природним та підготованим попередніми фазами етапом розвою. Штучне творення наукових станиць такої високої ранґи в імя заспокоєння вибуялих націоналістичних амбіцій ніколи не вдається вповні та спричинює тільки обниження рівня наукової атмосфери даних огнищ знання, а в дальшій консеквенції обниження інтелектуального і взагалі культурного рівня інтеліґенції даного краю. Вистане перейтися по Руській улиці у Львові, котра є головним центром українізму, розглянутися там по книгарських вітринах в стані біжучого руського видавничого руху, — вистане зазнайомитися в першій ліпшій бібліотеці з руською бібліографією, — щоби ствердити, який убогий руський умовий рух, — як рідко самітними сміливішими гонами вибивається руське письменство понад рівень скромних брошур і безбарвних перекладів. (Про умовий білоруський рух нема що навіть згадувати). На непереораній землі руського умового життя змагання до збудування — йже нині, перед приготуванням відповідного підложжа — окремого руського університету, котрий, як центр наукової праці, мавби висіти зовсім в порожнечі, се шкідлива мегальоманія, якої вислідом булоб обниження рівня кадр руської інтеліґенції мало що не до рівня вихованців совітських „рабфаків". Таж навіть значно дальше заавансовані суспільности обходяться без заспокоєння так далеко ідучих аспірацій.

Наведений уступ польського Гертиха про наше вище шкільництво, зокрема про нашу науку, се вершок ігнорації згаданого автора в справах, про які пише. Бо він нічого не знає про те, що ще перед всесвітною війною існувало у львівськім університеті 10 українських катедр на виділах: богословськім, фільософічнім і правничім, які скасовано за Польщі. Таксамо він нічого не знає про існування вже по війні цілих українських державних університетів на Вел. Україні (у Київі і Камянці на Поділлі), як також приватного українського університету й приватної української політехніки у Львові та численних українських катедр на університетах в Харкові, Одесі, Катеринославі, Полтаві, Ніжині, котрі таксамо мали стати незабаром в цілости українськими. Правда. Українські університети на Вел. Україні знищили опісля большевики, а український приватний університет й українську приватну політехніку у Львові — відомо хто. Та всеж таки ті українські вищі школи існували і вже тимсамим заперечують твердження Гертиха про „неможливість"(!) таких шкіл з причини неістнування української науки. Та всеж таки українські університети існують і нині. Се передовсім український університет в чеській Празі, що існує вже понад 10 літ. А від 1934 р. привернено назад університети на Вел. Україні. Під сю хвилю існують там 4 українські університети: в Київі, Харкові, Одесі і Дніпропетровську (б. Катеринославі).

Щож торкається легковажних слів Гертиха про українську науку, то тут таксамо треба ствердити, що він знов нічого не знає про існування Української Академії Наук у Київі й Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові та про існування цілого ряду інших українських наукових організацій на Вел. Україні і в Галичині й також у чеській Празі, Берліні і Варшаві. А на якім рівені стоїть українська наука, про се свідчить аж надто наглядно нпр. українська історіографія, яка може похвалитися таким монументальним твором, як „Історія України-Руси" проф. М. Грушевського, про яку один із найвизначніших сучасних польських учених проф. Ал. Брікнер з Берліна ще в 1906 р. з приводу появи її т. І-го в німецькім перекладі писав дослівно так:

„Podobnie obszerną, gruntowną, bystrą pracą o dziejach polskich, niestety, nie możemy się dotąd poszczycić! Oby przykład jej podziałał na naszych historyków, abyśmy na tem polu nie pozostali w tyle za Rusią..."*)

Так високо стояла українська історична наука вже 30 літ тому, коли вона могла похвалитися щойно першими томами „Історії" проф. М. Грушевського і коли вже тоді польська історична наука не могла їй дорівнати. А щож говорити нині, коли українська історична наука може похвалитися вже 9 томами тої монументальної праці, а польська — і досі не має їй рівної... А інші праці!...

А Гертих твердить, що української науки зовсім нема! Сліпий шовініст, котрий хоче осліпити не тільки наш нарід але і свою власну суспільність, щоб не знала, що довкруги неї діється...

*) Kwartalnik Historyczny, 1906, ст. 679.

Хто хоче бути вірним своїм найглибшим переконанням, мусить мати і в теперішних часах тільки самовідваги, що в давніших. Придержуватися високих засад і шляхотних стремлінь в теперішних часах байдужности навіть тяжче ніж було в днях мученництва. (Смайлс: „Обовязок", розділ про відвагу й терпеливість).

Католицька Акція

Св. Отець про її духа та значіння.

Кождого року в римськім університеті „Ґреґоріянум" відбуваються спеціяльні курси про Католицьку Акцію для питомців всіх римських колеґій. На такі курси й виклади ходять також питомці нашої української Папської Колеґії ім. св. Свщ. Йосафата. По скінченні викладів сього року відбулося торжественне послухання у Св. Отця. В нім, під проводом Ексц. центрального Ассистента Кат. Акції, монсіньора Піцарда, взяли участь професори й учасники тих курсів. Самих питомців було понад 400, дійсно з цілого світа та зі всіх народів.

При тій нагоді Св. Отець висказав дуже глибокі й основні думки про духа та значіння Катол. Акції. Передамо їх тут в головних нарисах:

1. Основи Католицької Акції. Великої ваги є при трактуванні К.А. мати на приміті її основи, її первісне поняття й определення. Се співділання світських людей з єрархічним апостольством. Саме се определення треба мати на увазі, щоб неначе з властивого кореня випровадити найбільше правдиві, найбільше корисні й найконечніші заключення. Одні з тих заключень дотичать самої К.А. другі, що в особливший спосіб відносяться до участи в ній священиків, ось сих так многонадійних майбутніх слуг престола, що зібралися довкола Св. Отця і приготовляються на ревних, розумних і обучених асистентів К. А. З сього виходить перше сущне заключення, що К. А. повинна й мусить стояти в повній координації й цілковитім підчиненні світського апостольства церковній Єрархії. Друге, що випливає з попереднього, се конечність формування апостольського духа в тих, що хотять бути діяльними й ревними членами того апостольства К. А.

2. Віра й любов. — Апостол має бути мужем віри й горячої любови; правдивий „друг" Господа нашого Ісуса Христа. Друг в тім значінні, щоб ревнувати про славу Його імени й поширення Його царства на землі. Сю назву своїм апостолам надав сам Спаситель, коли сказав до них: „Ви мої други". Апостол має безнастанно зростати в вірі й любові. Віра й любов в сім житті мають одну спільну, конечну, поживу, якої не можна ніяк залишити: се дух правдивої набожности й молитви; се те, що Спаситель так дуже поклав на серці апостолів. Тому й св. Отець не перестає підчеркати се як основу К. А., як основу правдивого апостольства. К. А. се діло апостольське, воно має на меті провадити душі до Бога й Бога впроваджувати до душ.

3. Партійна політика, а загальне добро. — К. А. і партійна політика ніяк не можуть іти разом. Партійна політика конечно партійна, конечно обмежена, поділена на партії. Навпаки, один з основних рисів К. А. сего єрархічного апостольства, сотвореного Спасителем, нашим Господом, — переходити спокійно понад всі чисто земські справи, як се заявив апостол: „я для всіх довжник" і нема ріжниці між „греком і варваром", бо всі душі рівні перед Богом. Отже не може бути мови про партійну політику; та коли ходить не про партійну політику, але про політику в етимольоґічному значінні того слова, коли ходить про „політс", коли розходиться про се, щоби причинити добра для всіх, загального добра, тоді така справа не чужа К. А.; вона тоді обовязуюча, як обовязуюча любов, коли розходиться про добро многих.

4. Дух жертви. Дальші слова Св. Отця звернені до тих молодих працівників Христових, що колись стоятимуть в рядах К. А., де й коли поставлять їх Епископи. Вони самі хочуть тепер достойно приготовитися до того поклику й тому хочуть увійти щораз глибше в розуміння К. А. Вони готуються, щоб стати провідниками, знаменитими церковними асистентами, свідомими й обученими асистентами. Се вимагає не легкої жертви. Вже тепер показали того духа жертви, що поза звичайні конечні студії радо віддали свій вільний час, щоб поглибити своє знання про К. А. Та сього духа жертви, повної самопосвяти в майбутности, при справуванні священичого уряду, не лиш нераз дуже тяжкої жертви, але тої щоденної, вимагає кождий день, вимагає кожда година при совісним сповнюванні своїх обовязків. Се знова провадить до дальшого дуже важного заключення. Успішна праця в К. А. вимагає від священика апостольства приміру, апостольства священичої святости. Ся форма апостольства не дасться ні заступити ні перевисшити ніякою другою й певно осягне найвисші й найгарніші успіхи. Ся конечність будуючого життя у священика, сей примір святости священика на завсіди остане фундаментальною справою у церковного асистента при К. А.

Се в головних нарисах ті основні й глибокі думки, що їх висказав Христовий Намісник до молодих і ревних кандидатів духовного стану, зібраних з цілого світа довкола спільного Батька всіх христіян. (Н).

Рим, в марті, 1935 р.

Збори НТШ.

Дня 24 березня с. р. в год. 10.50 в салі Музею НТШ у Львові зачалися загальні збори Наук. Т-ва ім. Шевченка при участи 76 звичайних і дійсних членів, в тім 3 священики і 2 жінки. (Дійсних членів НТШ є 176, 122 Українців і 54 чужинців, звичайних членів 95, в тім 10 священиків). Збори відкрив Голова НТШ Володимир Левицький короткою промовою. В звітовім часі (від 20 XI 1932 р.) помер ряд членів НТШ, між ними б. голова Т-ва проф. М. Грушевський. Протокол останніх заг. зборів відчитав д-р М. Андрусяк. Звіт з діяльности НТШ здавав голова д-р В. Левицький. (Про діяльність і стан НТШ гл. „Н. Зоря" ч. 19 з с. р.). Звіт доповнив інж. Ю. Мудрак, референт книгарні. В імени Контр. Комісі дир. О. Саєвич поставив внесення на уділення абсолюторії уступаючому виділови. В короткій хвилями острій змістом дискусії забирали голос: проф. К. Студинський, ред. І. Кедрин-Рудницький і дир Ілл. Свенціцький. — Відтак ухвалено абсолюторію одноголосно.

Слідував вибір нового виділу.

В точці „Внески і запити" інсп. Копач порушив справу відношення між дійсними і звичайними членами НТШ Статут НТШ дає також звичайним членам право брати участь в засіданнях наукових секцій і забирати слово, крім права голосування. Одначе на фільольоґічній секції були в тій справі труднощі. — Д-р Чубатий: Від давна є в історично-фільософічній секції звичай, що засідання, на котрих обговорювано справи секції нпр. кандидатури на нових дійсних членів, відбувалися при участи тільки дійсних членів та були з огляду на ті справи нпр. оцінку кандидатів навіть тайні. Тому не слід роздувати того до непорозуміння між дійсними і звичайними членами НТШ. То якісь ображені амбіції роздувають ту справу. — Д-р Свенціцкий: В фільольоґічній секції є звичай, що голова секції, коли приходять на чергу інтимні справи, дякує звичайним членам і гостям за участь. Се означає, що гості і звичайні члени повинні опустити засідання. Такий звичай є від 1907 р. І дальше будуть так робити. Д-р Полянський: В засіданнях природничо-математично-лікарської секції беруть участь і звичайні члени. Коли ми мали обговорювати інтимні справи, тоді ми їх не просили. Нехай устане дискусія про те, що одні науки потрібні, другі ні, бо нпр. природничі науки плекає Українська Академія Наук в Киеві. В нас наука підупадає. Треба піддержати молодих учених. Проф. Студинський: Фільольоґічна секція запрошувала на свої засідання не тільки дійсних членів ,але і молодих адептів науки. — Д-р М. Волошин: Коли можна говорити про подразнення амбіції, то хіба в Д-ра Чубатого. Не буде добра в Товаристві, поки не щезне ріжниця між членами, між „ми" і „ви". — Д-р Андрусяк: І звичайні члени і дійсні мають права й обовязки. Одні працюють для науки, другі спомагають науку. — Председник: Ту справу передамо будучому виділови. — Д-р Старосольський: Порушу нещасну справу Академічного Дому. Нині Акад. Дім се цвинтарище. (Председник: Давно ви там були?) Нащо наше товариство перебрало адміністрацію Акад. Дому? Се непосильний тягар для него. — Председник: Акад. Дім се табулярна власність нашого товариства і тому воно по розвязанню Т-ва Прихильників Освіти мусіло ним по статуту занятися. Теперішний адміністратор завів порядок. Ми радо продалиб Акад. Дім, колиб нам хто звернув 20.000 долярів, котрі наше товариство в нім ульокувало. Тепер підготовляють статути нового допомогового товариства для студентів. — Д-р Свенціцкий: Університетські власти предкладали, щоб українські студенти створили свою „Братню Поміч" в рамцях університету. — Д-р В. Кучер відчитав вислід голосування. (Новий виділ НТШ подали ми в 23 ч. „Нової Зорі"). — Д-р Б. Барвінський: Вношу, щоб Загальні Збори ухвалили протест проти наміреного знищення собору Св. Софії в Киеві. (Внесення принято оплесками). — Д-р Чубатий: Ставлю побажання до нового виділу, щоб опрацював статути окремої фундації ім. Е. Чикаленка і Пелехіна і передав ту фундацію окремій кураторії. Се побажання принято. — Порядок нарад вичерпано. Більше дискусії не було. Председник замкнув Збори о год. 3.30 пополудні.

Пастирський лист Кард. Гльонда

„Скінчити з католицизмом слабим, ліберальним, дансінґовим, грішним!"

Кардинал Примас Гльонд видав великопістний Пастирський Лист. В нім м. ін. пише: До характеристичних проявів церковного життя можна зачислити те, що напасти на Церкву зростають в тих часах, в котрих зростає її активність... Ніхто інший лише Церква ратує людство від наслідків божевільної пропаґанди неморальности, ширеної ворогами христіянства... В світі утривалюється свідомість, що лише Церква обезброїть антихриста... Масони, прихильники ляїцизму і большевизуючі радикали, не могучи стерпіти, що взаємини між Церквою й державою укладаються поправно, мобілізують державу проти Церкви, нарочно роздражнюють відносини між обома властями і викликують штучні конфлікти, на котрих ні Церкві ні державі не залежить... Між владою світською і церковною нема суттевих противенств. Їх завдання не суперечні, але доповняються... Треба скінчити з католицизмом слабим, ліберальним, дансінґовим, грішним, незгідним з катол. етикою! Священики і світські: Ставайте до змагань за „непорочний вінець" кат. життєвої культури й христіянської звершености! Вірою і почуттям відповідальности за післанництво Церкви цементуймо катол. карність і суцільність!

Зріст релігійности в СССР.

З Риґи повідомляють: В однім з рижських щоденників появилася стаття п. Стеройстед про відносини в СССР, звідки вона вернула недавно по довшім побуті. Паню Стеройстед застановляє передовсім факт постійного зросту релігійности російського народу. Нечисленні церкви, що остали після погрому, переповнені вірними. Найбільше вдаряє те, що в релігійних практиках бере участь дуже богато молоді мимо незвичайно інтензивної безбожничої кампанії совітського правительства. (КАП).

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ОГЛЯД ПРЕСИ

Дипльоматія в освітленні преси

Як великі щоденники оцінюють останній крок Гітлєра і метушню дипльоматів великих держав.

Пертінакс в „Еко де Парі“ пише: Протестувати і звертатися до Союзу Народів — се слабі паліятиви, що не компензують великої похибки, якою була британська нота з 18 березня с. р. В дійсности правдива відповідь Франції може міститися лише в утворюванню групи Франція — Італія — Мала Антанта — Росія —Туреччина. Се очевидно й буде основною ідеєю поїздки Лявала в Москву. Одначе чому ще не оповіщують дня, коли вона відбудеться? Рада міністрів лишила Лявалеви свободу визначити речинець. Чи се значить, що йому лишили і право вагатися як попередно?

В щоденнику „Евр“ А. Пер пише: Гітлер може ствердити, що він викликав проти себе в СССР вибух найпламеннішого і невсипущого патріотизму. „Правда“ з 19 березня с. р. оспівує святість революційного патріотизму в героїчних тонах, що пригадують епоху якобинців. На її трубні заклики відповідає в неменше знаменній промові Калінін. Вручаючи ордери червоним командірам сей звичайно такий мирний старець закликав: „Мене запевняють, що кулі червоної армії трафляють до цілі і що шаблі наострені.“

П. Домінік в щоденнику „Репіблік“ пише: Не можна вдаватися в таку поважну гру, до котрої нас запрошують, доки ми не певні, що французькі комуністи не будуть саботувати національну оборону, скріплювану на просьбу з Москви. Франція може вибирати. Ми можемо договоритися з Москвою. Одначе ми можемо й оставити совітську Росію її власній долі. Від сего виграламб Німеччина, котра викроїлаб собі кольонії. То булаб небезпечна політика тому, що вона скріпилаб Німеччину, та всяка політика повна небезпек. Тоді товариші Кашен, Ваян, Кутюріе й інші моглиб уже не брехливо запевняти, неначеб Франція стала союзницею Німеччини і німецького фашизму. Москві пора висказатися. І вона повинна висказатися голосно і ясно.

В. д'Ормессон пише в часописі „Фігаро“: Після того як Іден відвідає Варшаву, Москву і Прагу, французькі, британські й італійські міністри стрінуться. І сер Джон Саймон додав, що він бажавби участи в тій конференції також Німеччини. Се значить проявляти деяку поспішність. Ми ще не дійшли до „пакту чотирох“. Бо навіть допускаючи, що сер Джон Саймон привезе з Берліна дещо більше як тільки миролюбиві заяви, — положення вимагає пильного розгляду перед приступленням до конкретних переговорів з Німеччиною, чогоб ті переговори не торкалися.

Генерал Спірс пише в „Дейли Телеґрафі“: Нема найменшої надії на порозуміння між гітлерівською Німеччиною й большевицькою Росією. Навпаки, за останній час в Росії переважало переконання, що конфлікт з Німеччиною неминучий. Звідси вийшов натиск на Францію, в цілі переконати її, заключити з Совітами воєнний союз. Саме з тою цілю Росія вступила до Союзу Народів, котру вона вважає личиною, що прикриває імперіялістичні цілі буржуазних держав. Подібно як Німеччина Росія вірить лише в фільософію сили, протилежну ідеї колєктивної орґанізації мира. Та її положення між Німеччиною і Японією, що не належать до Союзу Народів, незавидне.

Бажання Росії, щоби Франція заключила з нею союз незалежно від того, чи Німеччина й Польща підпишуть східний пакт, стрінули велику піддержку в самій Франції. За останний час Мала Антанта впливає на Францію в тім самім напрямі.

Росія, Франція, Мала Антанта і правдоподібно балтійські держави підпишуть східний пакт. Коли Німеччина відмовиться зробити се й остане поза Союзом Народів, події зачнуть розвиватися з неймовірною скорістю. Опинившись серед держав, що зединилися зі страху перед нею, Німеччина розуміється рішиться напасти на одну з них, поки вони ще не розвинули вповні своїх сил. Англія булаб безсильна відвернути подібну катастрофу — і Союз Народів, правдоподібно, не переживби таких подій, по крайній мірі як знаряддя міжнародного мира.

Криптонім Ж. Б. пише в роялістичній „Аксіон Франсез“: Сер Джон Саймон, котрий не хоче примусити Гітлера ждати ні одного дня, їде до Берліна. Говорили про стрічу з Муссолінім в північній Італії. Та на се нема часу. А що, якби стрінутися в Парижі? Так, але П. Ляваль запрошений до Москви, Мала Антанта й балканська Антанта настоюють на підписанні пакту. Чи Німеччина може глядіти на таке видовище інакше, як зі спокійною іронією? Вона знає, що все одно нічого не вийде з тих нарад і розмов. Хто візьме на себе сміліть зажадати від Гітлєра, щоби він змінив свої кроки? Ніхто!

Л. Роміе пише в часописі „Фігаро“: Є щось, що просто вдаряє в тім безсиллю ума й волі, з котрим великі держави Заходу очікують ініціятив Гітлєра. Припустім, що його наміри найбільше мирні. В нім можуть викликати смак до смілости тим тривожним замішанням, з котрим стрічають як його предложення так і його визови. Кождий раз, коли Німеччина робить жест, західні дипльомати поводяться так, неначеб вони згубили окуляри. Німеччина не видається нам такою страшною. Страшне щось інше — се привичка покірно реєструвати послідовні натиски й доконані факти.

Знаний французький публіцист Сорвен оповістив в „Парі Суар“ цікаву кореспонденцію з Берліна про показування англійським міністрам фрески, на котрій Німеччина представлена як безборонна овечка, загрожена зі всіх сторін. І додає від себе: Їм скажуть, що уступки булиб можливі, та супроти рознузданої ненависти, котра проявляється в інших державах, так! джентельмени як Саймон та Іден не можуть вимагати, щоб Німеччина сама себе позбавила средств самооборони. Англійські міністри відчувають, що їх суспільність бажає мира й не має охоти одобрити вмішування в справи континенту. Колиж при тім почують вони критику й вислови недовіря заприязненої держави (Франції), тоді серед англійської нації можуть повстати дуже тривожні настрої.

Мученик може бути спалений на кострі, одначе правда, за котру він вмирає, дістає через те ще більшого блеску. (Смайлс: „Обовязок“).

Тайні організації на Україні

Комісар внутрішних справ сов. України Балицький здавав звіт на пленарнім засіданні ЦК ВКП(б). За останних 7 місяців викрили на Україні 32 тайні робітничі організації. З з них були звязані з військовими кругами. На селах зліквідували 23 організації, в котрих перевагу мали комсомольці. Серед студентів викрили 8 тайних організацій, що мали звязки з робітниками і селянами. Викрили також терористичні організації, що задумували висадити будинок комісаріяту внутр. справ в Київі і замах на трох найвизначніших діячів сов. України. З тих 69 організацій 9 видавало постійно тайну літературу, 23 мало зброю, 6 мало звязки з тайними організаціями в сов. Росії. Серед увязнених 53% комсомольців, 38% безпартійних, 9% членів партії. За 7 місяців виконали на Україні 174 вдалих і невдалих замахів на представників партії і влади. Серед населення сел і міст зросли контрреволюційні настрої. („Знамя Росії“).

Провал націоналістів в Америці

Радикальний орґан „Громадський Голос“ приніс в ч. 11 отсю вістку: Організація Українських Націоналістів пустила в минулім році з великим гаслом акцію за збіркою в сумі 40 тисяч долярів. Видяно окремі летючки й газети в цій справі. Окрему відозву підписав як „голова ОУН“ Евген Коновалець. Та показується що з того великого галасу вийшла повна невдача ОУН. Повідомляють нас з ріжних міст Америки й Канади, що вся та збіркова акція ОУН провалилася і до кінця лютого цього року навіть не покрила к о ш т і в самої збірки. Видно, що ця ґрупа українських людей в Америці, що давніше стояла під впливом пропаганди ОУН, тепер в більшості прозріла так, як українські селяни й робітники в краю. Бачать, що „націоналісти“ доводять тільки до деморалізації й шкоди української нації й тому від них віджартаються зовсім. Отож тепер будемо знати, що свою евентуальну дальшу акцію буде провадити організація „націоналістів“ не за фонд Українців в Америці.

Небезпека війни близька

„Еко де Парі“ оповістило розмову з б. президентом Франції Думерґом. Він заявив: Небезпеку війни уважаю зовсім близькою. Тому підпираю засаду дволітної військової служби. Франція має вже систему граничних фортифікацій і добре летунство. Треба їй ще достаточного числа добре вишколених жовнірів. Щодо союзу Франції з СССР. заявив: „Союзів ніколи не маємо забогато. Вправді є небезпека зросту комуністичної акції у Франції, але треба вміти боронитися“. Думерґ підчеркав велике значіння римських договорів й англійського порозуміння.

Ложка тов. Орджонікідзе

Правдива й весела історія, оповіджена виключно на підставі большевицького жерела.

Соціялістичне „государство“ ріжниться від всіх інших держав (що належать до „буржуазного пекла“) м. і. тим, що в державі „райській“ ложки се товар рідкий, навіть в Москві. Отже коли в однім з маґазинів появилися нові ложки, сам народний комісар тяжкого промислу Орджонікідзе поспішив особисто купити пару ложок. Прийшов. Ложки дійсно були. Отже купив і приніс до дому. Розпаковують, подивляють. Показалося, що ложки металеві, литі, але з острими краями, невигладжені. Чи сам нарком порізав собі рот, чи його ясна пані маґніфіка, чи хто з його ясної родини, больш. преса не подає. Досить, що нарком покликав до себе редактора орґану свого міністерства (не проти ночі кажучи). Той орґан називається „За Индустриализацию“. І поручив йому, дослідити, хто саме продукує такі „вредительські“ ложки. Редактор має іншу роботу, отже закликав одного зі своїх співробітників і переповів йому те, що сказав нарком. З цим співробітник пішов до маґазину. А там дали йому отсю відповідь: Такі ложки доставив нам директор середньої школи ч. 39 у краснопрісненськім районі Москви. — Туди й пішов сотрудник. Приходить. Директор як директор, розуміється, комуніст. І школа, як школа, розуміється комуністична. А при ній є майстерня „для обученія трудовымъ процесамъ.“ Та в „мастерській“ про ніякі ложки не чули. Сотрудник вернув до свого шефа й оповів, що бачив, а той оповів про те наркомови. Та Орджонікідзе старий практик. Не вдоволився тим звітом і наказав перевести „углубленное обслѣдованіе“, або як казали старі царські жандарми „обыскъ“. „Обіськали“ — ну і знайшли під тою школою глибоку й велику пивницю, в ній укриту „мастерською“ і в ній трох робітників, занятих продукцією точно таких ложок, якими порізав собі рот нарком чи його ясна пані. Почали „допроси“. Робітники зізнали правду: Наняв їх директор школи, платить їм директор і матеріялів доставляє директор, а вони відливають ложки, та шліфувати їх не мають часу, бо замовлення великі і „срочні“ (термінові). Взяли на „допрос“ директора. Видно дали йому бобу, бо й він сарака признався, що устроїв нелеґальну робітню, але — додав — не для своєї вигоди, бо дохід дає на скріплення дуже бідного буджету школи. А чому не зареєстрував робітні? Таж тоді міг одержувати матеріял від „государства“. — Что вы, товарищі? Дураків удаєте? Сеж тільки в теорії так, а в дійсности ніякого матеріялу від „государства“ діждатися не годен, зате податок від обороту плати й акцизу від кождої ложки також плати. Право на одержування матеріялу се „фількіна грамота“ (інакше кажучи: пиши по те „право“ на Бердичів!), ніяких матеріялів не одержиш. Їх треба таки приватно купити. А коли до того додаш податок і акцизу, то ложки будуть такі дорогі, що ніхто їх не годен купити. Колиж зробити нелеґальну робітню, тоді можна робити такі дешеві ложки, що й державні маґазини їх купують охотно, хоч і додумуються, що се контрабанда. І продають отверто. І навіть народні комісарі купують. І все булоб добре, якби Орджонікідзе чи його маґніфіка не порізали собі рота. Та хто їм казав відразу в рот брати невигладжену ложку? Ну, скажіть, люди добрі, не могли придивитися ложкам і вигладити їх? Га?

Та розуміється, таке виправдання узнала чека за „буржуазне крутійство“ — і бідний директор, що „для пользы социалистическаво государства“ продукував ложки, вже десь двигає смереки в лісі на Сибірі, а ззаду підганяють його бучками червоні товариші. Словом веселе життя в царстві совітів.

Зїзд Союзу Українок

3) Голова С. У. пос. Мілєна Рудницька виголосила реферат п. з. „Союз Українок у звітовому році" (Підсумки праці і напрямні на майбутнє). — Містимо зміст сего реферату в двох цілях: 1) Щоби показати тло, на якім прийшло до конфлікту між президією зїзду і представницею католицького жіноцтва, 2) щоб показати словами голови Союза Українок, які напрямні тої орґанізації під її теперішним проводом. Розуміється, потому наступлять вияснення катол. учасниць зїзду. — Зміст реф. пані М. Р.:

Заки прийде до дискусії над звітами хочу дещо доповнити деякі звіти. Великий здвиг укр. жіноцтва — конґрес мав не тільки емоціональне значіння ентузіязму і захоплення. Жін. конґрес спричинив: 1) внутрішну консолідацію С. У., 2) збільшення активности жіноцтва, 3) зріст престіжу С. У. На терені С. У. були непорозуміння між старшими і молодю. Перед УЖК (Укр. Жін. Конґресом) були конфлікти, штучно творені посторонними впливами. УЖК зліквідував або усунув ріжниці поглядів. Друге — зріст активности філій і кружків С. У. і цілого зорґанізованого жіноцтва. Коли інші наші організації тепер втомлені й охлялі, число наших філій постійно росте, збільшаються аґенди матірного т-ва. Позитивний вислід УЖК се великий зріст престіжу укр. жіноцтва. Він показав силу нашого зорґанізованого жіноцтва всему світови. Він показав, що укр. жіноцтво — конструктивний чинник. Успіх УЖК був успіхом С. У., що його перевів. УЖК був не тільки краєвим конґресом: він мав ширшу базу, він був конґресом жіноцтва західних укр. земель і еміґрації. УЖК залишив трівалий слід: всеукраїнське обєднання жіноцтва. Українське жіноцтво Галичини, Волині, Буковини, Закарпаття, еміґрації, Америки й Канади обєдналося у Всесвітний Союз Українок. Се вже доконаний факт. До Всесвітного С. У. належать: С. У. у Львові, С. У. в Рівнім, Жін. Громада в Чернівцях, Жін. Рада в Ужґороді, Всееміґрантський С. У., С. У. Америки і С. У. Канади. Обєднання всіх еміґранток з Вел. України в Польщі, ЧСР, Ромунії, Франції — се вислід УЖК. Ціль Всесв. С. У.: плекати національну єдність і солідарність, забирати слово у всіх справах укр. життя, заступати нас перед світом і т. д. Головна Жін. Рада, начальний орґан В.С.У., складається з голови, котрою є кождочасна голова С.У. та з заступниць голови, по одній з кождої жін. орґанізації. Почесною досмертною головою є проф. С. Русова, секретаркою п. Зінаїда Мірна, член Центральної Ради. Значіння В. С. У. в тому, що се одинока орґанізація, котра репрезентує єдність української нації. Всі праці над остаточним оформленням В. С. У. відбувалися в найбільшій приязни і вирозумінню. Тепер йде про допущення ВСУ до міжнародних жін. орґанізацій і до Всеукраїнського Національного Конґресу. УЖК скріпив орґанізаційно жіночий рух, дав йому напрям, дав ідеольоґічне оформлення українського фемінізму, створив жіночий орґан „Жінку". Та резолюції УЖК не найшли такої уваги, як на се заслугували. Вони майже всі були приняті одноголосно. Кождий розділ тих резолюцій повинен бути докладно пояснений на сходинах філій і кружків. Нажаль, філії занедбали ту справу. Окрема резолюція УЖК була про жін. журнал. Коли не дійшло до порозуміння з істнуючими жіночими орґанами, засновано жін. видавничу кооперативу „С. Українок", що видає двотижневик „Жінка". Потрібний тісний звязок жін. орґанізацій з кооп. С. У. і нашим журналом. Всі філії обовязані бути уділовцями кооп. С. У. Перше число „Жінки" вийшло з 1. І. 1935 р. Гол. Виділ робить все, щоб журнал „Жінку" поставити на европейськім рівні. Доля того орґану в ваших руках. Моральна і матеріяльна піддержка для „Жінки" мусить бути! Досі редакція „Ж." і дирекція кооп. С. У. працюють безкорисно. Досі богато сильних філій не закупило ще уділів кооп. С. У. За 3 місяці мусить бути 1.000 передплатниць „Ж.". Тепер друкується 2 брошури. Влада затвердила новий статут. Він відповідає найновішим вимогам закону. Правники признали його зразковим. Сей статут опрацьовувано 4 роки. Всі члени проводів філій мусять вивчити його. Се наш внутрішний закон, що нас обовязує. Всі жін. кружки „Просвіти" чи „Сіль. Господаря" треба перемінити на кружки С. У. Новий статут відкриває нові можливости: 1) Розбудову сільсько-господарської акції; 2) вишкіл молоді. — Справа нашого членства в Міжнароднім Жін. Союзі загрожена. Ми засіли там як рівні з рівними, побіч державних націй. Тепер є заходи усунути нас звідти! Треба вислати делеґацію до Царгороду, бо там буде рішатися наша справа. На те треба грошей. Чи філії дадуть їх? Справа фінансів катастрофальна. Фонди ледви вистарчають на домівку, урядничку й порто. Нема грошей на орґанізацію, на пропаґанду, на репрезентацію. Головне жерело нашої убогости в фінансовій господарці філій і кружків. Наші філії і кружки мають гроші на всякі ціли, тільки не на свої! Міліонові суми переходять через С. У. на інші ціли. Звіт касієрки виказує, що доходи йдуть на домівки. Дають м. ін. і на теольоґів, на інвалідів, словом: на всякі ціли, а легковажать жіночі потреби. Та ми маємо власні завдання не менше важні від інших. Се не виключає обовязку жертвувати на інші нац. ціли. Наші філії не мають навіть скромних домівок. Як виглядає домівка нашої централі а як централі інших товариств? Праця С. У. розрослася так, що вимагає вже платних фахових сил. Ми не маємо меценаток; ніодна жінка не записала досі майна на жін. орґанізацію. Хто нам дасть гріш, коли ми самі не подбаємо? Треба вложити богато запалу в працю. Гроші будуть, треба тільки хотіти. Як вивязуються філії зі своїх зобовязань щодо вкладок? Нпр. з Товмача прислали 2 зл. вкладок за 1933 рік! Сам статут коштує 500 зл. З членських вкладок маємо всего поверх 1.000 зл. Мусить бути 2.500 членів, що платилиб до централі 2 зл. річно. Кружки повинні платити до централі від 2 до 10 зл. річно.

Громадянська діяльність мусить бути обовязуюча для членів С. У. Участь українського жіноцтва в громад. житті все ще замала. Наш вплив на громад. життя такий малий, що не можна його завважити. Замало жінок в політ. партіях. Мале число делеґаток на краєвих зїздах наших установ і в громадських радах. В богатьох філіях все залежить від одної людини. Хочете мабуть чогось, що загрілоб вас. Нас єднає не лише справа членських вкладок, орґанізація, але ми маємо спільну і д е ю! Всі памятаймо, що праця буде тоді творча, коли вона перенята великою ідеєю. Наша ідея, що нас єднає в сих тяжких часах, не дає нам зневіритися! Віра в побіду національної справи! Вона каже нам дати вклад нашої енергії, щоб наше нац. життя мало не лиш мужеське але й людське обличча! Мало нас обходять віра, світогляд, партійна приналежність! Служба національній ідеї і праця над тісним звязком українського громадянства з нашим життям єднає нас всіх! (Оплески). О год. 14.20 голова зарядила обідову перерву.

Примітка Редакції „Нової Зорі": З промови пані посолки Рудницької та з резолюції зїзду Союза Українок проти руйнування Св. Софії в Київі, в котрій ні словечком не згадано про релігію, видно виразно, що провід Союзу Українок се наскрізь ляїцистичний провід. Який вплив може він мати на загал нашого катол. жіноцтва, котре належить до Союза Українок, легко додуматися. Коли скінчимо печатати звіт з нарад зїзду С. У., займемося освітленням тої не легкої проблеми нашого загально-національного й релігійно-церковного життя.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У"! Адреса: „Правда", Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

Проти руйнування Св. Софії

Голос протесту української політичної еміґрації.

Проф. Роман Смаль-Стоцький оповістив в „Ділі" лист до редакції, в котрім м. ін. пише: „Московський большевицький уряд України рішив збурити Собор Св. Софії, сю дорогоцінну памятку, якій мало є рівних на Заході Европи, сей символ віри Христової в серці України. Дозвольте мені в імени УНР-івської політ. еміґрації прилюдно заапелювати до ВПреосв. Митрополита і Владик Гр.-Кат. Церкви як також до українських Владик Православної Церкви в Польщі, щоби зволили ласкаво звернутися до Св. Отця, до Св. Патріярхів Правосл. Церкви і до Архиеп. Кентерберійського з горячим проханням, піднести свої впливові голоси в обороні Собору Св. Софії. Просимо наших Епископів уклінно, щоби зложили свій протест проти того варварства перед Союзом Народів, прохаючи його присилувати свого нового члена триматися засад культури і цивілізації. Українська політ. еміґрація поведе через свої урядові чинники відповідну акцію на міжнародньому терені і має надію, що всі політичні й культурні чинники українських земель під Польщею підтримають ті заходи".

Голос швайцарської преси.

„Журналь де Женев" з 16 III. с. р. пише: „Проєкт зруйнування славної катедри Св. Софії в Києві викликав зрозуміле обурення в мистецьких кругах всего світу. Та загально відома церква се єдиний памятник византійського мистецтва з 11 ст., добре вдержаний, відновлений славнозвісним Гетьманом Мазепою. Ся церква положена в куті великої площі, тому покликатися на потреби руху ніяким чином не можна! Можна думати, що се кампанія проти історичних українських памятників". Українські історики та критики мистецтва повинні в пресі повідомити світ про історичне і мистецьке значіння Св. Софії. Також повинні звернути увагу на варварське нищення Печерської Лаври й ін. памятників релігійного мистецтва. (Укрбюро, Лондон).

Голодним дітям

Український Комітет Допомоги Хорим у Львові, при співпраці Марійського Т-ва Пань в Яворові, хоче перевести акцію допомоги хорим дітям голодуючої Яворівщини. Положення голодуючого населення Яворівщини — жахітне, розпучливе. Діти пухнуть з голоду, хорують на черевний тиф, голодні і при тім хорі. Негайна поміч конечна! Ходить тут про життя тисячів наших дітей. Сама добра воля членів Комітету, хочби яка велика, не вистарчає: тут треба активної допомоги нашого Громадянства. Хорим треба лікарської опіки, ліків, а передовсім відповідного відживлення. На се все треба грошей. Тому звертаємося до нашої жертвенної Суспільности з проханням: Поможіть нам рятувати хору дітвору голодуючої Яворівщини! Поможіть рятувати цвіт народу від страшного марева голодової смерти!

В першу чергу звертаємося до Вас Матері: Ви найкраще зрозумієте вагу нашої акції, бо Ви своїм материнським серцем найкраще відчуваєте слабість, терпіння і голод дитинки: Ви найкраще зрозумієте розпуку безрадної матери хорої дитини. Не відмовте їм своєї помочі та своїми жертвами не одну дитину врятуєте від голодової смерти. Ми сильно віримо, що наша Суспільність одобрить нашу акцію і поспішить на рятунок хорим і виснаженим дітям голодуючої Яворівщини. Бо цеж спільні наші діти, діти нашої Батьківщини!

Ласкаві жертви в грошах прохаємо слати негайно на адресу: „Достава", Львів, вул. Руська ч. 20, а в натуралїях і одежі на адресу: Вп. Я. Фільцева, жена адвоката в Яворові к. Львова. — За Український Комітет Допомоги Хорим у Львові: А. Конрадова. — М. Біленька.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Нова стратегія большевиків

Чи вернеться радянофільство, котрого поворот підготовляють літературою.

Стратегія Джінгісхана. — Дух перш за все, хоч Маркс інакше каже. — Зараження кроплями. — Дефетизм-відактивнення. — Освідомлення через „Нову Зорю". — Загроза нової недуги. Мікроби большевизму на чужій відживці. — Що є в польських визначальних? — Зміст одного видавництва. — Повчаючі відсотки. — Червоні й жовті книжечки. — Нова Совітська Росія як „сонсяд". — Здзеховский і Мережковский про антропоїдів. — Звідки вдарять наново большевики? — Відродження радянофільства, книжковий ринок і католики.

„Совіти заєдно грізні. Бо там вироблено нову стратегію, противенство до старих стратегій Клявзевіців і Бюловів; ся нова стратегія се поворот до метод Джінгісхана, котрого стратегія була в тому, що він мав свою операційну базу не поза а перед собою; се звучить парадоксально, та треба се розуміти так, що заки прийде наїзд, уміла пропаґанда мала приготовити всі дороги й стежини в країні призначеній на здобуття, користаючи з усіх істнуючих у ній політичних і соціяльних недомагань, підюджуючи одних проти других, перекуплючи сих, обіцюючи тим, і в той спосіб ослаблюючи й розбиваючи моральну відпорність населення. Коли познаки розкладу вже стали видні, наступав наїзд" — пише проф. виленського університету Маріян Здзєховский.

Неначе на глум комуністичній засаді заперечування духа для тіла большевики в своїй стратегії підтверджують якраз право: дух перш за все. Їх аґітація й розкладання небольшевицької суспільности йде тепер головно через духові течії: „невтральну" пресу, театр і кіно та літературу, головно белетристику. Змінили теж большевики дозування своєї пропаґандової отруї: вона не йде — як за воюючого первісного комунізму — в великих, очевидних кількостях нараз, а проникає в незаражені суспільности непомітно, дрібненькими дозами, зате постійно й періодично. Орґанізм отже не реаґує на отрую, а набирає до неї привички, потім уподобання і налогу. Отруя зачинається від знечулюючих токсин дефетизму. Вони виступають нераз зовсім як небольшевицькі, назверх нераз противні собі струми: песимізму, лібералізму, аморалізму, пацифізму, антиклерикалізму і т. п. та викликують в суспільностях відактивнення (дефетизм) — „пораженчество". Словом: знечулюючі токсини большевиків спрямовують чоловіка до життя буденною хвилиною, відбирають йому великі ідеали, роблять з нього антропоїда. З людини ідеалів і цілі в життю робиться *антропоїд буденних гонів*, головно сексуального; на все інше дивиться він з „наплєвательной точкі зрєнія". На всякі признаки грізної небезпеки не реаґує, виправдуючи їх то кризою й подібними „тоже словечками", то просто славним чуттєвим „нє тржеба сєн нічему дзівіць". При всім тім душевнім розкладі такий осібняк може грати ролю навіть „паньствофца" (державника): або з з дурної голови, або „для хлеба", хоч в суті він ту державність не будує а валить.

Якась частина більше примітивних згл. менше зіпсутих натур не може чи не хоче вбити в собі життєвого активізму. Маю на думці таких людей, котрі не хочуть чи не можуть дійти до свідомого католицизму. Тим встрикують большевики вже правдиву, чисту, нерозводнену отрую: комунізм. Він як морфій: дає захоплення, побуджує сильно до акції, робить з людини єство здібне до всього *для того свого налогу* — і вимагає щораз сильніших доз і спонук. Вкінці доводить до повного фізичного виснаження згл. самогубства.

Як виглядає орґанізація такої большевицької отрійні, писав я в статті „Що таке Культзвязок" (ВОКС) в „Новій Зорі" ч. 566. Про подрібну розкладову діяльність большевиків через кіно пор. тамже статті „Большевицькі фільми" (ч. 611), „Нова фільмова політика" (ч. 661) та ріжні рецензії на радянські фільми. Загальніший огляд большевицької підлазки в Польщі дав я в статті „Екс Оріенте пакс" (ч. 680 „Н. Зорі"), сконфіскованій в цілости. Крім того на теми большевицької підлазки в невтральній та радянофільській пресі був у „Новій Зорі" ряд статтей і новинок вже в тих часах, коли наші ліберальствуючі редактори, тепер націоналісти, ходили на конференції до большевицького консуляту... Богато болота перейшло за той час через Полтву нашої ліберальщини. За той час розгром „національного ухилу" на московській Україні богатьом прочистив зачаджений розум. Пригода Крушельницьких вже майже зовсім протверезила наших не то радянофілів, але навіть богатьох комуністів. А проте — оба ті большевицькі рухи наче мікроби, сховалися тільки глибоко в стрижінь нашої суспільности, притаїлися і ждуть на ослаблення орґанізму, щоб наново вибухнути як іще страшніша недуга: паралізіс прогресіва нашої провідної верстви. Причаїлися большевицькі мікроби під видом зароднів у ріжних наших ліберальствуючих культурних установах: у пресі, в літературі, в театрі й т. д. Коли „Нова Зоря" нераз остерігає суспільність перед тим, що прим. Франко в частині своєї творчости се духовий предтеча большевизму, або що „Назустріч" і т. зв. „Европа" М. Р. з „Діла" се теж ніщо інше як зародні большевизму, то не тільки ліберали тому не вірять, але навіть дехто з католиків уважає се пересадою та „католицьким радикалізмом".

Щоб якслід побачити під мікроскопом утаєні бактерії большевицької підлазки, *мусимо вибрати їх з середовища* ширшого як наше галицько-українське, де вони малиби кращу відживку й через те кріпкіше та „товстіше" виглядали. Такою прекрасною відживкою для бактерій совітської підлазки дефетизму є польська видавнича книжкова продукція, опанована переважно „Поляками" мойсєєвого віроісповідання. Та рівночасно *треба признати, що до тої акції* прилучилися в останніх часах також „католицькі" фірми, які ще недавно видавали апольоґетичні твори...

Підлазка йде не так через видавництва для культурної еліти, як радше через видавництва масові, популярні, часто періодичні того рода, як „95-ґрошова бібліотека". Через масовість, періодичність, сензаційність і врешті расове походження видавців тай авторів тих видавництв ґуртівники — теж тої самої породи — форсують тільки згадані видавництва, а визичальні книжок беруть у 90% теж лише ті „поручувані" видання, тимбільше, що вони зглядно дешеві, бо масово розходяться. Коли вписатися до якоїнебудь визичальні книжок, то з них на 100 напевно 99 буде мати майже виключно ті лянсовані видання. А що нині книжку читають переважно через визичальні, отже загал дістає в руки *переважно таку масово-деморалізуючу* лектуру.

Придивімся змістови одного такого видавництва. Директори-спільники того видавництва, а може тільки фіґуранти, се два Жиди й один сенатор-санатор. Назверх видавництво грає ролю чисто польського, хоч капітал в ньому напевно інтернаціональний. Беремо в руки останній катальоґ того видавництва й обчисляємо. На загальне число 242 авторів є 63 Поляків, 84 Жидів, решта чужинці: Москалі (19), Американці (мабуть теж Жиди), Анґлійці (як вище), Французи й інші. Отже виразно підчеркнений момент інтернаціоналізму вже в доборі самих авторів. Поляки мають всього 25%, а й поміж їх авторами всього-навсього 6—7 видніших імен, решта сама ґалерія на власній премієрі. Між Поляками — на окрасу — одна католицька письменниця; та одинокий її твір виданий тим видавництвом — опис Шлезька. Авторів комуністів маємо 26 з 65 творами. Авторів воюючих безвірників є 45(!), натомісць католиків тільки 4 з 13 творами (в тім числі одни твір перекладав комуніст, отже напевно фальшував його катол. вартости). Авторів пацифістів і дефетистів є 79, порнографів і виступаючих проти катол. моральности 143 (60%!), деякі з них захвалюють навіть содомію. Загалом на 242 авторів є 13 („феральне" число) морально добрих, решта коли не зла, то дуже сумнівна. Цікаво порівняти добір книжок і авторів обговорюваного видавництва з катальоґом большевицького Державного Видавництва України: відразу кинуться нам в очі ті самі прізвища й заголовки! А проте 585 книжок того видавництва — сьогодні підстава майже кождої польської визначальні книжок...

Крім тих книжок більшого обему згадане видавництво видає ще дешеві книжечки (від 20-30 грошів кожда), переважно сензаційного змісту в жовтих обгортках. Циклі тих книжечок говорять за їх зміст уже самими своїми назвами: „Обичаєвий" (додаймо на початку слово не-), „Громи й лискавки Сходу", „Славні коханці", „Росія на окраїнах", „Сумерк Габсбурґів" (взагалі антимонархізм пропаґується крізь у книжках таких в-в), „Володарі", „Шпіонський", „Кримінальний", „Заговори й замахи" і под. Досі вийшло вже около триста таких книжечок. На зразок тих ж о в т и х книжечок якась невідома рука видає тепер ч е р в о н і книжечки по 25 ґр.; в них описані заохочуюче всякі замахи, заговори, шпіонажі, політичні морди й революції вже зовсім у марксівському дусі.

Обговорюване видавництво пише в своїм проспекті: „Совітська Росія" — наша нова серія має за ціль зазнакомити польського читача з сучасною літературою найбільшого нашого сусіда — совітської Росії... Від заходу до сходу СССР, від проблємів внутрішних до з о в н і ш н о ї (!) небезпеки (читай: інтервенції), від тихого села до горячки праці, від актуального репортажу до чолової совітської епопеї" — ось матеріял їх нових книжок. Для приміру, опис сучасного Сибіру: „Ґарна країна!... Сьогодня за Уралом простягнувся Сибір новий, совітський"...

Абисте до нього на завсіди дісталися! Зітхне хіба на таке кождий, кого ще не одурманила та знаменито продумана большевицька підлазка.

Читач сеї статті має право запитати, чому я не назвав вид—ва, котре тут описав. Відповідаю: я дійсно описав реально *істнуюче в-цтво*, котрого видання наші люди читають тисячами, затроюючи незамітно себе і своїх дітей. Але не назвав я його тому, бо се в-цтво типове в цілій Польщі. Се не виїмок. Таких в-цтв є богато. Я тільки над читанням видань одного з них докладніше попрацював. І коли я над ним працював, весь час не сходило мені з думки питання: І як се зрозуміти, що зовсім незлі католицькі книжки й видання стоять десятки літ нерозпродані, хоч появилися в невеликім накладі?...

„Хто згодиться бути (колєктивною людиною Совітів) цеглою чи накрученим колісцем без думки й волі? Той, у котрім нема або в котрім згашено почуття безконечности, релігійний змисл, тугу, що підіймається понад змінчивість і суету, до річей незмінних і вічних" — пише проф. Здзеховский про нову стра-

Нема кращих і дешевших над ПАПЕРЦІ і ТУТКИ **150** штук в коробці **„КАЛИНА”** фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84,

теґією Совітів. А Мережковський (пор. статтю „Що таке гуманізм“ 664 ч. „Нов. Зорі“) каже: „Ми свідки повставання нової породи істот; фізично большевики ніби люди, морально ні; стоїмо перед страшною загрозою інвазії антропоїдів“.

Радянофільство в нас Українців як рух суспільно-політичний, громадянський, в і д к р и т и й, мабуть вповні збанкротувало. Отже є всякі дані припускати, що большевизм нападе на нас тепер скрито, підлазкою. Буде старатися прикласти до нас спосіб переміни людей на антропоїдів через розклад їх душі. Кіна, й театру Українці католики в своїх руках не мають; отже підлазка піде головно через літературу. Тому — коли хочемо запобігти тому, абн в нас видавництва не пішли шляхом поданого вище страшного приміру, мусимо подбати про одне: Українці-католики не то що не сміють допустити до засмічення нашого книжкового ринку чужими видавництвами, але с а м і м у с я т ь а к т и в н о о п а н у в а т и книжковий ринок. Без того радянофільство відновиться й то в стократ гіршій формі як було, бо в формі підсвідомого зате повного розкладу: большевицького дефетизму антропоїдів.

О л. М о х.

Нові видання

о. Іван Б у ґ е р а: **„Науки на свята”**. Частина друга. Львів 1935. стр. 74.

Вже появилася друга частина святочних проповідей о. Бугери з Милика на Лемківщині. Ся частина обіймає шість проповідей на т. зв. празники подвижні від Великодня до празника Пресв. Трійці включно. Ся частина робить симпатичніше враження від першої части. Проповіди замітні передовсім повнотою змісту. Автор розуміє, яка надприродна сила бє на слухачів зі св. Письма, тому дуже часто і влучно будує свою аргументацію на цитатах зі Св. Письма, хоч не бракує й розумовних доказів. Теми тих проповідей вже красше підходять під дух і настрій даного свята, хоч під тим оглядом ще можнаби дещо закинути Авторові. Пр. на Зіслання Св. Духа Автор говорить на тему: Мова або народність походить від Бога. Сю тему Автор натягає до сеї обставини, що при Зісланню Св. Духа Апостоли дістали ласку, говорити ріжними мовами. Безперечна ся тема дуже вдячна і сьогодні потрібна, одначе її можна обговорити при іншій нагоді, а на Зіслання Св. Духа таки треба говорити про саму Особу Св. Духа, про Його ділання й ролю в надприроднім житю, бо наші люди дуже мало знають про Св. Духа. Крім того проповіди о. Бугери навіяні теплою, благородною любовю до народу, любовю католицького священика, який вміє належно напятнувати всяке перецінювання власної національности, а навіть немилосердно батожити всякі національні болячки (гл. стр. 67 і 52). Мова гарна і чиста, правопис без закиду. Тільки мене особисто разить апостроф, бо вважаю його чужим налетом. Проповіди заслугують на те, щоб їх поручити. — о. Н а з а р к о ЧСВВ.

При грипі, ангіні і всіх хоробах перестуди вживайте

Пігулки з хінною в порошку **„Original“** вкриті цукром, приємні в ужитю і розпускальні в шлунку. — Набувайте в кожній аптиці. — Зареєстровано в M. S. W. під ч. 1492.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Енцикліка Св. Отця про мир. Фльорентійський щоденник „Іль Нуово Жіорнале“ пише, що Св. Отець приготовляє тепер енцикліку. Се буде один з найважніших актів Папи Пія XI. Енцикліка має ствердити, що на думку Св. Отця надійшла власне хвиля, щоб найвисший духовний авторітет висказав слова мира в імени найвисших християнських ідеалів. Енцикліка має звернути увагу народів на поважну небезпеку варварства, що загрожує знищенням цивілізації. Познаки тої небезпеки вже є. Св. Отець думає, що він не сповнивби своєї місії, колиб не вказав на тяжкі години, котрі переживає світ і колиб не намовив народи застановитися перед найтяжшою відповідальністю, що моглаб упасти на них, якби дальше займали теперішне становище. Дальше енцикліка має ствердити, що вже довершено й довершується богато благородних зусиль, щоб уможливити поворот до братнього співжиття між народами серед взаїмного довіря і при належнім признанні управнених інтересів всіх народів. Та сі зусилля не осягнуть цілн, бо на світі панує тривога, брак довіря й непевність, насилування пактів і заключених договорів. Се викликує в народах переконання, що ніяка моральна сила вже не може здержати непомірканих жадань і що мир і безпека народів не матимуть вже ніколи ніяких запорук. В закінченні Св. Отець має візвати народи світа, щоб послушно слухали голосу Бога, одинокого голосу, котрий ніколи не зраджує. Народи повинні підпомагати мирні зусилля своїх правительств, співпрацюючи з ними християнським життям, особливо молитвами. (ПАТ).

В Стрию відбулися великопістні реколєкції під проводом о. Ір. Назарка ЧСВВ зі Львова в днях від 10—17 с. м. Вечером в год. 6-ій була реколєкційна наука для міщан. Простора церква ніяк не могла помістити всіх жадних Божого слова. В год. 8-ій вечером була окрема наука для інтеліґенції. Участь інтеліґенції в реколекціях була теж вдоволяюча. Понад 200 самої інтеліґенції приступило до св. Сповіди. Сповідь міщанства треває дальше.

Новий Примас Англії. На найблизшій консисторії в дні 1 квітня с. р. Св. Отець покличе на становище Архиепископа Вестмінстеру каноніка базиліки св. Петра Архиепископа о. Артура Гинслі. Новий Примас Анґлії ур. в м. Селбі дієцезії Лидс в Анґлії 25 VIII 1865 р. Був ректором анґлійської колеґії „Венерабіле“ в Римі. Епископом став в 1926 р., титулярним Архиепископом Сердес в 1930 р. Рівночасно став Апостольським Делеґатом для африканських місій. Він є членом папської академії св. Томи з Аквіну.

Привязання до релігії на сов. Україні. Анґліець Стівен К. Свіфт, що недавно був на совітськім Поділлі, пише м. ін.: Дивне те, що вони все ще держаться своєї релігії. Я вправді не бачив ні одної церкви чи каплиці, в котрій відправлялиб Службу Божу, хіба по містах, та проте майже всі жінки й дівчата, навіть дуже молоді, носять на шиї хрестики. Правда, той хрестик схований на грудях, але коли їх запитати, вони його гордо витягають за шнурок. — Се потішаюче явище.

Протестаційне віче 35.000 католиків проти переслідування катол. Церкви в Мехіку відбулося в Филаделфії. Почесним председником віча був Кардинал Догерти, заступником Преосв. Кир Константин Богачевський, Еп. гр.-кат. Українців в Злуч. Дер. Півн. Америки. Большевики видали в Мехіку 18 міліонів долярів на протирелігійну акцію. Мехіканські безбожники називають своїх дітей іменами: Люцифер, Сатана, Сталін, а іменами святих називають худобу...

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРО ЗМІНУ ПРАВИТЕЛЬСТВА в Польщі пишуть і говорять богато. Не подаємо тих поголосок, бо зміна осіб не принесе ніякої зміни системи.

ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР в Берліні Ліпский відвідав німецького міністра закордонних справ Нойрата і подав йому до відома становище польського правительства до заведення обовязкової загальної військової служби в Німеччині як також погляд польського правительства на міжнародне положення, створене згаданими німецькими зарядженнями.

ЕНДЕЦЬКИЙ ПОСОЛ Строньский зголосив писемну заяву в соймовім бюрі, в якій каже, що ухвала нової польської конституції неважна, бо за нею не голосували $^2/_3$ присутних послів.

АНҐЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКІ ПЕРЕГОВОРИ в Берліні скінчилися. Урядовий комунікат про них звучить: Обговорювано справи обняті лондонським комунікатом з 3 лютого с.р. Розмови були щирі, йшли в дуже приязній атмосфері і довели до цілковитого вияснення обосторонних поглядів. При тім стверджено, що ціль правительств англійського і німецького се забезпечення й удержання мира в Европі через підпирання міжнародної співпраці. Німецькі і британські міністри переконалися, що такі розмови хосенні.

В М. НЕНТАВ коло Ґданська ґрупа націонал-соціялістів напала і побила до крови члена Союзу Поляків Альойзія Петкого. Інша ґрупа німецьких націонал-соціялістів напала в Ґданську 2 польських зелізничників Тисарчика і Мельцарика, котрі роздавали ґазету польського виборчого комітету. Німці видерли їм течку з ґазетами і їх самих потурбували.

В КОВНІ скінчився масовий процес против 121 клайпедських Німців обжалованих о діяльність за відірвання Клайпеди від Литви. Суд засудив: 4-ох обжалованих на кару смерти, 2-ох на досмертну тюрму, 2-ох на 12 літ тюрми, 2-ох на 10 літ, 4-ох на 8 літ. Решта дістала по 6 до 1 року вязниці. 35 осіб увільнено. Всім засудженим сконфіскують їх майно.

ЗАСУД КЛАЙПЕДСЬКИХ НІМЦІВ викликав сильне враження в Німеччині. Союз Німців Закордоном влаштував протестуючі маніфестації в Німеччині.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ухвалив кредити на будову нових воєнних кораблів: 785 міліонів франків на будову великих лінійних кораблів 35.000 тон поємности, 148 міліонів франків на будову двох торпедовців і 132 міліонів франків на видатки звязані з будовою згаданих воєнних кораблів.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОМІСАР закордонних справ Літвінов вислав телеґраму до французького міністра закордонних справ Лявяля. В ній заявив, що нетерпеливо очікує його візити в Москві.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО Бельґії, що його утворив на днях премієр Ван Зееланд, спирається на три великі партії: католиків, соціялістів і лібералів.

В БІЛҐОРОДІ відбулася стріча міністрів закордонних справ Югославії й Румунії. Вони обговорили справи міжнародної політики. Зокрема обговорили справи зброєнь Німеччини, Австрії, Болґарії й Мадярщини.

НІМЕЦЬКИЙ ПОСОЛ в Абісинії Др Кірш Стімерс вручив посольську грамоту цісареви Абісинії. Притім заявив, що на случай італійсько-абісинської війни Німеччина стане по стороні Абісинії. Німеччина може зараз вислати військових інструкторів і ескадри літаків.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Ґірота заявив в парляменті, що Японія бажає купити північну часть острова Сахаліна від совітської Росії. На Сахаліні є богаті жерела нафтової ропи.

НОВИНКИ

Учениці фахової школи СС. Василянок у Львові уладила в авлі ґімназії при вул. Длуґоша концерт в память Шевченка. Хор під проводом п. проф. Катрі Гладилович відспівав красно „Заповіт“ Вербицького-Шевченка. Відтак учениця Катря Іванів виголосила добре обдуману промову. На жаль, саме проголошення оставляло богато до бажання. Потім чергувалися хорові точки з сольоспівами і деклямаціями. Учениця Ліда Ярош відограла вправною рукою скрипкове сольо фантазію Галенковського: „Рондо і фіналє“. Добре і зі зрозумінням віддеклямувала уч. Адріянович поему: „Лічу в неволі“. Атракційною точкою були сольоспіви уч. Олі Богонович. Вона розпоряджає широкою скалею сильного і милого голосу, тільки побажатиб їй кращої дикції. Познайомившись належно зі співацькою технікою ця учениця моглаб стануги в ряді найкращих співачок. З хорових точок найліпше випала Гайворонського-Лисенка: „Ой стрічечка до стрічечки“. Взагалі хор тої фахової школи се мабуть найкращий з усіх львівських шкільних хорів. Ним проводила п. проф. Гладиловичівна. При фортепяні був щирий прихильник всяких імпрез молоді Д-р Б. Кудрик. Концерт почато точно в заповідженій годині, що повинно бути зразком до наслідування. Публики було мало. Свій.

„Товажиство Мілосьнікуф Пшешлосьці Львова“ уладило в суботу (23 с. м.) в 6 год. веч. в кімнатах Міського Музею Артистичного Промислу відчит проф. львівської Політехніки д-ра інж. М. Осінського п. н. „Нове архитектурне обличча львівського ринку“. Прелеґент у своїм рефераті з світляними образами подав цікавий опис камяниць у львівськім ринку з мистецького погляду. Слухачів було к. 100 осіб; Українець мабуть один. — Про деякі камяниці у львівськім ринку маємо вже кілька польських наукових праць. В сих днях появиться історична моноґрафія пильної дослідниці давнього Львова д-р Лукії Харевичевої про „Чорну Камяницю“ (Ринок, 4). В ній тепер міститься „Музеум Ґісторичне Мяста Львова“ та згад. „Товажиство Мілосьнікуф Пшешлосьці Львова“. — (л).

Ґрипа шириться у Львові внаслідок наглих змін температури. Щоби ґрипа скоро пройшла, треба оставати вдома аж до повного видужання.

Зі Станиславова доносять, що там уступив зі свого становища довголітний бурмистр міста п. Хованец, власник друкарні. Хоч він належав до санації, одначе клюб ББ в міській раді в порозумінні з Жидами заатакував його за дефіцити (700.000 зл. з минулих років і 200.000 зл. в прелімінари). Не осягнувши потрібного числа голосів за прелімінарем, п. Хованец зрікся уряду бурмистра.

В Монастириськах заколядували сего року на „Рідну Школу“ 250.95 зл.

В Бережанах засудили за ширення літератури ОУН двох селян з Руди, пов. Рогатин, Мих. Василькова на 4 р. тюрми і Мих. Ґоя на 3 роки. Крім того засуджено їх на оплату по 160 зл.

Гумор. — Я, гикається несмілий конкурент, я вже 10 літ люблю Вас Пані... — Десять літ? І чогож Ви хочете тепер? — Хочу, щоб Ви Пані, вислухали мене.... — Тільки того? легко відітхнула пані, а я вже боялася, що зажадаєте емеритури.

В Бразилії сего року зачав знов виходити „Український Місіонар“. Видають його бразилійські ОО. Василіяни. („Місіонар“ ч. 4).

„Україна в минулому й сучасному“. Під таким заголовком виголосив виклад д-р Зенон Кузеля в Берліні, в „Німецько-загранічнім Академічнім Клюбі“.

Українсько-анґлійські взаємини. Проф. Алексєєв, рос. історик, відкрив в Москві 150 незнаних листів анґлійських письменників: Байрона, Вальтер Скота, Дікенса й ін. Він устійнив, що кн. Володимир Мономах був жонатий з донькою анґлійського короля Гарольда. Мономахове „Поученіе Дітем“ повстало на думку проф. Алексєєва під впливом тодішної англійської літератури.

Амнестія. В Варшаві кружляють поголоски, що в звязку з ухваленням нової конституції мають оповістити амнестію для політичних і кримінальних проступків.

Число безробітних в Польщі виносить тепер 514.276 осіб. В минулім тижні число безробітних зменшилося на 5.927 осіб.

Підручники до навчання релігії в народних школах можна набути до комісової продажі: а то, біблія зл. 1. — катехизм зл. 0.60. При більших замовленнях рабат! Замовляти В. Ґірняк Станиславів Красінського 12. 8—8—10

Проти „большевицького епископа“. В м. Пасаїк коло Нюйорку православні Лемки не хотіли пустити до своєї церкви архнепископа Венямина з Москви, отрий приїхав на візитацію. Йому закидують нахил до большевиків. Православні держаться давної царської традиції.

Олександер Моіссі, один з найбільших сучасних драматичних артистів-траґіків, помер у Відні. Він походив з Трієсту з італ. родини. Свою карієру зачав у Празі. Потім виступав в Берліні, Парижі, Лондоні, Америці, Москві. Вкінці осів у Відні. Моіссі виступав двічи у Львові в ролі Гамлета.

Брукова преса перестала виходити в Німеччині. В Берліні поліція припинила отсі часописи: „Варгайт“, „Берлінер Герольд“, „Бунте Вохеншав“ і „Кляйнес Журналь“, в Ерфурті „Ехо Ґерманія“. — Української брукової преси в Польщі можна сказати майже нема. Зате наші люди залюбки купують і читають ріжні „Гоньци“, „Експреси“ і „Детективи“, а жалують грошей на катол. добру пресу.

Перед самим замкненням числа наспіли з Варшави вісти, що сесію сойму й сенату замкнено, що премієр Козловский зрікся свого уряду та що президент РП поручив голові клюбу ББ полк. Славекови утворити нове правительство.

Гумор. — Пан: Як пані схарактеризувалиб тактовного чоловіка? — Тактовний чоловік все памятає про день уродин своєї жінки, але ніколи не памятає, кілько літ має його жінка.

Для поширення „Правди“

Від 1 квітня сего року обнижено передплату на „Правду“, католицький тижневик для народа, до 70 сотиків місячно (2 зл. чвертьрічно, 8 зл. річно). Тепер можна вже буде чейже для кожної вулиці в селі замовити один примірник сего популярного католицького часопису. Адреса: „Правда“, Львів, Ґродзіцких 2.

З приводу ювилею „Нової Зорі“ всі книжки і брошури її видання продає Адміністрація аж до Великодня сего року за половину ціни. Потому ціна знов буде піднесена. Просимо користати з того для закладання парохіяльних бібліотек. „Венеція“ 3 зл.

ЖЕРТВИ

1) Впр. о. Дмитро Грабець в Обертині 1 зол. для Івана Заремби. — 2) Вп. Анна Подляшецька в Дорожеві, п. Лука к. Самбора зл. 3 для Івана Заремби.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вдовиця по священику, старша, рутинована хозяйка, що визнається на всіх галузях домашного господарства, прийме заряд дому, найрадше в домі безженного священика, або вдівця. Ласкаві зголошення до Адм. „Нової Зорі“, для „Працьовитої“. 20—1—3

Заходом Марійського Товариства Пань

під покровом

Пречистої Діви Непорочно Зачатої

відбудуться

Реколєкції для пань

в Семінарицькій Церкві

у Львові, вул. Коперника ч. 36.

в днях 1. (понеділок) — 7 (неділя) квітня с.р.

Слідуючий порядок:

Кождого дня о годині 5-ій пополудни наука, по науці суплікація.

6. (субота) о годині 3-ій Сповідь.

7. (неділя) о годині 8-ій Торжественна Служба Божа, на котрій відбудеться спільне св. Причастіє і закінчення реколекцій.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра